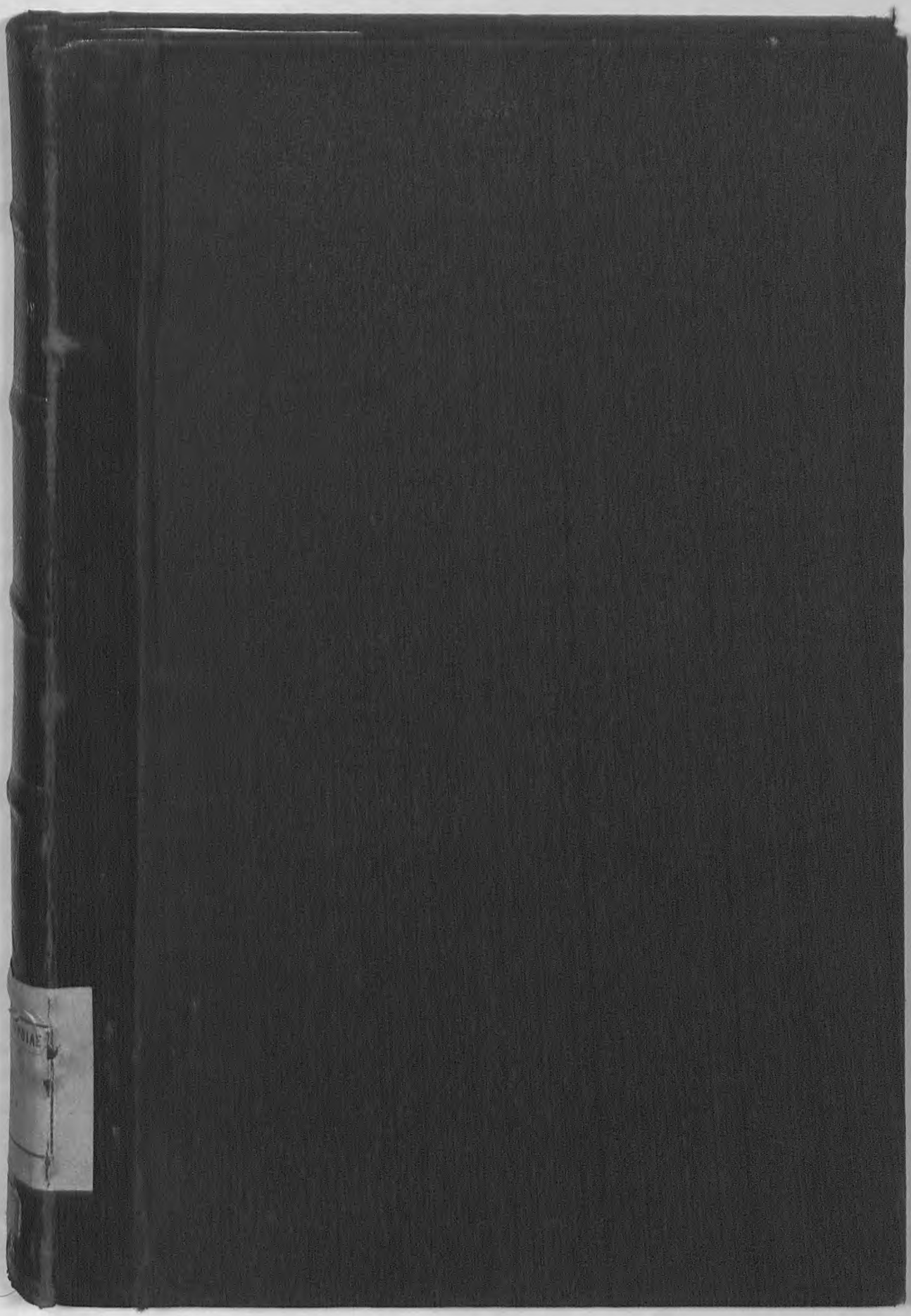

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑ
+ 8,00
Αριθ. εἰσ. 005
18
ΔΩΡΕΑ Δημοσθένη
GR1CB - 00006

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

Ο

ΠΕΛΟΠΟΙΝΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΠΟΛΕΜΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΜΕΤ' ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΩΝ ΠΟΙΚΙΛΩΝ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΩΝ,
ΚΡΙΤΙΚΩΝ, ΚΤΛ.

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΖΗΚΙΔΟΥ Δ. Φ.

ΕΚΔΟΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΝΟΤΑΡΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΝΟΤΑΡΗ
1892

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πᾶν ἀντίτυπον ὀφείλει νὰ φέρῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ συγγραφέως καὶ τὴν σφραγῖδα τοῦ ἐκδότου.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου Παρασκευᾶ Λεωνῆ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὴν ἔκδοσιν τήνδε τοῦ πρώτου βιβλίου τοῦ Θουκυδίδου τύποις δημοσιεύοντες ἀναγκαζόμεθα νὰ προτάξωμεν ἐνταῦθ' ὀλίγα τινά.

Πᾶσα ἔκδοσις ἀρχαίου συγγραφέως μετὰ σχολίων συντεταγμένη ὀφείλει νὰ παρέχῃ πρῶτον μὲν κείμενον ὡς οἷόν τε μάλιστα κεκαθαρμένον γραφικῶν κηρῶν καὶ πλημμελῶν ἐκφορῶν, εἶτα δὲ σχόλια ἐπαρκῆ πρὸς κατανόησιν τοῦ κειμένου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ μνημονευομένων, πρὸς δὲ τούτοις καὶ εἰσαγωγήν τινα διασαφοῦσαν τὰ περὶ τὸν συγγραφέα καὶ ἀνάλυσίν τινα σύντομον τοῦ ἑρμηνευομένου κειμένου. Περὶ πάντων δὲ τούτων, ἅτινα περιέχει ἡ ἔκδοσις αὕτη, θὰ εἴπωμεν προϊόντες τὰ δέοντα καὶ τὰς πηγάς, ἃς πρὸ ὀφθαλμῶν ἔσχομεν· διότι τῆς φιλολογίας καὶ τῶν φιλολογικῶν ἔργων ὁμοιαζόντων πρὸς οἰκοδόμημα, εἰς ὃ ἕκαστος ὀφείλει νὰ συνεισενέγκῃ τὸν λίθον αὐτοῦ, ὅπως σὺν τῷ χρόνῳ προϊόντι τέλεον τοῦτο οἰκοδομηθῇ, ἀναγκαίως ἔχει ἵνα ὁ περὶ ταύτην ἀσχολούμενος γινώσκῃ τί ὑπ' ἄλλων ἐγράφη καὶ ἐρρήθη περὶ ἑκάστου, ὅπως οὕτω τὰ μὲν ἀτελῆ συμπληρῶνται, τὰ δὲ πλημμελῶς ἔχοντα διορθῶνται.

Ταῦτα δὲ πάντα πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ ἐκδόσει ταύτῃ μετεχειρισάμεθα πρὸς τῷ ἀρχαίῳ Σχολιαστῇ τάσδε τὰς ἐκδόσεις.

1) τὴν τοῦ Κρυγήρου *(K. W. Krüger)* δευτέραν ἔκδοσιν (1855—1861).

2) τὴν τοῦ Πόππου καὶ Σταλλίου *(Poppo* καὶ *Stahl)* τρίτην ἔκδοσιν (1885).

3) τὴν τοῦ Κλασσηνίου *(Classen)* τετάρτην ἔκδοσιν (1889).

4) τὴν τοῦ Βοιμίου *(Boehme)* πέμπτην ἔκδοσιν (1882).

5) τὴν τοῦ Ἑρουερδῆνος *(Herwerden)* ἔκδοσιν τὴν γενομένην τῷ 1877—1882.

6) τὴν τοῦ Ἀλφρέδου Κροαζέτου *(Alfred Croiset)* ἐν Παρισίοις τῷ 1886.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

7) τὴν τοῦ Ἀριστοτέλους Μισίου δευτέραν ἔκδοσιν γενομένην ἐν Ἀθήναις τῷ 1883.

8) τὰ σχόλια εἰς τὰς δημηγορίας τοῦ Θουκυδίδου ὑπὸ Γρηγορ. Βερναρδάκη (ἔκδοσις δευτέρα ἐν Ἀθήναις 1885).

Δὲν ἐδυνάμεθα δὲ νὰ ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ ἄλλας ἐκδόσεις· διότι ἐν ᾧ τόπῳ ἐγράφομεν δὲν ἦτο τοῦτο ῥᾴδιον· ἐφ ᾧ ἠναγκάσθημεν νὰ περιορισθῶμεν εἰς τὰ βοηθήματα, ἅτινα ἡ πτωχὴ ἡμῶν βιβλιοθήκη πρόχειρα ἡμῖν παρεῖχεν. Ἐν δὲ τῇ εἰσαγωγῇ εἰς Θουκυδίδην ἔσχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν ἀρχαῖον βιογράφον Μαρκελλῖνον καὶ ἕτερόν τινα ἀνώνυμον· 2) τὸ *de opere Thucydidis M. Stahl*, ὅπερ παρέλαβε καὶ ὁ Ἐρουερδὴν ἐν τῇ ἐκδόσει αὐτοῦ (Τόμ. Α', σ. *XXV-LII*)· 3) τὰ περὶ Θουκυδίδου ἐν τῇ γραμματολογίᾳ Μυλλήρου (Τόμ. Β', σ. 359—388 μεταφρ. Κυπριαν. 1868)· 4) τὴν εἰσαγωγὴν εἰς Θουκυδίδην Ἀθ. Ῥουσοπούλου ἐν Ἀθήναις 1861· 5) τὴν πραγματείαν περὶ τῆς Θουκυδίδου Ἱστορίας ὑπὸ Διον. Ζαχαροπούλου ἐν Ἀθήναις 1865· 6) ἄλλας μικροτέρας πραγματείας ἐν Ἑλλ. γραμματολογίαις.

Περὶ δὲ τὸ κείμενον προεστησάμεθα τὸ τῆς ἐκδόσεως Πόππου καὶ Σταλλίου κείμενον, κατὰ τίνα δὲ χωρία ἡμεῖς αὐτῆς διαφέρομεν σημειούμεθα προϊόντες ἐν ἰδίῳ κεφαλαίῳ. Ἐν ἰδίῳ δ' ὁμοίως κεφαλαίῳ ἀναγκαῖον ἐνομίσαμεν νὰ ποιησώμεθα καὶ ἀνάλυσιν τοῦ περιεχομένου τοῦ πρώτου βιβλίου τοῦ Θουκυδίδου, ὅπερ προτάσσεται ὡς εἰσαγωγὴ εἰς τὴν ὅλην αὐτοῦ συγγραφήν.

Δὲν ἐνομίσαμεν δὲ ὅλως ἄσκοπον νὰ προσθῶμεν καὶ χρονολογικὸν πίνακα τῆς ὅλης τοῦ Θουκυδίδου συγγραφῆς παραλαβόντες τοῦτον ἐκ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Ἐρουερδῆνος (Τόμ. Γ', σ. 131). Τὸν πίνακα τοῦτον κατήρτισεν ὁ Ἐρουερδὴν ἐξ ὑπολογισμῶν γενομένων ὑπὸ τοῦ Ὑγγήρου *(Unger)* ἐν τῷ συγγράμματι «*Academiae Regiae Batavicae*» (1878 Τόμ. Α', σ. 88—109). Εἰ καὶ δὲν δύναταί τις βεβαίως νὰ διισχυρίσηται ὅτι οἱ χρονολογικοὶ ἐν αὐτῷ ὑπολογισμοὶ εἶναι ἀκριβεῖς (πρβλ. *Bursian. VII*, 1879 σ. 107), ὅμως δι' ἔλλειψιν ἄλλου ἀκριβεστέρου πίνακος δύναταί τις νὰ ἀρκῆται αὐτῷ ἐπὶ τοῦ παρόντος.

Ἐν δὲ τοῖς σχολίοις ἐπειράθημεν νὰ διασαφῶμεν πᾶσαν δυσκολίαν ἐνυπάρχουσαν τῷ κειμένῳ προτιμήσαντες μᾶλλον νὰ πλεονάζωμεν ἢ ἐλλείπωμεν· διότι ὁ Θουκυδίδης, ὡς γνωστόν, εἶναι λίαν δυσνόητος καὶ ἀσαφὴς μάλιστα ἐν τῷ προοιμίῳ καὶ ταῖς δημηγορίαις· ἐφ' ᾧ καὶ ἔχρηζε πλειόνων σημειώσεων. Τῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σχολίων δὲ τινὰ μὲν παρελάβομεν ἐξ ἄλλων ἐκδόσεων σημειούμενοι ἐν παρενθέσεσι τὸ ὄνομα τοῦ σχολιαστοῦ, ἵνα φαίνηται οὕτως ὅ,τι εἶναι ξένον, τινὰ δ' εἶναι τῆς ἡμετέρας ἐργασίας προϊόν. Ὅπου δὲ οἱ ἑρμηνευταὶ διαφωνοῦσιν ἀναγκαζόμεθα νὰ σημειώμεθα τίνα ἡμεῖς γνώμην ἢ ἑρμηνείαν προτιμῶμεν ἢ ἀπορρίπτοντες τὰς τῶν ἄλλων γνώμας τίνα ἡμεῖς ἀσπαζόμεθα. Ἐὰν δέ που ἀπορρίπτοντες γνώμην τινὰ ἐκδότου τινὸς γράψωμεν «σφάλλεται ὁ δεῖνα» κτλ., πράττομεν τοῦτο οὐχὶ ἐκ κακοβουλίας ἢ ἐπιδείξεως ἡμετέρας σοφίας οὐδ' ἐκ προθέσεως νὰ ἐλαττώσωμεν τὸ πρὸς σοφοὺς ἄνδρας ὀφειλόμενον σέβας, ἀλλ' ὑπείκοντες τῇ φύσει αὐτῇ τοῦ πράγματος. Ἐν ταῖς ἐπιστήμαις πολλάκις πλημμελής τις γνώμη καθίσταται ἄλλοις ἀφορμὴ πρὸς εὕρεσιν ἄλλης κρείττονος, καὶ ὁ πλημμελῆ γνώμην ἔχων δὲν εἶναι ὅλως ἄχρηστος ἀτ' ἀρνητικῶς ὠφελῶν. Ἡμεῖς δὲ δὲν ἔχομεν βεβαίως τὴν ἀξίωσιν ὅτι δὲν ἐσφάλημέν που, ἀφ' οὗ ἄλλοι κρείττονες ἡμῶν φιλόλογοι ἐσφάλησαν ὑπείκοντες τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, ἥτις εἰς ἁμαρτήματα περιπίπτει, τοὐναντίον δὲ μάλιστα ἱκανὸν ἡμῖν αὐτοῖς νομίζομεν ἐὰν οὐχὶ πλεῖστα ἀλλὰ καὶ ἐλάχιστα τῶν τοῦ Θουκυδίδου ὀρθῶς ἐνοήσαμεν ἢ εἰς συγγνωστά τινα ἁμαρτήματα περιεπέσομεν.

Ἐφροντίσαμεν δ' ἐκαστάχοῦ νὰ μνημονεύωμεν καὶ τῶν διαφόρων εἰκασιῶν καὶ διορθώσεων τῶν κριτικῶν, πολλαχοῦ δὲ καί τινας ἡμετέρας ὀρθοτέρας ἐκφορὰς τῶν λέξεων ἐν τῷ κειμένῳ εἰσηγάγομεν καὶ διορθώσεις ἢ κατεχωρίσαμεν ἐν αὐτῷ ἢ ἐν ταῖς σημειώσεσι προτείνομεν ὑποστειλάμενοι νὰ καταχωρίσωμεν αὐτάς. Χάριν δὲ τῶν μελλόντων νὰ μεταχειρίζωνται τὴν ἔκδοσιν ταύτην γνωρίζομεν ὅτι αἱ παραπομπαὶ αἱ εἰς τὸ ἡμέτερον Συντακτικὸν γίνονται εἰς τὴν πρώτην ἔκδοσιν τὴν γενομένην τῷ 1880, διότι ἡ δευτέρα ἔκδοσις αὐτοῦ ἐγίνετο, ὅτε διετρίβομεν περὶ τὸν Θουκιδίδην· αἱ δὲ παραπομπαὶ αἱ εἰς τὸ *Quaestiones Grammaticae ad Thucydidem pertinentes* Σταλλίου γινόμεναι εἰς τὴν δευτέραν ἔκδοσιν αὐτοῦ (1886) γίνονται. Ὁμοίως εἰς τὴν δευτέραν ἔκδοσιν γίνονται καὶ αἱ παραπομπαὶ εἰς τὴν Β' Περίοδον τοῦ Συντακτικοῦ τοῦ μακαρίτου Ἀσωπίου τὴν γενομένην ἐν Ἀθήναις τῷ 1858.

Εἰ δ' ἐπετύχομεν ἢ μὴ ἐν τῇ ἐκδόσει ταύτῃ, δὲν εἶναι ἡμέτερον ἔργον νὰ εἴπωμεν, ἀλλὰ παρ' ἄλλων περιμένομεν νὰ μάθωμεν αὐτό. Ὅ,τι δ' ἡμεῖς δυνάμεθα μετὰ πεποιθήσεως νὰ εἴπωμεν εἶναι ὅτι οὐδενὸς ἐφεισάμεθα κόπου, ὅπως καταστήσωμεν ὡς οἷόν τε μάλιστα σαφὲς τὸ κείμενον τοῦ Θουκυδίδου, ὅστις καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐνομίζετο ἀσαφὴς καὶ δυσνόητος καὶ οὐχὶ τοῖς πᾶσι βατὸς ἀ
μάλιστα ἑρμηνευτικῶν ὑπομνημάτων. Ἐδειλιῶμεν βεβαίως ἀ
λαμβάνοντες τοιαύτην ἐργασίαν χρήζουσαν κρειττόνων ἢ ἡμῶν
δότες ὅμως τὴν ἀλήθειαν τοῦ ὑπὸ Φιλήμονος *(VIII)* εἰρημένου

πάντ' ἔστιν ἐξευρεῖν, ἐὰν μὴ τὸν πόνον
φεύγῃ τις, ὃς πρόσεστι τοῖς ζητουμένοις,

ἐτολμήσαμεν νὰ ὑποστῶμεν τὸν πόνον, καὶ ἤδη οἱ περὶ τὰ γρ
ματα ἀσχολούμενοι τῶν ἡμετέρων ἔχουσιν ἕτοιμον τὸ πρῶτον
βλίον τῆς τοῦ Θουκυδίδου συγγραφῆς. Τὴν εὐμενῆ δ' αὐτῶν ι
σιν καὶ ὑποστήριξιν ἀπεκδεχόμεθα, ἵνα προβῶμεν θαρραλεώτε
καὶ εἰς τὴν περὶ τὰ ἑφεξῆς βιβλία αὐτοῦ ἐργασίαν.

Ἔγραφον ἐν Ἀχαΐᾳ Ἀπριλίου μεσοῦντος τοῦ 1892.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΖΗΚΙΔΗΣ Δ. Φ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΝ

Ὁ γραπτὸς Ἕλλην λόγος διακρίνεται εἰς *ποιητικὸν (ἢ ἔμμετρον) λόγον* καὶ εἰς *πεζόν*, ὧν ἑκάτερος ὑποδιαιρεῖται εἰς τρία εἴδη, ὁ μὲν ποιητικὸς εἰς *ἔπος, λυρικὴν ποίησιν* καὶ *δρᾶμα*, ὁ δὲ πεζὸς εἰς *ἱστοριογραφίαν, φιλοσοφίαν* καὶ *ῥητορείαν*. Ἕκαστον δ' εἶδος ἑκατέρου λόγου ἔχει ἀναφορὰν καὶ ἀντίστοιχον ὁμοιότητα. Τὸ μὲν *ἔπος* καὶ ἡ *ἱστοριογραφία* εἶναι ἀντικειμενικὸς τρόπος λόγου, ἡ δὲ *λυρικὴ ποίησις* καὶ ἡ *φιλοσοφία* εἶναι ὑποκειμενικός, τὸ δὲ *δρᾶμα* καὶ ἡ *ῥητορεία* μετέχουσιν ἀμφοτέρων τῶν τρόπων.

Ἡ ἱστοριογραφία ἐν Ἑλλάδι δὲν ἀνεπτύχθη πρωίμως, διότι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἐνησμένιζεν εἰς τὰς διηγήσεις τῆς ἡρωικῆς περιόδου, ἃς ἡ ποιητικὴ φαντασία ἐξάρασα ἐκόσμησεν ἐπὶ τὸ ἰδανικώτερον καὶ πρὸς ἃς δὲν ἐδύναντο νὰ παραμετρῶνται διηγήσεις λαοῦ τινος ἢ πράξεις μικραί, ἃς οἱ Ἕλληνες πρὸς ἀλλήλους ἔπραξαν καὶ αἵτινες ἐκτιθέμεναι θὰ ἤρεσκον μέν τισι, θὰ ἀπήρεσκον δ' ἄλλοις· διότι ἡ Ἑλλὰς κατατετμημένη οὖσα εἰς μικρὰ κράτη, ὧν τινα διῳκοῦντο δημοκρατικῶς, ἄλλα δὲ ὀλιγαρχικῶς, δὲν εἶχε νὰ μνημονεύσῃ ἢ ἰδίας μικρὰς πράξεις λαοῦ τινος πρὸς ἕτερον καὶ ἱστορίας κρατιδίων, αἵτινες οὐδαμῶς ἐκίνουν τὸ διαφέρον. Τὰ πολεμικὰ γεγονότα τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς βασιλεῖς τῆς Ἀσίας ἑνώσαντα τοὺς Ἕλληνας καὶ παραγαγόντα μεγαλουργοὺς πράξεις καὶ ζωηρὸν τὸ αἴσθημα τῆς κοινῆς καταγωγῆς ἀνέπτυξαν καὶ ἀξίους ἱστορικούς.

Πρῶτος ἐν τοῖς ἱστοριογράφοις μνημονεύεται *Κάδμος ὁ Μιλήσιος* (540 π.Χ.) συγγράψας τὴν «*κτίσιν τῆς Μιλήτου*», εἶτα δὲ *Ἀκουσίλαος ὁ Ἀργεῖος* πραγματευσάμενος τοὺς μυθικοὺς χρόνους καὶ οἱονεὶ μεταφράσας εἰς τὸ πεζὸν τὸν Ἡσίοδον (Κλήμ. Ἀλ. Στρωμ. Ϛ', σ. 629) καὶ *Ἑκαταῖος ὁ Μιλήσιος* (502 π. Χ.) συγγράψας «*Γῆς Περίοδον*» καὶ «*Ἱστορίας*» ἢ «*Γενεαλογίας*» καὶ ἐπιδιορθώσας ἢ συμπληρώσας τὸν ὑπὸ Ἀναξιμάνδρου σχεδιασθέντα πίνακα τῆς γῆς (Ἀγαθήμ. 1, 1) καὶ πιθανῶς κομισθέντα ὑπὸ Ἀρισταγόρου εἰς Σπάρτην, ὃν ὁ Ἡρόδοτος καλεῖ «*Ἑκαταῖον τὸν λογοποιόν*» (Β', 143. Ε', 36. 125. Ϛ', 137), καὶ *Φερεκύδης ὁ Λέριος* καλούμενος καὶ Ἀθηναῖος ὡς μετοικήσας εἰς Ἀθήνας καὶ διατρίψας περὶ γενεαλογίας καὶ τὴν μυθολογίαν καὶ τὰς Ἀτ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τικὰς ἀρχαιολογίας καὶ *Χάρων ὁ Λαμψακηνὸς* συγγράψας *Αἰθιοπικά, Περσικά, Λιβυκὰ* καὶ περὶ *Λαμψάκου* καὶ *Ἑλλάνικος ὁ Μυτιληναῖος* γεννηθεὶς τῷ 496 π. Χ. (Αὖλ. Γέλλ. Noct. Attic. XV, 23) καὶ συγγράψας πρὸς ἄλλοις καὶ «*Ἀττικὴν Συγγραφὴν*» ἢ «*Ἀτθίδα*», ὃν ὁ Θουκυδίδης (Α', 97, 2) ἐλέγχει ὡς οὐχὶ ἀκριβῆ περὶ τὴν χρονολογίαν, καὶ ὁ ἐκ Σάρδεων *Ξάνθος ὁ Λυδὸς* βάρβαρος μὲν τὸ γένος, μέτοχος δ' Ἑλλ. παιδείας καὶ περὶ *Λυδίας* γράψας καὶ *Διονύσιος ὁ Μιλήσιος* συγγράψας *Περσικὰς ἱστορίας* καὶ τὰ μετὰ τὸν Δαρεῖον καὶ *Ἡρόδοτος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς* γεννηθεὶς τῷ 484 π. Χ. (Αὖλ. Γέλλ. Noct. Att. XV, 23) καὶ συγγράψας τὴν γνωστὴν αὐτοῦ ἱστορίαν ἐν 9 βιβλίοις.

Πάντες δ' οὗτοι οἱ ἱστορικοὶ οἱ πρὸ τοῦ Θουκυδίδου ὑπάρξαντες, ὧν πλὴν τοῦ Ἡροδότου ἀποσπάσματα μόνον σῴζονται, ἔγραψαν εἰς Ἰωνικὴν διάλεκτον, καλοῦνται δ' ὑπ' αὐτοῦ πρώτου εἰσηγησαμένου τὸ ὄνομα *λογογράφοι* (Θουκ. Α', 21, 1), ἂν καὶ ἡ λέξις πρὸς τῇ ἐννοίᾳ τοῦ εἰς πεζὸν λόγον γράφοντος διηγήσεις ἐσήμαινε παρ' Ἀθηναίοις καὶ τοὺς συγγράφοντας λόγους δικανικοὺς ὑπὲρ τῶν διαδίκων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

Ὁ Θουκυδίδης ἦν Ἀθηναῖος ἐκ τοῦ δήμου Ἀλιμοῦντος τῆς Λεωντίδος φυλῆς. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐκαλεῖτο *Ὄλορος* (Θουκ. Δ', 104, 4), ἡ δὲ μήτηρ *Ἡγησιπύλη* (Μαρκελλ. 2), ἥτις ἦν ὁμώνυμος τῆς συζύγου τοῦ ἐν τῷ Μαραθῶνι νικήσαντος τοὺς Πέρσας Μιλτιάδου θυγατρὸς οὔσης Ὀλόρου τοῦ βασιλέως τῶν Θρᾳκῶν (Ἡροδ. Ϛ', 39. Μαρκελλ. 11) καὶ τεκούσης τὸν Κίμωνα (Πλουτάρχ. Κίμ. 4) καὶ τὴν νεωτέραν Ἡγησιπύλην. Τὴν νεωτέραν δὲ ταύτην Ἡγησιπύλην λαβὼν σύζυγον ὁ Ὄλορος, ἀπόγονος ὢν τοῦ τῆς Θρᾴκης βασιλέως Ὀλόρου, ἐγέννησε τὸν Θουκυδίδην (Od. Müller. Hist. Litter. Gr. T B', σ. 341. Μετάφρ. Κυπριαν. Ἑλλ. Φιλολ. Τόμ. Β', σ. 359). Διὰ ταῦτα ὁ Θουκυδίδης ἐνομίζετο συγγενὴς τοῦ Μιλτιάδου καὶ Κίμωνος, οὗ ἕνεκα καὶ ὁ τάφος αὐτοῦ ἔκειτο ἐγγὺς τῶν Κιμωνείων τάφων παρὰ τὰς Μελιτίδας πύλας (Πλούταρχ. Κίμ. 4. Μάρκελλ. 14. 17. Παυσαν. Α', κγ', 11. Ἀνώνυμ. Βιογρ. Θουκ. 1. 10).

Ἐγεννήθη δ' ὁ Θουκυδίδης κατά τινας μὲν τῷ 471 π. Χ., ἤτοι 9 ἔτη μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν (1), ὅτε ἦν τεσσαρακοντούτης ἐν τῇ ἐνάρξει τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, κατ' ἄλλους δὲ περὶ τὸ 460 π. Χ. (2), ὅτε ἦν περίπου τριακοντούτης, ἀρχομένου τοῦ πολέμου. Πιθανωτέρα εἶναι ἡ πρώτη

(1) Κατὰ τὴν παρ' Αὔλῳ Γελλίῳ (Noct. Attic. XV, 23) μαρτυρίαν τῆς Παμφίλης σοφῆς γυναικὸς καὶ ἐπὶ Νέρωνος ἀκμαζούσης, «Hellanicus, Herodotus, Thucydides historiae scriptores in iisdem temporibus fere laude ingenti floruerunt et non nimis longe distantibus fuerunt aetatibus. Nam Hellanicus initio belli Peloponnesiaci fuisse quinque et sexaginta annos natus videtur, Herodotus tres et quinquaginta, Thucydides quadraginta. Scriptum hoc in libro undecimo Pamphilae». Ταύτῃ δὲ τῇ μαρτυρίᾳ συμφωνεῖ καὶ ὁ Σουΐδας λέγων «*ἤκμαζε κατὰ τὴν πζ' Ὀλυμπιάδα*» (ἤτοι τῷ 431 π. Χ.), ἀκμὴ δ' εἶναι περίπου τὸ 40ον ἔτος, καὶ ὁ Εὐσέβιος (II, σ. 108 ἐκδ. Schön.) λέγων «*τότε*» (δηλ. ἐν τῷ λοιμῷ) *καὶ Θουκυδίδης ὁ συγγραφεὺς παρ' Ἀθηναίοις ἤκμαζεν.*» Ἧττον ὡρισμένως ὁ Ἀρθόνιος (παρὰ Walz I, σ. 88) λέγει ὅτι ὁ Πελ. πόλεμος ἐξερράγη, «ὡς εἰς ἄνδρας ἀφίκετο Θουκυδίδης».

(2) Ἐκ μαρτυρίας τοῦ Μαρκελλίνου (§ 34), «*λέγεται πανσασθαι τὸν βίον ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα ἔτη*». Ὅρα καὶ ἐκδ. Θουκυδ. Alfred Groiset σ. 3.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γνώμη. Προέκυψε δ' ἡ διαφορὰ αὕτη ἐκ τῆς διαφόρου γνώμης τῶν κριτικῶν θελόντων νὰ ὁρίσωσι τὸν χρόνον τῆς ἀκμῆς τοῦ πνεύματος. Ὁ Θουκυδίδης δὲ τοσοῦτον μόνον περὶ ἑαυτοῦ λέγει ὅτι «*ἐπεβίων διὰ παντὸς αὐτοῦ* (τοῦ πολέμου), *αἰσθανόμενός τε τῇ ἡλικίᾳ καὶ προσέχων τὴν γνώμην ὅπως ἀκριβές τι εἴσομαι*» (Θουκ. Ε′, 26, 5).

Διδάσκαλοι τοῦ Θουκυδίδου μνημονεύονται ὑπὸ τῶν παλαιῶν *Ἀντιφῶν ὁ Ῥαμνούσιος* (1) καὶ *Ἀναξαγόρας ὁ φιλόσοφος* (2). Ἀλλ' ὅτι ὁ Θουκυδίδης ἔσχε διδάσκαλον Ἀντιφῶντα τὸν Ῥαμνούσιον φαίνεται ὅτι εἶναι ἁπλῆ εἰκασία (Krüger Untersuchungen über d. leben Thuk σ. 34 κ. ἑ. Groiset σ. 7). Τὴν δὲ τοῦ Ἀναξαγόρου διδασκαλίαν ὁ Θουκυδίδης καίπερ μὴ γενόμενος αὐτοῦ μαθητὴς ἐγνώρισεν. Ὁ δὲ ὑπὸ Φιλοστράτου (Βί. Σοφιστ. Α′, θ′, σ. 208 καὶ Ἐπιστ. ΟΓ′, σ. 364 Kays.) μνημονευόμενος ὡς διδάσκαλος τοῦ Θουκυδίδου *Γοργίας* ὁ Λεοντῖνος εἶναι τῆς κατεψευσμένης ἱστορίας διήγημα· διότι ὁ Γοργίας τὸ πρῶτον ἦλθεν εἰς Ἀθήνας ὡς πρεσβευτὴς τῷ 427 π. Χ., οὐ ἕνεκα δὲν ἐδύνατο νὰ ὑπάρξῃ διδάσκαλος τοῦ Θουκυδίδου. Ὅπερ δὲ δύναταί τις μετὰ βεβαιότητος νὰ εἴπῃ εἶναι ὅτι σχολεῖον, ἐν ᾧ τὸ πνεῦμα τοῦ Θουκυδίδου ἐμορφώθη, ἦσαν αἱ τοῦ Ἀναξαγόρου, τοῦ Ἀντιφῶντος, τοῦ Περικλέους καὶ τοσούτων ἄλλων Ἀθῆναι, *αἵτινες ἦσαν παίδευσις τῆς Ἑλλάδος* (Θουκ. Β′, 41, 1).

Δὲν φαίνεται πιθανὸν καὶ τὸ διήγημα ὅτι ὁ Θουκυδίδης παῖς ἔτι ὢν παρῆν ἐν ἀκροάσει τῶν ἱστοριῶν τοῦ Ἡροδότου καὶ ταύτας ἀκούσας ἐδάκρυσεν, ὅπερ ὁ Ἡρόδοτος θεασάμενος εἶπεν· «*ὦ Ὄλορε, ὀργᾷ ἡ φύσις τοῦ υἱοῦ σου πρὸς μαθήματα*» (3). Ὁ Λουκιανὸς (Ἡρόδ. § 1) μνημονεύει ἀναγνώσεως τῶν ἱστοριῶν τοῦ Ἡροδότου γενομένης ἐν Ὀλυμπίᾳ, ὁ δ' Εὐσέβιος (Χρονικ. 169) μνημονεύει ἑτέρας γενομένης ἐν Ἀθήναις τῷ 446 π. Χ. Ἀλλὰ τὸ τοῦ Ἡροδότου σύγγραμμα ἐν συνόλῳ δὲν ἐδημοσιεύθη πρὸ τοῦ 429 π. Χ., εἰ καὶ ἐδύνατο ὁ Ἡρόδοτος τεμάχια συντετελεσμένα τῆς αὐτοῦ Ἱστορίας ν' ἀναγινώσκῃ. Τὴν νοθείαν δὲ τῆς παραδόσεως καταδεικνύει καὶ ἡ περὶ τὴν διήγησιν διαφωνία· διότι

(1) Ψ. Πλούταρχ. βί. Ἀντιφ. 7. Ἀνώνυμ. βί. Ἀντιφ. 8. Ἀνών. βί. Θουκ. 2. Σουΐδ., Σχολ. Θουκ. Η′, 68, 1. Ἑρμογέν. Περὶ Ἰδ. Ι, 11,7. 12,5. V, σ. 7. VII, σ. 26. Τρύφων αὐτόθ. VIII, σ. 750. Φωτί. Βιβλ. Κωδ. 259. Μαρκελλ. 22. Ἴσως καὶ ὁ Πλάτ. ἐν Μενεξ. 236, α′ ἐννοεῖ τὸν Θουκυδίδην.

(2) Μαρκελλ. 22. πρβλ. καὶ σχολ. Ἀριστείδ. σ. 121.

(3) Μαρκελλ. 54. Σουΐδ. ἐν λ. Θουκυδίδης. Φώτι. Βιβλ. Κωδ. 60. Τζέτζης ἐν στίχ. Κωδ. Παλ. Τὸ μυθῶδες τοῦ διηγήματος κατέδειξεν ὁ Βρεδόβιος (ἐν βίῳ Θουκυδ.) καὶ ὁ Δαλμαννὸς (Quaes. Hist. Ι, σ. 12 κ. ἑ.) καὶ ὁ Βοιμέλιος (Program. Francof. τῷ 1883), ἐπιδοκιμάζει δ' ὁ Κλασσήνιος (in praefat.) καὶ δὲν ἀπορρίπτει ὁ Κρουάζετος (Ἔκδοσ. Θουκ. Τόμ. Α′, σ. 6).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁ μὲν Μαρκελλῖνος καὶ ὁ Τζέτζης δὲν μνημονεύουσι τόπον, ἐν ᾧ τοῦτο ἐγένετο, ὁ δὲ Σουίδας λέγει ὅτι ἐγένετο *ἐν Ὀλυμπίᾳ*, ὁ δὲ Φώτιος *παρὰ τῷ πατρί*.

Ὁ Θουκυδίδης ἀνῆκεν εἰς ἰσχυρὰν καὶ ἐπιφανῆ οἰκογένειαν ἔχουσαν χρύσεια μέταλλα ἐν Θρᾴκῃ· διότι αὐτὸς ὁ Θουκυδίδης λέγει *κτῆσίν τε ἔχειν* (=πλούσιον εἶναι) *ἀπὸ τῆς* (1) *τῶν χρυσείων μετάλλων ἐργασίας ἐν τῇ περὶ ταῦτα Θρᾴκῃ καὶ ἀπ' αὐτοῦ δύνασθαι ἐν τοῖς πρώτοις τῶν ἠπειρωτῶν»* (Θουκ. Δ', 105, 1). Ἦσαν δὲ τὰ χρύσεια ταῦτα μέταλλα ἐν τῇ Σκαπτῇ ὕλῃ (Πλούταρχ. Κίμ. 4. Μαρκελλ. 14), χωρίῳ τῆς Θρᾴκης κειμένῳ ἀπέναντι τῆς Θάσου, λίαν προσοδικά· διότι ἔχοντες ἄλλοτε ταῦτα οἱ Θάσιοι ἐλάμβανον ἐτησίως 80 τάλαντα (Ἡρόδ. Ζ', 46) (2).

Κατὰ δὲ τὸν ἐν Ἀθήναις συμβάντα λοιμὸν ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὅτε ἀπέθανε καὶ ὁ μέγας Περικλῆς, ὁ Θουκυδίδης εἶδε πολλοὺς νοσήσαντας, νοσήσας δὲ καὶ αὐτὸς περιγράφει θαυμασίως τὰ συμπτώματα τοῦ λοιμοῦ ἐκείνου (Θουκ. Β', 48. 49).

Τὸ δὲ ὄγδοον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (424—423 π. Χ.) ὁ τῶν Λακεδαιμονίων στρατηγὸς Βρασίδας ἡτοιμάζετο νὰ προσβάλῃ τὴν Ἀμφίπολιν, σύμμαχον οὖσαν τῶν Ἀθηναίων λίαν ὠφέλιμον καὶ ἕνεκα πομπῆς ναυπηγησίμων ξύλων καὶ χρημάτων προσόδου (Θουκ. Δ', 108,1), οἱ δ' ἐκεῖ φίλοι τῶν Ἀθηναίων καὶ ὁ ἐξ Ἀθηνῶν στρατηγὸς καὶ φύλαξ τοῦ χωρίου Εὐκλῆς ἔπεμψαν πρὸς τὸν περὶ Θάσον ὄντα στρατηγὸν τῶν Ἀθηναίων Θουκυδίδην ἵνα σπεύσῃ πρὸς βοήθειαν τῆς πόλεως. Ὁ δὲ Θουκυδίδης ἀκούσας ταχέως ἔπλευσε μετὰ ἑπτὰ νεῶν, αἵτινες ἔτυχον παροῦσαι, ἀλλ' ἔφθασε Βρασίδας (Θουκ. Δ', 104)· διότι ὁ Βρασίδας φοβούμενος τὴν ἀπὸ τῆς Θάσου βοήθειαν καὶ μανθάνων ὅτι ὁ Θουκυδίδης ἦν πλούσιος καὶ ἐδύνατο συναγείρων πολὺ πλῆθος στρατιωτῶν νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀμφιπόλεως, προέτεινε τοῖς Ἀμφιπολίταις μετριωτάτους ὅρους, οὓς ἐκεῖνοι παραδεξάμενοι προσεχώρησαν τῷ Βρασίδᾳ. Ὁ δὲ Θουκυδίδης μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς Ἀμφιπόλεως φθάσας δὲν ἔσωσε μὲν τὴν Ἀμφίπολιν, ἔσωσε δὲ τὴν Ἠόνα, τὸ ἐπίνειον τῆς Ἀμφιπόλεως ἐπὶ τῷ Στρυμόνι ποταμῷ (Θουκ. Δ', 105—106). Μετὰ δὲ τὸ ἀτύχημα τοῦτο ὁ Θουκυδίδης κατηγορήθη ἐπὶ προδοσίᾳ (Μαρκελλ. 55. Ἀνώνυμ. 3) καὶ κατεδίκασεν αὐτὸς ἑαυτὸν εἰς φυγὴν ἑκουσίαν, ὅπως ὁ στρατηγὸς Δημοσθένης «*περὶ Ναύπακτον καὶ τὰ χωρία ταῦτα ὑπελείφθη, τοῖς πεπραγμένοις φοβού-*

(1) Ἐγράψαμεν οὕτω κατὰ διόρθωσιν Κοβήτου.

(2) Φαίνεται δ' ὅτι ταῦτα παρὰ τῶν Θασίων ἀφαιρεθέντα ὑπὸ τοῦ Κίμωνος νικήσαντος αὐτοὺς ἀποστάντας Ἀθηναίων (Πλούταρχ. Κίμ. 14) ἐδόθησαν τῷ πατρὶ τοῦ Θουκυδίδου συγγενεῖ ὄντι τοῦ Κίμωνος, ἵνα ταῦτα ἐκμεταλλευόμενος ἀποτίνῃ τέλος τι τῇ πόλει τῶν Ἀθηνῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μέρος τοὺς Ἀθηναίους» (Θουκ. Γ', 98,5), ἢ μᾶλλον τοῦ Κλέωνος διαβάλλοντος κατεδικάσθη εἰς φυγὴν (Cicer. de Orat. II, 13. Plin. Hist. Nat. VII,30, 111. Μαρκελλ. 23. 46. Ἀνώνυμ. 7. Σχολ. Ἀριστοφ. Σφηκ. 947), δι' ὃ καὶ ὁ Θουκυδίδης λέγει· *«καὶ ξυνέβη μοι φεύγειν τὴν ἐμαυτοῦ ἔτη εἴκοσι μετὰ τὴν ἐς Ἀμφίπολιν στρατηγίαν, καὶ γενομένῳ παρ' ἀμφοτέροις τοῖς πράγμασι, καὶ οὐχ ἧσσον τοῖς Πελοποννησίων διὰ τὴν φυγήν, καθ' ἡσυχίαν μᾶλλόν τι αὐτῶν αἰσθέσθαι»* (Θουκ. Ε', 26, 5).

Ἐν δὲ τῇ εἰκοσιετεῖ αὐτοῦ φυγῇ διέτριψεν ὁ Θουκυδίδης ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν τῇ Σκαπτῇ ὕλῃ, φαίνεται δ' ὅτι περιηγήσατο καὶ ἄλλα τινὰ μέρη (Θουκ. Ε', 26, 5), πολὺ δὲ πιθανὸν εἶναι ὅτι μετέβη καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὡς ὁ Τίμαιος λέγει (Μαρκελλ. 25. Ἀνώνυμ. 7), καὶ εἰς τὴν Σικελίαν· διότι ἡ ἀκριβὴς γνῶσις τῶν περὶ τὰς Συρακούσας θέσεων καὶ ἡ λεπτομερὴς αὐτῶν ἔκθεσις ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ δεξώμεθα ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ τὴν χώραν ἐκείνην καὶ εἶδεν αὐτὴν ἰδίοις ὄμμασιν (Stahl Op. cit. p. IX). Ἡ δὲ μνημονευομένη αὐτοῦ ἐν καιρῷ τῆς φυγῆς μετάβασις εἰς Αἴγιναν, *«ἐν ᾗ ὡς πλουτῶν ἐδάνεισε τὰ πλεῖστα τῶν χρημάτων»* (Μαρκελλ. 24. Ἀνώνυμ. 7), εἶναι πεπλασμένη· διότι ἡ Αἴγινα καθ' ὅλον τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον κατείχετο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων (Θουκ. Β', 27. Ξεν. Ἑλλ. Β', 6', 9).

Ἐπανῆλθε δ' ὁ Θουκυδίδης μετὰ τὴν εἰκοσιετῆ αὐτοῦ φυγὴν εἰς Ἀθήνας τῷ 404—403 π. Χ., ὅτε κατελθόντος καὶ τοῦ Θρασυβούλου ἀποκατέστη ἡ δημοκρατία καὶ ἐδόθη ἡ ἀμνηστία. Ὁ Παυσανίας (Α', κγ', 11) μνημονεύει ὅτι καὶ ἰδιαίτερον ψήφισμα προταθὲν ὑπὸ Οἰνοβίου ἐγένετο εἰς ἀνάκλησιν τοῦ Θουκυδίδου (πρβλ. καὶ Plin Hist. Nat VII, 31,11). Τοῦτο δ' ἴσως ἐγένετο ἵνα ἀπαλλάξῃ τὸν Θουκυδίδην τῆς ἐκκρεμοῦς δίκης διὰ τὴν μὴ ἐπάνοδον αὐτοῦ εἰς Ἀθήνας μετὰ τὴν ἐν Ἀμφιπόλει ἀποτυχίαν. Κατελθὼν δ' ἔζησεν ἐν Ἀθήναις ἱκανὰ ἔτη, ὡς μαρτυρεῖ τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ, ὅπερ ἔγραψεν ἢ ἐπεθεώρησεν ἐν Ἀθήναις. Μείνας δὲ διὰ τὴν φυγὴν αὐτοῦ ξένος καὶ ἀμέτοχος τῶν ἐν Ἀθήναις γενομένων μεταβολῶν περί τε τὸν πνευματικὸν βίον τῶν Ἀθηναίων καὶ τὴν πολιτικὴν αὐτῶν κατάστασιν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας εὗρεν ἄλλην γενεὰν ἀνθρώπων ἔχουσαν διάφορα φρονήματα καὶ ἐξηλλαγμένην τὴν τεχνικὴν αἴσθησιν, πρὸς ἣν μὴ δυνάμενος νὰ οἰκειωθῇ διετέλεσεν ὢν ἀγνὸς καὶ ἀδιάφθορος τρόφιμος τῶν Περικλείων χρόνων.

Τοῦ Θουκυδίδου μνημονεύονται καὶ τέκνα δύο, υἱὸς *Τιμάθεος* (Μαρκελλ. 17 καὶ Σουίδ. ἐν λ. *Θουκυδίδης*) καὶ *θυγάτηρ* (Μαρκελλ. 43), ἣν τινες ὑπέλαβον κακῶς καὶ συγγραφέα τοῦ Η' βιβλίου τοῦ Θουκυδίδου.

Περὶ δὲ τοῦ θανάτου τοῦ Θουκυδίδου ἄλλοι ἄλλως τῶν ἀρχαίων παρέδωκαν. Διότι τινὲς μὲν νομίζουσιν ὅτι ἀπέθανεν ἐν τῇ Σκαπτῇ ὕλῃ (Πλούταρχ.

Κίμ. 4. Μαρκελλῖν. 45. 55), ἄλλοι δὲ ἐν Ἀθήναις (Δίδυμος παρὰ Μαρκελλ. 32. Ἀνώνυμ. 10), ἄλλοι δὲ ἐν Ἰταλίᾳ (Τίμαιος παρὰ Μαρκελλ. 33), ὅπερ καταγέλαστον ὁ Μαρκελλῖνος νομίζει, ὁ δὲ Παυσανίας (Α', κγ', 11) ὅτι ἐφονεύθη ἐν τῇ καθόδῳ αὐτοῦ εἰς Ἀθήνας *(καὶ οἱ δολοφονηθέντι ὡς κατῆκεν)*, ὁ δ' Ἀπολλόδωρος (ἐν Χρονικ. παρὰ Στεφ. τῷ Βυζαντίῳ ἐν λ. *Παρπάρων*) ὅτι ἀπέθανεν ἔν τινι χωρίῳ τῆς Αἰολίδος τῆς Ἀσίας, ὅπερ *Περίνη* καὶ *Παρπάρων* ἐκαλεῖτο (1). Πολλῷ πιθανωτέρα εἶναι ἡ γνώμη τῶν λεγόντων ὅτι ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις βιαίῳ θανάτῳ δολοφονηθείς, ἐπὶ δὲ τοῦ τάφου αὐτοῦ κειμένου ἐν τοῖς Κιμωνείοις τάφοις ἦν ἡ ἑξῆς ἐπιγραφὴ

Θουκυδίδης Ὀλόρου Ἀλιμούσιος ἐνθάδε κεῖται (2)

(Ἀνώνυμ. 10. Μαρκελ. 16. 55).

Ἀπέθανε δ' εἰς ἡλικίαν περίπου 75 ἐτῶν περὶ τὸ ἔτος 396ον π. Χ. ὑπὸ μιαρᾶς χειρὸς δολοφόνου κατὰ τὰς μαρτυρίας πάντων τῶν παλαιῶν (Μαρκελλ. 32. Πλούταρχ. Κίμ. 4. Παυσαν. Α', κγ', 11) πλὴν τοῦ ἀνωνύμου βιογράφου δεχομένου ὅτι ἀπέθανε νόσῳ (§ 9. πρβλ. καὶ Μαρκελλ. 44). Ὡς ἔτος δὲ τοῦ θανάτου αὐτοῦ νομίζεται τὸ 396ον ἔτος π. Χ. ἔκ τινων ὑπαινιγμῶν· 1) ἐκ τῆς ἐξερεύξεως τοῦ ὄρους Αἴτνης, ἣν αὐτὸς διηγεῖται ὡς γενομένην τῷ 425 π. Χ. (Θουκ. Γ', 116,1) καὶ ἐξ ἄλλης μετ' αὐτὴν γενομένης τῷ 396 π. Χ. (Διόδωρ. ΙΔ', 59, 3. Oros. II, 18), ἧς δὲν μνημονεύει· 2) ἐκ τῆς ὑπ' αὐτοῦ γενομένης μνείας τοῦ Ἀρχελάου βασιλέως (Θουκ. Β', 100, 2), ὅστις ἀπέθανε τῷ 399 π. Χ. καὶ μεθ' ὃν βεβαίως ἀπέθανεν ὁ Θουκυδίδης.

Περιεχόμενον καὶ διαίρεσις τῆς ἱστορίας Θουκυδίδου.

Ὁ Θουκυδίδης ὡς ἱστορικὸς διαφέρει πολὺ τῶν Ἰώνων λογογράφων καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἡροδότου καὶ δύναται νὰ νομισθῇ ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἔτεμε νέαν ὁδὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Ἀναγνοὺς διάφορα συγγράμματα τῶν Ἰώνων τούτων ἱστορικῶν (Θουκ. Α', 21,1. 22,4. 97,2), ἄγνωστον δὲ ἂν καὶ τὸ τοῦ Ἡροδότου (3), ἐλέγχει ταῦτα ὡς ἄκριτα, μυθώδη καὶ ἐπιδιώκοντα μᾶλλον τὴν ἡδο-

(1) Φαίνεται ὅτι Στέφανος ὁ Βυζάντιος κακῶς ἀναγνοὺς καὶ ὑπολαβὼν τὴν παρ' Ἀπολλοδώρῳ *Πέρνην* ὡς *Περίνην* μετέθηκε τὸν τοῦ Θουκυδίδου θάνατον εἰς Ἀσίαν. Ἡ δὲ *«Πέρνη ἦν πόλις Θράκης ἀντικρὺ Θάσου»* (κατ' αὐτὸν τὸν Στεφ. τὸν Βυζάντ. ἐν λ.).

(2) Ὁ Μαρκελλῖνος (16. 55) λέγει ὅτι ἐν τῷ ἐπιγράμματι ὑπῆρχε μόνον τὸ *«Θουκυδίδης Ὀλόρου Ἀλιμούσιος»*, τὸ δ' *«ἐνθάδε κεῖται»* προσετέθη ὕστερον ὑπό τινων.

(3) Τὰ χωρία τὰ μνημονευόμενα (Θουκ. Α', 13,2. 20,3. Β', 8,3. 97,1. πρβλ. Ἡροδ. Β', 29) καὶ τὰ περὶ φόνου τοῦ Ἱππάρχου (Θουκ. Α', 20 ϛ', 54—59), πρὸς ἃ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νὴν ἢ τὴν ἀλήθειαν (Μαρκελλ. 48), δι' ὃ καὶ λέγει· «οὕτως ἀταλαίπωρος τοῖς πολλοῖς ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας καὶ ἐπὶ τὰ ἑτοῖμα μᾶλλον τρέπονται» (Θουκ. Α', 20,3). Οἱ προγενέστεροι λογογράφοι προσεῖχον τὸν νοῦν εἰς τὰ ὑποπίπτοντα τῇ αἰσθήσει, ἤτοι εἰς τὴν φύσιν τῶν χωρῶν, τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν ἀνθρώπων, τὰ περίεργα μνημεῖα, τὰ ὄρη, τὰ τείχη, τοὺς ποταμοὺς καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ταῦτα περιέγραφον. Ὁ Θουκυδίδης δ' ἔτεινε τὴν προσοχὴν αὐτοῦ πᾶσαν εἰς τὰς ἀνθρωπίνας πράξεις, αἵτινες διέπουσι τὰς τύχας πόλεων καὶ ἐθνῶν καὶ προέρχονται ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τῶν λαῶν, πανταχοῦ δὲ ἀνερευνῶν τὰ πράγματα καὶ μεταχειριζόμενος ὁδηγὸν τὴν κρίσιν πορίζεται τὴν ἀλήθειαν (Θουκ. Α', 20. 97,2), ὀλίγην δὲ χρῆσιν ποιεῖται τοῦ εἴδους τοῦ λόγου τῶν λογογράφων καὶ ἢ μηχάνημα ἑρμηνεύσας ἢ πολιορκίας σχῆμα δηλώσας, ἀναγκαῖον καὶ χρειῶδες ὄν, ἢ Ἐπιπολῶν σχῆμα ἢ Συρακοσίων λιμένα εὐθὺς ἀφίσταται τούτου (Λουκιαν. πῶς δεῖ ἱστορ. συγγρ. 57) καὶ ἐπὶ τὰς πράξεις τρέπεται. Ἐὰν δέ που καὶ μῦθός τις παρεμπέσῃ, μνημονεύεται ὑπ' αὐτοῦ καὶ εἰς μέσον τίθεται τοῖς ὅπως ἂν θέλωσι μέλλουσι νὰ εἰκάσωσι περὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν πιστοῖ αὐτὸν (Λουκιαν. αὐτόθ. 60. Μαρκελλ. 49). Συγγράφων δὲ τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ δὲν ἀπέβλεπε μόνον πρὸς τὸ παρόν, ἵνα οἱ σύγχρονοι αὐτὸν ἐπαινέσωσι καὶ τιμήσωσιν, ἀλλὰ τοῦ σύμπαντος αἰῶνος ἐστοχασμένος πρὸς τοὺς ἔπειτα μᾶλλον συνέγραφε καὶ παρ' ἐκείνων τὸν μισθὸν τῆς γραφῆς ἀπήτει, ὧν ἐλεύθερος καὶ παρρησίας μεστὸς καὶ οὔτε κολακευτικὸς οὔτε δουλοπρεπής, ἀλλ' ἀλήθεια ἐπὶ πᾶσι (Λουκιαν. αὐτόθ. 61). Ὅθεν δικαίως καὶ ὁ Θουκυδίδης περὶ τοῦ ἑαυτοῦ συγγράμματος λέγει ὅτι «κτῆμα ἐς αἰεὶ μᾶλλον ἢ ἀγώνισμα ἐς τὸ παραχρῆμα ἀκούειν ξύγκειται» (Θουκ. Α', 22, 4). Ἵνα δ' ἐκπληρώσῃ ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ ὃν προέθετο σκοπόν, τὴν τῆς ἀληθείας εὕρεσιν, οὐδενὸς ἐφείσατο πόνου καὶ δαπάνης, ὡς αὐτὸς λέγει· «τὰ δ' ἔργα τῶν πραχθέντων ἐν τῷ πολέμῳ οὐκ ἐκ τοῦ παρατυχόντος πυνθανόμενος ἠξίωσα γράφειν οὐδ' ὡς ἐμοὶ ἐδόκει, ἀλλ' οἷς τε αὐτὸς παρῆν καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ὅσον δυνατὸν ἀκριβείᾳ περὶ ἑκάστου ἐπεξελθών. Ἐπιπόνως δ' ηὑρίσκετο, διότι οἱ παρόντες τοῖς ἔργοις ἑκάστοις οὐ ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἔλεγον, ἀλλ' ὡς ἑκατέρων τις εὐνοίας ἢ μνήμης ἔχοι» (Θουκ. Α', 22,2—3, πρβλ. καὶ Μαρκελλ. 20—21).

Τὸ σύγγραμμα τοῦ Θουκυδίδου εἶναι ἱστορία μόνον τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὃν ὁ συγγραφεὺς ἅμα ἀρχόμενον ἐνόμισε μέγα καὶ παγκόσμιον γεγο-

συμφωνεῖ καὶ ὁ Ἡρόδοτος (Ε', 55. Ϛ', 123), δι' ὧν τινες νομίζουσιν ὅτι ὁ Θουκυδίδης ἐγνώρισε τὰς ἱστορίας τοῦ Ἡροδότου, δὲν νομίζονται ἀρκοῦσα ἀπόδειξις. Τοὐναντίον ὑπάρχουσιν ἄλλα χωρία μαρτυροῦντα τὸ ἐναντίον, οἷον Θουκ. Α', 74 (Ἡροδ. Η', 48), Θουκ. Β', 8, 3 (Ἡροδ. Ϛ', 98), κτλ. Πιθανώτερον εἶναι ὅτι ἐγνώρισε τὰς τοῦ Ἡροδότου Ἱστορίας ὁ Θουκυδίδης, ὅρα δὲ σημειώσ. περὶ τῶν διαφωνούντων χωρίων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νὸς (Θουκ. Α', 1. 21) μὴ δυνάμενον νὰ λήξῃ κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ, ἂν μὴ ἐλύετο τὸ μέγα πρόβλημα, ἂν δηλ. ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἔμελλε νὰ γίνῃ μεγάλη δύναμις τοῦ κόσμου ἢ ταπεινωθεῖσα καταστῇ μία τῶν ἐλευθέρων Ἑλληνίδων πόλεων. Ἐθεώρησε δὲ τὸν ἐπ' ὀλίγον διακοπέντα πόλεμον ὡς ὅλον συνεχὲς καὶ τοῦτο ἀποδεικνύει μεθ' ὅλης τῆς δυνάμεως τῆς πειθοῦς (Θουκ. Ε', 26). Ἐν δὲ τῇ διηγήσει αὐτοῦ ὁ συγγραφεὺς οὐδενὸς γεγονότος ἀσχέτου πρὸς τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἅπτεται, εἴτε ἱστορικοῦ εἴτε πολιτικοῦ, τοὐναντίον δὲ παραλαμβάνει εἰς τὴν διήγησιν αὐτοῦ πᾶν ὅ,τι ὁπουδήποτε συνέβη ἔχον σχέσιν πρὸς τὸν μέγαν ἐκεῖνον ἀγῶνα. Δὲν ἀπέκλεισε δὲ τῆς ἱστορίας αὐτοῦ καί τινας παρεκβάσεις σχετιζομένας πρὸς τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον καὶ συντελούσας πρὸς κατανόησιν πολλῶν περιστάσεων καὶ γεγονότων τοῦ πολέμου. Τοιαῦται δὲ παρεκβάσεις πλὴν ἄλλων μικροτέρων εἶναι αἱ ἑξῆς πέντε, *τὸ Κυλώνειον ἄγος* (Θουκ. Α', 126), *τὸ τέλος τοῦ Παυσανίου καὶ Θεμιστοκλέους* (Θουκ. Α', 128—138), *ὁ συνοικισμὸς τῶν δήμων τῆς Ἀττικῆς ὑπὸ Θησέως* (Θουκ. Β', 15), *ἡ κάθαρσις τῆς νήσου Δήλου καὶ ἡ αὐτόθι ἑορτὴ τοῦ Ἀπόλλωνος* (Θουκ. Γ', 104) καὶ *ἡ ἱστορία τῶν Πεισιστρατιδῶν* (Θουκ. Α', 20. Σ', 54—59).

Περιβάλλει δ' ὁ Θουκυδίδης τὴν διήγησιν αὐτοῦ μετὰ τοσαύτης φιλαληθείας καὶ ἀκριβείας, ὥστε πάντες οἱ ἀρχαῖοι (Διον. Ἁλικ. σ. 824. Μαρκελλ. 21. 48) καὶ νεώτεροι ἐξ ἑνὸς στόματος ὁμολογοῦσι τὸ φιλάληθες τοῦ Θουκυδίδου καὶ τὴν ἱστορικὴν αὐτοῦ ἀκρίβειαν. Δικαίως δὲ καὶ ὁ Μυλλῆρος λέγει ὅτι «*ἡ ἀκρίβεια καὶ ἡ πίστις εἶναι τοσαύτη παρὰ Θουκυδίδῃ, ὥστε εἶναι ζήτημα, ἂν ὑπάρχει ἄλλη περίοδος τῆς παγκοσμίου ἱστορίας μετὰ τοσαύτης σαφηνείας καὶ καθαρότητος γνωστή, ὅσον εἶναι τὰ εἴκοσι καὶ ἓν ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἅτινα συνέγραψεν ὁ Θουκυδίδης*» (Geschichte d. Griech. Litt. p. 352. Κυπριαν. μεταφρ. Ἑλλ. Φιλ. Τόμ. Β', σ. 372). Πᾶσα πρᾶξις ἐκτίθεται παρὰ Θουκυδίδῃ καθ' ὅλα τὰ οὐσιώδη αὐτῆς μέρη, τὰς αἰτίας καὶ ἀφορμάς, τὴν πορείαν καὶ τὴν ἔκβασιν, μετ' ἀσφαλείας καὶ ἀκριβείας, ἥτις ἐμποιεῖ εἰς τὸν ἀναγνώστην τὴν πεποίθησιν, ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἄγει αὐτὸν ὀρθῶς καὶ ἀσφαλῶς διὰ μέσου τῶν γεγονότων (ὅρα αὐτόθ.).

Τὸ σύγγραμμα τοῦ Θουκυδίδου ἂν συνετελεῖτο, θὰ διῃρεῖτο εἰς τρία ἀνάλογα μέρη. Τὸ πρῶτον θὰ περιελάμβανε τὸν πόλεμον ἀπὸ τῆς πρώτης εἰσβολῆς τῶν Πελοποννησίων εἰς τὴν Ἀττικὴν μέχρι τῆς Νικιείου εἰρήνης, ἤτοι τὸν πρῶτον δεκαετῆ *Ἀρχιδάμειον πόλεμον* ἀπὸ τοῦ 431—421 π. Χ., ὅστις περιλαμβάνεται ἐν τῇ δευτέρᾳ, τρίτῃ καὶ τετάρτῃ συγγραφῇ μετὰ τῶν 25 κεφαλαίων τῆς πέμπτης. Τὸ δεύτερον μέρος θὰ περιελάμβανε τὴν διὰ μέσου *ἔπτακτον δεκαετῆ ἀνοκωχὴν* καὶ τὰ *Σικελικὰ* ἀπὸ τοῦ 421—413, ἅτινα περιέχονται ἐν τῇ πέμπτῃ συγγραφῇ (ἀπὸ τοῦ 25 κεφαλ. καὶ ἑξῆς), ἐν τῇ ἕκτῃ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ τῇ ἑβδόμῃ. Τὸ δὲ τρίτον θὰ περιελάμβανε τὸν λεγόμενον δεκαετῆ *Δεκελεικὸν πόλεμον* ἀπὸ τοῦ 414—404, τούτου δὲ τοῦ μέρους ὁ συγγραφεὺς συνετέλεσε μόνον μίαν συγγραφήν, τὴν ὀγδόην· διότι δὲν προέλαβεν ἕνεκα τοῦ θανάτου ἵνα συντελέσας τὸ ὑπολειπόμενον μέρος συμπληρώσῃ καὶ τὰ 27 ἔτη τοῦ πολέμου, ἀλλὰ μόνον τὰ 21 ἔτη αὐτοῦ ἱστόρησε, τὰ δὲ τῶν ἄλλων ἓξ ἐτῶν πράγματα ἀνεπλήρωσεν ὁ *Θεόπομπος* ὁ τοῦ Ἰσοκράτους μαθητής, οὗ τινος μόνον ἀποσπάσματα σῴζονται, καὶ ὁ *Ξενοφῶν* ἐν τοῖς *Ἑλληνικοῖς* (Μαρκελλ. 45. Ἀνώνυμ. 5), κατὰ δὲ Διονύσιον τὸν Ἁλικαρνασσέα καὶ τις *Κράτιππος* συνακμάσας τῷ Θουκυδίδῃ (Διον. Ἁλικαρν. σ. 847).

Ἡ δὲ πρώτη συγγραφὴ (ἢ τὸ πρῶτον βιβλίον) εἶναι ὡς εἰσαγωγὴ εἰς τὴν ὅλην ἱστορίαν, αὕτη δ' ἡ εἰσαγωγὴ περιέχει τρία μέρη·

1) ὅτι ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος ἦν μείζων καὶ ἀξιολογώτερος τῶν προτέρων γεγονότων τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ τῶν Περσικῶν πολέμων συμπεριλαμβανομένων· διότι ἡ Ἑλλὰς ἐστερεῖτο *χρημάτων* καὶ *ναυτικοῦ*, ἅτινα ἐπὶ τοῦ Πελοπ. πολέμου ηὐξήθησαν ἱκανῶς.

2) τὰς αἰτίας τοῦ Πελοπ. πολέμου, τὰς φανερὰς καὶ ἀφανεῖς, ἔνθα, ἵνα ἑρμηνεύσῃ τὴν αὔξησιν τῶν Ἀθηνῶν, ἀναγκάζεται νὰ ἱστορήσῃ τὰ μεταξὺ τῶν Περσικῶν καὶ τοῦ Πελοπ. πολέμου γεγονότα.

3) τὰς διαπραγματεύσεις τῶν Πελοποννησιακῶν πόλεων πρὸς ἀλλήλας καὶ πρὸς τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου.

Ἔγραψε δ' ὁ Θουκυδίδης τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ ὅλην ἐν συνεχείᾳ, ἡ δὲ εἰς συγγραφὰς ἢ εἰς βιβλία διαίρεσις ἔγινεν οὐχὶ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου, ἀλλὰ πιθανῶς ὑπὸ Ἀλεξανδρίνων γραμματικῶν, εἶναι δ' ἡ διαίρεσις αὕτη καὶ εἰς πλείονα μὲν βιβλία, μάλιστα δὲ ἡ εἰς ὀκτὼ ἐπικρατήσασα ἀρχαία (Διόδωρ. Σικ. ΙΒ', 37. ΙΓ', 42. Διονύσ. Ἁλικ. σ. 867. Πολυδ. Θ', 46. Ι', 113. Μαρκελλ. 43. 58. Σχολ. Πλάτ. Χαρμ. σ. 153, α'. κτλ.).

Διαιρεῖ δ' ὁ Θουκυδίδης τὸν πόλεμον εἰς *θέρη* καὶ *χειμῶνας*. Καὶ τὰ μὲν *θέρη* περιλαμβάνουσι τὰς στρατείας καὶ τὰς μάχας, οἱ δὲ *χειμῶνες* τὰς παρασκευὰς καὶ τὰς διαπραγματεύσεις. Ἡ δ' εἰς θέρη καὶ χειμῶνας διαίρεσις ἐνομίσθη ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου ὡς τὸ καταλληλότερον καὶ γνωστότερον εἶδος χρονολογίας πᾶσι τοῖς Ἕλλησι· διότι ἑκάστη χώρα κατ' ἴδιον τρόπον καὶ ἰδίοις ὀνόμασι μηνῶν ἐκανόνιζε τὴν χρονολογίαν, ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ σίτου βλάστησις ἐχρησίμευεν ὡς ἀφορμὴ πρὸς ἐπιδρομάς. Οἱ χρονικοὶ δ' οὗτοι ὁρισμοὶ εἶναι «*περὶ σίτου ἐκβολήν*», «*τοῦ σίτου ἀκμάζοντος*», «*τοῦ σίτου ἔτι χλωροῦ ὄντος*», «*τοῦ καρποῦ συγκομιδή*», κτλ. Ἕνεκα δὲ τούτου ὁ Θουκυδίδης ἠναγκάσθη ἵνα μακρὰ γεγονότα, ὡς τὴν πολιορκίαν τῆς Ποτειδαίας καὶ τῶν Πλαταιῶν, διακόψῃ καὶ συνεχίσῃ εἰς διάφορα μέρη τοῦ συγγράμματος· διότι ἄλλως δὲν ἐδύνατο νὰ οἰκονομηθῇ τὸ πρᾶγμα. Διὰ τοῦτο ὁ Θουκυδίδης ἐψέχθη

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὑπὸ τοῦ Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως (ἐν τῷ περὶ Θουκ. χαρακτ. § 9 καὶ ἐν τῇ Πρὸς Πομπήι. Ἐπιστ. Α', § 3,13) καὶ ὑπὸ Θέωνος (Προγυμν. Ι, σ. 184 ι. έ. Spengel Τόμ. Β', σ. 80), ὅστις λέγει τάδε· *διελὼν γὰρ ἱστορίας κατὰ μέρη καὶ χειμῶνας πολλάκις ἀναγκάζεται, πρὶν τελεσθῆι τὸ ὅλον πρᾶγμα, μεταβαίνειν ἐφ' ἕτερόν τι γεγονὸς ὑπὸ τὸν αὐτὸν καιρόν. . ., ὥστε ἅμα μὲν ἀσαφῆ, ἅμα δὲ δυσμνημόνευτα γενέσθαι τὰ πράγματα*». Ὁ Μυλλῆρος ὅμως λέγει ὅτι «*ἡ τοῦ Θουκυδίδου διήγησις οὐδέποτε ταράσσει ἢ συγχέει τὸν προσεκτικὸν ἀναγνώστην, ὡς ἐκ τῆς συχνῆς τῶν γεγονότων κατατομῆς· διότι τὸ μέγιστον πάντων τῶν τοῦ πολέμου ἔργων, εἰς ὃ ὁ συγγραφεὺς ἐπισπᾶ διὰ τῆς τέχνης αὐτοῦ πᾶσαν τῶν ἀναγνωστῶν τὴν προσοχήν, ἡ εἰς Σικελίαν ἐκστρατεία, ἥτις ἐπιχειρηθεῖσα μετὰ μεγάλων ἐλπίδων ἀπέληξεν εἰς ἐντελῆ παραλεθρίαν, διακόπτεται διὰ λίαν συντόμων καὶ μικροῦ λόγου ἀξίων παρεκβολῶν, αἵτινες εἶναι ἐπιτυχέστατα ἐκλελεγμέναι, ἤτοι ἡ κατάστασις τῶν Ἀθηνῶν μετὰ τὸν ἐπιτειχισμὸν τῆς Δεκελείας* (Θουκ. Ζ', 27—30), *τὸ σκληρὸν ἔργον τῶν Θρᾳκῶν μισθοφόρων ἐν Μυκαλησσῷ* (Θουκ. Ζ', 28—30) *καὶ τὰ παρόμοια*» (Κυπριαν. μετάφρ. Ἑλλ. Φιλολ. Τόμ. Β', σ. 366).

Πολιτικῶς δ' ἐξεταζόμενος ὁ Θουκυδίδης φαίνεται ὅτι ἦν ἀριστοκρατικός, οὐχὶ ὅμως οἷος ἦν ὁ Κίμων καὶ ὁ ὁμώνυμος αὐτοῦ Θουκυδίδης ὁ υἱὸς τοῦ Μελησίου (Πλάτ. Λάχ. σ. 178. 179, α'. Μέν. σ. 94, γ'. Πλούταρχ. Περικλ. 8., κακῶς δὲ παρὰ Μαρκελλ. 28 λέγεται υἱὸς *Μιλησίου*), οἵτινες ἦσαν ἀντίπαλοι τοῦ Περικλέους καὶ φίλοι τῶν Λακεδαιμονίων, ἀλλ' ἀριστοκρατικὸς κατὰ τὸ πολιτικὸν τοῦ Περικλέους σύστημα, νομίζων ὅτι ὑπὸ τὴν κυβέρνησιν αὐτοῦ αἱ Ἀθῆναι ἀρίκοντο εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς ἀναπτύξεως. Τοῦτο δὲ διατρανοῖ καὶ διὰ τῶν λόγων, οὓς τῷ στόματι τοῦ Περικλέους ἐμβάλλει (Θουκ. Α', 140—144. Β', 35—46. 60—64), καὶ διὰ τοῦ ἀκριβοῦς χαρακτηρισμοῦ, ὃν ποιεῖται τοῦ Περικλέους (Θουκ. Β', 65), καὶ διὰ τῆς ἐκτιμήσεως αὐτοῦ ὡς πρὸς τοὺς μετ' αὐτὸν δημαγωγούς, εἰς ὧν τὴν δημαγωγικὴν ἐνέργειαν ἐνεώρα τὴν ἐπικειμένην καταστροφὴν τῶν Ἀθηνῶν (Θουκ. Β', 65, 10—13. Γ', 36, 6. Δ', 28, 5. Ε', 7). Οὐδόλως δὲ ὁ Θουκυδίδης ἐνόμισε τὴν καταστροφὴν τῆς ὀχλοκρατίας διὰ τῶν τετρακοσίων σωτήριον πολίτευμα (Θουκ. Η', 63—97), τοὐναντίον δὲ χαίρει ἐπὶ τῷ τῶν πεντακισχιλίων πολιτεύματι εὑρίσκων αὐτὸ συμφέρον ταῖς Ἀθήναις ὡς συγκερανύον ῥᾳδίως τὴν ἀριστοκρατίαν τῇ δημοκρατίᾳ (Θουκ. Η', 97, 2).

Θρησκευτικῶς δ' ἐξεταζόμενος ὁ Θουκυδίδης ἀδίκως νομίζεται ἄθεος καὶ ἄπιστος, διότι ἑρμηνεύει τὰς ἀνθρωπίνας πράξεις ἐξ ἀνθρωπίνων λόγων καὶ ἀφορμῶν, δεχόμενος ὅτι ἡ θεότης ἔδωκε ταῖς χερσὶ τῶν ἀνθρώπων τὴν τύχην αὐτῶν, ἥτις στρέφεται ὑπὲρ αὐτῶν ἢ κατ' αὐτῶν κατὰ τὰς πράξεις αὐτῶν, οὗ ἕνεκα καὶ ὁ Μυλλῆρος λέγει περὶ αὐτοῦ ὅτι *μετὰ λόγου δύναταί τις νὰ*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

δρομάση τὸν Θουκυδίδην Ἀναξαγόραν τῆς Ἱστορίας, διότι μεταξὺ τῶν ἱστορικῶν αἰτίων τόσην σημασίαν ἔχει παρ' αὐτῷ ἡ θεότης, ὅσην παρ' Ἀναξαγόρᾳ ὁ Νοῦς εἰς τὰ φυσικὰ πράγματα» (Κυπριαν. μεταφρ. Ἑλλ. φιλολ. Τ. Β΄, σ. 381). Διότι ὁ Θουκυδίδης ἀναγκάζεται πολλάκις νὰ προσφεύγῃ καὶ εἰς τὴν θείαν ἀνάγκην καὶ τύχην (Θουκ. Β΄, 64, 2), ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι δέχεται καὶ τὴν θείαν πρόνοιαν ὡς τελικὸν αἴτιον τῶν συμβαινόντων πραγμάτων. Ἀλλαχοῦ δὲ πάλιν παρ' αὐτῷ ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ ἠθική, ὁ θεῖος νόμος καὶ τὸ ἀνθρώπινον δίκαιον (*ἱερὰ καὶ ὅσια*) εἶναι ἔννοιαι ἀχώριστοι, ἡ δ' ἐπιορκία τεκμήριον μεγάλης διαφθορᾶς (Θουκ. Β΄, 52,3. 53,4. Γ΄, 82, 6—7. 83, 1—2). Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ Θουκυδίδης τὴν θρησκευτικὴν πίστιν καὶ δεισιδαιμονίαν τῶν ἄλλων ἐξετάζει καὶ ἀποδέχεται ὡς αἰτίαν πράξεών τινων, ἀλλ' οὐδαμοῦ αὐτὸς διαρρήδην ἐκδηλοῖ τὰς ἑαυτοῦ θρησκευτικὰς πεποιθήσεις (Θουκ. Β΄, 17,2. 54, 2—3. Ε΄, 26, 3—4. Ζ΄, 70,1. κτλ.). Ἐπίσης δ' ἀληθὲς εἶναι ὅτι ὁ Θουκυδίδης δὲν εἶχε τὴν ἁπλοϊκὴν πίστιν τῶν πολλῶν, οὐδ' ἐπίστευεν εἰς μαντεῖα (Θουκ. Β΄, 17,2. 54, 2—3. Ε΄, 103. κτλ.) ἢ εἰς προμηνυτικὴν δύναμιν ἀσυνήθων τινῶν φυσικῶν φαινομένων, οἷον σεισμῶν, ἐκλείψεων ἡλίου (1) καὶ σελήνης (Θουκ. Α΄, 23, 2—4), κατεφρόνει δὲ καὶ τὴν Ἑλλ. μυθολογίαν καὶ τὴν συμφυῆ ταύτῃ θρησκείαν.

Ὁ τρόπος τῆς συλλογῆς καὶ ἐπεξεργασίας τῆς ὕλης καὶ αἱ δημηγορίαι τοῦ Θουκυδίδου.

Ὁ Θουκυδίδης ἤρξατο νὰ συλλέγῃ τὴν συγγραφικὴν ὕλην, κατὰ τὴν ἰδίαν μαρτυρίαν, *«εὐθὺς καθισταμένου τοῦ πολέμου»* (Θουκ. Α΄, 1), διότι προεῖδε τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἀξιολογοτητα αὐτοῦ. Συνέλεγε δὲ τὴν ὕλην εἴτε ἐξ αὐτοψίας εἴτε ἐξ ἀκριβοῦς ἀνακρίσεως ἀνθρώπων ἀνηκόντων εἰς ἑκάτερον τῶν ἀντιπολεμούντων μερῶν, *«ἐκ τῆς τῶν πολλῶν συμφωνίας θηρώμενος τὴν τῆς ἀληθείας κατάληψιν»* (Μαρκελλ. 21). Ἐξηκριβοῦτο δὲ ἡ ἀλήθεια, ὡς αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς λέγει, μετὰ πολλοῦ πόνου καὶ δαπάνης (Θουκ. Α΄, 22. Ε΄, 26. Ζ΄, 44. Μαρκελλ. 20. 21). Πᾶν δ' ὅ,τι διαρκοῦντος τοῦ πολέμου ἔγραψεν ἦσαν ἁπλαῖ σημειώσεις καὶ ὑπομνήματα, ὡς ὁ Μαρκελλῖνος λέγει, *«ἀφ' οὗ μὲν ὁ πόλεμος ἤρξατο, ἐσημειοῦτο τὰ λεγόμενα ἅπαντα καὶ τὰ πραττόμενα, οὐ μὴν κἀλλους ἐφράττισε τὴν ἀρχὴν ἀλλ' ἢ τοῦ μόνον σῶσαι τῇ σημειώσει τὰ πράγματα»* (Μαρκελλ. 47), τὴν δ' ἐπεξεργασίαν τῆς ὕλης καὶ τὴν συγγραφὴν ἐπεχείρησε μετὰ τὸ πέρας τοῦ ὅλου πολέμου καὶ τὴν εἰς Ἀθήνας

(1) Περὶ ἐκλείψεως τοῦ ἡλίου ἀλλαχοῦ ὁ Θουκυδίδης ἀναφέρει τὴν ἀληθῆ αὐτῆς αἰτίαν (Θουκ. Β΄, 28. Δ΄, 52,1).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

άθοδον αὐτοῦ. Τοῦτο ἀποδεικνύεται πρῶτον μὲν ἐκ μαρτυρίων αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως μαρτυρούντων τὴν μετὰ τὸ πέρας τοῦ ὅλου πολέμου συγγραφήν (Θουκ. Α', 13,3. 18,1. Β', 65,5—13. 100,1—2. Δ', 81,2. 108,4. Ε', 26,1.5), δεύτερον δέ, διότι τὰ περὶ τοῦ πολέμου ὑπομνήματα, ἅτινα ἐξικνοῦντο βεβαίως μέχρι τέλους αὐτοῦ, δὲν προέλαβε νὰ συντελέσῃ μηδὲ νὰ συγγράψῃ τὰ εἴκοσι καὶ ἑπτὰ ἔτη αὐτοῦ (Θουκ. Ε', 26), ἀλλὰ μόνον τὰ εἴκοσι καὶ ἕν, ἅτινα βεβαίως θὰ ἐδύνατο νὰ συντελέσῃ, ἐὰν ἅμα τοῦ πολέμου ἀρχομένου ἤρχετο νὰ συγγράφῃ. Καὶ τὸ ὄγδοον δὲ βιβλίον, ὅπερ εἶναι γνησιώτατον αὐτοῦ ἔργον (Θουκ. Η', 6,5. 60,3) καὶ ὅπερ κακῶς ἐνομίσθη ἔργον τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ ἢ τοῦ Ξενοφῶντος, διότι οὔτε γυναικείας φύσεως ἔργον εἶναι οὔτε τοῦ χαρακτῆρος Ξενοφῶντος (Μαρκελλ. 43), δὲν ἔτυχεν ὑπ' αὐτοῦ τῆς δεούσης ἐπεξεργασίας (Μαρκελλ. 44).

Τὴν δὲ ἱστορικὴν ὕλην ὁ Θουκυδίδης κτῆμα ἑαυτοῦ ποιησάμενος καὶ πᾶσαν διὰ τοῦ νοῦ αὐτοῦ διαπεράσας κατέστησεν αὐτόχρημα προϊὸν τῆς ἑαυτοῦ διανοίας. Τὰ πράγματα παρ' αὐτῷ ἔχουσιν ἀλληλουχίαν καὶ ἑνότητα, οἱ στοχασμοὶ οἱ κινοῦντες τὰ δρῶντα πρόσωπα ἐπὶ τὰς πράξεις σπανίως αὐτῷ εἶναι ἄγνωστοι. Αὐτὸς μὲν σπανιώτατα ἐκφράζει τὴν ἑαυτοῦ γνώμην, ἀλλὰ θεωρεῖ πάντα ἐξ ἀντικειμένου, ὥστε ὁ τὴν ἱστορίαν τοῦ Θουκυδίδου ἀναγινώσκων νομίζει ὅτι λαλεῖ αὐτὴ ἡ ἱστορία καὶ οὐχὶ ὁ Θουκυδίδης. Ἄριστος δὲ ψυχολόγος ὢν ἠδύνατο δι' ὀλίγων λέξεων νὰ ζωγραφῇ τοὺς χαρακτῆρας τῶν διαφόρων ἐπισήμων ἀνδρῶν, οἷον τοῦ *Θεμιστοκλέους*, *Περικλέους*, *Βρασίδου*, *Νικίου*, *Ἀλκιβιάδου*, κτλ., οὗ ἕνεκα καὶ ὁ Μαρκελλῖνος καλεῖ αὐτὸν «*ἀειπρὸν ἠθογραφῆσαι*» (Μαρκελλ. 50) καὶ «*ἠθῶν μιμητὴν καὶ ἄριστον διαγραφέα*» (Μαρκελλ. 51).

Ἰδίᾳ παρὰ Θουκυδίδῃ ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ θαυμάζει τις τὸν ἀδιάσειστον ἔρωτα πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸν ἡσύχιον καὶ ἀμερόληπτον αὐτοῦ χαρακτῆρα ἔν τε τῇ κρίσει καὶ τῇ διηγήσει τῶν γεγονότων (¹). Ἐν ᾧ ζωηρὸν αἰσθάνεται τὸ αἴσθημα ὑπὲρ τῆς δόξης τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος καὶ τὴν θλῖψιν ἕνεκα τῆς ἐπικειμένης αὐτῇ καταστροφῆς, ὅμως οὔτε τὴν θερμότητα τῆς συμπαθείας οὔτε τὴν πικρίαν τῆς λύπης αὐτοῦ ἐκδηλοῖ, ἀλλ' ἀπαθὴς καὶ ἀσυγκίνητος ἀείποτε ὢν περιγράφει ἀκριβῶς καὶ ἀληθῶς τὰ γεγονότα. Τὰς δὲ βαθυτάτας ῥίζας τῶν γεγονότων καὶ τοὺς πνευματικοὺς λόγους αὐτῶν καὶ τὰς ἀφορμὰς καταδεικνύει ὁ Θουκυδίδης ἐν ταῖς αὐτῷ ἰδιαζούσαις *δημηγορίαις*.

Αἱ *δημηγορίαι*, αἵτινες εἶναι λόγοι ἐκ πρώτου προσώπου λεγόμενοι ἢ ἐν τῇ

(¹) Ὁ Θουκυδίδης ἐν τῷ προοιμίῳ αὐτοῦ δὲν ἔχει τὸ εἰλικρινὲς καὶ ἀπρόληπτον τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ συγγράμματος, διότι τὰ παλαιότερα Ἑλλ. πράγματα θεωρεῖ πολλῷ ταπεινότερα τῆς ἀληθείας, ὧν προκατειλημμένος ὑπὲρ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ὅτι ἦν ἀξιολογώτατος πάντων τῶν προτέρων γεγονότων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου ἢ ἐν συνόδῳ συμμάχων ἢ πρὸς παρακέλευσιν στρατοῦ ἐδύναντο ὡς δημοσίᾳ ἀπαγγελλόμεναι νὰ διασωθῶσι καὶ διαδοθῶσιν, ἐὰν μὴ ἐκώλυεν ἡ ἀσθένεια τῆς ἀνθρωπίνης μνήμης. Οἱ Ἕλληνες δὲ διὰ τὴν ζωηρότητα τῆς φαντασίας ἐδύναντο οὐ μόνον τὸν νοῦν τῶν λεγομένων ν' ἀπομνημονεύωσιν, ἀλλὰ καὶ τὸ τεχνικὸν εἶδος τοῦ λόγου νὰ μιμῶνται, διηγούμενοι δὲ ταῦτα εἰς ἄλλους ν' ἀναλαμβάνωσιν αὐτοὶ τὸ πρόσωπον τοῦ ῥήτορος (Πλάτ. Μενέξ. σ. 236, δ' κ. ἑ., Φαίδ. σ. 59, δ' κ. ἑ., κτλ.). Ἐπειδὴ δ' ἕκαστος τῶν ἀκουόντων συνεπλήρωνεν ἐξ ἑαυτοῦ ὅσα καλῶς δὲν ἐμνημόνευεν, ἐπόμενον εἶναι ὅτι ὁ Θουκυδίδης δὲν ἐδύνατο νὰ παραδίδῃ αὐτολεξεὶ τοὺς τῶν ῥητόρων λόγους, ἀφ' οὗ καὶ ὅσα αὐτὸς ἤκουσε δὲν ἐδύνατο νὰ διαμνημονεύσῃ ἀκριβῶς, ὡς αὐτὸς τοῦτο λέγει. «*Καὶ ὅσα μὲν λόγῳ εἶπον ἕκαστοι ἢ μέλλοντες πολεμήσειν ἢ ἐν αὐτῷ ἤδη ὄντες, χαλεπὸν τὴν ἀκρίβειαν αὐτὴν τῶν λεχθέντων διαμνημονεῦσαι ἦν ἐμοί τε ὧν αὐτὸς ἤκουσα καὶ τοῖς ἄλλοθέν ποθεν ἐμοὶ ἀπαγγέλλουσιν· ὡς δ' ἂν ἐδόκουν ἐμοὶ ἕκαστοι περὶ τῶν αἰεὶ παρόντων τὰ δέοντα μάλιστ' εἰπεῖν, ἐχομένῳ ὅτι ἐγγύτατα τῆς ξυμπάσης γνώμης τῶν ἀληθῶς λεχθέντων οὕτως εἴρηται*» (Θουκ. Α', 22, 1). Σπουδάσας δ' ὁ Θουκυδίδης νὰ ἀποδοθῶσιν ἐν ταῖς δημηγορίαις ὡς ἐνδέχεται ἀκριβέστατα τὰ λεχθέντα δὲν ἐδύνατο νὰ μιμῆται ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ περὶ τὰς δημηγορίας καὶ τὰς διαλέκτους τῶν διαφόρων φυλῶν οὐδὲ τὸ διάφορον ὕφος ἑκάστου τῶν λαλούντων προσώπων· διότι τοῦτο ἐδύνατο νὰ διαφθείρῃ τὴν ἑνότητα τοῦ λεκτικοῦ χαρακτῆρος καὶ τὴν ἁρμονίαν τοῦ ὅλου συγγράμματος, προβαίνει δ' εἰς μίμησιν μέχρι τοῦ σημείου ἐκείνου, ὅπερ ἐπιτρέπει ὁ γενικὸς νόμος τῆς ἱστοριογραφίας αὐτοῦ.

Εἰς τὰς δημηγορίας περιέχονται οἱ λόγοι καὶ αἱ αἰτίαι τῶν σπουδαιοτέρων πράξεων, τὰ φρονήματα τῶν προσώπων, ἅτινα πειρῶνται νὰ ὑποστηρίξωσι καὶ δικαιολογήσωσι τὴν ἑαυτῶν γνώμην. Πανταχοῦ δὲ ὁ Θουκυδίδης εἰσάγει δημηγορίαν, ἔνθα εἶναι ἀνάγκη αἰτιολογίας, δὲν εἰσάγει δὲ τοιαύτην, ἔνθα δὲν εἶναι χρεία αἰτιολογίας, καὶ ἐὰν κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἐγένοντο πολλῷ πλείονες λόγοι. Διὰ τοῦτο ἐνίοτε συνάγει εἰς μίαν δημηγορίαν ἅτινα ἐλέχθησαν ἐν διαφόροις τόποις καὶ καιροῖς. Οὕτως εἰσάγων τὸν Κλέωνα καὶ τὸν Διόδοτον ἀγορεύοντας περὶ Μυτιληναίων κατὰ τὴν δευτέραν ἐκκλησίαν (Θουκ. Γ', 36), ἐν ᾗ ὁ δῆμος ἐψηφίσατο φιλανθρωπότερον ψήφισμα, παρέλαβεν ἐν ταύτῃ τῇ δημηγορίᾳ ὅλους τοὺς ἄλλους λόγους, οὓς εἶπεν ὁ Κλέων τὴν προτεραίαν περὶ τῆς πανδήμου σφαγῆς τῶν Μυτιληναίων. Πολλάκις δὲ ἡ μία δημηγορία ἀναφέρεται εἰς ἄλλην, εἰ καὶ οὐδεμία ἀναφορὰ δύναται νὰ ὑπάρχῃ πρὸς ἀλλήλας. Οἱ Κορίνθιοι (Θουκ. Α', 120) ποιοῦνται ὑπαινιγμοὺς πρὸς τοὺς τοῦ Ἀρχιδάμου λόγους ἐν Σπάρτῃ καὶ τοὺς τοῦ Περικλέους ἐν Ἀθήναις, ἂν καὶ οὐδέτερον τούτων ἤκουσαν, δηλοῦντες οὕτω τὰς περὶ νίκης ἐλπίδας τῶν Πελοποννησίων παρὰ τὴν τοῦ Ἀρχιδάμου καὶ Περικλέους γνώμην. Ἀλλαχοῦ δὲ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀντὶ δημηγορίας εἰσάγει διάλογον, ὡς μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς δημοσίᾳ συζητήσεως, οἷος εἶναι ὁ τῶν Μηλίων καὶ Ἀθηναίων στρατηγῶν διάλογος (Θουκ. Ε', 85 κ. ἑ.), δι' οὗ δεικνύει τὸ ἰδιοτελὲς πνεῦμα καὶ τὴν αὐθαιρεσίαν καὶ σκληρότητα, εἰς ἣν παρεξέκλινεν ἡ τῶν Ἀθηναίων πολιτικὴ κατὰ τῶν μικρῶν καὶ ἀδυνάτων πόλεων· διότι κηρύττοντες ἀσυστόλως ὅτι γενικὸς τῆς φύσεως νόμος εἶναι τὸ δίκαιον τοῦ ἰσχυροτέρου ἐστήριζον ἐπ' αὐτοῦ τὴν ἀξίωσιν τῆς ὑποταγῆς τῶν Μηλίων (Θουκ. Ε', 105). Ἄλλοτε δὲ προσαρμόζει θαυμασίως πρὸς τὸν χαρακτῆρα τῶν λεγόντων καὶ τοὺς λόγους αὐτῶν. Ὁ συνετὸς καὶ εὐγενὴς Ἀρχίδαμος ἀγορεύει διὰ μακρῶν καὶ ἐν ἠρεμίᾳ (Θουκ. Α', 79—85), ὁ δὲ τοῦ κοινοῦ καὶ χυδαίου Σθενελάϊδου λόγος εἶναι βραχύς, σφοδρὸς καὶ τομός (Θουκ. Α', 86).

Λεκτικὸν τοῦ Θουκυδίδου.

Ὁ χαρακτὴρ τοῦ λόγου τοῦ Θουκυδίδου εἶναι συγκεκραμένος ἐκ τῆς φυσικῆς εὐγλωττίας τοῦ Περικλέους (1) καὶ τῆς τεχνικῆς αὐστηρότητος καὶ ἀρχαιοπρεπείας τοῦ Ἀντιφῶντος. Ὁ χαρακτὴρ τοῦ λόγου, ὃν ἐζήλωσε καὶ μετεχειρίσατο ὁ Θουκυδίδης καλεῖται ὑπὸ τῶν παλαιῶν (Μαρκελλ. 35. 39. 50. 56) *ὑψηλὸς* καὶ *μεγαλοπρεπής*, ὅστις ἦν πρόσφορος τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ χαρακτῆρι καὶ τῷ μεγέθει τοῦ τοσούτου πολέμου· διότι ὧν τινων αἱ πράξεις εἶναι μεγάλαι καὶ ὁ περὶ αὐτῶν λόγος ἔπρεπε νὰ εἶναι ὅμοιος ταῖς πράξεσι (Μαρκελλ. 39). Διὰ δὲ τὸν ὑψηλὸν καὶ ὑπέρσεμνον αὐτοῦ χαρακτῆρα μετεχειρίσατο καὶ ποιητικὰς λέξεις, οἷον τὸ *ἐπηλυγάζεσθαι* καὶ τὸ *ἐπήλυδας* καὶ τὸ *ἀνακῶς* (Μαρκελλ. 41. 52) καὶ τὸ *κλέος* καὶ τὸ *ἀχθηδὼν* καὶ τὸ *θάμβος* καὶ τὸ *ἀμφιδήριτος* καὶ τὸ *ἀκραιφνής*, κτλ. καὶ μεταφοράς τινας, ὡς τὸ «*στορέσωμεν τὸ φρόνημα*» (Θουκ. Ϛ', 18, 1) καὶ τὸ «*προσελοντες φόβον*» (Θουκ. Ϛ', 86, 1), κτλ. Ἐζήλωσε δὲ ἐπ' ὀλίγον καὶ τὰς Γοργίου τοῦ Λεοντίνου παρισώσεις (2) καὶ τὰς ἀντιθέσεις (3) τῶν ὀνομάτων εὐδοκιμούσας κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν παρ' Ἕλλησι (Μαρκελλ. 36) καὶ τοῦ Προδίκου δὲ τοῦ Κείου τὴν ἐπὶ τοῖς ὀνόμα-

(1) Πρβλ. Βυττεμβάχιον λέγοντα ὧδε· «Thucydides ita se ad Periclis imitationem composuisse videtur, ut, quum scriptum viri nullum exstet, ejus eloquentiae formam effigiemque per totum historiae opus expressam posteritati servaret» (Praefat. ad Eclogas historiae).

(2) Πρβλ. Θουκ. Α', 33,4. 37,4. 70, 1. 4. 77,4. 138,3. 144,4. Β', 42,2. 43,4. 62,3. Γ', 38,4. Δ', 20,3. 62,4. Ε', 91,2. Ϛ', 76,2. 3. Ζ', 15. 1.

(3) Πρβλ. Θουκ. Α', 33,4. 41,3. 70, 2. 3. 6. 121,4. Γ', 37,4. 38,1. 56,3. 82, 4—8. Δ', 105,4. Ζ', 34,7.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίας

σιν ἀκριβολογίαν (Μαρκελλ. 36), ἧς ἕνεκα καὶ ποιεῖται πολλάκις διάκρισ συνωνύμων ὀνομάτων (1).

Μεταχειρίζεται δὲ διάλεκτον τὴν τοῦ πέμπτου αἰῶνος ἀρχαίαν Ἀττικ μετά τινων λέξεων, ἃς ἰδίᾳ αὐτὸς ἔχει· 1) τὴν ἐς πρόθεσιν ἀντὶ τῆς εἰς· τὴν ξὺν ἀντὶ τῆς σὺν (Μαρκελλ. 52 Μ. Ἐτυμ. 311, 6). 3) τὸ ἕνεκα μόνο πρβλ. «Θουκυδίδης ἀεὶ ἕνεκα» (Θωμ. Μάγιστρ. 151,5). 4) τὸ αἰεὶ ἀν τοῦ ἀεὶ (Μαρκελλ. 52). 5) τὸ μάλις καὶ οὐχὶ τὸ μόγις. 6) τὸ ἑτοῖμος, ὁμοῖο ἐρῆμος (Εὐστάθ. σ. 531,32) καὶ τρόπαιον (Εὐστάθ. σ. 531,38. Μ. Ἐτυμ σ. 769,15) καὶ οὐχὶ τὸ ἕτοιμος, ὅμοιος, ἔρημος καὶ τρόπαιον. 7) τὸ σ σ μόνο καὶ οὐχὶ τὸ ττ, ὡς πράσσω, τάσσω, θάλασσα, κτλ. καὶ οὐχὶ πράττω, τάττω θάλαττα, κτλ. πλὴν τοῦ ἄττα. 8) τὸ ρσ καὶ οὐχὶ τὸ ρρ, ὡς θαρσῶ καὶ οὐχ θαρρῶ, κτλ. δι' ὃ καὶ «Μυρσίνης» (Θουκ. Ϛ', 58,1) γραπτέον καὶ οὐχ Μυρρίνης, πρβλ. «Μυρσίνης· ἦν δὲ αὕτη γυνὴ Ἱππίου τοῦ τυράννου» (Ἡ ρῳδιαν. Β', 484, 22), ἴσως δὲ καὶ τὸ «δερρεις» (Θουκ. Β', 75,5) γραπτέο «δέρσεις», πρβλ. καὶ «Δερσαῖοι» (Θουκ. Β', 101,3). Ὅρα Stahl Quaes Gramm. ad Thucyd. σ. 49. 9) τὸ κλῄω καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ καὶ οὐχὶ τ κλείω (ὅρα Cramer Anecd. Oxon. T. A' σ. 224, 23. Φώτ. 168,13). 10 τὸ πελιτνὸν (Θουκ. Β', 49,5) καὶ οὐχὶ τὸ πελιδνὸν κατὰ τὴν μαρτυρία Αἰλίου τοῦ Διονυσίου (παρ' Εὐσταθ. σ. 735,57 καὶ Φώτ. ἐν λ.). 11) τὸ κ πραγία ὡς καὶ κακοπραγία καὶ οὐχὶ τὸ εὐπραξία, πρβλ. «εὐπραξίαν οἱ πα λαιοὶ κωμικοὶ διὰ τοῦ ξ, Θουκυδίδης δὲ διὰ τοῦ γ» (Αἴλ. Διονύσ. παρ Φωτί. καὶ Κλήμ. Ἀλεξ. Στρωμ. VI, σ 740. Cobet Var. Lect. σ. 444) 12) τὸ Ἀτραμύττειον καὶ οὐχὶ τὸ Ἀδραμύττειον κατὰ τὸν Ὧρον (παρ Σχολ. Θουκ. Ε', 1). 13) τὸ —ῆς ἐν τῷ πληθ. τῶν εἰς—εύς ὀνομάτων ἀντ τοῦ — εῖς, ὡς οἱ ἱππῆς, κτλ. (Γρηγόρ. Κορινθ. σ. 99. Βεκκ. Ἀνεκδ. σ. 1198). Διάφορον δ' εἶναι τὸ κατ' ὀνομαστ. καὶ αἰτ. τοῦ πληθ. νέες, ὅπερ μεταχειρίζεται (Θουκ. Ϛ', 30,2. πρβλ. καὶ CIA. II, add. 1 6) ὡς γινόμενον ἐξ ὀνομαστ. νῆυς (CIA. I, 398. κτλ.). 14) τὸ ἐν τῷ παθητ. παρακ. καὶ ὑπερσ. —αται καὶ —ατο, ὡς τετάχαται καὶ ἐφθάραται (Θουκ. Γ', 13,3), διετετάχατο (Δ', 31,2), ἐτετάχατο (Ε', 6,5. Ζ', 4,6) ἀντὶ τῶν περιφραστικῶν τύπων, πρβλ. καὶ ἐν ἐπιγρ. «ἐτετάχατο» καὶ «ἀ γεγράφαται» (423 π. Χ. Cur. Epigr. Weckl. σ. 33).

Εἶναι δὲ ὁ Θουκυδίδης καὶ δημιουργὸς καὶ εὑρετὴς νέων λέξεων (Μαρκελλ 52. Διον. Ἁλικ. σ. 791, 793), τοιαῦται δ' εἶναι τὸ ἀποδημητὴς (Θουκ. Α',

(1) Οἷον τοῦ *συμμαχία* καὶ *ἐπιμαχία* (Θουκ. Α', 44. Ε', 27. 48), τοῦ *αἰτία* καὶ *κατηγορία* (Α', 69,6), τοῦ *ἀδικεῖσθαι* καὶ *βιάζεσθαι* (Α', 77,4), τοῦ *αὔχημα* καὶ *κατα φρόνησις* (Β', 62,4), τοῦ *ἐπανίστασθαι* καὶ *ἀφίστασθαι* (Γ', 39,2), τοῦ *ξυμφορὰ* καὶ *κακοπάθεια* (Ζ', 77,1), τοῦ *ξυνθῆκαι* καὶ *σπονδαὶ* (Η', 37,4), κτλ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

70, 4), *κινδυνευτὴς καὶ τολμητής* (Α', 70,3), *εἰκαστὴς* (Α', 138,3), *κακοξύνετος* (Ϛ', 76), *ξὺν κακῶς ποιεῖν* (Γ', 13), *αὐτοβοεί* (Β', 81,4. Γ', 74,2. 113,6. Ε', 3,2. Η', 23, 2. 62, 2. 71,1), *πολεμησείω* (Α', 33,3), *παραδωσείω* (Δ', 28), *ξυμβησείω* (Η', 56), *ἀποσιμῶσαι* (Δ', 25,5), *ἀγχώμαλος* (Γ', 49. Δ', 134. Ζ', 71), *περίνοια* (Γ', 43), *περιτέχνησις* (Γ', 82), *ἀποτείχισις* (Α', 65,3), *ἐπικράτησις* (Α', 41), *διαπολέμησις* (Ζ', 42), *νόμισις* (Ε', 105), *ξένισις* (Ϛ', 46), *ξύλωσις* (Β', 14), *κωλύμη* (Α', 92, 1. Δ', 27, 3. 63,1), *ἐπιβούημα* (Ε', 65), κτλ.

Πολλῷ δὲ μείζονα ἰδιώματα καὶ ἐλευθερίαν ἔχει ὁ Θουκυδίδης περὶ τὴν πλοκὴν τῶν λέξεων καὶ τὴν σύνταξιν· διότι ποτὲ μὲν συντάσσει τὰ ῥηματικὰ ὀνόματα ὡς τὰ ῥήματα, ὡς «*ὑπώπτευον ἀλλήλους κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν*» (Θουκ. Ε', 35) καὶ «*ἐπὶ καταδουλώσει τῶν Ἑλλήνων Ἀθηναίοις*» (Γ', 10) κτλ. (1). Τοῦτο δὲ καὶ ἄλλα ὅμοια ἀποτελοῦσι τὴν τοῦ Θουκυδίδου ἀρετήν, ἣν οἱ παλαιοὶ ἐκάλουν *τάχος τῆς σημασίας* (Μαρκελλ. 37. 51. Διονυσ. Ἁλικαρν. σ. 775. 793), ἤτοι τὴν δεξιότητα τοῦ εὑρίσκειν τὴν συντομωτάτην καὶ κυριωτάτην ἔκφρασιν. Ἐπὶ τῆς ἀρετῆς ταύτης στηρίζεται καὶ ἡ *βραχυλογία* τοῦ Θουκυδίδου (Μαρκελλ. 51. 53. 56. Διονυσ. Ἁλικ. σ. 794. 951) καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῆς παραλείψεως τῶν διαμέσων ἐννοιῶν, ὅπερ ποιεῖ ὁ Τάκιτος, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἰδιότητος τοῦ δηλοῦν ὀλίγοις ὀνόμασι πολλὰ πράγματα (Μαρκελλ. 56), δι' ὃ καὶ ὁ Μαρκελλῖνος περὶ αὐτοῦ λέγει «*καὶ δὴ βραχύτητες θαυμασταὶ καὶ τῶν λέξεων οἱ νόες πλείονες*». (Μαρκελλ. 50. πρβλ. καὶ Cicer. de Orat. II, 22). Ἄλλοτε δὲ προτάσσει τὴν κυριωτέραν ἔννοιαν, ὡς «*τῆς γὰρ θαλάσσης πρῶτος ἐτόλμησεν εἰπεῖν ὡς ἀνθεκτέα ἐστίν*» (Θουκ. Α', 93, 4), κτλ., ἄλλοτε δὲ τάσσει τὰς λέξεις οὐχὶ κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν συμφωνίαν καὶ τὴν συντακτικὴν πλοκήν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα ἢ ἀντίθεσιν αὐτῶν, ὡς τὸ «*ἐζήτησαν μετὰ τῶν πολεμιωτάτων ἡμᾶς στάντες διαφθεῖραι*» (Θουκ. Γ', 59, 2=στάντες μετὰ τῶν πολεμιωτάτων διαφθεῖραι ἡμᾶς), καὶ ἄλλοτε ἄλλως.

Πολὺ δὲ παρὰ Θουκυδίδῃ εἶναι καὶ τὸ συντακτικὸν σχῆμα τὸ κατὰ τὸ *νοούμενον* καὶ τὸ ἀπὸ κοινοῦ, ὡς «*τειχίζεταί τε καὶ ἤδη ὕψος λαμβάνει*» (δηλ. τὸ τεῖχος. Θουκ. Α', 91, 1. πρβλ. καὶ 90, 2. Ε', 47, 6. κλπ.)· «*μήτε αὐτοὺς ἔχειν ἡσυχίαν μήτε τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἐᾶν*» (δηλ ἔχειν ἡσυχίαν. Θουκ. Α', 70, 9), κτλ. Ἐνίοτε δὲ ἐννοεῖται καὶ τὸ ἀντίθετον, ὡς «*τὴν τῶν πέλας δηοῦν μᾶλλον ἢ τὴν ἑαυτῶν ὀρᾶν*» (δηλ. *δηουμένην*. Θουκ. Β',

(1) Πρβλ. καὶ «*τὸ αὐτὸ ὑπὸ ἁπάντων δόξασμα*» (Θουκ. Α', 141, 7) καὶ «*φυγὴ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων*» (Η', 6,4) καὶ «*ἐγίγνετο... ἔργῳ ὑπὸ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς ἀρχή*» (Β', 65,9). πρβλ καὶ Α', 73, 1. 3. Β', 17,4. 41,3, κτλ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

11, 8)· «ὅταν ὑπ' ἄλλων (δηλ. ἀδικῶνται) καὶ μὴ αὐτοὶ τοὺς πέλας ἀδικῶσιν» (Ϛ', 79, 1), κτλ.

Πολλὴ δὲ παρ' αὐτῷ εἶναι καὶ ἡ *προσωποποιία* τῶν πραγμάτων (Μαρκελλ. 53. Διονύσ. Ἁλικ. σ. 803), ὡς «ὁ *ἐπιὼν πόλεμος*», «ὁ *σῖτος ἐσπλεῖ*» καὶ «*τοὺς πρεσβυτέρους ἐπὶ πολὺ αὕτη ἡ σκευὴ κατέσχε*» (Θουκ. Α', 6, 3) καὶ «*ἡ σχολαιότης διέβαλεν αὐτόν*» (Β', 18, 3) καὶ «*πολιτεία οὐ ζηλοῦσα τοὺς τῶν πέλας νόμους*» (Β', 37, 1), κτλ. Καὶ τὰ ἀφῃρημένα δὲ πολλάκις μεταχειρίζεται ἀντὶ τῶν συγκεκριμένων, ἀλλὰ καὶ τὰ οὐδέτερα τῶν ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν ἀντ' ἀφῃρημένων πολλάκις, ὡς *τὸ σῶφρον* (Θουκ. Α', 37, 2), *τὸ πιστὸν* (Θουκ. Α', 68, 1), κτλ καὶ *τὸ δεδιὸς* καὶ *τὸ θαρσοῦν* (Θουκ. Α', 36, 1), *τὸ μὴ μελετῶν* (Α', 142, 8), *τὸ τιμώμενον τῆς πόλεως* (Β', 63, 1), *τὸ ὀργιζόμενον τῆς γνώμης* (Β', 59, 3), *τὸ διαλλάσσον τῆς γνώμης* (Γ', 10, 1), *τὸ ἀνειμένον τῆς γνώμης* (Ε', 9, 6,), *τὸ θυμούμενον τῆς γνώμης* (Ζ', 68, 1), *τὸ ἐπιθυμοῦν* (Ϛ', 24, 2), κτλ.

Αἱ δὲ περίοδοι παρὰ Θουκυδίδῃ δὲν ἔχουσι τὴν ἔντεχνον πλοκὴν τῶν μετ' αὐτὸν Ἀττικῶν πεζογράφων, ἀλλ' εἶναι κρᾶμα τοῦ *εἰρομένου λόγου* τῶν Ἰώνων λογογράφων καὶ τῆς ἐντέχνου εὐκαμψίας τῶν μεταγενεστέρων Ἀττικῶν πεζογράφων. Ἡ περίοδος παρ' αὐτῷ εἶναι ὡς τις ἄτακτος σωρός, εἰς ὃν ἡ ἑλκτικὴ δύναμις τῆς κυρίας προτάσεως προσκολλᾷ εἰς αὐτὴν πολὺ ἄλλο πλῆθος ὑποδεεστέρων ἐννοιῶν. Παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ κυρίως ὑπάρχουσι δύο εἴδη περιόδων αἰτιολογικῶν. Κατὰ τὸ πρῶτον προτάσσεται ἡ πρᾶξις ἢ τὸ ἀποτέλεσμα καὶ εἶτα ἐπάγονται δι' αἰτιολογικῶν προτάσεων ἢ μετοχῶν οἱ σπουδαιότεροι λόγοι τῆς πράξεως, οἵτινες πάλιν αἰτιολογοῦνται δι' ἄλλων προτάσεων, δι' ὧν κατατέμνεται ὁ λόγος, οὕτως εἰπεῖν, εἰς ἴνας, καὶ ἀνευρίσκεται αὐτὴ ἡ ῥίζα τῶν γεγονότων (πρβλ. Θουκ. Α', 1, 1. 25, 3—4. κτλ). Κατὰ τὸ δεύτερον προτάσσεται ἡ αἰτία καὶ ἐπιφέρεται ἐν μακρᾷ σειρᾷ συλλογισμῶν τὸ συμπέρασμα ἢ ἡ πρᾶξις (πρβλ Θουκ. Α', 2, 2. 58, 1. Δ', 73, 4, κτλ.) (ὅρα Μυλλήρ. Ἱστορ. Ἑλλ. Φιλολ. μεταφρ. Κυπρ. Τ. Β', σ. 384).

Καθόλου δὲ ὁ Θουκυδίδης πανταχοῦ σχεδὸν φεύγει τὸ λεῖον καὶ ὁμαλὸν τῆς συνθέσεως καὶ ὁμοιάζει πως πρὸς προσκρούοντα ἐν τραχείᾳ ὁδῷ πορευόμενον (Δημήτρ. περὶ ἑρμην. § 48. Spengel Τόμ. Γ', σ. 273). Πλανᾶται δὲ ἐάν τις νομίζῃ ὅτι τοῦτο προέρχεται ἐκ τῆς νηπιότητος καὶ ἀτελείας τῆς τότε πεζογραφικῆς διαλέκτου· διότι αἰτία τούτου εἶναι αὐτὸς τοῦ συγγραφέως ὁ χαρακτήρ. Ἀνὴρ σοβαρός, ἀνὴρ βαθέως σκεπτόμενος καὶ χαρακτῆρα σεμνὸν καὶ ὑψηλὸν ἔχων δὲν ἐδύνατο νὰ γράψῃ φράσιν ὁμαλῶς ῥεύσαν καὶ ἐννοίας ἀκόπως ἐννοουμένας. Ὅθεν ἡ τραχύτης τοῦ λεκτικοῦ καὶ τὸ ἀσαφὲς ὀφείλεται μόνον εἰς τὴν φύσιν καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ συγγραφέως (Cicer. Brut. 7, 29.

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

de Orat. II, 13. Διονυσ. Ἁλικ. σ. 951. Μαρκελλ. 35—36). Ἀλλ' εἰ καὶ δύσκολος καὶ ἀσαφὴς εἶναι ἡ σύνθεσις αὐτοῦ, διότι μάλιστα μεταχειρίζεται τὰ ὑπερβατὰ (Μαρκελλ. 56), πανταχοῦ ὅμως ὁ Θουκυδίδης διαφυλάττει τὸ μεγαλοπρεπές, τὸ νηφάλιον καὶ ἤρεμον καὶ ἐν τοῖς οἴκτου ἀξίοις πράγμασι μὴ ἀφιστάμενος τοῦ μεγαλοπρεποῦς (Μαρκελλ. 56). Πόσον παθητικοὺς λόγους θὰ μετεχειρίζετο εἷς τῶν μετέπειτα σοφιστῶν, ὅτε οἱ Σπαρτιᾶται ἀπεφάσιζον περὶ τῆς τῶν Πλαταιέων τύχης; Καὶ ὅμως ὁ Θουκυδίδης ταύτην μόνον τὴν φράσιν ἐν τῷ λόγῳ τῶν Θηβαίων μετεχειρίσατο· «*οὓς δὲ χεῖρας προϊσχομένους καὶ ζωγρήσαντες . . . . . παρανόμως διεφθείρατε, πῶς οὐ δεινὰ εἴργασθε;*» (Γ', 66, 2).

Ἰδίᾳ δὲ αἱ τοῦ Θουκυδίδου δημηγορίαι διὰ τὰ πυκνὰ αὐτῶν νοήματα, διὰ τὴν ἀκριβῆ διατύπωσιν τῶν ἐννοιῶν καὶ διὰ τὴν περίπλοκον τῶν περιόδων κατασκευὴν παραβαλλόμεναι πρὸς τοὺς τοῦ Λυσίου λόγους θὰ ἐφαίνοντο τοῖς Ἀθηναίοις ἰδιόρρυθμοι καὶ δύσκολοι ὡς ἀναγκάζουσαι αὐτοὺς νὰ ἐντείνωσι λίαν τὴν ἑαυτῶν προσοχὴν πρὸς κατανόησιν, ἐφ' ᾧ καὶ ἀπήρεσκον. Διὰ τοῦτο λέγεται ὅτι καὶ ὁ Θουκυδίδης παρέλιπε τὰς δημηγορίας ἐν τῷ ὀγδόῳ βιβλίῳ κατὰ τὴν γνώμην Κρατίππου (τοῦ συνεχίσαντος τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ), διότι αὗται *ἦσαν ὀχληραὶ τοῖς ἀκούουσιν* (Διονυσ. Ἁλικ. π. χαρακτ. Θουκ. 16, σ. 847), ὡς ἦν ὀχληρὸς τῇ τῶν Ῥωμαίων γεύσει ὁ παλαιὸς καὶ αὐστηρὸς Φαλερνὸς οἶνος (Cicer. Brut. 83, 288).

Πολλοὶ δὲ τῶν ἀρχαίων ἔψεξαν τὸ εἶδος τῶν λέξεων καὶ τῆς συνθέσεως τοῦ Θουκυδίδου (Cicer. Orat. 9, 31. Μαρκελλ. 53. Λογγῖν. περὶ ὕψ. κϐ', 3) καὶ μάλιστα πάντων Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς (σ. 790. 839. 886) λέγων ὅτι πεζὴν καὶ πολιτικὴν λέξιν ὁ Θουκυδίδης δὲν ἐδύνατο νὰ μεταχειρίζηται, ὁ δὲ Πολυδεύκης νομίζει πολλὰς τῶν Θουκυδίδου λέξεων τραχείας καὶ ἀτελεῖς (1). Ἀλλ' αἱ κρίσεις αὐτῶν εἶναι ὑπερβολικαί, διότι τὰ τῶν προγενεστέρων δὲν δύνανται νὰ μετρῶνται τῷ τῶν μεταγενεστέρων πήχει, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πλημμελεῖς. Τὸ δὲ τοῦ Θουκυδίδου δυσνόητον, δι' ὃ οἱ ἀρχαῖοι μεμψιμοιροῦσι (Cicer. Brut. 7, 29. Orat. 9, 30. de Orat. II, 13. Μαρκελλ. 35. 50. 56) καὶ Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς λέγει, «*εὐαρίθμητοί τινές εἰσιν οἱ πάντα τὰ Θουκυδίδου συμβαλεῖν δυνάμενοι καὶ οὐδ' οὗτοι χωρὶς ἐξηγήσεως γραμματικῆς ἔνια*» (σ. 951), καὶ νῦν παρατηρεῖται μεθ' ἅπασαν τὴν τῆς φιλολογίας πρόοδον.

Ποιαν δὲ μόρφωσιν δύναται νὰ ἐμποιήσῃ ἡ τοῦ Θουκυδίδου ἀνάγνωσις

(1) Οἷον τὴν λέξιν *δόκησις* καὶ *νόμισις* (Πολυδ. Ε', 126), *ὁμαιχμία* (Πολυδ. Δ', 30), *ἀγχώμαλος* (Πολυδ. Ε', 157), *ἐπικράτησις* (Πολυδ. Θ', 142), *καταδούλωσις* (Πολυδ. Θ', 142), *ξένισις* (Πολυδ. Ϛ', 7), κτλ. καὶ τὸ «*περὶ πρῶτον ὕπνον*» (Πολυδ. Α', 70), πρβλ. καὶ «*ἀπὸ πρώτου ὕπνου*» (Θουκ. Ζ', 43,2), κτλ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

παριστᾷ ὁ Ῥοσχῆρος (Roscher) λέγων τάδε· «ὁ Θουκυδίδης διδάσκει τὰ ποιήται τις τὴν μὲν εὐδοξίαν καὶ ἐλευθερίαν περὶ πολλοῦ, τὴν δὲ πατρίδα περὶ πλείονος καὶ τὴν ἀλήθειαν περὶ πλείστου. Ὁ τὸν Θουκυδίδην ἀναγνοὺς καὶ μὴ ἐγχαράξας βαθέως τὰς ἐννοίας ταύτας ἴσως ἔμαθε πολλοὺς γραμματικοὺς τύπους ἐκεῖθεν καὶ πολλὰ ἱστορικὰ γεγονότα, μάτην ὅμως ἀνέγνω τὸν Θουκυδίδην».

Ἀνάλυσις τοῦ περιεχομένου ἐν τῇ πρώτῃ συγγραφῇ τοῦ Θουκυδίδου.

Τὸ πρῶτον βιβλίον τοῦ Θουκυδίδου (ἢ ἡ πρώτη συγγραφὴ) εἶναι ὡς εἰσαγωγὴ εἰς τὴν ὅλην αὐτοῦ ἱστορίαν. Περιέχει δὲ κυρίως τρία μέρη, τὸ *προοίμιον* (Θουκ. Α΄, 1—23), *τὰς αἰτίας τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου* (Θουκ. Α΄, 24—118) καὶ *τὰς διαπραγματεύσεις τῶν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων, τὰ ἐγκλήματα αὐτῶν καὶ τὴν πρόφασιν τοῦ πολέμου* (Θουκ. Α΄, 119—146).

Ἐν τῷ *προοιμίῳ* ὁ Θουκυδίδης προτάσσει τὴν γνώμην ὅτι ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος εἶναι ἀξιολογώτατος πάντων τῶν προγεγενημένων γεγονότων (Θουκ. Α΄, 1), ἀποδεικνύει δὲ τὴν γνώμην αὐτοῦ παραβάλλων τὸν παρόντα πόλεμον οὐ μόνον πρὸς πάντα τὰ ἀρχαῖα γεγονότα τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Περσικοὺς πολέμους. Διηγεῖται λοιπὸν κατὰ σειρὰν τὴν ἱστορίαν τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τῶν πρὸ τῶν Τρωικῶν (Θουκ. Α΄, 2—8), τὰ κατὰ τὰ Τρωικὰ (Θουκ. Α΄, 9—11), τὰ συμβάντα μετὰ τὰ Τρωικὰ (Α΄, 12—19) καὶ τοὺς Μηδικοὺς πολέμους (Α΄, 23). Ἀποδεικνύει δὲ ὅτι πάντων τούτων μέγιστος εἶναι ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος, διότι ταῦτα ἐπράχθησαν ἀπὸ μικροτέρων δυνάμεων, ὡς ἐλλειπόντων τότε δύο πραγμάτων, κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἀρκούντως αὐξηθέντων, *χρημάτων* καὶ *ναυτικοῦ*. Ἀποδεικνύει δὲ οὕτως ὁ Θουκυδίδης ἱστορικῶς ἀληθὲς τὸ πολιτικὸν περὶ τῶν Ἀθηνῶν ἄξίωμα τοῦ Περικλέους, ὅτι ἡ δύναμις αὐτῶν ἔγκειται οὐχὶ εἰς τὴν χώραν καὶ τὰ σώματα, ἀλλ' εἰς τὰ χρήματα καὶ τὸ ναυτικόν, ὅπερ κατέδειξε καὶ ἡ πεῖρα τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου· διότι οἱ Πελοποννήσιοι καίπερ ὑπερτεροῦντες τῶν Ἀθηνῶν τῇ χώρᾳ καὶ τοῖς σώμασιν ὅμως ἡττῶντο, ἕως οὗ λαβόντες χρήματα παρὰ τῶν Περσῶν ἐναυπήγησαν ἀξιόμαχον στόλον (ὅρα Μυλλ. Ἱστορ. Ἑλλ. Φιλ. μεταφρ. Κυπρ. Τόμ. Β΄, σ. 367).

Ἀφ' οὗ δ' ὁ Θουκυδίδης ἀπέδειξεν ὅτι ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος εἶναι τὸ μέγιστον τῶν γεγονότων, ἐξελέγχει τοὺς θαυμάζοντας τὰ παλαιὰ τῶν γεγονότων διὰ τοὺς ποιητὰς κοσμήσαντας αὐτὰ ἐπὶ τὸ μεῖζον καὶ διὰ τοὺς λογογράφους συνθέντας αὐτὰ ἐπὶ τὸ προσαγωγότερον ἢ ἀληθέστερον (Α΄, 20—21).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐκθεὶς δ' εἶτα τὸν τρόπον, καθ' ὃν αὐτὸς θέλει πραγματευθῇ τὴν ἱστορίαν (Α', 22), διηγεῖται τὰς αἰτίας, ἐξ ὧν ἐγεννήθη ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος. Ταύτας δὲ διαιρεῖ εἰς *αἰτίας φανερὰς* (Α', 24—66) καὶ εἰς *αἰτίας ἀφανεῖς* (Α', 88—118). Καὶ αἰτίαι μὲν φανεραὶ εἶναι 1) ὁ ἕνεκα τῆς Ἐπιδάμνου πόλεμος τῶν Κορκυραίων καὶ Κορινθίων (Α', 24—31), οὗ ἕνεκα οἵ τε Κορκυραῖοι καὶ οἱ Κορίνθιοι πειρῶνται ἑκάτεροι νὰ προσλάβωσιν ὑπὲρ ἑαυτῶν τοὺς Ἀθηναίους (Α', 32—43), οὗτοι δὲ προτιμήσαντες τοὺς Κορκυραίους ἐπιμαχίαν ἐποιήσαντο πρὸς αὐτούς (Α', 44—55)· καὶ 2) ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν τῆς Ποτειδαίας, ἀποικίας οὔσης τῶν Κορινθίων (Α', 56—65). Μετὰ ταῦτα γίνεται σύνοδος τῶν συμμάχων ἐν Σπάρτῃ, ἐν ᾗ οἱ Κορίνθιοι ἔλεγον ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι παρέβησαν τὰς συνθήκας καὶ ἔλυσαν τὴν εἰρήνην, οἱ δὲ Αἰγινῆται ὅτι δὲν εἶναι αὐτόνομοι κατὰ τὰς σπονδάς, οἱ δὲ Μεγαρεῖς ὅτι εἴργοντο τῶν ἀγορῶν τῶν Ἀθηνῶν παρὰ τὰς σπονδάς (Α', 67). Λόγος τῶν Κορινθίων (Α', 68—71), ἀντιλογία πρὸς αὐτοὺς τῶν Ἀθηναίων πρέσβεων (Α', 72—78), λόγος τοῦ Ἀρχιδάμου (Α', 79—85), λόγος τοῦ Σθενελαΐδου (Α', 86), ἡ διαγνώμη τῆς ἐκκλησίας ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἔλυσαν τὰς σπονδὰς (Α', 87). Αἰτίαι δ' ἀφανεῖς τοῦ πολέμου εἶναι ἡ αὐξηθεῖσα δύναμις τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὁ φθόνος τῶν Λακεδαιμονίων (Α', 88—118). Ἐντεῦθεν λαμβάνων ἀφορμὴν ὁ συγγραφεὺς διηγεῖται πῶς ηὐξήθησαν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τὴν ἡγεμονίαν παρέλαβον (Α', 89—96) καὶ πῶς ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ ἡγεμονίδος τῶν νησιωτῶν καὶ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλλήνων ἐν τῷ πρὸς τοὺς Πέρσας πολέμῳ κατώρθωσε νὰ δουλώσηται τοὺς συμμάχους καὶ κυριαρχήσῃ ὅλου τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τῶν ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ πόλεων (Α', 95—97), ἔνθα προστίθενται καὶ τὰ μεταξὺ τῶν Μηδικῶν καὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου γεγονότα, ἑρμηνεύοντα τὸν τρόπον τῆς αὐξήσεως τῆς δυνάμεως τῶν Ἀθηνῶν (Α', 98—118). Ἐπανερχόμενος δὲ μετὰ τὴν παρέκβασιν ταύτην περὶ τῶν πρότερον γεγονότων ἐν τῇ Ἑλλάδι εἰς τὰ Κορκυραϊκὰ καὶ Ποτειδαιατικὰ μνημονεύει δευτέρας συνόδου τῶν συμμάχων τῶν Λακεδαιμονίων, ἔνθα οἱ Κορίνθιοι πάλιν ἀγορεύουσι κατὰ τῶν Ἀθηναίων, οἱ δὲ σύμμαχοι ψηφίζονται τὸν κατ' αὐτῶν πόλεμον (Α', 119—125), ἐπειδὴ δὲ οἱ Πελοποννήσιοι ἦσαν ἀπαράσκευοι εἰς αὐτόν, ἐφάνη καλὸν μέχρι τῆς παρασκευῆς νὰ ποιήσωνται διαπραγματεύσεις τινὰς πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἵνα ἔχωσι μεγίστην πρόφασιν τοῦ πολέμου, ἐὰν μὴ εἰσακουσθῶσιν. Διὰ τοῦτο οἱ Σπαρτιᾶται πέμψαντες πρέσβεις ἐκέλευον τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἀπελάσωσι τὸ Κυλώνειον ἄγος ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν, νομίζοντες ὅτι καὶ ὁ Περικλῆς ὡς ἐνεχόμενος αὐτῷ θὰ ἐδιώκετο (Α', 126—127), οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἀντεκέλευον τοὺς Λακεδαιμονίους νὰ ἀπελάσωσι καὶ τὸ ἀπὸ Ταινάρου ἄγος καὶ τὸ τῆς Χαλκιοίκου (Α', 128). Ἐκ τούτου δὲ λαβὼν ἀφορμὴν ὁ Θουκυδίδης διηγεῖται τὴν τοῦ Παυσανίου προδοσίαν καὶ τὸν θάνατον αὐτοῦ (Α'.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

128—134), παρασυνάπτει δὲ καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ Θεμιστοκλέους (Α', 135—138), οὐχὶ διότι ὁ Θεμιστοκλῆς ἐνομίσθη ἐμπεπλεγμένος τοῖς τοῦ Παυσανίου, ἀλλά, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Μυλλήρου, ἵνα δείξῃ τοῖς ἀναγνώσταις τὸν μέγαν ἐκεῖνον ἄνδρα τὸν γενόμενον ἱδρυτὴν τῆς ναυτικῆς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεως καὶ τῆς ἀρχῆς καὶ ἱστορήσῃ τὰς τελευταίας τύχας τοῦ βίου αὐτοῦ, αἵτινες ὀλίγοις ἦσαν γνωσταί, ἀπονέμων οὕτω τῇ μεγαλοφυΐᾳ τοῦ ἀνδρὸς τὸν δίκαιον ἔπαινον (Ἑλλ. Ἱστ. Φιλ. μεταφρ. Κυπρ. Τ. Β', σ. 369). Μετὰ δὲ τὰς ἀμοιβαίας ταύτας ἀντεγκλήσεις τῆς ἀπελάσεως τῶν ἐναγῶν οἱ Λακεδαιμόνιοι πέμψαντες ἄλλους πρέσβεις ἀπῄτουν ἐπὶ τῷ ὅρῳ τῆς εἰρήνης παρὰ τῶν Ἀθηναίων νὰ παραιτήσωνται τὴν Ποτείδαιαν, νὰ ἀφῶσι τοὺς Αἰγινήτας ἐλευθέρους καὶ νὰ ἀκυρώσωσι τὸ κατὰ Μεγαρέων ψήφισμα (Α', 139), τελευταῖον δὲ παραλιπόντες τἆλλα διὰ τῶν τελευταίων πρέσβεων, *Ῥαμφίου, Μελησίππου* καὶ *Ἀγησάνδρου*, εἶπον τάδε· «*Λακεδαιμόνιοι βούλονται τὴν εἰρήνην εἶναι, εἴη δ' ἂν, εἰ τοὺς Ἕλληνας αὐτονόμους ἀφείτε*» (Α', 139). Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ποιήσαντες ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ ἠγόρευσεν ὁ Περικλῆς ἀποδεικνὺς ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι πλείονας πόρους ἔχοντες τῶν Πελοποννησίων ὀφείλουσι νὰ μὴ ὑπείκωσιν αὐτοῖς, ἀφ' οὗ μάλιστα ὁ πόλεμος εἶναι ἄφευκτος (Α', 140—144), ἐψηφίσαντο ὅτι οὐδὲν κελευόμενοι δύνανται νὰ ποιήσωσιν, εἶναι δ' ἕτοιμοι νὰ διαλύωσι τὰ πρὸς ἀλλήλους ἐγκλήματα δικαστικῶς ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ (Α', 145). Οὕτω δὲ ἀπῆλθον οἱ πρέσβεις εἰς Σπάρτην, καὶ τοῦ λοιποῦ δὲν ἐγίνοντο διαπραγματεύσεις διὰ πρέσβεων, ἀλλὰ τὰ γινόμενα ἐνομίζοντο σύγχυσις τῶν σπονδῶν καὶ πρόφασις τοῦ πολεμεῖν (Α', 146).

Γραφαὶ διαφέρουσαι τῆς τοῦ Πόππου καὶ Σταλλίου ἐκδόσεως ἐν τῇ πρώτῃ συγγραφῇ.

Ἐν τῇ ἐκδόσει ταύτῃ μετεχειρισάμεθα τὸ κείμενον τῆς ἐκδόσεως τοῦ Πόππου (Poppo) καὶ Σταλλίου (Stahl) τῆς γενομένης τῷ 1885τῷ ἔτει κ. ἑ., διαφέρομεν δ' αὐτῆς ἐν τοῖσδε.

Α', 2, 2 ἀντὶ τοῦ «*ἐπιμειγνύντες*» ἐγράψαμεν «*ἐπιμιγνύντες*»· διότι τὰ ἐξ Ἀττικῶν ἐπιγραφῶν μαρτύρια τὰ ὑπὸ τοῦ Σταλλίου φερόμενα (Quaes. Gramm. ad Thucyd. edit. alt.) τῆς διὰ τοῦ ΕΙ γραφῆς τοῦ *μῑγνυμι* καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ οὐδὲν ἄλλο διδάσκουσιν ἢ ὅτι πολλαχοῦ τῶν Ἀττικῶν ἐπιγραφῶν ἀντὶ τοῦ μακροῦ Ι ὑπάρχει τὸ ΕΙ (ὅρα Βάσαν. Θ. Παπαδημ. σ. 269. Γ. Ζηκίδ. Λεξ. Ἀττ. Ῥημ. λ. *φιλονικῶ* σ. 525. Κόντ. ἐν Ἀθην. Τ. Γ', σ. 306—308).

Α', 3,4 ἀντὶ τοῦ «*ἀμειξίαν*» τὸ «*ἀμιξίαν*».

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Α', 5,3 ἀντὶ τοῦ «ἐμμεμένηκεν» τὸ «ἐμμεμένηκεν» κατὰ Ναβῆρον.

Α', 8,3 ἀντὶ τοῦ «προσεποιοῦντο» τὸ «ἐποιοῦντο» κατὰ Ἑρουερδῆνα.

Α', 9,4 ἀντὶ τοῦ «προσπαρασχὼν» τὸ «πρὸς παρασχὼν» κατὰ Ἑρουερδῆνα. Αὐτόθι ἐγράψαμεν ἀντὶ τοῦ «πολλῇσι νήσοισι» τὸ «πολλῇσιν νήσοισι», ὡς καὶ παρ' Ὁμήρῳ (Ἰλ. Β, 108) γράφεται καὶ τὸ μέτρον ἀπαιτεῖ. Τότε μόνον μετρικῶς δύναται νὰ στηριχθῇ τὸ «πολλῇσι», ἐὰν δεξώμεθα ὅτι τὸ νῆσος εἶχε πρὸ αὐτοῦ συριστικόν τι γράμμα (=τνῆσος).

Α', 10,1 ἀντὶ τοῦ «ἐκράτησαν» τὸ «ἐκρατήθησαν» κατὰ Κόβητον.

Α', 12,1 ἀντὶ τοῦ «ἡσυχάσασαν» τὸ «ἡσυχάσασα» κατὰ τὸν Λαυρεντ. κώδικα.

Α', 13,4 ἀντὶ τοῦ «Κερκυραίους» τὸ «Κορκυραίους». Πανταχοῦ δὲ ἀντὶ τοῦ *Κέρκυρα* καὶ τοῦ *Κερκυραῖοι* εἰσηγάγομεν τὸ «Κόρκυρα» καὶ τὸ «Κορκυραῖοι», διότι αἱ διὰ τοῦ Ε ἐκφοραὶ ἐν Ἀττικαῖς ἐπιγραφαῖς φέρονται μόνον ἀπὸ τοῦ 375 π. Χ. (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Διδ. Γραμμ. σ. η'. Ἑρουερδ. Θουκ. Α', 13,4), σφάλλεται δ' ὁ Στάλλιος ὑποστηρίζων τὴν διὰ τοῦ Ε ἐκφορὰν αὐτῶν (Quaes. Gramm. σ. 45). Καὶ § 6 παρελίπομεν τὴν μετὰ τὸ «Κύρον» ὑποστιγμὴν (ὅρα σημ.).

Α', 18,1 ἀντὶ τοῦ «ἐνοικούντων [αὐτὴν] τὸ ἄνευ ἀγκυλῶν «αὐτήν». Καὶ αὐτόθι ἀντὶ τοῦ «ἐν Μαραθῶνι» τὸ «Μαραθῶνι» κατὰ Κόβητον (ὅρα Λόγ. Ἑρμ. Κόντ. Α', σ 243).

Α', 19 ἀντὶ τοῦ «πολιτεύσωσι» τὸ «πολιτεύσουσι» κατά τινα τῶν ἀντιγράφων.

Α', 21,1 ἀντὶ τοῦ «τὰ πολλὰ ὑπὸ χρόνου αὐτῶν» τὸ «τὰ πολλὰ αὐτῶν ὑπὸ χρόνου» κατὰ Κόβητον.

Α', 23,3 ἀντὶ τοῦ «ἡ λοιμώδης νόσος» τὸ ἄνευ ἄρθρου «λοιμώδης νόσος» κατὰ Κόβητον. Καὶ (§ 5) ἀντὶ τοῦ *προέγραψα* τὸ «προύγραψα» (ὅρα σημ.).

Α', 24,1 ἀντὶ τοῦ «Ἐπίδαμνός ἐστι» τὸ «Ἐπίδαμνος ἐστὶ» μεθ' ὑπαρκτικοῦ *ἐστί*. Ἐν δὲ § 6 ὠβελίσαμεν τὰς λέξεις «ἐν τῇ πόλει ὄντες Ἐπιδάμνιοι» κατὰ Κόβητον.

Α', 25,1 ἀντὶ τοῦ «ὁμοία» τὸ «ὁμοῖα».

Α', 29,3 ἀντὶ τοῦ «προέπεμψαν» τὸ «προύπεμψαν». Καὶ (§ 4) ἀντὶ τοῦ «κῆρυξ» τὸ «κήρυξ», μακροῦ ὄντος τοῦ υ, κήρῡκος, ἐξ οὗ καὶ κηρῦξαι.

Α', 31,3 ὠβελίσαμεν τὸ «πρεσβευσόμενοι» κατὰ Κόβητον.

Α', 33,1 «καταθεῖσθε» κατὰ Βεκκῆρον ἀντὶ τοῦ «καταθήσεσθε». Καὶ (§ 2) ἐγράψαμεν «εὐπραγία» ἀντὶ τοῦ «εὐπραξία» καὶ (§ 3) ἀντὶ τοῦ «φθάσαι ἁμάρτωσιν» τὸ «φθάσαντες ἁμάρτωσιν».

Α', 36,1 ὠβελίσαμεν τὸ «μὴ δεξαμένου» κατὰ Κόβητον.

Α', 37,2 ἀντὶ τοῦ «φασὶ δὲ» τὸ «φασὶ δὴ» κατὰ Κρυγῆρον. Αὐτόθι ἀντὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ «ξύμμαχόν τε» τὸ «ξύμμαχόν γε» κατὰ Ἑρουερδῆνα καὶ «οὐδὲ παρακαλοῦντες» κατὰ τὸν αὐτόν. Ἐν δὲ § 4 ὠβελίσαμεν τὸ «ὅπως» καὶ ἀντὶ τῶν ὑποτακτ. ἐγράψαμεν τὰς ὁρισ. «βιάζονται. . ἔχουσιν. . ἀναισχυντοῦσιν».

Α', 39,1 ὠβελίσαμεν τὸ «ὁμοίως» κατὰ Κόβητον.

Α', 41,2 ἀντὶ τοῦ «ἄνθρωποι» τὸ «ἄνθρωποι» κατὰ Κόβητον.

Α', 44,1 ἀντὶ τοῦ «ἐν τῇ ὑστεραίᾳ» τὸ «ἐν τῇ ὑστέρᾳ» κατὰ Κόβητον. Ἐν δὲ § 2 ἀντὶ τοῦ «καὶ ὡς» τὸ «καὶ ὥς» ἐγράψαμεν· διότι τοῦτο εἶναι ἐκ τῆς ἀντωνυμ. «καὶ ὃς» (=καὶ οὗτος).

Α', 45,3 ὠβελίσαμεν τὸ ἕνεκα κατὰ Κόβητον.

Α', 46,3 ἀντὶ τοῦ «προσέμειξαν» ἐγράψαμεν τὸ «προσέμιξαν».

Α', 47,2 ὠβελίσαμεν τὸ «τῷ ἀκρωτηρίῳ» κατὰ Κόβητον.

Α', 49,1 ἀντὶ τοῦ «ξυμμείξαντες» τὸ «ξυμμίξαντες» ἐγράψαμεν καὶ (§ 4) ἀντὶ τοῦ «πῃ» τὸ «πῃ» καὶ (§ 6) ὠβελίσαμεν τὸ «ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ» κατὰ Κόβητον.

Α', 50,2 ἀντὶ τοῦ «ξυνέμειξαν» ἐγράψαμεν τὸ «ξυνέμιξαν».

Α', 51,1 ἐγράψαμεν «καὶ οὐχ ὅσας» προσθέντες τὸν καὶ κατὰ Κόβητον καὶ (§ 4) ὠβελίσαμεν τὸ «ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν» κατὰ τὸν αὐτόν, ἀντὶ δὲ τοῦ Δρακοντίδης ἀφήκαμεν τὴν τῶν χειρογράφων γραφὴν Ἀνδοκίδης.

Α', 55,2 ὠβελίσαμεν τὸ «τοῦ πολέμου» κατὰ Κόβητον.

Α', 58,1 ἀντὶ τοῦ «Ἀθηναίων» ἐγράψαμεν τὸ «Ἀθηνῶν» κατὰ Κόβητον.

Α', 62,1 ἀντὶ τοῦ «ἐστρατοπεδεύοντο» τὸ «ἐστρατοπέδευντο» κατὰ Ἑρουερδῆνα καὶ Κόβητον καὶ (§ 3) τὸ «ἔχοντα» κατὰ Κόβητον ἀντὶ τοῦ «ἔχοντι».

Α', 63 1 ἀντὶ τοῦ «σώσας» τὸ «σῴσας» ἐγράψαμεν.

Α', 67,2 ἀντὶ τοῦ «κρύφα» τὸ «κρύφᾳ» (ὅρα Cobet Nov. Lect. σ. 630).

Α', 68,2 ἀντὶ τοῦ «ἕνεκεν» τὸ ἕνεκα (ὅρα σημ.), ὅπερ καὶ ὁ Κλασσήνιος ἔγραψεν.

Α', 69,2 ἀντὶ τοῦ «οἱ» τὸ «οἳ» κατὰ Ἑρουερδῆνα.

Α', 71,1 ἀντὶ ταῦ «ἀλλ' ἐπὶ τῷ» τὸ «ἀλλὰ τῷ» κατὰ Βάδαμον.

Α', 72,1 ὠβελίσαμεν τὸ «καὶ» κατὰ Κρυγῆρον καὶ Ἑρουερδῆνα.

Α', 74,1 ἀντὶ τοῦ «ἔσωσε» τὸ «ἔσῳσε» ἐγράψαμεν καὶ (§ 2) ἀντὶ τοῦ «μηδ' ὡς» τὸ «μηδ' ὥς» καὶ (§ 3) ἀντὶ τοῦ «ξυνεσώσαμεν» τὸ «ξυνεσῴσαμεν».

Α', 77,6 ἀντὶ τοῦ «ἄμεικτα» ἐγράψαμεν τὸ «ἄμικτα».

Α', 80,1 ἀντὶ τοῦ «οἱ πολλοὶ» τὸ «πολλοὶ» καὶ (§ 3) ἀντὶ τοῦ παρομοῖος» τὸ «παρόμοιος», ὅπερ ἀπαιτεῖ ἡ ἀναλογία τῆς γλώσσης (ὅρα καὶ Ἑρουερδ- Θουκ. Τ. Α', praefat. σ. VIII).

Α', 84,4 ἀντὶ τοῦ «παρασκευαζόμεθα» τὸ «παρασκευαζώμεθα».

Α', 86,2 ἐγράψαμεν «εἴ γ' οὐκέτι» κατὰ Ἑρουερδῆνα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Α', 87,2 ἀντὶ τοῦ «θάτερα» τὸ «θἄτερα», ἀφ' οὗ γίνεται κρᾶσις.

Α', 89,3 ἀντὶ τοῦ «οἰκίαι» τὸ «αἱ οἰκίαι» κατὰ Κόβητον. Καὶ αὐτόθι κατ' ἐμὴν εἰκασίαν τὸ «ἐσκήρωσαν» ἀντὶ τοῦ «ἐσκήρησαν».

Α', 91,3 ἀντὶ τοῦ «κρύφα» τὸ «κρύφᾳ» (ὅρα καὶ Α', 67,2) καὶ (§ 6) ἀντὶ τοῦ «καὶ ἰδίᾳ» τὸ «<δ> καΐ ἰδίᾳ», προστεθέντος τοῦ «δ» ὑφ' ἡμῶν.

Α', 96,2 ἀντὶ τοῦ «κατέστη ἀρχὴ» τὸ «κατέστησαν» κατὰ Κόβητον.

Α', 101,2, ἀντὶ τοῦ «κρύφα» τὸ «κρύφᾳ» (ὅρα καὶ Α', 67,2).

Α', 102,2 ἀντὶ τοῦ «αὐτοῖς δὲ» τὸ «τῆς δὲ» (ὅρα σημ.).

Α', 103,2 ἀντὶ τοῦ «Ἰθωμήτα» τὸ «Ἰθωμάτα» κατὰ Κόβητον.

Α', 107,4 ἀντὶ τοῦ «κρύφα» τὸ «κρύφᾳ» (ὅρα καὶ Α', 67,2).

Α', 110,1 ἀντὶ τοῦ «πολεμήσαντα» τὸ «πολεμησάντων» κατὰ Κόβητον.

Α', 111,2 ὠβελίσαμεν τὸ «υἱὸς» κατὰ Κόβητον. Ἐν δὲ (§ 2) ἐγράψαμεν ἀντὶ τοῦ «προσμείξαντας» τὸ «προσμίξαντας».

Α', 114,2 ἀντὶ τοῦ «καὶ» τὸ «κἀς» κατὰ Ἐρουερδῆνα.

Α', 115,5 ἀντὶ τοῦ «κλέψαντες» τὸ «ἐκκλέψαντες» κατὰ Κόβητον.

Α', 116,1 ἀντὶ τοῦ «περιαγγέλλουσαι» τὸ «περιαγγελοῦσαι» κατὰ Ἐρουερδῆνα.

Α', 120,5 ἀντὶ τοῦ «τυχόντων» τὸ «τυχόντα» (ὅρα σημ.).

Α', 124,1 προυτιμήσαμεν τὴν ἐν τοῖς χειρογρ. θέσιν τοῦ «εἶναι».

Α', 128,5 ἀντὶ τοῦ «κρύφα» τὸ «κρύφᾳ» (ὅρα Α', 67,2). Ἐν δὲ § 7 «ἀποπέμπω» ἀντὶ τοῦ «ἀποπέμπει» κατὰ Στέφανον καὶ Κόβητον.

Α', 129,3 ἀντὶ τοῦ «ἔσωσας» τὸ «ἔσῳσας».

Α', 131,2 ἀντὶ τοῦ «εἰρκτὴν» τὸ «εἱρκτὴν», δὲν φαίνεται δὲ ὀρθὸν τὸ δίδαγμα περὶ τούτου τοῦ Σταλλίου (Quaes. Gramm. σ. 32) οὐδὲ τῇ παραδόσει σύμφωνον. Αὐτόθι ἀντὶ τοῦ «περὶ αὐτὸν» τὸ «τὰ περὶ αὐτὸν» κατὰ Κόβητον.

Α', 132,2 ἀντὶ τοῦ «παρομοῖον» τὸ «παράμοιον» (ὅρα Α', 80,3) καὶ (§ 5) ἀντὶ τοῦ «οὐδ' ὡς» τὸ «οὐδ' ὧς» καὶ αὐτόθι προσέθηκα τὸν γὰρ γράψας «δείσας γάρ».

Α', 133 προσέθεμεν τὸ «ἐς» γράψαντες «σκηρωσαμένου <ἐς> διπλῆν» καὶ αὐτόθι «τῆς ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἀναστάσεως» κατὰ Κόβητον.

Α', 136,4 τὸ «<ὧν>» κατὰ Κάμπιον.

Α', 137,2 ἀντὶ τοῦ «σώσει» τὸ «σῴσει» καὶ αὐτόθι «μέχρι ἂν» κατὰ Ἐρουερδῆνα ἀντὶ τοῦ «μέχρι» καὶ «ἀπομεμνῆσεσθαι» κατὰ Κρυγῆρον καὶ Κόβητον ἀντὶ τοῦ «ἀπρμνῆσεσθαι» καὶ (§ 4) ὠβελίσαμεν κατὰ Κόβητον τὸ «ἢν ψευδῶς προσεποιήσατο».

Α', 138,5 εἰσηγάγομεν τὸ «ἐς» τρὶς κατὰ Κόβητον καὶ (§ 6) ἀντὶ τοῦ «κρύφα» τὸ «κρύφᾳ» (ὅρα Α', 67,2).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Α′, 141,1 ἀντὶ τοῦ «*ἀπὸ τῶν ὁμοίων*» τὸ «*ὑπὸ τῶν ὁμοίων*» κατὰ Κόβητον. Καὶ (§ 2) ἀντὶ τοῦ «*καὶ τῶν ἑκατέροις*» ἐγράψαμεν «*ἐκ τῶν ἑκατέροις*».

Α′, 142,5 ἀντὶ τοῦ «*τοῦ*» τὸ «*ἐν τοῖς*» κατὰ Ἑρουερδῆνα.

Α′, 143,3 ὠβελίσαμεν τὸ «*μεγάλα*» κατὰ Κόβητον καὶ (§ 4) ἀντὶ τοῦ «*ἐστι*» τὸ «*ἐστὶ*» ὡς ὑπαρκτικόν.

Α′, 146 ἀντὶ τοῦ «*ἐπεμείγνυντο*» τὸ «*ἐπεμίγνυντο*».

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ[1]

ΤΗΣ ΟΛΗΣ ΤΟΥ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ

Ἔτος τοῦ πολέμου	Βιβλίον καὶ κεφάλ. Θουκυδίδου	Ἔτους ἀρχὴ καὶ τέλος	Ἡμερῶν ἀριθμὸς
1	Β′, 2— 47	2 Ἀπριλίου 431—21 Μαρτίου 430	353
2	Β′, 47— 70	22 Μαρτίου 430— 7 Ἀπριλίου 429	381
3	Β′, 71— 103	8 Ἀπριλίου 429—28 Μαρτίου 428	355
4	Γ′, 1— 25	29 Μαρτίου 428—18 Μαρτίου 427	354
5	Γ′, 26— 88	19 Μαρτίου 427— 6 Ἀπριλίου 426	383
6	Γ′, 89— 116	7 Ἀπριλίου 426—26 Μαρτίου 425	353
7	Δ′, 1— 51	27 Μαρτίου 425—15 Μαρτίου 424	353
8	Δ′, 52— 116	16 Μαρτίου 424— 2 Ἀπριλίου 423	382
9	Δ′, 117— 135	3 Ἀπριλίου 423—24 Μαρτίου 422	355
10	Ε′, 1— 20	25 Μαρτίου 422—13 Μαρτίου 421	353
11	Ε′, 21— 39	14 Μαρτίου 421— 3 Μαρτίου 420	354
12	Ε′, 40— 51	4 Μαρτίου 420—22 Μαρτίου 419	383
13	Ε′, 52— 56	23 Μαρτίου 419—11 Μαρτίου 418	353
14	Ε′, 57— 81	12 Μαρτίου 418—29 Φεβρουαρ. 417	353
15	Ε′, 82— 83	1 Μαρτίου 417—18 Μαρτίου 416	382
16	Ε′, 84—Ϛ′, 7	19 Μαρτίου 416— 8 Μαρτίου 415	354
17	Ϛ′, 8— 93	9 Μαρτίου 415—25 Φεβρουαρ. 414	353
18	Ϛ′, 94—Ζ′, 18	26 Φεβρουαρ. 414—15 Μαρτίου 413	382
19	Ζ′, 19—Η′, 6	16 Μαρτίου 413— 5 Μαρτίου 412	355
20	Η′, 7— 60	6 Μαρτίου 411— φθινοπώρου 411	

(1) Ὁ πίναξ οὗτος ἐλήφθη ἐκ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Ἑρουερδῆνος (Θουκυδ. Τόμ. Γ′, σ. 131), οὗτος δὲ παρέλαβεν αὐτὸν παρὰ τοῦ Ὑγγήρου (Ungero) καταχωρισθέντα ἐν Academiae Regiae Batavicae opp. a. 1878, Vol. I p. 88—109. Τοῦτον καὶ ὁ ἐπικριτὴς αὐτοῦ (Bursian. VII. 1879, part III. p 107) καὶ ὁ Ἑρουερδὴν δὲν νομίζουσι κατὰ πάντα ἀκριβῆ, ἀλλ' ὅμως μέχρι τοῦδε δὲν ἐγένετο ὑπ' ἄλλου τινὸς ἀκριβέστερος τούτου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ Α΄.

1. Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ 1

Κεφ. 1. *Ὁ τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων πόλεμος ἀξιολογώτατός ἐστι τῶν προγεγενημένων. Ἄρχεται δ' ἐντεῦθεν τὸ προοίμιον* (1—23).

§ 1. *Θουκυδίδης Ἀθηναῖος*] προτάσσει τῆς ἑαυτοῦ ἱστορίας ὁ συγγραφεὺς τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τῆς πατρίδος (ὅρα καὶ Ε΄, 26, 1), ὅπερ συνήθιζον οἱ παλαιοὶ μετ' ἀρχαϊκῆς ἁπλότητος νὰ ποιῶσι, πρβλ. καὶ «*Ἡροδότου Ἁλικαρνησσέος ἱστορίης ἀπόδεξις ἥδε*» (Ἡρόδ. Α΄, 1). Ὅταν δὲ ὁ Θουκυδίδης ποιῆται λόγον περὶ ἑαυτοῦ ὡς στρατηγοῦ, προστίθησι τὸ ὄνομα τοῦ πατρός, «*Θουκυδίδην τὸν Ὀλόρου*» (Δ, 104, 4). Χάριν δὲ μετριοφροσύνης ὁμιλεῖ περὶ ἑαυτοῦ ὡς περὶ ἀγνώστου τινός = *Θουκυδίδης τις ἐξ Ἀθηνῶν*, πρβλ. καὶ «*Ἦν δέ τις ἐν τῇ στρατιᾷ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος*» (Ξενοφ. Ἀναβ. Γ΄, α΄, 4), ἡ δὲ φράσις «*Θουκυδιδης ὁ Ἀθηναῖος*» θὰ ἐσήμαινεν ἀλαζονείαν ὡς περὶ ἐξόχου ἀνδρὸς λεγομένη, πρβλ. «*ὁ Ξενοφῶν ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν ἀνακοινοῦται Σωκράτει τῷ Ἀθηναίῳ*» (Ξενοφ. Ἀναβ. Γ΄, α΄, 5). — *ξυνέγραψε*] τὸ συγγράφειν, ὡς καὶ παρὰ Λατίνοις τὸ conscribere καὶ componere, λέγεται ἰδίᾳ περὶ ἱστορικῶν = τὰ γεγονότα συλλέγειν καὶ ταῦτα εἰς ἓν ὅλον συναρμολογεῖν (ὅρα Γ. Ζηκ. Συντ. § 199, 3). Ἐπὶ γραφῆς ἱστοριῶν λέγεται καὶ τὸ ἀναγράφειν καὶ τὸ ἁπλοῦν γράφειν (Α΄, 97, 2. Ε΄, 26, 1), ὡς καὶ παρὰ Λατίνοις τὸ scribere. Οἱ παλαιοὶ δὲ γραμματικοὶ ποιοῦνται διάκρισιν μεταξὺ *ἱστορίας* καὶ *συγγραφῆς*, *ἱστοριογράφου* καὶ *συγγραφέως*· «*ἱστοριογράφος μὲν γάρ ἐστιν ὁ τὰ πρὸ αὐτοῦ γεγονότα συγγραφόμενος, ὡς Ἡρόδοτος· συγγραφεὺς δὲ ὁ τὰ ἐφ' ἑαυτοῦ, ὡς Θουκυδίδης*» (Ἀμμών. ἐν λ. *ἱστοριογράφος*). Ἀλλ' ἡ διάκρισις αὕτη δὲν τηρεῖται πάντοτε. Μετεχειρίσατο δὲ τὸν ἀόρ. *ξυνέγραψε* (ὅρα καὶ Β΄, 70, 5. 103, 2. Γ΄, 25, 2. 88, 4. 116, 3. Δ΄, 51. 135, 2. Ϛ΄, 7, 4. 93, 4. Ζ΄, 18, 4. Η΄, 6, 5. 60, 3) μεταφερόμενος εἰς τὸν χρόνον τῆς παρ' ἄλλων ἀναγνώσεως τῆς ἱστορίας αὐτοῦ, πρβλ. «*μετ' Ἀρταβάζου, ὃν σοι ἔπεμψα, πρᾶσσε θαρσῶν καὶ τὰ ἐμὰ καὶ τὰ σά*» (Α΄, 129, 2)· «*διότι δ' ἔλυσαν, τὰς αἰτίας προύγραψα πρῶτον καὶ τὰς διαφοράς*» (Α΄, 23, 5). «*ἔγραψα δὲ αὐτὰ καὶ τὴν ἐκβολὴν ἐποιησάμην διὰ τόδε*» (Α΄, 97, 2). Οἱ δὲ Λατῖνοι μεταχειρίζονται παρακείμενον, ὡς *sed quoniam nos tanti viri res admonuit, idoneum visum est de natura cultuque ejus paucis dicere*» (Sallust. Jugurt. 95, (?, πρβλ. καὶ «*ἀπέσταλκά σοι τόνδε τὸν λόγον δῶρον*» (Ἰσοκρ. 1, 2). Ἡμεῖς δὲ ἐν τοιαύταις περιστάσεσι μεταχειριζόμεθα ἐνεστῶτα. — *τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων*] = τὸν γνωστὸν πόλεμον τὸν μεταξὺ τῶν λαῶν τούτων γενόμενον, τὸν ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων καλούμενον *Πελοποννησιακόν*. Ἠρκέσθη δὲ ὁ Θουκυδ. εἰς ταύτην τὴν ἔκφρασιν, διότι οὗτος ὡς ἀξιολογώτατος πόλεμος δὲν ἠδύνατο νὰ συγχυθῇ πρὸς ἄλλους προγενεστέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀθηναίων ὡς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους, ἀρξάμενος εὐθὺς καθισταμένου καὶ ἐλπίσας μέγαν τε ἔσεσθαι καὶ ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων, τεκμαιρόμενος ὅτι ἀκμάζοντές τε ἦσαν ἐς αὐτὸν ἀμφότεροι παρασκευῇ τῇ πάσῃ καὶ τὸ

ρους ὀλίγου ἀξίους πολέμους γενομένους μεταξὺ Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων. Δὲν λέγει δὲ καὶ «τῶν Ἀθηναίων». διότι αἱ μερικαὶ ἔννοιαι «τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων» θεωροῦνται ὡς συνδεδεμέναι ἐν μιᾷ ὁλικῇ παραστάσει (πρβλ. καὶ Α', 71,1. 97,1. 57,5 κτλ.).—*ὡς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους*] δὲν λέγει. «ὃν ἐπολέμησαν», ἀλλ' «ὡς ἐπολέμησαν», διότι πλὴν τοῦ πολέμου ὥφειλε νὰ ἑρμηνεύσῃ καὶ τὰς αἰτίας καὶ τὸν τρόπον τῆς διεξαγωγῆς αὐτοῦ, πρβλ. καὶ «τὰ ἔπειτα ὡς ἐπολεμήθη ἐξηγήσομαι» (Ε', 26,6). Ἀντὶ δὲ τοῦ *πρὸς ἀλλήλους* λέγεται καὶ *κατ' ἀλλήλους*, ὡς «*κατ' ἀλλήλους δὲ μᾶλλον ὡς ἕκαστοι οἱ ἀστυγείτονες ἐπολέμουν*» (Α', 15,2. πρβλ. καὶ Δ', 84,2. Ε', 60,2).—*ἀρξάμενος εὐθὺς καθισταμένου*] δηλ. *τοῦ πολέμου* = *ἀρξάμενος (τοῦ συγγράψαι) εὐθὺς ὅτε καθίστατο (ὁ πόλεμος)*. Διὰ τούτων σημαίνει ὅτι ἤρξατο νὰ συλλέγῃ τὴν ὕλην τοῦ πολέμου, ταύτην δὲ μετὰ τὸ τέλος αὐτοῦ διέταξε, πρβλ. «*ἀφ' οὗ μὲν γὰρ ὁ πόλεμος ἤρξατο, ἐσημειοῦτο τὰ λεγόμενα ἅπαντα καὶ τὰ πραττόμενα, οὐ μὴν κάλλους ἐφρόντισε τὴν ἀρχὴν ἀλλ' ἢ τοῦ μόνον σῶσαι τῇ σημειώσει τὰ πράγματα*» (Μαρκελλ. 47). Λέγεται δὲ περὶ μὲν τοῦ πολέμου «*καθίσταται πόλεμος*» (καὶ Α', 23,5. κτλ.) καὶ «*ξυνίσταται πόλεμος*» (Α', 15,2)=ἀρχὴν λαμβάνει. ἐπὶ δὲ ἀνθρώπων «*καθίστασθαι ἐς πόλεμον*» (Α', 23, 6. 44, 2. Β', 9, 1. 13, 8. Γ', 4, 1. 5, 1. κτλ.) = ἔρχομαι εἰς πόλεμον. Εἶναι δὲ ἡ μετοχὴ «ἀρξάμενος» χρονικὴ μετοχ. τοῦ ξυνέγραψε».—*καὶ ἐλπίσας*] τὸν καὶ ὁ μὲν Κρυγῆρος ὑποπτεύει, ὁ δὲ Ἐρυερδῆν ἐξαλείφει. Ἀλλ' ὁ Θουκυδίδης συνηθίζει νὰ συνδέῃ παρατακτικῶς τὰς ὑποταγεῖς μετοχάς, ὡς «ξηράνας τὴν διώρυχα καὶ παρατρέψας ἄλλῃ τὸ ὕδωρ» (Α', 109, 4, πρβλ. καὶ Ε', 34, 2. Ϛ', 93, 1. Ζ', 53, 3. Η', 7. 66, 2. 73, 2). Ἦν δὲ καὶ ἄλλως ἐνταῦθα ὁ *καὶ* ἀναγκαῖος, διότι ἠδύνατο ἡ μετοχὴ «ἐλπίσας» ἄνευ τοῦ *καὶ* εἰμένη νὰ ἀποδοθῇ τῷ «ξυνέγραψεν», ἐν ᾧ νῦν ἀποδίδοται αὕτη τῇ μετοχῇ «ἀρξάμενος», ἣν αἰτιολογεῖ = διότι ἐνόμισε, προσεδόκησεν. — *ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων*] κακῶς νομίζεται ὅτι τὸ ὑπερθ. = *μάλα ἀξιόλογον καὶ ἀξιολογώτερον τῶν προγεγενημένων* ἢ κατὰ σύμπτυξιν=*ἀξιολογώτατον πάντων καὶ ἀξιολογώτερον τῶν προγεγενημένων*· διότι πολλάκις οὕτως ἀπαντῶσι τὰ ὑπερθετικά, ὡς «*τὴν στρατείαν ἐκείνην μεγίστην γενέσθαι τῶν πρὸ αὐτῆς*» (Α', 10, 3) καὶ «*ταῦτα ὀνομαστότατα τῶν πρὶν γενόμενα*» (Α', 13,3. πρβλ. καὶ 50,2. Ϛ', 13,1), πρβλ. καὶ «*τὸ κάλλιστον τῶν προτέρων φάος*» (Σοφοκλ. Ἀντιγ. 100) καὶ «*ἱεροπρεπέστατος δοκεῖς εἶναι τῶν προγεγενημένων*» (Ξενοφ. Συμπ. η', 40), κτλ. Ὁ δὲ Λουκιανὸς προστίθησι καὶ τὸ μείζω λέγων «*Θουκυδίδης δέ, μέγαν τε καὶ αὐτὸς ἐλπίσας ἔσεσθαι καὶ ἀξιολογώτατον καὶ μείζω τῶν προγεγενημένων ἐκεῖνον τὸν πόλεμον*» (πῶς δεῖ ἱστ. συγγ. 54).—*τεκμαιρόμενος*] δηλ. *μέγαν τε ἔσεσθαι καὶ ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων*, ἡ δὲ μετοχὴ τεκμαιρόμενος αἰτιολογεῖ τὴν μετοχὴν ἐλπίσας. Πάλιν δὲ τὸ «τεκμαιρόμενος» αἰτιολογεῖται διὰ τοῦ «*ὅτι ἀκμάζοντες ἦσαν*» καὶ διὰ τοῦ «*καὶ ὁρῶν*», κατὰ διάφορον σύνταξιν ἀντὶ τοῦ «*καὶ ὅτι ἑώρα*».—*ὅτι*]=διότι.—*ἀκμάζοντές τε ἦσαν*] καὶ οὐχὶ «ἦσαν» (ὅρα Σχολ. Πλάτ. Πολιτ. Η', σ. 449, α' καὶ Φωτί. Λεξ. σ. 57,9)=ὥρμων εἰς αὐτόν, καθίσταντο εἰς αὐτόν, ἐπεχείρουν αὐτῷ, ἥπτοντο αὐτοῦ· ἀκμάζοντες, πρβλ. *εἶναι ἐς πόλεμον* (Α', 78, 3. 118, 2. 123,1) καὶ «*ἡμεῖς γὰρ οἱ*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἄλλο Ἑλληνικὸν ὁρῶν ξυνιστάμενον πρὸς ἑκατέρους, τὸ μὲν εὐθύς, τὸ δὲ καὶ διανοούμενον. Κίνησις γὰρ αὕτη μεγίστη δὴ τοῖς Ἕλλησιν ἐγένετο καὶ μέρει 2
τινὶ τῶν βαρβάρων, ὡς δὲ εἰπεῖν καὶ ἐπὶ πλεῖστον ἀνθρώπων. Τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν καὶ τὰ ἔτι παλαιότερα σαφῶς μὲν εὑρεῖν διὰ χρόνου πλῆθος ἀδύνατα ἦν,

Ἀθηναῖοι ἤλθομεν εἰς τὸν πόλεμον τὸν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς συμμάχους ἔχοντες τριήρεις . . οὐκ ἐλάττους τριακοσίων» (Ξενοφ. Ἀναβ. Ζ', α', 26 Cob.). — *παρασκευῇ τῇ πάσῃ*] ὅηλ. *πολεμικῇ*, πρβλ. «*διεκόσμησε τὰ κατὰ τὸν πόλεμον ἵπποις καὶ ὅπλοις καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ*» (Β', 100, 2). Ἐνταῦθα παρίστησιν ἐπὶ τὸ μεῖζον τὴν παρασκευὴν ἀμφοτέρων εἰς τὰ τοῦ πολέμου, εἰ καὶ ἀλλαχοῦ (Α', 80, 3. 4) ὁ Ἀρχίδαμος λέγει τοὺς Πελοποννησίους ἀπαρασκεύους εἰς πόλεμον. — *τὸ ἄλλο Ἑλληνικόν*] οὐδέτ. ἐνικ. μετὰ περιληπτικῆς σημασίας = τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, πρβλ. *τὸ Ληστικόν* (Α', 4), *τὸ βαρβαρικόν* (Α', 6, 6), *τὸ ξυμμαχικόν* (Δ', 77, 2), *τὸ ὁπλιτικόν* (Ε', 6, 4), *Δωρικόν* (Ζ', 44, 6), κτλ. ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 38, 3. — *καὶ ὁρῶν*] διὰ τοῦ *τὲ . . καὶ* συνδέονται δύο ἀνόμοια γραμματικῶς, συγγενῆ δὲ κατ' ἔννοιαν, τὸ «*ὅτι ἀκμάζοντες ἦσαν*» (πρότασις αἰτιολ.) καὶ τὸ «*ὁρῶν*» (μετοχ. αἰτιολ.), πρβλ. καὶ Δ', 116, 1. Ζ', 18, 1. — *ξυνιστάμενον*] μέσ. = συνδεόμενον, συνενούμενον (se conjungens), πρβλ. «*οὐ γὰρ ξυνειστήκεσαν πρὸς τὰς μεγίστας πόλεις ὑπήκοοι*» (Α', 15, 2). — *τὸ μὲν εὐθύς*] ὅηλ. *ξυνιστάμενον*. — *τὸ δὲ καὶ διανοούμενον*] ὅηλ. *ξυνίστασθαι*. Εἰς τὸ *διανοεῖσθαι* πολλάκις ἐννοεῖται ἀπὸ καινοῦ τὸ ἀπαρέμφατον, ὡς «*ἐῶν μὲν ἤδη ἄρχειν, τῶν δὲ διανοεῖσθαι*» (ὅηλ. *ἄρχειν*. Α', 124, 3. πρβλ. καὶ Ε', 80, 2). Ἴσως ἐννοεῖ διὰ τούτων τοὺς Ἀργείους καὶ Ἀχαιοὺς οὐδετέρους ὄντας (Β', 9, 4) καὶ τοὺς ἐν Σικελίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ Ἕλληνας (Γ', 86, 2). Ὁ δὲ καὶ = τοὐλάχιστον (saltem).

§ 2. *Κίνησις γὰρ αὕτη*] ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ ὑπονοουμένην πρότασιν τήνδε «*καὶ οὐ μάτην ταῦτα ἤλπισα*». Τὸ αὕτη εἶναι ὑποκείμενον, ὅπερ ἀφωμοιώθη πρὸ τὸ κατηγορούμ. *κίνησις* ἀντὶ τοῦ «*οὗτος* (ὁ πόλεμος) *ἐγένετο μεγίστη κίνησις*», πρβλ. Α', 2, 6. 50, 2. 55, 2. 66, 1 κτλ. (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 311, 2) = ἐγένετο ἀφορμὴ μεγίστου κλονισμοῦ Ἕλλησι καὶ βαρβάροις. — *μεγίστη δή*] τὸ *δὴ* σημαῖνον *γνωστὸν πλέον* ἐπιτείνει τὸ ὑπερθετικὸν (πρβλ. Α', 50, 2. Β', 64, 3. κτλ. Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 262, 5). — *μέρει τινὶ τῶν βαρβάρων*] ἐννοεῖ τοὺς Θρᾷκας, Μακεδόνας, λαούς τινας τῆς Ἠπείρου, τοὺς Σικελιώτας καὶ αὐτὸν ἴσως τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν. — *ὡς δὲ εἰπεῖν καὶ ἐπὶ πλεῖστον ἀνθρώπων*] τὸ *ὡς εἰπεῖν* παρὰ Θουκυδίδῃ λέγεται πάντοτε ἄνευ τοῦ *ἔπος*, ὅπερ μεταχειρίζονται οἱ ἄλλοι λέγοντες «*ὡς ἔπος εἰπεῖν*», καλάζει δὲ τὸ «*ὡς εἰπεῖν*» τὴν ἔννοιαν τοῦ «*ἐπὶ πλεῖστον*» (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 430, 2) = σχεδόν. Τὸ δ' *ἐπὶ πλεῖστον ἀνθρώπων* (= ἐπὶ πλείστους ἀνθρώπους) ἐπέχει τόπον ὁριστικῆς (Β', 101. 4), ἥτις ἐνταῦθα δὲν ἦτο ἱκανὴ νὰ ἐκφράσῃ καὶ τὴν ἔκτασιν τὴν διὰ τῆς *ἐπὶ* μετὰ τῆς αἰτιατ. δηλουμένην, πρβλ. καὶ «*ἐπὶ πλεῖστον ἀφικνεῖσθαι ἀνδραγαθίας*», (Ξενοφ. Λακ. Πολ. δ', 2). Ἀλλαχοῦ δὲ προστίθεται καὶ τὸ *μέρος*, ὡς «*ἐπὶ πλεῖστον μέρος γῆς*» (Θουκ. Α', 23, 3). — *Τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν*] *αὐτὰ* (ὅηλ. *τὰ τῆς κινήσεως ταύτης*) εἶναι τὰ ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ γεγονότα, *τὰ δὲ πρὸ αὐτῶν* = τὰ μεταξὺ τῶν Τρωικῶν καὶ τῶν Μηδικῶν πολέμων καὶ αὐτῶν τῶν πολέμων συμπεριλαμβανομένων. — *καὶ τὰ ἔτι παλαιότερα*] = τὰ πρὸ τῶν Τρωικῶν (Α', 3, 1), ὁ δ' Ἐρατοσθένης γράφει «*παλαίτερα*». — *διὰ χρόνου πλῆθος*] ἐλλείπει τὸ ἄρθρον, ὡς «*μετὰ Ἴλιον ἅλωσιν*» (Α', 12, 3), *πλῆθος* δὲ = μῆκος (πρβλ. Πλάτ. Θεαίτ. 158. δ'). — *ἀδύνατα*] παρὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐκ δὲ τεκμηρίων ὧν ἐπὶ μακρότατον σκοποῦντί μοι πιστεῦσαι ξυμβαίνει οὐ μεγάλα νομίζω γενέσθαι οὔτε κατὰ τοὺς πολέμους οὔτε ἐς τὰ ἄλλα.

2. Φαίνεται γὰρ ἡ νῦν Ἑλλὰς καλουμένη οὐ πάλαι βεβαίως οἰκουμένη, ἀλλὰ μεταναστάσεις τε οὖσαι τὰ πρότερα καὶ ῥᾳδίως ἕκαστοι τὴν ἑαυτῶν ἀπολείποντες, βιαζόμενοι ὑπό τινων αἰεὶ πλειόνων. Τῆς γὰρ ἐμπορίας οὐκ οὔσης

Θουκυδίδῃ συχνὰ τὰ ῥηματικὰ ἐπίθετα ἐπὶ τῆς ἀπροσώπου συντάξεως τίθενται κατὰ πλῆθ. ἀριθμὸν ἀντὶ τοῦ ἑνικοῦ (πρβλ. Α', 59,2. 125,2. Γ', 88,1. Δ', 1, 3 κτλ.).—*ὧν ἐπὶ μακρότατον σκοποῦντί μοι πιστεῦσαι ξυμβαίνει οὐ μεγάλα νομίζω γενέσθαι*] τολμηρὰ φαίνεται ἡ τοῦ Κοβήτου διόρθωσις «*ἐκ δὲ τεκμηρίων ὡς ἐπὶ μακρότατον* (πρβλ. Ἡροδ. Β', 34. Δ', 16. 192) *σκοποῦντί μοι πιστεῦσαι ξυμβαίνει οὐ μεγάλα γενέσθαι*», ὀβελίζει δὲ τὸ «*νομίζω*» ὡς προσθήκην ξένης χειρός. Τινὲς ὑπονοοῦσι τὴν πρόθεσ. *ἐκ* καὶ εἰς τὸ ὧν κατὰτὸ «*παρὰ πόλεσιν αἷς ἦν ἀμφότεροι ξυμβῶσιν*»(=παρ' αἷς. Α', 28,2), ἀλλὰ τότε τὸ ῥῆμα λαμβάνεται ἀπὸ κοινοῦ καὶ ἐν τῇ ἀναφορ. προτάσει, ὡς «*ἐπορεύετο διὰ τῶν αὐτῶν ἐθνῶν ὥνπερ ὁ Ἥρσης τῷ παμπληθεῖ στόλῳ*»(= δι' ὧνπερ ἐπορεύετο. Ξενοφ. Ἀγ.6',1) καὶ «*οἷ ἰδιῶται ἔρχονται καὶ εἰς τὰς πόλεις ἃς ἂν βούλωνται θεαμάτων ἕνεκα*» (= εἰς ἃς ἂν βούλωνται ἐναι. Ξενοφ. Ἱέρ.α',11). Διὰ τοῦτο ἐνταῦθα δεκτέον ὅτι ἐγένετο ἔλξις ἀντὶ τοῦ «*ἃ σκοποῦντι μοι*», τὸ δὲ *ὧν* ἀποδοτέον τῷ *σκοποῦντι* καὶ οὐχὶ τῷ *πιστεῦσαι*, ὡς ὁ Κλασσήνιος νομίζει (ὅρα καὶ Ἀσωπ. Περ. Β', σ. 907, § 153—154). Τὸ δὲ «*ἐπὶ μακρότατον*» ὁ μὲν Σχολ. ἑρμηνεύει διὰ τοῦ «*ἐπὶ πολὺ συνεχῶς καὶ ἐπιμελῶς*» ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς τῶν τεκμηρίων ἐξετάσεως, πρβλ. *ἐπὶ μακρότερον* (Δ',41,3), *ἐς τὰ μακρότατα* (Ϛ',31,3), *ἐπὶ μακρότατον* (Ἡροδ. Β', 29. 34. Δ',16. 192), ὁ δὲ Κρυγῆρος καὶ ἄλλοι ἀναφέρουσιν εἰς τὴν χρονικὴν ἀπόστασιν τῶν προγεγενημένων=ὅσον τὸ δυνατὸν μακρὰν ἀνατρέχων εἰς τὸ παρελθόν, τὰ ἀπωτάτω ἀνασκοπῶν (ὅρα Ἀσωπ. Περ. Β', σ. 908, § 155).—*πιστεῦσαι*]=πίστιν παρασχεῖν (Α', 20, 1), γενέσθαι πιστεύοντα. Ἐναρκτικὸς ἀόριστος (ὅρα Α', 3, 2).

Κεφ. 2. *Ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐγίνοντο ἐν Ἑλλάδι μεταναστάσεις καὶ δὲν ἦσαν ἐν αὐτῇ σταθεραὶ οἰκήσεις πλὴν τῆς Ἀττικῆς. ἦν διὰ τὸ λεπτόγεων ὤκουν οἱ αὐτοὶ ἄνθρωποι.*

§ 1. *Φαίνεται γάρ*] ὁ γὰρ διασαρητικός. τὸ δὲ *φαίνεται* προσωπικὸν μετὰ κατηγορημ. μετοχῆς *οἰκουμένη*=φανερά ἐστιν. —*καλουμένη . . οἰκουμένη*] σχῆμα ὁμοιοκατάληκτον. — *οὐ πάλαι*]=οὐχὶ ἀπὸ παλαιοῦ, ἀπὸ μακροῦ χρόνου (Κρυγῆρος). —*οὖσαι καὶ ἀπολείποντες*] ἐννοεῖται ἀπὸ κοινοῦ τὸ «*φαίνονται*» εἰς ἑκατέραν μετοχήν. —*τὰ πρότερα*] ἐπιρρ. =ἐν τῷ πρωτέρῳ χρόνῳ, ὁ δὲ πληθ. σημαίνει τὰς διαφόρους χρονικὰς περιστάσεις.—*τὴν ἑαυτῶν*] δηλ. γῆν.—*βιαζόμενοι*] τὸ *βιάζομαι* παρὰ Θουκυδ. κατ' ἐνεστῶτα καὶ παραταρ. πολλάκις κεῖται μετὰ παθητ. διαθέσεως. Εἶναι δὲ τὸ *βιαζόμενοι* αἰτιολ. μετοχὴ τοῦ *ἀπολείποντες*. — *ὑπό τινων αἰεὶ πλειόνων*] ὁ Ναβῆρος διορθοῖ ἄνευ ἀνάγκης εἰς τὸ «*ἐπιόντων αἰεὶ πλειόνων*» (Ζ',27,4). Τὸ δ' *αἰεὶ* σημαίνει ἐπανάληψιν τῆς αὐτῆς πράξεως =ἑκάστοτε.

§ 2. *Τῆς γὰρ ἐμπορίας*] ἡ ἀπόδοσις τῆς μακρᾶς ταύτης περιόδου εἶναι τὸ «*οὐ χαλεπῶς ἀπανίσταντο*». Δεικνύει δὲ διὰ τῆς περιόδου ταύτης τὴν εὐκολίαν τῆς ἐν τῇ Ἑλλάδι μεταναστάσεως, διότι οἱ λαοὶ αὐτῆς ἦσαν πτωχοὶ ἄτε μὴ ἔχοντες ἐμπορίαν καὶ ἀληθῆ καλλιέργειαν γῆς, πανταχοῦ δ' ἐλπίζοντες νὰ εὕρωσί τι ὥστε νὰ μὴ λιμοκτονηθῶσιν. Λέγει δὲ συνάρθρως «*τῆς ἐμπορίας*»=τῆς γνωστῆς ἐμπορίας τῆς καὶ ὕ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οὐδ' ἐπιμιγνύντες ἀδεῶς ἀλλήλοις οὔτε κατὰ γῆν οὔτε διὰ θαλάσσης, νεμόμενοί τε τὰ αὑτῶν ἕκαστοι ὅσον ἀποζῆν καὶ περιουσίαν χρημάτων οὐκ ἔχοντες οὐδὲ γῆν φυτεύοντες, ἄδηλον ὂν ὁπότε τις ἐπελθών, καὶ ἀτειχίστων ἅμα ὄντων, ἄλλος ἀφαιρήσεται τῆς τε καθ' ἡμέραν ἀναγκαίου τροφῆς πανταχοῦ ἂν ἡγούμενοι ἐπικρατεῖν, οὐ χαλεπῶς ἀπανίσταντο, καὶ δι' αὐτὸ οὔτε μεγέθει πόλεων

στερον γινομένης. *Ἐμπορία* δὲ παρὰ τοῖς παλαιοῖς = τὸ νῦν ἐμπόριον, *ἐμπόριον* δὲ παρ' ἐκείνοις (Α'. 13,5. 100,2) = ἐμπορικὸς λιμήν.—*τῆς ἐμπορίας οὐκ οὔσης οὐδ' ἐπιμιγνύντες ἀλλήλοις*] αἱ μετοχαὶ συνδέονται πρὸς ἀλλήλας ὡς ὁμοειδεῖς οὖσαι (αἰτιολογικαὶ μεταχαί), ὅπερ συμβαίνει καὶ εἰς ἀπολύτους καὶ σχετικὰς μετοχάς, ὡς «*Ἀριστεὺς δὲ ἀποτειχισθείσης Ποτειδαίας καὶ ἐλπίδα οὐδεμίαν ἔχων σωτηρίας συνεβούλευε*» (Α', 65,1. πρβλ. καὶ Δ', 28, 1. 29,1. κτλ.). Τὸ δ' *ἐπιμιγνύντες* κεῖται ἀμεταβάτ. = ἐπιμιξίᾳ χρώμενοι πρὸς ἀλλήλους. πρβλ. καὶ «*παρ' ἀλλήλους ἐπιμισγόντων*» (Α', 13,5), ἀλλαχοῦ δὲ μεταχειρίζεται τὸ μέσ. *ἐπιμίγνυσθαι* (Α', 146. Β', 1. Δ', 118, 4). — *νεμόμενοί τε τὰ αὑτῶν*] ὁ τὲ συνδέει αὐτὸ τοῖς ἡγουμένοις ἄνευ ἀναφορᾶς τινος πρὸς τὸν ἑπόμενον καί, πρβλ. καὶ τὸ «*τῆς τε καθ' ἡμέραν ἀναγκαίου τροφῆς*». Τὸ *νέμεσθαι* = καλλιεργεῖν τοὺς ἀγροὺς καὶ καρποῦσθαι αὐτούς· «*νέμεσθαι ὡς τὸ πολὺ τὸ λαμβάνειν πρόσοδον παρὰ Θουκυδίδῃ*» (Φώτιος), πρβλ. Α', 100, 2. Β', 15,2. 27,2. 72,1. Γ', 68,3. Ε', 32,1.— *ὅσον ἀποζῆν*] = ὥστε ζῆν ἀπ' αὐτῶν. Ἡ ἀντωνυμία ὅσος μετ' ἀπαρεμφάτου ἔχει περιοριστικὴν ἔννοιαν (= ὅσον εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ τι) = ἐνέμοντο τὰ αὑτῶν (τοσοῦτον), ὅσον ἤρκει νὰ ζῶσιν ἀπ' αὐτῶν (quantum satis esset ad vivendum), πρβλ. «*ἐλείπετο τῆς νυκτὸς ὅσον σκοταίους διελθεῖν τὸ πεδίον*» (Ξεν. Ἀν. Δ', α', 1).— *περιουσίαν χρημάτων*] «*περιουσία ἡ περιττὴ οὐσία, οὐσία δὲ ἡ σύμμετρος*» (Σχολ.), *περιουσία* = κατάστασις, ὑπάρχοντα, εὐπορία (πρβλ. Δημ. 3, 36. 21, 109. 23, 208. κτλ.).—*γῆν φυτεύοντες*] ὅηλ. *δένδροις καὶ ἀμπέλοις*. — *ἄδηλον ὄν*] αἰτιατ. ἀπόλυτος αἰτιολογοῦσα τὴν προειρημένην μετοχὴν «*οὐδὲ γῆν φυτεύοντες*» = ἐπεὶ ἦν ἄδηλον. Ὁ δὲ Στάλλιος ἐξαρτᾷ τὸ «*ἄδηλον ὄν*» καὶ τὸ «*ἡγούμενοι*» ἐκ τοῦ «*ἀπανίσταντο*». — *ἐπελθών*] = ἐναντίον ἐλθών, ἐπιπεσών, ἐπιδραμών. — *καὶ ἀτειχίστων ἅμα ὄντων*] = ἀφ' οὗ καὶ τειχῶν σύναμα ἐστεροῦντο. Πολλάκις δὲ ὁ Θουκυδίδης παρεντίθησι γενικὰς ἀπολύτους ἄνευ ὑποκειμένων, ἐννοουμένων εὐκόλως. Ἐνταῦθα ὑποκείμ. εἶναι τὸ «*αὐτῶν*» γένους ἀρσενικοῦ. Ἄλλοι δὲ τὸ «*ἀτειχίστων ὄντων*» νομίζουσι γένους οὐδετέρου μετὰ τῆς ἐννοίας = τειχίσεως οὐκ οὔσης = ἐπεὶ ἀτείχιστα ἦν, πρβλ. «*πλοϊμωτέρων ὄντων*» (Α', 7, 1) καὶ «*πλοϊμώτερα ἐγένετο*» (Α', 8,2).—*ἄλλος*] συναπτέον τῷ «*ὁπότε τις*» = ὁπότε τις ἄλλος. — *ἀφαιρήσεται*] ὅηλ. *τοὺς καρποὺς* τῆς αὐτῶν φυτείας. — *τῆς τε καθ' ἡμέραν ἀναγκαίου τροφῆς*] διὰ τοῦ τὲ συνδέεται ἡ μετοχὴ «*ἡγούμενοι*» τῇ προηγουμένῃ μετοχῇ «*ἄδηλον ὄν*». αἵτινες εἶναι ἀνόμοιοι γραμματικῶς, συγγενεῖς δὲ κατ' ἔννοιαν, πρβλ. «*ἐμπορίας οὐκ οὔσης οὐδ' ἐπιμιγνύντες ἀλλήλοις*». Τὸ δ' *ἀναγκαῖος* σπανιώτερον κεῖται δικατάληκτον, ὡς ἐνταῦθα (καὶ Ζ', 60, 4). — *ἄν*] συναπτέον τὸ «*ἐπικρατεῖν*» = ὅ-τι ἐπικρατοῖεν ἄν (εἰ ἀπανίσταιντο), ἡ δ' ὑπόθεσις ἐννοεῖται ἐκ τοῦ «*ἀπανίσταντο*». — *ἐπικρατεῖν*] = εὐπορεῖν, κτᾶσθαι.—*οὐ χαλεπῶς ἀπανίσταντο*] = οὐχὶ δυσχερῶς ἀνίσταντο ἀπὸ τῶν κατοικιῶν αὐτῶν = ῥᾳδίως ἀπέλειπον τὴν ἑαυτῶν (Α', 2,1).—*καὶ δι' αὐτό*] ἔχει πλείονα δύναμιν ἐν ἀρχῇ τεθέμενον (πρβλ. Α', 18,1. 68,2. 142,8) = *καὶ διὰ τὸ οὐ χαλεπῶς ἀπανίστασθαι*.—*μεγέθει πόλεων*] = μεγέθει ἐπὶ τῷ πλήθει τῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

ἴσχυον οὔτε τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ. Μάλιστα δὲ τῆς γῆς ἡ ἀρίστη αἰεὶ τὰς μεταβολὰς τῶν οἰκητόρων εἶχεν, ἥ τε νῦν Θεσσαλία καλουμένη καὶ Βοιωτία Πελοποννήσου τε τὰ πολλὰ πλὴν Ἀρκαδίας τῆς τε ἄλλης ὅσα ἦν κράτιστα. Διὰ γὰρ ἀρετὴν γῆς αἵ τε δυναμεις τισὶ μείζους ἐγγιγνόμεναι στάσεις ἐνεποίουν ἐξ ὧν ἐρθείροντο, καὶ ἅμα ὑπὸ ἀλλοφύλων μᾶλλον ἐπεβουλεύοντο. Τὴν γοῦν Ἀτ-

ἀνθρώπων (§ 6), οὐχὶ δὲ ἐπὶ τῇ περιοχῇ τῶν πόλεων. —*τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ*] ἡ ἀντωνυμία *ἄλλος* συνδέεται πολλάκις μετ' οὐσιαστικοῦ, ὅπερ ὤφειλε νὰ εἶναι διορισμὸς ἐπεξηγηματικός, σημαίνει δ' ἐνταῦθα τὸ *ἐκτὸς τούτου, ὡς «ἀπέθνησκον ὑπὸ λιμοῦ καὶ τῆς ἄλλης ἀργίας»* (Πλάτ. Συμπ. 191, δ΄). Ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 302, περὶ δὲ τοῦ *παρασκευὴ* ὅρα Α΄, 1. 1.

§ 3. *τῆς γῆς ἡ ἀρίστη*] ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 101 = ἡ ἀρίστη γῆ, πρβλ. καὶ *«τὴν πλείστην τῆς στρατιᾶς παρέταξε»* (Ζ΄, 3, 4). —*μεταβολὰς.. εἶχεν*] = μεταβολὰς ἐλάμβανεν (Ἰσοκρ. 7, 6. κτλ.), ὑφίστατο, τὸ δὲ *«τῶν οἰκητόρων»* εἶναι γενικὴ ἐξ ἀντικ. τοῦ *«μεταβολὰς»* = μετέβαλε τοὺς οἰκήτορας. —*ἥ τε νῦν Θεσσαλία καλουμένη*] πρὶν ἢ οἱ Θεσσαλοὶ ἔλθωσιν εἰς ταύτην τὴν γῆν (Α΄, 13, 3), ἐκαλεῖτο ἡ χώρα αὕτη *Αἱμονία, Πελασγία, Αἰολίς* (Ἐρμανν. Ἀρχ. Ἑλλ. § 15, 12) καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὀνόματα (Plin Hist. Nat. IV, 7, 28). —*καὶ Βοιωτία*] ἐπαναληπτέον τὸ *«ἥ νῦν καλουμένη»* = καὶ ἡ νῦν καλουμένη Βοιωτία, ἥτις πρότερον *Καδμηὶς γῆ* ἐκαλεῖτο (Α΄, 13, 3). —*Πελοποννήσου τε τὰ πολλὰ*] δηλ. *εἶχον μεταβολὰς τῶν οἰκητόρων*. Καὶ ταύτης μεταβολαὶ τῶν οἰκητόρων εἶναι γνωσταὶ ἐκ τῆς ἱστορίας, οἵαι συνέβησαν μάλιστα μετὰ τὴν κάθοδον τῶν Ἡρακλειδῶν. —*πλὴν τῆς Ἀρκαδίας*] οἱ Ἀρκάδες ἦσαν αὐτόχθονες· διότι ἡ χώρα αὐτῶν οὖσα ὀρεινὴ καὶ ἄνυδρος ἧκιστα ἐγένετο ζηλωτὴ τοῖς κατακτηταῖς. —*τῆς τε ἄλλης*] δηλ. *Ἑλλάδος*. —*ὅσα ἦν κράτιστα*] = *ὅση ἦν ἀρίστη* (Σχολ.), ἐννοεῖται δὲ ἀπὸ κοινοῦ τὸ *«εἶχον μεταβολὰς τῶν οἰκητόρων»*.

§ 4. *ἀρετὴν*] = καλὴν ποιότητα, εὐφορίαν (Ἡροδ. Ζ΄, 5. Πλάτ. Κριτί. 110, ε΄. 117, δ΄). —*αἵ τε δυνάμεις*] = ἡ αὔξησις τοῦ πλούτου ἐκ τῆς ἀρετῆς τῆς γῆς, ὁ δὲ Σχολ. ἑρμηνεύει διὰ τοῦ *«στρατεύματα»*. Ὁ πληθ. ἀριθμὸς *«δυνάμεις»* ἐτέθη ὡς ἀναφερόμενος εἰς πολλούς. — *τισὶ*] δηλ. χώραις καὶ τοῖς τούτων κατοίκοις. Ληπτέον δὲ τὸ *τισὶ* ἐπὶ τόπου μᾶλλον, ὡς δεικνύει καὶ τὸ *«ἐγγιγνόμεναι»* = ἡ αὔξησις τοῦ πλούτου, ὅστις παρήγετο ἔν τισι τόποις (l' accroissement de richesses qui se produit dans certains pays Croiset). Ὁ Θουκυδίδης δὲ εἶπεν ἀορίστως *τισὶ* περὶ τῶν χωρῶν καὶ τῶν κατοίκων αὐτῶν, διότι ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ πόλεις ῥητοῖς νόμοις διοικούμεναι δὲν ὑπῆρχον (Κλασσήνιος σημ. Α΄, 142, 7). —*στάσεις ἐνεποίουν*] παρῆγον στάσεις διὰ τὴν ἀνισότητα τῆς περιουσίας τῶν κατοίκων. Στάσις δὲ = ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, πρβλ. *«ἐπὶ μὲν τῇ τοῦ οἰκείου ἔχθρᾳ στάσις κεκλῆται, ἐπὶ δὲ τῇ τοῦ ἀλλοτρίου πόλεμος»* (Πλάτ. Πολ. Ε΄, σ. 470, δ΄), —*καὶ ἅμα*] = καὶ συγχρόνως, καὶ ἐκτὸς τῶν στάσεων. Εἶναι τὸ αὐτὸ τῷ *«καὶ.. ἅμα»*, πρβλ. *«καὶ ἀτειχίστων ἅμα ὄντων»* (Α΄, 2, 2). —*μᾶλλον*] δηλ. *τῶν στάσεων*.

§ 5. *Τὴν γοῦν Ἀττικήν*] τὸ γοῦν = παραδείγματος χάριν (par exemple). Τοῦτο δὲ γίνεται, ὅταν εἰς γενικὴν παρατήρησιν ἐπιφέρηταί μερική. Κυρίως δὲ τὸ γοῦν = τοὐλάχιστον τόσον εἶναι βέβαιον (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 513). —*ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον*] *ἀντὶ τοῦ ἀνέκαθεν* Θουκυδίδης (Φαβωρῖν.), ἐκ πλείστου χρόνου, ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων (ἐκ τοῦ χρονικοῦ σημείου τοῦ ἐπὶ πλείστην ἀπόστασιν ἐκτεινομένου). Τὸ ἄρθρον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τικὴν ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον διὰ τὸ λεπτόγεων ἀστασίαστον οὖσαν ἄνθρωποι ᾤκουν οἱ αὐτοὶ αἰεί. Καὶ παράδειγμα τόδε τοῦ λόγου οὐκ ἐλάχιστόν ἐστι διὰ 6
τὰς μετοικήσεις τὰ ἄλλα μὴ ὁμοίως αὐξηθῆναι· ἐκ γὰρ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος
οἱ πρὸς ἐμὲ ἢ στάσει ἐκπίπτοντες παρ' Ἀθηναίους, οἱ δυνατώτατοι, ὡς βέβαιον
ὂν, ἀνεχώρουν, καὶ πολῖται γιγνόμενοι εὐθὺς ἀπὸ παλαιοῦ μείζω ἔτι ἐποίκαζαν

τοῦ εἶναι οὐδετέρου γένους καὶ μεταποιεῖ εἰς οὐσιαστικὸν τὸ ἐπὶ πλεῖστον (=πλεῖστον χρόνον. Ε', 46, 1), διὸ τίθεται καὶ μετὰ τῆς ἐκ προθέσεως, πρβλ. «ἐκ τοῦ ἐπ' ἐκεῖνα» (Η', 104,5), ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα» (Πλάτ. Πρωτ. σ. 314, ε'), «ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον» (Διόδωρ. Α', 63, 4), κτλ.—διὰ τὸ λεπτόγεων] ὁ Θουκυδ. μεταχειρίζεται πολλάκις τὰ οὐδέτ. τῶν ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν ἀντ' ἀφῃρημ. οὐσιαστικῶν. Ἡ γῆ τῆς Ἀττικῆς ἦν ξηρὰ καὶ ὀλίγον εὔφορος. —ἄνθρωποι ᾤκουν οἱ αὐτοὶ αἰεί] διὰ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι ἐκαυχῶντο ὡς αὐτόχθονες (ὅρα Β', 36, 1. Ἰσοκρ. Πανηγ. 24. Παναθ. 124. Προδ. Ζ', 161) πρβλ. καὶ «λεπτογεών τε καὶ τραχεῖαν οἰκοῦντας (τοὺς Ἀθηναίους) χώραν ἀπορθήτους μὲν εἶναι διὰ τοῦτο καὶ αὐτόχθονας νομισθῆναί φησιν ὁ Θουκυδίδης, κατέχοντας τὴν αὐτὴν ἀεί, μηδενὸς ἐξελαύνοντος αὐτοὺς μηδ' ἐπιθυμοῦντος ἔχειν τὴν ἐκείνων» (Στράβ. Η', σ. 333, 2). Εἰς δὲ τῷ «οἱ αὐτοὶ» ἐννοητέον τὸ «τῷ γένει» (Σχολ.).

§ 6. *Καὶ παράδειγμα τόδε τοῦ λόγου κ.τ.λ.*] περὶ τοῦ χωρίου τούτου πολλοὶ τῶν ἑρμηνευτῶν καὶ φιλολόγων ἔγραψαν πολλὰ (ὅρα Ἀσωπ. Περ. Β', σ. 874, § 46—49). Τὸ μὲν τόδε ἀναφέρεται εἰς τὰ ἑπόμενα διασαφούμενον διὰ τοῦ «ἐκ γὰρ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος», ἡ δὲ γενικὴ «τοῦ λόγου» διασαφεῖται διὰ τοῦ «διὰ τὰς μετοικήσεις τὰ ἄλλα μὴ ὁμοίως αὐξηθῆναι», ἤτοι δι' ἀπαρεμφάτου ἀντὶ τοῦ «ὅτι καὶ ὁριστικῆς», ὡς συμβαίνει παρὰ Πλάτωνι, ὡς «μέγα δὲ τεκμήριον τούτῳ τῷ λόγῳ, ὅτι ἥδε ἔτεκεν ἡ γῆ τοὺς τῶνδέ τε καὶ ἡμετέρους προγόνους· πᾶν γὰρ τὸ τεκὸν τροφὴν ἔχει ἐπιτηδείαν ᾧ ἂν τέκῃ» (Πλάτ. Μενεξ. σ. 237, ε'), ὑποκείμενον δὲ τοῦ «αὐξηθῆναι» εἶναι τὸ «τὰ ἄλλα», (δηλ. μέρη τῆς Ἑλλάδος), ἀντὶ δὲ τῆς ἀρχαιοτέρας γραφῆς «διὰ τὰς μετοικίας ἐς τὰ ἄλλα» ὁ Οὔλριχος (Ullrich) ἔγραψε «διὰ τὰς μετοικήσεις τὰ ἄλλα», ἣν γραφὴν ἐδέξαντο πάντες οἱ νεώτεροι. Ἔστι δὲ τὸ ὅλον «καὶ μεγίστη ἀπόδειξις τοῦ λόγου μου, ὅτι τὰ ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος διὰ τὰς μεταναστάσεις δὲν ηὐξήθησαν ὁμοίως τῇ Ἀττικῇ. εἶναι τόδε». Ὁ Ἐρουερδὴν (praefat. τοῦ Β', βιβλ.) ὀβελίζει τὸ «διὰ τὰς μετοικήσεις τὰ ἄλλα μὴ ὁμοίως αὐξηθῆναι» ὡς ὑποβολιμαῖον, ὁ δὲ Σχρύτζιος (Schütz in Ztschr. f. Gymnas. XXXV, 1881, σ. 458) θέλει νὰ γράψῃ «διὰ τοῦ τὰς μετοικήσεις . . . αὐξηθῆναι», ἀλλὰ τὸ «διὰ τοῦ» μετ' ἀπαρεμφάτου οὐδέποτε φέρεται παρὰ Θουκυδίδῃ.—ἐκ γὰρ τῆς ἄλλης] ὁ γὰρ διασαφητικός.—πολέμῳ ἢ στάσει] ὅρα Α', 2, 4. —οἱ δυνατώτατοι] κατὰ παράθεσιν διορισμὸς τοῦ «οἱ ἐκπίπτοντες» (=ἐκδιωκόμενοι), τοιοῦτοι δὲ ἦσαν ὁ Μέλανθος ὁ υἱὸς τοῦ Νηλέως, ἀδελφὸς τοῦ Νέστορος καὶ βασιλεὺς τῆς Μεσσήνης (Στράβ. Θ', σ. 392, 7), οἱ Γεφυραῖοι καὶ ἄλλοι (πρβλ. Ἀριστείδ. Παναθ. 1, σ. 108 κ. ἑ.). — ὡς βέβαιον ὄν] δηλ. τὸ ἀναχωρεῖν παρ' Ἀθηναίους λαμβανόμενον ἀπὸ κοινοῦ=νομίζοντες εἶναι βέβαιον τὸ ἀναχωρεῖν παρ' Ἀθηναίους, πρβλ. καὶ Σχολ. «ἀνεχώρουν παρὰ τοὺς Ἀθηναίους, ὡς βεβαίας οὔσης τῆς οἰκήσεως». Εἶναι δ' αἰτιατ. ἀπόλυτος, πρβλ. «ἄδηλον ὄν» (Α', 2, 2).— καὶ πολῖται γιγνόμενοι] βραδύτερον δὲ οἱ ξένοι ἐν Ἀθήναις μόνον ὡς μέτοικοι ἐπετρέποντο νὰ ὦσιν, ἐν ᾧ οἱ Ἀθηναῖοι «τὸ παλαιὸν εὐθὺς μετεδίδοσαν πολιτείας» (Σχολ.). —εὐθὺς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πλήθει ἀνθρώπων τὴν πόλιν, ὥστε καὶ ἐς Ἰωνίαν ὕστερον ὡς οὐχ ἱκανῆς οὔσης τῆς Ἀττικῆς ἀποικίας ἐξέπεμψαν.

3. Δηλοῖ δέ μοι καὶ τόδε τῶν παλαιῶν ἀσθένειαν οὐχ ἥκιστα· πρὸ γὰρ τῶν Τρωικῶν οὐδὲν φαίνεται πρότερον κοινῇ ἐργασαμένη ἡ Ἑλλάς· δοκεῖ δέ μοι, οὐδὲ τοὔνομα τοῦτο ξύμπασά πω εἶχεν, ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸ Ἕλληνος τοῦ Δευκαλίωνος καὶ πάνυ οὐδὲ εἶναι ἡ ἐπίκλησις αὕτη, κατὰ ἔθνη δὲ ἄλλα τε καὶ

ἀπὸ παλαιοῦ] ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς καθόδου τῶν Ἡρακλειδῶν, πρβλ. καὶ «*ἀπὸ παλαιοῦ*» (Ε', 44, 1), «*ἀπὸ τοῦ πάνυ ἀρχαίου*» (Β', 15, 1. 5), «*ἐκ παλαιτάτου*» (Α', 18. 1). — *μείζω ἔτι*] ἢ εἰ *ἄνθρωποι ὤκουν οἱ αὐτοὶ αἰεί*. — *ἐς Ἰωνίαν*] κατὰ πρόληψιν ἔθηκε τὸ ὄνομα ἀντὶ τοῦ «*ἐς τὴν νῦν καλουμένην Ἰωνίαν*»· διότι οἱ ἐξ Ἀττικῆς ἐλθόντες (περὶ τὰ μέσα τοῦ ια' π.Χ. αἰῶνος) ἄποικοι ὕστερον εἰς ταύτην τὴν χώραν ὡς Ἴωνες ὄντες ἔδωκαν τὸ ὄνομα τῇ χώρᾳ (πρβλ. Ἡροδ. Α', 142 κ.ἑ.). — *ὡς οὐχ ἱκανῆς οὔσης τῆς Ἀττικῆς*] = *τῆς Ἀττικῆς στενοχωρουμένης καὶ μὴ οὔσης ἱκανῆς τρέφειν τὸν ὄχλον* (Σχολ.) = μὴ οὔσης ἀρκετῆς, μὴ ἀρκούσης. Τὸ ὡς προσετέθη, διότι ἡ αἰτία ἐκφέρεται ἐκ μέρους τῶν Ἀθηναίων. — *ἐξέπεμψαν*] δηλ. *οἱ Ἀθηναῖοι*.

Κεφ. 3. *Οἱ Ἕλληνες ἐπὶ πολὺν χρόνον κοινὸν ὄνομα δὲν εἶχον, εἶχον δὲ καὶ ἀμιξίαν πρὸς ἀλλήλους.*

§ 1. *τῶν παλαιῶν ἀσθένειαν*] τὸ «παλαιῶν» γένους οὐδετέρου (πρβλ. Λ', 11, 3. 20, 1), λέγει ὁ' ἀνάρθρως *ἀσθένειαν*, διότι = *ὅτι ἀσθενῆ τὰ παλαιὰ ἦν*, ἐὰν δ' ἔλεγε συνάρθρως, «*τῶν παλαιῶν τὴν ἀσθένειαν*», θὰ ἐσήμαινε γνωστὴν ἀσθένειαν, περὶ ἧς ἤδη λόγον ἐποιήσατο, πρβλ. «*τῶν χωρίων χαλεπότητι*» (Δ', 12, 2)· «*ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων*» (Η', 33, 4). — *οὐχ ἥκιστα*] κατὰ λιτότητα = μάλιστα. — *πρὸ γὰρ*] ὁ γὰρ διασαφητικὸς = δῆλα δή. — *τῶν Τρωικῶν*] συμβάντων τῷ 1194 — 1184· ὁ πληθ. ἀριθ. τῶν εἰς —*ικὸς* ληγόντων ἐπιθέτων σημαίνει τὸ σύνολον μερικῶν πράξεων = τὸ σύνολον τῶν Τρωικῶν πράξεων, πρβλ. *τὰ Μηδικὰ* (Α', 14, 1. 69, 1. κτλ.· *τὰ Ἑλληνικὰ* (Α', 97, 2), κτλ. — *φαίνεται . . . δοκεῖ*] τὸ μὲν *φαίνεται* εἶναι ἀντικειμενικόν, κατ' ἐπίφασιν, καὶ μετοχῇ μὲν συνταττόμενον = εἰμὶ φανερός, ἀπαρεμφάτῳ δὲ = δοκεῖ, τὸ δὲ *δοκεῖ* εἶναι ὑποκειμενικὸν καὶ ὅταν μὲν σημαίνῃ τὸ *φαίνεται* ὅτι εἶναι προσωπικόν, ὅταν δὲ τὸ *φαίνεται εὔλογον*, ἀπρόσωπον. — *πρὸ . . πρότερον*] πρβλ. καὶ «*προέγραψα πρῶτον*» (Α', 23, 5).

§ 2. *δοκεῖ δέ μοι . . εἶχεν . . εἶναι*] τὸ *δοκεῖ* ἐνταῦθα κατὰ πρῶτον ἐν τῇ προτάσει «*οὐδὲ τοὔνομα . . εἶχεν*» κεῖται παρενθετικῶς, ἐν δὲ τῷ ἀπαρεμφάτῳ «εἶναι» ἐπαναλαμβάνεται προσωπικῶς, ἐν δὲ τῷ «*παρέχεσθαι*» καὶ «*καλεῖσθαι*» ἐπαναλαμβάνεται ἀπροσώπως. Ἔστι δὲ τὸ ὅλον· «*ἡ Ἑλλὰς οὕπω εἶχε, δοκεῖ μοι, τοὔνομα, δοκεῖ δέ μοι οὐδὲ εἶναι*» κ.τ.λ. πρβλ. καὶ Δ', 62, 1. Πλάτ. Λάχ. σ. 184, δ'. Ὁ δὲ Ῥείσκιος ἀντὶ τοῦ «*εἶχεν*» ἔγραψεν «*ἔχειν*», ὃ ἐδέξατο καὶ ὁ Ἐρμουερδήν. — *ξύμπασα*] δηλ. *ἡ Ἑλλάς*. — *τὰ μὲν πρὸ Ἕλληνος*] πολλαὶ ἐπιρρηματικαὶ ἐκφράσεις λαμβάνουσι τὸ οὐδ. ἄρθρον, ὅταν δηλῶνται ὅλος ὁ κύκλος τῆς χρονικῆς περιόδου = πρὸ Ἕλληνος μέν, πρβλ. «*τὰ πρὸ τούτων*» (Δημ. 18, 188), «*τὰ μεταξὺ τούτων*» (Σοφ. Οἰδ. Κ. 291), πρβλ. καὶ «*τὰ πρότερα*» (Α', 2, 1). Ὁ δὲ *μὲν* ἀποδίδοται εἰς τὸν *δὲ* τὸν ἐν τῷ «*Ἕλληνος δέ*». Περὶ δὲ τοῦ Ἕλληνος, ὅστις ἀφ' ἑαυτοῦ τοὺς *καλουμένους Γραικοὺς προσηγόρευσεν Ἕλληνας*, τοῦ υἱοῦ τοῦ Δευκαλίωνος ὁρα Ἀπολλόδ. Α', ζ', 2 — 3). — *καὶ πάνυ οὐδὲ εἶναι*] «*ἀντὶ τοῦ οὐδ' ὅλως εἶναι*» (Σχολ.). Ὁ ἐπιδοτι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸ Πελασγικὸν ἐπὶ πλεῖστον ἀφ' ἑαυτῶν τὴν ἐπωνυμίαν παρέγεσθαι, Ἕλληνος δὲ καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ ἐν τῇ Φθιώτιδι ἰσχυσάντων, καὶ ἐπαγομένων αὐτοὺς ἐπ' ὠφελίᾳ ἐς τὰς ἄλλας πόλεις, καθ' ἑκάστους μὲν ἤδη τῇ ὁμιλίᾳ μᾶλλον κα-

κὸς καὶ προστίθησι τῷ πάνυ ἔννοιαν ὑπερθετικοῦ, πρβλ. καὶ τὸ «καὶ σφόδρα» (Πλάτ. Πολ. 397, γ'), «καὶ μάλα» (Πλάτ. Πολ. 506, δ'. Ξεν. Παιδ. Η', γ', 38), κτλ. — *ἐπίκλησις*] = ἡ πρόσθετος κλῆσις (ὀνομασία). — *κατὰ ἔθνη δὲ ἄλλα τε καὶ τὸ Πελασγικὸν .. παρέχεσθαι*] τὸ «κατὰ ἔθνη» (= ἕκαστα ἔθνη, τῆς κατὰ διανομὴν σημαινούσης) εἶναι ὑποκείμ. τοῦ *παρέχεσθαι*, ὡς καὶ μικρὸν ὕπισθεν τὸ «καθ' ἑκάστους» τοῦ *καλεῖσθαι* (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 16). Τὸ δὲ «κατὰ ἔθνη» ἀντίκειται εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ «ξύμπασα». Ὑπάρχει δὲ καὶ ἑτέρα γνώμη, καθ' ἣν τὸ «κατὰ ἔθνη» κεῖται ἀντ' ἐπιρρήματος = ἐθνηδόν, ὑποκειμένου δὲ τότε τοῦ *καλεῖσθαι* εἶναι τὸ «ἄλλα τε καὶ τὸ Πελασγικόν», ἅτινα δύνανται νὰ ἐκληφθῶσι καὶ ὡς ὀνομαστικὴ (ἐννοουμ. ἀπὸ κοινοῦ τὸ *δοκοῦσι*) καὶ ὡς αἰτιατικὴ (ὅρα Ἀσωπ. Περ. Β', σ. 899, § 127—128). Προκρίνομεν τὴν πρώτην γνώμην, τὸ δὲ «ἄλλα τε καὶ τὸ Πελασγικόν», ὅπερ ἔχει περιληπτικὴν ἔννοιαν (= οἱ Πελασγοί), πρβλ. τὸ *Ἑλληνικόν* (Α', 1, 1), εἶναι προσθήκη παρατακτικὴ τοῦ «κατὰ ἔθνη». Ἡ δὲ λέξις *ἔθνος* παρὰ τοῖς παλαιοῖς δὲν εἶχε τὴν εὐρύτητα τῆς σημασίας, ἣν ἔχει σήμερον, διότι σημαίνει φῦλον λαοῦ, ὡς «κατὰ ἔθνη καὶ ἕκαστον ἄστυ» (Α', 122, 2) καὶ «πομπὰς ἐποίησαν κατ' ἔθνος ἕκαστοι τῶν Ἑλλήνων» (Ξεν. Ἀναβ. Ε', ε', 4) καὶ «τὸ Θετταλῶν πανεστικὸν ἔθνος» (Πλάτ. Νόμ. 776, δ'), — *ἐπὶ πλεῖστον*] = ἐπὶ πλεῖστον μέρος τῆς Ἑλλάδος (Σχολ.), εἰς μέγιστον μέρος τῆς Ἑλλάδος, πρβλ. «τῆς νῦν Ἑλληνικῆς θαλάσσης ἐπὶ πλεῖστον ἐκράτησεν» (Α', 4). — *τὴν ἐπωνυμίαν παρέχεσθαι*] ἐννοητέον «τῇ χώρᾳ». «τῇ (νῦν) Ἑλλάδι» = ἐπονομάζειν τὴν χώραν ἀφ' ἑαυτῶν. — *τῶν παίδων αὐ-*

τοῦ] δηλ. τοῦ Αἰόλου, Δώρου καὶ Ξούθου, τοῦ πατρὸς Ἴωνος καὶ Ἀχαιοῦ. — *ἰσχυσάντων*] = ἐπεὶ ἰσχυροὶ ἐγένοντο. Ἐναρκτικὸς ἀόριστος σημαίνων μεταβολὴν καταστάσεως, ὡς ἰσχύω = εἰμὶ ἰσχυρός, ἴσχυσα δὲ = ἐγενόμην ἰσχυρὸς (πρβλ. καὶ Α', 9, 3), ἡσυχάζω = εἰμὶ ἥσυχος, ἡσύχασα δὲ (Α', 12, 3) = ἐγενόμην ἥσυχος, κτλ. ὅρα καὶ Α', 1, 2 καὶ Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 394, 2. — *καὶ ἐπαγομένων αὐτοὺς ἐπ' ὠφελίᾳ ἐς τὰς ἄλλας πόλεις*] τὸ ὑποκείμ. τοῦ *ἐπαγομένων* ἐννοητέον ἐκ τοῦ «ἐς τὰς ἄλλας πόλεις» ἤτοι τῶν κατοίκων τῶν ἄλλων πόλεων *ἐπαγομένων* αὐτούς (δηλ. τὸν Ἕλληνα καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ), τὸ δὲ μέσ. ὠφελείας *ἐπάγεσθαι* = ἐπάγειν ἑαυτῷ τινα, μεταπέμπεσθαι, προσκαλεῖν ξένον τινὰ ἑαυτῷ. Ὁ Ἐρουερδὴν ὀβελίζων τὸ «αὐτοὺς» ἐκλαμβάνει τὸ *ἐπαγομένων* παθητ. μετὰ τοῦ ὑποκειμ. τοῦ *ἰσχυσάντων*. — *ἐπ' ὠφελίᾳ*] = ἵνα βοήθειαν αὐτοῖς φέρωσιν. *Ὠφέλειαν εἴωθεν ὁ Θουκυδίδης τὴν συμμαχίαν καλεῖν* (Σχολ.), πρβλ. Α', 26, 1. 28, 3. 31, 2. Ὑπάρχει δὲ παρὰ τοῖς παλαιοῖς *ὠφέλεια* (Σοφ. Ἠλ. 944. Ἀριστοφ. Θεσμ. 193) καὶ *ὠφελία* (Εὐρ. Ἀνδρ. 539. Ἀριστοφ. Ἐκκλ. 576 καὶ C. I. A. I, 85, 3), παρὰ δὲ Θουκυδίδῃ τὸ *ὠφελία* ἐκ τοῦ μείζονος κύρους τῶν ἀντιγράφων παραδίδοται (ὅρα Stahl Quaest. Gramm. σ. 40). Ὁ δὲ Ἐρουερδὴν τηρεῖ τὸ «*ὠφελείᾳ*». — *καθ' ἑκάστους καλεῖσθαι Ἕλληνας*] = *ἑκάστους τοὺς λαοὺς δοκεῖ καλεῖσθαι Ἕλληνας*, ἔνθα τὸ «καθ' ἑκάστους» ὑποκείμ. τοῦ *καλεῖσθαι*. Κατ' ἄλλους δὲ = *δοκεῖ αὐτοὺς καλεῖσθαι Ἕλληνας καθ' ἑκάστους καὶ οὔπω σύμπαντας* (Ἀσωπ. Περ. Β', σ. 899, § 127), πρβλ. καὶ Σχολ. «καθ' ἑκάστους δέ, κατὰ μέρος, οὐ πάντας ὁμοῦ». — *ἤδη τῇ ὁμιλίᾳ μᾶλλον*] *ὁμιλία* = ἐπιμιξία, συγκοινωνία.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λεῖσθαι Ἕλληνας, οὐ μέντοι πολλοῦ γε χρόνου ἐδύνατο καὶ ἅπασιν ἐκνικῆσαι. Τεκμηριοῖ δὲ μάλιστα Ὅμηρος· πολλῷ γὰρ ὕστερον ἔτι καὶ τῶν Τρωικῶν γενόμενος οὐδαμοῦ οὕτω τοὺς ξύμπαντας ὠνόμασεν οὐδ' ἄλλους ἢ τοὺς μετ' Ἀχιλλέως ἐκ τῆς Φθιώτιδος, οἵπερ καὶ πρῶτοι Ἕλληνες ἦσαν, Δαναοὺς δὲ ἐν τοῖς ἔπεσι καὶ Ἀργείους καὶ Ἀχαιοὺς ἀνακαλεῖ. Οὐ μὴν οὐδὲ βαρβάρους εἴ-

Τὸ δὲ *ἤδη μᾶλλον*, ὅπερ συναπτέον τῷ *καλεῖσθαι*, =ἤδη μᾶλλον ἢ πρότερον, κατ' ἄλλους δὲ τὸ *μᾶλλον* = μᾶλλον μᾶλλον (magis magisque). ἐπὶ μᾶλλον, καθ' ἑκάστην ἡμέραν πλείον (γαλ. de plus en plus). Περὶ τοῦ *ἤδη* ὅρα Α', 7, 1.—*οὐ μέντοι,.. γε*] τοῦτό καὶ τὸ *καίτοι... γε* παρὰ Θουκυδίδῃ ἀείποτε χωρίζονται διὰ παρεμπιπτούσης λέξεως (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 167, 2). —*ἐδύνατο καὶ ἅπασιν ἐκνικῆσαι*] ὑποκείμ. ὑπονοητέον τὸ «*τὸ καλεῖσθαι Ἕλληνας*». Τὸ δ' *ἐκνικᾶν* = ἐπικρατεῖν, ὑπερισχύειν, ἢ δ' *ἐκ* σημαίνει τὸ ἐντελῶς, πρβλ. «*τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἐνταῦθα ἐξενίκησεν Ἀχαιοὺς κληθῆναι*» (Παυσαν. Ζ', 1, 7) καὶ «*πᾶσιν ἐξενίκησεν*» (Παυσ. Β', 29, 3). Πρβλ. καὶ Α', 24, 1. Β', 54, 3. καὶ Τάκιτον (Germ. 2) «nationis nomen non in nomen gentis evaluisse, dummodo pro nationis dixeris singularum nationum Graecarum».

§ 3. *Τεκμηριοῖ*] = ἀποδείκνυσι τεκμηρίοις. Ἐκ τῶν Ἀττικῶν πεζολόγων μόνον παρὰ Θουκυδίδῃ (ἐνταῦθ. καὶ Α', 9, 3 καὶ Γ', 104, 6) τὸ ῥῆμα εὔχρηστον (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Λεξ. Ἀττ. Ῥήμ. σ 475). —*ὕστερον . γενόμενος*] δὲν ὁρίζει τὸν χρόνον τῆς ὑπάρξεως τοῦ Ὁμήρου, τοὐναντίον δὲ ὁ Ἡρόδοτος ὁρίζει τοῦτον λέγων «*Ἡσίοδον καὶ Ὅμηρον ἡλικίην τετρακοσίοισι ἔτεσι δοκέω μευ πρεσβυτέρους γενέσθαι*» (Ἡροδ. Β', 53). Τὸ δ' «*ὕστερον γενέσθαι*» =βιῶναι, πρβλ. καὶ Ἰώσηπον (Ἀπι. 13) «*οὗτος δὲ καὶ τῶν Τρωικῶν ὕστερον φαίνεται γενόμενος—οὐδαμοῦ οὕτω τοὺς ξύμπαντας ὠνόμασε*» καὶ Κικέρωνα «*Thucydides si posterius fuisset, id est vixisset*» (Brut. 83, 288).—*οὐδαμοῦ οὕτω*] τὸ *οὕτω* ἐκ προσθήκης τοῦ Ῥειγκίου καὶ τοῦ Ἐρουερδῆνος. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ὁ Πολυΐστωρ ἀντὶ τοῦ *οὕτω* αὐτὸ τὸ ὄνομα *Ἕλληνας* ἔθηκεν. Ἄλλοι δὲ γράφοντες «*οὐδαμοῦ τοὺς ξύμπαντας ὠνόμασεν*» ὑπονοοῦσιν ὡς κατηγορούμενον τὸ «*Ἕλληνας*». Διαφωνεῖ πρὸς τὸν Θουκυδίδην ὁ Στράβων (Η', σ. 370 καὶ ΙΔ', σ. 661, πρβλ. καὶ Ἀριστοφ. Σχολ. Ἰλ. Ι, 395), ἄλλοι δέ τινες εἰκάζουσιν ὅτι ὁ Θουκυδίδης ἠγνόει τοὺς στίχους τοῦ Ὁμήρου (Ὀδ. Α, 344. Δ, 726. 816. Ο, 80), ἐν οἷς ἡ χώρα πᾶσα καλεῖται *Ἑλλάς*, καὶ ἄλλον τινὰ (Ἰλ. Β', 530), ἐν ᾧ οἱ Ἕλληνες καλοῦνται *Πανέλληνες*. Αἱ ἀντιρρήσεις αὗται εἶναι ἀνίσχυροι, διότι ὁ Ὅμηρος δηλοῖ τὴν πᾶσαν Ἑλλάδα συνδυάζων τὴν λέξιν *Ἑλλὰς* μετὰ τοῦ *Ἄργους*, «*καθ' Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος*» (Ὀδ. Α, 344. Δ', 726. 816. Ο, 80) καὶ τὸ *Πανέλληνες* δὲ συνδέεται μετὰ τοῦ *Ἀχαιοί* (Ἰλ Β, 530).—*τοὺς μετ' Ἀχιλλέως ἐκ τῆς Φθιώτιδος*] πρβλ. Ἰλ. Β, 684 κ. ἑ. «*οἵ τ' εἶχον Φθίην ἠδ' Ἑλλάδα καλλιγύναικα, Μυρμιδόνες δ' ἐκαλεῦντο καὶ Ἕλληνες καὶ Ἀχαιοί*».—*Δαναοὺς καὶ Ἀργείους καὶ Ἀχαιούς*] ὅρα περὶ αὐτῶν τὰ Ὁμηρ. Λεξικά. —*ἐν τοῖς ἔπεσι*] μεταχειρίζεται τὴν λέξιν *ἔπη* ὁ Θουκυδ. μόνον ἐπὶ στίχων (Β', 41, 4. 54, 3) καὶ λόγου κεκοσμημένου διὰ λέξεων (Γ', 67, 6).—*ἀνακαλεῖ*] ἡ *ἀνὰ* σημαίνει ἐπίτασιν, ὡς ἐν τῷ *ἀναβοᾶν, ἀνακράζω*, τὸ δ' *ἀνακαλῶ* ὁτὲ μὲν =τὸ ὀνομαστὶ καλῶ (Ζ', 69, 2. 70, 8. Ξεν. Παιδ. Β', 6', 28), ὁτὲ δὲ τιμῆς ἕνεκα καλῶ (Παυσ. Η', κα', 2), εἶτα δὲ =συχνάκις καλῶ (κατά τινας ἑρμην. Σοφ. Φιλ. 800). Ἐνταῦθα δὲ ὁ μὲν Ἐρουερδὴν λέγει ὅτι τὸ *ἀνακαλεῖ*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρηκε διὰ τὸ μηδὲ Ἕλληνάς πω, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἀντίπαλον ἐξηῦρον ὄνομα ἀποκεκρίσθαι. Οἱ δ' οὖν ὡς ἕκαστοι Ἕλληνες κατὰ πόλεις τε ὅσοι ἀλλήλων ξυνίεσαν καὶ ξύμπαντες ὕστερον κληθέντες οὐδὲν πρὸ τῶν Τρωικῶν δι' ἀσθένειαν καὶ ἀμι- 4

1

κατὰ σπανιωτέραν χρῆσιν — καλεῖ (appellat), ὁ δὲ Κρυγῆρος· ὅτι ἡ ἀνὰ ἑτέθη διὰ τὴν ζωηρότητα τῆς ἐπικῆς ἀπαγγελίας, ὁ δὲ Κροάζετος ὅτι ἡ ἀνὰ σημαίνει ἀρίθμησιν καὶ τὸ ἀνακαλεῖν — γενικῶς καλεῖν. — *οὐ μὴν οὐδὲ βαρβάρους εἴρηκε*] — ὅὲν εἶπε δὲ τῷ ὄντι οὐδὲ βαρβάρους (neque vero ne barbaros quidem apellavit), πρβλ. Ε', 55,3. Ὀλίγον δὲ διάφορον εἶναι τὸ *οὐ μὴν οὐδὲ* ἐν Α', 82,1 καὶ Β', 97, 6. Δὲν ἀντίκειται δὲ τῷ Θουκυδίδῃ τὸ τοῦ Ὁμήρου «Καρῶν βαρβαροφώνων» (Ἰλ. Β, 867), οὐδὲ εἶναι ἀληθὴς ἡ τοῦ Στράβωνος ἀντίρρησις (Η', σ. 370 καὶ ΙΔ', σ. 661)· διότι ὁ Θουκ. ἐννοεῖ χρῆσιν τοῦ ὀνόματος *βάρβαρος* κατὰ τὴν διάκρισιν, ἣν ἐποίουν οἱ μετὰ ταῦτα Ἕλληνες, καθ' οὓς πᾶσα μὲν ἡ γῆ ἦν Ἑλλὰς ἢ *βάρβαρος* (Δημ. 9, 27), πάντες δὲ οἱ ἄνθρωποι *Ἕλληνες* ἢ *βάρβαροι* (Πλάτ. Λύσ. 210, 6', Δημ. 9, 31. κτλ.), οὗ ἕνεκα καὶ ἐλέχθη «πᾶς μὴ Ἕλλην *βάρβαρος*» (πρβλ. καὶ Σέρβι. εἰς Βεργιλ. Αἰν. Β', 504). Τὸ δὲ *βαρβιροφώνων* — τραχυστόμων, πρβλ. «ἐκείνους ἰδίως ἐκάλεσαν *βαρβάρους* . . ὡς ἂν παχυστόμους ἢ τραχυστόμους, εἶτα κατεχρησάμεθα ὡς ἐθνικῷ κοινῷ ὀνόματι ἀντιδιαιροῦντες πρὸς τοὺς *Ἕλληνας*» (Στράβ. ΙΔ', σ. 662). — *ἀντίπαλον εἰς ἓν ὄνομα ἀποκεκρίσθαι*] ὁ Εὐστάθιος (Ἰλ. Β, σ. 367 καὶ 298, 8) γράφων «εἰς ἓν *ἀποκεκρίσθαι ἀντίπαλον ὄνομα*» συνδέει τὸ *ἀντίπαλον* πρὸς τὸ ὄνομα. Ὁ δὲ Κλασσήνιος νομίζει τὸ *ἀντίπαλον*, ὡς καὶ τὸ *τοὐναντίον*, ἐπίρρημα (ἐνταῦθ. καὶ Ζ', 23, 1), ἀλλὰ τὸ Ζ', 23, 1 «*ἀντίπαλον παρασκευασάμενοι*» εἶναι σύστοιχον ἀντικείμενον, πρβλ. καὶ «*ναυμαχήσαντες ἀντίπαλα*» (Ζ', 34, 6) καὶ «*σαφὲς λέγειν*» (Δ', 50, 2). Ὁ δὲ Κρυγῆρος νομίζει τὸ «*ἀντίπαλον*» σύστοιχον ἀντικείμενον τοῦ *ἀποκεκρίσθαι* — ἀντίπαλον ἀπόκρισιν ἀποκεκρίσθαι, ὅθεν ἀντιπάλως, ἐκ τοὐναντίου. Προτιμῶμεν τὴν γνώμην ὅτι τὸ *ἀντίπαλον* εἶναι ἐπίθετον τοῦ *ὄνομα*, προετάχθη δὲ τὸ *ἀντίπαλον* διὰ πλείονα ἔμφασιν μετὰ παρενθέσεως τῆς προθέσεως, πρβλ. καὶ «*εἴ τινα πρὸς ἄλλον δέοι*» (Ε', 37, 2 = εἰ πρὸς ἄλλον τινά) καὶ «*τρόπων ἓξ οἵων*» (Β', 36, 4) καὶ «*ἡμέρας περὶ τεσσαράκοντα καὶ δέκα*» (Α', 117, 1) καὶ Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 179. Δὲν ἐπιδοκιμάζομεν δὲ καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἐρουερδήνος ἀφαίρεσιν τῆς λέξεως *ἓν*, ἥτις ἔχει ἀνοφορὰν πρὸς τὸ ξύμπασα ἐν τῷ «*οὐδὲ τοῦτο ξύμπασά πω εἶχεν*» (Α', 3, 2). Τὸ δὲ ὅλον εἶναι «*διότι καὶ οἱ Ἕλληνες ἀκόμη δὲν εἶχον διακριθῇ (ἀποχωρισθῇ) εἰς ἓν ἐναντίον ὄνομαν*. Εἶναι δὲ τὸ *ἀποκεκρίσθαι* παθητ. παρακείμενος (πρβλ. καὶ Πλάτ. Πολ. 407, δ') τοῦ ἐνεργ. *ἀποκρίνω* (= ἀποχωρίζω), πρβλ. καὶ «*οὐδέτεροι ἀπεκρίθησαν*» (discessere unt. Δ', 72, 4) καὶ «*εἰς τοῦτο πάντα ἀπεκρίθη*» (= κατέληξαν Β', 49, 1).

§ 4. *Οἱ δ' οὖν*] τὸ *δ' οὖν* μετὰ τὰς παρεκβάσεις καὶ παρενθέσεις τίθεται, ὅτι οὐ συνεχίζεται ὁ διακοπεὶς λόγος (Α', 10, 5. 63, 1. Β', 5, 7. 34, 8. Ϛ', 15, 5. 56, 1. Η', 81, 3. 97, 1). Τὸ δὲ ἄρθρον *οἱ* συναπτέον τῷ «*κληθέντες*, εἰς ὃ κατηγορ. εἶναι τὸ *Ἕλληνες*. — *οἱ ὡς ἕκαστοι Ἕλληνες . . κληθέντες*] εἰς τὸ «*ὡς ἕκαστοι*» ἐννοεῖται ἐκ τῶν ἑπομένων τὸ «*(οὕτως) ἐκλήθησαν*» = ὡς ἕκαστοι (οὕτως) ἐκλήθησαν, δι' οὗ σημαίνεται ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἕκαστος λαὸς κατὰ τὰς περιστάσεις ἔλαβε τοῦτο τὸ ὄνομα = οἱ κατὰ πόλεις τε καὶ σύμπαντες ὕστερον κληθέντες ὡς ἕκαστοι οὕτως ἐκλήθησαν Ἕλληνες. = οὗτοι, οἵτινες καὶ κατὰ πόλεις καὶ σύμπαντες ὕστερον ἐκλήθησαν Ἕλληνες, ὡς ἕκαστοι Ἕλληνες ἐκλήθησαν, οὐδὲν ἔπραξαν. Ἀντίθετον δὲ τοῦ «κατὰ πό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ξίαν ἀλλήλων ἀθρόοι ἔπραξαν. Ἀλλὰ καὶ ταύτην τὴν στρατείαν θαλάσσῃ ἤδη πλείῳ χρώμενοι ξυνεξῆλθον.

4. Μίνως γὰρ παλαίτατος ὧν ἀκοῇ ἴσμεν ναυτικὸν ἐκτήσατο καὶ τῆς νῦν Ἑλληνικῆς θαλάσσης ἐπὶ πλεῖστον ἐκράτησε καὶ τῶν Κυκλάδων νήσων ἦρξέ τε καὶ οἰκιστὴς πρῶτος τῶν πλείστων ἐγένετο, Κᾶρας ἐξελάσας καὶ τοὺς ἑαυτοῦ

λεις» εἶναι τὸ «*ξύμπαντες*». Κατ' ἄλλους δὲ τὸ «*ὡς ἕκαστοι*» = *καθ' ἑκάστους* (Α', 3, 2), πρὸς ὃ συνδέεται τὸ «*κατὰ πόλεις*» διὰ τοῦ *τέ*, = οὗτοι, οἵτινες κατὰ μέρος, εἶτα καὶ κατὰ πόλεις καὶ ὕστερον πάντες ὁμοῦ ἐκλήθησαν Ἕλληνες (ὅρα καὶ Ἀσωπ. Περ Β'.σ.872, § 39—40).—*ξυνέσαν ἀλλήλων*] ἑνοῦνται ἀλλήλους διὰ τοῦ ὀργάνου τῆς Ἑλλ. γλώσσης.—*ἀμιξίαν ἀλλήλων*] = διὰ τὸ μὴ ἐπιμιγνύναι ἀλλήλοις (Α', 2, 2).

§ 5. *τὴν στρατείαν . . ξυνεξῆλθον*] κατὰ διόρθωσιν Κοβήτου (Mnemos. XI, σ. 339), ἀντὶ τοῦ *συνῆλθον* πρβλ. καὶ «*στρατείας ἐξῆσαν*» (Α', 15, 2. πρβλ. καὶ Αἰσχίν. 2, 168. Δημ. 59, 27 κτλ.). Τὸ *ἐξιέναι* = στρατεύεσθαι, ad bellum proficisci. ἀνθ' οὗ καὶ «*ἔξοδον ποιοῦμαι*» (Γ', 5, 2) λέγεται καὶ *συνεξιέναι* = συστρατεύεσθαι. ἀθρόους στρατεύεσθαι, τὸ δὲ *ἐπεξιέναι* = hostes adoriri, impetum facere in hostes. μάχεσθαι (Β', 21, 3. 55), ἐν ᾧ προστίθεται ἐνίοτε καὶ τὸ «*ἐς μάχην*», ὡς «*παρήνει . . ἐς μάχην μὴ ἐπεξιέναι*» (Β', 13, 2. Α', 64, 3. Ε', 9, 3) καὶ οὐ ἐνεργητ. εἶναι τὸ *ἐπεξάγω* (Β', 21, 3) = ὁδηγῶ κατ' εὐθεῖαν ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ. Τὸ δὲ *στρατείαν σύστοιχον ἀντικ.*—*τῇ θαλάσσῃ πλείῳ χρώμενοι*] τὸ *πλείῳ σύστοιχον ἀντικείμ.* = τῇ θαλάσσῃ πλείονα χρῆσιν (τῆς γῆς) χρώμενοι = τῇ θαλάσσῃ πλέον (μᾶλλον) τῆς γῆς χρώμενοι, πρβλ. «*τῇ κρήνῃ τὰ πλείστου ἄξια ἐχρῶντο*» (Β', 15, 5).

Κεφ. 4. *Ὁ Μίνως καταρτίζει τὴν πρώτην ναυτικὴν δύναμιν καὶ πειρᾶται νὰ καταστρέψῃ τοὺς πειρατάς.*

Μίνως] ὁ παναρχαῖος βασιλεὺς τῆς Κρήτης, προγενέστερος τῶν Τρωικῶν, ἱδρυτὴς τῆς τῶν Κρητῶν θαλασσοκρατίας καὶ τῆς πολιτείας αὐτῶν διοργανωτής, εἶχε δὲ υἱὸν τὸν Δευκαλίωνα (Ἰλ. Ν, 452) καὶ τὴν Ἀριάδνην (Ὀδ. Λ, 321)· ὅρα Ἀριστοτ. Πολ. Β', 7, 2. Διόδωρ. Δ', 60. Ε', 54, 78.—*παλαίτατος*] κατηγορούμ. μετ' ἐπιρρ. σημασίας = Μίνως ἐκτήσατο παλαίτατος = Μίνως ἦν παλαίτατος ἐν τῷ κτήσασθαι ναυτικὸν = παλαιότατα ἐκτήσατο ναυτικόν. Ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 21. — *ὧν ἀκοῇ ἴσμεν*] = τούτων, οὓς ἀκοῇ ἴσμεν = τῶν ἐξ ἀκοῆς γινωσκομένων. Περὶ τῶν φράσεων *ἀκοῇ εἰδέναι, ἀκοῇ ἐπίστασθαι* ὅρα Δ', 126, 3. Ϛ', 17, 6. 53, 3. 55, 1. 60, 1. Ζ', 87, 5. —*ναυτικὸν*] οὐδέτ. ἐπίθ. ἀνάρθρως ὡς ἀόρ. ἀντὶ οὐσιαστικοῦ = στόλον, ναυτικὴν δύναμιν (Ἡροδ. Ζ', 160, Ἰσοκρ. 4, 90. κτλ.).—*καὶ τῆς νῦν Ἑλληνικῆς θαλάσσης*] = καὶ τῆς νῦν Ἑλληνικῆς καλουμένης θαλάσσης, ἥτις πρότερον δὲν ἐκαλεῖτο οὕτω διὰ τὴν μὴ ἐπικράτησιν τοῦ ὀνόματος *Ἕλληνες* καὶ *Ἑλλάς*. — *ἐπὶ πλεῖστον*] τοπικῶς. = ἐπὶ πλείστην ἔκτασιν (ὅρα Α', 3, 2).—*ἐκράτησε . . . ἦρξε*] ἀόριστοι ἐναρκτικοί, πρβλ. τὸ «*ἰσχυσάντων*» (Α', 3, 2).—*τῶν πλείστων*] δηλ. *Κυκλάδων νήσων*.—*Κᾶρας ἐξελάσας*] ὁ Ἡρόδοτος διαφωνεῖ πρὸς τὸν Θουκυδίδην λέγων τάδε· «(*Κᾶρες*) *τὸ παλαιὸν ἐόντες Μίνῳ τε κατήκοοι καὶ καλεόμενοι Λέλεγες εἶχον τὰς νήσους, φόρον μὲν οὐδένα ὑποτελέοντες . . . οἱ δέ, ὅκως Μίνως δέοιτο, ἐπλήρουν οἱ τὰς νέας*» (Ἡροδ. Α', 171). Ὁ Ἰσοκράτης ἀπονέμει τὴν δόξαν τῆς ἐκδιώξεως τῶν Καρῶν τοῖς Ἀθηναίοις (Ἰσοκρ. 12, 43 καὶ 10, 68). Οἱ Κᾶρες κατὰ Κούρτιον ἦσαν Ἀσιανοὶ Ἕλληνες μεμιγμένοι μετὰ Φοινίκων (Curti. loc. cit. σ. 82).—*τοὺς ἑαυτοῦ παῖ-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

παῖδας ἡγεμόνας ἐγκαταστήσας· τό τε λῃστικόν, ὡς εἰκός, καθῄρει ἐκ τῆς θαλάσσης ἐφ' ὅσον ἐδύνατο, τοῦ τὰς προσόδους μᾶλλον ἰέναι αὐτῷ.

5. Οἱ γὰρ Ἕλληνες τὸ πάλαι καὶ τῶν βαρβάρων οἵ τε ἐν τῇ ἠπείρῳ πα- 1
ραθαλάσσιοι καὶ ὅσοι νήσους εἶχον, ἐπειδὴ ἤρξαντο μᾶλλον περαιοῦσθαι ναυσὶν ἐπ' ἀλλήλους, ἐτράποντο πρὸς λῃστείαν, ἡγουμένων ἀνδρῶν οὐ τῶν ἀδυνατω-

δας] παῖδες αὐτοῦ μνημονεύονται ὁ Κατρεύς, Δευκαλίων καὶ Ἀνδρόγεως. — ἐγκαταστήσας] = ἐν ταύταις ταῖς νήσοις καταστήσας. — τό τε λῃστικόν] Παρὰ Θουκυδίδῃ πολλάκις ὁ τε συνάπτει νέας ἐννοίας = προσέτι, ἐκτὸς τούτου (Α', 5, 3. 6, 5. 9, 1. 10, 2. 12, 4. 13, 1. 4. 5. 6. 14. 2). Τὸ δὲ λῃστικὸν εἶναι οὐδέτ. ἐπίθ. μετὰ περιληπτικῆς ἐννοίας (ὅρα σημ. Α', 1, 1) = τοὺς λῃστάς, τοὺς πειρατάς. Πρβλ. «τὸ μὲν ἐκτὸς τοῦ ρ σημείου (λῃστικὸν) τὸ σύστημα τῶν λῃστῶν, τὸ δὲ μετὰ τοῦ ρ (λῃστρικὸν) τὸ κτῆμα τῶν λῃστῶν» (Σχολ.). — ὡς εἰκός] = ὡς ἦν φυσικὸν (ut par erat), διασαφεῖται δὲ διὰ τοῦ «τοῦ τὰς προσόδους μᾶλλον ἰέναι αὐτῷ». — καθῄρει ἐκ τῆς θαλάσσης] = κατέλυεν, ἐξηφάνιζεν (ἐξεπάστρευεν). Ὁ δὲ παραταπ. ἀποπειρατικὸς ὢν σημαίνει τὴν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ Μίνωος προσπάθειαν αὐτοῦ = ἐπειρᾶτο καθαιρεῖν. Ὁ δὲ Κόβητος (Var. Lect. σ. 149) ἐκ τοῦ σχολ. Ἀριστείδ. σ. 38 καὶ τοῦ παρὰ Πλάτωνι (Μενέξ. 241, δ') «ἐπέθεσαν ἀνακαθηράμενοι [καὶ ἐξελάσαντες] πᾶν τὸ βαρβαρικὸν ἐκ τῆς θαλάσσης» διώρθωσεν εἰς τὸ «ἐκάθηρεν ἐκ τῆς θαλάσσης» ἄλλοι δὲ μετ' αὐτὸν εἰς τὸ «ἐκάθαιρεν». Ἀλλὰ τὸ καθαιρεῖν παρὰ Φωτίῳ (λ. λῃστικὸν) καὶ παρὰ Θωμᾷ τῷ Μαγίστρῳ (σ. 244, 4) ἀναγινώσκεται καὶ ἀλλαχοῦ δὲ παρὰ Θουκυδίδῃ «τὸ λῃστικὸν καθῄρουν» (Α', 13, 5) φέρεται. — ἐφ' ὅσον ἐδύνατο] οὕτω καὶ οὐχὶ «ἠδύνατο», ὅπερ ἄρχεται ἀπὸ τῶν Μακεδονικῶν χρόνων. Ὁ Μίνως δὲν ἐξηφάνισε πάντας τοὺς λῃστάς, ὅπερ ἐποίησαν ὕστερον οἱ Κορίνθιοι (Α', 13, 5). — τοῦ τὰς προσόδους μᾶλλον ἰέναι αὐτῷ] γενικὴ τῆς αἰτίας εἰς τὸ «ὡς εἰκὸς» (ὑπλ. καθαιρεῖν ἦν τὸ λῃστικόν). Πολλάκις δὲ τίθεται οὕτως ἡ γενικὴ μετὰ τοῦ μή, ἄνευ δ' αὐτοῦ μόνον ἐνταῦθα καὶ Π', 39, 4. Τὸ δὲ μᾶλλον = ῥᾷον. Τὸ δὲ ἰέναι λέγεται ἐπὶ πραγμάτων, πρβλ. «ἦλθεν αὐτῷ ὕστερον (χρήματα)» (Α', 137, 3) καὶ «ἐπεξέρχεται τὰ πάντα» (Β', 38, 2), κτλ. = ἵνα ἔρχωνται εἰς αὐτὸν εὐκολώτερον αἱ τῶν φόρων εἰσπράξεις.

Κεφ. 5. *Ἡ λῃστεία τὸ πάλαι ἦν συνήθης, διότι τὸ ἔργον δὲν ἔφερεν αἰσχύνην, ἀλλὰ μᾶλλον δόξαν.*

§ 1. *Οἱ γὰρ Ἕλληνες*] ὁ Σχολιαστ. «τὴν αἰτίαν τοῦ λῃστεύειν ἐπάγει νῦν». Ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ «τό τε λῃστικὸν καθῄρει ἐκ τῆς θαλάσσης». — καὶ τῶν βαρβάρων] βαρβάρους καλεῖ τοὺς Κᾶρας καὶ Φοίνικας (ὅρα Α', 8, 1). — ὅσοι νήσους εἶχον] = κατῴκουν (πρβλ. Ὀδ. Ζ, 177. 183. κτλ.). — μᾶλλον] μᾶλλον ἢ πρότερον, πρβλ. Ε', 84, 2. Η', 9, 2. — περαιοῦσθαι] = γίγνεσθαι ἐν τῷ πέραν (Ξεν. Ἀναβ. Δ', γ', 29), διαπερᾶν. — ἐπ' ἀλλήλους] ἡ ἐπὶ σημαίνει ἁπλῆν διεύθυνσιν ἄνευ ἐχθρικῆς σημασίας. — ἐτράποντο πρὸς λῃστείαν] μέσ. = ἔτρεψαν ἑαυτοὺς πρὸς λῃστείαν (πειρατείαν). Λέγεται δὲ ἐτραπόμην εἴς τι, ἐπί τι, πρός τι, διάφορος δὲ εἶναι ὁ μέσ. ἀόρ. ἐτρεψάμην τινά (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Λεξ. Ἀττ. Ῥημ. σ. 492). — ἡγουμένων ἀνδρῶν] γενικὴ ἀπόλυτος μετὰ τροπικῆς σημασ. = ἔχοντες ἡγεμόνας. — οὐ τῶν ἀδυνατωτάτων] κατὰ σχῆμα λιτότητος = τῶν δυνατωτάτων (ὅρα Α', 3, 1 καὶ 2, 6), τοιοῦτοι δ' ἦσαν οἱ ἔχοντες δύναμιν καὶ ἐπιρροὴν παρὰ τῷ πλήθει. — τοῦ σφετέρου αὐτῶν] ὅρα Γ. Ζη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τάτων κέρδους τοῦ σφετέρου αὐτῶν ἕνεκα καὶ τοῖς ἀσθενέσι τροφῆς, καὶ πρόσπίπτοντες πόλεσιν ἀτειχίστοις καὶ κατὰ κώμας οἰκουμέναις ἥρπαζον καὶ τὸν πλεῖστον τοῦ βίου ἐντεῦθεν ἐποιοῦντο, οὐκ ἔχοντός πω αἰσχύνην τούτου τοῦ ἔργου, φέροντος δέ τι καὶ δόξης μᾶλλον. Δηλοῦσι δὲ τῶν τε ἠπειρωτῶν τινες ἔτι καὶ νῦν, οἷς κόσμος καλῶς τοῦτο δρᾶν, καὶ οἱ παλαιοὶ τῶν ποιητῶν, τὰς πύστεις τῶν καταπλεόντων πανταχοῦ ὁμοίως ἐρωτῶντες εἰ λῃσταί εἰσιν, ὡς

κιδ. Συντ. § 284.—*καὶ τοῖς ἀσθενέσι τροφῆς*]—καὶ ἕνεκα (ὅρα Α', 7) τροφῆς τοῖς ἀσθενέσιν. Ἡ δὲ δοτικὴ «τοῖς ἀσθενέσιν» εἶναι δοτικὴ κτητική=τῶν ἀσθενῶν, πρβλ. «ἐσπάνιζον τροφῆς τοῖς πολλοῖς» (Δ', 6, 1 καὶ Η', 57, 1), «τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις» (Δημ. 1, 22). ὅρα Γ. Ζηκιδ. Συντ. § 120. *Ἀσθενεῖς* δὲ καλεῖ ἐκείνους, οἵτινες ἀνίκανοι καθ' ἑαυτοὺς ὄντες νὰ πορίζωνται τὰ πρὸς τὸ ζῆν προσετίθεντο εἰς ἄλλους ἰσχυροὺς πρὸς κτῆσιν τῶν ἀναγκαίων.—*κατὰ κώμας οἰκουμέναις*]=κωμηδὸν οἰκουμέναις, πρβλ. «τὸ ἔθνος μέγα μὲν εἶναι τὸ τῶν Αἰτωλῶν καὶ μάχιμον, οἰκοῦσι δὲ κατὰ κώμας ἀτειχίστους» (Γ', 94, 4). Κατὰ κώμας δὲ ᾠκεῖτο καὶ ἡ Σπάρτη (Α', 10, 3) καὶ ἐν πολλῷ ὑστέροις χρόνοις. ἔτι δὲ καὶ αἱ Ἀθῆναί ποτε (Β', 15, 1) καὶ ἄλλαι πολλαὶ πόλεις. Αἱ δὲ *κατὰ κώμας οἰκούμεναι πόλεις* ἦσαν πόλεις ἀποτελούμεναι ἐκ κωμῶν ὀλίγον ἀπεχουσῶν ἀλλήλων καὶ οὕπω συνοικισθεῖσαι εἰς ἕν, οὗ ἕνεκα καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ εἶναι τετειχισμέναι διὰ τὴν πολλὴν περιφέρειαν.—*ἥρπαζον*] δηλ. *αὐτάς*. — *τὸν πλεῖστον τοῦ βίου*]=τὸν πλεῖστον βίον, πρβλ. «τῆς γῆς ἡ ἀρίστη» (Α', 2, 3), *τὸν βίον* δὲ *ποιεῖσθαι* =ζῆν, πρβλ. «ἀπὸ τῆς γεωργίας τὸν βίον ποιεῖσθαι» (Ξεν. Οἰκ. Ϛ', 11).—*ἐντεῦθεν*] —ἀπὸ τῆς λῃστείας.—*οὐκ ἔχοντός πω αἰσχύνην*] αἰτιολ. μετοχή, τὸ δ' *ἔχειν*—ἐπάγειν, ἐμποιεῖν, παρέχειν (Β', 61, 2, κτλ.), φέρειν, ὁ δὲ Σχολ. ἑρμην. διὰ τοῦ «οὐκ αἰσχροῦ νομιζομένου τοῦ λῃστεύειν». Ἐννοητέον ὡς δοτικὴν τοῦ ἔχοντος τὸ «τοῖς λῃστεύουσιν». Τοῦτο πάλαι συνέβαινε καὶ παρ' ἄλλοις λαοῖς ὅπως ἐν Ἑλλάδι (ὅρ. Caesar. de Bell. Gall. VI, 23. Iustin. XLIII, 3). — *τὸ . . δόξης*] γενικὴ διαιρετικὴ ἀντὶ τοῦ «*καὶ δόξαν τινά*».—*μᾶλλον*] δηλ. ἢ *αἰσχύνης*.

§ 2. *Δηλοῦσι*] δηλ. τοῦτο (τὸ ἀνωτέρω). —*οἷς κόσμος καλῶς τοῦτο δρᾶν*] πρβλ. «οἷς τὸ ψεύσασθαι καλῶς χρήσιμον» (Ϛ'. 12, 1). Τὸ *κόσμος* (=κόσμημα, τιμή, δόξα) εἶναι κατηγορούμενον =(τὸ) δρᾶν τοῦτο καλῶς (ἐστιν) οἷς κόσμος. Τὸ δὲ *καλῶς*, ἀνθ' οὗ ὁ Ναβῆρος προτείνει τὴν διόρθωσιν «*ἀλλήλους*» ἄνευ λόγου, σημαίνει τὸ ἐπιτηδείως καὶ ἐμπείρως (ὅρα Γ', 38, 4. Ϛ'. 12, 1. Η', 50, 5)—οἵτινες τιμὴν νομίζουσι νὰ πράττωσι τοῦτο (νὰ λῃστεύωσιν) ἐπιτηδείως.—*οἱ παλαιοὶ τῶν ποιητῶν*] καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐν Α', 13, 5 ἐννοεῖ τὸν Ὅμηρον (Ὀδ. Γ, 71. κ.ἑ. Ι, 252 κ.ἑ. Ὕμν. εἰς Ἀπόλλ. 452 κ.ἑ.). Ὁ Ἐρουερδὴν ὀβελίζει τὸ «τῶν ποιητῶν».—*τὰς πύστεις τῶν καταπλεόντων. . ἐρωτῶντες*] τὸ *πύστεις* εἶναι σύστοιχον ἀντικείμενον τοῦ *ἐρωτῶντες*, ἀνθ' οὗ ὁ Φιλόστρατος μιμούμενος τὸν Θουκυδίδην εἶπεν «*οἱ παλαιοὶ τὰς ἐρωτήσεις τῶν καταπλεόντων ἐποιοῦντο, εἰ λῃσταί εἰσι*» (ἐν Βι'. Ἀπολλ. Β', 29, σ. 81), πρβλ. καὶ «τὰς πύστεις πυνθάνεσθαι» (Λουκιαν. Ἀλέξανδρ. 32). ὅρα Λοβέκ. Παραλειπ. σ. 522. Ὁ Θουκυδίδης δ' ἐνταῦθα παριστᾷ τοὺς ποιητὰς ἐρωτῶντας, εἰ καὶ αὐτοὶ δὲν ἠρώτων τοὺς ναυσὶ καταπλέοντας, ἀλλὰ τὰ ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτῶν πρόσωπα. Ἡ δὲ γενικὴ τῶν *καταπλεόντων* εἶναι γενικὴ ἐξ ἀντικειμένου τοῦ πύστεις. Ὁ δὲ Ἐρουερδὴν γράφει «*καὶ οἱ παλαιοὶ ταῖς πύστεσι*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οὔτε ὧν πυνθάνονται ἀπαξιούντων τὸ ἔργον, οἷς τε ἐπιμελὲς εἴη εἰδέναι οὐκ ὀνειδιζόντων. Ἐλήζοντο δὲ καὶ κατ' ἤπειρον ἀλλήλους. Καὶ μέχρι τοῦδε πολλὰ 3
τῆς Ἑλλάδος τῷ παλαιῷ τρόπῳ νέμεται, περί τε Λοκροὺς τοὺς Ὀζόλας καὶ
2 Αἰτωλοὺς καὶ Ἀκαρνᾶνας καὶ τὴν ταύτῃ ἤπειρον. Τό τε σιδηροφορεῖσθαι τούτοις τοῖς ἠπειρώταις ἀπὸ τῆς παλαιᾶς ληστείας ξυμμεμένηκεν.

τῶν καταπλεόντων (δηλ. δηλοῦσι), *παντα-χοῦ ὁμοίως ἐρωτῶντες*». — *παντα-χοῦ*] δηλ. τῶν ποιημάτων, ὅπου ἦν ἀφορμή. — *ὁμοίως*] = κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἄνευ ἐξαιρέσεως. — *ὡς οὔτε . . . ὀνειδιζόντων*] *ἰσόκωλον* καλεῖ τοῦτο ὁ Δημήτριος (περὶ Ἑρμην. 25). Ἐνταῦθα εἰς τὰς αἰτιολογ. μετοχὰς προσέθηκεν ὁ Θουκ. τὸ ὡς θέλων νὰ σημάνῃ τὴν αἰτίαν κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἐρωτώντων. Ἀντὶ δὲ τοῦ *οὔτε . . οὔτε* μετεχειρίσατο τὸ «*οὔτε . . τε . . οὐκ*». Τὸ δὲ «*ὧν πυνθάνονται*» = ἐκείνων, οὓς ἐρωτῶσι = τῶν ἐρωτωμένων. Τὸ δὲ «*ἀπαξιούντων τὸ ἔργον*» = οὐκ ἄξιον ἑαυτῶν νομιζόντων τὸ ἔργον, ἀπορριπτόντων, περιφρονούντων. Τὸ δὲ «*οἷς τε ἐπιμελὲς εἴη εἰδέναι*» ἐτέθη κατ' εὐκτικήν, μετενεχθέντος τοῦ λόγου ἀπὸ ὀρθοῦ (*ὧν πυνθάνονται*) εἰς πλάγιον = καὶ ἐκείνων, οἷς ὑπάρχει φροντὶς (κατὰ τὴν γνώμην τῶν ποιητῶν) νὰ γνωρίζωσι τοῦτο, δηλ. τῶν ἐρωτώντων (διότι οὗτοι εἶναι οἱ φροντίζοντες νὰ γνωρίζωσι τοῦτο). Τὸ δὲ ὅλον εἶναι· «*οὔτε τῶν ἐρωτωμένων ἀπαξιούντων τὸ ἔργον οὔτε τῶν ἐρωτώντων ὀνειδιζόντων*» (Ἀσωπ. Περ. Β', σ. 923, § 201), ἢ «*διότι καὶ ἐκεῖνοι, οὓς ἐρωτῶσιν, οὐκ ἀπαξιοῦσι τὸ ἔργον καὶ οἱ φροντίζοντες εἰδέναι οὐκ ὀνειδίζουσιν*» (Γ. Ζηκίδ. Λεξ. Ἀττ. Ῥημ. σ. 410).

§ 3. *καὶ κατ' ἤπειρον*] ὁ καὶ ἐπιδοτ. — οὐ μόνον κατὰ θάλασσαν, ἀλλὰ καὶ κατ' ἤπειρον. — *τῷ παλαιῷ τρόπῳ*] δηλ. καὶ *κατὰ κώμας ἀτειχίστους*, ὅπερ περὶ Αἰτωλῶν (Γ', 94, 4) καὶ Λοκρῶν (Γ', 102, 2) αὐτὸς ὁ Θουκυδίδης μνημονεύει, καὶ τρόπῳ λῃστικῷ, ὃν καὶ ἐν πολλῷ μεταγενεστέροις χρόνοις οἱ Αἰτωλοὶ μετεχειρίζοντο (Πολύβ. Δ', γ', 1—3, κτλ.). — *νέμεται*] παθητικῶς = οἰκεῖται, πρβλ. καὶ «*οὕτω νεμόμενα*» (Α', 6, 2). — *περὶ τοὺς Λοκροὺς τοὺς Ὀζόλας*] ἡ *περὶ* σημαίνει τὸ πέριξ ἐν στάσει = ἐν τῇ περιφερείᾳ τῶν Λοκρῶν, ἐν Λοκροῖς. Οἱ δὲ Λοκροὶ ἦσαν *Λοκροὶ Ἐπιζεφύριοι* οἱ ἐν Ἰταλίᾳ, *Λοκροὶ Ἐπικνημίδιοι* οἱ πρὸς τῇ Εὐβοίᾳ, *Λοκροὶ Ὀζόλαι* οἱ πρὸς τῇ Αἰτωλίᾳ καὶ Λοκροὶ *Ὑποκνημίδιοι* ἢ *Ὀπούντιοι* οἱ πρὸς τῇ Φωκίδι καὶ Βοιωτίᾳ. — *τά τε*] περὶ τοῦ *τέ* ὅρα «*τό τε λῃστικόν*» (Α', 4). — *σιδηροφορεῖσθαι*] μέσ. = σιδηρᾶ ὅπλα φέρεσθαι, φέρειν μεθ' ἑαυτῶν, φορεῖν (πρβλ. καὶ Ἀριστοτ. Πολ. Β', 6). Τὴν αὐτὴν δὲ σημασίαν ἔχει καὶ τὸ ἐνεργ. «*πᾶσα ἡ Ἑλλὰς ἐσιδηροφόρει*» (Α', 6, 1), οὗ ἀντίθετον τὸ «*τὸν σίδηρον κατατίθεμαι*» (Α', 6, 3). Εἶναι δὲ τὸ ῥῆμα μόνον παρὰ Θουκυδίδῃ εὔχρηστον ἐν τοῖς δύο τούτοις χωρίοις (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Λεξ. Ἀττ. Ῥημ. σ. 427). — *ξυμμεμένηκεν*] κατὰ διόρθωσιν Ναβήρου ἀντὶ τοῦ «*ἐμμεμένηκεν*» διότι τὸ μὲν *ἐμμένω τινί*, κατὰ Κόβητον, δηλ. *τῇ πίστει, τοῖς ὅρκοις, ταῖς συνθήκαις, ταῖς σπονδαῖς*, κτλ. λέγεται ἐπὶ προσώπων = διατηρῶ πίστιν, μένω πιστὸς εἴς τι. Τὸ δὲ *συμμένω* τίθεται ἐπὶ πραγμάτων, ἅτινα εἶναι σταθερὰ καὶ διαρκοῦσιν, ὡς ἡ *φιλία* (Ξεν. Ἑλλ. Ζ', α', 2), ἡ *μετάστασις* (Θουκ. Δ', 74, 4), ἡ *ὁμαιχμία* (Α', 18, 3), κτλ. *συμμένει* (ὅρα Κόβητ. ἐν Mnemos. 1880 σ. 72. 1884 σ. 259) Nov. Lect. σ. 317). Οὕτω διώρθωσεν ὁ Κόβητος καὶ τὸ «*ἐνέμειναν αἱ σπονδαί*» (Θουκ. Β', 2, 1) εἰς τὸ «*ξυνέμειναν*».

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

6. Πᾶσα γὰρ ἡ Ἑλλὰς ἐσιδηροφόρει διὰ τὰς ἀφράκτους τε οἰκήσεις καὶ οὐκ ἀσφαλεῖς παρ' ἀλλήλους ἐφόδους, καὶ ξυνήθη τὴν δίαιταν μεθ' ὅπλων ἐποιήσαντο ὥσπερ οἱ βάρβαροι. Σημεῖον δ' ἐστὶ ταῦτα τῆς Ἑλλάδος ἔτι οὕτω νεμόμενα τῶν ποτε καὶ ἐς πάντας ὁμοίων διαιτημάτων. Ἐν τοῖς πρῶτοι δὲ Ἀθηναῖοι τόν τε σίδηρον κατέθεντο καὶ ἀνειμένῃ τῇ διαίτῃ ἐς τὸ τρυφερώτε-

Κεφ. 6. *Οἱ Ἕλληνες συνήθη τὴν δίαιταν μεθ' ὅπλων ἐποιοῦντο, πρῶτοι δὲ οἱ Ἀθηναῖοι κατέθεντο τὸν σίδηρον καὶ εἰς τὸ τρυφερώτερον τὸν βίον μετέβαλον.*

§ 1. *ἡ Ἑλλάς*] «ἀντὶ τῶν Ἑλλήνων εἴρηται» (Ἀλεξανδρ. περὶ σχημ. Η', σ. 471).—*διὰ τὰς ἀφράκτους οἰκήσεις*]=διὰ τὸ ἀφράκτως οἰκεῖν. Μεταχειρίζ. δὲ τὴν φράσιν συνάρθρως ὡς γνωστὴν γενομένην ἐκ τῶν εἰρημένων «πόλεσιν ἀτειχίστοις» (Α', 5, 1). Ἄφρακτος δέ=ἀτείχιστος, μὴ ἔχων περιβολήν.—*παρ' ἀλλήλους ἐφόδους*] =πρὸς ἀλλήλους ἐπιμιξίας, πρβλ. «τὰ μὲν οὖν θέρος τοῦτο ἡσυχία ἦν καὶ ἔφοδοι παρ' ἀλλήλους» (Ε', 35, 8). — *καὶ ξυνήθη τὴν δίαιταν μεθ' ὅπλων ἐποιήσαντο*] τὸ ξυνήθη εἶναι κατηγορούμ. τοῦ «τὴν δίαιταν»=ἡ δίαιτα, ἣν μεθ' ὅπλων ἐποιήσαντο, ἣν ξυνήθης=ξυνήθως μεθ' ὅπλων ἐδιητήθησαν, πρβλ. «δυοῖν ναυμαχίαιν καὶ πεζομαχίαιν ταχεῖαν τὴν κρίσιν ἔσχε» (Α', 23, 1=ταχέως τὴν κρίσιν ἔσχε). Σημειωτέα δ' εἶναι καὶ ἡ χρῆσις τοῦ ἀορίστου «ἐποιήσαντο» μετὰ τὸν παραπλ. «ἐσιδηροφόρει» (πρβλ. Α', 7.93, 1.99, 3.109, 1). — *ὥσπερ οἱ βάρβαροι*] δηλ. *ξυνήθη τὴν δίαιταν μεθ' ὅπλων ποιοῦνται*, ὅπερ ἱστορεῖται περὶ Γάλλων (Livi. XXI, 20), Γερμανῶν (Tacit. Germ. 13) καὶ Σκυθῶν (Λουκιαν. Ἀνάχ. 34).

§ 2. *σημεῖον δ' ἐστί*]=ταῦτα τῆς Ἑλλάδος (τὰ μέρη, δηλ. οἱ Λοκροί, Αἰτωλοὶ καὶ Ἀκαρνᾶνες. Α', 5, 3) οὕτως ἀκόμη κατοικούμενα εἶναι ἀπόδειξις τῶν ὁμοίων ποτὲ διαιτημάτων καὶ παρὰ πᾶσιν. Τὸ σημεῖον εἶναι κατηγορούμενον. — *ἔτι*] πρβλ. «*καὶ μέχρι τοῦδε πολλὰ τῆς Ἑλλάδος τῷ παλαιῷ τρόπῳ νέμεται*» (Α', 5, 3).—*τῶν διαιτημάτων*] γενικὴ ἐξ ἀντικειμ. τοῦ *σημεῖον*=ἀπόδειξις τῆς ὁμοίας ποτὲ διαίτης (τρόπου τοῦ βίου).—*ἐς πάντας*] συναπτέον τῷ *ὁμοίων*=παρὰ πᾶσιν ὁμοίων, δηλοῖ δὲ ἡ ἐς ἐκφραστικώτερον τὴν διάδοσιν τῶν εἰς πάντας ἀνεξαιρέτως ὁμοίων διαιτημάτων.

§ 3. *ἐν τοῖς πρώτοι δὲ*] τὸ *ἐν τοῖς* μεθ' ὑπερθετικοῦ γίνεται κατ' ἔλλειψιν ἐπιθέτου ἢ μετοχῆς, ὡς «*ἐν τοῖς μέγιστον εἶναι*» (Πλάτ. Κρατύλ. 427 ε'=ἐν τοῖς μεγίστοις μέγιστον) καὶ «*ἐν τοῖς πρῶτοι Ἀθηναῖοι κατέθεντο*» (ἐνταῦθ.=ἐν τοῖς καταθεμένοις πρῶτοι κατέθεντο), ὕστερον δὲ τὸ *ἐν τοῖς* εἰς ἐπιρρ. σημασίαν μεταπεσὸν (=πρὸ πάντων, μάλιστα) συνήπτετο καὶ μετὰ θηλυκῶν, ὡς «*ἐν ταῖς πλεῖσται δὴ νῆες ἐγένοντο*» (Γ', 17, 1) καὶ «*ἡ στάσις ἐν τοῖς πρώτη ἐγένετο*» (Γ', 82, 1). Ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 262, σημ. Ὁ δὲ *δὲ* ἀντιτίθησι τὸ «*Ἀθηναῖοι*» πρὸς τὸ ἐν ἀρχῇ «*πᾶσα ἡ Ἑλλάς*».—*σίδηρον*] συνεκδοχικῶς=σιδηρᾶ ὅπλα.—*κατέθεντο*] μέσ.=ἀπέθεσαν ἀφ' ἑαυτῶν κάτω, οὐκέτι ἐφόρουν. —*καὶ ἀνειμένῃ τῇ διαίτῃ*] τὸ «ἀνειμένη» κατηγορούμενον τοῦ «*διαίτῃ*»=διὰ τὴν δίαιταν οὖσαν ἀνειμένην, διὰ τὸ ἀνειμένον τῆς διαίτης, διὰ τὸν ἄνετον βίον (διὰ τὴν ἄνευ ὅπλων δίαιταν).—*ἐς τὸ τρυφερώτερον μετέστησαν*] κατὰ τὸν Σχολ.=«μετέστησαν εἰς τρυφῶσαν δίαιταν τὸν σίδηρον καταθέμενοι» (in mollius vitae genus transierunt). πρβλ. καὶ «*ἐς τὸ τρυφερώτερον τῆς διαίτης μεταβεβλῆσθαι*» (Ἀγαθ. Ἱστορ. Β', 12). Εἶναι δὲ οὐδέτερον ἐπίθετον, οὗτινος τὸ οὐδέτερον θετικὸν θὰ ἦτο ἀντ' ἀφῃρημένου=εἰς μείζονα τρυφερότητα (μαλ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρον μετέστησαν. Καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῖς τῶν εὐδαιμόνων διὰ τὸ ἁβροδίαιτον οὐ πολὺς χρόνος ἐπειδὴ χιτῶνάς τε λινοῦς ἐπαύσαντο φοροῦντες καὶ χρυσῶν τεττίγων ἐνέρσει κρωβύλον ἀναδούμενοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν· ἀφ' οὗ καὶ

θακότητα), εἰς τρυφηλοτέραν δίαιταν, πρβλ. καὶ «ἐπειδιδόναι ἐπὶ τὸ βέλτιον» (Ἰσοκρ. 7, 5) καὶ «ἐπὶ τὸ χεῖρον μεταπίπτειν (αὐτόθ.) καὶ «ἐπὶ τὸ χεῖρον φέρεσθαι» (αὐτόθ. 18) καὶ «ἡ τῶν ἠθῶν ἐπὶ τὸ κρεῖττον μετάστασις» (Στράβ. ΙΓ', σ.592) καὶ «ἐπεδίδοσαν μᾶλλον ἐς τὸ ἀγριώτερον» (Θουκ. Ϛ', 60, 2. πρβλ. καὶ Α', 10, 3. 21, 1. Β', 59, 3. Ϛ', 34, 7).—αὐταῖς] δοτικὴ κτητική (=αὐτῶν τῶν Ἀθηναίων) τοῦ πρεσβυτέρους (ὅρα Α', 5, 1). Πολλάκις δὲ τίθεται οὕτως ἡ δοτικὴ τῆς ἀντων. αὐτός. (ὅρα Β', 101, 5. Γ', 98, 4. Ζ', 19, 5). Κακῶς δὲ ἄλλοι νομίζουσιν αὐτὴν δοτικὴν ἠθικὴν εἰς τὸ ῥῆμα ἀποδιδομένην κατὰ σχῆμα ὑπερβατόν, καὶ ὁ Κροάζετος δὲ σφάλλεται ἑρμηνεύων αὐτὴν διὰ τοῦ chez eux, parmi eux —τῶν εὐδαιμόνων] γενικὴ μεριστικὴ τοῦ πρεσβύτεροι, ὁ δὲ Σχολ. καλεῖ τοῦτο ἀντίπτωσιν ἀντὶ τοῦ οἱ εὐδαίμονες τῶν πρεσβυτέρων. Εὐδαίμονες δ' εἶναι οἱ πλούσιοι (opulentes), ὅπως πολλάκις ἐκλαμβάνεται καὶ τὸ ὄλβιος καὶ ἐνίοτε καὶ τὸ Λατιν. beatus.—διὰ τὸ ἁβροδίαιτον] λέξ. ποιητική, συναπτέα δὲ τῷ «φοροῦντες», κατ' ἄλλους δὲ τῷ «οὐ πολὺς χρόνος ἐπειδὴ ἐπαύσαντο». Εἶναι δὲ ςυδέτ. ἐπίθ. ἀντ' ἀφῃρημένου=διὰ τὴν ἁβρὰν δίαιταν, διὰ τὴν τρυφηλὴν δίαιταν. Ὁ Ἔρουερδὴν προτιμᾷ νὰ ὀβελισθῇ τὸ «διὰ τὸ ἁβροδίαιτον». — οὐ πολὺς χρόνος ἐπειδὴ] εἶναι ταὐτὸν τῷ «οὐ πολὺς χρόνος ἐστὶν ἐξ οὗ» (Ἰσοκρ. 5, 47. Πλάτ. Πολιτ. σ. 452, γ') καὶ «χρόνος οὐ πολὺς ἐξ οὗ» (Διον. Ἁλικ. Ῥωμ. Ἀρχ. Α', 26) καὶ «ἐξ οὗ χρόνος οὐ πολὺς» (Δημ. 4, 3) καὶ «οὐ πολὺς χρόνος ἐστὶν ἐξ ὅτου» (Δημ. 49, 67)· ὅρα Βασιάδ. Δημ. Λόγ. σ. 119—120. Καὶ ἀλλαχοῦ ὁ Θουκυδίδης μεταχειρίζεται τὸ ἐπειδὴ οὕτως, ὡς «οὐ πολλὰ ἔτη ἐπειδὴ πέπαυν-

(Γ. Σηκιά. Θουκ. Α'.)

ται» (Α', 6, 5), ὡς καὶ τὸ ὅτε (Α', 13, 3) καὶ τὸ ὡς (Δ', 90, 3) καὶ τὸ ἐπεί (Ϛ', 2, 5).—χιτῶνας λινοῦς] οἱ λινοῖ χιτῶνες ἦσαν Ἰωνικοί, οὗτοι δὲ ἦσαν ποδήρεις (Πολυδ. Ζ', 71) μετὰ εὐρειῶν χειριδῶν, αἵτινες ἐνίοτε δὲν ἦσαν συνερραιμμέναι, ἀλλὰ συνείχοντο συνεχέσι περόναις χρυσαῖς καὶ ἀργυραῖς (Αἰλιαν. Ποικ. Ἱστ. Α', 18). Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον ὁ Ἰωνικὸς χιτὼν ἦν πάλαι ἔνδυμα τῶν Καρῶν (Καρικὸν ἔνδυμα), ἐκ δὲ τῆς Ἰωνίας μετηνέχθη εἰς Ἀθήνας (Ἡροδ. Ε', 87. 88).—χρυσῶν τεττίγων] ἦσαν οὗτοι χρυσαῖ περόναι σχῆμα τέττιγος ἔχουσαι, δι' ὧν ἐσφηκοῦτο τῶν παλαιῶν Ἀθηναίων ἡ κόμη (ὅρα Ἀριστοφ. Ἱππ. 1331. Αἰλιαν. Ποικ. Ἱστ. Δ', 22. Ἀθήν. Δειπν. σ. 512, γ'). Ἡ δὲ τεττιγοφορία τῶν Ἀθηναίων ἐνομίζετο σύμβολον τοῦ γηγενεῖς εἶναι (Εὐστάθ. Ἰλ. Γ, 395) πρβλ. καὶ Σχολ. «ἐφάρμοττον δὲ τέττιγας διὰ τὸ μουσικὸν ἢ διὰ τὸ αὐτόχθονας εἶναι· καὶ γὰρ τὸ ζῷον γηγενές».—ἔνερσιν] ἡ ἔνερσις εἶναι σπανία λέξις (=τὸ ἐναρμόζειν, ἐντιθέναι) γινομένη ἐκ τοῦ ἐνείρειν, πρβλ. «κορύμβους δὲ ἀναδούμενοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν, χρυσοῦς ἐνείροντες αὐταῖς τέττιγας (οἱ πάλαι Ἀθηναῖοι) . . προῆσαν» (Αἰλιαν. Ποικ. Ἱς. Δ', 22). Εἶναι δὲ δοτικὴ ὀργανική, τὸ δὲ «χρυσῶν τεττίγων» γενικὴ ἐξ ἀντικειμένου τοῦ «ἐνέρσει».—κρωβύλον] πρβλ. Σχολ. «κρωβύλος ἐστὶν εἶδος πλέγματος τῶν τριχῶν ἀπὸ ἑκατέρων εἰς ὀξὺ ἀπολῆγον· ἐκαλεῖτο δὲ τῶν μὲν ἀνδρῶν κρωβύλος, τῶν δὲ γυναικῶν κόρυμβος, τῶν δὲ παιδίων σκοπίος». Καὶ «κρωβύλος ἐμπλοκὴ ἀπὸ τοῦ μετώπου ἐπὶ κορυφὴν ἀνηγμένη». πρβλ. καὶ Ξενοφ. Ἀναβ. Ε', δ', 13. Ἀκριβῶς δὲν εἶναι γνωστὸν τὸ σχῆμα τοῦ κρωβύλου. Λέγεται δὲ ὅτι ὁ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἰώνων τοὺς πρεσβυτέρους κατὰ τὸ ξυγγενὲς ἐπὶ πολὺ αὕτη ἡ σκευὴ κατέσχεν. Μετρίᾳ δ' αὖ ἐσθῆτι καὶ ἐς τὸν νῦν τρόπον πρῶτοι Λακεδαιμόνιοι ἐχρήσαντο, καὶ ἐς τἆλλα πρὸς τοὺς πολλοὺς οἱ τὰ μείζω κεκτημένοι ἰσοδίαιτοι μάλιστα κατέστησαν. Ἐγυμνώθησάν τε πρῶτοι καὶ ἐς τὸ φανερὸν ἀποδύντες λίπα μετὰ

Ἀπόλλων τοῦ Βελβεδέρου (Belvédère) ἔχει τὸ σχῆμα τοῦ κρωβύλου ἐν τῇ κόμῃ (Croiset ἐνταῦθ.).—*ἀναδούμενοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν*] τὸ ἀναδούμενοι μέσ. κτητικὸν=ἀναδοῦντες (=δοῦντες πρὸς τὰ ἄνω) κρωβύλον τῶν ἑαυτῶν τριχῶν. Λέγει δὲ «*ἐν τῇ κεφαλῇ*» ἀντὶ τοῦ «*ἐν ταῖς κεφαλαῖς*», διότι ὁ ἑνικὸς ἀναφέρεται εἰς ἕνα ἕκαστον, ὡς «*μετ' ἀσπίδος καὶ δόρατος εἰώθεσαν τὰς πομπὰς ποιεῖν*» (Ϛ',58,2), πρβλ. καὶ Β',52,4. Γ',22,3. Δ',4,2. κτλ. ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 38, 5.—*ἀφ' οὗ*] χρονικῶς=ἀφ' οὗ χρόνου, ἀπὸ τότε.—*καὶ Ἰώνων*] ἐπιδοτικὸς ὁ καὶ=οὐ μόνον τῶν Ἀθηναίων ἀλλὰ καὶ τῶν Ἰώνων. Πρβλ. «*λινοῦς χιτῶν, ὃν Ἀθηναῖοι πρότερον ἐφόρουν ποδήρη, καὶ αὖθις Ἴωνες*» (Πολυδ. Ζ',71).—*κατὰ τὸ ξυγγενές*] οὐδέτερον ἐπίθετ. ἀντ' ἀφῃρημένου, ἡ δὲ κατὰ σημαίνει αἰτίαν=διὰ τὴν συγγένειαν, πρβλ. «*κατὰ τὸ οἰκεῖον*» (Α',9,2), «*κατὰ φιλίαν*» (Α',60,3). Νομίζει δὲ ὁ Θουκυδίδης ὅτι ἡ τῶν Ἀθηναίων ἐνδυμασία διεδιδάσθη ἐκ τῆς Ἀττικῆς εἰς τὴν Ἰωνίαν. Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν ὅτι τοὐναντίον συνέβη (Ἡροδ. Ε',77.78).—*σκευή*] =ἐνδυμασία, πρβλ. «*σκευὰς Μηδικὰς ἐνδυόμενος*» (Α',130,1).—*κατέσχεν*]=κατέλαβεν (occupavit). Εἶναι δὲ τοῦτο *προσωποποιία*, πρβλ. καὶ Β',18,3. 36. 1.

§ 4. *Μετρίᾳ δ' ἐσθῆτι*] τὸ *μετρίᾳ*=βραχείᾳ (κατ' ἀντίθεσιν τῆς *ποδήρους* τῶν Ἀθην.) ἢ ἁπλῇ, «*βραχείᾳ ἀναβολῇ, τρίβωνι, τριβωνίῳ*» (Beck. Charicl. III, σ. 172), κατ' ἄλλους δὲ=μέσῃ μεταξὺ τραχείας καὶ τρυφηλῆς.—*αὖ*]=τοὐναντίον.—*καὶ ἐς τὸν νῦν τρόπον*] ἐλλείπει ἡ μετοχὴ «*οὖσα*». πρβλ. «*ἄτοπα λέγεις καὶ οὐδαμῶς πρὸς σοῦ*» (δηλ. ὄντα. Ξεν. Ἀπ Β', γ',15) καὶ «*ὁρῶντι ἄψιν πρεσβυτέραν καὶ οὐκ ἐν ὥρᾳ*» (δηλ. οὖσαν. Πλάτ. Φαῖδρ. 240. δ'). ἡ δὲ ἐς=κατὰ=κατὰ τὸν νῦν τρόπον = οἷα νῦν χρώμεθα.—*ἐχρήσαντο*] ἐναρκτικὸς ἀόριστος=εἰς χρῆσιν ἔβαλον, ἤρξαντο χρῆσθαι.—*πρὸς τοὺς πολλοὺς*] συναπτέον τῷ «*ἰσοδίαιτοι*» (=οἱ τὴν αὐτὴν δίαιταν, τρόπον τοῦ ζῆν πρὸς ἄλλους ἔχοντες), πρβλ. Ἀριστοτ. Πολιτ. Δ', 9, 7—8. Ὑπαινίττεται διὰ τούτων τὴν νομοθεσίαν τοῦ Λυκούργου, καθ' ἣν ἡ ἰσότης ἐπεβάλλετο. *Οἱ πολλοὶ* δὲ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς *τὰ μείζω κεκτημένους* (=τοὺς ἔχοντας μείζω κτῆσιν) εἶναι οἱ ἔχοντες ἐλάσσονα κτῆσιν, οἱ πένητες.—*τὰ μείζω κεκτημένοι*] σύστοιχον ἀντικείμενον=τὴν μείζω κτῆσιν κεκτημένοι=οἱ πλούσιοι.—*ἰσοδίαιτοι μάλιστα*] δηλ. *πάντων τῶν ἄλλων*, περίφρασις ὑπερθετικοῦ, πρβλ. καὶ «*καίτοι δίκαιοί γ' ἐστὲ μάλιστα μὲν ἐκποδὼν στῆναι ἀμφοτέροις*» (Α', 40, 4). Ἄλλοι δὲ ἑρμηνεύουσι τὸ «*μάλιστα*» διὰ τοῦ «*κατὰ τὸ πλεῖστον*».

§ 5. *Ἐγυμνώθησάν τε πρῶτοι*] περὶ τοῦ τέ, δι' οὗ συνδέεται πρὸς τὰ ἡγούμενα, ὅρα Α', 4. 5, 3. Ὁ ἀόρ. *ἐγυμνώθησαν* μέσ.=ἐγύμνωσαν ἑαυτοὺς ἐν τοῖς ἀγῶσιν ὡς ἄνευ διαζωμάτων γυμναζόμενοι, πρβλ. «*οὐ πολὺς χρόνος ἐξ οὗ τοῖς Ἕλλησιν ἐδόκει αἰσχρὰ εἶναι καὶ γελοῖα, ἅπερ νῦν τοῖς πολλοῖς τῶν βαρβάρων, γυμνοὺς ἄνδρας ὁρᾶσθαι, καὶ ὅτε ἤρχοντο τῶν γυμνασίων πρῶτον μὲν Κρῆτες, ἔπειτα Λακεδαιμόνιοι*» (Πλάτ. Πολιτ. σ. 452, γ'), δι' ὧν δὲν διαφωνεῖ ὁ Πλάτων πρὸς τὸν Θουκυδίδην, διότι οἱ Κρῆτες ἐνταῦθα δὲν δηλοῦται ὅτι ἀφεῖλον πρῶτοι τὸ διάζωμα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ γυμνάζεσθαι ἠλείψαντο. Τὸ δὲ πάλαι καὶ ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ ἀγῶνι διαζώματα ἔχοντες περὶ τὰ αἰδοῖα οἱ ἀθληταὶ ἠγωνίζοντο, καὶ οὐ πολλὰ ἔτη ἐπειδὴ πέπαυνται. Ἔτι δὲ καὶ ἐν τοῖς βαρβάροις ἔστιν οἷς νῦν, καὶ μάλιστα

ἀλλ' ὅτι πρῶτοι ἠσχολήθησαν περὶ τὴν γυμναστικήν. Κακῶς δ' ὁ Αἰλιανὸς λέγει περὶ Ἀθηναίων πρώτων τοῦτο (Ποικ. Ἱς. Γ', 38). —*ἐς τὸ φανερὸν ἀποδύντες*] εἰς τὸ ἀποδύντες περιέχεται ἔννοια τῆς κινήσεως, ἧς ἕνεκα ἐτέθη ἡ ἐς—ἀποδύντες καὶ εἰς τὸ φανερὸν προελθόντες, πρβλ. «*ἀποδύεσθαι ἐς τὸ κοινόν*» (Δίων Χρυσόστ. 55, 5)· «*ἀπεδύετο εἰς τὴν αὐτὴν παλαίστραν*» (Λυσί. Ἀπόσπ. 52. 1, Cobet σελ. 270), πρβλ. καὶ Θουκ. Β', 4, 3. Γ', 27, 3. Ε', 72, 4. Ἄλλοι δὲ τὸ «*ἐς τὸ φανερὸν*» ἑρμηνεύουσι διὰ τοῦ *φανερῶς* (ὅρα Α', 23, 6). —*λίπα*] τὸ γνωστὸν Ὁμηρικὸν ἐπίρρημα (πρβλ. καὶ *μίγδα, λίγα, μάλα, πύκα* κτλ.), ὅπερ παρ' Ὁμήρῳ λέγεται καὶ μετὰ τοῦ *ἐλαίῳ* συνημμένον, «*λίπ' ἐλαίῳ ἀλεῖψαι, ἀλείψασθαι*» (Ἰλ. Κ, 577, Ξ, 171. Σ, 350. Ὀδ. Τ, 505), καὶ ἄνευ αὐτοῦ «*λίπ' ἄλειψεν*» (Ὀδ. Ζ, 227). Τοῦτο μετεχειρίσαντο κατὰ μίμησιν καὶ οἱ μεταγενέστεροι, ὡς «*λίπα χρισάμενος*» (Λουκιαν. Λεξιφ. 5) καὶ «*λίπα ἀλιμμένοι*» (Παυσαν. Η', 40', 2). —*μετὰ τοῦ γυμνάζεσθαι*] ἡ μετὰ σημαίνει σύνδεσιν δύο πράξεων = ἐν καιρῷ τοῦ γυμνάζεσθαι, ἐν τῷ γυμνάζεσθαι, πρβλ. «*μετ' ἀνοκωχῆς οὐ βεβαίου ἕβλαπτον ἀλλήλους*» (Ε', 25, 3). —*ἠλείψαντο*] μέσ. = ἤλειψαν ἑαυτούς. —*Τὸ δὲ πάλαι*] = πάλαι δέ. Τὸ ἄρθρον προσετέθη ἵνα δηλωθῇ ὅλος ὁ κύκλος τῆς χρονικῆς περιόδου, ὡς «*τὸ νῦν*»=πᾶν τὸ ἐν τῷ παρόντι, «*τὸ πρίν*», «*τὸ πάλαι*», κτλ. πρβλ. Α', 2, 1. —*καὶ ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ ἀγῶνι*] ὁ καὶ ἐπιδοτικὸς=οὐ μόνον ἐν ἄλλοις ἀγῶσιν ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ ἀγῶνι. —*διαζώματα ἔχοντες. . ἠγωνίζοντο*] πρβλ. «*οἱ τῶν ἀθλημάτων ἀγωνισταὶ . . . τὸ μὲν ἄλλο σῶμα γυμνοί, τὸ δὲ περὶ τὴν αἰδῶ ἀλκυπτόμενοι. Τοῦτο καὶ εἰς ἐμὲ τὸ ἔθος ἐν Ῥώμῃ διέμενεν, ὡς ἐξ ἀρχῆς ἐγίνετο παρ' Ἕλλησιν· ἐν δὲ τῇ Ἑλλάδι καταλέλυται Λακεδαιμονίων αὐτὸ καταλυσάντων. Ὁ δὲ πρῶτος ἐπιχειρήσας ἀποδυθῆναι τὸ σῶμα καὶ γυμνὸς Ὀλυμπίασι δραμὼν ἐπὶ τῆς πεντεκαιδεκάτης Ὀλυμπιάδος Ἄκανθος ὁ Λακεδαιμόνιος ἦν*» (Διον. Ἁλικ. Ῥωμ. Ἀρχ. Ζ', 72). Τὸ *διάζωμα*, ὅπερ ἄλλοι *περίζωμα* καλοῦσιν, ὁ Ὅμηρος *ζῶμα* λέγει (Ἰλ. Ψ, 683). Τὸ *ἔχοντες* τροπικὴ μετοχὴ = μετὰ διαζωμάτων ἠγωνίζοντο. Θὰ ἦτο δὲ καταφανεστέρα ἡ ἀντίθεσις πρὸς τὸ «*ἐγυμνώθησαν*», ἐὰν ἔλεγε «*διαζώματα εἶχον ἀγωνιζόμενοι*». —*περὶ τὰ αἰδοῖα*] ὁ Κόβητος (εἰς Ὑπερείδ. σ. 65) ὀβελίζει τοῦτο ἄνευ ἀνάγκης, διότι καὶ παρ' ἄλλοις συγγραφεῦσι τοῦτο λέγεται, ὡς «*διάζωμα περὶ τὸ αἰδοῖον ἔχων*» (Λουκιαν. Ἀλέξ. 13, σ. 221). — *οὐ πολλὰ ἔτη*] ἀπὸ τοῦ Ἀκάνθου τοῦ Λακεδαιμονίου τοῦ πρώτου γυμνωθέντος ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ ἀγῶνι ἐπὶ τῆς ιε' Ὀλυμπιάδος (720 π. Χ. ὅρα Διον. Ἁλ. Ῥωμ. Ἀρχ. Ζ', 72) ἢ ἀπὸ τοῦ Ὀρσίππου τοῦ Μεγαρέως (Παυσαν. Α', μδ', 1 καὶ Σχολ. Θουκ. ἐνταῦθ.) ἢ κατ' ἄλλους Λακεδαιμονίου (Σχολ. Ἰλ. Ψ, 683) τοῦ νικήσαντος (κατὰ δὲ Σχολ. Ὁμήρ. ἔνθ. ἀνωτ. καὶ Εὐσταθ. νικηθέντος) ἐν σταδίῳ, ὅστις ἐγυμνώθη ἐπὶ τῆς ιε' Ὀλυμπιάδος (κατ' Εὐσταθ. δὲ ἐπὶ τῆς ιδ' Ὀλυμπιάδ.) ἢ κατ' ἄλλους (Σχολ. Ἰλ. Ψ, 683) ἐπὶ τῆς λδ' Ὀλυμπ. (652 π. Χ.) δὲν ἦσαν πολλὰ ἔτη μέχρι Θουκυδίδου. —*πέπαυνται*] δηλ. *οἱ ἀθληταὶ ἄνευ διαζωμάτων ἀγωνιζόμενοι*. Τὴν γραφὴν ταύτην προκρίνει ὁ Κόβητος τῆς ἐν τοῖς χειρογράφοις φερομένης *πέπανται*, ὅπερ λαμβάνεται ἀπροσώπ. ἔχον ὑποκείμ. τὸ «*τὸ διαζώματα ἔχοντας ἀγωνίζεσθαι*». —*Ἔτι δὲ καὶ*] τὸ *ἔτι καὶ* συναπτέον τῷ νῦν.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῖς Ἀσιανοῖς, πυγμῆς καὶ πάλης ἆθλα τίθεται, καὶ διεζωμένοι τοῦτο δρῶσιν· πολλὰ δ' ἂν καὶ ἄλλα τις ἀποδείξειε τὸ παλαιὸν Ἑλληνικὸν ὁμοιότροπα τῷ νῦν βαρβαρικῷ διαιτώμενον. 6

7. Τῶν δὲ πόλεων ὅσαι μὲν νεώτατα ὠκίσθησαν καὶ ἤδη πλοιμωτέρων ὄντων, περιουσίας μᾶλλον ἔχουσαι χρημάτων ἐπ' αὐτοῖς τοῖς αἰγιαλοῖς τείχεσιν

πρβλ. καὶ «*acri etiam populi Romani libertate tum*» (Tacit. Annal XIII, 5). — ἔστιν οἷς] παράθεσις τοῦ «ἐν τοῖς βαρβάροις», πρβλ. καὶ «οἱ ὕστερον ἥκοντες εἰσὶν οἱ» (Ζ', 44, 8). Περὶ δὲ τοῦ ἔστιν οἵ (=τινές,) ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 321. — ἆθλα τιθ·ται καὶ. . τοῦτο δρῶσι] πλοκὴ κατὰ παράταξιν ἀντὶ τοῦ «ἄθλων τιθεμένων τοῦτο δρῶσιν». «Ἆθλος δὲ ὁ ἀγὼν ἁρσενικῶς ἆθλον δὲ τὸ ἔταθλον οὐδετέρως» (Σχολ.). — διεζωμένοι] καὶ οὐχὶ διεζωσμένοι, πρβλ. «διεζωμένοι φησὶ Θουκυδίδης» (Φώτ. σ. 507, 22), ὅπερ μαρτυρεῖται καὶ ἐξ ἐπιγραφῶν Ἀττικῶν (C. I. A. T B', παράρτ. 736) καὶ ἐκ τοῦ γ' πληθ. ἔζωνται (Ἀθήν. ΙΔ', § 16), ὅπερ δὲν ἠδύνατο νὰ γένῃ ἐκ πρώτου προσώπου ἐζωσμαι (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Λεξ. Ἀττ. Ῥημ. σ. 174. Cobet Mnemos. 1883, σ. 137. Weckl. Cur. Epigr. σ. 60). Εἶναι δὲ τροπικὴ μετοχὴ μετὰ σημασίας μέσης = διαζώματα ἔχοντες. — τοῦτο] δηλ. τὸ ἀγωνίζεσθαι ἀγῶνας πυγμῆς καὶ πάλης

§ 6. *Πολλὰ δ' ἂν καὶ ἄλλα*] = ἀποδείξειε δ' ἂν τις τὸ παλαιὸν Ἑλληνικὸν διαιτώμενον πολλὰ καὶ ἄλλα ὁμοιότροπα, ὅπερ εἶναι σύστοιχον ἀντικείμ. — πολλὰ καὶ ἄλλα ὁμοιότροπα τῷ νῦν βαρβαρικῷ διαιτήματα διαιτώμενον, πρβλ. «πολλὰ δεδιήτημαι» (Ζ', 77, 2) κτλ. Τὸ δὲ Ἑλληνικὸν καὶ τὸ βαρβαρικόν = οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι (ὅρα Α', 1, 1), τὸ «τῷ βαρβαρικῷ» δὲ εἶναι δοτικὴ κοινωνική τοῦ «ὁμοιότροπα». Ὁ Ναβῆρος (ἐν Λογί. Ἑρμ. Κόντ. Τ. Α', σ. 412) ἀγόμενος ἐκ Δίωνος τοῦ Κασσίου μεταχειριζομένου τὸ ὁμοιοτροπώτατα (ΜΖ', 52. ΜΘ', 9. ΝΒ', 39. ΟΗ', 34) νομίζει ὅτι ὁ Θουκυδίδης εἶπεν «ὁμοιοτροπώτατα», δι' οὗ σημαίνεται ὅτι ἡ δίαιτα τῶν πάλαι Ἑλλήνων ἦν οὐχὶ ὁμοία τοῖς τότε βαρβάροις, ἀλλ' ὁμοία σχεδὸν καὶ παραπλησία· διότι τὸ ὁμοιότροπα κατὰ τὸν ἀληθῆ λόγον πλέον ἐμφαίνει τοῦ ὁμοιοτροπώτατα.

Κεφ. 7. *Μετὰ τὴν παράκβασιν περὶ σιδηροφορίας* (κεφ. 6) ἐπανέρχεται εἰς τὴν συνέχειαν τοῦ λόγου λέγων ὅτι αἱ πόλεις διὰ τὴν λῃστείαν ἐκτίζοντο μακρὰν τῆς παραλίας.

ὅσαι μέν] ἡ δὲ ἀντίθεσις «αἱ δὲ παλαιαί». — *νεώτατα*] ἄλλοι γράφουσι «νεώτερον». — *καὶ ἤδη πλοϊμωτέρων ὄντων*] τὸ ἤδη συχνάκις παρὰ Θουκυδίδῃ τίθεται μετὰ παραθετικῶν πρὸς ἐξήγησιν συγκρίσεως πρὸς προτέραν κατάστασιν (Α', 3, 2. 8, 3. κτλ.). Διὰ τοῦ ο δὲ γραπτέον πλοΐμος καὶ οὐχὶ διὰ τοῦ ω ὡς ἐκ τοῦ πλέω πλόϊμος, πρβλ. μένω μόνιμος, πέμπω πόμπιμος, τρέφω τρόφιμος, κλέπτω κλόπιμος, κτλ. Τὸ δὲ «πλοϊμωτέρων ὄντων» εἶναι γένους οὐδετέρου, πρβλ. «πλοϊμώτερα ἐγένετο» (Α', 8, 2), ἐκ δὲ τῆς παρὰ Θουκυδίδῃ ἀπροσώπου χρήσεως τῶν οὐδετ. πληθυντ. ἐπιθέτων (πρβλ. «ἀδύνατα ἦν» Α', 1, 2) ἐγένοντο καὶ γενικαὶ ἀπόλυτοι, ὡς «ἔτι δ' ὄντων ἀκρίτων» (Δ', 20, 2). Ὃ δὲ καὶ συνάπτει τὸ νεώτατα πρὸς τὸ ἤδη πλοϊμωτέρων ὄντων = καὶ ὅτε ἦν πλείων εὐκολία πρὸς πλοῦν, ὅτε ἦν μᾶλλον δυνατὸν πλεῖν. — *περιουσίας μᾶλλον ἔχουσαι χρημάτων*] ἀντίθετον τοῦ «περιουσίαν χρημάτων οὐκ ἔχοντες» (Α', 2, 2). — *τείχεσιν ἐκτίζοντο*] ἀντίθετον τοῦ «καὶ ἀτειχίστων ἅμα ὄντων» (Α', 2, 2), πρβλ. καὶ «καὶ τείχη περιεβάλ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐκτίζοντο, καὶ τοὺς ἰσθμοὺς ἀπελάμβανον ἐμπορίας τε ἕνεκα, καὶ τῆς πρὸς τοὺς προσοίκους ἕκαστοι ἰσχύος· αἱ δὲ παλαιαὶ διὰ τὴν λῃστείαν ἐπὶ πολὺ ἀντισχοῦσαν ἀπὸ θαλάσσης μᾶλλον ᾠκίσθησαν, αἵ τε ἐν ταῖς νήσοις καὶ ἐν ταῖς ἠπείροις (ἕφερον γὰρ ἀλλήλους τε καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι ὄντες οὐ θαλάσσιοι κάτω ᾤκουν), καὶ μέχρι τοῦδε ἔτι ἀνῳκισμένοι εἰσίν.

λοντο ὡς πλουσιώτεροι ἑαυτῶν γιγνόμενοι» (Α',8,3). ὅθεν δὲν φαίνεται πιθανὴ ἡ τοῦ Ἑρουερδῆνος γραφὴ *«ἀπ' αὐτοῖς τοῖς αἰγιαλοῖς ἐκτίζοντο, καὶ τείχεσι τοὺς ἰσθμοὺς ἀπελάμβανον»* κατὰ τὸ *«τείχη μακρῷ ἀπολαβών»* (Δ', 102, 4). — *καὶ τοὺς ἰσθμοὺς ἀπελάμβανον*] ὑπονοητέον καὶ πάλιν τὸ *«τείχεσιν»* = ἀπεχώριζον, περιέκλειον πανταχόθεν τείχεσιν, πρβλ. *«καὶ ἀπολαβόντες τὸν τῆς χερσονήσου ἰσθμὸν ἐτείχισαν»* (Δ',45,2).—*ἕνεκα*] ἀναφερόμενον εἰς δύο ὁ Θουκυδίδης τίθησι πάντοτε αὐτὸ ἐν τῷ μέσῳ, ὡς *«κέρδους τοῦ σφετέρου αὐτῶν ἕνεκα καὶ τοῖς ἀσθενέσι τροφῆς»* (Α',5,1).—*προσοίκους*] πρβλ. *«τοὺς γείτονας ἐρεῖς ἀστυγείτονας, ὁμόρους, προσχώρους, πλησιοχώρους, περιχώρους, πρόσοικους, περιοίκους»* (Πολυδ. Ϛ', 113, πρβλ. καὶ Θ', 37). —*ἕκαστοι*] μεταβαίνει ἀπὸ τῶν πόλεων εἰς τοὺς κατοίκους (ἀντὶ τοῦ *ἕκασται*) καὶ διὰ τὴν τοῦ *«προσοίκους»* ἐπίδρασιν (πρβλ. καὶ Ϛ',88. 8. 94,1. Η', 64. 4), ἀλλαχοῦ δὲ μεταβαίνει ἀπὸ τῶν νεῶν εἰς τοὺς ναύτας (Α', 110, 4), — *τῆς ἰσχύος*] συνάρθρως, διότι τὸ ἄρθρον ἔχει κτητικὴν σημασίαν = τῆς ἑαυτῶν ἰσχύος (ἀσφαλείας), πρβλ. καὶ *«χωρίου ἰσχύς»* (Δ',35,3).—*ἐπὶ πολὺ ἀντισχοῦσαν*] ἀμεταβ.=ἐπὶ πολὺ διαμείνασαν, διαρκέσασαν (πρβλ.Β',64.5.Ζ',71,5). Δὲν ἐπιδοκιμάζομεν τὴν γνώμην τοῦ Πόππου προτιμῶντος τὸν ἐνεστῶτα *«ἀντισχουσαν»* οὐδὲ τὴν τοῦ Κλασσηνίου νομίζοντος τὸ *ἀντισχοῦσαν* κατηγορούμενον, εἰ καὶ εἶναι ἀναφορικὴ μετοχὴ=ἡ ἐπὶ πολὺ ἀντέσχε=διὰ τὸ τὴν λῃστείαν ἐπὶ πολὺ ἀντισχεῖν. — *ἀπὸ θαλάσσης*] = μακρὰν τῆς θαλάσσης, πρβλ. *«πολὺν χρόνον ἀπὸ Σωκράτους γεγονότες»* (Ξεν. Ἀπομ. Α',6',25).—*μᾶλλον*] δηλ. *ἢ ἐπὶ τοῖς αἰγιαλοῖς*.—*αἵ τε ἐν ταῖς νήσοις καὶ ἐν ταῖς ἠπείροις*] ἔνθα ἐννοητέον τὸ *αἱ* = καὶ αἱ ἐν ταῖς ἠπείροις. Εἶναι δὲ τὸ ὅλον παράθεσις εἰς τὸ *«αἱ παλαιαὶ»* (δηλ. πόλεις).—*ἕφερον ἀλλήλους*] *«ἔφερον ἀντὶ τοῦ ἐλήστευον»* (Σχολ.). Συνήθως δὲ λέγεται *«ἄγω καὶ φέρω τινά»* (Ἡροδ. Α'. 166. Ἰσοκρ. 6. 74. κτλ.) καὶ ἀντιστρόφως *«φέρω καὶ ἄγω τινά»* (Ἡροδ. Ϛ',42.Ξεν. Ἑλλ.Γ',6',2. κτλ.), σπανίως δὲ καὶ μόνον τὸ *φέρειν τινά*, *«ὡς θεῶν ἱερὰ τολμῶσιν φέρειν»* (Εὐρ. Ἑκάβ. 804) καὶ *«καταλαβόντες ἠτημένους μάχῃ τοὺς τοῦ Πτολεμαίου στρατηγούς, καὶ καθάλου γερόμενα τὰ κατὰ τὴν Κύπρον, ἀνέστησαν τὰ στρατόπεδον»* (Πολύβ.ΚΘ',α',10). Ὁ δὲ Ἑρουερδῆν γράφει ἀντὶ τοῦ *ἕφερον* τὸ *ἔφθειρον* (πρβλ.Α',24.1.Γ',92.3), ὅπερ καὶ ἄλλοι δέχονται, ἀλλὰ τὸ *ἕφερον* εἶναι καὶ ἀρχαία ἀνάγνωσις καὶ ἁρμοδιώτερον τῇ λῃστείᾳ, περὶ ἧς ὁ συγγραφεὺς τὸν λόγον ποιεῖται. Ὑποκείμενον δὲ τοῦ *ἕφερον* εἶναι τὸ *οἱ λῃσταὶ ἢ οἱ λῃστεύοντες*, ὅπερ λανθάνει ἐν τῇ ἡγουμένῃ λέξει *«λῃστείαν»*, κατ' ἄλλους δὲ τοῦ *ἕφερον* καὶ τοῦ *ἀνῳκισμένοι εἰσὶν* ὑποκείμ. εἶναι τὸ *«αἱ τότε ἄνθρωποι»* ἢ *«οἱ τῶν πόλεων κάτοικοι»*. — *καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι . . κάτω ᾤκουν*] τὸ δεύτερον ἀντικείμ. τοῦ *ἕφερον* = καὶ τούτους τῶν ἄλλων ὅσοι καίπερ οὐκ ὄντες θαλάσσιοι κάτω ᾤκουν = καὶ τοὺς κάτω οἰκοῦντας τῶν ἄλλων καίπερ οὐκ ὄντας θαλασσίους. — *θαλάσσιοι*] = *οἱ τῇ θαλάσσῃ χρώμενοι, οἱ περὶ τὴν θάλασσαν ἀσχολούμενοι, περὶ τὰ ναυτικὰ* (Ἡροδ. Ζ', 144).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

8. Καὶ οὐχ ἧσσον λῃσταὶ ἦσαν οἱ νησιῶται, Κᾶρές τε ὄντες καὶ Φοίνικες· οὗτοι γὰρ δὴ τὰς πλείστας τῶν νήσων ᾤκησαν. Μαρτύριον δέ· Δήλου γὰρ καθαιρομένης ὑπὸ Ἀθηναίων ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ καὶ τῶν θηκῶν ἀναιρεθεισῶν, ὅσαι ἦσαν τῶν τεθνεώτων ἐν τῇ νήσῳ, ὑπὲρ ἥμισυ Κᾶρες ἐφάνησαν, γνωσθέν-

ἀντίκειται δὲ εἰς τὸ *ἠπειρῶται* (Θουκ. Α', 83, 2) καὶ εἰς τὸ *γεωργοί* (Α', 142, 7). τοὐναντίον δὲ τὸ *παραθαλάσσιοι* (Α', 5, 4) = οἱ κάτω οἰκοῦντες, οἵτινες λέγονται ἁπλῶς καὶ «*οἱ κάτω*» (Α', 120, 2) κατ' ἀντίθεσιν πρὸς *τοὺς τὴν μεσόγειαν κατῳκημένους*. — *καὶ μέχρι τοῦδε*] διὰ τοῦ *καὶ* συνδέεται τὸ *ἀνῳκισμένοι εἰσὶ πρὸς τὸ ᾤκισθησαν*. — *ἀνῳκισμένοι εἰσὶν*] μέσ. = ἄνω οἰκοῦσιν, πρβλ. «*ἀνῳκισμένος . . ἄνω οἰκῶν*» (Ἡσύχ.). Ὁ Κλασσήνιος ἄνευ λόγου γράφει «*ἀνῳκισμέναι*», διότι μετὰ τὸ ἔφερον καὶ ᾤκουν ἠδύνατο νὰ τεθῇ τὸ ἀρσενικὸν *ἀνῳκισμένοι*, ἀπὸ τῶν πόλεων εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ συγγραφέως μεταβάντος, πρβλ. καὶ τὸ «*ἀπελάμβανον ἕκαστοι*» (ὀλίγ. πρότερ.), κακῶς δὲ καὶ ὁ Ῥείσκιος πρωτιμᾷ τὸ «*ἄνω ᾤκισμένοι*», πρβλ. τὸ *ἀνοικίσασθαι* (Α', 58, 2) καὶ *ἀνοικίζεσθαι* (Π', 31, 2), κτλ. Οἱ Ἀθηναῖοι μεταχειρίζονται τὰ ῥήματα *ἐξοικίζεσθαι, εἰσοικίζεσθαι, κατοικίζεσθαι, ἀνοικίζεσθαι*, κτλ. μέσως καὶ παθητικῶς. Τὰ μὲν μέσα λέγονται περὶ ἐκείνων, οἵτινες ἑκουσίως ἐκ τῆς παλαιᾶς αὐτῶν ἕδρας μετοικοῦσιν (*ἐξοικίζονται*) ἢ εἰς νέαν εἰσοικοῦσιν (*εἰσοικίζονται*) ἢ καταλιπόντες τὸ παράλιον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν μεταβαίνουσιν (*ἀνοικίζονται*), κτλ., τὰ δὲ παθητικὰ περὶ ἐκείνων, οἵτινες ὑπ' ἄλλων πάσχουσι τὰς μεταβολὰς ταύτας τῶν ἑδρῶν (πρβλ. καὶ Cobet Nov. Lect σ. 286—291).

Κεφ. 8. *Μετὰ τὴν κατάπαυσιν τῆς λῃστείας ἤρξατο ἡ Ἑλλὰς τὰ εὐδαιμονῆ ἐπιμιξίαν πλείονα ἔχουσα.*

§ 1. *οὐχ ἧσσον*] κατὰ λιτότητα = μᾶλλον (δηλ. τῶν ἄλλων Ἑλλήνων).—*Κᾶρες*] ὅρα Α', 4.—*Φοίνικες*] οὗτοι κατέλαβον τὴν Θάσον (Ἡροδ. Β', 44. Ϛ', 47) καὶ ἄλλας τινὰς νήσους. Τούτους δέ, τοὺς *Κᾶρας* καὶ *Φοίνικας*, προηγουμένως (Α', 5, 1) ἐκάλεσε *βαρβάρους*.—*οὗτοι γὰρ δή*] ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ «*Κᾶρές τε ὄντες καὶ Φοίνικες*». Τὸ δὲ *δή* = ὡς γνωστόν, βεβαίως. — *ᾤκησαν*] = κατῴκησαν, τὸ δὲ *οἰκίζειν* λέγεται περὶ ἱδρύσεως πόλεως ἢ περὶ ἀποικίας (ὅρα Πολυδ. Θ', 6—7).—*μαρτύριον δέ*] ἐν ταῖς φράσεσι *τεκμήριον δέ, μαρτύριον, σημεῖον δέ, δῆλον δέ, κεφάλαιον δέ, αἴτιον δέ, μέγιστον δέ*, κτλ. συνήθως παραλείπεται πρὸς τῷ *ἐστὶ* καὶ ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία, ἕπεται δὲ ὁ διασαφητικὸς *γάρ* = μαρτύριον δὲ τούτων (τῶν εἰρημένων) ἐστὶ τόδε. Ἐνίοτε δὲ τίθεται καὶ πλήρης ἡ φράσις, ὡς «*τεκμήριον δὲ τούτου καὶ τόδε· παρὰ μὲν γὰρ Κύρου βούλου ὄντος οὐδεὶς ἀπῆει παρὰ βασιλέα*» (Ξεν. Ἀν. Α', 6', 29).—*Δήλου καθαιρομένης*] περὶ τῆς καθάρσεως τῆς Δήλου, γενομένης τῷ 426 π. Χ., ποιεῖται λόγον προϊὼν ὁ Θουκυδίδης (Γ', 104, 1—2).—*ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ*] δηλ. τῷ Πελοποννησιακῷ.—*τῶν θηκῶν*] δηλ. *τῶν νεκρῶν* = τῶν νεκροθηκῶν, τῶν τάφων (Β', 52, 4. Γ', 104, 1—2).—*ἀναιρεθεισῶν*] ἡ ἀναίρεσις τῶν θηκῶν συνίστατο εἰς ἐξόρυξιν τῶν νεκρῶν καὶ καθαρισμὸν τῆς νήσου ἀπὸ νεκρῶν σωμάτων (ὅρα καὶ Ἡροδ. Α', 64), πρβλ. «*θῆκαι ὅσαι ἦσαν τεθνεώτων ἐν Δήλῳ, πάσας ἀνεῖλον, καὶ τὸ λοιπὸν προεῖπον μήτε ἐναποθήσκειν ἐν τῇ νήσῳ μήτε ἐντίκτειν, ἀλλ' ἐς τὴν Ῥήνειαν διακομίζεσθαι*» (Θουκ. Γ', 104, 2). Μνήμης ἁμαρτίᾳ Θωμᾶς ὁ Μάγιστρος γράφει τάδε· «*ἀνεῖλεν* ἀντὶ τοῦ *ἔλαβε* ποιηταὶ μόνοι καὶ Θουκυδίδης . . Θουκυδίδης ἐν τῇ πρώτῃ «*τῶν τεθνεώτων τὰ ὅσα ἀνελόντες ἐξέβαλον*» (ἐν λ. *ἀνεῖλεν*).—*ὑπὲρ ἥμισυ*] = πλέον ἢ ἥμισυ (πρβλ. Η', 68, 4. Ξεν. Παιδ. Γ', γ', 47. Ἀν. Ϛ', 6', 10), τίθεται δὲ ἀνάρθρως,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τες τῇ τε σκευῇ τῶν ὅπλων ξυντεθαμμένῃ καὶ τῷ τρόπῳ ᾧ νῦν ἔτι θάπτουσιν. Καταστάντος δὲ τοῦ Μίνω ναυτικοῦ πλοϊμώτερα ἐγένετο παρ' ἀλλήλους (οἱ 2
γὰρ ἐκ τῶν νήσων κακοῦργοι ἀνέστησαν ὑπ' αὐτοῦ, ὅτε περ καὶ τὰς πολλὰς
αὐτῶν κατῴκιζε), καὶ οἱ παρὰ θάλασσαν ἄνθρωποι μᾶλλον ἤδη τὴν κτῆσιν 3
τῶν χρημάτων ποιούμενοι βεβαιότερον ᾤκουν, καί τινες καὶ τείχη περιεβάλ-

διότι ἡ ἔννοια εἶναι γενική, ὡς «ἥμισυ μόρας» (Ξεν. Ἑλλ. Δ', γ', 15). Τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ ὁ Σχολιαστ. νομίζει ὅτι ἦν ἐκ Φοινίκων λέγων «οὐ τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ ἥμισυ, ἀλλὰ τῶν Φοινίκων· οἱ γὰρ Ἕλληνες ἔκαιον τὰ σώματα». ἄλλοι δὲ τῶν νεωτέρων νομίζουσιν ὅτι τοῦτο ἦν ἐξ Ἑλλήνων φρενοβλαβέντων ὕστερον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ κατακτήσει.—*τῇ σκευῇ τῶν ὅπλων*]=τῷ εἴδει τῶν ὅπλων ἢ τοῖς κοσμήμασιν αὐτῶν, τῷ ὁπλισμῷ. Ὅπερ δ' ἐνταῦθα λέγει πληρέστερον «*σκευὴ τῶν ὅπλων*», ἀλλαχοῦ λέγει ἁπλῶς «*σκευὴν*» (Γ', 94, 4), ἂν καὶ *σκευὴ*=ἐνδυμασία (Α', 6, 3. 130, 1), δι' ὃ ἀλλαχοῦ λέγει «*ὅπλων καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα σκευῶν*» (Ζ', 31, 3). πρβλ. Σχολ. «*Κᾶρες πρῶτοι εὗρον τοὺς ὀμφαλοὺς τῶν ἀσπίδων* (ὤφειλε νὰ εἴπῃ τὰ ὄχανα· ὅρα Ἡρόδ. Α', 171. Στράβ. ΙΔ', σ. 661) *καὶ τοὺς λόφους. Τοῖς οὖν ἀποθνήσκουσι συνέθαπτον ἀσπιδίσκιον μικρὸν καὶ λόφον, σημεῖον τῆς εὑρέσεως, καὶ ἐκ τούτου ἐγνωρίζοντο οἱ Κᾶρες*». Ὅπερ δὲ ὁ Σχολ. παρακατιὼν λέγει, ἤτοι «*οἱ δὲ Φοίνικες ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ταφῆς· τῶν γὰρ ἄλλων ἐπ' ἀνατολὰς ποιούντων ὁρᾶν τοὺς νεκρούς, οἱ Φοίνικες ἐξεπίτηδες ἐπὶ δύσιν*», εἶναι ἄσχετον πρὸς τὸ παρόν, τοῦ λόγου ὑπάρχοντος μόνον περὶ Καρῶν, καὶ ἡ πρὸς δυσμὰς δὲ τῶν νεκρῶν στροφὴ δὲν ἦτο διαγνωστικὸν σημεῖον· διότι καὶ παρ' Ἀθηναίοις πρὸς δυσμὰς ἔβλεπον οἱ νεκροὶ (Αἰλιαν. Ποικ. Ἱστ. Ε', 14. Πλούταρχ. Σόλ. 10). — *ξυντεθαμμένῃ*] κατηγορούμενον τοῦ «*σκευῇ*»=οὔσῃ ξυντεθαμμένῃ = ἥτις σὺν αὐτοῖς ἐτέθαπτο, κατ' ἄλλους δὲ=ἐπεὶ ἐκείνη γε ξυνετέθαπτο.

§ 2. *καταστάντος δὲ τοῦ Μίνω ναυτικοῦ*] ἐπανέρχεται ὁ συγγραφεὺς εἰς τὴν διακοπεῖσαν διήγησιν (Α', 4 καὶ 7) = ἐπεὶ δὲ κατέστη τὸ ναυτικὸν (τοῦ) Μίνω. — *πλοϊμώτερα ἐγένετο παρ' ἀλλήλους*] = μᾶλλον δυνατὸν πλεῖν ἐγένετο παρ' ἀλλήλους (=πρὸς ἀλλήλους) = ἐγένετο πλείων κατὰ θάλασσαν πρὸς ἀλλήλους ἐπιμιξία· ὅρα Α', 7, 1. — *οἱ γὰρ ἐκ τῶν νήσων*] ἡ ἐκ τίθεται κατὰ σύμπτυξιν ἀντὶ τῆς ὑπ' ἔνεκα τοῦ *ἀνέστησαν* = οἱ ἐν τοῖς νήσοις κακοῦργοι (δηλ. πειραταί) ἀνέστησαν ὑπ' αὐτοῦ ἐκ τῶν νήσων, πρβλ. «*οἱ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος τύραννοι κατελύθησαν*» (Α', 18, 1. πρβλ. καὶ Α', 37, 1. Β', 5, 7. 13, 2. 92, 7. Γ', 22, 4. 32. 2. Δ', 8. 1. κτλ.). — *ἀνέστησαν ὑπ' αὐτοῦ*] ἀόρ. β' μετὰ παθ. σημασίας = ἀνάστατοι ἐγένοντο (Σχολ.), ἐξεδιώχθησαν. πρβλ. «*Βοιωτοὶ ἀναστάντες ὑπὸ Θεσσαλῶν τὴν νῦν Βοιωτίαν ᾤκησαν*» (Α', 12, 3. πρβλ. καὶ Ζ', 2, 2, 4, 1). — *ὅτε περ*] = καθ' αὐτὸ τότε, ὅτε = ἴσα ἴσα τότε, ὅτε. — *τὰς πολλὰς αὐτῶν κατῴκιζε*] = τῶν πλείστων οἰκιστὴς ἐγίγνετο (Α', 1), δι' ἀποίκων κατελάμβανεν, ἀποίκους ἐγκαθίδρυεν, οὐ ἀντίθετον τὸ *ἐξοικίζω* (Ζ', 76, 2).

§ 3. *οἱ παρὰ θάλασσαν ἄνθρωποι*]=οἱ παραθαλάσσιοι (Α', 5, 1). — *μᾶλλον ἤδη*] περὶ τοῦ *ἤδη* ὅρα Α', 7, 1 καὶ 3, 2 — *τὴν κτῆσιν τῶν χρημάτων ποιούμενοι*] κατὰ περίφρασιν=κτώμενοι χρήματα. Μεταχειρίζεται δὲ τὰ σύναρθρα γνωστὰ καταστήσας αὐτὰ ὡς πολλάκις ἐν τοῖς προτέροις περὶ αὐτοῦ εἰπών (Α', 2. 2. 7), πρβλ. καὶ «*τὴν κτῆσιν τῶν χρημάτων ἔτι μᾶλλον ποιουμένης*» (Α', 13, 1). — *βεβαιότερον*] = σταθερωτέρας ἔχοντες οἰκήσεις, ὅπερ ἑρμη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λοντο ὡς πλουσιώτεροι ἑαυτῶν γιγνόμενοι· ἐφιέμενοι γὰρ τῶν κερδῶν οἵ τε ἥσσους ὑπέμενον τὴν τῶν κρεισσόνων δουλείαν, οἵ τε δυνατώτεροι περιουσίας ἔχοντες ἐποιοῦντο ὑπηκόους τὰς ἐλάσσους πόλεις. Καὶ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ 4
μᾶλλον ἤδη ὄντες ὕστερον χρόνῳ ἐπὶ Τροίαν ἐστράτευσαν.

νεύεται κατωτέρω (§ 4). — *τείχη περιεβάλλοντο*]μέσ.=τείχη ἑαυτοῖς περιέβαλλον, ὥχυροῦντο, ἐξησφαλίζοντο διὰ τειχῶν. Συντάσσεται δὲ ποικίλως, «*τεῖχος περιβάλλομαι τὴν πόλιν*» (Ἡρόδ. Α',163) καὶ «*ταῖς πόλεσιν ἑρύματα περιβάλλομαι*»(Ξεν. Ἀπ. Β',14) καὶ «*τὴν νῆσον λιθίνῳ περιεβάλλοντο τείχει*» (Πλάτ.Κριτί 116,α'). — *ὡς πλουσιώτεροι ἑαυτῶν γιγνόμενοι*] ὁ δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται καὶ διὰ γενικῆς τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας, ὅταν συγκρίνηται τὸ πρόσωπον πρὸς ἑαυτὸ ὡς πρὸς ἄλλην ἡλικίαν ἢ καταστασιν, ὡς «*τὸ πρεσβύτερον ἑαυτοῦ γιγνόμενον καὶ νεώτερον ἑαυτοῦ ἅμα γίγνεται, εἴπερ μέλλει ἔχειν ὅτου πρεσβύτερον γίγνεται*» (Πλάτ. Παρμ.141,δ') καὶ «*πολλῷ χεῖρον ἑαυτῶν λέγοντας*» (Ἀντιφῶν 5, 7), συνήθως δὲ ἐν τούτοις τίθεται καὶ ἡ ἀντωνυμία αὐτός, ὡς «*δυνατώτεροι αὐτοὶ ἑαυτῶν*» (Θουκ.Γ',11, 1.πρβλ. καὶ Ϛ',72, 4. Ζ', 66,3), καθ' ἃ ὁ Ἐρουερδὴν προτείνει νὰ μεταγραφῇ καὶ τόδε εἰς τὸ «*πλουσιώτεροι αὐτοὶ ἑαυτῶν γιγνόμενοι*». Ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. §225. Τὸ δὲ ὡς=νομίζοντες ὅτι ἐγίνοντο πλουσιώτεροι.—*ἐφιέμενοι γάρ*] ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ «*βεβαιότερον ᾤκουν*». — *τὴν τῶν κρεισσόνων δουλείαν*] τὸ τοῖς κρείττοσι (δυνατωτέροις) δουλεύειν (εἶναι δούλους), πρβλ. «*θεῶν εὐχὰς καὶ λατρείας*» (Πλάτ. Φαῖδρ. 244, ε' = τὸ τοῖς θεοῖς εὔχεσθαι καὶ λατρεύειν) καὶ «*ἐπὶ τοῖς τῶν θεῶν θύμασιν*» (=ἐπὶ τῷ θύειν θύματα τοῖς θεοῖς. Πλάτ, Νόμ. σ. 799, α').—*ἐποιοῦντο ὑπηκόους*] = ἐποίουν ἑαυτοῖς ὑπηκόους. Τὸ *ἐποιοῦντο* κατὰ διόρθωσιν Ἐρουερδῆνος, πρβλ. «*ἄλλας τῶν νήσων ὑπηκόους ἐποιήσατο*» (Α', 13, 6), τὸ δὲ *προσποιοῦμαι* κατὰ τὴν φερομένην γραφὴν λέγεται περὶ φίλων καὶ συμμάχων, ὡς «*φίλους προσεποιήσατο*» (Ἡροδ.Α',6) καὶ «*Καλχηδονίους φίλους προσποιησάμενος*» (Ξεν. Ἑλλ. Δ',η',28) καὶ «*τοὺς Κορινθίους προσεποιεῖτο*» (Θουκ. Α', 57, 4) καὶ «*τὸ χωρίον ἐς τὴν ξυμμαχίαν προσεποιήσαντο*»(Β',30,1)·

§ 4. *Καὶ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ μᾶλλον ἤδη ὄντες*] καὶ ἐν ταύτῃ τῇ καταστάσει μᾶλλον ἤδη (ἢ πρότερον) ὄντες, δηλ. πλουσιώτεροι ὄντες καὶ μᾶλλον τῇ θαλάσσῃ χρώμενοι. Ὁ Θουκυδίδης μετὰ τὴν παρένθεσιν περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Μίνω καταστροφῆς τῆς πειρατίας καὶ περὶ τῶν θαλασσίων ἡγεμόνων ἐπανέρχεται εἰς τὴν συνέχειαν τοῦ λόγου, ὅθεν παρεξέβη, δηλ. εἰς τὸ «*καὶ ταύτην τὴν στρατείαν θαλάσσῃ ἤδη πλείῳ χρώμενοι ξυνεξῆλθον*» (Α', 3, 5). — *ὕστερον χρόνῳ*) ὅπερ συνήθως «*χρόνῳ ὕστερον*» (Α',64,2. 100,2) λέγεται. Ἡ δὲ χρονικὴ δοτικὴ *χρόνῳ*=μὲ τὸν καιρόν, συνήθως δὲ=μετὰ μακρὸν χρόνον, ὡς καὶ ἐνταῦθα, καὶ τέλος πάντων, ὡς «*περιέσται τῷ χρόνῳ τῶν πολιορκουμένων*» (=μὲ τὸν καιρόν. Δημ. 1,18) καὶ «*χρόνῳ πολλῷ φανείς*» (=μετὰ χρόνον. Σοφ. Τραχ. 227) καὶ «*χρόνῳ ξυνέθησαν καθ' ὁμολογίαν*» (=τέλος πάντων. Θουκ.Α',98,3). Ὅρα Γ.Ζηκίδ.Συντ.§ 135, σημ. Παρὰ δὲ ποιηταῖς λέγεται καὶ *ἐν χρόνῳ* (Σοφ. Οἰδ. Τ. 613) καὶ *σὺν χρόνῳ* (Σοφ. Αἴ.306).—*ἐπὶ Τροίαν ἐστράτευσαν*] τὸν χρόνον τῆς εἰς Τροίαν στρατείας ὁ Θουκυδίδης (Α', 12, 3) διορίζει διὰ τῆς ὑπὸ Βοιωτῶν καταλήψεως τῆς νῦν Θεσσαλίας γενομένης τῷ ἑξηκοστῷ ἔτει μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τροίας. Ἡ δὲ Τροία ἑάλω κατὰ τὸν Ἐρατοσθένη τῷ 1183 — 1882 ἢ τῷ 1184—1183 π. Χ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

9. Ἀγαμέμνων τέ μοι δοκεῖ τῶν τότε δυνάμει προύχων καὶ οὐ τοσοῦτον 1
τοῖς Τυνδάρεω ὅρκοις κατειλημμένους τοὺς Ἕλληνας μνηστῆρας ἄγων τὸν στό-
λον ἀγεῖραι. Λέγουσι δὲ καὶ οἱ τὰ σαφέστατα Πελοποννησίων μνήμῃ παρὰ 2
τῶν πρότερον δεδεγμένοι Πέλοπά τε πρῶτον πλήθει χρημάτων, ἃ ἦλθεν ἐκ τῆς

Κεφ. 9. *Ὁ Τρωικὸς πόλεμος ἐγένετο οὐχὶ ἐξ ἐνόρκου ὑποχρεώσεως τῶν μνηστήρων τῆς Ἑλένης ἀλλ' ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἥτις ἐξετείνετο καὶ ἐπί τινων νήσων.*

§ 1. *Ἀγαμέμνων τέ μοι*] ὁ τὲ κατά τινας μὲν ἔχει σημασίαν συμπερασματικὴν μετὰ τὴν προρρηθεῖσαν ἔννοιαν «*οἱ δυνατώτεροι ἐποιοῦντο ὑπηκόους τὰς ἐλάσσους πόλεις*» (Α', 8, 3) καὶ=καὶ διὰ τοῦτο, πρβλ. καὶ «*κτῆμά τε ἐς αἰεί*» (Α', 22, 4. πρβλ. καὶ 25, 2. 50, 1. κτλ.). ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 479. Κυννήρ. Γραμμ. § 519, 3. Ἀσωπ. Περ. Β', σ. 661, § 7. *Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν* ὅτι μετὰ γενικὴν παρατήρησιν ἕπεται μερικὸν παράδειγμα καὶ ὁ τὲ=παραδείγματος χάριν. *Ἄλλοι δὲ νομίζουσι τὸν τὲ ὅπως ἐν Α', 3, 5.*—*προύχων καὶ οὐ τοσοῦτον... ἀγεῖραι*] ὁμαλώτερον θὰ ἦτο ἐξενηνεγμένος ὁ λόγος ὧδε· «*Ἀγαμέμνων δοκεῖ μοι ἀγεῖραι τὸν στόλον οὐ τοσοῦτον... ἄγων ὅσον τῶν τότε δυνάμει προύχων*». Τὸ *προύχων* καὶ *ἄγων* αἰτιολογικαὶ μετοχαί. — *Τυνδάρεω ὅρκοις*] πρβλ. «*Τυνδάρεως θύσας ὑπὲρ τοὺς Ἕλληνας ἐξώρκου μνηστῆρας. Ὁ δὲ ὅρκος ἦν Ἑλένῃ καὶ τῷ γήμαντι προκριθέντι Ἑλένην ἀμυνεῖν ἀδικουμένοις*» (Παυσαν. Γ', κ', 9. Εὐριπ. Ἰφ. Α. 49. κ. ἑ. πρβλ. καὶ Ἀπολλόδ. Γ', ι', 9). —*κατειλημμένους*] αἰτιολ. μετοχὴ τοῦ *ἄγων*=διὰ τὸ κατειλῆφθαι. Τὸ δὲ *καταλαμβάνειν ἐνταῦθα*=ὑποχρεοῦν, δεσμεύειν, πρβλ. «*ὅρκοις τε Λακεδαιμονίων καταλαβὼν τὰ τέλη*» (Δ', 86, 1. πρβλ. καὶ Ἡροδ. Θ', 106) καὶ «*ἠνδρε* (τῇ ὁμολογίᾳ) *κατειλημμένους*» (Ε', 21, 3).—*τὸν στόλον*] = τὴν στρατείαν ἐκείνην (ὅρα Α', 10, 1), πρβλ. κατωτ. «*τὴν στρατείαν ξυναγαγὼν ποιήσασθαι*» (§ 3.) =τὸν στόλον ἀγεῖραι.

§ 2. *Λέγουσι δὲ καὶ οἱ τὰ σαφέστατα Πελοποννησίων. . δεδεγμένοι*] ἡ γενικὴ *Πελοποννησίων* ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ «*τὰ σαφέστατα*» = τὰ σαφέστατα γεγονότα (τῆς ἱστορίας τῶν) Πελοποννησίων καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ *οἱ*=*οἱ Πελοποννησίων*, ὡς ὁ Κλασσήνιος νομίζει,=ἐκεῖνοι τῶν Πελοποννησίων, ὡς ἐκ τῶνδε δηλοῦται· «*φασὶ δὲ οἱ τὰ σαφέστατα Σαβίνων εἰδότες*» (Δίων Κάσσαποσπ. 20, 2, καὶ 13, 5) καὶ «*ὡς τὰ Ῥωμαίων σαφέστατα ἐξητακότες γράφουσι*» (Διον. Ἁλικ. Ῥωμ. Ἀρχ. Ε', 18). Εἶναι δὲ ἡ γενικὴ αὕτη γενικὴ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος θέματος=τὰ σαφέστατα περὶ Πελοποννησίων, πρβλ. «*τὸ Μεγαρέων ψήφισμα*» (Α', 140, 3) = «*τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφισμα*» (Α', 139, 1). ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 110. Ὁ δὲ Κοίλλερος (Koehler Comment. in hon. Momms. p 375) ἐξαρτᾷ τὸ *Πελοποννησίων* ὡς γενικ. διαιρετ. ἐκ τοῦ *οἱ δεδεγμένοι* (πρβλ. Α', 126, 1) καὶ ὡς τοιούτους ἐννοεῖ τοὺς *Ἀργείους*, κακῶς· διότι ὁ Θουκυδίδης τὰ περὶ Ἀργείων καὶ Ἀτρειδῶν παρέλαβεν ἐκ τοῦ Ἑλλανίκου, πρὸς ὃν συμφωνεῖ (ὅρα Ἑλλαν. ἀποσπ. 42), ὡς ὁ Κλασσήνιος παρετήρησεν.—*μνήμῃ*] ἐκ παραδόσεως, ἐκ μνήμης. Τὸ ὅλον=*οἱ δεδεγμένοι μνήμῃ παρὰ τῶν πρότερον τὰ σαφέστατα Πελοποννησίων λέγουσι Πέλοπα .. σχεῖν*, κτλ.— *Πέλοπά τε πρῶτον*] ὁ τὲ ἀποδίδοται εἰς τὸν καὶ τὸν ἐν τῷ «*καὶ ὕστερον*». — *πλήθει χρημάτων*] διαφωνεῖ ὁ Πλούταρχος λέγων «*Πέλοψ γὰρ οὐ χρημάτων πλήθει μᾶλλον ἢ παίδων μέγιστον ἴσχυσε τῶν ἐν Πελοποννήσῳ βασιλέων*»

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀσίας ἔχων ἐς ἀνθρώπους ἀπόρους, δύναμιν περιποιησάμενον τὴν ἐπωνυμίαν τῆς χώρας ἔπηλυν ὄντα ὅμως σχεῖν, καὶ ὕστερον τοῖς ἐκγόνοις ἔτι μείζω ξυνενεχθῆναι, Εὐρυσθέως μὲν ἐν τῇ Ἀττικῇ ὑπὸ Ἡρακλειδῶν ἀποθανόντος,

(ἐν δί. Θησ. 3).—*ἃ ἦλθεν . . ἔχων*] = ἃ ἔχων (= μεθ' ὧν) ἦλθεν (πρβλ. καὶ Α', 11, 2. Ε', 7, 5. Ϛ', 37, 2). κτλ.). — *ἐς ἀνθρώπους ἀπόρους*] = εἰς τὴν χώραν ἀνθρώπων ἀπόρων (πρβλ. Α', 107,2).—*δύναμιν περιποιησάμενον*] μέσ. ὠφελείας= περιποιήσαντα ἑαυτῷ, προσκτησάμενον, προσπορισάμενον. Πολλάκις δὲ τίθεται χάριν πλείονος σαφηνείας καὶ τὸ *ἑαυτῷ*, ὡς «*καὶ ἑαυτῷ ὄνομα καὶ δύναμιν περιποιήσασθαι*» (Ξεν. Ἀν. Ε', ϛ', 17).—*τὴν ἐπωνυμίαν τῆς χώρας . . σχεῖν*] πρβλ. «*Πέλοψ ὁ Φρύγιος . . φυγὼν τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ Ἴλου πολεμοῦντος αὐτοῦ πρὸς τὸν αὑτοῦ πατέρα, ἦλθεν εἰς Πῖσαν καὶ ὕστερον συμπάσης Πελοποννήσου ἐκράτησεν ἐξ οὗ καὶ Πελοπόννησος ἐκλήθη*» (Σχολ. Ἰσοκράτ. πρβλ. καὶ Ἰσοκρ. 10,68. 12,80). Τὸ *σχεῖν*= παρασχεῖν (πρβλ. Β', 41, 3. 61, 2. Δ', 126, 1. κτλ.), εἶναι δὲ φράσις σπανιωτέρα ἀντὶ τῆς συνήθους «*τὴν ἐπωνυμίαν τῇ χώρᾳ παρασχέσθαι*», εἰς δὲ τὸ *ἐπωνυμίαν* ἔδωκε σημασίαν μεταβατικήν, ὡς εἰ ἦν *ἐπονομασίαν*. Ἡ δὲ χώρα πρότερον ἐκαλεῖτο κατὰ τὸν Σχολ. *Ἀπία*, κατ' ἄλλους δὲ *Αἰγιάλεια*, *Πελασγία*, κτλ.—*ἔπηλυν ὄντα*] ἐνδοτική μετοχή, ἧς ἕνεκα ἐτέθη καὶ τὸ *ὅμως* πρὸς πλείονα ἔμφασιν τῆς ἐνδόσεως. Ὁ Ἐρουερδὴν (Studia σ. 112) ὑπέδειξε τὸ πλημμελὲς τοῦ τύπου τῆς φερομένης γραφῆς «*ἐπηλύτην*», ὃ ὁ Στάλλιος ἀντικατέστησε διὰ τοῦ «*ἔπηλυν*» (Quaest. Gramm. σ. 56), ὅπερ καὶ ἀλλαχοῦ φέρεται (Α', 29, 5). — *τοῖς ἐκγόνοις ἔτι μείζω ξυνενεχθῆναι*] τὸ μὲν *μείζω* οὐδέτ. πληθυντικὸν ὑποκείμ. τοῦ *ξυνενεχθῆναι* ἀμεταβ. = συμβαίνειν, διότι τὸ *συμφέρομαι* (= συμβαδίζω) κυριολεκτικῶς= συμβαίνω, ὅθεν καὶ *συμφορά* = σύμβαμα καλὸν ἢ κακὸν καὶ ὕστερον συνήθως τὸ κακόν, πρβλ. «*οὐδέν σφι χρηστὸν συνεφέρετο*» (Ἡροδ. Δ', 157) καὶ «*συμφέρεται τὰ πολλὰ πολλοῖς*» (Εὐρ. Ἡρακλεῖδ. 919). Ἐν τοιαύτῃ σημασίᾳ συνήθως συντάσσεται ἀπαρεμφάτῳ, ὡς «*παθήματα ξυνηνέχθαι γενέσθαι*» (Θουκ. Α', 23, 1) = τοῖς ἐκγόνοις (τοῦ Πέλοπος) μείζονα (ὅηλ. μείζων δύναμις καὶ μείζονα χρήματα) συνέβησαν (συνέπεσον). — *Εὐρυσθέως μὲν*] πάντα τὰ ἑπόμενα τίθενται εἰς ἐπεξήγησιν τῶν λέξεων «*μείζω ξυνενεχθῆναι*», ἀλλὰ κατὰ πρῶτον μὲν ὁ Θουκυδίδης ἐκφέρει τὸν λόγον διὰ γενικῶν ἀπολύτων, *ἀποθανόντος*, *ὄντος*, *ἐπιτρέψαντος*, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα μεταβαλὼν τὴν πλοκὴν ἐπανέρχεται εἰς τὰ ἀπαρέμφατα *τυγχάνειν*, *παραλαβεῖν*, *καταστῆναι*. Ὁ δὲ *Εὐρυσθεὺς* ὁ βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν ἦν Περσείδης ὡς ὢν ἔκγονος τοῦ Περσέως, συνεδέετο δὲ καὶ ταῖς Πελοπίδαις διὰ τὴν μητέρα αὐτοῦ *Ἀστυδάμειαν* θυγατέρα τοῦ Πέλοπος οὖσαν καὶ ἀδελφὴν τοῦ Ἀτρέως. — *ἐν τῇ Ἀττικῇ*] μετ' εὐρυτέρας σημασίας ἐκληπτέον τὴν *Ἀττικήν*, διότι ἡ μάχη ἔγινεν ἐν ταῖς *Σκειρωνίσι πέτραις* τῆς Μεγαρικῆς γῆς (Εὐρ. Ἡρακλεῖδ. 860). Περὶ τῆς μάχης πρβλ. καὶ Λυσί. 2, 11—16. Ἰσοκρ. 4,58—59. 5,34. 12,194. —*ὑπὸ Ἡρακλειδῶν ἀποθανόντος*] τὸ *ἀποθνήσκειν ὑπό τινος* εἶναι ὡς παθητ. τοῦ *κτείνειν* = φονεύεσθαι ὑπό τινος. Διαφόρως δὲ οἱ παλαιοὶ περὶ τοῦ φόνου τοῦ Εὐρυσθέως διηγοῦνται· διότι κατά τινας μὲν οὗτος ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ *Ὕλλου* τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἡρακλέους (Διόδωρ. Δ', 57, 6. Ἀπολλόδ. Β', η', 1), κατ' ἄλλους δὲ ὅτι συνελήφθη ὑπὸ τοῦ *Ἰολάου* (Εὐρ. Ἡρακλεῖδ. 859—865) καὶ ἐφονεύθη ὑπ' αὐτοῦ (Παυσαν. Α', 44, 4. Στράβ. Η', σ. 377), ὑπὸ δὲ τοῦ Ἰσοκράτους ὅτι ἐζωγρήθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀτρέως δὲ μητρὸς ἀδελφοῦ ὄντος αὐτῷ, καὶ ἐπιτρέψαντος Εὐρυσθέως, ὅτ' ἐστράτευε, Μυκήνας τε καὶ τὴν ἀρχὴν κατὰ τὸ οἰκεῖον Ἀτρεῖ (τυγχάνειν δὲ αὐτὸν φεύγοντα τὸν πατέρα διὰ τὸν Χρυσίππου θάνατον), καὶ ὡς οὐκέτι ἀνεχώρησεν Εὐρυσθεύς, βουλομένων καὶ τῶν Μυκηναίων φόβῳ τῶν Ἡρακλειδῶν καὶ ἅμα δυνατὸν δοκοῦντα εἶναι καὶ τὸ πλῆθος τεθεραπευκότα τῶν Μυκηναίων τε καὶ ὅσων Εὐρυσθεὺς ἦρχε τὴν βασιλείαν Ἀτρέα παραλαβεῖν, καὶ τῶν Περ-

(Ἰσοκρ. 4,59.12,194).—*Ἀτρέως δὲ κ.τ.λ.*] ὁμαλωτέρα θὰ ἦτο ἡ πλοκὴ ὧδε· *Ἀτρέως δέ, ἅτε μητρὸς ἀδελφοῦ ὄντος αὐτῷ, ἐπιτραπέντος Μυκήνας τε καὶ τὴν ἀρχήν.*—*μητρὸς ἀδελφοῦ ὄντος αὐτῷ*]=τοῦ *Ἀτρέως ὄντος ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς αὐτοῦ* (τοῦ Εὐρυσθέως). Ἡ δὲ μήτηρ τοῦ Εὐρυσθέως ἐκαλεῖτο *Ἀστυδάμεια* (Σχολ. Θουκ. ἐντ.), κατὰ δὲ ἄλλους *Νικίππη* (Ἀπολλόδ. Β', 8', 5) καὶ κατ' ἄλλους *Λευκίππη, Ἀρχίππη, Μενίππη*, κτλ. Τὸ δὲ αὐτῷ ὀοτικὴ κτητικὴ τοῦ «μητρός». —*καὶ ἐπιτρέψαντος*] κατὰ παράταξιν αἱ μετοχαὶ συνδέονται. Ἠδύνατο ὁ Θουκ. νὰ εἴπῃ ὧδε· *ἐπιτρέψαντος δέ, ὅτ' ἐστράτευεν, Ἀτρεῖ ἀδελφῷ μητρὸς αὐτοῦ ὄντι κατὰ τὸ οἰκεῖον Μυκήνας τε καὶ τὴν ἀρχήν.* —*ὅτ' ἐστράτευε*] δηλ. ἐπ' Ἀθήνας, εἰς ἃς κατέφυγον οἱ παῖδες τοῦ Ἡρακλέους.—*κατὰ τὸ οἰκεῖον Ἀτρεῖ*] οὐδέτερ. ἐπίθετον ἀντ' ἀφῃρημένου, ἡ δὲ κατὰ σημαίνει αἰτίαν = *κατὰ τὸ ξυγγενὲς* (Α', 6, 3) = διὰ τὴν συγγένειαν πρὸς τὸν Ἀτρέα. — *τυγχάνειν δὲ αὐτὸν φεύγοντα τὸν πατέρα διὰ τὸν Χρυσίππου θάνατον*] *αὐτὸν* δηλ. τὸν *Ἀτρέα*, τὸ δὲ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ *λέγουσιν*. Τὰ περὶ αὐτοῦ ἔχουσιν ὧδε· «*Πέλοψ ἐκ προτέρας γυναικὸς ἔχων παῖδα Χρύσιππον ἔγημεν Ἱπποδάμειαν τοῦ Οἰνομάου· ἐξῆς ἱκανῶς ἐπαιδοποίησεν. Ἀγαπωμένου δὲ ὑπ' αὐτοῦ σφόδρα τοῦ Χρυσίππου ἐπιφθονήσαντες ἥ τε μητρυιὰ καὶ οἱ παῖδες, μήπως καὶ τὰ σκῆπτρα αὐτῷ καταλείψῃ, θάνατον ἐπεβούλευσαν Ἀτρεὺς καὶ Θυέστης αὐτῷ. Ἀναιρεθέντος οὖν τοῦ Χρυσίππου Πέλοψ ἐφυγάδευσε τοὺς αὐτόχειρας τῆς σφαγῆς γενομένους παῖδας*» (Ἑλλάνικ. παρὰ Σχολ. Ἰλ. Β', 105).—*φεύγοντα τὸν πατέρα*] = τὸν Ἀτρέα φεύγοντα τὸν πατέρα αὐτοῦ Πέλοπα. Τὸ *φεύγειν τὸν πατέρα* ἢ *τὴν πατρίδα* (Ὀδ. Ο, 228. Ξεν. Παιδ. Γ', α', 24)=ἐγκαταλείπειν τὸν πατέρα ἢ τὴν πατρίδα ὡς φυγάδα. —*ὡς οὐκέτι ἀνεχώρησεν*]=ἀφ' οὗ δὲν ἐπανῆλθε πλέον, πρβλ. καὶ «*ἀνεχώρησεν ἀντὶ τοῦ ἐπανῆλθε*» (Σχολ.), περὶ οὗ συνήθως λέγεται τὸ *ἐπαναχωρεῖν*, ὡς «*ἐς τὴν Σπάρτην οὐκ ἐπανεχώρει*» (Α', 131, 1), καθ' ὃ ὁ Κρυγῆρός ποτε εἶχασε νὰ μεταγραφῇ καὶ τὸ παρὸν εἰς τὸ «*οὐκ ἐπανεχώρησεν*», ἀλλ' ἄνευ ἀνάγκης· διότι πολλάκις τὰ κινήσεως σημαντικὰ ἐκ τῆς συνεχείας τοῦ λόγου λαμβάνονται οὕτω, πρβλ. *ἥκειν* = ἐπανήκειν (Ξεν. Ἑλλ. Β', 6', 17. 21. κτλ.), *εἶναι* (=ἐπανιέναι. Λυσί. 13, 13. κτλ.).—*βουλομένων . . καὶ δοκοῦντα*] συνδέονται πρὸς ἀλλήλας διὰ τοῦ καὶ ὡς ὁμοειδεῖς κατ' ἔννοιαν, εἰ καὶ γραμματικῶς εἶναι ἑτεροειδεῖς, πρβλ. «*Ἀριστεὺς ἀποτειχισθείσης αὐτῆς καὶ ἐλπίδα οὐδεμίαν ἔχων σωτηρίας . . ξυνεβούλευσε*» (Α', 65, 1). πρβλ. καὶ Α', 67, 1. Δ', 28, 1. 29, 1. 100, 1. 124, 4. Ε', 116, 3. Ϛ', 93, 1. Εἶναι δὲ αἰτιολογικαὶ μετοχαὶ αἰτιολογοῦσαι τὸ *παραλαβεῖν τὴν βασιλείαν*. —*δυνατὸν*] διὰ τοὺς πλούτους τοῦ Πέλοπος. — *τεθεραπευκότα*] κατὰ τὸν Σχολιαστ. *χρήσασιν*.—*καὶ ὅσων*] καὶ τοὺς ἄλλους, ὅσων κτλ. — *παραλαβεῖν*] ὤφειλε νὰ εἴπῃ «*παραλαβόντος*», δηλ. «*Ἀτρέως δέ.... ὡς οὐκέτι ἀνεχώρησεν Εὐρυσθεύς, τὴν βασιλείαν παραλαβόντος*». Ἀλλὰ τοιαῦται μεταβολαὶ ἀπαντῶσι καὶ ἀλλαχοῦ (Α', 18, 1. 25, 4. Δ', 40, 2. 73, 4. Ϛ', 32, 2).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σειδῶν τοὺς Πελοπίδας μείζους καταστῆναι. Ἅ μοι δοκεῖ Ἀγαμέμνων παραλαβὼν καὶ ναυτικῷ ἅμα ἐπὶ πλέον τῶν ἄλλων ἰσχύσας τὴν στρατείαν οὐ χάριτι τὸ πλεῖον ἢ φόβῳ ξυναγαγὼν ποιήσασθαι. Φαίνεται γὰρ ναυσί τε πλείσταις αὐτὸς ἀφικόμενος καὶ Ἀρκάσι πρὸς παρασχών, ὡς Ὅμηρος τοῦτο δεδήλωκεν, εἴ τῳ ἱκανὸς τεκμηριῶσαι. Καὶ ἐν τοῦ σκήπτρου ἅμα τῇ παραδόσει εἴρηκεν αὐτόν·

«πολλῆσιν νήσοισι καὶ Ἀργεῖ παντὶ ἀνάσσειν·»

— *τῶν Περσειδῶν*] διότι ὁ Εὐρυσθεὺς ἦν υἱὸς τοῦ Σθενέλου καὶ ἔκγονος τοῦ Περσέως (Ἰλ. Τ, 124. Ἀπολλόδ. Β', 6', 5).—*τοὺς Πελοπίδας*] διότι ὁ Ἀτρεὺς ἦν Πελοπίδης. —*καταστῆναι*] μεθ' ὑποκειμένου τοὺς *Πελοπίδας*, ἀλλὰ καὶ γραφὴ «*καταστῆσαι*» μεθ' ὑποκειμ. *τὸν Ἀτρέα*.

§ 3. *ἃ*]=ταῦτα δέ, δηλ. τὴν δύναμιν, ὁ δὲ Σχολ. ἑρμηνεύει κακῶς διὰ τοῦ «*τὰ δύο σκῆπτρα*». — *παραλαβὼν*]= λαβὼν παρ' αὐτῶν (ὅρα Ἰσικρ. 8, 102. Ἰλ. Β', 105. κ.ἑ. κτλ.). — *καὶ ναυτικῷ δέ*] κατὰ διόρθωσιν Σταλλίου ἀντὶ τῆς ἐν τοῖς χειρογράφοις φερομένης γραφῆς «*καὶ ναυτικῷ τε*», ἣν ὁ Κλασσήνιος καὶ ὁ Κροάζετος διατηροῦσιν ὑποστηρίζοντες αὐτὴν ὅτι ἄλλων χωρίων (Ϛ', 44,3. Η',68,2) καὶ ἑρμηνεύοντες τὸ *τε* διὰ τοῦ *ἐκτὸς τῶν ἄλλων* (en outre) = καὶ ναυτικῷ ἐκτὸς τῶν ἄλλων = καὶ δὴ καὶ ναυτικῷ. Ὁ δὲ Ἐρουερδὴν ὀβελίζει τὸν τὲ γράφων «*καὶ ναυτικῷ ἅμα*». — *ἐπὶ πλέον*]=ἐπὶ πλείονα βαθμόν (Α', 71, 3). —*ἰσχύσας*] ἐναρκτ. ἀόρ.= ἰσχυρὸς γενόμενος (ὅρα Α',3,2). —*οὐ χάριτι*]=οὐχὶ χαριζομένων αὐτῷ τῶν Ἑλλήνων. Διαφωνεῖ ἐνταῦθα ὁ Θουκ. πρὸς τὸν Ὁμηρικὸν στίχον, «*οἵ τότ' ἄλοντο Τροίη ἐν εὐρείῃ χάριν Ἀτρείδῃσι φέροντες*» (Ὀδ. Ε,306—307). —*τὸ πλεῖον*]=μᾶλλον (ὅρα Α', 13,5). Ὁ Ἐρουερδὴν γράφει «*τὸ πλέον*» (πρβλ. Α', 36, 1). (ὅρα Σταλλ. Quaest. Gramm. σ. 57—58). —*τὴν στρατείαν ξυναγαγὼν ποιήσασθαι*]=*τὸν στόλον ἀγεῖραι* (Α', 9, 1). Ὅτι δὲ *στρατείαν* γραπτέον καὶ οὐχὶ *στρατιὰν* ὅρα Α', 3,5.

§ 4. *ναυσὶ πλείσταις*] δηλ. ἑκατὸν ναυσὶ (Ἰλ. Β, 576).—*πρὸς παρασχὼν*] κατ' ἀνάγνωσιν τοῦ Ἐρουερδῆνος ἀντὶ τοῦ «*προσπαρασχών*· διότι τὸ μὲν *πρὸς παρασχὼν* =προσέτι παρασχὼν (quasdam insuper praebuisse),τὸ δὲ *προσπαρασχὼν*=καὶ ἄλλας προσέτι παρασχὼν πρὸς αἷς οἱ Ἀρκάδες εἶχον (alias etiam praeter illas quas ipsi haberent praebuisse), ἀλλ' οἱ Ἀρκάδες δὲν εἶχον ναῦς (Ἰλ. Β, 614). Παρέσχε δ' αὐτοῖς ὁ Ἀγαμέμνων 60 ναῦς (Ἰλ. Ρ, 610). — *τοῦτο δεδήλωκεν*] ἀντ' αὐτοῦ ὁ Βάδαμος (Badhamus) γράφει «*τοῦτό τε δεδήλωκεν*». —*εἴ τῳ ἱκανὸς τεκμηριῶσαι*]ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου ἡ πίστις καὶ αὐθεντία τοῦ Ὁμήρου ἐν πράγμασιν ἱστορικοῖς ὀλίγη ἐνομίζετο (πρβλ. Α',10,3. Β',41,4. Ϛ',2, 1). «*Διὰ τοῦ ἱκανὸς τὸ ἀξιόπιστον τοῦ ποιητοῦ παρίστησι*» (Σχολ.)=si cui idoneus testis videtur (Haase). Τὴν φράσιν δὲ ταύτην ἐμιμήσαντο καὶ οἱ μεταγενέστεροι (πρβλ. Αἰλιαν. Ποικ. Ἱς. Β', 41. Η',6) —*καὶ ἐν τοῦ σκήπτρου τῇ παραδόσει*] ὁ Θουκυδ. πολλάκις παρεντίθησι τὴν γενικὴν μεταξὺ τῆς προθέσεως καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ =καὶ ἐν ᾧ μέρει ὁ ποιητὴς λέγει περὶ τῆς παραδόσεως τοῦ σκήπτρου εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα παρὰ τῶν προγόνων (ὅρα Ἰλ. Β, 101 —109). — *πολλῆσιν νήσοισι.. ἀνάσσειν*] Ἰλ. Β,108. Τίνες δ' ἦσαν αἱ νῆσοι αὗται εἶναι ἄγνωστον. Φαίνεται δὲ ὅτι ἦσαν αἱ μικραὶ περὶ τὴν Ἀργολίδα νῆσοι καί τινες ἐκ τῶν ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει. πρβλ. Εὐστάθ. εἰς Ἰλ.Β,108.—*ἔξω*]=ἐκτὸς (praeter), πρβλ. Α', 10,4. Ε',26,2.—*τῶν πε-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οὐκ ἂν οὖν νήσων ἔξω τῶν περιοικίδων (αὗται δὲ οὐκ ἂν πολλαὶ εἶεν) ἠπειρώτης ὢν ἐκράτει, εἰ μή τι καὶ ναυτικὸν εἶχεν. Εἰκάζειν δὲ χρὴ καὶ ταύτῃ τῇ στρατείᾳ οἵα ἦν τὰ πρὸ αὐτῆς.

10. Καὶ ὅτι μὲν Μυκῆναι μικρὸν ἦν, ἢ εἴ τι τῶν τότε πόλισμα νῦν μὴ ἀξιόχρεων δοκεῖ εἶναι, οὐκ ἀκριβεῖ ἄν τις σημείῳ χρώμενος ἀπιστοίη μὴ γε-

περιοικίδων] τῶν πέριξ οἰκουμένων νήσων, πρβλ. «*τὰς ἐγγὺς νήσους ὧν ἦρχον*» (Ε', 84, 1), τῶν ἐν τῇ *περιοχῇ* τοῦ *Ἄργους* νήσων (Σχολ.). Τοιαῦται δὲ ἦσαν ἡ *Καλαύρεια* (Πόρος), *Ὑδρέα* (Ὕδρα), *Τιπάρηνος*, *Κεκρυφάλεια*, ἀμφίβολον δὲ ἂν καὶ ἡ *Αἴγινα*.—*οὐκ ἂν πολλαὶ εἶεν*] καὶ οὐχὶ εἶησαν ἀνάττικον ὄν (Herwerd. Studi σ.112). Ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἂν τίθεται ὡς ἐπιεικὴς ἔκφρασις τῆς ὁριστικῆς (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντακτ. § 408).

§ 5. *εἰκάζειν δὲ χρή*] πρβλ. Σχολ. «*εἰ γὰρ τὰ αὖθις ὑμνούμενα εὐτελῆ ἦν, πόσῳ μᾶλλον τὰ πρὸ αὐτῶν*».—*ταύτῃ τῇ στρατείᾳ*] δοτικὴ ὀργανική, ἣν λαμβάνουσι τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα *μέτρον*, *ξημίαν*, *εἰκασίαν* καὶ *κρίσιν* συνήθως (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 130, σημ. 1). Ἀντὶ δὲ τῆς δοτικῆς τίθεται καὶ ἡ γενικὴ μετὰ τῆς ἀπὸ καὶ ἐκ, ὡς «*ἀπιστίαν ἂν τὴν δύναμιν εἰκάζεσθαι ἀπὸ τῆς φανερᾶς ὄψεως τῆς πόλεως*» (Α', 10, 2) καὶ «*τίν' ἐκ τῶν δ' εἰκάσαι λόγος πάρα;*» (Αἰσχύλ. Ἑπτ. 356).

Κεφ. 10. *Ὁ Τρωικὸς πόλεμος καὶ κατ' αὐτὸν τὸν Ὅμηρον ὑποδεέστερος τοῦ Πελοποννησιακοῦ εἶναι.*

§ 1. *Καὶ ὅτι μὲν Μυκῆναι μικρὸν ἦν*] ἡ διὰ τοῦ ὅτι αὕτη πρότασις εἶναι ὡς τὸ ἀντικείμενον τοῦ *χρώμενος*, οὗ τινος κατηγορούμενον τὸ «*σημείῳ*», τὸ δὲ *μὲν* ἔμεινεν ἀνταπόδοτον διὰ τὴν μεταβολὴν τῆς συντάξεως (§ 3), ἀντιτίθεται δὲ εἰς τὸ «*νομιζειν δὲ*» κ.τ.λ. (§ 3)· τὸ δὲ «*ἦν*» συνεφώνησε καθ' ἕλξιν πρὸς τὸ κατηγορούμενον, πρβλ. «*αἴτιον δ' ἦν οἱ Λακεδαιμόνιοι*» (Δ', 26, 5). «*τὸ χωρίον πρότερον ἐννέα ὁδοὶ ἐκαλοῦντο*» (Δ', 102, 3)· «*ἐστὸν δύο λόφω ἡ Ὑδρηέντη ὑψηλώ*» (Γ', 112, 1)· ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 32, 5. Εἶπε δὲ «*ἦν*», διότι ἐπὶ Θουκυδίδου αἱ Μυκῆναι ἦσαν κατεστραμμέναι ὑπὸ τῶν Ἀργείων ἀπὸ τοῦ 468 π.Χ. (Διόδ. ΙΑ', 65, Στράβ. Η', σ. 377). Εἰς δὲ τὸ *μικρὸν* τινὲς μὲν ἐννοοῦσιν ἐκ τῶν ἑπομένων τὸ *πόλισμα*, διότι τὸ *αἱ Μυκῆναι* δὲν εἶναι γενικὴ ἔννοια ὥστε νὰ τεθῇ τὸ κατηγορούμενον κατ' οὐδέτερον ἐνικὸν ἐπίθετον (Κυννήρ. Γραμμ. § 360), ἄλλοι δὲ λαμβάνουσιν ὡς κατηγορούμενον μόνον τὸ *μικρὸν*—μικρός τις τόπος, ὅπερ καὶ πιθανώτερον, παράβλ. «*Ἡ Λήμνιος δόξει πολυωνότατον τῶν τότε εἶναι*» (Α', 138, 5) καὶ «*ἥκιστα δὲ ἡ Χαιρώνεια ἔσχατον τῆς Βοιωτίας*» (Δ', 76, 3).—*ἢ εἴ τι τῶν τότε πόλισμα*] εἶναι δευτέρα ἔνστασις τοῦ ἀπιστοῦντος, ἣν ἀνασκευάζει ὁ Θουκυδίδης—*ἢ ἐάν τις πόλις* (ἴδρυμα πόλεως) *τῶν τότε φαίνηται νῦν οὐχὶ μεγάλη*.—*ἀξιόχρεων*]=μέγα, πρβλ. «*ἀφικόμενος πρὸς πόλιν Ἀδὴν ἀξιόχρεων*» (Πολύβ. Λ', λ', 5, κτλ.).—*οὐκ ἀκριβεῖ ἄν τι σημείῳ χρώμενος*] πρβλ. Σχολ. «*οὐ γάρ ἐστιν ἀκριβὲς σημεῖον τὸ ἐκ τῶν τόπων τὰς δυνάμεις τῶν ἀνθρώπων στοχάζεσθαι*». Τὸ *οὐκ* συναπτέον τῷ *ἀκριβεῖ σημείῳ*, ὅπερ εἶναι κατηγορούμενον τοῦ ὑπονοουμένου τούτῳ, ὅηλ. «*ὅτι Μυκῆναι... δοκεῖ εἶναι*». Ἡ δὲ μετοχὴ *χρώμενος* εἶναι τροπική. Ἔχει δὲ τὸ ὅλον ὧδε· «*τούτῳ, ὅτι αἱ Μυκῆναι μικρὸν ἦν, κτλ., οὐκ ἀκριβεῖ σημείῳ χρώμενος εἰς ἀπιστοίη ἂν μὴ γενέσθαι τὸν στόλον τοσοῦτον*»=τούτῳ, ὅτι αἱ Μυκῆναι ἦν μικρὸς τόπος, κτλ., ὅπερ μεταχειριζόμενός τις ὡς ἀπόδειξιν ἤθελεν ἀπιστῆ ὅτι ἔγινεν ἡ στρατεία τοσαύτη, εἶναι ἀνακριβὴς ἀπόδειξις.—*ἀπιστοίη μὴ γενέ-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βάρους

νέσθαι τὸν στόλον τοσοῦτον ὅσον σί τε ποιηταὶ εἰρήκασι καὶ ὁ λόγος κατέχει. Λακεδαιμονίων γὰρ εἰ ἡ πόλις ἐρημωθείη, λειφθείη δὲ τά τε ἱερὰ καὶ τῆς κατασκευῆς τὰ ἐδάφη, πολλὴν ἂν οἶμαι ἀπιστίαν τῆς δυνάμεως προελθόντος πολλοῦ χρόνου τοῖς ἔπειτα πρὸς τὸ κλέος αὐτῶν εἶναι (καίτοι Πελοποννήσου τῶν πέντε τὰς δύο μοίρας νέμονται τῆς τε ξυμπάσης ἡγοῦνται καὶ τῶν ἔξω ξυμ-

σθαι] μετὰ τὰ ἀρνητικὰ ῥήματα τίθεται τὸ ἀπαρέμφατον σὺν τῷ *μὴ* περιττεύοντι κατὰ συνήθειαν τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων = ἀπιστοίη γενέσθαι, οὐ πιστεύοι γενέσθαι, πρβλ. *«οἱ Ἀθηναῖοι οὐ παρῆσαν ταῖς ναυσίν, ἀπιστοῦντες αὐτὸν μὴ ἥξειν»* (Β', 101,1)· *«ἀπιστοῦντες μὴ εἶναι τοὺς παραδόντας τοῖς τεθνεῶσιν ὁμοίους»* (Δ', 40, 2)· ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 419. Τὸ δὲ *«ταῦ μὴ γενέσθαι τὸν στόλον τοσοῦτον»* ἐννοητέον καὶ ἐντῷ *«σημείῳ»*.—*τὸν στόλον*] ὅρα Α', 9,1.—*καὶ ὁ λόγος*]=ἡ παράδοσις (Α',11, 3). — *κατέχει*] ἀμεταβάτ. ὅπως καὶ παρὰ Λατίνοις τὸ obtinet (Liv. XXI, 46,10)= ἐπικρατεῖ (πρβλ. Α', 11, 3).

§ 2. *Λακεδαιμονίων γὰρ*] ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἀνωτέρω *«οὐκ ἀκριβεῖ ἄν τις σημείῳ χρώμενος ἀπιστοίη»*. Διὰ λόγους δὲ ῥητορικοὺς προτάσσει τὴν ἰσχυροτέραν λέξιν ἀντὶ τοῦ *«εἰ γὰρ ἡ πόλις Λακεδαιμονίων»*.—*καὶ τῆς κατασκευῆς τὰ ἐδάφη*]= καὶ τῶν κτισμάτων τὰ θεμέλια. Ὁ δ' ἑνικὸς ἀριθμὸς *κατασκευὴ* (πρβλ. Α', 89, 3, Β',5,4, 14,1) τίθεται περιληπτικῶς,πρβλ. καὶ *κέραμος* (Β',4,2), ἂν καὶ μικρὸν ὄπισθεν μεταχειρίζεται τὸν πληθυντ. *«κατασκευαῖς πολυτελέσιν»*. Ἡ δὲ λέξις *κατασκευὴ* ἂν καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ ἐν ἑνικῷ (Α', 89, 3, Β', 5, 4, 14, 1) καὶ ἐν πληθ. ἀριθμῷ (Β', 58,1. 65, 2. Δ',31,3) σημαίνει τὰ σκεύη, τὰ ἔπιπλα καὶ διακρίνεται τοῦ *οἶκος, οἰκία, οἰκοδομὴ* (Β',14,1. 65,2. Ξενοφ. Παιδ. Ζ', ε', 72), σημαίνει ὅμως καὶ ὅλην τὴν διακόσμησιν τοῦ οἴκου καὶ αὐτὰ τὰ οἰκοδομήματα καὶ τὰ ἔργα τὰ κατοικήσιμον πόλιν τινὰ καθιστῶντα καὶ κοσμοῦντα.—*ἀπιστίαν τῆς δυνάμεως*] γενικὴ ἐξ ἀντικειμένου=ἀπιστίαν (ἀμφιβολίαν) περὶ τῆς δυνάμεως ἢ πρὸς τὴν δύναμιν.—*προελθόντος πολλοῦ χρόνου*] = παρελθόντος πολλοῦ χρόνου (παράβλ. Πλάτ. Πολιτικ. 273,α').—*πρὸς τὸ κλέος αὐτῶν*] ἡ *πρὸς* σημαίνει σύγκρισιν, συναπτέον δὲ τῷ *«ἀπιστίαν»*, τῆς δὲ λέξεως *κλέος* ἐποιήσαντο χρῆσιν καὶ ὁ Ξενοφῶν καὶ ὁ Πλάτων καὶ ὁ Λυσίας. —*εἶναι*] συναπτέον τῷ *ἄν* = *εἶναι ἄν*, ὅπερ εἶναι ἡ ἀπόδοσις τῆς ὑποθέσεως, = *ὅτι εἴη ἄν* (ὅρα Γ. Ζηκίδου Συντ. § 568). — *τῶν πέντε τὰς δύο μοίρας*] = τὰ δύο πέμπτα. Καὶ τὰ μὲν δύο, ἅτινα νέμονται, εἶναι ἡ *Λακωνικὴ* καὶ ἡ *Μεσσηνία*, τὰ δ' ἄλλα τρία εἶναι ἡ *Ἀργολίς*, ἡ *Ἀχαΐα* καὶ ἡ *Ἀρκαδία* (ἐν ᾗ καὶ ἡ *Ἦλις*), πρβλ. Παυσ. Ε', α', 1. Ἄλλοι δὲ ἄλλως διαιροῦσι τὴν Πελοπόννησον (ὅρα Σχολ. καὶ Cobet Ὑπερείδ.σ.63. Mnemosynon. scri VIII, σ. 68).—*νέμονται*]=κέκτηνται,ἀνήκουσι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἰδίᾳ.—*τῆς τε ξυμπάσης ἡγοῦνται*]=καὶ πάσης ὁμοῦ τῆς Πελοποννήσου τὴν ἡγεμονίαν ἔχουσι (πλὴν τῶν Ἀργείων καὶ Ἀχαιῶν. Β', 9, 2). Μετεχειρίσατο δὲ γενικωτέραν ἔκφρασιν.— *καὶ τῶν ἔξω ξυμμάχων πολλῶν*] = καὶ τῶν ἔξω Πελοποννήσου (ὅρα Β', 9, 2) συμμάχων ὄντων πολλῶν. ἦσαν δ' οὗτοι οἱ *Μεγαρεῖς, Φωκεῖς, Λοκροί, Βοιωτοί, Ἀμπρακιῶται, Λευκάδιοι* καὶ *Ἀνακτόριοι* (Β', 9,2). Ὁ Κόβητος (Ὑπερείδ. σ. 62) ὠθελίζει τὸ *ξυμμάχων*. Ὁ δὲ Κρόζετος πλημμελῶς νομίζει τὸ μὲν τῶν ἔξω γενικὴν μεριστικὴν ἀνταποκρινομένην εἰς τὸ *Πελοποννήσου*, τὸ δὲ *ξυμμάχων* κατηγορούμενον=*καὶ τῶν ἔξω πολλοὺς ἔχουσι ξυμμάχους* ἀντὶ τοῦ μόνου ὀρθοῦ—*καὶ*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μάχων πολλῶν· ὅμως δέ, οὔτε ξυνοικισθείσης τῆς πόλεως οὔτε ἱεροῖς καὶ κατασκευαῖς πολυτελέσι χρησαμένης, κατὰ κώμας δὲ τῷ παλαιῷ τῆς Ἑλλάδος τρόπῳ οἰκισθείσης, φαίνοιτ' ἂν ὑποδεεστέρα), Ἀθηναίων δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο παθόντων διπλασίαν ἂν τὴν δύναμιν εἰκάζεσθαι ἀπὸ τῆς φανερᾶς ὄψεως τῆς πόλεως ἥ ἔστιν. Οὔκουν ἀπιστεῖν εἰκὸς οὐδὲ τὰς ὄψεις τῶν πόλεων μᾶλλον 3

ἔξω σύμμαχοι, ὧν ἡγοῦνται, εἰσὶ πολλοί. — οὔτε ξυνοικισθείσης τῆς πόλεως] κατὰ διόρθωσιν Στεφάνου ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις «πόλεως», ὃ δ' Ἐρμαννὸς ὀβελίζει ὅλως τὸ πόλεως, ὁ δὲ Κλασσήνιος γράφων «πόλεως» νομίζει αὐτὸ κατηγορούμενον τοῦ ἐκ τῶν πρόσθεν ἐννοουμένου Λακεδαιμονίων τῆς πόλεως, δι' οὗ ἀποτελεῖ τὴν ἐξῆς θαυμασίαν σύνταξιν «ἡ πόλις ξυνοικίζεται πόλις». Ἄλλοι δὲ μεταχειριζόμενοι τὸ «πόλεως» ἑρμηνεύουσι δι' ἄλλων χωρίων, ἐν οἷς παραλείπεται τὸ ἄρθρον ἐν τῇ λέξει πόλις (Β', 72,3. Ϛ',62,2. Η', 67,2). Τὸ ξυνοικίζεσθαι δὲ ἐνταῦθα δὲν σημαίνει κατὰ τοὺς πλείστους τὸ ἐν μιᾷ πόλει ἀθροίζεσθαι (Β', 15, 2), διότι ἡ πόλις τῶν Λακεδαιμονίων τοὐλάχιστον ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἀπετελεῖτο ἐκ μιᾶς πόλεως, ἂν καὶ πολὺ ἀρχαιότερον ὡς συνῳκισμένη μνημονεύεται (Στράβ. Γ',σ. 481) ἀπὸ τοῦ Προκλέους ἤδη, ἀλλὰ σημαίνει τὸ συνεχεῖς ἔχειν τὰς οἰκοδομάς (aedificia continua habere). Ἡμεῖς προτιμῶμεν νὰ ἑρμηνεύσωμεν τὸ ξυνοικισθείσης διὰ τοῦ οἰκισθείσης εἰς ἕν, ὅπερ εἶναι ἀντίθετον τοῦ κατὰ κώμας οἰκισθείσης, διότι ἄλλως δὲν δύναται νὰ ἑρμηνευθῇ ἡ περίμετρος αὐτῆς ἡ ἐκ 48 σταδίων (Πολύβ. Θ',κα',2), μνημονεύεται δὲ τῆς Σπάρτης καὶ ἡ εἰς 4 κώμας διαίρεσις (Wachsm. Antiqu. Gr I, p. 373 καὶ Herm. Antiqu. Gr. § I, 24). — κατασκευαῖς] = κτίσμασιν. — κατὰ κώμας οἰκισθείσης] ὅρα Α', 5, 1. — φαίνοιτ' ἂν ὑποδεεστέρα] δηλ. ἡ δύναμις ὡς ὑποκείμενον, ὡς δεύτερος δ' ὅρος συγκρίσεως εἶναι τὸ «ἢ ἔστιν», ὡς ἐκ τῶν ἑπομένων φαίνεται. Σφάλλεται δ' ὁ Κλασσήνιος δεικνύων ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ ῥήματος φαίνεσθαι περὶ δυνάμεως λεγόμενον, διότι καὶ ἀλλαχοῦ τὸ φαίνεσθαι μετὰ μόνου ἐπιθέτου κείμενον σημαίνει κρίσιν καὶ δοξασίαν, ὡς μικρὸν ὄπισθεν, «ὅμως δὲ φαίνεται καὶ οὕτως ἐνδεεστέρα (ἡ στρατεία)» (§ 3). πρβλ. Γ', 11,2. 44,2. Ὅπερ δ' ἐνταῦθα διὰ τοῦ φαίνεσθαι ἐξήνεγκε μικρὸν ὄπισθεν ἐκφέρει διὰ τοῦ «εἰκάζεσθαι ἀπὸ τῆς φανερᾶς ὄψεως» ὁμοίως εἰς τὸ δύναμιν ἀναφερόμενον. Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν ὑποκείμενον τοῦ φαίνοιτ' ἂν τὸ πόλις, ἔνθα ὑπάρχουσι τότε καὶ γενικαὶ ἀπόλυτοι ἐπὶ ταυτοπροσωπίας, καὶ ἄλλοι γράφοντες ὑποδεέστερα κατὰ διόρθωσι Βαδάμου θεωροῦσιν ὑποκείμενον τὰ πράγματα αὐτῆς, — τὰ αὐτὰ ταῦτα παθόντων] γενικὴ ἀπόλυτος μετὰ σημασ. ὑποθετ. = εἰ πάθοιεν τὰ αὐτὰ τοῦτο, δηλ. εἰ ἐρημωθείη ἡ πόλις αὐτῶν κτλ. — διπλασίαν ἂν τὴν δύναμιν εἰκάζεσθαι] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ οἶμαι, ὅπερ ἐκ τῶν ἡγουμένων ἐπαναληπτέον = οἶμαι ὅτι διπλασία ἂν εἰκάζοιτο· Τὸ δὲ εἰκάζεσθαι = νομίζεσθαι, δοκεῖν (πρβλ. Ϛ',31,4), εἰς δὲ τὸ δύναμιν ἐννοητέον τὴν γενικὴν αὐτῶν. — ἀπὸ τῆς φανερᾶς ὄψεως] ἡ ἀπὸ σημαίνει τὸ δι' οὗ γίνεταί τι, ὅπερ ἠδύνατο νὰ ἐξενεχθῇ καὶ δι' ἁπλῆς δοτικῆς τοῦ ὀργάνου, πρβλ. «εἰκάζειν δὲ χρὴ καὶ ταύτῃ τῇ στρατείᾳ οἷα ἦν τὰ πρὸ αὐτῆς» (Α',9,5). Τὸ δὲ ὄψις ἐνταῦθα (καὶ § 3 κατωτ.) κεῖται μετὰ παθητ. διαθέσεως = τὸ ὁρώμενον, ἡ ἐπιφάνεια. — ἥ ἔστιν] συναπτέον πρὸς τὸ διπλασίαν ἔννοιαν συγκριτικὴν περιέχον (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 496).

§ 3. οὔκουν] ὁ Κλασσήνιος γράφει «οὐκ οἶν» (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 515). — ἀπι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σκοπεῖν ἢ τὰς δυνάμεις, νομίζειν δὲ τὴν στρατείαν ἐκείνην μεγίστην μὲν γενέσθαι τῶν πρὸ αὐτῆς, λειπομένην δὲ τῶν νῦν, τῇ Ὁμήρου αὖ ποιήσει εἴ τι χρὴ κἀνταῦθα πιστεύειν, ἣν εἰκὸς ἐπὶ τὸ μεῖζον μὲν ποιητὴν ὄντα κοσμῆσαι, ὅμως δὲ φαίνεται καὶ οὕτως ἐνδεεστέρα. Πεποίηκε γὰρ χιλίων καὶ διακοσίων νεῶν τὰς μὲν Βοιωτῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἀνδρῶν, τὰς δὲ Φιλοκτήτου πεντήκοντα, δηλῶν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὰς μεγίστας καὶ ἐλαχίστας· ἄλλων γοῦν μεγέθους πέρι ἐν νεῶν καταλόγῳ οὐκ ἐμνήσθη. Αὐτερέται δὲ ὅτι ἦσαν καὶ μάχιμοι πάν-

στειν] *τὰ κατὰ Μυκήνας καὶ τὸν στόλον τὸν εἰς Τροίαν* (Σχολ.). — *εἰκός*] ἐπὶ τῶν μετοχῶν *εἰκὼς* καὶ *χρεὼν* παραλείπεται τὸ *ἐστί* (Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 30, 5).—*μεγίστην τῶν πρὸ αὐτῆς*] πρβλ. *ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων* (Α', 1, 1).—*λειπομένην δὲ τῶν νῦν*]=κατωτέραν τῶν νῦν (τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου), ὑποδεεστέραν (inferiorem)· περὶ τοῦ *λείπεσθαί τινος* ὅρα Α', 144, 5. Ε', 69, 1. Ϛ', 72, 2. Ζ', 70, 3.—*τῇ Ὁμήρου αὖ ποιήσει*] τὸ *αὖ* = πάλιν, πρῶτον δ' ἐμνημόνευσε τοῦ Ὁμήρου ἐν Α', 9, 3. *Ποίησις* δὲ περιληπτικῶς σημαίνει τὰ ποιήματα, ἄθροισμα ποιημάτων (πρβλ. Πλάτ. Τίμ. 20, ε', Ἴων 531, δ', Φαίδρ. 278, γ'.), *ποίησις* δὲ ἐν τῇ Ἑλλ. γλώσσῃ ἐσήμαινεν οὐ μόνον τὴν ἀφῃρημένην ἔννοιαν τοῦ ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν συγκεκριμένην τοῦ πεποιημένου ἢ τῶν πεποιημένων=ποίημα ἢ ποιήματα, πρβλ. καὶ *κτῆσις*, *ὄψις*, κτλ. Ἡ φράσις δὲ ὅλη κεῖται παρενθετικῶς = *εἰ χρὴ κἀνταῦθα πιστεύειν τι* (σύστοιχ. ἀντικ.) *τῇ Ὁμήρου αὖ ποιήσει*. —*ἦν*] ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ἀναφέρεται εἰς τὸ πόρρω *στρατείαν* καὶ οὐχὶ εἰς τὸ ἐγγὺς *ποιήσει* (πρβλ. καὶ Α', 12, 2. 46, 4), ἐτέθη δὲ κατ' αἰτιατ. *ὡς ἀντικείμενον* τοῦ *κοσμῆσαι*, τὸ δὲ δεύτερον μέρος ἔμεινεν ἄνευ ὑποκειμένου ἀντὶ τοῦ «ἡ (στρατεία) καίπερ ὡς εἰκὸς ἐπὶ τὸ μεῖζον ὑπ' αὐτοῦ ποιητοῦ ὄντος κοσμηθεῖσα ὅμως φαίνεται καὶ οὕτως ἐνδεεστέρα».—*ἐπὶ τὸ μεῖζον*] ἡ ἐπὶ σημαίνει σκοπὸν = ἵνα μείζων φαίνηται (πρβλ. Α', 21, 1. Η', 74, 3), πρβλ. καὶ «*ἐπὶ τὸ πλεῖον*» (Ϛ', 34, 7). — *ὅμως δὲ φαίνεται*] δηλ. *ἡ στρατεία*.—*καὶ οὕτως*]=καὶ ἐπὶ τὸ μεῖζον κοσμηθεῖσα. Ἀντ' αὐτοῦ δὲ ὁ Ἐρουερδὴν γράφει «*καὶ ὧς*».

§ 4'. *πεποίηκε γ'ρ*] ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ «*φαίνεται ἐνδεεστέρα*». Τὸ δὲ *πεποίηκεν* εἶναι ἰδία λέξις περὶ ποιητικῆς περιγραφῆς.—*χιλίων καὶ διακοσίων νεῶν*] γενικὴ διαιρετικὴ = ἐκ 1200 νεῶν. Μετεχειρίσατο δὲ ἀριθμὸν στρογγύλον ἀντὶ τοῦ ἀκριβοῦς ἀριθμοῦ 1186 (Ἰλ. Β, 494—759) πρβλ. καὶ Σχολ. *ὃ μὲν Εὐριπίδης καὶ Ἀνυκάρων χιλίας ναῦς λέγουσι τὸν Ἀγαμέμνονα ἄγαγεῖν, ὁ δὲ Ὅμηρος χιλίας ἑκατὸν ἑξήκοντα ἕξ*» (ἀνθ' οὗ ἴσως γραπτέον *χιλίας ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἕξ* πρβλ. καὶ Εὐστάθ. Ἰλ. Β, 358). Καὶ ὁ Αἰσχύλος χιλίας λέγει τὰς ναῦς (Ἀγαμ. 45).—*τὰς μὲν Βοιωτῶν*] Ἰλ. Β, 510. — *εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἀνδρῶν*] γενικὴ τῆς ἰδιότητος (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 102) ἐπέχουσα τόπον κατηγορουμένου (αὐτόθ. § 27, 4), ὡσεὶ ἔλεγεν *ἑκατοντάνδρους*.—*τὰς δὲ Φιλοκτήτου*] Ἰλ. Β, 719.—*πεντήκοντα*] δηλ. *ἀνδρῶν*=πεντηκοντάνδρους.—*ὡς ἐμοὶ δοκεῖ*] ἀπρόσωπον μεθ' ὑποκ. τῆς ἀφῃρημ. ἐννοίας =ὡς δόξα ἔστιν ἐμοί=ὡς νομίζω.—*ἄλλων γοῦν μεγέθους πέρι*] = de aliarum certe magnitudine. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἀναστροφὴ τῆς προθέσεως ἀντὶ τοῦ «*περὶ μεγέθους*» (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 176). — *αὐτερέται*] πρβλ. «*οὕτω* (αὐτερέτας) *Θουκυδίδης ὠνόμασε τοὺς καὶ ἐρέττοντας καὶ ἀπομαχομένους*» (Πολυδ. Α', 95). —*καὶ μάχιμοι*] ὁ Ἐρουερδὴν ὑποπτεύει τὰς λέξεις ταύτας μετὰ τὸ *αὐτερέται*, πρβλ. καὶ «*οἵτινες αὐτερέται κομι-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τες, ἐν ταῖς Φιλοκτήτου ναυσὶ δεδήλωκε· τοξότας γὰρ πάντας πεποίηκε τοὺς προσκώπους. Περίνεως δὲ οὐκ εἰκὸς πολλοὺς ξυμπλεῖν ἔξω τῶν βασιλέων καὶ τῶν μάλιστα ἐν τέλει, ἄλλως τε καὶ μέλλοντας πέλαγος περαιώσεσθαι μετὰ σκευῶν πολεμικῶν οὐδ' αὖ τὰ πλοῖα κατάφρακτα ἔχοντας, ἀλλὰ τῷ παλαιῷ τρόπῳ λῃστικώτερον παρεσκευασμένα. Πρὸς τὰς μεγίστας δ' οὖν καὶ ἐλαχίστας ναῦς τὸ μέσον σκοποῦντι οὐ πολλοὶ φαίνονται ἐλθόντες, ὡς ἀπὸ πάσης τῆς Ἑλλάδος κοινῇ πεμπόμενοι. 5

11. Αἴτιον δ' ἦν οὐχ ἡ ὀλιγανθρωπία τοσοῦτον ὅσον ἡ ἀχρηματία. Τῆς 1

σθέντες καὶ ὁπλιτεύσουσιν εὐθύς» (Ξ', 91, 4), καὶ ἐκ τινων ἐλευθέρων μιμήσεων τοῦ Πρακοπίου (Πόλ.Βανδ.Α', 2.Πόλ.Γότθ.Δ', 20), ἔνθα ἐλλείπει τὸ μάχιμοι. — *ἐν ταῖς Φιλοκτήτου ναυσὶ*] πρβλ. Ἰλ.Β,719, κ. ἐ. *εὑρέται δ' ἐν ἑκάστῃ πεντήκοντα ἐμβεβᾶσαν, τόξων εὖ εἰδότες ἶφι μάχεσθαι».— τοὺς πρασκώπους*]=τοὺς πρὸς ταῖς κώπαις ναύτας, ταὺς κωπηλάτας (Σχολ.).—*περίνεως*]=«τοὺς μὴ ἐν ταῖς ναυσὶν ἐρέττοντας ἢ ἄλλο τι πράττοντας, ἀλλ' ἁπλῶς ἐπιβάτας ὄντας» (Δούκας), πρβλ. καὶ Πολυδ. Α', 95.—*ἔξω τῶν βασιλέων*]=ἐκτός, ἐπὶ τῆς τοιαύτης δὲ σημασίας δὲν ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς ἄλλοις τῶν Ἀττικῶν (ὅρα Λ', 9, 4).—*καὶ τῶν μάλιστα ἐν τέλει*]=καὶ τῶν ἡγεμόνων ἐκτὸς τῶν βασιλέων, «οἷον Μηριόνου καὶ Πατρόκλου καὶ τῶν τοιούτων ἐν τέλει» (Σχολ.). «Τέλος . . λέγεται καὶ ἀντὶ ἀρχῆς. Θουκυδίδης· προσελθὼν δὲ τοῖς τέλεσιν, ὡς εἰ ἔφη τοῖς ἐν ἀρχῇ οὖσι» (Σχολ. Πλάτ. Συμπ. 205, α'). —*ἄλλως τε καὶ μέλλοντας . . . ἔχοντας*] ἔδει νὰ εἴπῃ «*μελλόντων . . ἐχόντων*», διότι αὐχὶ μόνον περὶ τῶν περίνεων αἱ μετοχαὶ αὗται δύνανται νὰ νοηθῶσι, ἀλλὰ περὶ ὅλων τῶν Ἑλλήνων, ἔθηκε δ' αἰτιατικὴν ὁ Θουκυδίδης πρὸς τοὺς ἄρχοντας τοῦ στρατοῦ ἀποβλέψας.—*μετὰ σκευῶν πολεμικῶν*] ἐν ταύταις δὲν δύναταί τις νὰ συμπεριλάβῃ καὶ τὰς λιθοβόλους μηχανάς, ἃς οἱ Ἕλληνες ἐν τῷ Τρωικῷ πολέμῳ δὲν μετεχειρίσαντο.—*αὖ*]=*ἀφ' ἑτέρου*.—*τὰ πλοῖα κατάφρακτα*] τὸ *κατάφρακτα* κατηγορούμενον τοῦ τὰ *πλοῖα*. Κατάφρακτα δὲ πλοῖα εἶναι *νῆες κατάστρωμα ἔχουσαι* (Α', 14, 2), αἵτινες ὑπὸ Ἀρριανοῦ *πεπραγμέναι* (Ἀνάβ. Ζ', 19', 4) καλοῦνται καὶ ὑπὸ τῶν Λατίνων constratae naves καὶ tectae. «*Οὐκ ἦν ασαντιδωμένα τὰ πλοῖα, ὥστε κάτω μὲν τιθέναι τὰ ὅπλα, αὐτοὺς δὲ ἄνω διάγειν*» (Σχολ.). — *λῃστικώτερον*]. *αὐτὰ γὰρ τῶν λῃστῶν πλοῖα οὐκ ἦν ασαντιδωμένα, ἀλλὰ κάτω ἐκαθέζοντο διὰ τὸ μὴ φαίνεσθαι αὐτοὺς ὑπιπλέοντας*» (Σχολ.), πρβλ. καὶ Ξ', 104, 3.

§ 5. *πρὸς τὰς μεγίστας*] ἡ πρὸς σημαίνει ἀναφοράν.—*δ' οὖν*] ὅρα Α',3,4. Τοῦτο κατὰ διόρθωσιν τοῦ Βεκκήρου ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις γοῦν. — *τὸ μέσον σκοποῦντι*] δοτικὴ τῆς ἀναφορᾶς. Πρβλ.Σχολ. *ἀμέσων τῶν ἑκατὸν εἴκοσι καὶ τῶν πεντήκοντά ἐστι πε'· συνάγεται οὖν ὁ τῶν χιλίων διακοσίων νεῶν τῶν ἀνδρῶν ἀριθμὸς μυριάδων δύο καὶ δισχιλίων».—ὡς πεμπόμενοι*] τὸ *ὡς* = ἐπὶ τῷ λόγῳ, ἐπὶ τῇ σκέψει ὅτι πέμπονται ἐξ ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος, ἐάν τις σκεφθῇ ὅτι πέμπονται.—*ἀπὸ πάσης*] καὶ οὐχὶ *ὑπὸ πάσης*, διότι σημαίνεται ἡ πηγή, ἀφ' ἧς ἐλήφθησαν οἱ πεμπόμενοι.

Κεφ. 11. *Αἴτιον δὲ τούτου ἦν ἡ ἀχρηματία.*

§ 1. *Αἴτιον*] κατ' οὐδέτερον γένος τὸ ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον καὶ ἀνομοιογενῶς πρὸς τὸ ὑποκείμενον τίθεται (πρβλ. Α', 10, 1, Δ', 26, 5). — *τῆς γὰρ τροφῆς ἀπορία*] τὸ ἄρθρον ἐλλείπει ἐν τῷ ἀπο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γὰρ τροφῆς ἀπορίᾳ τόν τε στρατὸν ἐλάσσω ἤγαγον καὶ ὅσον ἤλπιζον αὐτόθεν πολεμοῦντα βιοτεύσειν, ἐπειδὴ δὲ ἀρικόμενοι μάχῃ ἐκρατήθησαν (δῆλον δέ· τὸ γὰρ ἔρυμα τῷ στρατοπέδῳ οὐκ ἂν ἐτειχίσαντο), φαίνονται δ' οὐδ' ἐνταῦθα πάσῃ τῇ δυνάμει χρησάμενοι, ἀλλὰ πρὸς γεωργίαν τῆς Χερσονήσου τραπόμενοι

ρίᾳ, διότι=ἐπεὶ ἦν αὐτοῖς ἀπορία (ἔλλειψις), τὸ δὲ *τῆς τροφῆς* = *τῆς ἀναγκαίου τροφῆς* (Α', 2, 2), πρβλ. καὶ «*τῶν παλαιῶν ἀσθένειαν*» (Α', 3, 1) καὶ «*τοῦ ὕδατος ἐπιθυμίᾳ*» (Β', 52, 2). Λέγει δὲ ταῦτα ὁ Θουκυδίδης δηλῶν ὅτι στερούμενοι χρημάτων δὲν ἠδύναντο νὰ ἀγοράσωσι τροφὰς οἱ Ἕλληνες. — *ἐλάσσω*] δηλ. *τοῦ δέοντος, ἢ ὅσον ἔδει αὐτοὺς ἀγαγεῖν*. — *αὐτόθεν*] ἐκ τῆς χώρας τῆς Τροίας, συναπτέον δὲ τῷ *βιοτεύσειν*. — *πολεμοῦντα*] τροπικὴ μετοχή, πρβλ. καὶ «*εἰθισμένοι ἀπὸ πολέμου βιοτεύειν*» (Ξεν. Παιδ. Γ', 6', 25). — *βιοτεύσειν*]=τὸν βίον ποιήσεσθαι (Α', 5, 1), «*τροφὴν ἕξειν*» (Σχολ.). — *ἐπειδὴ δέ*] ὁ Βεκκῆρος γράφει «*ἐπειδή τε*», ἀλλὰ καὶ ὁ *τε . . δέ* ἀνταποδίδονται ἀλλήλοις (Α', 25, 3. Γ', 52, 2. Ε', 9, 9. Η', 16, 3), τοῦ *δὲ* καί τινα ἀντίθεσιν σημαίνοντος. Ἐνταῦθα συνδέονται «*τόν τε στρατὸν . . . ἐπειδὴ δέ*». — *μάχῃ ἐκρατήθησαν*] κατὰ διόρθωσιν τοῦ Θειρσίου καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ Κοβήτου ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις «*μάχῃ ἐκράτησαν*», ὅπερ φαίνεται ἀνάρμοστον πρὸς τὰ ἑπόμενα, ἂν καὶ ὁ μὲν Σχολιαστὴς ἑρμηνεύει «*τῇ τῆς ἀποβάσεως εἰς τὴν ξηρὰν τῶν νεῶν, ἐν ᾗ Ἡρωτεσίλαος πίπτει*» (πρβλ. Ἰλ. Β, 701 κ. ἑ.), ὁ δὲ Μέλλορνος (Mellhorn Annal. Philol. 1829 p. 403 καὶ Apposit. p. 6) μετατίθησι τὴν παρένθεσιν γράφων «*μάχῃ ἐκράτησαν, φαίνονται δ' οὐδ' ἐνταῦθα (δῆλον δέ· τὸ γὰρ ἔρυμα τῷ στρατοπέδῳ οὐκ ἂν ἐχρήσαντο) πάσῃ τῇ δυνάμει χρησάμενοι*», ἀλλὰ καὶ οὕτω προσκρούει τὸ «*οὐδ' ἐνταῦθα*». — *δῆλον δὲ*]= δῆλον δὲ ὅτι μάχῃ ἐκρατήθησάν ἐστι τόδε. — *τὸ γὰρ ἔρυμα τῷ στρατοπέδῳ*] ὁ γὰρ διασαφητικὸς (ὅρα Α', 8, 1). *ἔρυμα* δ' εἶναι τὸ τεῖχος ἐκεῖνο, ὅπερ ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος (Ἰλ. Η, 336—343 καὶ 433—438. Ξ, 55, κ. ἑ.), ὁ δὲ Σχολιαστὴς λέγει «*ἔρυμα λέγει νῦν οὐχ ὅπερ ἐν τῇ η' λέγει Ὅμηρος γενέσθαι, ἀλλὰ πρότερον μικρότερον διὰ τὰς τῶν βαρβάρων ἐπιδρομάς*», τοῦτο δὲ παραδέχεται καὶ ὁ Κλασσήνιος, λέγων ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου μνημονευόμενον τεῖχος ἐγένετο πολλῷ βραδύτερον, ἀλλ' ἐνταῦθα ἐννοεῖ ὀχύρωμα μνημονευόμενον ὑπὸ τῶν κυκλικῶν ποιητῶν. Πάντα ταῦτα εἶναι εἰκασίαι, βέβαιον δ' εἶναι ὅτι ὁ Θουκυδίδης δὲν βαίνει χρονολογικῶς ἐν τοῖς περὶ Τροίας γενομένοις πολέμοις, ἀλλὰ λέγει τὰ κυριώτατα καὶ δὴ τὴν μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Ἀχιλλέως ἀπὸ τῆς μάχης ἧτταν τῶν Ἑλλήνων καὶ τὸ κατασκευασθὲν ὀχύρωμα τῶν νεῶν πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν ἐφόδων τοῦ Ἕκτορος. — *οὐκ ἂν ἐτειχίσαντο*] ἐλλείπει ἡ ὑπόθεσις, ἥτις εἶναι «*εἰ μὴ ἐκρατήθησαν μάχῃ*» (πρβλ. καὶ Α', 68, 4. 102, 2). Τὸ δὲ *τειχίζομαί τι* εἶναι μέσον ὠφελείας (ὅρα Γ', 105, 1. Ἀνδοκ. 3, 38. Ξεν. Παιδ. Ϛ', α', 19). Τὸ δὲ *στρατοπέδῳ* εἶναι δοτικὴ περιποιητική, πρβλ. «*τεῖχος ἐτειχίσαντο νεῶν ὕπερ*» (Ἰλ. Η, 449) καὶ «*τεῖχος ἔδειμαν, εἶλαρ νηῶν τε καὶ αὐτῶν*» (αὐτόθ. 435—6). «*Δύο δὲ σημαίνει τὸ στρατόπεδον, τὸν λαὸν τοῦ στρατοῦ καὶ τὸν τόπον ἐν ᾧ ὁ λαός· ἐτυμώτερον δέ ἐστιν ἐπὶ τοῦ τόπου λέγεσθαι, οἷον τοῦ στρατοῦ πέδον*» (Σχολ. Θουκ. Α', 46, 5). — *φαίνονται δ' οὐδ' ἐνταῦθα*] ὁ δὲ τίθεται ἐνταῦθα καὶ ἐν τῇ ἀποδόσει (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 506), πρβλ. καὶ Β', 46, 1. Τὸ δὲ «*οὐδ' ἐνταῦθα*»=οὐδὲ τότε (ἐπειδὴ μάχῃ ἐκρατήθησαν). — *πρὸς γεωργίαν τῆς Χερσονήσου*] τὸ *γεωργίαν* ἄνευ ἄρθρου=πρὸς τὸ γεωργεῖν τὴν Χερ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ λῃστείαν [τῆς τροφῆς ἀπορίᾳ]. Ἢ καὶ μᾶλλον οἱ Τρῶες αὐτῶν διεσπαρμένων τὰ δέκα ἔτη ἀντεῖχον βίᾳ, τοῖς αἰεὶ ὑπολειπομένοις ἀντίπαλοι ὄντες. Περιουσίαν δὲ εἰ ἦλθον ἔχοντες τροφῆς καὶ ὄντες ἀθρόοι ἄνευ λῃστείας καὶ γεωργίας ξυνεχῶς τὸν πόλεμον διέφερον, ῥᾳδίως ἂν μάχῃ κρατοῦντες [εἷλον], οἵ γε καὶ οὐχ ἀθρόοι, ἀλλὰ μέρει τῷ αἰεὶ παρόντι ἀντεῖχον, πολιορκίᾳ δ' ἂν προσκαθεζόμενοι ἐν ἐλάσσονί τε χρόνῳ καὶ ἀπονώτερον τὴν Τροίαν εἷλον.

σόνησον (=τὴν θρακικὴν χερσόνησον), διότι κατ' Εὐστάθιον ('Ιλ. Ε, 4) ὁ Διομήδης κατὰ τὰ πρῶτα τοῦ Τρωικοῦ πολέμου ἔτη *τὴν Θράκην ἐγεώργει*, κατὰ δὲ τὸν τοῦ Θουκυδ. Σχολ. ἐποίει τοῦτο ὁ *Ἀκάμας* καὶ *Ἀντίλοχος*.— καὶ *λῃστείαν*] *λῃστείαν* δὲ λέγει τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Ἑλλήνων εἰς διαφόρους χώρας τοῦ Τρωικοῦ πεδίου, τὰς ἐκπολιορκήσεις πόλεων καὶ τὰς διαρπαγὰς αὐτῶν, τούτων δ' ἀρχηγὸς ἦν ὁ Ἀχιλλεὺς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ (πρβλ. 'Ιλ. Α, 366. Ι, 328. Υ, 92. 'Οδ. Γ, 106).—*τῆς τροφῆς ἀπορίᾳ*] τοῦτο ὠβέλισεν ὁ Ἐρουερδὴν ὃν ἐπανάληψις τοῦ ἐν ἀρχῇ εἰρημένου.—*ἢ καὶ μᾶλλον*]=δι' ὃ καὶ μᾶλλον, ὁ δὲ καὶ ἐπιτείνει τὸ *μᾶλλον* (=etiam magis), πρβλ. Γ', 13, 2. Δ', 1, 3.—*αὐτῶν διεσπαρμένων*] γενικὴ ἀπόλυτος μετ' αἰτιολ. σημασίας.—*τὰ δέκα ἔτη*]=τὰ γνωστὰ δέκα ἔτη, καθ' ἃ ἐπολέμησαν, οὗ ἕνεκα ἔθηκε τὸ ἄρθρον. Εἶναι δὲ χρονικὴ αἰτιατικὴ =ἐπὶ τὰ δέκα ἐκεῖνα ἔτη.—*βίᾳ*] συναπτέον τῷ *ἀντεῖχον*, ἑρμηνεύεται δὲ διὰ τοῦ *ἐν τῇ μάχῃ*, πρβλ. καὶ «*βίᾳ γὰρ ἂν εἷλον τὸ χωρίον*» (Α', 102, 2).—*τοῖς αἰεὶ ὑπολειπομένοις*]=*μέρει τῷ αἰεὶ παρόντι* (μικρ. ὑπισθ. § 2), τὸ δὲ *αἰεί*=ἑκάστοτε, *κατὰ καιρόν* (Σχολ.). —*ἀντίπαλοι*]=ἰσόπαλοι, ἀξιόμαχοι.

§ 2. *περιουσίαν*]=εὐπορίαν, ὡς ἀντίθετον τοῦ *ἀπορία*. — *ἄνευ λῃστείας καὶ γεωργίας*] ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας ὁ Ἐρουερδήν.—*τὸν πόλεμον διέφερον*] =*ὑπέμενον, ἐξήνυον, διήνυον* (Σχολ.), διεξῆγον, πρβλ. Ξ', 54, 5. Ἡρόδ. Α', 25. 74. Περὶ δὲ τοῦ παραταθ. ὅρα Α', 9, 4.—*ῥᾳδίως ἂν μάχῃ κρατοῦντες*] αἰτιολογ. μετοχὴ μετὰ τοῦ *ἂν* (ὅρα Α', 73, 4. Ε', 60, 5) =διότι ῥᾳδίως ἂν μάχῃ ἐκράτουν=εὐκόλως θὰ ἐνίκων τοὺς Τρῶας ἐν μάχῃ (μαχόμενοι, εἰ ἐμάχοντο αὐτοῖς ἀθρόοι). αἰτιολογεῖ δ' αὐτὴ ἡ μετοχὴ τὸ «*πολιορκίᾳ δ' ἂν προσκαθεζόμενοι*» (=εἰ προσεκαθέζοντο).—[*εἷλον*] παρέμβλημα, ὅπερ παρελήφθη ἐκ τοῦ ἑπομένου *εἷλον*. —*οἵ γε . . ἀντεῖχον*] παρένθεσις, ἧς ἕνεκα ἐτέθη ὁ ἑπόμενος *δὲ* ἐν τῷ «*πολιορκίᾳ δ' ἄν*», ὑπόθεν ἄρχεται ἡ ἀπόδοσις τῆς ὑποθέσεως, διότι ἔχει ἀντίθεσίν τινα ἡ ἀπόδοσις αὕτη πρὸς τὴν παρένθεσιν. Τὸ δὲ «*οἵ γε*» =διότι οὗτοι βεβαίως, πρβλ. «*Κλέαρχον δὲ καὶ εἶσω παρεκάλεσε σύμβουλον, ὅς γε καὶ αὐτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐδόκει πρατιμηθῆναι μάλιστα τῶν Ἑλλήνων*» (Ξεν. Ἀν. Α', ϛ', 5). —*μέρει*] δοτικὴ ὀργανική. —*πολιορκίᾳ δ' ἄν*] περὶ τοῦ *δέ*, ὅστις ἐτέθη διὰ ἀντίθεσιν πρὸς τὴν παρένθεσιν, ὅρα «*σχεδὸν γάρ τι ἥδη ἅπασα ἡ Σικελία πλὴν Ἀκραγαντίνων (οὗτοι δ' οὐδὲ μεθ' ἑτέρων ἦσαν), οἱ δ' ἄλλοι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους μετὰ τῶν Συρακοσίων . . ἐβοήθουν*» (Ζ', 33, 2).—*προσκαθεζόμενοι*] ὑποθετ. μετοχή. Τὸ *προσκαθέζομαι*=καθέζομαι πρός τινι πόλει, πρβλ. «*ἣν πρὸς τῇ πόλει κρατοῦσα καθέζηται*» (Ϛ', 49, 3). Τὸ δὲ «*πολιορκίᾳ προσκαθέζομαι*»=καθήμενος πρὸς τῇ πόλει πολιορκῶ αὐτήν. Λέγεται δὲ καὶ «*προσκαθέζομαι πόλιν*» (=περικυκλῶ. Α', 26, 5. 61, 3. Ε', 61, 4) ἄνευ τοῦ *πολιορκίᾳ*. — *ἐν ἐλάσσονί τε χρόνῳ καὶ ἀπονώτερον*] διὰ τοῦ *τε . . καὶ* συνδέονται ἀνόμοια γραμματικῶς, συγγενῆ δὲ κατ' ἔννοιαν =ὀλιγοχρονιώτερον καὶ ἀπονώτερον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀλλὰ δι' ἀχρηματίαν τά τε πρὸ τούτων ἀσθενῆ ἦν καὶ αὐτά γε δὴ ταῦτα ὀνομαστότατα τῶν πρὶν γενόμενα δηλοῦται τοῖς ἔργοις ὑποδεέστερα ὄντα τῆς φήμης καὶ τοῦ νῦν περὶ αὐτῶν διὰ τοὺς ποιητὰς λόγου κατεσχηκότος.

12. Ἐπεὶ καὶ μετὰ τὰ Τρωικὰ ἡ Ἑλλὰς ἔτι μετανίστατό τε καὶ κατῳκίζετο, ὥστε μὴ ἡσυχάσασα αὐξηθῆναι. Ἥ τε γὰρ ἀναχώρησις τῶν Ἑλλήνων ἐξ Ἰλίου χρονία γενομένη πολλὰ ἐνεόχμωσε, καὶ στάσεις ἐν ταῖς πόλεσιν ὡς

§ 3. *τὰ πρὸ τούτων*] τῶν Τρωικῶν δηλ. —*καὶ αὐτά γε δὴ ταῦτα*] δηλ. τὰ Τρωικά. τὸ δὲ γὲ δή = τοὐλάχιστον βεβαίως, ἴσα ἴσα.—*ὀνομαστότατα τῶν πρίν*] πρβλ. «*μεγίστην τῶν πρὸ αὐτῆς*» (Α', 10, 3), πρβλ. καὶ Α', 1, 1. — *γενόμενα*] = εἰ καὶ ἐγένοντο. — *τοῦ νῦν περὶ αὐτῶν διὰ τοὺς ποιητὰς λόγου κατεσχηκότος*] ἡ μετοχὴ *κατεσχηκότος* ἀντὶ νὰ προταχθῇ τοῦ «*λόγου*» ἐπιτάσσεται, τοῦτο δὲ γίνεται, ὅταν κεῖνται ἐν τῷ μέσῳ διορισμοὶ τοῦ ἐπιθέτου, ἢ τῆς μετοχῆς, ὡς ἐνταῦθα τὸ «*νῦν διὰ τοὺς ποιητάς*» = καὶ τῆς παραδόσεως περὶ αὐτῶν, ὡς αὕτη νῦν διὰ τοὺς ποιητὰς ἔχει ἐπικρατήσῃ (ὁρα Α", 10, 1), πρβλ. «*ἔφασ' ἐβούλετο τὴν Ἀθηναίων ἐς τὸν Μηδικὸν πόλεμον τόλμαν γενομένην*» (Α', 90, 1 = ὡς αὕτη ἐγένετο, ἐδείχθη ἐν αὐτῷ) καὶ «*ἐς τὴν νῦν πόλιν οὖσαν ξυνῴκισε πάντας*» (Β', 15, 2 = ὡς αὕτη νῦν ἐστιν· πρβλ. καὶ Δ', 38, 1. Ε', 11, 1. Κυννήρ. Γραμμ. § 464, 8.

Κεφ. 12. *Δηλοῖ καὶ διὰ τούτων τὴν αἰτίαν, δι' ἣν τὰ Ἑλληνικὰ καὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τροίας ἦν ἀσθενῆ* (Σχολ.). *Αἴτιον δὲ τούτου ἦσαν αἱ στάσεις καὶ αἱ τῶν κατοίκων μεταναστάσεις.*

§ 1. *Ἐπεὶ καὶ μετὰ τὰ Τρωικά*] αἰτιολογεῖ τὸ «*ὑποδεέστερα ὄντα*» ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν «*καὶ γάρ*», ὁ δὲ καὶ εἶναι ἐπιθετικὸς = οὐ μόνον πρὸ τῶν Τρωικῶν ἀλλὰ καὶ μετ' αὐτά. Ἡ συνάφεια τῆς ἐννοίας εἶναι τοιαύτη. Τὰ Τρωικὰ εἶναι ὑποδεέστερα τῆς φήμης, διότι καὶ αἱ μετὰ τὸν Τρωικὸν πόλεμον ἐξακολουθοῦσαι μεταναστάσεις μαρτυροῦσι τὴν ἀσθένειαν τῆς Ἑλλάδος. — *κατῳκίζετο*] = κατοίκοις προσερχομένοις ἐπληροῦτο, πόλεις ἐν αὐτῇ ἐκτίζοντο. — *ὥστε μὴ ἡσυχάσασα αὐξηθῆναι*] *ἡσυχάσασα* (ὁρα Α', 3, 2) κατὰ τὸν Λαυρεντιανὸν κώδικα ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς ἄλλοις «*ἡσυχάσασαν*». Τὸ *μὴ* ἀποδίδοται εἰς ἑκάτερον ῥῆμα. Πρβλ. καὶ Σχολ. «*ἡσυχία γὰρ καὶ αὔξησιν ποιεῖ*».

§ 2. *Ἥ τε γὰρ ἀναχώρησις*] «*μηκέτι γὰρ ἐλπίζοντες αὐτοὺς ἐταγελῶν ἐπανίστακτο, ἐλθοῦσι δ' ἐπολέμουν καὶ οἱ ἡττώμενοι ἐξέπιπτον*» (Σχολ.).—*χρονία*] = ἐν χρόνῳ πολλῷ, μετὰ μακρὸν χρόνον, τὸ δ' ἐπίθετον λαμβάνεται ἐπιρρηματικῶς.— *πολλὰ ἐνεόχμωσε*] ὑστεροχρον ἀντικείμενον. Σχολ. «*τὰ νεώτερα καὶ καινὰ διαπράξασθαι*» = ἐνεωτέρισεν (πρανές), τὸ δὲ ῥῆμα εἶναι Ἡροδότειον (Ε', 19. Θ', 20), μετεχειρίσατο δ' αὐτὸ καὶ Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς καὶ Δίων ὁ Κάσσιος, οὐδεὶς δὲ τῶν Ἀττικῶν πεζογράφων μετεχειρίσατο αὐτὸ πλὴν τοῦ Θουκυδίδου. — *καὶ στάσεις κ.τ.λ.*] εἶναι κυρίως ἐπεξήγησις τοῦ «*πολλὰ ἐνεόχμωσε*», ὁ Θουκυδίδης ὅμως συνδέει ταύτην παρατακτικῶς (πρβλ. Α', 13, 2).—*ὡς ἐπὶ τὸ πολύ*] εἰ καὶ ὁ Θουκυδίδης λέγει «*ἐπὶ πολύ*», οὐδαμοῦ ὅμως εἶπεν «*ὡς ἐπὶ πολύ*», ἀλλὰ «*ὡς ἐπὶ τὸ πολύ*» (Β', 13, 3. Ε', 107, ζ', 46, 4), ὁμοίως δὲ λέγει «*ἐπὶ πλέον*», ἀλλ' οὐδαμοῦ «*ὡς ἐπὶ πλέον*», ἀλλ' «*ὡς ἐπὶ τὸ πλέον*» (Γ', 37, 3), τοὐναντίον δὲ ἀπανταχοῦ λέγει «*ὡς ἐπὶ πλεῖστον*» (Α', 82, 4. Β', 34, 8. 35, 3. Δ', 14, 3. 62, 4. Ε', 46, 1. Η', 69, 3. 76) καὶ οὐδαμοῦ «*ἐπὶ τὸ πλεῖστον*». Τὸ δὲ ὡς = σχεδόν, περίπου. —*ἀφ' ὧν*] δηλ. στάσεων (πρβλ. σημ. Α', 10, 3), ἡ δὲ ἀπὸ = ἕνεκα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπὶ τὸ πολὺ ἐγίγνοντο, ἀφ' ὧν ἐκπίπτοντες τὰς πόλεις ἔκτιζον. Βοιωτοί τε 3
γὰρ οἱ νῦν ἑξηκοστῷ ἔτει μετὰ Ἰλίου ἅλωσιν ἐξ Ἄρνης ἀναστάντες ὑπὸ Θεσσαλῶν τὴν νῦν Βοιωτίαν, πρότερον δὲ Καδμηίδα γῆν καλουμένην ᾤκησαν (ἦν δὲ αὐτῶν καὶ ἀποδασμὸς πρότερον ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, ἀφ' ὧν καὶ ἐς Ἴλιον ἐστράτευσαν), Δωριῆς τε ὀγδοηκοστῷ ἔτει ξὺν Ἡρακλείδαις Πελοπόννησον ἔσχον.

(πρβλ. Α', 23, 6. 24, 4) — ἐκ, πρβλ. «στάσεις ἐνεποίουν ἐξ ὧν ἐφθείροντο» (Α', 2, 4). Ὅλως διάφορον θὰ ἦτο τὸ «ὅφ' ὧν», ὡς γράφει ὁ Κόβητος. — ἐκπίπτοντες] δηλ. οἱ πολῖται ἐκ τοῦ ἐν ταῖς πόλεσιν ἐννοουμένου ἢ οἱ στασιάζοντες ἐκ τοῦ προηγ. στάσεις. Τὸ δ' ἐκπίπτω εἶναι ὡς παθητ. τοῦ ἐκβάλλω (Πλάτ. Γοργ. 468, δ'), πρβλ. καὶ ἐμβάλλω τινὰ εἰς τὸ βάραθρον (Πλάτ. Γοργ. 516, ε'), εἰς τὸ δεσμωτήριον, κτλ. καὶ παθητ. ἐμπίπτω εἰς τὸ δεσμωτήριον, κτλ. (Πλάτ. Γοργ. 516, ε', Πολιτ. 553, δ'), περιβάλλω τινὰ συμφοραῖς (Ἰσοκρ. 12, 91) καὶ παθ. περιπίπτω συμφοραῖς (Ἰσοκρ. 7, 17. 12, 102), κτλ. — τὰς πόλεις ἔκτιζον] τὰς γνωστὰς ἐκείνας πόλεις, περὶ ὧν προϊόντα λέγει. Κατὰ δὲ τὸν Σχολ. ἐννοοῦνται αἱ πόλεις αἱ μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῶν Ἑλλήνων ἐκ τῆς Τροίας κτισθεῖσαι, οἷον ἡ Κύπρος ὑπὸ τοῦ Τεύκρου, ἡ Μαλακία ὑπὸ Φιλοκτήτου, αἱ Λιβυρνίδες νῆσοι ὑπὸ Διομήδους καὶ ἡ Ἰθήρια ὑπὸ Μενεσθέως. Ὅτι δὲ ὁ Θουκυδίδης ἐννοεῖ τὰς μετ' ὀλίγον ἐκτεθησομένας πόλεις, δεικνύει ὁ ἑπόμενος γάρ. Ἀλλ' ὁ μὲν Μαββίγιος (Adv. I, p. 307) γράφει «νέας πόλεις», ὁ δ' Ἱερουεργὴν «τὰς ἄλλας πόλεις».

§ 3. *Βοιωτοί τε*] περὶ τῆς μεταναστεύσεως τῶν Βοιωτῶν πρβλ. καὶ Διόδωρ. Ιθ', 53, 4 κ. ἑ. Στράβ. Θ', σ. 404. Γ', σ. 582. — γάρ] διασαφητικός. — *οἱ νῦν*] = οἱ σημερινοί, οἱ νῦν καλούμενοι Βοιωτοί. — *ἑξηκοστῷ ἔτει*] τῷ 1124 π. Χ. ἀνάρθρως ὅρα καὶ μικρὸν ὕπισθ. καὶ Α', 18, 2. 101, 3. 103, 1. 113, 2. Οἱ παρὰ τὸ ἔτος τακτικοὶ ἀριθμοὶ συνήθως δὲν ἔχουσιν ἄρθρον, σπανιώτερον δὲ τίθενται μετ' αὐτοῦ (ὅρα Α', 86, 6). Τὸ δὲ «ἑξηκοστῷ ἔτει» εἶναι δοτικὴ διαφορικὴ τῆς μετὰ προθέσεως = τῷ συγκριτ. ὕστερον (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 132). — *μετὰ Ἰλίου ἅλωσιν*] ἀνάρθρως τὸ ἅλωσιν, πρβλ. καὶ *μετὰ Εὐβοίας ἅλωσιν* (Β', 2, 1. πρβλ. καὶ Γ', 54, 1. Δ', 109, 1), = μετὰ τὸ ἁλῶναι Ἴλιον, πρβλ. καὶ «τῶν παλαιῶν ἀσθένειαν» (Α', 3, 1). — *Ἄρνης*] πόλεως Θεσσαλικῆς παρὰ τὸν Παγασαῖον κόλπον, ἥτις καὶ *Κιέριον* ἐκαλεῖτο (Στέφ. Βυζάντ.), ὁ δὲ Μυλλῆρος τίθησι ταύτην μεταξὺ τοῦ Ἐνιπέως ποταμοῦ καὶ τοῦ Ἀπιδανοῦ (Muell. ad tab. Graec. p. 18 κ. ἑ.). — *ὑπὸ Θεσσαλῶν*] οἵτινες ἐκ τῆς Ἠπείρου (Ἡροδ. Ζ', 176) μετῴκησαν εἰς τὴν Αἱμονίαν, τὴν κληθεῖσαν ὕστερον Θεσσαλίαν (ὅρα Στράβ. Θ', 443, 23). — *ἀποδασμός*] = μέρος ἀπὸ τοῦ ὅλου πλήθους ἀπεσπασμένον, ἀποικία, *ἀπόμοιρα* δὲ λέγουσιν οἱ μεταγενέστεροι (ὅρα Ι. Οἰκονομίδ. Ἐπ Λοκρ. γράμμ., σ. 13). — *ἀφ' ὧν*] ἀναφέρεται κατὰ σύνεσιν εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ *ἀποδασμοῦ* = ex quorum numero fuerunt illi qui Trojam obsederunt. ὅρα Ἰλ. Β, 494 κ. ἑ. — *ἐστράτευσαν*] δηλ. οἱ *Βοιωτοὶ* ἐννοούμενον ἐκ τοῦ «*Βοιωτίαν*». Ἠγνόει ὁ Θουκυδίδης, ὅπερ νῦν βεβαιοῦται, ὅτι ὁ κατάλογος τῶν νεῶν (πρβλ. Ἰλ. Β, 494. κ. ἑ.) δὲν εἶναι τῆς ἀρχαίας Ἰλιάδος μέρος, οὐδὲ ἡ εἰκαιότης τοῦ ἱστορικοῦ θὰ φανῇ ἐπιτυχὴς τῷ ἐξετάζοντι τὸν Ὁμηρικὸν στίχον (Ἐρουερδήν). — *Δωριῆς τε*] συνδέεται πρὸς τὸ *Βοιωτοί τε*, ὁ δὲ τε..τε = τὲ..καὶ (ὅρα καὶ Α', 8, 3). Αὕτη τῶν Δωριέων ἡ μετανάστασις ἐγένετο τῷ 1104 π. Χ. ἤτοι τῷ 328 πρὸ τῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος (Muell. Dor. II, p. 484). — *Πελοπόννησον*] οὐχὶ πᾶσαν τὴν Πελοπόννησον, ἀλλὰ τὸ μεῖζον αὐτῆς μέρος κατέλαβον. — *ἔσχον*] ἐναρκτι-

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Μόλις τε ἐν πολλῷ χρόνῳ ἡσυχάσασα ἡ Ἑλλὰς βεβαίως καὶ οὐκέτι ἀνισταμένη ἀποικίας ἐξέπεμψε, καὶ Ἴωνας μὲν Ἀθηναῖοι καὶ νησιωτῶν τοὺς πολλοὺς ὤκισαν, Ἰταλίας δὲ καὶ Σικελίας τὸ πλέον Πελοποννήσιοι τῆς τε ἄλλης Ἑλλάδος ἔστιν ἃ χωρία. Πάντα δὲ ταῦτα ὕστερον τῶν Τρωικῶν ἐκτίσθη.

13. Δυνατωτέρας δὲ γιγνομένης τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν χρημάτων τὴν κτῆσιν ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ποιουμένης τὰ πολλὰ τυραννίδες ἐν ταῖς πόλεσι καθίσταντο, τῶν προσόδων μειζόνων γιγνομένων (πρότερον δὲ ἦσαν ἐπὶ ῥητοῖς

κὸς ἀόριστος = ἦρξαντο σχεῖν, occupaverunt.

§ 4. *μόλις τε*] ὁ τὲ (=λοιπὸν) τὴν διήγησιν συνεχίζει (πρβλ. Α', 13, 5. Ε', 7, 4), κατ' ἄλλους δὲ=ὥστε. Ὁ Θουκυδίδης δὲ δὲν μεταχειρίζεται τὸ *μόγις* (ὅρα Sthal Quaest. Gram. σ. 50). — *βεβαίως*] = σταθερῶς. — *οὐκέτι ἀνισταμένη*] = *μεταναστα-μένη* (Α', 12, 1), *ἀπανισταμένη* (Α', 2, 2), τοῦτο δὲ περιέχει ὑπὸ ἔννοιαν ἀρνητικὴν τὸ *ἡσυχάσασα*, πρβλ. καὶ «*ἔτι καὶ νῦν ὄντα καὶ οὐ χρόνῳ ἀμνηστούμενα*» (Α', 20, 3). — *ἀποικίας ἐξέπεμψε*] *ἀποικίσαι ἐστὶ κτίσαι πόλιν ἐπ' ἐρήμην* (Σχολ.) καὶ «*ἀποικίσαι κτίσαι πόλιν ἐν ἐρήμῳ*» (Σουΐδ.) καὶ «*ἄποικοι οἱ ἐν ἐρήμῳ τόπῳ πεμπόμενοι οἰκῆσαι· ἔποικοι δὲ οἱ ἐν πόλει παρὰ Θουκυδίδῃ*» (Σουΐδ. καὶ Σχολ. Θουκ. Β', 27). — *νησιωτῶν*] πλὴν τῆς Εὐβοίας ἐννοεῖ καὶ τοὺς κατοίκους τῶν Κυκλάδων, ὡς τοὺς *Ἀνδρίους, Τηνίους, Κείους, Ναξίους* (πρβλ. Ζ', 57. Ἡροδ. Η', 46). — *ὤκισαν*] τὸ *οἰκίζω* μετ' αἰτιατ. τοῦ προσώπου εἶναι μόνον ἐνταῦθα εὔχρηστον καὶ σπάνιον ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ. — *τῆς Ἰταλίας*] ἤτις καὶ μεγάλη Ἑλλὰς ἐκαλεῖτο ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Λάου καὶ τῆς πόλεως Μεταποντίου μέχρι τοῦ πορθμοῦ τῆς Σικελίας (Ζ', 33, 4), ἔνθα ἦσαν αἱ Ἑλλ. πόλεις *Τάρας, Λοκροί, Κρότων, Σύβαρις*. — *καὶ Σικελίας*] περὶ τῶν εἰς Σικελίαν ἀποίκων ὅρα Ϛ', 3—5. — *τῆς τε ἄλλης Ἑλλάδος ἔστιν ἃ χωρία*] δηλ. τοὺς *Ἀμπρακιώτας* καὶ *Ἀνακτορίους* (Σχολ.), τοὺς *Κορκυραίους* καὶ *Λευκαδίους* καὶ τὸ *Σόλλιον* ἀποίκους Κορινθίων (Α', 24. 30. 55. Β', 30. 80) καὶ τὴν Ζάκυνθον τῶν Ἀχαιῶν (Β', 66).

Κεφ. 13. *Οἱ Ἕλληνες ἤρξαντο τὰ καταρτίζωσι ναυτικὰς δυνάμεις, μάλιστα δ' οἱ Κορίνθιοι καὶ ἐκ τῶν Ἰώνων οἱ Σάμιοι καὶ οἱ Φωκαεῖς.*

§ 1. *τὴν κτῆσιν.. ποιουμένης*] = κτωμένης (πρβλ. Α', 8, 3). Ὁ Θουκυδίδης ἐννοεῖ ὅτι ἡ αὔξησις τοῦ πλούτου ἐπήνεγκε τὴν τυραννίαν διὰ τὰς μεταξὺ πλουσίων καὶ πτωχῶν στάσεις (πρβλ. Α', 2, 4), ἐκ δὲ τῆς τυραννίας προῆλθεν ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ναυτικοῦ. — *ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον*] ἀναφέρεται εἰς τὸ λεχθὲν «*μᾶλλον τὴν κτῆσιν τῶν χρημάτων ποιούμενοι*» (Α', 8, 3), ὅθεν τὸ *ἔτι*, ὅπερ ὁ Κρυγῆρος ὑποπτεύει, δὲν πρέπει νὰ μετακινηθῇ οὐδὲ νὰ ὀβελισθῇ τὸ *ἢ πρότερον* κατὰ Κρυγῆρον καὶ Ἐρουερδῆνα διότι καὶ ἀλλαχοῦ φέρεται τὸ «*μᾶλλον ἢ πρότερον*» (Δ', 66, 2). — *τὰ πολλὰ*] ἐπιρρηματικῶς = ἐπὶ τὸ πολύ (πρβλ. Α', 78, 2. Β', 11, 4). — *τυραννίδες*] περὶ τούτων ὅρα πλείονα ἐν κεφ. 17. 18 καὶ Ἀριστοτ. Πολ. Γ', 14. — *τῶν προσόδων μειζόνων γιγνομένων*] ὑποπτεύει τοῦτο ὁ Κρυγῆρος μετὰ τὸ ῥηθὲν «*τῶν χρημάτων τὴν κτῆσιν ποιουμένης*», ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἀναφέρεται εἰς τὰς τῶν ἰδιωτῶν προσόδους, ἐκεῖνα δὲ εἰς τὰς δημοσίας. — *ἐπὶ ῥητοῖς γέρασι*] τὸ μὲν *ῥητοῖς* = ὡμολογημένοις, συγκειμένοις, τεταγμένοις. (πρβλ. Β', 7, 2. 70, 3) γέρα δὲ ἦσαν τιμητικὰ δῶρα ὄντα κέρδη ἡ πρόσοδος τῶν βασιλέων (πρβλ. Ἰλ. Α, 145 Ἡροδ. Ϛ', 56) ἢ ἐκτὸς τούτων ἄλλα τινὰ προνόμια (πρβλ. Α', 25, 4). Πρβλ. καὶ Σχολ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γέρασι πατρικαὶ βασιλεῖαι), ναυτικά τε ἐξηρτύετο ἡ Ἑλλὰς καὶ τῆς θαλάσσης μᾶλλον ἀντείχοντο. Πρῶτοι δὲ Κορίνθιοι λέγονται ἐγγύτατα τοῦ νῦν τρόπου 2
μεταχειρίσαι τὰ περὶ τὰς ναῦς καὶ τριήρεις πρῶτον ἐν Κορίνθῳ τῆς Ἑλλάδος ναυπηγηθῆναι. Φαίνεται δὲ καὶ Σαμίοις Ἀμεινοκλῆς Κορίνθιος ναυπηγὸς ναῦς 3
ποιήσας τέσσαρας· ἔτη δ' ἐστὶ μάλιστα τριακόσια ἐς τὴν τελευτὴν τοῦδε τοῦ

ἀντὶ τοῦ ἐπὶ φανεραῖς τιμαῖς, ἐπὶ ὁμολογουμένοις γέρασι· τοῦτο δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν τυραννίδων· ὁ γὰρ τύραννος νόμου κρείττω ἔχει τὴν βούλησιν καὶ οὐχὶ τὸ αἴσιον».—πατρικαὶ βασιλεῖαι] κληρονομικαὶ βασιλεῖαι ἀπὸ τοῦ πατρὸς εἰς τὸν υἱὸν μεταβαίνουσαι οὐχὶ δικαιώματι κληρονομικῷ, ἀλλὰ συνηθείᾳ· πρβλ. «*αὕτη δὲ* (ἡ περὶ τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους βασιλεία) *ἦν ἑκόντων μέν, ἐπί τισι δ' ὡρισμένοις· στρατηγός τε γὰρ ἦν καὶ δικαστὴς ὁ βασιλεὺς καὶ τῶν πρὸς τοὺς θεοὺς κύριος*» (Ἀριστοτ. Πολιτ. Γ', 14, σ. 1285 b Beck). —*ναυτικά τε ἐξηρτύετο*] = remque navalem sibi comparavit = ναυτικὰς δυνάμεις παρεσκεύαζεν ἑαυτῇ, προυμηθεύετο.—*καὶ τῆς θαλάσσης μᾶλλον ἀντείχοντο*] ὅτλ. οἱ Ἕλληνες ἐκ τοῦ προηγουμένου *Ἑλλάς, τὸ δ' ἀντέχομαί τινος* = ἐπιμελοῦμαί τινος, προσέχω τινί, ἀσχολοῦμαι περί τι, πρβλ. «*τῆς θαλάσσης πρῶτος ἐτόλμησεν εἰπεῖν ὡς ἀνθεκτέα ἐστίν*» (Α', 93, 4).

§ 2. Ἀπὸ τῆς παραγράφου ταύτης μέχρι τῆς 14, 3 πραγματεύεται περὶ τῶν ναυτικῶν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν.—*ἐγγύτατα τοῦ νῦν τρόπου*] κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ *μὴ κατάφρακτα πλοῖα καὶ τῷ παλαιῷ τρόπῳ λῃστικώτερον παρεσκευασμένα* (Α', 10, 4). Τὸ δ' *ἐγγύτατα* ἐπίρρημα. — *μεταχειρίσαι*] = μεταχειρίσασθαι τὰ ναυτικὰ πράγματα (τὴν τέχνην τῆς κατασκευῆς τῶν νεῶν), μεταβαλεῖν τὴν χρῆσιν αὐτῶν, ἐναλλάξαι (Σχολ.). Ἐν ᾧ δ' οἱ ἄλλοι τῶν Ἀττικῶν μεταχειρίζονται συνήθως τὸν μέσον τύπον *μεταχειρίζομαι* (Εὐστάθ. εἰς Ὀδύσ. σ. 1429), ὁ Θουκυδίδης ποιεῖται χρῆσιν μόνον τοῦ ἐνεργ. *μεταχειρίζω*, πρβλ. καὶ *πλώζειν* (Α', 13, 5) καὶ *μεταπέμπειν* (Α', 112, 3. Ϛ', 88, 9. κτλ.) μόνον.—*καὶ τριήρεις*] εἶναι ἐπεξήγησις (πρβλ. Α', 12, 2). —*πρῶτον ἐν Κορίνθῳ τῆς Ἑλλάδος*] «*τῆς Ἑλλάδος*» γενικὴ διαιρετικὴ τοῦ «*πρῶτοι*», πρβλ. «*πρώτων ἐφ' ὑμῶν τῆσδε γῆς*» (Σοφ. Οἰδ. Κ. 85), τὴν δὲ γενικὴν «*τῆς Ἑλλάδος*» κακῶς ποιήσας παρέλειψεν ὁ Διόδωρος (ΙΔ', μβ', 3), διότι ὁ Θουκυδίδης διὰ τούτων θέλει νὰ δείξῃ ὅτι παρὰ μὲν τοῖς ἄλλοις λαοῖς ὡς παρὰ Φοίνιξιν ἦσαν πρότερον ἐν χρήσει αἱ τριήρεις, ἀλλ' ἐκ τῶν Ἑλλήνων πρῶτοι οἱ Κορίνθιοι ταιαύτας ἐναυπήγησαν.—*ναυπηγηθῆναι*] ὁ δὲ Λαυρεντιανὸς κῶδιξ «*ἐνναυπηγηθῆναι*», ὅπερ οὐχὶ ὀρθόν, διότι δὲν ἐναυπηγήθησαν ἐν αὐτῇ τῇ πόλει αἱ τριήρεις. Ἐξαρτᾶται δ' ἐκ τοῦ *λέγονται*.

§ 3. *φαίνεται*] = φανερός ἐστι, διὸ καὶ μετὰ μετοχῆς συνετάχθη.—*Ἀμεινοκλῆς*] οὗτος ὑπὸ τοῦ Πλινίου (Hist. Nat. VII. 56) κακῶς νομίζεται εὑρετὴς τριήρων. —*ναῦς*] κατὰ Κρυγῆρον καὶ Κλασσήνιον ἐνταῦθα τὸ *ναῦς* δὲν σημαίνει τριήρεις,—*μάλιστα τριακόσια*] τὸ *μάλιστα* μετ' ἀριθμητικῶν ἑρμηνεύεται διὰ τοῦ ὡς *ἐγγύτατα, περίπου* καὶ τοῦ κοινοῦ *τὸ πολὺ πολύ* (Ἀσωπ. Περ. Β', σ. 96, § 148. Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 171, 3), κατὰ δὲ τὸν Ι. Οἰκονομίδην διὰ τοῦ *βεβαιότατα* [ὥρ. Φιλ. Ὑποτ. Θερειαν. σ. 178), φαίνεται δὲ ὅτι τὸ *μάλιστα* σημαίνει βεβαιότητα μετ' ἐπιφυλάξεώς τινος ἀναλογοῦν πρὸς τὸ ὁμιῶδες *πάνω κάτω* καὶ πρὸς τὸ *ἐὰν μὴ ἀπατῶμαι*, ἡ σημασία δὲ αὕτη εὐαρμοστεῖ καὶ εἰς τάδε τὰ χωρία· «*ἕξη γάρ ἐστι μάλιστα τετρακόσια καὶ ὀλίγῳ πλείω*» (Α', 18, 1)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πολέμου, ὅτε Ἀμεινοκλῆς Σαμίοις ἦλθεν. Ναυμαχία τε παλαιτάτη ὧν ἴσμεν γίγνεται Κορινθίων πρὸς Κορκυραίους· ἔτη δὲ μάλιστα καὶ ταύτη ἑξήκοντα καὶ διακόσιά ἐστι μέχρι τοῦ αὐτοῦ χρόνου. Οἰκοῦντες γὰρ τὴν πόλιν οἱ Κορίνθιοι ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ αἰεὶ δή ποτε ἐμπόριον εἶχον, τῶν Ἑλλήνων τὸ πάλαι κατὰ γῆν τὰ πλείω ἢ κατὰ θάλασσαν, τῶν τε ἐντὸς Πελοποννήσου καὶ τῶν ἔξω, διὰ τῆς ἐκείνων παρ' ἀλλήλους ἐπιμισγόντων, χρήμασί τε δυνατοὶ ἦσαν, ὡς καὶ τοῖς παλαιοῖς ποιηταῖς δεδήλωται· ἀφνειὸν γὰρ ἐπωνόμασαν τὸ χωρίον. Ἐπειδή

καὶ «τὸ ἥμισυ μάλιστα καὶ πλέον» (Ζ', 80,4) καὶ «διέφθειραν.. ἐς εἴκοσι μάλιστα ἱππέας» (Ζ',30,3).—ἐς τὴν τελευτήν]= μέχρι τῆς τελευτῆς, πρβλ. ὀλίγ.ὕπισθ. (§ 4) «μέχρι τοῦ αὐτοῦ χρόνου».—τοῦδε τοῦ πολέμου] ἐκληπτέον τοῦτο περὶ ὅλου τοῦ πολέμου καὶ οὐχὶ περὶ τοῦ δεκαετοῦς λεγομένου Ἀρχιδαμείου πολέμου (431—421 π. Χ.).—ὅτε]=ἐξ οὗ, πρβλ. καὶ «οὐχέ τε ἀφ' οὗ Ἀθηναίους Θεμιστοκλῆς ἔπεισεν» (=ὅτε.Α',14,3). ὅρα σημ. Α',6,3.—Σαμίοις ἦλθεν] συχνάκις τίθεται ὁριστικὴ ἐν τῷ ῥήματι ἐλθεῖν καὶ ἄλλοις τοιούτοις (Α', 61,4.107,7.Γ',5,4.Δ',85,3), ὅθεν κακῶς ὑπό τινων νομίζεται μόνον ποιητικὴ αὕτη ἡ σύνταξις (Bunder. Σοφ. Οἰδ. Κ. 70).

§ 4. *Ναυμαχία τε παλαιτάτη*]πρβλ.Σχολ. «*Περιάνδρου τοῦ υἱοῦ Κυψέλου τυραννοῦντος Κορίνθου διὰ τὸν φόνον Λυκόφρονος τοῦ υἱέος αὐτοῦ. Ἡ δὲ ἱστορία κεῖται κατὰ διέξοδον παρ' Ἡροδότῳ*» (πρβλ. Ἡροδ. Γ', 53).—ὧν ἴσμεν]=τούτων,ἃς ἴσμεν.—*πρὸς Κορκυραίους*] καὶ οὐχὶ *Κερκυραίους*· διότι ἐξ Ἀττικῶν ἐπιγραφῶν διδασκόμεθα ὅτι ἀπὸ τοῦ 433 μέχρι τοῦ 375 π.Χ. ἐλέγετο μόνον *Κέρκυρα* καὶ *Κορκυραῖοι*, ἔκτοτε δὲ ἤρξατο τὸ *Κέρκυρα* καὶ *Κερκυραῖοι* (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Διὸ. Γραμμ. σ. η'), σφάλλεται δ' ὁ Στάλλιος (Quaest. Gramm. σ. 45) ἀποδεχόμενος τὰς διὰ τοῦ ε ἐκφορὰς παρὰ Θουκυδίδῃ.—καὶ ταύτῃ] ὁριστικὴ τῆς ἀναφορᾶς =καὶ ὡς πρὸς ταύτην τὴν μάχην=καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς μάχης, πρβλ. καὶ «ἡμέραι μάλιστα ἦσαν τῇ Μυτιλήνῃ ἑαλωκυίᾳ ἑπτά» (Γ', 29, 2).—μέχρι τοῦ αὐτοῦ χρόνου]= ἐς τὴν τελευτὴν δηλονότι τοῦδε τοῦ πολέμου (Σχολ.).

§ 5. *Οἰκοῦντες γάρ*] ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν τῶν Κορινθίων ναυπηγίαν (*ὃν Κορίνθῳ ναυπηγηθῆναι*: § 2), τῶν ἄλλων κειμένων παρενθετικῶς.—*αἰεί δή ποτε*] τὸ αἰεί ποτε (Α', 47,3.60,2.102,2. Γ',95,1. Δ',57,4. 78,2.103,4.Ϛ',82,2.89,4. Η',73,5.85,3) εἶναι ἰσχυρότερον τοῦ ἁπλοῦ αἰεί, μειοῦται δὲ ἡ σημασία τοῦ ἀεὶ διὰ τοῦ πώς, ἀεί πως (Ξεν. Ἑλλ. Δ', ε', 6).—*ἐμπόριον εἶχον*] πρβλ. «ὁ Κόρινθος ἀφνειὸς μὲν λέγεται διὰ τὸ ἐμπόριον, ἐπὶ τῷ Ἰσθμῷ κείμενος καὶ δυοῖν λιμένων ὢν κύριος... ῥᾳδίας ποιῶν τὰς ἑκατέρωθεν ἀμοιβὰς τῶν φορτίων πρὸς ἀλλήλους τοῖς τοσοῦτον ἀφεστῶσιν» (Στράβ. Η', σ.378,20). Περὶ τοῦ ἐμπόριον ὅρα σημ. Α',2,2.—εἶχον]=παρεῖχον.— τὸ πάλαι τὸ ἄρθρον σημαίνει τὸν ὅλον κύκλον τῆς χρονικῆς περιόδου=πᾶν τὸ ἐν τῷ πάλαι χρόνῳ=πάλαι.—τὰ πλείω]=τὸ πλέον= μᾶλλον, πρβλ. «οὐ χάριτι τὸ πλεῖον ἢ ῥοθῳ» (Α', 9,3).—τῶν τε ἐντὸς.. ἔξω] παράθεσις τοῦ «τῶν Ἑλλήνων», — διὰ τῆς ἐκείνων] ὁηλ. γῆς.—*παρ' ἀλλήλους ἐπιμισγόντων*] πρβλ. καὶ «ἐπεμίγνυντο παρ' ἀλλήλους» (Β',1), κεῖται δὲ κατὰ σύμπτωσιν ἡ τοιαύτη σύνταξις, ὡς δηλοῦται ἀλλοθεν, «ἐπεμίγνυντο καὶ παρ' ἀλλήλους ἐφαλῶν» (Α',146). Περὶ τοῦ ἐπιμίσγοντες ἀλλήλοις ἀμετάβ. κειμένου ὅρα Α',2,2.—*τοῖς παλαιοῖς ποιηταῖς*] ὁηλ. τῷ Ὁμήρῳ, ὡς Α',5,2.—*ἀφνειὸν*] ὅρα Ἰλ. Β, 570, ἀλλὰ καὶ Πίνδ. Ὀλ.Γ',4.—*ἐπειδή τε*] περὶ τοῦ τὲ ὅρα σημ. Α',12,4.—*μᾶλλον ἐπλώιζον*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τε οἱ Ἕλληνες μᾶλλον ἔπλῳζον, τὰς ναῦς κτησάμενοι τὸ λῃστικὸν καθῆρουν, καὶ ἐμπόριον παρέχοντες ἀμφότερα δυνατὴν ἔσχον χρημάτων προσόδῳ τὴν πόλιν. Καὶ Ἴωσιν ὕστερον πολὺ γίγνεται ναυτικὸν ἐπὶ Κύρου Περσῶν πρώτου 6
βασιλεύοντος καὶ Καμβύσου τοῦ υἱέος αὐτοῦ, τῆς τε καθ' ἑαυτοὺς θαλάσσης Κύρῳ πολεμοῦντες ἐκράτησάν τινα χρόνον. Καὶ Πολυκράτης, Σάμου τυραννῶν ἐπὶ Καμβύσου, ναυτικῷ ἰσχύων ἄλλας τε τῶν νήσων ὑπηκόους ἐποιήσατο

πρβλ. «*πλοϊμώτερα ἐγένετο*» (Α', 8, 2), ὁ δ' ἐνεργητ. τύπος *πλῴζω* εἶναι ποιητικὸς (Ἰλ. Ω, 12. Ἡσιόδ. Ἔργ. 634), τὸ δὲ μέσον εὔχρηστον παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις.—*τὰς ναῦς*]=τὰς ἑαυτῶν ναῦς, δηλ. τὰς τριήρεις (ἐνταῦθ. § 2).—*κτησάμενοι*] δηλ. οἱ *Κορίνθιοι*.—*τὸ λῃστικὸν καθῆρουν*] ὅρα Α', 4. Ὁ δὲ Βάδαμος ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας.—*ἀμφότερα*] ἐπιρρημ.—κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν (terra marique), πρβλ. Α', 100, 1. 112, 4. Ὁ δὲ Βάδαμος γράφει «*δι' ἀμφότερα*» (= ναῦς καὶ ἐμπόριον).—*δυνατὴν*] ἐπειδὴ πρόσθεν εἶπε «*χρήμασί τε δυνατοὶ ἦσαν*» καὶ προϊὼν λέγει «*ἰσχὺν δὲ περιεποιήσαντο οὐκ ἐλαχίστην οἱ προσαγόντες αὐτοῖς* (τοῖς ναυτικοῖς) *χρημάτων τε πρόσοδῳ καὶ ἄλλων ἀρχῇ*» (Α', 15, 1), ὁ Λ. Ζάκας προτείνει νὰ γράφῃ «*δυνατωτάτην*» (ὅρα Διορθ. εἰς Ἑλλ. συγγ. σ. 13).—*ἔσχον*] ἐναρκτικὸς ἀόριστος = ἦρξαντο ἔχειν.

§ 6. *Ἴωσιν*] μάλιστα τοῖς *Φωκαεῦσι, Μιλησίοις, Σαμίοις* καὶ *Λίοις*. Ἰδίᾳ δὲ περὶ Φωκαέων ὁ Ἡρόδοτος λέγει ὅτι «*Οἱ Φωκαιέες οὗτοι ναυτιλίῃσι μακρῇσι πρῶτοι Ἑλλήνων ἐχρήσαντο*» (Α', 163).—*ἐπὶ Κύρου Περσῶν πρώτου βασιλεύοντος*] 560—530 π. Χ. Τὸ *πρώτου* εἶναι κατηγορούμενον, ἡ δ' ὅλη φράσις = *ἐπὶ Κύρου Περσῶν βασιλεύοντος, ὃς καὶ πρῶτος ἐβασίλευσε αὐτῶν*, διὰ τοῦτο εἶναι περιττὴ ἡ μετὰ τὸ *Κύρου* ὑπό τινων γραφομένη ὑποστιγμή, ὥστε ὤφειλε νὰ εἴπῃ «*ἐπὶ Κύρου, τοῦ Περσῶν πρώτου βασιλεύσαντος*». Ἔζη δὲ ὁ Κῦρος περὶ τὸν ἕκτον π. Χ. αἰῶνα, καὶ τῷ μὲν 559 π. Χ. κατέλυσε τὴν δυναστείαν τῶν Μήδων, τῷ δὲ 546 τὴν τοῦ Κροίσου.—*Καμβύσου*] 530—522 π. Χ.—*τῆς καθ' ἑαυτοὺς θαλάσσης*]=τῆς ἀπέναντι ἑαυτῶν (τῆς πρὸς τὸ μέρος ἑαυτῶν) θαλάσσης, *τῆς γείτονος* (Σχολ.). συναπτέον δὲ τῷ «*ἐκράτησαν*».—*Κύρῳ πολεμοῦντες*] περὶ τοῦ πολέμου μεταξὺ τῶν Ἰώνων καὶ τοῦ Κύρου ὅρα Ἡροδ. Α', 161 κ. ἑ.—*ἐκράτησαν χρόνον τινά*]=ἐγένοντο κύριοι τῆς θαλάσσης. Ὁ ἀόριστος *ἐκράτησαν* ἐνταῦθα σημαίνει διάρκειαν.—*Πολυκράτης*] πρβλ. «*Πολυκράτης ὁ Σαμίων τύραννος ἰσχύσας τινὰ χρόνον ναυτικῷ καὶ τῶν τε ἄλλων νήσων ἄρξας καὶ τὴν Ῥήνειαν ἑλὼν ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δηλίῳ ἁλύσει δήσας πρὸς τὴν Δῆλον*» (Γ', 104, 2). Περὶ *Πολυκράτους* ὅρα Ἡροδ. Γ', 39, κ. ἑ. 120 κ. ἑ. Στράβ. ΙΔ', σ. 638, 16. Cicer. Fin. V, σ. 30. 92.—*τυραννῶν*] ἀναφορικὴ μετοχὴ (= ὃς ἐτυράννει), διὸ δὲν συνδέεται τῇ μετοχῇ *ἰσχύων* οὔσῃ αἰτιολογικῇ. Ἀπέθανε δὲ ὁ Πολυκράτης τῷ 522 π. Χ., ὅτε ἀπέθανε καὶ ὁ Καμβύσης.—*ὑπηκόους ἐποιήσατο*] ὅρα σημ. Α', 8, 3.—*Ῥήνειαν*] ἡ *Ῥήνεια* εἶναι μία τῶν Κυκλάδων γειτόνων τῆς Δήλου (πρβλ. Γ', 104, 2).—*ἀνέθηκε*]=προσήνεγκε, καθιέρωσεν. Εἶναι δὲ τὸ *ἀνατιθέναι* περὶ τόπου λεγόμενον ὀλιγώτερον ἐν χρήσει τοῦ *ἀνιέναι*, πρβλ. «*τέμενος ἀνῆκεν ἅπαν*» (Δ', 116, 2).—*Φωκαῆς Μασσαλίαν οἰκίζοντες*] ἡ *Μασσαλία* ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν Φωκαέων τῷ 600 π. Χ., ἤτοι τῷ 120 πρὸ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας κατὰ τὸν Σκύμνον (στίχ. 210—214), κατὰ δὲ τὸν Εὐσέβιον (Χρον. σ. 124) τῷ 3 ἔτει τῆς μ' Ὀλυμπιάδος (598 π. Χ.), πρβλ. «*Φωκαεῖς οἱ*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ Ῥήνειαν ἑλὼν ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δηλίῳ. Φωκαῆς τε Μασσαλίαν οἰκίζοντες Καρχηδονίους ἐνίκων ναυμαχοῦντες.

14. Δυνατώτατα γὰρ ταῦτα τῶν ναυτικῶν ἦν. Φαίνεται δὲ καὶ ταῦτα πολλαῖς γενεαῖς ὕστερα γενόμενα τῶν Τρωικῶν, τριήρεσι μὲν ὀλίγαις χρώμενα, πεντηκοντόροις δ' ἔτι καὶ πλοίοις μακροῖς ἐξηρτυμένα, ὥσπερ ἐκεῖνα. Ὀλίγον

ἐν Ἰωνίᾳ ἐμπορίᾳ χρώμενοι ἔκτισαν Μασσαλίαν» (Ἀριστοτ. παρ' Ἀθην. σ. 576, α'), ὁ δὲ Ἰσοκράτης (6, 84) καὶ ὁ Παυσαν. (Γ', η', 6) συγχέουσι τοὺς χρόνους νομίζοντες ὅτι οἱ Φωκαεῖς μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Μήδου Ἅρπάγου γενομένην περὶ τὸ 540 π.Χ. (ὁρα Ἡροδ. Α', 162—164) καὶ μετὰ τὴν φυγὴν αὐτῶν ἔκτισαν τὴν Μασσαλίαν, ἀλλ' «*ὅτι πρὸ τούτων τῶν χρόνων ἤδη ὑπὸ Φωκαέων ᾠκίσατο ἡ Μασσαλία καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Μασσαλιωτῶν πολιτείᾳ δηλοῖ*» (Ἁρποκρατ. λ. *Μασσαλία*).—*Καρχηδονίους ἐνίκων ναυμαχοῦντες*] ὅτε οἱ Φωκαεῖς ᾤκιζον τὴν Μασσαλίαν, ἐποίησαν ναυμαχίας τινὰς πρὸς τοὺς Καρχηδονίους, διότι οὗτοι κρατοῦντες τῆς ἐκεῖ θαλάσσης ἐκώλυον βεβαίως αὐτοὺς ἕνεκα ἐμπορίας νὰ κτίζωσι τὴν Μασσαλίαν, πρβλ. Στράβωνα περὶ Φωκαέων λέγοντα «*καταναυμαχοῦντες ἀεὶ τοὺς ἀμφισβητοῦντας τῆς θαλάσσης ἀδίκως*» (Στράβ. Δ', σ. 180. Justin. XLIII, 5, 4). Δὲν ἐννοεῖ δ' ἐνταῦθα ὁ Θουκυδ. τὴν ὑπὸ Ἡροδότου μνημονευομένην μεταξὺ αὐτῶν ναυμαχίαν (Α', 166) τὴν γενομένην περὶ τὸ 542—536 π. Χ., ἐν ᾗ οἱ Φωκαεῖς ἡττήθησαν. Τὸ *ἐνίκων ναυμαχοῦντες* λέγεται ἐνταῦθα οὐχὶ περὶ μιᾶς καταναυμαχίας, ἀλλὰ περὶ πολλῶν διαρκῶς γινομένων ναυμαχιῶν.

Κεφ. 14. *Καὶ ἡ ἐξαρτυθεῖσα ναυτικὴ δύναμις τῆς Ἑλλάδος πλὴν τῆς τῶν ἐν Σικελίᾳ τυράννων καὶ τῆς τῶν Κορκυραίων δὲν ἦτο ἀξιόλογος.*

§ 1. *Δυνατώτατα γάρ*] ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ ὑπονοουμένην πρότασιν «*μνημονεύω τούτων τῶν ναυτικῶν*».—*φαίνεται*] ὅρα σημ. Α', 13, 3. Συναπτέον τῷ «*χρώμενα*» καὶ «*ἐξηρτυμένα*», ἡ δὲ μετοχὴ *γενόμενα* εἶναι ἐνδοτικὴ = εἰ καὶ ἐγένοντο.—*καὶ ταῦτα*] δηλ. *τὰ ναυτικά*.—*πολλαῖς γενεαῖς ὕστερα*] δοτικὴ τῆς διαφορᾶς εἰς τὸ συγκριτικὸν ὕστερα, πρβλ. περὶ τοῦ *γενεαὶ* Ἡρόδοτον «*γενεαὶ τρεῖς ἀνδρῶν ἑκατὸν ἔτεά ἐστι*» (Β', 142), ἀλλαχοῦ δὲ ὁ Ἡρόδοτος ἀριθμεῖ τὴν γενεὰν ἐξ 23 ἐτῶν λέγων «*ἄρξαντες ἐπὶ δύο τε καὶ εἴκοσι γενεὰς ἀνδρῶν, ἔτεα πέντε τε καὶ πεντακόσια*» (Α', 7), κατὰ δὲ τὸν Ἡράκλειτον (παρὰ Πλουτάρχ. περὶ ἐκλελειπ. Χρηστ. 11) ἐκ 30 ἐτῶν.—*τριήρεσι μὲν ὀλίγαις χρώμενα*] ὁ Κόβητος γράφει «*τριήρεσι μὲν ὀλίγα χρώμενα*» (= τριήρεσι μὲν ὀλίγην χρῆσιν χρώμενα = τριήρεσι μὲν ὀλίγον χρώμενα), πρβλ. «*θαλάσσῃ πλείῳ χρώμενοι*» (Α', 3, 5) καὶ «*λογισμῷ ἐλάχιστα χρώμενοι*» (Β', 11, 7) καὶ «*πλεῖστα ἀρετῇ χρῶνται*» (Ε', 105, 4), κτλ.—*πεντηκοντόροις*] *πεντηκόντορός ἐστι ναῦς ὑπὸ πεντήκοντα ἐρεσσομένη*» (Σχολ.), ἡ δὲ μονήρης ναῦς μεγίστη. — *καὶ πλοίοις μακροῖς*] *τὰ μακρὰ πλοῖα*, καλούμενα οὕτως ὡς ἐκ τοῦ σχήματος, ἦσαν πολεμικὰ (Ξεν. Ἀναβ. Ε', α', 11. Πολύβ. Α', κ', 13), τὰ δ' ἐμπορικὰ ἢ φορτηγὰ ἐκαλοῦντο *πλοῖα στρογγύλα* (Ξεν. Ἑλλ. Ε', α', 21) καὶ *νῆες στρογγύλαι* (Θουκ. Β', 97, 1). Τῶν *πεντηκοντόρων* δὲ καὶ τῶν *μακρῶν πλοίων* τὸ σχῆμά ποτε διάφορον ὑπῆρξεν (ὅρα Bacshm. Antiqu. Gr. II, p. 298), διὸ ἀτόπως ὁ Κρυγῆρος ὑπώπτευσε τὴν λέξιν *μακροῖς* — *ἐξηρτυμένα*] = ἡτοιμασμένα (Σχολ.), παρεσκευασμένα, συγκεκροτημένα.—*ὥσπερ ἐκεῖνα*] δηλ. τὰ κατὰ τὰ Τρωικὰ ναυτικὰ ἐξήρτυντο.

§ 2. *ὀλίγον πρὸ τῶν Μηδικῶν*] πρβλ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τε πρὸ τῶν Μηδικῶν καὶ τοῦ Δαρείου θανάτου, ὃς μετὰ Καμβύσην Περσῶν ἐβασίλευσε, τριήρεις περί τε Σικελίαν τοῖς τυράννοις ἐς πλῆθος ἐγένοντο καὶ Κορκυραίοις· ταῦτα γὰρ τελευταῖα πρὸ τῆς Ξέρξου στρατείας ναυτικὰ ἀξιόλογα ἐν τῇ Ἑλλάδι κατέστη. Αἰγινῆται γὰρ καὶ Ἀθηναῖοι, καὶ εἴ τινες ἄλλοι, 3
βραχέα ἐκέκτηντο καὶ τούτων τὰ πολλὰ πεντηκοντόρους· ὀψέ τε ἀφ' οὗ Ἀθηναίους Θεμιστοκλῆς ἔπεισεν Αἰγινήταις πολεμοῦντας, καὶ ἅμα τοῦ βαρβάρου

καὶ «*πρὸ δὲ τῆς ἔω ὀλίγον*» (Δ',31,1), ἡ δὲ αἰτιατικὴ αὕτη τίθεται μετὰ συγκριτικῶν, ὧν ἔννοιαν περιέχει καὶ ἡ *πρὸ* πρόθεσις, ὡς «*ὀλιγον πρότερον*» (Πλάτ. Πολιτικ. 262,δ'), κτλ. ἀντὶ τοῦ κατὰ δοτικὴν συνηθεστέρου «*ὀλίγῳ πρότερον*» (Πλάτ. Γοργ. 460,γ'), πρβλ. καὶ «*δέκα ἔτεσι πρὸ τῆς Σαλαμῖνι ναυμαχίας ἀφίκετο Δᾶτις*» (Πλάτ. Νόμ.698,γ'). *Μηδικὰ* δὲ καλεῖ τὸν πρῶτον Περσικὸν πόλεμον τὸν ἐν Μαραθῶνι γενόμενον.—*καὶ τοῦ Δαρείου θανάτου*] ὁ Δαρεῖος ἀπέθανε τῷ 484 π. Χ., ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ Ἡροδότου (Ζ',7.20).—*Καμβύσην*] τὸν υἱὸν τοῦ μεγάλου Κύρου (Α', 13, 6) λαβόντα τὸν θρόνον τῆς Περσίας τῷ 530 π. Χ.—*ἐβασίλευσε*] ἐναρκτικὸς ἀόριστος= ἦρξατο βασιλεύειν, ἐγένετο βασιλεύς.—*περὶ Σικελίαν*]=ἐν τῇ Σικελίᾳ πέριξ (πρβλ. Β', 23,2. Ϛ',2,6. Ζ',19,1) καὶ λατινιστὶ circa Siciliam ἢ=ἐν τῇ Σικελίᾳ καὶ τῇ γειτονι Ἰταλίᾳ (πρβλ. Β',26,1).—*τοῖς τυράννοις*] δηλ. τῷ *Γέλωνι* καὶ *Ἱέρωνι* (πρβλ. Ἡροδ. Ζ', 158), ἀλλὰ πιθανῶς καὶ τῷ *Θήρωνι*, *Ἀναξιλάῳ* καὶ ἄλλοις (Ἡροδ.Ζ',165. Ϛ', 23. Θουκ. Ϛ', 4, 6).—*ἐς πλῆθος*]=μέχρι πλήθους=πολλαί, ἔνθα ἡ *ἐς* σημαίνει τὸ ὅριον (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 200.2).—*καὶ Κορκυραίοις*] περὶ τῆς ναυτικῆς αὐτῶν δυνάμεως ὅρα Α',25. Ἡροδ.Ζ',68.—*ταῦτα*] ὑποκείμενον, δηλ. τὰ Σικελικὰ καὶ Κορκυραϊκά.—*τελευταῖα*]=ὄντα τελευταῖα.—*πρὸ τῆς Ξέρξου στρατείας*] τῷ 480 π. Χ. γενομένης.

§ 3. *Αἰγινῆται γάρ*] ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ «*ταῦτα τελευταῖα.. ναυτικὰ ἀξιόλογα*».—*καὶ εἴ τινες ἄλλοι*] δηλ. *ναυτικὰ ἐκέκτηντο*, ὡς οἱ Θάσιοι καὶ οἱ Λέσβιοι.—*βραχέα*]=μικρά (Α', 130,2. 140,5. Β', 22,2), ἀσθενῆ, ἐννοεῖται δὲ τὸ *ναυτικά*=βραχέα ναυτικά.—*τὰ πολλά*]=ὡς ἐπὶ τὸ πολύ (plerumque), πρβλ. «*καὶ γὰρ τὰ πολλὰ Πρωταγόρας ἔνδον διατριβει*»(Πλάτ. Πρωτ. 311,α'), κατ' ἄλλους δὲ τὸ μὲν *τὰ πολλὰ* εἶναι ἀντικείμ., τὸ δὲ *πεντηκοντόρους* κατηγορούμενον=καὶ τὰ πολλὰ τούτων (τῶν ναυτικῶν) ἐκέκτηντο πεντηκοντόρους=καὶ τὰ πλείονα τῶν ναυτικῶν, ἃ ἐκέκτηντο, ἦσαν πεντηκόντοροι.—*ὀψέ τε ἀφ' οὗ*] ἐννοεῖται τὸ ἦν=ὀψέ τε ἦν ἀφ' οὗ (=ὅτε), ἐτέθη δὲ τὸ *ὀψὲ ἀφ' οὗ*, ὡς τὸ «*οὐ πολὺς χρόνος ἐξ οὗ*», πρβλ. καὶ «*οὐ πολλὰ ἔτη ἐπειδή*» (Α',6,5), καὶ *ὀψὲ δέ ποτε, ἀφ' οὗ μετέδοσαν Ῥωμαῖοι τοῖς Ἰταλιώταις τὴν ἰσοπολιτείαν*» (Στράβ. Ε', σ.210). Ὁ δὲ Κρυγῆρος καὶ ὁ Ἑρουερδὴν ὀβελίζουσι τὸ «*ἀφ' οὗ*».—*Ἀθηναίους Θεμιστοκλῆς ἔπεισε*] πρβλ. Ἡροδ.Ζ',144. Πλουταρχ.Θεμις. Δ'. Nep. Themist 4.—*Αἰγινήταις πολεμοῦντας*] περὶ τοῦ πολέμου τούτου ὅρα Α', 41,2. Ἡροδ.Ϛ',87, κ.ἑ. Τοῦτον τὸν πόλεμον ὁ Ἡρόδοτος λέγει ὡς γενόμενον πρὸ τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης, ὅστις ὄντως ὑπῆρξε πολυχρόνιος, ἀλλὰ ἡ περὶ παρασκευῆς ναυτικῆς δυνάμεως πρότασις τοῦ Θεμιστοκλέους ἐγένετο βραδύτερον μεταξὺ τῆς ἐν Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι μάχης ἐπὶ ἄρχοντος Νικοδήμου τῷ 483 π. Χ. (Ἀριστοτ. Πολιτ. Ἀθην. 22).—*τοῦ βαρβάρου*] τίθεται κατὰ μετωνυμίαν ἀντὶ τοῦ «*τοῦ βασιλέως τῶν βαρβάρων*» (πρβλ. καὶ Α', 18, 2. 69. 73) πρβλ. καὶ «*ἤδη δὲ τοῦ Μήδου καταβαίνοντος ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα*» (Πλουταρχ. Θεμις.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

προσδοκίμου ὄντος, τὰς ναῦς ποιήσασθαι, αἴσπερ καὶ ἐναυμάχησαν· καὶ αὗται οὔπω εἶχον διὰ πάσης καταστρώματα.

15. Τὰ μὲν οὖν ναυτικὰ τῶν Ἑλλήνων τοιαῦτα ἦν, τά τε παλαιὰ καὶ τὰ ὕστερον γενόμενα. Ἰσχὺν δὲ περιεποιήσαντο ὅμως οὐκ ἐλαχίστην οἱ προσσχόντες αὐτοῖς χρημάτων τε προσόδῳ καὶ ἄλλων ἀρχῇ· ἐπιπλέοντες γὰρ τὰς νήσους κατεστρέφοντο, καὶ μάλιστα ὅσοι μὴ διαρκῆ εἶχον χώραν. Κατὰ γῆν δὲ πόλεμος, ὅθεν τις καὶ δύναμις περιεγένετο, οὐδεὶς ξυνέστη· πάντες δὲ ἦσαν,

ς', 1) = τοῦ βασιλέως τῶν Μήδων. — *προσδοκίμου ὄντος*] *προσδόκιμος* μετὰ παθητ. διαθέσ. = προσδοκώμενος, ἀναμενόμενος διὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην καὶ τὴν ἐν αὐτῇ ἧτταν. Ἐννοεῖ δὲ τὸν Ξέρξην. — *τὰς ναῦς ποιήσασθαι*] ἐκ τοῦ *ἔπεισεν* = ποιῆσαι ἑαυτοῖς. Εἶπε δὲ *τὰς ναῦς* συνάρθρως ὡς γνωστὰς οὔσας. Ἦσαν δὲ αὗται κατά τινας μὲν 200 (Ἡρόδ. Ζ', 144, Justin II, 12, 12), κατ' ἄλλους δὲ 100 (Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 22. Πλούταρχ. Θεμις. Δ'. Πολύαιν. Στρατ. 1, 30. Nep. Them. 2, 2). Κατ' ἄλλους δὲ τὸ *τὰς ναῦς* = τὰς ἑαυτῶν ναῦς κατὰ τὸ Α', 13, 5. — *καὶ ἐναυμάχησαν*] δηλ. πρὸς Ξέρξην ἐν Σαλαμῖνι. Ὃ δὲ καὶ ἔχει ἔμφασιν (πρβλ. Α', 15, 2) = quibus quidem revera pugnaverunt. — *διὰ πάσης*] ἐπιρρημ. ἔκφρασις, ὡς τὸ *ἀπὸ τῆς ἴσης* (Α', 15, 2), *ἀπὸ τῆς πρώτης* (Α', 77, 3. Ζ', 43, 5), *ἐκ καινῆς* (Γ', 92, 6), *διὰ κενῆς* (Δ', 126, 5), *κατὰ μόνας* (Α', 32, 5. 37, 4), ἐν οἷς ἐννοητέον γενικόν τι οὐσιαστικὸν *μοίρας, ὁδοῦ, πράξεως*. — *καταστρώματα*] αἱ καταστρώματα ἔχουσαι νῆες εἶναι αἱ *κατάφρακτοι* λεγόμεναι (Α', 10, 4) καὶ ὑπὸ Θασίων ἐφευρημέναι (Plin. Hist. Nat. VII, 56, 209).

Κεφ. 15. *Οἱ κατὰ ξηρὰν πόλεμοι ἦσαν ἧττον σημαντικοί.*

§ 1. *τά τε παλαιά*] = τὰ περὶ τὰ Τρωικά (Α', 1, 2). — *περιεποιήσαντο*] = περιεποίησαν ἑαυτοῖς, προσεπορίσαντο, ἐκτήσαντο. — *ὅμως*] = εἰ καὶ τὰ ναυτικὰ τοιαῦτα ἦν, καίπερ τῶν ναυτικῶν οὕτως ἀδυνάτων ὄντων. — *οὐκ ἐλαχίστην*] κατὰ σχῆμα λιτότητος = μεγίστην. — *οἱ προσσχόντες αὐτοῖς*] = οἱ τὸν νοῦν προσσχόντες τοῖς ναυτικοῖς, οἱ περὶ τὰ ναυτικὰ σπουδάσαντες, οἱ ἐπιμεληθέντες αὐτῶν (πρβλ. Ζ', 4, 4. 75, 7), πρβλ. καὶ «*προσκεῖσθαι ταῖς ναυσί*» (Α', 93, 7). Ὁ δὲ Βαλκεναίριος καὶ ὁ Κόβητος (Nov. Lect. 326) γράφουσιν «*οἱ προύχοντες*» κατὰ τὸ «*δυνάμει πρῦχοντες*» (Α', 18, 2). — *χρημάτων τε προσόδῳ καὶ ἄλλων ἀρχῇ*] συναπτέα τῷ «*περιεποιήσαντο*» = τῷ τε προσιέναι αὐτοῖς χρήματα καὶ τῷ ἄλλων ἄρχειν. — *τὰς νήσους κατεστρέφοντο*] = ἔστρεφον ὅλους ἑαυτοῖς, καθυπέτασσον, πρβλ. «*πάντα* (Φίλιππος) *κατέστραπται καὶ ἔχει, τὰ μὲν ὡς ἂν ἐλών τις ἔχοι πολέμῳ, τὰ δὲ σύμμαχα καὶ φίλα ποιησάμενος*» (Δημ. 4, 6). — *ὅσοι μὴ διαρκῆ εἶχον χώραν*] = ὅσοι δὲν εἶχον ἐπαρκῆ (πρὸς τὸ τοῦ ζῆν) χώραν. Τοιοῦτοι δὲ ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι (Α', 2, 6 καὶ Ἰσοκράτ. 12, 165 κ. ἑ.) καὶ οἱ Κορίνθιοι. Ἐτέθη δὲ τὸ *μὴ* ἀντὶ τοῦ *οὐ* διὰ τὴν ἐμπεριεχομένην ὑποθετικὴν ἔννοιαν = εἴ τινα μὴ διαρκῆ εἶχον χώραν.

§ 2. *ὅθεν τις καὶ δύναμις περιεγένετο*] κατὰ μὲν τὸν Κλασσήνιον καὶ Κρυγῆρον = ὅθεν (κατ' ἀκολουθίαν τοῦ ὁποίου) ἀρκούντως μέγας στρατὸς προσῆλθεν ἢ συνηθροίσθη (καὶ κατ' ἄλλους = ἐτέθη εἰς γραμμήν). Κατ' ἄλλους δὲ = ὅθεν (ἐξ οὗ) δύναμίς τις προσῆλθεν. Ἐνταῦθα = ὅθεν (πρὸς τῷ πολέμῳ) καὶ δύναμίς τις ἐπλεόνασεν (redundaret. πρβλ. Α', 144, 3). Ἀντὶ δὲ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις «*παρεγένετο*» ὁ Τουρνιέρος ἔγραψε τὸ «*δύναμις περιεγένετο*» (Revue de phil. 1, p. 271), ὅπερ εἶναι ὡς παθητ. τοῦ προειρημένου «*ἰσχὺν περιεποιήσαντο*».

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅσοι καὶ ἐγένοντο, πρὸς ὁμόρους τοὺς σφετέρους ἑκάστοις, καὶ ἐκδήμους στρατείας πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ἐπ' ἄλλων καταστροφῇ οὐκ ἐξῆσαν οἱ Ἕλληνες. Οὐ γὰρ ξυνειστήκεσαν πρὸς τὰς μεγίστας πόλεις ὑπήκοοι, οὐδ' αὖ αὐτοὶ ἀπὸ τῆς ἴσης κοινὰς στρατείας ἐποιοῦντο, κατ' ἀλλήλους δὲ μᾶλλον ὡς ἕκαστοι οἱ

(§ 1). Ὁ δὲ καὶ εἶναι ἐπιδοτικὸς ἢ ἐμφάσεως δηλωτικός, ὡς καὶ μικρὸν ὄπισθεν «ὅσοι καί», πολλάκις δὲ γίνεται χρῆσις ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ τοῦ ᾧ καί, ᾗ καί, διὸ καί, ὅθεν καί, κτλ. (πρβλ. καὶ Α',97, 2. Β',51,1.54,5. Γ',67,2. Δ',48,5), ὁ δὲ Ἑρουερδὴν ἀντὶ τοῦ καὶ νομίζει ὅτι δέον νὰ γραφῇ τὸ κἄν = ὅθεν καὶ δύναμίς τις περιεγένετο ἄν, ἀλλ' ἡ ὁριστικὴ τοῦ ἀορίστου ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τίθεται καὶ ἄνευ τοῦ ἄν (Ξεν. Ἑλλ. Ζ', δ',37. ε', 26. Ἀπομ. Β',δ',8). Τὸ δὲ τὶς = ἀξιόλογός τις. — οὐδεὶς ξυνέστη] λέγεται ξυνίσταται πόλεμος, ἀλλὰ καὶ καθίσταται (ὅρα Α',1,1) = ἀρχὴν λαμβάνει, συγκροτεῖται. — ὅσοι καὶ ὁπόσοι ἐγένοντο] = ὅσοι καὶ (ἄνευ ἐξαιρέσεως κατὰ γῆν συνάπτοντες) ἐγένοντο. — ἑκάστοις συναπτέον τῷ ἦσαν, κατ' ἄλλους δὲ τῷ ὁμόρους ὡς δοτικὴ κοινωνικῆ. — ἐκδήμους] τὰς εἰς ξένην γῆν καὶ ἐκτὸς τῆς πατρίδος γενομένας (ὅρα καὶ Πολυδ. ς',198), πρβλ. «τὰ ἐπιτήδεια οἷα εἰκὸς ἐπὶ ἐξοδον ἔκδημον ἔχειν» (Β',10,1). — πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν] αἱ λέξεις αὗται, αἵτινες ἀθελίζονται ὑπὸ τοῦ Ἑρουερδῆνος, εἶναι ἀναγκαῖαι· διότι ἔκδημοι στρατεῖαι γίνονται καὶ πρὸς τοὺς ὁμόρους, ἀλλ' αὗται δὲν εἶναι στρατεῖαι πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν γῆς γενόμεναι = πολὺ μακρὰν τῆς ἑαυτῶν γῆς (πατρίδος) πρβλ. καὶ «ὀλίγοι δὴ στόλοι μεγάλοι . . . πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ἀπάραντες κατώρθωσαν» (Ϛ', 33,3). — ἐπ' ἄλλων καταστροφῇ] ἀνάρθρως = ἐπὶ τῷ καταστρέψασθαι ἄλλους = ἵνα καθυποτάττωσιν ἄλλους. — ἐξῆσαν] ἐν τῷ ἐξιέναι στρατείας τὸ στρατείας εἶναι σύστοιχον ἀντικείμ., τὸ δ' ἐξιέναι = στρατεύεσθαι (ὅρα σημ. Α', 3, 3), πρβλ. καὶ «οὐκ ἐξελθὼν ἐκείνην τὴν στρατείαν» (Δημ. 59, 27. πρβλ. καὶ Αἰσχίν. 2, 168). — οὐ γὰρ ξυνειστήκεσαν] ὑποκείμ. εἶναι οἱ Ἕλληνες = οἱ Ἕλληνες (τῶν μικροτέρων πόλεων) δὲν ἦσαν συνηνωμένοι (συντεταγμένοι) πρὸς τὰς μεγίστας πόλεις καθ' ὃν τρόπον ὕστερον πρὸς τὰς Ἀθήνας καὶ πρὸς τὴν Σπάρτην, ὥστε νὰ εἶναι ὑπήκοοι αὐτῶν (πρβλ. Α',8,3). Περὶ τοῦ ξυνίσασθαι ὅρα σημ. Α',1,1. — ὑπήκοοι] εἶναι κατηγορούμενον = ὥστε εἶναι ὑπήκοοι. πρβλ. «μέρος τι τῆς Ἀρκαδίας κατέστραπται ὑπήκοον» (Ε', 29, 1). — οὐδ' αὖ] = neque vero (πρβλ. Α',10,4. Δ',87,5. 99). — αὐτοὶ] = αὐτοί, καθ' ἑαυτούς, μόνοι, δηλ. μὴ ξυνεστηκότες, ἄλλοι δὲ ἑρμηνεύουσι κακῶς διὰ τοῦ αὐτοὶ ἑκόντες (καὶ οὐχὶ ἐξ ἀνάγκης), ipsi sua sponte. — ἀπὸ τῆς ἴσης] πρβλ. καὶ «ἐξ ἴσης», «ἐπ' ἴσης» καὶ «ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ» (Α',27,1), κτλ. πρβλ. καὶ Α', 14, 3. Σημαίνουσι δὲ ὅ,τι καὶ τὸ «ἀπὸ τοῦ ἴσου», ὡς «ξυνεστράτευον ἀπὸ τοῦ ἴσου» (Α',99,2), καὶ τὸ «ἐκ τοῦ ἴσου» (Β',3,4. Γ',12,3. κτλ.). Ἐννοεῖ δὲ στρατείας γενομένας ὑπό τινων κατ' ἰσότητα συστρατευόντων καὶ ἀπ' ἀλλήλων ἀνεξαρτήτων. Ἡ δὲ ἀπὸ σημαίνει τρόπον. — κατ' ἀλλήλους δέ . . ἐπολέμουν] τὸ κατ' ἀλλήλους (πρβλ. καὶ Δ',84,2. Ε',60,2) = πρὸς ἀλλήλους, πρβλ. «ὡς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους» (Α', 1, 1. 18,3). Ὁ Κόβητος γράφει «πρὸς ἀλλήλους». — ὡς ἕκαστοι] τὸ «ὡς ἕκαστοι» (πρβλ. καὶ Α', 3, 4. 67, 4. 89, 2. 98, 4. Δ', 32, 2. κτλ.) κατ' ἔλλειψιν ῥήματος ἐννοουμένου καταντᾷ ἴσον τῷ «καθ' ἑκάστους», ἐνταῦθα δὲ ὑπό τινων μὲν ἀναπληροῦται ὧδε: «ὡς εὐτύχουν ἀστυγείτονες ὄντες, οὕτως ἐπολέμουν ἀλλήλοις καθ' ἑκάστους, ἄνευ συμμαχίας»

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀστυγείτονες ἐπολέμουν. Μάλιστα δὲ ἐς τὸν πάλαι ποτὲ γενόμενον πόλεμο
Χαλκιδέων καὶ Ἐρετριῶν καὶ τὸ ἄλλο Ἑλληνικὸν ἐς ξυμμαχίαν ἑκατέρων διέστη

16. Ἐπεγένετο δὲ ἄλλοις τε ἄλλοθι κωλύματα μὴ αὐξηθῆναι, καὶ Ἴωσ
προχωρησάντων ἐπὶ μέγα τῶν πραγμάτων Κῦρος καὶ ἡ Περσικὴ ἐξουσία
Κροῖσον καθελοῦσα καὶ ὅσα ἐντὸς Ἅλυος ποταμοῦ πρὸς θάλασσαν, ἐπεστρά

(Ἀσωπ. Περ. Β', σ. 872 § 38), ὑπ' ἄλλων δὲ ὡδε· «ὡς ἕκαστοι δηλ. ἐπολέμουν».— *οἱ ἀστυγείτονες*]=οἱ ὅμοροι (πρβλ. Πολυδ. ς', 113), εἶναι δὲ ὑποκείμενον τοῦ *ἐπολέμουν*.

§ 3. *ἐς τὸν . . πόλεμον*] ἡ ἐς σημαίνει χρόνον, πρβλ. «*ἐλεύσεσθαι ἢ ἐς θέρος ἢ ἐς ὀπώρην*» (Ὀδ. Ξ, 384) καὶ «*ἐδόκει γὰρ εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἕως ἥξειν βασιλέα*» (Ξεν. Ἀν. Α', ζ', 1. πρβλ. Β', γ', 25).—*πόλεμον Χαλκιδέων καὶ Ἐρετριῶν*] οἱ Χαλκιδεῖς καὶ Ἐρετριεῖς ἐπολέμουν πρὸς ἀλλήλους περὶ τοῦ Ληλαντίου πεδίου (Σχολ.) ἢ τοῦ Ληλάντου (Στράβ. Ι', σ. 448, 12), ἐγένετο δὲ οὗτος περὶ τὸν ἕβδομον αἰῶνα (Ἡροδ. Ε', 99).—*ἐς ξυμμαχίαν ἑκατέρων διέστη*] =διέστη ὥστε ἑκατέρους ξυμμαχεῖν, πρβλ. καὶ «*πρὸς ἑκατέρους ξυνιστάμενον*» (Α', 1, 1) καὶ «*διακριθῆναι πρός τινας*» (Α', 18, 2). Τὸ δὲ *διέστη*=διηρέθη, διεχωρίσθη, κατ' ἄλλους δὲ = διηνέχθη, ἐστασίασεν, ὡς τὸ «*καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εἴ τινές που διασταῖεν, πρὸς τούτους ἤδη ἐχώρουν*» (Α', 18, 3). Κακῶς δ' ἑρμηνεύει ὁ Σχολ. διὰ τοῦ «*διεσπάσθη, ἀνεχώρησεν, οὐ συνεμάχησεν· οὐ γὰρ λέγει ὅτι ἐμερίσθη, ἀλλὰ μόνοι Χαλκιδεῖς μόνοις Ἐρετριεῦσιν ἐμάχοντο*»· διότι καθ' Ἡρόδοτον τοῖς μὲν Ἐρετριεῦσι συνεμάχουν οἱ Μιλήσιοι, τοῖς δὲ Χαλκιδεῦσιν οἱ Σάμιοι (Ἡροδ. Ε', 99).

Κεφ. 16. *Κωλύματα τοῖς Ἴωσι μὴ αὐξηθῆναι ἢν ἡ Περσικὴ ἐξουσία.*

ἄλλοθι] κατὰ τοὺς ἑρμηνευτὰς = ἐν ἄλλαις περιστάσεσιν (aliis rerum condicionibus), πρβλ. Πλάτ. Συμπ. 184, ε'. Ἀλκιβ. Α', 110, δ'. Ὁμοίως καὶ «*αἱ ἐν αὐτῷ ἡδοναὶ ἐπιγιγνόμεναι*» (Πλάτ. Πολ. 574, α') καὶ οὐχὶ «*ἐξ αὐτοῦ*», ὅθεν ἀπορ
ριπτέα ἡ τοῦ Κλασσηνίου μεταβολὴ εἰς τ
«*ἄλλοθεν*», ὅπερ φέρεται καὶ ἔν τισιν ἀν
τιγράφοις. Προτιμότερον δ' εἶναι τὸ *ἄλλοθ*
νὰ ἔχῃ τὴν συνήθη τοπικὴν αὐτοῦ σημα
σίαν, «*ἄλλοις ἄλλοθι*»=τισὶ μὲν ἐν τούτ
τῷ τόπῳ, ἄλλοις δὲ ἐν ἄλλῳ τόπῳ τῆς Ἑλ
λάδος, ταῦτα δὲ γενικώτερον λέγονται
ἐν ᾧ περὶ Ἰώνων ἀκριβέστερον.— *κωλύ
ματα μὴ αὐξηθῆναι*] διὰ τὴν ἐμπεριεχό
μενην ἄρνησιν τίθεται τὸ μή, πρβλ. «κ
λύοντες μηδαμῇ παρίζεσθαι» (Ξεν. Ἀν. Β'
ς', 29), ἐκφέρεται δὲ καὶ ἄνευ τοῦ μή, «
«*κώλυμα οὖσα προσθεῖναι*» (Θουκ. Δ
67, 4).— *καὶ Ἴωσι*] μετεβλήθη ἡ σύντα
ξις (πρβλ. καὶ Α', 53, 2. Β', 36, 2. 40,
94, 3. Δ', 28, 4. 52, 2. 77, 2. 100, 1. 127.
ἀντὶ τοῦ «*καὶ Ἴωσιν, ὅτε Κῦρος . . ἐπεστρά
τευσε*». Τὸ δὲ *Ἴωσιν* ἀνήκει τῷ τε «*προ
χωρησάντων*» καὶ τῷ «*ἐπεστράτευσεν*».
προχωρησάντων ἐπὶ μέγα τῶν πραγμάτω
=προχωρησάσης εἰς μέγαν βαθμὸν τῆς δυ
νάμεως τῶν Ἰώνων.—*Κῦρος καὶ ἡ Περσικ
ἐξουσία*] σχῆμα ἓν διὰ δυοῖν=ἡ Περσικ
ἐξουσία (=τὸ κράτος, ἡ ἀρχὴ) τοῦ Κύρου
—*Κροῖσον καθελοῦσα*] τῷ 546 π. Χ. Τ
δὲ *καθαιρεῖν* = κατακρημνίζειν, καταρρ
πτειν τῆς ἀρχῆς (πρβλ. Α', 77, 6. Γ', 4
7).—*καὶ ὅσα ἐντὸς Ἅλυος ποταμοῦ πρ
θάλασσαν*] δεύτερον ἀντικείμενον τοῦ «κ
θελοῦσα», ὑπονοεῖται δὲ τὸ ἐστὶ (πρβλ. Α
87, 2. 91, 2. κτλ.). Τὸ δ' *ἐντὸς*=ἐντεῦθ
(πρβλ. Β', 9, 4). Τὸ δὲ *Ἅλυος ποταμοῦ*, ὅ
τις ῥέει ἐκ τοῦ Ἀρμενίου ὄρους διὰ τ
Κιλίκων καὶ ἦν ὅριον τῆς ἀρχῆς τῶν Μ
δων καὶ τῶν Λυδῶν (Ἡροδ. Α', 72), κ
ται ἀνάρθρως (πρβλ. Α', 46, 4. 100, 1. Β

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τευσε καὶ τὰς ἐν τῇ ἠπείρῳ πόλεις ἐδούλωσε, Δαρεῖος δὲ ὕστερον τῷ Φοινίκων ναυτικῷ κρατῶν καὶ τὰς νήσους.

17. Τύραννοι δὲ ὅσοι ἦσαν ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς πόλεσι, τὸ ἐφ' ἑαυτῶν μόνον προορώμενοι ἔς τε τὸ σῶμα καὶ ἐς τὸ τὸν ἴδιον οἶκον αὔξειν δι' ἀσφαλείας ὅσον ἐδύναντο μάλιστα τὰς πόλεις ᾤκουν, ἐπράχθη τε ἀπ' αὐτῶν οὐδὲν 1

97,1. κτλ.)—*πρὸς θάλασσαν*]=μέχρι τῆς θαλάσσης. —*ἐδούλωσε*] μεταχειρίζεται τὸ ἐνεργητ. ὡς ἴσον τῷ μέσῳ = ἐδουλώσατο, πρβλ. «*τὴν Ἑλλάδα ἦκε δουλωσάμενος*» (Α', 18,2), πρβλ. καὶ *ἀπολέξας* (Δ', 70,2), *μεταβάλλοντες* (Ϛ', 77). —*κρατῶν*] = ἰσχύων, ὢν ἰσχυρός.—*καὶ τὰς νήσους*] δηλ. *ἐδούλωσε*, νήσους δὲ λέγει τὰς Ἰωνικὰς (Ἡροδ. Α', 143.151.169), αἵτινες μάλιστα μετὰ τὴν ἐν Λάδῃ γενομένην ναυμαχίαν τῷ 494 π. Χ. ἐδουλώθησαν.

Κεφ. 17. *Οἱ ἐν ταῖς πόλεσι τύραννοι ἦσαν ἕτερον κώλυμα*

§ 1. *Τύραννοι*] ἀνάρθρως, διότι=τύραννοι οἱ ὄντες ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς πόλεσι, πρβλ. καὶ «*ἄξια οὔτε ὑμῶν οὔτε πατέρων ὧν ἔστε*» (Β', 71,2). πρβλ. καὶ Α', 13,1. —*τὸ ἐφ' ἑαυτῶν μόνον προορώμενοι*] συνήθως λέγεται «*τὸ ἑαυτῶν*», ὡς «*τὸ ἑαυτῶν μόνον οἰκοποιοῦντες*» (Ϛ', 12,2), ἡ δὲ ἐπὶ σημαίνει τὴν στήριξιν (=ἐφ' ἑαυτοῦ στηριζόμενος, οὐδενὸς ἄλλου συνεργοῦντος), ἐξ ἧς προκύπτει ἡ σημασία τοῦ κατὰ μέρος, ἰδίᾳ=τὸ καθ' ἑαυτοὺς μόνον, πρβλ. «*αὐτὴ ἐφ' ἑαυτῆς σκοποῦσα τοὺς λόγους*» (Ϛ', 40, 2) καὶ «*ἐφ' ἑαυτῶν πιστεῖν*» (Η', 8, 1) καὶ «*αὐτοὶ ἐφ' ἑαυτῶν ἐχώρουν*» (Ξεν. Ἀν. Β', δ', 10). Τὸ δὲ ἐνεργ. *προορῶ*=ὁρῶ τι πρὶν συμβῇ, προβλέπω, τὸ δὲ μέσαν *προορῶμαί τι*, ὅπερ συνήθως λέγεται ἐπὶ πνευματικῆς ὁράσεως, =*προορῶ τι ἐμαυτῷ* =λαμβάνω προμήθειαν περί τινος, φροντίζω, ἕνεκα σημασίας λέγεται καὶ *προορῶμαί τινος* (Δ', 64,1).—*ἔς τε τὸ σῶμα*]=καὶ ὡς πρὸς τὴν προσωπικὴν ἀσφάλειαν. Διότι τὸ σῶμα πολλάκις τίθεται καὶ περὶ τῆς ἀσφαλείας καὶ ἀκεραιότητος αὐτοῦ. Ἄλλοι δὲ δεχόμενοι ἐνταῦθα *ζεῦγμα* ἐννοοῦσιν ἐκ τοῦ *αὔξειν* ἀνάλογον ῥῆμα, ὁ μὲν σχολιαστὴς τὸ *φυλάσσειν*=ἔς τε τὸ φυλάσσειν τὸ ἴδιον σῶμα, ὁ δὲ Γρηγόριος ὁ Κορίνθου (εἰς Ἑρμογ. σ, 1249) κακῶς «*ἐς τὸ σῶμα σῴζεσθαι*» κατὰ τὸ «*οὐκ ἐς τὸ σῶμα σῴζεσθαι ἐναντιωθῆναι*» (Α', 136, 4) ἀντὶ τοῦ διπλοῦ ἄρθρου =ἔς τε τὸ σῴζεσθαι (μέσον) τὸ σῶμα.—*τὸν ἴδιον οἶκον αὔξειν*]=τὴν ἰδίαν περιουσίαν αὔξειν, διότι *οἶκος*=περιουσία, πρβλ. «*συνεργοὺς ἔχειν αὐτὰς εἰς τὸ συναύξειν τοὺς οἴκους*» (Ξεν. Οἰκ. γ', 10. καὶ ε', 1. Ἡροδ. Ζ', 224. Λυσί. 12,93), πρβλ. καὶ τὸ «*κατεσθίουσι τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν*» (Ματθ. κγ', 14. Μᾶρκ. ιβ', 40. Λουκ. κ', 47). Ἡ σημασία δὲ αὕτη ἁπαντᾷ καὶ παρ' Ὁμήρῳ, ὡς παρετήρησεν ὁ Πλούταρχος λέγων «*καὶ γὰρ οἶκον πατὴρ μὲν τὴν οὐσίαν καλοῦσιν*», «*οἶκον ἐς ὑψόροφον*» [Ὀδ. Ε, 42], ποτὲ δὲ *τὴν οὐσίαν*, «*ἐσθίεταί μοι οἶκος*» [Ὀδ. Δ, 318] (Πλούτ. πῶς δεῖ ποιημ. ἀκού. σ. 22, δ'). —*δι' ἀσφαλείας . . μάλιστα*] = ἀσφαλέστατα, ἡ δὲ *διὰ* σημαίνει τρόπον. πρβλ. καὶ «*δι' ἡσυχίας μάλιστα ὅσον ἐδύνατο εἶχεν*» (Β', 22, 1. πρβλ. καὶ 77,3. Ε', 40,3. Ζ', 21,1. 69,3. Η', 45,1).—*ὅσον ἐδύναντο*] διορίζει τὸ «*δι' ἀσφαλείας . . μάλιστα*» (Ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 539), ἐννοεῖται δ' ἐκ τοῦ ᾤκουν τὸ ἀπαρέμφ. *οἰκεῖν*= ὅσον ἐδύναντο ἀσφαλέστατα οἰκεῖν τὰς πόλεις ᾤκουν. —*ὑπράχθη τε ἀπ' αὐτῶν*] ἡ ἀπὸ τίθεται παρὰ Θουκυδίδῃ μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν σημαινόντων *πράττειν*, *λέγειν* καὶ *πέμπειν* (πρβλ. Γ', 36,6. 82,7. Δ', 76,2. Ϛ', 28,1. 32,3. 61,1. Η', 48,7. 68,4), σημαίνει δὲ τὸ ἐκ μέρους προσώπου τινός. Ἐκ τῶν πράξεων αὐτοῦ (Ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἔργον ἀξιόλογον, εἰ μή τι πρὸς περιοίκους τοὺς αὑτῶν ἕκάστοις· [οἱ γὰρ ἐν Σικελίᾳ ἐπὶ πλεῖστον ἐχώρησαν δυνάμεως]. Οὕτω πανταχόθεν ἡ Ἑλλὰς ἐπὶ πολὺν χρόνον κατείχετο μήτε κοινῇ φανερὸν μηδὲν κατεργάζεσθαι κατὰ πόλεις τε ἀτολμοτέρα εἶναι.

18. Ἐπειδὴ δὲ οἵ τε Ἀθηναίων τύραννοι καὶ οἱ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐπὶ πολὺ καὶ πρὶν τυραννευθείσης οἱ πλεῖστοι καὶ τελευταῖοι πλὴν τῶν ἐν Σι-

§ 360 καὶ σημ. 1). Ὁ δὲ Κόβητος γράφει «ἐπράχθη τε ὑπ' αὐτῶν», ὁ δ' Ἐρυσερῆν «ἐπ' αὐτῶν», ὁ δὲ Βάδαμος «ἐπράχθη τε πάντως οὐδέν»,—εἰ μή τι] ὑπονοεῖται τὸ «ἔργον ἀξιόλογον ἐπράχθη» = ἐκτὸς ὅ,τι ἀξιόλογον ἐπράχθη πρὸς τοὺς περιοίκους. —ἕκάστοις] τὸ ποιητ. αἴτιον τοῦ ἐπράχθη, ὁ δὲ Κλασσήνιος συνάπτει αὐτὸ τῷ «περιοίκους» = ὁμόρους, πρβλ. καὶ «πρὸς ὁμόρους τοὺς σφετέρους ἕκάστοις» (Α', 15, 2). —οἵ γὰρ ἐν Σικελίᾳ] = «οὐ λέγω περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ· οἱ γὰρ ἐν Σικελίᾳ ἐπὶ πλεῖστον καὶ τὰ ἑξῆς» (Σχολ.). Αἱ λέξεις αὗται νομίζονται διὰ τὴν συνάφειαν τῶν ἐννοιῶν σκοτειναί, διὸ καὶ ὑπό τινων ὀβελίζονται. Ὁ Κόβητος γράφει «μόνοι γὰρ οἱ ἐν Σικελίᾳ τύραννοι» (δηλ. Γέλων, Ἱέρων, κτλ.), ὁ δὲ Βάδαμος «οἱ δ' ἄρ' ἐν Σικελίᾳ», ὁ δὲ Στάλλιος νομίζει αὐτὸ ὡς ἐπεξήγησιν τοῦ «ἐς τὸ τὸν ἴδιον οἶκον αὔξειν», ὁ δὲ Βέξιος (Wex) καὶ ὁ Λιμβόδιος (Linwood) μετατιθέασι τὴν φράσιν μετὰ τὸ «πλὴν τῶν ἐν Σικελίᾳ» (κεφ. 18, 1).—ἐπὶ πλεῖστον ἐχώρησαν δυνάμεως] «ἦγον πλείονα δύναμιν περιεβάλλοντο» (Σχολ.), εἰς μέγιστον βαθμὸν δυνάμεως ἀφίκοντο.

§ 2. πανταχόθεν] = ἐκ παντὸς εἴδους (παντοίων) αἰτίων. — κατείχετο] = ἐκωλύετο. Τὸ δὲ κατέχω συντάσσεται καὶ μετὰ τοῦ ὥστε σὺν ἀπαρεμφάτῳ, ὡς «καὶ μάλις οἱ στρατηγοὶ κατέσχον ὥστε μὴ καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαφθείρεσθαι» (Δ', 130, 6), πρβλ. καὶ Ἡροδ. 8, 57.—μήτε . . τε] ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 448.—φανερόν] = ἔξοχον, σπουδαῖον (πρβλ. Δ', 11, 4). — κατὰ πόλεις] ἀντίθετον τοῦ «κοινῇ». Τὸ δὲ κατὰ πόλεις τε ἀτολμοτέρα εἶναι» = μήτε τολμηροτέρα εἶναι κατὰ πόλεις.

Κεφ. 18. Μετὰ ταῦτα ἐγένοντο οἱ Περσικοὶ πόλεμοι, ἐν οἷς οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Σπαρτιᾶται συνηγώνισαν, μετ' αὐτοὺς δὲ διεχωρίσθησαν καὶ ἑκάτεροι ἐπεχείρουν νὰ ἐπεκτείνωσι τὴν ἑαυτῶν χώραν.

§ 1. Ἐπειδὴ] χρονικῶς. Διὰ δὲ τὴν παρένθεσιν ἠναγκάσθη νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ «ἐπειδὴ . . κατελύθησαν» διὰ τοῦ «μετὰ δὲ τὴν τῶν τυράννων κατάλυσιν ἐκ τῆς Ἑλλάδος».—οἵ τε Ἀθηναίων τύραννοι] ἐννοεῖ τὸν Πεισιστρατίδην Ἱππίαν (πρβλ. Ζ', 59, 4 καὶ Ἡροδ. Ε', 63 κ. ἑ.), ὅστις ἐξεβλήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Λακεδαιμονίων Κλεομένους τῷ 510 π. Χ. κατασχὼν τὴν ἀρχὴν μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν ἔτη μάλιστα ἑπτακαίδεκα (ὅρα Ἀριστοτ. Ἀθ. Πολιτ. 18—19).—καὶ οἱ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος] ἡ ἐκ τίθεται συνεπτυγμένως = οἱ ἐν τῇ ἄλλῃ Ἑλλάδι ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, πρβλ. Α', 8, 2 καὶ μικρ. ὕστερον. «μετὰ τὴν τῶν τυράννων κατάλυσιν ἐκ τῆς Ἑλλάδος». — ἐπὶ πολὺ] κατά τινας μὲν τοπικῶς (πρβλ. καὶ Α', 1, 2) = ἐπὶ πολὺ τοπικὸν διάστημα, κατ' ἄλλους δὲ χρονικῶς = ἐπὶ πολὺν χρόνον (πρβλ. Α', 7, 12, 4). —καὶ πρίν] = prius etiam (quam Athenae) = καὶ πρότερον, δηλονότι πρὸ τῶν τῶν Ἀθηναίων τυράννων (Σχολ.). — τυραννευθείσης] ἀναφορ. μετοχὴ μετὰ παθ. διαθέσεως = ἥτις ἐτυραννεύθη = ἤρχθη ὑπὸ τυράννων, ὁ δὲ Κλασσήνιος ἐσφαλμένως δέχεται ὡς κατηγορούμενον τὸ «ἐπὶ πολὺ . . . τυραννευθείσης», πρβλ. καὶ «διὰ τὴν λῃστείαν ἐπὶ πολὺ ἀντισχοῦσαν» (Α', 7).—

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κελίᾳ ὑπὸ Λακεδαιμονίων κατελύθησαν (ἡ γὰρ Λακεδαίμων μετὰ τὴν κτίσιν τῶν νῦν ἐνοικούντων αὐτὴν Δωριῶν ἐπὶ πλεῖστον ὧν ἴσμεν χρόνον στασιάσασα ὅμως ἐκ παλαιοτάτου καὶ ηὐνομήθη καὶ αἰεὶ ἀτυράννευτος ἦν· ἔτη γάρ ἐστι μάλιστα τετρακόσια καὶ ὀλίγῳ πλείω ἐς τὴν τελευτὴν τοῦδε τοῦ πολέμου, ἀφ' οὗ Λακεδαιμόνιοι τῇ αὐτῇ πολιτείᾳ χρῶνται, καὶ δι' αὐτὸ δυνάμενοι καὶ τὰ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι καθίστασαν), μετὰ δὲ τὴν τῶν τυράννων κατάλυσιν ἐκ

οἱ πλεῖστοι καὶ τελευταῖοι] παράθεσις εἰς τὸ «*οἱ τύραννοι*», πρβλ. «*οἱ δυνατώτατοι*» (Α',2,6) καὶ Ἀριστοτέλην λέγοντα «*Λακεδαιμόνιοι πλείστας κατέλυσαν τυραννίδας*» (Πολιτ.Ε',10,σ.1312,6'), τοιοῦτοι δὲ ἦσαν ὁ *Περίανδρος* ἐν τῇ Κορίνθῳ, ὁ *Κλεισθένης* ἐν Σικυῶνι, ὁ *Θεαγένης* ἐν Μεγάροις.—*πλὴν τῶν ἐν Σικελίᾳ*] δηλ. τυράννων· οὗτοι γὰρ ὕστατοι κατελύθησαν ἁπάντων (Σχολ.).—*μετὰ τὴν κτίσιν*] καὶ οὐχὶ *κτῆσιν*, ὡς τὰ πλεῖστα τῶν χειρογράφων φέρουσι· διότι ἡ γραφὴ *κτίσις* στηρίζεται ἐπὶ τῶνδε· «*ὅτε τὸ πρῶτον Λακεδαίμονα κτίζοντες τοὺς βασιλέας καθίσταντο*» (Ε',16,3) καὶ ὁ Ἰσοκράτης καλεῖ τοὺς Ἡρακλείδας καὶ Δωριᾶς «*οἰκιστὰς Σπάρτης*» (Ἰσο.4,61), τὰ δὲ τοῦ Ἰσοκράτους χωρία (12,254 καὶ 6,16), δι' ὧν δύναταί τις νὰ στηρίξῃ τὴν γραφὴν *κτῆσιν*, δὲν φαίνονται δύναμιν ἀδιαφιλονίκητον ἔχοντα.—*τῶν ἐνοικούντων αὐτήν*] ὁ Γρηγόριος ὁ Κορίνθου (εἰς Ἑρμογ.) γράφει «*αὐτῇ*», ὁ δ' Ἑρμογένης «*ἐν αὐτῇ*», καὶ ἐν τῷ Α', 94, 4 ἐφέρετο κοινῶς «*τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν αὐτῇ*», ἀλλὰ νῦν μόνον «*τοὺς ἐνοικοῦντας*». Τινὲς ὀβελίζουσι τὸ *αὐτήν*, ἀλλ' ἡ μετ' αἰτιατικ. ἐκφορὰ τοῦ *ἐνοικούντων* καὶ παρὰ τῷ Σχολιαστῇ ἀναγινώσκεται καὶ δι' ἄλλων χωρίων δύναται νὰ στηριχθῇ, ὡς «*τήνδ' ἐνοικήσεις πόλιν*» (Σοφ. Οἰδ. Κ. 1533. πρβλ. καὶ Ἡροδ. Β', 178. κτλ.).—*ἐπὶ πλεῖστον ὧν ἴσμεν χρόνον*] ὁμοίως καὶ ὁ Πολύβιος «*πλεῖστον ὧν ἡμεῖς ἴσμεν χρόνον*» (Ϛ', 11). Τὸ δὲ «*ὧν*» δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ νοούμενον τὸ «*χρόνων*», διότι ὤφειλε νὰ εἴπῃ «*ἐπὶ πλεῖστον ὧν ἴσμεν χρόνων*», ἀλλ' εἰς τὸ ἐννοούμενον «*ἀνθρώπων*»= τούτων, οὓς ἴσμεν (πρβλ. Α', 13, 4), ὡς καὶ ἄλλα χωρία μαρτυροῦσι (Α, 4. Ε', 105, 4). *Πλεῖστον δὲ χρόνον* λέγει τὸν μέχρι Λυκούργου χρόνον.—*στασιάσασα*] ὅρα περὶ τῶν ἐν Σπάρτῃ πρὸ τοῦ Λυκούργου στάσεων Ἡροδ. Α', 65. Ἰσοκρ. 12,177. Πλούταρχ. Λυκουργ. Β'.—*ἐκ παλαιοτάτου*] δηλ. ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Λυκούργου.—*ηὐνομήθη*] ἐναρκτικὸς ἀόρ.= ἤρξατο εὐνομεῖσθαι (καλοὺς νόμους ἔχειν καὶ καλῶς διοικεῖσθαι) διὰ τοὺς τοῦ Λυκούργου νόμους.—*ἔτη τετρακόσια καὶ πλείω*] οἱ παλαιοὶ διαφωνοῦσι περὶ τοῦ χρόνου τῆς τοῦ Λυκούργου νομοθεσίας (Πλουτάρχ. Λυκουργ.Α')· διότι κατὰ μὲν τὸν Θουκυδίδην ἐγένετο αὕτη περὶ τὸ 840 π. Χ., κατὰ δὲ τὸν Εὐσέβιον τῷ 821, κατὰ δὲ τὸν Σύγκελλον τῷ 828, κατὰ δὲ τὸν Ἐρατοσθένην καὶ Ἀπολλόδωρον τῷ 888, κατὰ δὲ τὸν Πλούταρχον 130 ἔτη πρὸ τοῦ Θεοπόμπου βασιλέως τῆς Σπάρτης (770—720 π. Χ.) ἤτοι περὶ τὸ 870 (Πλούτ.Λυκ. Ζ').—*μάλιστα*] ὅρα Α', 13, 3.—*ἐς τὴν τελευτὴν*] ὅρα Α', 13, 3.—*ἀφ' οὗ*] πρβλ. καὶ Σχολ. «*γράφεται καὶ ἃ καὶ ἐς ἃ . . τουτέστιν ἐν οἷς ἔτεσιν*», ὑπό τινων δὲ νομίζεται ὅτι τὸ «*ἀφ' οὗ*» εἶναι ἑρμηνεία τοῦ «*ἄ*».—*πολιτείᾳ*]=τῷ πολιτεύματι,τῇ ὀλιγαρχίᾳ.—*δυνάμενοι*]=δυνατοὶ ὄντες,δύναμιν ἔχοντες (πρβλ.Α',33,3).—*τὰ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι καθίστασαν*] εἰς τάξιν τινὰ καὶ κατάστασιν ἔφερον τὰ πράγματα, τὰς τυραννίδας καθαιροῦντες (Σχολ.). Τὸ δὲ μέσον *καθίσταμαί τι* (Η',23,6.95,7) εἶναι μέσον ὠφελείας = καθίστημί τι πρὸς τὸ ἐμαυτοῦ συμφέρον.—*μετὰ δὲ τὴν τῶν τυ-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς Ἑλλάδος οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον καὶ ἡ Μαραθῶνι μάχη Μήδων πρὸ
Ἀθηναίους ἐγένετο. Δεκάτῳ δὲ ἔτει μετ' αὐτὴν αὖθις ὁ βάρβαρος τῷ μεγάλῳ
στόλῳ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα δουλωσόμενος ἦλθεν. Καὶ μεγάλου κινδύνου ἐπικρε-
μασθέντος οἵ τε Λακεδαιμόνιοι τῶν ξυμπολεμησάντων Ἑλλήνων ἡγήσαντο δυ-
νάμει προύχοντες, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιόντων τῶν Μήδων διανοηθέντες ἐκλιπεῖν
τὴν πόλιν καὶ ἀνασκευασάμενοι ἐς τὰς ναῦς ἐσβάντες ναυτικοὶ ἐγένοντο. Κοινῇ
τε ἀπωσάμενοι τὸν βάρβαρον ὕστερον οὐ πολλῷ διεκρίθησαν πρός τε Ἀθη-

ράννων κατάλυσιν] ἐπανάληψις τῆς ἐν ἀρχῇ ἐννοίας δι' ἄλλων λέξεων (πρβλ. καὶ Ζ', 42, 3.—*ἐκ τῆς Ἑλλάδος*] ἀντὶ νὰ εἴπῃ «*τὴν ἐκ τῆς Ἑλλάδος*», πρβλ. καὶ «*αἱ εἴκοσι νῆες ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν*» (Α', 51, 4. πρβλ. καὶ 110, 5. Β', 52, 1. 65, 3. Γ', 44, 4. Δ', 29, 1. Ϛ', 55, 1). Κεῖται δὲ καὶ συνεπτυγμένως = τὴν ἐν Ἑλλάδι κατάλυσιν τῶν τυράννων ἐκ τῆς Ἑλλάδος.—*καὶ ἡ Μαραθῶνι μάχη*] καὶ οὐχὶ «*ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη*» (ὅρα Κόβητ. ἐν Λογ. Ἑρμ. Κόντ. σ. 240—243), ὡς καὶ ἐξ Ἀττικῶν ἐπιγραφῶν μαρτυρεῖται, ὅτι ἐν τούτοις δὲν τίθεται ἡ ἐν, πρβλ. Ἰσοκρ. 4, 91.

§ 2. *ὁ βάρβαρος*] = ὁ βασιλεὺς τῶν βαρβάρων, ὁ Ξέρξης (ὅρα Α', 14, 3).—*τῷ μεγάλῳ στόλῳ*] συνάρθρως ὡς ὄντι γνωστῷ, εἶναι δὲ δοτικὴ τῆς συνοδείας. Τὴν δὲ λέξιν *στόλος* τινὲς μὲν ἑρμηνεύουσι διὰ τοῦ «*μετὰ τῆς μεγάλης ἐκείνης τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν νεῶν ἑτοιμασίας*», ἤτοι στρατείας (πρβλ. Α', 9, 1. 10, 1. Ξεν. Ἀν. Α', 6', 5) ἄλλοι δὲ διὰ τοῦ «*στρατός*», πρβλ. «*ὀλίγῳ μὲν γὰρ στρατεύματι οὐ τολμήσει ἐφέπεσθαι· πολὺν δ' ἔχων στόλον οὐ δυνήσεται ταχέως πορεύεσθαι*» (Ξεν. Ἀν. Β', 6', 11).—*ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα δουλωσόμενος ἦλθε*] = ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα δουλωσόμενος αὐτὴν (= ἵνα δουλώσαιτο αὐτὴν = ἵνα δουλώσειεν αὐτὴν ἑαυτῷ). πρβλ. «*τὸ καταδουλοῦν σὺ μὲν ἴσως ταὐτὸν τῷ καταδουλοῦσθαι νενόμικας, ἐγὼ δὲ οἶδα διαφορὰν οὐκ ὀλίγην ἔχον. Τίνα ταύτην; Ὅτι τὸ μὲν ἑτέρῳ τὸ καταδουλοῦν, τὸ δ' ἑαυτῷ γίγνεται*» (Λουκιαν. Σολοικ. 12).—*ὑπικρεμασθέντος*] = ἀπειλήσαντος (πρβλ. Γ', 40, 7. Ζ', 75, 7) μετ' αἰτιολογ. σημασίας. —*τῶν ξυμπολεμησάντων*] δὲν σημαίνει τοὺς «*Ἕλληνας οἱ συνεπολέμησαν*, διότι ὁ πρῶτος Περσικὸς πόλεμος δὲν διεξήχθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κοινῇ πολεμησάντων, ἀλλ' εἶναι ἀόριστος ἐναρκτικὸς = οἱ τότε ἤρξαντο συμπολεμεῖν καὶ διαφέρει τοῦ *ξυμπολεμούντων* (πρβλ. Δ', 112, 1).—*ἡγήσαντο*] ἐναρκτικὸς ἀόριστος = ἡγεμόνες ἐγένοντο. τὴν ἡγεμονίαν ἔλαβον.—*δυνάμει προύχοντες*] = διότι ἦσαν δυνατώτεροι, ἰσχυρότεροι (πρβλ. Α', 1).—*ἐπιόντων τῶν Μήδων*] διορίζει χρονικῶς τὸ *διανοηθέντες* = ὅτε οἱ Μῆδοι ἐπῆσαν.—*διανοηθέντες*] συναπτέον τῇ μετοχῇ *ἐσβάντες*, ἡ δὲ μετοχὴ *ἀνασκευασάμενοι* διορίζει χρονικῶς τὸ *ἐσβάντες*. Τὸ δὲ *διανοηθέντες*, ὅπερ συντάσσεται τελικῶς, ἀπαρεμφάτῳ, = ἀποφασίσαντες, ἐν νῷ λαβόντες γνόντες, πρβλ. «*μάχεσθαι μὲν γὰρ οὐ διενοοῦντο μυριάσι ἀτρατοῦ τοσαύτας* (Πλουταρχ. Θεμις. Θ', 3).—*ἀνασκευασάμενοι*] = τὰ σκεύη ἀναλαβόντες (Σχολ.). ἢ μέσον ἀνασκευάζομαι = συλλέγων τὰ ἐμαυτοῦ σκεύη ἀπέρχομαι. Περὶ τοῦ πράγματος ὅρα Ἡροδ. Η', 41. Θουκ. Α', 73, 74. Λυσ. 2, 33. κ. ἑ. Ἰσοκρ. 4, 96, 97.—*ἐς τὰς ναῦς ἐσβάντες*] πρβλ. καὶ Α', 73, 4. 74, 2.—*ἀπωσάμενοι*] ὑποκείμενον εἶναι τὸ γενικὸν «*Ἕλληνες*» = ἀπώσαντες ἀφ' ἑαυτῶν, ἀποκρουσάμενοι. —*ὕστερον οὐ πολλῷ*] πρβλ. καὶ Α', 137, 1. Β', 27, 1. 30, 3. Ε', 34, 1 ἀνάτοῦ *οὐ πολλῷ ὕστερον*».—*διεκρίθησαν*] = διέστησαν (Α', 15, 4), διεχωρίσθησαν (πρβλ. Δ', 25, 10). ὑποκείμ. εἶναι τὸ «*Ἕλληνες*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ναίους καὶ Λακεδαιμονίους οἵ τε ἀποστάντες βασιλέως Ἕλληνες καὶ οἱ ξυμπολεμήσαντες· δυνάμει γὰρ ταῦτα μέγιστα διεφάνη· ἴσχυον γὰρ οἱ μὲν κατὰ γῆν, οἱ δὲ ναυσίν. Καὶ ὀλίγον μὲν χρόνον ξυνέμειναν ἡ ὁμαιχμία, ἔπειτα δὲ διενε- 3
χθέντες οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀθηναῖοι ἐπολέμησαν μετὰ τῶν ξυμμάχων πρὸς ἀλλήλους, καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εἴ τινές που διασταῖεν, πρὸς τούτους ἤδη ἐχώρουν. Ὥστε ἀπὸ τῶν Μηδικῶν ἐς τόνδε αἰεὶ τὸν πόλεμον τὰ μὲν σπενδόμενοι, τὰ δὲ πολεμοῦντες ἢ ἀλλήλοις ἢ τοῖς ἑαυτῶν ξυμμάχοις ἀφισταμένοις εὖ παρεσκευάσαντο τὰ πολεμικὰ καὶ ἐμπειρότεροι ἐγένοντο μετὰ κινδύνων τὰς μελέτας ποιούμενοι.

ὅπερ ὕστερον διαιρεῖται εἰς τὸ «οἵ τε ἀποστάντες βασιλέως Ἕλληνες» (ὅηλ. οἱ Ἕλληνες τῆς Ἰωνίας καὶ τῶν νήσων) καὶ «οἱ ξυμπολεμήσαντες» (= οἱ σὺν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις πολεμήσαντες ἐν τοῖς Μηδικοῖς πολέμοις Ἕλληνες).—*ταῦτα*] τὸ ῥηθέν, πλήθ. τίθεται πολλάκις καὶ ἐπὶ ἀρσενικῶν ὄντων, ὅταν ὁ λόγος δὲν εἶναι περὶ ἑνὸς ἑκάστου διακεκριμένως, ἀλλὰ καθολικῶς περὶ τῆς φύσεως καὶ καταστάσεως αὐτῶν = οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι, πρβλ. «*ὅθεν ἂν μάλιστα συστῆσαι ταῦτα δυνηθεῖεν*» (Ἰσοκρ. 4, 15 = τοὺς Ἕλληνας, πρβλ. 5, 57), πρβλ. Ἰσοκρ. 3, 34. Δημ. 4, 8. 8, 41. Ξεν. Οἰκ. ς', 13, κτλ.—*διεφάνη*] = ἐφάνησαν μεταξὺ ὅλων τῶν ἄλλων (Β', 51, 3. Δ', 108, 4. ς', 17, 5) Τινὲς γράφουσι κακῶς «*δὴ ἐφάνη*», πρβλ. καὶ τὸ *διαδεικνῦναι* (Ἡρόδ. Β', 162).

§ 3. *ὁμαιχμία*] = ἡ συμμαχία τῶν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων, οὕτω δὲ καὶ οἱ σύμμαχοι καλοῦνται *ὅμαιχμοι* (Γ', 58, 4). Ἡ λέξις εἶναι Ἰωνική (Ἡρόδ. Ζ', 145, Η', 140), ψέγει δὲ ταύτην ὁ Πολυδεύκης (Α', 153. Δ', 30).—*διεκεχθέντες*] ὡς μέσον τὸ *διαφέρομαι* = ἄλλην ὁδὸν βαδίζω, οὐ ἀντίθετον τὸ *συμβαίνω* (= συμβαδίζω), ἐξ οὗ ὕστερον = διαφωνῶ, φιλονικῶ. Μίαν διαφορὰν αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους μνημονεύει προϊὼν ἐν κεφ. 102. —*οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀθηναῖοι*] ὁ Κόδρητος καὶ ὁ Ἐρουερδὴν ὀβελίζουσι ταύτας τὰς λέξεις. Διὰ τί δὲν λέγει «*καὶ οἱ Ἀθηναῖοι*» ὅρα σημ. Α', 1, 1.—*μετὰ τῶν ξυμμάχων*] τῶν ἰδίων ὁηλονότι· τουτέστιν ἔχοντες οὗτοι τοὺς συμμάχους, κἀκεῖνοι τοὺς ἰδίους (Σχολ.). —*εἴ τινές που διασταῖεν*] = οἵτινές που διασταῖεν, εὐκτικὴ σημαίνουσα ἐπανάληψιν τῆς πράξεως = ὁσάκις τινὲς ἤν τινι τόπῳ ἤθελον διενεχθῆι, πρὸ δὲ *διασταῖεν* = διενεχθεῖεν, στασιάσαιεν πρὸς ἀλλήλους (Σχολ.).—*πρὸς τούτους*] = ἢ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἢ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.—*ἤδη*] = εὐθύς. —*ἐς τόνδε*] = μέχρι τοῦδε (ὅρα σημ. Α', 13, 3).—*αἰεί*] ἐτέθη ὑπερβατῶς ἀντὶ τοῦ «*ὥστ' αἰεί*» —*τὰ μέν . . . τὰ δέ*] = μέρος μέν . . μέρος δὲ (partim . . partim).— *σπενδόμενοι*] τροπικὴ μετοχὴ = σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιούμενοι (πρβλ. Α', 103, 4. 108, 4. 111, 3. 117, 3). —*ἀφισταμένοις*] ἄνευ ἄρθρου = ὁπότε ἀφίσταῖντο, ἀποστάσεις ποιοῖντο.— *τὰ πολεμικά*] κατὰ διόρθωσιν τοῦ Ἐρουερδῆνος ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις «*πολέμια*». Εἶναι δὲ αἰτιατικὴ τῆς ἀναφορᾶς. Καὶ τὸ μὲν *πολέμιος* εἶναι ἀντίθετον τοῦ *φίλιος* (Πολυδ. Γ', 62); *πολεμικὸς* δὲ = ὁ ἐπιτήδειος πολεμεῖν, ἀλλ' ἡ διαφορὰ αὕτη δὲν τηρεῖται ἐν τῷ οὐδετέρῳ τὰ *πολέμια* καὶ τὰ *πολεμικά*. πρβλ. «*τὰ πολεμικὰ ἀγαθός*» (Ξεν. Παιδ. Α', ε', 9. Πλάτ. Συμπ. 174, γ') καὶ «*ἀγαθὸς τὰ πολέμια*» (Ἡρόδ. Ζ', 9, 3. 238. Θουκ. Δ', 126, 2. ς', 80, 1). Δὲν ἐγκρίνω δὲ ὅλως τὴν διάκρισιν τοῦ Πόππου (ἐν Θουκ. Δ', 80, 3), «*τὰ πολεμικὰ* ad belli usum, *τὰ πολέμια* ad pugnandi virtutem videntur pertinere». —*μετὰ κινδύνων τὰς μελέτας ποιούμενοι*] αἰτιολογ. μετοχή, πρβλ. «*ἐγγυμνασάμενοι*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

19. Καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι οὐχ ὑποτελεῖς ἔχοντες φόρου τοὺς ξυμμάχους ἡγοῦντο, κατ' ὀλιγαρχίαν δὲ σφίσιν αὐτοῖς μόνον ἐπιτηδείως ὅπως πολιτεύσουσι θεραπεύοντες, Ἀθηναῖοι δὲ ναῦς τε τῶν πόλεων τῷ χρόνῳ παραλαβόντες πλὴν Χίων καὶ Λεσβίων καὶ χρήματα τοῖς πᾶσι τάξαντες φέρειν. Καὶ

κατὰ τὸν Θουκυδίδην ταῖς μελέταις οὐκ ἀκινδύνως» (Πλουταρχ. Δημοσθ. ϛ') = διότι ἐμελέτων (ἐγυμνάζοντο) μετὰ πολέμων (πολεμοῦντες).

Κεφ. 19. *Ἡ τῶν Λακεδαιμονίων ἡγεμονία διέφερε τῆς τῶν Ἀθηναίων.*

ὑποτελεῖς . . . φόρου] ὁ *φόρον ὑποτελὴς* (πρβλ. Α',66) λέγεται καὶ μόνον *ὑποτελὴς* (Ε',111,4) ἄνευ τοῦ *φόρου*, *φόρος* δὲ *ὠνομάσθη τῶν χρημάτων ἡ φορά* (Α',96), ἀντὶ δὲ τοῦ *φόρος*, διότι οἱ Ἕλληνες χαλεπῶς ἔφερον τὸ τῶν φόρων ὄνομα (Ἁρποκρ. ἐν λ. *σύνταξις*), μετεχειρίζοντο κατ' εὐφημισμὸν καὶ τὴν λέξιν *σύνταξις*, πρβλ. «*τοὺς τὰς συντάξεις ὑποτελοῦντας*» (Ἰσοκρ. 7, 2).—*τοὺς ξυμμάχους*] συναπτέον τῷ *ἔχοντες*.—*ἡγοῦντο*] ἀπολύτως=τὴν ἡγεμονίαν εἶχον. — *κατ' ὀλιγαρχίαν δέ*] μετὰ τὸ *οὐ* ἀντὶ τοῦ *ἀλλὰ τίθεται ὁ δέ, ἡ δὲ κατὰ* σημαίνει συμφωνίαν καὶ ὕστερον τρόπον=ὀλιγαρχικῶς. — *σφίσιν αὐτοῖς*] συναπτέον τῷ *ἐπιτηδείως* καὶ ἀναφέρεται τοῖς Λακεδαιμονίοις (πρβλ. Α',144,2. Ε',81). Τινὲς δὲ ὀβελίζουσι τὸ *αὐτοῖς* (πρβλ. ὅμως Α',128, 1. ϛ',63,3. Η',14,3).—*ἐπιτηδείως*]=εὐνοϊκῶς, φίλως, ἀφωσιωμένως, πρβλ. καὶ *ἐπιτήδειός τινι* (=φίλος. Α',60,2. 95, 7. Β',49,8. Η',47, 1).—*ὅπως πολιτεύσουσι*] κατὰ σχῆμα ὑπερβατὸν τροπικὴ ἐρωτημ. πρότασις ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ *θεραπεύοντες* (=ἐπιμελούμενοι ἢ πράττοντες, διὰ τοῦτο δὲ καὶ μετὰ τοῦ *ὅπως*, ἀλλαχοῦ δὲ μετ' ἀπαρεμφ. Ζ',70,3). Τῷ δὲ «*πολιτεύσουσι*» συναπτέον τὸ «*κατ' ὀλιγαρχίαν . . ἐπιτηδείως*» = θεραπεύοντες (τοὺς ξυμμάχους) ὅπως πολιτεύσουσιν (οὗτοι) κατ' ὀλιγαρχίαν σφίσιν αὐτοῖς (τοῖς Λακεδ.) μόνον ἐπιτηδείως. Καὶ τὸ μὲν «*κατ' ὀλιγαρχίαν . . πολιτεύσουσι*» ἀντίκειται πρὸς τὸ «*ὑποτελεῖς φόρου*», τὸ δὲ *μόνον* διορίζει τὸ «*σφίσιν αὐτοῖς*» κατ' ἀντίθεσιν πρὸ τὸ τῶν πόλεων συμφέρον.—*παραλαβόντες*]=παραδιδομένας λαβόντες, παρὰ τῶν πόλεων λαβόντες. Ἐννοεῖται δὲ τὸ *ἡγοῦντο*. Περὶ δὲ τοῦ πράγματος ὅρα Α',99. πρβλ: καὶ «*λαβόντες τὴν ἀρχὴν τοῖς συμμάχοις δεσποτικωτέρως ἐχρῶντο πλὴν Χίων καὶ Λεσβίων καὶ Σαμίων*» (Ἀριστ. Ἀθην. Πολ. 24).—*χρήματα τάξαντες φέρειν*] πρβλ. «*τοὺς φόρους Ἀριστείδης ἦν ὁ τάξας ταῖς πόλεσι τοὺς πρώτους ἔτει τρίτῳ μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν ἐπὶ Τιμοσθένους ἄρχοντος*» (Ἀριστ. Ἀθην. Πολ. 23). Τὸ δὲ *τάξαντες* = ὁρίσαντες· πρβλ. περὶ τοῦ πράγματος Α',96.99. — *Καὶ ἐγένετο*] ὁ καὶ εἶναι ἀκολουθίας σημαντικός=ὥστε. καὶ διὰ τοῦτο. —*αὐτοῖς*] ὁ μὲν Γρότιος καὶ ὁ Κλασσήνιος ἀναφέρουσιν αὐτὸ τοῖς *Ἀθηναίοις* καὶ *Λακεδαιμονίοις*, οἱ δὲ πλείονες τῶν ἑρμηνευτῶν μόνοις τοῖς *Ἀθηναίοις*, πρβλ. καὶ «*ἀκμάζοντάς τε* (τοὺς Ἀθηναίους) *νεότητι πολλῇ καὶ παρασκευασαμένους ἐς πόλεμον ὡς οὔπω πρότερον*» (Β',20,2). Ἡ δὲ ἀκεραιότης τῶν συμμάχων (Α', 119, 130) ἀναφέρεται εἰς τὴν περίστασιν, καθ' ἣν οὗτοι παρεῖχον τοῖς Ἀθηναίοις ναῦς καὶ χρήματα καὶ ἀφορμὰς διὰ τὴν ἔκδειαν τῶν φόρων καὶ τῶν νεῶν πρὸς ὑποδούλωσιν (Α', 98. 99). Τότε καὶ ἡ δύναμις τῶν Ἀθηναίων ηὐξήθη πολλῷ μᾶλλον, ἂν καὶ τῶν συμμάχων τινὲς ἀπέστησαν (Α',113. 114. 115). Τοὐναντίον δὲ ἡ τῶν Λακεδαιμονίων ἠλαττώθη, τῶν Ἑλλήνων ἑκόντων ἀποστάντων αὐτῶν καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὴν ὕβριν τοῦ Παυσανίου προσελθόντων.—*τὰ κράτιστα*] ἐπιρρηματικῶς (πρβλ. Α',34,1) =μάλιστα, πρβλ. καὶ *τὰ ἄριστα* (Ε', 9, 9), *τὰ μέγιστα* (ϛ', 84, 2). Ὁ δὲ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐγένετο αὐτοῖς ἐς τόνδε τὸν πόλεμον ἡ ἰδία παρασκευὴ μείζων ἢ ὡς τὰ κράτιστά ποτε μετὰ ἀκραιφνοῦς τῆς ξυμμαχίας ἤνθησαν.

20. Τὰ μὲν οὖν παλαιὰ τοιαῦτα ηὗρον, χαλεπὰ ὄντα παντὶ ἐξῆς τεκμη- 1
ρίῳ πιστεῦσαι. Οἱ γὰρ ἄνθρωποι τὰς ἀκοὰς τῶν προγεγενημένων, καὶ ἢν ἐπι-
χώρια σφίσιν ᾖ, ὁμοίως ἀβασανίστως παρ' ἀλλήλων δέχονται. Ἀθηναίων γοῦν 2

Βάδαμος γράφει «παρασκευὴ ἐς τὰ κράτιστα τότε, μετά τ' ἀκραιφνοῦς τῆς ξυμμαχίας ἤνθησαν». — *μετὰ ἀκραιφνοῦς τῆς ξυμμαχίας*] τὸ *ἀκραιφνοῦς* κατηγορούμενον = μετὰ τῆς ξυμμαχίας ἀκραιφνοῦς οὔσης. Τὸ *ἀκραιφνής* = ἀκέραιος (integer) μόνον ἐνταῦθα καὶ Α', 52, 2 εὔχρηστον, πάντοτε δ' ἄλλοτε μόνον παρὰ ποιηταῖς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σύνηθες. Νομίζουσι δὲ τὴν λέξιν ἐκ τοῦ *ἀκεραιοφανὴς* κατὰ συγκοπὴν γενομένην, ὅπερ ἡμεῖς πλημμελὲς θεωροῦντες δεχόμεθα ῥίζαν αὐτοῦ τὸ *κραιπ*— (πρβλ. τὸ Ὁμηρ. *κραιπνὸς* καὶ τὸ *κραιπάλη*), ἐξ ἧς *ἀ-κραιφ-νής* (πρβλ. *ἐξαπίνης ἐξαίφνης*) καὶ σημαίνει τὸ ἀκίνητος, ἀμετάβλητος, καθαρός, ἀκέραιος.

Κεφ. 20. *Ἡ εὕρεσις τῆς ἀληθείας ἐν τῇ ἐρεύνῃ τοῦ παρελθόντος εἶναι δύσκολος.*

§ 1. *χαλεπὰ ὄντα . . . πιστεῦσαι*] = *ἃ παντὶ ἐξῆς τεκμηρίῳ πιστεῦσαι χαλεπόν ἐστι* (πρβλ. *«εὑρεῖν ἀδύνατα ἦν»* Α', 1, 2), (Στάλλιος). Εἶναι δὲ κατ' ἄλλους αἰτιατικὴ ἀπόλυτος μετ' ἐνδοτικῆς σημασίας ἀντὶ τοῦ *«χαλεπὸν ὄν»* κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ Θουκυδ. τοῦ χρῆσθαι ἀνθ' ἑνικοῦ πληθυντικῷ ἀριθμῷ. Κατ' ἄλλους δὲ ἡ μετοχὴ *ὄντα* εἶναι σχετικὴ συμφωνοῦσα τῷ *«παλαιά»*, τὸ δὲ *«πιστεῦσαι»* = βεβαιῶσαι, πιστῶσαι, ὡς καὶ ὁ Πλούταρχος μετεχειρίσατο τὸ *πιστεύεσθαι* = βεβαιοῦσθαι, τὸ δὲ *«παντὶ ἐξῆς τεκμηρίῳ»* δηλοῖ ὅτι δι' ἔλλειψιν συνεχοῦς καὶ ἀδιαλείπτου παραδόσεως εἶναι δύσκολον νὰ ἀποδειχθῶσιν ἀναμφισβητήτῳ τῷ τρόπῳ τὰ παλαιὰ γεγονότα (Κοραῆς). Κατ' ἄλλους δὲ ἡ φράσις προῆλθεν ἐκ συγχωνεύσεως δύο φράσεων = *χαλεπὰ ὄντα σαφῶς εὑρεῖν· χαλεπὸν γὰρ ἦν παντὶ ἐξῆς τεκμηρίῳ πιστεῦσαι»* (Κροάζετος). Ὁ δὲ Κρυγῆρος ἀντὶ τοῦ *«παντὶ»* γράφει *«πᾶν τι»*, ὁ δὲ Ῥεΐσκιος καὶ Βυττεμβάχιος ἀντὶ τοῦ *«πιστεῦσαι»* τὸ *«πιστῶσαι»*. Ἡμεῖς δεχόμεθα ὅτι ἡ μετοχὴ *ὄντα* εἶναι σχετικὴ καὶ ἀποδοτέα τῷ *«παλαιά»* = ἃ ἐστι *χαλεπὰ* (σύνταξ. προσωπικ.) πιστεῦσαι (αὐτοῖς τινα) παντὶ ἐξῆς τεκμηρίῳ. — *παντὶ ἐξῆς τεκμηρίῳ*] δοτικ. ὀργανική, τὸ δ' *ἐξῆς* μετὰ τοῦ *πᾶς* σημαίνει κατὰ σειράν, ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου μέχρι τοῦ ἑτέρου, ἀνεξαιρέτως, ἀδιακρίτως (καὶ ἄνευ κοσκινισμοῦ καὶ καθάρσεως), πρβλ. καὶ *«πάντας ἐξῆς, ὅτῳ ἐντύχοιεν, καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας κτείνοντες»* (Ζ', 29, 4. πρβλ. καὶ Δημ. 9, 69. 24, 70), τὴν αὐτὴν δὲ σημασίαν ἔχει καὶ τὸ *ἑφεξῆς* μετὰ τοῦ *πᾶς* (πρβλ. Ξεν. Ἑλλ. Δ', ς', 4. Οἰκον. ιβ', 10, κτλ.), πρβλ. καὶ τὸ τοῦ Κικέρωνος «vendit Italine possessiones *ex ordine omnes*, nullam praetermittit». — *τὰς ἀκοὰς τῶν προγεγενημένων*] τὸ *ἀκοὴ* μετὰ παθητ. ἐννοίας = φήμη, τὰ περὶ τῶν προγεγενημένων πραγμάτων ἀκοῇ παραλαμβανόμενα, τὰς περὶ αὐτῶν παραδόσεις (πρβλ. Α', 73, 2). — *σφίσιν*] δηλ. τοῖς ἀνθρώποις (πρβλ. Α', 31, 3). — *ὁμοίως*] = ὥσπερ εἰ μὴ ἐπιχώρια ἦν (πρβλ. Ζ', 68, 3), ἀλλ' ὁ Κόβητος καὶ ὁ Ἑρουερδὴν ἀντ' αὐτοῦ γράφουσιν *«ὅμως»*. — *ἀβασανίστως*] = ἀνεξετάστως, ἀκρίτως «Ἡ λέξις μετενήνεκται ἀπὸ τῆς βασάνου τῆς λίθου, ἥτις τὸν χρυσὸν δοκιμάζει» (Σχολ.). πρβλ. *«ἀβασανίστως δέχεσθαι»* (Μένανδρ. Ῥητ. Χ, σ. 219) καὶ *«ἀβασανίστως παραδέχεσθαι»* (Ἀθηναγ. κ. 21).

§ 2. *γοῦν*] = παραδείγματος χάριν (ὅρα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸ πλῆθος Ἵππαρχον οἴονται ὑρ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος τύραννον ὄντα ἀποθανεῖν καὶ οὐκ ἴσασιν ὅτι Ἱππίας μὲν πρεσβύτατος ὢν ἦρχε τῶν Πεισιστράτου υἱέων, Ἵππαρχος δὲ καὶ Θεσσαλὸς ἀδελφοὶ ἦσαν αὐτοῦ, ὑποτοπήσαντές δέ τι ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ παραχρῆμα Ἁρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων ἐκ τῶν ξυνειδότων σφίσιν Ἱππίᾳ μεμηνῦσθαι τοῦ μὲν ἀπέσχοντο ὡς προειδότος, βουλόμενοι δὲ πρὶν ξυλληφθῆναι δράσαντές τι καὶ κινδυνεῦσαι, τῷ Ἱππάρχῳ περιτυχόντες περὶ τὸ Λεωκόριον καλούμενον τὴν Παναθηναϊκὴν πομπὴν δια-

Α', 2, 5).—*Ἵππαρχον*] περὶ τούτων ὁ Θουκυδίδης ἐκτενῶς ἀλλαχοῦ ποιεῖται λόγον (ὅρα Ϛ', 54—58). Περὶ τοῦ *Ἱππάρχου* ὡς πρεσβυτάτου τῶν τέκνων τοῦ Πεισιστράτου καὶ τυράννου τῶν Ἀθηνῶν διηγεῖται καὶ ὁ Πλάτων ἢ Ψευδοπλάτων (Ἱππαρχ. σ. 228, 6—γ') καὶ ὁ Αἰλιανὸς (Ποικ. Ἱστορ. Η', 2) καὶ Ἡρακλείδης (περὶ Πολιτ. α'), τοὐναντίον δὲ ὁ Ἀριστοτέλης (Ἀθην. Πολιτ. 18) συμφωνεῖ μὲν τῷ Θουκυδίδῃ περὶ τοῦ Ἱππίου, ὡς πρεσβυτάτου ὄντος καὶ τυραννεύοντος, διαφωνεῖ δὲ αὐτῷ δεχόμενος καὶ τέταρτον υἱὸν τὸν *Ἰοφῶντα* καὶ ὅτι ὁ *Θεσσαλὸς* ἐκαλεῖτο «*Ἡγησίστρατος, ᾧ παρωνύμιον ἦν Θεττα*λός» (Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 17) καὶ ὅτι ἠράσθη τοῦ Ἁρμοδίου οὐχὶ ὁ Ἵππαρχος (Θουκ. Ϛ', 54), ἀλλ' ὁ Θεσσαλός (Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολ. 18).—*οἴονται*] εἰς πληθυντ. διὰ τὸ περιληπτικὸν *πλῆθος*. — *τύραννον*] αὕτη εἶναι ἡ οὐσιώδης λέξις, ἐφ' ἧς ὁ Θουκυδ. στηρίζει τὴν ἑαυτοῦ παρατήρησιν καὶ οὐχὶ τὸ *ἀποθανεῖν* (= φονευθῆναι), διότι ὁ Ἵππαρχος ὄντως ἐφονεύθη ὑπ' αὐτῶν ἀλλ' οὐχὶ καὶ *τύραννος ὤν*. — *πρεσβύτατος ὤν*] = διὰ τὸ πρεσβύτατος εἶναι. — *τῶν Πεισιστράτου υἱέων ... αὐτοῦ*] ὁ Κόβητος ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας (Mnemos. XI, σ. 344). Τὸ «*τῶν Πεισιστράτου υἱέων*» συναπτέον τῷ *πρεσβύτατος*. — *ἦρχε*] = ἐτυράννει. — *ὑποτοπήσαντες*] = ὑπονοήσαντες, ὑπολαβόντες (Σχολ.), εἶναι δὲ τὸ ῥῆμα παρὰ Θουκυδίδῃ μόνον κατ' ἀόρ. εὔχρηστον (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Λεξ. Ἀττ. Ῥημ. σ. 509).—*ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ*]=ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ τῇ διὰ τὸν φόνον τῶν τυράννων ὁρισθείσῃ. — *καὶ παραχρῆμα*] συναπτέον τῷ «*ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ*» =καὶ ἐν αὐτῷ τῷ πράγματι, ἐν τῇ στιγμῇ τῆς πράξεως. Ἀμφότερα δὲ συναπτέα τῷ *μεμηνῦσθαι* καὶ οὐχὶ τῷ *ὑποτοπήσαντες*. — *ἐκ τῶν ξυνειδότων σφίσιν*] = ὑπὸ τῶν συνειδότων, παρὰ τῶν συνειδότων, ἡ δὲ *ἐκ* πρὸς δήλωσιν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς πεζολόγοις εἶναι εὔχρηστος μόνον ἐπὶ τῶν ῥημάτων *δίδοσθαι, ἐπιπέμπεσθαι, συνοικίζεσθαι καὶ μηνύεσθαι* (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 360, σημ. 1)=ὑπὸ τῶν σὺν σφίσι (τῷ Ἁρμοδίῳ καὶ Ἀριστογείτονι) εἰδότων. —*μεμηνῦσθαι*] = προδεδόσθαι (Ξεν. Ἑλλ. Γ', γ', 10). — *τοῦ μὲν*] δηλ. τοῦ Ἱππίου. — *ὡς προειδότος*] νομίζοντες ὅτι προήδει. — *πρὶν ξυλληφθῆναι*] ὁ Κόβητος ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας νομίζων ὅτι παρελήφθησαν ἐκ τῶν «*ἐνόμισαν μεμηνῦσθαί τε καὶ ὅσον οὔκ ἤδη ξυλληφθήσεσθαι*» (Ϛ', 57, 2), πρβλ. ὅμως Ἀριστοτέλην «*βουλόμενοί τι δρᾶσαι πρὸ τῆς συλλήψεως*» (Ἀθην. Πολιτ. 18). — *δράσαντές τι καὶ κινδυνεῦσαι*] πρβλ. καὶ «*εἰπόντας τι κινδυνεύειν*» (Γ', 53, 3) πρβλ. καὶ τὸ τοῦ Πινδάρου «*ἐπεὶ ῥέζοντά τι καὶ παθεῖν ἔοικεν*» (Νεμ. Δ, 31—32). Τὸ ἀόριστον *τι* σημαίνει ἔχοντά τι, σπουδαῖόν τι, ὁ δὲ καὶ =οὕτω καί. — *Λεωκόριον*] *Λεώς τις τὰς ἑαυτοῦ κόρας ἐπιδέδωκε καὶ ἀπήλλαξε τοῦ λιμοῦ τὴν πόλιν· καὶ τούτων ἱερὸν ἐγένετο ἐν τῇ Ἀττικῇ καλούμενον Λεωκόριον* (Σχολ.), ἔκειτο δ' ἐντὸς τῶν πυλῶν (Θουκ. Ϛ', 57, 3) εἰς τὸν ἔσω Κεραμεικὸν (Ἁρπορκρ. ἐν λ.).—*τὴν πομπὴν*...

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κοσμοῦντι ἀπέκτειναν. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔτι καὶ νῦν ὄντα καὶ οὐ χρόνῳ 3
ἀμνηστούμενα καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες οὐκ ὀρθῶς οἴονται, ὥσπερ τούς τε Λακεδαιμονίων βασιλέας μὴ μιᾷ ψήφῳ προστίθεσθαι ἑκάτερον, ἀλλὰ δυοῖν, καὶ τὸν Πιτανάτην λόχον αὐτοῖς εἶναι, ὃς οὐδ' ἐγένετο πώποτε. Οὕτως ἀπαλαίπωρος τοῖς πολλοῖς ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας καὶ ἐπὶ τὰ ἑτοῖμα μᾶλλον τρέπονται.

21. Ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων τεκμηρίων ὅμως τοιαῦτα ἄν τις νομίζων μά- 1

διακοσμοῦντι] πρβλ. καὶ Ἀριστοτέλην «τὸν Ἵππαρχον διακοσμοῦντα τὴν πομπὴν παρὰ τὸ Δεωκύριον ἀπέκτειναν» (Ἀθην. Πολιτ. 18). — ἀπέκτειναν] δηλ. αὐτόν, πρβλ. Ϛ', 56, 3).

§ 3. καὶ οὐ χρόνῳ ἀμνηστούμενα] εἶναι ἀρνητικὴ ἔκφρασις τῆς προηγουμένης ἐννοίας «ἔτι καὶ νῦν ὄντα», πρβλ. καὶ «ἡσυχάσασα καὶ οὐκέτι ἀνισταμένη» (Α', 12, 4). Τὸ δ' ἀμνηστοῦμαι (=λησμονοῦμαι) μόνον ἐνταῦθα ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς πεζολόγοις. — καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες] κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ Ἀθηναίων (§ 2). — οἴονται] μετ' αἰτιατικῆς μόνον ἐνταῦθα. — ὥσπερ] δηλ. οἴονται. — μιᾷ ψήφῳ προστίθεσθαι] ὁ Θουκυδίδης ἐνταῦθα διαφωνεῖ πρὸς τὸν Ἡρόδοτον λέγοντα τάδε· «παρίζειν (κελεύουσι τοὺς βασιλέας) βουλεύουσι τοῖς γέρουσι, ἑσσοῦσι δυοῖν δέουσι τριάκοντα· ἢν δὲ μὴ ἔλθωσι, τοὺς μάλιστά σφι τῶν γερόντων προσήκοντας ἔχειν τὰ τῶν βασιλέα γέρεα, δύο ψήφους τιθεμένους, τρίτην δὲ τὴν ἑωυτῶν» (Ἡρόδ. Ϛ', 57). Ἑκάτερος τῶν βασιλέων εἶχε μίαν ψῆφον, ἀλλὰ τὴν νικῶσαν ἐπὶ ἰσοψηφίας. Πολλοὶ τῶν νεωτέρων συμβιβάζουσι τὴν διαφωνίαν δεχόμενοι ὅτι εἰς γέρων ἐτίθετο δύο ψήφους χάριν τῶν δύο βασιλέων. Τὸ δὲ «προστίθεσθαι μιᾷ ψήφῳ» = προστιθέναι ἑαυτοὺς ἢ τὴν ἑαυτῶν γνώμην μιᾷ ψήφῳ, ψηφίζεσθαι μιᾷ ψήφῳ, πρβλ. «Λάμαχος προσέθετο τῇ Ἀλκιβιάδου γνώμῃ» (Ϛ', 50, 1, πρβλ. καὶ Η', 48, 4. 87, 4, κτλ. — τὸν Πιτανάτην λόχον] διαφωνεῖ καὶ πάλιν πρὸς τὸν Ἡρόδοτον (Θ', 53), ὅστις μαρτυρεῖ ὅτι ἦν ὁ Πιτανάτης λόχος κληθεὶς οὕτως ἀπὸ Πιτάνης κώμης Λακωνικῆς (Σχολ.) ἢ δήμου (Ἡροδ. Γ', 55) Καὶ ὁ Ἡσύχιος ἀρνεῖται τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ, ὡς ὁ Θουκυδίδης. Τινὲς δὲ δικαιολογοῦντες τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ λέγουσιν ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔχοντες τὸν λόχον δὲν μετεχειρίζοντο δημοσίᾳ τοῦτο τὸ ὄνομα (Salom. p. 30. κ.ἑ.). Ὁ δὲ Ἀντωνῖνος ἀνενέωσε τὸν Πιτανάτην λόχον, διότι «ἀπὸ Σπάρτης μεταπεμψάμενος ναυαρίας, Λακωνικὸν καὶ Πιτανάτην ἐκάλει λόχον» (Ἡρῳδιαν. Δ', η', 3). — ἀπαλαίπωρος] ἄνευ κόπου, ἡμελημένη, ἀκοπίαστος, πρβλ. καὶ Ἀρριαν. Ἀναβ. Ϛ', ια', 8 καὶ Τάκιτ. (Hist. VI, 49) «indiligentiam veri» καὶ ἀνωτέρ. § 1 «ἀβασανίστως». — ἐπὶ τὰ ἑτοῖμα] = ταῦτα, ἅτινα εἶναι πρόχειρα, ἕτοιμα. — τρέπονται] = τρέπουσιν ἑαυτούς.

Κεφ. 21. *Ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος ἐκ τῶν εἰρημένων ἀποδείξεων φαίνεται μείζων γεγενημένος τῶν πρὸ αὐτοῦ.*

§ 1. Ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων τεκμηρίων] ὁ Θουκυδίδης μετὰ τὴν ἐξήγησιν τῆς δυσκολίας πρὸς εὕρεσιν τῆς ἀληθείας περὶ τὰ παλαιὰ (κεφ. 20 «τὰ μὲν παλαιὰ τοιαῦτα ηὗρον, χαλεπὰ ὄντα . . πιστεῦσαι) ἐπανέρχεται εἰς τὴν συνέχειαν. Ἄλλοι δὲ «εἰρημένα τεκμήρια» ἐννοοῦσι τὰ ἀπὸ τοῦ κεφ. 2—19. Ἡ δὲ ἐκ σημαίνει συμφωνίαν = κατὰ (πρβλ. Ε', 25, 2) καὶ συναπτέον τὸ «ἐκ τῶν . . τεκμηρίων» τῷ νομίζων, κατ' ἄλλους δὲ ἡ ἐκ = μετά, ὕστερον (πρβλ. Α', 120, 3). — ὅμως] ἀντιτίθεται εἰς τὸ «εἰ καὶ τὰ παλαιὰ χαλεπά ἐστι . . πιστεῦσαι» (κεφ. 20, 1). — τοιαῦτα μάλιστα] τὸ μάλιστα κολάζει τὴν ἔννοιαν τοῦ τοιαῦτα = τοιαῦτα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λιστα ἃ διῆλθον οὐχ ἁμαρτάνοι, καὶ οὔτε ὡς ποιηταὶ ὑμνήκασι περὶ αὐτῶν ἐπὶ τὸ μεῖζον κοσμοῦντες μᾶλλον πιστεύων, οὔτε ὡς λογογράφοι ξυνέθεσαν ἐπὶ τὸ προσαγωγότερον τῇ ἀκροάσει ἢ ἀληθέστερον, ὄντα ἀνεξέλεγκτα καὶ τὰ πολλὰ αὐτῶν ὑπὸ χρόνου ἀπίστως ἐπὶ τὸ μυθῶδες ἐκνενικηκότα, ηὑρῆσθαι δὲ ἡγησάμενος ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων σημείων ὡς παλαιὰ εἶναι ἀποχρώντως. Καὶ ὁ πόλεμος οὗτος, καίπερ τῶν ἀνθρώπων ἐν ᾧ μὲν ἂν πολεμῶσι τὸν πα-

σχεδόν, εἶναι δὲ κατηγορούμενον τοῦ «ἃ διῆλθον»=νομίζων τις ἃ διῆλθον τοιαῦτα μάλιστα οὐκ ἂν ἁμαρτάνοι.—*νομίζων*]=εἰ νομίζοι. — *καὶ .. πιστεύων*] = καὶ εἰ πιστεύοι, διὰ δὲ τοῦ *καὶ* συνδέεται ἡ μετοχὴ *πιστεύων* τῇ μετοχ. *νομίζων* καὶ κατωτ. τῇ *ἡγησάμενος*. — *ἐπὶ τὸ μεῖζον κοσμοῦντες*] πρβλ. Α', 10, 3. πρβλ. καὶ Πινδ. Πυθ. Ζ, 20 κ. ε. Sall. Iug. 73.—*λογογράφοι*] εἶναι οἱ ἐν πεζῷ λόγῳ συγγράφοντες καὶ ἀντιτιθέμενοι πρὸς τοὺς ἔπη ποιοῦντας ποιητάς. Ὁ Θουκυδίδης καλεῖ *λογογράφους* τοὺς προτέρους ἱστορικοὺς ὡς τὸν πεζὸν λόγον μετα-χειρισαμένους. Οἱ αὐτοὶ καλοῦνται καὶ *λογοποιοὶ* (Ἀρριαν. Ἀναβ. Ε', 5, 5. κτλ.). — *ξυνέθεσαν*] πρβλ. καὶ τὸ παθητ. *σύγκειται* (Α', 22, 4).— *ἐπὶ τὸ προσαγωγότερον τῇ ἀκροάσει*] πρβλ. καὶ ἀνωτ. «*ἐπὶ τὸ μεῖζον*», πρβλ. καὶ «*ἐς τὸ τερφερώτερον*» (Α', 6, 3) = ἐπὶ τὸ ἡδύτερον, ὃ προσάγει (Σχολ.), ἐπὶ τὸ ἐλκυστικώτερον (θελκτικώτερον), πρβλ. *ἐπαγωγὸς* (Δ', 88, 1. Ϛ', 8, 2) καὶ *προσαγωγὸς* (Λουκιαν. Διάλ. Θε. 20, 11). Διὰ δὲ τοῦ «*τῇ ἀκροάσει*» ἐννοεῖ τὴν παρὰ τοῖς Ἕλλησι συνεθιζομένην ἀπαγγελίαν τῶν ἱστορικῶν τούτων συγγραμμάτων μᾶλλον ἢ τὴν ἀνάγνωσιν, ὡς λέγεται καὶ περὶ τοῦ Ἡροδότου ὅτι ἀπήγγειλεν ἐν Ὀλυμπίᾳ μέρη τῶν ἱστοριῶν αὐτοῦ (ὅρα ἐνταῦθ. εἰσαγ.). — *ὄντα ἀνεξέλεγκτα*] ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ «*τοιαῦτα ἄν τις νομίζων μάλιστα ἃ διῆλθον οὐχ ἁμαρτάνοι*», κακῶς δ' ὁ Πόππος ἐξαρτᾷ ταῦτα ἐκ τοῦ «*ξυνέθεσαν*», = οὐκ ἐλέγχους οὐδὲ ἀποδείξεις ἔχοντα (Σχολ.). — *καὶ τὰ πολλὰ αὐτῶν ὑπὸ χρόνου*] οὕτως ἔθηκε τὰς λέξεις ὁ Κόβητος ἀντὶ τοῦ «*καὶ τὰ πολλὰ ὑπὸ χρόνου αὐτῶν*»=καὶ τὰ πολλὰ αὐτῶν, δηλ. τῶν ἃ διῆλθον. Ὁ δὲ Ἑρουερδὴν ὠθελίζει τὰ αὐτῶν.—*ἀπίστως ἐπὶ τὸ μυθῶδες ἐκνενικηκότα*] ὡς πολλὰ τῶν ἐπιθέτων τίθενται προληπτικῶς, οὕτω τίθενται καὶ τὰ ἐπιρρήματα=οὕτως ὥστε οὐδεμία αὐτοῖς πίστις νὰ παρέχηται (πρβλ. Α', 140, 1. Κυννήρ. Γραμμ. § 497, 5). Ὁ δὲ Βάδαμος γράφει «*ἄπιστα ὡς ἐπὶ τὸ μυθῶδες*» κτλ. Τὸ δὲ *ἐκνικᾶν*=ἀποκλίνειν εἰς τὸ μυθῶδες, καταντᾶν μυθώδη (ὅρα Α', 3, 2). — *ηὑρῆσθαι δὲ ἡγησάμενος*] =οὐκ ἂν ἁμαρτάνοι τις, εἰ ἡγήσαιτο ἀποχρώντως ηὑρῆσθαι ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων σημείων ὡς παλαιὰ εἶναι (=ὡς πρὸς τὴν παλαιότητα αὐτῶν). —*ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων σημείων*]=ἐκ τῶν εἰρημένων τεκμηρίων (§ 1).—*ὡς παλαιὰ εἶναι*] = ὡς παλαιὰ κατὰ τὴν οὐσίαν, κατὰ τὴν ὕπαρξιν, πρβλ. *ἐκὼν εἶναι, τὸ νῦν εἶναι, εἰς δύναμιν εἶναι*, κτλ. (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 430, 1). Ἡ δὲ χρῆσις τοῦ εἶναι ἐν ταύτῃ τῇ φράσει εἶναι ἐξαιρετική.—*ἀποχρώντως*] συναπτέον τῷ «*ηὑρῆσθαι*». Ὅλως δ' ἀτόπως ὁ Ἀάσιος (Haase) συνάπτει τὰς λέξεις ὧδε· «*ἡγησάμενος εἶναι ἀποχρώντως ηὑρῆσθαι ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων σημείων ὡς παλαιά*», τὸ δ' *ἀποχρώντως εἶναι* δεχόμενος = ἀποχρῆν ἢ ἄλλως εἶναι.

§ 2. *Καὶ ὁ πόλεμος οὗτος*]=οὗτος ὁ πόλεμος (Α', 13, 3), δηλ. ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος.—*ἐν ᾧ*]=ὅτε (πρβλ. Α', 37, 4. 4ᵛ. 2. Δ', 17, 2. Η', 29, 4).—*τὸν παρόντα αἰεί*] δηλ. *πόλεμον*=τὸν ἑκάστοτε παρόντα πόλεμον. — *παυσαμένων δὲ*] δηλ. τοῦ *πολε-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρόντα αἰεὶ μέγιστον κρινόντων, παυσαμένων δὲ τὰ ἀρχαῖα μᾶλλον θαυμαζόντων, ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων σκοποῦσι δηλώσει ὅμως μείζων γεγενημένος αὐτῶν.

22. Καὶ ὅσα μὲν λόγῳ εἶπον ἕκαστοι ἢ μέλλοντες πολεμήσειν ἢ ἐν αὐτῷ 1
ἤδη ὄντες, χαλεπὸν τὴν ἀκρίβειαν αὐτὴν τῶν λεχθέντων διαμνημονεῦσαι ἦν ἐμοί τε ὧν αὐτὸς ἤκουσα καὶ τοῖς ἄλλοθέν ποθεν ἐμοὶ ἀπαγγέλλουσιν. Ὡς δ' ἂν ἐδόκουν ἐμοὶ ἕκαστοι περὶ τῶν αἰεὶ παρόντων τὰ δέοντα μάλιστ' εἰπεῖν, ἐχομένῳ ὅτι ἐγγύτατα τῆς ξυμπάσης γνώμης τῶν ἀληθῶς λεχθέντων, οὕτως εἴρηται. Τὰ δ' ἔργα τῶν πραχθέντων ἐν τῷ πολέμῳ οὐκ ἐκ τοῦ παρατυχόντος 2

μεῖν=ἐπειδὰν δὲ παύσωνται πολεμοῦντες. —*μᾶλλον*] δηλ. *ἢ τὰ παρόντα*.—*ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων*] *ἡ ἀπὸ* σημαίνει τὸ ἐξ οὗ γίνεται ἡ κρίσις (πρβλ. Β', 48, 3. Γ', 38, 4). *Ἔργα* δὲ κατὰ τὸν Κλασσήνιον εἶναι καὶ οἱ λόγοι *(τὰ λεχθέντα)* καὶ αἱ πράξεις *(τὰ πραχθέντα)*, ἅτινα ὁ Θουκυδίδης ἐξηγεῖται ἐν τῷ ἑπομένῳ κεφαλαίῳ = καὶ ὁ πόλεμος οὗτος τοῖς ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων σκοποῦσι δηλώσει ὅτι μείζων ἐστὶ γεγενημένος τῶν ἀρχαίων· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ *αὐτῶν* (Σχολ.). —*δηλώσει γεγενημένος*] = ὁ πόλεμος δηλώσει ἐκείνοις ὅτι μείζων γέγονεν. Τινὲς δὲ τὸ *δηλώσει* λαμβάνουσιν ἀμεταβάτως, ὡς τὸ «*δηλοῖ φανείς*» (Σοφ. Αἴ. 877), τὸ δὲ *σκοποῦσιν* ὡς δοτικὴν τῆς ἀναφορᾶς = ὡς πρὸς τοὺς σκοποῦντας δῆλος ἔσται μείζων γεγενημένος.—*αὐτῶν*] γένους οὐδετέρου ἀναφερόμενον εἰς τὸ «*τὰ ἀρχαῖα*».

Κεφ. 22. *Ὁ Θουκυδίδης δηλοῖ τὸν τρόπον τῆς συγγραφῆς τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἐπεξεργασίας τῆς ὕλης.*

§ 1. *λόγῳ εἶπον*] πρβλ. *λόγῳ οὔπω ἱκανὰ εἰρῆσθαι*] (Ζ', 69, 2. πρβλ. Β', 46) ἀντιτίθεται δὲ πρὸς τὸ κατωτέρω «*τὰ δ' ἔργα τῶν πραχθέντων*». Εἰς ἀμφότερα δὲ τὰ μέρη ὁ Θουκ. διατηρεῖ συμμετρίαν τινά, —*τῶν λεχθέντων. . τῶν πραχθέντων. ἐδόκουν. . ἐδόκει, ἀκρίβειαν. . ἀκριβείᾳ*. Ἐννοεῖ δὲ διὰ τούτων τὰς δημηγορίας. Πολλάκις δὲ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες παρατάσσουσι σύστοιχον ὀργανικὴν δοτικὴν τοῖς ῥήμασιν, ὡς *φυγῇ φεύγειν* (Πλάτ. Συμπ. 195, 6'), *λόγῳ λέγειν* ('Ηρόδ. Δ', 8. Εὐρ. Ἱκετ. 844. Δημ. 6, 11 κτλ.). ὁρα Λοβέκ. Παραλειπ. σ 523—527. Σφάλλονται δ' οἱ ἑρμηνεύοντες τὸ *λόγῳ* διὰ τοῦ *ἐν λόγοις δημοσίοις* (in orationibus publicis). ὁ Κρυγῆρος δὲ ἑρμηνεύει αὐτὸ διὰ τοῦ «*διὰ τοῦ λόγου*» *(ὡς ῥήτωρ)*.—*ἐν αὐτῷ*] δηλ. *ἐν τῷ πολεμεῖν, ἐν τῷ πολέμῳ*. Τὸ δὲ «*εἶναι ἔν τινι*» πολλάκις=εἶναι περί τι, ἀσχολεῖσθαι περί τι, διατρίβειν ἔν τινι.—*τὴν ἀκρίβειαν αὐτὴν*]=τὴν ἀκριβῆ αὐτολεξίαν. — *διαμνημονεῦσαι*] ἀόρ. ἐναρκτικὸς =εἰς τὴν μνήμην ἀνακαλέσαι. — *ὧν*]=τούτων (τῶν λόγων) ὧν.—*ἀπαγγέλλουσιν*] δηλ. *οἵδε αὐτοὶ ἤκουσαν*.—*ὡς δ' ἂν ἐδόκουν*] = καθὼς ὅμως (=καθ' ὃν ὅμως τρόπον ἤθελον ὁμιλήσῃ ἢ ὃν λέγοντες ἤθελον ἀκολουθήσῃ) ἐμοὶ ἐφαίνοντο κτλ. Ὁ *ἂν* συναπτέος τῷ ἀπαρεμφ. «*εἰπεῖν*» (πρβλ. Β', 83, 3. 89, 5. Γ', 42, 2. 89, 5). — *τὰ δέοντα μάλιστα*] τὸ *μάλιστα* συναπτέον τῷ «*τὰ δέοντα*» =τὰ ἁρμοδιώτατα, τὰ συμφωνότατα (maxime consentanea), κατ' ἄλλους δὲ τῷ «*εἰπεῖν ἂν ἐδόκουν*».—*ἐχομένῳ ὅτι ἐγγύτατα τῆς ξυμπάσης γνώμης*] συναπτέον τῷ «*οὕτως εἴρηται*», εἰς ὃ ἐννοεῖται ἐκ τῶν εἰρημένων τὸ «*ἐμοί*». Τὸ δ' *ἔχομαί τινος*=προσκολλῶμαί τινι, ἅπτομαί τινος. Τὸ δὲ «*τῆς ξυμπάσης γνώμης*» = τοῦ περιεχομένου, τῆς ὅλης γνώμης (ἐννοίας).

§ 2. *τὰ δ' ἔργα τῶν πραχθέντων*] οἱ πλεῖστοι τῶν ἑρμηνευτῶν ἐξέλαβον αὐτὸ =*τὸ δ' ἀληθὲς τῶν γενομένων* (Ρεϊσίγιος εἰς Σοφ. Οἰδ. Κ. CXCIII. Ἑρμανν. εἰς Σοφ. Τραχ. 229 καὶ Δισσέν. εἰς Δημ. περὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πυνθανόμενος ἠξίωσα γράφειν οὐδ' ὡς ἐμοὶ ἐδόκει, ἀλλ' οἷς τε αὐτὸς παρῆν καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ὅσον δυνατὸν ἀκριβείᾳ περὶ ἑκάστου ἐπεξελθών. Ἐπι- 3
πόνως δὲ ηὑρίσκετο, διότι οἱ παρόντες τοῖς ἔργοις ἑκάστοις οὐ ταὐτὰ περὶ τῶν

τοῦ Στερ. § 160), πρβλ. καὶ «αἱ ἀλήθειαι τῶν πραγμάτων» (Ἰσοκρ. 2, 46). ὁ δὲ Κρυγῆρος ἑρμηνεύει αὐτὸ διαστέλλων πραχθέντα καὶ ἔργα. Καὶ διὰ μὲν τοῦ γενικωτέρου πραχθέντα ἐννοεῖ τὰ ἐν τῷ πολέμῳ γενόμενα, ἤτοι τὰς πολεμικὰς πράξεις, τὰς διαπραγματεύσεις, τὰς πρεσβείας, τὰς δημηγορίας κτλ., διὰ δὲ τοῦ ἔργα μέρος τῶν πραχθέντων, τὰς καθ' αὑτὸ καθαρὰς πολεμικὰς πράξεις, τὸ δὲ ὅλον = ἐκ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ πραχθέντων (ἢ γενομένων) τὰ καθ' αὑτὸ καὶ κύρια πολεμικὰ ἔργα = τὰ ἔργῳ πραχθέντα ἀντιθέτως πρὸς τὰ λόγῳ ῥηθέντα. Ὁ δὲ Πόππος νομίζει αὐτὸ καθαρὸν πλεονασμόν, ὡς τὸ «λέκτρον εὐνῆς» (Πίνδ. Νεμ. Ε', 30). ὅρα Ἀσωπ. Περ. Β', σ. 896, § 117. Ἡμεῖς οὐδένα πλεονασμὸν δεχόμεθα, ἀλλὰ νομίζομεν ὅτι κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ «λόγῳ εἶπον» μετεχειρίσατο τὸ «τὰ ἔργα τῶν πραχθέντων» ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν «τὰ δ' ἔργῳ πραχθέντα», ἢ «τὰ δ' ἔργα τὰ πραχθέντα», πρβλ. «λόγῳ . . . οὐκ ἔργῳ πραττόμενα (Πλάτ. Νόμ. 736, δ', πρβλ. καὶ Σοφ. Φιλ. 546. Δημ. 14, 26) καὶ «οὐχ ἡμεῖς αὐτῷ οἱ λέγοντες αἴτιοί ἐσμεν, ἀλλ' ἡ πρᾶξις τῶν ἔργων» (Ἀντιφῶν 3, δ', 10), ὅπερ ἠδύνατο νὰ λεχθῇ καὶ «τὰ ἔργα τὰ πραχθέντα» (πρβλ. Δημ. 20, 64), ὅρα Λοβέκ. Παραλειπ. σ. 526, 21.—ἐκ τοῦ παρατυχόντος] ἰσχυρότερον τοῦ τυχόντος ὡς σημαῖνον ἄνθρωπον, ᾧ τινι ἀπαντᾷ τις ἐμπρὸς κατὰ τύχην.—πυνθανόμενος] συνήθως λέγεται πυνθάνομαί τι παρά τινος (Πλάτ. Λάχ. 187, δ'. Γοργ. 455, γ', κτλ.), ἀλλὰ καὶ ἔκ τινος (ὡς ἐνταῦθ.), ἀπό τινος (Αἰσχύλ. Χοηφ. 736) καὶ πρός τινος (Ἡροδ. Θ', 58).—ἠξίωσα] = ἔπεισα ἐμαυτὸν (animum induxi), πρβλ. Α', 132, 5. Β', 11, 8. Περὶ δὲ τοῦ ἀορίστ. ὅρα τὸ ξυνέγραψε (Α', 1, 1).—ἐδόκει] δηλ. γράφειν.—ἀλλ' οἷς τε αὐτὸς παρῆν καὶ παρὰ τῶν ἄλλων...ἐπεξελθών] = ἀλλ' ἠξίωσα γράφειν ταῦτα, οἷς τε αὐτὸς παρῆν καὶ ἃ παρὰ τῶν ἄλλων ἐπεξῆλθον. Μετέβαλε δὲ τὴν σύνταξιν θεὶς μετοχὴν ἐπεξελθών, ὡς εἰ προηγεῖτο «αὐτός τε παρὼν» (πρβλ. Ϛ', 18, 1). Εἶναι δὲ καὶ σχῆμα χιαστόν, διότι εἰς μὲν τὸ «ὡς ἐμοὶ ἐδόκει» ἀποδίδοται τὸ «οἷς τε αὐτὸς παρῆν», εἰς δὲ τὸ «ἐκ τοῦ παρατυχόντος» τὸ «παρὰ τῶν ἄλλων . . ἐπεξελθών».—παρὰ τῶν ἄλλων] περὶ τῆς παρὰ προθέσεως πρβλ. τὸ «τὰ μὲν ἔργα παρ' ὑμῶν αὐτῶν ζητεῖτε» (Δημ. 8, 75). Ὁ δὲ Οὐλρίχιος (Symb. ad Thuc. σ. 128) γράφει «τὰ παρὰ τῶν ἄλλων», ἀλλὰ τότε ὤφειλε νὰ εἴπῃ καὶ «ἕκαστον», ἀλλ' οὐχι «περὶ ἑκάστου», ὁ δὲ Λινδόβιος (Annal. phil. 1862 σ. 197) καὶ ὁ Κλασσήνιος γράφουσι «περὶ τῶν ἄλλων». Τὸ δὲ ἄρθρον, ὅ τινες ὑποπτεύουσιν, ἑρμηνευτέον διὰ τοῦ «παρὰ τῶν ἄλλων παρ' ὧν ἐπυνθανόμην».—ὅσον δυνατὸν ἀκριβείᾳ] = τοσοῦτον, ὅσον ἦν δυνατὸν ἀκριβείᾳ ἐπεξελθεῖν = ὅσῃ ἐδυνάμην ἀκριβείᾳ, πρβλ. «σιγῇ ὡς ἀνυστὸν καὶ ἡσυχῇ προσῆσαν» (Ξεν. Ἀν. Α', η', 14). —ἐπεξελθών] τὸ ἐπεξέρχομαι, ὅπερ (Γ', 67, 1) ὡς πολλάκις παρὰ τοῖς ἄλλοις συγγραφεῦσι (πρβλ. Πλάτ. Τίμ. 38, δ'. Παρμ. 128, δ'. Φίλ. 6, 23, δ'. 24, ε'. 66, δ'. Γοργ. 492, δ'. Πολ. 366, ε') = ἐκτιθέναι, ἑρμηνεύειν, ἐνταῦθα σημαίνει τὸ ἐρευνᾶν, πῶς δ' ἡ σημασία αὕτη προῆλθεν ἐκ τῆς πρώτης, φαίνεται ἐκ τῶνδε· «τὸ πᾶν γὰρ ἐπεξελθεῖν διζήμενον» (Ἡροδ. Ζ', 166) καὶ «οὐδ' εἰ πάντ' ἐπεξέλθοις σκοπῶν» (Σοφοκλ. Ἀποσπ. 659).—ἐπιπόρως] κατ' ἀναφορὰν πρὸς τὸ ἀβασανίστως (κεφ. 20, 1) καὶ ἀταλαίπωρος (κεφ. 20, 3), ὅπερ περὶ τῶν ἄλλων λέγει.—οὐ ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν] ἡ ἐπανάληψις τοῦ ὁ αὐτὸς καὶ ἀλλαχοῦ (Γ', 56, 7. Ϛ', 38, 5).—ἀλλ' ὡς ἑκα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτῶν ἔλεγον, ἀλλ' ὡς ἑκατέρων τις εὐνοίας ἢ μνήμης ἔχοι. Καὶ ἐς μὲν ἀ- 4
κρόασιν ἴσως τὸ μὴ μυθώδες αὐτῶν ἀτερπέστερον φανείται· ὅσοι δὲ βουλήσονται τῶν τε γενομένων τὸ σαφὲς σκοπεῖν καὶ τῶν μελλόντων ποτὲ αὖθις κατὰ τὸ ἀνθρώπειον τοιούτων καὶ παραπλησίων ἔσεσθαι, ὠφέλιμα κρίνειν αὐτὰ ἀρκούντως ἕξει. Κτῆμά τε ἐς αἰεὶ μᾶλλον ἢ ἀγώνισμα ἐς τὸ παραχρῆμα ἀκούειν ξύγκειται.

τέρων τις εὐνοίας ἢ μνήμης ἔχοι]=ἀλλ' ἔλεγον ὥς τις ἔχοι εὐνοίας ἑκατέρων ἢ μνήμης. ἡ δὲ εὐκτικὴ σημαίνει ἐπανάληψιν τῆς πράξεως=καθ' ἣν εὔνοιαν πρὸς ἑκατέρους ἢ μνήμην ἤθελέ τις ἔχῃ. Λί γενικαὶ εὐνοίας καὶ μνήμης εἶναι γενικαὶ τῆς ἀναφορᾶς εἰς τὸ ὥς, πρβλ. «ὡς εἶχε τάχους ἕκαστος» (Β',90,4, πρβλ. καὶ Ϛ',97,3), ἡ δὲ γενικὴ ἑκατέρων εἶναι γενικὴ ἐξ ἀντικειμένου μόνον τῆς γενικῆς εὐνοίας, πρβλ. «Ἀθηναίων εὐνοίᾳ» (Ζ',57,10).

§ 4. ἐς μὲν ἀκρόασιν] ἡ ἐς σημαίνει ἀναφοράν, περὶ δὲ τῆς ἀκροάσεως ὅρα κεφ. 21,1.—τὸ μὴ μυθῶδες αὐτῶν] ὁηλ. τῶν ὑπ' ἐμοῦ γραφέντων. Ἐτέθη δὲ τὸ μή, διότι περιέχεται ἁπλῆ δοξασία καὶ ὑπόθεσις =εἰ μὴ μυθώδη αὐτά ἐστιν, εἰ μηδεὶς ἐν αὐτοῖς μῦθος εὑρίσκεται, ἐκ μέρους δὲ τοῦ ἀναγνώστου, λεγόμενον θὰ ἐτίθετο τὸ οὐ μυθῶδες=διότι οὐ μυθώδες ἐστιν.—ἀτερπέστερον] ὁ Β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐννοεῖται ἐκ τοῦ ἐναντίου = ἢ εἰ ἦν αὐτὰ μυθώδη (ὅρα Γ.Ζηκίδ.Συντ. § 258).—τῶν τε γενομένων .. καὶ τῶν μελλόντων] ὁ Ἑρμογένην γράφει «τῶν γενομένων τὸ σαφὲς σκοπεῖν, μελλόντων ποτὲ» κτλ.—τὸ σαφὲς]=τὸ βέβαιον, τὸ πραγματικόν.—κατὰ τὸ ἀνθρώπειον] = κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν τῶν πραγμάτων, ὡς εἶναι τὰ ἀνθρώπινα πράγματα. Οὐδόλως δὲ διαφέρει κατ' ἔννοιαν τὸ ἀνθρώπειος καὶ ἀνθρώπινος.—τοιούτων καὶ παραπλησίων] κατηγορούμενα, ἄτινα καὶ ἀλλαχοῦ συνάπτονται διὰ τοῦ καὶ (κεφ. 143, 3) καὶ διὰ τοῦ τὲ καὶ (Ζ',78,1). —ὠφέλιμα κρίνειν αὐτὰ ἀρκούντως ἕξει] ἐννοεῖται ὑποκείμ. τοῦ κρίνειν τὸ τούτους (ὁηλ. ὅσοι βουλήσονται), τὸ δὲ αὐτὰ=τὰ ὑπ' ἐμοῦ γραφέντα (πρβλ. καὶ τὸ μὴ μυθῶδες αὐτῶν), τὸ δὲ ἀρκούντως ἕξει κεῖται ἀπροσώπως ἔχον ὑποκείμ. τὸ κρίνειν=ἀρκέσει τὸ κρίνειν αὐτὰ ὠφέλιμα τούτους. Κακῶς δὲ ὁ Κρυγῆρος ὀβελίζει τὰς λέξεις «ὠφέλιμα κρίνειν αὐτά». —κτῆμά τε] ὁ τὲ ἔχει συμπερασματικὴν ἔννοιαν=καὶ διὰ τοῦτο λοιπὸν (ὅρα Α', 9, 1). Τοῦτο μνημονεύει καὶ ὁ Λουκιανὸς (πῶς δεῖ ἱς.συγγ.42) καὶ ὁ Πλίνιος (Ep. V, 8, 11) πρβλ. καὶ «Totumque (historiae) opus non ad actum rei pugnamque praesentem, sed ad memoriam posteritatis et ingenii famam componitur» (Quintil. X, 1,31). —κτῆμα ἐς αἰεί] = κτῆμα παντοτινόν, πρᾶγμα διηνεκῶς ὠφέλιμον τοῖς τὴν ἱστορίαν ταύτην ἀναγινώσκουσιν. —ἀγώνισμα]=ἔργον, ὅπερ ἕνεκα ἐπιδείξεως εἰσάγεται εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ τὸ ἐν αὐτῷ βραβεῖον. Ἐννοεῖ δὲ τοὺς ἐπιδεικτικοὺς λόγους τῶν σοφιστῶν ὄντας πρόσκαιρα γεννήματα τοῦ ἀγῶνος καὶ ἐν ταῖς πανηγύρεσιν ἀπαγγελλομένους, πρβλ. «ἀγώνισμα μέν, μάθημα δὲ οὐ γίγνεται, καὶ παραυτίκα μὲν τέρπει, πρὸς δὲ τὸ μέλλον οὐδὲν ὠφελεῖ τὸ παράπαν» (Πολυβ.Γ', λα', 12). —ἐς τὸ παραχρῆμα ἀκούειν] πρβλ. «ἐν τῷ παραυτίκα ὁρᾶν» (Β',44,7)=εἰς ἀκρόασιν ὀλιγοχρόνιον. Ὁ Ἑρμογένην ὀβελίζει τὸ ἀκούειν, διότι καὶ ἐν τῷ Λαυρεντιανῷ κώδικι ἐλλείπει καὶ παρὰ Διονυσίῳ τῷ Ἁλικαρνασσεῖ (περὶ Συνθέσ. ὀνομ. σ. 165), ἀλλὰ καὶ ὁ Λουκιανὸς (πῶς δεῖ ἱς. συγγ. 42) γράφει «κτῆμά φησι μᾶλλον συγγράφειν ἢπερ ἐς τὸ παρὸν ἀγώνισμα».—ξύγ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

23. Τῶν δὲ πρότερον ἔργων μέγιστον ἐπράχθη τὸ Μηδικόν, καὶ τοῦτο ὅμως δυοῖν ναυμαχίαιν καὶ πεζομαχίαιν ταχεῖαν τὴν κρίσιν ἔσχεν. Τούτου δὲ τοῦ πολέμου μῆκός τε μέγα προύβη, παθήματά τε ξυνηνέχθη γενέσθαι ἐν αὐτῷ τῇ Ἑλλάδι οἷα οὐχ ἕτερα ἐν ἴσῳ χρόνῳ. Οὔτε γὰρ πόλεις τοσαίδε ληφθεῖσαι ἠρημώθησαν, αἱ μὲν ὑπὸ βαρβάρων, αἱ δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἀντιπολεμούντων (εἰσὶ δ' αἳ καὶ οἰκήτορας μετέβαλον ἁλισκόμεναι), οὔτε φυγαὶ το-

κειται]=συντέθειται, παθ. παρακειμ. τοῦ *συντίθεσθαι*, πρβλ. *«οἱ λογογράφοι ξυνέθεσαν»* (Α',21,1).

Κεφ. 23. *Ἔκθεσις τῶν αἰτίων τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.*

§ 1. *Τῶν δὲ πρότερον ἔργων κ.τ.λ.*] ταῦτα συναπτέα εἰσὶ τῷ κεφ. 21, 2, εἰς ὃ ἐπανέρχεται μετὰ τὴν παρέκβασιν περὶ τοῦ τρόπου τῆς συγγραφῆς (κεφ. 22), κεῖται δὲ συνεπτυγμένως=τῶν δ' ἔργων, ἃ πρότερον ἐπράχθη, μέγιστόν ἐστι τὸ Μηδικόν.—*τὸ Μηδικὸν*] δηλ. *ἔργον*=οἱ Μηδικοὶ πόλεμοι, οὓς ὁ μὲν Ἡρόδοτος νομίζει μείζονας τοῦ Τρωικοῦ πολέμου (Ζ', 20), ὁ δὲ Θουκυδίδης ἑκατέρου μείζονα τὸν Πελοποννησιακόν.—*δυοῖν ναυμαχίαιν καὶ πεζομαχίαιν*] τὸ *δυοῖν* ἐπαναληπτέον καὶ ἐν τῷ *«πεζομαχίαιν»*. Κατὰ μὲν τὸν Σχολ. *«ναυμαχίαι δύο, ἐν Ἀρτεμισίῳ, ἐν Σαλαμῖνι· πεζομαχίαι δύο, ἐν Πύλαις, ἐν Πλαταιαῖς»*. Οὕτω δὲ καὶ ὁ Πλούταρχος (περὶ Ἡροδ. Κακοηθ. 43). Ἄλλοι δὲ νομίζουσι ναυμαχίας μὲν τὴν ἐν Σαλαμῖνι καὶ Εὐρυμέδοντι, πεζομαχίας δὲ τὴν ἐν Πλαταιαῖς καὶ ἐν Μυκάλῃ, ἀλλὰ περὶ τῆς ναυμαχίας ἐν Εὐρυμέδοντι ποταμῷ, ἔνθα αὐτὸς ὁ Θουκυδίδης (Α', 100, 1) λέγει ὅτι ἐγένετο *πεζομαχία καὶ ναυμαχία*, δὲν πρέπει νὰ γίνηται λόγος ἐνταῦθα, ὁ Κρυγῆρος δὲ τὴν ἐν Μυκάλῃ γενομένην μάχην νομίζει ὡς *πεζομαχίαν καὶ ναυμαχίαν*. — *τὴν κρίσιν ἔσχε*] πρβλ. *«αἱ δὲ γενόμεναι τότε πρὸς τὰς τῶν βαρβάρων ναῦς περὶ τὰ στενὰ* (μεταξὺ Εὐβοίας καὶ Πηλίου) *μάχαι κρίσιν μὲν εἰς τὰ ὅλα μεγάλην οὐκ ποίησαν»* (Πλουτ. Θεμις. Η',1)=ταχέως ἐκρίθη, ἡ τύχη (ἡ ἔκβασις) τοῦ ὅλου πολέμου ἀπεφασίσθη, πρβλ. καὶ *«ξυνήθη τὴν δίαιταν μεθ' ὅπλων ἐποιήσαντο»* (Α', 6, 1=ξυνήθως . . ἐδιῃτήθησαν).—*τούτου δὲ τοῦ πολέμου*] δηλ. *τοῦ Πελοποννησιακοῦ* (πρβλ. Α',21,2).—*μῆκός τε μέγα προύβη*] τὸ *μέγα* εἶναι κατηγορούμενον=οὕτω προύβη ὥστε μέγα γενέσθαι. Συνήθως γίνεται τοῦτο ἐν τῷ *αὔξεσθαι*, ὡς *«Φίλιππος μέγας ηὐξήθη»* (Δημ. 2, 5) καὶ *«μέγας ἐκ μικροῦ καὶ ταπεινοῦ Φίλιππος ηὔξηται»* (Δημ. 9,21). Τὸ δὲ *μέγα προύβη*=προεχώρησεν εἰς μέγεθος, πρβλ. καὶ *«χρόνος οὐκ ὀλίγος τῇ μάχῃ προύβη»* (Ἰώσηπ. Πολ. Ἰουδ. Ζ', ς', 5).—*ξυνηνέχθη*]=συνέβη (πρβλ. Ἡροδ. ς', 23.117. Ζ', 4.117. Η', 88).—*ἐν αὐτῷ*] δηλ. *τῷ πολέμῳ*.—*οὐχ ἕτερα*] δηλ. *ξυνηνέχθη*.—*ἐν ἴσῳ χρόνῳ*] ἐν 27 ἔτεσιν (Σχολ.).

§ 2. *ἠρημώθησαν*] δηλ. *πρότερον ἐν ἴσῳ χρόνῳ, ὅσαι ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ*.—*ὑπὸ βαρβάρων*] ὡς ἡ *Μυκαλησσὸς* (Ζ',29.πρβλ. καὶ Παυσαν. Θ',19), ἴσως δὲ καὶ ἡ *Κολοφὼν* (Γ', 34).—*ὑπὸ σφῶν αὐτῶν*]=ὑπ' ἀλλήλων, τοιαῦται δὲ ἦσαν αἱ *Πλαταιαί* (Γ', 68), ἡ *Μυτιλήνη* (Γ', 50), ἡ *Θυρέα* (Δ',57).—*ἀντιπολεμούντων*]=πολεμούντων ἐναντίον ἀλλήλων.—*οἰκήτορας μετέβαλον*] δηλ. *ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ*, τοιαῦται δ' ἦσαν ἡ *Λῆγινα* (Β',27), ἡ *Ποτείδαια* (Β',70), τὸ *Ἀνακτόριον* (Δ', 49), ἡ *Σκιώνη* (Ε',32), ἡ *Θυρέα* (Δ',57), τὸ *Σόλλιον* (Β', 30), ἡ *Δῆλος* (Ε', 1) καὶ ἡ *Μῆλος* (Ε',116).—*ἁλισκόμεναι*] ἔχει σημασίαν παρακειμένου=*ἁλωκυῖαι* (ὅρα Γ' Ζηκίδ. Συντ. § 388, 5).—*οὔτε φυγαὶ ἀν-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σαίδε ἀνθρώπων καὶ φόνος, ὁ μὲν κατ' αὐτὸν τὸν πόλεμον, ὁ δὲ διὰ τὸ στασιάζειν. Τά τε πρότερον ἀκοῇ μὲν λεγόμενα, ἔργῳ δὲ σπανιώτερον βεβαιούμενα οὐκ ἄπιστα κατέστη, σεισμῶν τε πέρι, οἳ ἐπὶ πλεῖστον ἅμα μέρος γῆς καὶ ἰσχυρότατοι οἱ αὐτοὶ ἐπέσχον, ἡλίου τε ἐκλείψεις, αἳ πυκνότεραι παρὰ τὰ ἐκ τοῦ πρίν χρόνου μνημονευόμενα ξυνέβησαν, αὐχμοί τε ἔστι παρ' οἷς μεγάλοι καὶ ἀπ' αὐτῶν καὶ λιμοὶ καὶ ἡ οὐχ ἥκιστα βλάψασα καὶ μέρος τι φθείρασα 3

θρώπων] δηλ. ἐγένοντο ἢ κατέστησαν ἐκ τοῦ ἑπομένου κατέστη (§ 3).—καὶ φόνος] =οὔτε φόνος τοσόσδε ἀνθρώπων ἐγένετο, ἔνθα τὸ φυγαὶ καὶ φόνος ἐνοῦνται οἱονεὶ εἰς ἓν ὅλον διὰ τοῦ καί. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ μετὰ τὸ neque οὐ μόνον τὸ aut ἢ νε τίθεται, ἀλλὰ καὶ τὸ que. Ἡ δ' ἔκφρασις ἀποβαίνει ζωηροτέρα καὶ ἐνεργητικωτέρα τῆς «οὔτε τοσοίδε ἄνθρωποι ἔφυγον καὶ ἐφονεύθησαν». —κατ' αὐτὸν τὸν πόλεμον] ἡ κατὰ σημαίνει αἰτίαν=δι' αὐτὸν τὸν πόλεμον (Α', 25, 4), ὅπερ συνέβη τοῖς Θηβαίοις ὑπὸ τῶν Πλαταιῶν (Β',5,7), τοῖς Πλαταιεῦσιν ἡττηθεῖσι (Γ', 68,1) καὶ τοῖς Μηλίοις (Ε', 116).—διὰ τὸ στασιάζειν] ὡς ἐν Κορκύρᾳ (Γ',69. κ.ἑ. 81 κ.ἑ. Δ', 48), ἐν Μεγάροις (Δ', 74), ἐν Σάμῳ (Η',24), κτλ.

§ 3. Τά τε πρότερον κτλ.] διὰ τοῦ τὲ συνάπτονται νέαι ἔννοιαι παρὰ Θουκυδίδῃ (ὅρ.στιμ.Α',4),ἐνταῦθα δὲ σημαίνει ὅτι πρὸς τοῖς παρὰ τῶν ἀνθρώπων γινομένοις κακοῖς ὑπῆρχε καὶ ἡ φυσικὴ δυστυχία.—τὰ πρότερον ἀκοῇ λεγόμενα] δηλ. ὅτι ἐγένοντο. —βεβαιούμενα] δηλ. ὅτι τοιαῦτα ἐγένοντο. —οὐκ ἄπιστα κατέστη] =πιστευτὰ κατέστησαν καὶ τὰ λεγόμενα πρότερον ἐκ τοῦ συμβῆναι καὶ ἐν καιρῷ τοῦ πολέμου τούτου τοιαῦτα.— σεισμῶν πέρι] = περὶ σεισμῶν (ὅρα Α', 75,5), περὶ δὲ σεισμῶν ὅρα Β',8,3. Γ',87,4. 89,1.4. Δ',52,1.Ε',45, 4.50,5.Ϛ',95,1. Η',6,5.41,2.—ἐπὶ πλεῖστον μέρος γῆς καὶ ἰσχυρότατοι] συνδέονται διὰ τοῦ καὶ ἀνόμοια μέρη γραμματικῶς, συγγενῆ δὲ κατ' ἔννοιαν.—ἐπέσχον] ἀμεταβ. = κατέσχον, ἐπεκράτησαν πρβλ. «ἐπὶ πλείους ἡμέρας ὁ σεισμὸς ἐπεῖχε» (Δίων Κάσσ. ΞΗ', κε', 5) καὶ «τῶν ἐτησίων ἐπεχόντων» (Πολυβ. Ε', ε', 6) καὶ «τῶν σεισμῶν κατεχόντων» (Θουκ.Γ',89, 2) καὶ«plurimum hiems occupat»(Tacit. Germ. 22). — ἡλίου τε ἐκλείψεις] μετέβαλε τὴν σύνταξιν ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν «ἡλίου τε ἐκλείψεων» (πρβλ. Α', 52,2—3), ἐννοεῖται δὲ τὸ «οὐκ ἄπιστοι κατέστησαν», ἐν δὲ τοῖς ἑπομένοις μᾶλλον μόνον τὸ «κατέστησαν» (δηλ. ἐγένοντο). Ὅρα περὶ ἐκλείψεων Β',28.Δ',52,1.—αἳ πυκνότεραι] ὁ Θουκυδίδης δὲν μνημονεύει εἰ μὴ μόνον δύο (Β', 28 καὶ Δ', 52), ὁ δὲ Κλασσήνιος παρατηρεῖ ὅτι ὁ Θουκυδίδης ἑκουσίως παρέλιπε ταύτας ἐν τῇ τοῦ πολέμου διηγήσει καὶ μόνον κατὰ περίστασιν ἐμνημόνευσε τῶν δύο.—παρὰ τὰ...μνημονευόμενα] πρβλ. «χειμὼν μείζων παρὰ τὴν καθεστηκυῖαν ὥραν» (Δ', 6,1), ἡ δὲ παρὰ σημαίνει σύγκρισιν=ἤ. —αὐχμοί]=ξηρασίαι.—ἔστι παρ' οἷς]=παρ' ἐνίοις.—καὶ ἀπ' αὐτῶν καὶ λιμοί] ὁ Θουκυδίδης ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ δὲν μνημονεύει οὔτε αὐχμῶν οὔτε λιμῶν προελθόντων ἐξ αὐχμῶν, διάφοροι δ' εἶναι αἱ περιστάσεις τῆς ἁλώσεως πόλεων πολιορκουμένων καὶ πιεζομένων ἐκ λιμοῦ, ὡς τῆς Ποτειδαίας (Β',70) καὶ τῶν Πλαταιῶν (Γ',52). Ὁ δεύτερος καὶ ὁ πρὸ τοῦ λιμοὶ σημαίνει μάλιστα (même) = atque ex illis fames quoque. — μέρος τι] οὐχὶ ἀντικείμενον, ἀλλ' ἐπίρρημα = κατά τι μέρος (aliqua ex parte), ἐν μέρει, πρβλ. «μέρος τι μᾶλλον ἔτι μισοῦμαι» (Β', 64, 1) καὶ «ὃ διὰ τὴν ὕλην μέρος τι ἐγένετο» (Δ', 30, 1).— λοιμώδης νόσος] παρελίπο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λοιμώδης νόσος· ταῦτα γὰρ πάντα μετὰ τοῦδε τοῦ πολέμου ἅμα ξυνεπέθετο. Ἤρξαντο δὲ αὐτοῦ Ἀθηναῖοι καὶ Πελοποννήσιοι λύσαντες τὰς τριακοντούτεις σπονδὰς αἳ αὐτοῖς ἐγένοντο μετὰ Εὐβοίας ἅλωσιν. Διότι δ' ἔλυσαν, τὰς αἰτίας προύγραψα πρῶτον καὶ τὰς διαφοράς, τοῦ μή τινα ζητῆσαί ποτε ἐξ ὅτου τοσοῦτος πόλεμος τοῖς Ἕλλησι κατέστη. Τὴν μὲν γὰρ ἀληθεστάτην πρόφασιν, ἀφανεστάτην δὲ λόγῳ τοὺς Ἀθηναίους ἡγοῦμαι μεγάλους γιγνομένους καὶ φό-

μεν τὸ ἄρθρον κατὰ Κόβητον, ἄλλοι δὲ θέλουσι νὰ στηρίξωσιν αὐτὸ ἐπὶ ἄλλων χωρίων (Α', 126,4. Ζ', 54. Η', 90,4), ἅτινα εἶναι διάφορα τοῦ παρόντος. Περὶ δὲ τοῦ *λοιμοῦ* ὅρα Β', 48 κ. ἑ. καὶ Γ', 87.—*μετὰ . . ἅμα ξυνεπέθετο*] ἢ τὸ ἅμα ἢ τὸ ξὺν ἠδύνατο νὰ λείπῃ, ἀλλὰ ὅμοια παραδείγματα τοῦ τοιούτου πλεονασμοῦ δὲν λείπουσι, πρβλ. ἐνταῦθ. «*προύγραψα πρῶτον*» (§ 5. πρβλ. καὶ κεφ. 122,4. 133). Τὸ δὲ *ξυνεπέθετο* (μέσ.) λέγεται ἰδίᾳ ἐπὶ ἐχθρικῆς προσβολῆς = ὁρμῇ ἐπέπεσον, ἀλλ' ὁ Βάδαμος γράφει «*ξυνέσπετον*».

§ 4. *τὰς τριακοντούτεις σπονδὰς*] γενομένας τῷ 445 π. Χ. (πρβλ. Παυσαν. Ε', κγ', 3. Διόδωρ. ΙΒ', 7. Ἀνδοκ. 3, 6. Πλούταρχ. Περικλ. ΚΔ') ὅρα Α', 115; 1. — *μετὰ Εὐβοίας ἅλωσιν*] πρβλ. Α', 114; 4. Περὶ δὲ τῆς ἐλλείψεως τοῦ ἄρθρου ὅρα Α', 12,3.

§ 5. *προύγραψα πρῶτον*] καὶ οὐχὶ «*προέγραψα*», διότι τῆς πρὸ προθέσεως τὸ *ὁ* μετὰ τοῦ *ε* ψιλουμένου ἐν τῇ αὐξήσει συναιρεῖται πάντοτε εἰς *ου*, ὡς φαίνεται καὶ ἐξ Ἀττικῶν ἐπιγραφῶν, ἐν αἷς μέχρι τοῦ 329 π. Χ. γίνεται ἀείποτε ἡ συναίρεσις, ἔκτοτε δὲ παρημελήθη. Περὶ τοῦ πλεονασμοῦ ὅρα «*προπέμψαντες πρότερον*» (Α', 29,1), *πρότερον προύσκεπτο* (Η', 66, 1), *πρὶν . . προδιάγνωτε* (Α', 78,1), πρβλ. καὶ Α', 3,1. Περὶ δὲ τοῦ ἀορίστου (=προγράφω) ὅρα τὸ *ξυνέγραψε* (Α', 1,1) —*τοῦ μὴ ζητῆσαι*] γενικὴ τῆς αἰτίας, πρβλ. «*τοῦ τὰς προσόδους μᾶλλον ἶέναι αὐτῷ*» (Α', 4). — *ἐξ ὅτου*]=διὰ τίνα αἰτίαν, πρβλ. *λέξον ἐκ τίνος ἐπλήγης*» (Ξεν. Ἀν. Ε', η', 4), ὅπερ πρβλ. πρὸς τὸ «*λέγειν διὰ τί ἕκαστος ἐπλήγη*» (αὐτ. § 12). —*κατέστη*] ὅρα Α', 1, 1.

§ 6. *τὴν μὲν γὰρ ἀληθεστάτην πρόφασιν*] ὁ γὰρ διασαφητικός. Τὸ δὲ *πρόφασις* διαφέρει τοῦ *αἰτία*, διότι *πρόφασις* εἶναι ἡ προσποιητὴ αἰτία, *αἰτία* δὲ=τὸ ἀληθὲς αἴτιον, ἀλλ' ἐνταῦθα εἶναι συνώνυμα καὶ τὸ *πρόφασις*=αἰτία (πρβλ. Α', 118,1. 133,1. 141,1. Β', 49, 2. Γ', 13,1. Ϛ', 6,1), τὸ δὲ «*τὴν ἀληθεστάτην πρόφασιν, ἀφανεστάτην δὲ λόγῳ*» εἶναι παράθεσις κατὰ τὸν Κλασσήνιον εἰς τὸ «*Ἀθηναίους ἡγοῦμαι . . ἀναγκάσαι ἐς τὸ πολεμεῖν*»=ὅπερ ἡ ἀληθεστάτη ἦν πρόφασις, ἀφανεστάτη δὲ λόγῳ. Κατ' ἄλλους δὲ εἶναι κατηγορούμενον ἐννοουμένου τοῦ εἶναι = (τὸ) Ἀθηναίους μεγάλους γιγνομένους καὶ φόβον παρέχοντας Λακεδαιμονίοις ἀναγκάσαι (Λακεδαιμονίους ὡς ἀντικ.) ἐς τὸ πολεμεῖν ἡγοῦμαι (εἶναι) τὴν ἀληθεστάτην πρόφασιν, ἀφανεστάτην δὲ λόγῳ. Ὁ δὲ Κροάζετος νομίζει συγχώνευσιν δύο φράσεων=τὴν ἀληθεστάτην . . Λακεδαιμονίοις<· οὕτω γὰρ αὐτοὺς ἡγοῦμαι> ἀναγκάσαι (τοὺς Λακεδαιμονίους) ἐς τὸ πολεμεῖν. Καθ' ἡμᾶς δὲ πάντα ταῦτα εἶναι περιττά, ἐὰν ἐξαρτήσωμεν τὸ *ἀναγκάσαι ἐκ τοῦ πρόφασιν*, ὃν κατηγορούμενον, πρβλ. «*ἔλαβον πρόφασιν στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Θηβαίους*» (Ξεν. Ἑλλ. Γ', ε', 5), ὅπερ συνηθέστερον τίθεται μετὰ συνάρθρου ἀπαρεμφάτου, ὡς «*αὕτη αὖ ἄλλη πρόφασις ἦν αὐτῷ τοῦ ἀθροίζειν στράτευμα*» (Ξεν. Ἀν. Α', α', 7. πρβλ. καὶ Οἰκ. κ', 19. Ἀθην. Πολ. 6', 17). —*ἀφανεστάτην δὲ λόγῳ*]=κεκρυμμένην (Σχολ.). —*γιγνομένους . . παρέχοντας*] = διότι ἐγίγνοντο . .

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βον παρέχοντας τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀναγκάσαι ἐς τὸ πολεμεῖν· αἱ δ' ἐς τὸ φανερὸν λεγόμεναι αἰτίαι αἵδ' ἦσαν ἑκατέρων, ἀφ' ὧν λύσαντες τὰς σπονδὰς ἐς τὸν πόλεμον κατέστησαν.

24. Ἐπίδαμνος ἐστὶ πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι τὸν Ἰόνιον κόλπον· πρόσοι- 1
κοῦσι δ' αὐτὴν Ταυλάντιοι βάρβαροι, Ἰλλυρικὸν ἔθνος. Ταύτην ἀποικίσαν μὲν 2
Κορκυραῖοι, οἰκιστὴς δὲ ἐγένετο Φαλίος Ἐρατοκλείδου, Κορίνθιος γένος, τῶν

παρεῖχον.—ἀναγκάσαι] ὀπτ. αὐτοὺς (Λακεδαιμονίους)· πρβλ. Α', 20, 2. Περὶ τοῦ πράγματος ὅρα Α', 88 καὶ 118. —ἐς τὸ φανερὸν λεγόμεναι] πρβλ. λέγειν (αἰρεῖν) ἐς τὸ κοινὸν (Δ', 58), ἐς τοὺς πολλοὺς (Η', 48, 2). —ἑκατέρων] γενικὴ κτητικὴ κατὰ πρόληψιν ἀντὶ τοῦ «αἱ δ' ἦσαν, ἀφ' ὧν ἑκάτεροι . . κατέστησαν». —ἀφ' ὧν]= ὧν ἕνεκα (ὅρα Α', 12, 2). — κατέστησαν] ὅρα Α', 1, 1.

Κεφ. 24. Ἐνταῦθα λήγει τὸ προοίμιον καὶ ἄρχεται ἡ περὶ Ἐπιδάμνου ἱστορία, ἧς ὁ δῆμος ἀποτυγχάνει αἰτησάμενος βοήθειαν παρὰ τῶν Κορκυραίων.

§ 1. Ἐπίδαμνος ἐστὶ πόλις] Ἐπίδαμνος, «ἣ νῦν Δυρράχιον καλεῖται, ἣν τινα παραγραμματίζοντες Δοράκιον καλοῦσι» (Σχολ.), Durazzo νῦν. Περὶ τοῦ πολέμου μεταξὺ Κορκυραίων καὶ Κορινθίων ἕνεκα τῆς Ἐπιδάμνου ποιεῖται λόγον καὶ ὁ Διόδωρος (ΙΒ', 30 κ. ἑ.). Ἡ δὲ πρόταξις τοῦ ὀνόματος κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς διηγήσεως εἶναι ἐπική, πρβλ. «Κρήτη τις γαῖ' ἔστι μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ» (Ὀδ. Τ, 172) καὶ «Φόρκυνος δέ τις ἔστι λιμήν» (Ὀδ. Ν, 96, πρβλ. καὶ Ὀδ. Γ, 293. Δ, 354. 845. Verg. Aen. I, 12. Ovid. Metam. I, 568). Τὸ δὲ ἔστι εἶναι ὑπαρκτικὸν καὶ οὐχὶ συνδετικόν, τὸ δὲ πόλις εἶναι παράθεσις τοῦ Ἐπίδαμνος καὶ οὐχὶ κατηγορούμενον (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 83) = ἔστι τις Ἐπίδαμνος, ἥ ἐστι πόλις, πρβλ. «Κύλλων ἦν Ὀλυμπιονίκης» (Α', 126, 3) = ἦν τις Κύλλων, ὃς ἦν Ὀλυμπιονίκης. — ἐσπλέοντι τὸν Ἰόνιον κόλπον] δοτικὴ τῆς ἀναφορᾶς = ὡς πρός τινα ἐσπλέοντα τὸν Ἰόνιον κόλπον, πρβλ. καὶ «sita Anticyra est laeva parte sinum Corinthium intrantibus» (Livi. XXVI. 26), πρβλ. καὶ Β', 97, 1. Δ', 16, 6. Τὸ εἰς τὸν κόλπον ἐνταῦθα μόνον συνέταξεν αἰτιατικῇ, ἐν ᾧ ἀλλαχοῦ μετὰ τῆς ἐς προθέσεως. ὡς «ἐσπλεύσαμαι ἐς αὐτὸν» (Β', 89, 8. κτλ.), ἀλλ' ὁ Δημήτριος ἢ Ψευδοδημήτριος (Spengel T. Γ', σ. 306) ἀνέγνω «ἐς τὸν Ἰόνιον κόλπον», οὕτω δὲ γράφει καὶ ὁ Κρυγῆρος, πρβλ. ὅμως Προκόπιον, ὅστις ταῦτα ἀντέγραψε (Β', σ. 37) καὶ ἐμιμήθη (σ. 62 καὶ Α', σ. 309). Ὁ δὲ Ἰόνιος κόλπος εἶναι ἡ Ἀδριατικὴ θάλασσα ἢ πᾶσα ἢ μέρος αὐτῆς (Στράβ. Β', 20, σ. 123. Ἀγαθ. Β', 1) πρὸς μεσημβρίαν βλέπων (πρβλ. Ϛ', 13, 1). Οὐδάμου δὲ παρὰ Θουκυδίδῃ φέρεται τὸ ὄνομα Ἀδρίας. — προσοικοῦσι δ' αὐτὴν] συντάσσεται αἰτιατικῇ, ὡς τὸ accolere locum, ἀντὶ τῆς μετὰ δοτικῆς συνηθεστέρας συντάξεως (ὅρα Ἰσοκρ. 4, 70. Πλάτ. Τίμ. 22, δ'). — Ταυλάντιοι] πρβλ. «τῆς Ἐπιδάμνου καὶ τῆς Ἀπολλωνίας μέχρι τῶν Κεραυνίων ὑπεροικοῦσι Βυλλίονές τε καὶ Ταυλάντιοι καὶ Παρθῖνοι καὶ Βρύγοι» (Στράβ. Ζ', 8, σ. 326).

§ 2. ταύτην ἀποίκισαν] ἀσύνδετον, ὅπερ συχνάκις γίνεται ἐπὶ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 600, 4) — ἀποικίαν πέμψαντες ᾤκισαν (Σχολ.). Ἐγένετο δ' αὐτὴ τῷ 627 π. Χ., ὡς μαρτυρεῖ ὁ Εὐσέβιος. — Φαλίος] κύριον ἐκ τοῦ ἐπιθέτ. φαλιὸς (=φωτεινός, Ἡρῳδιαν. 1, 123, 17), πρβλ. καὶ Γογγύλος ἐκ τοῦ γόγγυλος (αὐτ. 1, 164, 4). ὅρα καὶ Stahl Quaest. Gramm. σ. 33. — Ἐρατοκλείδου] ἀντὶ τοῦ «ὁ Ἐρατοκλείδου». Περὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἡρακλείδαι. Ἡρακλέους, κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν νόμον ἐκ τῆς μητροπόλεως κατακληθείς, Ξυνῴκισαν δὲ καὶ Κορινθίων τινὲς καὶ τοῦ ἄλλου Δωρικοῦ γένους. Προελθόν- 2
τος δὲ τοῦ χρόνου ἐγένετο [ἡ τῶν Ἐπιδαμνίων πόλις] μεγάλη καὶ πολυοίκη- 3
πος. Στασιάσαντες δὲ ἐν ἀλλήλοις ἔτη πολλά, ὡς λέγεται, ἀπό τινος πολέμου τῶν προσοίκων βαρβάρων, ἐφθάρησαν καὶ τῆς δυνάμεως τῆς πολλῆς ἐστερήθησαν. Τὰ δὲ τελευταῖα, πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου, ὁ δῆμος αὐτῶν ἐξεδίωξε τοὺς 5
δυνατούς. Οἱ δὲ ἐπελθόντες μετὰ τῶν βαρβάρων ἠλῄζοντο τοὺς ἐν τῇ πόλει κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. Οἱ δὲ [ἐν τῇ πόλει ὄντες Ἐπιδαμνιοι] ἐπειδὴ 6
ἐπιέζοντο, πέμπουσιν ἐς τὴν Κόρκυραν πρέσβεις ὡς μητρόπολιν οὖσαν, δεόμενοι μὴ σφᾶς περιορᾶν φθειρομένους, ἀλλὰ τούς τε φεύγοντας ξυναλλάξαι σφίσι

τῆς παραλείψεως τοῦ ἄρθρου πρβλ. Β', 67, 2. 99, 6. Η', 91, 2. —*τῶν δὴ Ἡρακλέους*] = τῶν Ἡρακλειδῶν, πρβλ. «*Ἀρχίας τῶν Ἡρακλειδῶν ἐκ Κορίνθου ᾤκισε*» (Ϛ', 3, 2). — *κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν νόμον*] πρβλ. καὶ Προκόπιον «*κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν λόγον*» (σ. 120 καὶ 134), ἔνθα ὁ δὴ = ἀκριβῶς κατὰ τὸν γνωστὸν παλαιὸν νόμον. — *ἐκ τῆς μητροπόλεως*] διότι ἡ Κόρινθος ἦν μητρόπολις τῆς Κορκύρας. — *κατακληθείς*] = προσκληθείς (πρβλ. Πολυδ. Κϛ', ε', 1. Πλούταρχ. Σόλ. ΚΔ'. Θεμις. Γ''), ὁμοίαν δὲ σημασίαν ἔχει ἡ κατὰ ἐν τῷ «*ἐς κίνδυνον φανερὸν τὴν πόλιν καταγαγεῖν*» (Θουκ. Δ', 68, 6), ἄνευ ἃ ἀνάγκης ὁ Ἐρουερδὴν εἰκάζει νὰ γραφῇ «*παρακληθείς*». — *ξυνῴκισαν δὲ*] ὅηλ. ταύτην, ἀντιτίθεται δὲ πρὸς τὸ «*ἀπῴκισαν μέν*» (§ 1).

§ 3. [*ἡ τῶν Ἐπιδαμνίων πόλις*] εἶναι σχόλιον (Στάλλιος). — *στασιάσαντες*] ὅηλ. οἱ Ἐπιδάμνιοι. Μεταβαίνει ἀπὸ τῆς πόλεως εἰς τοὺς κατοίκους. Ὁ δὲ ἀόριστος τίθεται μετὰ διαρκοῦς σημασίας (πρβλ. Α', 13, 6). — *ἐν ἀλλήλοις*], πρβλ. καὶ «*στασιάζουσιν ἐν αὐτοῖς*» (Δημ. 9, 12), λέγεται δὲ καὶ «*στασιάζουσιν ἀλλήλοις*» (Ἰσοκρ. 4, 104. κτλ.) καὶ *πρός τινα* (Ξεν. Ἑλλ. Α', α', 28. Δημ. 23, 114) καὶ «*ἐπ' ἀλλήλοισι*» (Ἡροδ. Α', 60) καὶ «*καπ' ἀλλήλους*» (Θουκ. Δ', 84, 2).

§ 4. *ὡς λέγεται*] κατὰ Κλασσήνιον εἰς τὸ «*μετὰ πολλά*», κατὰ δὲ Κρυγῆρον εἰς τὸ «*ἀπὸ πολέμου*». — *ἀπὸ πολέμου . . ἐφθάρησαν*] ἡ *ἀπό* σημαίνει αἰτίαν (πρβλ. Α', 12, 2. 23, 6). Ὁ Ἀρνόλδος καὶ ἄλλοι κακῶς συνάπτουσι τὸ «*ἀπὸ πολέμου*» τῷ στασιάσαντες, πρβλ. καὶ «*ἐξ ὧν ἐφθείροντο*» (Α', 2, 4). — *τῶν προσοίκων βαρβάρων*] γενικὴ ἐξ ἀντικειμένου, πρβλ. «*ἐς τὸν παρόντα πόλεμον Κορινθίων*» (Α', 32, 4)· «*μὴ χρηστηριάζεσθαι τοὺς Ἕλληνας ἐφ' Ἑλλήνων πολέμῳ*» (Ξεν. Ἑλλ. Γ', 6', 22) = καθ' Ἑλλήνων.

§ 5. *Τὰ δὲ τελευταῖα*] = ἐν τέλει δέ, τέλος, πρβλ. «*τὰ τελευταῖα εἰς Μαραθῶνα ἀπέβη*» (Δημ. 4, 34), πρβλ. καὶ Η', 85, 3. — *ἐξεδίωξε*] λέξις σπανία καὶ μόνον ἐνταῦθα παρὰ Θουκυδίδῃ. — *τοὺς δυνατούς*] = τοὺς ἀριστοκρατικούς. — *ἐπελθόντες*] κατὰ διόρθωσιν Ἀασίου ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις «*ἀπελθόντες*» (Lucubr. Thuc. σ. 60), οἱ δὲ διατηροῦντες τὸ «*ἀπελθόντες*» ἐννοοῦσι τὸ «*ἐκ τῆς πόλεως πρὸς τοὺς βαρβάρους*».

§ 6. *Οἱ δὲ* [*ἐν τῇ πόλει ὄντες Ἐπιδάμνιοι*] *ἐπειδὴ*] ὠβελίσαμεν τὰς λέξεις «*ἐν τῇ πόλει ὄντες Ἐπιδάμνιοι*» κατὰ Κόβητον σχόλιον οὖσας. — *ὡς μητρόπολιν οὖσαν*] = νομίζοντες ταύτην εἶναι μητρόπολιν (πρβλ. Α', 20, 2). — *περιορᾶν φθειρομένους*] τὸ περιορῶ μετ' ἀπαρεμφάτου μὲν συντασσόμενον = οὐ κωλύω, ἐπιτρέπω (Α', 35, 4.

καὶ τὸν τῶν βαρβάρων πόλεμον καταλῦσαι. Ταῦτα δὲ ἱκέται καθεζόμενοι ἐς 7
τὸ Ἥραιον ἐδέοντο. Οἱ δὲ Κόρκυραῖοι τὴν ἱκετείαν οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἀπράκτους ἀπέπεμψαν.

25. Γνόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμνιοι οὐδεμίαν σφίσιν ἀπὸ Κορκύρας τιμωρίαν 1
οὖσαν ἐν ἀπόρῳ εἶχοντο θέσθαι τὸ παρὸν καὶ πέμψαντες ἐς Δελφοὺς τὸν θεὸν
ἐπήροντο εἰ παραδοῖεν Κορινθίοις τὴν πόλιν ὡς οἰκισταῖς καὶ τιμωρίαν τινὰ

36,3.Β',20,2), μετὰ μετοχῆς δὲ ἀνέχομαί τι γινόμενον, ἀδιαφόρως, ἀπαθῶς βλέπω. (Α',25.2.Β',18,5.20,4). Ἐνταῦθα δὲ μεταχειρίζεται ἐνεστῶτα περιφρᾶσαι σημαίνοντα κατάστασιν διαρκῆ, μετ' ὀλίγον δὲ ἀόριστον ξυναλλάξαι καὶ καταλῦσαι σημαίνοντα κατάστασιν ἀκαριαίαν. — τοὺς φεύγοντας] ἐνεστὼς μετὰ σημασίας παρακειμένου = τοὺς φυγάδας (πρβλ. Α', 26, 3. 113,1.Γ',85,2), ἦσαν δ' οὗτοι ἀριστοκρατικοί, οὓς ἐκάλεσε πρότερον δυνατοὺς (§ 5). — σφίσι] ὁηλ. τοῖς ἐν τῇ πόλει Ἐπιδαμνίοις. — τὸν τῶν βαρβάρων πόλεμον] γενικὴ ἐξ ἀντικειμένου = τὸν κατὰ τῶν βαρβάρων πόλεμον (ὥρα ἀνωτ. § 4) = ὃν πόλεμον αὐτοὶ ἐπολέμουν βαρβάροις. Πρβλ. Α',32,4.

§ 7. *Ταῦτα . . ἐδέοντο*] σύστοιχον ἀντικείμ. = ταύτας τὰς δεήσεις ἐδέοντο. — *καθεζόμενοι ἐς τὸ Ἥραιον*] ἀόριστος, ἐκαθέζοντο δὲ ἱκέται εἰς τὸ ἱερὸν καὶ εἰς τοὺς βωμούς (Α',126,10.136,3.Γ', 28,2.70,5. 75,3), συνῆπτον δ' οἱ Ἕλληνες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ καθέζεσθαι μετὰ τῆς ἐς, ἐπί, πρός, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῆς ἐν (Α',126,11). Περὶ δὲ τοῦ Ἥραίου ὥρα Γ',75,5. — *ἀπράκτους*] μετ' ἐνεργ. σημασίας = οὐδὲν πράξαντας.

Κεφ. 25. *Οἱ Ἐπιδάμνιοι καταφεύγοντες εἰς Κορινθίους τυγχάνουσι τῆς αἰτηθείσης βοηθείας.*

§ 1. *σφίσιν*] = ἑαυτοῖς (ὁηλ. τοῖς Ἐπιδαμνίοις). — *τιμωρίαν*] = βοήθειαν (πρβλ. καὶ μικρ. ὀπισθ. § 3. καὶ 38,6.58,1.69,5). — *οὖσαν*] ὁ Ναβῆρος «οἰοῦσαν». — *ἐν ἀπόρῳ εἶχοντο*] τὸ *ἐν ἀπόρῳ ἢ ἐν ἀπορίᾳ* (Ἡροδ.Δ',131) ἔχεσθαι = ἀπορίᾳ ἔχεσθαι ἢ ἐν ἀπορίᾳ εἶναι, πρβλ. «ἐν ἀπόρῳ ἦσαν εἰφάσαι τὸ γιγνόμενον» (Γ',22,6) = ἠδυνάτουν. — *θέσθαι τὸ παρόν*] πρβλ. καὶ Προκόπ. Βανδ. Ι, σ. 102 «ἐν ἀπόρῳ εἶχον θέσθαι τὰ παρόντα», τὸ δὲ *θέσθαι* = βαλεῖν εἰς τάξιν, οἰκονομῆσαι, διευθετῆσαι = lat. componere (Horat. Od.III,29,32), πρβλ. «ὅπως μὴ σφίσιν ἐμπόδιον γένηται θέσθαι τὸν πόλεμον ἢ βούλονται» (Α', 31, 3) πρβλ. καὶ Ε',80,1. Εἶναι δὲ μέσον ὠφελείας = θεῖναι ἑαυτοῖς. Τὸ δὲ «τὸ παρόν» εἶναι ὀλιγώτερον εὐχρηστον τοῦ «τὰ παρόντα» = τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, τὰ παρόντα πράγματα. — καὶ *πέμψαντες*] ὁ καὶ εἶναι ἀκολουθίας σημαντικὸς = καὶ διὰ τοῦτο. — *ἐπήροντο*] τὸ ἐπερωτᾶν = ἐρωτᾶν τινα χάριν συμβουλῆς, ἐρωτῶ ἵνα μάθω. — *εἰ παραδοῖεν Κορινθίοις τὴν πόλιν*] = ἂν ἔπρεπε νὰ παραδώσωσι Κορ. τὴν πόλιν. Εἶναι δὲ λόγος πλάγιος ἐρωτηματικός, οὗ ὁ εὐθὺς θὰ ἦτο· «παραδῶμεν Κορινθίοις τὴν πόλιν»; πρβλ. «ὁ Κλέαρχος ἐβουλεύετο, ἢ πέμποι τινὰς ἢ πάντες ἴοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον» (Ξεν. Ἀν.Α',ι',5). — *ὡς οἰκισταῖς*] οὐχ ὅτι ἀληθῶς Κορίνθιοι αὐτοὺς ᾠκισαν, ἀλλ' ἐφ' ὅσον ὁ οἰκιστὴς Ψαλίος Κορίνθιος ἐγένετο (Σχολ.). — *τιμωρίαν ποιεῖσθαι*] ἀλλαχοῦ μὲν = βοηθεῖν (Α', 124, 1), ἐνταῦθα δὲ = ἑαυτοῖς βοήθειαν ποιεῖν, παρασκευάζειν, περίζεσθαι, πρβλ. κλέος ποιεῖσθαι ('Οδ. Β, 126), τὸν βίον ποιεῖσθαι (Θουκ. Α', 5, 1. Ξεν. Οἰκ. Ϛ', 11). Ὁ Κόβητος δὲ γράφει «τιμωρίαν περίζεσθαι», ὅπερ ἐδέξατο καὶ ὁ Ἑρουερδήν, διότι λέγεται «περίζημαι θύναμιν, ὠφέλειαν, βοήθειαν, ἐπικουρίαν, τιμωρίαν».

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πειρῶντο ἀπ' αὐτῶν ποιεῖσθαι. Ὁ δ' αὐτοῖς ἀνεῖλε παραδοῦναι καὶ ἡγεμόνα ποιεῖσθαι. Ἐλθόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμνιοι ἐς τὴν Κόρινθον κατὰ τὸ μαντεῖον τὸ ἐν Δελφοῖς ἐχρήσαντο τῷ θεῷ ἐπερωτῶντες περὶ τῆς παραδόσεως καὶ εἰ καλῶς ποιοῦντες δίδοσαν τὴν ἀποικίαν, τόν τε οἰκιστὴν ἀπόδειξιν ἐροῦντες ἐκ Κορίνθου ὄντα. ἡ δὲ ἀνεῖλεν αὐτοῖς καὶ ἐς τὴν Ἰαπυγίαν ἐλθοῦσι κτίζειν καὶ τὸ χρηστήριον ὀπίσω ἰοῦσιν ἐπαμῦναι. Κορίνθιοι δὲ κατὰ τε τὸ δίκαιον ὑπεδέξαντο τὴν τιμωρίαν, νομίζοντες οὐχ ἧσσον ἑαυτῶν εἶναι τὴν ἀποικίαν ἢ Κορκυραίων, ἅμα δὲ καὶ μίσει τῶν Κορκυραίων, ὅτι αὐτῶν παρημέλουν, ὄντες ἄποικοι, οὔτε γὰρ ἐν πανηγύρεσι ταῖς κοιναῖς ἐδίδοσαν τὰ νομιζόμενα οὔτε Κορινθίῳ ἀνδρὶ προκατάρχειν τῶν βωμείων τὸ ἐναντίον κατὰ τὸ πάτριον ἤθελον, ἀλλὰ καταφρονοῦντες ἐποίουν.

—αὐτοῖς] = τοῖς Κορινθίοις. συναπέσον δὲ τῷ παραδοῦναι. —ἡγεμόνας ποιεῖσθαι] δηλ. τοὺς Κορινθίους ποιεῖν ἑαυτοῖς ἡγεμόνας.

§ 2. κατὰ τὸ μαντεῖον] = κατὰ τὸ μάντευμα (Σχολ.), κατὰ τὸν χρησμόν. τὴν ἀπόκρισιν τοῦ θεοῦ. — παρέδοσαν τὴν ἀποικίαν] δηλ. τοῖς Κορινθίοις. Ἐγένετο δὲ ἡ παράδοσις τῷ 436 π. Χ. — σφῶν] γενικὴ κτητικὴ τοῦ οἰκιστήν = ἑαυτῶν (δηλ. τῶν Ἐπιδαμνίων). —τὸ χρηστήριον] = ἀπόκρισις θεοῦ, χρησμός (πρβλ. καὶ Ἡροδ. Α', 63, Η', 114, Εὐρ. Ἴων 532, Λυκοῦρ. Λεωκρ. 85). —ἐδέοντό τε] = καὶ διὰ τοῦτο ἐδέοντο (ὅρα Α', 9, 1). —μὴ περιοράν ψθειρομένους] καὶ οὐχὶ «διαφθειρομένους» ἐπανάληψις ἐν τοῦ προηγουμένου (Α', 24, 6). —ἐπαμῦναι] κατ' ἀόριστον (πρβλ. Α', 24, 6] = βοηθῆσαι.

§ 3. κατά τε τὸ δίκαιον] = κατὰ τὸ δικαίων αὐτοῖς δίκαιον· ἐνόμιζον γὰρ αὐτῶν μᾶλλον εἶναι τὴν ἀποικίαν (Σχολ.) = καὶ διὰ τὸ δίκαιον. —ὑπεδέξαντο] = ὑπέστησαν, ἀνέλαβον, ὑπέσχοντο τὴν βοήθειαν. — νομίζοντες] αἰτιολογεῖ τὸ «κατὰ τὸ δίκαιον». —ἅμα δὲ καὶ] ἀναφέρεται εἰς τὸν τε (κατά τε τὸ δίκαιον), δι' ὧν συνδέεται ἐμπρόθετος αἰτιατικὴ καὶ δοτικὴ αἰτιολογική (πρβλ. Ϛ', 83, 1). —μίσει τῶν Κορκυραίων] γενικὴ ἐξ ἀντικειμένου = μισοῦντες τοὺς Κορκυραίους. —ὅτι παρημέλουν] αἰτιολογεῖ τὸ «μίσει». Περὶ δὲ τοῦ πράγματος ὅρα Ἡροδ. Γ', 49. Τὸ δὲ παραμελεῖν λέξις σπανία, ἧς ἡ παρὰ σημαίνει περιφρόνησιν, (ὡς παροράω, παραβλέπω, παρατρέχω), κατὰ δὲ τὸν Βοιμέλιον τὸ ἐναντίον κατὰ τὸ παρ[illegible] νοεῖν, παρανομεῖν, κτλ. (Proleg. Gram[illegible] ad Demosth. p. 76). —ὄντες ἄποικοι] [illegible] δοτικὴ μετοχὴ εἰ καὶ οἱ Κορκυραῖοι ἦσ[illegible] ἄποικοι αὐτῶν, εἰ καὶ αὐτοὶ Κορκυραῖ[illegible] ἀπῴκισαν.

§ 4. οὔτε γὰρ ἐν πανηγύρεσι . . . διδόντες] ἐνταῦθα εἶναι ἀνακολουθία, διότι [illegible] ξάμενος ὁ συγγραφεὺς ἀπὸ τῶν μετοχ[illegible] διδόντες (δηλ. οἱ Κορκυραῖοι), προκατε[illegible] χόμενος διὰ τὸ μῆκος τῆς περιόδου καὶ [illegible] τὴν παρένθεσιν «ἡ ... παλεμεῖν» δὲν ἔθηκ[illegible] τὸ καταλληλον ῥῆμα καὶ διὰ τοῦτο ἠναγκ[illegible] σθη νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ἔννοιαν [ἐν κεφ. 2[illegible] διὰ τοῦ «πάντων οὖν τούτων». Ὁ δὲ σχ[illegible] λιαστὴς καὶ ὁ Κυννῆρος (Γραμμ. § 493 [illegible] σημ. 3) ἐννοοῦσιν ἀπὸ καινοῦ τὸ «παρ[illegible] μέλουν». Ὁ δὲ Βάδαμος καὶ ὁ Ἐρμερδὴν γράφοντες ὑποστιγμὴν μετὰ τὸ ἄποικοι [illegible] θελκύουσι τὸ γάρ. — ἐν πανηγύρεσι εἰσ[illegible] καιναῖς] = ἐν Ὀλυμπίοις, Νεμέοις καὶ τοι[illegible] τοιούτοις ἀγῶσιν (Σχολ.). Ἴσως ὀρθότερ[illegible] εἶναι κατὰ τὸν Γοΐλλερον νὰ σημαίνῃ κοιν[illegible] πανηγύρεις τῆς μητροπόλεως καὶ τῆς ἀπο[illegible] κίας· διότι οἱ ἄποικοι ἔπεμπον θεωρο[illegible] μετὰ ἱερείων εἰς τὰς μητροπόλεις ἐν τισ[illegible] ἑορταῖς (Διόδωρ. ΙΒ', 30, 4). —γέρα τὰ [illegible] μιζόμενα] = τὰς τιμὰς καὶ προνόμια (Σχ[illegible] λιαστ., πρβλ. καὶ Διόδωρον τὸν Κερκ[illegible] ραίους μισοῦντες διὰ τὸ μόνους τῶν ἀπο[illegible] κων μὴ πέμπειν τὰ κατειθισμένα ἱερεῖα [illegible] τῇ μητροπόλει» (ΙΒ', 30, 4). ἀλλ' ὁ μ[illegible] Ἐρμερδὴν εἰκάζει ὅτι ὁ Διόδωρος παρ[illegible] Θουκυδίδῃ ἀνέγνω ἄλλο ἢ τὸ «γέρα», ὁ δ[illegible]

χόμενοι τῶν ἱερῶν, (ὥσπερ αἱ ἄλλαι ἀποικίαι,) περιφρονοῦντες δὲ αὐτοὺς καὶ χρημάτων δυνάμει ὄντες κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὁμοίως τοῖς Ἑλλήνων πλουσιωτάτοις καὶ τῇ ἐς πόλεμον παρασκευῇ δυνατώτεροι, ναυτικῷ δὲ καὶ πολὺ προέχειν ἔστιν ὅτε ἐπαιρόμενοι καὶ κατὰ τὴν τῶν Φαιάκων πρόνοιαν τῆς

Κόβητας μεταβάλλει τὸ τοῦ Διοδώρου ἱερεῖα εἰς τὸ «γέρα».—*οὔτε Κορινθίῳ ἀνδρὶ προκαταρχόμενοι τῶν ἱερῶν*] κατά τινας μὲν—οὔτε Κορινθίῳ ἀνδρὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν θυμάτων ἀπονέμοντες, ἵνα οὗτος ταύτας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῶν θεῶν καύσῃ, πρβλ. καὶ Σχολ.—*διδόντες τὰς καταρχάς.* Ἦσαν δὲ αὗται προκαταρκτικαὶ τῆς θυσίας πράξεις, ἤτοι ἡ ἀποκοπὴ τῶν τριχῶν ἐκ τοῦ μετώπου τοῦ θύματος καὶ ἡ διανομὴ αὐτῶν εἰς τοὺς ἐν τῇ θυσίᾳ παρόντας (πρβλ. Ἰλ. Γ, 273 κ. ἑ.), ἐγίνετο δ' αὕτη, ὅτε παρῆν ἀνὴρ ἐκ τῆς μητροπόλεως ἐν τῇ θυσίᾳ, τιμῆς ἕνεκα πρῶτον εἰς αὐτὸν καὶ εἶτα εἰς τοὺς ἄλλους. Ἀλλὰ τοῦτο παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἐλέγετο *ἀπάρχεσθαι*, οὐχὶ δὲ *κατάρχεσθαι*, πρβλ. «*χέρνιβά τ' οὐλοχύτας τε κατήρχετο, πολλὰ δ' Ἀθήνῃ εὔχετ' ἀπαρχόμενος κεφαλῆς τρίχας ἐν πυρὶ βάλλων*» (Ὀδ. Γ, 445—446. πρβλ. καὶ Ὀδ. Ξ, 422). Κατ' ἄλλους δὲ ἡ δοτικὴ «*Κορινθίῳ ἀνδρὶ*» εἶναι δοτικὴ τοῦ μέσου (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 131) — *οὔτε δι' ἀνδρὸς Κορινθίου ποιούμενοι τὰς ἀρχὰς τῶν θυσιῶν*—*οὔτε ἐν ταῖς θυσίαις ἄνδρα Κορίνθιον ἡγεμόνα μεταχειριζόμενοι, διότι *κεῖθεν* ἦν ἀρχιερέας ἐκ τῆς μητροπόλεως λαμβάνειν*» (Σχολ.), πρβλ. καὶ «*αὐτῇ προκαταρχόμενοι*» (Ἀππιαν. Α', 110—*τῇ ἐλάφῳ τοῦ Σερτωρίου ὡς ἡγεμόνι χρώμενοι*). Περὶ τοῦ *κατάρχομαι* πρβλ. καὶ Ἡροδ. Β', 45. Δ', 60. 103. Ἀριστοφ. Ὄρν. 959. Εὐρ. Ἰφ. Τ. 40).—*ὥσπερ αἱ ἄλλαι ἀποικίαι*] ἤγ. *προκατήρχοντο τῶν ἱερῶν ἀνδρὶ τῆς μητροπόλεως.*—*περιφρονοῦντες δὲ αὐτούς*] — ὑπερφρονοῦντες αὐτούς (Ἀριστοφ. Νεφ. 225. 1503), πρβλ. Σουίδ. ἐν λ. καὶ Ἡσύχ. «*περιφρονεῖς, περισσοφρονεῖς, ὑπερφρονεῖς*». Ὁ δὲ Βάδαμος ὀβελίζει τὸ «*αὐτούς*».—*καὶ χρημάτων δυνάμει ὄντες*] ἀντὶ τοῦ *καὶ* ὁ Οὐννέκιος καὶ ὁ Κλασσήνιος γράφουσι *κἂν* (=καὶ ἐν), ὁ δὲ Βάδαμος ὀβελίζει τὸ ὄντες· καὶ ὁ Ἔρψιος γράφει «*καὶ χρημάτων πλήθει δυνατοὶ ὄντες*». Διὰ δὲ τοῦ *καὶ* συνδέεται (ὅπως τὸ *καὶ ἐλπίσας* Α', 1, 1) ἡ αἰτιολογικὴ μετοχὴ *ὄντες*, ἥτις αἰτιολογεῖ τὸ *περιφρονοῦντες*. Εἶναι δὲ ἡ δοτικὴ *δυνάμει* δοτικὴ δυναμική τοῦ *ὁμοῖα* (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 133), ὅπερ ἔχει καὶ ἑτέραν δοτικὴν κοινωνικὴν τὴν «*πλουσιωτάτοις*»—ὁμοῖα κατὰ τὴν ἐκ χρημάτων γιγνομένην δύναμιν (πρβλ. Α', 38, 5 «*ἐξουσία πλούτου*») πρὸς τοὺς πλουσιωτάτους. πρβλ. καὶ «*χρημάτων δύναμιν προσληψόμεθα*» (Α', 82, 1) καὶ Ἡροδ. Ζ', 9.—*ὁμοῖα τοῖς Ἑλλήνων πλουσιωτάτοις*] πρβλ. «*θησαυρὸς ἀνακέεται ὁμοῖα τοῖσι πλουσιωτάτοισι*» (Ἡροδ. Γ', 57, 2—ὁμοῖα τοῖς τῶν πλουσιωτάτων)—ὁμοῖα τῇ (δυνάμει) τῶν πλουσιωτάτων Ἑλλήνων. Ἀνευ ἀνάγκης ὁ Στάλλιος ἔγραψεν «*ὁμοίᾳ*», ὁ δὲ Κράτζιος ἀντὶ τοῦ *ὁμοῖα* τὸ «*ὁμοίως*». Τὸ οὐδέτερον *ὁμοῖα*—*ὁμοίως* (πρβλ. καὶ Ζ', 29, 4).—*τῇ ἐς πόλεμον παρασκευῇ*] — *τῇ πολεμικῇ παρασκευῇ*. Εἶναι δὲ δοτικὴ δυναμικὴ τοῦ «*δυνατώτεροι*» (ὄηλ. τῶν Ἑλλήνων).—*ἔστιν ὅτε ἐπαιρόμενοι*] ὁ Βάδαμος γράφει «*ἐς τότε*» (=μέχρι τότε). Τὸ δ' *ἐπαίρομαι* (=καυχῶμαι) σπανίως συντάσσεται ἀπαρεμφάτῳ, —*καὶ κατὰ τὴν τῶν Φαιάκων προοικείαν τῆς Κορκύρας*] ὁ Βάδαμος ὀβελίζει τὸν *καί*, ἡ δὲ κατὰ σημαίνει αἰτίαν (πρβλ. Α', 23, 1. Ε', 43, 2). Ἐκ δὲ τῶν δύο γενικῶν ἡ μὲν γενικὴ τῶν *Φαιάκων* εἶναι γενικὴ ἐξ ὑποκειμένου, ἡ δὲ τῆς *Κορκύρας* γενικὴ ἐξ ἀντικειμένου—οἱ Φαίακες προε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κορκύρας κλέος ἐχόντων τὰ περὶ τὰς ναῦς (ἢ καὶ μᾶλλον ἐξηρτύοντο τὸ ναυτικὸν καὶ ἦσαν οὐκ ἀδύνατοι· τριήρεις γὰρ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ὑπῆρχον αὐτοῖς, ὅτε ἤρχοντο πολεμεῖν)· 26 πάντων οὖν τούτων ἐγκλήματα ἔχοντες οἱ Κορίνθιοι ἔπεμπον ἐς τὴν Ἐπίδαμνον ἄνδρας φρουρούς καὶ ἑκατὸν Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λευκαδίων καὶ ἑαυτῶν ὁπλίτας. Ἐπορεύθησαν δὲ πεζῇ ἐς Ἀπολλωνίαν, Κορινθίων οὖσαν ἀποικίαν, ὅδει τῶν Κορκυραίων μὴ κωλύωνται· νομίζουσι γὰρ οὐκ ἐπιτρέπειν σφίσιν ἐκ τῆς ἠπείρου ἐπὶ τὴν νῆσον διαβαίνειν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνους οὐκ ἐπιτρέπειν ἐκ τῆς νήσου ἐπὶ τὴν ἤπειρον. ἐπεμπον δὲ καὶ ἐς Κεφαλληνίαν ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν ξυμμαχίαν. ἐπεμπον δὲ καὶ ἐς Λευκάδα, ἀποικίαν οὖσαν καὶ αὐτὴν Κορινθίων, καὶ ἐδήλουν ἃ παρεσκευάζοντο· καὶ ἐκέλευον, εἰ βούλοιντο, καὶ τούτοις ἅμα ἕπεσθαι. αἱ δὲ πόλεις αὗται ἐκ τῆς Κορίνθου ἐκπεμφθεῖσαι ἐπορεύοντο ἐπὶ τὸν ἰσθμὸν καὶ ἐν Ἀκτίῳ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου ἐφύλασσον τὸ στόμα τοῦ Κορινθίου κόλπου, μὴ λάθωσιν αὐτοὺς οἱ Κερκυραῖοι διαπλεύσαντες.

Οἱ δὲ Κερκυραῖοι ἐπειδὴ ἐπύθοντο τὰς παρασκευὰς τῶν Κορινθίων, ἐβοήθουν ἐκ τῶν ἀγρῶν καὶ τὰ ἐν τῇ πόλει ἐπεσκεύαζον ὡς πολεμησόμενοι. καὶ ἐλθόντες ἐς τὴν Λευκίμμην καὶ τὸν Ἔρυμνον καὶ τὸν Γενέθλιον καὶ τὸν Λάκμον, ἃ ἐστὶν ἐπὶ τῆς ἠπείρου τῆς Κερκυραίων, ἐστρατοπεδεύοντο· καὶ ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ ἐτείχιζον ἐν τῷ ἰσθμῷ τὸ χωρίον, ὅπως ἂν ἐκ τοῦ πορθμοῦ μὴ ἐπιπλέωσιν αἱ νῆες αὐτοῖς. καὶ τὰ μὲν ἐπιτήδεια ἐκ τῆς ἠπείρου ἐκομίζοντο, ἐκ δὲ τῆς νήσου ἐπῆλθον οἱ Κορίνθιοι καὶ τῶν ξυμμάχων οἱ παρόντες καὶ ἐστρατοπεδεύοντο ἐπὶ τῷ Χειμερίῳ καλουμένῳ λιμένι τῆς Ἐπιδάμνου. καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο ἑκατέρων παρασκευαί, ἐγίγνοντο καὶ ἐκκλησίαι ἀμφοτέροις, τοῖς μὲν ἐν τῇ Ἐπιδάμνῳ ὑπὸ φόβου τοιοῦδε, ὅτι ἐν τῷ πολέμῳ ἐκράτουν οἱ Κερκυραῖοι τῶν ἐν τῷ κόλπῳ καὶ τῇ θαλάσσῃ, ἐλπίδα ἔχοντες μείζω τοιαύτην ἐπελθόντες καὶ τὴν πόλιν ῥᾳδίως λήψεσθαι, ἣν ἐκείνων ἀπόστασιν ἴδωσιν· τοῖς δὲ Κερκυραίοις ὅτι ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν ἀποικίαν ἐστρατεύοντο καὶ οὐκ ἐνεδέχετο ἐπιτρέπειν οὐδὲν μᾶλλον τοῖς Κορινθίοις ἢ τοῖς ἄλλοις ἐπὶ τοὺς ἀφισταμένους τῶν ὑπηκόων.

27 Ἐλθόντων δὲ καὶ τῶν Κορινθίων καὶ τῶν ξυμμάχων ἐς λόγους ἐκαλοῦντο μὲν ὑπὸ τῶν Κερκυραίων ἐκ τῶν ἀγρῶν ἄνδρες δέκα, οἵπερ καὶ ἐπρεσβεύσαντο, καὶ ἐλθόντες ἐκάθηντο ἐπὶ τοῖς ἐκκλησιαστηρίοις· ἐκαλοῦντο δὲ καὶ ἐκ τῆς πόλεως ἄνδρες ἄλλοι δέκα πρεσβύτατοι. ἐπειδὴ δὲ ἐκκλησία ἐγένετο, πρῶτοι μὲν οἱ Κορίνθιοι ἐπῆλθον λέγοντες τάδε·

28 «Οὐκ ἄδικον ἡγούμεθα εἶναι, ὦ Κερκυραῖοι, οὐδὲ ἀπρεπὲς ἐς ὑμᾶς, ἐπὶ τοὺς ἀφισταμένους τῶν ἑαυτῶν ἐλθόντας κολάσεως τυχεῖν· ὑμᾶς δὲ μάλιστα ἐπὶ τοιάνδε ἀποστασίαν ἐλθόντας ἐπὶ τοὺς ἀποστάντας ἐλθεῖν ἀξιοῦμεν, ὅτι οὐδὲ ἐν τῷ πολέμῳ ἐν ᾧ μάλιστα ἐδεήθητε τῆς ἡμετέρας βοηθείας, ἐν τούτῳ ἐπείσθημεν ὑμῖν ἀφίστασθαι, ἀλλ' ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ ἀπεστείλαμεν ἐς ὑμᾶς τὴν ἀπόστασιν, καὶ ἐπειδὴ ἐπολεμεῖτο, ἐν τῷ ἐκείνου ἐπιόντι καὶ ἀπόντων ἡμῶν ἐκτήσασθε τὸν στόλον τὸν ὑμέτερον· ὃς εἰ μὴ ἐπεποιήκει

κωλύωνται ὑπ' αὐτῶν κατὰ θάλασσαν περαιούμενοι. Κορκυραῖοι δὲ (ἐπειδὴ ἤσθοντο τούς τε οἰκήτορας καὶ φρουροὺς ἥκοντας ἐς τὴν Ἐπίδαμνον τήν τε ἀποικίαν Κορινθίοις δεδομένην) ἐχαλέπαινον καὶ πλεύσαντες εὐθὺς πέντε καὶ εἴκοσι ναυσὶ καὶ ὕστερον ἑτέρῳ στόλῳ τοὺς τε φεύγοντας ἐκέλευον κατὰ ἐπήρειαν δέχεσθαι αὐτούς (ἦλθον γὰρ ἐς τὴν Κόρκυραν οἱ τῶν Ἐπιδαμνίων φυγάδες, τάφους τε ἐπιδεικνύντες καὶ ξυγγένειαν, ἣν προϊσχόμενοι ἐδέοντο τοὺς τε φρουροὺς οὓς Κορίνθιοι ἐπεμψαν καὶ τοὺς οἰκήτορας ἀποπέμπειν). Οἱ δὲ Ἐπιδάμνιοι οὐδὲν αὐτῶν ὑπήκουσαν, ἀλλὰ στρατεύουσιν ἐπ' αὐτοὺς οἱ Κορκυραῖοι τεσσαράκοντα ναυσὶ μετὰ τῶν φυγάδων, ὡς κατάξοντες.

ὑπὸ Κορκυραίων», εἶναι δὲ τὸ Κορκυραίων γενικὴ ἐξ ἀντικειμένου τοῦ δέει (= ἕνεκα δέους). — περαιούμενοι] κατά τινας εἶναι κατήγορ. μετοχὴ τοῦ κωλύωνται, πρὸς ὃ παραβάλλουσι τὸ Β', 62, 2 καὶ τὸ «*Athenienses aedificantes prohibere*» (Nep. Them. 6) καὶ Verg. Aen. IX, 286 (ὅρα καὶ Κυνν. Γραμμ. § 482,6), ἐνταῦθα ὅμως ὀρθότερον νὰ εἶναι ὑποθ. μετοχὴ = εἰ ἐπεραιοῦντο (πρβλ. καὶ Α', 107,3).

§ 3. πλεύσαντες] ἐναρκτικὸς ἀόριστος = ἀρξάμενοι πλεῖν. — ἑτέρῳ στόλῳ] ὁηλ. ἐκ 15 νεῶν, αἵτινες μετὰ τῶν 25 ποιοῦσι τὸν ἀριθμὸν τῶν ὕστερον (§ 4) μνημονευομένων 40 νεῶν. Ὁ Διόδωρος (ΙΒ', λ, 5) διαφωνεῖ ὀλίγον τῷ Θουκυδίδῃ. Ὁ δ' Ἐρυσερδὴν ὀβελίζει τὸ «καὶ ὕστερον ἑτέρῳ στόλῳ». — τοὺς φεύγοντας] ὁηλ. τοὺς ἀριστοκρατικοὺς Ἐπιδαμνίους = ἐκέλευον αὐτοὺς (τοὺς Ἐπιδαμνίους) δέχεσθαι τοὺς φεύγοντας. — κατ' ἐπήρειαν] συναπτέον τῷ ἐκέλευον, ἑρμηνεύεται δὲ ἐκ κακονοίας (per malitiam. Πόππος), ἐκ στρεψοδικίας (Κλασσήνιος), πρὸς ἐμπαιγμόν, διότι ἐγίνωσκον καλῶς ὅτι δὲν θὰ εἰσηκούοντο (Κροάζετος), κατὰ βλάβην καὶ στάσιν, ὅπως πάλιν ταραχθῇ καὶ στασιάσωσιν, ἢ κατ' ἀπειλήν (Σχολ.). Ἡμεῖς νομίζομεν ἁρμοδιωτέραν ἑρμηνείαν τὴν διὰ τοῦ «περιφρονητικῶς καὶ ἀλαζονικῶς», ἡ δὲ κατὰ στιμαίνει τρόπον. — τάφους] τῶν ἑαυτῶν προγόνων ἐν Κερκύρᾳ τεθαμμένων. — ἐπιδεικνύντες] = δεικνύντες φανερά (πρβλ. Γ', 64, 4. Ϛ', 46, 3. 47) καὶ οὐχὶ ἀποδεικνύντες (πρβλ. Ζ', 57, 9). — ἣν προϊσχόμενοι] = προτείνοντες (Σχολ.), προβάλλοντες. Τὸ προίσχομαί τι = ἔχω τι πρὸ ἐμαυτοῦ, προβάλλομαί τι, ὡς «χεῖρας προίσχομαι» (Γ', 58,3)· «ὅπερ ψηφισμάμάλιστα προΐσχονται» (Α', 140,4), κτλ. — σφᾶς κατάγειν] ὁηλ. τοὺς Κορκυραίους κατάγειν σφᾶς (ὁηλ. τοὺς φυγάδας τῶν Ἐπιδαμνίων). Λέγεται δὲ καὶ ἀγω φυγάδα (= ἐπαναφέρω εἰς τὴν πατρίδα) καὶ καθίημι φυγάδα (Ξεν. Ἑλλ. Β', 6', 20), καὶ κάθοδόν τινα ποιῶ φυγάδι (Π', 76,7), ὁ δὲ φυγὰς κατέρχεται καὶ κάθοδον ποιεῖται (Ἰσοκρ. 9, 28), τοῦτον δὲ ἡ πατρὶς κατιδέχεται (Ἀνδοκ. 1, 66. 3, 31). — τοὺς τε φρουροὺς] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐκέλευον οἱ Κορκυραῖοι. — ἀποπέμπειν] ὁηλ. τῆς Ἐπιδάμνου.

§ 4. οὐδὲν αὐτῶν] τὸ «αὐτῶν» οὐδετέρου γένους, πρβλ. «οὐδὲν τούτων ὑπήκουον» (Α', 29, 1). Περὶ δὲ τοῦ «οὐδὲν ὑπήκουσαν» πρβλ. «ἀλλὰ ὑπήκουον» (Α', 139, 2). — ἀλλὰ στρατεύουσι] ἐννοητέον τὸ «ἀλλ' οὐχ ὑπακουσάντων αὐτῶν στρατεύουσιν ἐπ' αὐτοὺς οἱ Κορκυραῖοι», πρβλ. καὶ «οὐμέντοι εἶδόν γε, ἀλλ' ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου» (Α', 111,3 = ἀλλ' οὐχ εἶδόντες ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου). — τεσσαράκοντα ναυσί] ὁ Διόδωρος λέγει 50 (ΙΒ', λ, 5). — ὡς κατάξοντες] ὁηλ. τοὺς φυγάδας. Τὸ ὡς σημαίνει τὸν σκοπὸν (τὸ τέλος) κατὰ τὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς προσλαβόντες. προσκαθεζόμενοι δὲ τὴν πόλιν, πρεῖπον τῶν τε Ἐπιδαμνίων τῶν βουλομένων καὶ τοὺς ξένους ἀπαθεῖς ἀπιέναι· εἰ δὲ μή, ὡς πολεμίοις χρήσεσθαι. Ὡς δ' οὐκ ἐπείθοντο, οἱ μὲν Κορκυραῖοι (ἔστι δὲ ἰσθμὸς χωρίον) ἐπολιόρκουν τὴν πόλιν.

27. Κορίνθιοι δ', ὡς αὐτοῖς ἐκ τῆς Ἐπιδάμνου ἦλθον ἄγγελοι ὅτι πολιορκοῦνται, παρεσκευάζοντο στρατιάν, καὶ ἅμα ἀποικίαν ἐκήρυσσον ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ τῶν βουλομένων, εἰ δέ τις τὸ παραυτίκα γνώμην τοῦ ὑποκειμένου.—καὶ τοὺς Ἰλλυριούς] ὁ καὶ=etiam, quoque.

§ 5. *προκαθεζόμενοι τὴν πόλιν*] ἀόριστος=assidentes urbem (πρβλ. Α', 24, 1). ἀλλαχοῦ δὲ διακρίνεται τοῦ *πολιορκεῖν* (Α', 61, 3).—*πρεῖπον*] τὸ προαγορεύω καὶ προλέγω (Α', 139, 1)=ἐπιτάττω τι ἀπειλῶν κακόν τι ἢ ποινὴν κατὰ τῶν παραβατῶν τῆς διαταγῆς, τῆς πρὸ σημαινούσης τὴν ἐνώπιον τοῦ κόσμου παντὸς δημοσίευσιν τῆς διαταγῆς.—*ἀπαθεῖς*]=μηδὲν παθόντας, ἀβλαβεῖς.—*ἀπιέναι*] ἵνα ἀπίωσιν (πρβλ. Ε', 30, 5).—*εἰ δὲ μή*] δηλ. *βούλονται ἀπαθεῖς ἀπιέναι*.—*ὡς πολεμίοις χρήσεσθαι*] ἐκ τοῦ *πρεῖπον* οἱ Κορκυραῖοι, τὸ δὲ *πολεμίοις* εἰναγκακτηγορ. τοῦ Ἐπιδαμνίοις.—*ἔστι δὲ ἰσθμὸς τὸ χωρίον*] ἐξηγεῖται τὴν εὐκολίαν τῆς πολιορκίας (πρβλ. Η', 25, 1). πρβλ. Στράβωνα «Ἐπίδαμνος Κερκυραίων κτίσμα, ἣ νῦν Δυρράχιον ὁμωνύμως τῇ χερρονήσῳ λεγομένῃ ὑφ' ἧς ἵδρυται» (Ζ', 8, σ. 316).—*ἐπολιόρκουν τὴν πόλιν*] ἀποπειρατικὸς παρατατικός=ἐπειρῶντο πολιορκεῖν.

Κεφ. 27. *Οἱ Κορίνθιοι παρασκευασάμενοι στρατιὰν πρὸς βοήθειαν τῆς Ἐπιδάμνου προσκαλέσαντο καὶ τοὺς συμμάχους.*

§ 1. *ὡς*] χρονικῶς.—*ἦλθον ἄγγελοι ὅτι πολιορκοῦνται*] δηλ. οἱ Ἐπιδάμνιοι. Κεῖται δὲ συνεπτυγμένως=«ἦλθον ἄγγελοι λέγοντες ὅτι πολιορκοῦνται»,—*παρεσκευάζοντο στρατιάν*] μέσ. ὠφελείας=παρεσκεύαζον ἑαυτοῖς στρατιάν, ὅπερ καὶ λέγεται οὕτως ἀντὶ τοῦ μέσου, ὡς ὁτὸν ὁρισ-

τώτερον ὡς ἥδιστον ἑαυτῷ παρασκευάζειν» (Πλάτ. Φαίδρ. 228, ε').—*ἀποικίαν ἐκήρυσσον*] ὡς λέγεται κηρύττω ἀγῶνας (Σοφ. Αἴ. 1240), χρήματα (Ἡροδ. 5', 124), μήνυτρα (Ἀνδοκίδ. 1, 40), κτλ.—*ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ*] πρβλ. «διαλύεσθαι περὶ τῶν ἐγκλημάτων ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ» (Α', 145), «ἐπὶ τῇ ἴσῃ καταλύεσθαι» (Ε', 15, 2) καὶ «ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις δίκας διδόντες» (Ε', 79, 1).—ὅρα καὶ Λοβέκ. Παραλειπ. σ. 60—61. Ἡ δ' ἐπί σημαίνει συμφωνίαν, ἐπὶ τῷ ὅρῳ (Α', 13, 1). Δὲν δύνανται δὲ νὰ συμπληρωθῇ διὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ *ὁμοίᾳ*, ὡς τινες νομίζουσιν (ὅρα σημ. Α', 15, 2). Ἑρμηνεύουσι δὲ τοῦτο διαφόρως· ὁ μὲν Σχολ. «ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ εἶναι, εἰς Ἐπιδαμνίοις δηλονότι» ἢ «ἵνα κἀκεῖ πάντα ἔχωσιν ὡς ἐν Κορίνθῳ», ὅπερ δεύτερον δὲν εἶναι ἀληθές, διότι ἡ ἰσότης τῶν ἀποίκων ὑπῆρχε πρὸς τοὺς ἐν τῇ μητροπόλει μείναντας (Α', 34, 1). Κατ' ἄλλους δέ, ὅπερ καὶ ὀρθότερον, σημαίνεται τὸ «ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ ἀλλήλοις» ἄνευ ἀναφορᾶς τινος πρὸς τοὺς Ἐπιδαμνίους=ἐπὶ τῇ ἰσότητι τῶν ἀποίκων πρὸς ἀλλήλους, ἐπὶ ταῖς αὐτοῖς δικαιώμασιν, ἃ εἶχον πάντες οἱ ἄποικοι πρὸς ἀλλήλους.—*εἶναι*] συμπληροῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ *ἀποικίαν ἐκήρυσσον* ἐπεξηγητικῶς=ἵνα ᾖ ὁ βουλόμενος (πρβλ. Α', 26, 5. 50, 1). ὁ δὲ Ἐρυσερδὴν κατ' εἰσήγησιν τοῦ Κοβήτου ὠβέλισε τὸ «ἀποικίαν».—*τὸ παραυτίκα*] τὸ ἄρθρον σημαίνει ὅλον τὸν χρονικὸν κύκλον τοῦ ἀκαριαίου (πρβλ. Δ', 121, 2)=παραυτίκα=παραχρῆμα.—*μὴ ἐθέλοντι*] κατὰ τὸν Ἀνθεντιανὸν κώδικα, ὡς δεικνύει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βόλου

Παραρτήματα.

Κεφ. 31.

Ἐπαναλήψεις ἀπὸ τὰ βιβλία Δημ. Ζ' 434–433 αἰ. Οἱ Καρχηδόνιοι ἔκτισαν τὴν πόλιν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς παλαιᾶς Καρχηδόνος καὶ ἔγινε μεγάλη μεγάλης ἐμπορικῆς δυνάμεως καὶ ἐπεκράτησε μεγάλου μέρους τῆς Καρχηδονικῆς παραλίας.

Οἱ ἀποικισταὶ = Οἱ Καρχηδόνιοι δὲν ἦσαν ἀρχικῶς ἐντόπιοι ἀλλὰ ἀποικισταὶ ἐκ τῆς Φοινίκης καὶ ἐπειδὴ ἐπεκράτησαν μεγάλου μέρους τῆς Λιβύης καὶ οἱ ἐντόπιοι ἔγιναν μέλη τῆς Καρχηδονικῆς. ὑφιστάμενοι = εἶχον ὑφισταμένους καὶ ἐπειδὴ ἐκυβέρνων = ἦσαν κυβερνῶντες. Καλλιτέχναι ἐμπορικοί = οἱ ἔμποροι ἐκ τῆς Φοινίκης ἦσαν ταυτόχρονα καὶ ἔμποροι καὶ καλλιτέχναι ἦσαν οἱ ἀφιερώσαντες τὸν ἑαυτόν των καὶ ἀσκοῦντες τέχνας ἢ ἐπαγγέλματα ἐλευθέρια. Καὶ αἱ μὲν ταπειναὶ ἐργασίαι ἢ αἱ ἀπαίδευτοι προσῆκον εἰς τοὺς δούλους νὰ ἐκτελοῦνται, ἐπρέπετο καὶ ἔπρεπε νὰ ἐκτελοῦνται ὑπὸ τῶν ἐλευθέρων. Ταπεινὰ = εἰς τὰ ὁποῖα ἀπαιτεῖται ὀλίγη μόρφωσις καὶ μεγάλη ἐπιδεξιότης εἰς τὰ χειρωνακτικὰ ἔργα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

4 - 4

αι ἐδωκαν τὸ χερά και ἀναραβέλα
χειμέριον της θεσσαλικής = αέρο-
μεσον και χρυσόν παραύριον σήμερα
αργάς εἶναι δ' ἐκεί χρυσόν παλαιόν
χαλκα. θεσσαλικά = μία ἀπ' τ' ὀρα-
λων φορᾶν της πλατέρου ἀνάπαλι της κερ-
ας μοιάζει Ν. του ἀρβανιτικοῦ χαμοῦ.
Κεφ. 31.
φρίξ φέρουσης = μικρά σαρκοφόρα ὀρνίθια
παραμάλαμες. Καλαβάσα μαύρη =
η σκυλίσιον = ἀνδάλιον ἀλλιώτικο
α ἀνεσιόν βαθύφορεβάλα της καρδιάς
και κυρμιγράμμα. Οἱ ἐπιγραφαί ἐπὶ
μεν πλοίων ἐσπάνιαι και ἐνδιαφέρον. Κά-
σελλαι μέν σοβαρόν ἔθνος ἢ ἐθνι-
κη σφενδαμιά, ὥστε μέν μία ἐρέπα
ν φά. Ἐνδιάμεσον δ' ἐπάνω σφενδα-
μο ἐξαφανης ὑπαίθρια ἀνάμεσα.
Ταιάδες (σφαῖρα) ἀλλ' ὁ θεσσαλικός δέν μπο-
ρεῖ λαμβάνει ἀλλαῖς λέξεις ἀπροσωπόλεξ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

-3- 3

Ἀνδρέας ὁ Καρύστιος = Παρὰ τοῖς ἑξήκοντα Ἕλλησι ἀ-
ναγεγραμμένος καὶ ὑπὸ ἄλλων ἄλλα καὶ
καὶ μόνον ὑπομνήματα ἐγρα-
ψεν καὶ ἀνεσκευάσατο πρὸς μετὰ ταῦ-
τα περιοδεύσας ἢ σύντομα μετὰ ἰαμβείου
λόγου, ἀσκῆ, κάμνοντι, χαλκῷ, ἀστέων
χυτῷ, δεσμῶν, λιθίνῳ, χαλκῷ, δούλῳ, κ
τῷ, Ἐφιάλτης = Ἰσως τοιοῦτος ἦν ὁ Ἀ
πόλωνος, ὁ Διονυσιακὸς = πάντα
ἀπὸ Καρυστίου.

Κεφ. 30.

Τραυσίας = Ὁ μεταξὺ τῶν τριῶν
καταμαχίαν ἱδρύσατο ἀναμνη
μεῖον ἀνατρέψας. Ἀναιρεῖται δὲ ὑπὸ
τῶν μὲν Θηβαίων ἐξ ὅπλων ἐν τῷ πε
δίῳ ἐκ δόλου, ἀπατηθεὶς ὑπὸ δόλου
ἢ διαπρεπῶς ἐξ ὑπαίθρου πόλεμον, ἐν ὁ
τριμαχίᾳ ἡδόμενον, ἀπροσδοκήτως κα
θ' ὁδὸν τελευτᾷ ἀνδραγαθήσας. Ἔστ
καὶ ἐπιγραφὴ τοῦτον ἐπὶ τάφου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

2

αἰσεως τῆς Κεφαρνίας (=τὸ χωρίον)
τὸ παγκόσμιον ἱερὸν τῆς πόλης

Κεφ. 28.

Συνδίδωμι = ἐμπιστεύομαι. Δίνω χαρ-
τὶ = χαρτῶ. Μελόν = ἀπολαμβάνω εἰσόδημα
Ἀπολογοῦμαι = λογοῦμαι = λογαριάζω τὸν
ἑαυτόν μου ἀφέλειαν ὁ καλύτερα ἄρχο. τὸν αὐ
τὸν ἐπιτρέπω = ἐμπ. τὸν ἐπιτρόπου τὸ ἀφεντικόν τοῦ ἐπιτρέπω τὸν ἐπιτροπεύω τὸν ἐπιτρόπου
μου καὶ δέν ἄπινα τὸ τὴν συμφιλίαν
τὸν τῶν ἐκκλ. τὸν τὸν ἐπιτρόπου

Κεφ. 29

Ἀπλίκιον = τὸ ἀπλίκιον ἐπιμελοῦνται τὸν
ἐπιτρόπου τοῦ ἐμπορικοῦ πόλεως (τὸν Πούλα) ἀπὸ
τὸν μισθὸν αὐτὸν μετὰ ταῦτα ἕως 31 σχ. ἀπόλο-
γίσεως ἐπιτροπείας ἀξίωσιν καλύπτουσι
πόλεων τοῦ ἐπιτρόπου καὶ τῆς Κρανάλεας. Πλη-
ρῶ καὶ ἀφέν τοῦ ἐπιτρόπου ἐπιτρόπου. καὶ
τὸν φεσίχριν τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ ἀπλίκιον
εἰσφορὰν ἐπὶ σεφαλὴ = ἐπιφάνειαν ἐπὶ φορολογία τῶν
καλῶν. Συμφωνία = ἐπὶ ἐξαιρέσει τῆς μεγάλης ἐπιτρόπου

1

Παραγράφος 2ου 27

παραπαίσθησις Πράξεις = Εφ. ε
μεσον ἐφοδείας καὶ ἀμέλειαν ἐπιμέλειαν
ἔχειν τι μελετῶν ἐν ἄσκησιν. Εἰς ἐν τῷ
ζ ὁρμᾶται = ἐπιτέλει μοῖρα = ἐφημ = μ
ἰόν ἐν ὁρμᾶται δικαιώματα μὲ ἐν τοῦ ἀρχα
ἀναίσιον. Τὰ τέλεια εἶναι οὐ ἐπιφράσ
ἐπ Εἶναι φράσις ἐν δυνατόν ἐδο α
λῶνα αὐ ἐναν ἀποδοχεῖον ἀδαμ
= ἐν ἐμ ἐν ἐμ ἐμὶ ἐφημ ἀρχῆς = Τὸ ἐπ
νι ἐπιφέρειν ἐν ἀποκλείει ἐπιφαν
ἀρχαί = ἐ ἐμὶ ἐν ἐν ἐρχ - ικός =
ἐσον ἐν ἀλογεῖ αὐ ἐχθρὸν μία ἀρ
ἐφαρμοῦ μεγάλα = εἶχεν ἐν ἀλογ
ἐμοῦ τὸ δὲ Κορινθία. Καὶ ἀνθ
Τὸ καλὰ ἀν ἐσον ἐκφαίνεται
ἐγκλίνον ἐν ἐν ἀ μεγάλα ἐν ἀ
ἐν ἄρα ἀ ἔχει τὸ ἐσον ἐν
μεν αὐ ἀκόμα. Ἐπ ἀρ = ἐμ
ἐμφαίνει ἐφόδια αὐ ἐν
φαντάζ. Πᾶμ = αὐ ἐκλείνει ἐν

Κεφ. 26, § 2ος

Οἱ Κορίνθιοι εἶπαν ὧν παρεσκεύασαν πρὸς τὸν Κερκυραίων ἀφικόμενοι εἰς Λακεδαίμονα τὸν ξυνάρμοστον. Ἐβούλοντο διενεγκόντες ἀπὸ τῆς Κερκύρας καὶ ἰσχυρὸν ποιήσασθαι τὸν τῆς ἀναρχίας (= ἀνομίας) φόβον τοῖς Κερκυραίοις. Οἱ Κερκυραῖοι πυθόμενοι τοῦτο ἐβούλοντο πρὶν ἐκείνους ἐλθεῖν πρὸς τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων πεῖσαι τινὰς αὐτῶν μὴ προσχωρῆσαι τοῖς Κορινθίοις μηδὲ λῦσαι τὰς σπονδάς. Ἐλθόντες δὲ καὶ ἐκκλησίας γενομένης ἔλεγον τοιάδε.

"Οὐκ ἀδίκως ἡμῖν, ὦ Ἀθηναῖοι, ὀργιζόμεθα οὐδὲ ἀπρεπῶς ἐνταῦθα ἥκομεν, ἐπειδὴ ἐν τῷ πρὸ τοῦ πολέμου καιρῷ ἐπιτήδειοι ὄντες καὶ ἐπικαλούμενοι οὐ προσεδεξάμεθα οὐδὲ ἐπείσθημεν ὑπ' αὐτῶν ἐπὶ τὸ ἀδικεῖν ἐλθεῖν, ἀλλὰ τὴν ἡσυχίαν ἄγοντες ἐπὶ πολὺ ἐπαύσαμεν αὐτοὺς ἀδικοῦντας. Ἐπειδὴ δὲ ἐσπεισάμεθα καὶ ἐλθόντες ἐπὶ δίκην ἐκελεύομεν κρίνεσθαι κατὰ τὰ ὁμολογηθέντα, τὴν ἀρχὴν ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους ποιησάμενοι τοὺς ἡμετέρους ἐπολεμήσατε καὶ ἐστερήσατε ἡμᾶς τῆς νίκης καὶ τῶν νεῶν ἃς ἐκτήσαντο ἐκ τοῦ πολέμου καὶ

(τοῦ 25)

Ὁ Σουδάμος μὲ τὸν Λούκιον Λούκλλον καὶ τὸν Κορνήλιον ἐξῆλθαν ἀπὸ τὴν Κορινθίαν. Ὁ Κορίνθιος ~~ἐπῆγε μὲ τὸν Λούκλλον~~ ἐπῆγε μὲ τὸν Σουδάμον καὶ τὸν Κορνήλιον ~~καὶ τὸν Λούκλλον~~ εἰς τὴν Κλεωναίαν, ἄλλους ~~δὲν~~ δὲν ἐσυνάντησαν εἰς τὸν δρόμον τοὺς ἐπῆραν καὶ τοὺς ἐπῆγαν εἰς τὸν Σουδάμον καὶ τὸν Κορνήλιον.

Ἐκεῖ

Ὁ Σουδάμος παρακάλεσε τὸν Κορίνθιον. Οὗτος δὲ ἐδέχθη ~~καὶ~~ καὶ ἔμεινε διὰ νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του.

Δημοκρατική Βιβλιοθήκη Βόλου

Ἡ παλαιὰ ἄνοιξις τῶν Καρυδῶν φαρμάγει
ὅλοι ἔσφιγγαν φράσιμα ἐσπέρας.
Οἱ Καρυδιῶται ἔβγαλαν δέκα ἑφτὰ ἐφημερίδες
μιὰ ὁλόκληρη ἐβδομάδα. Ἐβγῆκαν ἑφτὰ φύλλα
ἐπαναστατικὰ ἐναντίον τοῦ Κουρμπάχα.
Οἱ Καρυδιῶται ἐπιτέθηκαν ἐναντίον τοῦ Κουρμπάχα,
ἔβγαλαν μιὰ ἐφημερίδα μὲ 75 φύλλα
2000 ἀρθρα.
Ἀλλὰ ἔβγαλαν οἱ Καρυδιῶται μὲ 80 ὄχθες
ἐφημερίδα τὴν ἡμέρα ἐναντίον Κουρμπάχα
τὸ ὄνομα τῆς ἐφημερίδος Καρυδιῶτης
τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδότου Κουρμπάχας
Οἱ Καρυδιῶται ἀπαγόρευσαν τὴν εἴσοδον
τῶν ἐφημερίδων τοῦ Κουρμπάχα στὴν
πόλιν τῶν Καρυδῶν.
Οἱ Καρυδιῶται μαζεύουν τὰ φύλλα τοῦ Κουρμπάχα
καὶ τὰ καίουν εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς
ἀγορᾶς τῶν Καρυδῶν.
Οἱ Καρυδιῶται ἔβγαλαν ἕνα φύλλον ἐναντίον
τοῦ Κουρμπάχα, τὸ ὄνομα τοῦ φύλλου
Καρυδιῶτης, ἐκδότης Κουρμπάχας
Ἡ ἐφημερὶς τοῦ Κουρμπάχα ἔχει 4 σελίδες
Ἡ ἐφημερὶς τῶν Καρυδῶν ἔχει 8 σελίδες
Ἡ ἐφημερὶς τοῦ Κουρμπάχα ἔχει 5 στήλες
Ἡ ἐφημερὶς τῶν Καρυδῶν ἔχει 10 στήλες
Ἡ ἐφημερὶς τοῦ Κουρμπάχα ἔχει 1 ἐπιφυλλίδα
Ἡ ἐφημερὶς τῶν Καρυδῶν ἔχει 2 ἐπιφυλλίδες
Ἡ ἐφημερὶς τοῦ Κουρμπάχα ἔχει 10 ἀρθρα
Ἡ ἐφημερὶς τῶν Καρυδῶν ἔχει 80 ἀρθρα
Ἡ ἐφημερὶς τοῦ Κουρμπάχα ἔχει 7 ἐπιστολὲς
Ἡ ἐφημερὶς τῶν Καρυδῶν ἔχει 45 ἐπιστολὲς
Ἡ ἐφημερὶς τοῦ Κουρμπάχα ἔχει 30 ἀγγελίες
Ἡ ἐφημερὶς τῶν Καρυδῶν ἔχει 75 ἀγγελίες
Ἡ ἐφημερὶς τοῦ Κουρμπάχα ἔχει 1 ἐπιφυλλίδα
Ἡ ἐφημερὶς τῶν Καρυδῶν ἔχει 2 ἐπιφυλλίδες
Ἡ ἐφημερὶς τοῦ Κουρμπάχα ἔχει 10 ἀρθρα
Ἡ ἐφημερὶς τῶν Καρυδῶν ἔχει 80 ἀρθρα
Ἡ ἐφημερὶς τοῦ Κουρμπάχα ἔχει 7 ἐπιστολὲς
Ἡ ἐφημερὶς τῶν Καρυδῶν ἔχει 45 ἐπιστολὲς
Ἡ ἐφημερὶς τοῦ Κουρμπάχα ἔχει 30 ἀγγελίες
Ἡ ἐφημερὶς τῶν Καρυδῶν ἔχει 75 ἀγγελίες
Οἱ Καρυδιῶται ἔβγαλαν μιὰ ἐφημερίδα μὲ 80 ὄχθες
τὴν ἡμέρα ἐναντίον τοῦ Κουρμπάχα
τὸ ὄνομα τῆς ἐφημερίδος Καρυδιῶτης
τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδότου Κουρμπάχας
Ἡ ἐφημερὶς τοῦ Κουρμπάχα ἔχει 4 σελίδες
Ἡ ἐφημερὶς τῶν Καρυδῶν ἔχει 8 σελίδες
Ἡ ἐφημερὶς τοῦ Κουρμπάχα ἔχει 5 στήλες
Ἡ ἐφημερὶς τῶν Καρυδῶν ἔχει 10 στήλες
Ἡ ἐφημερὶς τοῦ Κουρμπάχα ἔχει 1 ἐπιφυλλίδα
Ἡ ἐφημερὶς τῶν Καρυδῶν ἔχει 2 ἐπιφυλλίδες
Ἡ ἐφημερὶς τοῦ Κουρμπάχα ἔχει 10 ἀρθρα
Ἡ ἐφημερὶς τῶν Καρυδῶν ἔχει 80 ἀρθρα
Ἡ ἐφημερὶς τοῦ Κουρμπάχα ἔχει 7 ἐπιστολὲς
Ἡ ἐφημερὶς τῶν Καρυδῶν ἔχει 45 ἐπιστολὲς
Ἡ ἐφημερὶς τοῦ Κουρμπάχα ἔχει 30 ἀγγελίες
Ἡ ἐφημερὶς τῶν Καρυδῶν ἔχει 75 ἀγγελίες

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ή αὐλὸς αὐρεσιμον φαρ αὐλας
ζιὰ ζνν αὐλιούν | ερῆμος αὐλι ἐρημ
σσ " "τ | χορδαῖος " χορδαι
ες " εε | ἐλαῖος " ἐλαιο
ιχιω " ιχιώ
καιμὴς " ἐμ

ἐμ ζιὰ σὐλαζιν διαμερίσματα φορὰ ἐδιαί
ἐχάι μεγάλην ἐφαχοζοζίαν, ὅλη, ναδιδ
ζιὰ χόζιν σικοταιὸν δάζκαλον. ζιὰ αρχ
μεμερά, ναὶ δ' ὀνομαζοφυλάκων.

Υδάσεις
ζιὰ Καρυκεῖαν

2/ ἐμ ζιὰ Εὐβοίαν ὅλη πόλις φρὸ ἐδεσ
Διρομνήμονα (τὸν δημόσιον) πικοδίφαν
ζιὰ Καρυκεῖαν φρεῖ ἀνοιχθῆναι κλῆσ
Κλαυδίου Καισάρος τοῦ Καίσαρ)

1 {"Η Κέρκυρα ὅλο ἀφοιχία ζιὰ Κορ
καὶ Εὐβοία ὅλο ἀφοιχία ζιὰ Κορ
καὶ πόλις φρὸ ἐδεσ τὸν
ἐμ ζιὰ Εὐβοίαν ουνάδις ζῶ 435 ιχ. α
μεδὸ ζιὰ Διρομνημόνων ἀφοδομφαλ
οἱ Διρ. ἀχδιάζαν ζοὺς Ἀφοδομφαλους
οἱ Ἀφοδομφ. ἀνάδυσιν μὲ ἐσηγόλογίαν
σον ἀχαιζόλουν τὸν μανάκλ Διρ
οἱ Διρ. ἐσηγαγόδυσιν ἐσνόμων Καρυκεα
Ἀπ' ἀρχὴν ὅλων οἱ Διρ.
ἐχουν φρὸ ζοὺς Κορινθίους, δόλ
ὁλόκλ ζὸν Φοίβαιον ἐλθὸ φαζὸ ὁ Κ
θεος. οἱ Κορίνθιοι ζὰ μισθοδοσίαν Κρ

– 2 –

μεσολ. ἔζη (ἀλλιῶς αὐλιφάρα ἐν θράκῃ)
ὁπόθεν φαρναζάνδη ἐπὶ ξέρξου τὸν ὀρεστ-
ικὸν στρατόν. Τὸ 404 ἀναιρέθη ἐν τῇ
μεσόγαια του, ἀφ' οὗ πολὺ ὅπλα ἀσκήσαν
ἐν ἐλευθερίᾳ.

Ὁ Θουκυδίδης διαιρεῖ καὶ ὁ μερίζει τὸν
πόλεμον τῶν ἀρχαίων. Συναγάγε τὸν
πόλεμον τῶν Πελοποννησίων, ὃν ἀνεγρα-
φεν τὰ 20 μετὰ ἀρχὰ ~~ἐπὶ~~ ἔτη αὐτοῦ
ὁ 431–411 καὶ εἶναι διαιρημένα εἰς 8 βιβλία.

Εἰς τὸ Α' βιβλίον γράφει τὴν εἰσαγωγὴν
τοῦ πολεμ. σύγγραμμ. (κεφ. 1–23) καὶ κατόπιν
ἐκτιθέμενα τὰ αἴτια καὶ τὰς ἀφορμὰς τοῦ
πολ. συγγράμμ. (κεφ. 24–146).

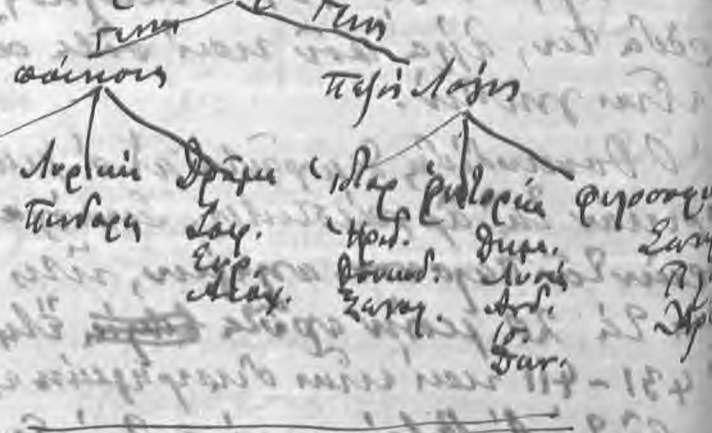
Εἰς δὲ ἄλλα βιβλία τὴν συνέχειαν τοῦ πολεμ.
συγγράμμ.

Τὰ αἴτια τοῦ συγγράμματος διαιρεῖ εἰς φανερὰ
καὶ ἀφανῆ. Καὶ φανερὰ μὲν θεωρεῖ α') τὴν
σύναψιν τῶν Καρχηδονίων μὲ Καρχηδόνιον
Ἐπιτάφιον, β') τὴν ἀνοσιουργίαν τῶν Πο-
τειατῶν ἐναντίον τῶν Ἀθηναίων καὶ τὴν ἐπανά-
στασιν αὐτῶν ἐναντίον τῶν Καρχηδονίων. Ἀφανῆ δὲ
θεωρεῖ τὴν μεγάλην αὔξησιν τῆς δυνάμεως
τῶν Ἀθηναίων

Λεπτομέρεια (χάσμα) τῶν θουκυδίδειων
πλαισιώσεων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων διὰ τὴν
τῶν 5 αἰώνων

Ενοχοι
Εἰς τὸν Δονιμόδην

Γεμιδόζους

Βὶς Δονιμόδη.

Ὁ Δονιμόδης πλησίον τοῦ Ὀρόμου
καὶ τῆς Ἡγεμονίας γράμμης
τὸ 470 οχ. ἐν Δημοσίᾳ δίκῃ ἐφ
ὡς Ἀντίδικον τὴν αὐτὴν καὶ ἐπόρισεν σύ
καὶ ἔλεγεν ἐκπρόθεσμον ἀφορμὴν ἡ ἐπ
εἶχα δεδομένον τὸν φεύγοντα Ἀναζητῆσ
τὸν ἐπιφανῆ ἔνδοξα ἀπόντα.

Τῷ 430 ἐπόρισε καὶ αὐτὸν ἐν τῇ ἐπο
τῆς ἰσχυρᾶς ἀπὸ δίκης τοῦ δάπεδ
Καλυπτικὴν νὸν τοῦ Δονιμόδη ἐπὶ
δοσίαι καὶ καλεσμένον ἐν δίκαιον ἐπ' ὀ
δι' αὐτὸν ἐπονόμευε φορὰν ἐπὶ 20 ἔτη.

Καὶ τὰ ἔτη ἐπὶ φεύγοντος τοῦ Δημοσ

μὲν μὴ, ἐθέλει ξυμπλεῖν, μετέγειν δὲ βούλεται τῆς ἀποικίας, πεντήκοντα δραχμὰς καταθέντα Κορινθίας μένειν. Ἦσαν δὲ καὶ οἱ πλέοντες πολλοὶ καὶ οἱ ταράγυριον καταβάλλοντες. Ἐδεήθησαν δὲ καὶ τῶν Μεγαρέων ναυσὶ σφᾶς ξυμπροπέμψαι, εἰ ἄρα κωλύοιντο ὑπὸ Κορκυραίων πλεῖν· οἱ δὲ παρεσκευάζοντο αὐτοῖς ὀκτὼ ναυσὶ ξυμπλεῖν, καὶ Παλῆς Κεφαλλήνων τέσσαρσι. Καὶ Ἐπιδαυρίων ἐδεήθησαν, οἱ παρέσχον πέντε, Ἐρμιονὶς δὲ μίαν καὶ Τροιζήνιοι δύο. Λευκάδιοι δὲ δέκα καὶ Ἀμπρακιῶται ὀκτώ. Θηβαίους δὲ χρήματα ἤτησαν καὶ Φλειασίους, Ἠλείους δὲ ναῦς τε κενὰς καὶ χρήματα. Αὐτῶν δὲ Κορινθίων νῆες παρεσκευάζοντο τριάκοντα καὶ τρισχίλιοι ὁπλῖται.

28. Ἐπειδὴ δὲ ἐπύθοντο οἱ Κορκυραῖοι τὴν παρασκευήν, ἐλθόντες ἐς Κόρινθον καὶ τὸ βούλεται, καὶ οὐχὶ ἐθέλοι, ὡς οἱ ἄλλοι κώδικες φέρουσιν.—*βούλεται*] ὁ Κόβητος ὀβελίζει αὐτό, ὡς καὶ ὁ Ἐρουερδὴν, ἄνευ λόγου, πρβλ. «τὸν μὲν βουλόμενον ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ τῆς ἴσης καὶ ὁμοίας μετέχοντα μένειν, τὸν δὲ μὴ ἐθέλοντα ἀπιέναι τὰ ἑαυτοῦ ἐκφερόμενον πέντε ἡμερῶν» Δ', 105, 2). Διαφέρει δὲ τὸ ἐθέλω τοῦ βούλομαι· τὸ μὲν ἐθέλω (πρβλ. ἐθελοντὴς)=ποιῶ τι οὐδενὸς βιαζομένου, τὸ δὲ βούλομαι (πρβλ. βουλὴ, βουλεύομαι)=ἔχω τι ἐν νῷ· πρβλ. «καὶ ταῦτα λαβὼν διαδίδου ὅτῳ οὐ βούλει καὶ τῶν ἄλλων ὁπόσα ἐθέλεις» (Ξεν. Παιδ. Α', δ', 10. πρβλ. καὶ Α', γ', 14).—*καταθέντα*]=καταβαλόντα, ἐκτίσαντα (πρβλ. Λυσί. 31, 9. Πλάτ. Πρωτ. 314, ε', κτλ.).—*δραχμὰς . . Κορινθίας*] ἡ Κορινθία δραχμὴ ἐδύνατο 10 ὀβολούς, ἐν ᾧ ἡ Ἀττικὴ 6, ἀλλ' ὁ Κόβητος ὀβελίζει τὸ *Κορινθίας*.—*μένειν*] ἐκ τοῦ ἀκήρυσσον.

§ 2. *ξυμπροπέμψαι*] ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις ξυμπροπέμψειν (πλὴν τοῦ Λαυρεντιανοῦ) ὁ Κόβητος ἔγραψε *ξυμπροπέμψαι*, καθ' ὃν καὶ ὁ Ἐρουερδὴν καὶ ὁ Στάλλιος (Quaest. Gramm. σ. 18).—*εἰ ἄρα*]=εἰ ἴσως.—*παρεσκευάζοντο*]=παρεσκεύαζον ἑαυτούς.—*αὐτοῖς*] συναπτέον τῷ ξυμπλεῖν = σὺν αὐτοῖς (τοῖς Κορινθίοις) πλεῖν.—*Παλῆς*] δηλ. παρεσκευάζοντο τέσσαρσι (ναυσὶν) αὐτοῖς ξυμπλεῖν. Οἱ δὲ Παλῆς ἦσαν κάτοικοι τῆς *Πάλης* πόλεως τῆς Κεφαλληνίας ἐξ ἑνὸς ὀνόματος. *Παλεῖς· «τετράπολίς ἐστιν ἡ Κεφαλληνία. Πάλη, Κράναια, Σάμαια, Πρῶταια»* (Σχολ.).—*Ἐπιδαυρίων ἐδεήθησαν*] δηλ. *ναυσὶ σφᾶς ξυμπροπέμψαι*.—*Φλειασίους*] καὶ οὐχὶ *Φλιασίους*, ὡς μαρτυρεῖται ἐξ Ἀττικῶν ἐπιγραφῶν ἀπὸ τοῦ 433 π. Χ. καὶ ἑξῆς (ὅσα Θ. Παπαδημ. Βάσαν. Ἑλλ. Προφ. σ. 213. Στάλλ. Quaes. Gram. σ. 38).—*ναῦς κενὰς*] δηλ. ἀνδρῶν, ὧν ἀντίθετοι αἱ πλήρεις (Α', 29, 1). Ἄγνωστον δὲ διὰ τί παρὰ τῶν Ἠλείων ἐζήτησαν ναῦς κενὰς, ἐν ᾧ μάλιστα ἀλλαχοῦ φαίνονται ὅτι ἔχουσι πεπληρωμένας οἱ Ἠλεῖοι τοιαύτας (Α', 46, 1).—*τρισχίλιοι ὁπλῖται*] ὁ ἀριθμὸς φαίνεται ὑπερβολικὸς καὶ πιθανῶς διεσθαρμένος, διότι καὶ αὐτῶν τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ οὐδέποτε ὑπῆρξαν 100 ἄνδρες ἐν ἑκάστῃ νηΐ, ἂν δὲ παραβάλωμεν πρὸς ἄλλα χωρία (Α', 29, 1. Δ', 42, 1), φαίνεται ὅτι ἐπὶ 30 νεῶν ἠδύναντο μόνον νὰ εἶναι 800 ὁπλῖται. Διὸ ἴσως γραπτέον ὧδε· *τριάκοντα καὶ τρεῖς καὶ χίλιοι ὁπλῖται*».

Κεφ. 28. *Οἱ Κορκυραῖοι πειρῶνται νὰ ἀποτρέψωσι τοὺς Κορινθίους τοῦ πολέμου, καθυποβάλλοντες τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἐπιδάμνου εἰς δίκην παρὰ πόλει, ἣν ἀμφότεροι θὰ ἀρίσωσιν.*

§ 1. *τὴν παρασκευὴν*] δηλ. αὐτῶν (πρβλ. Α', 31, 2), τῶν Κορινθίων.—*ὡς πα-*

ρινθον μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Σικυωνίων πρέσβεων, οὓς παρέλαβον, ἐκέλευ
Κορινθίους τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ ὁρῶρούς τε καὶ οἰκήτορας ἀπαγειν, ὡς
μετὸν αὐτοῖς Ἐπιδάμνου. Εἰ δέ τι ἀντιποιοῦνται, δίκας ἤθελον διδόναι ἐν Πε
λοποννήσῳ παρὰ πολεσιν αἷς ἂν ἀμφότεροι ξυμβῶσιν· ὁποτέρων δ' ἂν δικα
σθῇ εἶναι τὴν ἀποικίαν, τούτους κρατεῖν· ἤθελον δὲ καὶ τῷ ἐν Δελφοῖς μάν
τείῳ ἐπιτρέψαι. Πολέμου δὲ οὐκ εἰὼν ποιεῖν· εἰ δὲ μή, καὶ αὐτοὶ ἀναγκασθή
σεσθαι ἔφασαν, ἐκείνων βιαζομένων φίλους ποιεῖσθαι οὓς οὐ βούλονται ἐτ

ρέλαβον] ἢ ὡς συνηγόρους ἢ ὡς μεσίτας. ὡς οὐ μετὸν αὐτοῖς Ἐπιδάμνου = αἰτιατικὴ ἀπόλυτος = λέγοντες ὅτι οὐ μετεῖη τοῖς Κορινθίοις Ἐπιδάμνου, οὐ μέρος (μετοχὴ) εἴη αὐτοῖς Ἐπιδάμνου, οὐ μετέχοιεν αὐτοὶ Ἐπιδάμνου.

§ 2. *Εἰ δέ τι ἀντιποιοῦνται*] δηλ. Ἐπιδάμνου, τὸ δέ τι εἶναι σύστοιχον ἀντικείμ. = ἀντιποιησίν τινα ἀντιποιοῦνται. Διαφέρει δὲ κατ' Ἀρίσταρχον τὸ ἀντιποιεῖσθαι τοῦ μεταποιεῖσθαι· «ἀντιποιεῖται μὲν ὁ λέγων ὑμόν ἐστι, μεταποιεῖται δὲ ὁ φάσκων καὶ ἐμόν ἐστιν». — *δίκας ἤθελον δοῦναι*] τὸ *δίκας διδόναι* κυρίως = ἐπιτρέπειν τινὶ κρῖναι περὶ διαμφισβητουμένου πράγματος (πρβλ. Α΄, 85, 2. 140, 2. 144, 2. Ε΄, 27, 2. 79, 1. 4). — *αἷς ἂν ἀμφότεροι ξυμβῶσιν*] ἐπαναληπτέα ἡ πρόθεσις = παρ' αἷς ἂν (δίκας δοῦναι) ἀμφότεροι ξυμβῶσιν, πρβλ. «ἐν καιροῖς τοιούτοις ἐγένετο, οἷς μάλιστα κτλ.» (Α΄, 41, 2 = ἐν οἷς καὶ Γ΄, 18, 1). Ἐκαλεῖτο δ' ἡ τὴν δίκην ἐπιτετραμμένη πόλις *ἐκκλητος* (Λισχίν. 1, 89. Πλουτάρχ. Ἠθ. σ. 215, γ΄). Τὸ δὲ *συμβαίνειν* = συμβαδίζειν, ἐξ οὗ προέρχεται ἡ τοῦ *συμφωνεῖν* σημασία. — *τούτους κρατεῖν*] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *ἤθελον*, κατὰ δὲ Κρυγῆρον ἐξ ὑπονοουμένου τοῦ «ἔλεγον». ἐννοεῖται δὲ καὶ ἡ γενικὴ «ταύτης», τὸ δὲ *κρατῶ τινος* κυρίως = εἰμὶ κρείττων τινός, εἶτα δὲ ἄρχω τινός, δεσπόζω τινός. — *ἐπιτρέψαι*] δηλ. *τὴν δίκην* (πρβλ. Ε΄, 31, 3. 41, 2. Ζ΄, 18, 3) = τὴν ἐπιτροπὴν τῆς κρίσεως δοῦναι (Σχολ.), νὰ δώσωσι τὴν ἄδειαν νὰ δικάσῃ.

§ 3. *πόλεμον δὲ οὐκ εἰὼν ποιεῖν*] = οὐκ *εἰῶν δὲ αὐτοὺς ποιεῖν πόλεμον*. τὸ ὁ
ἐᾶν = κωλύειν, οὐκ ἐπιτρέπειν, ἀποτρέπ
(Α΄, 127, 3. Ϛ΄, 72, 2). Εἶπε δὲ «*πόλεμ
ποιεῖν*» = γίνεσθαι αἰτίους πολέμου, ἐγκ
ρειν πόλεμον, πρβλ. Α΄, 40, 2) καὶ οὐ
«*πόλεμον ποιεῖσθαι*» = πολεμεῖν. — *εἰ μή*] ἐννοεῖται τὸ προηγούμενον ῥῆμα κα
ἀντίθετον ἔννοιαν συνήθως καὶ ἐνίοτε ἄλλ
ῥῆμα ἀνάλογον, ὡς «ἔλθὼν ἀπήτει
χρήματα· εἰ δὲ μή, πολεμήσειν ἔφη α
τοῖς» (Ξεν. Ἑλλ. Α΄, γ΄, 3 = εἰ δὲ μὴ λά
βοι). ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 572, 1. Ἐν
ταῦθα = εἰ δὲ μὴ ἐθέλοιεν οὕτω ποιεῖν ἤ
δὲ μὴ οὕτω πράσσοιεν, πρβλ. 131, 2. Β΄, 5
5. 71, 2 — *ἔφασαν*] ὁ Κόβητος καὶ ὁ Κρ
γῆρος ὀβελίζουσιν αὐτό. — *ἐκείνων βιαζο
μένων*] δηλ. αὐτοὺς = ἐπειδὰν ἐκεῖνοι βιά
ζωνται αὐτούς. — *ποιεῖσθαι*] = ποιεῖν ἐκ
τοῖς, πορίζεσθαι. — *οὓς οὐ βούλονται*] δηλ
οἱ Κερκυραῖοι, οὐχὶ οἱ Κορίνθιοι (Σχολ.
ἐννοεῖται δὲ τὸ «*ποιεῖσθαι φίλους*», δηλ
τοὺς Ἀθηναίους ὄντας ἑτέρας φυλῆς πα
τὴν ἑαυτῶν· διότι οἱ Κερκυραῖοι ἦσαν μι
γάδες ἐξ Αἰολέων καὶ Δωριέων. — *ἑτέρους τῶν νῦν ὄντων*] δηλ. *φίλους*. Οἱ Ἀθηναῖο
καλοῦνται *ἕτεροι τῶν νῦν ὄντων φίλων* ὑπὸ τῶν Κερκυραίων· διότι οἱ Κερκυραῖοι
εἰ καὶ δὲν ἦσαν οὐδενὸς Ἑλλήνων ἔνσπον
δοι οὐδὲ εἰσέγραψαν ἑαυτοὺς οὔτε εἰς τὰ
Ἀθηναίων σπονδὰς οὔτε εἰς τὰς Λακεδαι
μονίων (Α΄, 31, 2) εἶχον ὅμως συγγένειαν
πρὸς τοὺς Δωριεῖς καὶ δὲν ἐπελανθάνοντο
τῆς κοινῆς πρὸς τοὺς Πελοποννησίους κα
ταγωγῆς, οὗ ἕνεκα καὶ ἐπορεύθησαν εἰς
Κόρινθον μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Σικυω

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρους τῶν νῦν ὄντων μᾶλλον, ὠφελίας ἕνεκα. Οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀπεκρίναντο αὐ- 4
τοῖς (ἦν τὰς τε ναῦς καὶ τοὺς βαρβάρους ἀπὸ Ἐπιδάμνου ἀπάγαγωσι) βου-
λεύεσθαι· πρότερον δὲ οὐ καλῶς ἔχειν τοὺς μὲν πολιορκεῖσθαι, αὐτοὺς δὲ δι-
κάζεσθαι. Κορκυραῖοι δὲ ἀντέλεγον, (ἦν καὶ ἐκεῖνοι τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ ἀπαγα-
γωσι,) ποιήσειν ταῦτα· ἑτοῖμοι δὲ εἶναι καὶ ὧν ἀμφοτέρους μένειν κατὰ χώ-
ραν σπονδὰς [δὲ] ποιήσασθαι, ἕως ἂν ἡ δίκη γένηται.

29. Κορίνθιοι δὲ οὐδὲν τούτων ὑπήκουον, ἀλλ' ἐπειδὴ πλήρεις αὐτοῖς
ἦσαν αἱ νῆες καὶ οἱ ξύμμαχοι παρῆσαν, προπέμψαντες κήρυκα πρότερον πό-
λεμον προεροῦντα Κορκυραίοις, ἄραντες ἑβδομήκοντα ναυσὶ καὶ πέντε δισχι-

νίων πρέσβεων (ἐνταῦθ. § 1). Τὸ δὲ *ἕτερος* συντάσσεται ἐνταῦθα γενικῇ συγκριτικῇ = ἑτέρους ἢ τοὺς νῦν ὄντας (φίλους, δηλ. τοὺς Πελοποννησίους). —*μᾶλλον*] συναπτέον τῷ «φίλους ποιεῖσθαι ἑτέρους».

§ 4. *βαρβάρους*] τοὺς Ταυλαντίους (Σχολ.), ὅπερ δὲν εἶναι ὀρθόν, διότι ἐννοεῖ τοὺς Ἰλλυριούς (ὅρα Α', 26, 4), οὓς προσίλαβον οἱ Κερκυραῖοι στρατεύοντες εἰς Ἐπίδαμνον. —*οὐ καλῶς ἔχειν*] = οὐ καλὸν εἶναι, ἐξαρτᾶται δὲ ἐκ τοῦ «*ἀπεκρίναντο*», τὸ δὲ *πρότερον* συναπτέον τοῖς ἀπαρεμφ. *πολιορκεῖσθαι* καὶ *δικάζεσθαι*—πρὶν ἢ γένηται τοῦτο, δηλ. τὸ ἀπαγαγεῖν τοὺς βαρβάρους ἀπὸ Ἐπιδάμνου. —*τοὺς μὲν*] δηλ. τοὺς Ἐπιδαμνίους.—*αὐτοὺς δὲ*] δηλ. τοὺς Κερκυραίους καὶ τοὺς Κορινθίους· διότι, ἐὰν ἔλεγε περὶ μόνων τῶν Κορινθίων, θὰ μετεχειρίζετο ἀντὶ τοῦ αὐτοὺς τὸ *ὑφ' ἡμῶν*.

§ 5. *καὶ ἐκεῖνοι*] δηλ. οἱ Κορίνθιοι.—*τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ*] δηλ. φρουροὺς καὶ οἰκήτορας (§ 1).—*ποιήσειν ταῦτα*]=ἀπάξειν τὰς τε ναῦς καὶ τοὺς βαρβάρους.—*ἑτοῖμοι δὲ εἶναι*] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *ἔλεγον* τοῦ περιεχομένου ἐν τῷ *ἀντέλεγον* = ἔλεγον δὲ εἶναι ἑτοίμοι καὶ σπονδὰς ποιήσασθαι ὥστε ἀμφοτέρους μένειν κατὰ χώραν. Λέγεται δὲ *μένειν ἑτοιμός εἰμι*, οὐχὶ δὲ καὶ «*ἕτοιμός εἰμι ὥστε μένειν*». Περὶ δὲ τοῦ «*σπονδὰς ποιήσασθαι ὥστε*» ὅρα Γ', 75, 1. Κακῶς δὲ ὁ Κρυγῆρος καὶ ὁ Κλασσήνιος συντάττουσιν ὧδε· «*ἑτοῖμοι εἶναι καὶ* (*δικάζεσθαι*) *ὥστε*» κτλ., συνδέουσι δὲ τῷ *μένειν* τὸ *σπονδὰς ποιήσασθαι*, σφάλλεται δὲ καὶ ὁ Στάλλιος καὶ ὁ Βοίμιος ἐξαρτῶντες τὸ *ὥστε* ἐκ τοῦ *ἑτοῖμοι*, ὧν ὁ μὲν Στάλλιος παραβάλλει πρὸς τὸ Πλάτωνος Πρωταγ. 338, γ' (*ἱκανὸς ὥστε*), ὁ δὲ Βοίμιος πρὸς τὸ Θουκ. Ζ', 86, 3. Η', 86, 8. —*μένειν κατὰ χώραν*]—νὰ μένωσιν εἰς τὴν θέσιν αὐτῶν μηδὲν πράττοντες καὶ οἱ τῶν Κορινθίων πεμφθέντες καὶ οἱ τῶν Κερκυραίων. πρβλ. καὶ Β', 58, 3. Γ', 22, 6.—*σπονδὰς δέ*] ὁ Κόβητος καὶ ἄλλοι ὀθελίζουσιν ὀρθῶς τὸ *δέ*.

Κεφ. 29. *Οἱ Κορίνθιοι ἡττῶνται ὑπὸ Κορκυραίων ἐν τῇ παρὰ τὸ Ἄκτιον γενομένῃ ναυμαχίᾳ. παραδίδονται δὲ καὶ ἡ Ἐπίδαμνος Κορκυραίοις.*

§ 1. *τούτων*] γένους οὐδετέρου (ὅρα Α', 26, 4).—*πλήρεις*] κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ *νῆες κεναί* (πρβλ. Α', 27, 2). —*προπέμψαντες*, *πρότερον*] πρβλ. καὶ Γ', 100, 1. Δὲν ὑπάρχει ἐνταῦθα πλεονασμός, διότι ἡ πρὸ ἔχει τοπικὴν σημασίαν = εἰς τὰ πρόσω, ἐμπρὸς (πρβλ. καὶ τὸ παρ' ἡμῖν *προβαλὲ εἰς τὸ παράθυρον* καὶ *προβολὴ*=προπέμπω), τὸ δὲ *πρότερον* χρονικὴν (ὅρα καὶ Ἀσ. Περ. Β', σ. 896, § 116), καὶ «*προπόρους κήρυκας προπέμψαντες*» (Προσ. Α', 60). —*πρεσβευόντων*] ὅρα Α', 26, 5. —*ἄραντες*] τὸ ἔαρ τοῦ ἔτους 434 π. Χ. Εἶναι δὲ ἡ μετοχὴ αὕτη χρονικὴ τοῦ *ἔπλεον*, τοῦ δὲ *ἄραντες* χρονικὴ μετοχὴ τὸ *προπέμψαντες*, διὸ καὶ δὲν συνδέονται αὐταὶ πρὸς ἀλλήλας. Τὸ αἴρω κατὰ πρῶτον ἐλέγετο

λίοις τε ὁπλίταις ἔπλεον ἐπὶ τὴν Ἐπίδαμνον, Κορκυραίοις ἐναντία πολεμήσοντες· ἐστρατήγει δὲ τῶν μὲν νεῶν Ἀριστεὺς ὁ Πελλίχου καὶ Καλλικράτης ὁ Καλλίου καὶ Τιμάνωρ ὁ Τιμάνθους, τοῦ δὲ πεζοῦ Ἀρχέτιμός τε ὁ Εὐρυτίμου καὶ Ἰσαρχίδας ὁ Ἰσάρχου. Ἐπειδὴ δὲ ἐγένοντο ἐν Ἀκτίῳ τῆς Ἀνακτορίας γῆς, οὗ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστιν, ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, οἱ Κορκυραῖοι κήρυκά τε προὐπεμψαν αὐτοῖς ἐν ἀκατίῳ ἀπεροῦντα μὴ πλεῖν ἐπὶ σφᾶς, καὶ τὰς ναῦς ἅμα ἐπλήρουν, ζεύξαντές τε τὰς παλαιὰς ὥστε μετὰ τῶν προθέσεων ἐν, ἐπὶ καὶ πρὸς ἢ μετὰ δοτικῆς, ἢ μετ' αἰτιατικῆς καὶ τῆς κατὰ=ἔρχομαι, φθάνω (πρβλ. Α', 62, 5. Β', 12, 3. Γ', 102, 2. Δ', 3, 1). Τὸ δὲ Ἄκτιον ἦν ἀκρωτήριον κοῖλον τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, ἔχον καὶ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ἀπέχον τοῦ μὲν Ἀγακτορίου (Βονίτζης) 40 σταδίους, τῆς δὲ Λευκάδος 240 (Στράβ. Ζ', 6, σ. 325. Ι', 7, σ. 451), καλεῖται δὲ νῦν τὸ Ἄκτιον *Μπούντα*. — *τῆς Ἀνακτορίας γῆς*] γενικὴ διαιρετικὴ τοῦ Ἀκτίῳ, ὁ δὲ Ἑρμογένην ὑπολείπει τὸ γῆς. — *προὐπεμψαν*] καὶ οὐχὶ *προέπεμψαν* =ἔπεμψαν εἰς τὰ πρόσω, ἐμπρός. — *ἀπεροῦντα μὴ πλεῖν*]=ἵνα ἀπαγορεύσῃ πλεῖν, τὸ δὲ μὴ ἐτέθη διὰ τὴν ἐν τῷ ῥήματι περιεχομένην ἄρνησιν (ὅρα Α', 10, 1). — *ἐπλήρουν*] δηλ. ἀνδρῶν. — *ζεύξαντες τὰς παλαιὰς*]=*ζυγώματα αὐταῖς ἐνθέντες εἰς τὸ συνέχεσθαι* (Σχολ.) καὶ «*τὰς μὲν ἔζευξαν διαλελυμένας καὶ ζυγωμάτων προσθεισας*» «*ζυγώματα δὲ καλοῦνται τὰ ξύλα τὰ ἀπὸ τοῦ (ἑτέρου) τοίχου τῆς νεὼς πρὸς τὸν ἕτερον διατείνοντα ἢ τὰ ξύλα τὰ ἐμβαλλόμενα ταῖς σανίσιν, ὥστε συζεῦξαι τὰς σανίδας τὰς διῃρημένας*» (Γρηγόρ. Κορίνθ. εἰς Ἑρμογ. VII, 2, σ. 1125 Walz). Ὁ δὲ Κοραῆς ἀνέγνω «*ζεύξαντές τε τὰς πολλὰς*» ἀντὶ τοῦ «*τὰς παλαιὰς*», ἐκλαμβάνει δὲ τὸ ζευγνύναι ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ «*ἐξαρτίζειν πλοῖόν τι*». Ἄλλοι δὲ ἑρμηνεύουσι τὸ ζεύξαντες διὰ τοῦ «*περιζώσαντες διὰ χονδρῶν σχοινίων*» συγχέοντες αὐτὸ πρὸς τὸ ὑποζῶσαι (Πράξ. Ἀποστ. κζ',

λαΐρω τὰς ναῦς (Α', 52, 2) καὶ ἀπαίρω τὰς ναῦς (Ἡροδ. Η', 57), ὕστερον δὲ κατ' ἔλλειψιν τοῦ ἀντικειμ. ἐγένετο ἀμετάβ. αἴρω (=σηκώνομαι), ἀπαίρω (=ἀποπλέω, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ξηρᾶς=ἀναζευγνύναι), ἐφ' ᾧ λέγεται καὶ «*ἄραντες ταῖς ναυσὶ*» (Δ', 129, 3) καὶ «*ἄρας τῷ στρατῷ*» (Β', 12, 4) καὶ ὕστερον καὶ ἐπὶ νεώς, ὡς «*νῆες ἄρασαι ἔπλεον*» (Η', 39, 1). — *ἑβδομήκοντα ναυσὶ καὶ πέντε*] καὶ ἀλλαχοῦ ὁ Θουκυδίδης ἐπιτάσσει τὸν μικρότερον ἀριθμὸν διὰ τοῦ καὶ (πρβλ. Α', 116, 1. Δ', 39, 1. Ζ', 34, 3). Ὁ δὲ Διόδωρος λέγει μόνον 70 τὰς ναῦς (ΙΒ', 31, 2). Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 75 νεῶν οἱ Ἠλεῖοι φαίνεται ὅτι ἔδωκαν 7 ναῦς (πρβλ. Α', 30, 2), διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἄλλων πλοίων (πρβλ. Δ', 27, 2) ἦν 68. — *δισχιλίοις τε ὁπλίταις*] ὁ Ἑρμογένην ἀντὶ τοῦ «*καὶ πέντε δισχιλίοις τε*», ἵνα εἶναι ὁ ἀριθμὸς σύμφωνος τῷ τοῦ Διοδώρου (ΙΒ', 31) νομίζει ἀναγνωστέον «*καὶ πεντακισχιλίοις ὁπλίταις*». Ἡ μεταβολὴ δὲν φαίνεται ὀρθή, διότι καὶ ἀλλαχοῦ ἐν 80 ναυσὶν ἦσαν δισχίλιοι ὁπλῖται (Δ', 42, 1), ὁ δὲ προειρημένος ἀριθμὸς (Α', 27, 2) τῶν τρισχιλίων ὁπλιτῶν, πρὸς ὃν ὁ παρὼν φαίνεται ἀσύμφωνος, εἶναι διεφθαρμένος. — *ἐναντία*] ἐπιρρημ. κείμενον, ὡς τὸ *ὁμοῖα* (Α', 25, 4), πρβλ. «*βοηθεῖν ἐναντία θηβαίοις*» (Γ', 55, 3).

§ 2. *ἐστρατήγει*] τὸ ῥῆμα προτάσσεται ἐνικὸν ἐπὶ πολλῶν ὑποκειμένων, πρβλ. Α', 45, 2.

§ 3. *ἐγένοντο ἐν Ἀκτίῳ*] τὸ γίγνεσθαι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πλοίμους εἶναι, καὶ τὰς ἄλλας ἐπισκευάσαντες. Ὡς δὲ ὁ κήρυξ τε ἀπήγγειλεν οὐδὲν εἰρηναῖον παρὰ τῶν Κορινθίων καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς ἐπεπλήρωντο οὐδαὶ ὀγδοήκοντα (τεσσαράκοντα γὰρ Ἐπίδαμνον ἐπολιόρκουν), ἀνταναγόμενοι καὶ παραταξάμενοι ἐναυμάχησαν· καὶ ἐνίκησαν οἱ Κορκυραῖοι πάρα πολὺ καὶ ἕως πεντεκαίδεκα διέφθειραν τῶν Κορινθίων. Τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ αὐτοῖς ξυνέβη καὶ τοὺς τὴν Ἐπίδαμνον πολιορκοῦντας παραστήσασθαι ὁμολογίᾳ ὥστε τοὺς μὲν ἐπήλυδας ἀποδόσθαι, Κορινθίους δὲ δήσαντας ἔχειν ἕως ἂν ἄλλο τι δόξῃ.

30. Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν οἱ Κορκυραῖοι τροπαῖον στήσαντες ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ τῆς Κορκύρας ἀκρωτηρίῳ τοὺς μὲν ἄλλους (οὓς ἔλαβον) αἰχμαλώτους ἀπέκτειναν, Κορινθίους δὲ δήσαντες εἶχον. Ὑστερον δὲ (ἐπειδὴ οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἠσημένοι, ταῖς νυυσὶν ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου) τῆς θαλάσσης ἁπάσης ἐκράτουν τῆς κατ' ἐκεῖνα τὰ χωρία οἱ Κορκυραῖοι, καὶ πλεύσαντες ἐς

17. Πλάτ. Πολ. 616, γ'. κτλ.).—*καὶ τὰς ἄλλας ἐπισκευάσαντες*] πρβλ. *αἰεὶ δὲ τὰς ἄλλας ἐπισκευάσαντες τὰς μὴ οὔσας μὲν παλαιάς, φιλοκαλήσεως δέ τινος δεομένας ἐδήλωσε· ἐπισκευάσαι γάρ ἐστι τὸ φιλοκαλῆσαι καὶ καλλωπίσαι, οἷον μίλτωσαι, πισσῶσαι· διαφέρει δὲ τὸ κατασκευάσαι τοῦ ἐπισκευάσαι, ὅτι τὸ μὲν κατασκευάσαι ἐστὶ τὸ μὴ ὂν ποιῆσαι καὶ ὥσπερ οἰκοδομῆσαι, ἐπισκευάσαι δὲ τὸ φιλοκαλῆσαι τὰ ὄντα*» [Γρηγόρ. Κορίνθ. ἔνθ. ἀνωτ.].

§ 4. *ἀ κήρυξ*] καὶ οὐχὶ ὁ κῆρυξ, διότι τὸ υ εἶναι μακρὸν *κήρυκος, κηρῦξαι*.—*εἰρηναῖον*]=εἰρήνης ποιητικὸν (Σχολ.).—*αὐτοῖς*]=ὑπ' αὐτῶν.—*τεσσαράκοντα . . ἐπολιόρκουν*] πρβλ. κεφ. 26, 4. Προσέτι δὲ ὅτι εἶχον ναῦς οἱ Κερκυραῖοι 120 (κεφ. 25, 4).—*ἀνταναγόμενοι*] κατὰ διόρθωσιν Κλαστηνίου ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογρ. *ἀνταναγόμενοι*=ἐναντίον αὐτῶν εἰς τὸ πέλαγος ἐξελθόντες=ἐναντίον αὐτῶν ἀναγόμενοι (ἢ ἀναχθέντες), τὴν ἀναγωγὴν ποιησάμενοι (Δ', 29, 1). — *ἐναυμάχησαν*] τῷ 434 π. Χ.—*παρὰ πολὺ*] *ἀντὶ τοῦ σφόδρα, διαφερόντως, μᾶλλον ἢ πολύ* (Σχολ.). πρβλ. Β', 89, 4. Ἀλλαχοῦ δὲ λέγει μόνον «*πολὺ ἐνίκων*» (Α', 49, 6).

§ 5. *παραστήσασθαι*] *τὸ παρεπησάμην τινὰ*=παρ' ἐμαυτῷ ἔστησά τινα, ἤγαγον ὑπὸ τὴν ἐμαυτοῦ ἐξουσίαν, ὑποχείριον ἐποίησα, ὑπέταξα (πρβλ. Α', 98, 4. 124, 3. κτλ.), ἐννοητέον δὲ ὡς ἀντικείμ. τὸ αὐτὸν (δηλ. τὴν Ἐπίδαμνον).—*ὁμολογίᾳ*]=διὰ συμβάσεως.—*ὥστε*]=ἐφ' ᾧ τε (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 538).—*τοὺς ἐπήλυδας*] τοὺς νεους ἀποίκους τοὺς ἐκ διαφόρων τόπων ὑπὸ τῶν Κορινθίων σταλέντας (πρβλ. κεφ. 26, 1.), τοὺς ξένους. — *ἀποδόσθαι*] = πωλῆσαι. — *δήσαντας ἔχειν*]=ἐν δεσμοῖς ἔχειν (πρβλ. Α', 30, 1).

Κεφ. 30. *Ἐχθρικαὶ πράξεις γενόμεναι ὑπὸ Κορκυραίων κατὰ τῶν συμμάχων τῶν Κορινθίων.*

§ 1. *Λευκίμμῃ*] ἀκρωτηρίῳ τῆς Κερκύρας πρὸς ἀνατολάς, ὅπερ ὑπὸ Στράβωνος (Ζ', σ. 324) καὶ τοῦ Πτολεμαίου λέγεται ἡ *Λεύκιμμα*, νῦν δὲ καλεῖται *Λεύκιμο* καὶ ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν *Capo Bianco*. — *οὓς ἔλαβον αἰχμαλώτους*] δηλ. οὐχὶ ἐν τῇ Ἐπιδάμνῳ, διὸ κακῶς ὁ Πόππος νομίζει παραβιασθεῖσαν τὴν σύμβασιν (κεφ. 29, 5). — *δήσαντες εἶχον*] ὅρα κεφ. 29, 5.

§ 2. *ταῖς ναυσίν*]=σὺν ταῖς ἑαυτῶν ναυσί, συναπτέον δὲ τῷ *ἀνεχώρησαν*. — *ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου*] ἡ ἐπὶ μετὰ γενικῆς πρὸς τῇ διευθύνσει, ἤγουν σημαίνει ἡ ἐπὶ μετ' αἰτιατικῆς, σημαίνει καὶ τὴν ἔφιξιν ἢ ἔφεσιν πρὸς ἄφιξιν. (πρβλ. καὶ § 4). — *ἐνεσάδα*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Λευκάδα τὴν Κορινθίων ἀποικίαν τῆς γῆς ἕτεμον καὶ Κυλλήνην τὸ Ἠλείων ἐπίνειον ἐνέπρησαν, ὅτι ναῦς καὶ χρήματα παρέσχον Κορινθίοις. Τοῦ τε χρόνου τὸν πλείστον μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἐπεκράτουν τῆς θαλάσσης καὶ τοὺς τῶν Κορινθίων ξυμμάχους ἐπιπλέοντες ἔφθειρον, μέχρι οὗ Κορίνθιοι περιόντι τῷ θέρει πέμψαντες ναῦς καὶ στρατιάν, ἐπεὶ σφῶν οἱ ξύμμαχοι ἐπονοῦν, ἐστρατοπεδεύοντο ἐπὶ Ἀκτίῳ καὶ περὶ τὸ Χειμέριον τῆς Θεσπρωτίδος, φυλακὴν ἔνεκα τῆς τε Λευκάδος καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ὅσαι σφίσι φίλιαι ἦσαν. Ἀντεστρατοπεδεύοντο δὲ καὶ οἱ Κορκυραῖοι ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ ναυσὶ τέ καὶ πεζῷ. Ἐπὶ πλέον τε οὐδετέροι ἀλλήλοις, ἀλλὰ τὸ θέρος τοῦτο ἀντικαθεζόμενοι, χειμῶνος ἤδη ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου ἑκάτεροι.

31. Τὸν δ' ἐνιαυτὸν πάντα, τὸν μετὰ τὴν ναυμαχίαν, καὶ τὸν ὕστερον οἱ Κορίνθιοι ὀργῇ φέροντες τὸν πρὸς Κορκυραίους πόλεμον ἐναυπηγοῦντό τε καὶ παρεσκευάζοντο ναυτικῷ τε καὶ πολλῷ ὁπλιτικῷ καὶ τοξευτῇ ὄχλῳ, ἐκ τῆς Πελοποννήσου μισθοφορὰν ἀγείροντες καὶ τοῖς ἰδίοις πολίταις ἐπιφανεῖς τῇ εὐπορίᾳ τῶν χρημάτων. Ἐπεμπόμενοί τε ἐς τὰς πόλεις ἐκήρυσσον ὅτι ἐπὶ τοὺς βαρβάρους τοὺς ἐπὶ τῆς Κερκυραίων ἐπικειμένους τῇ Ἑλλάδι ἐπὶ δουλώσει τὸν πλοῦν ποιοῦνται, ὡς δὲ καὶ Κερκυραίων ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας ἐσομένου τοῦ πλοῦ καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ἐλθόντες.

Λευκάδα] χωρίον Ἀκαρνανίας, ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ τῆς χερσονήσου κείμενον καὶ ὑπὸ μὲν τῶν Κορινθίων ἀποικισθὲν ἐκ τοῦ Ἀκτίου, ὑπὸ δὲ τῶν Κορκυραίων ἐκ τῆς Ἐπιδάμνου (Σχολ.), νῦν δὲ ἀπὸ τοῦ ἰσθμοῦ ἀπολελυμένον καὶ νῆσος γεγονός (πρβλ. Β', 30, 1). — *Κυλλήνην*] ἀκρωτήριον τῆς Ἠλείας, ἐπὶ τῷ ὁποίῳ ἐστὶ καὶ ἡ ὁμώνυμος πόλις (Β', 25, 1). — *ἐνέπρησαν*] ἐνέπρησαν καὶ ἐπόρθησαν (Σχολ.). — *ὅτι ναῦς καὶ χρήματα παρέσχον*] πρβλ. Α', 27, 2.

§ 3. *τοῦ τε χρόνου τὸν πλεῖστον*] ὅρα Α', 2, 3· ὁ δὲ τέ=praetereа. — *περιόντι τῷ θέρει*] = ἐν τῷ εἰς τὸ τέλος κλίνοντι θέρει (διότι ταῦτα ἐξετελέσθησαν ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει, πρβλ. κεφ. 31, 1), κατ' ἄλλους δὲ=ἐν τῷ ἐπανιόντι θέρει (ὀλιγώτερον ὀρθῶς), πρβλ. καὶ Σχολ. *περιόντι*=ἐνιστάμενῳ (πρβλ. Προσ. Β', 121. Δ', 155. Ξεν. Ἑλλ. Γ', 5', 25). — *ἐν ᾧ ἔστρεφε τὸ θέρος*] περὶ τὸ τέλος τοῦ θέρους=τῷ θέρει τελευτῶντι (Ζ', 9). Ὁ Ναβῆρος προτιμᾷ τὸ «περιόντι». — *πρῶν . . ἀφίσιν*] ὅρα σημ. Α', 20, 1. — *ἐπόνουν*] ὑπὸ τῶν Κερκυραίων (Σχολ.). — *τὸ Χειμέριον*] ἀκρωτήριον τῆς Θεσπρωτίδος γῆς (ὅρα Α', 46, 4. Στράβ. Ζ', σ. 324).

§ 4. *ἀντικαθεζόμενοι*] ἀόριστος=ἀντιστρατοπεδευσάμενοι. — *χειμῶνος ἤδη*] = χειμῶνος ἤδη ὄντος. Συναπτέα ταῦτα ἀλλήλοις, πρβλ. «νυκτὸς ἤδη» (Γ', 106, 3), «ἡμέρας ἤδη» (Ε', 59, 1), «νυκτὸς ἔτι» (Δ', 110, 1), «ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς» (Γ', 113, 3), κτλ.

Κεφ. 31. *Οἵ τε Κορκυραῖοι καὶ οἱ Κορίνθιοι ἔρχονται εἰς Ἀθήνας πειράμενοι καὶ προσλάβωσι τοὺς Ἀθηναίους ὑπὲρ ἑαυτῶν.*

§ 1. *τὸν ἐνιαυτὸν πάντα τὸν μετὰ τὴν ναυμαχίαν*] ὅηλ. τὸ 434—433 π. Χ. ἀπὸ χειμῶνος ἀρχομένου μέχρι τοῦ ἑπομένου χειμῶνος. — *καὶ τὸν ὕστερον*] ὅηλ. ἐνιαυτόν, ἤτοι τὸ 433—432 π. Χ. — *ὀργῇ φέροντες τὸν . . πόλεμον*]=ὀργιζόμενοι διὰ τὸν πόλεμον τῶν Κερκυραίων (Σχολ.).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

παρεσκευάζοντο τὰ κράτιστα νεῶν στόλον, ἔκ τε αὐτῆς Πελοποννήσου ἀγείροντες καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐρέτας, μισθῷ πείθοντες. Πυνθανόμενοι δὲ οἱ Κορκυραῖοι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν ἐρρώσθησαν, καὶ ἐλθόντες ἐς τὴν Κέρκυραν ἐβουλεύοντο περὶ τῶν ἐν τῇ νήσῳ πρασσομένων. Ἦσαν γὰρ οὐδενὸς Ἑλλήνων ἐν σπονδοὶ οὐδὲ ἐσεγράψαντο ἑαυτοὺς οὔτε ἐς τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς οὔτε ἐς τὰς Λακεδαιμονίων). ἔδοξεν αὐτοῖς ἐλθοῦσιν ὡς τοὺς Ἀθηναίους συμμάχους γενέσθαι καὶ ὠφελίαν τινὰ πειρᾶσθαι ἀπ' αὐτῶν εὑρίσκεσθαι. Οἱ δὲ Κορίνθιοι πυθόμενοι ταῦτα ἦλθον καὶ αὐτοὶ ἐς τὰς Ἀθήνας [πρεσβευσόμενοι], ὅπως μὴ ξυμμαχίαν πρὸς τῷ Κορκυραίων ναυτικῷ τὸ Ἀττικὸν προσγενόμενον ἐμπόδιον γένηται πρᾶξαι ἃ βούλονται.

κατὰ δὲ τοὺς νεωτέρους = μετ' ὀργῆς ἢ βαρέως (irácunde ἢ aegre) φέροντες τὸν πόλεμον ἢ σφοδρῶς (μετὰ μεγάλου ψυχικοῦ ζήλου καὶ ὁρμῆς) παρασκευάζοντες τὸν κατὰ Κερκυραίων πόλεμον (ἢ ἀναλαμβάνοντες). Οὐχὶ σπανίως δὲ ἡ λέξις ὀργὴ σημαίνει *πάθος* ἢ ὁρμὴν (πρβλ. Α', 140, 1. Ε', 70, 1). Ὑπὲρ τῆς πρώτης ἑρμηνείας εἶναι τὸ «*τὰ ἄλλα θυμῷ ἔρρεον*» (Ε', 80, 2) καὶ «*ὀργῇ φέρειν*» (Ἰώσηπ. Ἀρχ. Ἰουδ. ΙΖ', 1, 2. ιγ', 2) καὶ «*οἴκτῳ φέρω τι*» (Εὐρ. Ἀνδρ. 144), ὑπὲρ δὲ τῆς δευτέρας τὸ «*τὸν πόλεμον προθύμως φέρειν*» (Θουκ. Δ', 121, 1).—*ἐναυπηγοῦντο*] ἐννοητέον ἐκ τῶν ἑπομ. τὸ «*νεῶν πλῆθος*» ἢ τὸ «*ναῦς*» = διὰ ναυπηγῶν ἐναυπήγουν ἑαυτοῖς.—*παρεσκευάζοντο*] = παρεσκεύαζον ἑαυτοῖς (ὄρα κεφ. 27, 1).—*τὰ κράτιστα*] ἐπιρρημ. = προθυμότατα, προθυμότατα ἢ μάλιστα (ὅπως καὶ ἐν κεφ. 19).—*καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος*] = καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος.—*μισθῷ πείθοντες*] δηλ. *αὐτούς* (πρβλ. Α', 60, 1), εἶναι δὲ τροπικὴ μετοχὴ τοῦ *ἀγείροντες*.

§ 2. *καὶ*] συναπτέον τῷ *ἔδοξεν*, ἔχει δὲ σημασίαν ἀκολουθίας = καὶ διὰ τοῦτο, ὥστε.—*οὐδενὸς*] γενικὴ κτητικὴ τοῦ *ἐνσπονδοι* (= σύμμαχοι), πρβλ. «*λύσετε δὲ οὐδὲ τὰς Λακεδαιμονίων σπονδὰς δεχήμενοι ἡμᾶς μηδετέρων ὄντας ξυμμάχους*» (Α', 35, 1).—*οὐδὲ ἐσεγράψαντο ἑαυτούς*] μέσ. διάμεσον = οὐδὲ ἐφρόντισαν εἰσγράψαι ἑαυτοὺς διὰ τῶν Ἀθηναίων εἰς τὰς τῶν Ἀθηναίων σπονδὰς ἢ διὰ τῶν Λακεδαιμονίων εἰς τὰς τῶν Λακεδαιμονίων. Ἡ αὐτοπαθ. ἀντωνυμία ἑαυτοὺς τίθεται χάριν πλείονος σαφηνείας τῆς μισότητος καὶ διακρίσεως ἀπ' ἄλλης μισότητος.—*σπονδὰς*] ἐννοεῖ τὰς τριακοντούτεις σπονδάς, ἃς μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Εὐβοίας οἱ Ἀθηναῖοι ἐποιήσαντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους (ὄρα Α', 115, 1).—*ὡς τοὺς Ἀθηναίους*] ἡ μετὰ αἰτιατ. προσώπου κειμένη πρόθεσις ὡς τίθεται εἰς τὰ ῥήματα *πορεύεσθαι, ἄγειν* καὶ *πέμπειν*.—*ξυμμάχους*] κατ' αἰτιατικὴν (ὄρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 426) ἀντὶ τοῦ «*ξυμμάχοις γενέσθαι*».—*εὑρίσκεσθαι*] μέσ. = ἑαυτοῖς εὑρίσκειν (ἐπιτυγχάνειν), κτᾶσθαι, ἀπολαύειν. Λέγεται δὲ πάντοτε ἐπ' ἀγαθοῦ τινος (πρβλ. Α', 58, 1. Ε', 32, 6. Ξεν. Ἀν. Β', α', 8. Ζ', α', 30).

§ 3. *πρεσβευσόμενοι*] ὁ Κόβητος ὀρθῶς ἐξηγεῖ αὐτό· διότι τὸ μὲν *πρεσβεύομαι* = διὰ πρέσβεων διαπραγματεύομαι, πρέσβεις πέμπω, τὸ δὲ *πρεσβεύω* = εἰμὶ πρεσβευτής. Ὅτι δ' ἀληθὴς ἡ διαφορὰ αὕτη, φαίνεται ἐκ τῶνδε (Α', 67, 2. 82, 2. 91, 4. 126, 1. 145 κτλ.) ὅρα καὶ Θωμ. Μάγιστ. 299, 6. Ἀμμών. σ. 118.—*σφίσι*] = ἑαυτοῖς (Κορινθίοις), συναπτέον δὲ τῷ «*ἐς τὸ ἄμπαδιον γένηται*».—*πρὸς τῷ . . ναυτικῷ προσγενόμενον*] = ἐὰν προσγένηται (προστεθῇ ὡς σύμμαχον). πρβλ. «*εἰ δὲ προσγενήσεσθαι ἔν ἔτι τοῖς πολεμίοις*» (Ζ', 14, 3) καὶ «*οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ὁρῶντες στρατιὰν ἄλλην προσγεγενημένην αὐτοῖς*» (Ζ', 50, 3)· σπανίως δὲ λέγεται καὶ «*προσγίγνομαι πρός τινι*» (Πλάτ. Πολ. 375, ε').—*τὸ Ἀττικόν*] τὰ δ' ἄριστα τῶν ἀντιγρ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸν πόλεμον ἢ βούλονται. Καταστάσης δὲ ἐκκλησίας ἐς ἀντιλογίαν ἦλθον, καὶ οἱ μὲν Κορκυραῖοι ἔλεξαν τοιάδε.

32. «Δίκαιον, ὦ Ἀθηναῖοι, τοὺς μήτε εὐεργεσίας μεγάλης μήτε ξυμμαχίας προυφειλομένης ἥκοντας παρὰ τοὺς πέλας ἐπικουρίας, ὥσπερ καὶ ἡμεῖς νῦν, δεησομένους ἀναδιδάξαι πρῶτον, μάλιστα μὲν ὡς καὶ ξύμφορα δέονται,

φῶν φέρουσι «τὰ αὐτῶν»=τὸ τῶν Ἀθηναίων (πρβλ. καὶ Α',136,1) ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ Βατικαν. χειρογράφῳ φερομένου «Ἀττικόν», ὅπερ ὁ Ἐλμσλήιος σχόλιον νομίζει (εἰς Βακχ. 959), καὶ ὁ Ἐρουερδὴν γράφει «τὸ αὐτῶν».—*θέσθαι*] ὅρα Α' 25, 1.—*ἢ βούλονται*] δηλ. *θέσθαι*.

§ 1. *καταστάσης*]=ἐπεὶ κατέστη (συνεκροτήθη, ἐγένετο), πρβλ. Γ',36,6.—*ἐκκλησίας*] ἀνάρθρως=ἐκκλησίας τινός (δηλ *συγκλήτου ἐκκλησίας*, ἣν ἐξαίφνης ἐποίουν μείζονος χρείας ἐπιλαβούσης. Πολυδ. Η',116), αἱ δὲ *κύριαι ἐκκλησίαι* ἦσαν κατ' ἀρχὰς μὲν μία καθ' ἑκάστην πρυτάνειαν ἤτοι 12 κατ' ἔτος, εἶτα δὲ 4 καθ' ἑκάστην πρυτανείαν (Πολυδ. Η',95).—*ἐς ἀντιλογίαν ἦλθον*] ἑκάτεροι δηλ., ὁ δὲ Πάπιος ἑρμηνεύει διὰ τοῦ *πρὸς λύσιν ἀντιμαχομένων δοξῶν ἐχώρησαν* (οὐχὶ ὀρθῶς· πρβλ. Α',73,1.Δ',59,4). — *Οἱ μὲν Κορκυραῖοι*] δηλ. ὁ πρόεδρος τῆς πρεσβείας αὐτῶν ἐξ ὀνόματος καὶ τῶν λοιπῶν συμπρέσβεων. — *τοιάδε*] καὶ οὐχὶ *τάδε*, διότι ταῦτα δὲν ἦσαν οἱ τῶν Κορκυραίων λόγοι αὐτοῖς λέξεσιν.

Κεφ. 32. *Δημηγορία Κορκυραίων. Ὁ ζητῶν βοήθειαν παρά τινος, πρὸς ὃν δὲν ἔπραξε πρότερον χάριν τινά, ἀνάγκη νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ αἴτησις αὐτοῦ εἶναι ὠφέλιμος καὶ οὐχὶ ἐπιζήμιος τῷ ἑτέρῳ. Ἀναγκαζόμεθα νὰ ἀποστῶμεν τῆς ἀρχῆς ἡμῶν, τοῦ νὰ ἀπέχωμεν πάσης συμμαχίας, διότι οἱ Κορίνθιοι ὁρμῶνται καθ' ἡμῶν μετὰ μείζονος παρασκευῆς ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος.*

§ 1. *μήτε εὐεργεσίας μεγάλης μήτε ξυμμαχίας προυφειλομένης*]=ἐὰν μήτε εὐεργεσία μεγάλη μήτε συμμαχία προοφείληται=ἐὰν μὴ πρότερον συνέβη εὐεργεσία τις ἢ συμμαχία, δι' ἣν ὀφείλεται προτέρα χάρις=οὔτε εὐεργεσίαν ὀφείλετε, ὦ Ἀθηναῖοι, οὔτε συμμαχίαν (Σχολ.). Τὸ *μὴ ἐτέθη* διὰ τὴν ὑποθετ. ἔννοιαν τῆς μετοχῆς, ὡς ποιητικὸν δὲ αἴτιον τοῦ *προυφειλομένης* (ὅπερ καλῶς νομίζεται ὅτι προῆλθεν ἐκ κράσεως συνῃρημένον ὄν) ἐννοητέον ἐκ τῶν ἑπομένων τὸ «ὑπὸ τῶν πέλας».—*παρὰ τοὺς πέλας*]=πρὸς τοὺς πέλας, *οἱ πέλας* δὲ=οἱ ἄλλοι, ὅπως πολλαχοῦ καὶ ὁ πλησιόχωρος (Α',69,3.84,3) καὶ ὁ ἐνικὸς (Α',32,4.Β',37,2.ζ',12,1) τίθεται.—*ὥσπερ καὶ ἡμεῖς νῦν*] ἐννοητέον τὸ «*δεόμεθα ἐπικουρίας*» (πρβλ. Δ',76,2.Ε',44,1), κατ' ἄλλους δὲ τὸ «ἥκομεν ἐπικουρίας δεησόμενοι». Ὁ Κόβητος (Var. Lect. σ. 428) ὑποπτεύει τὰς λέξεις ταύτας.—*ἀναδιδάξαι*] *ἡ ἀνὰ ἐκ τῆς σημασίας τῆς ἐπαναλήψεως προσλαμβάνει τὴν σημασίαν τῆς ἐπιτάσεως*=κάλλιον διδάξαι, σαφῶς διδάξαι (πρβλ. Γ', 97,1. Η',86,1). —*πρῶτον*] οὐ ἀντίθετον τὸ «ἔπειτα δέ», τὸ δὲ *πρῶτον* ὑποδιαιρεῖται εἰς τὸ *μάλιστα μὲν* καὶ εἰ δὲ μή. Παρελείφθη δὲ ὁ μὲν ἐν τῷ *πρῶτον* (ὡς καὶ Ε',61,3.Ζ',23,1.Η',48,1) ἅτε διὰ τὸ ἑπόμενον *μάλιστα μέν* μὴ δυνάμενος νὰ τεθῇ.—*μάλιστα μὲν . . εἰ δὲ μή*] τὸ *μάλιστα μὲν* μεθ' ἑπομένου *εἰ δὲ* ἢ *ἐὰν δέ, εἰ δὲ μὴ*=πρὸ πάντων μέν, τὸ κάλλιστον μὲν εἶναι τοῦτο, εὐχῆς ἔργον, πρὸ πάντων εἶναι, εἰ δυνατὸν (πρβλ. Α',40,4)· ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 171, 3.—*καὶ ξύμφορα δέονται*] πρβλ. καὶ «τοῦτο δεησόμενοι ἥκομεν» (ἐνθ. § 4), ἅτινα εἶναι σύστοιχα ἀντικείμ.=ξυμφόρους (δηλ. τοῖς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰ δὲ μή, ὅτι γε οὐκ ἐπιζήμια, ἔπειτα δὲ ὡς καὶ τὴν χάριν βέβαιον ἐξουσιν· εἰ δὲ τούτων μηδὲν σαφὲς καταστήσουσι, μὴ ὀργίζεσθαι ἢν ἀτυχῶσιν. Κορκυ- 2
ραῖοι δὲ μετὰ τῆς ξυμμαχίας τῆς αἰτήσεως καὶ ταῦτα πιστεύοντες ἰσχυρὰ ὑμῖν παρέξεσθαι ἀπέστειλαν ἡμᾶς. Τετύχηκε δὲ τὸ αὐτὸ ἐπιτήδευμα πρός τε ὑμᾶς 3
ἐς τὴν χρείαν ἡμῖν ἄλογον καὶ ἐς τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι ἀξύμφορον. Ξύμμαχοί τε γὰρ οὐδενός πω ἐν τῷ πρὸ τοῦ ἑκούσιοι γενόμενοι νῦν ἄλλων 4

πέλας) δεήσεις δέονται. — *εἰ δὲ μή*] ὅηλ. *ξύμφορα δέονται*. — *ὡς .. ὅτι*] ἐκ τοῦ *ἀναδιδάξαι*, μεταχειρίζεται δὲ ἀμφότερα τὰ εἰδικὰ ποικιλίας χάριν καὶ εὐφωνίας. — *ὅτι γε*] = ὅτι τοὐλάχιστον. — *οὐκ ἐπιζήμια*] ὅηλ. *τοῖς πέλας δέονται* = ἐπιζημίους δεήσεις. — *ἔπειτα δὲ ὡς*] = ἔπειτα δὲ *ἀναδιδάξαι ὡς*. — *τὴν χάριν*] τὴν εὐγνωμοσύνην, *τὴν ἀντίχαριν* (Σχολ.). — *βέβαιον*] κατηγορούμενον, τὸ δὲ *βέβαιος* παρὰ Θουκ. ἀεὶ δικαιόληκτον = σταθερόν, ἀδιάλειπτον. — *μὴ ὀργίζεσθαι*] = δίκαιόν ἐστι μὴ ὀργίζεσθαι τοὺς ἐπικουρίας δεησομένους. — *ἢν ἀτυχῶσι*] ἰσοῦται ὑποθετ. μετοχῇ = ἀτυχοῦντας = ἐὰν ἀποτυγχάνωσι τῆς αἰτουμένης ἐπικουρίας.

§ 2. *Κορκυραῖοι δέ*] εἰς τὴν γενικὴν παρατήρησιν εἰσάγεται μερικὴ διὰ τοῦ *δέ* = οὖν. — *μετὰ τῆς ξυμμαχίας τῆς αἰτήσεως*] = μετὰ τῆς αἰτήσεως τῆς ξυμμαχίας, πρβλ. καὶ «*ἐν τοῦ σκήπτρου τῇ παραδόσει*» (Α', 9,4), ἰσοῦται δὲ τῷ «*ἅμα τῷ τὴν ξυμμαχίαν αἰτεῖσθαι*». — *καὶ ταῦτα*] ὅηλ. ὡς *ξύμφορα δέονται καὶ τὴν χάριν βέβαιον ἕξουσιν*. — *ἐχυρά*] = βέβαια. — *παρέξεσθαι*] μέσον δυναμικόν = τῇ ἑαυτῶν προσπαθείᾳ παρέξειν, προήσειν (πρβλ. Β', 62,5), ἀλλαχοῦ δὲ τὸ ἐνεργ. «*ἐχυρὸν παρέχειν τί τινι*» (Γ', 12,1). — *ἀπέστειλαν ἡμᾶς*] τὸ *ἀποστέλλω* συνωνυμεῖ τῷ *πέμπω* καὶ τὸ *συναποστέλλω* τῷ *συμπέμπω* (προβλ. Α', 90, 3.91,2.3). «Κυρίως δὲ *ἀποστέλλειν* ἐστὶ τὸ διὰ νεὼς ἐκπέμπειν· καταχρηστικῶς δὲ *ἀποστέλλειν* λέγεται καὶ τὸ δι' ἑτέρου τινὸς ἐκπέμπειν» (Σχολ. Εὐριπ. Τ. Α', σ. 250,12).

§ 3. *Τετύχηκε*] = συνέπεσε, συνέβη. — *τὸ αὐτό*] ὁ Ἑρουερδὴν γράφων *ταὐτὸ* προτιμᾷ τὸ *ταὐτὸν* ὡς πρὸ φωνήεντος κείμενον. — *ἐπιτήδευμα*] = τὸ σύστημα, ὁ τρόπος τῆς πράξεως, ἡ συμπεριφορά, τὸ ἔθιμον (πρβλ. καὶ Α', 71,2. 138,1. Β', 37, 2), πρβλ. «*ἐπιτηδεύματά ἐστι τὰ διὰ μέσων τῶν ἐθῶν μελετώμενα*» (Σχολ. Πλατ. Γοργ. 474. ε'). Ἐννοεῖ δὲ ὅτι «*ξύμμαχοι οὐδενός πω ἐν τῷ πρὸ τοῦ ἑκούσιοι ἐγένοντο*» (§ 4), προβλ. καὶ «*τὸ ἰδιοπραγμονεῖν καὶ ἡσυχάζειν λέγει ἐπιτήδευμα*» (Σχολ.) καὶ «*ἐπιτήδευμα τὸ αἱρεῖσθαι αὐτοὺς ἕως νῦν μηδενὶ ξυμμαχεῖν*» (αὐτόθ.), ὅηλ. τὴν οὐδετερότητα αὐτῶν. — *πρός τε ὑμᾶς*] = «*ὅσον εἰς τὴν κρίσιν τὴν ὑμετέραν*» (Σχολ.), κατ' ἄλλους δὲ σημαίνει ἀναφορὰν ἡ πρός = ὡς πρὸς ὑμᾶς, ὅσον ἀφορᾷ ὑμᾶς. — *ἐς τὴν χρείαν ἡμῖν*] ἡ ἐς σημαίνει σκοπόν = διὰ τὴν ἀνάγκην ἡμῶν, ὅηλ. τὴν αἴτησιν τῆς ἐπικουρίας (Πρβλ. Α', 33,1. 37,1), τὸ δ' *ἡμῖν* εἶνε δοτικὴ κτητική = ἡμῶν, πρβλ. «*τῆς ἡμετέρας χρείας*» (Α', 33,1). — *ἄλογον*] = παράλογον, ἐννοεῖται δὲ ἡ μετοχὴ ὄν (πρβλ. Α', 106,1. 120,5. Β', 87, 5). — *ἐς τὰ ἡμέτερα αὐτῶν*] ἡ ἐς σημαίνει ἀναφοράν, εἶναι δὲ περίφρασις ἀντὶ τοῦ «*πρὸς ἡμᾶς αὐτούς*», ὅπερ ἀντιτίθεται εἰς τὸ «*πρός τε ὑμᾶς*», πρβλ. «*τό γ' ἐμὸν οὐδὲν' ἂν προθυμίας ἀπολείποι*» (Πλατ. Πολ. 533, α' = ἐγὼ οὐδὲν ἀπολείπω), «*τὰ ὑμέτερα ἀκούειν*» (Πλατ. Νόμ. 643, α' = ὑμᾶς). — *ἀξύμφορον*] ὅηλ. ὄν. «*καλὸς ἔρημοί ἐσμεν ξυμμάχων*» (Σχολ.).

§ 4. *ἐν τὸ πρὸ τοῦ*] = ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ (Β', 58, 2. Λυσί. 12, 2) = πρὸ τοῦ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦτο δεησόμενοι ἥκομεν, καὶ ἅμα ἐς τὸν παρόντα πόλεμον Κορινθίων ἐρῆμοι δι' αὐτὸ καθέσταμεν. Καὶ περιέστηκεν ἡ δοκοῦσα ἡμῶν πρότερον σωφροσύνη, τὸ μὴ ἐν ἀλλοτρίᾳ ξυμμαχίᾳ τῇ τοῦ πέλας γνώμῃ ξυγκινδυνεύειν, νῦν ἀβουλία καὶ ἀσθένεια φαινομένη. Τὴν μὲν οὖν γενομένην ναυμαχίαν αὐτοὶ κατὰ μόνας ἀπεωσάμεθα Κορινθίους· ἐπειδὴ δὲ μείζονι παρασκευῇ ἀπὸ Πελοποννή-

(πρβλ. καὶ Β', 58, 2, ἔνθα ἐλλείπει ὁμοίως τὸ χρόνῳ). Διαφέρει δὲ τὸ «πρὸ τοῦ» τοῦ «πρὸ τούτου»· διότι τὸ μὲν «πρὸ τοῦ» σημαίνει χρόνον παρελθόντα ἐν σχέσει πρὸς τὸ νῦν, τὸ δὲ «πρὸ τούτου» χρόνον παρελθόντα πρὸ τούτου τοῦ μνημονευθέντος. Ὁμοίως δὲ τῷ «ἐν τῷ πρὸ τοῦ» εἶναι καὶ τὸ «ἐν τῷ πρίν», «ἐν τῷ τότε», «ἐν τῷ παραυτίκα» (πρβλ. Α', 2, 5). —γενόμενοι] ἐνδοτικὴ μετοχή. —τοῦτο δεησόμενοι]= τὸ ξύμμαχοι γενέσθαι αὐτοῖς (ὅρα ἐντ. § 1). — ξύμμαχοι . . ἥκομεν] ἐξηγεῖται διὰ τούτου τὸ πρότερον «ἄλογον». — πόλεμον Κορινθίων] γενικὴ ἐξ ἀντικειμένου = ἐς τὸν πρὸς Κορινθίους πόλεμον, πρβλ. «τὸν πρὸς Κορκυραίους πόλεμον» (Α', 31, 1) καὶ Α', 24, 6. Ὁ δὲ Κόβητος ὀβελίζει τὴν λέξιν Κορινθίων. — δι' αὐτὸ καθέσταμεν] ἐξηγεῖται διὰ τούτου τὸ ἡγούμενον «ἀξύμφορον», τὸ δὲ «δι' αὐτό»=διὰ τὸ οὐδενός πω γενέσθαι ξυμμάχους, τὸ δὲ καθέσταμεν=γεγόναμεν. —καὶ περιέστηκεν] ὁ καὶ εἶνε ἀκολουθίας σημαντικός= ὥστε, καὶ διὰ τοῦτο. Τὸ δὲ περιέστηκεν, ἔνθα ἡ περὶ σημαίνει τὴν εἰς τὰ ἐναντία τροπήν (πρβλ. περιτρέπω, περιπίπτω, περιπέτεια)=εἰς τοὐναντίον συμβέβηκε (κατήντησεν εἰς τὸ χεῖρον, μετεβλήθη), συντάσσεται κατηγορηματικῇ μετοχῇ «φαινομένη», πρβλ. καὶ «οὕτω συμβαίνει ἅμα καὶ ἡ τῶν πόλεων εὐγένεια κοσμουμένων» (Πλατ. Μενέξ. 237, γ'), ἣν σύνταξιν ἐμιμήθη καὶ Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεύς, «καὶ περιέστηκεν ἡ δοκοῦσα ἡμῶν τοῦ κοινοῦ πρόνοια ἰδία πρὸς ἑκάτερον μέρος ἀπέχθεια φαινομένη» (Ῥωμ. Ἀρ. Ϛ', 43) καὶ ὁ Πλούταρχος (Γ. Γρακχ. ΙΔ') καὶ ὁ Προκόπιος (Πολ. Γοτθ. Β', σ. 256). Ἀντὶ δὲ τῆς μετοχῆς ὁ Θουκυδίδης συνηθέστερον λέγει «περιστῆναί εἴς τι» (Α', 120, 5. Δ', 12, 3). —δοκοῦσα . . φαινομένη] ὅρα σημ. Α', 3, 1-2 —σωφροσύνη] ἡ ἔμφρων ἀποχή, ἡ εὐδετερότης, ἡ ἀπραγμοσύνη=τὸ δοκεῖν ἡμᾶς πρότερον σωφρονεῖν. —τὸ μὴ . . . ξυγκινδυνεύειν] ἐπεξηγητικὸς διορισμὸς τοῦ σωφροσύνη. —τῇ τοῦ πέλας γνώμῃ]συναπτέον τῷ «συγκινδυνεύειν» (Η', 22, 1) =κατὰ τὴν τοῦ ἄλλου θέλησιν (ὅρα Ξεν. Ἀν. Α', ζ', 8. Ἑλλ. Ϛ', ά, 15. Πλουτ. Ἀριστείδ. ΙΗ', 4). Ὁ δὲ Ἑλμσλήιος (εἰς Μήδ. 85) καὶ ὁ Ἐρουερδὴν προτιμῶσι τὸ «τῇ τῶν πέλας γνώμῃ». —ἀβουλία καὶ ἀσθένεια] ἀναφέρονται εἰς τὸ «ἄλογον» καὶ «ἀσύμφορον».

§ 5 τὴν . . . . ναυμαχίαν ἀπεωσάμεθα Κορινθίους] συνετάχθη διπλῇ αἰτιατικῇ κατ' ἀναλογίαν τοῦ νικᾶν τινα μάχην, ναυμαχίαν, ὡς «Μιλτιάδης ὁ τὴν Μαραθῶνι μάχην τοὺς βαρβάρους νικήσας» (Αἰσχίν. 3, 181) καὶ «Ἀθηναῖοι τὴν ἐν Νάξῳ ναυμαχίαν Λακεδαιμονίους καὶ Πόλλιν ἐνίκησαν» (Αἰσχίν. 3, 222), λέγεται δὲ καὶ «ὅτ' ἐν τῇ Σαλαμῖνι ναυμαχίᾳ τὸν Πέρσην ἐνικᾶτε» (Αἰσχίν. 3, 181). Ἡ δ' ἔκφρασις εἶναι συνεπτυγμένη=τὴν ναυμαχίαν ἐνικήσαμεν Κορινθίους ἀπωσάμενοι αὐτούς. —ἀπεωσάμεθα]=ἀπέωσαμεν ἡμῶν αὐτῶν. —κατὰ μόνας] ἡ κατὰ σημαίνει τρόπον=κατ' ἰδίαν (πρβλ. Α', 37, 4. Ξεν. Ἀπομ. Γ', ζ', 4. Πλάτ. Ἀλκ. 114, δ'), ἀναπληροῦται δὲ ἡ ἔλλειψις τοῦ οὐσιαστικοῦ ὑπὸ μὲν τοῦ Σχαιφέρου διὰ τοῦ χώρας, ὑπ' ἄλλων δὲ διὰ τοῦ μοίρας, ὑπὸ δὲ Κυννήρου διὰ τοῦ δυνάμεις (Ξενοφ. Ἀπομν. ἔνθ. ἀ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐφ' ἡμᾶς ὥρμηνται καὶ ἡμεῖς ἀδύνατοι ὁρῶμεν ὄντες τῇ οἰκείᾳ μόνον δυνάμει περιγενέσθαι, καὶ ἅμα μέγας ὁ κίνδυνος εἰ ἐσόμεθα ὑπ' αὐτοῖς, ἀνάγκη καὶ ὑμῶν καὶ ἄλλου παντὸς ἐπικουρίας δεῖσθαι, καὶ ξυγγνώμη εἴ μὴ μετὰ κακίας, δόξης δὲ μᾶλλον ἁμαρτίᾳ τῇ πρότερον ἀπραγμοσύνῃ ἐναντία τολμῶμεν.

33. «Γενήσεται δὲ ὑμῖν πειθομένοις καλὴ ἡ ξυντυχία κατὰ πολλὰ τῆς 1
ἡμετέρας χρείας, πρῶτον μὲν ὅτι ἀδικουμένοις καὶ οὐχ ἑτέρους βλάπτουσι τὴν ἐπικουρίαν ποιήσεσθε, ἔπειτα περὶ τῶν μεγίστων κινδυνεύοντας δεξάμενοι ὡς ἂν μάλιστα μετ' ἀειμνήστου μαρτυρίου τὴν χάριν καταθεῖσθε, ναυτικόν τε κε-

νωτ. καὶ Γραμμ. § 133, b).—*καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος*]=καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος (ὅρα Α', 31, 1).—*ἐφ' ἡμᾶς*]=καθ' ἡμῶν.—*ὥρμηνται*] ὁ παρακείμ. τίθεται ἐπὶ μελλούσης πράξεως, τοῦ συμβησομένου ἐκφερομένου μετὰ τοιαύτης βεβαιότητος ὡς εἰ ἦν τετελεσμένον=ὁρμήσονται, πρβλ. «*καὶ τοῦτο νικῶμεν, πάντ' ἡμῖν πεποίηται*» (Ξεν. Ἀν. Α', ἡ, 12).—*ὄντες*]=ὅτι ἐσμέν.—*περιγενέσθαι*] δηλ. τῶν Κορινθίων=γενέσθαι αὐτῶν ὑπερτέρους, νικῆσαι αὐτούς.—*καὶ ἅμα*]=καὶ πρὸς τούτοις.—*εἰ*]=μήπως (πρβλ. Β', 53, 3).—*ἐσόμεθα ἐπ' αὐτοῖς*] ἡ ὑπὸ σημ. ὑποταγὴν=ἐσόμεθα ὑποχείριοι αὐτοῖς (Ἡροδ. Ϛ', 121).—*ὑμῶν καὶ ἄλλου παντὸς ἐπικουρίας δεῖσθαι*] τὸ δεῖσθαι συντάσσεται μετὰ γενικῆς προσώπου «*ὑμῶν καὶ ἄλλου παντός*» καὶ μετὰ γενικῆς τῆς αἰτίας «*ἐπικουρίας*» (=ἕνεκα ἐπικουρίας), πρβλ. «*δεόμενος Κύρου ἄλλης πράξεως*» (Ξεν. Παιδ. Η', γ', 19· πρβλ. καὶ Ἡροδ. Ε', 10).—*καὶ ξυγγνώμη*]=καὶ συγγνώμης ἄξιόν ἐστι=καὶ συγγνώμην ἡμῖν παρ' ὑμῶν γενέσθαι ἄξιόν ἐστιν. Τὸ συγγνώμη κατηγορούμενον, ὑποκείμ. δὲ τὸ «*εἰ . . . τολμῶμεν*»—*εἰ*]=ὅτι.—*μὴ*] ἀνήκει τῷ «*μετὰ κακίας*» (=οὐχὶ ἐκ κακίας).—*δόξης δὲ ἁμαρτίᾳ*]=ἕνεκα δὲ πλάνης τῆς ἡμετέρας γνώμης, ἕνεκα δ' ἐσφαλμένης γνώμης=ὅτι οὐ κακοὶ ὄντες, ἀλλὰ δόξης ἁμαρτόντες (γνώμης ψευσθέντες) τολμῶμεν ἐναντία (ὅπερ εἶναι τὸ *τολμᾶν ἄλλων ξυμμαχίας δεῖσθαι*).—*ἀπραγμοσύνῃ*]=οὐδετερότης, ἀπραξία, ἣν πρότερον ἐκάλεσε *σωφροσύνην*.—*τολμῶμεν*]=μετὰ τόλμης ἐπιχειροῦμεν, ἀποφασίζομεν.

Κεφ. 33. *Βοηθοῦντες ἡμᾶς θὰ λάβητε παρ' ἡμῶν πρὸς τῇ εὐγνωμοσύνῃ καὶ τὸν μέγιστον στόλον ἐν χρόνῳ μάλιστα, καθ' ὃν οἱ Πελοποννήσιοι ἀπεφάσισαν τὸν καθ' ὑμῶν πόλεμον, ἀφ' οὗ πρῶτον προσβάλωσιν ἡμᾶς.*

§ 1. *πειθομένοις*]=ἐὰν πείθησθε ἡμῖν.—*καλὴ*]=σύμφορος, συμφέρουσα (Σχολ.).—*ἡ ξυντυχία τῆς ἡμετέρας χρείας*]=ἡ σύμπτωσις τῆς ἡμετέρας ἀνάγκης, ὅτι συνέπεσε νὰ ἔχωμεν ἀνάγκην τῆς ἡμετέρας βοηθείας, πρβλ. Γ', 112, 7. Η', 98, 2 καὶ Πλούταρχ. Τιβ. Γρακχ. ϛ'.—*κατὰ πολλά*] συναπτέον τῷ *καλή*, ἡ δὲ *κατὰ* σημαίνει αἰτίαν (πρβλ. Α', 23, 2), διασαφεῖται δὲ τὸ *κατὰ πολλὰ* διὰ τοῦ «*πρῶτον μὲν ὅτι*» κτλ. καὶ διὰ τοῦ «*ἔπειτα*».—*πρῶτον μὲν ὅτι*] ὁ Κόβητος ὠβέλισε τὸ *ὅτι*.—*καὶ οὐχ*] πρβλ. Α', 12, 4.—*ἑτέρους βλάπτουσι*]=ἀδικοῦσιν.—*τὴν ἐπικουρίαν ποιήσεσθε*]=ἐπικουρήσετε ἡμῖν.—*ἔπειτα*] μετ' αὐτὸ ἐννοεῖται ὁ ὅτι σύνδεσμος.—*δεξάμενοι*]=εἰ δέξαισθε ἡμᾶς.—*ὡς ἂν μάλιστα μετὰ ἀειμνήστου μαρτυρίου*]=μεθ' ὡς μάλιστα ἀειμνήστου μαρτυρίου=οὕτως ὥστε ἡ εὐεργεσία, ἣν ἡμῖν θὰ παράσχητε, θὰ εἶναι μαρτύριον ὅτι χάριν ὑμῖν ὀφείλομεν. Ὁ δὲ ἂν ἀποδίδοται τῇ εὐκτικῇ *καταθεῖσθε*, ἥτις ἔχει σημασίαν μέλλοντος=καταθήσεσθε

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κτήμεθα πλὴν τοῦ παρ' ὑμῖν πλεῖστον. Καὶ σκέψασθε τίς εὐπραγία σπανιωτέρα ἢ τίς τοῖς πολεμίοις λυπηροτέρα, εἰ ἣν ὑμεῖς ἂν πρὸ πολλῶν χρημάτων καὶ χάριτος ἐτιμήσασθε δύναμιν ὑμῖν προσγενέσθαι, αὕτη πάρεστιν αὐτεπάγ-

(πρβλ. Γ', 38, 2), ὡς «οὐκ ἂν ἀπέλθοιμ', ἀλλὰ κόψω τὴν θύραν» ('Αριστοφ. 'Αχ. 403), οἱ δὲ γράφοντες «καταθήσεσθε» κατὰ διόρθωσιν Κρυγήρου ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις «καταθῆσθε» ἢ «κατάθησθε» ἐννοοῦσιν εἰς τὸ «ὡς ἂν μάλιστα» εὐκτικὴν «καταθεῖσθε»=καταθήσεσθε τὴν χάριν ὡς ἂν μάλιστα μετὰ αἰειμνήστου μαρτυρίου καταθεῖσθε, ἢ (ὡς ἄλλοι)=ὡς ἂν τις μάλιστα τοῦτο ποιεῖν δύναιτο. Φέρουσι δὲ τὰ ἑξῆς χωρία εἰς μαρτυρίαν, «ἀπερισκέπτως προσπεσόντες καὶ ὡς ἂν μάλιστα ὀργῆς. . . ἔτυπτον» (ς', 57, 3) καὶ «οὐχ ὡς ἂν εὔνους καὶ δίκαιος πολίτης ἔσχε τὴν γνώμην» (Δημ. 18, 291. πρβλ. καὶ Δημ. 1, 21. 19, 156. 226. 21, 14. 23, 154. 24, 79).— τὴν χάριν καταθεῖσθε] κατὰ διόρθωσιν τοῦ Βεκκήρου, ἣν ἐπιδοκιμάζει καὶ ὁ 'Ερουερδήν. Τὸ μὲν χάριν = εὐεργεσίαν. (πρβλ. Α', 128, 4), τὸ δὲ μέσ. καταείθεσθαι=κατατιθέναι ἑαυτοῖς ὡς παρακαταθήκην πρὸς μέλλουσαν χρῆσιν (Α', 128, 4. Δ', 87, 6. Δημ. 19, 240), πρβλ. καὶ «κεῖται σοι εὐεργεσία ἐν τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ ἐς αἰεὶ ἀνάγραπτος» (Θουκ. 129, 3).—ναυτικόν τε] διὰ τοῦ τὲ συνδέεται πρὸς τὸ «πρῶτον μὲν» καὶ «ἔπειτα» καὶ εἶναι ὁ τρίτος λόγος ἢ τὸ αἴτιον. — τοῦ παρ' ὑμῖν] ἡ παρὰ σημ. κτῆσιν=τοῦ ὑμετέρου.

§ 2. εὐπραγία] καὶ οὐχὶ εὐπραξία, πρβλ. «εὐπραξίαν οἱ παλαιοὶ κωμικοὶ διὰ τοῦ Ξ, Θουκυδίδης δὲ διὰ τοῦ Γ'» (Αἴλ. Διον. παρὰ Φωτί. Λεξ. σ. 233 Nab. καὶ Cobet Var. Lect. σ. 444).—σπανιωτέρα ἢ λυπηροτέρα, εἰ. . . αὕτη πάρεστιν] ὁ Πρεϊβίσχιος (de comparat. σ. 42) νομίζει ὅτι τὸ μὲν «εἰ... αὕτη πάρεστιν αὐτεπάγγελτος» εἶναι ἡ ὑπόθεσις, τὸ δὲ «τίς εὐπραγία σπανιωτέρα ἢ τίς τοῖς πολεμίοις λυπηροτέρα» εἶναι ἡ ἀπόδοσις. Τὴν γνώμην ταύτην δέχεται καὶ ὁ Πόππος. Φαίνεται δ' ὀρθότερον ὅτι ἡ διὰ τοῦ εἰ πρότασις ἐπέχει τόπον τοῦ δευτέρου ὅρου τῆς συγκρίσεως, ὡς «πῶς ἂν οὗτ εἶεν ἄνθρωποι ἀθλιώτεροι, εἰ οἱ τὰ σφέτερ' αὐτῶν ἀπολωλεκότες δοκοῖεν τἀκείνων ἔχειν» (Λυσί. 19, 33) = τούτων τῶν δοκούντων . . ἔχειν (πρβλ. Ἰσκρ. 4, 37. 7, 55) καὶ «πῶς ἂν γένοιτο ἄνθρωπος μιαρώτερος, ὅστις . . . ἐτόλμησεν ἐλθεῖν ὡς τούτους» (Λυσί. 13, 77) = τούτου τοῦ τολμήσαντος ἐλθεῖν. Τοῦτο δὲ καθίσταται συμφανέστερον, ὅτε τίθεται καὶ ὁ ἤ, ὡς «πῶς δ' ἂν γένοιτο δημοτικώτερος ἢ ὅστις ὑμῶν ψηφισαμένων πεντακισχιλίοις παραδοῦναι τὰ πράγματα καταλογεὺς ὢν ἑπτακισχιλίους κατέλεξεν;» (Λυσί. 20, 13). Τὸ δὲ εἰ =ὅτι, πρβλ. «καὶ ξυγγνώμη εἰ τολμῶμεν» (Α', 32, 5). Τὸ ὅλον = τίς εὐπραγία ἐστὶ σπανιωτέρα ἢ (διαζευκτικὸς) τίς (εὐπραγία) ἐστὶ τοῖς πολεμίοις λυπηροτέρα ταύτης, ὅτι δηλ. αὕτη ἡ δύναμις προσφέρεται ὑμῖν ἀφ' ἑαυτῆς, ἧς ἡ μεθ' ὑμῶν σύμπραξις ἔπρεπε νὰ νομισθῇ παρ' ὑμῶν ἀξία πολλῶν χρημάτων καὶ ὡς εὐεργεσία (ὅρα καὶ Κυννήρ. Γραμμ. § 542, σημ. 6). Ἄλλοι δὲ ἐννοοῦντες ὡς δεύτερον ὅρον τῆς συγκρίσεως τὸ «τῆς νῦν ὑμῖν παρούσης» ὑπομηνεύουσι τὸ εἰ διὰ τοῦ ἐπειδή.—πρὸ πολλῶν χρημάτων ἐτιμήσασθε] ἢ πρὸ σημαίνει ἐκτίμησιν=ἀντί, ὡς «πρὸ πολλοῦ ποιοῦμαι» ('Ισοκρ. 5, 14. 138) καὶ «πρὸ πολλῶν ἂν χρημάτων ἐτιμησάμην» ('Ισοκρ. 13, 11) καὶ «πρὸ παντὸς ἂν ἐτιμήσασθε αὐτοὺς χειρώσασθαι» (Θουκ. Γ', 40, 6). καὶ «πολλοῦ τιμῶμαι τὴν παρὰ σοὶ κατάκλισιν» (Ηλάτ. Συμπ. 175, ε'). Τὸ δὲ μὴ τιμῶμαί τί τινος=ἀξιόν τι τιμῆς ἡγοῦμαι, κρίνω, εἰς λόγον τιμήματος κρίνω τι ἄξιον τινος.—καὶ χάριτος]=καὶ πρὸ χάριτος καὶ ἀντ' εὐεργεσίας. — προσγενέσθαι] ὅρ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γελτος, ἄνευ κινδύνων καὶ δαπάνης διδοῦσα ἑαυτὴν καὶ προσέτι φέρουσα ἐς μὲν τοὺς πολλοὺς ἀρετήν, οἷς δὲ ἐπαμυνεῖτε χάριν, ὑμῖν δ' αὐτοῖς ἰσχύν· ἃ ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ ὀλίγοις δὴ ἅμα πάντα ξυνέβη, καὶ ὀλίγοι ξυμμαχίας δεόμενοι, οἷς ἐπικαλοῦνται ἀσφάλειαν καὶ κόσμον, οὐχ ἧσσον διδόντες ἢ ληψόμενοι παραγίγνονται. Τὸν δὲ πόλεμον, δι' ὃν περ χρήσιμοι ἂν εἶμεν, εἴ τις ὑμῶν μὴ οἴεται 3
ἔσεσθαι, γνώμης ἁμαρτάνει καὶ οὐκ αἰσθάνεται τοὺς Λακεδαιμονίους φόβῳ τῷ ὑμετέρῳ πολεμησείοντας καὶ τοὺς Κορινθίους, δυναμένους παρ' αὐτοῖς καὶ ὑμῖν

Α',31,3.—*αὕτη*] συγκεφαλαιοῖ τὸ «ἦν. . . προσγενέσθαι».—*αὐτεπάγγελτος*] ἐνταῦθα μόνον καὶ Δ',120,3=αὐθορμητος, ἀφ' ἑαυτῆς, ἀπρόσκλητος, ἀντ' αὐτοῦ δ' ὁ Δημοσθένης λέγει τὸ «*αὐτὸς ἐπαγγειλάμενος*», ὡς «*ἀτάλαντόν ἔδωκεν αὐτὸς ἐπαγγειλάμενος*» (Δημ.20,42), παρ' ὃ ἐγένετο τὸ «*αὐτεπάγγελτος*».—*κινδύνων καὶ δαπάνης*] δηλ. ὡς πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. —*ἐς μὲν τοὺς πολλοὺς*]=ἐνώπιον μὲν τοῦ πλήθους (σχετικῶς πρὸς τὴν κρίσιν αὐτοῦ).—*ἀρετήν*]=δόξαν ἀρετῆς (πρβλ. Β', 45,2), ὡς «*τὰ ἆθλα τοῦ πολέμου τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐστὶν ἐλευθερία καὶ ἀρετή*» (Λυκοῦργ. Λεωκρ. 49). Οὕτω λαμβάνεται καὶ τὸ *κακία* (Θουκ.Γ',58,1), *δυσσέβεια* (Σοφ. Ἀντιγ. 924), *δύσκλεια* (Εὐρ. Μήδ. 218), *δειλία* καὶ *κάκη* (Εὐρ. Ἰφ.Τ.676), κτλ.—*χάριν*] = εὐγνωμοσύνην.—*οἷς δ' ἐπαμυνεῖτε*] = παρὰ δὲ τούτων, οἷς ἐπαμυνεῖτε. —*ὀλίγοις δή*]=ὀλίγοις ὡς γνωστόν.—*ἅμα πάντα*] συναπτέα ὁμοῦ=ἅπαντα.—*οἷς ἐπικαλοῦνται*] ἐκ τοῦ *διδόντες* = τούτοις, οὓς ἐπικαλοῦνται (παρ' ὧν αἰτοῦνται βοήθειαν). —*ἀσφάλειαν*] ἀναφέρεται εἰς τὸ *ἰσχὺν* καὶ εἰς τὸ *χάριν*.—*κόσμον*] εἰς τὸ *ἀρετήν* ἀναφέρεται. Χιαστῶς δὲ ταῦτα ἐτέθησαν πρὸς τὰ πρότερον.—*ἢ ληψόμενοι*] δηλ. παρ' αὐτῶν, οὓς ἐπικαλοῦνται.

§ 3. *δι' ὅπερ*],τὰ δὲ χειρόγραφα «*δι' ὅπερ*» ἢ «*διόπερ*» (=οὗ ἕνεκα γενικῶς). Ὁ ὑποστηρίζει ὁ Κλασσήνιος παραβάλλων τὸ 35, 5.50,5.59,2. — *εἶμεν*] καὶ οὐχὶ «*εἴημεν*» (ὕρα Ἐρουερδῆνα Stud. Thucyd. σ. 112), πρβλ. καὶ Ἡρακλείδην Μιλήσιον παρ' Εὐσταθίῳ(σ.1907,45)«*ἡ ἀρχαία Ἀτθὶς τὰ εὐκτικὰ συγκάπτει κατ' ἐξαίρεσιν μιᾶς συλλαβῆς.. κοσμηθεῖμεν καὶ διακριθεῖμεν καὶ εἶμεν λέγοντες καὶ τὰ τούτων δεύτερα κοσμηθεῖτε καὶ διακριθεῖτε καὶ εἶτε*» (πρβλ. καὶ Stahl Quaest. Thucyd. σ. 62).—*γνώμης ἁμαρτάνει*]=τῆς ὀρθῆς γνώμης ἁμαρτάνει (δὲν κρίνει ὀρθῶς), πρβλ. «*γνώμης τῆς ἀρίστης ἡμάρτηκε*» (Ἡροδ.Γ',81). λέγεται δὲ καὶ «*γνώμῃ ἁμαρτάνω*» (Θουκ. Ϛ',78, 3), πρβλ. καὶ «*γνώμῃ σφαλέντες*» (Δ',18, 2).—*φόβῳ τῷ ὑμετέρῳ*] ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία ἰσοῦται τῇ γενικῇ ἐξ ἀντικειμένου= ὅτι (διότι) ὑμᾶς φοβοῦνται, ἕνεκα τοῦ φόβου ὑμῶν (τοῦ ἐξ ὑμῶν).—*πολεμησείοντας*] ἐφετικὰ ῥήματα εὔχρηστα ὄντα παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς παισταῖς, πρβλ. *ἐργασείω* (Σοφ. Τραχ. 1232), *δρασείω* (Σοφ. Φιλ. 1245), *φευξείω* (Εὐρ. Ἡρ. Μ. 628), *ἀκουσείω* (Σοφ. Ἀποσ. 820), μεταχειρίζεται ἐκ τῶν Ἀττικῶν πεζολόγων ὁ Θουκυδίδης, ὡς *παλλαξείω* (Α', 95,7. Γ', 84,1), *ναυμαχησείω* (Η', 79, 3), *παραδωσείω* (Δ', 28, 2) καὶ *ξυμβησείω* (Η', 56,3). ἐκ δὲ τῶν ἄλλων Ἀττικῶν πεζογράφων μόνος ὁ Πλάτων μεταχειρίζεται τὸ *γελασείω* (ἐν Φαίδωνι 64,6').—*δυναμένους παρ' αὐτοῖς*]= ἔχοντας μεγάλην δύναμιν παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις. Παρελείφθη δὲ τὸ «*μέγα*» (ὡς καὶ ἐνΑ',18,1), ὅπερ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τίθεται (Β',29,1. Ϛ',59,3). Αἱ δὲ μετοχαὶ *δυναμένους* καὶ *ὄντας*, ἐὰν δὲν ὀβελίσωμεν τὸν πρὸ τοῦ *προκαταλαμβάνοντας* ὑπάρχοντα καί, ὡς θέλει ὁ Στάλλιος καὶ ὁ Κλασσήνιος, εἶναι πᾶσαι μετοχαὶ κατηγορηματι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐχθροὺς ὄντας, [καὶ] προκαταλαμβάνοντας ἡμᾶς νῦν ἐς τὴν ὑμετέραν ἐπιχείρησιν, ἵνα μὴ τῷ κοινῷ ἔχθει κατ' αὐτοὺς μετ' ἀλλήλων στῶμεν μηδὲ δυοῖν ρθάσαντες ἁμάρτωσιν, ἢ κακῶσαι ἡμᾶς ἢ σφᾶς αὐτοὺς βεβαιώσασθαι. Ἡμέτερον δ' αὖ ἔργον προτερῆσαι, τῶν μὲν διδόντων, ὑμῶν δὲ δεξαμένων τὴν ξυμμαχίαν, καὶ προεπιβουλεύειν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἀντεπιβουλεύειν.

καὶ τοῦ «οὐκ αἰσθάνεται», ἐὰν δὲ ὀβελίσωμεν τὸν καί, ἡ μὲν προκαταλαμβάνοντας εἶναι κατηγορηματική, ἡ δὲ δυναμένους καὶ ὄντας αἰτιολογικὴ τοῦ προκαταλαμβάνοντας.—ὑμῖν ἔχθρους ὄντας] ἕνεκα τῶν Μεγαρέων (ὅρα Α', 42, 2).—προκαταλαμβάνοντας ἡμᾶς ἐς τὴν ὑμετέραν ἐπιχείρησιν] παραλειπομένου τοῦ καὶ ὁ ἐνεστὼς τῆς μετοχῆς εἶναι ἀποπειρατικὸς (πρβλ. Β', 62,3. Ϛ', 89,2)=πειρωμένους νὰ προκαταλάβωσι νῦν ἡμᾶς εἰς τὴν καθ' ὑμῶν ἐπιχείρησιν=νὰ κωλύωσιν ἡμᾶς νῦν, ἵνα μὴ βοηθήσωμεν ὑμᾶς, ὅταν μέλλωσι νὰ ἐπιπέσωσι καθ' ὑμῶν. Ὁ Βάδαμος δὲ κακῶς γράφει «προκαταλαμβάνοντας ὑμᾶς ἐς τὴν ἡμετέραν ἐπιχείρησιν», διότι κωλύει τὸ χωρίον «καὶ Κορίνθιοι ἡμᾶς προκαταλήψονται» (Α',36,3).—ἐς τὴν ὑμετέραν ἐπιχείρησιν] ἡ ἐς σημαίνει σκοπόν, ἡ δὲ κτητικὴ ἀντωνυμία ἰσοῦται γενικῇ ἐξ ἀντικειμένου=ἵνα καὶ ὑμῖν ἔπειτα ἐπιχειρήσωσιν=ὡς καὶ ὑμῖν ἔπειτα ἐπιχειρήσοντας.—ἵνα μὴ τῷ κοινῷ ἔχθει κατ' αὐτοὺς μετ'ἀλλήλων στῶμεν]=ne communi odio jungamus adversus ipsos Ἡ κατὰ σημαίνει τὸ ἀπέναντι ἐπὶ στρατιωτικῆς παρατάξεως (πρβλ. Α', 46, 3. 48, 4. 62, 6. Β', 30, 2. κτλ.), ὡς «κατὰ μὲν Λακεδαιμονίους ἔστησε Πέρσας» (Ἡροδ. Θ', 31). Τὸ δὲ στῆναι μετά τινος (Γ',39,2. Ζ',57, 4. 61, 3) καὶ λατιν. stare cum aliquo= μετά τινος εἶναι, φρονεῖν ἢ αἱρεῖσθαι τά τινος.—μηδὲ δυοῖν ρθάσαντες ἁμάρτωσιν] τὸ ρθάσαντες καθ' ἡμετέραν διόρθωσιν (πρβλ. Δ', 127, 2. Ξεν. Παιδ. Α', ε', 3. Γ', γ', 18. κτλ.)=καὶ φθάσαντες (προλαβόντες) ἡμᾶς μὴ ἁμάρτωσι δυοῖν. Τὰ χειρόγραφα πάντα ἔχουσι «φθάσαι», ὅπερ οἱ ἑρμηνευταὶ νομίζουσιν ὡς αἰτιατ. τοῦ κατά τι τοῦ ἁμάρτωσιν, ἐκ δὲ τοῦ φθάσαι ἐξαρτῶσι τὰ ἀπαρέμφατα κακῶσαι καὶ βεβαιώσασθαι (κατὰ τὸ Γ', 82,5), ὁ δὲ Βάδαμος ὀβελίζων τὸ κακῶσαι γράφει «μηδὲ δυοῖν ἁμάρτωσι καὶ φθάσαι ἡμᾶς καὶ σφᾶς αὐτοὺς βεβαιώσασθαι», ὁ δ' Ἑρουερδὴν εἰκάζει νὰ γραφῇ «στῶμεν, ἢν δυοῖν φθάσαι . . . βεβαιώσασθαι».—ἢ κακῶσαι ἡμᾶς ἢ] δὲν σημαίνει ἐνταῦθα ἓν τῶν δύο, ὡς ὁ Σχολ. νομίζει, ἀλλ' ἀμφότερα, οὐδὲ τὸ ἢ . . ἢ ἰσοῦται τῷ μήτε . . μήτε, ὡς ὁ Κλασσήνιος νομίζει, πρβλ. «οὐκ ἴσμεν ὅπως τάδε τριῶν τῶν μεγίστων ξυμφορῶν ἀπήλλακται, ἀξυνεσίας ἢ μαλακίας ἢ ἀμελείας» (Θουκ. Α', 123, 4.πρβλ. καὶ Σοφ. Ἠλ.1319. Ἀνδοκ 1,20). Τὰ δὲ ἀπαρέμφατα εἶναι ἐπεξηγητικὰ τοῦ δυοῖν.—σφᾶς αὐτοὺς βεβαιώσασθαι] τὸ βεβαιοῦμαί τινα (Θουκ. Ϛ', 34, 1) = βεβαιῶ τινα ἐμαυτῷ, βέβαιον φίλον ποιοῦμαι, ἐνταῦθα δὲ =βεβαιῶσαι ἑαυτοὺς (ἀσφαλίσαι ἑαυτούς, ἀσφαλίσασθαι), ἡ δ' αὐτοπαθὴς ἀντωνυμία «σφᾶς αὐτοὺς» ἐτέθη χάριν πλείονος σαφηνείας τῆς μεσότητος (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 369).

§ 4. ἡμέτερον δ' αὖ ἔργον] ὅηλ. ἡμῶν τῶν Κερκυραίων καὶ Ἀθηναίων. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἡμέτερον=ἡμῶν, ἔθηκε τὸ «τῶν μὲν . . . ὑμῶν δέ». — προτερῆσαι] = προλαβεῖν (Σχολ.). —διδόντων]=προσφερόντων (πρβλ.Α',35,5), ὁ δὲ Ἑρουερδὴν προτιμᾷ τὸ «δόντων». — δεξαμένων] ὁ Ἑρουερδὴν προτιμᾷ τὸ «ὑποδεχομένων».—προεπιβουλεύειν ἢ ἀντεπιβουλεύειν] παρονομασία ἢ παρίσωσις (πρβλ. καὶ 122, 4. Β',62,3.Γ', 39,2)=ἐπιβουλεύειν ἡμᾶς αὐτοῖς πρότερον μᾶλλον ἢ ἐπιβουλευομένους ὑπ' αὐτῶν ἐπι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

34. «Ἤν δὲ λέγωσιν ὡς οὐ δίκαιον τοὺς σφετέρους ἀποίκους ὑμᾶς δέχεσθαι, 1
μαθόντων ὡς πᾶσα ἀποικία εὖ μὲν πάσχουσα τιμᾷ τὴν μητρόπολιν, ἀδικουμένη δὲ ἀλλοτριοῦται· οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ δοῦλοι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὁμοῖοι τοῖς λειπομένοις εἶναι ἐκπέμπονται. Ὡς δὲ ἠδίκουν σαφές ἐστιν· προκληθέντες γὰρ περὶ 2
Ἐπιδάμνου ἐς κρίσιν πολέμῳ μᾶλλον ἢ τῷ ἴσῳ ἐβουλήθησαν τὰ ἐγκλήματα μετελθεῖν. Καὶ ὑμῖν ἔστω τι τεκμήριον ἃ πρὸς ἡμᾶς τοὺς ξυγγενεῖς δρῶσιν, 3
ὥστε ἀπάτῃ τε μὴ παράγεσθαι ὑπ' αὐτῶν, δεομένοις τε ἐκ τοῦ εὐθέος μὴ ὑπουργεῖν· ὁ γὰρ ἐλαχίστας τὰς μεταμελείας ἐκ τοῦ χαρίζεσθαι τοῖς ἐναντίοις λαμβάνων ἀσφαλέστατος ἂν διατελοίη.

βουλεύειν καὶ ἡμᾶς αὐτοῖς (πρβλ. Γ', 12, 3).

Κεφ. 34. *Δεχόμενοι δὲ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτοὺς δὲν παραβαίνουσι τὰ τῶν μητροπόλεων καὶ ἀποικιῶν νόμιμα· διότι ταῦτα παρέβησαν πρῶτοι οἱ Κορίνθιοι.*

§ 1. *τοὺς σφετέρους*]=τοὺς ἑαυτῶν (δηλ. τῶν Κορινθίων) ἀποίκους.—*μαθόντων*] καὶ οὐχὶ *μαθέτωσαν*, διότι οἱ εἰς *-έτωσαν* τύποι ἦσαν εὔχρηστοι μόνον ἀπὸ τοῦ 300 π. Χ. καὶ ἑξῆς, ὡς φαίνεται ἐξ Ἀττικῶν ἐπιγραφῶν.—*εὖ μὲν πάσχουσα*] δηλ. ὑπὸ τῆς μητροπόλεως = ἐὰν μὲν εὖ πάσχῃ, πρὸς ὃ ἀντίθετον τὸ *ἀδικουμένη* (=ἐὰν ἀδικῆται). —*ἀλλοτριοῦται*] μέσ. =ἀλλοτριοῖ ἑαυτήν, ἀλλοτρία (καὶ οὐχὶ οἰκεία) πρὸς τὴν μητρόπολιν γίνεται. — *ὁμοῖοι τοῖς λειπομένοις*] =ὁμότιμοι τοῖς ὑπολειφθεῖσιν ἐν τῇ μητροπόλει (Σχολ.).—*ἐκπέμπονται*] δηλ. οἱ ἄποικοι. Μεταβαίνει ἀπὸ τοῦ τόπου ἐπὶ τοὺς κατοίκους (ὅρα Α', 7).

§ 2. *ἠδίκουν*] δηλ. οἱ Κορίνθιοι.—*προκληθέντες..ἐς κρίσιν*]=προσκληθέντες ὑφ' ἡμῶν εἰς δίκην (πρβλ. Α', 28, 2), πρβλ. καὶ Ζ', 18, 2. Τὸ μὲν *προσκαλοῦμαί τινα* (Λυσί. 21, 19. Ξεν. Ἑλλ. Α', ζ', 12, Ζ', δ', 38. Δημ. 34, 13. 14. 15. κτλ.)=προσκαλῶ τινα εἰς δίκην ὁρίζων τὴν ἡμέραν αὐτῆς, τὸ δὲ *προκαλοῦμαί τινα* λέγεται *προκαλοῦμαι τινα εἰς δίκην* (Θουκ. Ζ', 18, 1. Ξεν. Ἑλλ. Ζ', δ', 11), *εἰς ἀγῶνα* (Ξεν. Ἀπ. Β', γ', 17. Παιδ. Α', δ', 4), *εἰς λόγους* (Θουκ. Γ', 34, 3. Ἰσοκρ. 5, 91), *εἰς σπονδὰς* (Θουκ. Δ', 19, 1), *ἐπὶ συμμαχίαν* (Θουκ. Ε', 43, 3), *ἐπὶ τιμωρίαν* (Δημ. 21, 226), *εἰς μαρτυρίαν* (Πλάτ. Νόμ. 936, ε'. Δημ. 29, 20).—*ἢ τῷ ἴσῳ*]=τῷ νόμῳ καὶ τῷ δικαίῳ, παρ' οἷς ἡ ἰσότης (Σχολ.), πρβλ. Β', 37, 1. Γ', 53, 1. Ὁ Κόβητος δὲ ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας. —*τὰ ἐγκλήματα μετελθεῖν*] νὰ καταδιώξωσι, νὰ διεκδικήσωσι τὰ παράπονα αὐτῶν (πρβλ. Δ', 62, 3).

§ 3. *ἔστω τι*] τὸ τὶ συναπτέον οὐχὶ τῷ *τεκμήριον*, κατὰ Κλασσήνιον, ἀλλὰ τῷ *ἔστω*=ἔστω τρόπον τινά, ἔστω πως (πρβλ. Α', 83, 3), ὃν αἰτιατική. Ὑποκείμενον τοῦ *ἔστω* εἶναι ἡ ἀναφορ. πρότασις, τὸ δὲ *τεκμήριον* κατηγορούμενον.—*ἀπάτῃ τε μὴ παράγεσθαι*]=λόγοις ἀπατηλοῖς μὴ ἀπατᾶσθαι, πρβλ. «*μήτε ὑπὸ τῶν τοιῶνδε πολιτῶν παράγεσθε*» (Β', 64, 1). — *δεομένοις τε*] δηλ. αὐτοῖς. — *ἐκ τοῦ εὐθέος*] συναπτέον τῷ «*δεομένοις*» καὶ ληπτέον ὡς ἐπίρρ. ἐξ οὐδετ. γένους=εὐθέως, ἄνευ ἀπάτης, ἀντιτίθεται δὲ πρὸς τὸ «*ἀπάτῃ*», ὃ δὲ Σχολ. συνάπτει αὐτὸ τῷ «*ὑπουργεῖν*» καὶ ἑρμηνεύει διὰ τοῦ «*ἀσκέπτως μὴ ὑπηρετεῖν*» (οὐχὶ ὀρθῶς), πρβλ. Γ', 43, 2. Ἐνταῦθα δὲ προέταξε τὰς σπουδαιοτέρας λέξεις «*ἀπάτῃ*» καὶ «*δεομένοις*», οὗ ἕνεκα ἔθηκε τὸ *τε.. μή.. τε.. μή* ἀντὶ τοῦ *μήτε.. μήτε*. — *τὰς μεταμελείας λαμβάνων*]=ὁ μεταμελόμενος, ὁ δὲ πληθ. ἀριθμὸς σημ. τὰς διαφόρους αἰτίας τῆς μεταμελείας. — *ἐκ τοῦ χαρίζεσθαι τοῖς ἐναντίοις*] διὰ τὰς πρὸς τοὺς ἐχθροὺς χάριτας (εὐεργεσίας). — *διατελοίη*] ὑπονοεῖται τὸ *ὤν* (πρβλ. Ϛ', 89, 2)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

35. «Λύσετε δὲ οὐδὲ τὰς Λακεδαιμονίων σπονδὰς δεχόμενοι ἡμᾶς μηδετέρων ὄντας ξυμμάχους. Εἴρηται γὰρ ἐν αὐταῖς, τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἥτις μηδαμοῦ ξυμμαχεῖ, ἐξεῖναι παρ' ὁποτέρους ἂν ἀρέσκηται ἐλθεῖν. Καὶ δεινὸν εἰ τοῖσδε μὲν ἀπό τε τῶν ἐνσπόνδων ἔσται πληροῦν τὰς ναῦς καὶ προσέτι καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος καὶ οὐχ ἥκιστα ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑπηκόων, ἡμᾶς δὲ ἀπὸ τῆς προκειμένης τε ξυμμαχίας εἴρξουσι καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλοθέν ποθεν ὠφελίας, εἴ τε ἐν ἀδικήματι θήσονται πεισθέντων ὑμῶν ἃ δεόμεθα.

πρβλ. καὶ Α',32,3 «τετύχηκε» (ὅηλ. ὄν).

Κεφ. 35. *Ἡ παραδοχὴ ἡμῶν δὲν συνεπάγεται τὴν κατάργησιν τῶν σπονδῶν, αἵτινες ἐπιτρέπουσι νὰ ἔρχηται εἰς εἰς ὁποτέρους ἀρέσκηται, ἐν ᾧ οἱ Κορίνθιοι καὶ ἐκ τῶν ὑμετέρων ὑπηκόων συλλέγουσι ναύτας καὶ συμμάχους. Δεχόμενοι δ' ἡμᾶς θὰ προσλάβητε ἰσχυροτάτους φίλους.*

§ 1. *Λύσετε δὲ οὐδὲ τὰς σπονδὰς*] οὐ μόνον οὐ παραβήσεσθε τὰ τῶν μητροπόλεων δίκαια, ἀλλ' οὐδὲ λύσετε τὰς σπονδὰς (ὅηλ. τὰς τριακοντούτεις, πρβλ. Α', 115,1).—*Λακεδαιμονίων*] γενικὴ ἐξ ἀντικειμένου τοῦ «σπονδάς»=τὰς πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδάς, ἃς συνῆψαν ἀπεισάμενοι Λακεδαιμονίοις.—*δεχόμενοι*] ὑποθ. μετοχὴ=ἐὰν δέχησθε.—*μηδετέρων*] καὶ οὐχὶ οὐδετέρων ἕνεκα τῆς ἐπιδράσεως τῆς ὑποθετικῆς μετοχῆς=οἱ οὐδετέρων ἐσμὲν σύμμαχοι (πρβλ. Α',31,2.32,4).

§ 2. *εἴρηται*] = ὡμολόγηται, ὥρισται, γέγραπται (πρβλ. Α', 40,2. 139,1.140,2). —*ἥτις μηδαμοῦ ξυμμαχεῖ*] τὸ μὴ διὰ τὴν ὑποθετικὴν ἔννοιαν=εἴ τις μηδαμοῦ(=μηδετέρους) συμμαχεῖ, —*παρ' ὁποτέρους*] = ἐξεῖναι (αὐτῇ) ἐλθεῖν (παρ' ἐκείνους=πρὸς ἐκείνους), παρ' ὁποτέρους ἂν ἀρέσκηται (αὕτη) ἐλθεῖν.—*ἀρέσκηται*] προσωπικὸν= εὐαρεστῆται, βούληται, πρβλ. «ἐξεῖναι παρ' ὁποτέρους τις τῶν ἀγράφων πόλεων βούλεται ἐλθεῖν» (Α', 40, 2). Τὸ δ' *ἀρέσκομαι* συνήθως συντάσσεται δοτικῇ [Α',129, 3.Β',68,3), σπανίως δὲ ἀπαρεμφάτῳ, πρβλ. «μεῖναι οὐκ ἀρεσθείς» (Πλωτῖν.Πουλχ.8).

§ 3. *δεινὸν εἰ . . ἔσται . . εἴρξουσι*] τὰ ῥήματα *λυποῦμαι, ἄχθομαι, δεινὰ ποιοῦμαι, δεινόν ἐστιν, ἐλεῶ, οἰκτίρω, ἀγανακτῶ, αἰσχύνομαι, ἀγαπῶ, φθονῶ, θαυμάζω*, κτλ. μετὰ τοῦ ἐρωτηματικοῦ εἰ δέχονται συνήθως μέλλοντα, πρβλ. «δεινὸν ἂν εἴη εἰ οἱ μὲν . . οὐκ ἀπεροῦσιν, ἡμεῖς δὲ . . οὐ δαπανήσομεν» (Α',121,5).πρβλ.καὶ Ϛ', 79,2.Γ:Ζηκίδ.Συντ. § 576,2,σημ.2. Ὁ δὲ Κόβητος, καθ' ὃν καὶ ὁ Ἐρουερδήν, γράφει «ἔστι».—*τοῖσδε μὲν . . ἡμᾶς δὲ*] παρατακτικὴ πλοκὴ ἀντὶ τῆς ὑποταγοῦς τῆσδε «εἰ ἐξὸν τοῖσδε πληροῦν τὰς ναῦς, ἡμᾶς εἴρξουσιν».—*ἀπὸ . . ἐκ . . ἀπὸ*] ἀδιαφόρως μεταχειρίζεται τὰς προθέσεις, πρβλ. καὶ «ἑτοίμης τῆς στρατιᾶς οὔσης ἔκ τε τῆς Κορκύρας καὶ ἀπὸ τῆς ἠπείρου» (Ζ',33, 3). —*οὐχ ἥκιστα*] κατὰ λιτότητα=μάλιστα. Τὸ δὲ *καὶ οὐχ ἥκιστα ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑπηκόων* δὲν εἶναι ὡς τρίτον μέρος, ἀλλὰ συνάπτεται πρὸς τὸ «ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος», διότι οἱ τῶν Ἀθηναίων ὑπήκοοι ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἦσαν. πρβλ. Σχολ. «πολλάκις τινὲς διὰ πενίαν ἐμισθοφόρουν καὶ κατὰ τῶν οἰκείων ἐστράτευον, λέγει δὲ περὶ Παλέων τῆς Κεφαλληνίας, οἵτινες Ἀθηναίων ὄντες ὑπήκοοι Κορινθίοις συνεμάχουν». —*ἀπὸ τῆς προκειμένης ξυμμαχίας*]=τῆς εἰς τὸ μέσον κειμένης, τῆς εἰς πάντας ἀνοικτῆς ἐκ τῶν σπονδῶν αὐτῶν. Ἀναφέρεται δὲ εἰς τὸ «ἀπὸ τῶν ἐνσπόνδων».—*ἀπὸ τῆς ἄλλοθέν ποθεν ὠφελίας*] ἀναφέρεται εἰς τὸ «ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος».—*εἴ τε*] κατὰ διόρθωσιν τοῦ Κρυγῆρου ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις «εἶτα», ὅπερ διατηρῶν ὁ Κλασσήνιος παραβάλλει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πολὺ δὲ ἐν πλείονι αἰτίᾳ ἡμεῖς μὴ πείσαντες ὑμᾶς ἕξομεν· ἡμᾶς μὲν γὰρ κιν- 4
δυνεύοντας καὶ οὐκ ἐχθροὺς ὄντας ἀπώσεσθε, τῶνδε δὲ οὐχ ὅπως κωλυταὶ ἐχ-
θρῶν ὄντων καὶ ἐπιόντων γενήσεσθε, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς δύνα-
μιν προσλαβεῖν περιόψεσθε· ἣν οὐ δίκαιον, ἀλλ' ἥ κἀκείνων κωλύειν τοὺς ἐκ
τῆς ὑμετέρας μισθοφόρους ἢ καὶ ἡμῖν πέμπειν καθ' ὅτι ἂν πείσθητε ὠφελίαν, 5
μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς δεξαμένους βοηθεῖν. Πολλὰ δέ, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ
ὑπείπομεν, τὰ ξυμφέροντα ἀποδείκνυμεν, καὶ μέγιστον ὅτι οἵ τε αὐτοὶ πολέμιοι

πρὸς τὸ τοῦ Δημοσθένους, «εἰ δὲ προησόμεθα καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους, εἶτ' Ὄλυνθον ἐκεῖνος καταστρέψεται, φραούτω τις ἐμοί τί τὸ κωλῦον ἔσται» (1,12). Τὸ «εἴ τε» συνδεόμενον πρὸς τὸ πρῶτον εἰ διὰ τοῦ τε ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ «δεινόν». — ἐν ἀδικήματι θήσονται] = ἐν ἀδικήματος μέρει θήσονται (=λογιοῦνται, νομιοῦσιν), πρβλ. «περὶ ἐλάττονος αὐτοὺς ἔθετο» (Λυσί. 6, 45) καὶ «ἐν μεγάλῳ τιθέμενοι τοῦτον τὸν πόλεμον» (Πολύβ. Γ', ϛ', 4) καὶ «αὐ τίθημι ἐν ἀδικήματος μέρει» (Δημ. 23,148). — πεισθέντων ὑμῶν] = ἐὰν ὑμεῖς πεισθῆτε ταύτοις, ἃ δεόμεθα (ὑμῶν = ἃς δεήσεις δεόμεθα ὑμῶν, πρβλ. Α', 32,1).

§ 4. πολὺ δὲ ἐν πλείονι αἰτίᾳ . . ὑμᾶς ἕξομεν] = αἰτιασόμεθα δὲ πλεῖον ὑμᾶς (πρβλ. Α', 55,1. Β', 59, 2), ἀντιτίθεται δὲ εἰς τὸ «ἐν ἀδικήματι θήσονται». Τὸ δὲ πολὺ διορίζει τὸ συγκριτικὸν πλείονι, οὑτινος χωρίζεται διὰ τοῦ δέ (ὅρα ϛ', 86,5. Β', 89, 5 καὶ Ξεν. Παιδ. Ζ', α', 21). — μὴ πείσαντες] = ἐὰν μὴ πείσωμεν. — ὑμᾶς] ἐξαρτᾶται ἐκ τε τοῦ πείσαντες καὶ ἐκ τοῦ ἕξομεν. — κινδυνεύοντας καὶ οὐκ ὄντας] = εἰ καὶ κινδυνεύομεν καὶ οὐκ ἐσμέν. — ἀπώσεσθε] ὅρα Α', 32,5. — οὐχ ὅπως] = οὐ μόνον οὐ (ὅρα Γ. Ζηκιδ. Συντ. § 490, 2), πρβλ. Α', 36, 3. Β', 20,2. — ἐχθρῶν ὄντων καὶ ἐπιόντων] = εἰ καὶ ἐχθροί εἰσι καὶ καθ' ἡμῶν ἐπέρχονται, χιαστῶς δ' ἀναφέρονται εἰς τὰ ἡγούμενα «κινδυνεύοντας καὶ οὐκ ἐχθροὺς ὄντας», τὸ δὲ ἐπιόντων ἀντιτίθεται εἰς τὸ κινδυνεύοντας. — ἀπὸ τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς] = ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑπηκόων (§ 3). — προσλαβεῖν περιόψεσθε] τὸ περιορῶ τί διαφέρει ἀπαρεμφάτῳ καὶ μετοχῇ συνταρσόμενον ὅρα Α', 24,6. — ἣν οὐ δίκαιον] ἐννοεῖται «περιορᾶν αὐτοὺς προσλαβεῖν». — ἀλλ'] = ἀλλὰ δίκαιόν ἐστιν. — τοὺς ἐκ τῆς ὑμετέρας μισθοφόρους] = καὶ τὸ ὑπ' ἐκείνων μισθοῦσθαί τινας κωλύειν. Τὸ δὲ ἐκ τῆς ὑμετέρας = ἐκ τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς, ὡς εἶπε μικρὸν πρόσθεν. — καθ' ὅ,τι ἂν πεισθῆτε] δηλ. πέμπειν. τὸ δὲ «καθ' ὅ,τι» = ἐν ᾧ μέτρῳ (τρόπῳ) καλὸν θὰ κρίνητε. — ἀπὸ τοῦ προφανοῦς] ἡ ἀπὸ σημαίνει τρόπον = προφανῶς, φανερῶς (πρβλ. Α', 66,1. Β', 93,3. Γ', 82,7), πρβλ. καὶ «ἐκ τοῦ εὐθέος» (Α', 34, 3). — δεξαμένους βοηθεῖν] ἄνευ ἀντικειμένων = δεξαμένους (ἡμᾶς) βοηθεῖν (ἡμῖν).

§ 5. ὑπείπομεν] = προείπομεν (Σχολ.), οὐ ὁ ἐνεστὼς ὑπαγορεύω, πρβλ. «ὑπάγειν λέγομεν ἀντὶ τοῦ προάγειν,» ὥσπερ ὑπογραμμὸν ἀντὶ τοῦ προγραμμὸν καὶ ὑφηγητὴν ἀντὶ τοῦ προηγητὴν καὶ ὑφηγεῖσθαι ἀντὶ τοῦ προηγεῖσθαι, ὡς φησιν Ἀριστοφάνης ὁ κωμικός· ἐγὼ δὲ ὑπερῶ τὸν ὅρκον ἀντὶ τοῦ προερῶ» (Λεξ. Λοπαδιώτ. ἢ Vindob. σ. 315,15. πρβλ. καὶ Κόβητ. ἐν Κόντ. Λόγ. Ἑρμ. Τόμ. Α', σ. 466). — καὶ μέγιστον] = καὶ ὅπερ μέγιστόν ἐστιν (πρβλ. Α', 142,1). — οἵ τε] ὁ τέ συνδέεται πρὸς τὸ «καὶ ναυτικῆς». — ἡμῖν] δηλ. Ἀθηναίοις καὶ Κερκυραίοις (πρβλ. Α', 33, 4). — ἦσαν] ὁ παρατατικ. ἀντὶ τοῦ ἐνεσ. εἰσὶν τίθεται, ὅτε ὁ λαλῶν μετατίθεται εἰς τὸ παρελθόν, ἐν ᾧ τὴν πρᾶξιν ἐγνώριζεν ἢ ὁ λόγος ἦν περὶ αὐτῆς. Εἶναι δὲ ἡ χρῆσις αὐτοῦ συχνή

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἡμῖν ἦσαν (ὅπερ σαφεστάτη πίστις), καὶ οὗτοι οὐκ ἀσθενεῖς, ἀλλ' ἱκανοὶ τοὺς μεταστάντας βλάψαι· καὶ ναυτικῆς καὶ οὐκ ἠπειρώτιδος τῆς ξυμμαχίας διδομένης οὐχ ὁμοία ἡ ἀλλοτρίωσις· ἀλλὰ μάλιστα μέν, εἰ δύνασθε, μηδένα ἄλλον ἐᾶν κεκτῆσθαι ναῦς, εἰ δὲ μή, ὅστις ἐχυρώτατος, τοῦτον φίλον ἔχειν.

ἐν τοῖς διαλόγοις τοῦ Πλάτωνος (ὅρα Κυνήρ.Γραμμ. § 383, 5) = πολέμιοι ἡμῖν εἰσιν, ὡς ἄρτι ἐλέγομεν. Ὁ Ἑρουερδὴν ἄλλοτε (Stud. p. 9) καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Ὀφμαννὸς (Neue Jahrb. 1874 p. 627) ὠθέλισε τὸ ἦσαν, ὕστερον δὲ μεταβαλὼν γνώμην διατηρεῖ αὐτὸ λέγων ὅτι τὸν παρατατικὸν τηροῦσι τὰ τοιαῦτα χωρία, οἷόν ἐστι τὸ τοῦ Πλάτωνος (Κρίτ.47,δ'). Ὁ Στάλλιος ὅμως νομίζει ὀρθὴν τὴν ἐξάλειψιν αὐτοῦ.—*ὅπερ σαφεστάτη πίστις*] ὁ Κόβητος ἀντὶ τοῦ *ὅπερ* γράφει *ἤπερ*, παραβάλλων πρὸς τὸ «*Αἴτνης, ὅπερ μέγιστόν ἐστι ὄρος*» (=ἤπερ Αἴτνη.Θουκ.Γ',116,1) καὶ «*ἤπερ μεγίστη γίνεται σωτηρία, ὅταν γυνὴ πρὸς ἄνδρα μὴ διχοστατῇ*» (=ὅπερ.Εὐρ. Μήδ. 14—15). Δὲν λείπουσιν ὅμως καὶ παραδείγματα τῆς ἐναντίας χρήσεως. Τὸ *ὅπερ* = τὸ τοὺς αὐτοὺς πολεμίους ἡμῖν εἶναι (πρβλ. καὶ Ἀσωπ.Περ.Β', σ. 902, § 139 —141).—*σαφεστάτη πίστις*] τὸ *πίστις* = ἐχέγγυον πίστεως, ὅηλ. ὅτι θὰ μείνωμεν πιστοὶ εἰς τὴν συμμαχίαν.—*καὶ οὗτοι*] ὁ *καὶ* συνδέει τοῦτο πρὸς τὸ *οἱ αὐτοὶ πολέμιοι* (πρβλ. § 3· «*καὶ οὐχ ἥκιστα*»).—*οὐκ ἀσθενεῖς*] λιτότης = δυνατοί (Α', 3, 1).—*τοὺς μεταστάντας*] = τοὺς ἀποστάντας (πρβλ.Β',67,1.Ε',29,2.Η',15,1), ἐννοεῖ δὲ ἀπόστασιν τῶν Κερκυραίων οὐχὶ ἀπὸ τῶν Κορινθίων, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς πρὸς τοὺς Ἀθηναίους γενησομένης συμμαχίας αὐτῶν, ὅπερ βεβαιοῖ ἐπίσης τὴν σαφεστάτην πίστιν αὐτῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ὡς ἐχόντων ἀνάγκην αὐτῶν. — *καὶ οὐκ ἠπειρώτιδος*] πρβλ. «*ἡσυχάσασα καὶ οὐκέτι ἀνισταμένη*» (Α', 12, 4), Εἶναι δὲ τὸ «*ναυτικῆς*» καὶ τὸ «*οὐκ ἠπειρώτιδος*» κατηγορούμενα.—*διδομένης*] = προσφερομένης (πρβλ. Α', 33,4.85,2)=καὶ ἐπειδὴ ναυτικὴ ἐστιν καὶ οὐκ ἠπειρῶτις ἡ ξυμμαχία, ἥτις δίδοται.—*οὐχ ὁμοία ἡ ἀλλοτρίωσις*] ὅηλ. *καὶ ἡ μὴ ἀλλοτρίωσις* (ἤτοι ἡ οἰκείωσις), ὡς πολλάκις ἐν τοῖς συγκριτικοῖς ἐννοεῖται ἡ ἀντίθετος ἔννοια (πρβλ. Α',68,1), ἐξ οὗ προκύπτει ἐν τῷ *οὐχ ὅμοιος* ἡ σημασία τοῦ *οὐχὶ ἀδιάφορος* (haud indifferens), πρβλ. «*ἦν δὲ αὐτοῖσι μὴ πιστὰ γένηται, ὁμοῖον ἡμῖν ἔσται*» (ὅηλ. *καὶ ἢν πιστὰ γένηται*. Ἡροδ.Η',80) καὶ «*ἴσον ἐστὶ πολλά τε καὶ ὀλίγα λέγειν*» (αὐτ. Η', 79), ἔνθα καὶ τὸ ἀντίθετον τίθεται. Κοινῶς δὲ ἑρμηνεύεται *οὐχ ὁμοία* = μείζων, βλαβερωτέρα, ὅηλ. *ἢ εἰ ἠπειρῶτις ἡ ξυμμαχία ἐδίδοτο, ἀλλὰ τότε*, κατὰ Στάλλιον, ἠδύνατο νὰ γράψῃ ὁ συγγραφεὺς «*καὶ ναυτικῆς τῆς ξυμμαχίας διδομένης οὐχ ὁμοία ἡ ἀλλοτρίωσις καὶ ἠπειρώτιδος*». Τὸ δὲ *ἀλλοτρίωσις* = ἡ ἡμετέρα μετάστασις, ἀπομάκρυνσις καὶ ἡ ἔχθρα (ὡς πρὸς ὑμᾶς), κατὰ δὲ τὸν Σχολ. = στέρησις.—*ἀλλὰ . . ἐᾶν . . ἔχειν*] ἀπόλυτα ἀπαρέμφατα ἀντὶ προστακτικῶν κείμενα (πρβλ.Ε',9,5), ἄλλοι δὲ ἄλλως ἐξαρτῶσι ταῦτα, τινὲς μὲν ἐννοοῦσι τὸ *διαφέρει* ἢ τὸ *ξυμφέρει* ἐκ τοῦ *οὐχ ὁμοία* ἢ ἐκ τοῦ *ἀποδείκνυμεν τὸ κελεύομεν*, ὡς ὁ Κλασσήνιος, ἄλλοι δὲ παραλαμβάνουσι τὸ «*ξυμφέροντα ἀποδείκνυμεν*», ὁ δὲ Κρυγῆρος νομίζει ὅτι ἐν τῷ «*μάλιστα μὲν*» περιέχεται ἡ ἔννοια τοῦ «*κράτιστόν ἐστιν*».—*εἰ δύνασθε*] ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας ὁ Κόβητος.—*εἰ δὲ μή*]=εἰ δὲ ἐᾶτέ τινας κεκτῆσθαι ναῦς (ὅρα Α',28,3.32,1).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

36. «Καὶ ὅτῳ τάδε ξυμφέροντα μὲν δοκεῖ λέγεσθαι, φοβεῖται δὲ μὴ δι' 1
αὐτὰ πειθόμενος τὰς σπονδὰς λύσῃ, γνώτω τὸ μὲν δεδιὸς αὐτοῦ ἰσχὺν ἔχον
τοὺς ἐναντίους μᾶλλον φοβῆσον, τὸ δὲ θαρσοῦν [μὴ δεξαμένου] ἀσθενὲς ὂν πρὸς
ἰσχύοντας τοὺς ἐχθροὺς ἀδεέστερον ἐσόμενον, καὶ ἅμα οὐ περὶ τῆς Κορκύρας
νῦν τὸ πλέον ἢ καὶ τῶν Ἀθηνῶν βουλευόμενος, καὶ οὐ τὰ κράτιστα αὐταῖς

Κεφ. 36. *Λαμβάνοντες πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν θέσιν τῆς Κορκύρας μὴ δειλιάσητε τὰ προσλάβητε ἡμᾶς, ἀλλὰ τοῦ πολέμου ὅσον οὐ παρόντος πρὸς Πελοποννησίους ὄντος δεχόμενοι ἡμᾶς δύνασθε τὰ ἀγωνίζησθε πρὸς αὐτοὺς πλείοσι ναυσίν.*

§ 1. *τάδε ξυμφέροντα λέγεσθαι*]=τάδε, ἃ λέγεται, ξυμφέροντα εἶναι (πρβλ.Δ',78, 2).—*φοβεῖται*] ἡ φράσις ἐκφέρεται ὡς εἰ ἦν «*καὶ ὅστις τάδε ξυμφέροντα ἡγεῖται λέγεσθαι*».—*πειθόμενος*]=ἐὰν ἡμῖν πείθηται.—*τὸ δεδιὸς . . τὸ θαρσοῦν*] ὁ Θουκυδίδης μεταχειρίζεται τὰ οὐδέτερα τῶν μεταχῶν ἀντὶ οὐσιαστικῶν (ὅρα εἰσαγ.)= τὸ δέος, τὸ θάρσος=«οἱ Ἀθηναῖοι δεδιότες τὴν τῶν σπονδῶν λύσιν οὐκ ἂν ἐδέξαντο τοὺς Κερκυραίους καὶ τὴν ἀπὸ αὐτῶν δύναμιν. Ταῦτο δὲ τὸ φόβον ἐμποιοῦν, τὸ λῦσαι τὰς σπονδάς, ἰσχὺν ἔχει, τῶν Κερκυραίων ἐν τῇ συμμαχίᾳ προσλαμβανομένων, φόβον δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις. Τὸ δὲ μὴ λῦσαι τὰς σπονδάς, θάρσος ἐμποιοῦν, αὐτοῖς μὲν τοῖς Ἀθηναίοις διὰ τὸ μὴ προσδέξασθαι Κερκυραίους ἀσθενὲς ἦν, τοῖς δὲ πολεμίοις αὐτῶν Πελοποννησίοις ἀσφαλὲς καὶ ἀδεέστερον» (Σχολ.)—*ἰσχὺν ἔχον*]=εἰ ἔχει ἰσχύν, ἣν δύναται νὰ κτήσηται διὰ τῆς προσλήψεως τῶν Κερκυραίων. Ἐνταῦθα δὲ συνάπτει τὸ «*ἰσχὺν ἔχον*» πρὸς τὸ «*δεδιός*», μετὰ προσωποποιίας ἀντιτίθεται δὲ πρὸς τὸ «*ἀσθενὲς ὄν*», ὁ δὲ Κόβητος γράφει «*ἔχοντος*» κατὰ τὸ *δεξαμένου* (Var. Lect. 430).—*μᾶλλον φοβῆσον*] κατηγορ. μετοχὴ τοῦ *γνώτω*=φοβερώτερον ἐσόμενον τοῖς ἐναντίοις, πρβλ. καὶ «*ἀδεέστερον ἐσόμενον*».—*μὴ δεξαμένου*] τὸ δὲ θαρσοῦν αὐτοῦ μὴ δεξαμένου ἡμᾶς (=ἐὰν μὴ δέξηται ἡμᾶς), ἀλλ' ὁ Κόβητος, καθ' ὃν καὶ ὁ Ἑρουερδήν, ὀβελίζει τὸ «*μὴ δεξαμένου*».—*ἀσθενὲς ὄν*]=ἐὰν ἢ ἀσθενὲς (ὅταν θὰ ὀβελισθῇ τὸ «*μὴ δεξαμένου*»), ἢ=ἐπειδὴ εἶναι ἀσθενὲς (ὅταν δὲν ὀβελισθῇ).—*πρὸς ἰσχύοντας τοὺς ἐχθροὺς*] τὸ *ἰσχύοντας* εἶναι κατηγορούμενον τοῦ *ἐχθροὺς*=πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ὄντας ἰσχύοντας (=ὅταν ὦσιν ἰσχυροί).—*ἀδεέστερον*] οὐ ἀντίθετον τὸ «*μᾶλλον φοβῆσον*», ὁ Ναβῆρος ὅμως γράφει κακῶς «*ἐνδεέστερον*». Τὸ ἐπίθετον *ἀδεὴς* ἐν τοῖς ἄλλοις παρὰ Θουκυδίδῃ χωρίοις ἔχει ἐνεργητικὴν σημασίαν, ἐνταῦθα δ' ἔχει τὴν σπανιωτέραν παθητικὴν=οὐκ ἐπίφοβος (πρβλ.Πλάτ. Συμπ.198,α'), πρβλ. δὲ καὶ τὸ διπλῆν ἔχον σημασίαν *φοβερὸς* (Β', 3, 4) καὶ τὸ λατ. formidolosus.—*καὶ ἅμα*] = καὶ προσέτι (πρβλ.Α',2,2).—*τὸ πλέον*]=μᾶλλον, καὶ τὸ «*οὐ τὸ πλέον*» = ἧσσον (πρβλ. καὶ Α', 9,3).—*ἢ καὶ τῶν Ἀθηνῶν*] μετὰ συγκριτικὸν κεῖται συχνὰ «*ἢ καὶ*» (πρβλ.Α',140, 1.Β',38,2.Ξεν.Ἑλλ.Ε',α',14.Ϛ',ε',39)· ὁ δὲ *καὶ*= ὡς περὶ Κορκύρας οὕτω καὶ περὶ τῶν Ἀθηνῶν. Ἐννοητέα δὲ ἡ *περὶ* πρόθεσις, ἥτις δὲν ἐπαναλαμβάνεται μετὰ τὰ συγκριτικά, «*ὡς περὶ τοῦ μᾶλλον μᾶλλον βουλεύεσθαι ἢ τοῦ παρόντος*» (Γ', 44,3.πρβλ. καὶ Ϛ', 78,1. Ζ',47,4.Η',96, 2).—*βουλευόμενος*] ἐκ τοῦ *γνώτω* ἐξαρτᾶται.—*τὰ κράτιστα*]= τὰ ὠφελιμώτατα (ὅρα Ξεν. Ἑλλ. Β',6',15.κτλ.).—*αὐταῖς*] δηλ. ταῖς Ἀθήναις, δοτικὴ περιποιητικὴ τοῦ «*τὰ κράτιστα*», πρβλ. «*ὃν αὐτὸς ἐφη κρείττω ἑαυτῷ νομίζειν τῆς πατρίδος*» (=ὠφελιμώτερον ἑαυτῷ. Ξεν. Ἀν.Γ',α', 4).—*προνοῶν*] δηλ. *αὐτῶν* (τῶν Ἀθη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

προνοῶν, ὅταν ἐς τὸν μέλλοντα καὶ ὅσον οὐ παρόντα πόλεμον τὸ αὐτίκα περισκοπῶν ἐνδοιάζῃ χωρίον προσλαβεῖν ὃ μετὰ μεγίστων καιρῶν οἰκειοῦταί τε καὶ πολεμοῦται. Τῆς τε γὰρ Ἰταλίας καὶ Σικελίας καλῶς παράπλου κεῖται, 2
ὥστε μήτε ἐκεῖθεν ναυτικὸν ἐᾶσαι Πελοποννησίοις ἐπελθεῖν τό τε ἐνθένδε πρὸς τἀκεῖ παραπέμψαι, καὶ ἐς τἆλλα ξυμφορώτατόν ἐστι τοῖς τε ξύμπασι καὶ καθ' ἕκαστον. Βραχυτάτῳ δ' ἂν κεφαλαίῳ τῷδ' ἂν μὴ προέσθαι ἡμᾶς μάθοιτε· 3

νῶν), ἐξαρτᾶται δ' ἐκ τοῦ *γνώτω*.—*ἐς τὸν . . πόλεμον*] ἀναφέρεται ἢ εἰς τὸ *ἐνδοιάζῃ*, ὅτε σημαίνει ἢ ἐς ἀναφοράν, ἢ ὀρθότερον εἰς τὸ *προσλαβεῖν*, ὅτε ἡ ἐς σημαίνει σκοπόν.—*καὶ ὅσον οὐ παρόντα*] τὸ «*ὅσον οὐ*» = σχεδὸν (κοινῶς *ὅσον λείπει*). ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 167, 11. — *τὸ αὐτίκα περισκοπῶν*] τὸν παρόντα χρόνον περισκοπῶν (παρατηρῶν), καίπερ ὀφείλων νὰ ἀτενίζῃ εἰς μακρότερον μέλλον. — *ἐνδοιάζῃ*] τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐκ τῶν Ἀττικῶν πεζολόγων εἶναι μόνον παρὰ Θουκυδίδῃ εὔχρηστον (καὶ Α', 122, 3. Ϛ', 91, 4), ἀλλὰ καὶ παρὰ μεταγενεστέροις, τὸ δ' *ἐνδοιαστῶς* (Θουκ. Ϛ', 10, 5. Η', 87, 4) εὑρίσκεται καὶ παρ' Ἡροδότῳ (Ζ', 174).—*μετὰ μεγίστων καιρῶν*] μετὰ μεγίστων κρισίμων περιστάσεων, πρβλ. «*ἐν τοῖς μεγίστοις καιροῖς*» (Ξεν. Ἑλλ. Ϛ', ε', 33), μετὰ μεγίστης εὐτυχίας καὶ ἀτυχίας, μετ' ὠφελείας καὶ βλάβης.—*οἰκειοῦται καὶ πολεμοῦται*] = ὃ οὐκ ἄν τις οὔτε οἰκεῖον οὔτε αὖ πολέμιον ἑαυτῷ καθιστάμενος ἄνευ τοῦ καὶ πλεῖστον διὰ τούτου εἴτ' ὠφελεῖσθαι εἴτε βλάπτεσθαι (Κροάζετος)= οἰκεῖον καὶ πολέμιον καθίσταται, τὸ δὲ *πολεμοῦται* ἐκ τοῦ *πολεμοῦν*.

§ 2. *τῆς Ἰταλίας καὶ Σικελίας*] ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ *παράπλου* οὖσαι γενικαὶ τοῦ τέρματος=εἰς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν, πρβλ. «*κεῖσθαι τὴν Κόρκυραν . . ἐν καλλίστῳ... τοῦ εἰς Πελοπόννησον ἀπὸ τῆς Σικελίας παράπλου*» (Ξεν. Ἑλλ. Ϛ', 6', 9) καὶ «*ἐν ἀποβάσει τῆς γῆς*» (=εἰς τὴν γῆν. Θουκ. Α', 108, 5) καὶ «*νόστος γαίης Φαιήκων*» (Ὀδ. Ε, 345. πρβλ. καὶ Ψ, 68), καὶ «iter Asiæ» (Caes. Bel. Gal. 1, 4). τὸ δὲ *παράπλου* εἶναι γενικὴ τῆς ἀναφορᾶς τοῦ «*καλῶς*», ἀνθ' ἧς τίθεται καὶ ἐμπρόθετος πτῶσις, ὡς «*καλῶς ἐν παράπλῳ*» (Α', 44, 3) καὶ «*τὴν Κέρκυραν εὐφυῶς κεῖσθαι πρὸς τὸν εἰς Σικελίαν πλοῦν*» (Διόδωρ. ΙΒ', 54). — *κεῖται*] ὅηλ. *ἡ Κόρκυρα*. — *ἐπελθεῖν*]=εἰς βοήθειαν ἐλθεῖν=ὡς βοηθῆσον ἐλθεῖν, πρβλ. «*Ἕλληνες ξύμμαχοι ἐς τιμωρίαν ἐπέρχονται*» (Δ', 25, 9). — *τό τε ἐνθένδε*] μετὰ τὸ *μήτε* τίθεται τὸ *τέ* (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 488), τὸ δὲ «*τὸ ἐνθένδε*» =ἐνθένδε, πρβλ. *τὸ πρίν*, *τὸ πάλαι*, κτλ., κατ' ἄλλους δὲ κεῖται συνεπτυγμένως=τὸ τῇδε ναυτικὸν ἐνθένδε (πρβλ. Α', 62, 4), τὸ ἡμέτερον (ὅηλ. τῶν Ἀθηναίων). — *πρὸς τἀκεῖ*] = πρὸς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν. — *παραπέμψαι*] ὅηλ. *ναυτικὸν τὸ παρ' ἡμῶν ποτε ἂν πεμφθὲν* (Κροάζετος), ἐξαρτᾶται δ' ἐκ τοῦ *ἐᾶσαι*. —*τοῖς τε ξύμπασι καὶ καθ' ἕκαστον*] αἱ λέξεις αὗται ἐν τοῖς χειρογράφοις ἔκειντο μετὰ τὸ *κεφαλαίῳ*, μετέθηκε δὲ ταύτας ἐνταῦθα ὁ Ῥιββέκιος (Mus. Rhen. XXIII p. 212) καὶ ὁ Ἑρουερδὴν=et universis et singulis (hominibus), κατὰ δὲ τὸν Πόππον=et universis civitatibus et singulis hominibus (πρβλ. Β', 41, 1) ἧττον ὀρθῶς. Τὸ δὲ «*καθ' ἕκαστον*» = ἑκάστῳ ἰδίᾳ. Ἀντιτίθενται δὲ ταῦτα ἀλλήλοις, ὡς «*καθ' ἕκαστά τε καὶ τὸ ξύμπαν*» (Α', 145, 1).

§ 3. *Βραχυτάτῳ δ' ἂν κεφαλαίῳ τῷδε*] =τῷδε δὲ (τῷ κεφαλαίῳ) ἀντὶ βραχυτάτῳ κεφαλαίῳ, *κεφάλαιον* δὲ = συγκεφαλαίωσις, περίληψις. — *τῷ δ' ἂν*] ὁ Ἑρουερδὴν ὀβελίζει τὸν δεύτερον *ἄν*, ἀπαντῶσι δὲ πολλὰ χωρία, ἐν οἷς ὁ *ἄν* ἐπαναλαμβάνε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τρία μὲν ὄντα λόγου ἄξια τοῖς Ἕλλησι ναυτικά, τὸ παρ' ὑμῖν καὶ τὸ ἡμέτερον καὶ τὸ Κορινθίων· τούτων δ' εἰ περιόψεσθε τὰ δύο ἐς ταὐτὸν ἐλθεῖν καὶ Κορίνθιοι ἡμᾶς προκαταλήψονται, Κορκυραίοις τε καὶ Πελοποννησίοις ἅμα ναυμαχήσετε· δεξάμενοι δὲ ἡμᾶς ἕξετε πρὸς αὐτοὺς πλείοσι ναυσὶ ταῖς ἡμετέραις ἀγωνίζεσθαι». Τοιαῦτα μὲν οἱ Κορκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ' αὐτοὺς τοιάδε. 4

37. «Ἀναγκαῖον Κορκυραίων τῶνδε οὐ μόνον περὶ τοῦ δέξασθαι σφᾶς 1
τὸν λόγον ποιησαμένων, ἀλλ' ὡς καὶ ἡμεῖς τε ἀδικοῦμεν καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰκότως πολεμοῦνται, μνησθέντας πρῶτον καὶ ἡμᾶς περὶ ἀμφοτέρων, οὕτω καὶ ἐπὶ τὸν ἄλλον λόγον ἰέναι, ἵνα τὴν ἀφ' ἡμῶν τε ἀξίωσιν ἀσφαλέστερον προειδῆτε καὶ τὴν τῶνδε χρείαν μὴ ἀλογίστως ἀπώσησθε. Φασὶ δὴ ξυμμαχίαν διὰ τὸ σῶφρον 2

ται (Πλάτ. Φαίδρ. 232, γ'. Δημ. 29, 26. ὅρα Κυννήρ. Γραμμ. § 398, 8. Ἀσωπ. Εἰσ. εἰς Σύντ. σ. 432, § 41. Γ. Ζηκίδ. Συν. § 407, 2, σημ.). — *μὴ προέσθαι ἡμᾶς μάθοιτε*] τὸ *μανθάνω* μετὰ μετοχῆς μὲν = παρατηρῶ, βλέπω, γινώσκω, μετ' ἀπαρεμφάτου δὲ = μανθάνω, διδάσκομαι. Τὸ δὲ *προΐεσθαί τινα* = ἐῶ τινα προΐέναι ἀπ' ἐμαυτοῦ, φυγεῖν ἀπὸ τῶν χειρῶν μου, καταλείπω, παραμελῶ. — *τρία μὲν . . ναυτικά*] δηλ. *ἔστι* ἢ *ὑπάρχει* = τρία ναυτικὰ ἔστι τοῖς Ἕλλησιν ὄντα ἄξια λόγου. Ὁ δὲ Ἐρουερδὴν γράφει «*τρία μὲν* (ἀνθ' οὗ προτιμᾷ τὸ γὰρ) *ὄντα λόγου ἄξια ἴστε Ἕλλησι ναυτικά*», τὸ δ' *ἴστε* ἀντὶ τοῦ *τοῖς κατ' εἰκασίαν* Βοιμίου. Ἄλλοι δὲ νομίζουσι ταῦτα κατ' ἀνακολουθίαν εἰρημένα κατὰ τὸ «*τρία ὄντα τῶν Σύρων φρούρια ἓν μὲν αὐτῶν ἕλαβε*» (Ξεν. Παιδ. Ε', δ', 51. πρβλ. καὶ Δ', ε', 37). — *τὰ δύο*] περὶ τοῦ ἄρθρου ὅρα Α', 10, 2. Η', 39, 3. — *ἐς ταὐτὸν ἐλθεῖν*] = ἑνωθῆναι. — *προκαταλήψονται ἡμᾶς*] ἴσως ἐννοητέον τὸ *λόγοις* ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον, πρβλ. «*ταῖς ὑποσχέσεσι καὶ τοῖς ἐπαγγέλμασι τοῖς τούτου προκαταληφθέντας τότε*» (Δημ. 19, 178) καὶ Α', 33, 3. — *πλείοσι ναυσὶ ταῖς ἡμετέραις*] τὸ «*ταῖς ἡμετέραις*» εἶναι ὁστικὴ διαφορικὴ τοῦ συγκρ. *πλείοσι* = διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἡμετέρων νεῶν αὐξηθείσαις.

Κεφ. 37. *Δημηγορία Κορινθίων. Οἱ Κορκυραῖοι ψευδῶς ἐξέθηκαν τὰ καθ' αὐτοὺς καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς. Ἡ τέως οὐδετερότης αὐτῶν σκοπὸν εἶχε τὴν ἀκώλυτον ἐξάσκησιν πάσης ἀδικίας.*

§ 1. *Κορκυραίων τῶνδε*] ἡ ἀντωνυμία ἰσοῦται τοπικῷ ἐπιρρήματι = τῶν Κερκυραίων ἐδῶ (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 311, σημ.). — *ἀλλ' ὡς καὶ*] = ἀλλὰ καὶ (περὶ τούτου) ὡς, πρβλ. καὶ «*οὕτω δὲ καὶ δεῖ φαρμάκων*» (= καὶ τούτῳ δὲ ὅτῳ δεῖ. Λὶσχύλ. Ἀγ. 848). — *ἡμεῖς τε . . καὶ αὐτοὶ*] ὁ τέ, ὃν ὁ Κρυγῆρος ὠθελίζει, ἐτέθη διὰ τὸν ἑπόμενον *καί*. — *πολεμοῦνται*] παθητ. τοῦ *πολεμῶ τινι* (πρβλ. Α', 68, 3), πρβλ. καὶ ἄλλα παθητ. ἐξ ἐνεργητικῶν ὁστικῇ συντασσομένων, (ἐπιβουλεύω τινί) *ἐπιβουλεύομαι ὑπό τινος*, (ἀπειλῶ τινι) *ἀπειλοῦμαι*, (ἐφορμεῖν τινι) *ἐφορμοῦμαι*, (ἐπιχειρῶ τινι) *ἐπιχειροῦμαι*, κτλ. — *οὕτω*] τίθεται μετὰ τὰς χρονικὰς μετοχὰς ἰσοδυναμοῦν σχεδὸν πρὸς τὸ *ἔπειτα*. — *τὴν ἀφ' ἡμῶν ἀξίωσιν*] = τὴν δικαίαν ἡμετέραν αἴτησιν = τὴν ἐκ μέρους ἡμῶν δικαίαν αἴτησιν, πρβλ. «*τῆς ἀφ' ὑμῶν αἰτίας*» (Α', 39, 3). ὅρα Β', 39, 1, 87, 1. Δ', 108, 7. Ε', 40, 2. 76, 1. Ζ', 70, 3. — *καὶ τὴν τῶνδε χρείαν*] = καὶ τὴν Κερκυραίων ἀνάγκην, δηλ. τὰς δεήσεις, εἰς ἃς ἡ ἀνάγκη τούτους ἀναγκάζει. — *μὴ ἀλογίστως*] = εὐλογίστως (μετ' ἐντελοῦς γνώσεως τῶν αἰτιῶν), τὸ δὲ *μὴ* συναπτέον τῷ ἐπιρρ. καὶ οὐχὶ τῷ ῥήματι.

§ 2. *Φασὶ δὴ*] κατὰ διόρθωσιν Κρυγήρου ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις «*φασὶ δέ*».

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οὐδενός πω δέξασθαι· τὸ δ' ἐπὶ κακουργίᾳ καὶ οὐκ ἀρετῇ ἐπετήδευσαν, ξύμμαχόν γε οὐδένα βουλόμενοι πρὸς τἀδικήματα οὐδὲ μάρτυρα ἔχειν οὐδὲ παρακαλοῦντες αἰσχύνεσθαι. Καὶ ἡ πόλις αὐτῶν ἅμα αὐτάρκη θέσιν κειμένη παρέχει αὐτοὺς δικαστὰς ὧν βλάπτουσί τινα μᾶλλον ἢ κατὰ ξυνθήκας γίγνεσθαι, διὰ

ὅπερ ὁ Κλασσήνιος διατηρῶν παραβάλλει πρὸς τὸ Α', 32, 2. Γ', 61, 2, ἐν οἷς ὁ δὲ = λοιπόν.—*διὰ τὸ σῶφρον*] οὐδέτ. ἐπίθετον ἀντ' ἀφῃρημ.=διὰ τὴν σωφροσύνην (ὅρα Α', 32, 4).—*τὸ δ'*]=τοῦτο δὲ (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 50, 2). τοῦτο ὅμως. Ὁ Κλασσήνιος δὲ ἐκλαμβάνει τὸ «τὸ δὲ» ἐπιρρηματικῶς = καὶ ὅμως, ἀλλ' ὅμως, πρβλ. «οἶονταί με σοφὸν εἶναι· τὸ δὲ κινδυνεύει τῷ ὄντι ὁ θεὸς σοφὸς εἶναι» (Πλάτ. Ἀπολ. 23, α').—*καὶ οὐκ*] πρβλ. Α', 12, 4.—*ἀρετῇ*] δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἐπαναλαμβάνηται ἡ ἐπί, ἀλλ' εἶναι δοτικὴ τοῦ προτρεπτικοῦ αἰτίου=ἕνεκα ἀρετῆς (=δικαιοσύνης, νομιμότητος), ἐν ᾧ τὸ «ἐπὶ κακουργίᾳ» = ἵνα κακουργῶσιν.—*ἐπετήδευσαν*] = μετεχειρίσαντο (Σχολ.). —*ξύμμαχόν γε..οὐδὲ*] κατὰ διόρθωσιν Ἐρουερδῆνος ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις «ξύμμαχόν τε.. οὔτε», διότι τὸ «τέ.. οὔτε» εἶναι ἀνήκουστον. Διὰ τούτων δὲ τῶν λέξεων ἑρμηνεύεται ἡ τῶν Κερκυραίων κακουργία. — *πρὸς τἀδικήματα*] ὁ Μυλλῆρος (de Corc. rep. p. 21) θέλει ὅτι ταῦτα εἶναι καὶ λῃστεῖαι καὶ μείζονες στρατεῖαι θαλάσσιαι.—*οὐδὲ μάρτυρα ἔχειν*]=«οὐδένα κοινωνὸν οὐδὲ μὴν θεατὴν ἔχειν» (Δούκας).—*οὐδὲ παρακαλοῦντες αἰσχύνεσθαι*] κατά τινας=οὐδὲ νὰ αἰσχύνωνται ἄλλων τὴν βοήθειαν ζητοῦντες· διότι οὐδεὶς ἤθελε προσέλθῃ, ἵνα ᾖ μάρτυς ἀδίκων πράξεων, κατὰ δὲ τὸν Κλασσήνιον =οὐδὲ νὰ αἰσχύνωνται προτρέποντες ἄλλους εἰς ἀδίκους πράξεις, κατ' ἄλλους δέ, ἐπειδὴ τὸ *παρακαλεῖν* παρὰ Θουκυδίδῃ δὲν στερεῖται ἀντικειμένου, ἐννοητέον «παρακαλοῦντες *ξύμμαχον καὶ μάρτυρα αἰσχύνεσθαι*», κατὰ δὲ τὸν Βεῖλιον (Weil) γράφοντα «*οὔτε μάρτυρα ἔχειν οὔτε*»=οὐδένα ξύμμαχον οὔτε μάρτυρα ἔχειν βουλόμενοι οὔτε αἰσχύνεσθαι παρακαλοῦντες (αὐτόν), κατὰ δὲ τὸν Ναβῆρον γράφοντα «παρακαλοῦντος» = οὐδὲ νὰ αἰσχύνωνται αὐτοῦ (τοῦ συμμάχου) παρακαλοῦντος, κατ' ἄλλους δὲ γράφεται ὧδε· «*ξύμμαχόν γε οὐδένα βουλόμενοι πρὸς τἀδικήματα ἔχειν οὐδὲ μάρτυρα παρακαλοῦντες αἰσχύνεσθαι*», ὁ δὲ Στάλλιος τέλος ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας. Ἡμεῖς προτιμῶμεν νὰ γραφῇ ὧδε· «*ξύμμαχόν γε οὐδένα βουλόμενοι πρὸς τἀδικήματα μάρτυρα ἔχειν οὐδὲ παρακαλοῦντες* (ὅηλ. *αὐτὸν ἀδικεῖν*) *αἰσχύνεσθαι*» (=οὐδὲ βουλόμενοι αἰσχύνεσθαι παρακαλοῦντες τὸν ξύμμαχον ἐπὶ τὰ ἀδικήματα).

§ 3. *καὶ.. ἅμα*] ὅρα Α', 2, 2 «*καὶ ἀτειχίστων ἅμα ὄντων*».—*αὐτάρκη θέσιν κειμένη*] τὸ *θέσιν* εἶναι σύστοιχον ἀντικείμενον τοῦ *κειμένη*, πρβλ. καὶ «*ἀνάγκη τὰς πόλιας ταύτας θέσιν κέεσθαι νοσερωτάτην*» (Ἱπποκρ. περὶ Ἀέρ. Τ. Α', 531) ὅρα Λοβεκ. Παραλειπ. σ. 516. Κυννήρ. Γραμμ. § 411, σημ. 7. Τὸ δὲ *αὐτάρκη θέσιν*=θέσιν γεωγραφικὴν τοιαύτην, ἥτις καθίστησι τὴν Κέρκυραν ἀνεξάρτητον, κατὰ δὲ τὸν Σχολ.=συνεργοῦσαν, ἐπιτηδείαν ἔχουσαν τὴν θέσιν πρὸς ἁρπαγήν.—*παρέχει*]=παιεῖ αὐτοὺς νὰ γίνωνται δικασταὶ τῶν ἀδικιῶν, ἃς τινι ἐμποιοῦσι, μᾶλλον ἢ κατὰ συνθήκας. — *ὧν βλάπτουσί τινα*] = τούτων, ἃ βλάπτουσί τινα.—*μᾶλλον ἢ κατὰ ξυνθήκας*]=μᾶλλον ἢ ὅσον ἐγίνοντο ἄν, εἰ συνθήκας εἶχόν τινας, πρβλ. «*δικαιότεροι ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν γεγένηνται*» (Α', 76, 3) καὶ «*χαλεπωτέρως ἢ κατὰ τὴν ἀνθρωπείαν φύσιν προσέπιπτεν*» (Β', 50, 1) καὶ «*ὅπλα πλείω ἢ κατὰ τοὺς νε-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸ ἥκιστα ἐπὶ τοὺς πέλας ἐκπλέοντας μάλιστα τοὺς ἄλλους ἀνάγκη καταίροντας δέχεσθαι. Κἀν τούτῳ τὸ εὐπρεπὲς ἄσπονδον οὐχ ἵνα μὴ ξυναδικήσωσιν 4
ἑτέροις προβέβληνται, ἀλλ' ὅπως κατὰ μόνας ἀδικῶσι, καὶ ἐν ᾧ μὲν ἂν κρατῶσι βιάζονται, οὗ δ' ἂν λάθωσι πλέον ἔχουσιν, ἢν δέ πού τι προσλάβωσιν ἀ-

κροῦς ἐλήφθη» (Ζ',45,2). Ὁ δὲ Κλασσήνιος συνάπτων τὸ *μᾶλλον* τῷ *δικαστὰς* ἑρμηνεύει, «*διὰ τὴν θέσιν τῆς πόλεως τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν μᾶλλον δικασταὶ γίγνεσθαι δύνανται ἢ συνθήκας ποιεῖσθαι*». Κατ' ἄλλους δὲ=*παρέχει αὐτοὺς μᾶλλον γίγνεσθαι δικαστὰς τούτων, ἃ βλάπτουσί τινα, ἢ (ἑτέρους) κατὰ ξυνθήκας γίγνεσθαι (δικαστάς)*. Ξυνθῆκαι δὲ παρὰ Θουκυδίδῃ, κατὰ Γοίλλερον, εἶναι ὁμολογίαι περὶ διαλύσεως ἐρίδων μεταξὺ πόλεων διὰ δικαστῶν.—*γίγνεσθαι*] συναπτέον τῷ *δικαστὰς*=*δικαστὰς γίγνεσθαι* = δικάζειν. —*ἐκπλέοντας*] δηλ. τοὺς Κορκυραίους.—*ἀνάγκη καταίροντας*]=ἐπειδὴ οἱ Κερκυραῖοι ἔχουσι πόλιν ἐν καταλλήλῳ θέσει, εἰς ἣν πολλάκις αἱ νῆες προσορμίζονται, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐξ ἀνάγκης, ὡς περὶ Μεσσήνης γράφει ὁ Κικέρων (Verr. IV. 9, 21). Ὑποκείμ. τοῦ *καταίροντας* εἶναι τὸ «*τοὺς ἄλλους*». Τὸ δὲ *καταίρειν, καταπλεῖν* καὶ *κατάγεσθαι* συνωνυμοῦσι λεγόμενα περὶ τῶν ἐκ τῶν βαθέων ὑδάτων (ἐκ τοῦ πελάγους) εἰς τὸν λιμένα καταβαινόντων· διότι ὁ λιμὴν ἐνομίζετο ὡς μέρος χθαμαλώτερον. Ἐναντία δ' εἶναι τὸ *ἀναπλεῖν, ἀνάγεσθαι*, ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ *αἴρειν* καὶ *ἀπαίρειν* (ὅρα Α',29,1).

§ 4. *Κἀν τούτῳ*]=καὶ ἐν τούτῳ τῷ πράγματι (ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιτηδεύσει), ἀλλ' ὁ Κρυγῆρος θέλει νὰ ὑπονοηθῇ ἢ ἡ μετοχὴ «ὄν» ἢ νὰ συνδεθῶσιν αἱ λέξεις αὗται τῷ «*ξυναδικήσωσιν*», ὧν οὐδέτερον φαίνεται ὀρθόν.—*τὸ εὐπρεπὲς ἄσπονδον*] = ταύτην τὴν ἔλλειψιν σπονδῶν πρὸς ἄλλους, ἣν κοσμοῦσι δι' ὡραίων προσχημάτων, τὴν εὔσχημον ἀπὸ τῶν σπονδῶν ἀποχήν, ὡς παρέστησαν ταύτην οἱ Κερκυραῖοι (Α',32,4). Τὸ δεύτερον ἐπίθετον κεῖται ἀντ' ἀφῃρημένου οὐσιαστικοῦ = ἀσπονδία, πρβλ. καὶ «*τὸ ἀνθρώπειον κομπῶδες*» (Ε',58,2) καὶ «*τὸ ξύνηθες ἥσυχον*» (Ξ',34,4) καὶ «*τὸ παρὸν ἐπιεικὲς τοῦ αὐθάδους δικαίου προκρίνοντες*» (Γοργ.Ἐπιτάφ.παρὰ Walz Ῥήτορ.Ἑλλ.Τόμ.Ε',σ.549) καὶ «*τῷ ὁμετέρῳ εὖνῳ*» (Θουκ. Δ',87,3).—*ξυναδικήσωσι*] δηλ. ὑπὸ τῆς συμμαχίας ἀναγκαζόμενοι. Ὁ δὲ Ἐρουερδὴν γράφει «*ξυναδικῶσιν*», ὅπερ φέρεται καὶ ἐν τῷ Λαυρεντιανῷ κώδικι καὶ διὰ τὸ ἑπόμενον «*ἀδικῶσιν*» δύναται νὰ στηριχθῇ· ὁ ἀόριστος ὅμως παριστᾷ μείζονα τὴν τῶν Κερκυραίων ἀδικίαν· διότι ἐπεθύμουν νὰ ἀδικῶσι κατὰ μόνας συνεχῶς ἢ συμμαχίας συνάπτοντες δι' αὐτὰς κωλυόμενοι νὰ πράξωσιν ἅπαξ ἀδικίαν τινά.—*προβέβληνται*] = προβεβλήκασιν ἑαυτοὺς ὡς πρόσχημα, δι' οὗ καλύπτουσι τὰς ἑαυτῶν διαθέσεις.—*κατὰ μόνας*]ὅρα Α',32,5.—*καὶ ἐν ᾧ μὲν*] μετὰ τὸ *καὶ* ὑπῆρχεν ὅπως, ὅπερ ὀρθῶς ὠθέλισεν ὁ Κόβητος (Mnem.VII p. 361), διότι δὲν ὑπάρχει διπλῆ τελικὴ σύνδεσις, ἀλλὰ δι' αὐτοῦ ἑρμηνεύεται τί εἶναι τὸ *κατὰ μόνας ἀδικεῖν*· ὅθεν ὁ λόγος θὰ συνεδέετο στενώτερον, εἰ ἐξεφέρετο κατὰ μετοχάς, «*ἐν ᾧ μὲν ἂν κρατῶσι βιαζόμενοι, οὗ δ' ἂν λάθωσι πλέον ἔχοντες, ἢν δέ πού τι προσλάβωσιν ἀναισχυντοῦντες*» (πρβλ.Α',33,2) οὗ ἕνεκα καὶ αἱ ὁριστικαὶ *βιάζονται, ἔχουσιν, ἀναισχυντοῦσιν*, αἵτινες φέρονται καὶ ἐν τοῖς ἀρίστοις χειρογράφοις, εἶναι τῇ ἐννοίᾳ ἁρμοδιώτεραι. Διὰ τοῦ *καὶ* δὲ συνάπτονται αἱ ἑπόμεναι προτάσεις χρησιμεύοντος καὶ εἰς ἐπεξήγησιν (Κυννήρ. Γραμμ. § 521, 2).—*ἐν ᾧ*] = ὅπου (ubi).—*κρατῶσι*]=κρείττονες ὦσιν, ὑπερισχύωσιν.—*οὗ δ' ἂν λάθωσι πλέον ἔχουσιν*] δὲν ἀποδίδοται καλῶς ἡ ἀντίθεσις, ἀφ' οὗ ἠδύνατο νὰ εἴπῃ «*οὗ δ' ἂν μὴ κρατῶσι λαν-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ναισχυντοῦσιν. Καίτοι εἰ ἦσαν ἄνδρες, ὥσπερ φασίν, ἀγαθοί, ὅσῳ ἀληπτότεροι ἦσαν τοῖς πέλας, τόσῳ δὲ φανερωτέραν ἐξῆν αὐτοῖς τὴν ἀρετήν, διδοῦσι καὶ δεχομένοις τὰ δίκαια, δεικνύναι.

38. «Ἀλλ' οὔτε πρὸς τοὺς ἄλλους οὔτε ἐς ἡμᾶς τοιοίδε εἰσίν, ἄποικοι δὲ ὄντες ἀφεστᾶσί τε διὰ παντὸς καὶ νῦν πολεμοῦσι, λέγοντες ὡς οὐκ ἐπὶ τῷ κακῶς πάσχειν ἐκπεμφθεῖεν. Ἡμεῖς δὲ οὐδ' αὐτοὶ φαμεν ἐπὶ τῷ ὑπὸ τούτων ὑβρίζεσθαι κατοικίσαι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ἡγεμόνες τε εἶναι καὶ τὰ εἰκότα θαυμά-

θάνουσι πλέον ἔχοντες». Τὸ δὲ *«πλέον ἔχουσιν»*=πλεονεκτοῦσι (πρβλ. Α', 42,1).—*προσλάβωσιν*]=διὰ τῆς βίας ἢ διὰ τῆς ἁπάτης κτήσωνται, περιέχει δὲ τοὺς δύο προειρημένους τρόπους (*βιάζονται καὶ λάθωσι*), ἀλλ' ὁ Μαδβίγιος (Adv.Crit.p.307) γράφων *«προλάβωσιν»* ἑρμηνεύει διὰ τοῦ *«aut vi aut occulte aut celeritate et praeoccupando aguni».—ἀναισχυντοῦσιν*]=ἀρνούμενοι δηλονότι, μὴ κοινωνοῦντες αὐτοῖς τινος εἰς τὴν τῶν λαφύρων διανομήν» (Σχολ.), ὀρθότερον δὲ νὰ ἑρμηνευθῇ =δεικνύουσιν ἀναίσχυντοι μήτε διδόντες μήτε δεχόμενοι τὰ δίκαια (§ 5).

§ 5. *ὥσπερ φασίν*] δηλ. *εἶναι ἄνδρες ἀγαθοί.* — *ἀληπτότεροι*]=οὐχ ἁλωτότεροι, μᾶλλον ἄλλοις οὐχ ὑποχείριοι, (πρβλ. Α', 82,4.143,5).—*ἦσαν τοῖς πέλας*]· τὸ ἦσαν (=εἰσὶν) ἐξ ἀφομοιώσεως πρὸς τὸν προηγούμενον παρατατικόν· πρβλ. καὶ Α',35,5. Ὁ δὲ Ἐρουερδὴν θέλει νὰ γραφῇ *«ὅσῳ ἂν ἀληπτότεροι ἦσαν».—τόσῳ δὲ*] ὁ δὲ τίθεται καὶ ἐν τῇ ἀποδόσει (πρβλ. Β',46.65,5. Γ',98,1).—*ἐξῆν*] ὁ παρατατικὸς τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων τίθεται ἐν περιστάσεσι, καθ' ἃς θὰ ἐτίθετο παρατατικὸς μετὰ τοῦ ἄν (ὅρα Γ.Ζηκίδ. Συντ.§ 403,4).—*τὰ δίκαια*] = δίκας (τῶν διαφόρων), πρβλ. Α', 140,2 καὶ 28,2. Αἱ δὲ μετοχαὶ *διδοῦσι καὶ δεχομένοις* τροπικαί.

Κεφ. 38. *Ὅτι ἄποικοι ὄντες οἱ Κορκυραῖοι αὐτοὺς καὶ ἄλλα πολλὰ ὑβρίζουσι καὶ τὴν Ἐπίδαμνον ἀφελόντες ἔχουσιν.*

§ 1. *πρὸς τοὺς ἄλλους.. ἐς ἡμᾶς*] Ὁ Θουκυδίδης συνηθίζει νὰ μεταχειρίζηται ἀδιαφόρως πολλάκις τὰς προθέσεις πρὸς καὶ ἐς, ὡς *«πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐς τοὺς ξυμμάχους ταὐτὸν ἔχετε»* (Γ',37,2) καὶ *«δίκαια πρός τε τὰ θηβαίων διάφορα καὶ ἐς ἡμᾶς»* (Γ',54,1.πρβλ. καὶ Α',32,3.Β',37,2.Ε',26,2).—*τοιοίδε*] δηλ. *ἄνδρες ἀγαθοί.—ἄποικοι δὲ ὄντες*]=εἰ καὶ ἄποικοί εἰσιν (πρβλ. Α',25,3).—*ἀφεστᾶσι*]=ἀφεστῶτές εἰσιν, ἠλλοτρίωνται (Α',34,1), πρβλ. καὶ *«εἰσὶ ἀλλήλοισι διάφοροι ἐόντες ἑωυτοῖσι»* (Ἡροδ.Γ',49).—*διὰ παντὸς*]=per omne tempus (πρβλ. καὶ Α', 76,1. 84,1), πρβλ. καὶ *«δι' ὀλίγου»* (Β', 85,2). *«Τὸ διὰ παντός, ἵνα μή τις εἴποι ὅτι νῦν ἀδικηθέντες»* (Σχολ.).—*ἐκπεμφθεῖεν*] καὶ οὐχὶ *ἐκπεμφθείησαν* (ὅρα Herwerd. Stud.Thucyd.σ. 114. Stahl Quaes.Gramm.σ.62), ἡ δ' εὐκτικὴ ἐτέθη, διότι ἡ μετοχὴ *λέγοντες* περιέχει ἔννοιαν καὶ παρελθόντος χρόνου=ἐπειδὴ λέγουσιν, ὡς καὶ πρότερον ἔλεγον μετὰ τὴν ἑαυτῶν ἀπόστασιν, πρβλ. *«οὗτος (ὁ νόμος).. κεῖται, ἵνα μὴ χεῖρον ἀναγκάζοιντο ἀγωνίζεσθαι»* (Δημ.24,145) καὶ *«λόγος δὲ αὐτοῦ ἀπομνημονεύεται ὡς λόγοι παραπλήσια ἔργα εἶναι νομέως ἀγαθοῦ καὶ βασιλέως ἀγαθοῦ»* (Ξεν.Παιδ.Η', 6',14). ὅρα Κυνηγ.Γραμμ.§ 551,2. Περὶ δὲ τοῦ πράγματος ὅρα Α', 34,1.

§ 2. *οὐδ' αὐτοὶ φαμὲν*]=et ipsi negamus.—*κατοικίσαι*] δηλ. *αὐτοὺς*=καὶ αὐτοί φαμεν οὐ κατοικίσαι αὐτοὺς ἐπὶ τῷ ὑβρίζεσθαι ὑπὸ τούτων.—*ἀλλ'*]=ἀλλὰ φαμεν κατοικίσαι αὐτοὺς ἐπὶ τῷ εἶναί τε ἡγεμόνες καὶ (ἐπὶ τῷ) θαυμάζεσθαι τὰ εἰκότα.—*τὰ εἰκότα θαυμάζεσθαι*] τὸ μὲν θαυ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ζεσθαι. Αἱ γοῦν ἄλλαι ἀποικίαι τιμῶσιν ἡμᾶς καὶ μάλιστα ὑπὸ ἀποίκων στερ- 3
γόμεθα· καὶ δῆλον ὅτι, εἰ τοῖς πλέοσιν ἀρέσκοντές ἐσμεν, τοῖσδ' ἂν μόνοις οὐκ 4
ὀρθῶς ἀπαρέσκοιμεν, οὐδ' ἐπεστρατεύομεν ἐκπρεπῶς μὴ καὶ διαφερόντως τι ἀδι-
κούμενοι. Καλὸν δ' ἦν, εἰ καὶ ἡμαρτάνομεν, τοῖσδε μὲν εἴξαι τῇ ἡμετέρᾳ ὀργῇ, 5
ἡμῖν δὲ αἰσχρὸν βιάσασθαι τὴν τούτων μετριότητα· ὕβρει δὲ καὶ ἐξουσίᾳ πλού- 6
του πολλὰ ἐς ἡμᾶς ἄλλα τε ἡμαρτήκασι καὶ Ἐπίδαμνον ἡμετέραν οὖσαν κακου-
μένην μὲν οὐ προσεποιοῦντο, ἐλθόντων δὲ ἡμῶν ἐπὶ τιμωρίᾳ ἑλόντες βίᾳ ἔχουσιν.

μάζεσθαι=τιμᾶσθαι (πρβλ. Γ', 39,5), πρβλ. καὶ «*τὸν βασιλέα προσήκει θαυμάζειν*» (Ἰσοκρ. 1,36. πρβλ. καὶ § 10), τὸ δὲ «*τὰ εἰκότα*» εἶναι σύστοιχον ἀντικείμ., πρβλ. καὶ «*πόλεως τὰ εἰκότα τιμωμένης*» (Ἀριστείδ. Ι,σ.196) καὶ ἀνωτ. Α', 6,6 καὶ Κυννήρ. Γραμμ. § 411, σημ. 7=τὰς προσηκούσας τῇ πόλει τιμάς, τίνες δ' ἦσαν αὗται ὄρα Α', 25,4.

§ 3. *γοῦν*]=παραδείγματος χάριν (ὄρα Α', 2,5).—*τιμῶσιν ἡμᾶς*] πρβλ. Α', 25,4. —*μάλιστα*] δηλ. *ἄλλων*.

§ 4. *καὶ δῆλον*] ὁ καὶ εἶναι ἀκολουθίας σημαντικὸς=ὥστε.—*τοῖς πλέοσιν*] δηλ. *τῶν ἀποίκων*. — *ἀρέσκοντές ἐσμεν*] περίφρασις =ἀρέσκομεν (ὄρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 13).—*οὐκ ὀρθῶς ἂν ἀπαρέσκοιμεν*] τὸ *ἀπαρέσκειν*=οὐκ ἀρέσκειν (πρβλ. καὶ *ἀποστέργω, ἀφανδάνω, ἀποδοκεῖ, ἀπόφημι*, κτλ.) =οὐκ ὀρθόν ἐστιν ὅτι ἀπαρέσκοιμεν ἄν. —*οὐδ' ἐπεστρατεύομεν*] κατὰ διόρθωσιν τοῦ Οὐλριχίου ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις ἐπιστρατεύομεν, ἣν διόρθωσιν ἐπικυροῖ καὶ ἡ τοῦ Σχόλ. ἑρμηνεία, «*εἰ γὰρ μὴ ἠδικούμεθα περιφανῶς, οὐκ ἂν προδήλως ἐστρατεύομεν*». Ἐννοεῖται δὲ τὸ «*τοῖσδ' ἂν μόνοις*», ἐκτὸς ἂν ἴσως γραφῇ κατὰ Ἐρουερδῆνα «*οὐδ' ἂν ἐπεστρατεύομεν*». —*ἐκπρεπῶς*]=διαφερόντως, ἐξαιρέτως (πρβλ. Γ', 55,2).—*μὴ . . ἀδικούμενοι*]=εἰ μὴ . . ἠδικούμεθα. Κατ' ἄλλους δὲ ὁ ἐνεστὼς ἀδικοῦμαι=ἠδίκημαι (ὄρα Κυννήρ. Γραμμ. § 382,4,b).—*διαφερόντως τι*] τὸ μὲν *διαφόρως*=οὐχὶ ὁμοίως, ἀνομοίως, τὸ δ' ἐκ τοῦ *διαφέρω* (=ἐξέχω, προέχω) *διαφερόντως*= ὑπερβαλλόντως, ἐξεχόντως, ὑπερεχόντως. Τὸ δὲ ἀόριστόν *τι* μετ' ἐπιρρ. σημασίας=πώς, πρβλ. καὶ «*καλλιστά πως τοῖς ὀνόμασι παικίλλοντες*» (Πλάτ. Μενεξ. 235,α'), συναπτέον τῷ «*διαφερόντως*», πρβλ. «*θεμιστοκλῆς ἦν διαφερόντως τι . . ἄξιος θαυμάσαι*» (Α', 138,3).

§ 5. *καλὸν δ' ἦν*] ἐπὶ τῶν τοιούτων φράσεων παραλείπεται ὁ ἄν (πρβλ. καὶ Α', 37, 5). ὄρα Κυννήρ. Γραμμ. § 392,4. Ἡ δ' ἀντίθεσις θὰ ἦτο ὀρθοτέρα ὧδε· «*καὶ ἦν τοῖσδε μὲν καλόν, εἰ καὶ ἡμαρτάνομεν, εἴξαι τῇ ἡμετέρᾳ ὀργῇ, ἡμῖν δ' αἰσχρὸν*» κτλ. —*εἰ καὶ ἡμαρτάνομεν*] εἰς τὰς φράσεις *εἰ καί, ἐὰν καί, ἄν καὶ ὁ καί*=προσέτι, ὅτε θεωρεῖται παραδεκτὴ ἡ ὑπόθεσις, εἰς δὲ τὰς φράσεις *καὶ εἰ, καὶ ἐὰν (κἂν) ὁ καί*=μάλιστα, ὅτε ἡ ὑπόθεσις εἶνε ἀπαράδεκτος.—*μετριότητα*]=«*ἀνεξικακίαν, ἐπιείκειαν*» (Σχόλ.).

§ 6. *ὕβρει καὶ ἐξουσίᾳ πλούτου*]=ἐξουσίᾳ τῇ ἐκ πλούτου γιγνομένῃ, πρβλ. «*χρημάτων δυνάμει*» (Α', 25,4), εἶναι δὲ σχῆμα ἓν διὰ δυοῖν=*ὕβρει τῇ ἀπ' ἐξουσίας πλούτου γιγνομένῃ*=δι' ὑπεροψίαν, ἢ ἔξεστι γίγνεσθαι ἐκ τοῦ πλούτου, ἢ γίγνεται ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ πλούτου.—*πολλὰ ἄλλα ἡμαρτήκασι*] σύστοιχον ἀντικείμενον (πρβλ. καὶ Α', 42,2. Β', 87,7. Δ', 55,5).—*ἡμετέραν οὖσαν*]=ἣ ἦν ἡμετέρα —*κακουμένην*]=ὅτε ἐκακοῦτο (πρβλ. Α', 24,6-7).—*οὐ προσεποιοῦντο*]=οὐ προσεποιοῦν ἑαυτοῖς οὐκ ᾠκειοποιοῦντο. Λέγεται δὲ περὶ φίλων καὶ συμμάχων τὸ ῥῆμα (ὄρα Α', 8,3).—*ἐλθόντων δ' ἡμῶν*]=ὅτε δὲ ἤλθομεν ἡμεῖς. —*ἐπὶ τιμωρίᾳ*] πρὸς βοήθειαν. —*ἑλόντες βίᾳ ἔχουσι*] πρβλ. «*δήσαντες εἶχον*» (Α',

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

39. «Καὶ φασὶ δὴ δίκῃ πρότερον ἐθελῆσαι κρίνεσθαι, ἤν γε οὐ τὸν προύχοντα καὶ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς προκαλούμενον λέγειν τι δοκεῖν δεῖ, ἀλλὰ τὸν ἐς ἴσον τά τε ἔργα [ὁμοίως] καὶ τοὺς λόγους πρὶν διαγωνίζεσθαι καθιστάντα. Οὗτοι δ' οὐ πρὶν πολιορκεῖν τὸ χωρίον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἠγήσαντο ἡμᾶς οὐ περιόψεσθαι, τότε καὶ τὸ εὐπρεπὲς τῆς δίκης παρέσχοντο· καὶ δεῦρο ἥκουσιν οὐ τάκεῖ

29,5) = κυριεύσαντες διὰ τῆς βίας ἔχουσιν = εἵλον βίᾳ ὥστε καὶ νῦν ἔχειν.

Κεφ. 39. *Τὴν εἰς δίκην ὑποβολὴν προέβαλλον μετὰ τὸ ἀδίκημα· ζητοῦσι δὲ νῦν ἵνα συναδικήσητε καὶ ὑμεῖς.*

§ 1. *Καὶ φασὶ δὴ*] ὅρα Α',34,2· ὁ δὲ δὴ τίθεται μετ' εἰρωνείας. — *ἤν γε οὐ τὸν . . προκαλούμενον*] = ἀλλ' οὐ τὸν ταύτην . . προκαλούμενον, πρβλ. καὶ «ἤν οὐ δίκαιον» (Α', 55, 4). Τὸ ἄρθρον *τὸν* συναπτέον τῷ *προκαλούμενον*, τὸ δὲ ἤν εἶναι ἀντικείμ. αὐτοῦ (πρβλ.Α',34,2), ἡ δὲ μετοχὴ *πρόῦχοντα* ἐπέχει τόπον κατηγορουμένου τοῦ *προκαλούμενον* μετ'ἐπιρρηματικῆς σημασίας=ἤν γε ὅστις προκαλεῖται προύχων καὶ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς=quam qui superior et ex tuto provocat.—*προύχοντα καὶ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς*]=ἀσφαλῶς, ἐξ ἀσφαλοῦς θέσεως ὁρμώμενον, ἀσφαλῆ, (πρβλ.καὶ «ἐκ τοῦ εὐθέος» Α', 34, 3), συνδέονται δ' ἀλλήλοις ἡ μετοχὴ *προύχοντα* καὶ τὸ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς, πρβλ.«βαλλόμενός τε καὶ χαλεπῶς» (Α',63,1 καὶ Β',89,6. Γ',34,3.42,5. Η', 95,2) καὶ «μύσαντα καὶ ἀνδρείως» (Πλάτ. Γοργ.489,γ') καὶ «θρασέως καὶ ὑπομένοντες» (Διόδωρ.Π',15). ὅρα Γ.Ζηκίδ.Συντ. § 476.Ὁ δὲ Ναβῆρος ἀντὶ τοῦ *προύχοντα* γράφει «προϋπάρχοντα». Οἱ δὲ Κερκυραῖοι προεῖχον ὡς νικήσαντες καὶ ὑποτάξαντες τὴν Ἐπίδαμνον.—*λέγειν τι*] οὐ ἀντίθετον τὸ «οὐδὲν *λέγειν*» (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 297). — *τὸν ἐς ἴσον τά τε ἔργα καὶ τοὺς λόγους . . καθιστάντα*] πρβλ. καὶ «ὅταν τὴν ἐπιστήμην ἐς τὸ ἴσον καταστήσωμεν» (Α', 121,4), ἀνθ' οὗ *λέγεται* καὶ «ἐν ἴσῳ» (Β', 60,6) καὶ «ἐν τῷ ἴσῳ» (Δ',10,3)=ἀλλ' ὁ καθιστὰς εἰς ἴσον τά τε ἔργα καὶ τοὺς λόγους, οὗ τινος οἱ λόγοι τοῖς ἔργοις ὁμολογοῦσιν, ὅπερ δὲν συμβαίνει παρὰ τοῖς Κερκυραίοις, διότι, καίπερ λέγοντες ὅτι ἐβούλοντο δίκῃ διαλῦσαι τὰς διαφοράς, ὅμως δὲν ἀπείχοντο τοῦ πολέμου. — *ὁμοίως*] ὠφέλισε τοῦτο ὁ Κόβητος.—*πρὶν διαγωνίζεσθαι*]=πρὶν ὁπλοις πρὸς ἀλλήλους ἀγωνίζεσθαι (πρβλ.Ε',10,3.Η',46,2).

§ 2. *οὐ πρὶν πολιορκεῖν τὸ χωρίον*] τὸ *πρὶν* σὺν ἀπαρεμφάτῳ μετ' ἄρνησιν εὕρηται ἔτι παρὰ Θουκυδίδῃ τρὶς (Α',68,2.Ε', 10,3.Ζ',50,4).—*ἡγήσαντο*] ἀόριστος ἐναρκτικὸς=ἦρξαντο ἡγεῖσθαι, δηλ. *μετὰ τὴν* τῶν νεῶν *ἔκπεμψιν* (Σχολ.)—*οὐ περιόψεσθαι*] δηλ. *τὸ χωρίον πολιορκούμενον*.—*τὸ εὐπρεπὲς τῆς δίκης*] = *τὴν* εὐπρέπειαν τῆς δίκης, τὸ πρόσχημα, πρβλ. Σχολ. «*τὴν δόκησιν τῆς δίκης, οὐχὶ τὴν ἀλήθειαν*» καὶ «*οὐ λόγος ἔχει. . εὐπρέπειαν μᾶλλον ἢ ἀλήθειαν*» Πλάτ.Εὐθύδ. 305,ε'). ὅρα καὶ τὸ «*τὸ εὐπρεπὲς ἄσπορδον*» (Α',37,4).—*παρέσχοντο*] μέσον ὠφελείας παρέσχον ἑαυτοῖς = προυβάλλοντο (πρβλ. Α', 37, 4), προύτειναν (πρβλ. καὶ Γ',36,1.Δ',108,3). — *οὐ τἀκεῖ*] ἀντιτίθεται εἰς τὸ «*νῦν*», τὸ δὲ «*τἀκεῖ*» (=*τὰ ἐκεῖ*)=ἐκεῖ, πρβλ «*ἐγὼ τυγχάνω τὰ νῦν ἐστοργὼς ἐκείνους*» (Ἡροδ.Ζ',104),*τὰ τελευταῖα* (Δημ.4,34),κτλ. = εἰς τὰ κατὰ τὴν Ἐπίδαμνον (Σχολ.). Ἄλλοι δὲ τὸ «*τἀκεῖ*» νομίζουσι σύστοιχον ἀντικείμενον=*τὰ ἐκεῖ ἁμαρτήματα*. Εἶπε δὲ «*οὐ τἀκεῖ μόνον*» ἀντὶ τοῦ «*οὐ μόνον τἀκεῖ*» ἵνα τὴν ἀντίθεσιν καὶ διὰ τῆς θέσεως τῶν λέξεων δηλώσῃ (Πόππος), κατὰ δὲ τὸν Ἐρουερδῆνα ἵνα τὰ ἑπόμενα οὕτως ἐννοῶνται, «*ἀλλὰ καὶ τόδε ἁμαρτάνοντες ὅτι ὑμᾶς νῦν ἀξιοῦσι*» κτλ.—*αὐτοὶ*] ἀντι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μόνον αὐτοὶ ἁμαρτόντες, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς νῦν ἀξιοῦντες οὐ ξυμμαχεῖν, ἀλλὰ ξυναδικεῖν καὶ διαφόρους ὄντας ἡμῖν δέχεσθαι σφᾶς· οὓς χρῆν, ὅτε ἀσφαλέ- 3
στατοι ἦσαν, τότε προσιέναι, καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡμεῖς μὲν ἠδικήμεθα, οὗτοι δὲ κινδυνεύουσι, μηδ' ἐν ᾧ ὑμεῖς τῆς τε δυνάμεως αὐτῶν τότε οὐ μεταλαβόντες τῆς ὠφελίας νῦν μεταδώσετε, καὶ τῶν ἁμαρτημάτων ἀπογενόμενοι τῆς ἀφ' ἡμῶν αἰτίας τὸ ἴσον ἕξετε, πάλαι δὲ κοινώσαντες τὴν δύναμιν κοινὰ καὶ τὰ ἀποβαίνοντα ἔχειν.

τίθεται πρὸς τὸ «ὑμᾶς».—*οὐ ξυμμαχεῖν, ἀλλὰ ξυναδικεῖν*] τὸ οὐ ἀνῆκον εἰς τὸ ἀξιοῦντες ἐπιτάσσεται μόνον χάριν τῆς ἀντιθέσεως εἰς τὸ ἀπαρέμφατον = οὐκ ἀπαιτοῦντες νῦν νὰ συμμαχῆτε, ἀλλὰ κτλ. (ὅρα Γραμμ. Κυννήρ. § 514, 2, b. Ἀσωπ. Περ. Β', σ. 569, § 48).—*καὶ διαφόρους ὄντας ἡμῖν*] ὁ μὲν Κρυγῆρὸς ἀναφέρει εἰς τὸ ὑμᾶς = καὶ διαφόρους ὄντας ὑμᾶς ἡμῖν δέχεσθαι σφᾶς (Κερκυραίους), κατ' ἄλλους δὲ εἰς τὸ σφᾶς = δέχεσθαι ὑμᾶς σφᾶς (Κερκυραίους) ὄντας διαφόρους ἡμῖν, ὅπερ ὀρθότερον, κατὰ Κλασσήνιον, ὡς ἀντιτιθέμενον τῷ «*ὅτε ἀσφαλέστατοι ἦσαν*», διότι ἐκ τῆς μεταξὺ Κερκυραίων καὶ Κορινθίων ὑπαρχούσης διαφορᾶς ἐξηρτᾶτο καὶ ὁ κίνδυνος ἐκείνων. Τὸ δὲ *διάφορος* = ὁ διαφορὰν πρός τινα ἔχων, διαφωνῶν, ἐχθρός.

§ 3. *οὓς χρῆν*] ἀντὶ τοῦ «*χρῆν ἂν*» (πρβλ. 38, 5 «*καλὸν ἦν*»).—*ὅτε ἀσφαλέστατοι ἦσαν*] ὁ Ἑρουερδὴν γράφει «*ἀσφαλέστεροι*», ὅηλ. ἢ νῦν. Δηλοῖ δὲ διὰ τούτου, ὅτι ὤφειλον νὰ προσέλθωσιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτε οὐδεμίαν ἀνάγκην βοηθείας εἶχον, ὅτε ἡ δύναμις αὐτῶν οὐδένα κίνδυνον διέτρεχεν.—*προσιέναι*] ὅηλ. *ὑμῖν* (πρβλ. Α', 40, 5), ἀντ' αὐτοῦ δ' ὁ Θουκυδίδης πολλάκις χρῆται καὶ τῷ *προσχωρεῖν*.—*καὶ μὴ*] ὅηλ. *προσιέναι*.—*ἐν ᾧ*] = ὅτε.—*οὗτοι δὲ*] ὁ Ναβῆρος γράφει «*αὐτοὶ δέ*».—*μηδ' ἐν ᾧ*] = μηδὲ προσιέναι ἐν ᾧ.—*οὐ μεταλαβόντες . . ἀπογενόμενοι*] ἐνδοτικαὶ μετοχαί. Ὁ δὲ Σχόλ. ἐννοεῖ διὰ τοῦ «*τότε οὐ μεταλαβόντες*» τὸν κατὰ Σαμίων καὶ Αἰγινητῶν πόλεμον. Ἡ δὲ *μετὰ εἰς τὸ μεταλαμβάνειν* καὶ *μεταδιδόναι* σημαίνει μέρος, κοινωνίαν.—*τῶν ἁμαρτημάτων ἀπογενόμενοι*] = μακρὰν γενόμενοι, οὐ μετασχόντες, πρβλ. «*ἀπογενόμενοι τῆς μάχης*» (Ἡροδ. Θ', 69), ἄλλοτε δὲ = ἀπέρχομαι, ὡς ἀντίθετον τοῦ *προσγίγνομαι* (Θουκ. Β', 98, 3) καὶ ἄλλοτε = ἀποθνήσκω (Β', 34, 2. Ε', 74, 3).—*ἀφ' ἡμῶν*] = ἐκ μέρους ἡμῶν.—*τῆς αἰτίας τὸ ἴσον ἕξετε*] = τὸ ἴσον μέρος τῆς κατηγορίας ὡς οἱ Κερκυραῖοι ἕξετε = «αἰτιασόμεθα τοὺς συμμαχήσαντας τοῖς Κερκυραίοις ὡς ἐχθρούς· καὶ ὑμεῖς δὲ τὸ ἴσον αὐτοῖς ἕξετε αἴτιον καὶ πολέμιοι κληθήσεσθε» (Σχόλ.). Ἀλλαχοῦ δὲ ὁ Θουκυδίδης ποιεῖται διάκρισιν τοῦ *αἰτία* καὶ *κατηγορία*· «*αἰτία μὲν γὰρ φίλων ἀνδρῶν ἐστιν ἁμαρτανόντων, κατηγορία δὲ ἐχθρῶν ἀδικησάντων*» (Α', 69, 6).—*πάλαι δὲ*] ἐπανέρχεται εἰς τὸ «*οὓς ἐχρῆν*», ἐξ οὗ ἐξαρτῶνται τὰ ἀπαρέμφατα.—*κοινώσαντας τὴν δύναμιν*] ὅηλ. *ὑμῖν*, πρβλ. «*ὁπόσαι (τέχναι) τῇ φύσει ἐκοίνωσαν τὴν ἑαυτῶν δύναμιν*» (Πλάτ. Νόμ. 889, δ'), = μέτοχον, συγκοινωνὸν ποιήσαντας. Ὁ δὲ Κλασσήνιος γράφων «*κοινωνήσαντας*» ἐννοεῖ ὡς ὑποκείμ. τὸ «*ἐκείνους τε καὶ ὑμᾶς*», πρβλ. «*καὶ εἰς ἂν πατρὸς σοῦ φόνον ἐκοινώνησέμοι*» (Εὐρ. Ἱππ. 1048).—*κοινὰ*] ὅηλ. *ὑμῖν*, πρβλ. *κοινὸν δὲ φόρτον ταῖσδ' ἔχων*» (Εὐρ. Ἰκ. 20).—*τὰ ἀποβαίνοντα*] = τὰ ἐπακολουθήματα, τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἑαυτῶν πολιτικῆς = ὤφειλον νὰ ποιήσωσιν ἡμᾶς μετόχους πάλαι τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως, ἵνα κτήσωνται δικαιώματα νῦν (πρβλ. Α', 83, 3).—*ἔχειν*] μετ' αὐτὸ ἔν τισι χειρογράφοις φέρονται τάδε «*ἐγκλημάτων δὲ μόνων (ἢ μόνον) ἀμετόχους ῥᾴω τῶν μετὰ τὰς πράξεις τούτων*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

40. «Ὡς μὲν οὖν αὐτοί τε μετὰ προσηκόντων ἐγκλημάτων ἐρχόμεθα καὶ 1
οἵδε βίαιοι καὶ πλεονέκται εἰσὶ δεδήλωται· ὡς δὲ οὐκ ἂν δικαίως αὐτοὺς δέ- 2
χοισθε μαθεῖν χρή. Εἰ γὰρ εἴρηται ἐν ταῖς σπονδαῖς, ἐξεῖναι παρ' ὁποτέρους τις
τῶν ἀγράφων πόλεων βούλεται ἐλθεῖν, οὐ τοῖς ἐπὶ βλάβῃ ἑτέρων ἰοῦσιν ἡ ξυν-
θήκη ἐστίν, ἀλλ' ὅστις μὴ ἄλλου αὐτὸν ἀποστερῶν ἀσφαλείας δεῖται, καὶ
ὅστις μὴ τοῖς δεξαμένοις, εἰ σωφρονοῦσι, πόλεμον ἀντ' εἰρήνης ποιήσει· ὃ νῦν
ὑμεῖς μὴ πειθόμενοι ἡμῖν πάθοιτε ἄν. Οὐ γὰρ τοῖσδε μόνον ἐπίκουροι ἂν γέ- 3
νοισθε, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν ἀντὶ ἐνσπόνδων πολέμιοι. Ἀνάγκη γάρ, εἰ ἴτε μετ' αὐ-

μὴ κοινωνεῖν», ἅτινα εἶναι σχόλιον.

Κεφ. 40. *Δεχόμενοι τοὺς Κορκυραίους παραβαίνετε τὰς σπονδὰς καὶ γίγνεσθε πολέμιοι πρὸς ἡμᾶς ἐνσπόνδους ὑμῖν ὄντας.*

§ 1. *μετὰ προσηκόντων ἐγκλημάτων*] = μετὰ προσηκόντων (δικαίων) παραπόνων.—*ἐρχόμεθα*] δηλ. *πρὸς ὑμᾶς*. Ὁ δ' ἐνεστὼς ἐρχόμεθα κεῖται μετὰ σημασ. παρακειμένου = ἐληλύθαμεν (ὁρα Κυννήρ. Γραμμ.§ 382,4, c).

§ 2. *εἴρηται*] ὁρα Α',35,2.—*τῶν ἀγράφων πόλεων*] γενικὴ διαιρετικὴ τοῦ *τίς*= τῶν εἰς μηδετέρων τὰς σπονδὰς εἰσεγεγραμμένων πόλεων, πρβλ. «*τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἥτις μηδαμοῦ ξυμμαχεῖ ἐξεῖναι παρ' ὁποτέρους ἂν ἀρέσκηται ἐλθεῖν*» (Α', 35, 2) καὶ «*ἦσαν οὐδενὸς Ἑλλήνων ἔνσπονδοι οὐδὲ ἐσεγράψαντο ἑαυτοὺς οὔτε ἐς τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς οὔτε ἐς τὰς Λακεδαιμονίων*» (Α',31,2).—*τοῖς ἰοῦσιν*]=τοῖς παρὰ τοὺς ἑτέρους ἰοῦσιν (σπονδὰς ποιησαμένοις).—*ἐπὶ βλάβῃ ἑτέρων*] γενικὴ ἐξ ἀντικειμένου=πρὸς τὸ βλάψαι ἑτέρους. Ταῦτα δ' ἀναφέρονται εἰς τοὺς Κερκυραίους, οἷς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἔρχωνται πρὸς ἄλλους ἐπὶ βλάβῃ τῶν Κορινθίων.—*ἀλλ' ὅστις*]= ἀλλ' ἐκείνῳ, ὅστις.—*μὴ ἄλλου αὐτὸν ἀποστερῶν*]· τὸ *μή*, διότι ἡ ἔννοια εἶναι ὑποθετική = εἴ τις μὴ ἄλλου ἑαυτὸν ἀποστερεῖ =ἄλλου ἀφίσταται (aliis se subducet, ab aliis desciscit), πρβλ. «*ἔθνη πάντα ἀποστερήσειν βασιλέως*» (ἔνθ' ἄλλοι *ἀποστήσειν*. Ξεν. Ἑλλ. Δ',α',41) καὶ «*τοὺς δεστότας ἀποστερῶν ἑαυτοῦ*» (Ξεν. Παιδ. Γ',α',11), πρβλ. καὶ Ἀντιφῶντ. 5,78. Δημ. 23, 3. Συνήθως δὲ λέγεται «*ἀποστερεῖν ἄλλον ἑαυτοῦ*», πρβλ. καὶ «*ἀφαιρούμενόν με τῆς πόλεως*» (Δημ. 18,22). — *καὶ ὅστις*]=καὶ ἐκείνῳ, ὅστις. — *τοῖς δεξαμένοις*] = τούτοις, οἱ αὐτὸν ἐδέξαντο. — *εἰ σωφρονοῦσι*] δηλ. *οἱ δεξάμενοι*=εἰ σωφρονοῦσιν οἱ δεξάμενοι, οὗτος οὐ πόλεμον ποιήσει αὐτοῖς. Ὁ Κροάζετος ὑπονοεῖ μετὰ τὸ «*εἰ σωφρονοῦσι*» τὸ «*ὡς κἂν οὗτοι προϊδεῖν δύναιντο, εἰ σωφρονοῖεν*», ἀλλὰ τοῦτο θὰ εἶχε καλῶς, εἰ ἐγράφετο «*εἰ σωφρονοίη*». Ὁ δὲ Ἐρουερδὴν γράφει «*τοῖς δεξαμένοις καὶ σωφρονοῦσι*» = etiam moderatis, ὅπερ εἶναι ταὐτὸν ὡς εἰ ἐγράφετο «*κἂν σωφρονῶσιν*», ὁ δὲ Βεῖλιος (Weil) γράφει «*κεἰ σωφρονοῦσι*». Τὸ δὲ «*εἰ σωφρονεῖτε*», *ἐὰν σωφρονῆτε, εἴπερ εὖ φρονεῖτε, ἐὰν ἔχητε νοῦν*, κτλ., ἔχουσι τὴν ἀπόδοσιν κατὰ μέλλοντα (πρβλ. Ξεν. Ἀναβ. Ε',η',24. Ζ',γ',17. δ',41. Πλάτ. Μίν. 320,ε'. Δημ. 26,23). ὁρα Κόβητ. Νον. Lec. σ. 523. — *πόλεμον ποιήσει*] = ἐγερεῖ πόλεμον, γενήσεται αἴτιος πολέμου, ἐν ᾧ τὸ *πόλεμον ποιοῦμαι* =πολεμῶ. — *ἢ*] δηλ. *πόλεμον ἀντ' εἰρήνης ὑμῖν γίγνεσθαι*. — *μὴ πειθόμενοι ἡμῖν*] = εἰ μὴ πείθοισθε ἡμῖν.

§ 3. *οὐ γάρ. . ἂν γένοισθε*] ἡ μετὰ τοῦ ἂν εὐκτικὴ ἰσοῦται ὁριστικῇ μέλλοντος = οὐ γὰρ γενήσεσθε. Ἀπομιμεῖται δ' ἐνταῦθα ἐπίτηδες τὸν λόγον τῶν Κερκυραίων (Α', 35,4). — *ἀντ' ἐνσπόνδων*] *ἔνσπονδοι* δὲν σημαίνει ἐνταῦθα τοὺς συμμάχους (Α',31, 2), ἀλλὰ τοὺς περιλαμβανομένους εἰς τὰς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν, καὶ ἀμύνεσθαι μὴ ἄνευ ὑμῶν τούτους. Καίτοι δικαιοί γ' ἐστὲ μάλιστα 4
μὲν ἐκποδὼν στῆναι ἀμφοτέροις, εἰ δὲ μή, τοὐναντίον ἐπὶ τούτους μεθ' ἡμῶν
ἰέναι (Κορινθίοις μέν γε ἔνσπονδοί ἐστε, Κορκυραίοις δὲ οὐδὲ δι' ἀνοκωχῆς
πώποτ' ἐγένεσθε), καὶ τὸν νόμον μὴ καθιστάναι ὥστε τοὺς ἑτέρων ἀφισταμέ-
νους δέχεσθαι. Οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς Σαμίων ἀποστάντων ψῆφον προσεθέμεθα έναν- 5
τίαν ὑμῖν, τῶν ἄλλων Πελοποννησίων δίχα ἐψηφισμένων εἰ χρὴ αὐτοῖς ἀμύ-
νειν, φανερῶς δὲ ἀντείπομεν τοὺς προσήκοντας ξυμμάχους αὐτόν τινα κολά-

αὐτὰς συνθήκας. δηλ. τὰς τριακονταετεῖς (πρβλ. Ε', 28, 2).—*ἀνάγκη γάρ*] δηλ. *ἐστὶν ἡμῖν*.—*καὶ ἀμύνεσθαι. . τούτους*] τὸ *τούτους* εἶναι ἀντικείμενον, ὑποκείμ. δὲ τὸ *ἡμᾶς*. Τὸ δὲ μέσ. *ἀμύνομαί τινα*=ἀμύνων ἐμαυτῷ κολάζω τινά.—*μὴ ἄνευ ὑμῶν*] τὸ *μὴ* ἑτέθη, διότι παράκειται ἀπαρεμφάτῳ, συναπτέον δὲ τὸ ὅλον τῷ *τούτους*=μεθ' ὑμῶν τούτους.

§ 4. *δικαιοί γ' ἐστέ. . στῆναι*] προσωπικὴ σύνταξις ἀντὶ τῆς ἀπροσώπου «*δίκαιόν ἐστιν ὑμᾶς στῆναι*» (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 387).—*μάλιστα μέν. . εἰ δὲ μή*] ὅρα Α', 32, 1.—*ἐκποδὼν στῆναι ἀμφοτέροις*] τὸ *ἐκποδὼν εἶναι, γίγνεσθαι, ἀπιέναι, ἵστασθαι* συντάσσονται δοτικῇ περιποιητικῇ, ὡς «*ἐκποδὼν εἶναι νέοις*» (=non obstare juvenibus. Εὐρ. Ἰκ. 1113), «*πρὶν ἐκποδὼν ἐκείνος αὐτοῖς γένοιτο*» (Ἰσοκρ. 16, 5), «*ἐμοὶ ἐκποδὼν ἀπέρχονται*» (Ξεν. Συμπ. δ', 51), σημαίνει δὲ τὸ μακρὰν ἵσταμαί τινος, ἀπέχομαί τινος, οὐκ ἐνοχλῶ τινι, οὐκ ἀναμιγνύομαί τινι, ἀντίθετον δ' αὐτοῦ εἶναι τὸ «*ἐμποδὼν ἵσταμαί τινι*» (Α', 53, 2).—*εἰ δὲ μή*]=εἰ δὲ μὴ βούλεσθε στῆναι ἐκποδὼν ἀμφοτέροις (ὅρα Α', 35, 4).—*τοὐναντίον*] δηλ. *ἢ μετ' ἐκείνων ἐφ' ἡμᾶς*.—*μέν γε*] πρβλ. καὶ Α', 70, 2. Γ', 39, 2. ς', 86, 3. Τὸ δὲ *γέ*=γάρ, κατ' ἄλλους δὲ=τοὐλάχιστον (Κυνηγ. Γραμμ. § 503, 3, d).—*δι' ἀνοκωχῆς. . ἐγένεσθε*]=ἀνοκωχὴν ἐκλείσατε. Ἐκ τῆς *διὰ* προθέσεως γίνονται διάφοροι περιφράσεις, ὡς «*διὰ μάχης ἰέναι*» (Β', 11. 3. 6. Δ', 92, 1), «*διὰ δίκης ἰέναι*» (ς', 60, 3), «*δι' ὄχλου εἶναι*» (Α', 73, 2), «*διὰ φόβου εἶναι*» (ς', 59, 2), «*δι' ἡσυχίας ἔχειν*» (Β', 22, 1), «*διὰ φυλακῆς ἔχειν*» (Β', 84, 4. Ζ', 8, 3), κτλ. ἡ δὲ *διὰ* ἐκ τῆς τοπικῆς σημασίας μετέπεσεν εἰς τὴν τροπικήν, ὡς «*διὰ δικαιοσύνης ἰέναι καὶ σωφροσύνης*» (Πλάτ. Πρωτ. 323, α')=πορεύεσθαι διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς δικαιοσύνης=εἶναι δίκαιον, κτλ. Ἡ δὲ λέξις *ἀνοκωχή*, ἑνάκις παρὰ Θουκυδίδῃ ἀπαντῶσα, καὶ οὐχὶ *ἀνακωχή*, πρβλ. «*ἀνοκωχὴν διὰ τοῦ ο τὴν ἀνοχὴν λέγουσι· πολὺ δ' ἐστὶ παρὰ Θουκυδίδῃ*» (Βεκκ. Ἀνέκδ. 406, 19), γίνεται παρὰ τὸ *ἀνέχω*, παρ' ὃ *ἀνοκωχὴ* καὶ *ἀνοχαί*, παρὰ δὲ τὸ *ἀνέχομαι ἀνοχὴ* (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Διδ. Γραμμ. σ. ιη' καὶ § 818, 5), σημαίνει δὲ τὴν πρόσκαιρον εἰρήνην καὶ τὴν μικρὰν τοῦ πολέμου ἀναβολήν. ἐνταῦθα δὲ=τὴν διὰ συνθήκης τινὸς σύνδεσιν.—*καὶ τὸν νόμον μὴ καθιστάναι*] ἐκ τοῦ *δικαιοί ἐστε* ἐξαρτᾶται, τὸ δὲ *νόμος*=συνήθεια, ἔθιμον,—*ὥστε*] πρβλ. Α', 120, 2. Π', 45, 1.

§ 5. *Σαμίων ἀποστάντων*]=ὅτε οἱ Σάμιοι ἀπέστησαν ὑμῶν, τοῦτο δ' ἐγένετο τῷ 440 π.Χ. (ὅρα Α', 115).—*ψῆφον προσεθέμεθα ἐναντίαν ὑμῖν*]=προσέθεμεν ψῆφον ἡμῶν αὐτῶν ἐναντίαν ὑμῖν=ψήφῳ τῇ ἡμετέρᾳ ἡμεν τῆς ἐναντίας γνώμης πρὸς ὑμᾶς (πρβλ. Α', 20, 3).—*δίχα ἐψηφισμένων*]=εἰ καὶ δίχα ἐψηφισμένοι ἦσαν=εἰ καὶ διῃρημένοι ἦσαν τὰς γνώμας, πρβλ. «*τοῖσι Ἀθηναίων στρατηγοῖσι ἐγίνοντο δίχα αἱ γνῶμαι*» (Ἡροδ. ς', 100).—*τοὺς προσήκοντας*]=τοὺς σφετέρους (ὅρα Α', 43, 1. ς', 31, 3. 77, 2).—*αὐτόν τινα*]=αὐτὸν ἕκαστον=ἕνα ἕκαστον τὸν ἴδιον, πρβλ. «*τοὺς*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ζειν. Εἰ γὰρ τοὺς κακόν τι δρῶντας δεχόμενοι τιμωρήσετε, φανεῖται καὶ ἃ τῶν ὑμετέρων οὐκ ἐλάσσω ἡμῖν πρόσεισι, καὶ τὸν νόμον ἐφ' ὑμῖν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἐφ' ἡμῖν θήσετε.

41. «Δικαιώματα μὲν οὖν τάδε πρὸς ὑμᾶς ἔχομεν, ἱκανὰ κατὰ τοὺς Ἑλλήνων νόμους, παραίνεσιν δὲ καὶ ἀξίωσιν χάριτος τοιάνδε, ἣν, οὐκ ἐχθροὶ ὄντες ὥστε βλάπτειν οὐδ' αὖ φίλοι ὥστ' ἐπιχρῆσθαι, ἀντιδοθῆναι ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι φαμὲν χρῆναι. Νεῶν γὰρ μακρῶν σπανίσαντές ποτε πρὸς τὸν Αἰγινητῶν ὑπὲρ

σφετέρους ξυμμάχους αὐτόν τινα κολάζειν» (Α', 43, 1).

§ 6. *εἰ γὰρ* κτλ.] προστίθεται καὶ ἑτέρα αἰτία «*τοῦ τὸν νόμον μὴ καθιστάναι ὥστε ... δ' γεσθαι*». πρβλ. Γ', 2, 3.—*τιμωρήσετε*] ἐννοητέον τὸ *αὐτοῖς*. Ὅταν συνάπτηται μετοχὴ μετὰ ῥήματος ἑτεροσυντάκτου, ἡ πτῶσις ἐφέλκεται ὑπὸ τῆς μετοχῆς, ὡς «*τοῖς ἄλλοις ξυμβαλόντες ἐκράτησαν*» (Α', 105, 6) καὶ «*ὅποτε Ἀκαρνᾶνες τειχισάμενοι κοινῷ δικαστηρίῳ ἐχρῶντο*» (Γ', 105, 1). Ὁ Βάδαμος ὅμως γράφει «*εἰ γὰρ τοὺς κακόν τι δρῶντας δεχόμενοι φανεῖσθε, καὶ τῶν ὑμετέρων οὐκ ἐλάσσω ἡμῖν πρόσεισιν*», ὅπερ ἀποδέχεται καὶ ὁ Κόβητος, ὁ δὲ Ἑρουερδὴν καίπερ καλῶν τὴν εἰκασίαν ταύτην audacem εἰσήγαγεν εἰς τὸ κείμενον.—*φανεῖται καὶ ἃ τῶν ὑμετέρων ἡμῖν πρόσεισι*]= φανεῖται καί τινα τῶν ὑμετέρων, ἃ ἡμῖν πρόσεισιν οὐκ ἐλάσσω (τῶν ὑμῖν προσιόντων). Τὸ δὲ *φαίνεσθαι*=ἐμφανῆ γίγνεσθαι, παρίστασθαι (πρβλ. Γ', 20, 1), τὸ δὲ ἃ κεῖται ἀντ' ἀρσενικοῦ, περὶ δὲ τοῦ μέλλοντος *πρόσεισιν* ὅρα Α', 39, 3=θὰ *φανῶσι* καί τινες τῶν ὑμετέρων συμμάχων, αἵτινες οὐχὶ ὀλιγώτεροι τῶν εἰς ὑμᾶς προσερχομένων θὰ προσέλθωσιν εἰς ἡμᾶς.—*ἐφ' ὑμῖν. . ἐφ' ἡμῖν*] ἡ ἐπὶ σημαίνει τὸ ἐναντίον, ὡς «*τὴν γενομένην ἐπὶ τῷ Μήδῳ ξυμμαχίαν*» (Α', 102, 4. πρβλ. καὶ Γ', 13, 3. Ἀντιφῶν 5, 79. 6, 36. 48) καὶ «*ἐφ' ὑμῖν αὐτοῖς ἔσεσθε τὸ ἔθος τοῦτο κατασκευακότες*» (Δημ. 52, 2).

Κεφ. 41. *Ὀφείλοτε εὐγνωμοσύνην ἡμῖν διὰ τὰς πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ προτέρῳ χρόνῳ εὐεργεσίας ἡμῶν.*

§ 1. *Δικαιώματα*]=οἱ λόγοι, τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ δικαίου, τὰ στηρίγματα, αἱ δικαιολογίαι (πρβλ. Ε', 97, 1. Ϛ', 79, 2). Εἶναι δὲ κατηγορούμενον τοῦ *τάδε* (=ταῦτα ἃ νῦν εἴπομεν), ὅπερ σπανιώτερον ἀναφέρεται εἰς τὰ ἡγούμενα (πρβλ. Α', 143, 5)=τάδε εἰσὶ δικαιώματα, ἃ πρὸς ὑμᾶς ἔχομεν.—*παραίνεσιν δὲ καὶ ἀξίωσιν χάριτος*] δηλ. *ἔχομεν*=*δυνάμεθα παραινέσαι ὑμᾶς καὶ ἀξιῶσαι χάριν ἡμῖν ἀντιδοῦναι* (Κρουάζετος).—*τοιάνδε*] ἀναφέρεται εἰς τὰ ἑπόμενα, διασαφεῖται δὲ διὰ τοῦ *γὰρ* ἐν τῷ «*νεῶν γὰρ μακρῶν*» κτλ.—*ἣν*] δηλ. *χάριν*.—*οὐκ ἐχθροὶ ὄντες*]=ἐπεὶ οὐκ ἦμεν ἐχθροὶ (ὡς ὄντες ἔνσπονδοι).—*βλάπτειν*] δηλ. *τὴν χάριν*.—*ἐπιχρῆσθαι*]=οἰκείως χρῆσθαι (familiariter uti), πρβλ. Ἡρόδ. Γ', 99. (Εὐρ.) Ῥῆσ. 942. Πλάτ. Νόμ. 953. α'. Ἡ δ' ἐπὶ τοῦ ῥήματος σημαίνει κοινωνίαν (πρβλ. *ἐπιμιγνύναι, ἐπιμιξία, ἐπιγαμία*). Ὁ δὲ Σχολιαστής, ὁ Σουΐδας καὶ ὁ Ζωναρᾶς ἑρμηνεύουσιν αὐτὸ διὰ τοῦ «*πολλάκις χρῆσθαι*». Ὁ δὲ Ναβῆρος γράφει «*ἀποχρῆσθαι*» καὶ ὁ Κρουάζετος εἰκάζει *ἐπιχρῆσαι* (τοῦ *ἐπικίχρημι*). Ἡμεῖς δὲν βλέπομεν τῆς διορθώσεως τὴν ἀνάγκην, διότι=ὥστε οἰκείως (κοινωνίαν ἔχοντες) χρῆσθαι τῇ χάριτι=ἀπολαύειν τῆς χάριτος (τῆς ἀνταποδόσεως αὐτῆς) ὡς παρὰ φίλων.—*ἀντιδοθῆναι*]=ἀνταποδοθῆναι.

§ 2. *νεῶν γὰρ μακρῶν*] ὁ γὰρ διασαφητικός, *νῆες δὲ μακραὶ* εἶναι αἱ πολεμικαί, αἵτινες καὶ *μακρὰ πλοῖα* (Α', 14, 1) ἐκαλοῦντο πρὸς διάκρισιν τῶν φορτηγῶν ἢ ἐμπορικῶν πλοίων, ἅτινα ἐκαλοῦντο *πλοῖα*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὰ Μηδικὰ πόλεμον παρὰ Κορινθίων εἴκοσι ναῦς ἐλάβετε· καὶ ἡ εὐεργεσία αὕτη τε καὶ ἡ ἐς Σαμίους, τὸ δι' ἡμᾶς Πελοποννήσιους αὐτοῖς μὴ βοηθῆσαι, παρέσχεν ὑμῖν Αἰγινητῶν μὲν ἐπικράτησιν, Σαμίων δὲ κόλασιν, καὶ ἐν καιροῖς τοιούτοις ἐγένετο, οἷς μάλιστα ἄνθρωποι ἐπ' ἐχθροὺς τοὺς σφετέρους ἰόντες τῶν πάντων ἀπερίοπτοί εἰσι παρὰ τὸ νικᾶν· φίλον τε γὰρ ἡγοῦνται τὸν ὑπουργοῦντα, 3
ἢν καὶ πρότερον ἐχθρὸς ᾖ, πολέμιόν τε τὸν ἀντιστάντα, ἢν καὶ τύχῃ φίλος ὤν, ἐπεὶ καὶ τὰ οἰκεῖα χεῖρον τίθενται φιλονικίας ἕνεκα τῆς αὐτίκα.

στρογγύλα (Ξεν. Ἑλλ. Ε', α', 24) καὶ *νῆες στρογγύλαι* (Θουκ. Β', 97, 1). Περὶ δὲ τοῦ πράγματος ὅρα Ἡροδ. Ϛ', 89 περὶ τοῦ πρώτου Αἰγινητικοῦ πολέμου, ὅστις ἀπὸ τοῦ 505—491 π.Χ. διήρκεσεν, πρβλ. καὶ Α', 14, 3. — *πρὸς τὸν Αἰγινητῶν πόλεμον*] ἡ πρὸς σημαίνει σκοπόν, ἡ δὲ γενικὴ Αἰγινητῶν εἶναι γενικὴ ἐξ ἀντικειμένου (ὅρα Α', 32, 4 «*τὸν Κορινθίων πόλεμον*»). — *ὑπὲρ τὰ Μηδικά*] = πρὸ τῶν Μηδικῶν, πέραν τῶν Μηδικῶν, πρβλ. «*ὑπὲρ τὴν μεγίστην φθορὰν ἥδασι*» (= πρὸ τῆς φθορᾶς. Πλάτ. Τίμ. 23, γ'). Ὁ Κρυγῆρος, καθ' ὃν καὶ ὁ Ἐρουερδήν, ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας, ὁ δὲ Μεινέκιος γράφει «*περὶ τὰ Μηδικά*». — *εἴκοσι ναῦς*] τόσας λέγει καὶ ὁ Ἡρόδοτος (Ϛ', 89). — *ἐς Σαμίους*] ἡ ἐς σημαίνει ἀναφορὰν (ὅρα Α', 40, 5). — *τὸ δι' ἡμᾶς Πελοπ. αὐτοῖς μὴ βοηθῆσαι*] ὁ Κόβητος ὀβελίζει ταύτας τὰς λέξεις ὡς σχόλιον (Mnem. Nov. Sert. VIII p. 77). Εἶναι δὲ ἐπεξήγησις τοῦ καὶ «*ἡ ἐς Σαμίους* (*εὐεργεσία*)». — *Αἰγινητῶν ἐπικράτησιν*] γενικὴ ἐξ ἀντικειμ. = γενέσθαι κρείττονας τῶν Αἰγινητῶν, νικῆσαι αὐτούς· πρβλ. «*βιαιοτέρα ἡ ἐπικράτησις παρὰ Θουκυδίδῃ, ἢ παρομοίων ἄν τις εἶναι φαίη τὴν κατακράτησιν καὶ τὸν καταγωνισμόν*» (Πολυδ. Θ', 142). Περὶ τοῦ πράγματος ὅρα Ἡροδ. Ϛ', 92. — *Σαμίων κόλασιν*] γενικὴ ἐξ ἀντικειμ. = Σαμίους κολάσαι. — *ἐγένετο*] δηλ. ἡ εὐεργεσία. — *οἷς*] = ἐν οἷς, πρβλ. «*παρὰ πόλεσιν αἷς*» (Α', 28, 2). — *μάλιστα ἄνθρωποι*] ἢ *μάλιθ' ἄνθρωποι* κατὰ διόρθωσιν Κοβήτου (Mnem. 1880 σ. 77—78). — *τῶν πάντων ἀπερίοπτοι*] γενικὴ ἐξ ἀντικειμένου, τὸ δὲ *ἀπερίοπτος* μετ' ἐνεργ. σημασίας = τὰ πάντα οὐ περισκοποῦσιν (οὐ προορῶσιν), ἀμελοῦσιν, οὐ μεριμνῶσιν. — *παρὰ τὸ νικᾶν*] = ἐκτὸς τῆς νίκης ἢ παραβαλλόμενα πρὸς τὴν νίκην, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν νίκην (πρβλ. Α', 23, 3), ὡς «*οὐδενὸς τῶν ἀνηκέστων ἀπεχόμενοι παρὰ τὸ νικᾶν*» (Διον. Ἁλίκ. Ῥωμ. Ἀρχ. Β', 11). Δύναταί τις δὲ νὰ ἑρμηνεύσῃ καὶ διὰ τοῦ «*ἕνεκα τῆς νίκης*» (πρβλ. Α', 141, 7), πρβλ. καὶ «*τὰ οἰκεῖα χεῖρον τίθενται φιλονικίας ἕνεκα*» (§ 3).

§ 3. *ἡγοῦνται*] δηλ. *ἄνθρωποι*. — *ἢν καὶ πρότερον ἐχθρὸς ᾖ*] οὕτως ἐλέχθη γενικῶς ἀντὶ τοῦ «*εἰ καὶ πρότερον ἐχθρὸς ἦν*», πρβλ. καὶ «*ἐπειδάν τις αὐτοὺς ἐρωτᾷ, οὐδὲν ἔχουσιν εἰπεῖν*» (Πλάτ. Ἀπολ. 23, δ'). Ὁ ἐνεστὼς πολλάκις συντάσσεται μετ' ἐπιρρημάτων τοῦ παρελθόντος (*πρότερον, πρόσθεν, πάλαι*), ὅταν ἡ πρᾶξις ἀνήκῃ μὲν ἐν τῷ παρελθόντι, κατὰ δὲ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς παρατείνεται ἔτι καὶ ἐν τῷ παρόντι (ὅρα Κυννήρ. Γραμμ. § 382, 3). — *φίλος ὤν*] ἴσως γραπτέον «*φίλιος*», διότι τοῦ μὲν *φίλος* ἀντίθ. τὸ *ἐχθρός*, τοῦ δὲ *πολέμιος* τὸ *φίλιος* (Πολυδ. Γ', 62). — *τὰ οἰκεῖα*] = τὰ ἴδια αὐτῶν συμφέροντα, τὰ οἰκεῖα πράγματα αὐτῶν. — *χεῖρον τίθενται*] = χείρον φροντίζουσιν, ἀμελοῦσιν. Τὸ «*χεῖρον τίθενται τὰ οἰκεῖα*» = χεῖρον τιθέασιν (οἰκονομοῦσι, διευθετοῦσι) τὰ ἑαυτῶν οἰκεῖα, οὐ ἀντίθετον τὸ «*τὰ σφέτερ' αὐτῶν εὖ τίθενται*» (Ἰσοκρ. 20, 18, κτλ.). — *φιλονικίας*] αὕτη εἶναι ἡ ἀληθὴς γραφὴ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

42. «Ὧν ἐνθυμηθέντες καὶ νεώτερός τις παρὰ πρεσβυτέρου αὐτὰ μαθὼν ἀξιούτω τοῖς ὁμοίοις ἡμᾶς ἀμύνεσθαι, καὶ μὴ νομίσῃ δίκαια μὲν τάδε λέγεσθαι, ξύμφορα δέ, εἰ πολεμήσει, ἄλλα εἶναι. Τό τε γὰρ ξυμφέρον ἐν ᾧ ἄν τις ἐλάχιστα ἁμαρτάνῃ μάλιστα ἕπεται, καὶ τὸ μέλλον τοῦ πολέμου, ᾧ φοβοῦντες ὑμᾶς Κορκυραῖοι κελεύουσιν ἀδικεῖν, ἐν ἀφανεῖ ἔτι κεῖται, καὶ οὐκ ἄξιον

τῆς λέξεως καὶ σημαίνει τὴν ἐπιθυμίαν τῆς νίκης, πρβλ. «*φιλονικίαν διὰ τοῦ Ι. τὴν φιλίαν τῆς νίκης*» (Σχολ. Πλατ. Ἀλκιβ. 122, γ'. πρβλ. καὶ Ἀριστ. Ῥητ. Α'. ς', 10. κτλ.).—*τῆς αὐτίκα*]=τῆς παρούσης, πρβλ. «*πρὸς τὴν αὐτίκα φιλονικίαν*» (Ζ', 70, 7).

Κεφ. 42. *Οὕτω ποιοῦντες μροντίζετε καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων συμφερόντων.*

§ 1. *Ὧν ἐνθυμηθέντες*]=φροντίσαντες (rationem habentes), λαβόντες πρὸ ὀφθαλμῶν (ἐν νῷ). Τὸ *ἐνθυμεῖσθαι* παρὰ Θουκυδίδῃ συντάσσεται ὁὶς μετὰ γενικῆς οὐδετέρου ἀντωνυμίας (πρβλ. καὶ ς', 60, 1), ἀλλαχοῦ δὲ τίθεται ἀπολύτως (Α', 120, 5. Β', 43, 1) ἢ μετ' ὀνόματος κατ' αἰτιατ. πτῶσιν (Β', 40, 2. Ζ', 18, 2. 63, 3) καὶ ἀλλαχοῦ μετὰ γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς συγχρόνως, ὡς «*ἐνθυμούμενοι τάς τε ἐν ταῖς μάχαις ξυμφορὰς καὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς θεοῦ χρήσαντος*» (Ε', 32, 1). Καὶ γενικῇ μὲν συντασσόμενον=φροντίζω (rationem habeo), οὐκ ὀλιγωρῶ, αἰτιατικῇ δὲ=ἐν νῷ τίθημί τι, ἀναλογίζομαι, σκοπῶ. Ἀλλ' ἡ διαφορὰ αὕτη δὲν εἶναι σταθερὰ πάντοτε.—*νεώτερός τις*] = τῶν νεωτέρων ἕκαστός τις, πρβλ. «*αὐτόν τινα*» (Α', 40, 5).—*παρὰ πρεσβυτέρου*] διότι μέχρι τῆς ἐνάρξεως τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἀπὸ τοῦ Αἰγινητικοῦ (491—431 π. Χ.) ἦσαν 60 ἔτη. Τοῦτον μᾶλλον ἐννοεῖ, διότι ἡ τῶν Σαμίων ἀπόστασις ἐγένετο τὸ 440 π. Χ.—*αὐτὰ μαθὼν*] ὁ Κόβητος ὀβελίζει τὸ «αὐτά».—*ἀξιούτω.. νομίσῃ*] τὰ ῥήματα ἐτέθησαν ἐνικῶς καθ' ἕλξιν πρὸς τὸ *νεώτερός τις.. μαθών*», ἐν ᾧ διὰ τὸ προειρημένον «*ἐνθυμηθέντες*» ὤφειλε νὰ εἴπῃ «*ἀξιοῦτε.. καὶ μὴ νομίσητε*».—*τοῖς ὁμοίοις ἡμᾶς ἀμύνεσθαι*] τὸ μέσον *ἀμύνομαί τινα*=ἀμείβομαί τινα, πρβλ. «*δικαιοῦντες τοῖς αὐτοῖς ἀμύνεσθαι οἵσπερ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ὑπῆρξαν*» (Β', 67, 4. πρβλ. καὶ Δ', 63, 2) καὶ «*μὴ τοῖς ὁμοίοις ἀμειβόμενοι*» (Δημ. 20, 6)=διὰ τῶν ὁμοίων ἡμᾶς ἀμείβεσθαι =ὁμοίαν χάριν ἡμῖν ἀποδιδόναι.—*δίκαια τάδε λέγεσθαι*] = δίκαια τάδε εἶναι, ἃ λέγεται, πρβλ. καὶ «*τάδε ξυμφέροντα δοκεῖ λέγεσθαι*» (Α', 36, 1).—*εἰ πολεμήσει*] δηλ. *Λακεδαιμονίοις*· ὑποκείμενον εἶναι πάλιν τὸ «*νεώτερός τις*», ὁ δὲ Ἑρουερδὴν ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας ὡς σχόλιον, ὅπερ δὲν φαίνεται ὀρθὸν ἐκ τοῦ ἑπομένου «*τὸ μέλλον τοῦ πολέμου*».

§ 2. *ἐν ᾧ ἄν*]=ὅταν (πρβλ. Α', 37, 4). —*ἐλάχιστα ἁμαρτάνῃ*] σύστοιχον ἀντικείμενον (πρβλ. Α', 38, 6), τὸ δ' ἁμαρτάνειν μετ' ἠθικῆς ἐννοίας = τὸ κάλλιστον μέσον τοῦ εὐτυχεῖν ἐστι τὸ ποιεῖν τὸ ἀγαθόν (πρβλ. § 4).—*ἕπεται*] ἡ δοτικὴ αὐτοῦ ἐξηνέχθη δι' ὅλης προτάσεως=τῷ *ἐλάχιστα ἁμαρτάνοντι*. —*τὸ μέλλον τοῦ πολέμου*] δὲν εἶναι ἴσον πρὸς τὸ «*τὸν μέλλοντα πόλεμον*», ἀλλὰ πρὸς τὸ «*τὸ ἐνδεχόμενον τοῦ πολέμου, τὸ ἐπικείμενον τοῦ πολέμου, τὸ ζήτημα τοῦ πολέμου*», διὸ προστίθεται τὸ «*ἐν ἀφανεῖ ἔτι κεῖται*». Ἀναφέρεται δὲ τοῦτο εἰς τὸ ὑπὸ τῶν Κερκυραίων λεχθὲν «*εἰς τὸν μέλλοντα καὶ ὅσον οὐ παρόντα πόλεμον*» (Α', 36, 1). —*ἐν ἀφανεῖ κεῖται*] πρβλ. καὶ «*ἔστιν ἀπόρρητα καὶ ἐν ἀφανεῖ κείμενα*» (Λουκιαν. Ἑρμότ. 20) καὶ «*omnia quae ventura sunt in incerto jacent*» (Sen. de Brevit. vit. 9).—*ἐπαρθέντας*] δηλ. *ὑμᾶς* μετὰ παθ. διαθέσ.=παρορμηθέντας, παρακινηθέντας.—

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπαρθέντας αὐτῷ φανερὰν ἔχθραν ἤδη καὶ οὐ μέλλουσαν πρὸς Κορινθίους κτήσασθαι, τῆς δὲ ὑπαρχούσης πρότερον διὰ Μεγαρέας ὑποψίας σῶφρον ὑφελεῖν μᾶλλον· ἡ γὰρ τελευταία χάρις καιρὸν ἔχουσα, κἂν ἐλάσσων ᾖ, δύναται μεῖζον ἔγκλημα λῦσαι. Μηδ' ὅτι ναυτικοῦ ξυμμαχίαν μεγάλην διδόασι, τούτῳ ἐφέλκεσθε· τὸ γὰρ μὴ ἀδικεῖν τοὺς ὁμοίους ἐχυρωτέρα δύναμις ἢ τῷ αὐτίκα φανερῷ ἐπαρθέντας διὰ κινδύνων τὸ πλέον ἔχειν. 3 4

43. «Ἡμεῖς δὲ περιπεπτωκότες οἷς ἐν τῇ Λακεδαίμονι αὐτοὶ προείπομεν, 1

αὐτῷ] δηλ. τῷ *μέλλοντι τοῦ πολέμου*, ὡς δοτικὴ τοῦ προτρεπτικοῦ αἰτίου.—*ἤδη*] = νῦν πλέον (πρβλ. Α', 69,2), ὡς «ἐγὼ μέν, ὦ ἄνδρες, ἤδη ὑμᾶς ἐπαινῶ» (Ξεν. Ἀν. Α',3',16).—*καὶ οὐ μέλλουσαν*] ἀντιτίθεται εἰς τὸ «τὸ *μέλλον τοῦ πολέμου*», περὶ οὗ τοῦ «*καὶ οὔ*» ὅρα Α', 12, 4.—*τῆς δὲ ὑπαρχούσης πρότερον*] πλεονάζει τὸ *πρότερον* χάριν πλείονος σαφηνείας· διότι τὸ «ὑπάρχειν οὐχ ἁπλῶς τὸ εἶναι.. σημαίνει, ἀλλὰ τὸ πάλαι εἶναι, προεῖναι, φθάνειν» (Σουίδ. ἐν λ.), τὸ δ' ὑπάρχειν ἀντὶ τοῦ ἁπλοῦ εἶναι κείμενον εἶναι τῶν μεταγενεστέρων ἴδιον.—*διὰ Μεγαρέας*] οἵτινες πιεζόμενοι ὑπὸ Κορινθίων προσεχώρησαν εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν Ἀθηναίων καὶ προησπίσθησαν ὑπ' αὐτῶν (Α',103. 105), ὕστερον δ' ἀπέστησαν τῶν Ἀθηναίων τῇ βοηθείᾳ τῶν Κορινθίων (Α',114. 115).—*σῶφρον*] δηλ. *ἐστὶν*=εἶναι φρόνιμον,πρβλ. «εἰ σωφρονοῦσιν» (Α', 40, 2).—*τῆς ὑποψίας ὑφελεῖν*] συντάσσεται μετὰ γενικῆς διαιρετικῆς = ὑφελεῖν τι τῆς ὑποψίας (aliquid de suspicione detrahere).—*μᾶλλον*] δηλ. *ἢ μὴ ὑφελεῖν*, συναπτέον δὲ τῷ *σῶφρον*.

§ 3. *καιρὸν ἔχουσα*] = ἡ μετὰ τὴν ἔχθραν φιλίαν εὐκαίρως γενομένη (Σχολ.) = ὅταν ἐν καιρῷ γίγνηται· πρβλ. καὶ Πλουτ. Ἠθ.σ.651,24. *Χάριν* δὲ λέγει τὴν εὐεργεσίαν, ἣν θὰ παρεῖχον αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι μὴ προσλαμβάνοντες εἰς τὴν συμμαχίαν τοὺς Κερκυραίους.—*ἐλάσσων*] δηλ. τοῦ *ἐγκλήματος*. — *μεῖζον*] δηλ. τῆς *χάριτος*.

§ 4. *μηδ' ὅτι κ.τ.λ.*] ἀναφέρεται εἰς τὸ Α', 35,5 καὶ 36,3.—*ναυτικοῦ ξυμμαχίαν μεγάλην*] σχῆμα ὑπαλλαγῆς ἀντὶ τοῦ «*ναυτικοῦ μεγάλου ξυμμαχίαν*».—*τούτῳ ἐφέλκεσθε*] προστακτ. μετὰ παθητ. διαθέσ.= διὰ τούτου (τοῦ μεγάλην ξυμμαχίαν ναυτικοῦ διδόναι αὐτούς) παράγεσθε, ἀπατᾶσθε. — *τὸ γὰρ μὴ ἀδικεῖν*] πρβλ. καὶ «*τὸ γὰρ μηδὲν ἀδικεῖν ἰσχυρὰ δύναμις*» (Ἰώσηπ. Ἀρχ. Ἰουδ.ΙΒ',ζ',1).—*τοὺς ὁμοίους*] = τοὺς ὁμοίους κατὰ τὴν δύναμιν, τοὺς ὁμοίως ἐλευθέρους καὶ αὐτονόμους. — *τῷ αὐτίκα φανερῷ*]=τῇ νῦν φανερᾷ μεγάλου ναυτικοῦ ξυμμαχίᾳ, πρβλ. καὶ Σχολ. «*τῇ δυνάμει τῶν Κερκυραίων*».—*διὰ κινδύνων τὸ πλέον ἔχειν*] = μετὰ κινδύνων πλεονεκτεῖν (πρβλ. καὶ Ἀσωπ. Περ. Β', σ 606, § 84). Καὶ ὁ μὲν Κλασσήνιος νομίζει ὅτι τὸ ἄρθρον τὸ ἀνήκει εἰς τὸ «*πλέον*», οὐχὶ δὲ εἰς τὸ «*ἔχειν*», ὁ δὲ Πόππος εἰς τὸ ἀπαρέμφ.=*τὸ διὰ κινδύνων πλέον ἔχειν*, περὶ δὲ τῆς μεταθέσεως ταύτης παραβάλλει τὸ Γ'82,4, ὅπερ ἀντιτίθεται εἰς τὸ «*τὸ μὴ ἀδικεῖν*», πρὸς ὃ δὲν δύναται νὰ ἀντιτίθηται ἀνάρθρως, πρβλ. καὶ «*τοῦ μὴ πλέον ἔχειν*» (Α',76,2), ὁ δ' Ἐρουερδὴν ἔκ τινος ὑποθέσεως τοῦ Κλασσηνίου γράφει «*διὰ κινδύνων τι πλέον ἔχειν*», πρβλ. «*ἢν οἴηταί τι πλέον σχήσειν*» (Δ', 59, 2) καὶ «*ἐλπίζων πλέον τι σχήσειν ἀπ' αὐτοῦ*» (Η',99,1)=ὄφελός τι ἕξειν.

Κεφ. 43. *Μὴ δεχόμενοι τοὺς Κερκυραίους καὶ τὰ προσήκοντα πράττετε καὶ τὰ ἄριστα ὑμῖν αὐτοῖς βουλεύεσθε.*

§ 1. *περιπεπτωκότες οἷς*] τινὲς μὲν συντάττουσιν ὧδε· «*περιπεπτωκότες τούτοις*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοὺς σφετέρους ξυμμάχους αὐτόν τινα κολάζειν, νῦν παρ' ὑμῶν τὸ αὐτὸ ἀξιοῦμεν νομίζεσθαι, καὶ μὴ τῇ ὑμετέρᾳ ψήφῳ ὠφεληθέντας τῇ ὑμετέρᾳ ἡμᾶς βλάψαι. Τὸ δ' ἴσον ἀνταπόδοτε, γνόντες τοῦτον ἐκεῖνόν εἶναι τὸν καιρόν, ἐν ᾧ ὅ τε ὑπουργῶν φίλος μάλιστα καὶ ὁ ἀντιστὰς ἐχθρός. Καὶ Κορκυραίους τούσδε μήτε ξυμμάχους δέχεσθε βίᾳ ἡμῶν μήτε ἀμύνετε αὐτοῖς ἀδικοῦσιν. Καὶ τάδε ποιοῦντες τὰ προσήκοντά τε δράσετε καὶ τὰ ἄριστα βουλεύσεσθε ὑμῖν αὐτοῖς».

44. Τοιαῦτα δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι εἶπον. Ἀθηναῖοι δὲ ἀκούσαντες ἀμφοτέρων, γενομένης καὶ δὶς ἐκκλησίας, τῇ μὲν προτέρᾳ οὐχ ἧσσον τῶν Κορινθίων πρὸς τοῖς περιπεπτωκόσι ἐν τῇ Λακεδαίμονι αὐτοῖς προείπομεν τοὺς σφετέρους ξυμμάχους αὐτόν τινα κολάζειν», τὸ δὲ περιπεπτωκότα ἀποδίδοται τῷ «αὐτόν τινα», ἄλλοι δὲ ἑρμηνεύοντες τὸ «οἷς» διὰ τοῦ «τούτοις ἃ προείπομεν» ἐκλαμβάνουσι τὸ «τοὺς σφετέρους ξυμμάχους αὐτόν τινα κολάζειν» ὡς ἐπεξήγησιν, ὁ δὲ Κόβητος, Δωριαῖος καὶ Ἑρυσιβόην ὀβελίζουσι τὸ «τοὺς σφετέρους ξυμμάχους αὐτόν τινα κολάζειν» ὡς σχόλιον εἰλημμένον ἐκ τοῦ Α', 40, 5. Τὸ περιπίπτειν λέγεται ἐπὶ δυστυχημάτων καὶ δυσκόλων περιστάσεων=ἀφ' οὗ ἤλθομεν εἰς τὴν δύσκολον περίστασιν τούτων τῶν πραγμάτων, ἄτινά κτλ. — ἐν τῇ Λακεδαίμονι] ὅτε ἐγίνετο σκέψις, ἂν ἔπρεπε νὰ βοηθήσωσι τοὺς Σαμίους ἢ μή (Α', 40, 5). — προείπομεν] = ἐκηρύξαμεν, ἐδηλώσαμεν (pronuntiavimus, declaravimus), πρβλ. Α', 26, 5. — τοὺς σφετέρους] = τοὺς προσήκοντας (Α', 40, 5), ἀποδίδοται τῷ «αὐτόν τινα». — τὸ αὐτὸ . . νομίζεσθαι] τὸ νομίζομαί τι = νομίζω τι ἐμαυτῷ = λαμβάνω τι ἀνῆκον ἐμαυτῷ, πρβλ. καὶ «νομίζομαι οὐ μόνον τὸ φέρομαι ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπολαμβάνω» (Θωμ. Μάγιστρ. σ. 543, 3). — ὠφεληθέντας . . βλάψαι] ὑποκείμ. ἀμφοτέρων εἶναι τὸ ὑμᾶς, ὅπερ ἐννοεῖται ἐκ τοῦ «παρ' ὑμῶν». Ὁ Ἑρυσιβόην δὲ εἰσήγαγεν αὐτὸ εἰς τὸ κείμενον γράφων «ὠφεληθέντας ὑμᾶς».

§ 2. γνόντες . . εἶναι] τὸ γιγνώσκω μετὰ μετοχῆς μὲν συντασσόμενον = ἔχω γνῶσίν τινος, γνωρίζω, ἐννοῶ, μετ' ἀπαρεμφάτου δὲ = ἔχω γνώμην, νομίζω, κρίνω καὶ ἀποφαίζω, ὡς «ἔγνωσαν κερδαλεώτερον εἶναι» (Ξεν. Ἀν. Α', 9', 17] καὶ «Ἀγησίλαος ἔγνω διώκειν τοὺς ἐκ τῶν εὐνόμων προσκειμένους» [Ξεν. Ἑλλ. Δ', Ϛ', 9), — τοῦτον ἐκεῖνον εἶναι τὸν καιρὸν ἐν ᾧ] τὸ μὲν τοῦτον τὸν καιρὸν (= ἡ παροῦσα περίστασις) εἶναι τὸ ὑποκείμενον, τὸ δὲ ἐκεῖνον κατηγορ. = τοῦτον τὸν καιρὸν εἶναι ἐκεῖνον (πρβλ. Α', 41, 3. 42, 3), ἐν ᾧ, κατ' ἄλλους δὲ = ἐκεῖνον τὸν καιρὸν εἶναι τοῦτον (κατηγορ.). — μάλιστα] ἀνήκει τῷ τε φίλος καὶ τῷ ἐχθρός. — ἐχθρός] πρβλ. Α', 41, 3.

§ 3. δέχεσθε . . ἀμύνετε] προστακτικαί. — βίᾳ ἡμῶν] = ἀκόντων ἡμῶν (nobis invitis), πρβλ. καὶ Α', 68, 4. Δ', 99. Ε', 21, 2. — ἀδικοῦσιν] μετὰ σημασ. παρακειμ. = ἠδικηκόσιν.

§ 4. τάδε ποιοῦντες] = ἐὰν τάδε (τὰ ἡγούμενα) ποιῆτε, — ὑμῖν αὐτοῖς] δοτικὴ περιποιητική, τὸ δὲ τὰ ἄριστα συστοιχεῖ ἀντικ. τοῦ βουλεύσεσθε (= τὰς ἀρίστας βουλάς). πρβλ. καὶ Α', 85, 2. Ϛ', 23, 3.

Κεφ. 44. *Οἱ Ἀθηναῖοι ποιοῦνται ἐπιμαχίαν τοῖς Κερκυραίοις.*

§ 1. Τοιαῦτα δὲ] ὡς πρῶτον μὲν εἶπεν «οἱ μὲν Κορκυραῖοι ἔλεξαν τοιάδε» (Α', 31, 3], εἰς ἃ ἀναφέρεται τὸ «τοιαῦτα μὲν οἱ Κορκυραῖοι εἶπον» (Α', 36, 4), οὕτως ἐν τῷ λόγῳ τῶν Κορινθίων λέγει· «οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ' αὐτοὺς τοιάδε», εἰς ὃ ἀποδίδοται τὸ «τοιαῦτα δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι εἶπον». — καὶ δίς] ὁ καὶ ἐπιδοτικὸς = οὐ μόνον ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ δίς, δι' οὗ δείκνυεται ἡ ἐμβρίθεια τῆς σκέψεως. — οὐχ ἧσσον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀπεδέξαντο τοὺς λόγους, ἐν δὲ τῇ ὑστέρᾳ μετέγνωσαν Κορκυραίους ξυμμαχίαν μὴ ποιήσασθαι ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν (εἰ γὰρ ἐπὶ Κόρινθον ἐκέλευον στρατὸν οἱ Κορκυραῖοι ξυμπλεῖν, ἦσαν ἂν αὐτοῖς οἱ τοὺς Πελοποννησίους σπονδαί), ἐπιμαχίαν δὲ ἐποιήσαντο τῇ ἀλλήλων βοηθεῖν ἤν τις ἐπὶ Κόρκυραν ἴῃ ἢ ἐπὶ Ἀθήνας ἢ τοὺς τούτων ξυμμάχους. Ἐδόκει γὰρ πρὸς Πελοποννησίους πόλεμος καὶ ὡς ἐσεσθαι αὐτοῖς, καὶ τὴν Κόρκυραν ἐβούλοντο μὴ προέσθαι Κορινθίοις ναυτικὸν ἔχουσαν τοσοῦτον, ξυγκρούειν δὲ ὅτι

δηλ. ἢ τοὺς ἐῶν Κορκυραίων, τὸ δὲ αὐχ ἧσσον κατὰ λιτότητα—μᾶλλον. — ἀπεδέξαντο τοὺς λόγους] τὸ δέχομαι διαφέρει τοῦ ἀποδέχομαι· ἐὰν τίς τι παρέχῃ ἡμῖν χρεστὸν δεχόμεθα, ἀκούοντες δὲ ὅ,τι ἐπιδοκιμάζομεν ἀποδεχόμεθα (πρβλ. Πλάτ. Φαίδ. 85, γ'. 89, α'. Λάχ. 188, ε'. κτλ.). Λύτη εἶναι ἡ συνήθης χρῆσις, διότι λέγεται. καὶ ἀποδέχομαι διαβολάς (Θουκ. Ϛ'. 29,2. 41,2), κατηγορίας (Γ'. 3,1), πράξεις (Ἰσοκρ. 12,182-184), κτλ.—ἐν δὲ τῇ ὑστέρᾳ] κατὰ διόρθωσιν Κοβήτου (Var. Lect. 246) ἀντὶ τοῦ ὑστεραίᾳ, ὅπερ φέρεται καὶ ἀλλαχοῦ (Γ'. 91, 5. Ε'. 46, 1. Ζ'. 44,2), ἀλλὰ καὶ ταῦτα τὰ χωρὶς διωρθώθησαν, οἱ δ' ἄλλοι τῶν ἑρμηνευτῶν δεχόμενοι τὴν γραφὴν «ἐν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ» ἑρμηνεύουσι διὰ τοῦ «ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ κατὰ τὴν ὑστεραίαν γενομένῃ» (in contione postero die habita), ὅπερ δὶν ἔχει ὀρθῶς· διότι τὸ μὲν ὕστερος ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ πρότερος, τὸ δ' ὑστεραῖος εἰς τὸ προτεραῖος, ἅτινα λέγονται ἐπὶ χρόνου καὶ τίθεται ἢ ὑπονοεῖται καὶ ἡ λέξις ἡμέρα.—μετέγνωσαν μὴ ποιήσασθαι]=μεταβαλόντες γνώμην. ἔγνωσαν (ἀπεφήσαν) μὴ ποιήσασθαι (πρβλ. καὶ Ξεν. Παιδ. Α', α', 3. Ε', ε', 40). Πολλὰ ἐκ προθέσεων (μάλιστα ἐκ τῆς μετὰ καὶ ἐκ) ῥήματα τίθενται μετὰ περιεκτικῆς ἐννοίας, ὥστε πρὸς τῇ ἐννοίᾳ τοῦ συνθέτου ἐννοεῖται καὶ ἡ τοῦ ἁπλοῦ (ὅρα Κυνηγ. Γραμμ. § 597, α.).—ξυμμαχίαν..ἐπιμαχίαν] τὸ μὲν συμμαχία εἶναι περιεκτικώτερον—ἀμυντικὸς καὶ ἐπιθετικὸς πόλεμος, τὸ δ' ἐπιμαχία, ἵνθα ἡ ἐπὶ σημαίνει κοινωνίαν ὡς ἐν τῷ ἐπιγαμία, ἐπιμιξία.—ἀμυντικὸς πόλεμος (πρβλ. Ε', 27, 1. 48, 2. Ϛ', 79, 1).—ὥστε]=ἐφ' ὥτε (ἐπὶ τῷ ὅρῳ). πρβλ. Α', 29, 4. — ὁρίσαι δηλ. ταῖς Κορκυραίοις, ἐξαρτᾶται ὃ ἐκ τοῦ ξυμπλεῖν. εἰς δὲ τὸ ἐκέλευον ἐνναητέον τὸ ἀντικείμ. αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Ἀθηναίους). — αὐτοῖς] δηλ. ταῖς Ἀθηναίοις. Εἶναι δὲ δοτικὴ κτητικὴ τοῦ καὶ σπονδαί». — ἐπιμαχίαν δὲ ἐποιήσαντο] μετὰ τὴν παρένθεσιν ὁ λόγος μετεβλήθη εἰς ὀρθὸν (πρβλ. Β', 5, 5), ἀλλ' ὁ Κόβητος ὠβελίζει· τὸ ἐποιήσαντο ἐξαρτῶν τὸ ἀπαρέμφατον ἐκ τοῦ ὥστε (πρβλ. Α', 117, 3. Β', 4, 7). — τῇ ἀλλήλων βοηθεῖν] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐπιμαχίαν ἐποιήσαντο καὶ δὲν ἐννοεῖται τὸ ὥστε. τὸ δὲ βοηθεῖν—ὥστε βοηθεῖν (πρβλ. Α', 117, 3. Β', 4, 7. Ε', 48, 2. Ϛ', 79, 1), εἰς δὲ τὸ «τῇ ἀλλήλων» ἐννοητέον τὸ «γῇ» (πρβλ. Α', 15, 2. 142, 4. 143, 2. Β', 20, 4. Γ', 144, 3. Δ', 97, 3. Ε', 27, 2). — ἢ Ἀθήνας] ὁ Ἡρουερδὴν γράφει «ἢ ἐπ' Ἀθήνας», ἀλλ' ἡ πρόθεσις δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπαναληφθῇ (ὅρα Ε', 41, 2).—τούτων] δηλ. Κορκυραίων καὶ Ἀθηναίων».

§ 2. καὶ ὡς] γίνεται ἐκ τοῦ «καὶ ὃς» (=καὶ οὗτος), ὃς ὀφείλει νὰ περισπᾶται καὶ μὴ ὀξύνηται=καὶ οὕτως (καὶ ἐν τῇ περιστάσει, καθ' ἣν θὰ ἀπέρριπτον τὴν αἴτησιν τῶν Κερκυραίων).—καὶ ἐβούλοντο] ὁ καὶ εἶναι ἀκολουθίας σημαντικὸς=καὶ διὰ τοῦτο. ὥστε. — μὴ προέσθαι] ὅρα Α', 30, 3. — ναυτικὸν τοσοῦτον] ἐξ 120 τριήρων συγκείμενον (Α', 25, 4).—ξυγκρούειν]=τιθέναι εἰς σύγκρουσιν, πρβλ. «πάντας συνέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μάλιστα αὐτοὺς ἀλλήλοις, ἵνα (ἀσθενεστέροις οὖσιν, ἢν τι δέῃ, Κορινθίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις ναυτικὸν ἔχουσιν) ἐς πόλεμον καθίστωνται. Ἅμα δὲ τῆς τε Ἰταλίας καὶ Σικελίας καλῶς ἐφαίνετο αὐτοῖς ἡ νῆσος ἐν παράπλῳ κεῖσθαι, ὥστε ἐπικωλύειν τοὺς ἀπὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ ἐπιπλέοντας ἐς ἐκείνην τὴν θάλασσαν.

45. Τοιαύτῃ μὲν γνώμῃ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Κορκυραίους προσεδέξαντο, καὶ (τῶν Κορινθίων ἀπελθόντων) οὐ πολὺ ὕστερον δέκα ναῦς αὐτοῖς ἀπέστειλαν βοηθούς· ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Λακεδαιμόνιός τε Κίμωνος καὶ Διότιμος ὁ Στροβίχου καὶ Πρωτέας ὁ Ἐπικλέους. Προεῖπον δὲ αὐτοῖς μὴ ναυμαχεῖν Κορινθίοις, ἢν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι καὶ μέλλωσιν ἀποβαίνειν ἢ ἐς τῶν ἐκεί-

κρονε καὶ πρὸς αὐτοὺς ἐτάραττεν» (Δημ. 18,19. πρβλ. καὶ § 163. Ἱστορ. 4,134). — *ὅτι μάλιστα*] τὸ ὅτι ἐπιτείνει τὸ *μάλιστα* = ὅσον τὸ δυνατὸν μάλιστα. — *ἀσθενεστέροις οὖσιν*] προετάχθη χάριν ἐμφάσεως = ἐν ᾧ εἶναι ἀσθενέστεροι ἢ πρότερον (ἄνευ συγκρούσεων πρὸς ἀλλήλους). — *ἤν τι δέῃ*] ὁηλ. *αὐτοὺς ἐς πόλεμον καθίστασθαι*. — *Κορινθίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις*] ὁοτικαὶ τῆς ἀναφορᾶς = ὡς πρὸς Κορινθίους καὶ τοὺς ἄλλους (τῶν Πελοποννησίων). — *ναυτικὸν ἔχουσιν*] ὁ Βεκκῆρος, Κρυγῆρος καὶ Ἑρουερδὴν γράφουσι «τοῖς ναυτικὸν ἔχουσιν», ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀνάγκη τῆς προσθήκης τοῦ ἄρθρου, διότι τὸ «*ναυτικὸν ἔχουσιν*» = ναυτικοῖς, ὁ δὲ Κλασσήνιος παραβάλλει πρὸς τὸ «*τοὺς ἄλλους ἐπὶ Θράκης ξυμμάχους*» (Α', 56,2). πρβλ. καὶ «*τἆλλα ἐπιτήδεια*» (Δ', 69,1), «*τἆλλα πιστὰ* (Γ', 90,4), «*τῶν ἄλλων ἀφικνουμένων καὶ σαφῶς κατηγορούντων*» (Α', 91, 1). — *ἐς πόλεμον καθιστῶνται*] ὁηλ. οἱ Ἀθηναῖοι. Τί σημαίνει δὲ τὸ *ἐς πόλεμον καθίστασθαι* ὁρα Α', 1, 1.

§ 3. *τῆς Ἰταλίας καὶ Σικελίας*] αἱ γενικαὶ ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ «*ἐν παράπλῳ*», πρβλ. Α', 36,2. ἔνθα κεῖται ἡ γενικὴ παράπλου, ἣν καὶ ἐνταῦθα ὁ Ἑρουερδὴν προτιμᾷ. Ὁ Κόβητος δὲ πᾶσαν ταύτην τὴν παράγραφον ὁβελίζει ὡς εἰλημμένην ἐκ τοῦ Α', 36,2. — *αὐτοῖς*] ὁηλ. τοῖς Ἀθηναίοις.

Κεφ. 45. Οἱ Ἀθηναῖοι πέμπουσι Κερκυραίοις δέκα ναῦς.

§ 1. *Τοιαύτῃ μὲν*] ἀσύνδετον πρὸς τὰ προηγούμενα, ὅπερ γίνεται συχνάκις ἐπὶ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων. — *προσεδέξαντο*] = προσέλαβον (πρβλ. Πλουτ. Περικλ. 29). — *οὐ πολὺ ὕστερον*] πρβλ. καὶ Α', 62,5. Ἡ αἰτιατ. *πολὺ* σημαίνει τὸ ποσὸν τοῦ μέτρου καὶ τίθεται μετὰ τῶν παραθετικῶν ἀντὶ τοῦ «*οὐ πολλῷ ὕστερον*» (Α', 51, 4, Β', 49,4), ἀνθ' οὗ ὁ Θουκυδίδης μεταχειρίζεται καὶ τὸ «*ὕστερον οὐ πολλῷ*» (ὅρα Α', 18, 2). — *δέκα ναῦς*] πρβλ. καὶ Πλουτάρχ. Περικλ. 29. Διόδωρ. ΙΒ', λγ', 2. Ὁ Πλούταρχος λέγει ὅτι ἐστάλησαν μόναι 10 ὑπὸ τοῦ Περικλέους νῆες, ἵνα μὴ ὁ φιλολάκων υἱὸς τοῦ Κίμωνος κατορθώσῃ μέγα τι, ἀλλὰ προσβιαβληθῇ ἐπὶ λακωνισμῷ.

§ 2. *ἐστρατήγει*] προτάσσεται ἐνικῶς (ὅρα Α', 29,2. 47,1). — *Λακεδαιμόνιος*] ὁ Κίμων, ὃς ἦν πρόξενος τῶν Σπαρτιατῶν· ἔδωκε τοῦτο τὸ ὄνομα εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ· οἱ δὲ ἄλλοι υἱοὶ αὐτοῦ ἐκαλοῦντο Λάκων καὶ Θεσσαλός (Πλουτάρχ. Κίμ. 16). — *Διότιμος*] ἦν Ἀχαρνεύς (Λυσί. 31,16). — *Πρωτέας*] στρατηγὸς ἐν τῷ 431 π.Χ. (Β', 23,2).

§ 3. *προεῖπον*] ὅρα Α', 26,5. — *καὶ μέλλωσιν ἀποβαίνειν*] ὁ Ἑρουερδὴν ὁβελίζει τὰς λέξεις ταύτας παραβάλλων πρὸς τὸ «*εἰ δὲ ἐπὶ Κόρκυραν πλευσεῖσθε ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τι χωρίων, οὐ περιοψόμεθα κατὰ τὸ δυνατόν*» (Α', 53,4). — *ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τι χωρίων*] σχῆμα ὑπερβατόν, πρβλ. καὶ «*ἐς τοῦ χωρίου ἰδιώτου*» (Α', 106, 1). Ἡ μὲν ἐς ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *πλέωσι*, τὸ δὲ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λύειν [ἕνεκα] τὰς σπονδάς. Αἱ μὲν δὴ νῆες ἀφικνοῦνται ἐς τὴν Κόρκυραν.

46. Οἱ δὲ Κορίνθιοι, ἐπειδὴ αὐτοῖς παρεσκευάστο, ἔπλεον ἐπὶ τὴν Κόρκυραν ναυσὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἦσαν δὲ Πλείων μὲν δέκα, Μεγαρέων δὲ δώδεκα καὶ Λευκαδίων δέκα, Ἀμπρακιωτῶν δὲ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι καὶ Ἀναστορίων μία, αὐτῶν δὲ Κορινθίων ἐνενήκοντα· στρατηγοὶ δὲ τούτων ἦσαν μὲν καὶ κατὰ πόλεις ἑκάστων, Κορινθίων δὲ Ξενοκλείδης ὁ Εὐθυκλέους πέμπτος αὐτὸς. Ἐπειδὴ δὲ προσέμιξαν τῇ κατὰ Κόρκυραν ἠπείρῳ ἀπὸ Λευκίμμης πλέοντες,

ἐκείνων ἐκ τοῦ χωρίων, τοῦτο δὲ ἐκ τοῦ τί=εἴς τι τῶν χωρίων ἐκείνων (τῶν Κορκυραίων ὁηλ.), πρβλ. Α',53,4, ἔνθα αἱ αὐταὶ λέξεις ὑπάρχουσι, καὶ «τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τινὲς *πόλεων*» (Ε', 82, 6). Ἐννοεῖ δὲ τὴν Ἐπίδαμνον (Σχολ.) καὶ μικρὰς νήσους περὶ αὐτὴν καὶ τὴν πέραν ἤπειρον (Γ',85,2).—*οὕτω δὲ κωλύειν*] τὸ μὲν *οὕτω* περιέχει τὴν ὑπόθεσιν=ἐὰν δὲ τοῦτο ποιῶσιν οἱ Κορίνθιοι (ὅρα Γ.Ζηκιδ.Συντ.§ 533), πρβλ. καὶ Β',11,5.κτλ., τὸ δὲ *κωλύειν* ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *προεῖπον* ὐντελικὸν ἀπαρέμφατον, διότι τὸ *προεῖπον*=προλαβόντες ἐκέλευσαν.—*κατὰ δύναμιν*] ἡ κατὰ σημαίνει ἀναφορὰν, πρβλ. καὶ «κατὰ τὸ δυνατὸν» (Α', 53, 4) = καθ' ὅσον οἷοί τ' εἰσὶ κωλύειν αὐτοὺς (πρβλ. Ἰσοκρ.5,134).—*τοῦ μὴ λύειν ἕνεκα*] ὠβελίσαμεν τὸ *ἕνεκα* κατὰ Κόβητον σχόλιον ὄν, διότι πολλάκις τίθεται τὸ συναρθρον ἀπαρέμφ. συνήθως μὲν μετὰ τοῦ *μή*, σπανίως δὲ ἄνευ αὐτοῦ (Α',4.Η',39,4) κατὰ γενικὴν εἰς ὁήλωσιν τῆς αἰτίας (ὅρα καὶ Γ. Ζηκιδ.Συντ.§ 103,σημ.1).

Κεφ. 46. *Οἱ Κορίνθιοι πλέοντες κατὰ Κερκύρας μετὰ 150 νεῶν ὡρμίσθησαν εἰς τὸ Χειμήριον τῆς Θεσπρωτίδος γῆς.*

§ 1. *ἐπειδὴ αὐτοῖς παρεσκεύαστο*] πρβλ. καὶ Α',48,1.Γ',22,1. εἶναι δὲ ἀπρόσωπον τὸ ῥῆμα ἔχον ὑποκείμ. τὴν ἀφῃρημένην ἔννοιαν=παρασκευὴ ἐγεγόνει αὐτοῖς (ὅρα Γ.Ζηκιδ.Συντ.§18,4.Ἀσωπ.Εἰσ.εἰς σύντ. σ.567,§ 27), ἄλλοι δὲ παραλαμβάνουσιν ὑποκείμεν. τὸ «τὰ πράγματα» κατὰ τὸ «ἐπειδὴ ἑτοῖμα ἦν» (Β',56,1), ὁ δὲ Σχολ. τὸ «τὰ τῆς μάχης» καὶ ἄλλοι τὸ «τὰ πάντα» κατὰ τὸ τοῦ Ἡροδότου «ἐπειδὴ οἱ τὰ πάντα παρεσκεύαστο» (Δ',83).

§ 2. *κατὰ πόλεις*] διορίζει τὸ ἑκάστων, ὅπερ ἰσοῦται τῷ=*κατὰ πόλιν ἑκάστην*.—*Ξενοκλείδης*] ἀλλαχοῦ δὲ ὑπάρχει ὁ δωρικὸς τύπος *Ξενοκλείδας* (Γ' 114, 1).—*πέμπτος αὐτὸς*] «ἀντὶ τοῦ μετ' ἄλλων τεσσάρων, αὐτὸς δὲ ἀντὶ τοῦ πρῶτος· ὡς γὰρ τῶν ἄλλων μὴ ὄντων ἐπισήμων, τῇ τοῦ ἑνὸς ἠρκέσθη ὀνομασίᾳ» (Σχολ.). Ἦ αὐτὸς μετὰ τῶν ἀριθμητικῶν τακτικῶν ἐπιθέτων ἀπὸ τοῦ τρίτος συμπεριλαμβανομένου καὶ ἑρεξῆς=μεταξὺ τῶν ἄλλων αὐτὸς κατ' ἐξοχήν (πρβλ.Α',61,1.116,1.Β',79,1). Οἱ δὲ Κορίνθιοι στρατηγοὶ ἦσαν καὶ τοῦ ὅλου στόλου στρατηγοί.

§ 3. *προσέμιξαν*]=προσήγγισαν, ἐπλησίασαν (πρβλ.Γ',22,1.29,1.31,2).—*κατὰ Κόρκυραν*]=καταντικρὺ τῆς Κερκύρας (πρβλ. Α',48,4.136,4.Β',30,2).—*ὁρμίζονται ἐς*] οὕτω σχεδὸν στερεῶς ὁ Θουκυδίδης συντάττει (πρβλ.Γ',76,1.Η',11,1. 92,3), ἀλλὰ καὶ *ὁρμίζονται κατὰ Ἐρινεὸν* (Ζ'34,1), πρβλ. καὶ «ἔσχον ἐς» (Α',110, 4.Β',25,3) καὶ ἔσχον κατὰ (Β',91,1.Δ', 129,3.Ε',97,1).—*Χειμέριον*] Χειμέριον ἐπὶ Στράβωνος ἦν καὶ ἀκρωτήριον καὶ λιμὴν καλούμενος *Γλυκὺς λιμήν*, εἰς ὃν ἐμβάλλει ὁ Ἀχέρων ποταμὸς (Στράβ. Ζ'. 5, σ. 324), σήμερον δὲ τὸ μὲν ἀκρωτήριον κατέχει *Βάρλας*, ὁ δὲ λιμὴν *Σπλάντζα* ἢ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τες, ὁρμίζονται ἐς Χειμέριον τῆς Θεσπρωτίδος γῆς. Ἔστι δὲ λιμήν, καὶ πόλις ὑπὲρ αὐτοῦ κεῖται ἀπὸ θαλάσσης ἐν τῇ Ἐλαιατίδι τῆς Θεσπρωτίδος Ἐφύρη. Ἐξίησι δὲ παρ' αὐτὴν Ἀχερουσία λίμνη ἐς θάλασσαν· διὰ δὲ τῆς Θεσπρωτίδος Ἀχέρων ποταμὸς ῥέων ἐσβάλλει ἐς αὐτήν, ἀφ' οὗ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔχει· ῥεῖ δὲ καὶ Θύαμις ποταμός, ὁρίζων τήν Θεσπρωτίδα καὶ Κεστρίνην, ὧν ἐντὸς ἡ ἄκρα ἀνέχει τὸ Χειμέριον. Οἱ μὲν οὖν Κορίνθιοι τῆς ἠπείρου ἐνταῦθα ὁρμίζονται τε καὶ στρατόπεδον ἐποιήσαντο.

47. Οἱ δὲ Κορκυραῖοι ὡς ἤσθοντο αὐτοὺς προσπλέοντας, πληρώσαντες δέκα καὶ ἑκατὸν ναῦς, ὧν ἦρχε Μικιάδης καὶ Αἰσιμίδης καὶ Εὐρύβατος, ἐστρατο-

Porta Fanari. — *τῆς Θεσπρωτίδος γῆς*] ὁ Ἑρουερδὴν ὀβελίζει τὸ γῆς, εἶναι δὲ γενικὴ διαιρετική.

§ 4. *ἔστι δὲ λιμήν*] δηλ. *τὸ Χειμέριον*. — *ὑπὲρ αὐτοῦ*]=ὑπεράνω αὐτοῦ (τοῦ Χειμερίου). — *ἀπὸ θαλάσσης*] = μακρὰν τῆς θαλάσσης (πρβλ. Α', 7, 2). — *Ἐλαιατίδι*] χώρᾳ ἐν Ἠπείρῳ τῆς Θεσπρωτίδος, ἥτις ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐκ τῆς *Ἐλαίας* πόλεως ἢ τοῦ λιμένος, ὃν μνημονεύει ὁ Σκύλαξ (30) καὶ ὅστις κατά τινας μὲν εἶναι ὁ αὐτὸς τῷ *Γλυκεῖ λιμένι*, κατ' ἄλλους δὲ ἐγγὺς αὐτοῦ (Pouquev. Grace. II, p. 2 κ. ἑ.) — *Ἐφύρη*] τὰ εἰς -ρη λήγοντα εἶναι Ἰωνικὰ πλὴν τοῦ παρὰ Θουκυδίδου *Ἐφύρη* [πρβλ. Βεκκ. Ἀνέκδ., σ. 1173 καὶ Cram. Ἀνέκδ. I, 159, 15). Λύτη δὲ μνημονεύεται καὶ ὑπὸ Πινδάρου (Νεμ. Ζ', 55) καὶ μετὰ ταῦτα ὠνομάσθη *Κίχυρος* (Στράβ. Ζ'. 5, σ. 324. Σχολ. Πινδ. Νεμ. Ζ'. 55), ὡς φαίνεται δέ, ἔκειτο παρὰ τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου 4 μίλια μακρὰν τοῦ λιμένος (Leak. Grace. sept. VI. p. 73), εἰ καὶ διαφωνεῖ ὁ Βουρσιανὸς (Geogr. I, p. 29). — *ἐξίησι*] ἀμεταβ. = ἐκβάλλει, ἐκχύνεται (πρβλ. Δ', 103, 1. Ἡρόδ. Ϛ', 20) — *παρ' αὐτὴν*] δηλ. *τὴν Ἐφύρην*. — *Ἀχερουσία λίμνη*] εἶναι θαλάσσια ἕλη μὴ ῥέοντα, ὅπερ ποτὲ συνέβαινεν, ὡς ὁ Στράβων λέγει· «εἰς *Γλυκὺν λιμένα* ἐμβάλλει ὁ *Ἀχέρων ποταμός*, ῥέων ἐκ τῆς *Ἀχερουσίας λίμνης*» (Ζ', σ. 324). — *διὰ δὲ τῆς Θεσπρωτίδος*] ὁ δὲ Λίβιος (VIII, 24, 3) ἐκ τῆς Μολοσσίδος λέγει, ὅπερ πιθανῶς γίνεται διὰ τὴν μεταβολὴν τῶν ὁρίων ἑκατέρας χώρας ἐπ' αὐτοῦ. — *Ἀχέρων ποταμός*] νῦν ποταμὸς *Σουλιώτικος* καὶ *Γούρλα*. Περὶ δὲ τοῦ ἄρθρου μὴ τιθεμένου, ὡς καὶ μικρὸν ὄπισθεν *Θύαμις ποταμός*, ὅρα Α', 16. — *ἐσβάλλει*] ἀμεταβ. = χύνεται. — *ἐς αὐτὴν*] δηλ. *τὴν Ἀχερουσίαν λίμνην*. — *Θύαμις*] ὁ νῦν *Καλαμᾶς*, ὅστις πηγάζει παρὰ τὰ *Δολιανὰ* ἐκ τῆς λίμνης *Ἀρεζίστης*. — *Κεστρίνην*] χώραν τῆς Ἠπείρου ὑπὲρ Θύαμιν ποταμόν, κληθεῖσαν οὕτω ἀπὸ Κεστρίνου τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἑλένου καὶ τῆς Ἀνδρομάχης (Παυσαν. Α', ια', 2, Β', κγ', 6). — *ὧν ἐντὸς*] δηλ. τοῦ Ἀχέροντος καὶ Θυάμιδος ποταμοῦ — *ἡ ἄκρα... τὸ Χειμέριον*] πρβλ. καὶ «τῇ *Λευκίμμῃ* τῷ ἀκρωτηρίῳ» (Α', 47, 2), τοὐναντίον δὲ ἄνευ ἄρθρου «ἄκρα *Ἰαπυγία*» (Ϛ', 30, 1). — *ἀνέχει*] ἀμεταβ. = ἀνατείνεται, ἐκτείνεται (πρβλ. Δ', 53, 3. Ζ', 34, 2).

§ 5. *τῆς ἠπείρου*] γενικὴ διαιρετικὴ τοῦ *ἐνταῦθα*. — *στρατόπεδον ἐποιήσαντο*] = ἐστρατοπέδευσαν.

Κεφ. 47. *Οἱ Κερκυραῖοι μετὰ 110 ἰδίων νεῶν καὶ 10 Ἀττικῶν ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν Συβότοις.*

§ 1. *προσπλέοντας*] = ἐπιπλέοντας (πρβλ. Β', 83, 3). — *Μικιάδης*] τὰ ἄριστα τῶν ἀντιγράφων ἔχουσι *Μεικιάδης*, προτιμητέα δὲ ἡ διὰ τοῦ ι γραφὴ κατ' ἀναλογίαν τοῦ *Μίκα*, *Μίκων* καὶ *Μικύλος*, ὧν ἡ ὀρθογραφία εἶναι βεβαία (πρβλ. Weckl. Cur. E-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πεδεύσαντο ἐν μιᾷ τῶν νήσων αἱ καλοῦνται Σύβοτα· καὶ αἱ Ἀττικαὶ δέκα παρῆσαν. Ἐπὶ δὲ τῇ Λευκίμμῃ αὐτοῖς [τῷ ἀκρωτηρίῳ] ὁ πεζὸς ἦν καὶ Ζακυνθίων χίλιοι ὁπλῖται βεβοηθηκότες. Ἦσαν δὲ καὶ τοῖς Κορινθίοις ἐν τῇ ἠπείρῳ πολλοὶ τῶν βαρβάρων παραβεβοηθηκότες· οἱ γὰρ ταύτῃ ἠπειρῶται αἰεί ποτε αὐτοῖς φίλοι εἰσίν.

48. Ἐπειδὴ δὲ παρέσκευάστο τοῖς Κορινθίοις, λαβόντες τριῶν ἡμερῶν σιτία ἀνήγοντο ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν ἀπὸ τοῦ Χειμερίου κυκτός, καὶ ἅμα ἕῳ πλέοντες καθορῶσι τὰς τῶν Κορκυραίων ναῦς μετεώρους τε καὶ ἐπὶ σφᾶς πλεούσας. Ὡς δὲ κατείδον ἀλλήλους, ἀντιπαρετάσσοντο, ἐπὶ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας Κορκυραίων αἱ Ἀττικαὶ νῆες, τὸ δὲ ἄλλο αὐτοὶ ἐπεῖχον, τρία τέλη ποιησάν-

Pigr. p. 56 καὶ Herwerd. Mnem. T. I, p. 75).—*Σύβοτα*] πρβλ. «εἰσὶ νησῖδες τὰ Σύβοτα τῆς μὲν Ἠπείρου μικρὸν ἀπέχουσαι, κατὰ δὲ τὸ ἧῷον ἄκρον τῆς Κορκυραίας τὴν Λευκίμμαν κεῖμεναι» (Στράβ. Ζ', 5, σ. 324) καὶ Σχολ. «τρεῖς εἰσιν αὗται αἱ νῆσοι μικραί, οἷς ἔχουσαι πολλάς». Νῦν δὲ καλοῦνται *Σύβοτα*.—*καὶ αἱ Ἀττικαὶ δέκα*] πρβλ. Α', 45, 1.—*παρῆσαν*]= statim advenerunt (πρβλ. Γ', 6, 1).

§ 2. *Λευκίμμῃ*] ὅρα Α', 30, 1.—*αὐτοῖς*] ὁπτική περιποιητική τοῦ *βεβοηθηκότες*.—*τῷ ἀκρωτηρίῳ*] ὡβέλισε τὰς λέξεις ταύτας ὁ Κόβητος εἰλημμένας ἐκ τοῦ Α', 30, 1.—*ὁ πεζὸς ἦν*] δηλ. *βεβοηθηκὼς* ἐκ τοῦ ἑπομένου *βεβοηθηκότες*, εἰς ὃν τὸ *βεβοηθηκότες παραληπτέον* ἐκ τοῦ *ἦν* τὸ *ἦσαν*.

§ 3. *τοῖς Κορινθίοις*] συναπτέον τῷ *παραβεβοηθηκότες*.—*ἐν τῇ ἠπείρῳ*] τῇ κατὰντικρὺ τῆς Κερκύρας = *τῇ κατὰ Κόρκυραν ἠπείρῳ* (Α', 46, 3) καὶ ἀπέναντι τῆς Λευκίμμης.—*ἦσαν . . παραβεβοηθηκότες*] = παρεβεβοηθήκεσαν = παρὰ τὴν παραλίαν παρατεταγμένοι ἐβεβοηθήκεσαν.—*οἱ ταύτῃ ἠπειρῶται*] οἱ ἐν τούτῳ τῷ μέρει ἠπειρῶται, μάλιστα δὲ οἱ Χάονες.—*αἰεί ποτε*] ὅρα σημ. Α', 13, 5.

Κεφ. 48. *Παράταξις τῶν νεῶν Κορινθίων καὶ Κερκυραίων.*

§ 1. *παρεσκεύαστο*] ὅρα Α', 46, 1.—*τριῶν ἡμερῶν σιτία*] γενικὴ τῆς ἰδιότητος = τριήμερα σιτία (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 102).—*ἀνήγοντο*] ὅρα Α', 29, 4.—*ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν*] = ὡς ναυμαχήσοντες. Διὰ τοῦ *ὡς* εἰς τὰς φράσεις ὡς εἰς, ὡς ἐπί, ὡς πρὸς μετ' αἰτιατικῆς (συνήθως) σημαίνεται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἡ πρᾶξις κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ὑποκειμένου, περὶ οὗ λέγει, ὡς «ἀπέπλεον ὡς ἐς τὰς Ἀθήνας» (Ϛ', 61, 6), «ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν ἀνήγοντο» (Δ', 13, 3), «πλεῖς ὡς πρὸς οἶκον» (Σοφοκλ. Φιλ. 58). Ἡ ἐπὶ σημαίνει σκοπόν.

§ 2. *μετεώρους*] = πελαγίους (Σχολ.), πρβλ. Α', 52, 2. Β', 91, 3. Γ', 33, 3.—*καὶ ἐπὶ σφᾶς πλεούσας*] = καὶ ἐπιπλεούσας σφίσι (Κορινθίοις).

§ 3. *τὸ δὲ ἄλλο*] = τὸ δὲ λοιπὸν διάστημα, τὴν λοιπὴν παράταξιν, διότι πλὴν τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος καὶ τοῦ κέντρου κατεῖχον καὶ μέρος τοῦ δεξιοῦ (Α', 49, 6 κ. ἑ.). Τὸ μὲν *ἄλλος* = διάφορος (alius) ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ *αὐτός* (ipse), τὸ δὲ *ὁ ἄλλος* = ὁ λοιπὸς (reliquus). Ἀντ' αὐτοῦ δὲ ἠδύνατο νὰ εἴπῃ «ἐπὶ δὲ τὸ *ἄλλο* αὐτοῦ» ἄνευ προσθήκης ἄλλου ῥήματος.—*ἐπεῖχον*] = κατεῖχον (πρβλ. Α', 50, 2. Γ', 107, 4. Ζ', 62, 4).—*τέλη*] = διαιρέσεις, μοῖρας τοῦ στόλου. Λέγεται δὲ καὶ ἐπὶ πεζικοῦ καὶ ναυτικοῦ στρατοῦ (πρβλ. Β', 23, 2. 81, 2. Ϛ', 42, 1), πρβλ. *τὸ τέλος* οἱ Ἀττικοὶ τάττουσι καὶ ἀντὶ τάξεως καὶ ταγματος καὶ δαπάνης. Ἔνθεν ὁ *πολυτελὴς* καὶ *εὐτελὴς* καὶ ὁ *συντελής*, καὶ τὸ *εἰς γάμους ἀνάλωμα*, ὅθεν τὰ *προτέλεια*. Λέγεται καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τες τῶν νεῶν, ὧν ἦρχε τῶν τριῶν στρατηγῶν ἑκάστου εἷς. Οὕτω μὲν Κορκυραῖοι ἐτάξαντο. Κορινθίοις δὲ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας αἱ Μεγαρίδες νῆες εἶχον καὶ αἱ Ἀμπρακιώτιδες, κατὰ δὲ τὸ μέσον οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ὡς ἕκαστοι, εὐώνυμον δὲ κέρας αὐτοὶ οἱ Κορίνθιοι, ταῖς ἀρίστα τῶν νεῶν πλεούσαις, κατὰ τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὸ δεξιὸν τῶν Κορκυραίων εἶχον.

49. Συμβαλόντες δὲ, ἐπειδὴ τὰ σημεῖα ἑκατέροις ἤρθη, ἐναυμάχουν, πολλοὺς μὲν ὁπλίτας ἔχοντες ἀμφότεροι ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων, πολλοὺς δὲ τοξότας τε καὶ ἀκοντιστάς, τῷ παλαιῷ τρόπῳ ἀπειρότερον ἔτι παρεσκευασμένοι. Ἦν τε ἡ ναυμαχία καρτερά, τῇ μὲν τέχνῃ οὐχ ὁμοίως, πεζομαχίᾳ δὲ τὸ πλέον ἀντὶ ἀρχῆς. Θουκυδίδης προσεθῶν δὲ τοῖς τέλεσιν, ὡς εἰ ἔφη τοῖς ἐν ἀρχῇ οὖσι. Σημαίνει καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν πραγμάτων. Καὶ τὸ εἰσπραττόμενον ὑπὸ τῶν τελωνῶν χρέος τέλος καλεῖται» (Σχολ. Πλάτ. Συμπ. 205, α'). — ὧν ἦρχε] = ἑκάστου ὧν ἦρχεν εἰς τῶν τριῶν στρατηγῶν. — τῶν τριῶν στρατηγῶν] τὸ ἄρθρον τῶν, προστεθὲν ὑπὸ Κοβήτου. Ἑρουερδῆνος καὶ Ἱόπτου, φαίνεται ἀναγκαῖον ὄν, διότι σημαίνονται οἱ 3 ὀνομασθέντες στρατηγοί (Α', 47, 1).

§ 1. ἐτάξαντο] = ἔταξαν ἑαυτούς, τὸ δ' ἐταξάμην τι = ἐπεφόρτισά τι ἐμαυτῷ, προσδιώρισά τι δι' ἐμαυτόν. — κατὰ δὲ τὸ μέσον] ὑπλ. ἐτάξαντο, κατ' ἄλλους δὲ ἦσαν (πρβλ. Δ', 93, 4). — ὡς ἕκαστοι] = καθ' ἑκάστους (ὁρα Α', 3, 4) = singuli deinceps (Κλασσήνιος). — εὐώνυμον δὲ κέρας] τὸ ἄρθρον πολλάκις παραλείπεται ἐν τῇ στρατιωτικῇ γλώσσῃ, ὡς μέσον, δεξιόν, εὐώνυμον κέρας (πρβλ. Δ', 93, 4, Ϛ', 67, 1). — ταῖς . . πλεούσαις] περὶ τῆς θέσεως τῶν λέξεων ὁρα Ϛ', 62, 5. — κατὰ τοὺς Ἀθηναίους] = ἀπέναντι τῶν Ἀθηναίων (πρβλ. Α', 46, 3).

Κεφ. 49. *Ἐν τῇ παρὰ τὰ Σύβοτα ναυμαχίᾳ νικῶσιν οἱ Κερκυραῖοι κατὰ τὸ ἄριστερὸν κέρας, ἡττῶνται δὲ κατὰ τὸ δεξιόν.*

§ 1. ξυμβάντες] κεῖται ἀμεταθ. = συμπλακέντες ἀλλήλοις (πρβλ. Α', 50, 2, 62, 5), ἐπὶ τῆς αὐτῆς δ' ἐννοίας μεταχειρίζεται καὶ τὸ προσμιγνύναι ἀλλαχοῦ (Α', 111, 2. Β', 39, 3. Δ', 85, 1. 126, 5), — τὰ σημεῖα] πρβλ. Σχολ. «σύμβολά τινα εἶχον περὶ τὸν καιρὸν τῆς μάχης δεικνύμενα καὶ ὅτε μὲν ἀνετείνετο τὰ σύμβολα, ἤρχοντο τῆς μάχης· ὅτε δὲ κατεσπῶντο, ἐπαύοντο» (πρβλ. Α', 63, 2. Ζ', 34, 4. Η', 95, 4). — ἐπειδὴ . . ἤρθη] συναπτέον τῷ ξυμβάντες καὶ οὐχὶ τῷ ἐναυμάχουν. — πολλοὺς μὲν . . πολλοὺς δὲ] ἐπαναφορὰ (πρβλ. Α', 85, 2). — ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων] ὁρα Α', 14, 3. — τῷ παλαιῷ τρόπῳ παρεσκευασμένοι] πρβλ. Α', 10, 4. Ὅσον προήγετο ἡ τέχνη τῶν ναυμαχιῶν, τοσοῦτον ἠλαττοῦτο ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατιωτῶν (ἐπιβατῶν), τῆς ἐπιτυχίας ἐξαρτωμένης ἐκ τῶν ἐπιτηδείων κινήσεων τῆς τριήρους. Οἱ Ἀθηναῖοι βραδύτερον δὲν εἶχον ἐν ταῖς ναυσὶν εἰμὴ μόνον 10 ἐπιβάτας. — ἀπειρότερον ἔτι] ἢ ὡς ὕστερον ἐγίγνετο. . .

§ 2. Ἦν τε] περὶ τοῦ τὲ ὁρα Α', 9, 1. — οὐχ ὁμοίως] = ἧσσον, ἀντιτίθεται δὲ εἰς τὸ «τὸ πλέον» = μᾶλλον. Εἰς δὲ τὸ τέχνῃ ἐννοητέον τὸ καρτερὰ (Σχολ.) ἤ τι τοιοῦτον ἐμπεριεχόμενον εἰς τὸ καρτερά, οἷον ἀξιόλογος, κτλ. (Κράζετος), ἴσως δ' ὀρθότερον εἶνα νὰ ἐννοηθῇ τὸ προσφερὴς = ἧσσον μὲν προσφερὴς τῇ τέχνῃ (τῇ ἐπιστήμῃ τῇ ναυτικῇ), μᾶλλον δὲ προσφερὴς πεζομαχίᾳ. — πεζομαχίᾳ . . προσφερὴς] πρβλ. καὶ «ἦν δὲ ἡ ναυμαχία . . . ἰσχυρά, πεζομαχίᾳ ἐμφερὴς οὖσα» (Προκόπ. σ. 356) καὶ «ἦν πεζομαχίᾳ προσφερὴς ὁ ἀγών» (Πλούταρχ. Ἀντων 66). Τὸ δὲ προσφερὴς = παραπλή-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

προσφερὴς οὖσα. Ἐπειδὴ γὰρ προσβάλοιεν ἀλλήλοις, οὐ ῥᾳδίως ἀπελύοντο ὑπὸ πλήθους καὶ ὄχλου τῶν νεῶν καὶ μᾶλλόν τι πιστεύοντες τοῖς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὁπλίταις ἐς τὴν νίκην· οἱ καταστάντες ἐμάχοντο, ἡσυχαζουσῶν τῶν νεῶν· διεκπλοι δ' οὐκ ἦσαν, ἀλλὰ θυμῷ καὶ ῥώμῃ τὸ πλέον ἐναυμάχουν ἢ ἐπιστήμῃ. Πανταχῇ μὲν οὖν πολὺς θόρυβος καὶ ταραχώδης ἦν ἡ ναυμαχία, ἐν ᾗ καὶ αἱ Ἀττικαὶ νῆες παραγιγνόμεναι τοῖς Κορκυραίοις, εἴ πῃ πιέζοιντο, φόβον μὲν παρεῖχον τοῖς ἐναντίοις, μάχης δὲ οὐκ ἦρχον, δεδιότες οἱ στρατηγοὶ τὴν

σιος· πρβλ. «εἴποις ἂν ἐπὶ τοῦ ὁμοίως ἐοικότος, προσόμοιος (ὁ γὰρ παρόμοιος παρ' ὀλίγον ὅμοιός ἐστι), παρεοικώς, παραπλήσιος, ἐμφερής, προσφερής, προσφέρων» (Πολυδ. Θ', 130). — οὖσα] = ἐπειδὴ ἦν.

§ 3. *προσβάλοιεν ἀλλήλοις*] εὐκτικὴ σημαίνουσα ἐπανάληψιν. Ὁ ἀόριστος εἶναι προτιμότερος τοῦ «προσεβάλλοιεν». πρβλ. «ἐπειδὴ προσμίξειαν ἐπειρῶντο» (Ζ', 70, 5), πρβλ. καὶ Α', 50, 1. — *ἀπελύοντο*] μέσον εὐθὺ = ἀπεσπῶντο, ἀπεχωρίζοντο (πρβλ. Ζ', 63, 1), πρβλ. καὶ «πολλαὶ μὲν ἀντίπρῳραι συνηράσσοντο ἀλλήλαις, πολλαὶ δὲ καὶ ἐμβληθεῖσαι κατεδύοντο, αἱ δὲ συμπλεκόμεναι καρτερῶς διηγωνίζοντο καὶ οὐ ῥᾳδίως ἀπελύοντο» (Λουκιαν. Ἀληθ. Ἱστ. Α', 41). Ὁ δὲ παρατατικὸς σημ. διάρκειαν. — *ὑπό τε πλήθους*] = ἕνεκα τοῦ πλήθους, συνδέονται δ' ἐνταῦθα δύο ἀνόμοια γραμματικῶς (*ὑπὸ πλήθους* καὶ *πιστεύοντες* αἰτιολ. μετοχή), συγγενῆ δὲ κατ' ἔννοιαν. — *καὶ ὄχλου νεῶν*] ὄχλος ἐπὶ τῆς ὀχλήσεως συνήθως τίθεται, σπανιώτερον δ' ἐπὶ πλήθους (πρβλ. Βεκκ. Ἀνεκδ. 110, 9. Ἀμμών. ἐν λ. *πλῆθος*. Πολυδ. Θ', 142—143), πρβλ. «ὄχλος καὶ τὸ πλῆθος καὶ ἡ ὄχλησις· λέγε οὖν ὄχλον καὶ μὴ ὄχλησιν» (Θ. Μάγιστρ. 667, 7). — *καὶ μᾶλλόν τι πιστεύοντες*] = καὶ ὑπὸ τοῦ μᾶλλόν τι πιστεύειν = καὶ διότι μᾶλλόν τι ἐπίστευον. Τὸ *μᾶλλόν τι* [πρβλ. καὶ *ὀλίγον τι, πλέον τι, οὐδέν τι, ἥσσόν τι*, κτλ.) = μᾶλλόν πως (πρβλ. καὶ Δ', 21, 3. Η', 65, 2). — *ἐς τὴν νίκην*] ἡ ἐς σημαίνει ἀναφοράν. — *κατασταντες ἐμάχοντο*] = ἐκ τοῦ συστάδην συμπλακέντες ἐμάχοντο (πρβλ. σημ. Α', 59, 2), τοῦτο δὲ λέγεται καὶ «*ἀναδία μάχη*» (Δ', 38, 5), ὅπερ γίνεται, ὅταν αἱ νῆες ἡσυχάζωσιν. — *ἡσυχαζουσῶν*] αἰτιολ. μετοχή. — *διέκπλοι*] πρβλ. «*διέκπλους ἐστὶ τὸ ἐμβαλεῖν καὶ πάλιν ὑποστρέψαι καὶ αὖθις ἐμβαλεῖν*» (Σχολ.) καὶ «*διέκπλους τὸ ἐμβάλλειν καὶ διασχίζειν τὴν τῶν ἐναντίων τάξιν*» (Σχολ. Θουκ. Β', 89, 8), πρβλ. Β', 89, 8. Ζ', 36, 4. 70, 4 καὶ Ἡροδ. Ζ', 12. Η', 9. — *θυμῷ καὶ ῥώμῃ*] πρβλ. «*ἐπαναστάντες κατόπισθεν ἔκοπτον αὐτούς, καὶ ἡμεῖς δέ... ὑπηρετιάζομεν καὶ συμμίξαντες θυμῷ καὶ ῥώμῃ διεκινδυνεύομεν*» (Λουκιαν. Ἀλ. Ἱστορ. Α', 37). Τὸ δὲ *ῥώμῃ μετ' ἠθικῆς ἐννοίας* = δύναμις τῆς ψυχῆς, καρτερία, θάρρος, ἀλλ' ὁ Ναβέρος γράφει «*ῥόμῃ*» κατὰ τὸ Β', 81, 4. — *εὖ πλέον*] = μᾶλλον.

§ 4. *πολὺς θόρυβος*] δηλ. ἦν. τὸ δὲ πολὺς κατηγορούμενον. — *παραγιγνόμεναι*] αἰτιολογ. μετοχὴ = ἐρχόμεναι πλησίον (πρβλ. Α', 33, 2. Δ', 94, 1). — *εἴ πῃ πιέζοιντο*] δηλ. *οἱ Κορκυραῖοι*, εἶναι δ' εὐκτικὴ ἐπανάληψιν σημαίνουσα (πρβλ. § 3). — *μάχης δὲ οὐκ ἦρχον*] πρβλ. Σχολ. «*οὐκ ἦρχον αἱ νῆες μάχης, τῶν στρατηγῶν δεδιότων τὴν πρόρρησιν*». Πάντες σχεδὸν οἱ ἑρμηνευταὶ δέχονται ὑποκείμενον τοῦ ἦρχον τὸ «*αἱ Ἀττικαὶ νῆες*», τὸ δὲ «*δεδιότες οἱ στρατηγοὶ*» νομίζουσιν ὡς ὀνομαστικὴν ἀπόλυτον ἢ παράθεσιν εἰς τὸ *αἱ Ἀττικαὶ νῆες*. Ἡ σύνταξις αὕτη τότε μόνον δύναται νὰ ὑπάρχῃ, ὅταν ὀβελισθῇ τὸ «*οἱ στρατηγοὶ*» κατὰ Κόβητον, τὸ δὲ «*δεδιότες*» ὑπολειφθῇ ὅτι κεῖται κατὰ τὸ σημαι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

προρρησιν τῶν Ἀθηναίων. Μάλιστα δὲ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Κορινθίων ἐπρονει. Οἱ γὰρ Κορκυραῖοι εἴκοσι ναυσὶν αὐτοὺς τρεψάμενοι καὶ καταδιώξαντες σποράδας ἐς τὴν ἤπειρον, μέχρι τοῦ στρατοπέδου πλεύσαντες αὐτῶν καὶ ἐπεκβάντες ἐνέπρησάν τε τὰς σκηνὰς ἐρήμους καὶ τὰ χρήματα ἀνῆρπασαν. Ταύτῃ μὲν οὖν οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἠσσῶντο τότε, καὶ οἱ Κορκυραῖοι ἐπεκράτουν· οἱ δὲ αὐτοὶ οὗτοι ἦσαν οἱ Κορίνθιοι [ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ] πολὺ ἐνίκων, τοῖς Κορκυραίοις τῶν εἴκοσι νεῶν ἀπὸ ἐλάσσονος πλήθους, ἐκ τῆς διώξεως οὐ παρουσῶν·

νόμενον σχῆμα, ὅπερ ἀπαντᾷ πολλαχοῦ, ὡς «πεντήκοντα τριήρεις πλέουσαι ἐς Αἴγυπτον ἔσχον κατὰ τὸ Μενδήσιον κέρας, οὐκ εἰδότες τῶν γεγενημένων οὐδέν» (Α', 110,4. πρβλ. καὶ Α', 52,1. Β', 91,1. Γ', 110, 2). ὅρα καὶ Ἀσωπ. Περ. Β', π. 858, § 103. Ἐὰν δὲ δὲν ὀβελισθῇ τὸ «οἱ στρατηγοὶ» ὁμαλώτερον εἶναι νὰ ὑπολάβωμεν ὑποκείμενον τοῦ ἦρχον τὸ οἱ στρατηγοί. — τὴν πρόρρησιν τῶν Ἀθηναίων] γενικὴ ἐξ ὑποκειμένου = ὃ προεῖπον αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι (Α', 45,3), τὸ προειρημένον ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων = τὴν προκηρυχθεῖσαν ἐπιταγήν. Μόνον ὃ ἐνταῦθα παρὰ Θουκυδίδῃ τὸ πρόρρησις ὡς ὄνομα τοῦ προειπεῖν ὑπάρχει.

§ 5. ἐπόνει] τὸ πονῶ ἀμεταβ. μέν = κοπιῶ καὶ κακοπαθῶ, μεταβ. δὲ πονῶ τι (πρβλ. Ξεν. Ἀν. Ζ', ς', 41. κτλ.) = μετὰ πόνου τι κτῶμαι. — αὐτοὺς τρεψάμενοι] ὁ μέσ. ἀόρ. ἐτρεψάμην τινά = τρέψας εἰς φυγήν τινα ἀπέωσα ἀπ' ἐμαυτοῦ. — καὶ καταδιώξαντες σποράδας] τὸ σποράδας προληπτικὸν κατηγορούμενον τοῦ αὐτοὺς = καταδιώξαντες ὥστε σποράδας αὐτοὺς ποιεῖν. Αἱ δὲ μετοχαὶ τρεψάμενοι καὶ καταδιώξαντες εἶναι χρονικαὶ μετοχαὶ τῶν πλεύσαντες καὶ ἐπεκβάντες. — αὐτῶν] συναπτέον τῷ «στρατοπέδου». — καὶ ἐπεκβάντες] ὅηλ. ἐς τὴν γῆν (πρβλ. Η', 105, 1) = ἐκβάντες προσέτι. — τὰς σκηνὰς ἐρήμους] ὅηλ. οὔσας = ἐπεὶ ἐρῆμοι ἦσαν, πρβλ. «τὰ ἐκ τῶν ἄλλων ἱερῶν χρήματα οὐκ ὀλίγα» (Β', 13, 5) καὶ «τῇ δίψῃ ἀπαύστῳ» (Β', 49, 5. πρβλ. καὶ Δ', 122, 5. ς', 61, 5. κτλ.). Τὸ δ' ἐρῆμος πεντάκις μὲν παρὰ Θουκυδίδῃ ἀπαντᾷ δικατάληκτον, ἐνδεκάκις δὲ τρικατάληκτον. — τὰ χρήματα] = τὰ πράγματα, οὐ μόνον τὰ ἀργύρια (πρβλ. Γ', 74, 2). — διήρπασαν] ἡ διὰ σημαίνει ἐπίτασιν (πρβλ. διαφθείρω. διαλυμαίνομαι, διαχωρίζομαι, διαμαρτάνω, διακωλύω, διαπρέπω, κτλ.).

§ 6. οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι] ὁ Στάλλιος ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας, διότι ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι, ὅπερ ἐπόνει, ἦσαν μόνον νῆες Μεγαρίδες καὶ Ἀμπρακιώτιδες (Α', 48, 4), οὐχὶ δὲ Κορίνθιοι, οἵτινες εἶχον τὸ ἀριστερὸν κέρας, ὁ Κόβητος δὲ πρὸς ταύταις ὀβελίζει καὶ τὰς τρεῖς ἑπομένας «ἡσσῶντό τε καί». — ἡσσῶντο τότε] κατὰ διόρθωσιν τοῦ Σταλλίου ἀντὶ τοῦ «ἡσσῶντό τε», ὁ δὲ Κρυγῆρος ὀβελίζει τὸ τότε, ὁ δὲ Κλασσήνιος διατηρεῖ αὐτὸ λέγων ὅτι διὰ τοῦ τότε· καὶ συνάπτονται οἱ δύο προτάσεις πρὸς ἀλλήλας. — ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ] ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας ὁ Κόβητος σχόλιον οὔσας (Α', 48, 4). — ἀπὸ ἐλάσσονος πλήθους] = ἐξ ἀριθμοῦ ἧσσον καθ' ἑαυτὸν μικροτέρου· διότι οἱ μὲν Κερκυραῖοι εἶχον 110 ναῦς (Α', 47, 1), οἱ δὲ Κορίνθιοι 150 (Α', 46, 1). πρβλ. Σχολ. «τῶν εἴκοσιν ἀναχωρησασῶν ἐκ τοῦ πολέμου, πολὺ ἐλάσσονες ἐγένοντο οἱ Κερκυραῖοι, κἂν τὰς τοῦ δεξιοῦ κέρως νῆας τῶν Κορινθίων ἀφείλοντο». Ἡ ἀπὸ μετὰ γενικῆς σημαινούσης τὸ ὅλον σημαίνει χωρισμὸν ἀπ' αὐτοῦ, ὡς «ὀλίγαι ἀπὸ πολλῶν» (Α', 110, 1)· «ἑξήκοντα νῆες ἐς Αἴγυπτον ἀπ' αὐτῶν (διακοσίων) ἔπλευσαν» (Α', 112, 2)· «λαβὼν ἑξήκοντα ναῦς ἀπὸ τῶν ἑφορμουσῶν ᾤχετο» (Α', 116, 3). πρβλ. καὶ Δ', 9, 1. — ἐκ τῆς διώξεως] = ἐ-

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὁρῶντες τοὺς Κορκυραίους πιεζομένους μᾶλλον ἤδη ἀπροφασίστως ἐπεκούρουν, τό τε πρῶτον ἀπιγόμενοι ὥστε μὴ ἐμβάλλειν τινί· ἐπεὶ δὲ ἡ τροπὴ ἐγένετο λαμπρῶς καὶ ἐνέκειντο οἱ Κορίνθιοι, τότε δὴ ἔργου παῖς εἶχετο ἤδη καὶ διεκρίθη οὐδὲν ἔτι, ἀλλὰ ξυνέπεσεν ἐς τοῦτο ἀνάγκης ὥστε ἐπιχειρῆσαι ἀλλήλοις τοὺς Κορινθίους καὶ Ἀθηναίους.

50. Τῆς δὲ τροπῆς γενομένης οἱ Κορίνθιοι τὰ σκάφη μὲν οὐχ εἵλκον ἀναδούμενοι τῶν νεῶν, ἀλλὰ τοὺς ἐν αὐτοῖς ἐπιβάτας ἀποκτείναντες καὶ τὰ ἐν τοῖς σκάφεσιν ἔχοντες ἐπ' αὐτῶν τῶν νεῶν τῶν Κερκυραίων ἐπέπλεον ἐπὶ τὰς ναῦς τὰς Ἀττικάς, ἅμα μὲν ἐπιγιγνομένης ἑσπέρας, ἅμα δὲ καὶ δείσαντες μὴ ἐπιπλεύσωσιν αὐτοῖς ἄλλαι νῆες ἐκ τῆς Κερκύρας· ἐβούλοντο γὰρ ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἔτι τὸν κίνδυνον καταπαῦσαι. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἰδόντες ἄλλας εἴκοσι ναῦς ἐπιπλεούσας ὑπὲρ τὸ Λευκίμμη ἀκρωτήριον τῆς Κερκύρας, ἐπειδὴ ἐγγὺς ἐγένοντο, ἐνόμισαν ἐπὶ σφᾶς πλεῖν καὶ ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἀναστρέφουσι πρὸς τὴν ἤπειρον καὶ τὸν ἐπ' αὐτῆς ὅρμον, ἐν ᾧ καὶ τὸ τῶν Χαόνων ἔθνος ὁρίζεται. ἐπεὶ δὲ ἐκείνας τε οὐκ ἐπεδείκνυσαν καὶ ἡ νὺξ ἐπῆλθε, τότε δὴ καὶ οἱ Κορίνθιοι ἀνεκομίσαντο τὰ σκάφη καὶ ἀνῆραν τὰ ἐν τοῖς σκάφεσιν ἔχοντες καὶ ἀνεχώρησαν ἐς τὴν Λευκίμμην καὶ τροπαῖον ἔστησαν. ἐκ δὲ τῶν ἐπιβατῶν καὶ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐν τοῖς σκάφεσιν ἀπέκτειναν μὲν οὐ πολλούς, ἀνέλαβον δὲ πλείους· ἦσαν γὰρ ἐν τῇ ναυμαχίᾳ ἐλεύθεροι μὲν ὀκτακόσιοι, δοῦλοι δὲ τετρακισχίλιοι καὶ μᾶλλον. ἐν δὲ τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ἐπιπλεύσαντες τοῖς Κερκυραίοις ἐκόσμουν τὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς καὶ τὰ σκάφη ἐπὶ τὴν Σύβοτα ἀπαντήσαντες γὰρ αὐτοῖς ἐπὶ τὴν Σύβοτα ἀπαντήσαντες φάσιν ἐποιήσαντο τοῦ ἔργου καὶ ἐπὶ τὰ

δούμενοι τῶν νεῶν, ἃς κατεδύσειαν, πρὸς δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐτράποντο, φο-
νεύειν διεκπλέοντες μᾶλλον ἢ ζωγρεῖν, τούς τε αὑτῶν φίλους, οὐκ αἰσθόμενοι
ὅτι ἥσσηντο οἱ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρᾳ, ἀγνοοῦντες ἐκτείνον. Πολλῶν γὰρ νεῶν ὁμοῦ
σῶν ἀμφοτέρων καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς θαλάσσης ἐπεχουσῶν, ἐπειδὴ ξυνέμισγον ἀλ-
λήλοις, οὐ ῥᾳδίως τὴν διάγνωσιν ἐποιοῦντο ὁποῖοι ἐκράτουν ἢ ἐκρατοῦντο· ναυ-
μαχία γὰρ αὕτη Ἕλλησι πρὸς Ἕλληνας νεῶν πλήθει μεγίστη δὴ τῶν πρὸ αὐ-
τῆς γεγένηται. Ἐπειδὴ δὲ κατεδίωξαν τοὺς Κορκυραίους οἱ Κορίνθιοι ἐς τὴν
γῆν, πρὸς τὰ ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς σφετέρους ἐτράποντο, καὶ τῶν

καταδύσειαν] παραμελεῖται ἡ ἔλξις (πρβλ. καὶ Α', 99, 3. Ϛ', 76, 2) χάριν εὐφωνίας καὶ σαφηνείας (ὅρα Ἀσωπ. Περ. Β', σ. 909, § 159). ἡ δ' εὐκτικὴ σημαίνει ἐπανάληψιν, τὸ δὲ *καταδύω* δὲν σημαίνει ἐντεῦθα τὸ καταβυθίζω, ἀλλὰ τὸ τραυματίζω τὰς ναῦς οὕτως ὥστε νὰ ἔχωσιν αὐταὶ ῥήγματα καὶ ὦσιν ἀνεπιτήδειοι πρὸς πλοῦν, πρβλ. «καταδύσαντες (Α', 54, 2) «ἀντὶ τοῦ τρώσαντες· οὐ γὰρ λέγει ἐπὶ τοῦ βαπτίσαντες· τοιοῦτο δ' ἐστὶ καὶ τὸ ἂς καταδύσειαν» (Σχολ. αὐτόθ.). πρβλ. καὶ Ζ', 23, 4. Ξεν. Ἑλλ. Α', ϛ', 35. Ζ', 32. Τοιοῦτον σημαίνει καὶ τὸ *διαφθείρειν* (Α', 54, 2. Β', 84, 3) καὶ τὸ Λατιν. demergere (Livi., XXXVII, 24, 3).—*πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἐτράποντο φονεύειν*] = ἔτρεψαν ἑαυτούς, ἐστράφησαν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους φονεύειν αὐτούς. Εἶναι συγχώνευσις δύο συντάξεων εἰς μίαν = *πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἐτράποντο, τραπόμενοι αὐτοὺς φονεύειν* (πρβλ. καὶ Β', 65. 10. Ϛ', 69, 3).—*διεκπλέοντες*] τροπικὴ μετοχή. Ἔχει δὲ διάφορον ἔννοιαν τοῦ *διέκπλους* (Α', 49, 3) σημαίνον *διατρέχειν διὰ τῶν πλοίων* (transcurrere navibus). — *τούς τε αὑτῶν φίλους*] καὶ ἐκ τοῦ *ἀγνοοῦντες* καὶ ἐκ τοῦ *ἔκτεινον* ἐξαρτᾶται. Παράβαλε Σχολ. «*Μεγαρέας καὶ Ἀμπρακιώτας φησί· τὸ ἑξῆς, τοὺς αὑτῶν φίλους ἀγνοοῦντες ἔκτεινον, νομίζοντες Κερκυραίους εἶναι*».

§ 2. *καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς θαλάσσης ἐπεχουσῶν*] = καὶ πολὺ μέρος τῆς θαλάσσης κατεχουσῶν. Τὸ *ἐπὶ πολύ* (ἔνθα ἡ ἐπὶ σημ. ἔκτασιν, πρβλ. Α', 1, 2) εἶναι ἀντικείμενον τοῦ *ἐπεχουσῶν*, πρβλ. «*τῆς νεὼς ἐπὶ πολὺ κατεβύρσωσαν*» (Ζ', 65, 2), πρβλ. καὶ Δ', 12, 3 καὶ τὸ «*ἐπὶ μέγα κατέσεισε*» (Β', 76, 4). ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 68. Περὶ δὲ τοῦ *ἐπέχειν* ὅρα Α', 48, 3.—*ξυνέμιξαν*] ὅρα Α', 49, 1.—*τὴν διάγνωσιν ἐποιοῦντο*] = διεγίγνωσκον (πρβλ. καὶ Δημ. 18, 7) δηλ. τοὺς φιλίους ἢ πολεμίους.— *ὁποῖοι ἐκράτουν ἢ ἐκρατοῦντο*] ὁ Κόβητος ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας, διότι ἔδει νὰ εἶναι «*οἵτινες*» ἢ «*ὁπότεροι*», ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἐρουερδήν. Ἀλλ' ὁ Στάλλιος παρατηρεῖ ὅτι διὰ τὴν σύγχυσιν τῶν πραγμάτων ἦν ἀναγκαῖον νὰ δηλωθῇ ὅτι τῇ ὄψει οἱ νικηταὶ ἀπὸ τῶν ἡττηθέντων δὲν ἠδύναντο νὰ διακριθῶσιν. Ποιοτίθεται δὲ ἡ αἰτία, δι' ἣν ἐκεῖνοι δὲν διέγνωσαν τὴν ἧτταν τοῦ δεξιοῦ αὐτῶν κέρατος. Ἑρμηνεύεται δὲ = ὁποῖοι ἰδιότητος ἄνθρωποι, δηλ. φίλοι ἢ πολέμιοι, ἐνίκων ἢ ἐνικῶντο. — *ναυμαχία γὰρ αὕτη*] ἄνευ ἄρθρου, πρβλ. τὸ «*κίνησις γὰρ αὕτη*» (Α', 1, 2). — *Ἕλλησι πρὸς Ἕλληνας*] λέγει τοῦτο πρὸς διάκρισιν τῶν Περσικῶν πολέμων, ἐν οἷς ἐναυμάχησαν, ἐν Σαλαμῖνι μάλιστα, Ἕλληνες πρὸς βαρβάρους.— *μεγίστη δὴ τῶν πρὸ αὐτῆς*] ὅρα Α', 1, 1.

§ 3. *πρὸς τὰ ναυάγια*] *ναυάγια μὲν οὐδετέρως λέγεται, ὅταν τι τῆς νεὼς ἀπόληται, οἷον πηδάλιον ἤ τι τοιοῦτον· ναυαγία δὲ θηλυκῶς ἡ πᾶσα τῆς νεὼς ἀπώλεια λέγεται* (Σχολ.).—*καὶ τοὺς νεκρούς*] =

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πλείστων ἐκράτησαν ὥστε προσκομίσαι πρὸς τὰ Σύβοτα, οἱ αὐτοῖς ὁ κατὰ γῆν στρατὸς τῶν βαρβάρων προσεβεβοηθήκει. Ἔστι δὲ τὰ Σύβοτα, τῆς Θεσπρωτίδος λιμὴν ἐρῆμος. Τοῦτο δὲ ποιήσαντες αὖθις ἀθροισθέντες ἐπέπλεον τοῖς ἐν Κορκυραίοις. Οἱ δὲ παῖς πλοίοις καὶ ὅσαι ἦσαν λοιπαὶ μετὰ τῶν Ἀττικῶν νεῶν καὶ αὐτοὶ ἀντεπέπλεον, δείσαντες μὴ ἐς τὴν γῆν σφῶν πειρῶσιν ἀποβαίνειν. Ἤδη δὲ ἡμέρᾳ καὶ ἐπεπαιανίστο αὐτοῖς ὡς ἐς ἐπιπλοῦν, καὶ οἱ Κορίνθιοι ἐξαπίνης πρύμναν ἐκρούοντο, κατιδόντες εἴκοσι ναῦς Ἀθηναίων προσπλεούσας καὶ πρὸς τοὺς νεκροὺς τοὺς ἑαυτῶν (Κορινθίων). — τῶν πλείστων] «σημαίνοτι σωμάτων· τινὰ γὰρ ὁ ἄνεμος τῇ Κερκύρᾳ προσέρριψεν» (Σχολ.).—προσκομίσαι] «ἀφρόντιζον γὰρ τῆς ταφῆς τῶν ἐν τῷ πολέμῳ πιπτόντων» (Σχολ.). — Σύβοτα] ταῦτα τὰ Σύβοτα ἦσαν ἄλλα ὁμωνύμως ταῖς εἰρημέναις νήσοις (Δ', 47,1) καὶ ἀπέναντι αὐτῶν εἰς τὴν Ἤπειρον κείμενα, ἦσαν δὲ λιμὴν τῆς Θεσπρωτίδος ἔρημος. Τούτων δὲ μνημονεύει καὶ ἀλλαχοῦ (Α', 52, 1. Γ', 76). — οἱ] καὶ γραφὴ οὗ, πρβλ. «οὕπερ αὐτοῖς ὁ κατὰ γῆν στρατὸς τῶν Πελοποννησίων προσεβεβοηθήκει» (Β', 86,1). — προσεβεβοηθήκει] ὁ δ' Ἐρυεδδὴν μετὰ τοῦ ἐφελκυστικοῦ ν.—λιμὴν ἐρῆμος] οὐ τινος τὰ πλευρὰ ἦσαν ἀκατοίκητα, δὲν ὑπῆρχε πόλις.

§ 4. ποιήσαντες] χρονικὴ μετοχὴ τῆς μετοχ. ἀθροισθέντες (= ἀθροίσαντες ἑαυτούς). τὸ δὲ τοῦτο ποιήσαντες=προσκομίσαντες τοὺς νεκρούς.—ταῖς πλοίοις] δοτικὴ ὀργανική. πλοῖοι δὲ νῆες = νῆες πρὸς τὸ πλεῖν ἐπιτήδειαι, αἵτινες ἐκ τῆς προηγουμένης μάχης ἐσώθησαν.—καὶ ὅσαι ἦσαν λοιπαί] ὁ Ῥεΐσκιος ἤθελε νὰ ὀβελίσῃ τὸν καί, ὅπερ ποιεῖ ὁ Κρυγῆρος, ὁ δὲ Πόππος καὶ Κλασσήνιος διατηροῦσι τὸν καί, διότι οἱ Κερκυραῖοι εἶχον καὶ ναῦς μὴ μετασχούσας τῆς μάχης· διότι ἐν ᾧ εἶχον 120 ναῦς (Α', 25,4), ἐναυμάχησαν μόνον μετὰ 110 (Α', 47,1).—καὶ αὐτοὶ ἀντεπέπλεον] τὸ καὶ αὐτοὶ τίθεται πρὸς τῇ ἀντὶ διὰ πλείονα σαφήνειαν, πρβλ. «ἀντεκαθέζοντο καὶ αὐτοὶ» (Δ', 124,2. πρβλ. καὶ Ε', 6,3. Ζ', 73,2)=ὡς οἱ Κορίνθιοι καὶ αὐτοὶ ἀμαιβαίως ἐπέπλεον.—σφῶν] δηλ. Κορκυραίων. —πειρῶσιν]=πειρῶνται, ὁ δ' ἐνεργ. τύπος παρὰ Θουκυδίδῃ εἶναι οὐχὶ σπάνιος, συνηθέστερος δ' ὁ μέσ. πειρῶμαι.

§ 5. ὀψὲ] ἐπέχει τόπον ὑποκειμένου=ὀψία, πρβλ. «τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν» (Ξεν. Ἑλλ. Β', α', 23). ἄρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 15. Ηρβλ. Σχολ. «οὐ λέγει ὅτι ἦν ἑσπέρα, ἀλλ' ὡς ἑνάτη ἢ δεκάτη ὥρα· τὸ γὰρ ὀψὲ ἐπὶ τῆς ἑσπέρας ἄταξ κεῖται ἐν τῇ τρίτῃ», πρβλ. «ἡ μάχη ἐτελεύτα ἐς ὀψέ» (Γ', 108, 3).— ἐπεπαιάνιστο αὐτοῖς] «δύο παιᾶνας ᾖδον οἱ Ἕλληνες, πρὸ μὲν τοῦ πολέμου (δηλ. τῆς μάχης) τῷ Ἄρει, μετὰ δὲ τὸν πόλεμον τῷ Ἀπόλλωνι» (Σχολ.). πρβλ. Ξεν. Παιδ. Γ', γ', 58. Ζ', α', 25. Ἔχει δὲ ὑποκειμ. τὴν ἀφῃρημ. ἔννοιαν=παιανισμὸς ἐγεγόνει αὐτοῖς (πρβλ. καὶ Α', 46, 1. 48, 1). Φέρεται δὲ τὸ ῥῆμα παρὰ Θουκυδ. καὶ διὰ τοῦ ω παιωνίζω, ἀλλ' ὀρθὴ γραφὴ εἶναι μόνον διὰ τοῦ α (ὥρα Herwerd. Stud. Thucyd. p. 118. Stahl. Quaes. Gramm. σ. 44).— ὡς ἐς ἐπίπλουν]=ὡς δι' ἐπίπλουν=ὡς ἐπιπλευσομένους. Περὶ δὲ τοῦ ὡς ὥρα Α', 48, 1.—καὶ οἱ Κορίνθιοι] μεταχειρίζεται τὴν κατὰ παράταξιν πλοκὴν ἀντὶ τῆς καθ' ὑπόταξιν «ᾗδη δὲ ὀψίας οὔσης καὶ παιανισμοῦ γενομένου ὡς ἐς ἐπίπλουν, οἱ Κορίνθιοι» κτλ. — πρύμναν ἐκροῦοντο] «πρύμναν κρούεσθαί ἐστι τὸ κατ' ὀλίγον ἀναχωρεῖν μὴ στρέψαντα τὸ πλοῖον· ὁ γὰρ οὕτως ἀναχωρῶν ἐπὶ τὴν πρύμναν κωπηλατεῖ· τοῦτο δὲ ποιοῦσιν, ἵνα μὴ δόξωσι φανερῶς φεύγειν, οὕτω κατ' ὀλίγον ὑπαιάντες» (Σχολ.). Τοῦτο παρὰ Λατίνοις λέγεται re-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σας, ἃς ὕστερον τῶν δέκα βοηθοὺς ἐξέπεμψαν οἱ Ἀθηναῖοι, δείσαντες, ὅπερ ἐγένετο, μὴ νικηθῶσιν οἱ Κορκυραῖοι καὶ αἱ σφέτεραι δέκα νῆες ὀλίγαι ἀμύνειν ὦσιν.

51. Ταύτας οὖν προϊδόντες οἱ Κορίνθιοι καὶ ὑποτοπήσαντες ἀπ' Ἀθηνῶν εἶναι καὶ οὐχ ὅσας ἑωρῶν ἀλλὰ πλείους, ὑπανεχώρουν. Τοῖς δὲ Κορκυραίοις ἐπέπλεον γὰρ μᾶλλον ἐκ τοῦ ἀφανοῦς) οὐχ ἑωρῶντο, καὶ ἐθαύμαζον τοὺς Κορινθίους πρύμναν κρουομένους, πρίν τινες ἰδόντες εἶπον ὅτι νῆες ἐκεῖναι ἐπιπλέουσιν. Τότε δὲ καὶ αὐτοὶ ἀνεχώρουν (ἐσύνεσκόταζε γὰρ ἤδη), καὶ οἱ Κορίνθιοι

tro inhibere navem (Livi. XXVI, 39, 12). Εἶναι δὲ ἡ φράσις ναυτική, ἧς πολλάκις ὁ Θουκυδίδης ποιεῖται χρῆσιν (Α', 51, 2, 54, 2, Γ', 78, 3. Ζ', 40, 1), ἀντ' αὐτῆς δὲ μεταχειρίζεται καὶ τὸ *ἀνακρούομαι* μετὰ τοῦ πρύμναν ἢ ἄνευ αὐτοῦ (Ζ', 36, 1. 40, 2 καὶ Ἡροδ. Η, 84. Ἀριστοφ. Σφ. 399). Παρ' Ἀππιανῷ δὲ λέγεται καὶ «κρούειν τὴν ναῦν ἐπὶ πρύμναν» (Ἐμφ. Πόλ. 5, 119). Μεταχειρίζεται δὲ τὸν ἐνικὸν ἀντὶ τοῦ πληθ. πρύμνας (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 38, 5) = ἐκρουον τὰς πρύμνας τῶν ἑαυτῶν νεῶν ταῖς κώπαις. Ἄλλοι δὲ νομίζουσι τὴν αἰτιατ. πρύμναν ὡς αἰτιατ. τοῦ τρόπου = κρούειν τὰς κώπας ἐπὶ πρύμναν (εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς πρύμνης). Ἐπὶ δὲ τῆς πεζικῆς παρατάξεως λέγεται τοῦτο «ἐπὶ πόδα ἀνάγειν» (Ξεν. Παιδ. Γ', γ', 69), ἐπὶ πόδα ἀναχωρεῖν (Ξεν. Ἀναβ. Ε', 6', 32). —*ὅπερ ἐγένετο*] ἀναφέρεται εἰς τὸ ἑπόμενον = ἐνικήθησαν. —*ὀλίγαι ἀμύνειν*] = ὀλιγάριθμοι πρὸς τὸ ἀποκρούσαι τὸν ἐχθρόν. Τὸ μέσον *ἀμύνεσθαι* εἶναι συνηθέστερον ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ τῶν Ἀττικῶν τοῦ ἐνεργ. *ἀμύνειν*. Τὸ *ὀλίγος* συντάσσ. ἀπαρεμφάτῳ, πρβλ. «ἑξήκοντα αὐτῶν ὀλίγων στρατὸν τὸν Μήδων ἀλέξασθαι» (Ἡροδ. Ζ', 207. πρβλ. καὶ Ϛ', 109) καὶ «ταπεινὴ ἐγκαρτερεῖν» (Θουκ. Β', 61, 2) καὶ «βραχέα περιγίγνεσθαι» (Ε', 111, 2).

Κεφ. 51. *Ἀνεχώρησαν ἀμφότεροι, τοῖς δὲ Κερκυραίοις ἦλθον ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἄλλαι εἴκοσι νῆες.*

§ 1. *προϊδόντες*] κατὰ μὲν τὸν Σχολ. = *πρὸ τῶν Κερκυραίων*, κατὰ δὲ τὸν Κλασσήνιον = μακρόθεν ἰδόντες (πρβλ. Γ', 22, 1. Δ', 34, 3. Ζ', 25, 7. 44, 2) εἶναι δὲ μετοχαὶ αἰτιολογικαί. — *ὑποτοπήσαντες*] *ἀντὶ τοῦ ὑποπτεύσαντες* (Σχολ.). — *καὶ οὐχ ὅσας*] ὃ καὶ προσετέθη ὑπὸ τοῦ Κοβήτου, ὅπερ δὲν ἐπιδοκιμάζει ὁ Πόππος νομίζων παρθέσιν τὴν πρότασιν ἄνευ τοῦ *καί*.

§ 2. *ἐπέπλεον*] δηλ. *αἱ Ἀττικαὶ νῆες*. —*ἐκ τοῦ ἀφανοῦς*] ἐπιρρηματικὴ ἔκφρασις (τῆς *ἐκ* σημαινούσης τρόπον) = ἀφανῶς (δηλ. ὡς πρὸς τοὺς Κερκυραίους μᾶλλον ἢ ὡς πρὸς τοὺς Κορινθίους), πρβλ. Δ', 36, 3. 96, 5. Ὅμοια εἶναι καὶ τὸ «*ἐκ τοῦ φανεροῦ*» (Δ', 79, 2. 106, 2. κτλ.), *ἐκ τοῦ προφανοῦς* (Γ', 43, 3), *ἐκ τοῦ εὐθέος* (Α', 34, 3), *ἐκ τοῦ εἰκότος* (Ζ', 66, 2), *ἐκ τοῦ αἰσχίονος* (Ϛ', 10, 2), *ἐκ τοῦ ὁμοίου* (Β', 44, 3), *ἐκ τοῦ δικαίου* (Β', 89, 3). Τὸ δὲ «*μᾶλλον ἐκ τοῦ ἀφανοῦς*» = ἀφανέστερον. —*οὐχ ἑωρῶντο*] τὸ ποιητ. αἴτιον εἶναι τὸ «*τοῖς Κορκυραίοις*» (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 360, σημ. 2). —*καὶ ἐθαύμαζον*] ὃ καὶ εἶναι ἀκολουθίας σημαντικὸς = καὶ διὰ τοῦτο. Τὸ δὲ *θαυμάζειν* συντάσσεται κατηγορ. μετοχῇ, συνήθως μὲν κατὰ γενικ. πτῶσιν (Πλάτ. Πρωτ. 329, γ'), σπανιώτερον δὲ κατ' αἰτιατικήν. Ὑποκείμ. δὲ τοῦ *ἐθαύμαζον* εἶναι τὸ *οἱ Κορκυραῖοι*. — *πρύμναν κρουομένους*] πρβλ. Α', 50, 5. — *πρίν*] = ἕως οὗ (ὅρα Α', 118, 2. 132, 5). — *νῆες ἐκεῖναι ἐπιπλέουσιν*] αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι τίθενται ἀνάρθρως μετ' ἐπιρρ. σημασίαν = νῆες ἐκεῖ ἐπιπλέουσιν· πρβλ. «καὶ τὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀποτραπόμενοι τὴν διάλυσιν ἐποιήσαντο. Οὕτω μὲν ἡ ἀπαλλαγὴ ἐγένετο ἀλλήλων, καὶ ἡ ναυμαχία ἐτελεύτα ἐς νύκτα. Τοῖς δὲ Κορκυραίοις, στρατοπεδευομένοις ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ, αἱ εἰκοσιννῆες [ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν] αὗται, ὧν ἦρχε Γλαύκων τε ὁ Λεάγρου καὶ Ἀνδοκίδης ὁ Λεωγόρου, διὰ τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων προσκομισθεῖσαι κατέπλεον ἐς τὸ στρατόπεδον, οὐ πολλῷ ὕστερον ἢ ὥρθησαν. Οἱ δὲ Κορκυραῖοι (ἦν γὰρ νύξ) ἐφοβήθησαν μὴ πολέμιαι ὦσιν, ἔπειτα δὲ ἔγνωσαν καὶ ὡρμίσαντο.

οἱ πάρα κεῖνος Ἄρηος» (Ἰλ. Ε, 604) καὶ *«οὐ γὰρ ὁρῶμεν εἰ μὴ ὀλίγους τούτους ἀνθρώπους»* (Ξεν. Ἀν. Δ΄, ζ΄, 5).—*ἀποτραπόμενοι*]=ἄλλην ὁδὸν λαβόντες, στραφέντες εἰς τὰ ὀπίσω. — *τὴν διάλυσιν ἐποιήσαντο*]=*διελύθησαν ἀπ' ἀλλήλων* (Σχολ.).

§ 3. *ἡ ἀπαλλαγὴ ἐγένετο ἀλλήλων*]=ἀλλήλων ἀπηλλάγησαν.—*ἐτελεύτα ἐς νύκτα*] ἡ ἐς σημαίνει τὸ ὅριον χρονικῶς=μέχρι ἔντὸς τῆς νυκτός, ὑπὸ νύκτα, πρβλ. *«ἐς ἦέλιον καταδύντα δαίνυντο»* (Ἰλ. Λ, 601) καὶ *«ἡ ναυμαχία ἐτελεύτα ἐς ἡλίου δύσιν»* (Θουκ. Γ΄, 78,4) καὶ *«ἡ μάχη ἐτελεύτα ἐς ὄψε»* (Γ΄, 108,3).

§ 4. *στρατοπεδευομένοις*] ἀποπειρατικὸς παρατατικὸς = ὅτε ἐπειρῶντο στρατοπεδεύεσθαι. — *αἱ... ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν αὗται*] ὁ Κόβητος ὀβελίζει τὸ *«ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν»*, καθ' ὃν καὶ ὁ Ἑρουερδήν. Ἄλλοι δὲ δεχόμενοι αὐτὸ διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ ἄρθρου παραβάλλουσι πρὸς τὸ *«αἱ πέρυσι πρεσβεῖαι περὶ τὴν Πελοπόννησον ἐκεῖναι»* (Δημ. 9,72) καὶ Β΄, 31,1. Δ΄, 5,11. Δ΄, 74,2. Ϛ΄, 55,1. Ζ΄, 41,2. Ἄλλοι δὲ γράφουσιν *«αἱ εἴκοσι νῆες αἱ ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν αὗται»*, παραβάλλοντες πρὸς τὸ *«οἱ ἄλλοι βασιλῆς ὀκτὼ οἱ πρὸ αὐτοῦ γενόμενοι»* (Β΄, 100,2) καὶ *«αἱ κεραῖαι ὑπὲρ τῶν ἕσπλων αἱ... ἠρμέναι»* (Ζ΄, 41,2. πρβλ. καὶ Ϛ΄, 55, 1).—*Γλαύκων ὁ Λεάγρου*] περὶ τοῦ *Λεάγρου* ὕρα Ἡροδ. Θ΄, 75. Σχολ. Ἀριστείδ. σ. 485.—*καὶ Ἀνδοκίδης ὁ Λεωγόρου*] Ἀνδοκίδης ὁ ῥήτωρ ἐγεννήθη τῷ 468 π. Χ. ὢν δέκα ἔτη πρεσβύτερος τοῦ Λυσίου. Τὴν στρατηγίαν Ἀνδοκίδου τοῦ ῥήτορος πρὸς τῷ σχολιαστῇ τοῦ Θουκυδίδου, παραλαβόντι τὴν μαρτυρίαν ἐκ τοῦ Ἀκουσιλάου, δέχεται καὶ ὁ τοῦ Ἀνδοκίδου βιογράφος λέγων *«διὸ καὶ προσχειρίσθη πυτὲ μετὰ Γλαύκωνος σὺν ναυσὶν εἴκοσι Κερκυραίοις βοηθῆσων διαφερομένοις πρὸς Κορινθίους»* (§ 2). Ὅλως ἀπαράδεκτος εἶναι ἡ γνώμη τῶν νομιζόντων ὅτι ὁ Ἀνδοκίδης ἐγεννήθη περὶ τὸ 440 π. Χ. (Blass Eloqu. Att. I p 271) καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ στρατηγήσῃ αὐτὸς τῷ 432-431 π. Χ., ἀλλ' ὡς τοιοῦτος ἦτο ὁ πάππος αὐτοῦ. Φαίνεται δὲ πιθανὸν ὅτι πρὸς τοῖς δύο στρατηγοῖς ὑπῆρξε καὶ τρίτος, ὡς δῆλον γίνεται ἐκ τινος ἐπιγραφῆς Ἀττικῆς *«παρ[έδοσαν στρατηγοῖς ἐς Κήρ[κυραν τοῖς δευτέρ]οις ἐκπλέουσι Γλαύκωνι... ἴνει Κοιλεῖ Ἀραφηνίωι ... Διαντίδος πρυτανείας»* (CIA. I, 179). — *διὰ τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων*] τῶν Κερκυραϊκῶν δηλονότι (Σχολ.). — *προσκομισθεῖσαι*] ἀόρ. παθ. μετὰ διαθ. μέσης = προσκομίσασαι ἑαυτάς, προσελθοῦσαι, προσενεχθεῖσαι.—*ἐς τὸ στρατόπεδον*] ὁ Ἑρουερδὴν ὑποπτεύει τὰς λέξεις ταύτας = εἰς τὸν τόπον, ἔνθα οἱ Κερκυραῖοι ἐπειρῶντο νὰ στρατοπεδεύωσιν. Τὴν αὐτὴν σημασίαν ἔχει καὶ τὸ *«στρατόπεδον καταλαμβάνειν»* (Β΄, 61, 4.7).

§ 5. *καὶ ὡρμίσαντο*] δηλ. οἱ Κορκυραῖοι (κατὰ Πόππον καὶ Ἑρουερδῆνα) = καὶ προσωρμίσθησαν, εἰσῆλθον εἰς τὸν λιμένα. Κατ' ἄλλους δὲ ὑποκείμ. εἶναι τὸ αἱ Ἀττικαὶ νῆες, διὰ δὲ τὴν ἀπροσδόκητον μεταβολὴν τοῦ ὑποκειμένου τινὲς μὲν γράφουσιν ὧδε· *«ἢ ὥρθησαν (οἱ δὲ Κορκυ-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

52. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀναγαγόμεναι αἵ τε Ἀττικαὶ τριάκοντα νῆες καὶ τῶν Κορκυραίων ὅσαι πλοῖμοι ἦσαν ἐπέπλευσαν ἐπὶ τὸν ἐν τοῖς Συβότοις λιμένα, ἐν ᾧ οἱ Κορίνθιοι ὥρμουν, βουλόμεναι εἰδέναι εἰ ναυμαχήσουσιν. Οἱ δὲ τὰς μὲν ναῦς ἀράντες ἀπὸ τῆς γῆς καὶ παρατεταγμένοι μετεώρους ἡσύχαζον, ναυμαχίας οὐ διανοούμενοι ἄρχειν ἑκόντες, ὁρῶντες προσγεγενημένας τε ναῦς ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἀκροφυεῖς καὶ σφίσι πολλὰ τὰ ἄπορα ξυμβεβηκότα, αἰχμαλώτων τε περὶ φυλακῆς, οὓς ἐν ταῖς ναυσὶν εἶχον, καὶ ἐπισκευὴν οὐκ οὖσαν τῶν νεῶν

ραῖοι, ἢν γὰρ νύξ, ἐφοβήθησαν μὴ πολέμιαι ὦσιν, ἔπειτα δὲ ἔγνωσαν) καὶ ὡρμίσαντο». ἄλλοι δὲ γράφουσιν ὑποστιγμὴν μετὰ τὸ ἔγνωσαν, ὁ δὲ Ἑρμογένης λέγει ὅτι, ἐὰν ὑποκείμ. εἶναι τὸ «αἱ Ἀττικαὶ νῆες» καὶ ἡ γνώμη αὕτη εἶναι ἐπιδοκιμαστέα, διὰ μικρᾶς μεταβολῆς ἤθελε γράψῃ «καὶ αἱ ὡρμίσαντο». Ἡμεῖς δεχόμεθα ὑποκείμ. τὸ «οἱ Κορκυραῖοι».

Κεφ. 52. *Οἱ Κορίνθιοι δὲν δέχονται τὴν ὑπὸ Κερκυραίων προταθεῖσαν ναυμαχίαν.*

§ 1. ἀναγαγόμεναι] ὅρα Α', 29, 4. — πλοῖμοι] Α', 50, 4. — ἐπὶ τὸν ἐν τοῖς Συβότοις λιμένα] δηλ. τοῖς τῆς Ἠπείρου. Ἠδύνατο νὰ εἴπῃ καὶ «ἐπὶ τὰ Σύβοτα τὸν λιμένα», ὑπάρχει δὲ εὔχρηστος καὶ ἡ ἑτέρα χρῆσις, ὡς «τὸν ἐν τῇ Φειᾷ λιμένα» (Β', 25, 4), «τὸν ἐν τῇ Μεσσήνῃ λιμένα» (Δ', 25, 6). — βουλόμεναι] κατὰ διόρθωσιν Ἐρυεροῆνος, καθ' ὃν καὶ ὁ Στάλλιος καὶ ὁ Βοίμιος ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις «βουλόμενοι», ὃ ὁ Κόβητος τηρεῖ δεχόμενος τὸ κατὰ τὸ σημαινόμενον σχῆμα (Α', 110, 4. Β', 91, 4. Γ', 110, 2). Καὶ εἰς τὰς ναῦς ὁ Θουκυδ. ἀποδίδωσι θέλησιν κατὰ τὴν γνωστὴν προσωποποιίαν, πρβλ. καὶ «ἀπεχώρησάν τινες πόλεις οὐ πολλαὶ» (Ζ', 82, 1) καὶ «ἐπέκπλουν ποιησάμεναι (αἱ νῆες) αἰφνίδιον καὶ κρατήσασαι ναυμαχίᾳ τέσσαρας ναῦς λαμβάνουσι τῶν Ἀθηναίων» (Η', 20, 1). — ναυμαχήσουσιν] οἱ Κορίνθιοι.

§ 2. τὰς μὲν ναῦς ἄραντες] ὁ μὲν ἀποδίδοται εἰς τὸν ἐν § 3 δὲ «τοῦ δὲ οἰκαδε πλοῦ». Εἶναι δὲ τὸ μόνον παράδειγμα παρὰ Θουκυδ. τῆς μετ' αἰτιατ. ναῦς συντάξεως τοῦ αἴρειν, ἄλλοτε δὲ μεταχειρίζεται αὐτὸ ἀπολύτως (ὅρα σημ. Α', 29, 1) αἴρω = ἀναγομαι, ἀναπλέω (κοινῶς σηκώνομαι). — παρατεταγμένοι μετεώρους] = παρατεταγμένοι ἐν τῷ μετεώρῳ = παρατάξαντες τὰς ἑαυτῶν ναῦς μετεώρους, ὥστε εἶναι μετεώρους (ὅρα σημ. Α', 48, 2). Τὸ δὲ μέσον παρατάσσομαι συνήθως τίθεται ἄνευ ἀντικειμένου. — οὐ διανοούμενοι] αἰτιολ. μετοχή, ὑπερ ἀντιτίθεται εἰς τὸ «τοῦ οἴκαδε πλοῦ μᾶλλον διεσκόπουν». — ἄρχειν ἑκόντες] πρβλ. καὶ «ἑκόντας ἄρξαι» (Δ', 73, 2), ὁ Κόβητος δέ, καθ' ὃν καὶ ὁ Ἑρμογένης, ὀβελίζει τὸ «ἑκόντες». — ὁρῶντες] αἰτιολογικὴ μετοχὴ τοῦ «οὐ διανοούμενοι». — ἀκροφυεῖς] = ἀβλαβεῖς, οὔπω μετασχούσας τῆς μάχης καινὰς (ὅρα σημ. Α', 19). — πολλὰ] κατηγορούμ. = τὰ ἄπορα, ἃ ξυμβεβήκασι σφίσιν, ἦν πολλά. — ἄπορα] ἀπορίαι, ἀμηχανίαι, δυσκολίαι. — ξυμβεβηκότα] κατηγ. μετοχὴ τοῦ ὁρῶντες, ἐτέθη δὲ χιαστῶς ἀντὶ τοῦ «καὶ ξυμβεβηκότα σφίσι τὰ ἄπορα πολλά». — αἰχμαλώτων τε κ.τ.λ.] ἐπεξήγησις τοῦ «πολλὰ τὰ ἄπορα», ἐξαρτᾶται δὲ τὸ «αἰχμαλώτων» γενικὴ ἐξ ἀντικειμ. ὂν ἐκ τοῦ «περὶ φυλακῆς». — καὶ ἐπισκευὴν οὐκ οὖσαν] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ὁρῶντες, μετέβαλε δὲ τὴν σύνταξιν (πρβλ. καὶ Α', 53, 2) ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν «καὶ νεῶν ἐπισκευῆς, ἣ οὐκ ἦν γενέσθαι ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ». Τὸ δ' ἐπισκευὴ ἐνταῦθα = μέσον (εὐκολία) ἐπισκευῆς, πρβλ. «οὐδὲ ἄλλη σωτηρία ἐφαίνετο» (Γ', 20, 1) καὶ «οὐκ ἐγίγνετο σφῶν περιτείχισις» (Δ', 131, 1).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ· τοῦ δὲ οἰκαδε πλοῦ μᾶλλον διεσκόπουν ὅπῃ κομισθήσονται, δεδιότες μὴ οἱ Ἀθηναῖοι, νομίσαντες λελύσθαι τὰς σπονδάς, διότι ἐς χεῖρας ἦλθον, οὐκ ἐῶσι ὁρᾶς ἀποπλεῖν.

53. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς ἄνδρας ἐς κελήτιον ἐσβιβάσαντας ἄνευ κηρυκείου προσπέμψαι τοῖς Ἀθηναίοις καὶ πεῖραν ποιήσασθαι. Πέμψαντές τι ἔλεγον τοιάδε· «Ἀδικεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολέμου ἄρχοντες καὶ σπονδὰς λύοντες· ἡμῖν γὰρ πολεμίους τοὺς ἡμετέρους τιμωρουμένοις ἐμποδὼν ἵστασθε ὅπλα

πρβλ. καὶ Β',44,3. Δ',35,3. Ε',29,2. Τὸ δὲ νεῶν γενικὴ ἐξ ἀντικειμ. τοῦ ἐπισκευήν. — *ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ*] = ὡς εἰκὸς ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ, πρβλ. «*ἐν ἐῇ τυχεῖ*» (Β',3,1).

§ 3. *τοῦ οἰκαδε πλοῦ.. διεσκόπουν*] τὴν γενικὴν ταύτην ἄλλοι ἄλλως ἑρμηνεύουσιν (ὅρα Ἀσωπ.Περ.Β',σ.ι'. Κυννήρ.Γραμμ. § 417, σημ. 9), ἐγὼ δὲ νομίζω ὅτι ἡ σύνταξις ἐγένετο κατὰ σύμπτυξιν=τοῦ δὲ οἰκαδε πλοῦ ἐφρόντιζον σκοποῦντες ὅπῃ κομισθήσονται, πρβλ. «*ἐπὶ κατασκοπῇ τῶν τριήρων.. καὶ τοῦ οἰκαδε κατάπλου ὅπως ἡ πόλις πρὸς αὐτὸν ἔχει*» (Ξεν.Ἑλλ.Α', δ',11=καὶ ἐπὶ φροντίδι τοῦ οἰκαδε κατάπλου σκοπῶν ὅπως κ.τ.λ.). Ὁ δὲ Κόβητος μεταγράφει εἰς τὸ «*τὸν δὲ οἰκαδε πλοῦν διεσκόπουν*» κατὰ τὸ «*σκοποῦνται καιρὸν εἴ τις παραπέσοι*» (Δ',23,2.πρβλ. καὶ Γ',58,2.Β',67,4). — *κομισθήσονται*] =πορεύσονται, μεταβήσονται.—*τὰς σπονδὰς*] δηλ. τὰς τριακοντούτεις.—*εἰς χεῖρας ἦλθον*] = συνεπλάκησαν, συνέμιξαν ἀλλήλοις, πρβλ. καὶ τὸ «*εἰς χεῖρας δέχομαί τινα*» (Ξεν.Ἀν.Δ',γ'.31.Ἑλλ.Β',δ',34) καὶ «*εἰς χεῖρας ὑπομένω τινὰ*» (Θουκ.Ε', 72,4)=δέχομαι τὴν συμπλοκὴν πολεμίου. Ἀλλοτε δὲ τὸ «*εἰς χεῖρας ἰέναι*»=εἰς λόγους ἰέναι, διαλέγεσθαί τινι, ὁμιλεῖν (Θουκ. Η',50,3.Ξεν.Ἀναβ.Α',δ',26).—*οὐκ ἐῶσι*]=κωλύωσιν.

Κεφ. 53. *Οἱ Ἀθηναῖοι οὐ κωλύουσι Κορινθίους ἀποπλεῖν.*

§ 1. *κελήτιον*] *μικρὸν πλοιάριον ὑπὸ ἑνὸς ἐρεττόμενον* (Σχολ.), ὅπερ δὲν διακρίνεται τοῦ *κέλητος* (Δ', 120, 2). Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει ἀλλαχοῦ ποιεῖται μνείαν τοῦ *ἀκατίου* (Α', 29,1).—*ἐσβιβάσαντας*] ἡ αἰτιατικὴ μετὰ τὴν δοτικὴν αὐτοῖς (ὅρα Α',32,1.Β',11,7).—*ἄνευ κηρυκείου*] *κηρυκείου ἐστὶ ξύλον ὀρθὸν ἔχον ἑκατέρωθεν δύο ὄφεις περιπεπλεγμένους καὶ ἀντιπροσώπους πρὸς ἀλλήλους κειμένους, ὅπερ εἰώθασι φέρειν οἱ κήρυκες μεθ' αὑτῶν· καὶ οὐκ ἐξῆν αὐτοὺς ἀδικεῖν παρ' οὓς ἀπῆρχοντο· σύμβολον δὲ ἦν τὸ μὲν ὀρθὸν ξύλον τοῦ ὀρθοῦ λόγου, τὸ δὲ παρ' ἑκάτερον εἶδος τῶν ὄφεων τὰ ἀντιτασσόμενα στρατόπεδα (σημαίνει)· ὁ γὰρ ὀρθὸς λόγος δι' ἀμφοτέρων χωρεῖ*» (Σχολ.). Περὶ τῆς ἑρμηνείας ταύτης τῶν συμβόλων πρβλ. καὶ Plin.N. H.XXIX. 2,12 Servi. ad Verg.Aen.IV,242. Ἡ *ἄνευ κηρυκείου* ἀποστολὴ τῶν ἀνδρῶν γίνεται, ἵνα μὴ θεωρήσωσι τοὺς Ἀθηναίους ὡς ἐχθρούς, πρβλ. «*ἀρότοις ὑμῖν οὐδαμόθεν ἔσται ἄνευ κηρυκείου βαδίσαι διὰ τὰς ὑπὸ τούτων ἀνδροληψίας καὶ αὐλὰς κατεσκευασμένας*» (Δημ.51,13). Ὅτι δὲ διὰ τοῦ ει ὀφείλει νὰ γράφηται φαίνεται ἐκ τοῦ Ἰωνικοῦ *κηρυκήιον*.—*πεῖραν ποιήσασθαι*] δηλ. τῶν Ἀθηναίων = πειραθῆναι αὐτῶν.—*ἔλεγον*] δηλ. διὰ τῶν ἀνδρῶν τῶν πεμφθέντων.

§ 2. *ἄρχοντες πολέμου*] = γινόμενοι πρωταίτιοι πολέμου.— *σπονδὰς λύοντες*] αἰτιολ. μετοχή. Τίθεται ὁ ἀνάρθρως «*σπονδὰς*» (πρβλ. καὶ Α',67,1). — *ἐμποδὼν ἵστασθε*]=ἐμποδίζετε, οὐ ἀντίθετον τὸ «*ἐκποδὼν στῆναί τινι*» (Α',40,4).—*ὅπλα ἀνταιρόμενοι*] τροπικὴ μετοχή, τὸ δ' *ἀνταίρομαι ὅπλα*=αἴρω τὰ ἐμαυτοῦ ὅπλα ἐναν-

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀνταιρόμενοι. Εἰ δ' ὑμῖν γνώμη ἐστὶ κωλύειν τε ἡμᾶς ἐπὶ Κόρκυραν ἢ ἄλλοσε εἴ ποι βουλόμεθα πλεῖν καὶ τὰς σπονδὰς λύετε, ἡμᾶς τοῦσδε λαβόντες πρῶτον χρήσασθε ὡς πολεμίοις». Οἱ μὲν δὴ τοιαῦτα εἶπον· τῶν δὲ Κορκυραίων τὸ μὲν 3 στρατόπεδον ὅσον ἐπήκουσεν ἀνεβόησεν εὐθὺς λαβεῖν τε αὐτοὺς καὶ ἀποκτεῖναι, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοιάδε ἀπεκρίναντο· «Οὔτε ἄρχομεν πολέμου, ὦ ἄνδρες 4 Πελοποννήσιοι, οὔτε τὰς σπονδὰς λύομεν, Κορκυραίοις δὲ τοῖσδε, ξυμμάχοις οὖσι, βοηθοὶ ἤλθομεν. Εἰ μὲν οὖν ἄλλοσέ ποι βούλεσθε πλεῖν, οὐ κωλύομεν· εἰ δὲ ἐπὶ Κέρκυραν πλευσεῖσθε ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τι χωρίων, οὐ περιοψόμεθα κατὰ τὸ δυνατόν».

54. Τοιαῦτα τῶν Ἀθηναίων ἀποκριναμένων οἱ μὲν Κορίνθιοι τόν τε πλοῦν 1 τὸν ἐπ' οἴκου παρεσκευάζοντο καὶ τροπαῖον ἔστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ Συβότοις· οἱ δὲ Κορκυραῖοι τά τε ναυάγια καὶ νεκροὺς ἀνείλοντο τὰ κατὰ σφᾶς

τίον τινὸς=λαμβάνω τὰ ὅπλα μου κατά τινος.—*γνώμη*] κατηγορούμενον.—*πλεῖν*] ἐννοητέον καὶ εἰς τὸ *κωλύειν* καὶ εἰς τὸ *βουλόμεθα*.—*τὰς σπονδὰς λύετε*] διὰ τὴν σύγχυσιν (πρβλ. Α', 15) ἔθηκεν ὁριστικὴν (πρβλ. Δ', 80, 1. Ζ', 56, 3), ἀλλ' ὁ Κόβητος ἔγραψε «*λύειν*», ὅπερ πρότιμᾷ καὶ ὁ Ἑρουερδήν.—*ἡμᾶς τοῦσδε*] ἡ ἀντωνυμία *τοῦσδε* ἔχει ἐπιρρ. σημασίαν (ὅρα Α', 51, 2) =ἡμᾶς ἐδῶ (οἳ ἐνταῦθα ἐσμέν).—*χρήσασθε ὡς πολεμίοις*] οἱ Ἀθηναῖοι ἠδύναντο νὰ μεταχειρίσωνται αὐτοὺς ὡς πολεμίους ἅτε ἄνευ κηρυκείου περῳθέντας.

§ 3. *Τῶν δὲ Κορκυραίων τὸ μὲν στρατόπεδον*] ὤφειλε νὰ εἴπῃ «*τῶν δὲ τὸ μὲν Κορκυραίων στρατόπεδον . . , Ἀθηναίων δέ*», ἀνθ' οὗ εἶπεν «*Ἀθηναῖοι δέ*». Ἀλλ' ὁ μὲν Κόβητος ὀβελίζει τὸ «*τὸ μὲν στρατόπεδον*» καὶ γράφει «*ὅσοι ἐπήκουσαν ἀνεβόησαν*», ὁ δὲ Ἑρουερδὴν γράφει «*τῶν δὲ Κορκυραίων μὲν τὸ στρατόπεδον*».—*ἐπήκουσεν*] τὸ *ἐπακούω τινός* λέγεται περὶ τοῦ ἀκούοντός τι ἐπιμελῶς, προσεκτικῶς καὶ ἀσμένως· οὕτως οἱ θεοί, οἵτινες ταῖς εὐχαῖς τῶν θνητῶν προσέχουσι, λέγονται «*τῶν εὐχῶν ἐπακούειν*» (Ἀριστοφ. Νεφ. 263). πρβλ. καὶ Β', 36, 4. Ξεν. Οἰκ. ιδ', 3. Πλάτ. Γοργ. 487, γ'. Αἰσχίν. 3, 56.

§ 4. *οὐ κωλύομεν*] δηλ. *πλεῖν*.—*ἐς τῶν .. χωρίων*] ὅρα Α', 45, 3.—*οὐ περιοψόμεθα*] δηλ. *ὑμᾶς πλεῖν*=οὐκ ἐάσομεν, κωλύσομεν.—*κατὰ τὸ δυνατὸν*]=κατὰ δύναμιν (Α', 45, 3).

Κεφ. 54. *Οἵ τε Κορίνθιοι καὶ οἱ Κερκυραῖοι ἔστησαν τρόπαια.*

§ 1. *Τοιαῦτα*] ἀσύνδετον, ὡς πολλάκις γίνεται ἐπὶ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων.—*τὸν ἐπ' οἴκου*]=τὸν οἰκαδε. Περὶ τῆς *ἐπὶ* ὅρα Α', 30, 2.—*παρεσκευάζοντο*] = παρεσκεύαζον ἑαυτούς. Ὁ παρατατικὸς σημαίνει τὴν διάρκειαν τὴν συμβᾶσαν μέχρι τοῦ ἀπόπλου.—*τά τε ναυάγια καὶ νεκροὺς*] διὰ τοῦ τὲ συνδέεται πρὸς τὸ «*καὶ τροπαῖον ἀντέστησαν*» καὶ οὐχὶ πρὸς τὸ «*καὶ νεκρούς*», ὅπερ ἀποτελεῖ ἓν μέρος μετὰ τοῦ «*ναυάγια*», διὸ καὶ ἀνάρθρως ἐτέθη καὶ ἀμφότερα διορίζονται διὰ τῆς μετοχῆς «*ἐξενηχθέντα*». Τὰ δ' ἑτερογενῆ ὀνόματα συνήθως τίθενται μετὰ τοῦ προσήκοντος ἄρθρου (ὅρα Ξεν. Ἀν. Α', δ', 46. Παιδ. Λ', δ', 7. κτλ.), εὑρηνται δ' ὅμως καὶ ἄνευ ἄρθρου (πρβλ. καὶ Δ', 14, 5. Ε', 10, 2. Ζ', 5, 3. Η', 106, 3. Ξεν. Ἀν. Γ', 6', 20. Πλάτ. Ἀπολ. 28, α'. Πλούταρχ. Θεμιστ. Η', 3). Ἡ δὲ τῶν ναυαγίων καὶ τῶν νεκρῶν (πρὸς ἐνταφιασμὸν) ἀναίρεσις ἦν σημεῖον τῆς νίκης. διὸ καὶ περὶ τῶν νικώντων ἐλέγετο «*τοὺς νε-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐξενεχθέντα ὑπὸ τοῦ ῥοῦ καὶ ἀνέμου, ὃς γενόμενος τῆς νυκτὸς, διεσκέδασεν αὐτὰ πανταχῆ, καὶ τροπαῖον ἀντέστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ Συβότοις ὡς νενικηκότες. Γνώμῃ δὲ ἑκάτεροι τοιᾷδε τὴν νίκην προσεποιήσαντο· Κορίνθιοι μὲν κρατήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ μέχρι νυκτός, ὥστε καὶ ναυάγια πλεῖστα καὶ νεκροὺς προσκομισασθαι, καὶ ἄνδρας ἔχοντες αἰχμαλώτους οὐκ ἐλάσσους χιλίων, ναῦς τε καταδύσαντες, περὶ ἑβδομήκοντα, ἔστησαν τροπαῖον· Κορκυραῖοι δὲ τριάκοντα ναῦς μάλιστα διαφθείραντες, καὶ ἐπειδὴ Ἀθηναῖοι ἦλθον, ἀνελόμενοι τὰ

νεκροὺς τοὺς ἑαυτῶν ἀνείλοντο, τοὺς νεκροὺς τοῖς ἐναντίοις ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν» (Α', 63, 3. Β' 92, 4), περὶ δὲ τῶν ἡττημένων «τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀνείλοντο» ἢ «ἐκομίσαντο». — *ἀνείλοντο*] πρβλ. καὶ Β', 92, 4. Ζ', 72, 1. Περὶ μὲν τῶν ναυαγίων λέγεται καὶ τὸ «ἀνελκύσαι» (Ζ', 23, 4) καὶ «προσαγαγέσθαι» (Η', 106, 4), περὶ δὲ ναυαγίων καὶ νεκρῶν τὸ «προσκομίζεσθαι» (Α', 54, 2) καὶ «κρατεῖν» (Α', 50, 3). — *κατὰ σφᾶς*] = πρὸς σφᾶς. — *ἐξενεχθέντα*] πρβλ. καὶ «προσενεχθέντα ὑπὸ τοῦ ῥοῦ» (Ἰώσηπ. Ἀρχ. Ἰουδ. Β', 16, 6). — *ὃς γενόμενος*] τὸ γίγνεσθαι κεῖται ἐπὶ φυσικῶν φαινομένων, *χειμῶνος* (Ξεν. Ἀν. Δ', α', 11), *ὄμβρου* (Πλάτ. Πολ. 359, δ'), *ὕετοῦ* καὶ *ἀνέμου* (Πλάτ. Ἐπινομ. 979, α'), *πνεύματος* (Θουκ. Β', 84, 2) *ὁμίχλης* (Ξεν. Ἀν. Δ', 6', 7), *χιόνος* (Ξεν. Ἀν. Δ', δ', 8), *ὕδατος* (Θουκ. Β', 5, 2), *σεισμοῦ* (Α', 101, 2), *βροντῶν καὶ ἀστραπῶν* (ς', 70, 1), κτλ. — *ἀντέστησαν*] = ἀμοιβαίως ἔστησαν, καὶ αὐτοὶ ἔστησαν. — *ἐν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ Συβότοις*] = ἐν τοῖς Συβότοις τοῖς οὖσιν ἐν τῇ νήσῳ (πρβλ. Α', 47, 1), ἐν μιᾷ τῶν νήσων Συβότων, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ «ἐν τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ Συβότοις». — *ὡς νενικηκότες*] = νομίζοντες ἑαυτοὺς νενικηκέναι. Ὁ Κόβητος, καθ' ὃν καὶ ὁ Ἑρουερδήν, ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας.

§ 2. *τοιᾷδε*] διασαφεῖται διὰ τῶν ἑπομένων. — *προσεποιήσαντο*] = προσεποίησαν ἑαυτοῖς, ᾠκειοποιήσαντο, *ἰδιοποιήσαντο* (Σχ.λ.). — *Κορίνθιοι μὲν κρατήσαντες*] ὁ Κόβητος, καθ' ὃν καὶ ὁ Ἑρουερδήν, τίθησιν ὑποστιγμὴν πρὸ αὐτοῦ καὶ γράφει «ὡς *κρατήσαντες*» καὶ κατωτέρω «*Κορκυραῖοι δὲ* ὡς *τριάκοντα*», ὀβελίζει δὲ τὸ «*ἔστησαν τροπαῖον*» προσκολλῶν πάντα εἰς τὴν πρότασιν «*τὴν νίκην προσεποιήσαντο*». Φαίνονται ὀλίγον τολμηροὶ οἱ ὀβελισμοὶ οὗτοι. — *κρατήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ*] ὄντως οἱ Κορίνθιοι ἐνίκησαν (ὅρα Α', 50, 3). — *προσκομίσασθαι*] ὅρα ἐνταῦθ. § 1 ἐν τῷ *ἀνείλοντο*. Ἀνωτέρω δὲ εἶπε «*προσκομίσαι πρὸς τὰ Σύβοτα*» (Α', 50, 3), τὸ δὲ *προσκομίσασθαι* = προσκομίσαι ἑαυτοῖς, πρὸς ἑαυτούς. — *οὐκ ἐλάσσους*] λιτότης = πλείους. — *χιλίων*] *χίλιοι γὰρ ἦσαν καὶ πεντήκοντα* (Σχολ.), πρβλ. Α', 55, 1. — *καταδύσαντες*] «*ἀντὶ τοῦ τρώσαντες· οὐ γὰρ λέγει ἐπὶ τοῦ βαπτίσαντες. Τοιοῦτο δέ ἐστι καὶ τὸ ἂς καταδύσειαν*» (Α', 50, 1) (Σχολ.). — *τριάκοντα μάλιστα*] = περὶ τριάκοντα (ὅρα Α', 13, 3). — *διαφθείραντες*] ὡς συνώνυμον τοῦ «*καταδύσαντες*» (πρβλ. Β', 84, 3). — *ἐπειδὴ Ἀθηναῖοι ἦλθον*] διότι δὲν ἠδύναντο, ἐὰν μὴ οὗτοι ἦρχοντο. Ὁ Κόβητος δὲ ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας. — *τὰ κατὰ σφᾶς αὐτούς*] δηλ. ἐξενεχθέντα (§ 1). — *καὶ ὅτι . . ὑπεχώρησαν*] διὰ τοῦ *καὶ* συνδέονται αἰτιολογ. μετοχαὶ «*διαφθείραντες*» καὶ «*ἀνελόμενοι*» μετὰ αἰτιολ. προτάσεως (πρβλ. Α', 1, 1). — *αὐτοῖς*] συναπτέον τῷ «*ὑπεχώρησαν*». — *πρύμναν κρουόμενοι*] πρβλ. Α', 50, 5. — *ἰδόντες τὰς Ἀττικὰς ναῦς*] πρβλ. Α', 51, 1. Ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας ὁ Κόβητος. — *ἐπειδὴ ἦλθον Ἀθηναῖοι*] ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας ὁ Κόβητος, καθ' ὃν καὶ ὁ Ἑρουερδήν·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ναυάγια καὶ νεκρούς, καὶ ὅτι αὐτοῖς τῇ τε προτεραίᾳ πρύμναν κρουόμενοι ὑπεχώρησαν οἱ Κορίνθιοι ἰδόντες τὰς Ἀττικὰς ναῦς, καὶ ἐπειδὴ ἦλθον οἱ Ἀθηναῖοι, οὐκ ἀντεπέπλεον ἐκ τῶν Συβότων, διὰ ταῦτα τροπαῖον ἔστησαν. Οὕτω μὲν ἑκάτεροι νίκην ἄξιοῦν.

55. Οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀποπλέοντες ἐπ' οἴκου, Ἀνακτόριόν ἐστιν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, εἶλον ἀπάτῃ (ἦν δὲ κοινὸν Κορκυραίων καὶ ἐκείνων), καὶ καταστήσαντες ἐν αὐτῷ Κορινθίους οἰκήτορας ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου· καὶ τῶν Κορκυραίων ὀκτακοσίους μὲν, οἱ ἦσαν δοῦλοι, ἀπέδοντο, πεντήκοντα δὲ καὶ διακοσίους δήσαντες ἐφύλασσον καὶ ἐν θεραπείᾳ εἶχον πολλῇ, ὅπως αὐτοῖς τὴν Κόρκυραν ἀναχωρήσαντες πρυσποιήσειαν· ἐτύγχανον δὲ καὶ δυνάμει αὐτῶν οἱ πλείους πρῶτοι ὄντες τῆς πόλεως. Ἡ μὲν οὖν Κόρκυρα οὕτω περιγίγνεται τῷ πολέμῳ τῶν Κορινθίων, καὶ αἱ νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀνεχώρησαν

—οὐκ ἀντεπέπλεον] —καὶ ὅτι οὐκ ἀντεπέπλεον, δι' οὗ συνδέεται πρὸς τὸ «ὑπεχώρησαν».—νικᾶν] μετὰ σημασίας παρακειμ.—νενικηκέναι, εἶναι νικητάς (ὅρα Ζ', 34, 6).

Κεφ. 55. *Οἵ τε Κορίνθιοι καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀποπλέουσιν οἴκαδε.*

§ 1. ἐπ' οἴκου] πρβλ. Α', 30,2.54,1.—Ἀνακτόριον] τὸ νῦν *Βόνιτζα*, ὅπερ δὲν εἶναι ἀκριβῶς ἐν τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, ἔνθα ὑπάρχει τὸ Ἄκτιον (ἡ *Μπούντα*· ὅρα Α', 29,3), ἀλλ' ὑπάρχει ἔνδον αὐτοῦ περὶ τὰ 40 στάδια (ὅρα Στράβ. Ι', 7, σ. 451).—ἐπὶ τῷ στόματι] ὅπερ εἶναι ὁ πρόκολπος τοῦ Ἀμπρακικοῦ, τοῦ νῦν καλουμένου κόλπου τῆς Ἄρτης.—εἷλον ἀπάτῃ] ὡς φίλοι γὰρ οὐχ ὑπωπτεύοντο (Σχολ.).—κοινὸν Κορκυραίων καὶ ἐκείνων]—κοινὴ ἀποικία. Ὁ Στράβων (Ι', 8, σ. 452) καὶ ὁ Παυσανίας (Ε', κγ', 2) λέγουσι τὸ Ἀνακτόριον ἀποικίαν Κορινθίων, ὁ δὲ Σκύμνος (459) τῶν Ἀκαρνάνων καὶ Κορινθίων.—καταστήσαντες .. οἰκήτορας] τὸ οἰκήτορας εἶναι κατηγορούμενον. Τοὺς δ' οἰκήτορας τῶν Κερκυραίων, οἵτινες ἐκεῖ ἦσαν, ἐξέωσαν (πρβλ. Δ', 49).—οἱ ἦσαν δοῦλοι] οὗτοι ἦσαν οἱ ἐρέται τῶν Κερκυραϊκῶν πλοίων, οὓς συνέλαβον ἐν ταῖς αἰχμαλώτοις ναυσίν.—πεντήκοντα καὶ διακοσίους] οὗτοι ἦσαν οἱ ἐπιβάται τῶν αἰχμαλωτισθέντων Κερκυρϊκῶν πλοίων.—δήσαντες ἐφύλασσον] πρβλ. «δήσαντας ἔχειν» (Α', 29, 5).—καὶ ἐν θεραπείᾳ εἶχον πολλῇ]—καὶ ἐθεράπευον πολύ, περιεποιοῦντο, πρβλ. «τὸν Καλλίβιον ἐθεράπευον πάσῃ θεραπείᾳ» (Ξεν. Ἑλλ. Β', γ', 14). Ὅμοια εἶναι καὶ τὸ «ἐν φυλακῇ» (Δ', 14,5), ἐν ἡδονῇ (Γ', 9,1), ἐν ὀργῇ (Β', 8, 5), ἐν αἰτίᾳ (Β', 59, 2), ἐν ὁρμῇ (Β', 89, 1) ἔχειν τινά.—προσποιήσειαν]—ἕνωσιν, συνδέσειαν (πρβλ. Β', 2, 2). Τὸ μὲν προσποιῶ τινά τινι=concilio alicui, τὸ δὲ μέσ. προσποιοῦμαί τινα=concilio mihi. Περὶ δὲ τοῦ πράγματος ὅρα Γ', 70, 1.—δυνάμει] συναπτέον τῷ πρῶτοι=τῇ πολιτικῇ αὐτῶν δυνάμει, πρβλ. καὶ τὸ «δυνατώτατοι» (Α', 2,6).

§ 2. περιγίγνεται τῷ πολέμῳ τῶν Κορινθίων] τὸ «τῷ πολέμῳ» δοτικὴ ὀργανική, τὸ δὲ «τῶν Κορινθίων» ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ «περιγίγνεται»=ὑπερτερεῖ τῶν Κορινθίων διὰ τοῦ πολέμου. Τοῦτο δὲ συνίσταται οὐ μόνον εἰς τὸ ὅτι ἔμειναν αὐτοὶ ἀβλαβεῖς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ὅτι διετήρησαν ὁριστικῶς τὴν ὑπεροχὴν αὐτῶν ἐν τῇ Ἐπιδάμνῳ (Κροάζετος). Ἄλλοι δὲ μὴ δεχόμενοι τὴν σημασίαν ταύτην (ὅρα καὶ Β', 65,13) πρβλ. καὶ «τῷ πολέμῳ κατὰ κρά-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀθηναίους, ὅτι σφίσιν ἐν σπονδαῖς μετὰ Κορκυραίων ἐναυμάχουν.

56. Μετὰ ταῦτα δ' εὐθὺς καὶ τάδε ξυνέβη γενέσθαι τοῖς Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις διάφορα ἐς τὸ πολεμεῖν. Τῶν γὰρ Κορινθίων πρασσόντων ὅπως τιμωρήσονται αὐτούς, ὑποτοπήσαντες τὴν ἔχθραν αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι Ποτειδαιάτας, (οἱ οἰκοῦσιν ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ τῆς Παλλήνης, Κορινθίων ἀποίκους, ἑαυτῶν δὲ ξυμμάχους φόρου ὑποτελεῖς) ἐκέλευον τὸ ἐς Παλλήνην τεῖχος καθελεῖν

τους αὐτῶν, περιέσεσθαι» (Προκοπ. σ. 207) καὶ «περιέσεσθαι τῷ πολέμῳ τῶν ἐναντίων» (αὐτ. σ. 254), ἑρμηνευουσιν, ὡς ὁ Κλαστήριος καὶ Βοίμιος, διὰ τοῦ «ἀφίζει ἑαυτήν, διασῴζεται ἀβλαβὴς κατὰ Κορινθίων». Ἀλλὰ τὴν σημασίαν ταύτην ἔχει τὸ περιγίγνεσθαι ἄνευ τῆς γενικῆς (ὅρα Γ', 11, 5. Δ', 27, 1. Ε', 97). διὰ τοῦτο ὁ Ἐρουερδὴν ὀβελίζει τὸ «τῶν Κορινθίων» ὡς διαστρέφον τὴν ἔννοιαν. τοῦ περιγίγνεται ἐνταῦθα ἄντος = salva fuit (Mnemos. I. p. 73). Δυνάμεθα δὲ νὰ ἐκλάβωμεν ὅτι τὸ μὲν «τῷ πολέμῳ» ὁριστικὴν χρονικήν, πρβλ. «ἐς τὸ πεδίον ἐκείνῃ τῇ ἐσβολῇ οὐ καταβῆναι» (Β', 20, 2) καὶ «μάχῃ τῇ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γῇ γενομένῃ παρεγενόμεθα ὑμῖν τε καὶ Παυσανίᾳ» (Γ', 54, 4), τὸ δὲ «τῶν Κορινθίων» ὡς γενικὴν ἐξ ἀντικειμ. τοῦ «πολέμῳ» = ἐν τῷ κατὰ Κορινθίων πολέμῳ ἀβλαβὴς ὑπῆρξεν = περιγίγνεται πολεμοῦσα τοῖς Κορινθίοις. — αἰτία δὲ αὕτη] περὶ τῆς ἐλλείψεως τοῦ ἄρθρου πρβλ. «κίνησις γὰρ αὕτη» (Α', 1, 2). Ὁ Κόβητος ὀβελίζει τὴν γενικὴν «πολέμου», διότι τὸ αἰτία = ἔγκλημα (πρβλ. Α', 66. 79, 1), τὸ δὲ πολέμου προσετέθη ὑπό τινος νομίσαντος ὅτι τὸ αἰτία = causa belli. — ἐς τοὺς Ἀθηναίους] = κατὰ τῶν Ἀθηναίων. — αφίσιν] = κατ' αὐτῶν (τῶν Κορινθίων). — ἐν σπονδαῖς] = διαρκουσῶν τῶν σπονδῶν, ἐν καιρῷ σπονδῶν, ἐν εἰρήνῃ (Β', 5, 5).

Κεφ. 56. *Οἱ Ἀθηναῖοι κελεύουσι τοὺς Ποτειδαιάτας ἵνα καθαιρήσωσι τὸ ἐν τῇ Παλλήνῃ τεῖχος φοβούμενοι ἀπόστασιν αὐτῶν τῇ βοηθείᾳ Κορινθίων.*

§ 1. τάδε] διάφορα] ἀνάρθρως, διότι τὸ μὲν τάδε εἶναι ὑποκείμ., τὸ δὲ διάφορα κατηγορ. — διαφοραί, ὑποκείμενα ριλανθρωπίας. — ἐς τὸ πολεμεῖν] = πρὸς τὸ πολεμεῖν ἀλλήλους.

§ 2. γὰρ] διασαφητικός. — πρασσόντων ὅπως] ἀσχολουμένων, προσεχόντων τὸν τρόπον (πῶς)· πρβλ. Α', 57, 4. 65, 2. Γ', 4, 6. — τιμωρήσονται αὐτούς] δηλ. τοὺς Ἀθηναίους. Τὸ δὲ μέσ. τιμωροῦμαί τινα = τιμωρῶν ἐμαυτῷ κολάζω τινά. — Ποτειδαιάτας] αὕτη εἶναι ἡ ἀληθὴς γραφὴ μαρτυρουμένη καὶ ἐξ ἐπιγραφῶν Ἀττικῶν (ὅρα Stahl Quaest. Gramm. σ. 38. Herwerd. Stud. Thucyd. σ. 121). Ἡ δὲ Ποτείδαια ἐκτίσθη πρὸ τῶν Περσικῶν πολέμων, ἀλλ' ἄγνωστον πότε. Ἔκειτο δ' ἐν τῷ ἰσθμῷ τῆς Παλλήνης καὶ ἐκαλεῖτο πρότερον μὲν Φλέγρα, ὕστερον δὲ Ποτείδαια καὶ μετὰ ταῦτα Κασσάνδρεια (Στράβ. Ζ', 27, σ. 330). — ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ τῆς Παλλήνης] ὁ ἰσθμὸς νῦν καλεῖται πόρτα τῆς Κασσάνδρας, ἣν δὲ πεντεστάδιος (Στράβ. Ζ', 25, σ. 330). ἡ δὲ Παλλήνης χερσόνησος περιεῖχε πόλεις Θήραμβον, Σκιώνην, Μένδην, Σάνην, Ποτείδαιαν. — φόρου ὑποτελεῖς] πρβλ. Α', 19. — τὸ ἐς Παλλήνην τεῖχος] ἡ Ποτείδαια κατελάμβανε τὸν ἰσθμὸν διὰ δύο τειχῶν, ἑνὸς μὲν πρὸς βορρᾶν ἵνα προφυλάττηται ἐκ τῶν προσβολῶν τῶν Θρᾳκῶν, ἑτέρου δὲ πρὸς νότον διὰ τὴν ἀπὸ τῶν κατὰ θάλασσαν προσβολῶν ἀσφάλειαν. Τοῦτο τὸ δεύτερον τεῖχος οἱ Ἀθηναῖοι ἐκέλευσαν αὐτοὺς νὰ χρημνίσωσι = τὸ μέρος τοῦ τείχους τὸ ἀφορῶν εἰς τὴν Παλλήνην (Σχολ.), ὅρα σημ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ ὁμήρους δοῦναι, τούς τε ἐπιδημιουργοὺς ἐκπέμπειν καὶ τὸ λοιπὸν μὴ δέχεσθαι οὓς κατὰ ἔτος ἕκαστον Κορίνθιοι ἔπεμπον, δείσαντες μὴ ἀποστῶσιν, ὑπό τε Περδίκκου πεῖθόμενοι καὶ Κορινθίων, τούς τε ἄλλους ἐπὶ Θράκης ξυναποστήσωσι ξυμμάχους.

57. Ταῦτα δὲ περὶ τοὺς Ποτειδαιάτας οἱ Ἀθηναῖοι προπαρεσκευάζοντο εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν Κορκύρᾳ ναυμαχίαν· ᾔδεσαν γὰρ Κορινθίους φανερῶς ἤδη διαφόρους ὄντας, Περδίκκας τε ὁ Ἀλεξάνδρου, Μακεδόνων βασιλεύς, ἐσπολέμωτο ξύμμαχος πρότερον, καὶ φίλος ὤν. Ἐπολεμοῦντο δέ, ὅτι Φιλίππῳ τῷ ἑαυτοῦ

Α', 64, 4. — καθελεῖν] = κατακρημνίσαι (Α', 57, 6. 101, 2. 117, 3, κτλ.), ἄλλως δὲ ἐν Β', 75, 4 καὶ ἐπὶ προσώπων = καταργεῖν (Α', 139, 1). — ὁμήρους] τοὺς ἕνεκα εἰρήνης διδομένους εἰς ἐνέχυρα (Σχολ.). — ἐπιδημιουργούς] «οἱ Ἀσκληπιάδης τὴν ἐπὶ πρόθεσιν περιττὴν εἶναι λέγει» (Σχόλ.), διότι ἀλλαχοῦ παρὰ τοῖς Δωριεῦσι μνημονεύονται δημιουργοί. Ἡσύχιος (ἐν τῇ λ.) «παρὰ τοῖς Δωριεῦσιν οἱ ἄρχοντες τὰ δημόσια πράττοντες ὥσπερ Ἀθήνησιν οἱ δήμαρχοι» (πρβλ. Ε', 47, 9). Σχολ. «ἐπιδημιουργοὶ ἄρχοντες πέμπόμενοι, φυλάρχων τάξιν ἔχοντες». Ἡ δ' ἐπὶ σημαίνει ἐπιστασίαν ὡς ἐν τῷ ἐπιβουκόλος (Λοβέκ, Παραλειπ. σ. 386, σημ. 104). — δείσαντες] δηλ. οἱ Ἀθηναῖοι. — ἐπὶ Θράκης] = παρὰ τὴν Θρᾴκην, ὡς ἐπὶ τῆς Λακωνικῆς (Ε', 34, 1). Δηλοῦται δὲ αὕτη ἡ χώρα, ἥτις καλεῖται τὰ ἐπὶ Θράκης (Α', 59, 1. 68, 4. Β', 9, 4. Δ', 78, 1. 82. 104, 4. Ε', 21, 1), περιέχουσα τὴν Χαλκιδικὴν χερσόνησον μετὰ τῶν ἀκτῶν τῆς Ἀμφιπόλεως πρὸς ἀνατολὰς διηκουσῶν. Οἱ ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ διατρίβοντες ἢ στρατεύοντες καλοῦνται οἱ ἐπὶ Θράκης ξύμμαχοι (Δ', 102, 1. 122, 2), οἱ ἐπὶ Θράκης· Χαλκιδῆς καὶ Βοττιαῖοι (Α', 57, 3), οἱ ἐπὶ Θράκης στρατιῶται (Ε', 35, 5. 67, 1). Λέγεται δὲ αὕτη ἡ χώρα καὶ Θρᾴκη, ὡς οἱ ἀπὸ Θράκης (Ε', 34, 1. 35, 6. 38, 1), πρβλ. σημ. Α', 60, 3. Δὲν ἐπαναλαμβάνεται δ' ἐνταῦθα τὸ ἄρθρον, πρβλ. Α', 44, 2.

Κεφ. 57. *Οἱ λόγοι, δι' οὓς οἱ Ἀθηναῖοι ἐβοήθουν τὴν τῶν Ποτειδαιατῶν ἀποστασιν.* — § 1. Ταῦτα δὲ] ὁ Κρυγῆρος γράφει «ταῦτα δή», ὁ δὲ Κλασσήνιος παρατηρεῖ ὅτι τὸ δὴ τίθεται μόνον, ὅταν ἡ νέα φράσις περιέχῃ τὴν ἔννοιαν τῆς προτέρας ἄνευ προσθήκης τινός, ἐν ᾧ ἐνταῦθα προστίθεται τὸ «εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν Κορκύρᾳ ναυμαχίαν». — περὶ τοὺς Ποτειδαιάτας] χειρόγραφά τινα ἔχουσι «παρὰ» καὶ ἕτερα «πρός». — προπαρεσκευάζοντο] = ταύτας τὰς παρασκευὰς προπαρεσκεύαζον ἑαυτοῖς.

§ 2. διάφοροι] = ἐχθροί. — Περδίκκας] ἀποθανόντος τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ φιλέλληνος καλουμένου καὶ ἐπὶ τῶν Περσικῶν πολέμων ἀκμάζοντος (Ἡροδ. Ε', 19, κ. ἑ. Π', 136 κ. ἑ. Θ', 44 κ. ἑ., Θουκ. Β', 99, 3) διεδέξατο αὐτὸν ὁ Περδίκκας εἰς τὸ βασίλειον τῆς Μακεδονίας τῆς παρὰ τὴν Θάλασσαν (Β', 99, 1), τῆς δ' ὑπεράνω Μακεδονίας τὴν ἀρχὴν παρεχώρησε τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Φιλίππῳ, ὃν ὕστερον ἐξέβαλεν ἐκεῖθεν (Θουκ. Β', 100, 3). — ἐσπεπολέμωτο] = πόλεμός ἐγεγόνει τοῖς Ἀθηναίοις, πρβλ. «πεπολέμωται καὶ ἐκπεπολέμωται ὁ εἰς ἔχθραν προαχθεὶς τινὶ καὶ πολέμιος γενόμενος, ἐξεπολέμωσε δὲ ὁ πολέμιόν τινα ἑτέρῳ ποιήσας· πεπολέμηται δὲ ὁ πολεμηθείς (Θωμ. Μάγιστρ. σ. 703, 3). — ὤν] = εἰ καὶ ἦν.

§ 3. Φιλίππῳ] ὁρα Β', 95, 1—2. — Ἀέρδᾳ] «Ἀέρδας Ἀριδαίου παῖς, ἀνεψιὸς Περδίκκα καὶ Φιλίππου» (Σχολ.)· οὗτος μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ὧν εἷς ἐκαλεῖτο Παν-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀδελφῷ καὶ Δέρδᾳ κοινῇ πρὸς αὐτὸν ἐναντιουμένοις οἱ Ἀθηναῖοι ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο. Δεδιὼς τε [ὁ Περδίκκας] μὴ διαβὰς ἐς τὴν Λακεδαίμονα πέμπων ὅπως πόλεμος γένηται αὐτοῖς πρὸς Πελοποννησίους, καὶ τοὺς Κορινθίους προσεποιείτο τῆς Ποτειδαίας ἕνεκα ἀποστάσεως· πρόσφορος δὲ λόγους καὶ τοῖς ἐπὶ Θρᾴκης Χαλκιδεῦσι καὶ Βοττιαίοις ξυναποστῆναι, νομίσων, εἰ ξυμμαχα ταῦτα ἔσοι ὁμοῦ, ῥᾷον χωρὶς αὐτῶν κρατήσειν τοῦ πολέμου· μετ' αὐτῶν ποιεῖσθαι. Ὧν οἱ Ἀθηναῖοι αἰσθόμενοι καὶ βουλόμενοι προκαταλαμβάνειν τῶν πόλεων τὰς ἀποστάσεις (ἔτυχον γὰρ τριάκοντα ναῦς ἀποστέλλοντες καὶ χιλίους ὁπλίτας ἐπὶ τὴν γῆν αὐτοῦ, Ἀρχεστράτου τοῦ Λυκομήδους μετ' ἄλλων τεσσάρων στρατηγοῦντος), ἐπιστέλλουσι τοῖς ἄρχουσι τῶν νεῶν, Ποτειδαιατῶν τε ὁμήρους λαβεῖν καὶ τὸ τεῖχος καθελεῖν, τῶν τε πλησίον πόλεων φυλακὴν ἔχειν ὅπως μὴ ἀποστήσονται.

§ 4. *ἔπρασσον ὅπως*] πρβλ. Α', 56, 2.—*καὶ προσεποιοῦντο*] μετὰ τὸ *τε* μετεβλήθη ἡ σύνταξις ἀπὸ μετοχῆς εἰς ὁριστικὴν ἔγκλισιν (πρβλ. Γ', 36, 2. Δ', 4, 2. 72, 1).—*αὐτοῖς*] δηλ. *τοῖς Ἀθηναίοις*.—*πέμπων*] ἠδύνατο καὶ νὰ ἐλλείπῃ. πρβλ. *ἃς τε τὴν Πελοπόννησον ἔπρασσον ὅπῃ ὠφελία τις γενήσεται* (Α', 65, 2).—*οἷς Ποτειδαίας*] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ «ἀποστάσεως».—*ἕνεκα*] συναπτέον τῷ «ἀποστάσεως».

§ 5. *προσέφερε δὲ λόγους*] = συμφωνίας προέτεινε, διεπραγματεύετο = εἰς λόγους ἦλθε (πρβλ. Β', 70, 1).—*Χαλκιδεῦσιν*] ὅρα Α', 58, 2.—*Βοττιαίοις*] ὅρα Β', 99.—*ξυναποστῆναι*] = ὁμοῦ ποιήσασθαι ἀπόστασιν, τὸ δὲ *ξυναποστῆσαι* (Α', 56, 2) = ποιῆσαί τινας ὁμοῦ ἀποστῆναι. Ἐξαρτᾶται δὲ τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ *προσέφερε λόγους*, ὡς εἰ μετεχειρίζετο τὸ ἁπλοῦν *ἔλεγεν*.—*τὸν πόλεμον*] τὸν πόλεμον, ὃν εἶχε κατὰ νοῦν, *τὸν κατὰ Φιλίππου καὶ τῶν Ἀθηναίων* (Σχολ.).—*μετ' αὐτῶν*] δηλ. *τῶν Κορινθίων* (Ἐρουερδήν).

§ 6. *ὧν.. αἰσθόμενοι*] γενικὴ διαιρετική, πρβλ. καὶ «ὧν ἐνθυμηθέντες» [Α' 42, 1)· ὅρα Γ. Ζηκῖδ. Συντ. § 347, 5. Τὸ δὲ «ὧν γένους οὐδετέρου.—*τὰς ἀποστάσεις*] «ἀπόστασίς ἐστιν, ὅταν τινὲς κακῶς πάσχοντες ἀποστῶσιν· ἐπανάστασις δέ, ὅταν τινὲς τιμώμενοι καὶ μηδὲν ἀδικούμενοι στασιάσωσι καὶ ἐχθρεύσωσι τοῖς μηδὲν ἀδικήσασιν» (Σχολ. Θουκ. Γ', 39).—*ἔτυχον γὰρ*] ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ μετὰ τὴν παρένθεσιν ῥῆμα «*ἐπιστέλλουσι*», πρβλ. καὶ Α'. 31, 2.—*ἀποστέλλοντες*] «κυρίως *ἀποστέλλειν* ἐστὶ τὸ διὰ νεὼς ἐκπέμπειν· ὅθεν καὶ *στόλος* λέγεται ὁ πολλῶν νεῶν ἀπόπλους· καταχρηστικῶς δὲ *ἀποστέλλειν* λέγεται καὶ τὸ δι' ἑτέρου τινὸς ἐκπέμπειν» (Σχολ. Εὐρ. τ. Α', σ. 250, 12).—*αὐτοῦ*] δηλ. τοῦ Περδίκκου, πρβλ. Α', 59, 1.—*μετ' ἄλλων τεσσάρων*] κατὰ διόρθωσιν τοῦ Κρυγήρου, διότι κατωτέρω (Α', 61, 1) οἱ Ἀθηναῖοι ἔπεμψαν «*Καλλίαν τὸν Καλλιάδου πέμπτον αὐτὸν στρατηγόν*», ὅτ' οὐ συμπληροῦται ὁ νόμιμος ἀριθμὸς τῶν 10 στρατηγῶν, τὸ δ' ἐν τοῖς χειρογράφοις γεγράμενον «*μετ' ἄλλων δέκα*» προῆλθεν ἐκ κακῆς ἀναγνώσεως τοῦ γράμματος Δ' ἀντὶ τοῦ *δέκα* ληφθέντος.—*ἐπιστέλλουσι*] = *ἐντέλλονται· οὕτω γὰρ ἦσαν ἀπαφημίσαντες*» (Σχολ.).—*τῶν νεῶν*] συναπτέον τῷ «*τοῖς ἄρχουσι*» = ναυάρχοις.—*τὸ τεῖχος καθελεῖν*] ὅρα Α', 56, 2.—*τῶν τε πλησίον πόλεων φυλακὴν ἔχειν ὅπως μὴ*]

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

58. Ποτειδαιᾶται δὲ πέμψαντες μὲν καὶ παρ' Ἀθηναίους πρέσβεις, ὅπως πείσειαν, μὴ σφῶν πέρι νεωτερίζειν μηδέν, ἐλθόντες δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα μετὰ Κορινθίων, [ἐπρασσον] ὅπως ἑτοιμασαντο τιμωρίαν, ἢν δέῃ, ἐπειδὴ ἐξῆλθε Ἀθηνῶν ἐκ πολλοῦ πρασσόντες οὐδὲν ἧσσον ἐπεῖδον, ἀλλ' αἱ νῆες αἱ ἐπὶ Μακεδονίαν καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁμοίως ἔπλεον, κατὰ τέλη τῶν Λακεδαιμονίων ὑπέσχετο αὐτοῖς, ἢν ἐπὶ Ποτείδαιαν ἴωσιν Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλεῖν· τότε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, ἀφιστανται μετὰ Χαλκιδέων καὶ Βοττιαίων κοινῇ ξυνομόσαντες. Καὶ Περδίκκας πείθει Χαλκιδέας τὰς ἐπὶ θαλάσσῃ πόλεις ἐκλιπόντας καὶ καταβαλόντας ἀνοικίσασθαι ἐς Ὄλυνθον μίαν γενικῇ ἐξ ἀντικείμ. τοῦ φυλακὴν. Εἶναι δ' ἐνταῦθα σχῆμα προλήψεως ἀντὶ τοῦ «ἔχειν φυλακὴν (φυλάσσειν) ὅπως μὴ αἱ πλησίον πόλεις ἀποστήσονται», πρβλ. καὶ «ἦλθε τοῖς Ἀθηναίοις εὐθὺς ἀγγελία τῶν πόλεων ὅτι ἀφεστᾶσιν» (=ὅτι αἱ πόλεις. Α',61,1).

Κεφ. 58. *Οἱ Ποτειδαιῆται μετὰ Χαλκιδέων καὶ Βοττιαίων ἀφίστανται τῶν Ἀθηναίων.*

§ 1. εἴ πως πείσειαν] = si qua forte illis persuaderent. Ἐνταῦθα παραλείπεται ῥῆμα ἀπόπειρατικὸν = πειρώμενοι ἵνα ἴδοιεν εἴ πως πείσειαν (ὅρα Γ.Ζηκίδ.Συντ. § 583).—σφῶν πέρι] ἡ περὶ μετὰ γενικῆς =τῇ περὶ μετ' αἰτιατικῆς, πρβλ. «καινοτομεῖν περὶ τῶν θείων» (Πλάτ.Εὐθύφρ.5, α')=«καινοτομεῖν περὶ τὰ θεῖα» (αὐτ. 3, δ') καὶ «μηδὲν νεώτερον ποιεῖν περὶ τῶν ἀνδρῶν» (Β', 6, 2) καὶ «μηδὲν περὶ σφᾶς νεώτερον βουλεύσειν» (Δ',51).—νεωτερίζειν] = νεώτερα ποιεῖν (Σχολ.), καινοτομεῖν (ἐπὶ κακῆς συνήθως σημασίας), σχεδιάζειν κακὰ κατά τινος ἢ κατὰ τῆς πολιτείας, ὡς ἐν τῇ λατιν. τὸ novas res moliri (πρβλ. Β',31,1. 6,2). — ἔτρασσον] ὁ Πόππος ὠθέλισεν αὐτό.—ἑτοιμάσαιντο τιμωρίαν]=ἑτοιμάσειαν ἑαυτοῖς βοήθειαν.—ἢν δέῃ] = εἰ δέει.—ἐξ τε Ἀθηνῶν] κατὰ διόρθωσιν Κοβήτου, ἐὰν δὲ ἦν Ἀθηναίων, ὤφειλε νὰ εἴπῃ «παρά τε Ἀθηναίων».—ἐκ πολλοῦ] = ἀπὸ πολλοῦ καιροῦ, ἤδη (πρβλ. Β',85,2). — πράσσοντες] ὅρα Α'. 56,2.— ηὔροντο] ὅρα Α',31,2. —ἐπιτήδειον] = ῥιλικὸν (πρβλ. Α', 60,2). — ἐπὶ σφᾶς] δηλ. Ποτειδαιάτας (ὅρα Α', 20, 1. 55,2).—ὁμοίως] πρβλ. καὶ Α',141,1. — καὶ τὰ τέλη] «οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς ἄρχοντας τέλη ἐκάλουν» (Σχολ.), πρβλ. καὶ σημ. Α',48,3. Συνδέεται ὁ καὶ μετὰ τοῦ τε ἐν τῷ «ἔκ τε Ἀθηνῶν» καὶ εἶναι δευτέρα πρότασις ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἐπειδή. —τότε δή] ἡ ἀπόδοσις τοῦ ἐπειδή.—κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον] ὁ Κόβητος ὠθελίζει τὰς λέξεις ταύτας, καθ' ὃν καὶ ὁ Ἐρυκεβήν (ὅρα Exerc.Crit.p.147,Stud.p.12), ἀλλὰ τοῦτο μετὰ τὸ τότε δὲν πλεονάζει, ἀλλ' ἀκριβέστερον διορίζει αὐτὸ = κατὰ τὴν ἁρμοδίαν ταύτην περίστασιν, πρβλ. καὶ «τότε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον σημαίνει» (Β', 84, 3) καὶ «τότε τοίνυν κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν» (Δημ. 18, 180) καὶ «*jam tum illis temporibus*» (Nep.Thras.II,4).

§ 2. τὰς ἐπὶ θαλάσσῃ πόλεις ἐκλιπόντας] «ἐφοβοῦντο γὰρ τοὺς θαλασσοκράτορας Ἀθηναίους ὄντες παραθαλάσσιοι» (Σχολ.). Τίνες δ' ἦσαν αἱ πόλεις αὗται δὲν εἶναι ἀρκούντως γνωσταί.—καταβαλόντας] χρημνίσαντας. — ἀνοικίσασθαι ἐς Ὄλυνθον] = ἀνοικίσαι ἑαυτοὺς ἐς Ὄλυνθον (ὅρα Α',7), δὲν ἐννοεῖται δὲ ἀντικείμ. τὸ αὐτάς, ὡς ὁ Κρούζετος νομίζει, ἀλλ' εἶναι=τὸν ἀνοικισμὸν ποιήσασθαι, μετοικῆσαι ἐκ τοῦ παραλίου εἰς τὸ μεσόγειον, πρβλ. καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τε πολιν ταύτην ἰσχυραν ποιήσασθαι· τοῖς τε ἐκλιποῦσι τούτοις τῆς ταύτῃ Μυγδονίας περὶ τὴν Βόλβην λίμνην εἶδωκε γίγνεσθαι, ἕως ἂν ὁ πρὸς Ἀθηναίους πόλεμος ᾖ. Καὶ οἱ μὲν ἀνῳκίζοντό τε καθαιροῦντες τὰς πόλεις καὶ ἐς πόλεμον παρεσκευάζοντο.

59. Αἱ δὲ τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀφικνοῦνται ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης καὶ καταλαμβάνουσι τὴν Ποτείδαιαν καὶ ἄλλα ἀφεστηκότα. Νομίσαντες δὲ οἱ στρατηγοὶ ἀδύνατα εἶναι πρός τε Περδίκκαν πολεμεῖν καὶ παρούσῃ δυνάμει καὶ τὰ ξυναφεστῶτα χωρία, τρεπονται ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, ἐφ' ὅπερ καὶ τὸ πρότερον ἐξεπεμποντο, καὶ καταστάντες ἐπολέμουν μετὰ Φιλίππου καὶ τῶν ἀδελφῶν ἀνωθεν Δέρδου ἀδελφῶν στρατιᾷ ἐσβεβληκότων.

60. Καὶ ἐν τούτῳ οἱ Κορίνθιοι τῆς Ποτειδαίας ἀφεστηκυίας καὶ τῶν Ἀτ-

Διόδωρ. ΙΒ', 34, 2. — *ταύτην*] ἀντικείμενον τὸ δὲ *μίαν πόλιν ἰσχυρὰν κατηγαρούμενον*. — *τοῖς ἐκλιποῦσι τούτοις*] = τούτοις, οἳ ἐξέλιπον. — *τῆς ἑαυτῆς γῆς*] γενικὴ διαιρετικὴ ἐξαρτωμένη ἢ ἐκ τοῦ «*περὶ τὴν Βόλβην λίμνην*» κατὰ τὸν Κρυγῆρον καὶ Κλασσήνιον ἢ ἐκ τοῦ «*νέμεσθαι*» κατὰ Κροάζετον παραβάλλοντα πρὸς τὸ «*τῆς γῆς τέμνειν*» (Α', 30, 2). — *Μυγδονίας*] χώρας λεγομένης μεταξὺ τῶν ποταμῶν Ἀξίου καὶ Στρυμόνος, ἣν κατῴκουν οἱ Ἠδῶνες (Θουκ. Β', 99, 3). Ὁ δὲ Ἄξιος ἐχώριζε τὴν Μυγδονίαν ἀπὸ τῆς χώρας τῶν Βοττιαίων (Ἡρόδ. Ζ', 123). — *περὶ τὴν Βόλβην*] ἡ περὶ δὲν σημαίνει τὸ πέριξ, ἀλλὰ τὸ ἐγγύς. Ἡ Βόλβη (ὅρα Δ', 103, 1) καλεῖται ὑπὸ *Κόνιος ἢ Μπεσίκια*, δὲν εἶναι δὲ ἡ ὑπὸ Ἡροδότου (Ε', 17) *Πρασιὰς* — *νέμεσθαι*] ὅρα Α', 2, 2. — *ἕως ἄν*] = ἕως ὅτου, ἐφ' ὅσον. — *καθαιροῦντες τὰς πόλεις*] ὅπερ ἀνωτέρω εἶπε «*καταβαλόντας*».

Κεφ. 59. *Πόλεμος Ἀθηναίων πρὸς Περδίκκαν.*

§ 1. *τὰ ἐπὶ Θράκης*] οὕτω συνήθιζον οἱ Ἀθηναῖοι νὰ καλῶσι τὴν Χαλκιδικὴν ἀκτὴν μέχριτῆς Ἀμφιπόλεως (ὅρα Α', 56, 2). — *καταλαμβάνουσι*] = εὑρίσκουσι, διὸ καὶ μετὰ κατηγορ. μετοχῆς «*ἀφεσεηκότα*», ἀνθ' οὗ μικρὸν ὄπισθεν εἶπε «*ξυναφεστῶτα*».

§ 2. *ἀδύνατα εἶναι*] ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ «*ἀδύνατον*» (ὅρα Α', 7, 1). Ὁ δὲ Κόβητος γράφει «*ἀδύνατοι*» (Α', 32, 5. 105, 3. Β', 81, 1. 100, 1). — *καὶ τὰ ξυναφεστῶτα*] = καὶ πρὸς τὰ ξυναφεστῶτα (= τὰ σὺν τῇ Ποτειδαίᾳ ἀφεστηκότα χωρία). — *τρέπονται*] = τρέπουσιν ἑαυτούς, πορεύονται. — *ἐφ' ὅπερ*] = ἐπὶ τὸ ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν τραπέσθαι (ὅρα Ἀσωπ. Περ. Β', σ. 902, § 139. Γραμμ. Κυννήρ. § 361, 2). πρβλ. καὶ Ϛ', 47, 1. — *τὸ πρότερον*] = πρότερον (πρβλ. Γ', 116, 1). — *καταστάντες*] τινὲς μὲν ἑρμηνεύουσι διὰ τοῦ «*φθάσαντες*» ἢ διὰ τοῦ «*καταπαύσαντες*», πρβλ. «*καταστάντες ἐς Ῥήγιον τῆς Ἰταλίας τὸν πόλεμον ἐποιοῦντο*» (Γ', 86, 5. πρβλ. καὶ Γ', 92, 6). Κατ' ἄλλους δὲ ἑρμηνεύεται διὰ τοῦ «*ἐκ τοῦ συστάδην συμπλακέντες*» (πρβλ. Α', 49, 3. Ε', 4, 4). διάφορον δ' εἶναι τὸ «*καταστάντες ξυνεχῶς ἐπολέμουν*» (Β', 1) = ἀρχὴν τοῦ πολέμου ποιήσαντες (Σχολ.). — *ἄνωθεν*] ἐκ τῆς μεσογείας· «*ὥσπερ τὸν Περδίκκαν μεταξὺ ἀπολῃφθῆναι*» (Σχολ.), πολεμούντων αὐτῷ τῶν Ἀθηναίων ἐκ συμφώνου μετὰ τοῦ Φιλίππου καὶ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Δέρδου (ὅρα Α', 57, 3).

Κεφ. 60. *Οἱ Κορίνθιοι πρὸς βοήθειαν τῶν Ποτειδαιατῶν πέμπουσι τὸν Ἀριστέα διακοσίους ἔχοντα ἄνδρας.*

§ 1. *ἐν τούτῳ*] δηλ. τῷ χρόνῳ, ὅπερ διασαφεῖται διὰ τῶν χρονικῶν γενικῶν ἐ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τικῶν νεῶν περὶ Μακεδονίαν οὐσῶν, δεδιότες περὶ τῷ χωρίῳ καὶ οἰκείων τῶν κινδύνων ἡγούμενοι, πέμπουσιν ἑαυτῶν τε ἐθελοντὰς καὶ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων, μισθῷ πείσαντες, ἑξακοσίους καὶ χιλίους τοὺς πάντας ὁπλίτας, καὶ ψιλοὺς τετρακοσίους. Ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Ἀρίστευς ὁ Ἀδειμάντου, κατὰ φιλίαν τῆς αὐτοῦ οὐχ ἥκιστα· οἱ πλείστοι ἐκ Κορίνθου στρατιῶται ἐθελονται ξυνέσπονδοι γὰρ τοῖς Ποτειδαιάταις αἰεί ποτε ἐπιτήδειος. Καὶ ἀφικνοῦνται τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ ὕστερον ἐπὶ Θράκης ἡ Ποτείδαια ἀπέστη.

61. Ἦλθε δὲ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις εὐθὺς ἡ ἀγγελία τῶν πολέων ὅτι ἀφε-

πολύτων. —*δεδιότες περὶ τῷ χωρίῳ*] οἱ Ἀττικοὶ ἐπὶ τῶν φόβου σημαντικῶν ῥημάτων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μεταχειρίζονται τὴν περὶ μετὰ δοτικῆς (πρβλ. καὶ Βεκκ. Ἀνεκδ. σ.37) σημαίνουσαν αἰτίαν, εἰναι δὲ ἡ σύνταξις καὶ παρ' Ὁμήρῳ εὔχρηστος (Ἰλ. Κ.240). παρ' Ἀττικοῖς δὲ καὶ διὰ τῆς περὶ μετὰ γενικῆς, ὡς «*δείσας περὶ αὐτῆς*» (Θουκ.Γ',102,3.πρβλ. καὶ Η',93,3. Ζ',75,4).—*οἰκείων*] =ἴδιον ἑαυτοῖς. Ἀντιτίθεται δὲ τὸ μὲν *οἰκεῖος* πρὸς τὸ *ἀλλότριος*, τὸ δὲ *ἴδιος* πρὸς τὸ *κοινός*. Λαμβάνονται δ' ἐνίοτε καὶ ἀδιαφόρως. —*ἑαυτῶν*] καὶ τὸ ἑπόμ. *Πελοποννησίων γενικαὶ διαιρετικαί*.—*μισθῷ πείσαντες*]=mercede conductos (πρβλ. καὶ Α',31.4.Δ',80,5). Ὤφειλε δὲ νὰ εἴπῃ διὰ τὴν συμμετρίαν μετὰ τὸ *ἑαυτῶν ἐθελοντὰς* τὸ «*μισθῷ πεπεισμένους*», ἀλλ' οἱ Ἕλληνες συνήθως μεταχειρίζονται τὴν ἐνεργ. σύνταξιν. πρβλ. καὶ «*ἀρτήσαντες*» (Β',76,4).—*τοὺς πάντας*] τὸ ὁ πᾶς, *οἱ πάντες* μετ' ἀριθμῶν = ὅλοι ὅλοι (ὅρα Ἀσωπ. Π. Β',σ.166,§114. Κυνν.Γραμμ.§465,6,α). πρβλ. 100.4.Β', 101,6.—*ψιλοὺς*] «*ψιλοὶ καλοῦνται οἱ μὴ καθωπλισμένοι μέν, ἐν καιρῷ δὲ τῆς μάχης τῷ παρατυχόντι ἢ λίθῳ ἢ ξύλῳ ἢ ἄλλῳ τινὶ ὀργάνῳ χρώμενοι, ἢ τοξόται παρὰ τὸ ψιλῇ σκευῇ χρῆσθαι*» (Σχολ.).

§ 2. *Ἀριστεὺς*] οὗτος καλεῖται ὑπὸ Ἡροδότου (Ζ', 137) *Ἀριστέας* (πρβλ. καὶ Λουκιαν. Νεκρ. Διαλ. ια', 1).—*Ἀδειμάντου*] ἦν υἱὸς Ὠκύτου καὶ Κορίνθιος στρατηγός, οὗτος δὲ ἐφιλονίκησε καὶ πρὸς Θεμιστοκλέα ἐν τοῖς Μηδικοῖς (Ἡροδ.Η', 59,61,94).— *κατὰ φιλίαν*] = διὰ φιλίαν. πρβλ. «*κατὰ τὸ ξυγγενὲς*» (Α',6,3).—*οὐχ ἥκιστα*] λιτότης=μάλιστα (Α',3.1).—*ἦσαν γὰρ*] ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ μόνον τὸ ἐστρατηγει.—*ἐπιτήδειος*] =φίλος (πρβλ. Α',95,1. Β',49,8.Η',47,1), εἰναι δὲ συνώνυμον καὶ τῷ *πιστὸς* (Ζ',64,2) καὶ ἀντίθετον τοῦ *πολέμιος* (Γ',40.3.Ζ',86,3).

§ 3. *τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ*] *ἀντὶ τοῦ μετὰ 40 ἡμέρας ἀφ' οὗ ἡ Ποτείδαια ἀπέστη* (Σχολ.). Δὲν ὁηλοῖ δὲ ὁ Θουκυδίδης ἂν κατὰ ξηρὰν ἢ κατὰ θάλασσαν ἀφίκοντο ἐκεῖσε. Φαίνεται δὲ πιθανώτερον ὅτι μετέβησαν κατὰ ξηράν, διότι καὶ νῆες δὲν μνημονεύονται καὶ ἐπὶ γηίνης πορείας γίνεται χρῆσις τοῦ ἐπιπαριόντας (Α',61,1). —*ἐπὶ Θράκης*] = εἰς Θράκην, πρβλ. «*ἐπὶ οἴκου*» (Α',30,2).—*ἡ Ποτείδαια ἀπέστη*] ὁ Σχολιαστὴς εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν γραφὴν «*ἦ*» λέγων «*ἀντὶ τοῦ ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἢ ἀντὶ τοῦ ἀφ' οὗ*». Τὴν γραφὴν ταύτην, ἣν δέχονται καὶ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ παραβάλλοντες πρὸς τὸ Ἀντιφῶντ. 6.37.Λυσί.19,22. Πλάτ.Συμπ.173,α'.Δημ.43,63. Ἀλλ' ἐν τούτοις τοῖς χωρίοις κατ' ἄλλους γραπτέον ἢ τὸ «*ἢ ᾗ*» (πρβλ.Πλάτ.Κρίτ.44,α') ἢ τὸ «*ἦ*», ὁ δ' Ἐρουερδὴν γράφει «*ἦ ᾗ*» ἐνταῦθα. πρβλ. ὅμως «*πολλῷ ὕστερον ἢ ὡρθησαν*» (Α',51,4).

Κεφ. 61. *Οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ἀπόστασιν τῶν πόλεων μαθόντες πέμπουσιν ἐπ' αὐτὰς* [illegible] *ναῦς καὶ 2000 ὁπλίτας.*

§ 1. *ἀγγελία τῶν πόλεων ὅτι ἀφεστᾶσι*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

στᾶσι, καὶ πέμπουσιν, ὡς ἤσθοντο καὶ τοὺς μετὰ Ἀριστέως ἐπιπαριόντας, δισ-
χιλίους ἑαυτῶν ὁπλίτας καὶ τεσσαράκοντα ναῦς πρὸς τὰ ἀφεστῶτα καὶ Καλ-
λίαν τὸν Καλλιάδου πέμπτον αὐτὸν στρατηγόν· οἱ ἀφικόμενοι εἰς Μακεδονίαν
πρῶτον μὲν καταλαμβάνουσι τοὺς πρότερους χιλίους Θέρμην ἀρτιγρήκοτας καὶ
Πύδναν πολιορκοῦντας. Προσκαθεζόμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν Πύδναν ἐπολιορκη-
σαν μὲν, ἔπειτα δὲ ξυμβάσιν ποιησάμενοι καὶ ξυμμαχίαν καὶ καιρὸν πρὸς τὸν
Περδίκκαν, ὡς αὐτοὺς κατῆπείγεν ἡ Ποτείδαια καὶ ὁ Ἀριστεὺς παρελπλυθὼς
ἀπανίστανται ἐκ τῆς Μακεδονίας, καὶ ἀφικομένους Βέροιαν κἀκεῖθεν ἐπὶ Στρ-
σαν καὶ, πειράσαντες πρῶτον τοῦ χωρίου καὶ οὐχ ἑλόντες, ἐπορεύοντο κατὰ
γενικὴ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος θέματος—περὶ
τῶν πόλεων (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 110),
ἡ δὲ γενικὴ ἑτέθη προληπτικῶς ἀντὶ τοῦ
ὑποκειμ. τῆς ἐπομ. προτάσεως—ὅτι αἱ πό-
λεις ἀφεστᾶσιν (ὅρα αὐτ. § 110, σημ. 1.
Κυνν. Γραμμ. § 600. 5). — *καὶ πέμπουσιν*] μετεχειρίσατο τὴν κατὰ παράταξιν
πλοκὴν ἀντὶ τοῦ «ἐλθούσης ἀγγελίας... πέμπουσιν». — *ἐπιπαριόντας*] κατὰ διόρ-
θωσιν τοῦ Οὐλρίχου ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις «ἐπιπαρόντας» σημαίνει δὲ τὸ
«προσέτι προσερχομένους, πορευομένους», πρβλ. καὶ τὸ (ἐν § 3) «παρελήλυθώς»,
δι' οὗ δεικνύεται ὅτι διὰ τοῦ «ἐπιπαριόντας» ἐξηκολούθουν τὴν πορείαν, πρβλ. καὶ
Δ', 108,3. Ε', 10, 8. — *ἑαυτῶν*] γενικὴ διαιρετικὴ = ἐξ ἑαυτῶν (δηλ. ἐκ πολιτῶν).
— *Καλλίαν τοῦ Καλλιάδου*] πρβλ. Πλάτ. Ἀλκιβ. Α', 119, α'. — *πέμπτον αὐτόν*]
πρβλ. Α', 46, 4.

§ 2. *πρῶτον*] συνάπτεται τῷ *ἀφικόμενοι* = ἅμα ἀφικόμενοι, ἀλλ' ὁ Βατικανὸς κῶ-
διξ παραλείπει τὴν λέξιν *πρῶτον*, ὅπερ ποιεῖ καὶ ὁ Ἑρουερδὴν νομίζων ὅτι ἴσως
ὀφείλει νὰ μετατεθῇ ἐν τῷ «ἐπολιόρκησαν μὲν <πρῶτον>». Κατ' ἄλλους δὲ τὸ *πρῶτον*
—πρὶν ἢ πρὸς τὰ ἀφεστῶτα (§ 1), πρὸς ἃ ἐστέλλοντο, ἔλθωσιν. Ἀποδίδοται δὲ εἰς τὸ
(§ 3) *ἔπειτα*. — *καταλαμβάνουσι*] ὅρα Α', 59,4. — *τοὺς πρότερους χιλίους*] τοὺς ἐν
ταῖς 30 ναυσὶ τῶν Ἀθηναίων (Α', 57, 6). — *Θέρμην*] «σημείωσαι ὅτι ἡ νῦν Θεσ-
σαλονίκη πόλις πάλαι Θέρμη ἐκαλεῖτο»
(Ρ. ΖΗΚΙΔ. Θουκ. Α'.)

(Σχολ.). — *Πύδναν*] πόλιν ἐν τῷ Θερμαίῳ
κόλπῳ, ἥτις ἐπὶ Στράβωνος ἐκαλεῖτο *Κίτρον* (Ζ', 22, σ. 330), ὑποτίθεται δ' ὅτι εἶ-
ναι ἡ νῦν *Κατερίνη*.

§ 3. *προσκαθεζόμενοι*] πρβλ. Α', 24, 7. — *τὴν Πύδναν*] ὁ Ἑρουερδὴν προτιμᾷ νὰ
ὀβελισθῇ παραθάλλων πρὸς τὸ 126, 7. 134, 2. — *ἐπολιόρκησαν*] ἀόριστος διάρκειανση-
μαίνων (πρβλ. Α', 13, 6)· ὑποκείμ. δ' αὐτοῦ καὶ τοῦ *ἀπαναστάντες* ἐννοεῖται τὸ *οἱ πάν-
τες*, ὅηλ. οἱ 2000 ὁπλῖται μετὰ τῶν προ-
τέρων 1000, πρβλ. καὶ Η', 63, 3. — *ἀναγ-
καίαν*] κατ' ἀνάγκην γενομένην, διότι «κα-
τῆπειγεν ἡ Ποτείδαια». — *παρελήλυθώς*]
=ἐλθὼν καὶ παρὼν ἤδη (πρβλ. Γ', 36, 2.
Δ', 63, 1).

§ 4. *Βέροιαν*] πόλιν τῆς Μακεδονίας καὶ
νῦν οὕτω καλουμένην. — *ἐπὶ Στρέψαν*]
κατὰ διόρθωσιν τοῦ Πλουσυγερσίου (Plug-
guis) παρὰ Κοβήτῳ (Nov. Lect. σ. 382)
ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις ἀδιανοήτου
ἐπιστρέψαντες. Ἦν δὲ ἡ Στρέψα πόλις
τῆς Μακεδονίας (ὅρα Αἰσχίν. 2, 27. Ἀρ-
ποκρ. ἐν λ. καὶ Στ. Βυζάντ. ἐν λ.) ἐν τῇ
Μυγδονίᾳ, ὁριζομένῃ ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Ἀ-
ξιοῦ τῆς χώρας τῶν Βοττιαίων (Ἡροδ. Ζ', 123), ὅμορος τῇ Θεσσαλονίκῃ. — *καὶ πει-
ράσαντες τοῦ χωρίου*] τὸ «πειρῶ... καὶ
πρὸς γενικὴν παρὰ Θουκυδίδῃ ἀντὶ τοῦ
ἀπέπειραν ποιοῦμαι, ὡς τὸ πειράσαντες
τοῦ χωρίου» (Θωμ. Μάγιστρ. ἐν λ.). Τίθε-
ται δ' ἐπὶ τῆς ἐννοίας ταύτης καὶ τὸ ἐνεργ.
παρὰ Θουκυδίδῃ (Δ', 70, 2. Ζ', 42, 3) καὶ

γῆν πρὸς τὴν Ποτείδαιαν τρισχιλίοις μὲν ὁπλίταις ἑαυτῶν, χωρὶς δὲ τῶν ξυμμάχων πολλοῖς, ἱππεῦσι δὲ ἑξακοσίοις Μακεδόνων, τοῖς μετὰ Φιλίππου καὶ Παυσανίου· ἅμα δὲ νῆες παρέπλεον ἑξήκοντα. Κατ' ὀλίγον δὲ προϊόντες τριταῖοι ἀφίκοντο ἐς Γίγωνον καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο.

62. Ποτειδαιᾶται δὲ καὶ οἱ μετὰ Ἀριστέως Πελοποννήσιοι προσδεχόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἐστρατοπεδεύοντο πρὸς Ὀλύνθῳ ἐν τῷ ἰσθμῷ καὶ ἀγοραν ἐξῶ τῆς πόλεως ἐπεποιήντο. Στρατηγὸν μὲν τοῦ πεζοῦ παντὸς οἱ ξύμμαχοι ἦρηντο Ἀριστέα, τῆς δὲ ἵππου Περδίκκαν· ἀπέστη γὰρ εὐθὺς πάλιν ἐκ τῶν Ἀθηναίων καὶ ξυνεμάχει τοῖς Ποτειδαιάταις, ὅλαον ἀνθ' αὑτοῦ καταστήσας ἄρχοντα.

62. Παράλληλος μάχη Κορινθίων, Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων.

62 = Οἱ δυσμενεῖς ἐξ Κορίνθου μὲν καὶ Μεγάρων καὶ Ἀθηναίων παραγενόμενοι, ἐκεῖ ζῶντες ἐν Ποτειδαίᾳ ἤδη καὶ μισθοφορήσαντες καὶ ἐμπορευσάμενοι τὸ ξηρὸν ἐν τῷ ἰσθμῷ ἐφύλασσον τοὺς ἐκ Ποτειδαίας ἐξιόντας καὶ εἰσιόντας.

62 = Ἐφοβοῦντο Ποτειδαίας συνιστάμενοι μάχη μεταξὺ Κορινθίων καὶ Ἀθηναίων καὶ Ποτειδαιατῶν. Οἱ Ποτειδαιᾶται ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο πρὸς τῷ ἰσθμῷ. Οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξένοι καὶ οἱ ἐπίκουροι ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν τῷ ἰσθμῷ. Οἱ Ποτειδαιᾶται ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο πρὸς τῷ ἰσθμῷ. Οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξένοι καὶ οἱ ἐπίκουροι ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν τῷ ἰσθμῷ. Οἱ Ποτειδαιᾶται ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο πρὸς τῷ ἰσθμῷ. Οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξένοι καὶ οἱ ἐπίκουροι ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν τῷ ἰσθμῷ.

62 = Οἱ δυσμενεῖς ἐξ Κορίνθου μὲν καὶ Μεγάρων καὶ Ἀθηναίων παραγενόμενοι, ἐκεῖ ζῶντες ἐν Ποτειδαίᾳ ἤδη καὶ μισθοφορήσαντες καὶ ἐμπορευσάμενοι τὸ ξηρὸν ἐν τῷ ἰσθμῷ ἐφύλασσον τοὺς ἐκ Ποτειδαίας ἐξιόντας καὶ εἰσιόντας.

§ 1. *προσδεχόμενοι*] = περιμένοντες. — *ἐστρατοπέδευνεο*] κατὰ Ἑρουερδῆνα καὶ Κόβητον ἀντὶ τοῦ «ἐστρατοπεδεύοντο»· διότι τὸ μὲν *στρατοπεδεύομαι* = castra metari, ponere, τὸ δ' *ἐστρατοπέδευμαι* = castra habere, in castris esse. Ἡ χρῆσις τοῦ ὑπερσυντελίκου ἐπιβεβαιοῦται καὶ διὰ τοῦ ἑπομένου «ἐσποίητο». — *πρὸς Ὀλύνθου*] τινὰ δὲ τῶν χειρογράφων ἔχουσι «πρὸς Ὀλύνθῳ», ὅπερ κακῶς ποιῶν διατηρεῖ ὁ Κλασσήνιος, πότερον δ' εἶναι ὀρθὸν δεικνύει τὸ «ἐν τῷ ἰσθμῷ». ἐν ᾧ ἐκειτο ἡ Ποτείδαια (Α', 56, 2), ἡ δὲ Ὄλυνθος 60 στάδια ἀπεῖχεν αὐτῆς (Α', 63, 2). Τὸ *πρὸς Ὀλύνθου* = πλησίον τῆς Ποτειδαίας πρὸς τὸ μέρος αὐτῆς τὸ βλέπον πρὸς Ὄλυνθον (πρβλ. Γ', 21, 1, Δ', 31, 1). — *ἀγορὰν*] περιέχουσαν τροφὰς πωλουμένας. Τοῦτο δ' ἐποίησαν, ἵνα μὴ οἱ στρατιῶται κωλύωνται ὑπὸ τῶν τροφίμων πλανῶνται περὶ τὴν πόλιν καὶ ἀπώσιν ἔν τινι τῶν ἐχθρῶν προσβολῇ (πρβλ. Γ', 6, 2. Ε', 115, 4. Ϛ', 50, 1. Ζ', 39, 2). — *ἔξω τῆς πόλεως*] δηλ. *τῆς Ποτειδαίας*.

§ 2. *Στρατηγὸν μὲν*] ἀσύνδετον πρὸς τὰ ἡγούμενα, διότι ἡ περίοδος αὕτη μέχρι τοῦ *ἄρχοντα*, κατὰ Κλασσήνιον, ἐπέχει τόπον παρενθέσεως. ἡ δὲ συνέχεια τῆς διηγήσεως γίνεται ἐν τῷ «ἦν δὲ» (§ 3). Μετεβλήθη δ' ἐντεῦθεν καὶ ἡ κανονικὴ τῶν λέξεων θέσις ἀντὶ τοῦ *στρατηγὸν μὲν πεζοῦ παντὸς στρατηγόν*», προετάχθη δὲ τὸ *στρατηγὸν* ἕνεκα μείζονος βάρους (πρβλ. Α', 53, 3). — *ἀπέστη γάρ*] ἑρμηνεύει τὴν αἰτίαν, διὰ τί ὁ Περδίκκας καίπερ ποιησάμενος ξυμβασιν καὶ συμμαχίαν τοῖς Ἀθηναίοις (Α', 61, 3) ἦν ἀρχηγὸς τοῦ ἱππικοῦ τῶν Ποτειδαιατῶν. Ὁ δ' ἀόριστος *ἀπέστη* κεῖται ἀντὶ τοῦ *ἀφειστήκει*. — *ἄρχοντα*] δηλ. τοῦ μέρους τῆς Μακεδονίας, οὗ ἦρχεν ὁ Περδίκκας, *τῆς κάτω Μακεδονίας* (Β', 99, 1).

§ 3. *στρατόπεδον*] = στρατὸν ἐστρατοπεδευμένον. — *κεῖντα*] κατὰ διόρθωσιν Κοππίου ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις ἔχοντος *ἔκειτο*, ὅπερ ἡ μὲν Μαδβίγιος κακῶς ὠθέλισε, φυλάττει αὐτὸς ὁ Ἀριστεύς, οὐχὶ δὲ ὁ στρατὸς αὐτοῦ ἐπιστρέφει τοὺς Ἀθηναίους (πρβλ. Β', 58, 4. Γ', 36, 2, Δ', 32, 2. Ε', 70, 1. κτλ.), οἱ δ' ἄλλοι τῶν ἑρμηνευτῶν παρορῶντες τὴν δοτικὴν δέχονται ἀνακολουθίαν γραμματικήν, κατὰ σύνεσιν τιθεμένην, διότι τὸ «ἦν ἡ γνώμη τοῦ Ἀριστέως» ἔδοξε τῷ Ἀριστεῖ, παραβάλλουσι δὲ πρὸς τὸ Π. Κ. 187, Ξ. 141. Εὐρ. Μήδ. 57—58, Ἡρ.-Αὐλ. 491 (ὅρα καὶ Κυννήγ. Γραμμ. § 396). — *καὶ τοὺς ἔξω ἰσθμιοῦ*] ἀναρθρίως τίθεται τὸ *ἰσθμιοῦ*, ὡς περὶ τοῦ Κορινθιακοῦ ἰσθμοῦ γίνεται (Α', 108, 2. Β', 9, 2. Δ', 42, 2) = τοὺς ἄλλους συμμάχους (παρὰ τοὺς Χαλκιδέας) οἵτινες ἦκουν ἔξω τοῦ ἰσθμοῦ. Διὰ δὲ τοῦ καὶ συνάπτεται τὸ μέρος πρὸς τὸ ὅλον (πρβλ. Α', 80, 3. 116, 3). — *ἵππον*] περιληπτικῶν = ἱππέας. — *ἐπὶ σφᾶς*] = ἐπὶ τὸν Ἀριστέα καὶ τὸν ἑαυτοῦ στρατόν. — *κατὰ νώτου*] ἢ κατὰ σημαίνει τὸν ἐρον ἐξ οὗ γίνεται ἡ διευθυνσις = ἐκ μέρους τοῦ ὄπισθεν (πρβλ. Δ', 32, 4. 33, 4. 36, 4). — *ἐν μέσῳ ποιεῖν ἑαυτῶν τοὺς πολεμίους*] δηλ. τοὺς *Ἀθηναίους* = ποιεῖν μέσους (ἐν μέσῳ ὄντας) τοὺς πολεμίους = ἐν τῷ μέσῳ ἐγκλείειν. Τὸ μὲν *ἑαυτῶν* ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *ἐν μέσῳ* = μεταξὺ ἑαυτῶν, τὸ δὲ *ποιεῖν* = ἔχειν, τιθέναι, ἱστάναι, πρβλ. «τὰς ναῦς ἐπὶ τοῦ ξηροῦ ἐποίησε» (Α', 109, 4) καὶ «ἐντὸς βουλόμενος ποιῆσαι τὸ προπύργιον» (Ε', 2, 4) καὶ «ἐνδὸν μὲν τῶν τειχῶν ποιήσας» (Ζ', 5, 3).

§ 4. *τοὺς Μακεδόνας ἱππέας*] οὗτοι καὶ πάλιν «οἱ Μακεδόνες ἱππῆς» (Α', 63, 2). πρβλ. καὶ «οἱ Ἕλληνες πελτασταί» (Ξεν. Ἀν. 5, 8, 26). — *ἐπὶ Ὀλύνθου*] = εἰς Ὄλυνθον (πρβλ. 60, 3 «ἐπὶ Θρᾴκης ἀφικνοῦνται»), δὲν σημαίνει δὲ τὴν εἴσοδον εἰς αὐτήν, ἀλλὰ τὴν πρὸ αὐτῆς στάσιν τῶν στρατιωτῶν πρὸς κώλυσιν, τῆς ἐκεῖθεν βοηθείας. — *τοὺς ἐκεῖθεν ἐπιβοηθεῖν*] = τοὺς ἐκεῖ ὄντας ἐκεῖθεν ἐπιβοηθεῖν (ὅρα Γ', 76 κεφ. Σιν. § 606, 6), πρβλ. Β', 84, 5. Ζ', 26, 3. Η', 107, 2. Ἡ δ' *ἐπὶ* ἐν τῷ *ἐπιβοηθεῖν* σημαίνει ἀμοιβαιότητα καὶ καινοτομίαν (πρβλ. *ἐπιτίγνεσθαι, ἐπιμαχία, ἐπιμαχῶ, ἐπιγαμία, ἐπιχρῆσθαι*, κτλ.), πρβλ. «ἀλλήλους ἐπιβοηθεῖν» (Α', 73, 4). — *αὐτοὺς ἀναπηδήσαντας τὰ στρατόπεδον*] *αὐτῶν* ἀντὶ τοῦ ἐγκειμένους κεῖται ἡ λέξις, οὐκ ἀντὶ τοῦ *ἐκβαλόντες* (Σχολ.), τὸ δὲ *στρατόπεδον* = στρατὸν (πρβλ. Δ', 93, 1. 112, 1), τὸ δὲ *αὐτοὶ* = οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων.

§ 5. *πρὸς τῷ ἰσθμῷ ἐγένετο*] = ἦλθον ἐγγὺς τοῦ ἰσθμοῦ (τῆς Παλλήνης). — *ὡς ἐς μάχην* = ὡς μαχουμένους (πρβλ. Α', 48, 1. 50, 5). — *ἀντικαθίστατο καὶ αὐτοί*] = ἀντικαθίσταντο καὶ αὐτοὶ ἑαυτούς ὡς ἐς μάχην = ἀντιπαρετάσσοντο καὶ αὐτοί. — *οὐ πολὺ ὕστερον*] ὅρα Α', 45, 1. — *ξυνέμισγον*]

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ Ἀριστέως κέρας καὶ ὅσοι περὶ ἐκεῖνον ἦσαν Κορινθίων τε καὶ τῶν ξυμμάχων λογάδες ἔτρεψαν τὸ καθ' ἑαυτούς, καὶ ἐπεξῆλθον διώκοντες ἐπὶ πολὺ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐς τὸ τεῖχος κατέφυγεν.

63. Ἐπαναχωρῶν δὲ ὁ Ἀριστεὺς ἀπὸ τῆς διώξεως, ὡς ὁρᾷ τὸ στράτευμα ἡσσημένον, ἐπορρωσε μὲν ὁποτερωσε διακινδυνεύση χωρῆσαι, τῆς Ὀλύνθου ἢ ἐς τὴν Ποτείδαιαν· ἔδοξε δὲ οὖν ξυναγαγόντι τοὺς μεθ' αὑτοῦ ὡς ἐς ἐλάχιστον χωρίον ὁρμῷ βιάσασθαι ἐς τὴν Ποτείδαιαν, καὶ παρὰ τὴν χηλὴν διὰ τῆς θαλάσσης βαλλόμενος τε καὶ χαλεπῶς, ὀλίγους ἀμεταβ. — συνεπλέκοντο (πρβλ. Α', 49, 1. 50, 2). Περὶ τῆς μάχης ταύτης ὁρα Πλάτ. Χαρμ. κεφ. 1. καὶ ἐνταῦθ. 63, 3.

§ 6. ἔτρεψαν] ὁ Θουκυδίδης συνηθέστερον μεταχειρίζεται τὸν ἐνεργ. ἀόριστον τοῦ μέσου. — *τὸ καθ' ἑαυτούς*] = τὸ μέρος τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ τὸ ἀπέναντι αὐτῶν παρατεταγμένον (πρβλ. Α', 33, 3). — *καὶ ἐπεξῆλθον διώκοντες*] = προεχώρησαν (ἐξῆλθον τῆς τάξεως αὐτῶν ὄπισθεν τῶν πολεμίων διώκοντες αὐτούς), πρβλ. καὶ «ἐπεξῆλθον οἱ Λεροκίνωπες *διώκοντες* ἄχρι πρὸς τοὺς πεζούς» (Λουκιαν. Ἀλ. Ἱστ. Α', 17). — *ἐπὶ πολύ*] τοπικῶς = εἰς πολὺ διάστημα (πρβλ. Α', 18, 1). — *στρατόπεδον*] = στρατός. — *ἐς τὸ τεῖχος*] τῆς Ποτειδαίας (Σχολ.).

Κεφ. 63. Ὁ Ἀριστεὺς μετὰ δυσκολίας εἰσέρχεται εἰς τὴν Ποτείδαιαν ἐπαναχωρῶν ἀπὸ τῆς διώξεως.

§ 1. *ἐπαναχωρῶν*] = ἐπανιών (πρβλ. Α', 131, 1). — *ὁπότερωσε διακινδυνεύσῃ χωρῆσαι*] ἠδύνατο νὰ εἶναι καὶ «χωρῆσαι», ὡς «βουλεύοντα εἴτ' ἐν λεζίῳ λαβόντες εἴτε Σικελίαν διακινδυνεύσωσιν ἐσπλεῦσαι» (Ζ', 1, 1)· ἢ νὰ λείπῃ ὅλως, ὡς «ἐς τὰς Ἐτεοπλάδας διεκινδύνευσεν». Τὸ δὲ διακινδυνεύειν = μετὰ κινδύνου τολμᾶν τι, ἐπιχειρεῖν τινα· Τινὰ τῶν χειρογράφων ἔχουσι «διακινδυνεύσαι» (τὰ βελτίονα), ἄλλα δὲ «διακινδυνεύσαιτο» (εὐκτικ.) καὶ ἄλλα «διακινδυνεύσειε», ὁ δ' Ἑρμογένης γράφει «διακινδυνεύσασιν». Τὸ δ' ὁπότερωσε = εἰς ὁπότερον (τῶν δύο ὅλη. μερῶν) χωρήσας μετὰ κινδύνου τολμήσῃ. — *ἢ τῆς Ὀλύνθου ἢ ἐς τὴν Ποτείδαιαν*] λιαι τὰς λέξεις ταύτας ὁ Ἑρμογένης τὸ διπλοῦν ἢ, οὐ ὅμως ὑπάρχουσι καὶ αὖτα παραδείγματα, ὡς «προσέχε τὸν νοῦν ὁπότερ' ἂν σοι φαίνηται, ἢ ἀνεξεταζόμενος ἢ μανθάνων παρ' ἄλλου» (Πλάτ. Μέν. 82, δ'). Εἶναι δ' ἐπεξῆλθον τοῦ ὁπότερωσε. — *δ' οὖν*] ὁρα Α', 3, 1. *ξυναγαγόντι*] ὁ Κόβητης μεταβάλλει τὸ «ξυναγαγόντα». — *ὡς ἐς ἐλάχιστον χωρίον*] τὸ μὲν ὡς ἐπιτείνει τὸ ὑπερθετικόν, πρβλ. καὶ «ὅτι ἐν βραχυτάτῳ» (Α', 46, 1), οὐδέποτε δὲ λέγεται «ὡς ὀλιγιστον», τὸ δὲ χωρίον, ὅπερ ὁ Ἑρμογένης ἀπαλείφει. — διάστημα (πρβλ. Β', 77, 5, 1). Διὰ τῆς πυκνῆς παρατάξεως μετὰ βάθους καὶ ἐφόδου καὶ ταχύτητος διὰ μέσου τῶν ἐχθρῶν διέβη. Τοῦτο τὸ λαγοῦ καλεῖ «ἐξαγαγόντες» (Δ', 33, 2), συνασπίσαντες, πυκνωθέντες, συναγαγόντες (Σχολ.). — *βιάσασθαι ἐς τὴν Ποτείδαιαν*] = βίᾳ διελθεῖν, διεκβαίνειν. Μετὰ τῆς καὶ Ζ', 60, 4, μετὰ τῆς κατὰ δὲ Δ', 2, ἄνευ δὲ προθέσεως μετὰ τῆς αὐτῆς νοήσεως ἐν Γ', 30, 1. Δ', 120, 4. Ζ', 79, 3. — *παρὰ τὴν χηλήν*] «χηλὴ καλεῖται τὸ προσθεν τοῦ πρὸς θάλασσαν τείχους βεβλημένοι λίθοι διὰ τὴν τῶν κυμάτων βίαν μὴ τὰ τείχη βλάπτοιεν· εἰρηται παρὰ τὸ ἐοικέναι χηλῇ βοός» (Σχολ. πρβλ. Ζ', 53, 1. Η', 90, 4. Ξεν. Ἀν. Ζ', 4, 16. — *βαλλόμενός τε καὶ χαλεπῶς*] =

ονας αποβαλών, τοὺς δὲ πλείους σῴζας. Οἱ δ' ἀπὸ τῆς Ὀλύνθου τοῖς Ποτει- 2
δαιάταις βοηθοί (ἀπεῖχε δὲ ἑξήκοντα μάλιστα σταδίους καὶ ἔστι καταφανὲς
ὡς ἡ μάχη ἐγίγνετο, καὶ τὰ σημεῖα ἤρθη, βράχυ μέν τι προηλθον ὡς βοηθήσον-
τες, καὶ οἱ Μακεδόνες ἱππῆς ἀντιπαρεταξάντο ὡς κωλύσοντες· ἐπειδὴ δὲ διὰ τάχους ἦλθον οἱ Ἀθηναῖοι
τάχους ἡ νίκη τῶν Ἀθηναίων ἐγίγνετο καὶ τὰ σημεῖα κατεσπάσθη, πάλιν ἐπα-
νεχώρουν ἐς τὸ τεῖχος καὶ οἱ Μακεδόνες παρὰ τοὺς Ἀθηναίους ἱππῆς δ' οὐ-
δετέροις παρεγένοντο. Μετὰ δὲ τὴν μάχην τροπαῖον ἔστησαν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ 3
τοὺς νεκροὺς Ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν τοῖς Ποτειδαιάταις· ἀπέθανον δὲ Ποτει-
δαιατῶν μὲν καὶ τῶν ξυμμάχων ὀλίγῳ ἐλάσσους τριακοσίων, Ἀθηναίων δὲ
αὐτῶν πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν καὶ Καλλίας ὁ στρατηγός.

λέγονται δύο ἀνόμοια γραμματικῶς, συγ-
γενῆ δὲ κατ' ἔννοιαν, τροπικὴ μετοχὴ καὶ
προπ. ἐπίρρημα (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 476), πρβλ. καὶ Α',39,1. Β',89,6. Γ',34, 3.42.5. Η',95,2.

§ 2. *βοηθοί*] δηλ. *οἱ Μακεδόνες* (Σχολ.), συντάσσεται δοτικῇ ὡς τὸ *βοηθεῖν*. — *ἀπεῖχε δὲ*] ἦγουν διίσταται Ὀλύνθος τῆς Ποτειδαίας (Σχολ.). Ὁ παρατατικὸς τίθεται καὶ ἀντὶ τοῦ ἐνεστῶτος, ὅταν ὁ συγγραφεὺς ἀποβλέπῃ εἰς τὸν χρόνον, καθ' ὃν τὴν πρᾶξιν ἐγνώριζεν ἢ ὁ λόγος ἦν περὶ αὐτῆς, πρβλ. *ἀφίκοντο ἐπὶ τὸν ποταμόν, ὃν ὥριζε τὴν τῶν Μακρώνων χώραν* (Ξεν. Ἀν. Δ',η',1. πρβλ. καὶ Α', δ',9.ε',6). — *ἑξήκοντα*] κατὰ δὲ Στράβωνα *ἑβδομήκοντα* (Ζ',28,σ.330). — *μάλιστα*] ὅρα Α',13,3. — *ἔστι καταφανὲς*] πρβλ. Σχολ. «*ὑψηλὸν γὰρ τὸ χωρίον ἡ Ὄλυνθος*» = οὐδὲν κωλύει τὸ φαίνεσθαι αὐτήν, πρβλ. καὶ «*ἐπιφανὲς*» (Ζ', 19, 2) καὶ *ἐσοπτόν ἐστι* (Ἡροδ. Β', 138) καὶ «*ἐὰν δὲ πᾶν καταφανὲς ἢ τὸ χωρίον*» (Ξεν. Ἱππαρχ. ε', 7) καὶ «locus late prospectans» (Tacit. Hist. III, 60). — *τὰ σημεῖα ἤρθη*] ὅρα Α',49,1. — *ὡς βοηθήσοντες*] πρβλ. Α',48,1. — *ὡς κωλύσοντες*] ὁμοιοκατάληκτον σχῆμα. — *διὰ τάχους*] = *ταχέως* (πρβλ. Β',18,4. 85,1. κτλ.), πρβλ. καὶ «*διὰ ταχέων*» (Α', 80, 3) ἀντὶ τοῦ «*κατὰ τάχος*» καὶ «*ἐν τάχει*». — *τὰ σημεῖα κατεσπάσθη*] ὅρα Α',49,1. — *ἐς τὸ τεῖχος*] *τῆς Ὀλύνθου* (Σχολ.). — *παρεγένοντο*] *ἐν τῇ μάχῃ* (Σχολ.).

§ 3. *ὑποσπόνδους*] «*πεδίόν τι μέρος ἠτῃθῇ τῶν μαχομένων, μὴ δυνάμενον τοὺς νεκροὺς αὐτῶν λαβεῖν αἰεὶ τρέσθαι σπονδάς, ἕως οὗ λαβὼν θάψῃ, καὶ τότε πάλιν μάχονται*» (Σχολ.). πρβλ. καὶ Α',34,1 καὶ «*κατὰ νόμον τινὰ καὶ συνήθειαν ἐδόκουν οἱ νεκρῶν ὑποσπόνδων λαβόντες ἀναίρεσιν ἀποδέγεσθαι τὴν νίκην, καὶ τρόπαιον ἱστάναι τοὺς τούτου ἐναγοῦντας οὐκ ἔνθεσμον ἦν· νικᾶν γὰρ τοὺς κρατοῦντας, μὴ κρίνειν δὲ τοὺς αἱρεῖσθαι ὡς λαβεῖν μὴ δυναμένους* (Πλούταρχ. Νικί. ς'). — *ἐλάσσους τριακοσίων*] ὁ δὲ Διόδωρος λέγει *πλείους τῶν τριακοσίων* (ΙΒ', 34, 4). — *Ἀθηναίων*] *τῶν ἐν Ποτειδαίᾳ πεσόντων Ἀθηναίων εὑρέθη καὶ ἐπιγραφὴ ἐν τῷ Κεραμεικῷ ἔχουσα ὧδε· «ἀλόχῳ μὲν ψυχὰς ὑπεδέξατο, σώματα δὲ χθὼν || τῶν δε' Ποτειδαίας δ' ἀμφὶ πύλας ἔπεσον. || Ἐχθρῶν δ' οἱ μὲν ἔχουσι τάφου μέρος, οἱ δὲ φυγόντες || τεῖχος πιστοτάτην ἐλπίδ' ἔθεντο βίου. || Ἄνδρας μὲν πόλις ἥδε τοσθεῖ καὶ δῆμος Ἐρεχθέως, || πρόσθε Ποτειδαίας οἳ θάνον ἐμ προμάχοις, || παῖδες Ἀθηναίων· ψυχὰς δ' ἀντίρροπα θέντες || ἠλλάξαντ' ἀρετὴν καὶ πατρίδ' εὐκλείαν*» (C. I. A. I, 442). — *καὶ Καλλίας*] πλημμελῶς τοῦτον ὁ Πλούταρχος καλεῖ *Καλλιάδην* (Βί. Νικί. ς').

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

64. Τὸ δ' ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ [τείχος] εὐθὺς οἱ Ἀθηναῖοι ἀποτειχίσαν-τες ἐφρούρουν· τὸ δ' ἐς τὴν Παλλήνην ἀτείχιστον ἦν· οὐ γὰρ ἱκανοὶ ἐνόμιζον εἶναι τε τῷ ἰσθμῷ φρουρεῖν καὶ ἐς τὴν Παλλήνην διαβάντες τειχίζειν, δεδιότες σφίσιν οἱ Ποτειδᾶται καὶ οἱ ξύμμαχοι γιγνομένοις δίχα ἐπιθῶνται. Καὶ ταῦτα μὲν ἐνθυμούμενοι οἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθηναῖοι τὴν Παλλήνην ἀτείχιστον οὖσαν, ὕστερον πεντακοσίους καὶ χιλίους ὁπλίτας ἐαυτῶν καὶ Φορμίωνα Ἀσωπίου στρατηγὸν ὃς ἀφικόμενος ἐς τὴν Παλλήνην καὶ ἐξ Ἀφύτιος ὁρμώμενος προσηγαγε τῇ Ποτειδαίᾳ τὸν στρατόν, κατὰ βραχὺ προϊόντων καὶ κατὰ γῆν ἅμα τὴν ὡς δ' οὐδεὶς ἐπεξῆει ἐς μάχην, ἀπατείχισε τὸ ἐκ τῆς Παλλήνης τεῖχος. Καὶ οὕτως ἤδη κατὰ κράτος ἡ Ποτείδαια ἀμφοτέρωθεν ἐπολιορκεῖτο καὶ ἐκ θαλάσσης ναυσὶν ἅμα ἐρρωμούσαις.

Κεφ. 64. *Ἡ Ποτείδαια κατὰ κράτος ἐπολιορκεῖτο ὑπ' Ἀθηναίων.*

§ 1. *Τὸ δ' ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ*] = τὸ μέρος, ὅπερ ἔβλεπε πρὸς τὸν ἰσθμόν, τὸ βόρειον μέρος τῆς Ποτειδαίας. Ἡ *ἐκ* ἐνταῦθα (καὶ § 3 καὶ Β', 76, 2) εἶναι συνώνυμος τῇ *πρὸς* μετὰ γενικῆς (*πρὸς Ὀλύνθου*, Α', 62, 1) καὶ τῇ *ἐς* (ἐνταῦθ. καὶ Α', 56, 2). Καλῶς δὲ ποιήσας ὁ Κλασσήνιος ἐνέκλεισεν ἐν ἀγκύλαις τὸ *εἰς*. ὅπως καὶ ἐν τῷ *τὰ δ' ἐς τὴν Παλλήνην* δὲν δύναται νὰ ἐννοηθῇ τὸ *τεῖχος*· πρβλ. Α', 65, 1. Γ', 51, 3. Ϛ', 104, 1. Η', 26, 3. Κακῶς δὲ ὁ Βοίμιος ἀντιτάσσεται τῷ Κλασσηνίῳ. — *ἀποτειχίσαντες*] = διὰ τείχους ἀπὸ τῶν ἀγρῶν χωρίσαντες, περικλείσαντες, ὡς καὶ τὸ *περιτειχίζειν* (πρβλ. § 2. 65, 1. Ζ', 1, 1. 4, 1. 6, 11). — *τὸ ἐς τὴν Παλλήνην*] τὸ δὲ μέρος τὸ πρὸς τὴν Παλλήνην, τὸ πρὸς μεσημβρίαν. — *ἀτείχιστον*] ἐνταῦθα = οὐκ ἀποτειχιστόν, οὐκ ἀπετετείχιστο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ὡς μετ' ὀλίγον τὸ *τειχίζειν* = ἀποτειχίζειν. — *αὐτοῖς*] τοῖς Ἀθηναίοις. — *γιγνομένοις δίχα*] = ἐὰν διαιρῶνται (πρβλ. Α', 122, 2. Ϛ', 100, 1. Ζ', 81, 2). Ὁ δὲ Κλασσήνιος καὶ Ἑρουερδὴν γράφουσι *αὐτομένοις*.

§ 2. *ἀτείχιστον*] ὅρα § 1. — *ἑξακοσίους καὶ χιλίους*] ὁ δ' Ἰσοκράτης μόνον *χιλίους* (16, 29). — *ἑαυτῶν*] ὅρα Α', 61, 4. — *Φορμίωνα*] περὶ τοῦ ἐξόχου τούτου στρατηγοῦ ὅρα Σχολ. Ἀριστοφ. Εἰρ. 347. — *Ἀσωπίου*] καὶ ὁ πατὴρ τοῦ *Φορμίωνος* ὁ υἱὸς Ἀσώπιος ἐκαλεῖτο (Γ', 7, 1). — *Ἀφύτιος*] *αὐτὴ πόλις τῶν ἐν Παλλήνῃ Ἀφυτις. Ἰωνικῶς δὲ εἶπεν Ἀφύτιος γὰρ διὰ τοῦ δυ* (Σχολ.). Αὕτη ἦν εἰς πρὸς ἀνατολὰς ἀκτὴν τῆς Παλλήνης γον ἀπέχουσα τῆς Ποτειδαίας, ἔνθα ὑπάρχει ἡ κώμη *Ἄθυτον*. Ἡ δατικὴ φύτει (Ξεν. Ἑλλ. Ε', γ', 19). Τοιαῦτα νικὰ εἶναι καὶ τὸ *Γάζιος, -ιος* (Δ', 102. *Κνιδιος-ιος* (Ε', 51, 3), πρβλ. καὶ *Συέν* (Ξεν. Ἀν. Α', δ', 23, 24, 25), *Ζῆνις* (Ξ Ἑλλ. Γ', α', 10), *Σκῆψις* (αὐτ. Γ', α', *Γνῶσις* (αὐτ. Α', α', 29), *Κρεῦσις* (αὐτ. δ', 17), *Κλεόμαντις* (Λυκοῦργ. 87). — *ὁρμ μένος*] = ὁρμητήριον ἔχων. — *κατὰ βρα* — *ὀλίγον κατ' ὀλίγον* (πρβλ. Α', 61, 5) *κείρων*] = τέμνων, ἀρῶν. Ἐνταῦθα μ τὸ *κείρειν* παρὰ Θουκυδ., σύνηθες δὲ π Ἡροδότῳ (Ϛ', 75. 99. Ζ', 131. Η', 32. Θ', 15).

§ 3. *ἐπεξῆει ἐς μάχην*] ὅρα σημ. Α 3, 4. — *τὸ ἐκ τῆς Παλλήνης τεῖχος*] ὁ ρουερδὴν ὀβελίζει τὸ *ατεῖχος*», ὅπερ νατὰι νὰ ὑπάρξῃ, ἐὰν οἱ Ἀθηναῖοι ἐπο σαν ἀποτείχισμα (πρβλ. Ϛ', 103, 1. Ζ', 4. κατὰ Κρυγῆρον. — *κατὰ κράτος*] ἡ κα σημαίνει τρόπον = intentis viribus, ὁλ δυνάμεσι (πρβλ. Α', 118, 3). — *ἀμφοτέρ θεν*] = ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ ὑπὸ τῶν τοῦ Καλλί στρατιωτῶν καὶ ἐκ τῆς Παλλήνης ὑπ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

65. Ἀριστεὺς δὲ ἀποτειχισθείσης αὐτῆς καὶ ἐλπίδα οὐδεμίαν ἔχων σωτηρίας ἢν μή τι ἀπὸ Πελοποννήσου ἥξαλλο παρὰ λόγον γιγνηται, ξυνεβούλευε μὲν (πλὴν πεντακοσίων) ἄνεμον τηρήσασι τοῖς ἄλλοις ἐκπλεῦσαι, ὅπως ἐπὶ πλεῦν ὁ σῖτος ἀντίσχῃ, καὶ αὐτὸς ἤθελε τῶν μενόντων εἶναι· ὡς δὲ οὐκ ἐπείθετο βουλόμενος τὰ ἐπὶ τούτοις παρασκευάζειν καὶ ὅπως τὰ ἔξωθεν ἕξει ὡς ἄριστα,

τοῦ Φορμίωνος. — *ἐφορμοῦσαις*] τὸ *ἐφορμεῖν* λέγεται καὶ περὶ ἀνθρώπων διὰ νεῶν πολιορκούντων πολεμίους καὶ περὶ αὐτῶν τῶν νεῶν (πρβλ. Α', 116, 3. Γ', 31, 1), πρβλ. «*ἐφορμεῖν· ἀντὶ τοῦ ἐφεδρεύειν· τὸ γὰρ κατά τινος ὁρμεῖν ἐπιτηροῦντας καιρὸν ἐπιθέσεως οὕτως ἔλεγον*» (Ἁρποκρ. ἐν λ.).

Κεφ. 65. *Ὁ Ἀριστεὺς λαθὼν τὴν φυλακὴν τῶν Ἀθηναίων ἔπλει ἵνα βοήθειαν παράσχῃ τοῖς πολιορκουμένοις ἔξωθεν.*

§ 1. *ἀποτειχισθείσης αὐτῆς καὶ.. ἔχων*] αἱ μετοχαὶ αὗται συνδέονται πρὸς ἀλλήλας, διότι ὑπάρχει ἡ αὐτὴ σχέσις, ἂν καὶ εἶναι ἡ μία μὲν ἄσχετος, ἡ δὲ ἑτέρα σχετική, πρβλ. Α', 67, 1. Δ', 28, 1. 29, 1. 100, 1. 124, 1. Ε', 116, 3. Ϛ', 93, 1. ὅρα Κυνήγ. Γραμμ. § 492, 3. Ἡ δὲ σημασία τῶν μετοχῶν εἶναι αἰτιολογική. — *σωτηρίας*] *οὐ περὶ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ περὶ τῆς Ποτειδαίας* (Σχολ.). — *ἢ ἄλλο*] = ἢ ἄλλο τι. Ὤφειλε νὰ εἴπῃ «*ἢ ἄλλοθεν*», ἀλλ' ὁ Κρυγῆρος παραβάλλει πρὸς τὸ «*καὶ ὁπόσα ἀλλήλων πολέμῳ ἢ εἴ τι ἄλλο εἶχον*» (Ε', 80, 1). — *παρὰ λόγον*] καὶ οὐχὶ «*παράλογον*» διότι ὁ Θουκ. μόνον τὸ ἀρσενικὸν μεταχειρίζεται *ὁ παράλογος* (Α', 78, 1). Ὁ Σχολ. ἑρμηνεύει τοῦτο διὰ τοῦ «*οἷον σεισμός· εἰώθεσαν γὰρ οἱ Ἕλληνες ἀναχωρεῖν τοιούτου τινὸς γινομένου, οἰωνιζόμενοι τὸ ἐκ τούτου κακόν*». Ἡ ἑρμηνεία αὕτη δὲν φαίνεται ὀρθή, διότι ἐνταῦθα σημαίνει πᾶν ὅπερ παρὰ προσδοκίαν ἠδύνατο νὰ συμβῇ. Πολλὰ δ' ἐν πολέμῳ ἀπρόοπτα αἴφνης παραπίπτουσιν· ἐφ' ᾧ ἐλέχθη καὶ τὸ «*πολλὰ καινὰ τοῦ πολέμου*» (περὶ οὗ ὅρα Κόντ. Λόγ. Ἑρμ. Τ. Ε', .105—107). — *πλὴν πεντακοσίων*] συναπτέον τῷ «*τοῖς ἄλλοις*» = ξυνεβούλευε τοῖς ἄλλοις πλὴν πεντακοσίων τηρήσασι ἄνεμον ἐκπλεῦσαι = ξυνεβούλευεν ἐκπλεῦσαι τοὺς ἄλλους πλὴν πεντακοσίων τηρήσαντας ἄνεμον. — *ὅπως.. ἀντίσχῃ*] ἀντὶ τοῦ «*ἀντίσχοι*», ἀλλ' ὁ Θουκυδίδης τίθησιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑποτακτικήν, ὅταν λαμβάνηται ἐν ὄψει τὸ ἀποτέλεσμα, εὐκτικήν δέ, ὅταν δηλῶται μόνον ὁ σκοπός, δὲν λαμβάνηται δ' ἐν ὄψει τὸ ἀποτέλεσμα [ὅρα Κυνήγ. Γραμμ. § 553, 3, cl. Τὸ δ' ἀντέχειν κεῖται ἀμεταβ. — διαρκεῖν. ἐξαρκεῖν. — *τῶν μενόντων εἶναι*] δηλ. εἷς τῶν πεντακοσίων, ὧτινες ὤφειλον νὰ μείνωσιν. Εἶναι γενικὴ κατηγορηματικὴ ἔχουσα σημασίαν γενικῆς διαιρετικῆς (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 27, 5). — *βουλόμενος*] αἰτιολογ. μετοχὴ τοῦ *ἔκπλουν ποιεῖται*, κακῶς δὲ ὁ Σχολ. συνάπτει αὐτὸ τῷ «*οὐκ ἐπείθετο*». — *τὰ ἐπὶ τούτοις*] = τὰ μετὰ ταῦτα = ἄτινα μετὰ ταῦτα ἀναγκαῖα ἐφαίνοντο (πρβλ. Ζ', 62, 3. Ἀριστοφ. Πλουτ. 56), ὁ δὲ Κλασσήνιος ἑρμηνεύει διὰ τοῦ *ὅσα αἱ περιστάσεις ἀπῄτουν* παραβάλλων πρὸς τὸ Ϛ', 45, 1 καὶ Ζ', 62, 3. — *καὶ ὅπως*] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *παρασκευάζειν*. Κακῶς δὲ ὁ Μεινέκιος, καὶ κατ' αὐτὸν καὶ ὁ Ἐρυσερδήν, ὠθέλισε τὸν *καί* διότι τὸ «*τὰ ἐπὶ τούτοις*» σημαίνει ὅσα ἦσαν ἀναγκαῖα μετὰ ταῦτα πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς Ποτειδαίας, εἰς τοῦτο δὲ ἀποβλέπει καὶ ἡ ἔξωθεν πρόσκλησις βοηθείας (§ 2), ὁ δὲ Κροάζετος δέχεται ἐν τούτοις σχῆμα *ἓν διὰ δυοῖν* διὰ τοῦ *καί*. — *τὰ ἔξωθεν*] = τὰ ἔξω, εἶπε δὲ *ἔξωθεν* ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἔννοιαν τοῦ «*τὰ ἔξωθεν ὠφελήσοντα τὴν πόλιν*», πρβλ. Β', 13, 7. 49, 5. ὅρα Ἀσωπ. Π. Β', σ. 539, § 16.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἔκπλουν ποιεῖται λαθὼν τὴν φυλακὴν τῶν Ἀθηναίων· καὶ παρελθὼν ἐν Χαλκιδεῦσι τά τε ἄλλα ξυνεπολέμει καὶ Σερμυλιῶν λοχήσας πρὸς τῇ πόλει πολλοὺς διέφθειρεν, ἐς τε τὴν Πελοπόννησον ἐπρασσεν ὅπῃ ὠφελία τις γενήσεται. Μετὰ δὲ τῆς Ποτειδαίας τὴν ἀποτείχισιν Φορμίων μὲν ἔχων τοὺς ἑξακοσίους καὶ χιλίους τὴν Χαλκιδικὴν καὶ Βοττικὴν εὐθὺ καὶ ἔστιν ἃ καὶ πολισμάτα εἷλεν.

66. Τοῖς δ' Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις αἰτίαι μὲν αὗται προσεγεγένηντο —ἔκπλουν ποιεῖται] = ἐκπλεῖ (πρβλ. καὶ Α', 117, 1. Γ', 4, 2. 51, 2. Ζ', 17, 1).—λαθὼν] τροπικὴ μετοχή.

§ 2. παραμένων] ἡ παρὰ σημ. χρόνου παράτασιν, πρβλ. παρμχειμάζω, παρατείνω, παρατατικός, κτλ.—τά τε ἄλλα ξυνεπολέμει] = τούς τε ἄλλους πολέμους σὺν τοῖς Χαλκιδεῦσιν ἐπολέμει. Τὸ τὰ ἄλλα εἶναι σύστοιχον ἀντικείμενον (πρβλ. Α', 29, 1. Β', 46, 3), σφάλλεται δὲ ὁ Σχολ. ἑρμηνεύων τὸ τὰ ἄλλα διὰ τοῦ «τὰ μὴ ἀποστάντα τῶν Ἀθηναίων».—καὶ Σερμυλιῶν] γενικὴ πληθ. ἐξ ὀνομαστ. Σερμυλιεύς, ἐξαρτᾶται δὲ ἔκ τε τοῦ «πρὸς τῇ πόλει» καὶ τοῦ «πολλοὺς» = «καὶ πολλοὺς τῶν Σερμυλιῶν διέφθειρε λοχήσας αὐτοὺς πρὸς τῇ ἑαυτῶν πόλει· ἔστι δὲ ἡ Σερμυλὶς Χαλκιδικὴ πόλις τὰ τῶν Ἀθηναίων φρονοῦσα» (Σχολ.). Ὁ Ἡρόδοτος καλεῖ τὴν πόλιν Σερμύλην οὖσαν ἐν τῇ Σιθωνίᾳ (Ζ', 122) ἄκρᾳ καὶ ὑπήκουε τοῖς Ἀθηναίοις (Θουκ. Ε', 18, 8 καὶ C. I. A. T. I, 255), νῦν δὲ καλεῖται Ἐρμυλία ἢ Ὁρμύλια. Ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογρ. Σερμυλίων καὶ Ἑρμυλιῶν ὁ Στάλλιος διώρθωσεν εἰς τὸ Σερμυλιῶν.—ἵς τε τὴν Πελοπόνησον ἔπρασσεν] ἀντὶ τοῦ «ἐν τῇ Πελοποννήσῳ», διότι τὸ ἔπρασσεν ἐμπεριέχει καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ πέμπειν = πέμπων εἰς Πελ. ἔπρασσεν (πρβλ. Α', 132, 4. Δ', 121, 2). Πλήρης ἐξηνέχθη ἡ φράσις ἐν τῷ «ἔπρασσεν ἐς τὴν Λακεδαίμονα πέμπων ὅπως πόλεμος γένηται αὐτοῖς» (Α', 57, 4). Ὅμοιαι φράσεις εἶναι καὶ τὸ «ἐς τὴν Λακεδαίμονα ἐρίεσθαι» (Δ', 108, 6) καὶ «στρατιὰν ἐπαγγέλλειν ἐς τοὺς ξυμμάχους» (Ζ', 17, 1).

Περὶ δὲ τοῦ ἔπρασσεν ὅρα Α', 52, 2.—ὅπῃ . . γενήσεται] πρβλ. «πρᾶσσε θαρσῶν καὶ τὰ ἐμὰ καὶ τὰ σὰ ὅπῃ κάλλιστα καὶ ἄριστα ἕξει ἀμφοτέροις» (Α', 129, 3). πρβλ. καὶ Δ', 128, 5. ς', 93, 2. Ὑπάρχει καὶ γραφὴ «ὅπως», ἥτις οὐχὶ κακή.—ὠφελία] ὅρα Α', 3, 2.

§ 3. μετὰ δὲ . . τὴν ἀποτείχισιν] σχῆμα ὑπερβατόν (πρβλ. Α', 32, 2), τὸ δ' ἀποτείχισις, ὅπερ ὁ Μαρκελλῖνος ψέγει (§ 52), εἶναι ῥημ. οὐσιαστικὸν τοῦ ἀποτειχίζειν (πρβλ. Α', 64, 1).—Βοττικήν] πρβλ. καὶ Β', 101, 4. Ἄλλη δὲ εἶναι ἡ Βοττία ἢ Βοττιαία (Β', 99, 3. 100, 4).—ἔστιν ἃ] ὅρα Γ. Ζηκιὸ-Συντ. § 331.—πολίσματα εἷλεν] ἐν τούτοις οἱ 3000 Ἀθηναῖοι πολιορκοῦσι τὴν Ποτείδαιαν, ἥτις ἁλοῦσα τέλος τὸν χειμῶνα τοῦ 430-429 π. Χ. (πρβλ. Β', 58, Γ', 17, 3).

Κεφ. 66. *Αἰτίαι Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων πρὸς ἀλλήλους.*—αἰτίαι αὗται] τὸ αὗται εἶναι ὑπο-κείμενον, τὸ δὲ αἰτίαι κατηγορούμενον, διὰ τοῦτο καὶ ἄνευ ἄρθρου, πρβλ. κίνησις ἥδε αὕτη (Α', 1, 2). Ὁ δὲ πληθ. αἰτίαι ἀναφέρεται μόνον εἰς τὴν Ποτείδαιαν διὰ τὴν διπλῆν αὐτῶν ἀναφορὰν τῶν Ἀθηναίων πρὸς τοὺς Πελοποννησίους καὶ τῶν Πελοποννησίων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Αἰτίαι δὲ = ἐγκλήματα (πρβλ. Α', 55, 2. 79, 1).—αἰτίαι προσεγεγένηντο] δὲν ἀναφέρεται τοῦτο εἰς τὸ «τὰς αἰτίας προγράψω πρῶτον καὶ τὰς διαφοράς» (Α', 23, 5), ἀλλ' εἰς τὸ «αἰτία δὲ αὕτη πρώτη ἐγένετο τοῖς Κορινθίοις ἐς τοὺς Ἀθηναίους ὅτε ἀφίσιν ἐν σπονδαῖς μετὰ Κορκυραίων ἐναυμάχησαν» (Α', 55, 2), διὸ ἀναγκαῖον εἶναι τὸ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νηντο ἐς ἀλλήλους, τοῖς μὲν Κορινθίοις <ἐς τοὺς Ἀθηναίους> ὅτι τὴν Ποτειδαιαν ἑαυτῶν οὖσαν ἀποικίαν καὶ ἄνδρας Κορινθίων τε καὶ Πελοποννησίων ἐν αὐτῇ ὄντας ἐπολιόρκουν, τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἐς τοὺς Πελοποννησίους ὅτι ἑαυτῶν τε πρίν, ξυμμαχίδα καὶ φόρου ὑποτελῆ ἀπέστησαν καὶ ἐλθόντες σφισιν ἀπὸ τοῦ προφανοῦς ἐμάχοντο μετὰ Ποτειδαιατῶν. Οὐ μέντοι ὁ γε πόλεμος ξυνερρώγει, ἀλλ' ἔτι ἀνοκωχὴ ἦν· ἰδίᾳ γὰρ ταῦτα οἱ Κορίνθιοι ἔπραξαν.

67. Πολιορκουμένης δὲ τῆς Ποτειδαίας οὐχ ἡσυχάζον ἀνδρῶν τε ἐνόντων καὶ ἅμα περὶ τῷ χωρίῳ δεδιότες· παρεκάλουν τε εὐθὺς ἐς τὴν Λακεδαίμονα τοὺς ξυμμάχους καὶ κατέβοων ἐλθόντες τῶν Ἀθηναίων ὅτι σπονδὰς τε λελυκότες εἶεν καὶ ἀδικοῖεν τὴν Πελοπόννησον. Αἰγινῆται τε φανερῶς μὲν προσεγεγένητο (= πρὸς ἐκείνῃ τῇ αἰτίᾳ ἐγεγένητο) καὶ οὐχὶ προσεγεγένητο.—ἐς ἀλλήλους]=κατ' ἀλλήλων.—ἐς τοὺς Ἀθηναίους] ἐκ προσθήκης τοῦ Ῥεϊσκίου, πρβλ. καὶ «τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἐς τοὺς Πελοποννησίους» — ἑαυτῶν] Κορινθίων. — ὑπολιόρκουν] οἱ Ἀθηναῖοι.— ἑαυτῶν τε] δηλ. Ἀθηναίων.—φόρου ὑποτελῆ] ὅρα Α', 19.—σφίσιν] δηλ. Ἀθηναίοις. — ἀπὸ τοῦ προφανοῦς]=προφανῶς, φανερῶς (ὅρα Α', 35, 4).—ξυνερρώγει] ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος οὔπω συνεκροτήθη (Σχολ.). Ὑπερσυντ. τοῦ ξυρρήγνυμαι, ὅπερ λέγεται περὶ συγκρούσεως μετὰ βίας γινομένης, ἅπαξ δὲ μόνον ἐνταῦθα παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς πεζολόγοις φέρεται, ἐν ᾧ παρὰ μεταγενεστέροις μετὰ τοιαύτης ἐννοίας εὑρίσκεται (παρὰ Πλουτάρχῳ, Ἀππιανῷ καὶ Δίωνι τῷ Κασσίῳ), ἀντ' αὐτοῦ δ' ὁ Ἀριστοφάνης λέγει «ὁ πόλεμος κατερράγη» (Ἱππ. 644).—ἰδίᾳ]= χωριστά, καθ' ἑαυτούς, μὴ χρησάμενοι συμβούλοις τοῖς συμμάχοις.

Κεφ. 67. *Συγκρότησις συμβουλίου ἐν τῇ Σπάρτῃ καὶ αἰτιάσεις τῶν συμμάχων τῶν Λακεδαιμονίων κατ' Ἀθηναίων.*

§ 1. οὐχ ἡσύχαζον] οἱ Κορίνθιοι (Σχολ.). —ἀνδρῶν ἐνόντων καὶ δεδιότες] εἶναι αἱ δύο αἰτίαι αἱ κινοῦσαι τοὺς Κορινθίους, τὸ δ' ἐνόντων=ἐν Ποτειδαίᾳ ὄντων. Συνδέονται δὲ γενικὴ ἀπόλυτος καὶ μετοχὴ σχετικὴ διὰ τὴν ὁμοίαν τῶν μετοχῶν σχέσιν (παρβλ. Α', 65, 1).— σφίσιν] Κορινθίοις, εἶναι δὲ δοτικὴ κτητικὴ τοῦ ἀνδρῶν. — περὶ τῷ χωρίῳ] ὅρα σημ. Α', 60, 1.—παρεκάλουν τε] ὁ τε εἶναι ἀκολουθίας σημαντικός=οὖν, διὰ τοῦτο (παρβλ Α', 9, 1. 12, 4), τὸ δὲ παρακαλεῖν παρὰ τοῖς παλαιοῖς δύο σημαίνει τὸ προτρέπειν καὶ προσκαλεῖν, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ δεῖσθαι, ὅπερ σημαίνει μόνον παρὰ μεταγενεστέροις τὸ ῥῆμα. Δὲν εἶναι δὲ ἐνταῦθα τὸ παρεκάλουν=συνεκάλουν, διότι τὸ δικαίωμα τοῦτο εἶχον μόνον οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἀλλὰ=διὰ προτροπῶν ἐπειρῶντο κινεῖν, παρορμᾶν. — τοὺς ξυμμάχους] κατὰ μὲν τὸν Οὔλριχον εἶναι οἱ σύμμαχοι οἱ ἐν τῷ Κερκυραϊκῷ καὶ Ποτειδαιατικῷ βοηθήσαντες τοῖς Κορινθίοις, κατὰ δὲ τοὺς ἄλλους ἑρμηνευτὰς εἶναι οἱ τῶν Λακεδαιμονίων σύμμαχοι (πρβλ. Α', 68, 2. Ε', 30, 2.). — κατεβόων]=βοῶντες κατηγόρουν (παρβλ. Α', 115, 2), ὡς παθητ. δὲ εἶναι τὸ «κατεβοήθη ἐστίν (ἢ γίγνεταί) τινος» (Α', 73, 1). — σπονδὰς λελυκότες] ἄνευ ἄρθρου (πρβλ. Α', 53, 2 καὶ 78, 4).— ἀδικοῖεν] μετὰ σημασ. παρακειμένου=ἠδικηκότες εἶεν.

§ 2. Αἰγινῆται τε] ὁ τε=προσέτι δὲ, ἐκτὸς τούτου (ὅρα Α', 4), περὶ δὲ τῶν Αἰγινητῶν ὅρα Πλουταρχ. Περικλ. ΚΘ'.—οὐ πρεσβευόμενοι] τροπικὴ μετοχή, τὸ δὲ πρεσβεύω=εἰμὶ πρεσβευτής, τὸ δὲ μέσον πρεσβεύομαι=πρέσβεις πέμπω, διὰ πρέσβεων

Δημόσιο Κτηματικό Βιβλιοθήκη Θεσσαλονίκης

οὐ, πρεσβευόμενοι, δεδιότες τοὺς Ἀθηναίους, κρύφα δέ, οὐχ ἥκιστα μετ' αὐτῶν ἐν τῷ ἐγγὺς τὸν πόλεμον, λέγοντες οὐκ εἶναι αὐτονόμους κατὰ τὰς σπονδάς. δὲ Λακεδαιμόνιοι προσπαρακαλέσαντες τῶν ξυμμάχων καὶ εἴ τίς τι ἄλλος ἠδικῆσθαι ὑπὸ Ἀθηναίων, ξύλλογον σφῶν αὐτῶν ποιήσαντες τὸν εἰωθότα λέγειν ἐκέλευον. Καὶ ἄλλοι τε παρόντες ἐγκλήματα ἐποιοῦντο ὡς ἕκαστοι καὶ Μεγαρῆς, δηλοῦντες μὲν καὶ ἕτερα οὐκ ὀλίγα διάφορα, μάλιστα δὲ λιμένων εἴργεσθαι πραγματεύομαι (ὅρα καὶ Θωμ. Μάγιστρ. ἐν λ.). — *δεδιότες*] αἰτιολογεῖ τὸ «φανερῶς μὲν πρεσβευόμενοι». — *κρύφα δέ*] δηλ. πρεσβευόμενοι. Γραπτέον δὲ *κρύφα* καὶ οὐχὶ *κρύφα* (Cobet Nov. Lect. 630), ὅπερ καὶ ἐν τοῖς χειρογ. γράφεται *κρύφαι* (=κρύφᾳ). — *ἐκῆγον τὸν πόλεμον*] τὸ ἐκάγειν=ἐξεγείρειν, παροξύνειν, ἐξερεθίζειν (Cobet Nov. Lect. 370, Mnemos. XIX 436), πρβλ. Β', 21,3. Δ', 21,3. 24,2. Ϛ', 15,2. 61,1. Ζ', 18, 1. Η', 26, 1. 78. Ὁ δὲ Ναβῆρος ποιεῖται τὴν διάκρισιν τοῦ *ἄγειν*, *ἐπάγειν* καὶ *ἐξάγειν* ὧδε· «Οἱ Ἀθηναῖοι (Θουκ. Γ', 11) τῶν συμμάχων τὰς δυνάμεις δέχονται καὶ κατὰ τῶν ἐχθρῶν ξυνεπάγουσιν. Ἀλλ' οἱ ἀφιστάμενοι σύμμαχοι ἄλλων τὴν βοήθειαν αἰτοῦνται καὶ *ξυνεπάγουσιν*· ἐκεῖνοι ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς διατάττουσι νὰ παρῇ ἡ βοήθεια, οὗτοι δὲ δὲν διατάττουσιν, ἀλλ' ἱκετεύουσιν. Ὁ Βρασίδας (Θουκ. Δ', 80) *τοὺς ἄλλους ἐκ τῆς Πελοποννήσου μισθῷ πείσας ἐξήγαγεν*, ἀλλ' ὁ Περδίκκας *ἐκῆγαγε τὸν στρατὸν* καὶ οἱ ἄλλοι, οἵτινες ἀπόστασιν παρεσκεύαζον, *ξυνεκῆγον*» (Mnemos. 1886 σ. 155). — *κατὰ τὰς σπονδάς*] δηλ. τὰς τριακοντούτεις σπονδὰς τὰς τῷ 445 π. Χ. συνομολογηθείσας (ὅρα Α', 115, 1), οἱ ὁ' Αἰγινῆται ὑπέκειντο τοῖς Ἀθηναίοις ἀπὸ τοῦ 454 π. Χ., διὰ τοῦτο δὲ κρύφα πρεσβεύονται.

§ 3. *προσπαρακαλέσαντες*] = πρὸς τοῖς παροῦσι παρακαλέσαντες. — *τῶν ξυμμάχων*] γενικὴ διαιρετικὴ τοῦ «εἴ τις». — *καὶ εἴ τίς τι ἄλλος*] ὁ καὶ=etiam. Τὸ δὲ *ἄλλος* ἀντὶ τοῦ *ἄλλο* τῶν χειρογράφων κατὰ διόρθωσιν Ῥεϊσκίου καὶ Οὐλριχίου, τὸ δὲ τι σύστοιχον ἀντικείμενον τοῦ *ἠδικῆσθαι* = δικίαν τινά. — *ξύλλογον*] *τὸν εἰωθότα* πρβλ. Α', 87. Ἐννοεῖται ἐνταῦθα ἡ *μεγάλη ἐκκλησία*, ἐν ᾗ συνήρχοντο πάντες Σπαρτιᾶται οἱ τὸ τριακοστὸν ἔτος ἔχοντες, ἐν ᾧ ἡ *μικρὰ ἐκκλησία* (Ξεν. Ἑλλ. Γ', 3, 8) ἀπετελεῖτο μόνον ἐκ τῶν λεγομένων ὁμοίων, τῶν ἐχόντων τὰ ἀριστοκρατικὰ δικαιώματα. Κατὰ δὲ τὸν Σχολ. «τὸν εἰωθότα λέγει· *ξύλλογον* ὅτι ἐν παντὶ λόγῳ *ἐγίγνετο ἀεί*». — *ποιήσαντες*] = συγκαλέσαντες (πρβλ. Α', 139, 3. Β', 59, 3 κτλ.), *ταὐτὸν τῷ ξυνάγειν ἐκκλησίαν* (Β', 60, 1).

§ 4. *παριόντες*] λέξις συνήθως περὶ τῶν λαλούντων ῥητόρων ἐν ἐκκλησίᾳ. — *ἐγκλήματα ἐποιοῦντο*] = ἐνεκάλουν τοῖς Ἀθηναίοις. πρβλ. «*ἐγκλήματα ἐποιοῦντο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους*» (Α', 126, 1) καὶ «*ἴδια δὲ πρὸς ἡμᾶς ἐγκλήματα ποιησάμενοι*» (Ἰσοκρ. 4, 68), ἀφ' οὗ λέγεται καὶ «*ἔγκλημα ἔχω τινί*» (Σοφ. Φιλοκ. 322) = παράπονον ἔχω κατά τινος, τὸ δὲ παθ. καὶ διὰ περιφράσ. *ἐγκλήματα ἔχω ὑπό τινος*, πρβλ. «*προσῆκειν ἐμὲ τούτοις ἐγκαλεῖν ἢ αὐτοὺς ἐγκλήματα ἔχειν ὑπὸ τούτων*» (Δημ. 40, 51). — *ὡς ἕκαστοι*] δηλ. *ἐγκλήματα ἐποιοῦντο* = καθ' ἑκάστους, ἰδίᾳ ἕκαστοι (πρβλ. Α', 3, 4). — *καὶ ἕτερα*] πρβλ. Ἀριστοφ. Ἀχαρ. 517 κ. ἑ. — *διάφορα*] ὅρα Α', 56, 1. — *λιμένων εἴργεσθαι*] τὸ ψήφισμα τοῦτο ὁ Περικλῆς εἰσήγαγε διὰ τοῦ Χαρίνου τῷ 432 π. Χ. (ὅρα Α', 139, 1. 144, 2. Ἀριστοφ. Ἀχ. 515. κ. ἑ. Πλουτάρχ. Περικλ. ΚΘ'. Σχολ. Ἀριστοφ. Εἰρ. 604—608. Ἐξαρτᾶται δὲ τὸ *εἴργεσθαι* ἐκ τοῦ *δηλοῦντες*. — *ἐν τῷ*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γεσθαι τῶν ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ καὶ τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς παρὰ τὰς σπονδάς.

Παρελθόντες δὲ τελευταῖοι οἱ Κορίνθιοι καὶ τρίτ' ἄλλους ἑλόμενοι πρῶτον παρορώσαι τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπέπτον ποιάδε. «Τὸ μὲν πιστὸν ὑμᾶς, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τῆς καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς πολιτείας καὶ ὁμιλίας ἀπὶ πλείστου ἔστιν ἐς τοὺς ἄλλους ἢν τις λέγωμεν καθίστασθαι· καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὡφελούμενον μὲν ἔχειν, ἀμαθίᾳ δὲ πλέονι πάρος τὰ ἔξω πράγματα ὑπ' ἄλλων ἐξαπατᾶσθαι· τῷ δὲ ἀπιστοτέρους ἡμῖν εἶναι τοὺς ἄλλους ἐς τὰ μάλιστα ὑπάρχειν ἐναντίον καὶ τοῦτο ὑμῖν τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀναστροφῆς, τῆς ἰδιωτικῆς ἀναστροφῆς, τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου. ἀπιστοτέρους] = πλέον δυσπίστους, μὴ πιστεύοντας, μετ' ἐνεργ. σημασίας, ὡς ἀποιήσειν ἀπίστους ταῖν Ἕλλησιν» (Ἡροδ. Θ', 98). Ὁ δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως εἶναι «ἢ ὅσον ἂν ἧσσ, εἰ μὴ τῷ πιστῷ ἐκείνῳ ἐχρῆσθε» (πρβλ. Α', 35, 4. 36, 4. 73, 2. 82, 3). —ἐς τοὺς ἄλλους] ὑπὸ τῶν πλειόνων ἑρμηνευτῶν συνάπτεται τῷ «ἤν τι λέγωμεν», τὸ δὲ λέγειν ἐς τινας = λέγειν ἐνώπιόν τινων ἢ περί τινων (Ζ', 69, 2. Αἰσχ. 3, 197) ἢ κατά τινων (Ξ', 41, 2. Ἡροδ. Α', 86. Πλάτ. Πολ. 538, δ'). ὡς καὶ ἐν-

Ἀθηναίων ἀρχῇ] = ἐν τοῖς τόποις τοῖς ὑπείκουσι τῇ τῶν Ἀθηναίων ἀρχῇ.

§ 5. καὶ... ἔφασαν τες] ὁ καὶ συνδέει τὸ τελευταῖοι μετὰ τοῦ ἔφασαν τες —ἐπέπτον] = κατόπιν (μετὰ τοὺς ἄλλους) εἶπον.

Κεφ. 68 Δημηγορία Κορινθίων. Ἤδη κατενοήσατε τοὺς πολεμίους πικροὺς τῶν Ἀθηναίων ἐκ τῶν Κερκυραϊκῶν καὶ Ποτειδαιατικῶν, ὅπερ εἰ καὶ προελέγομεν ὑμῖν, ἀλλ' οὐδόλως ἐπιθεσθε.

§ 1. Τὸ πιστὸν] οὐδέτερ. ἐπίθ. ἀντ' ἀρρημένου (πρβλ. Α', 36, 1. ὅπερ ἀντιτίθεται καὶ ποὸς τὸ ἀπιστοτέρους. τὸ δὲ πιστὸν = ἡ τιμιότης, ἡ νομιμότης, ἡ ἀκεραιότης. —ὑμᾶς] προτάσσεται διὰ πλεονα ἔμφασιν (πρβλ. Α', 70, 1. 73, 2. κτλ.). —τῆς καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς πολιτείας] ἡ κατὰ σημαίνει ἀναφορὰν = τῆς ὑμῶν αὐτῶν. πολιτεία δὲ = ὁ πολιτικὸς βίος = ὁ ὑμέτερος πολιτικὸς βίος, ἡ διοίκησις τῶν τῆς ὑμετέρας πόλεως πραγμάτων. Τοῦτο δὲ ἀντιτίθεται πρὸς τὸ «τὰ ἔξω πράγματα». —ὁμιλίας] = τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀναστροφῆς, τῆς ἰδιωτικῆς ἀναστροφῆς, τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου. —ἀπιστοτέρους] = πλέον δυσπίστους, μὴ πιστεύοντας, μετ' ἐνεργ. σημασίας, ὡς ἀποιήσειν ἀπίστους ταῖν Ἕλλησιν» (Ἡροδ. Θ', 98). Ὁ δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως εἶναι «ἢ ὅσον ἂν ἧσσ, εἰ μὴ τῷ πιστῷ ἐκείνῳ ἐχρῆσθε» (πρβλ. Α', 35, 4. 36, 4. 73, 2. 82, 3). —ἐς τοὺς ἄλλους] ὑπὸ τῶν πλειόνων ἑρμηνευτῶν συνάπτεται τῷ «ἤν τι λέγωμεν», τὸ δὲ λέγειν ἐς τινας = λέγειν ἐνώπιόν τινων ἢ περί τινων (Ζ', 69, 2. Αἰσχ. 3, 197) ἢ κατά τινων (Ξ', 41, 2. Ἡροδ. Α', 86. Πλάτ. Πολ. 538, δ'). ὡς καὶ ἐν-

τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀναστροφῆς, τῆς ἰδιωτικῆς ἀναστροφῆς, τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου. —ἀπιστοτέρους] = πλέον δυσπίστους, μὴ πιστεύοντας, μετ' ἐνεργ. σημασίας, ὡς ἀποιήσειν ἀπίστους ταῖν Ἕλλησιν» (Ἡροδ. Θ', 98). Ὁ δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως εἶναι «ἢ ὅσον ἂν ἧσσ, εἰ μὴ τῷ πιστῷ ἐκείνῳ ἐχρῆσθε» (πρβλ. Α', 35, 4. 36, 4. 73, 2. 82, 3). —ἐς τοὺς ἄλλους] ὑπὸ τῶν πλειόνων ἑρμηνευτῶν συνάπτεται τῷ «ἤν τι λέγωμεν», τὸ δὲ λέγειν ἐς τινας = λέγειν ἐνώπιόν τινων ἢ περί τινων (Ζ', 69, 2. Αἰσχ. 3, 197) ἢ κατά τινων (Ξ', 41, 2. Ἡροδ. Α', 86. Πλάτ. Πολ. 538, δ'). ὡς καὶ ἐν-

τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀναστροφῆς, τῆς ἰδιωτικῆς ἀναστροφῆς, τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου. —ἀπιστοτέρους] = πλέον δυσπίστους, μὴ πιστεύοντας, μετ' ἐνεργ. σημασίας, ὡς ἀποιήσειν ἀπίστους ταῖν Ἕλλησιν» (Ἡροδ. Θ', 98). Ὁ δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως εἶναι «ἢ ὅσον ἂν ἧσσ, εἰ μὴ τῷ πιστῷ ἐκείνῳ ἐχρῆσθε» (πρβλ. Α', 35, 4. 36, 4. 73, 2. 82, 3). —ἐς τοὺς ἄλλους] ὑπὸ τῶν πλειόνων ἑρμηνευτῶν συνάπτεται τῷ «ἤν τι λέγωμεν», τὸ δὲ λέγειν ἐς τινας = λέγειν ἐνώπιόν τινων ἢ περί τινων (Ζ', 69, 2. Αἰσχ. 3, 197) ἢ κατά τινων (Ξ', 41, 2. Ἡροδ. Α', 86. Πλάτ. Πολ. 538, δ'). ὡς καὶ ἐν-

ρῆσθε. Πολλάκις γὰρ προαγορευόντων ἡμῶν ἃ ἐμέλλομεν ὑπὸ Ἀθηναίων βλάπτεσθαι, οὐ περὶ ὧν ἐδιδάσκομεν ἕκαστοτε τὴν ἀπόθησιν ἐποιεῖσθε, ἀλλὰ τῶν λεγόντων μᾶλλον ὑπενοεῖτε ὡς ἕνεκα τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων λέγουσιν. Καὶ αὐτὸ οὐ πρὶν πάσχειν ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῷ ἔργῳ ἐσμέν, τοὺς ξυμμάχους τοῦσδε παρακαλέσατε, ἐν οἷς προσήκει ἡμᾶς οὖσι, ἥκιστα ἐπείνῳ ὁσῳ καὶ μέγιστα ἐγκλήματα ἔχομεν, ὑπὸ μὲν Ἀθηναίων ὑβριζόμενοι, ὑπὸ δὲ ὑμῶν αὐτῶν ἀμελούμενοι. Καὶ εἰ μὲν ἀφανεῖς που ὄντες ἠδίκουν τὴν Ἑλλάδα, διδασκαλίᾳ ἂν

§ 2. *προαγορευόντων*] παρατατικὸς = εἰ καὶ προηγορεύομεν (προυλέγομεν). — *ἃ ἐμέλλομεν*] τὸ μὲν ἃ σύστοιχον ἀντικείμ. τοῦ *βλάπτεσθαι*, ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν παθητ. ῥημάτων τίθεται (πρβλ. καὶ Α', 67, 3), ὅρα Γ. Ζηκιδ. Συντ. § 362. — *τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε*] *ἀντὶ τοῦ μανθάνετε* (Ἀλέξανδ. περὶ σχημ. Η', σ. 469), πρβλ. καὶ Α', 6, 1. 8, 3. 13, 1. 50, 2. 51, 2. 70, 7. 143, 5. Β', 44, 3. — *τῶν λεγόντων ὑπενοεῖτε ὡς . . λέγουσιν*] πρβλ. καὶ «*ὑπονοήσας αὐτῶν τὴν διάνοιαν*» (Ζ', 73, 1) καὶ «*λέγουσῦντες ἀλλήλων ὅ,τι λέγομεν*» (Πλάτ. Γοργ. 517, γ') καὶ «*ἵνα μᾶλλον ὁ δῆμος ἃ πανουργεῖς μὴ καθορᾷ σου*» (Ἀριστοφ. Ἱππ. 802), ἐν οἷς τίθεται γενικὴ κτητικὴ ἀναφερομένη καὶ εἰς ὅλην πρότασιν ἰσοδυναμοῦσαν οὐσιαστικῷ (= τοὺς λόγους ἀλλήλων, τὰ πανουργήματά σου), ἀλλαχοῦ δὲ προστίθεται καὶ τὸ *τοῦτο*, ὡς «*τοῦτο ἄξιον ἐπαινεῖν τῶν ἀνδρῶν ὅτι τὸν φόβον διέλυσαν τῶν Ἑλλήνων*» (Πλάτ. Μενέξ. 241, δ')· ὅρα Ἀσωπ. Π. Β', σ. ι' καὶ 269, § 36. Κυννήρ. Γραμμ. § 417, σημ. 9. Κατ' ἄλλους δὲ ἡ γενικὴ *τῶν λεγόντων* εἶναι γενικὴ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος θέματος = περὶ τῶν λεγόντων (πρβλ. Α', 52, 3. 61, 1), ἐτέθη δ' αὕτη προληπτικῶς ἀντὶ τοῦ ὑποκειμ. τῆς ἐπομ. προτάσεως = ὑπενοεῖτε ὡς οἱ λέγοντες. Ὁ δὲ Κόβητος μετέγραψεν εἰς τὸ «*τοὺς λέγοντας ὑπενοεῖτε ὡς . . . λέγοιεν*». — *ἕνεκα*] καὶ οὐχὶ *ἕνεκεν* διότι «*θουκυδίδης ἀεὶ ἕνεκα*» (Θωμ. Μάγιστρ. 151, 5· ὅρα καὶ Sthal Quaest. Gram. σ. 53). — *διαφόρων*] = ἕνεκα τῶν ἰδιωτικῶν αὐτῶν συμφερόντων (πρβλ. Β', 37, 1. Δ', 86, 5. Ε', 115, 2), ὅπερ γίνεται ἐκ τοῦ *διαφέρει*, ὡς «*ἰδία τι αὐτῷ διαφέρει*» (Γ', 42, 2). — *οὐ πρὶν πάσχειν*] ὁηλ. ἡμᾶς. — *ἐν τῷ ἔργῳ ἐσμέν*] = ἤδη τῷ ὄντι πάσχομεν, κατ' ἄλλους δὲ = ἐν αὐτῷ τῷ πάσχειν καὶ πολεμεῖν ἐσμέν. Ὁ δὲ Κλασσήνιος νομίζει ὅτι τὸ «*ἐν τῷ ἔργῳ*» = ἐν τῷ ἀγῶνι, παραβάλλων πρὸς τὸ «*οὐκ ἔλασσον ἔχειν ἐν τῷ ἔργῳ*» (Α', 105, 5). — *ἐν οἷς*] ὃν σημαίνει *παρὰ τοῖς ὁπλίοις, ἐνώπιον τῶν ὁποίων*, διότι οἱ Κορίνθιοι ἔλεγον οὐχὶ ἐν ἐκκλησίᾳ τῶν συμμάχων, ἀλλὰ τῶν Λακεδαιμονίων (Α', 67, 3), ἄλλα = μεταξὺ τῶν ὁποίων, συναπτέον δὲ τὸ *ἐν οἷς τῷ οὐχ ἥκιστα*, πρβλ. τὸ «*ἐν τοῖς πρῶτοι*» (Α', 6, 3), πρβλ. Ἰλ. Ρ. 26. Πίνδ. Πυθ. Γ', 21. Ξεν. Ἱέρ. ια', 7. Πλάτ. Τίμ. 64, α'. — *οὐχ ἥκιστα*] λιτότης = μάλιστα. — *ὅσῳ καὶ μέγιστα*] τὸ *τοσούτῳ . . ὅσῳ* πλὴν τῶν συγκριτικῶν τίθενται καὶ μετ' ὑπερθετικῶν, ὡς «*ὅσῳ μάλιστα καὶ ἐλεύθεροι ἦσαν τὸ πλῆθος οἱ ναῦται, τοσούτῳ καὶ θρασύτατα προσπεσόντες τὸν μισθὸν ἀπῄτουν*» (Η', 84, 2). Ἐνίοτε δὲ παραλείπεται τὸ *τοσούτῳ* καὶ ἰδίᾳ ὅταν ἕπηται τὸ ἀναφορικόν, ὡς «*αὐτοὶ μάλιστα ἐθνησκον ὅσῳ καὶ μάλιστα προσῆσαν*» (Β', 47, 4). — *ὑβριζόμενοι . . ἀμελούμενοι*] αἰτιολ. μετοχαί, κατὰ δὲ τὸν Κλασσήνιον εἶναι παρατατ. χρόνου.

§ 3. *ἀφανεῖς που ὄντες ἠδίκουν*] = ἀφανῶς ἴσως ἠδίκουν, *λελη θότως* (Σχολ.). Τὸ ἀόριστόν *που* = ἐὰν μὴ ἀπατῶμαι, νομίζω, ἴσως (πρβλ. Πλάτ. Κρίτ. 49, γ'. Ξεν. Ἀπ. Γ', γ', 2. ε', 15. Οἰκ. ιζ', 7), τίθεται δὲ ἐπὶ βε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

(ὡς ἴσως οὐκ εἰδόσι) προσέδει· νῦν δὲ τί δεῖ μακρηγορεῖν, ὧν τοὺς μὲν δεδουλωμένους ὁρᾶτε, τοὺς δ' ἐπιβουλεύοντας αὐτούς, καὶ οὐχ ἥκιστα τοῖς ἡμετέροις ξυμμάχοις, καὶ ἐκ πολλοῦ προπαρεσκευασμένους, εἰ ποτε πολεμήσονται; Οὐ γὰρ ἂν Κόρκυράν τε ὑπολαβόντες, ἧς ἡμῶν εἶχον, καὶ Ποτείδαιαν ἐπολιόρκουν, ὧν τὸ μὲν ἐπικαιρότατον χωρίον πρὸς τὰ ἐπὶ Θράκης ἀποχρῆσθαι, ἡ δὲ ναυτικὸν ἀνεμέλλησε μέγιστον παρέσχε Πελοποννησίοις.

βαίας γνώμης μετὰ μετριόφρονος ἐκφράσεως.—ὡς οὐκ εἰδόσι] δηλ. ὑμῖν, ὅπερ ἐκ τοῦ *προσέδει*, ὡς «*προσδεῖ ὑμῖν ἀνδρῶν*» (Ξεν. Παιδ. Β', α', 7), = ἦν ὑμῖν ὡς ἀγνοοῦσιν ἀνάγκη προσέτι διδασκαλίας. — *τί δεῖ μακρηγορεῖν*] ὑποκείμ. ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ἐκ τοῦ προηγουμένου *Ἑλλάδα*, κατ' ἄλλους δὲ = ἡμᾶς τοὺς *συμμάχους*, εἰς ὃ ἀποδίδοται καὶ τὸ ὧν καὶ κατ' ἄλλους = τί δεῖ μακρηγορεῖν ἡμᾶς περὶ τῶν ἀδικουμένων Ἑλλήνων, ὧν. Οἱ Κορίνθιοι λαλοῦσιν ἐκ μέρους πάντων τῶν Ἑλλήνων. — *ὧν*] γενικὴ διαιρετικὴ τοῦ *τοὺς μέν... τοὺς δέ*.—*τοὺς μὲν δεδουλωμένους*] δηλ. τοὺς Αἰγινήτας, τὸ δὲ *δεδουλωμένους* παθ. δηλ. ὑπὸ τῶν *Ἀθηναίων*. — *τοῖς δὲ*] δηλ. τοῖς Μεγαρεῦσιν.—*αὐτούς*] δηλ. τοὺς Ἀθηναίους. Μετέβαλε τὴν σύνταξιν ἀντὶ τοῦ «*τοὺς μὲν δουλώσαντας ὁρᾶτε αὐτούς, τοῖς δ' ἐπιβουλεύοντας*», ὁ δὲ Βοίμιος κακῶς νομίζει τὸ *δεδουλωμένους* ὡς μέσον μεθ' ὑποκειμ. τοῦ *αὐτούς*.—*τοῖς ἡμετέροις ξυμμάχοις*] δηλ. τοῖς Ποτειδαιάταις.—*καὶ ἐκ πολλοῦ προπαρεσκευασμένους*] = προπαρεσκευακότας ἑαυτοὺς (τοὺς Ἀθηναίους) εἰς πόλεμον, «*ὡς συνειδότας τὰς ἑαυτῶν ἁμαρτίας καὶ γιγνώσκοντας ὡς πάντως οὐκ ἀνεξόμεθα, ἀλλὰ πολεμήσομεν*» (Σχολ.). Συνάπτεται δὲ τῷ *ἐπιβουλεύοντας* καὶ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *ὁρᾶτε*.—*εἰ ποτε πολεμήσονται*] τὸ ὅλον ἰσοῦται τῷ εἰς *ἐνδεχόμενον πόλεμον κατ' αὐτῶν*. Τὸ δὲ *πολεμήσονται* εἶναι μέσ. μέλλ. μετὰ παθητ. διαθέσεως ἀντὶ τοῦ ἀχρήστου παθ. *πολεμηθήσομαι* (πρβλ. Η', 43, 2. Δημ. 23, 110)· ὅρα Γ. Ζηκίδ. Λεξ. Ἀττ. Ρημ. σ. 389.

§ 4. *οὐ γὰρ ἄν*] ἐννοεῖται ἡ ὑπόθεσις «*εἰ μὴ παρεσκευασμένοι ἦσαν ἐς πόλεμον*» (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 573).—*ὑπολαβόντες*] = κρύφα λαβόντες. ὑπεξελόντες (πρβλ. Α', 121, 3. 143, 1. Ε', 58, 2. Η', 105, 3), ἡ δ' ὑπὸ σημαίνει τὸ κρύφα (πρβλ. καὶ Ἰσοκρ. 21, 18).—*βίᾳ ἡμῶν*] πρβλ. Α', 43, 3. συναπτέον δὲ τῷ εἶχον μᾶλλον ἢ τῷ *ὑπολαβόντες*.—*τὸ μὲν*] δηλ. ἡ Ποτείδαια, κατὰ σχῆμα χιαστόν (πρβλ. Γ', 82, 7. Δ', 62, 2), ἠδύνατο δὲ νὰ εἴπῃ *οἷ μέν, ἄλλ'* ἔθηκεν οὐδέτερον διὰ τὸ προστεθὲν *χωρίον* (κατηγορούμ.). — *ἐπικαιρότατον*] = ἁρμοδιώτατον (Σχολ.).—*πρὸς τὰ ἐπὶ Θράκης*] ἡ *πρὸς* σημαίνει ἀναφοράν. τὸ δὲ *τὰ ἐπὶ Θράκης* = τὰ πλησίον τῆς Θρᾴκης, αἱ ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Θρᾴκης Ἑλλ. ἀποικίαι (ὅρα Α', 56, 2). —*ἀποχρῆσθαι*] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *ἐπικαιρότατον*. τὸ δ' *ἀποχρῆσθαι* δηλ. *αὐτῷ* (τῷ χωρίῳ), κατ' ἄλλους δὲ *αὐτοῖς* (τοῖς ἐπὶ Θράκης), σημαίνει = ὠφελίμως χρῆσθαι, κατ' ἄλλους δὲ = ἐλευθέρως, ἀκωλύτως χρῆσθαι, τῆς ἀπὸ σημαινούσης ἐπίτασιν, πρβλ. καὶ Γ', 17, 1. Χ', 42, 3. Δημ. 21, 124. Πλουτάρχ. Θεμιστ. Δ', 2. ΚΗ', 2. Ἀλλαχοῦ δὲ μετ' αἰτιατ. *ἀποχρῶμαί τινα* = χρονίζω (Γ', 81, 2). Ἡ διαφορὰ τῆς σημασίας ἐντεῦθεν προέκυψεν ἐκ τῆς ὑπονοουμένης δοτικῆς *αὐτῷ* (δηλ. τῇ Ποτειδαίᾳ) ἢ *αὐτοῖς* (τοῖς ἐπὶ Θράκης). Ἡμεῖς προτιμῶμεν τὸ *αὐτοῖς*. — *ἡ δὲ*] δηλ. ἡ *Κόρκυρα*.—*ναυτικὸν ἄν*] = *ἡ δὲ ἔδωκεν ἂν συμμαχίαν ναυτικήν, εἰ πόλεμος γένηται δηλονότι* (Σχολ.).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

69. «Καὶ τῶνδε ὑμεῖς αἴτιοι, τό τε πρῶτον ἐσάντες αὐτοὺς τὴν πόλιν μετὰ τὰ Μηδικὰ ἀραπύναί καὶ ὕστερον τὰ μακρὰ τεῖσαι τείχη, ἐς τόδε τε αἰεὶ ἀποστεροῦντες οὐ μόνον τοὺς ὑπ' ἐκείνων δεδουλωμένους ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑμετέρους ἤδη ξυμμάχους· οὐ γὰρ ὁ δουλωσάμενος μέν, παῦσαι, περιόρων δὲ ἀληθέστερον αὐτὸ ὁρᾷ, εἴπερ καὶ τὴν ἀξίωσιν τῆς ἀρετῆς ὡς ἐλευθερίων τὴν Ἑλλάδα θέρεται. Μόλις δὲ νῦν γε ξυνηλθόμεν καὶ ὁπῇ φανερὸς ἔσται ἐπὶ φανεροῖς ἔτι σκοπεῖν, ἀλλὰ καθ' ὅ τι αἰνυοίμεθα· οἵ τε γὰρ ὁρῶντες βεβουλευμένοι πρὸς οὓς διεγνώκασι καὶ οὐ μέλλον-

Κεφ. 69. *Αἴτιοι δὲ τούτων ἐστὲ ὑμεῖς* ὡς ἐάσαντες τοὺς Ἀθηναίους ἵνα αὐξηθῶσιν.

§ 1. *Καὶ τῶνδε ὑμεῖς*] ἀφοδρότητος παράδειγμα τοῦτο νομίζει ὁ Ἀριστείδης (Τέχν. Ρητορ. Τ. Β', σ. 169). Τὸ δὲ τῶνδε ἀναφέρεται εἰς τὰ ἡγούμενα. — *τὴν πάλιν κρατεῖσθαι*] πρβλ. Α', 90. Τὸ δὲ *κρατεῖσθαι* — ὀχυροῦν (πρβλ. Γ', 18, 1), ἀλλαχοῦ δὲ μεταχειρίζεται τὸ μέσον (Δ', 59, 3. 114, 2), ὅπερ μεταχειρίζονται οὕτω καὶ ὁ Ἀππιανός, ὁ Πλούταρχος καὶ Δίων ὁ Κάσσιος. — *τὰ μακρὰ τείχη*] πρβλ. Α', 107. — *στῆσαι*] συνήθως λέγεται περὶ στηλῶν (Ε', 18, 10. 23, 5), περὶ τροπαίων (Α', 30, 1. 54, 1. κτλ.), ἅπαξ δ' ἐνταῦθα μόνον περὶ τειχῶν = ἀνεγείρειν. — *ἐς τόδε*] *μέχρι τοῦδε* (Σχολ.), τὸ δὲ «*ἐς τόδε τε αἰεί* = μέχρι τοῦδε ἄνευ διακοπῆς (συνεχῶς). — *ἀποστεροῦντες*] παρατατικός, συναπτέον δὲ τῷ «*ἐλευθερίας*». — *ὑπ' ἐκείνων*] δηλ. τῶν Ἀθηναίων. — *ἤδη*] συναπτέον τῷ *ἀποστεροῦντες*. — *ὑμετέρους ξυμμάχους*] ἰδίᾳ τοὺς Αἰγινήτας, Μεγαρέας καὶ Ποτειδαιάτας. — *ὁ δουλωσάμενος*] ἀριστοτελ. μετοχή = ὃς ἂν δουλώσηται (= ποιήσῃ ἑαυτῷ τινα δοῦλον). — *παῦσαι*] δηλ. *τὸν ἄλλους δουλοῦμενον*. — *περιορῶν*] δηλ. *παῦσαι αὐτὸν ἄλλους δουλούμενον*. — *αὐτὸ*] *τὸ δουλοῦσθαι* δηλ. — *αὐτὸ ὁρᾷ*] = δουλοῦται. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἵνα μὴ ἐπαναλαμβάνωσι ταὐτὰ ῥήματα, μετεχειρίζοντο ἀντ' αὐτῶν τὸ «*τοῦτο (αὐτὸ) πράττω, τοῦτο ποιῶ, τοῦτο (αὐτὸ) ὁρῶ* (ὕρα Α', 5, 2. 6, 3. Β', 49, 5. Ζ', 83, 4. καὶ Σοφ. Ἀντιγ. 72. Ἀριστ. Νεφ. 1352. Ἰσοκρ. 4, 130. Πλάτ. Φαιδ. 63, ε'. Πρωτ. 323, δ'). — *εἴπερ καί*] = ἐὰν (ὅταν) μάλιστα καί. — *τὴν ἀξίωσιν τῆς ἀρετῆς*] τὸ ἀξίωσις ἔχει καὶ παθητ. σημασίαν = ἀξίωμα, σεμνολόγημα, ἔπαινος (Β', 34, 6) καὶ ἐνεργητ. = αἰκειοποίησις, βεβαίωσις. Τινὲς τῶν ἑρμηνευτῶν ἐκλαμβάνουσι μετ' ἐνεργ. καὶ ἄλλοι μετὰ παθητ. σημασίας. Ἡμεῖς προτιμῶμεν τὴν παθητ. σημασίαν = τὸ κρίνεσθαι ἄξιον τῆς ἀρετῆς, τὴν ὑπόληψιν, τὸν ἔπαινον τῆς ἀρετῆς, ἀρετὴ δὲ = δικαιοσύνη (Σχολ.), φιλανθρωπία. — *ὡς ἐλευθερῶν τὴν Ἑλλάδα*] τοῦτο νὰ προβάλωσι συνήθιζαν οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ νὰ καυχῶνται ἐπ' αὐτῷ (πρβλ. Β', 8, 4. 71, 2. Γ', 32, 2. 59, 4. 63, 3. Δ', 108, 2). — *φέρεται*] μέσ. — *φέρεται μεθ' ἑαυτοῦ, περιβάλλεται, ἀπολαύει, ἔχει* = καὶ ἐὰν μάλιστα τὸν ἔπαινον τῆς ἀρετῆς ὡς ἐλευθερωτὴς τῆς Ἑλλάδος περιβάλλεται (ἔχει), πρβλ. «*καὶ μεγίστην δόξαν οἰσόμενοι*» (Β', 11, 9).

§ 2. *νῦν γε*] κατὰ διόρθωσιν Στεφάνου ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις «*νῦν τε*». — *καὶ οὐδὲ νῦν ἐπὶ φανεροῖς*] = καὶ οὐδὲ νῦν συνήλθομεν ἐπὶ φανερῷ τινι (ὡρισμένῳ) σκοπῷ. Ταύτην τὴν ἑρμηνείαν προυτιμήσαμεν ἐκ τῶν πολλῶν, αἵτινες γίνονται ἐνταῦθα. Ἄνευ δὲ λόγου ὁ Κρυγῆρος προτείνει νὰ γραφῇ «*ὡς ἐπὶ φανεροῖς*». — *χρὴν γάρ*] = *εἰ γὰρ ἐπὶ φανεροῖς συνῆμεν, χρὴν οὕτως εἰ* κτλ. — *καθ' ὅ τι*] = πῶς, κατὰ τίνα τρόπον (πρβλ. Α', 35, 4). — *εἰ γὰρ ὁρῶντες . . ἐπέρχονται*] ὁ Βοῖμιος δεχόμενος τὸ *οἱ* ἄρθρον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τες ἐπέρχονται. Καὶ ἐπιστάμεθα οἱ ὁδῷ ὄντες, Ἀθηναῖοι καὶ ὅτι κατ' ὀλίγον χω-
ροῦσιν ἐπὶ τοὺς πέλας. Καὶ λανθάνειν μέν, οἰομένοις, διὰ τὸ ἀναίσθητον ὑμῶν τὸ
σὸν θαρσοῦσι, ἐπιόντες δὲ ἐκ περιόδου ἰσχυρῶς ἐγκείσονται. Ἡμεῖς μὲν γὰρ μόνοι Ἑλλήνων, ὡς Λακεδαιμόνιοι, οὐ τὴν συνέσει τινὰ παλαιστὴν μελ-
λήσει ἀμυνόμενοι, καὶ μόνοις οὐκ ἀρχομένην τὴν αὔξησιν τῶν ἐχθρῶν, διπλασιου-

ἑρμηνεύει τὸ *οἱ δρῶντες* = *οἱ ἀδικοῦντες*. καὶ ὡς τοιοῦτοι εἶναι οἱ Ἀθηναῖοι. Ὁμοίως δ' αὐτῷ καὶ ὁ Πόππος δεχόμενος τὸ *οἱ ἄρθρον* καὶ συνάπτων τῷ *δρῶντες*=(οἱ ἄνθρωποι, οἵτινες δρῶσι) δέχεται γενικὴν τὴν ἔκφρασιν, ὅπως καὶ ἐν Α', 40, 2. Ϛ', 83, 3 καὶ παρὰ Σοφοκλεῖ «τήν τε δρῶσαν ἐκτρέπειν» (Ἠλ. 350) ἀντὶ τοῦ «μὴ δρῶσαν ἐκτρέπειν», παραβάλλει δὲ περὶ τῆς ἀπολύτου χρήσεως τοῦ δρᾶν τὸ Α', 73, 2. Αἰσχύλ. Ἀγ. 1359. Σοφ. Ἠλ. 350. Ὁ δὲ Κλασσήνιος ἐκλαμβάνει τὸ ἄρθρον ἀντὶ δεικτικῆς ἀντωνυμίας κατὰ τὸ Ϛ', 36, 2 (εἰ καὶ περὶ τούτου δύναταί τις ἀμφιβάλλειν) καὶ στίζει ὧδε· «οἱ γὰρ δρῶντες, *βεβουλευμένοι πρὸς οὐ διεγνωκότας ἤδη, καὶ οὐ μέλλοντες ἐπέρχονται*» καὶ συνάπτει τὸ «δρῶντες καὶ οὐ μέλλοντες», ἀλλὰ κατὰ Πόππον ἀντιτίθενται πρὸς ἄλληλα τὸ *βεβουλευμένοι* καὶ τὸ *οὐ διεγνωκότας*, τὸ *ἤδη* (=παρευθύς, Α', 18, 3. Γ', 2, 3. Ϛ', 29, 2. 3) καὶ τὸ *οὐ μέλλοντες*. Ὁ δὲ Ἑρουερδὴν γράφει «*οἱ γὰρ δρῶντες* [*βεβουλευμένοι πρὸς οὐ διεγνωκότας*] *ἤδη καὶ οὐ μέλλοντες*», ὁ δὲ Κλασσήνιος εἰκάζει «*οἱ γε*», ὁ δὲ Ῥαυχενστεΐνιος ἀντὶ τοῦ *οἱ* τὸ *ἐκεῖνοι*. Ἡμεῖς ἑρμηνεύομεν ὧδε· «*οὗτοι γάρ, ἐπειδὴ δρῶσι* (δραστήριοί εἰσι) *καὶ οὐ βραδύνουσιν* (οὐ βραδεῖς εἶσιν ὡς ὑμεῖς), *ἐπέρχονται βεβουλευμένοι ἤδη πρὸς* (ὑμᾶς ἢ πρὸς ἐχθρούς) *οὓς διεγνωκότας* [=οὐδεμίαν διαγνώμην, σκέψιν, ἀπόφασιν, πεποιημένους].

§ 3. *οἷα ὀδῷ*] = *οἷῳ ἑρπῷ* (Σχολ.), *οἵᾳ μεθόδῳ*. — *καὶ ὅτι*] ὁ Κόβητος ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας. Οἱ ἑρμηνευταὶ δεχόμενοι τὰς λέξεις ταύτας παραβάλλουσι πρὸς τὸ «ὅσον ὑμῶν καὶ ὡς πᾶν διαφέροντας» [Δ'... ἀρχομένην... διπλασιουμένην] χρονικαὶ 70, 1). — *κατ' ὀλίγον*] = ὀλίγον κατ' ὀλίγον (ὥρα Α', 61, 5). — *ἀπὶ τοὺς πέλας*) ὥρα σημ. Α', 32, 4. — *οἰόμενοι*] = ὅταν οἴωνται, ἐὰν οἴωνται λανθάνειν (ὅτι λανθάνουσιν, ἄγνωστοι, ἀπαρατήρητοί εἰσιν). — *διὰ τὸ ἀναίσθητον ὑμῶν*] συναπτέον τῷ «θαρσοῦσιν», εἶναι δὲ οὐδέτ., ἐπίθ. ἀντ' ἀρρημένου = διὰ τὴν ἀναισθησίαν ὑμῶν (διὰ τὴν ἀμαθίαν. πρβλ. Α', 68, 1), διὰ τὴν ἄγνοιαν (Σχολ.). = διὰ τὸ μὴ ὑμᾶς αἰσθάνεσθαι. Ἔχει δ' ἐνταῦθα ἐνεργ. σημασίαν (πρβλ. Ϛ', 86, 4), ὡς καὶ τὸ ἐπίρρ. ἀναισθήτως (Α', 82, 1), ἀλλαχοῦ δὲ παθητ. *ἀναίσθητος θάνατος* (Β', 48, 6). — *ἤδη*] ἤδη. *ἢ εἰ ἔγνωσαν ὑμᾶς εἰδέναι πεμπταῖοι*. — *γνόντες*] = ὅταν γνῶσιν, ἐὰν γνῶσιν. Συντάσσεται δ' ἀπαρεμφάτῳ (πρβλ. σημ. Α', 43, 2). — *εἰδότας*] δηλ. *ὑμᾶς*. — *καίπερ εἰδότας*] ἐὰν δὲ νομίσωσιν ὅτι ὑμεῖς καίπερ γνωρίζοντες (ἐν γνώσει) παραβλέπετε. — *ἰσχυρῶς ἐγκείσονται*] = *μετὰ βάρους ἐπιτεθήσονται* (Σχολ.) καὶ οὐχὶ κατ' ὀλίγον. Περὶ τοῦ ἐγκεῖσθαι ὁρ. Α', 49, 7.

§ 4. *ἠσυχάζετε γὰρ μόνοι*] σφοδρότατος παράδειγμα λέγει ὁ Ἀριστείδης (Τέχν. Ῥητορ. Τ. Β', σ. 469), ὁ δὲ Σχολ. «ἀπιπλήκτων κολακεύει». — *τῇ δυνάμει*] = *τῇ ἐνόπλῳ δυνάμει*. — *τινά*] = ἕκαστόν τινα (τῶν ἐπιόντων). πρβλ. Α', 40, 5. — *τῇ μελλήσει*] *μέλλησις* ἐνταῦθα δὲν εἶναι = βραδύτης, ἀναβολή (ὥρα Δ', 126, 5), ἀλλὰ = πρόθεσις μόνη. Ἐνταῦθα διὰ τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ «τῇ δυνάμει» μετεχειρίσατο ῥῆμα τ. οὐσιαστικὸν ἀντὶ τοῦ «τῷ *μέλλειν ὑμύνεσθαι*». — *ἀμυνόμενοι*] = τιμωρούμενοί τινα ἢ προασπίζοντές τινα ἀπό τινος. —

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μένην δὲ καταλύοντες. Καίτοι ἐλέγεσθε ἀσφαλεῖς εἶναι, ὧν ἄρα ὁ λόγος τοῦ ἔργου ἐκράτει. Τὸν τε γὰρ Μῆδον αὐτοὶ ἴσμεν ἐκ περάτων γῆς πρότερον ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον ἐλθόντα ἢ τὰ παρ' ὑμῶν ἀξίως προαπαντῆσαι, καὶ νῦν τοὺς Ἀ-

μετοχαί, τὸ δὲ *διπλασιουμένην* σπάνιος τύπος καὶ μόνον ἐνταῦθα εὔχρηστος παρ' Ἀττικοῖς ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου *διπλασιαζομένην* (Δημ. 24, 82).—δὲ] = ἀλλά, πρβλ. «*κρύφα δὲ*» (Α', 67,2).—*καταλύοντες*] = πειρώμενοι καταλυεῖν (= καταστρέφειν. πρβλ. Ε', 89,1).

§ 5. *ἐλέγεσθε*] ὁ παρατατικὸς περιέχει εἰρωνείαν.—*ἀσφαλεῖς εἶναι*] = ὅτι ἦσθε ἀσφαλεῖς ἀπὸ ἐξωτερικῶν κινδύνων διὰ τῆς ὑμετέρας μικρᾶς κινήσεως (Κλασσήνιος). Ὁ Σχολ. δὲ ἑρμηνεύει διὰ τοῦ «*προσεκτικοί, ἐν οὐδενὶ σφαλλόμενοι*», προνοητικοί. Ἡ σημασία αὕτη ἁρμόζει πρός τε τὰ ἡγούμενα καὶ τὰ ἑπόμενα, ἀλλ' ὁ Κλασσήνιος ἀπορρίπτει ταύτην λέγων ὅτι παρὰ Θουκυδίδῃ οὐδέποτε τὸ *ἀσφαλὴς* = προνοητικός, προσεκτικός. Ὁ δὲ Πόππος τοὐναντίον δεχόμενος τὴν σημασίαν ταύτην (πρβλ. *ἀσφαλείᾳ* Γ', 82, 4 καὶ *ἀσφαλῶς* Δ', 18,4) ἀντιτάσσεται τῷ Κλασσηνίῳ λέγων διὰ τί νὰ μὴ ἔχῃ παρὰ Θουκυδίδῃ τὴν σημασίαν ταύτην, ἣν ἔχει παρ' Εὐριπίδῃ (Φοιν. 599) καὶ παρὰ Πλάτωνι (Σοφιστ. 231,α'). Ἡμεῖς προτιμῶμεν τὴν διὰ τοῦ *προνοητικὸς* ἑρμηνείαν τοῦ *ἀσφαλής*. —*ὧν ἄρα ὁ λόγος τοῦ ἔργου ἐκράτει*] = *ὁ λόγος ψευδὴς ἦν τοῦ ὑμᾶς ἀσφαλεῖς εἶναι* (Σχολ.). Τὸ ὧν ὁ Ματθίας νομίζει κακῶς οὐδετέρου γένους = οὗ, τοῦ ἀσφαλεῖς εἶναι (ὅρα Ματθ. Γραμμ. § 439), κατ' ἄλλους δὲ = περὶ ὧν (ὑμῶν, τῶν Λακεδαιμονίων), κατὰ δὲ τὸν Κρυγῆρον ἀναφέρεται εἰς τὸ *ἄνθρωποι* παραλαμβανόμενον ἐκ τοῦ «*ἐλέγεσθε*» (ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων) = ὧν (ἀνθρώπων, λεγόντων ἀσφαλεῖς ὑμᾶς εἶναι) ὁ λόγος ἐφάνη μεῖζων τοῦ ἔργου. Ὁ δὲ Γοϊλλέρος καὶ ἄλλοι ἐκλαμβάνουσι τὸ ὧν = ὑμῶν τῶν Λακεδαιμονίων, ὅπερ καὶ πιθανώτερον. τὸ δὲ ὧν ἀναφερόμενον εἰς τὸ ὑποκείμ. τοῦ *ἐλέγεσθε* συνάπτεται τῷ «*ὁ λόγος*» (πρβλ. Α', 61,1. Β', 42,1) = ἡ φήμη, τῶν ὁποίων (ὑμῶν τῶν Λακεδαιμονίων) ὑπερέβαινε τὸ ἀληθὲς = ὑμεῖς διὰ τῶν ἰδίων ἔργων ἠλέγξατε ψευδῆ τὴν τοιαύτην φήμην (ὅρα Ἀσωπ. Π.Β', σ.904,§ 142). Τὸ *ἄρα* μετὰ τοῦ παρατατικοῦ σημαίνει ὅτι ἡ τέως ἀγνοηθεῖσα ἀλήθεια νῦν τελευταίου γνωρίζεται (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 389,3). Ὁ Βάδαμος τέλος διορθοῖ εἰς τὸ «*ὁ δ' ἄρα λόγος τοῦ ἔργου ἐκράτει*». —*Μῆδον*] = τὸν βασιλέα τῶν Μήδων, τὸν Ξέρξην κατὰ *μετωνυμίαν* (πρβλ. Γ', 54,3. Ϛ', 17,1. 11,1. 82,4), τοῦτο δὲ προῆλθεν ἐκ τοῦ δεσποτικοῦ πολιτεύματος, ἐν ᾧ ὁ ἄρχων ἐκπροσωπεῖ τὸ ὅλον (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 38, 2, σημ.). Ἀνωτέρω δὲ εἶπεν ὁ *βάρβαρος* (Α', 14,3).—*ἐκ περάτων γῆς*] οὕτω πρῶτον εἶπεν ὁ Ἀλκαῖος (Ἀποσ. 33,84), ὅπερ ὕστερον μετεχειρίσαντο καὶ ἄλλοι (Ξεν. Ἀγησ. Θ', 4) καὶ μάλιστα οἱ μεταγενέστεροι (Ματθ. ιϐ', 42. Λουκ. ια', 31), οἵτινες καὶ τὰ *πέρατα* τῆς *οἰκουμένης* λέγουσιν (Ῥωμ. ι', 18).—*ἐλθόντα*] παρὰ Θουκυδίδῃ τὸ εἰδέναι συντάσσεται μόνον κατηγορ. μετοχῇ ἢ μετ' εἰδικῆς πρότάσεως σὺν τῷ ὅτι καὶ ὡς, οὐδέποτε δὲ ἀπαρεμφάτῳ. — *τὰ παρ' ὑμῶν*] *δηλοῖ αὐτῶν τὸ ὀκνηρὸν* (Σχολ.) —*τὰ ὑμέτερα*, τὴν ὑμετέραν δύναμιν. εἶπε δὲ *παρ' ὑμῶν* ἀντὶ τοῦ «*τὰ ὑμῶν*» διὰ τὸ *ἀπαντῆσαι* = *τὰ ὑμῶν παρ' ὑμῶν*, πρβλ. «*οἱ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος τύραννοι*» (Α', 18,1).— *ἀξίως*] = ἀξιομάχως (Σχολ.), ἀξίως τῆς ὑμετέρας δυνάμεως.— *προαπαντῆσαι*] τὸ ἀπαρέμφατον μετὰ τὸ *πρότερον* ἢ ἐτέθη ὡς τὸ μετὰ τὸ *πρὶν* ἢ ἀπαρέμφατον (πρβλ. Ϛ', 58,1. Η', 45,5. Ἡρόδ. Ζ', 8. Δημ. 55,14). Ὁμοίως τίθεται καὶ μετὰ τὸ ὕστερον ἢ (Ϛ', 4,2) καὶ μετὰ τὸ *πρόσθεν* ἢ (Σοφ. Οἰδ. Τ. 832), τὸ δὲ *προαπαντῆσαι* =

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θηναίους οὐχ ἑκάς, ὥσπερ ἐκείνον, ἀλλ' ἐγγὺς ὄντας περιοράτε, καὶ ἀντὶ τοῦ ἐπελθεῖν αὐτοῖς ἀμύνεσθαι βουλεσθε μᾶλλον ἐπιόντας καὶ ἐς τύχας πρὸς πολλῷ δυνατωτέρους ἀγωνιζομένους καταστῆναι, ἐπισταμένους καὶ τὸν βάρβαρον αὐτῶν περὶ αὐτῷ τὰ πλείω σφαλέντας καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους πολλὰ ἡμᾶς ἐλπίδα ποιοῦσι τοῦ ἀμαρτήμασιν αὐτῶν μᾶλλον ἢ τῇ ἀφ' ὑμῶν τιμωρίᾳ περιγενησόμενοι. Καὶ μηδεὶς ὑμῶν ἐπ' ἐχθρᾳ τὸ πλέον ἡ αἰτία νομισῃ τάδε ξυμβουλεύεσθαι ἢ ἐπ' ὠφελίᾳ τοῦ ἐναντίου, ἀλλὰ τοῦ μὴ ἐκείνους ἐπὶ σφᾶς ἐλθεῖν, ἃ καὶ ἐκ τοῦ ἴσου ἀμυνομένοις ἔστιν ἀμφοτέροις ἐπιθέσθαι, καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου ἐπὶ τοὺς ἐπιόντας ἐξελθεῖν εἰς προϋπάντησιν.—οὐχ ἑκὰς. . . ὄντας]=οἵτινες οὐχὶ μακράν, ὡς ἐκεῖνος ὁ Μῆδός ἐστιν, ἀλλὰ πλησίον εἰσίν.—αὐτοὶ] μετὰ τοῦ ἐπελθεῖν συναπτέον.—μᾶλλον] ὀηλ. ἢ ἐπελθεῖν αὐτοί.—ἐπιόντας] ὀηλ. τοὺς Ἀθηναίους ἐπιόντας, ὅπερ συναπτέον τῷ ἀμύνεσθαι.—καὶ ἐς τύχας . . καταστῆναι]=νὰ καταντήσητε (νὰ περιέλθητε) εἰς τὰς ἀδήλους τοῦ πολέμου περιπετείας, ὅπερ σημαίνει τὸ ἐς τύχας (πρβλ. Α', 78, 2. ς', 11, 6), πρβλ. «τύχας, ἀδήλους ἐκβάσεις» (Σχολ.).—πρὸς πολλῷ δυνατωτέρους]=κατ' ἐχθροῦ γενομένου (διὰ τὴν ὑμετέραν ἀμέλειαν) πολλῷ δυνατωτέρου παρ' ὅσον ἦν πρότερον. Περὶ δὲ τοῦ ὑπερβατοῦ πρβλ. «ἐκ πολλῷ ὑποδεεστέρων» (Β', 89, 6).—ἐπισταμένους]=εἰ καὶ ἐπίστασθε (πρβλ. ς', 9, 2).—αὐτὸν περὶ αὐτῷ] «ἐν τῷ στενῷ τῆς Σαλαμῖνος ταλμήσαντα ναυμαχῆσαι, ὅστις ἐγένετο αἴτιος τῆς ἥττης» (Σχολ.). Τὸ πταίω καὶ σφάλλομαι περί τινι=προσκόπτω ἔν τινι ὡς ἐν σκοπέλῳ, σφάλλομαι ἔν τινι, εἶτα δυστυχῶ ἔν τινι, διά τινος, πρβλ. «κἂν περὶ σφίσιν αὐτοῖς τὰ πλείω πταίσωσιν» (ς', 33, 5) καὶ «μὴ περὶ Μορφοντίῳ πταίσῃ ἡ Ἑλλάς» (Ἡροδ. Θ', 101). Τὸ δὲ «αὐτὸν περὶ ἑαυτῷ»=αὐτὸν ἀφ' ἑαυτοῦ (sua culpa).—τὰ πλείω σφαλέντα] σύστοιχον ἀντικείμ., πρβλ. καὶ «τὰ πλείω πταίειν» (ς', 33, 5) καὶ «οὐκ ἐλάσσω πταίειν» (Α', 122, 1) καὶ «τὰ πλείω σφάλλεσθαι» (Ζ', 55, 2) καὶ «ἄλλα ἁμαρτάνειν» (Α', 38, 6), ὁ δὲ δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως εἶναι «ἢ περὶ ὑμῖν». Σφάλλονται δ' οἱ νομίζοντες ὅτι τὸ τὰ πλείω = μᾶλλον κατὰ τὸ αἱ τῶν Ἑλλήνων τὰ πάλαι κατὰ γῆν τὰ πλείω ἢ κατὰ θάλασσαν . . ἐπιμισγόντων» (Α', 33, 5).—πρὸς . . Ἀθηναίους] = καὶ κατ' αὐτῶν τῶν Ἀθηναίων = ἐν τοῖς πρὸς Ἀθηναίους πολέμοις.—πολλὰ] = πολλάκις (πρβλ. Πλάτ. Παρμ. 126, β', Ἀντιφῶν 2, 6', 12), ὡς καὶ τὸ πλεῖστα = πλειστάκις (Πλάτ. Ἱππ. Μ. 281, β').—ἡμᾶς]=ἡμᾶς τοὺς ὑμῶν ξυμμάχους.—αὐτῶν] τῶν Ἀθηναίων.—τιμωρίᾳ] ὁρα Α', 25, 4.—περιγενησόμενοι] ἀπολύτως κεῖται = ὑπερτέρους γεγενημένους.—αἱ . . ὑμέτεραι ἐλπίδες] = αἱ ἐφ' ὑμῖν ἐλπίδες. Ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία ἐπέχει τόπον γενικῆς ἐξ ἀντικειμένου (πρβλ. Α', 33, 3. 78, 6) = αἱ πρὸς ὑμᾶς ἐλπίδες.—τινὸς] κατὰ τὸν Πόππον ἴσως ἐννοεῖ τοὺς Θασίους (Α', 101) καὶ τοὺς Εὐβοεῖς (Α', 114).—καὶ ἀπαρασκεύους]=καὶ ἄνευ παρασκευῆς τολμήσαντας νὰ ἀντιστῶσι τοῖς Ἀθηναίοις διὰ τὴν πεποίθησιν αὐτῶν εἰς τὴν ὑμετέραν βοήθειαν.

§ 6. ἐπ' ἔχθρᾳ] ἡ ἐπὶ σημαίνει τὸ ὄργανον, πρβλ. «οὐκ ἐπ' ὠφελήσειν οὐδ' ἐπιχάρμασιν, ἀλλ' ἀδύναισι λέγω» (Εὐρ. Φοίν. 1535) = οὐκ ὀνειδίζουσα οὐδ' ἐπιχαίρουσα, ἀλλ' ὀδυνωμένη (Σχολ.). πρβλ. καὶ Εὐρ. Τρῳ. 315=οὐχὶ κατηγοροῦντες, ἀλλ' αἰτιώμενοι ταῦτα λέγομεν. Κατ' ἄλλους δὲ ἡ ἐπὶ σημαίνει σκοπόν=οὐχὶ κατηγορήσοντες, ἀλλ' αἰτιασόμενοι ταῦτα λέγομεν. Τὸ δ' ἔχθρα ἐνταῦθα κεῖται ὡς συνώνυμον τοῦ κατηγορία, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ἑπομένης ἀντιθέσεως, ἐν ᾗ ἀποδίδοται τὸ κατηγορία διὰ τὸ «ἔχθρα» κατὰ σχῆμα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐχθρῶν ἀδικησάντων.

76. α Καὶ αὐτὰ εἰπὲρ τινες καὶ ἄλλοι ἄξιοι νομίζουεν εἶναι τοῖς πέλας ὑπὸ τῶν ἐπενεγκεῖν, ἀλλως τε καὶ μεγάλων τῶν διαφερόντων καθεστώτων περὶ ὧν οὐκ αἰσθάνεσθαι ἡμῖν γε δοκεῖτε ὀρθῶς ἐκλογίζεσθαι πώποτε πρὸς οἵους ὑμῖν Ἀθηναίους ἐόντας καὶ ὅσον ὑμῶν καὶ ὡς πᾶν διαφέροντας ὁ ἀγὼν ἔσται.

χιαστόν.—*τὸ πλέον*] μᾶλλον (ὅρα Α', 9, 3. 36, 1. 49, 3).—*αἰτία . . κατηγορία*] ὁμοία ἀντιπαράθεσις ἐννοιῶν ἀπαντᾷ καὶ ἀλλαχοῦ (Α', 33, 2. 49, 2. 138, 3. Β', 42, 4. Ζ', 75). Τὸ δὲ *αἰτία* = φιλικὸν παράπονον, ἐπίπληξις, ταὐτὸν τῷ ψόγος. (Α', 70, 1), ἀντὶ δὲ τοῦ *αἰτία* προσφυέστερον θὰ ἦτο τὸ *νουθέτησις*, τὸ δὲ *κατηγορία* τὸ πρῶτον ἔχον δικαστικὴν σημασίαν ἐτέθη ὕστερον καὶ ἐπὶ ἐχθρικῆς μομφῆς, ὡς «χρὴ κατηγορεῖν μὲν ἡγεῖσθαι τοὺς ἐπὶ βλάβῃ λοιδοροῦντας, νουθετεῖν δὲ τοὺς ἐπ' ὠφελείᾳ ταῦτα πράττοντας» (Ἰσοκρ. 4, 130. πρβλ. καὶ 8, 72). Οὐδεὶς δὲ τῶν παλαιῶν διακρίνει οὕτω τὰς λέξεις *αἰτία* καὶ *κατηγορία*, ἀλλὰ παρ' ἄλλοις λαμβάνονται αὐταὶ ὡς συνώνυμοι (πρβλ. Δημ. 18, 12. 21, 5. Πολυδ. Η', 30). Ἄλλως δὲ διακρίνει ὁ Δημοσθένης τὸ *αἰτία* καὶ *ἔλεγχος* (22, 22), *αἰτία* καὶ *ἄδικημα* (23, 26) καὶ τὸ *κατηγορία* καὶ *λοιδορία* (18, 123). Ἐνταῦθα οἱ Κορίνθιοι λέγουσιν ὅτι «φίλοι ὄντες Λακεδαιμονίοις ψέγουσιν αὐτούς, οὐ κατηγοροῦσι δ' αὐτῶν ὡς ἐχθροί. — *ἡμαρτηκότων*] ὁ Ἐρυθρὸν προτιμᾷ τὸ «ἁμαρτόντων».

Κεφ. 70. *Παραβολὴ τοῦ δραστηρίου τῶν Ἀθηναίων χαρακτῆρος καὶ τοῦ βραδέος τῶν Λακεδαιμονίων.*

§ 1. *Καὶ ἅμα*] δηλ. καὶ πρὸς τῷ μὴ ὀφ' ἕχθρᾳ ταῦτα λέγεσθαι ἅμα ἄξιοι νομίζομεν εἶναι κτλ. — «Ἐπειδὴ ἐπέτυχεν ὁ Κόρινθος, λέγει νῦν ὅτι οὐχ ὁ τυχὼν εἰμι καὶ μὴ ἀπαξιώσῃς ὑπ' ἐμοῦ ὠνειδίζόμενος» (Σχολ.). Ὁ δὲ Ἔρμιος προσετίθησι μετὰ τὸ ἅμα τὸ ἡμεῖς (N. Jahrb. 79, μ. 516).—*εἰπερ τινὲς καὶ ἄλλοι*]=ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους ἡμεῖς. Περὶ τῆς ὀρθογρ. δὲ ταύτης ἐννοεῖται τὸ ῥῆμα ἐκ τῆς ἑπομένης προτάσεως (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 572, 2), ὃ δὲ καὶ τίθεται συνήθως ἐν ταύταις, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει, ὡς «εἰπερ τι καὶ ἄλλος ἀνήρ, καὶ Κῦρος ἄξιός ἐστι θαυμάζεσθαι» (Ξεν. Παιδ. Ε', α', 6). Ὅρα Κυνηγ. Γραμμ. § 524, 3.—*ἄξιοι . . εἶναι*] = δικαιοῦσθαι, εἶναι δίκαιοι, ἐξεῖναι ἡμῖν. —*τοῖς πέλας*] ἐννοεῖ τοὺς Λακεδαιμονίους (πρβλ. Α', 32, 4), ἀλλ' ἡ ἐκφρασις εἶναι γενικὴ (= τοῖς ἄλλοις) καὶ ἀόριστος ἕνεκα τοῦ «εἰπερ τινὲς καὶ ἄλλοι», ὅπερ πραττεῖται. Ὁ δὲ Κάμπιος εἰκάζει νὰ γραφῇ «φίλοις». — *ἄλλως τε καὶ μεγάλων τῶν διαφερόντων καθεστώτων*] τινὲς μὲν τῶν ἑρμηνευτῶν τὸ *διαφερόντων* ἑρμηνεύουσι διὰ τοῦ «συμφερόντων» κατὰ τὸ *διαφόρων* (Α', 68, 2), ὁ δὲ Πόρτος «διὰ τοῦ πραγμάτων σπουδαίων» (πρβλ. Ξ', 92, 5), κατ' ἄλλους δὲ διὰ τοῦ «διαφορᾶν, διακρίσεων» (Β', 43, 3), ὅπερ εἶναι χαμηλώτερον πρὸς τὰ ἑπόμενα, πρόκειται δὲ περὶ διαφορᾶς τοῦ χαρακτῆρος τῶν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων = καὶ μάλιστα διότι μεγάλαι αἱ διαφοραὶ θεωροῦνται = μεγάλαι εἶναι αἱ διαφοραὶ, αἱ ὑφίστανται (μεταξὺ ὑμῶν καὶ τῶν Ἀθηναίων περὶ τὸν χαρακτῆρα). —*αἰσθάνεσθαι*] = αἴσθησιν (γνῶσιν) ἔχειν.—*ἐκλογίζεσθαι*] = καλῶς σκέπτεσθαι. —*πρὸς οἵους ὑμῖν Ἀθηναίους ὄντας*] ἐξαρτῶνται ταῦτα ἐξ ἀμροτέρων τῶν προηγουμένων ἀπαρεμφάτων καὶ συναπτέα τῷ ἀὸ ἀγὼν ἔσται» = οἷοί εἰσιν οἱ Ἀθηναῖοι, πρὸς οὓς (= καθ' ὧν) ὁ ἀγὼν ὑμῖν ἔσται (= ἀγωνιεῖσθε). Περὶ δὲ τῆς θέσεως τῆς ἀντων. ὑμῖν ὅρα Α', 68, 1. — *καὶ ὅσον ὑμῶν καὶ ὡς πᾶν διαφέροντας*] πρβλ. *καὶ ὅσῳ ὑμῶν*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Οἱ μέν γε νεωτεροποιοὶ καὶ ἐπινοῆσαι ὀξεῖς καὶ ἐπιτελέσαι ἔργῳ ὃ ἂν γνῶσιν· ὑμεῖς δὲ τά τ' ὑπάρχοντα σώζειν καὶ ἐπιγνῶναι μηδὲν καὶ ἔργῳ οὐδὲν ἀναγκαῖα εἰκέσθαι. Αὐθις δὲ οἱ μὲν καὶ παρὰ δύναμιν τολμηταὶ καὶ παρὰ γνώμην κινδυνευταὶ καὶ ἐπὶ τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες· τὸ δὲ ὑμέτερον τῆς τε δυνάμεως ἐνδεᾶ καὶ γνώμης ἀποδεᾶ καὶ ἐν τοῖς ἀσφαλέσι μὴ πιστὰ ἡγεῖσθαι.

Ἀθηναῖοι καὶ ὅτι κατ' ὀλίγον χώρουσιν» (Α', 69, 3). Τὸ ὄσον καὶ τὸ πᾶν εἶναι σύστοιχα ἀντικείμ. τοῦ διαφέροντας, ἅτινα ἰσοῦνται ἐπιρρήμασι, πρβλ. καὶ «οὐδὲν διαφέρω» (Πλάτ. Ἱππ. Μ. 287, δ'). Ἐνταῦθα εἶναι καὶ σχῆμα ὁμοιοτέλευτον.

§ 2. *Οἱ μέν γε*]=οἱ μὲν γὰρ (πρβλ. Α', 40, 4), τὸ δὲ ἄρθρον μετὰ δεικτικῆς σημασίας. Ἐν τρισὶ παραγράφοις πομπεῖται ἐμβριθὴ διάκρισιν τῶν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων μετ' ἀντιθέσεων καὶ παρισώσεων. «Ἔστε τοῦτο τῶν δαιμονίως τε καὶ συντόμως ἀπηγγελμένων ἀντιθέτων» (Σχολ. Ἑρμογ. Δ', σ. 751).—*νεωτεροποιοί*] = οἱ νεωτέρων πραγμάτων ὀρεγόμενοι (Σχολ.), ἀπαντᾷ δὲ τοῦτο μόνον ἐνταῦθα καὶ τὸ ἀφῃρημ. νεωτεροποιία (Α', 102, 3).—*ἐπινοῆσαι*] ἡ ἐπὶ σημαίνει προσθήκην =προσέτι νοῆσαι, νέα ἐφευρεῖν. Ὅμοιον εἶναι καὶ τὸ ἐπόμ. ἐπιγιγνώσκειν. Τὴν φράσιν ταύτην ἐμιμήθησαν καὶ πολλοὶ ἄλλοι (Δημ. 3, 15), πρβλ. καὶ «νοῆσαί τε τὰ δέοντα καὶ τὰ νοηθέντα πρᾶξαι» (Ἰώσηπ. Πολ. Ἰουδ. Δ', ὃ', 1), «νοῆσαί τε ὀξὺς καὶ τὸ νοηθὲν ἐπιτελέσαι ταχύς» (Πρωδιαν. Β', θ', 2) καὶ Ζωναρ. Θ', 27. Ἀριστείδ. Α', σ. 441. Β', σ. 485.—*ὃ ἂν γνῶσιν*] ὁ Ἑρμογένην προτιμᾷ τὸ «ἃ ἂν γνῶσιν» (πρβλ. § 7), ὅπερ καὶ ὁ Κλασσήνιος νομίζει ἀναγκαῖον μετὰ γενικῆς ἐννοίας, ἀλλὰ κατὰ Πόππον δὲν εἶναι ἀνάγκη γενικῆς ἐγγυίας (πρβλ. Δ', 108, 4).—*τὸ γνωσθέν, τὸ νοηθέν.*—*σώζειν*] κατὰ μὲν τὸν Πόππον ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὀξεῖς μετὰ σαρκασμοῦ τινος λαμβανομένου, κατ' ἄλλους δὲ ἑρμηνευτὰς ἐννοεῖται ἐκ τοῦ ὀξεῖς τὸ οἷοί τε.—*ἐπιγνῶναι μηδέν*] = μηδεμίαν ἐπίνοιαν ποιήσασθαι, μηδὲν ἐπινοῆσαι (πρβλ. Γ', 51, 1).—*οὐδέν*, ὃ ἐν ἀνήκει τῷ ἀπαρεμφ.,

ἀλλὰ τῷ ὑπονοουμ. δύεις [ἢ κατ' ἄλλους τῷ οἷοί τε), διότι ἄλλως ὠφειλε νὰ εἴπῃ μηδέ.—*ἐξικέσθαι*] τὸ ἐξικνεῖσθαι ἐνταῦθα εἶναι μεταβατικόν, ὅπως καὶ τὸ ἐξελθεῖν παρ. (§ 7) καὶ πολλάκις τὸ ἐπεξελθεῖν, σημαίνει δὲ τὸ ἐπιτελεῖν, πράττειν, κακῶς δ' ὁ Πάπιος (ἐν Λεξ.) ἑρμηνεύει διὰ τοῦ «ἀρκῶ εἰς τὰ ἀναγκαῖα, διεξάγω τὸ ἐπάναγκες» καὶ ὁ Σχολ. «τὸ δὲ ἐξικέσθαι ἀντὶ τοῦ ἀρκεῖν».

§ 3. *αὖθις δὲ οἱ μέν*] τὸ αὖθις δὲ = μετὰ ταῦτα δέ, ἔπειτα δὲ (πρβλ. Γ', 100, 2. Ε', 36, 1. Ζ', 42, 4).—*καὶ παρὰ δύναμιν τολμηταί*] Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς εἶ καὶ ψέγει ταῦτα (σελ. 808), ὅμως μιμεῖται καὶ αὐτὸς «παρὰ γνώμην τολμηταί γίνονταί τινες καὶ ὑπὲρ δύναμιν μαχηταί» (Ἀρχ. Ῥωμ. Ξ', 19), πρβλ. καὶ Livi. XLV, 23, 15.—*ὑπὲρ τὴν ἑαυτῶν δύναμιν τολμηταί*. Κατὰ τοῦτο καὶ τὸ κινδυνευτὴς, μελλητὴς, ἀποδημητὴς (§ 4), εἰκαστὴς (Δ', 138, 3), διαλλακτὴς (Δ', 60, 1).—*παρὰ γνώμην κινδυνευταί*]=ὑπὲρ τὸν ὀρθὸν λόγον κινδυνευταί, ὑπὲρ τὰς πεποιθήσεις ἡμῶν κινδυνευταί, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ ἀντιθέτου «τῆς τε γνώμης μηδὲ τοῖς βεβαίοις πιστεῦσαι», πρβλ. καὶ «παρὰ γνώμην διακινδυνεύειν» (Δ', 19, 3)=πέρα τοῦ ὀρθοῦ λόγου, τῆς φρονήσεως, ὅηλ. εἰ καὶ δὲν ἔχουσιν ἐλπίδα εὐτυχοῦς ἐκβάσεως ἐξετάζοντες τῷ ὀρθῷ λόγῳ τὰς ἑαυτῶν δυνάμεις, ἐξ οὗ προκύπτει ἡ σημασία καὶ ὅπερ τὰς πεποιθήσεις αὐτῶν. Ἄλλοι δὲ ἀλλως ἑρμηνεύουσιν αὐτὸ (ὅρα ἐκδ. Πόππου).—*ἐπὶ τοῖς δεινοῖς*] = ἐν καιρῷ τῶν δεινῶν (πρβλ. Ζ', 20, 1). Ὑπάρχει δὲ καὶ γραφὴ «ἐν τοῖς δεινοῖς».—*τὸ δὲ ὑμέτερον*] = ὁ δὲ ὑμέτερος τρόπος ἐστίν, ὃ δὲ Κρουζεττὸς κακῶς ἐκλαμβάνων τὸ ὀρθὸν ὡς δεικτ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πρᾶξαι, τῆς τε ἀνωμωτίας μηδὲ τοῖς βεβαίοις πιστεῦσαι, τῶν τε δεινῶν μηδέποτε οἴεσθαι ἀπολυθήσεσθαι. Καὶ μὴν καὶ ἀοκνοί πρὸς ὑμᾶς μελλητὰς καὶ ἀπόδη μοι βουλεύσασθαι δὲ τῷ ἐξελθεῖν καὶ τὰ ἑτοίμως ἂν βλάψαι. Κρατοῦντές τε τῶν ἐχθρῶν ἐπὶ πλεῖστον ἐξέρχονται καὶ νικῶμενοι ἐπ' ἐλάχιστον ἀναπίπτουσιν. Ἔτι δὲ τοῖς ἀντωνυμίαν (πρόλ. Α', 37, 2) ἑρμηνεύει ὡδε =τοῦτο δὲ παρ' ὑμῖν σύνηθές ἐστιν.—τῆς δυνάμεως ἐνδεᾶ]=τῆς ὑμετέρας δυνάμεως κατώτερα (πρόλ. Εὐρ. Ἡρακλεῖδ. 171. Θουκ. Α', 77, 3. Ξεν. Ἑλλ. Ζ', α', 23).—τῆς γνώμης μηδὲ τοῖς βεβαίοις πιστεῦσαι]=μηδὲ εἰς τοὺς βεβαίους ὑπολογισμοὺς τοῦ ὀρθοῦ λόγου (τῆς ὀρθοφροσύνης) νὰ ἔχωσι πεποίθησιν=μηδὲ εἰς ὅσα ὁ ὀρθὸς λόγος νομίζει βέβαια, ἀσφαλῆ, νὰ ἔχωσι πεποίθησιν (νὰ θαρρῶσιν). Ὀλιγώτερον συνήθης εἶναι ὁ πληθ. γνωμῶν τοῦ ἐνικοῦ γνώμης (πρόλ. Α', 90, 2. Δ', 63, 1. Ε', 9, 6).

§ 4. καὶ μὴν καὶ] ζωηρὰ μετάβασις πρὸς νέον τι = πρὸς τοὐτοις δὲ καί, ἅμα νοῶ.—μελλητὰς]=ὀκνοῦντας κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἄοκνοι (πρόλ. καὶ Α', 69, 4. 84, 1), ἀναβεβλημένους (Σχολ.).—ἀποδημηταί] τοῦτο γενόμενον ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου δὲν ἀπαντᾷ ἀλλαχοῦ=«ἤγουν ἀποδημοῦσι τῆς οἰκείας πατρίδος καὶ ἐπιδημοῦσι δήμοις ἀλλοτρίοις πρὸς τὸ κτήσασθαι αὐτούς» (Σχολ.).—ἐρήμοις τῶν] = οἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μένουσιν ἐν τῇ πατρίδι, οὐ ἀντίθετον τὸ ἀποδημηταί.—τῇ ἀπουσίᾳ] =τῇ ἀπομακρύνσει ἀπὸ τῆς πατρίδος, τῇ ἀποδημίᾳ.—ἂν τι κτᾶσθαι]=ὅτι κτῶνται ἄν τι.—τῷ ἐξελθεῖν] δηλ. τῆς πατρίδος, ἀποδημεῖν, ἀπεῖναι, κατὰ διόρθωσιν τοῦ Οὐλριχου ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις «ἐπελθεῖν», ὅπερ μάτην ὁ Κλασσηνιος προκρίνει, διότι τοῦτο σημαίνον τὸ ἐπιτίθεσθαι ἥκιστα ἁρμόζει εἰς τὴν ἀντίθεσιν ἀπουσία. Ἴσως δὲ γραπτέον ἀντὶ τῷ ἐπελθεῖν τὸ ἀπελθεῖν.—καὶ τὰ ἑτοῖμα ἂν βλάψαι] δηλ. οἵεσθε = καὶ τὰ νῦν ὑπάρχοντα οἴεσθε ὅτι βλάψαιτε ἄν. Ἡ δὲ ὁριστικὴ τῇ ἀπουσίᾳ καὶ τῷ ἐξελθεῖν περιέχει τὰς ὑποθέσεις=εἰ ἀπεῖεν, εἰ ἐξέλθοιτε.

§ 5. Ἐντεῦθεν παραλείπεται ὁ τῶν Λακεδαιμονίων παραλληλισμὸς καὶ διαγράφεται μόνον ὁ τῶν Ἀθηναίων χαρακτήρ, ἀλλ' οὕτως ὥστε εὐκόλως νὰ διακρίνηται ὁ ἐναντίος ἐκείνων χαρακτήρ, ὅπερ ἦν κατάλληλον πρὸς τὸ ἐξεγεῖραι τοὺς Λακεδαιμονίους.—κρατοῦντές τε] διὰ τοῦ τε.. καὶ συναπτόνται αἱ προτάσεις πρὸς ἀλλήλας=ἐὰν κρατῶσι τῶν ἐχθρῶν = κρείττονες ὄντες αὐτῶν. —ἐπὶ πλεῖστον ἐξέρχονται]=μακρότατα προβαίνουσι, προχωροῦσιν (πρόλ. Πλάτ. Πρωτ. 361, γ'), ὁ δὲ Οὐλριχος ἐπιδοκιμάζει τὴν γραφὴν ἐπεξέρχονται, ἣν φέρουσι καὶ τρία τῶν χειρόνων χειρογράφων, ὅτε θὰ ἐννοηθῇ τὸ τῷ κρατεῖν καὶ θὰ ἐρμηνευθῇ διὰ τοῦ «μακρότατα τὴν νίκην ἐπιδιώκουσιν». Ἡ ἐπὶ ἐννοητέα τοπικῶς. — ἐπ' ἐλάχιστον] «ἀντὶ τοῦ οὐδὲ ἐλαχίστου» (Σχολ.).—ἀναπίπτουσιν] πρόλ. Ἀθηναίων κεὶ ἀναπίπτειν . . . ἐπὶ ψυχῆς ἐστιν οἷον ἀθυμεῖν. Θουκυδίδης πρώτῃ νικώμενοι . . ἀναπίπτουσιν» (σελ. 23, δ'). καὶ Σχολ. «ἀναπαύονται ἢ ἀθυμοῦσιν». Ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ ἀθυμεῖν μεταχειρίζεται τὸ ἀναπίπτειν καὶ ὁ Πλούταρχος (Κλεομ. Β.) καὶ ἄλλοι. Ἀλλ' ἐνταῦθα πρὸς τὸ ἐναντίον ἐξέρχονται μᾶλλον ἁρμοδία εἶναι ἡ σημασία τοῦ ὑποχωρεῖν, ἣν ὁ Βονίτζιος διὰ δύο χωρίων τοῦ Ξενοφῶντος (Οἰκον. η', 8 καὶ περὶ Ἱππικ. η', 7), ἐν οἷς ἀντιτίθεται πρὸς τὸ προνωεῖν, ὑποπτηρίζει. Νομίζει δὲ ὅτι τὰ ῥήματα ἐξέρχεσθαι καὶ ἀναπίπτειν ἐτέθησαν μεταφορικῶς ἐκ τῶν παλαιστῶν, οἵτινες ἐξορμῶσι καὶ ὑποχωροῦσιν (assultus et re-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μὲν σώμασιν ἀλλοτριωτάτοις ὑπὲρ τῆς πόλεως χρῶνται, τῇ γνώμῃ δὲ οἰκειο-
τάτῃ ἐς τὸ πρᾶσσειν τι ὑπὲρ αὐτῆς. Καὶ (ἃ μὲν ἐν ἐπινοήσαντες μὴ ἐξέλθωσιν)
οἰκεῖα στέρεσθαι ἡγοῦνται, ἃ δ' ἐὰν ἐπελθόντες κτησώνται, ὀλίγα πρὸς μέλ-
λοντα τύχῃ πράξαντες. ἣν δ' ἄρα τοῦ καὶ πείρα σφαλῶσιν, ἀντελπίσαντες
ἄλλα ἐπλήρωσαν τὴν χρείαν· μόνοι γὰρ ἔχουσί τε ὁμοίως καὶ ἐλπίζουσιν ἃ ἂν

dere elabendo). Κατ' ἄλλους δὲ = ἀποβάλλουσι τὸ θάρρος, καταβάλλονται (Ἀπολλ. Λεξ.).

§ 6. *ἀλλοτριωτάτοις*] κατηγορ. τοῦ σώμασιν = ὡς ἀλλοτριωτάτοις, ὡς εἰ ἦσαν παντάπασιν ἀλλότρια καὶ μὴ ἀνῆκον αὐτοῖς, δηλ. ἦσαν ἕτοιμοι νὰ παρέχωσι ταῦτα ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως πᾶσι τοῖς κινδύνοις, πρβλ. καὶ «ἁπλῶς μὲν ψυχῆς ἀλλοτρίας διὰ τὸν θάνατον κεκτῆσθαι» (Λυσί. 2,24) καὶ «ἀπήντων ὀλίγοι πρὸς πολλὰς μυριάδας ὥσπερ ἐν ἀλλοτρίαις ψυχαῖς μέλλοντες κινδυνεύσειν» (Ἰσοκρ. 4, 86). — *τῇ γνώμῃ δὲ οἰκειοτάτῃ*] τὸ χρῶμαι συντάσσεται καὶ διπλῇ δοτικῇ, ὧν ἡ μία εἶναι κατηγορ. τῆς ἑτέρας (πρβλ. Ξεν. Ἀπ. Β', α', 12, 30) = τὴν δὲ γνώμην (τὴν τοῦ νοῦ ἀρετὴν) μεταχειριζόμενοι ὡς τὰ μάλιστα οἰκεῖον αὐτοῖς, ὡς ἴδιον κτῆμα, ὡς ὄργανον τὰ μάλιστα ἀνῆκον αὐτοῖς εἰς τὸ πράσσειν ἀγαθόν τι ὑπὲρ αὐτῆς. Ἀντιτίθεται δὲ ἐνταῦθα τὸ σῶμα πρὸς τὴν γνώμην. Ὁ δ' ἐνικὸς ἀριθμὸς τῇ γνώμῃ εἰς πολλοὺς ἀναφέρεται (πρβλ. Β', 11, 5. 20, 4. 64, 6. 65, 1. Δ', 27, 4. 34, 1. 37, 1)· ὁρᾶ Γ. Ζηκῶ. Συντ. § 38, 5.

§ 7. *καὶ ἃ μὲν ἂν*] ἑρμηνεύεται δι' αὐτοῦ τίνι τρόπῳ οἱ Ἀθηναῖοι μεταχειρίζονται ὑπὲρ τῆς πόλεως τὰ πρότερήματα τοῦ νοῦ. Συνδέεται δὲ ἡ ἐπεξήγησις αὕτη διὰ τοῦ καὶ ὡς ἐν Λ', 37, 4. — *ἐξέλθωσιν*] μεταβ. = πράξωσιν, ἐξίκωνται (§ 2), πρβλ. «τὸ πολὺ τοῦ ἔργου ἐξῆλθον» (Γ', 108, 1). Ἀλλ' ὁ μὲν Βάθαμος γράφει «εἵλωσιν», ὁ δὲ Ἐρουερδὴν «ἐκτελέσωσιν», ὁ δὲ Νάβης «ἐπιτελέσωσιν», πᾶσαι δ' αὗται αἱ διορθώσεις εἶναι περιττα΄. — *οἰκεῖα στέρεσθαι*] τὸ μόνον παρὰ Θουκυδίδῃ παράδειγμα τῆς μετ' αἰτιατικῆς συντάξεως τοῦ στέρεσθαι ἀντὶ τῆς μετὰ γενικῆς· τὸ δὲ στέρομαι = εἰμὶ ἐστερημένος. — *ἐπελθόντες*] = ἐπειδὰν ἐπέλθωσιν (ἐπιτεθῶσιν, ἐπιπέσωσι κατά τινος). — *ὀλίγα . . πράξαντες*] = ἡγοῦνται τυχεῖν πράξαντες (= πεπραχέναι) ὀλίγα πρὸς τὰ μέλλοντα (δηλ. πράττεσθαι) = συγκρινόμενα πρὸς ὅσα ἔμελλον ἀκόμη νὰ πράττωνται, πρὸς ὅσα ἔπρεπεν ἀκόμη νὰ πράττωνται. Τὸ τυχεῖν πράξαντες ποιεῖ περίφρασιν = πεπραγέναι, ἡ δὲ πρὸς τίθεται ἐπὶ συγκρίσεως (πρβλ. καὶ Α', 71, 2). Περὶ δὲ τῆς ἐννοίας πρβλ. «οἷς (Ἀθηναίοις) τὸ μὴ ὑπιγνιρνόμενον αἰεὶ ἐλλιπὲς ἦν τῆς δοκήσεώς τι πράξειν» (Δ', 55, 2). Ἄνευ δὲ λόγου ὁ Βάθαμος τὰς λέξεις ταύτας προσέβαλεν. — *ἢν δ' ἄρα του καὶ πείρᾳ σφαλῶσιν*] τὸ του ἀποδίδονται μόνον τῷ πείρᾳ (πρβλ. καὶ Β', 43, 1). Ἑρμηνευτέον δὲ κατὰ Πόππον οὐχὶ διὰ τοῦ «ἢν δ' ἴσως καὶ πειρῶμενοί τινος ἀποτύχωσιν», ὅπερ θὰ ἦτο ταὐτὸν τῷ ἡγουμένῳ οἳ μὲν ἂν ἐπικοήσαντες μὴ ἐξέλθωσιν, ἀλλὰ διὰ τοῦ «ἢν δ' ἴσως καὶ πειρώμενοί τινος βλάβην λάβωσιν», πρβλ. «παρθεὶς τὸν εὖ πράσσοντα μὴ σφαλῆ ποτε» (Σοφ. Τραχ. 296). — *ἀντελπίσαντες ἄλλα*] τροπικὴ μετοχὴ = τῷ ἀντελπίσαι ἄλλα = ἀντ' αὐτῶν (τῶν βλαβῶν) ἐλπίσαντες ἄλλα (νέας ἐλπίδας συλλαβόντες). Ἀπαντᾷ δὲ τὸ ῥῆμα μόνον ἐνταῦθα. — *ἐπλήρωσαν τὴν χρείαν*] πρβλ. «ἃ ἕπαιε βουλόμενος ἀναπληροῦν» (Πλούταρχ. Πύρρ. Α'). Ὁ ἀόριστος εἶναι γνωμικὸς (πρβλ. καὶ Α', 84, 2) — συνήθως ἀναπληροῦσι τὴν ἔλλειψιν. — *μόνοι γὰρ ἔχουσί τε ὁμοίως καὶ ἐλπίζουσι*] = ἅμα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπινοήσωσι διὰ τὸ ταχείαν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖσθαι ὧν ἂν γνῶσιν. Καὶ ταῦτα μετὰ πόνων πάντα καὶ κινδύνων δι' ὅλου τοῦ αἰῶνος μοχθοῦσι, καὶ ἀπολαύουσιν ἐλάχιστα τῶν ὑπαρχόντων διὰ τὸ αἰεὶ κτᾶσθαι καὶ μήτε ἑορτὴν ἄλλο τι ἡγεῖσθαι ἢ τὸ τὰ δέοντα πρᾶξαι, ξυμφοράν τε οὐχ ἧσσον ἡσυχίας ἀπράγμονα ἡ ἀσχολίαν ἐπίπονον· ὥστε (εἴ τις αὐτοὺς ξυνελὼν φαίη πεφυκέναι ἐπὶ τῷ μήτε αὐτοὺς ἔχειν ἡσυχίαν μήτε τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἐᾶν) ὀρθῶς ἂν εἴποι.

ἐλπίσαντές τι καὶ κατέχουσι (κέκτηνται) αὐτό. Παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις τὸ κεκτῆσθαι καὶ ἐλπίζειν συμπίπτουσιν εἰς ἓν (τόσον ταχέως μεταβαίνουσιν ἐκ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἕτερον) διὰ τὴν ταχείαν αὐτῶν ἐπιχείρησιν. Εἶναι δ' ἐνταῦθα σχῆμα πρωθύστερον ἀντὶ τοῦ «μόναι γὰρ ἐλπίζουσί τε ὁμοίως καὶ ἔχουσιν», πρβλ. καὶ Σχολ. «μόνοι γάρ, φησίν, ὃ ἂν γνῶσιν ἐλπίζουσί τε ὁμοίως καὶ ἔχουσι διὰ τὸ ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖσθαι· πρῶτον γάρ τις ἐπινοεῖ, εἶτα ἐλπίζει καὶ εἶθ' οὕτως ἐπιχειρεῖ, ὕστερον δὲ κτᾶται». Ταῦτα ἀντιτίθενται πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, «ὄντας μὴ ταχεῖς εἶναι ἐς τοὺς πολεμίους, εἰ μὴ ἀναγκάζοιντο» (Α', 118, 2). — *διὰ τὸ ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖσθαι*] = διότι ταχέως ἐπιχειροῦσιν ἐκείνοις, ἃ ἂν γνῶσιν. — *ὧν ἂν*] τὸ ὧν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *ἐπιχείρησιν*, πρβλ. «τὴν ἐπιχείρησιν τῶν Ἐπιπολῶν ἐποιεῖτο» (Ζ', 43, 1).

§ 8. *δι' ὅλου τοῦ αἰῶνος*] μόνον ἐνταῦθα τὸ *αἰών* = δι' ὅλου τοῦ βίου αὐτῶν. — *ταῦτα . . μοχθοῦσι*] τὸ *μοχθεῖν* (ὅπερ ἐνταῦθ. μόνον καὶ Β', 39, 4) κεῖται μεταφορ. = μετὰ μόχθου ποιοῦσι, πρβλ. «τί ταῦτα μοχθεῖς» (Εὐρ. Ἡρακλεῖδ. 59); καὶ «ταῦτα οἱ θεράποντες μοχθήσουσιν» (Ἀριστοφ. Πλοῦτ. 547). — *ἀπολαύουσιν ἐλάχιστα τῶν ὑπαρχόντων*] εἰ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἠγάπων τὰς ἑορτὰς καὶ τὴν ἡδυπάθειαν, ὅμως διὰ τὴν πολυπραγμοσύνην δὲν ἠδύναντο ἢ ἐλάχιστα τῶν ὑπαρχόντων νὰ ἀπολαύωσιν. Εἶναι δὲ σύστοιχον ἀντικείμενον = ἐλαχίστας (ὀλιγίστας) ἀπολαύσεις ἀπολαύουσιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων (= ἐκ τῶν προϋπαρχόντων, τῶν κεκτημένων § 2). — *διὰ τὸ αἰεὶ κτᾶσθαι*] = διὰ τὰς νέας πάντοτε κτήσεις. — *ἑορτὴν . . ξυμφορὰν*] κατηγορούμενα. Τὸ δὲ *ἑορτὴν* (ἡμέραν ἑορτάσιμον) = ἡδυπάθειαν, εὐδαιμονίαν (πρβλ. Δίων. Κάσσ. ΛΗ', λζ', 4). «Μίνιττεται τοὺς Λάκωνας, οἵτινες ἐν ἑορτῇ οὐκ ἐστράτευον» (Σχολ.). — *τὸ τὰ δέοντα πρᾶξαι*] τὸ μὲν *ποιεῖν τὰ δέοντα* (Ἰσοκρ. 2, 45. Δημ. 3, 9. Λυκοῦργ. 76) = ποιεῖν τὰ καθήκοντα, τὸ δὲ *πράττειν τὰ δέοντα* = ἐκτελεῖν τὰ ὠφέλιμα (Ἰσοκρ. 7, 10 - 8, 115) ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. — *οὐχ ἧσσον*] λιτότης = μᾶλλον (πρβλ. Α', 74, 3. Ϛ', 31, 6). — *ἀπράγμονα*] = τὴν ἄνευ πόνου, οὐ ἀντίθετον τὸ *ἐπίπονον*.

§ 9. *ξυνελὼν*] = ὁλίγων πᾶν περιλαβών, συντεμὼν τὸν λόγον (πρβλ. Β', 41, 1. Γ', 40, 4, Ϛ', 80, 3). — *ἐπὶ τῷ*] μετ' ἀπαρεμφ. ὡς Α', 34, 1. Ἠδύνατο δὲ νὰ ἐλλείπῃ τὸ *ἐπὶ τῷ* (πρβλ. Β', 64, 3. Γ', 45, 3. Δ', 61, 5), ἀλλὰ διαφέρει τὸ μετὰ τοῦ *ἐπὶ* ἀπαρέμφατον σημαῖνον τίνι πράγματι ἡ φύσις ἦν προωρισμένη, πρβλ. «οὗ καὶ ἡ τέχνη ἐπὶ τούτῳ πέφυκεν, ἐπὶ τῷ τὸ ξυμφέρον ἑκάστῳ ζητεῖν καὶ ἐκπορίζειν» (Πλάτ. Πολιτ. 341, δ'); — *τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους*] ὁ Κόθητος ὀβελίζει τὸ *ἀνθρώπους*. — *ἐᾶν*] δηλ. *ἡσυχίαν ἔχειν* (πρβλ. Α', 69, 1). Περίεργος δ' εἶναι ὁ τῶν Ἀθηναίων οὗτος χαρακτηρισμὸς παραβαλλόμενος πρὸς τὸν ἐπὶ Δημοσθένους νωχελῆ καὶ ἀδρανῆ αὐτῶν χαρακτῆρα.

Κεφ. 71. *Νῦν καιρὸς ἵνα μεταβάλητε διαγωγήν. Μόνον δι' εἰσβολῆς εἰς τὴν Ἀττικὴν βοηθεῖτε τοῖς συμμάχοις καὶ διατηρεῖτε αὐτοὺς εἰς τὴν ὑμετέραν συμμαχίαν.*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

71 f «Ταύτης μέντοι, τοιαύτης ἀντικαθεστηκυίας πόλεως, ὦ Λακεδαιμόνιοι, διαμέλλετε καὶ φείσεσθε τὴν ἡσυχίαν τοῦτο τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ πλείστον ἄγειν, οἳ ἂν μὲν ἐν τῇ μὴ παρασκευῇ δίκαιοι κρασσῶσιν, τῇ δὲ γνώμῃ, ἣν οὗτοι κέκτηνται, ἐναντίοι ὦσιν, ὄκνοι ὦσι μὴ ἐπιτρέποντες, ἀλλ' ἀναστῶμεν λυπεῖν τε τοὺς ἄλλους καὶ αὐτοὶ ἀμυνόμενοι μὴ βλάπτεσθαι ὑπὸ τοῦ ἴσου, νομίσαντες ἀγαπητὸν εἶναι τοῖς ἥσσοσι μὴ ἀδικεῖσθαι, οἰκοῦντες εὐτυχέστατα τούτου. νῦν δ' (ὥσπερ καὶ ἄρτι ἐδηλώσαμεν) ἀρχαιοτρόπως

§ 1. ταύτης . . τοιαύτης πόλεως] τὸ μὲν ταύτης εἶναι ὑποκείμεν., τὸ δὲ τοιαύτης πόλεως κατηγορούμενον, διὸ καὶ ἄνευ ἄρθρου τίθεται (πρβλ. «κίνησις αὕτη» Α', 1, 2), τὸ δὲ τοιαύτης συναπτέον τῷ πόλεως, πρβλ. «τοιούτου ξυμβάντος τούτου» (Α', 74, 1). — ἀντικαθεστηκυίας] μετοχὴ ἐνδοτική = εἰ καὶ αὕτη (τοιαύτη τις πόλις οὖσα) ἀνθίσταται (ἀντίπαλός ἐστι). Ὁ Ἐρουερδὴν εἰκάζει «ἀνθεστηκυίας» γραπτέον εἶναι. — διαμέλλετε] = διατελεῖτε ὀκνοῦντες, ἀναβολῇ χρῆσθε (πρβλ. Α', 142, 1. Δ', 27, 4. Ϛ', 25, 1). — οὐ νοῦσοις τῶν ἀνθρώπων] κὸ νοῦς τῶν λεγομένων τοιοῦτος. Νομίζετε οὐ τούτοις τῶν ἀνθρώπων ὀφεῖν παραμένειν τὴν ἡσυχίαν καὶ εἰρήνην, οἳ ἂν τῇ μὲν διαγωγῇ καὶ παρασκευῇ εἰρηναίως διάγωσι, τῇ δὲ γνώμῃ φανεροὶ ὦσιν ὡς ἀμυνοῦνται, ἢν ἀδικῶνται. Θέλει δὲ εἰπεῖν, ὡς ὑμεῖς αὐτοί, ὦ Λακεδαιμόνιοι, οὐ ποιεῖτε τοῦτο» (Σχολ.). Μετεχειρίσατο τὸ οὔ, ὡς εἴπετο, «ἀλλὰ τούτοις οἵ ἂν .. νέμωσιν», ὅπερ ὁ συγγραφεὺς ἐπειδὴ μετέβαλε καὶ τὸ νέμειν εἰς αὐτοὺς τοὺς Λακεδαιμονίους προσήρμοσε, φαίνεται ὅτι τὸ οὐ πρὸ τοῦ οἴεσθε ὤφειλε νὰ τεθῇ. — ἐπὶ πλεῖστον] ὅηλ. χρόνον. — ἄρχειν] ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρχειν, ἐξαρχεῖν προέρχεται φυσικῶς ἡ σημασία τοῦ εἶναι μόνιμον, διαρκῆ, διαμένειν, πρβλ. «ταῦτα ἐπὶ πλεῖστον ἄρχειν» (Ξεν. Παιδ. Ϛ', 6', 31). — τῇ μὲν παρασκευῇ] ἡ ἀντίθεσις θὰ ἦτο καλλίων, ἐὰν ἔλεγε «ἔργῳ μὲν .. τῇ δὲ γνώμῃ», σημαίνει δὲ τὴν εἰς πόλεμον παρασκευήν. — δίκαια πράσσωσι] ἤτοι δὲν ἀδικοῦνται ὑπὸ τῆς παρασκευῆς αὐτῶν πρὸς τὸ βλάπτειν καὶ προσβάλλειν ἄλλους. — μὴ ἐπιτρέποντες] = μὴ ἐασόντες ἄλλους τοῦτο ποιεῖν (= ἀδικεῖν), πρβλ. Ϛ', 40, 2 ἢ = μὴ ἐπιτρέποντες ἀδικεῖσθαι. — ἀλλὰ τῷ .. νέμετε] = ἀποδίδοτε τὴν αὐτὴν σημασίαν εἰς τὸ μήτε καὶ ἄλλους νὰ λυπῆτε (βλάπτητε) καὶ εἰς τὸ νὰ μὴ βλάπτησθε αὐτοὶ διὰ τῆς ἀμύνης, ἤτοι συγχέετε τὴν μετριοφροσύνην τὴν τοὺς ἄλλους μὴ βλάπτουσαν πρὸς τὴν ἀνανδρίαν τοῦ νὰ μὴ δύνασθε νὰ προασπίζητε τὰς ἑαυτόν, ὅηλ. ἀνέχεσθε νὰ ἀδικῆσθε, ἵνα μὴ ὑπερασπίζοντες ἑαυτοὺς πάθητε διὰ τῆς ὑπερασπίσεως βλάβην τινά. Ἐν τοῖς χειρογράφοις φέρεται «ἐπὶ τῷ μή», ἀλλ' ὁ Βάδαμος, καθ' ὃν καὶ ὁ Ἐρουερδὴν, ὠθέλησε τὸ «ἐπί». — ἄλλους] τὰ χείρονα χειρόγραφα ἔχουσι «τοὺς ἄλλους». — ἀμυνόμενοι] τροπικὴ μετοχή. — τὸ ἴσον νέμετε] = τὴν αὐτὴν σημασίαν παρέχετε (πρβλ. Γ', 3, 1. 48, 1. Ϛ', 88, 1) «κοινῇ μὲν ἀκοῦσαι δεῖ ἀμφοτέρων, μὴ ἴσον δὲ νεῖμαι ἑκατέρῳ» (Ἰλιάς, Πρωτ. 337, α'), ἄλλοι δὲ ἑρμηνεύοντες τὸ ἴσον διὰ τοῦ ἰσότητα, δικαιοσύνην παραβάλλουσι πρὸς τὸ «τὰ ἴσα νέμων» (Ϛ', 16, 4) καὶ «τὰ ἴδια ἐξ ἴσου νέμοντας» (Α', 120, 1). Προτιμῶμεν τὴν πρώτην ἑρμηνείαν, δι' ἧς σημαίνεται καὶ πικρά τις εἰρωνεία.

§ 2. ὁμοία] = ὁμοιοτρόπως ἢ κατὰ τὸν Σχολ. «ὁμοιοτρόπως, τὰ ἴσα ζητοῦσα» (πρβλ. Γ', 40, 3). — ἐτυγχάνετε τούτου] ὅηλ. τοῦ μήτε ἄλλους λυπεῖσθαι μήτε ὑμᾶς αὐτοὺς βλάπτεσθαι, κατ' ἄλλους δὲ τῆς ἡσυχίας καὶ κατ' ἄλλους τοῦ ὑμετέρου τρόπου τῆς δικαιοσύνης. — νῦν δέ] = ἀλλὰ νῦν, ὅηλ. ὅτε ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν οὐχ ὁμοία (ὁμοιότροπος) ὑμῖν ἐστιν. — ὥσπερ καὶ ἄρτι ἐδηλώσαμεν] ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι οὐχ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὑμῶν τὰ ἐπιτηδεύματα πρὸς αὐτούς ἐστιν. Ἀνάγκη δὲ ὥσπερ τέχνης αἰεὶ τὰ ἐπιγιγνόμενα κρατεῖν· καὶ ἡσυχάζουσή μέν πόλις τὰ ἀκίνητα νόμιμα ἄριστα πρὸς πολλὰ δὲ ἀναγκαζομένους εἶναι, πολλῆς καὶ τῆς ἐπιτεχνήσεως δεῖ. καὶ ταχυτῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τῆς πολυπειρίας ἐπὶ πλέον ὑμῶν κεκαίνωται. « Μέχρι μὲν οὖν τοῦδε ὡρίσθω ὑμῶν ἡ βραδυτής· νῦν δὲ ταῖς τε ἄλλοις ὁμοίοις αὐτοῖς εἰσὶν (πρβλ. Α', 70,2):—ἀρχαιότροπα . . ἐστὶν] τὸ ἀρχαιότροπα σπανία λέξις = ἀρχαϊκὰ ἢ κατὰ τὸν Σχολ. «ἁπλᾶ καὶ ἀφελῆ· προεῖπε δὲ τοὺς Ἀθηναίους νεωτεροποιούς». — ἐπιτηδεύματα] = τὰ ἤθη, οἱ τρόποι, ἡ πολιτική. — πρὸς αὐτούς] ἡ πρὸς σημαίνει σύγκρισιν (πρβλ. Α', 70,7) = παραβαλλόμενα πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ὑπάρχει δὲ καὶ σύμπτυξις ἀντὶ τοῦ «πρὸς τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν». — ἀνάγκη δὲ . . . κρατεῖν] = ἀνάγκη δὲ αἰεὶ (καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασι) τὰ ἐπιγιγνόμενα κρατεῖν, ὥσπερ τέχνης αἰεὶ τὰ ἐπιγιγνόμενα κρατεῖ (δηλ. τῶν ἀρχαιοτρόπων). Ὁμοίαν ἔννοιαν ἔχει καὶ ὁ Ξενοφῶν (Παιδ. Α', 5', 38), κατὰ δὲ τὸν Σχολ. ὑπομιμνήσκει ἡμᾶς τὸ Ὁμηρικὸν «τὴν γὰρ ἀοιδὴν μᾶλλον ἐπικλείουσ' ἄνθρωποι ἥτις ἀκουόντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέληται» (Ὀδ. Α', 351-2),—ὥσπερ τέχνης] δηλ. οὕτω καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων. Ἡ δὲ γενικὴ διαιρετικὴ τέχνης ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ τὰ ἐπιγιγνόμενα (= τὰ ὕστερον γιγνόμενα, τὰ μεταγενέστερα, τὰ νεώτερα).—κρατεῖν] = ὑπερισχύειν, ἐπικρατεῖν (δηλ. τῶν ἀρχαιοτρόπων).

§ 3. ἡσυχαζούσῃ πόλει . . τὰ ἀκίνητα . . ἄριστα] μετριώτερον ὁμιλοῦσιν ἐνταῦθα οἱ Κορίνθιοι τοῦ Ἀλκιβιάδου, «παράπαν τε γιγνώσκω πόλιν μὴ ἀπράγμονα τάχιστ' ἂν μοι δοκεῖν ἀπραγμοσύνης μεταβολῇ διαφθαρῆναι, καὶ τῶν ἀνθρώπων ἀσφαλέστατα τούτους οἰκεῖν οἳ ἂν τοῖς παροῦσιν ἤθεσι καὶ νόμοις, ἢν καὶ χείρω ᾖ, ἥκιστα διαφόρως πολιτεύωσιν» (Ζ', 18,7), πρβλ. καὶ «χείρωσι νόμοις ἀκινήτοις χρωμένη πόλις κρείσσων ἐστίν» (Γ', 37,3) καὶ Ἀριστοτ. Πολιτ. Β', 8.10. Ὁμιλοῦσι δὲ ἀορίστως—πόλει τινὶ ἡσυχαζούσῃ «ἄριστά ἐστι τὰ ἀκίνητα νόμιμα, κατὰ δὲ Κύβηλον = ἄριστά ἐστι πόλει τὰ νόμιμα ἀκίνητα εἶναι. Ὁ δὲ Ὀυσενῆρος (Usener), καθ' ὃν καὶ ὁ Ἐρουερδήν, ὀβελίζει τὸ ἄρθρον τά. — πρὸς πολλὰ . . εἶναι] μεταβαίνει ἀπὸ πόλεως εἰς ἀνθρώπους—πολλαῖς ἀσχολίαις ἐμπλέκεσθαι, πολλοῖς ἐπιχειρεῖν (πρβλ. Π', 27,3), εἰς πολλὰ εἰσιέναι, οὐ ἀντίθετον τὸ «ἡσυχαζούσῃ πόλει». — πολλῆς καὶ τῆς ἐπιτεχνήσεως δεῖ] τὸ πολλῆς εἶναι κατηγορούμενον = πολλῆς καὶ τῆς ἐπιτεχνήσεως χρεία ἐστίν. Τὸ δὲ ἐπὶ σημαίνει ὅτι καὶ εἰς τὸ ἐπινοεῖν, ἐπιγνῶναι (Α', 70, 2) = νέα πολυμηχανία, ἐφεύρεσις, κατὰ δὲ τὸν Σχολ. «ἐξεύρεσις· ἐπιμένει δὲ τῇ παραβολῇ», ἣν εἶπε περὶ τέχνης πρότερον ὅτι «τῆς τέχνης αἰεὶ τὰ ἐπιγιγνόμενα κρατεῖ» καὶ μικρὸν ὕπισθεν «κεκαίνωται». Τὸ ἐπιτέχνησις μετεχειρίσαντο καὶ ἄλλοι (Παυσαν. Η'. λα'. 3. Ἀππιαν. Πολ. πολ. Δ', 122. Δί. Κάσσ. ΜΖ', δ', 3. Ἰώσηπ. Πόλ. Ἰουδ. Ζ', η', 2), τὸ δ' ἐπιτεχνᾶσθαι παρ' Ἡροδ. Α', 63. — ἀπὸ τῆς πολυπειρίας] = ἕνεκα τῆς πολυπειρίας (πρβλ. Λ', 12,2.23,6.24,1 κτλ.).—ἐπὶ πλέον ὑμῶν] = μᾶλλον ἢ τὰ ὑμέτερα ἢ = μᾶλλον τῶν ὑμετέρων κατὰ τὴν γνωστὴν σύμπτυξιν πρβλ. «χώραν ἔχετε οὐδὲν ἧττον ἡμῶν ἔντιμον» (= τῆς ἡμετέρας. Ξεν. Παιδ. Γ', γ', 41)· ὥρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 257.—κεκαίνωται] = κεκαινοτόμηται (Σχολ.).

§ 4. Μέχρι . . τοῦδε ὡρίσθω] = μέχρι τούτου τοῦ σημείου προχωρήσασα ἂς περιορισθῇ, ἂς λήξῃ, πρβλ. «Δαρεῖος μέχρι Σκυθῶν τὴν ἀρχὴν ὡρίσατο» (Πλάτ. Με-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ Ποτειδαιάταις, ὥσπερ ὑπεδέξασθε, βοηθήσατε κατὰ τάχος ἐσβαλόντες ἐς τὴν Ἀττικήν, ἵνα μὴ ἄνδρας τε φίλους καὶ συγγενεῖς τοῖς ἐχθίστοις προῆσθε καὶ ἡμᾶς τοὺς ἄλλους ἀθύμους πρὸς ἑτέραν τινὰ ξυμμαχίαν τρέψητε. Δρῶμεν δ' ἂν ἄδικον οὐδὲν οὔτε πρὸς θεῶν τῶν ὁρκίων οὔτε πρὸς ἀνθρώπων τῶν αἰσθανομένων· λύουσι γὰρ σπονδὰς οὐχ οἱ δι' ἐρημίαν ἄλλοις προϊσταμένοις, ἀλλ' οἱ μὴ βοηθοῦντες οἷς ἂν ξυνομόσωσιν. Βουλομένων δὲ ὑμῶν προθύμως εἶναι μενούμεν· οὔτε γὰρ σία ἂν ποιοῖμεν μεταβαλλόμενοι οὔτε ξυνηθεστέρους ἂν ἄλλους εὑροιμεν. Πρὸς τάδε βουλεύεσθε εὖ, καὶ τὴν Πελοπόννησον πειρᾶσθε μὴ ἐλάσσω ἐξηγεῖσθαι ἢ οἱ πατέρες ὑμῖν παρέδοσαν».

§ 5. *δρῶμεν δ' ἂν ἄδικον οὐδέν*] δηλ. εἰ τρεποίμεθα πρὸς ἑτέραν τινὰ ξυμμαχίαν. —*πρὸς θεῶν . . ἀνθρώπων*] ἡ πρὸς σημαίνει κρίσιν (ὕρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 237, 7). —*ὁρκίων*] τῶν μαρτύριων καὶ κριτῶν τῶν συνθηκῶν θεῶν (πρβλ. Α', 78,4.Β',71,4), οὓς ὁ Λίβιος καλεῖ «foederum arbitros ac testes» (XXI, 10, 3), πρβλ. καὶ «θεῶν τῶν ξυμμαχικῶν»(Γ',58,1).—*τῶν αἰσθανομένων*] = τῶν ἐχόντων αἴσθησιν, τῶν φρονίμων (πρβλ. Ε',26,5.Ξεν. Ἀπ.Δ',α', 1), ὁμοίως τὸ *δύνασθαι* = δύναμιν ἔχειν (Α',18,1.33,3). —*σπονδὰς*] ἄνευ ἄρθρου (πρβλ. Α', 53, 2. 125, 1).—*δι' ἐρημίαν*] *συμμαχίας δηλονότι* (Σχολ.), πρβλ. Γ', 67,2.5. Ὀρθότερον νὰ ἑρμηνευθῇ διὰ τοῦ «*δι' ἔλλειψιν βοηθείας, δι' ἐγκαταλείψιν*», ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ ἀντιθέτου «*ἀλλ' οἱ μὴ βοηθοῦντες*».—*ἄλλοις*]=νέοις συμμάχοις.—*προσιόντες*] *καὶ ἐπικαλούμενοι συμμαχεῖν* (Σχολ.).—*οἷς ἂν ξυνομόσωσιν*] =οἷς ἂν ὅρκῳ συμμαχήσωσιν (πρβλ. Β', 72,1.Γ',63,3).

§ 6. *βουλομένων*]=εἰ βούλεσθε.—*προθύμων*] δηλ. *βοηθεῖν*, εἶναι δὲ κατηγορούμενον.—*μενοῦμεν*] ἤγουν *ἐν τῇ ὑμετέρᾳ συμμαχίᾳ* (Σχολ.).—*μεταβαλλόμενοι*]= εἰ μεταβαλλοίμεθα (=μεταβάλλοιμεν ἡμᾶς αὐτούς. Πλάτ. Γοργ. 481. ε').—*ξυνηθεστέρους*]=διὰ τὴν συνήθειαν μᾶλλον ἡμῖν οἰκείους.

§ 7. *πρὸς τάδε*] ὅπερ λέγεται καὶ πρὸς ταῦτα=ὡς τούτων οὕτως (ἢ ὧδε) ἐχόντων =ὅθεν, διὰ ταῦτα. Ἐνίοτε δὲ τίθενται ἀμφότερα ἐκ παραλλήλου, ὡς «πρὸς ταῦτα ὡς οὕτως ἐχόντων τῶνδε» (Αἰσχύλ. Πραμ. 170), πρβλ. Δ', 87, 6. Cobet Nov. Lect. σ. 271 - 272. —*εἰ μὴ Πελοπόννησον ἐξηγεῖσθαι*]=προΐστασθαι τῆς Πελοποννήσου =ἄρχειν, *κρατεῖν ἢ ἄγειν* (Σχολ.), πολλάκις δὲ παρὰ Θουκυδίδῃ μετ' αἰτιατ.(πρβλ. Α', 76, 1. Γ', 55,1.Ε',85,2), ἀλλαχοῦ δὲ μετὰ γενικῆς ἢ δοτικῆς. — *μὴ ἐλάσσω*] προληπτικὸν κατηγορούμ. = ὥστε εἶναι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

72. Τοιαῦτα μὲν οἱ Κορίνθιοι εἶπον. Τῶν δὲ Ἀθηναίων ἔτυχε γὰρ πρεσβεῖα πρότερον ἐν τῇ Λακεδαίμονι περὶ ἄλλων παροῦσα, [καὶ] ὡς ἤσθοντο τῶν λόγων, ἔδοξεν αὐτοῖς παρίτητέα ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους εἶναι, τῶν μὲν ἐγκλημάτων πέρι μηδὲν ἀπολογησομένους, ὧν αἱ πόλεις ἐνεκάλουν, δηλῶσαι δὲ περὶ τοῦ παντὸς ὡς οὐ ταχέως αὐτοῖς βουλευτέον εἴη, ἀλλ' ἐν πλείονι σκεπτέον. Καὶ ἅμα τὴν σφετέραν πόλιν ἐβούλοντο σημῆναι ὅση εἴη δύναμις, καὶ ὑπομνήσαντες ποιήσασθαι τοῖς τε πρεσβυτέροις ὧν ἤδεσαν καὶ τοῖς νεωτέροις ἐξήγησιν ἐλάσσω ἢ = μὴ οὕτως ἐξηγεῖσθαι ὥστε ἐλάσσω ποιεῖν. Συμβουλεύει τοῖς Λακεδαιμονίοις τὴν ἡγεμονίαν τῆς Πελοποννήσου ἔχουσιν ἵνα διατηρήσωσι τὴν δόξαν καὶ τὸ κῦρος τὸ ἀρχαῖον τῶν πατέρων.

Κεφ. 72. *Οἱ ἐν Σπάρτῃ παρόντες τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις πειρῶνται ἵνα ἀποτρέψωσι τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπερισκέπτων ἀποφάσεων.*

§ 1. Τῶν δὲ Ἀθηναίων ἔτυχε γὰρ πρεσβεία] τὸ ὑποκείμενον τῆς ἑπομένης προτάσεως εἶκεται ὑπὸ τῆς αἰτιολογικῆς καὶ ὑποβάλλεται εἰς τὴν σύνταξιν αὐτῆς ἀντὶ τοῦ «αἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ἔτυχε γὰρ . . παροῦσα, ὡς ἤσθοντο», πρβλ. «τῶν δὲ Σαμίων ἦσαν γάρ τινες οἳ οὐχ ὑπέμενον, ἀλλ' ἔφυγον ἐς τὴν ἤπειρον» (Α', 115, 4)· ὅρα Ἀσωπ. Π. Β', σ. 724, § 46, Κυννήρ. Γραμμ. § 544, 3. Τὸ *Ἀθηναίων* εἶναι γενικὴ κτητικὴ τοῦ *πρεσβεία*. Τὸ δὲ *πρεσβεία* κατὰ μετωνυμίαν = πρέσβεις. — *περὶ ἄλλων*] = περὶ ἄλλων ὑποθέσεων. — [*καὶ*] *ὡς ἤσθοντο*] δηλ. οἱ πρέσβεις. Ὁ Κρυγῆρος, καθ' ἓν καὶ ὁ Ἑρουερδῆν, ὀβελίζει τὸν *καί*. Ἠδύνατο δὲ ἐνταῦθα νὰ εἴπῃ «*οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ἔτυχε γὰρ πρεσβεία . . παροῦσα, ὡς ἤσθοντο*» ἢ «*τῶν δ' Ἀθηναίων ἔτυχε πρεσβεία . . . παροῦσα καὶ ὡς ἤσθοντο*». Οἱ δὲ τηροῦντες τὸν *καὶ* νομίζουσιν ὅτι αἱ προτάσεις συνδέονται δι' αὐτοῦ κατὰ παράταξιν. — *παριτητέα . . εἶναι*] περὶ τοῦ πληθ. ὅρα τὸ *ἀδύνατα εἶναι* (Α', 59, 2) = δεῖν σφᾶς παρίεναι, οὐ ἕνεκα μετεχειρίσατο καὶ τὴν αἰτίαν. *ἀπολογησομένους*. πρβλ. καὶ «*πολεμητέα εἶναι*» (Α', 79, 2), «*οὐ παραδοτέα ἐστίν*» (Α', 86, 3), καὶ Α', 93, 4· 118, 2. Τὸ δὲ *παριέναι* ἐς *τοὺς Λακεδαιμονίους* ἐνταῦθα = προσιέναι τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἐπιέναι (§ 2, 3). — *ὧν αἱ πόλεις ἐνεκάλουν*] ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας ὁ Κόβητος. — *δηλῶσαι δὲ*] μετέβαλε τὴν σύνταξιν μετὰ τὴν τελικὴν μετοχὴν *ἀπολογησομένους* μεταχειρισάμενος τελικὸν ἀπαρέμφατον· διότι τὰ κινήσεως σημαντικὰ συντάσσονται πρὸς τῇ τελικ. μετοχῇ καὶ τελικ. ἀπαρεμφ. (Ξεν. Οἰκ. δ', 6). Ἄλλοτε δὲ τελικῇ μετοχῇ καὶ τελικῇ προτάσει (Α', 73, 1. Δ', 86, 1. Ξεν. Ἑλλ. Α', γ', 17). Ἡ δὲ διάκρισις, ἣν ποιεῖται ὁ Ἀσώπιος νομίζων ὅτι ἡ μετοχὴ σημαίνει τὸν σκοπὸν βεβαιότερον, δὲν εἶναι ἀληθής (ὅρα Ἀσ. Εἰσ. εἰς Σύντ. σ. 614, § 81). Δὲν ἐγκρίνομεν δὲ καὶ τὴν γνώμην τοῦ Κρουζέτου ἐξαρτῶντος τὸ «*δηλῶσαι δὲ*» ἐκ τοῦ *ἔδοξεν*. — *περὶ τοῦ παντὸς*] δηλ. πράγματος, περὶ τοῦ καθόλου. — *ἀλλ' ἐν πλείονι*] δηλ. χρόνῳ, ὅπερ ἀντιτίθεται εἰς τὸ *ταχέως*. Ταῦτο δ' ἀλλαχοῦ ἐκφέρεται πλῆρες, ὡς «*μελετήσομεν καὶ ἡμεῖς ἐν πλείονι χρόνῳ τὰ ναυτικά*» (Α', 121, 4). — *ἐβούλοντο*] ὀβελίζει τοῦτο ὁ Κόβητος τιθεὶς ὑποστιγμὴν μετὰ τὸ *σκεπτέον* ἀλλὰ τότε ποῦ θὰ ἀποδοθῇ ἡ μετοχὴ *νομίζοντες*; — *τὴν πόλιν σημῆναι ὅση εἴη δύναμιν*] πρόληψις ἀντὶ τοῦ «*σημῆναι ὅση δύναμιν εἴη ἡ πόλις*». Τὸ δὲ *δύναμιν* (= στρατιωτικὴν δύναμιν) εἶναι αἰτιατ. τῆς ἀναφορᾶς. — *ὑπόμνησιν ποιήσασθαι*] = ὑπομνῆσαι, ὡς καὶ τὸ «*ἐξήγησιν ποιήσασθαι*» = ἐξηγήσασθαι. — *τοῖς τε πρεσβυτέροις*] δηλ. τῶν Λακεδαιμονίων. Ἐν-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ων ἄπειροι ἦσαν, νομίζοντες μᾶλλον ἂν αὐτοὺς ἐκ τῶν λόγων πρὸς τὸ ἡσυχάζειν τραπέσθαι ἢ πρὸς τὸ πολεμεῖν. Προσελθόντες οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔφασαν βούλεσθαι καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ πλῆθος αὐτῶν εἰπεῖν, εἴ τι μὴ ἀποκωλύει.

Οἱ δ' ἐκέλευον τε ἐπιέναι, καὶ παρελθόντες οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον τοιάδε.

73. «Ἡμεῖς μὲν πρεσβευσις ἡμῶν οὐκ ἐς ἀντιλογίαν τοῖς ξυμμάχοις ἐγένετο, ἀλλὰ περὶ ὧν ἡ πόλις ἐπεμψεν· αἰσθομένοις δὲ καταδοκὴν οὐκ ὀλίγην οὖσαν ἡμῶν παρήλθομεν, οὐ τοῖς ἐγκλήμασι τῶν πόλεων ἀντεροῦντες (οὐ

ταῦθα δὲ εἶναι σύγχυσις τῆς γραμματικῆς συμμετρίας, οὗ ἕνεκα ὁ Κόβητος γράφει «καὶ τοῖς τε πρεσβυτέροις ὑπόμενησιν ποιήσασθαι».—ὧν ἤδεσαν] = ἐκείνων, ἃ ἤδεσαν.—ὧν ἄπειροι ἦσαν] = ἐκείνων, ἃ οὐκ ἤδεσαν. — ἐκ τῶν λόγων] ἡ ἐκ σημαίνει τὸ ὄργανον = διὰ τῶν λόγων, πρβλ. καὶ «ἀπὸ τῶν λόγων» (Ϛ', 19, 2).—ἂν τραπέσθαι] ἡ ὑπόθεσις περιέχεται ἐν τῷ «ἐκ τῶν λόγων» = εἰ λέγοιεν, τράποιντο ἄν. — ἢ πρὸς τὸ πολεμεῖν] ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας ὁ Κόβητος.

§ 2. *προσελθόντες τοῖς Λακεδαιμονίοις*] ταὐτὸν τῷ «προσελθόντες πρὸς τὰς ἀρχάς» (Α', 90, 4), μάλιστα δὲ τοὺς ἐφόρους — ἐς τὸ πλῆθος] = ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἐξ οὗ ἡ ἀλία αὐτῶν ἀπετελεῖτο.—εἴ τι μή] ἀντὶ τοῦ «εἰ μή τι» (Πλάτ. Κρατ. 433, γ'. Ξεν. Ἀν. Δ', η', 4. Παιδ. Ϛ', γ', 3), εἰς ὃ μετέγραψεν ὁ Κόβητος καὶ ὁ Ἑρουερδήν.— ἀποκωλύει] = ἐντελῶς κωλύει. Ὑπάρχει δὲ καὶ γραφὴ ἐν τοῖς χειρογράφοις «ἀποκωλύῃ», ἣν ὁ Κλασσήνιος παρέλαβε (κατὰ τὸ Ϛ', 21, 1) καὶ «ἀποκωλύοι»

§ 3. *ἐκέλευόν τε καὶ ἔλεγον*] συνδέονται πρὸς ἄλληλα.—*ἐπιέναι..παρελθόντες*] ἀντὶ τοῦ ἐπιέναι φέρεται ἐν τοῖς χειρογρ. καὶ παριέναι, ὅπερ ἐπιδοκιμάζει ὁ Βάϋαμος οὐχὶ ὀρθῶς· διότι τὸ μὲν ἐπιέναι, πρβλ. καὶ «ἐπέρχεται ἐπὶ τὸ κοινόν» (Α', 90, 5 καὶ 91, 4), σημαίνει = ἰέναι, προσιέναι εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τὸ δὲ παριέναι (Α', 73, 4) = προσιέναι εἰς τὴν ἐκκλησίαν πρὸς τὸ ὁμιλῆσαι. Φέρεται ὅμως τὸ ἐπιέναι καὶ = παριέναι (Α', 119, 1. Γ', 52, 5) καὶ τὸ παριέναι = ἐπιέναι, πρβλ. «παριητέα εἶναι» (§ 1). πρὸς ὃ ἀντιστοιχεῖ τὸ «προσελθόντες» (§ 2).

Κεφ. 73. *Δημηγορία Ἀθηναίων. Οἱ Ἀθηναῖοι νομίζουσιν ἑαυτοὺς ἀξίους τῆς δυνάμεως ὑπομιμνήσκοντες τὰς ἐπὶ τῶν Μηδικῶν ὑπηρεσίας τῇ Ἑλλάδι.*

§ 1. *πρέσβευσις*] ἅπαντᾷ μόνον παρὰ Θουκυδίδῃ καὶ μεταγενεστέροις (Δίων. Κάσσ. ΜΒ', μ', 2. Πολυδ. Δ', 26. Η', 137) καὶ Γρηγόριος ὁ Κορίνθου (σ. 50) καὶ ὁ Σχολ. ἐνταῦθα νομίζουσι τὴν λέξιν ἰδίαν τοῦ Θουκυδίδου, ὥστε τὸ τοῦ Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως (σ. 794) καλοῦντος αὐτὴν ποιητικὴν σημαίνει πεποιημένην ὑπὸ Θουκυδίδου. Δὲν διαφέρει δὲ τοῦ *πρεσβεία*.—*οὐκ ἐς ἀντιλογίαν τοῖς ὑμετέροις ξυμμάχοις*] τὸ ἀντιλογία συντάσσεται δοτικῇ ὡς τὸ ἀντιλέγω τινί (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 122), ἡ δὲ ἐς σημαίνει σκοπόν = οὐκ ἐπρεσβεύσαμεν εἰς τὸ ἀντειπεῖν τοῖς συμμάχοις ὑμῶν (Σχολ.). — *περὶ ὧν*] = περὶ τούτων, περὶ ὧν (πρβλ. Α', 28, 2. 41, 2), πρβλ. καὶ «περὶ ἄλλων παροῦσα» (Α', 72, 1).—*καταδοκὴν*] λέξις καὶ αὕτη Θουκυδίδειος ἅπαντῶσα καὶ ἐν Η', 85, 2. 87, 3 καὶ παρὰ μεταγενεστέροις (= κατηγορία, κατακραυγή), τὸ δὲ *καταδοκῶν* (Α', 67, 1). —*οὐκ ὀλίγην*] λιτότης = πολλήν, ἀντὶ τοῦ «οὐ μικράν» = μεγάλην (πρβλ. καὶ Β', 8, 1). —*ἡμῶν*] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *καταδοκῆν*, ὡς τὸ *καταδοκᾶν τινος*.—*παρήλθομεν*] ἀόριστος ἀντὶ παρακειμένου (πρβλ. καὶ Α', 120, 1. Β', 60, 1).—*τῶν πόλεων*] γενικὴ ἐξ ὑποκειμ. τοῦ *ἐγκλήμασιν*, πρβλ. «ὧν αἱ πόλεις ἐγκαλοῦσιν» (Α', 72, 1).—*παρὰ δίκην*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γὰρ παρὰ δικασταῖς ὑμῖν οὔτε ἡμῶν οὔτε τούτων οἱ λόγοι ἂν γίγνοιντο), ἀλλ' ὅπως μὴ ῥᾳδίως, περὶ μεγάλων πραγμάτων τοῖς ξυμμάχοις πειθόμενοι χείρονα βουλεύσησθε, καὶ ἅμα βουλόμενοι περὶ τοῦ παντὸς λόγου τοῦ ἐς ἡμᾶς καθεστῶτος διαλύεσθαι, οὔτε ἀπεικότως ἔχομεν ἃ κεκτήμεθα, ἥ τε πόλις ἡμῶν ἀξία λόγου ἐστίν. καὶ τὰ μὲν πάνυ παλαιὰ σαφὲς δὲ πλέγειν τῶν ἀκοαῖς μᾶλλον ἢ ὄψει λόγων μάρτυρες ἢ οὗς τῶν ἀκουσομένων; Τὰ δὲ Μηδικὰ καὶ ὅσα αὐτοὶ ξυνιστε ἐγὼ προαλλόμενος, ἀνάγκη λέγειν. Καὶ

δικαίοις ὑμῖν] τὸ δικασταῖς κατηγορ. —παρ' ὑμῖν ὡς δικασταῖς οὖσιν.—οὔτε ἡμῶν οὔτε τούτων] αἱ γενικαὶ ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ *οἱ λόγοι*.—ἂν γίγνοιντο] ἡ εὐκτικὴ ἀντὶ τῆς ὁριστικῆς πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ἀποτόμου τρόπου τῆς ἐκφορήσεως (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 408).—ῥᾳδίως] = βραχείᾳ βουλῇ (Ϛ', 9, 1, Α', 80, 3).—πειθόμενοι] ὁ δὲ Κόβητος πιθόμενοι.—χεῖρον] ἐπὶ. ἢ ἡμῖν πειθόμενοι. — ὅπως . . βουλεύσησθε] μετὰ τὴν τελικὴν μετοχὴν τίθεται τελικὴ πρόταση (ὅρα σημ. Α', 72, 1). ὁ δὲ Κόβητος ἐκλαμβάνων τὸ ὅπως τροπικὸν γράφει «*βουλεύσασθε*».—καὶ ἅμα βουλόμενοι] μετεβλήθη ἡ σύνταξις ἀπὸ παρεμφατ. ἐγκλίσεως εἰς μετοχὴν αἰτιολογικήν, πρβλ. «*τεκμαιρόμενος ὅτι ἀκριβοῦτές τε ἦσαν καὶ ὁρῶν*» (Α', 1, 1).—περὶ τοῦ παντὸς λόγου τοῦ ἐς ἡμᾶς καθεστῶτος]=περὶ τοῦ ὅλου τῶν καθ' ἡμῶν κυκλοφορούντων λόγων, περὶ ὅλης τῆς καθ' ἡμῶν ἐσχηματισμένης κατηγορίας. Δὲν ἐννοεῖ δὲ τὰς εἰρημένας τῶν Κορινθίων κατηγορίας, ἀλλὰ γενικῶς περὶ τῆς καθόλου δυσμενοῦς κρίσεως τῆς ἀπὸ πολλοῦ κατὰ τῶν Ἀθηναίων ἐπικρατησάσης. Ὁ δὲ Ἐρυερδὴν ἀντὶ τοῦ *λόγου* γράφει *ψόγου*. Περὶ δὲ τῆς ἐς ὅρα Α', 68, 1.—οὔτε ἀπεικότως] λιτότης=εἰκότως (δικαίως), τίθεται δὲ πάντοτε μετὰ προηγουμένην ἄρνησιν (πρβλ. Β', 8, 1. Ϛ', 55, 2. Η', 68, 4).—ἃ κεκτήμεθα] ἦγον τὴν τῶν Ἑλλήνων ἀρχήν (Σχολ.).—ἥ τε πόλις] μετὰ τὸ οὔτε τίθεται τὸ τέ (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 488). ἀξία λόγου] = ἀξιέπαινος (Σχολ.), περὶ τούτου δὲ λέγει εὐθὺς (73, 2—74), περὶ δὲ τοῦ «*οὐκ ἀπεικότως ἔχομεν*» (75—77).

§ 2. Καὶ . . μέν . . δή] δι' αὐτῶν γίνεται μετάβασις εἰς τὰ καθ' ἕκαστα (πρβλ. Α', 69, 3).—τὰ πάνυ παλαιὰ] τὰ κατὰ Ἀμφίονας καὶ Θρᾷκας καὶ Βροκλείδας φησίν (Σχολ.).—ὧν] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *μάρτυρες*.—ἀκοαὶ λόγων] τὸ λόγων γενικὴ ἐξ ἀντικειμένου τοῦ ἀκοαὶ=λόγοι ἀκουσθέντες· πράγματα ἐκ λόγων ἀκουσθέντα (πρβλ. Α', 20, 1).—ἢ ὄψις τῶν ἀκουσομένων] γενικὴ ἐξυποκειμένου=ἡ ὀφθαλμὸς τῶν ἀκουσομένων—ὧν μάρτυρές εἰσι τοῖς ἀκουσομένοις ἀκοαὶ λόγων μᾶλλον ἢ ὄψις. Ὁ Βεκκῆρος, Κρυγῆρος, Κόβητος καὶ Ἐρυερδὴν γράφουσιν *ὄψεως*, ἀλλὰ τὴν εὐρυθμίαν ὁ Θουκυδίδης ἐνίοτε ἀποφεύγει (πρβλ. Β', 84, 3. Γ', 66, 2), ὡς καὶ ὁ Τάκιτος, ὡς «(*vetitum*) quod visum arceret, auditus non adimeret (Annal. XIII, 5). Ἀντὶ δὲ τοῦ «*τῶν ἀκουσομένων*» ὁ Νεβῆρος γράφει «*τῶν αἰσθησομένων*».—αὐτοὶ ξύνιστε] τὸ μὲν *οἶδα*—γινώσκω τι·ἐξ ἀκοῆς ἢ ἐκ πληροφορίας ἄλλων, τὸ δὲ *σύνοιδα*=γινώσκω τι ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως καὶ αὐτόπτης καὶ αὐτήκοος αὐτὸς γενόμενος, πρβλ. «*τὰ μὲν ἄλλ' ἔγωγε οὐκ οἶδα οὐδὲ λέγω φλαῦρον οὐδὲν οὐδὲ σύνοιδα*» (Δημ. 20, 13).— δι' ὄχλου μᾶλλον ἔσται] τὸ δι' ὄχλου εἶναι=ὀχληρὸν εἶναι, πρβλ. «ὄχλος καὶ τὸ πλῆθος καὶ ἡ ὄχλησις· λέγε οὖν ὄχλον καὶ μὴ ὄχλησιν» (Θωμ. Μάγιστρ. σ. 667, 7) καὶ «δι' ὄχλου τοῦδε' ἀντὶ τοῦ "θεωμένου"» (Ἀριστοφ. Ἱππκλ. 888), πρβλ. καὶ «διὰ φθόνου εἶναι» (Ϛ', 34, 2. 59, 2), «δι' ἀνάγκης εἶναι» (Ζ', 48, 3), κτλ. Ὁ δὲ δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως εἶναι τὸ «ἢ ἠδέα» ὡς ἀντίθετον τοῦ «δι' ὄχλου», κατὰ δὲ τὸν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀφορῶντες ἐρῶμεν, ἐπ' ὠφελίᾳ ἐκινδυνεύετο, ἧς τοῦ μὲν ἔργου μέρος μετέσχετε, τοῦ δὲ λόγου δεῖ πάντος, εἴ τι ὠφελεῖ, στερισκώμεθα. Τὴν δὲ οὐ παραχρῆμα γένεσιν ἀλλὰ τὴν ἐκ τοῦ χρόνου προκοπὴν τῆς ὠφελείας ἐκ τῶν ἔργων ἔστιν ἰδεῖν μᾶλλον ἢ τῶν λόγων. Ἐν γὰρ τοῖς ἔργοις ἡ τῶν πραγμάτων ἀκολουθία τὸ βέβαιον ἔχει, ἐν δὲ τοῖς λόγοις ἡ τῶν ἀκουόντων εὐμάρεια τὸ πιστόν. Ἐπεὶ οὖν ἐν τοῖς ἔργοις ἐσμὲν ἤδη τῆς ὠφελείας μάλλον ἐνεκα, ἢ μαρτυρίου καὶ ὀνλωσεως πρὸς οὓς ἡμῖν πολιτ μὴ ἐν βουλευομένοις ὁ ἀγὼν καταστήσεται. Φαμὲν γὰρ Μαραθωνίοις μόνοι προκιν-

ἦτο καὶ πολὺ ἀναγκαία ἐν τῷ ἀορίστῳ μετέσχετε, ὅστις εἶναι ἐναρκτικὸς = μέτοχοι ἐγένεσθε (πρβλ. Α', 3, 2. Β', 72, 1). — τοῦ δὲ λόγου μὴ παντὸς . . στερισκώμεθα] = μὴ στερισκώμεθα δὲ (= ἂς μὴ στερώμεθα δὲ) παντὸς τοῦ λόγου τῆς ὠφελείας. Κακῶς ὑπό τινων τὸ λόγου ἑρμηνεύεται διὰ τοῦ φήμης, ἐπαίνου, διότι ἐνταῦθα = τὸ λέγειν τὴν ὠφέλειαν. — εἴ τι ὠφελεῖ] ὅηλ. ὁ λόγος = εἴ τινα ὠφέλειαν ὁ λόγος παρέχει.

§ 3. ῥηθησεται] μᾶλλον συνηθέστερος τοῦ λεχθήσομαι φερόμενος καὶ ἐν Η', 66, 1 μεθ' ὑποκειμ. ὁ λόγος. — οὐ παραιτήσεως . . ἕνεκα] = οὐχὶ ἕνεκα τοῦ αἰτεῖν συγγνώμην (Σχολ.). Μεταχειρίζεται δ' ἐνταῦθα τὰ οὐσιαστικὰ παραιτήσεως, μαρτυρίου καὶ δηλώσεως ἀντὶ τῶν συναφῶν ἀπαρεμφάτων. — ἢ μαρτυρίου] = ἢ ἕνεκα μαρτυρίου (ἀποδείξεως), πρβλ. «μαρτύριον κρεῖττον ἢ μαρτυρία. Θουκυδίδης· μετὰ ἀοιμήτου μαρτυρίου» (Θωμ. Μάγιστρ. ἐν λ.), πρβλ. Α', 33, 1. — πρὸς οὓς ἡμῖν] περὶ τῆς θέσεως τοῦ ἡμῖν παραβαλε «πρὸς οἵους ἡμῖν Ἀθηναίους ὄντας, ὁ ἀγὼν ἔσται» (Α', 70, 1. — μὴ ἐν βουλευομένοις] = ἐὰν μὴ ἐν βουλεύησθε. — ὁ ἀγὼν κατασταθήσεται] = γενήσεται. ἔσται.

§ 4. φημὶ γὰρ] ὁ γὰρ διαπραγτικός. — Μαραθῶνι] ἐν τούτῳ δὲν τίθεται ἡ ἐν πρόθεσις (πρβλ. Ἀριστοφ. Ἀχ. 696. Πλατ. Μενέξ. 245. α'. Δημ. 13, 24, 18, 208), ἡμαρτημένον δ' εἶναι παρὰ Θουκυδίδῃ (Δ', 18, 4 καὶ Β', 34, 5) τὸ μετὰ τῆς ἐν κοινῷ γραφόμενον (ὁρα Κόβητ. παρὰ Λογ. Ἑρμ. Κόντ. Τ. Α', σ. 240—246. 1. Ζηκίδ. Συντ. § 134). — μόνοι] δὲν γίνεται μνεία τῶν χιλίων Πλαταιῶν, οἵτινες καὶ ὑπὸ Προδότου δὲν μνημονεύονται (Θ', 27) καὶ Δίωνος τοῦ Χρυσοστόμου (73, 6). — προκινδυνεῦσαι τῷ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δυνεῦσαι τῷ βαρβάρῳ καὶ ὅτε τὸ ὕστερον ἦλθεν, οὐχ ἱκανοὶ ὄντες κατὰ γῆν ἐσβάντες ἐς τὰς ναῦς πανδημεὶ ἐν Σαλαμῖνι ξυνναυμαχῆσαι, ὅπερ καὶ ἐποίησε· νικηθεὶς γὰρ ταῖς ναυσὶν (ὡς οὐκέτι αὐτῷ ὁμοίας οὔσης τῆς δυνάμεως) κατὰ τάχος τῷ πλείονι τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησεν.

74. « Τοιούτου μέντοι ξυμβάντος τούτου καὶ σαφῶς δηλωθέντος ὅτι ἐν βαρβάρῳ] ἐν τῇ πρὸ ὑπάρχει ἢ ἡ σημασία τοῦ πρὸ τῶν ἄλλων, πρὶν οἱ ἄλλοι ἔλθωσιν, ἢ ὑπὲρ τῶν ἄλλων ὡς πρόμαχοι τῆς Ἑλλάδος, πρβλ. Σχολ. «πρὸ τῆς Ἑλλάδος κινδυνεῦσαι = μετὰ κινδύνου μαχέσασθαι τῷ βαρβάρῳ» καὶ «μὰ τοὺς Μαραθῶνι προκινδυνεύσαντας» (Δημ. 18, 208) καὶ Ζ', 56, 3. Ἡ δὲ δοτικὴ τῷ βαρβάρῳ ἐτέθη διὰ τὸ μάχεσθαι τὸ περιεχόμενον ἐν τῷ προκινδυνεῦσαι. — πανδημεὶ] πλὴν ὀλίγων ἐν τῇ ἀκροπόλει μεινάντων (Ἡροδ. Η', 51), πρβλ. τὸ ψήφισμα τῶν Ἀθηναίων «εἶην μὲν πόλιν παρακαταθέσθαι τῇ Ἀθηνᾷ τῇ τῶν Ἀθηνῶν μεδεούσῃ, τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ πάντας ἐμβαίνειν εἰς τὰς τριήρεις, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας καὶ ἀνδράποδα σῴζειν ἕκαστον ὡς ἂν δύνηται» (Πλουτ. Θεμιστ. Γ', 2. πρβλ. καὶ Ἡροδ. Η', 41). Ὁ δὲ Ἐρουερδὴν παρὰ τὴν παράδοσιν (ὅρα Ἡρῳδιαν. Τ. Β', σ. 464, 11 Lentz καὶ Stahl Quaest. Gramm. σ. 41) προτιμᾷ νὰ γράψῃ πανδημεί. — ξυνναυμαχῆσαι] = σὺν τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι ναυμαχῆσαι ἢ κοινῇ μεθ' ὑμῶν ναυμαχῆσαι, ὅπερ ἀντιτίθεται τῷ μόνοι. — ἔσχε] = ἐπέσχε. διεκώλυσε (Σχολ.), πρβλ. Ἡροδ. Α', 158. Ε', 101. Η', 110. Ξεν. Ἀναβ. Γ', ε', 11. Διὰ δὲ τὴν περιεχομένην ἄρνησιν τοῦ ἔσχε λαμβάνει τὸ ἀπαρέμφ. τὸ μή, ὡς «Ἀριστόδικος ἔσχε μὴ ποιῆσαι ταῦτα Κυμαίους» (Ἡροδ. Α', 158), σπανίως δὲ τίθεται ἄνευ τοῦ μή, ὡς «σχήσω σε πηδᾶν» (Εὐρ. Ὀρ. 263)· ὅρα Γ'. Ζηκιᾶ. Συντ. § 419. — κατὰ πόλους] ἢ κατὰ σημ. διανέμησιν = ἑκάστη πόλει. — ἀδυνάτων ἂν ὄντων] ὅηλ. Πελοποννησίων, ὅπερ ἐξάγεται ἐκ τοῦ εἰρημένου Πελοπόννησον = ἐπεὶ ἀδύνατοι ἂν ἦσαν οἱ Πελοποννήσιοι (εἰ κατὰ πόλεις ἐπέπλει ὁ βάρβαρος), πρβλ. σημ. Α', 11, 2. Κατ' ἄλλους δὲ ἐννοεῖται τὸ ὑμῶν. — πρὸς ναῦς] = ἐναντίον νεῶν. — ἀλλήλοις ἐπιβοηθεῖν] ἡ ἐπὶ σημαίνει κοινωνίαν (πρβλ. ἐπιμιγνύναι, ἐπιμαχία, ἐπιμαχεῖν, ἐπιγαμία, κτλ.) κατ' ἄλλους δὲ τὸ ὕστερον.

§ 5. τεκμήριον . . αὐτὸς ἐποίησε] πρβλ. «καὶ Ξέρξης αὐτὸς ἐμαρτύρησεν (ὅτι ἡ τότε σωτηρία τοῖς Ἕλλησιν ἐκ τῆς θαλάττης ὑπῆρξε)· τῆς γὰρ πεζῆς δυνάμεως ἀθραύστου διαμενούσης ἔργῳ μετὸ τὴν τῶν νεῶν ἧτταν, ὡς οὐκ ὢν ἀξιόμαχος» (Πλουτ. Θεμιστ. Δ', 4—5). Τὸ δὲ τεκμήριον ποιῶ = τεκμηριῶ (ὅρα Γ'. Ζηκιᾶ. Λεξ. Ἀττικ. Ῥημ. σ. 475). — νικηθεὶς γὰρ] ὁ γὰρ διασαφητικός. — ὁμοίας] = ἰσοπάλου, ἀντιπάλου, ἀξιομάχου, πρβλ. καὶ Β', 89, 2 καὶ παρ' Ἡροδότῳ τὸ παρόμοιος μεθ' ὁμοίας σημασίας (Θ', 96). Τὸ δὲ ὡς περιέχει ὑποκειμ. γνώμην = ἡγούμενος ὅτι οὐκ ἦν πλέον ἡ δύναμις αὐτοῦ ἰσόπαλος, ἀξιόμαχος. — κατὰ τάχος] ὅρα Α', 71, 4. — τῷ πλέονι τοῦ στρατοῦ] = λαβὼν τὸ πλέον τοῦ στρατοῦ (Σχολ.) παραβαλλόμενον πρὸς τὸν μετὰ Μαρδονίου καταλειφθέντα στρατόν. Τὸ δὲ πλέονι δύναται νὰ ᾖ καὶ ἀρσενικοῦ καὶ οὐδετέρου γένους (πρβλ. Α', 2, 3, 5, 1, 118, 2. Γ', 35, 2. Ε', 114, 2) καὶ εἶναι δοτικὴ τῆς συνοδείας.

Κεφ. 74. Ἡ τῆς Ἑλλάδος σωτηρία προῆλθεν ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πλοίων ἡμῶν, ἐκ τῆς ὀξυτοίας τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ τῆς ἡμετέρας προθυμίας.

§ 1. Τοιούτου] εἶναι κατηγορούμενον καὶ

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ταῖς ναυσὶ τῶν Ἑλλήνων τὰ πράγματα ἐγένετο, τρία τὰ ὠφελιμώτατα ἐς αὐτὸ παρεσχόμεθα, ἀριθμόν τε νεῶν πλείστον καὶ ἄνδρα στρατηγὸν ξυνετώτατον καὶ προθυμίαν ἀκνοτάτην· ναῦς μέν γε ἐς τὰς τριακοσίας ὀλίγῳ ἐλάσσους τῶν δύο μοιρῶν, Θεμιστοκλέα δὲ ἄρχοντα, ὃς αἰτιώτατος ἐν τῷ στενῷ ναυμαχῆσαι ἐγένετο, ὅπερ σαφέστατα ἔσωσε τὰ πράγματα, καὶ αὐτοὶ διὰ

ἰσοῦται σχεδὸν τῷ αὖτως· τὸ δὲ τούτου ὑποκείμ., περὶ δὲ τοῦ κεφαλαίου τούτου ὅρα Ἀριστείδ.Παναθ.I,σ 131 κ.ἑ.—καὶ σαφῶς δηλωθέντος ὅτι] τὸ δηλωθέντος ὂν ἀνήκει εἰς τὸ τούτου, ἀλλὰ κεῖται ἀπροσώπως, ὡς τὸ λατιν. cognito καὶ τὸ «αἰεὶ καθεστῶτος» (Α', 76, 2), «ἀγγελθέντος» (Ϛ', 58,1). ὁ δὲ Ἐρουερδὴν προτιμᾷ νὰ γραφῇ «δηλωθέν».—ἐν ταῖς ναυσὶ.. ἐγένετο]= «ἡ τότε σωτηρία τοῖς Ἕλλησιν ἐκ τῆς θαλάττης ὑπῆρξεν» (Πλουτάρχ. Θεμιστ. Δ',4). Τὸ ἔν τινι εἶναι = ἔκ τινος ἐξαρτᾶται (πρβλ.Σοφ.Οἰδ.Τ.344.Εὐρ.Ἰκ.732. Ἀριστοφ Λυσ.30.Ξεν.Οἰκ.ζ',14.κτλ.).—τὰ πράγματα] συναπτέον μετὰ τοῦ «τῶν Ἑλλήνων», τὸ δὲ τὰ πράγματα (πρβλ. καὶ Α', 140,1.Β',65,10.Γ', 93,3,κτλ.)= summa rerum, ἡ σωτηρία.—τρία τὰ ὠφελιμώτατα]πρβλ. καὶ Γ', 10,2.—ἐς αὐτό] συναπτέον μετὰ τοῦ «τὰ ὠφελιμώτατα» καὶ «ἐς τὸ ἐν ταῖς ναυσὶ τὰ πράγματα γενέσθαι (πρβλ.Β', 53,2.Δ',64,1).—παρεσχόμεθα] = παρέσχομεν ἐκ τῶν ἡμῶν αὐτῶν.—καὶ ἄνδρα στρατηγὸν ξυνετώτατον] καὶ ἐν Α', 138 ποιεῖται ὁ Θουκυδίδης ἔπαινον τοῦ Θεμιστοκλέους, πρβλ. καὶ «Θεμιστοκλέης ἐδοξώθη εἶναι ἀνὴρ πολλὸν Ἑλλήνων σοφώτατος» (Ἡροδ. Η', 123), ἐνταῦθα δὲ διὰ τὴν συμμετρίαν ὤφειλε νὰ εἴπῃ «καὶ ἀνδρῶν στρατηγὸν ξυνετώτατον.—ἀοκνοτάτην] πρβλ.Α', 70,4. —μέν γε] ὅρα Α', 40,4.—ναῦς] ὀηλ. παρεσχόμεθα, ὅπερ ἐννοητέον καὶ εἰς τὸ Θεμιστοκλέα. — ἐς τὰς τριακοσίας] τινὲς τῶν χειρογράφων ἔχουσι «τετρακοσίας», ὅπερ διατηρεῖ ὁ Κλασσήνιος. Ὁ Ἡρόδοτος λέγει τὰς ναῦς τῶν Ἑλλήνων 378 (Η', 48), οἱ δὲ ἄλλοι λέγουσι ταύτας 300 (Αἰσχύλ. Πέρσ. 338. Δημ. 14, 29. 18, 238. Nep. Them. 3. Διόδωρ. ΙΕ', ση', 4), τούτων δὲ παρέσχον οἱ Ἀθηναῖοι 200 (Ἡροδ.Η',61), 180 μὲν μεταχειριζόμενοι αὐτοὶ (Ἡροδ. Η', 41—44.Πλούτ.Θεμιστ.ΙΔ', 1), 20 δὲ δόντες τοῖς Χαλκιδεῦσι (Ἡροδ.Η', 1), διὸ καὶ λέγεται περὶ τῶν Ἀθηναίων ὅτι ἦσαν «κεκτημένοι τριήρεις διπλασίας ἢ σύμπαντες» (Ἰσοκρ.4, 107,πρβλ. καὶ § 98) καὶ «τριήρων τριακοσίων αὐσῶν τῶν πασῶν, τὰς διακοσίας ἡ πόλις παρέσχετο» [Δημ. 18,238) καὶ «δύο τοῦ παντὸς μέρη» (Ἀριστείδ.I,σ.133) καὶ «τῶν συμπασῶν τριήρων τὰ δύο μέρη» (αὐτ. σ. 528). Ὁ Δοβραῖος δέ, καθ' ὃν καὶ ὁ Ἐρουερδήν, ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας. Ἡ δὲ ἐς κατά τινας=ἐπὶ μετὰ γενικῆς, κατ' ἄλλους δὲ= ἐκ, καθ' ἡμᾶς δὲ σημαίνει ἀναφοράν.—τῶν δύο μοιρῶν]=τῶν δύο τρίτων. Τὸ ἄρθρον τῶν ἐλλεῖπον ἐκ τῶν χειρογράφων τῶν ἀρίστων δὲν δύναται νὰ παραλειφθῇ (πρβλ. Α', 10, 2. 104, 2. Β', 10, 2.47,2). Ὅτε δὲ ὁ παρονομαστὴς κατὰ μονάδα ἦν μείζων, παρελείπετο (πρβλ. Πλάτ. Νόμ. 844, ε'. Δημ.40,2).—ἐν τῷ στενῷ] ἐν τῷ πορθμῷ τῆς Σαλαμῖνος (Ἡροδ. Η', 60 κ. ἑ. Διόδωρ. ΙΑ', ιε', 4. Πλουτάρχ. Θεμιστ. ΙΔ'),—ναυμαχῆσαι] τὸ μόνον παράδειγμα παρὰ Θουκυδίδῃ τοῦ ἀνάρθρου ἀπαρεμφ. μετὰ τοῦ αἴτιος, ὡς «οἱ δὲ ζῶντες αἴτιοι θανεῖν» (Σοφ. Ἀντιγ. 1173). πρβλ. καὶ Λυσί. 19, 51. Ξεν. Ἑλλ. Ζ', ε', 17.—καὶ αὐτοὶ] μετ' αὐτὸ ὁ Κάμπιος θέλει νὰ προστεθῇ ὁ δέ, εἶναι δὲ=ὑμεῖς αὐτοί, ἐννοητέον ὅτι τὸ ὂν ἐκ τοῦ ἡγουμένου δε=καὶ ὂν αὐτοί.. ἐτιμήσατε, τὸ δὲ ἄνδρα ξύ-

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦτο δὴ μάλιστα ἐτιμήσατε ἄνδρα ξένον τῶν ὡς ὑμᾶς ἐλθόντων. Προθυμίαν δὲ καὶ πολὺ τολμηροτάτην ἐδείξαμεν, οἵ γε, ἐπειδὴ ἡμῖν κατὰ γῆν οὐδεὶς ἐβοήθει, τῶν ἄλλων ἕως μέχρι ἡμῶν δουλευόντων, ἠξιώσαμεν ἐκλιπόντες τὴν πολιν καὶ τὰ οἰκεῖα διαφθείραντες μηδὲν ὡς τῶν περιλοίπων συμμάχων κοινὸν πρόσοφ λιπεῖν μηδὲ ἐρχεδασθέντες ἀχρεῖοι αὐτοῖς γενέσθαι, ἀλλ ἐσβάντες ἐς τὰς ναῦς κινδυνεῦσαι καὶ μὴ ὀργισθῆναι ὅτι ἡμῖν οὐ προετιμωρήσατε. Ὥστε φαμεν οὐχ ἧσσον αὐτοὶ ὠφελῆσαι ὑμᾶς ἢ τυχεῖν τούτου. Ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀπό τε οἰκουμέ-

*νον» εἶναι παράθεσις = ὄντα ἄνδρα ξένον. Ὁ δὲ Κλασσήνιος κατὰ τὸ Οὐατικανικὸν χειρόγρ. γράφει «καὶ αὐτὸν» = καὶ ὄν. — διὰ τοῦτο δή] τὸ δὴ συναπτέον μετὰ τοῦ τοῦτο, ὁ δὲ Κόβητος ἔγραψε «διὰ τοῦτο μάλιστα δή». — ἐτιμήσατε] περὶ τοῦ πράγματος ὅρα Ἡρόδ. Η', 124. Πλούταρχ. Θεμιστ. ΙΖ', 2.

§ 2. καὶ πολὺ] ὁ καὶ ἐπιδοτικός, τὸ δὲ πολὺ ἐπιτείνει τὸ ὑπερθετικόν (πρβλ. Η', 68,3. 89,3). — οἵ γε] περιέχει αἰτίαν = διότι ἡμεῖς. — οὐδεὶς ἐβοήθει] περὶ τοῦ πράγματος ὅρα Ἡρόδ. Η', 40. Πλουτάρχ. Θεμιστ. Θ', 2—3. — τῶν ἄλλων μέχρι ἡμῶν] «Μακεδόνων, Θεσσαλῶν, Λοκρῶν, Βοιωτῶν, Φωκέων· μέχρι τῆς πόλεως ἡμῶν» (Σχολ.) = μέχρι τοῦ μέρους, ἔνθα ἡμεῖς ἐσμεν. — δουλευόντων] χρονικὴ μετοχή = ὑπὸ τοῖς βαρβάροις γεγενημένων (Ἰσοκρ. 4,93). — ἠξιώσαμεν] = ἄξιον ἐκρίναμεν (Σχολ.), καθῆκον ἐνομίσαμεν. — τὰ οἰκεῖα διαφθείραντες] «τὰ διαφθείραντες τινές φασι τὸ διαφθαρῆναι ἐάσαντες. . Τὰ οἰκεῖα διαφθείραντες οὐκ ἐπὶ τῆς πόλεως εἴληπται, ἀλλ' ἐπὶ τῶν σκευῶν τῶν ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ τῆς ἄλλης περιουσίας, ἣν οὐκ ἦν δυνατὸν ὑπεκθέσθαι οὐδὲ ἐν ταῖς ναυσὶ φέρειν» (Σχολ.) = θυσιάσαντες, ὡς κοινῶς λέγομεν. — μηδ' ὅς] = μηδὲ οὕτως, μηδὲ τότε ὅτε εἰς τοιαύτην κατάστασιν ἡμεν (ὅτε ἐξελίπομεν τὴν πόλιν καὶ διεφθείραμεν τὰ οἰκεῖα), τὸ δὲ ὡς ἀνανεοῖ τὴν ἔννοιαν τῶν μετοχῶν ἐκλιπόντες καὶ διαφθείραντες. — τὸ κοινὸν] = τὴν κοινὴν σωτηρίαν (πρβλ. Α', 91,8. Γ', 37,4). — προλιπεῖν] τὸ προλείπω τινὰ = πορευόμενος εἰς τὰ πρόσω λείπω τινὰ ὀπίσω, ἐξ οὗ προκύπτει ὕστερον ἡ σημασία τοῦ ἐγκαταλείπω τινά, πρβλ. «χώραν μὴ προλείποντες ἣ ἄν τις προσταχθῇ» (Β', 87,8). — σκεδασθέντες] μέσ. διαθέσ. ὑ παθ. ἀόριστος = σκεδάσαντες ἡμᾶς αὐτούς δηλ. εἰς ἄλλας χώρας (Σχολ.), ὁ δὲ μέσος ἀόριστ. ἔχει ἄλλην μεσότητα κατεσκεδασάμην τι (Ξεν. Ἀναβ. Ζ', γ', 32) καὶ ἀπεσκεδασάμην τι (ψ. Πλάτ. Ἀξιόχ. 365, ε'). — ἀχρεῖοι] = ἄχρηστοι, ἀνωφελεῖς (πρβλ. καὶ Β', 40,2), πρβλ. καὶ «τὸ ἀχρεῖον τῆς ἡλικίας» (= ἡ γεροντικὴ ἡλικία. Β', 44,4). — αὐτοῖς] δηλ. τοῖς συμμάχοις. — μὴ ὀργισθῆναι] πρβλ. «οὐδ' ὀργισθέντες τυῖς Ἕλλησιν, ὅτι προυδόθησαν, ἀσμένως ἐπὶ τὰς διαλλαγὰς τὰς πρὸς τοὺς βαρβάρους ὥρμησαν» (Ἰσοκρ. 4,94). — προετιμωρήσατε] = προεβοηθήσατε, πρβλ. «οὐ προσήμυναν οἱ Ἕλληνες, καίπερ τῶν Ἀθηναίων δεομένων εἰς τὴν Βοιωτίαν ἀπαντῆσαι πρὸ τῆς Ἀττικῆς» (Πλουτάρχ. Θεμιστ. Θ', 2).

§ 3. οὐχ ἧσσον] = μᾶλλον (πρβλ. Α', 70,8). — αὐτοὶ] = ἡμεῖς αὐτοί. Τοῦτο δὲ ὁ μὲν Κρυγῆρος ὀβελίζει, ὁ δὲ Κάμπιος καὶ ὁ Ἐρουερδὴν προτιμῶσι τὴν μετάθεσιν αὐτοῦ μετὰ τὸ ἤ = ἢ αὐτοὶ ἐμοὶ δοκεῖν τοῦτον. — τούτου] = τῆς παρ' ὑμῶν ὠφελίας, τοῦ ὠφεληθῆναι. — οἰκουμένων] κατηγορούμενον τοῦ τῶν πόλεων = ὁρμώμενοι ἀπὸ πόλεων κατοικουμένων ὑφ' ὑμῶν, οὗ ἕνεκα εἴχετε συμφέρον νὰ ὑπερασπίσητε ταύτας. Ἀντιτίθεται δὲ εἰς τὸ «τῆς οὐκ οὔσης (γῆς)». — καὶ ἐπὶ τῷ . . νέμεσθαι] συνδέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νων τῶν πόλεων καὶ ἐπὶ τῷ τὸ λοιπὸν νέμεσθαι, ἐπειδὴ ἐδείσατε, ὑπὲρ ὑμῶν καὶ οὐχ ἡμῶν τὸ πλέον, ἐβοηθήσατε· ὥστε γοῦν ἡμεῖς οὐ (ἀπὸ τε τῆς οὐκ οὔσης ἔτι ὁρμώμενοι καὶ ὑπὲρ τῆς ἐν βραχείᾳ ἐλπίδι οὔσης κινδυνεύοντες) ξυνεσώσαμεν ὑμᾶς τε τὸ μέρος καὶ ἡμᾶς αὐτούς. Εἰ δὲ προσεχωρήσαμεν πρότερον τῷ Μήδῳ δείσαντες, ὥσπερ καὶ ἄλλοι, περὶ τῆς χώρας, ἢ μὴ ἐτολμήσαμεν ὕστερον ἐσβῆναι ἐς τὰς ναῦς ὡς διεφθαρμένοι, οὐδὲν ἂν ἔτι ἔδει ὑμᾶς (μὴ ἐχόντας ναῦς ἱκανὰς) ναυμαχεῖν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν ἂν αὐτῷ προεχώρησε τὰ πράγματα ἢ ἐβούλετο.

75. «Ἆρ' ἄξιοί ἐσμεν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ προθυμίας ἕνεκα τῆς τότε καὶ γνώμης ξυνέσεως ἀρχῆς γε ἧς ἔχομεν, τοῖς Ἕλλησι μὴ οὕτως ἀγαν ἐπιτα ἐνταῦθα ἀφετηρία μετὰ τοῦ τέρματος (σκοποῦ)=καὶ ἵνα ταύτας εἰς τὸ ἐξῆς κατοικῆτε (πρβλ. Α', 2, 2).—ἐδείσατε] ἀόριστ. ἐναρκτικὸς=ἤρξασθε δεδιέναι.—καὶ οὐχ ἡμῶν]=καὶ οὐχ ὑπὲρ ἡμῶν. Ἀντ' αὐτοῦ ἔδει νὰ ἦ «ἦ ἡμῶν» (πρβλ. καὶ Α', 120,2).—τὸ πλέον] = μᾶλλον (πρβλ. Α', 36, 1) συναπτέον τῷ ἐβοήθησατε. — γοῦν] πρβλ.σημ.Α',2,5. — οὐ παρεγένεσθε] εἰς βοήθειαν (Σχολ.). — τῆς οὐκ οὔσης ἔτι] ἀπὸ τῆς μὴ ὑπαρχούσης πλέον ὡς πόλεως, ἀντιτίθεται δ' εἰς τὸ «ἀπὸ οἰκουμένων πόλεων» καὶ ἑρμηνεύει τὸ «ἐκλιπόντες τὴν πόλιν». — ὁρμώμενοι] ὁρμητηρίῳ χρώμενοι (πρβλ.Α',144,4.Β',65,2). — ὑπὲρ τῆς ἐν βραχείᾳ ἐλπίδι οὔσης]=ὑπὲρ πόλεως, ἧς ἡ ἀνάκτησις ἐστηρίζετο εἰς μικρὰν ἐλπίδα, ἀντιτίθεται δὲ εἰς τὸ «ἐπὶ τῷ τὸ λοιπὸν νέμεσθαι», τὸ δὲ βραχεία=μικρᾷ (πρβλ. Α', 78, 1).—τὸ μέρος] αἰτιατ. τῆς ἀναφορᾶς=ὅσον ἐν ἡμῖν ἦν, κατὰ τὴν ἡμετέραν δύναμιν, τὸ δὲ ἄρθρον=τὸ ἀνῆκον ἡμῖν (πρβλ. Β', 67, 2), ἀλλαχοῦ δὲ =ἰδία (Α',127,2).

§ 4. προσεχωρήσαμεν] = προσήλθομεν (Σχολ.).—ὥσπερ καὶ ἄλλοι] δηλ. προσεχώρησαν δείσαντες. — περὶ τῆς χώρας] ὅρα τημ.Α', 67,1.—ἢ μὴ]=ἢ εἰ μή.—ἐσβῆναι ἐς τὰς ναῦς] «ἀλλὰ μεταναστῆναι εἰς ἄλλην χώραν ὡς ἀπόλιδες (Σχολ.).—ὡς διεφθαρμένοι] ἡγούμενοι ἡμᾶς αὐτοὺς διεφθαρμένους, τὰ οἰκεῖα διαφθείραντας (§ 2). —οὐδὲν ἂν ἔτι ἔδει]—δὲν θὰ ἦτο πλέον ἀνάγκη ὑμεῖς νὰ ναυμαχῆτε. Ταῦτα δὲ μετ' εἰρωνείας. —μὴ ἔχοντας ναῦς ἱκανὰς] «δέκα γὰρ εἶχον μόνας ναῦς» (Σχολ. καθ' ἡσυχίαν]=ἀμαχητί (Σχολ.).—αὐτῷ=τῷ Μήδῳ.—προεχώρησε τὰ πράγματα] =ὠλ ἐπήγαινον καλὰ τὰ πράγματα αὐτοῦ. Κακῶς ὁ Κρυγῆρος ὠβελίζει τὸ «τὰ πράγματα» ἐκλαμβάνων τὸ προχωρεῖν ἀπροσώπως (πρβλ.Α', 109,3), πρβλ. «ὥστε τι προχωρεῖν οἷόν τε ἔσται τῶν πραγμάτων». —ἢ ἐβούλετο] δηλ. προχωρεῖν αὐτῷ τὰ πράγματα.

Κεφ. 75. *Ἐπὶ τῇ ἡγεμονίᾳ ἡμῶν οὐδάλως δίκαιόν ἐστιν ἵνα ἀπεχθανώμεθα, διότι ἐκ τῶν περιστάσεων καὶ ἀνελόμενοι αὐτὴν καὶ μετεχειρισάμεθα αὐστηρότητα.*

§ 1. Ἆρ' ἄξιοί ἐσμεν] τὸ ἆρα τίθεται πολλάκις ἐν ἐρωτήσει, καθ' ἣν μᾶλλον ἥρμοζε τὸ ἆρ' οὐ, ὡς «ἆρ' ὑμῖν δοκεῖ ὁ τῶν θεῶν τύραννος ἐς τὰ πάνθ' ὁμῶς βίαιος εἶναι» (Αἰσχύλ.Προμ.735).—μὴ δέν σας φαίνεται . . ; πῶς δὲν . . ; ποῦπο? «ἆρ' οἶσθα ὅτι πλουσιώτατος εἶ ἀνθρώπων» (Ξέν. Συμπ. γ',13); Ἄνευ δ' ἐρωτήσεως =ἄξιοι ἄρα ἐσμὲν ἕνεκα τῆς ἀρετῆς ἡμῶν μὴ φθονεῖσθαι τῆς ἀρχῆς (Σχολ.). —καὶ γνώμης ξυνέσεως]=καὶ ἕνεκα τῆς συνέσεως τῆς γνώμης=ἕνεκα τῆς συνέσεως τῆς ἡμετέρας ἀποφάσεως (Κλασσ.Ἴντος).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὀρθόνως διακεῖσθαι; Καὶ γὰρ αὐτὴν τήνδε ἐλάβομεν οὐ βιασάμενοι, ἀλλ' ὑμῶν μὲν οὐκ ἐθελησάντων παραμεῖναι πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τοῦ βαρβάρου, ἡμῖν δὲ προσελθόντων τῶν ξυμμάχων καὶ αὐτῶν δεηθέντων ἡγεμόνας καταστῆναι. Ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου κατηναγκάσθημεν τὸ πρῶτον προαγαγεῖν αὐτὴν ἐς τόδε, προαιρέσεως (Σχολ.), ἕνεκα τῆς συνετῆς γνώμης τῆς ὑπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους μὲν δοθείσης (Α', 74,1), ὑφ' ἡμῶν δὲ ἐκτελεσθείσης (Πόππος), κακῶς δὲ ὁ Κρυγῆρος ἑρμηνεύει τὸ *γνώμης* διὰ τοῦ «νοῦ, πνεύματος», μάτην δὲ καὶ ὁ Δοβραῖος, καθ' ὃν καὶ ὁ Ἑρουερδὴν καὶ ὁ Κροάζετος, ὠβέλισε τὸ «ξυνέσεως» ὡς σχόλιον, διότι τὸ «γνώμης ξυνέσεως»=γνώμης ξυνετῆς.—ἀρχῆς γε] τινὲς δὲ τῶν χειρογράφων «ἀρχῆς τε», ὅπερ οὐχὶ ὀρθόν, διότι δὲν συνδέεται ἡ γενικὴ αὕτη πρὸς τὰς ἡγουμένας γενικὰς τὰς ἐκ τοῦ *ἕνεκα* ἐξαρτωμένας, ἀλλ' εἶναι γενικὴ αἰτιολογ. τοῦ *ἐπιφθόνως διακεῖσθαι*, τὸ δὲ ἀρχὴ=ἡγεμονία.—ὃς ἔχομεν] καθ' ἕξιν ἀντὶ τοῦ «ἣν ἔχομεν».—ἐπιφθόνως διακεῖσθαι]=ὀρθονεῖσθαι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, πρβλ. καὶ «ὑπόπτως τῷ πλήθει διὰ δόξαν δεινότητος διακείμενος» (=ὑποπτευόμενος. Η', 68, 1). Τὸ *διάκειμαί τινι* δὲν σημ. μόνον τὸ διατίθεμαι πρός τινα, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ τὸ τίνι διατίθεσει τις πρός με, διάκειται (πρβλ. Ξεν. Ἀν. Β', ε', 27, Ἀπομ. Γ', ε', 5). Τὸ δ' *ἐπίφθονος* καὶ *ἐπιφθόνως* μετὰ παθητ. ἐννοίας. Περὶ ὅλου τοῦ χωρίου πρβλ. ς', 82. 83.

§ 2. Καὶ γὰρ] ὁ καὶ εἰς τὴν μετὰ τὸ γὰρ λέξιν.—αὐτὴν τήνδε] ὁλη. τὴν ἀρχήν, τὴν ἡγεμονίαν.—ἐλάβομεν] οὐχὶ ἐκτησάμεθα, ἀλλ' ἐλάβομεν αὐτὴν ὡς ἐν μέσῳ κειμένην καὶ καταλειφθεῖσαν ὑφ' ὑμῶν.—ἐθελησάντων . . προσελθόντων] αἰτιολογ. μετοχαί.—παραμεῖναι]=μεῖναι μέχρι τέλους (πρβλ. Γ', 10,2. ς', 61,5. Ζ', 15,1), περὶ δὲ τοῦ πράγματος πῶς ἀπέστησαν τῶν κατὰ Περσῶν πολέμων οἱ Σπαρτιᾶται ὄρα Α', 95.—πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τοῦ βαρβάρου] σημαίνονται διὰ τούτου φρουριὰ κατεχόμενα ὑπὸ τῶν Περσῶν εἰς διάφορα μέρη τῆς Θρᾴκης καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, ὡς ἡ Ἠιών, ὁ Δορίσκος (Ἡροδ. Ζ', 107), κτλ. (Πόππος)=πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τῆς δυνάμεως τοῦ βαρβάρου, πρὸς τὴν ὑπολειφθεῖσαν δύναμιν, πρβλ. «ἀπολιπόντων μὲν ὑμῶν (Σπαρτιατῶν) ἐκ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου, παραμεινάντων δὲ ἐκείνων (Ἀθηναίων) πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τῶν ἔργων» (Γ', 10,2). Ὁ δὲ Σχολ.=«πρὸς τὴν ὑπολειφθεῖσαν μάχην· ἕως γὰρ Μυκάλης μόνον ἦλθον οἱ Λακεδαιμόνιοι».—καὶ αὐτῶν] =καὶ ἐκουσίως, ἀφ' ἑαυτῶν, sua sponte, ultro.

§ 3. Ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου]=«ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τοῦ πράγματος· λέγει δὲ τῆς ἀρχῆς· ὁ γὰρ ἄρχων ἀεὶ μισεῖται» (Σχολ.). Ὁ δὲ Κρυγῆρος τιθεὶς πρὸ αὐτοῦ ὑποστιγμὴν γράφει «ἐξ αὐτοῦ δή τοῦ ἔργου», ὁ δὲ Βάϋαμος ὠβελίζει καὶ τὸ *δή*, ὥστε τὸ *κατηναγκάσθημεν* νὰ συνδέηται μετὰ τοῦ «ἀλλ' ὑμῶν» κτλ.—κατηναγκάσθημεν] =ὅλως ἠναγκάσθημεν.—τὸ πρῶτον] ἀντιτίθεται εἰς τὸ «καὶ οὐκ ἀσφαλὲς ἔτι ἐδόκει εἶναι»=ἔπρεπε πρῶτον νὰ ἔχωσι ταύτην τὴν ὑπεροχήν, ἔπειτα δὲ νὰ διατηρήσωσι ταύτην.—προαγαγεῖν] τὸ *προάγειν* (πρβλ. καὶ Α', 144, 4)=αἴρειν (ς', 18,6).—ἐς τόδε]=εἰς τὸν νῦν βαθμόν, εἰς τὸ νῦν μέγεθος προεβίβασαν τὴν ἀρχήν (πρβλ. Α', 144, 4. ς', 18,6).—ὑπὸ δέους] τοῦ βαρβάρου ἢ τῶν κακῶς παθόντων ἐν τῇ ἀρχῇ ὑπηκόων (Σχολ.), ἡ πρώτη ἑρμηνεία εἶναι προτιμοτέρα, ἵνα μὴ ἡ αὐτὴ ἔννοια (§ 4) ἐπαναλαμβάνηται (Πόππος).—Ἡμεῖς προτιμῶμεν νὰ λάβωμεν αὐτὸ γενικῶς περὶ παντός, ὅπερ ἠδύνατο νὰ σαλεύσῃ τὴν ἀσφάλειαν τῶν Ἀθηνῶν.—καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μάλιστα μὲν ὑπὸ δέους, ἔπειτα δὲ καὶ τιμῆς ὕστερον καὶ ὠφελίας. Καὶ οὐκ ἀσφαλὲς ἔτι ἐδόκει εἶναι, τοῖς πολλοῖς ἀπηχθημένους καὶ τινῶν καὶ ἤδη ἀποστάντων κατεστραμμένων, ὑμῶν τε ἡμῖν οὐκέτι ὁμοίως φίλων, ἀλλ' ὑποπτῶν καὶ διαφόρων ὄντων, ἀνέντας κινδυνεύειν (καὶ γὰρ ἂν αἱ ἀποστάσεις πρὸς ὑμᾶς ἐγίγνοντο) πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον, τὰ ξυμφέροντα, τῶν μεγίστων περὶ κινδύνων, τίθεσθαι.

τιμῆς] ἅπαξ λαβόντες τὴν ἡγεμονίαν. — ὕστερον] τὸ ἀσύνδετον μετὰ τοῦ ὕστερον εἶναι σπάνιον, ἀλλ' ὁ Κρυγῆρος τίθησι δὲ μετὰ τὸ ὕστερον. — τῆς ὠφελίας] τοῦ φόρου δηλονότι (Σχολ.), μᾶλλον—τῶν πλεονεκτημάτων, ἅτινα ἔπονται τῇ κτήσει τῆς ἡγεμονίας, ἤτοι τῶν μέσων τῆς ἀναπτύξεως τῆς τε δυνάμεως καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ βίου.

§ 4. *Καὶ οὐκ ἀσφαλὲς ἔτι*] εἰς τοὺς τρεῖς προηγουμένους λόγους προστίθησι τέταρταν τὸν τῆς ἀσφαλείας. Τὸ δὲ «καὶ οὐκ . . ἔτι» = καὶ οὐχὶ πλέον. Ὁ μὲν Βάδαμος γράφει «καὶ γὰρ οὐκ ἀσφαλές», ὁ δὲ Ἑρουερδὴν προτιμᾷ νὰ γραφῇ «ἔπειτα δὲ καὶ τιμῆς καὶ ὠφελείας, καὶ ὕστερον οὐκ ἀσφαλὲς ἔτι ἐδόκει εἶναι.—τοῖς πολλοῖς ἀπηχθημένους]=ἐπειδὴ ἀπηχθήμεθα τοῖς πολλοῖς. Τὸ ἀπέχθάνομαί τινι = ἀπεχθῆς γίνομαί τινι, μισοῦμαι ὑπό τινος, σπανίως δὲ λέγεται καὶ «ἀπεχθάνομαι πρός τινα» (Εὐρ. Μήδ. 290). — *καί τινων καὶ ἤδη ἀποστάντων κατεστραμμένων*]=καὶ ἐπειδή τινες καὶ ἤδη ἀποστάντες κατεστραμμένοι ἦσαν (=ὑποτεταγμένοι ἦσαν), ἡ δὲ μετοχὴ ἀποστάντων εἶναι χρονικὴ τοῦ κατεστραμμένων (πρβλ. καὶ Α', 50, 4: Ϛ', 17, 3). Ἀποστάντας δ' ἴσως ἐννοεῖ τοὺς Ναξίους (Α', 98,4), Θασίους (Α', 100), Σαμίους (Α', 40, 5). — *ἀλλ' ὑπόπτων καὶ διαφόρων*] ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας ὁ Κάβητος. Τὸ ὑπόπτων μετ' ἐνεργ. σημασίας=ὑποπτευόντων ἡμᾶς (suspiciosus) πρβλ. Α', 129,3. Γ', 123,2. Ϛ', 18,3. 86,3. Ἀλλαχοῦ δὲ ἔχει παθητ.=ὑποπτευόμενος (suspectus) πρβλ. Α', 131,2. Η', 45,1.—

διαφόρων] = ἐχθρῶν (Σχολ.). — *ἀνέντας κινδυνεύειν*] τὸ ἀνέντας ἀπολύτως, κακῶς δ' ὑπό τινων ἐννοεῖται ἀντικείμενον «τὴν ἀρχήν» (πρβλ. Α', 76,2)= χαλαρώσαντες ἡμεῖς τοὺς χαλινούς, ὀλιγώτερον ἐπιμελῶς καὶ αὐστηρῶς προσενεχθέντες (πρβλ. Ϛ', 86, 3). Περὶ τῆς ἐννοίας πρβλ. Β', 63, 2. Ϛ', 18,3 καὶ τὸ τοῦ Περιάνδρου ἀπόφθεγμα «τῷ κατ' ἀνάγκην ἄρχοντι καὶ τὸ ἑκουσίως ἀποστῆναι κίνδυνον φέρει» (Στοβ. Ἀνθολ. ΟΓ', 48).— *καὶ γὰρ ἂν*] ἐννοεῖται ἡ ὑπόθεσις «εἰ ἀνεῖμεν» (ὁριστική).

§ 5. *ἀνεπίφθονον*] ἀμεμπτον, ἄψογον (Σχολ.) = τῷ Ὁμηρ. οὐ νεμεσητόν (Ἰλ. Τ, 182. κτλ.).—*τὰ ξυμφέροντα τῶν μεγίστων περὶ κινδύνων εὖ τίθεσθαι*] = νὰ οἰκονομῶσι καλῶς τὰ ἑαυτῶν συμφέροντα, ὅταν πρόκειται περὶ τῶν μεγίστων κινδύνων, εἰς οὓς δύνανται ἄλλως νὰ ἐμπέσωσιν. Ὁ Κρυγῆρος, καθ' ὃν καὶ ὁ Ἑρουερδήν, ὀβελίζει τὸ *κινδύνων*, ὁ δὲ Βάδαμος γράφει «τὰ φρόντα τῶν μεγίστων περὶ κινδύνων εὖ τίθεσθαι», ὁ δὲ Σίντενις ἀντὶ τοῦ «ἀκινδύνων εὖ» τὸ «ἀκινδυνεύσαι» (μετοχή), ὁ δὲ Διέτσιος (Dietsch) «τῶν μεγίστων περὶ μετὰ κινδύνων», τοὐναντίον δὲ ὁ Βενίτζιος καὶ ὁ Ἥρψιος ὑποστηρίζουσι τὸ κινδύνων διὰ τοῦ εἰρημένου κινδυνεύσιν, πρβλ. δὲ καὶ τὰ ὅμοια χωρία (Β', 25,2. 63,1), ἡ δὲ περὶ σημαίνει ἀναφοράν, πρβλ. «πρέπει καὶ συμφέρει τὴν τῶν βασιλέων γνώμην ἀκινήτως ἔχειν περὶ τῶν δικαίων» (Ἰσοκρ. 2. 18). — *εὖ τίθεσθαι*] ὅρα Α', 25,1.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

76. « Ὑμεῖς γοῦν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τὰς ἐν τῇ Πελοποννήσῳ πόλεις ἐπὶ τὸ ὑμῖν ὠφέλιμον καταστησάμενοι ἐξηγεῖσθε· καὶ εἰ τότε ὑπομείναντες διὰ παντὸς ἀπήχθησθε ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ, ὥσπερ ἡμεῖς, εὖ ἴσμεν μὴ ἂν ἧσσον ὑμᾶς λυπηροὺς γενομένους τοῖς ξυμμάχοις καὶ ἀναγκασθέντας ἂν ἢ ἄρχειν ἐγκρατῶς ἢ αὐτοὺς κινδυνεύειν. Οὕτως οὐδ' ἡμεῖς θαυμαστὸν οὐδὲν πεποιήκαμεν οὐδ' ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου, εἰ ἀρχήν τε διδομένην ἐδεξάμεθα καὶ ταύτην μὴ ἀνείμεν, ὑπὸ τῶν μεγίστων νικηθέντες, τιμῆς καὶ δέους καὶ ὠφελίας, οὐδ' αὖ

Κεφ. 76. *Καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ θέσει ὄντες ταὐτὰ ἂν ἐπράττετε.*

§ 1. *γοῦν*] ὅρα σημ. Α', 2, 5. — *ἐπὶ τὸ ὑμῖν ὠφέλιμον*] «*τὴν ὀλιγαρχίαν αὐτοῖς φησιν ὠφέλιμον*» (Σχολ.), ἣν εἰς τὰς πόλεις καθίσταμεν, πρβλ. «*κατ' ὀλιγαρχίαν φρίσιν αὐτοῖς μόνον ἐπιτηδείως ὅπως πολιτεύουσι θεραπεύοντες*» (Α', 19). — *καταστησάμενοι*]=καταστήσαντες (διατάξαντες, εἰς τάξιν βαλόντες) ἑαυτοῖς (μέσ. ὠφελείας). — *ἐξηγεῖσθε*] ὁ Κλασσήνιος νομίζει ὅτι κεῖται ἀπολύτως=ἡγεμόνες ἐστέ (πρβλ. Α', 95,7.Β', 65.5), ὅπερ δὲν φαίνεται ὀρθόν, πρβλ. «*τὴν Πελοπόννησον πειρᾶσθε μὴ ἐλάσσω ἐξηγεῖσθαι ἢ οἱ πατέρες παρέδοσαν*» (Α', 71,7). — *τότε*] ἐν τοῖς Μηδικοῖς ἀπὸ τῆς Μυκάλης δηλονότι (Σχολ.) καὶ ἑξῆς. — *ὑπομείναντες διὰ παντὸς*] οὐ ἀντίθετον τὸ ἀνωτέρω «*ὑμῶν οὐκ ἐθελησάντων παραμεῖναι*» (Α', 75,2), τὸ δ' ὑπομεῖναι=μεῖναι ὀπίσω καὶ δὴ εἰς τὴν προτέραν θέσιν. — *ἀπήχθησθε*] ὑπερσυντελ. χρόνου. Δὲν εἶναι δὲ ταυτολογία πρὸς τὸ *λυπηροὺς γενομένους*, διότι οἱ ἄρχοντες καὶ ἄνευ αἰτίας μισοῦνται· «*φιλελεύθερον γὰρ τὸ ἀνθρώπινον*» (Σχολ.). Ὁ Κρυγῆρος ὅμως, καθ' ὃν καὶ ὁ Ἑρουερδῆν, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ὅθεν ταυτολογίας διώρθωσεν εἰς τὸ «*ἀπεχρῆσθε τῇ ἡγεμονίᾳ*», ὁ δὲ Κράζετος κατὰ τὸν Λαυρεντιανὸν κώδικα καὶ τὸν Σχολ. ἔγραψεν ἀόρ. *ἀπήχθεσθε*. — *ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ*] συναπτέον τῷ *ἀπήχθησθε*=ἡγεμόνες ὄντες, κατ' ἄλλους δὲ τῷ «*ὑπομείναντες*». — *ὥσπερ ἡμεῖς*] δηλ. *ἀπηχθήμεθα* (παρακείμ.). — *μὴ ἂν ἧσσον*] συνηθέστερον τὸ «*οὐκ ἂν ἧσσον*» (πρβλ. Ϛ', 64, 1), τίθεται δὲ τὸ *μὴ* καὶ ἀλλαχοῦ (Β', 17,2.Ε', 60,5), παριστᾷ δὲ τὸ πρᾶγμα ὡς ἀμφίβολον=νομίζω ὅτι οὐχί. — *λυπηροὺς γενομένους*]=ὀχληρούς, δυσαρέστους διὰ τὸ ἐγκρατῶς (ἰσχυρῶς) ἄρχειν. Εἶναι δὲ σχῆμα πρωϋστέρου, διότι ὤφειλε νὰ προηγηθῇ τὸ *ἀναγκασθέντας* τοῦ *λυπηροὺς γενομένους*. Τὸ δὲ *ἧσσον ὑμᾶς λυπηροὺς* ἔχει δεύτερον ὅρον συγκρίσεως τὸ «*ἡμῶν*» ἢ τὸ «*ἢ ἡμᾶς*»=εὖ ἴσμεν ὅτι οὐχ ἧσσον (non minus) ἡμῶν ἐγένεσθε ἂν λυπηροὶ καὶ ἠναγκάθητε ἂν κτλ. Ἡ ἀπόδοσις τῆς ὑποθέσεως διὰ τὴν ἐξάρτησιν ἀπὸ τοῦ *εὖ ἴσμεν* ἐτέθη κατὰ μετοχὴν μετὰ τοῦ *ἄν* (ὅρα Γ.Ζηκίδ.Συντ. § 568). — *καὶ ἀναγκασθέντας ἄν*] ὁ Ἑρουερδῆν ὀβελίζει τὸν *καὶ* καὶ τὸν *ἄν*=εὖ ἴσμεν ὅτι ἐγένεσθε ἂν λυπηροὶ τοῖς ξυμμάχοις ἀναγκασθέντες ἢ ἄρχειν ἐγκρατῶς ἢ αὐτοὶ κινδυνεύειν. — *ἐγκρατῶς*]=*ἰσχυρῶς* (Σχολ.).

§ 2. *Οὕτως*] ὡς ἐν τῇ Λατινικῇ τὸ ita =διὰ ταῦτα, ὅθεν (πρβλ. Ϛ', 92, 5). — *ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου*]=παρὰ τὸν ἀνθρώπειον τρόπον (πρβλ. Σοφ. Ἠλ. 1127. Τραχ. 389. Δημ. 24,6), *τρόπος* δὲ=φύσις, κεῖται δὲ ἀντὶ ἐπιθέτου παραλλήλου πρὸς τὸ *θαυμαστόν*. — *εἰ*]=ὅτι. — *διδομένην*]=προσφερομένην (Α', 75,2). — *μὴ ἀνεῖμεν*] ὁριστ. ἀορίστου=μὴ ἐχαλαρώσαμεν, μὴ χαλαρώτερον ἐχρησάμεθα αὐτῇ (ὅρα Α', 75,4). — *ὑπὸ τριῶν τῶν μεγίστων*] τὸ *τριῶν* προσετέθη ὑπὸ τοῦ Ἑρουερδῆνος καὶ Οὐείλου (Weil) κατὰ τὴν σταθερὰν τοῦ Θουκυδίδου συνήθειαν (πρβλ. Α', 33, 3. 74, 1.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πρῶτοι τοῦ τοιούτου ὑπάρξαντες, ἀλλ' αἰεὶ καθεστῶτος τὸν ἥσσω ὑπὸ τοῦ δυνατωτέρου κατείργεσθαι, ἄξιοί τε ἅμα νομίζοντες εἶναι καὶ ὑμῖν δοκοῦντες, μέχρι οὗ τὰ ξυμφέροντα λογιζόμενοι, τῷ δικαίῳ λόγῳ νῦν χρῆσθε, ὃν οὐδεὶς πω παρατυχὸν ἰσχύι τι κτήσασθαι προθεὶς τοῦ μὴ πλέον ἔχειν ἀπετράπετο. Ἐπαινεῖσθαί τε ἄξιοι, οἵτινες χρησάμενοι τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσει ὥστε ἑτέρων 3

122, 4. Γ', 40, 2. Δ', 64, 5. Ε', 9, 9), ὁ Κλασσήνιος ὅμως ἀντιτάσσεται παρατηρῶν ὅτι τοῦτο μὴ ὂν ἡ συνήθης χρῆσις τοῦ συγγραφέως εἶναι ἐπανάληψις τοῦ εἰρημένου (Α', 75, 3). — *νικηθέντες*] μετὰ σημασίας ἠθικῆς = κυριευθέντες (πρβλ. Β', 47.1.51,5.60,6.87,3) ὡς «*συμφορᾷ νικωμένη*» (Εὐρ. Μήδ. 1195). Εἶναι δὲ αἰτιολογικὴ μετοχή, ὡς καὶ ἑπόμεναι. *ὑπάρξαντες, καθεστῶτος, νομίζοντες.* — *τιμῆς καὶ δέους καὶ ὠφελίας*] προηγουμένως (Α', 75, 3) εἶπε «*δέους, τιμῆς καὶ ὠφελίας*». Ὁ Βάδαμος ὑποπτεύει τὰς λέξεις ταύτας. — *τοῦ τοιούτου*] *τοῦ ἄρχειν δηλονότι* (Σχολ.) ἢ μᾶλλον *τοῦ ἀρχὴν κτήσασθαι τοιαύτην*. Περὶ τοῦ πράγματος ὅρα Ε', 105, 2. — *ὑπάρξαντες*] = προκαταρξάμενοι, προηγησάμενοι (πρβλ. Β', 74, 3). ἡ δὲ *ὑπὸ* = πρὸ (πρβλ. *ὑπαγορεύω, ὑπογραμμός, ὑφηγοῦμαι, ὑπάρχω χειρῶν ἀδίκων*, κτλ.). — *καθεστῶτος*] = *νομίμου ὄντος, νομιζομένου* (Σχολ.). Γενικὴ ἀπόλυτος ἀντ' αἰτιατ. ἀπολύτου, διότι τὸ *καθέστηκεν* (= εἴθισται, νόμιμον κατέστη· πρβλ. Γ', 43, 2. Δ', 97, 3) εἶναι παθητικόν, πρβλ. καὶ «*δηλωθέντος*» (Α', 74, 1). — *τὸν ἥσσω ὑπὸ τοῦ δυνατωτέρου*] ὅρα Ε', 105, 2. — *κατείργεσθαι*] = κάτω κωλύεσθαι, ἐμποδίζεσθαι, οὐκ ἐᾶσθαι ἀνίστασθαι = ἄρχεσθαι, *κατέχεσθαι, δουλοῦσθαι* (Σχολ.). — *ἄξιοί τε ἅμα νομίζοντες*] διὰ τοῦ *τε* συνάπτεται πρὸς τὰ ἡγούμενα καὶ δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸν ἑπόμενον *καί*. Ἐννοεῖται δὲ τὸ «*ἄρχειν*». — *ὑμῖν δοκοῦντες*] δηλ. *εἶναι ἄξιοι ἄρχειν*, πρβλ. «*καὶ τοὺς Ἀθηναίους νομίζοντες ἱκανοὺς ἐξηγεῖσθαι καὶ σφίσιν ἐν τῷ τότε παρόντι ἐπιτηδείους*» (Α', 95, 7). — *μέχρι οὗ . . . νῦν*] = μέχρι νῦν, ὅτε, ἐν ᾧ. Τὸ δὲ *νῦν* ἔθηκεν ἐγγὺς τῆς κυριωτέρας λέξεως. Ἀλλ' ὁ Βάδαμος ὀβελίζων τὸ «*μέχρι οὗ*» γράφει «*καὶ ὑμῖν δοκοῦντες τὰ ξυμφέροντα λογιζομένοις· τῷ δὲ δικαίῳ*» κτλ. — *τῷ δικαίῳ λόγῳ χρῆσθε*] = τὰ δίκαια λόγῳ προβάλλεσθε = λαμβάνετε τὸ δίκαιον ὡς πρόφασιν, κρίνοντες δηλ. δίκαιον ὑπάρχειν νῦν ἐλευθέρους εἶναι τοὺς Ἕλληνας (Σχολ.). — *ὃν*] περιέχει ἀντίθεσιν = τοῦτον δὲ = *ὃν τινα δίκαιον λόγον οὐδεὶς πώποτε προκρίνας ἀπετράπετο τοῦ πλέον ἔχειν τι· τὸ δὲ μὴ περιττῶς κεῖται Ἀττικῇ συνηθείᾳ* (Σχολ.). — *παρατυχὸν . . . κτήσασθαι*] αἰτιατικὴ ἀπόλυτος μεθ' ὑποθετ. σημασίας (Ε', 60, 2) = εὐκαιρίας δοθείσης κτήσασθαί τι τῇ ἰσχύι. — *προθεὶς*] = *προτιμήσας, προκρίνας* (Σχολ.), πρβλ. Γ', 39, 2. Συναπτέον τῷ «*ὃν*», ἐννοητέον δὲ ὡς δεύτερον ὅρον συγκρίσεως τὸ «*τοῦ πλέον ἔχειν*». — *τοῦ . . . ἀπετράπετο*] τὸ «*τοῦ μὴ πλέον ἔχειν*» ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *ἀπετράπετο*, τὸ δὲ *μὴ* τοῦ ἀπαρεμφ. ἑτέθη (ὅρα Α', 10, 4) διὰ τὴν ἐμπεριεχομένην ἄρνησιν ἐν τῷ *ἀπετράπετο* (= ἀπέτρεψεν ἑαυτόν, οὐκ εἴασεν ἑαυτὸν πλεονεκτεῖν, ἀπέφυγε τοῦτο).

§ 3. *Ἐπαινεῖσθαί τε*] ὁ *τε* ἔχει συμπερασματικὴν ἔννοιαν (= διὰ ταῦτα. λοιπόν). Εἶναι δὲ γενικὴ γνώμη καὶ ἐφαρμογὴ τῶν πρόσθεν. — *χρησάμενοι*] ἀκολουθήσαντες. — *ὥστε ἑτέρων ἄρχειν*] ὁ Κρυγῆρος κακῶς ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας = *τῇ παρεπομένῃ τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσει ἀρχῇ* (Σχολ.). Ἡ αὐτὴ ἔννοια καὶ ἀλλαχοῦ (Ε', 105, 2). Τὸ *ὥστε ἄρχειν* ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *φύσει*, ὅπερ = ἰδιότης πεφυκυῖα τῷ ἀνθρώπῳ (πρβλ. Γ', 45, 7. Ε', 105, 2), τὸ πεφυκέναι τὸν ἄνθρωπον ἑτέρων ἄρχειν (πρβλ. Ξεν. Παιδ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἄρχειν δικαιότεροι ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν γεγένηνται. Ἄλλους γ' ἂν οὖν οἰόμεθα τὰ ἡμέτερα λαβόντας δεῖξαι ἂν μάλιστα εἴ τι μετριάζομεν, ἡμῖν δὲ καὶ ἐκ τοῦ ἐπιεικοῦς ἀδοξία τὸ πλέον ἢ ἔπαινος οὐκ εἰκότως περιέστη.

77. «Καὶ ἐλασσούμενοι γὰρ ἐν ταῖς ξυμβολιμαίαις πρὸς τοὺς ξυμμάχους δίκαις καὶ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς ἐν τοῖς ὁμοίοις νόμοις ποιήσαντες τὰς κρίσεις φι-

Α', α',3). —*δικαιότεροι ἢ κατὰ . . δύναμιν*] πρβλ. σημ. Α',37,3.—*οἵτινες . . γεγένηνται*] ὡς ὅηλ. ἡμεῖς.

§ 4. *γ' ἂν οὖν*] = γοῦν ἄν (πρβλ. Α', 77, 6), τὸ δὲ γοῦν εἶναι ὡς ἐν Α', 2, 5. Ὁ δὲ ἂν ἀνήκων τῷ *δεῖξαι* ἐπαναλαμβάνεται (πρβλ. Α', 77,6. 136, 3). —*τὰ ἡμέτερα*]=τὴν ἡμετέραν ἀρχήν.—*λαβόντας*]=εἰ λάβοιεν.—*δεῖξαι ἄν*]=δείξειαν ἄν'—*εἴ τι μετριάζομεν*] ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν «ὡς μετριάζομεν» (= ὡς μετρία ἐστὶν ἡ ἀρχὴ ἡμῶν) ἐξήνεγκεν αὐτὸ αἰδημόνως=εἴ τινα μετριότητα (ἐν τῇ ἀρχῇ) ἔχομεν.—*ἐκ τοῦ ἐπιεικοῦς*]=ἕνεκα τῆς ἐπιεικείας, *μετριότητος* (Σχολ.).—*τὸ πλέον*]=μᾶλλον(πρβλ. Α', 36, 1),—*οὐκ εἰκότως*] ὡς τὰ ἐπίθετα τίθενται προληπτικῶς, οὕτω καὶ τὰ ἐπιρρήματα ἀντὶ δευτερευούσης προτάσεως = *ὅπερ οὐκ εἰκὸς ἐστιν* (πρβλ. Α', 21,1. 77, 5. Β', 8,1). Γραμμ. Κυνηγ. § 497, 5. —*περιέστη*] = συνέβη, κατήντησεν (Α', 32, 4), μετὰ ὁριστικῆς (ὡς ἐνταῦθα τὸ *ἡμῖν*) καὶ ς', 24,2. Ζ', 70,6.

Κεφ. 77. *Ἐκ τῆς ἐπιεικείας ἡμῶν οἱ σύμμαχοι κακῶς ἐθισθέντες μεμψιμοιροῦσιν, ἂν μή τι γίνηταί κατὰ τὴν ἑαυτῶν γνώμην.*

§ 1. *Καὶ ἐλασσούμενοι γὰρ*] ὁ ἐπιδοτικὸς καὶ ἀνήκει τῇ ἐνδοτικῇ μετοχῇ «*ἐλασσούμενοι*» (πρβλ. καὶ Ζ', 69, 2) = εἰ καὶ ἀκόμη μειονεκτοῦμεν, ζημιούμεθα. Οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπιτρέποντες τοῖς συμμάχοις τοιαύτας δίκας νομίζουσιν ὅτι *ἐλασσοῦνται*, διότι μεταχειρίζονται τὴν δίκην, ἔνθα ἠδύναντο νὰ μεταχειρίζωνται τὴν δύναμιν αὐτῶν. —*ἐν ταῖς ξυμβολιμαίαις . . δίκαις*] κατὰ διόρθωσιν τοῦ Κοβήτου (Nov. Lect. 167—168. Var. Lect. 432) ὑπαγορευθέντος ἐκ τοῦ Ἡσυχίου «*ξυμβολιμαίας δίκας, Ἀττικοὶ τὰς κατὰ σύμβολα*», *συμβόλαιος* δὲ οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ εὕρηται, τοὐναντίον δὲ πρὸς τὸ *ξυμβολιμαῖος* ὑπάρχουσιν ἄλλα ἀνάλογα τὸ *ἀποβολιμαῖος*, *ἐμβολίμαῖος*, *ὑποβολιμαῖος*. Φέρεται ὅμως παρ' Ἡσυχίῳ καὶ «*συμβολαία δίκη*» (IV, 95). *Δίκαι* δὲ *συμβολιμαῖαι* = δίκαι ἀπὸ συμβόλων. (Ἀντιφῶν 5,78. Πολυδ. Η', 88), *σύμβολα* δὲ = *καὶ συνθῆκαι ἃς ἂν ἀλλήλαις αἱ πόλεις θέμεναι τάττωσι τοῖς πολίταις ὥσπερ διδόναι καὶ λαμβάνειν τὰ δίκαια*» (Σουΐδ. καὶ Ἁρποκρ. ἐν λ.), commercium juris praebendi et repetundi (Livi. XLI, 28). «*Ἀθηναῖοι δὲ ἀπὸ συμβόλων ἐδίκαζον τοῖς συμμάχοις. Οὕτως Ἀριστοτέλης*» (Βεκκ. Ἀνέκδ. σ 436. Πολυδ. Η', 63). Ὁ Βοίκχιος πιστεύει ὅτι αὗται ἦσαν συνθῆκαι περὶ ἐμπορικῶν δικῶν, ὁ δὲ Κλασσήνιος νομίζει ὅτι αἱ μὲν *συμβολιμαῖαι δίκαι* ἦσαν προνομία τῶν αὐτονόμων ξυμμάχων, οἱ ἄλλοι δὲ σύμμαχοι, οἱ ὑπήκοοι ξύμμαχοι, ἐπορεύοντο εἰς Ἀθήνας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ νὰ δικάζωνται (πρβλ. Ἀντιφῶν 5,78. Ἀνδοκίδ. 4,18. Ξενοφ. Ἀθην. Πολ. α', 16—18), ὁ δὲ Πόππος νομίζει ὅτι αἱ μὲν *ξυμβολιμαῖαι δίκαι* ἀναφέρονται εἰς πάντας τοὺς συμμάχους, τῶν αὐτονόμων μὴ ὑποβαλλομένων εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Ἀθηναίων (ὅρα Ζ',57,3), αἱ δὲ *ἐν τοῖς ὁμοίοις νόμοις δίκαι* ἀναφέρονται εἰς τὰς δίκας τῶν ὑποτελῶν καὶ μάλιστα τὰς ἐμπορικὰς δίκας, ἃς εἶχον οὗτοι ἢ μεταξὺ Ἀθηναίων ἢ μεταξὺ ἀλλήλων (ὅρα καὶ Ἀρχαιολ. Δ. Πανταζ. Smith σ. 944-946. Ῥαγκαβ. Ἀρχ. Λεξ. σ. 1287-8). —*καὶ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς*] ὁ Κρυγῆρος ὀβελίζει τὸν *καὶ* προσάπτων τὰ μετ' αὐτὸν εἰς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λοδικεῖν δοκοῦμεν. Καὶ οὐδεὶς σκοπεῖ αὐτῶν, τοῖς καὶ ἄλλοθί που ἀρχὴν ἔχουσι 2
καὶ ἥσσον ἡμῶν πρὸς τοὺς ὑπηκόους μετρίοις οὖσι διότι τοῦτο οὐκ ἐνειδίζεται·
βιάζεσθαι γὰρ οἷς ἂν ἐξῇ, δικάζεσθαι οὐδὲν προσδέονται. Οἱ δὲ εἰθισμένοι πρὸς 3
ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἴσου ὁμιλεῖν, ἤν τι παρὰ τὸ μὴ οἴεσθαι χρῆναι ἢ γνώμῃ ἢ

τὴν ἡγουμένην πρότασιν, ὁ καὶ ὁμως εἶναι ἀναγκαῖος, διότι διακρίνει τοὺς συμμάχους τῶν Ἀθηναίων καὶ τοὺς ὑποτελεῖς αὐτῶν. Οἱ ἑρμηνευταὶ τὸ αὐτοῖς (=τοῖς ξυμμάχοις) συνάπτουσι τῷ ποιήσαντες. ἡμεῖς προτιμῶμεν νὰ συνάψωμεν παρ' ἡμῖν αὐτοῖς (δηλ. ὡς δικασταῖς. πρβλ. Δημ. 27, 2)=τοῖς Ἀθηναίοις, διότι, ἐὰν τὸ αὐτοῖς ἀνῆκεν εἰς τὸ ποιήσαντες, ὤφειλε νὰ τεθῇ ἐν ἄλλῃ θέσει.—ἐν τοῖς ὁμοίοις νόμοις]=ἢ ἐν=κατά, κατὰ τοὺς ὁμοίους νόμους (πρβλ. Ε', 49, 1. Ἰσοκρ. 4, 40)=ὥστε ἴσους καὶ ὁμοίους εἶναι ἀμφοτέροις τοὺς νόμους, πρβλ. Σχολ. «ὁμοίοις νόμοις λέγει τῷ τε ξένῳ καὶ τῷ πολίτῃ· ἴσος γὰρ ἀμφοτέροις παρ' ἡμῖν ὁ νόμος». — ποιήσαντες τὰς κρίσεις]=καταστήσαντες τὰς κρίσεις (πρβλ. Ϛ', 60, 4. Λυσι. 13, 35), τὸ δὲ κρίσιν ποιοῦμαι=κρίνω.—φιλοδικεῖν] τὸ φιλόδικον τῶν Ἀθηναίων κωμῳδεῖ καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ἐν Σφηξὶ (πρβλ. καὶ Ξεν. Ἀθ. Πολ. α', 14—18. Δημ. 56, 14. Σχολ. Ἀριστοφ. Ἱππ. 1314 καὶ Ἀχαρ. 375), ὁ δὲ Κάμπιος θέλει νὰ γραφῇ «φιλοδικεῖν» ἄνευ λόγου.

§ 2. αὐτῶν] δηλ. τῶν ξυμμάχων. — διότι τοῦτο οὐκ ἐνειδίζεται] τὸ διότι=διὰ τί (πρβλ. Α', 23, 5), ὤφειλε δὲ τοῦτο νὰ κεῖται πρὸ τοῦ «τοῖς καὶ ἄλλοθι», ἀλλὰ προετάχθη ῥητορικῶς τὸ ἰσχυρότερον (πρβλ. Δ', 4, 1) = οὐκ ἐνειδίζεται τὸ βίαιον τῆς ἀρχῆς παρ' ἄλλοις, ἀλλὰ μόνοις παρ' ἡμῖν (Σχολ.). Ὡς δὲ λέγεται ἐνειδίζω τί τινι, πρβλ. «μηδενὶ συμφορὰν ἐνειδίσῃς» (Ἰσοκ. 1, 29. πρβλ. καὶ Λυσί. 16, 15. Πλάτ. Γοργ. 508, γ'). οὕτω καὶ παθ. ἐνειδίζεταί τι τινι, τοῦ ἀμέσου μόνον ἀντικειμένου γινομένου ὑποκειμ. τοῦ παθητικοῦ.—βιάζεσθαι γὰρ] ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν νοουμένην πρότασιν «εἰκότως οὐκ ἐνειδίζεται αὐτοῖς τοῦτο». Παραλείπεται δὲ καὶ τὸ ὑποκείμενον=«οὗτοι γὰρ οἷς ἂν ἐξῇ βιάζεσθαι οὐδὲν προσδέονται δικάζεσθαι». Τὸ δὲ βιάζεσθαι=βίᾳ χρῆσθαι. — οἷς ἂν ἐξῇ] δηλ. ἰσχύος δικαιώσει (Δ', 86, 6).—δικάζεσθαι] ἀποτελεῖ πάρισον πρὸς τὸ βιάζεσθαι=τοιούτων δικῶν οὐδεμία ἀνάγκη εἶναι. Περὶ τοῦ δικάζεσθαι ὅρα Α', 28, 4. Γ', 44, 4. Ε', 79, 4.

§ 3. οἱ δὲ]=οὗτοι δέ, δηλ. οἱ ἡμέτεροι σύμμαχοι. — εἰθισμένοι] αἰτιολ. μετοχή. —ἀπὸ τοῦ ἴσου]=ἀπὸ ἴσης θέσεως, ἐν ὁμοίοις νόμοις (πρβλ. καὶ Α', 99, 2. 136, 3. 140, 5. 143, 3). — ὁμιλεῖν] = συνεῖναι.— παρὰ τὸ μὴ οἴεσθαι χρῆναι] =ἐάν τι τοιοῦτο πάθωσι παρ' ἡμῶν, ὃ νομίζουσιν αὐτοὶ μὴ δίκαιον εἶναι, ἀγανακτοῦσιν. Οὐκ εἰσὶ δὲ τὸ δίκαιον· ἀλλὰ τὸ παρ' ὃ ἐκεῖνοι νομίζουσι μὴ δίκαιον» (Σχολ.) =ἐὰν παρὰ τὴν ἑαυτῶν δόξαν διὰ τὴν ὑπάρχουσαν ἡμῖν ἀρχὴν ἢ λόγῳ ἢ ἔργῳ νομίσωσιν ἐλαττωθῆναι (Σχολ.).— Τὸ μὴ συναπτέον τῷ χρῆναι, ὅπερ ἀποτελεῖ πλεονασμὸν = παρὰ τὴν ἑαυτῶν δόξαν ὅτι οὐκ ἐχρῆν (ἐλασσωθῆναι). Πολλάκις δὲ λέγεται οὐκ οἶμαι χρῆναι ἀντὶ τοῦ οἶμαι οὐ χρῆναι, πρβλ. «εἴ τις ἡμῶν μὴ οἴεται ἐσεσθαι» (Α', 33, 3). Ὁ Κρυγῆρος ὅμως ὀβελίζει τὸ μὴ ἢ θέλει νὰ γραφῇ ἀντ' αὐτοῦ τὸ πῇ, ἄλλοι δὲ ὀβελίζουσι τὸ «παρὰ τὸ μὴ οἴεσθαι χρῆναι», ὁ δὲ Βάδαμος γράφει «παρὰ <λόγον διὰ> τὸ μὴ οἴεσθαι». —γνώμῃ] = ἀποφάσει δικαστικῇ.—δυνάμει] = βιαίῳ μέτρῳ, μέτρῳ εἰλημμένῳ πρὸς διατήρησιν τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς. Ὁ δὲ Σχολ. τὸ «ἢ γνώμῃ ἢ δυνάμει» ἑρμηνεύει διὰ τοῦ «ἢ λόγῳ ἢ ἔργῳ».—τῇ διὰ τὴν ἀρχὴν] ἀποδοτέον τῷ τε «γνώμῃ» καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δυνάμει τῇ διὰ τὴν ἀρχὴν καὶ ὁπωσοῦν ἐλασσωθῶσιν, οὐ τοῦ πλέονος μὴ στερισκόμενοι χάριν ἔχουσιν, ἀλλὰ τοῦ ἐνδεοῦς χαλεπώτερον φέρουσιν ἢ εἰ ἀπὸ πρώτης ἀποθέμενοι τὸν νόμον φανερῶς ἐπλεονεκτοῦμεν. Ἐκείνως δ' οὐδ' ἂν αὐτοὶ ἀντέλεγον ὡς οὐ χρεὼν τὸν ἴσσω τῷ κρατοῦντι ὑποχωρεῖν. Ἀδικούμε-

τῷ «δυνάμει».—*καὶ ὁπωσοῦν*] ἑρμηνεύεται διὰ τοῦ «*καθ' οἱονδήποτε τρόπον*» = καὶ ὀλίγον τι. πρβλ. τὸ κατωτ. «*τοῦ ἐνδεοῦς*». Ἡμεῖς προτιμῶμεν νὰ γραφῇ «*ἢ καὶ ὁπωσοῦν*» κατὰ Βάδαμον, ὅπερ καὶ ὁ Ἑρουερδὴν ἐδέξατο. Διὰ τοῦ *ἤ* συνδέεται τότε τὸ *ὁπωσοῦν* (=*οἱῳδήποτε τρόπῳ*) τῷ *γνώμῃ* καὶ *δυνάμει*.—*τοῦ πλέονος μὴ στερισκόμενοι*]=διότι οὐ στεροῦνται τοῦ πλείονος, αἰτιολογεῖ δὲ τὸ «*οὐ χάριν ἔχουσιν*». Λέγει δὲ τοῦ *πλέονος*, διότι οἱ σύμμαχοι εἶχον ἔτι πλείονα πλεονεκτήματα, ἅτινα οἱ Ἀθηναῖοι ἠδύναντο τῇ τῆς ἰσχύος δικαιώσει νὰ καταργήσωσιν. Σπανίως δὲ τίθεται *μὴ* ἐπὶ αἰτιολ. μετοχῆς ἀντὶ τοῦ οὐ παρ' Ἀττικοῖς, ὡς «*οὐ γὰρ δίκαιον μὴ περὶ τούτων ὄντος τοῦ λόγου*» (Δημ. 39, 35).—*τοῦ ἐνδεοῦς*] γενικὴ αἰτιολ. τοῦ *χαλεπώτερον φέρουσιν* (πρβλ. Β', 62, 3) = ἕνεκα τοῦ ἐλάσσονος, ὅπερ ἀντίκειται εἰς τὸ «*τοῦ πλέονος*», πρβλ. καὶ *τὰ κρείσσω* καὶ *τἀνδεᾶ* (Σοφ. Οἰδ. Κ. 1432) καὶ «*τῆς δυνάμεως ἐνδεᾶ* (Α', 70, 4). Ὁ Πόππος προτιμᾷ νὰ ἐξαρτᾶται τὸ «*τοῦ ἐνδεοῦς*» ἐξ ὑπονοουμ. μετοχῆς *στερισκόμενοι* = ἀλλὰ τοῦ ἐνδεοῦς στερισκόμενοι χαλεπώτερον φέρουσιν, ὁ δὲ Ἑρουερδὴν εἰκάζει νὰ γραφῇ «*τοὐνδεὲς*» (Stud. σ. 14).—*χαλεπώτερον φέρουσι*] λέγεται *χαλεπῶς φέρω τι* (Πλάτ. Συμπ. 206, δ'. Πολιτ. 330, α'. 535, ε'), ὡς καὶ *βαρέως φέρω τι* (Πλάτ. Μενέξ. 248, γ'. Ξεν. Παιδ. Β', 6', 5), ὕστερον δὲ κατὰ μικρὸν εἰς τὰ παθηματικὰ μεταπεσόντα καὶ κατ' αὐτὰ συντάσσονται, ὡς *χαλεπῶς φέρω τινί* (Ξεν. Ἑλλ. Ε', α', 29. Ἀν. Α', γ', 3). *βαρέως φέρω τινί* (Ξεν. Ἑλλ. Γ', δ', 9), ἀλλὰ καὶ γενικῇ τῆς αἰτίας κατὰ τὸ *ὀργίζομαί τινος* (Ἰσοκ. 16, 6), ὡς *χαλεπῶς φέρω τινός* (ἐνταῦθ. καὶ Β', 62, 3).—*ἀπὸ πρώτης*] πρβλ. καὶ «*ἀπὸ τῆς πρώτης*» (Ζ', 43, 5)=ἀπ' ἀρχῆς, κατ' ἀρχάς. Τὸ θηλυκὸν τίθεται ὅπως τὸ «*τὴν ἀρχήν, τὴν ταχίστην, κατὰ μόνας, ἐκ καινῆς*» (πρβλ. Α', 14, 2. 15, 3). Τινὲς δ' ἐννοοῦσιν ἐνταῦθα τὸ οὐσιαστ. *ὁρμῆς* ἢ *ὁδοῦ*, ἄλλοι δὲ τὸ *ἀρχῆς*.—*ἀποθέμενοι τὸν νόμον*]=ἀποβαλόντες ἡμῶν αὐτῶν τὴν κατὰ νόμον διάταξιν, ὁ δὲ Κρυγῆρος εἰκάζει νὰ γραφῇ ἀντὶ τοῦ «*τὸν νόμον*» τὸ «*τοὔννομον*» (=τὸ ἔννομον), ὅπερ ἐπιδοκιμάζει καὶ ὁ Κλασσήνιος. *Νόμος* δὲ=πᾶσα νομικὴ διάταξις, ὅπερ εἶναι σπανιώτερον (πρβλ. Β', 53, 4. Γ', 45, 3. 56, 2) — *ἐπλεονεκτοῦμεν*] *κατὰ τὸν τῆς ἀρχῆς νόμον* (Σχολ.).—*ἐκείνως δὲ*] τὸ *ἐκείνως* περιέχει τὴν ὑπόθεσιν (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 573)=εἰ δὲ φανερῶς ἐπλεονεκτοῦμεν (πρβλ. καὶ Γ', 46, 3. Ϛ', 11, 3), ὁ δὲ *δὲ* κατὰ τὸν Σχολ. ἀντὶ τοῦ *γάρ*, ὅπερ δὲν εἶναι ἀληθὲς (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 504, 3, σημ. 3)· διότι πολλάκις τίθεται ὁ *δέ*, ἔνθα οὐ μόνον ἐπεξήγησις προστίθεται, ὅπερ γίνεται διὰ τοῦ *γάρ*, ἀλλὰ νέα προσέτι ἔννοια τοῖς προηγουμένοις προσάπτεται (ὅρα Κυννῆρ. εἰς Ξενοφ. Ἀπ. Β', α', 1).—*ὡς οὐ χρεών*] δηλ. *ἐστίν*. Ἐπὶ τῶν μετοχῶν *εἰκὲς* (πρβλ. Δ', 92, 1) καὶ *χρεὼν* παραλείπεται τὸ *ἐστί*, ἐπὶ ἄλλων δὲ οὐδ. μετοχῶν παραλείπεται, ὅταν προηγῆται ἐπίθετον, ὡς «*ἐκεῖνο καὶ χαλεπὸν καὶ προσῆκον*» (Δημ. 14, 8), ἢ εἶναι ἐπὶ ὑποθ. προτάσεως, ὡς «*οὐ διὰ τοῦτο ἀποκτεῖναί κελεύσω, εἰ μὴ ξυμφέρον*» (Θουκ. Γ', 44, 2).

§ 4. *Ἀδικούμενά τε*] *ὁ τὲ* = οὖν (Α', 12, 4) = ἐλασσούμενοι, ἀνταποκρίνεται δ' εἰς τὸ «*ἤν τι . . ἐλασσωθῶσιν*» καὶ ἐπειδὴ ἀντίκειται τῷ *βιαζόμενοι*, σημαίνει=κρύφα ἀδικεῖσθαι. Ὁ δὲ Κάμπιος νομίζει ὅτι δέον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νοί τε, ὡς ἔοικεν, οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον ὀργίζονται ἢ βιαζόμενοι· τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ ἴσου δοκεῖ πλεονεκτεῖσθαι, τὸ δ' ἀπὸ τοῦ κρείσσονος καταναγκάζεσθαι. Ὑπὸ γοῦν τοῦ Μήδου δεινότερα τούτων πάσχοντες ἠνείχοντο, ἡ δὲ ἡμετέρα 5
ἀρχὴ χαλεπὴ δοκεῖ εἶναι, εἰκότως· τὸ παρὸν γὰρ αἰεὶ βαρὺ τοῖς ὑπηκόοις. Ὑμεῖς γ' ἂν οὖν εἰ καθελόντες ἡμᾶς ἄρξαιτε, τάχα ἂν τὴν εὔνοιαν ἣν διὰ τὸ 6
ἡμέτερον δέος εἰλήφατε μεταβάλοιτε, εἴπερ οἷα καὶ τότε πρὸς τὸν Μῆδον δι' ὀλίγου ἡγησάμενοι ὑπεδείξατε, ὁμοῖα καὶ νῦν γνώσεσθε. Ἄμικτα γὰρ τά τε

νὰ γραφῇ «δικαζόμενοι». — *τὸ μὲν*] δηλ. τὸ *ἀδικεῖσθαι*.—*ἀπὸ τοῦ ἴσου . . ἀπὸ τοῦ κρείσσονος*] οἱ μὲν δέχονται ταῦτα γένους οὐδετέρου=ἐκ τῆς ἰσότητος (ἐν ᾧ ὑπάρχει ἰσότης), ἐκ μείζονος δυνάμεως, διότι οὕτω πανταχοῦ μεταχειρίζεται ὁ Θουκυδίδης τὸ *ἀπὸ τοῦ ἴσου* (ἐντ. § 3. 99. 2. 136, 3. 140, 5. 143, 3. Β', 89, 2. Γ', 10, 4. 11, 1. 37, 4. 42, 5. 84, 1. Δ', 19, 2. Ε', 101. 104) καὶ τὸ *ἐξ ἴσου*, *ἐκ τοῦ ἴσου* (Α', 120, 1. Β', 3, 4. Γ', 12, 3. Δ', 62, 4. 63, 2. 117, 2), ἐπὶ προσώπων δὲ τίθενται ἐν πληθ. *ἀπὸ τῶν ὁμοίων* (Α', 141, 1. Η', 89, 4) καὶ «*τοῖς μὲν ἴσοις μὴ εἰκουσι, τοῖς δὲ κρείσσοσι καλῶς προσφέρονται*» (Ε', 111, 4), ὁ Κλασσήνιος ὅμως νομίζει ταῦτα ἀρσενικοῦ γένους = ὑπὸ τοῦ ἴσου, ὑπὸ τοῦ κρείσσονος, ὁ δὲ Κόβητος ἀντὶ τῆς *ἀπὸ* ἔγραψεν *ὑπὸ*. — *πλεονεκτεῖσθαι*]=πλεονέκτημα (πλεονεξία) εἶναι. — *καταναγκάζεσθαι*]=ἀναγκασμὸς εἶναι.

§ 5. *γοῦν*] τίθεται μετὰ γενικὴν παρατήρησιν ὡς παράδειγμα (πρβλ. Α', 2, 5) — *εἰκότως*] τίθενται ἐν τῷ τέλει τῆς προτάσεως μάλιστα τὸ *εἰκότως*, *δικαίως*, *οὐκ ἀπεικότως*, ἄνευ ῥήματος ἀντὶ ἰδιαιτέρας προτάσεως σημαίνοντα κρίσιν ὑποκειμενικὴν ἐπὶ τῶν ἡγουμένων. Σπανίως δὲ τίθεται καὶ σύνδεσμος πρὸ αὐτῶν (Λυσί. 25, 27), ὅπερ συνήθως παρὰ Λατίνοις γίνεται.

§ 6. *γ' ἂν οὖν*] πρβλ. Α', 76, 4=ὑμεῖς γοῦν ἄν. — *καθελόντες ἡμᾶς*]=καταβιβάσαντες, ἐξώσαντες ἡμᾶς τῆς ἀρχῆς (Γ', 13, 7. Δ', 85, 2). — *ἄρξαιτε*]=γένοισθε κύριοι τῆς ἀρχῆς. Εἶναι ἐναρκτικὸς ἀόριστος (πρβλ. Ε', 91, 2. 92). — *τάχα ἄν*] ὁ *ἂν* ἐπαναλαμβάνεται (πρβλ. Α', 36, 3. 76, 4), τὸ δὲ *τάχα* ἔχει τὴν πρώτην χρονικὴν σημασίαν (=ταχέως) καὶ συνδέεται ἀεὶ μετὰ τοῦ *ἄν* (πλὴν τοῦ Η', 94, 2), ὕστερον δὲ μετέπεσεν εἰς τὸ ἴσως, μεθ' οὗ καὶ συνδέεται «*τάχ' ἂν ἴσως*» (Ζ', 10, 4. 34, 2. 78, 3) — *διὰ τὸ ἡμέτερον δέος*] = διὰ τὸ ἡμῶν (γενικὴ ἐξ ἀντικειμ.) δέος = διὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς δέος (πρβλ. Α', 33, 3. 69, 5)=διότι ἐδείσασιν ἡμᾶς οἱ σύμμαχοι. — *μεταβάλοιτε*] βραχυλογικῶς = τῇ τῶν πραγμάτων μεταβολῇ ἀποβάλοιτε. — *οἷα . . ὑπεδείξατε*]=οἷα κατὰ μικρὸν ἐδείξατε (πρβλ. Δ', 86, 5), περὶ δὲ τοῦ πράγματος ὅρα Α', 95, 1. — *δι' ὀλίγου*]=ἐπ' ὀλίγον χρόνον, ἢν δ' οὗτος ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς τῶν Περσῶν μέχρι τοῦ 477 π. Χ., ὅτε διεβλήθη ὁ Παυσανίας (ὅρα Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολ. 23). — *ἡγησάμενοι*]ἀόρ. ἐναρκτικὸς μετὰ χρονικῆς σημασίας (=ἡγεμόνες γενόμενοι), μετ' αὐτοῦ δὲ συναπτέον καὶ τὸ «*πρὸς τὸν Μῆδον*» (=κατὰ τοῦ Μήδου) καὶ τὸ «*δι' ὀλίγου*». — *ὁμοῖα*] ἀντὶ τῆς ἀντωνυμίας τοιαῦτος τίθενται καὶ τὰ ἐπίθετα *ὅμοιος*, *ἴσος* καὶ *παραπλήσιος* (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 312)=ὁμοίας ἀρχὰς (φρονήματα) ἕξετε. — *ἄμικτα*]=*ἀσύμφωνα πρὸς τὰ ἤθιμα τῶν ἄλλων Ἑλλήνων* (Δούκας), «*Λακεδαιμόνιοι . . ἰξενηλάτουν*» (Σχολ.). — *τὰ καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς νόμιμα*] ἡ *κατὰ* σημαίνει ἀναφορὰν = τὰ νόμιμα (τὰ ἤθιμα, ἃ νόμου ἰσχὺν ἔχουσιν) ὑμῶν αὐτῶν. — *τοῖς ἄλλοις*] ἀντὶ τοῖς τῶν ἄλλων κατὰ σύμπτυξιν, συναπτέον δὲ τῷ *ἄμικτα*. — *ἐξιὼν*] δηλ. εἰς πόλεμον, αἰνίττεται δὲ τὸν Παυσανίαν (πρβλ. Α', 95, 7).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς νόμιμα τοῖς ἄλλοις ἔχετε καὶ προσέτι εἷς ἕκαστος ἐξιὼν οὕτε τούτοις χρῆται οὔθ' οἷς ἡ ἄλλη Ἑλλὰς νομίζει.

78. «Βουλεύεσθε οὖν βραδέως ὡς οὐ περὶ βραχέων, καὶ μὴ ἀλλοτρίαις γνώμαις καὶ ἐγκλήμασι πεισθέντες οἰκεῖον πόνον προσθῆσθε. Τοῦ δὲ πολέμου τὸν παράλογον ὅσος ἐστὶ πρὶν ἐν αὐτῷ γενέσθαι προδιάγνωτε· μηκυνόμενος γὰρ ἐς τύχας φιλεῖ τὰ πολλὰ περιίστασθαι, ὧν ἴσον τε ἀπέχομεν καὶ ὁποτέρως ἔσται ἐν ἀδήλῳ κινδυνεύεται. Ἰόντες τε οἱ ἄνθρωποι ἐς τοὺς πολέμους τῶν ἔργων πρό-

—*τούτοις*] ὅηλ. *τοῖς παρ' ὑμῖν* (Σχολ.), διότι οἱ Σπαρτιᾶται ἔξω τῆς Λακωνικῆς εὑρισκόμενοι εἶχον μείζονα ἐλευθερίαν ὡς καὶ ἐν πολέμῳ ἢ ἐν εἰρήνῃ.—*οἷς . . νομίζει*] τὸ *νομίζω* (= νόμῳ χρῶμαί τινι) συντάσσεται ὀοτικῇ ὡς τὸ *χρῆσθαι* (πρβλ. Ἡρόδ.Β', 60.Δ', 101.Θουκ.Β', 38,1.Γ', 82,8.Ψ.Πλάτ.Ἐρυξ.400, α'), ὃν εἶναι δὲ ἔλξις, ὡς τινες νομίζουσιν, οὐδὲ παραληπτέον τὸ ἀπαρ. *χρῆσθαι* = οἷς χρῆσθαι ἡ ἄλλη Ἑλλὰς νομίζει.

Κεφ. 78. *Πρὶν καταστῆτε εἰς πόλεμον σκέψασθε καλῶς. Πρότιμῶμεν τὴν εἰρηνικὴν λύσιν. Θὰ ἀποκρούσωμεν δὲ ὑμᾶς ἄρχοντας χειρῶν ἀδίκων.*

§ 1. *ὡς οὐ περὶ βραχέων*] κατὰ μὲν τὸν Σίντενιν ἐννοητέα ἡ μετοχὴ *βουλευόμενοι* = ὡς οὐ περὶ βραχέων βουλευόμενοι (εἰς Πλουτ.Θεμιστ.σ. 2), κατ' ἄλλους δὲ = ὡς περὶ οὐ βραχέων = ὡς περὶ οὐ μικρῶν (πρβλ.Α', 74,3.140,4.5) = ὡς περὶ μεγάλων (κατὰ λιτότητα), πρβλ. «*ὡς ἐς ἐλάχιστον*» = ἐς ὡς ἐλάχιστον. — *καὶ ἐγκλήμασι*] ὅηλ. *ἀλλοτρίοις*. — *πόνον προσθῆσθε*] = προσθῆτε ἡμῖν αὐτοῖς = ἀναλάβητε πόνον, πρβλ. «*κινδύνους προστίθεσθαι*» (Α', 144, 1), *ἀχθηδόνας* (Β', 37, 2). *ἀνάγκην* (Δ', 98, 5).—*τὸν παράλογον*] οὐσιαστικὸν τοῦ Θουκυδίδου ἀρσενικὸν (Β', 61, 3. 85,2.Γ', 16,2.Ζ', 28,3.55,1.61,3. Η', 24,5) = τὸ παρὰ λόγον γιγνόμενον (Α', 65,1), τὸ *ἀπροσδόκητον* (Σχολ.), τὸ ἀνυπολόγιστον.—*ἐν αὐτῷ γενέσθαι*] = ἐν αὐτῷ (τῷ πολέμῳ) γενέσθαι (= καταστῆναι, ἐλθεῖν). — *προδιάγνωτε*] μόνον ἐνταῦθα καὶ Ε', 38,3 = προσκοπεῖν, προκατανοεῖν.

§ 2. *ἐς τύχας*] ὁ πληθ. σημαίνει τὰς μεταβολὰς τῆς τύχης, *εἰς ἀδηλότητα*. *Ὅμηρος· νίκη ἑπομένη ἄνδρας*» (Σχολ.), πρβλ. Ἰλ. Ζ, 339.—*φιλεῖ*] ὅηλ. ὁ πόλεμος = συνηθίζει.—*τὰ πολλὰ*] = ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον (ὁρα Α', 13,1). — *περιίστασθαι*] = μεταστρέφεσθαι, μεταβάλλεσθαι (πρβλ.Α', 32,4.120,5].—*ὧν ἴσον τε ἀπέχομεν*] = ὧν τυχῶν ἐσμὲν ἐξ ἴσου μακρὰν ἑκάτεροι, ὅηλ. ταύτας ἑκάτεροι δὲν δυνάμεθα νὰ προίδωμεν. Ἡ φράσις ἐκφέρεται κατόπιν διὰ τοῦ *καὶ* κατὰ παράταξιν, ὡς εἰ ἦν «*καὶ τούτων ἴσον τε ἀπέχομεν*» (πρβλ.Α', 68, 3. 70,1. 74,1). — *καὶ ὁποτέρως ἔσται*] = ὁποτέρως (πῶς ἐκ τῶν δύο, εὐτυχῶς ἢ δυστυχῶς) γενήσεται (ἀποβήσεται) ὁ πόλεμος. Ὑποκείμ. εἶναι *ὁ πόλεμος*, πρβλ. καὶ «*καθότι χωρήσει*» (Λ', 82, 6). κατ' ἄλλους δὲ τὸ «*τὰ πράγματα*» ἢ «*τὰ τῆς τύχης τοῦ πολέμου*». — *ἐν ἀδήλῳ κινδυνεύεται*] εἶναι σύμπτυξις δύο φράσεων εἰς μίαν «*ἐν ἀδήλῳ ἐστὶ*» καὶ «*κινδυνεύεται*» (= μετὰ κινδύνων πράττεται. Σχολ.) = ὁ κίνδυνος ἐπιχειρεῖται ἀδήλως (σκοτεινῶς), ὅηλ. οὕτως ὥστε νὰ εἶναι σκοτεινὴ καὶ ἀβέβαιος ἡ ἔκβασις αὐτοῦ. Ὑποκείμενον τοῦ *κινδυνεύεται* ὑπὸ τῶν ἑρμηνευτῶν νομίζεται ἡ πρότασις «*ὁποτέρως ἔσται*», ἀλλὰ διὰ τί νὰ μὴ ἐκλάβωμεν τὸ *κινδυνεύεται* ἀπροσώπως μεθ' ὑποκείμ. τῆς ἀφῃρημ. αὐτοῦ ἐννοίας *ὁ κίνδυνος*, τὸ δὲ *ὁποτέρως ἔσται* νὰ ἐξαρτήσωμεν ἐκ τοῦ *ἐν ἀδήλῳ*, πρβλ. «*περὶ τῶν ἀδήλων ὅπως ἀποβήσοιτο*» (Ξεν. Ἀπομ.Α', α', 6);

§ 3. *οἱ ἄνθρωποι*] *οἱ ἀπροβούλευτοι καὶ ἀνόητοι* (Σχολ.). — *τῶν ἔργων πρότερον*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τερον ἔχονται, ἃ χρὴν ὕστερον δρᾶν, κακοπαθοῦντες δὲ ἤδη τῶν λόγων ἅπτονται. Ἡμεῖς δὲ ἐν οὐδεμιᾷ πω τοιαύτῃ ἁμαρτίᾳ ὄντες οὔτ' αὐτοὶ οὔθ' ὑμᾶς 4
ὁρῶντες λέγομεν ὑμῖν, ἕως ἔτι αὐθαίρετος ἀμφοτέροις ἡ εὐβουλία, σπονδὰς μὴ λύειν μηδὲ παραβαίνειν τοὺς ὅρκους, τὰ δὲ διάφορα δίκῃ λύεσθαι κατὰ τὴν ξυνθήκην· εἰ δὲ μή, θεοὺς τοὺς ὁρκίους μάρτυρας ποιούμενοι πειρασόμεθα ἀμύνεσθαι πολέμου ἄρχοντας ταύτῃ ᾗ ἂν ὑφηγῆσθε».

79. Τοιαῦτα δὲ οἱ Ἀθηναῖοι εἶπον. Ἐπειδὴ δὲ τῶν τε ξυμμάχων ἤκουσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐγκλήματα, τά τε ἐς τοὺς Ἀθηναίους καὶ τῶν Ἀθη- 1
ναίων ἃ ἔλεξαν, μεταστησάμενοι πάντας ἐβουλεύοντο κατὰ σφᾶς αὐτοὺς περὶ τῶν παρόντων. Καὶ τῶν μὲν πλειόνων ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἱ γνῶμαι ἔφερον ἤδη κεῖν τε τοὺς Ἀθηναίους ἤδη καὶ πολεμητέα εἶναι· παρελθὼν δὲ Ἀρ-

ἔχονται] τὸ ἔργων ἀντίκειται εἰς τὸ λόγων = ἅπτονται τοῦ πολέμου πρὸ τῶν βουλευμάτων, οὐχὶ ὡς λέγει ὁ Περικλῆς «περὶ ὧν ἐπιχειρήσομεν ἐκλογιζόμεθα» (Β', 40, 3) καὶ priusquam incipias consulto opus esse» (Sallust. Cat. 1). Περὶ τοῦ ἔχονται ὅρα Α', 49, 7. - ἃ] ἃ ἔργα δηλονότι (Σχολ.), ἀλλ' ὁ Κλασσήνιος καὶ ὁ Κόβητος (Var. Lect 452) γράφουσιν «ἃ», ὃ ἐδέξατο καὶ ὁ Ἐρουερδήν, ἀναφέρεται δὲ οὐχὶ εἰς τὸ ἔργα, ἀλλὰ γενικῶς = ὅπερ (πρβλ. καὶ Λ', 124, 1. ς', 17, 3), τὸ ἔχεσθαι τῶν ἔργων. — ἤδη] συναπτέον τῷ κακοπαθοῦντες. — τῶν λόγων] = τῆς σκέψεως.

§ 4. ἁμαρτίᾳ] τῇ προληφθείσῃ ἀβουλίᾳ τοῦ πολέμου (Σχολ.). — ὄντες οὔτ' αὐτοί] ὁ Κόβητος γράφει «οὔτ' αὐτοὶ ὄντες». — οὔθ' ὑμᾶς ὁρῶντες] δηλ. ὄντας. — αὐθαίρετος] = ὑποκείμενον ἐλευθέρᾳ ἐκλογῇ, ἐλευθέρα, ἀδλαβής, κατὰ δὲ τὸν Σχολ. αὐτεξούσιος. — σπονδὰς] ἄνευ ἄρθρου (πρβλ. Α', 53, 2. 67, 1). — τὰ διάφορα λύεσθαι] μέσον = λύειν (συμβιβάζειν, καταπαύειν) τὰς πρὸς ἀλλήλους διαφορὰς (πρβλ. Πλάτ. Μενέξ. 243, γ'), ὁ δὲ Ἐρουερδὴν εἰκάζει «διαλύεσθαι» (Α', 140, 2. 145, 1). — κατὰ τὴν ξυνθήκην] τὴν τριακονταετῆ (Α', 115, 1), ἐν ᾗ ἦν γεγραμμένον «δίκας τῶν διαφορῶν ἀλλήλοις διδόναι καὶ δέχεσθαι» Α', 140, 2) καὶ «ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν, ἢν δίκας θέλωσι διδόναι» (Ζ', 18, 2). — τοὺς ὁρκίους] πρβλ. Λ', 71, 5. — ποιούμενοι] δηλ. μάρτυρας ἑαυτοῖς ποιοῦντες, μαρτυρόμενοι. — ἀμύνεσθαι] δηλ. ὑμᾶς = ἀποκρούειν. — ᾗ ἂν ὑφηγῆσθε] = ὅπῃ ἂν δδηγῆτε, δίδητε τὸ παράδειγμα, προηγῆσθε.

Κεφ. 79. *Τῶν πλειόνων κλινάντων εἰς τὸν πόλεμον ὁ Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς παρελθὼν ἀντιλέγει.*

§ 1. *Τοιαῦτα δὲ*] πρβλ. Α'. 44, 1. — *τὰ ἐγκλήματα τὰ ἐς τοὺς Ἀθηναίους*] = τὰ κατὰ τῶν Ἀθηναίων παράπονα. — *ἃ ἔλεξαν*] παρὰ Θουκυδίδῃ ὁ ἀόρ. ἔλεξα ἐπὶ ἐκτενῶν λόγων, τὸ δὲ ἃ ἔλεξαν ἴσοῦται τῷ τοὺς λόγους. — *μεταστησάμενοι πάντας*] δηλ. τούς τε συμμάχους αὐτῶν καὶ τοὺς Ἀθηναίους, τὸ δὲ μεταστησάμενοι = μεταστήσαντες ἑαυτῶν πάντας = ἀπομακρύναντες ἑαυτῶν (πρβλ. Ε', 111, 2. Η', 70, 2. Ἡροδ. Α', 89). ἡ δὲ μετὰ σημαίνει μεταβολήν. — *κατὰ σφᾶς αὐτούς*] = καθ' ἑαυτούς, μόνοι (πρβλ. Δ', 38, 3. κτλ.).

§ 2. *ἐπὶ τὸ αὐτὸ... ἔφερον*] = κατέληγον εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα (πρβλ. Ἡροδ. Α', 120. Ε', 92, 2), εἰς τὸ αὐτὸ συνεπίπτον, ἐτίθη δὲ μεταφορικῶς ἐκ τῆς φράσεως «ἡ ὁδὸς φέρει» κατὰ Κρυγῆρον. Ὁ δὲ Ναβῆρος ἀντὶ τοῦ ἔφερον γράφει «ἔρρεπτον». — *ἀδικεῖν τε... καὶ εἶναι*] ἐπεξηγητικὸς διορισμὸς τοῦ «τὸ αὐτὸ» κατ' ἀπαρέμφατον,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χίδαμος ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἀνὴρ καὶ ξυνετὸς δοκῶν εἶναι καὶ σώφρων, ἔλεξε τοιάδε.

80. « Καὶ αὐτὸς πολλῶν ἤδη πολέμων ἔμπειρός εἰμι, ὦ Λακεδαιμόνιοι, 1
καὶ ὑμῶν τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ ὁρῶ, ὥστε μήτε ἀπειρίᾳ ἐπιθυμῆσαί τινα
τοῦ ἔργου, ὅπερ ἂν πολλοὶ πάθοιεν, μήτε ἀγαθὸν καὶ ἀσφαλὲς νομίσαντα. Εὖ- 2
ροιτε δ' ἂν τόνδε περὶ οὗ νῦν βουλεύεσθε οὐκ ἂν ἐλάχιστον γενόμενον, εἰ σω-
φρόνως τις αὐτὸν ἐκλογίζοιτο. Πρὸς μὲν γὰρ τοὺς Πελοποννησίους καὶ τοὺς ἀ- 3

τὸ δὲ *ἀδικεῖν* = ἠδικηκέναι —*ἤδη*] συναπτέον τῷ *ἀδικεῖν* (πρβλ. Ε', 30,1) = πλέον (ὅπερ σημ. ἄνευ ἀνάγκης πλειόνων ἀποδείξεων). Ὁ Ἁάσιος θέλει νὰ μετατεθῇ τὸ *ἤδη* μετὰ τὸ *καί*. — *πολεμητέα εἶναι*] = πολεμητέον εἶναι = δέον εἶναι πολεμεῖν, πρβλ. *παριητέα* (Α', 72,1). —*παρελθὼν*] = ἀναβὰς ἐπὶ τοῦ βήματος, πάροδον ποιησάμενος. — *Ἀρχίδαμος*] υἱὸς τοῦ Ζευξιδάμου βασιλεύσας ἀπὸ τοῦ 469—427 π. Χ. Οὗτος πάσῃ δυνάμει ἐπειράθη νὰ κωλύσῃ τὸν πόλεμον (πρβλ. καὶ Παυσαν. Γ', ζ', 9. Πλούταρχ. Περικλ. ΚΘ'). Τὸ ὄνομα δ' αὐτοῦ φέρει ἡ πρώτη δεκαετία τοῦ Πελοπον. πολέμου, *Ἀρχιδάμειος πόλεμος* (ὅρα Ἁρποκρ. ἐν λ.) καλουμένη.

Κεφ. 80. *Δημηγορία Ἀρχιδάμου. Ὁ πρὸς Ἀθηναίους πόλεμος ὑπερτερεοῦντας ἡμῶν κατὰ τὰς ναῦς καὶ τὰ χρήματα δὲν εἶναι εὔκολος.*

§ 1. *Καὶ αὐτὸς*] ὁμοία ἀρχὴ ὑπάρχει καὶ ἐν Β', 60,1. Ϛ', 16,1. Ὁ δὲ *καὶ . . καὶ* = οὐ μόνον ἐγὼ . . ἀλλὰ καὶ ὑμεῖς. — *ἔμπειρός εἰμι*] διότι ὁ Ἀρχίδαμος ἦν γέρων. — *τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ*] = τοὺς τὴν αὐτὴν ἐμοὶ ἡλικίαν ἔχοντας, τοὺς ἡλικιώτας, τοὺς ὁμήλικας. — *ὁρῶ*] δηλ. *ὁμοίως ἐμπείρους ὄντας*. Ἡ αὐτὴ ἔλλειψις μετὰ τὸ *ὁρῶντες* καὶ Α', 78,4. —*μήτε ἀπειρίᾳ . . μήτε νομίσαντα*] συνδέονται δύο ἀνόμοια γραμματικῶς, συγγενῆ δὲ κατ' ἔννοιαν, ἀμφότερα σημαίνοντα αἰτίαν = μήτε ἀπειρίᾳ . . μήτε τῷ νομίσαι, ὡς «*σίτου τε ἀπορίᾳ καὶ οὐ νομίζοντες*» (Δ', 69,3), πρβλ. καὶ Α', 82, 1.3.107, 6.110,2. —*τοῦ ἔργου*] = τοῦ πολέμου (πρβλ. Α', 105,5. Β', 89,9). —*πολλοὶ*] ἐκ τοῦ Οὐατικανικοῦ χειρογράφου, τῶν λοιπῶν πάντων ἐχόντων τὸ «*οἱ πολλοί*», ὁ δὲ Κόβητος γράφει «*πολλοὶ τῶν νεωτέρων*», διότι «*γλυκὺς ἀπείρῳ πόλεμος*» (πρβλ. καὶ Πίνδ. παρὰ Στοβ. 50,3), τὴν ἀπειρίαν δὲ ταύτην ἔχουσι μόνοι οἱ νεώτεροι, πρβλ. «*τότε δὲ καὶ νεότης πολλὴ μὲν οὖσα ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, πολλὴ δ' ἐν ταῖς Ἀθήναις οὐκ ἀκουσίως ὑπὸ ἀπειρίας ἥπτετο τοῦ πολέμου*» (Β', 8, 1).

§ 2. *τόνδε*] σχῆμα κατὰ τὸ νοούμενον, διότι ἀναφέρεται εἰς τὸ ἔργον, ὡς εἰ ἦν ἀντ' αὐτοῦ τὸ *πολέμου*. — *οὐκ ἂν ἐλάχιστον γενόμενον*] ὁ ἂν ἀνήκει τῇ μετοχῇ = εὕροιτε δ' ἂν ὅτι ὅδε οὐκ ἂν ἐλάχιστος γένοιτο, τὸ δὲ *οὐκ ἐλάχιστον* κατὰ λιτότητα = μέγιστον, καλὰ δὲ τὸν Σχολ. *οὐχὶ δι' ἐλαχίστου καιροῦ γενησόμενον*. —*σωφρόνως ἐκλογίζοιτο*] ὤφειλε νὰ ᾖ, «*εἰ . . ἐκλογίζοισθε*», ἐκφέρει δὲ αὐτὸ εἰς τρίτον πρόσωπον ἐπὶ τὸ μετριώτερον (πρβλ. Α', 69,2), τὸ δ' *ἐκλογίζεσθαι* = καλῶς σκέπτεσθαι, λαμβάνειν πρὸ ὀφθαλμῶν (πρβλ. Α', 70,1), τὸ δὲ *σωφρόνως* = μετὰ φρονήσεως, πρβλ. «*εἰ σωφρονοῦσι*» (Α', 40, 2) καὶ «*σῶφρον*» (42, 2).

§ 3. *τοὺς Πελοποννησίους καὶ τοὺς ἀστυγείτονας*] ὁ Λαυρεντιανὸς κῶδιξ ἔχει «*καὶ ἀστυγείτονας*». Διὰ δὲ τοῦ καὶ συνδέεται τὸ μέρος πρὸς τὸ ὅλον, ὡς «*τῶν ἀνθρώπων καὶ Λακεδαιμονίων*» (Ε' 112, 2) καὶ ἀντιστρόφως ἄλλοτε τὸ ὅλον πρὸς τὸ μέρος, ὡς «*Καύνου καὶ Καρίας*» (Α' 116,3), «*τῷ Πάγητι καὶ τοῖς Ἀθηναίοις*»

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

στυγείτονας παρόμοιος ἡμῶν ἡ ἀλκή, καὶ διὰ ταχέων οἷόν τε ἐφ' ἕκαστα ἐλθεῖν· πρὸς δὲ ἄνδρας οἳ γῆν τε ἑκὰς ἔχουσι καὶ προσέτι θαλάσσης ἐμπειρότατοί εἰσι καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἄριστα ἐξήρτυνται, πλούτῳ τε ἰδίῳ καὶ δημοσίῳ καὶ ναυσὶ καὶ ἵπποις καὶ ὅπλοις καὶ ὄχλῳ ὅσος οὐκ ἐν ἄλλῳ ἑνί γε χωρίῳ Ἑλληνικῷ ἔστιν, ἔτι δὲ καὶ ξυμμάχους πολλοὺς φόρου ὑποτελεῖς ἔχουσι, πῶς χρὴ πρὸς τούτους ῥᾳδίως πόλεμον ἄρασθαι καὶ τίνι πιστεύσαντας ἀπαρα-

(Γ',33,2), «*ἀπὸ τοῦ Βουδόρου καὶ τῆς Σαλαμῖνος*» (Γ',51,2), κτλ. Κακῶς δὲ ταῦτα νομίζονται ὅτι κεῖνται κατὰ τὸ ἓν διὰ δυοῖν σχῆμα = τοὺς Πελοποννησίους, τουτέστι τοὺς ἀστυγείτονας (Κουάζετος), διότι ἐνταῦθα τὸ «*οἱ Πελοποννήσιοι*» ἀντίκειται χιαστῶς εἰς τὸ τῶν Ἀθηναίων «*οἳ ... θαλάσσης ἐμπειρότατοί εἰσι*», τὸ δὲ «*οἱ ἀστυγείτονες*» (ὑπλ. οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀργεῖοι) πρὸς τὸ «*οἳ γῆν ἑκὰς ἔχουσιν*».—*παρόμοιος*] ὁ Στάλλιος τονίζει *παρομοῖος* (Quest. Gram σ. 33), ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἐρουερδὴν (Θουκ. Τ. Α', σ. 72. 17. 117,7), ἀλλ' ὕστερον μεταβαλὼν γνώμην λέγει ὅτι ἡ ἀναλογία ἀπαιτεῖ τὸ *παρόμοιος* (Θουκ. Τ. Α' praefat. p. VIII), κακῶς δὲ ὑπὸ τοῦ Πολυδεύκους ἑρμηνεύεται «*ὃ γὰρ παρόμοιος παρ' ὀλίγον ὅμοιός ἐστι*» (Θ',130) = σχεδὸν ὅμοιος, διότι κατὰ Βονίτζιον ἡ παρὰ σημαίνει σύγκρισιν = παραβαλλομένη πρὸς τοὺς Πελοπον. καὶ τοὺς ἀστυγείτονάς ἐστιν ὁμοία (πρβλ. καὶ Α', 132,3), πρβλ. Σχολ. «*ἐκ παραλλήλου· πεζομάχοι γὰρ πάντες*», κακῶς δὲ καὶ ὁ Κροάζετος ἑρμηνεύει διὰ τοῦ «*ἀντίπαλος ὥστε παρατάττεσθαι*». —*ἡ ἀλκή*] = τὰ πολεμικὰ ἡμῶν μέσα.—*διὰ ταχέων*] = ταχέως (πρβλ. Γ', 13,2. Δ',8,4. 96,1. 125,4. Γ',66,2. κτλ.), πρβλ. καὶ *διὰ τάχους* (Α', 63,2).—*ἐφ' ἕκαστα*] = εἰς ἑκάστην πόλιν αὐτῶν ἐλθεῖν ἢ ἐναντίον αὐτῶν. Σχολ. «*ἐφ' ἕκαστα, λείπει χωρία*». —*ἑκὰς*] = μακρὰν (ἡμῶν). — *θαλάσσης*] ἀνάρθρως (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 62,3). —*ἐξήρτυνται* = *εὐτρεπισμένοι εἰσί* (Σχολ.), παρεσκευασμένοι εἰσὶ (πρβλ. Α', 13, 1. 82, 1), πρβλ. καὶ «*τοῖς πᾶσιν ἄριστα παρεσκευασμένην*» (Β', 11, 6).—*καὶ ἵπποις καὶ ὅπλοις*] ταῦτα πάντα εἶναι κατ' ἐπεξήγησιν διορισμοὶ τοῦ «*καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν*». *Ἵπποι* δὲ καὶ *ὅπλα* φαίνεται ὅτι εἶναι αὐτοὶ οἱ *ἱππεῖς* καὶ οἱ *ὁπλῖται*. Κατ' ἄλλους δὲ τίθενται κυριολεκτικῶς καὶ *ὅπλα* εἶναι πᾶν εἶδος ὅπλου πρὸς ἐξάρτυσιν τοῦ στρατοῦ. Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως τῶν Ἀθηναίων ὅρα Β', 13.—*ὄχλῳ*] = πλήθει, ὅπερ ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ καὶ διὰ τὰς ναῦς καὶ διὰ τοὺς ἵππους καὶ διὰ τὰ ὅπλα. Ἄλλοι δὲ ἐκλαμβάνουσιν ἁπλῶς = ἀνθρώπων πληθύν, τὸ πολυάνθρωπον.—*ὅσος... ἐστίν*] αἱ Ἀθῆναι ἦσαν πόλις πολυανθρωποτάτη (Β',64,3. Ξεν. Ἑλ. Β',ϛ',24) ἔχουσα πλείονας τῶν δεκακισχιλίων οἰκιῶν (Ξεν. Ἀπομ. Γ', ϛ', 14. Οἰκ. η', 22). Τῷ 317 π. Χ. ἐπὶ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως γενομένης ἀπογραφῆς εὑρέθησαν ἐν Ἀθήναις 21000 Ἀθηναῖοι πολῖται, 10000 μέτοικοι καὶ 400000 δοῦλοι (Κτησικλ. παρ' Ἀθην. ϛ', σ. 272). —*οὐκ ἐν ἄλλῳ ἑνί γε χωρίῳ Ἑλληνικῷ*] = ἐν οὐδενί γε ἄλλῳ χωρίῳ Ἑλληνικῷ. —*φόρου ὑποτελεῖς*] πρβλ. Α',19. Ζ',57, 3,4. —*πρὸς τούτους*] ἐπαναλαμβάνει τὴν προλεχθεῖσαν ἔννοιαν «*πρὸς δὲ ἄνδρας*» διὰ τὰς πολλὰς παρενθέσεις.—*ῥᾳδίως*] = ἀπερισκέπτως (πρβλ. Α',73,1).—*πόλεμον ἄρασθαι*] τὸ αἴρομαι *πόλεμον*, ὅπερ παρ' ἡμῖν λέγεται *σηκώνω πόλεμον*, εἶναι αἴρω πόλεμον ἐπ' ἐμαυτοῦ (ἐπάνω μου) οἷον ὡς φορτίον, πρβλ. «*σὺ τὸν ὄνον ἀράμενος φέρε*» (Ἀριστοφ. Βατ. 32).—*τίνι*] οὐδετέρου γένους μετὰ γενικῆς ἐννοίας, διὰ ἀ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σκεύους ἐπειχθῆναι; Πότερον ταῖς ναυσίν; ἀλλ' ἥσσους ἐσμέν· εἰ δὲ μελετήσομεν καὶ ἀντιπαρασκευασόμεθα, χρόνος ἐνέσται. Ἀλλὰ τοῖς χρήμασιν; ἀλλὰ παλῷ ἔτι πλέον τούτου ἐλλείπομεν καὶ οὔτε ἐν κοινῷ ἔχομεν οὔτε ἑτοίμως ἐκ τῶν ἰδίων φέρομεν. 4

81. «Τάχ' ἄν τις θαρσοίη ὅτι τοῖς ὅπλοις αὐτῶν καὶ τῷ πλήθει ὑπερφέρομεν, ὥστε τὴν γῆν δῃοῦν ἐπιφοιτῶντες. Τοῖς δὲ ἄλλη γῆ ἐστι πολλὴ ἧς ἄρχουσι, καὶ ἐκ θαλάσσης ὧν δέονται ἐπάξονται. Εἰ δ' αὖ τοὺς ξυμμάχους ἀφι- 1 2 3

ναφέρονται εἰς αὐτὸ τὰ πληθ. *ναυσὶ..χρήμασιν*.—*ἐπειχθῆναι*] ἀόρ. παθ. μετὰ σημ. μέσης=νὰ σπεύσωμεν, νὰ βιασθῶμεν. Ἐξαρτᾶται δὲ ἐκ τοῦ *χρή*. — *ἀλλ' ἥσσους ἐσμεν*] σχῆμα ἀνθυποφορᾶς.

§ 4. *εἰ δὲ μελετήσομεν*] ἢ ὑπονοητέον τὸ «τὰς ναῦς» ἢ «τὰ ναυτικά», πρβλ. «*μελετήσομεν καὶ ἡμεῖς ἐν πλέονι χρόνῳ τὰ ναυτικά*» (Α', 121,4) ἢ ἐκληπτέον ἀπολύτως = *μελέτας ποιησόμεθα* (Β', 86,5).—*ἀντιπαρασκευασόμεθα*] = καὶ ἡμεῖς ἐπίσης παρασκευασόμεθα.—*ἐνέσται*] = μεταξὺ γενήσεται (ὀλ *μεσολαβήσῃ*), πρβλ. Ε',38.4. Ὡσαύτως καὶ τὸ *χρόνος ἐγγίγνεται* (Α', 113,1. Δ', 111,2) καὶ *διατριβὴ ἐγγίγνεται* (Η', 9, 2).—*τούτου ἐλλείπομεν*]=τούτου τοῦ πράγματος (ὀηλ. τῶν χρημάτων) κατώτεροι τῶν ἐχθρῶν ἐσμεν. Τῆς μετὰ γενικῆς συντάξεως αὐτοῦ ὅρα Πλάτ. Φαιδρ. 269, δ'. Θεάγ. 123 ἀ. Ὁ δὲ Κόβητος γράφει «*τούτῳ*» ὡς καὶ ὁ Κρυγῆρος (πρβλ. Β', 61, 4. Ε', 97) καὶ «*προθυμίᾳ ἐλλιπεῖς ἦσαν*» (Ϛ',69,1).—*ἐν κοινῷ*] *ταμείῳ δηλονότι* (Σχολ.)πρβλ. Α',141.3, ἀλλὰ καὶ «*ἐν τῷ κοινῷ*» (Ϛ', 6,3. 8,2. Η',1,2).—*οὔτε ἑτοίμως ἐκ τῶν ἰδίων φέρομεν*] ὀηλ. *χρήματα*. Τὸ μὲν *ἑτοίμως*=προχείρως, ὡς οὐκ ἔχοντες, τὸ δὲ *φέρομεν*=εἰσφέρομεν=οὐχ ἑτοίμοι,οἷοί τε *φέρειν ἐσμέν*. πρβλ. «*οὔτε ἰδίᾳ οὔτε ἐν κοινῷ χρήματά ἐστιν αὐτοῖς*» (Α', 141,2) καὶ «*φαύλως δὲ ἔχει καὶ περὶ τὰ κοινὰ χρήματα τοῖς Σπαρτιάταις· οὔτε γὰρ ἐν τῷ κοινῷ τῆς πόλεως ἔστιν...εἰσφέρουσί τε κακῶς*» (Ἀριστ. Πολ. Β', 0', 23).

Κεφ. 81. *Ὁ πόλεμος οὐχὶ ὀλιγοχρόνιος ἔσται, ἢν ἅπαξ ἀρξώμεθα αὐτοῦ*».

§ 1. *Τάχ' ἄν τις θαρσοίη*] τὸ ἀσύνθετον διὰ τὴν γοργότητα τῆς μεταβάσεως εἰς ἕτερον ἐπιχείρημα. Ὁ δὲ Κρυγῆρος εἰκάζει νὰ γραφῇ «*τάχ' ἄν δέ τις*».—*τοῖς ὅπλοις*]=τοῖς ὁπλίταις.—*αὐτῶν*] ὀηλ. τῶν Ἀθηναίων συναπτέον δὲ τῷ *ὑπερφέρομεν*. —*καὶ τῷ πλήθει*] ὀηλ τῶν συμμάχων (πρβλ. Α',83,1. 121,2. 143,1. Β',11,3) καὶ οἱ ὁπλῖται ὃς (τὰ ὅπλα) εἶναι οὐ μόνον τῶν Λακεδαιμονίων (πρβλ. Ε', 68,3 καὶ Β', 13,6) ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων συμμάχων, οὓς ἕνεκα γίνονται ὑπέρτεροι τῶν Ἀθηναίων ὁπλιτῶν. Ἄλλοι δὲ τὸ «*τοῖς ὅπλοις καὶ τῷ πλήθει*» νομίζουσιν ἓν διὰ δυοῖν=τῷ πλήθει τῶν ὅπλων (ὁπλιτῶν).—*ὑπερφέρομεν*] ὀλιγώτερον σύνηθες τοῦ *διαφέρομεν* (=ὑπερέχομεν), μόνον δ' ἐνταῦθα παρὰ Θουκυδίδῃ (πρβλ. Ἡροδ. Θ',96. Σοφ. Οἰδ. Τ. 381. Ἀριστοφ. Ἱππ. 584. Ξεν. Λακ. Πολ. ιε',3). —*ἐπιφοιτῶντες*] = συχνὰ ἐπιόντες, δι' ἐπανειλημμένων ἐπιδρομῶν, ἡ δ' *ἐπὶ* ἐπὶ ἐχθρικῆς κινήσεως.

§ 2. *Τοῖς δὲ*]=ἀλλ' αὐτοῖς (πρβλ. Α', 65. 5).— *ἄλλη γῆ*] *Θράκη καὶ Ἰωνία* (Σχολ.).—*ἐκ θαλάσσης*] *τὸ ἐκ ἀντὶ τοῦ διὰ* (Σχολ.).—*ἐπάξονται*]=*εἰσάξουσι* (Σχολ.) ἔξωθεν ἑαυτοῖς (πρβλ. Ϛ',99,4), ὅθεν καὶ *ἄκτος ἐπακτὸς* (Ϛ',20,4) καὶ *ἐπαγωγὴ* τῶν *ἐπιτηδείων* (Ε', 82,5. Ζ', 24,3). Ἀντ' αὐτοῦ δὲ συνηθέστερον εἶναι τὸ *ἐσάγεσθαι*.

§ 3. *εἰ δ' αὖ*] τὸ αὖ προστίθησι νέαν περίστασιν.—*τοὺς ξυμμάχους*] τῶν Ἀθη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

στάναι πειρασόμεθα, δεήσει καὶ τούτοις ναυσὶ βοηθεῖν, τὸ πλέον οὖσι νησιώταις. Τίς οὖν ἔσται ἡμῶν ὁ πόλεμος; Εἰ μὴ γὰρ ἢ ναυσὶ κρατήσομεν ἢ τὰς προσό- 4
δους ἀφαιρήσομεν ἀφ' ὧν τὸ ναυτικὸν τρέφουσι, βλαψόμεθα τὰ πλείω. Κἂν 5
τούτῳ οὐδὲ καταλύεσθαι ἔτι καλόν, ἄλλως τε καὶ εἰ δόξομεν ἄρξαι μᾶλλον τῆς διαφορᾶς. Μὴ γὰρ δὴ ἐκείνῃ γε τῇ ἐλπίδι ἐπαιρώμεθα ὡς ταχὺ παυθήσεται 6
ὁ πόλεμος, ἢν τὴν γῆν αὐτῶν τέμωμεν. Δέδοικα δὲ μᾶλλον μὴ καὶ τοῖς παισὶν αὐτὸν ὑπολίπωμεν· οὕτως εἰκὸς Ἀθηναίους φρονήματι μήτε τῇ γῇ δουλεῦσαι μήτε ὥσπερ ἀπείρους καταπλαγῆναι τῷ πολέμῳ.

ναίων δηλ.—*καὶ τούτοις*] ὁ καὶ σημαίνει ὅτι ὅπως τοὺς Ἀθηναίους ναυσὶ μόνον ἠδύναντο νὰ βλάψωσιν, οὕτω καὶ τοῖς συμμάχοις ναυσὶ δεήσει βοηθεῖν. Κατά τινας δὲ ὁ καὶ συναπτέος τῷ *βοηθεῖν*. — *τὸ πλέον*]=κατὰ τὸ πλεῖον=τοῖς πλείοσιν.

§ 4. *Τίς οὖν ἔσται ἡμῶν ὁ πόλεμος*] τὸ *τίς* σημαίνει ποιότητα=ποῖος τὴν ἔκβασιν; Κατ' ἄλλους δὲ=πῶς οὖν ἡμεῖς αὐτοῖς πολεμήσομεν; Ὁ Κόβητος ἀντὶ τοῦ ἡμῶν γράφει ἡμῖν.—*τὰς προσόδους ἀφαιρήσομεν*] *διὰ τὸ ἀποστῆσαι τοὺς συμμάχους* (Σχολ.), πρβλ. Α', 122,1. Ὁ Κόβητος δὲ γράφει «*ὑφαιρήσομεν*» (πρβλ. Γ', 13,7.82,2); πρβλ. ὅμως Γ', 31,1. — *ἀφ' ὧν*] ἡ ἀπὸ σημαίνει τὸ ὑλικὸν μέσον (ὅρα Γραμμ. Κυννήγ. § 430,1, f). — *βλαψόμεθα*] μέσ. μέλλ. μετὰ παθητ. διαθέσεως, πρβλ. «*ὑπὸ τῶν ἱππέων οὐ βλάψονται ἄξιον λόγου*» (Ξ', 64, 1). — *τὰ πλείω*] σύστοιχον ἀντικείμ.=τὰς πλείους βλάβας (ἢ οἱ Ἀθηναῖοι)=μᾶλλον ἢ ἐκεῖνοι.

§ 5. *Κἂν τούτῳ*]=καὶ ἐν ταύτῃ τῇ περιπτώσει (καὶ τότε), δηλ. εἰ ἡμεῖς βλαψόμεθα τὰ πλείω.—*καταλύεσθαι*]=καταπαύειν τὸν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον, διαλλάττεσθαι τοῖς ἐχθροῖς (πρβλ. Δ', 18,4. Ε', 15,2.17,2. Η', 58,7).—*ἄρξαι*]=πρωταιτίους γενέσθαι (πρβλ. Α', 144,2).—*μᾶλλον*] ὁ δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως εἶναι τὸ «ἢ εἰ μὴ *πολεμήσομεν αὐτεῖς*». κατ' ἄλλους δὲ τὸ «*Ἀθηναίων*» καὶ κατ' ἄλλους τὸ «ἢ *ἀμύνασθαι αὐτοὺς ἄρχοντας ταύτης*».—*γὰρ δή*] τὸ *δή*=ἤδη, πλέον.

§ 6. *μὴ ἐκείνῃ τῇ ἐλπίδι ἐπαιρώμεθα*]=μὴ ἐπαιρώμεθα (παρακινώμεθα) εἰς πόλεμον ἐκ τῆς ἐλπίδος ἐκείνης ὅτι κτλ. Ἡ ἐλπὶς δὲ αὕτη ἐπεκράτει ἐν Σπάρτῃ (Ε', 14,3). Τὸ *ἐπαίρομαι* παθητικὸν (πρβλ. Α', 42, 2. 83, 3. 84,2.120,3), διάφορον δ' ἐν Α', 25, 4.—*τέμωμεν*] κατὰ διόρθωσιν τοῦ Κοβήτου ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις «*τάμωμεν*», ὅπερ εἶναι Ἰωνικόν.—*ὑπολίπωμεν*] «*Ὅμηρος· μηδ' ἡμῖν τεκέεσσί τ' ὀπίσσω πῆμα λίποιτο*» (Σχολ.), πρβλ. Ἰλ. Γ, 160. Τὸ *ὑπολείπειν*=λείπειν τι ὀπίσω, εἰς τὸ μέλλον.—*οὕτως . . δουλεῦσαι*]=τόσον εἶναι ἀληθὲς ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τὴν μεγαλοφροσύνην αὐτῶν οὔτε τοῖς ἀγροῖς θὰ δουλεύσωσι (προσκεκολλημένοι ὄντες αὐτοῖς καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ ἀνάσχωνται τὴν ἐρήμωσιν αὐτῶν). — *εἰκὸς . . δουλεῦσαι . . ἐκπλαγῆναι*] τὸ *εἰκὸς ἔσει* παρὰ Θουκυδίδῃ συντάσσεται ἀπαρεμφάτῳ ἀορίστου ἄνευ τοῦ *ἂν* ἔχοντι σημασίαν μέλλοντος (ὅρα Γ', 10,6.Δ', 60,2), οὐδέποτε δὲ ἀπαρεμφ. μέλλοντος.—*φρονήματι*] εἶναι ῥῆματ. οὐσιαστ. τοῦ *μέγα φρονεῖν*, τὸ δὲ *φρόνησις* τοῦ *εὖ φρονεῖν*, πάντοτε δὲ τὸ *φρόνημα* παρὰ Θουκ. = θάρρος, μεγαλοφροσύνη, ὑπερηφανία (πρβλ. Β', 43,6.61, 3.62,3.Γ', 45,4.Δ', 80,3.Ε', 40,3.43,2. Ζ', 18, 4).

Κεφ. 82. *Ἀνάγκη πολεμικῆς παρασκευῆς ἐκ τινα χρόνον, μεθ' ἣν πολεμοῦμεν τοῖς Ἀθηναίοις ἄμεινον παρεσκευασμένοι, ἐὰν μὴ προσέχωσι ταῖς δικαίαις ἡμῶν αἰτήσεσιν.*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

82. « Οὐ μὴν οὐδὲ ἀναισθήτως αὐτοὺς κελεύω τούς τε ξυμμάχους ἡμῶν ἐᾶν βλάπτειν καὶ ἐπιβουλεύοντας μὴ καταφωρᾶν, ἀλλὰ ὅπλα μὲν μήπω κινεῖν, πέμπειν δὲ καὶ αἰτιᾶσθαι μήτε πόλεμον ἄγαν δηλοῦντας μήθ' ὡς ἐπιτρέψομεν, κἂν τούτῳ καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐξαρτύεσθαι ξυμμάχων τε προσαγωγῇ καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, εἴ ποθέν τινα ἢ ναυτικοῦ ἢ χρημάτων δύναμιν προσληψόμεθα (ἀνεπίφθονον δὲ ὅσοι ὥσπερ καὶ ἡμεῖς ὑπ' Ἀθηναίων ἐπιβουλευόμεθα μὴ Ἕλληνας μόνον, ἀλλὰ καὶ βαρβάρους προσλαβόντας διασωθῆναι), καὶ τὰ αὐτῶν ἅμα ἐκποριζώμεθα. Καὶ ἤν μὲν ἐσακούωσί τι πρεσβευομένων ἡμῶν, ταῦτα ἄριστα· ἢν δὲ μή, διελθόντων ἐτῶν καὶ δύο καὶ τριῶν ἄμεινον ἤδη, ἢν

§ 1. *Οὐ μὴν οὐδὲ*] = nec vero magis (πρβλ. Α', 3,3). εἶναι δὲ ἰσχυρότερον ἢ τὸ «οὐδὲ μήν». — *ἀναισθήτως*] ἐνταῦθα = ἀναλγήτως, ἀπαθῶς, εἶναι δὲ διάφορον τοῦ Α', 69,3. Συναπτέον δὲ τῷ «ἐᾶν» = οὐ *κελεύω* (ἡμᾶς) *ἀναισθήτως ἐᾶν αὐτοὺς* (τοὺς Ἀθηναίους) *βλάπτειν τοὺς ξυμμάχους ἡμῶν*. — *καταφωρᾶν*] = ἐλέγχειν (Σχολ.). — *ἀλλὰ*] δηλ. *κελεύω*. — *δηλοῦντας*] ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐννοούμ. ὑποκείμ. τοῦ *αἰτιᾶσθαι* τὸ ἡμᾶς. Τὸ δὲ *πόλεμον δηλοῦν* = φανερῶς πόλεμον κηρύττειν, προαγορεύειν. — *μήθ' ὡς ἐπιτρέψομεν*] = μήτε δηλοῦντας ὡς ἐπιτρέψομεν δηλ. αὐτοῖς βλάπτειν τοὺς ξυμμάχους ἡμῶν. Τὸ *ὡς ἐπιτρέψομεν* κεῖται ἐκ παραλλήλου πρὸς τὸ *πόλεμον*. — *κἂν τούτῳ*] χρονικῶς = καὶ ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ (interea). — *καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν*] = πρὸς τῷ αἰτιᾶσθαι καὶ τὴν ἡμῶν αὐτῶν δύναμιν. — *ἐξαρτύεσθαι*] πρβλ. Α', 80,3. — *ξυμμάχων προσαγωγῇ*] τὸ προσαγωγὴ συνήθως μὲν = πρόσοδος πρός τινα (Ξεν. Παιδ. Ζ', ε', 45), ἐνταῦθα δὲ = προσέλκυσις, προσπορισμός, πρβλ. καὶ τὸ «προσάγομαί τινα» (Β', 30, 2). — *Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων*] γενικαὶ ἐξ ἀντικειμένου, πρβλ. «*πρεσβείας μέλλοντες πέμπειν παρὰ βασιλέα καὶ ἄλλοσε ἐς τοὺς βαρβάρους, εἴ ποθέν τινα ὠφελίαν ἤλπιζον ἑκάτεροι προσλήψεσθαι*» (Β', 7, 1). — *ἀνεπίφθονον*] = *ἄψογον, ἀμώμητον* (Σχολ.). — *ὅσοι ὥσπερ καὶ ἡμεῖς ἐπιβουλευόμεθα*] τὸ ῥῆμα καθ' ἕλξιν ἐτέθη κατὰ τὸ ὑποκείμ. τῆς παραβολικῆς προτάσεως ἀντὶ τοῦ «*ὅσοι ἐπιβουλεύονται, ὥσπερ καὶ ἡμεῖς (ἐπιβουλευόμεθα)*», ὡς «*ἀλλ' ἦν οἱ ἡγεμόνες, ὥσπερ νῦν ὑμεῖς διαγνώμας ποιήσησθε*» (Γ', 67,7) ὅρα Γραμμ. Κυννήρ. § 600, 1. Ἀσωπ. Π. Β', σ. 915, § 178. Εἰσ. εἰς Σύντ. σ. 62, § 15. Ἀλλ' ὁ Κόβητος ὀβελίζει τὸ «*ὥσπερ καὶ ἡμεῖς*». — *καὶ τὰ αὐτῶν ἐκποριζώμεθα*] = καὶ τὰ ἡμῶν αὐτῶν παρασκευαζώμεθα (πρβλ. Α', 125,2), πάσῃ δυνάμει ποριζώμεθα. Ὁ δὲ Σχολ. = «*πορισμὸν ζωῆς ἐκ τῶν ἡμετέρων ἔχωμεν*». Τινὰ τῶν χειρογράφων ἔχουσι «*τὰ αὐτῶν*», ὅπερ ἑρμηνεύεται διὰ τοῦ «*τὰ τῶν συμμάχων*», ὁ δὲ Ἐρουερδὴν νομίζων ὅτι τὸ «*τὰ αὐτῶν*», ὅπερ μόνον ἐνταῦθα ἀπαντᾷ, δὲν εἶναι Θουκυδίδειον ἀντὶ τοῦ «*τὰ ἡμέτερα αὐτῶν*» (ὅρα Stud p. 14), εἰκάζει ὅτι ὀφείλει νὰ γραφῇ «*τὰ αὐτόθεν*» = domestica belli praesidia. Εἶναι δὲ ἐνταῦθα ἀνακολουθία ἕνεκα τῆς παρενθέσεως ἀντὶ τοῦ «*καὶ τῷ ἐκποριζεσθαι*», διότι ἀνταποκρίνεται τῷ «*ξυμμάχων τε προσαγωγῇ*».

§ 2. *ἦν ἐσακούωσί τι*] πρβλ. καὶ «*ὅπως σφίσιν ὅτι μεγίστη πρόφασις εἴη τοῦ πολεμεῖν, ἢν μή τι ἐσακούωσιν*» (Α', 126,11). Τινὰ τῶν χειρογράφων ἔχουσιν «*ἐσακούσωσί τι*», ἀλλὰ προτιμότερος ὁ ἐνεστὼς = ἐὰν διδῶσιν ἀκράσιν. — *πρεσβευομένων ἡμῶν*] = ἡμῶν διὰ πρέσβεων διαπραγματευομένων, πρέσβεις πεμπόντων. — *ταῦτα ἄριστα*] ὁ Ἐρουερδὴν ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας, ἀλλ' ὁ Κόβητος παρατηρεῖ ὅτι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δοκῇ, πεφραγμένοι ἴμεν ἐπ' αὐτούς. Καὶ ἴσως ὁρῶντες ἡμῶν ἤδη τήν τε παρασκευὴν καὶ τοὺς λόγους αὐτῇ ὁμοῖα ὑποσημαίνοντας μᾶλλον ἂν εἰκοίεν, καὶ γῆν ἔτι ἄτμητον ἔχοντες καὶ περὶ παρόντων ἀγαθῶν καὶ οὔπω ἐφθαρμένων βουλευόμενοι. Μὴ γὰρ ἄλλο τι νομίσητε τὴν γῆν αὐτῶν ἢ ὅμηρον ἔχειν καὶ οὐχ ἧσσον ὅσῳ ἄμεινον ἐξείργασται· ἧς φείδεσθαι χρὴ ὡς ἐπὶ πλεῖστον, καὶ μὴ ἐς ἀπόνοιαν καταστήσαντας αὐτοὺς ἀληπτοτέρους ἔχειν. Εἰ γὰρ ἀπαράσκευοι τοῖς τῶν ξυμμάχων ἐγκλήμασιν ἐπειχθέντες τεμοῦμεν αὐτήν, ὁρᾶτε ὅπως μὴ αἰ-

3

4

5

συμβαίνει ἔλλειψις, ἐὰν ἔπηται τὸ *εἰ δὲ μή, ὡς «καὶ ἦν μὲν ξυμβῇ ἡ πεῖρα, εἰ δὲ μή, Μυτιληναίοις εἰπεῖν»* (Γ', 3, 3), οὐχὶ δὲ καὶ ἐὰν ἔπηται τὸ *ἦν δὲ μή, ὡς «ἢν μὲν δυνατὸν ᾖ εἶσω ἀπῶσαι ἄμφω, ταῦτα ἄριστα· ἢν δὲ μὴ οἷόν τε ᾖ κτλ.»* (Ἱπποκρ. περὶ Νόσ. γυν. Τ. Γ', σ. 602). Ἡ τοῦ Κοβήτου παρατήρησις δὲν εἶναι ἀνεξαίρετος, διότι ἑπομένου καὶ τοῦ *«εἰὰν δὲ μή»* ὑπάρχει ἔλλειψις, ὡς *«εἰὰν μὲν ἐκόντες ὑπείκωσιν· εἰὰν δὲ μὴ ἐπιτρέπῃ ἡ πόλις»* (Πλάτ. Πολ. 575, δ'), καὶ ἀντιστρόφως δὲν ὑπάρχει ἔλλειψις, ἑπομένου τοῦ *«εἰ δὲ μή»*, ὡς *«εἰὰν μὲν εὕρωμεν, κάλλιστα ἕξει, εἰ δὲ μή, στέρξω ἀγὼ τῇ ἐμῇ τύχῃ»* (Πλάτ. Ἱππ. Μ. 295, δ') ὅρα καὶ Γραμμ. Κυννήρ. § 577, 3, c. — *ἢν δὲ μὴ*] δηλ. *ἐσακούωσί τι.—καὶ δύο καὶ τριῶν*] = δύο ἢ τριῶν, πρβλ. *«καὶ δὶς καὶ τρὶς πίνειν»* (Πλάτ. Φαιδρ. 63, ε'), ἀλλαχοῦ δὲ παρὰ Θουκυδ. *«καὶ δὶς ἢ τρὶς»* (Ε', 10, 9) καὶ *«δὶς ἢ τρὶς»* (Β', 4, 2. Δ', 38, 3).—*ἢν δοκῇ*] ἔδει νὰ ὑπάρχῃ μετὰ τὸ *πεφραγμένοι*, συναπτέον δὲ τῷ *«ἴμεν ἐπ' αὐτούς»* = ἂν δοκῇ ἰέναι ἐπ' αὐτούς.—*πεφραγμένοι*] = ὡχυρωμένοι, παρεσκευασμένοι εἰς πόλεμον, ὡπλισμένοι (Σχολ.). — *ἴμεν*] μέλλων τοῦ *ἔρχομαι* = πορευσόμεθα (Σχολ.).

§ 3. *ὁρῶντες*]=εἰ ὁρῷεν.—*ἤδη τήν τε παρασκευὴν*] = τήν τε ἤδη παρασκευήν (πρβλ. Α', 137, 4).—*αὐτῇ ὁμοῖα*] = σύμφωνα τῇ παρασκευῇ, εἶναι δὲ αὐτοτιχον ἀντικείμ. τοῦ *ὑποσημαίνοντας* = ὑποδηλοῦντας, ὑποδεικνύοντας (πρβλ. Ϛ', 32, 1). —*μᾶλλον*] δηλ. *ἢ εἰ μὴ ὁρῷεν ἡμῶν τὴν παρασκευὴν καὶ τοὺς λόγους ὁμοῖα ὑποσημαίνοντας.—ἄτμητον*] *ἀδήωτον* (Σχλ.). —*ἔχοντες... βουλευόμενοι*] = ἐπεὶ ἔχουσι ... βουλεύονται.

§ 4. *ὅμηρον*]=*ἐνέχυρον τὸ ὑπὲρ εἰρήνης παρεχόμενον* (Σχολ.)=μὴ νομίσητε ὅτι ὑμεῖς τὴν γῆν αὐτῶν ἄλλως ἢ ἀντὶ ἐνεχύρου ἔχετε, πρβλ. non omnia concremari tecta, ut... pignus ad flectendos hostium animos haberent (Liv. V, 42, 2). Τὸ ἀπρέμφ. τοῦ ἐνεστῶτος μετὰ τὸ *νομίζω* περιέχει ἔννοιαν μέλλοντος (ὅρα 93, 3).—*καὶ οὐχ ἧσσον*]=καὶ τοσούτῳ μᾶλλον. Περὶ τοῦ ὅσῳ ἄγευ τοῦ *τοσούτῳ* τιθεμένου ὅρα Ε', 108, Ϛ', 89, 6, περὶ δὲ τοῦ πράγματος Β', 11, 6. 65, 2.—*ἐξείργασται*] μετὰ παθητ. διαθέσ.=ἐξειργασμένη ἐστὶν ἡ γῆ. Περὶ τοῦ μεγάλου πλήθους τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες ζῶντες ἐν τοῖς ἀγροῖς ἠσχολοῦντο περὶ τὴν καλλιεργίαν αὐτῶν, ὅρα Β', 14 καὶ 16.—*ὡς ἐπὶ πλεῖστον*] = ἐπὶ πλεῖστον χρόνον ὡς δυνατὸν (πρβλ. Α', 2, 5. 18, 1).—*εἰς ἀπόνοιαν καταστήσαντας αὐτούς*]= εἰς ἀπόγνωσιν ποιήσαντες αὐτοὺς ἐλθεῖν *διὰ τοῦ τεμεῖν αὐτῶν τὴν γῆν* (Σχολ.). — *ἀληπτοτέρους*] ὅρα σημ. Α', 37, 5=ἧσσον ἁλωτούς, ὑποχειρίους. Ὁ δὲ δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσ.=*ἢ ἐὰν καταστήσωσιν αὐτοὺς εἰς ἀπόγνωσιν.*

5. *εἰ γὰρ*] Ὁ Ἑρυσιβόην εἰκάζει νὰ γραφῇ *«εἰ δέ».—ἐπειχθέντες*] πρβλ. Α', 78, 1 = πρὸς τὸ ἀπεῦσαι παρορμηθέντες. Ὁ δὲ Κόβητος ἀντ' αὐτοῦ γράφει *«ἐπαρθέντες»* (πρβλ. Α', 83, 3. 84, 2), ἣν εἰκασίαν ὁ Ἑρυσιβόην λέγει ἀνωφελῆ. — *ὅπως μὴ*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σχιον καὶ ἀπορώτερον τῇ Πελοποννήσῳ πράξομεν. Ἐγκλήματα μὲν γὰρ καὶ πόλεων καὶ ἰδιωτῶν οἷόν τε καταλῦσαι· πόλεμον δὲ ξύμπαντας ἀραμένους ἕνεκα τῶν ἰδίων, ὃν οὐχ ὑπάρχει εἰδέναι καθ' ὅ τι χωρήσει, οὐ ῥᾴδιον εὐπρεπῶς θέσθαι.

83. « Καὶ ἀνανδρία μηδενὶ πολλοὺς μιᾷ πόλει μὴ ταχὺ ἐπελθεῖν δοκείτω εἶναι. Εἰσὶ γὰρ καὶ ἐκείνοις οὐκ ἐλάσσους χρήματα φέροντες ξύμμαχοι, καὶ ἔστιν ὁ πόλεμος οὐχ ὅπλων τὸ πλέον, ἀλλὰ δαπάνης, δι' ἣν τὰ ὅπλα ὠφελεῖ,

αἴσχιον καὶ ἀπορώτερον τῇ Πελ. πράξομεν] ὁ Πόρτος, Κρυγῆρος καὶ ἄλλοι δέχονται τὸ *πράττειν* μεταβατ., τὸ δὲ *αἴσχιον* καὶ *ἀπορώτερον* ἀντικείμενον=ὅπως μὴ πράξομεν τῇ Πελοποννήσῳ κατάστασιν αἰσχίονα καὶ ἀθλιωτέραν (ἀμηχανωτέραν) ἢ τῇ Ἀττικῇ ἢ (κατὰ Βονίτζιον) «ἢ νῦν», πρβλ. «*ἡδονὴν δ' ἐχθροῖς ἐμοῖς πράξωμεν*» (Αἰσχύλ. Ἱκ. 1008) καὶ «*πράττων κάθοδον αὐτῷ μετὰ τῶν φίλων*» (Πλούταρχ. Κικέρ. ΑΓ'). Ὁ δὲ Κλασσήνιος δέχεται τὸ *πράττειν* ἀμεταβ., τὸ δὲ *αἴσχιον* καὶ *ἀπορώτερον* ἐπιρρημ., τὴν δὲ δοτικὴν *Πελοποννήσῳ* ὡς δοτικὴν τῆς ἀναφορᾶς, πρβλ. «*Μαρδόνιον φλαύρως πρήξαντα τῷ στόλῳ*» (Ἡροδ. Ϛ', 94)=ὅπως μὴ ὅσον ἀφορᾷ τὴν Πελοπόννησον αἰσχρότερον αὐτοὶ καὶ ἐλεεινότερον ζήσωμεν (ἢ οἱ Ἀθηναῖοι), πρβλ. Ϛ', 13, 2. 75, 3. Ζ', 67, 4. 71, 1. Η', 95, 6. Τὸ δὲ «*πράξομεν*» κατὰ τὸν Λαυρεντιανὸν κώδικα καὶ Βεκκ. Ἀνέκδ. σ. 162, τῶν ἄλλων ἐχόντων «*πράξωμεν*».

§ 6. *ἕνεκα τῶν ἰδίων*] «*οὐ γὰρ ἦν κοινὰ τὰ ἐγκλήματα πάντων τῶν Πελοποννησίων, ἀλλὰ μόνον τῶν Κορινθίων*» (Σχολ.) καὶ ἄλλων τινῶν (πρβλ. Α', 67, 4), πρβλ. «*φοβοῦμαι μὴ πάντες περὶ τῶν ἰδίων ἕκαστος ὀργιζόμενος κοινὸν ἐφ' ἡμᾶς ἀγάγωσι τὸν πόλεμον*» (Δημ. 5, 19). — *ὅτ*ι] κατὰ πρόληψιν ἐτέθη ὡς ἀντικείμ. ἀντὶ ὑποκειμ. τοῦ *χωρήσει* (πρβλ. Α', 72, 1).—*ὑπάρχει*] ἀπροσώπ. = ἔστι δυνατόν. — *καθ' ὅ,τι*]= κατὰ τίνα τρόπον, πῶς.—*χωρήσει*] ὁ ἐνεργ. μέλλων παρ' Ἀττικοῖς πεζολόγοις μόνον ἐνταῦθα φέρεται (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Λεξ. Ἀττ. Ῥημ. σ. 556), ἀντ' αὐτοῦ δὲ συνηθέστερος ὁ μέσ. μέλλων *χωρήσομαι*, φέρεται δ' ὁ ἐνεργ. καὶ παρ' ἄλλοις (Ἰλ. Π. 629. Ἡροδ. Ε', 89. Η', 68 καὶ μτγ.), πρβλ. δὲ καὶ *ξυγχωρήσω* (Α', 140, 5), *προσχωρήσω* (Β', 2, 4. 79, 2. Γ', 94, 5. Δ', 66, 4), *ἀναχωρήσω* (Ζ', 72, 4), *προχωρήσω* (Γ', 4, 5), ὅθεν οὐχὶ ὀρθῶς μετέβαλεν ὁ Ἐρουερδὴν τὸν ἐνεργ. μέλλ. εἰς μέσ. *χωρήσεται*=πῶς θὰ ἀποβῇ, θὰ ὑπάγῃ. — *εὐπρεπῶς*]=ἀξιοπρεπῶς, — *θέσθαι*]=καταθέσθαι (Α', 121, 1), *ἀποθέσθαι*, *καταλῦσαι* (Σχολ.) καὶ λατιν. «ponere bellum» (πρβλ. Α', 31, 3. Η', 84, 5) καὶ περὶ τῆς ἐννοίας ὅρα Sall. Iug. 83.

Κεφ. 83. *Πρὸ παντὸς ἄλλου ὀφείλομεν καὶ φροντίσωμεν περὶ χρημάτων.*

§ 1. *Καὶ ἀνανδρία . . εἶναι*] = καὶ μηδενὶ δοκείτω εἶναι ἀνανδρία (τὸ) μὴ ταχὺ ἐπελθεῖν πολλοὺς μιᾷ πόλει. — *ταχὺ*] ὡς ἐπίρρημα ἀπαντᾷ δεκάκις παρὰ Θουκυδ., ἅπαξ δὲ τὸ *ταχέως*, συχνότερον δ' αἱ περιφράσεις *διὰ ταχέων*, *διὰ τάχους*, *ἐν τάχει* καὶ *κατὰ τάχος*.

§ 2. *καὶ ἐκείνοις*] δηλ. τοῖς Ἀθηναίοις, ὁ δὲ *καὶ*=ὡς καὶ ἡμῖν καὶ Ἀθηναίοις. —*οὐκ ἐλάσσους*] δηλ. ἢ ἡμῖν. — *χρήματα φέροντες*] δὲν ἐμπεριλαμβάνεται ἐν τῇ συγκρίσει τῇ διὰ τοῦ *ἐλάσσους* δηλουμένῃ, διότι οἱ τῶν Λακεδαιμονίων σύμμαχοι δὲν ἔφερον χρήματα (πρβλ. Α', 19), ἀλλ' εἶναι τοῦτο νέα περίπτωσις εὐνοϊκὴ ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων=καὶ οὗτοι φόρους ἀποτίνοντες (πρβλ. Α', 19), καὶ ταῦτα χρήματα φέροντες.—*οὐχ ὅπλων τὸ πλέον ἀλλὰ δαπάνης*] ἀντὶ τοῦ ἢ ἐτέθη ὁ *ἀλλὰ* ἕνεκα τοῦ προηγουμένου *οὐ* (ὅρα Β', 43, 2. 44, 4), ἀντὶ δὲ τοῦ *ἀλλὰ* τίθεται καὶ τὸ ἢ μετὰ τὸ οὐ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἄλλως τε καὶ ἠπειρώταις πρὸς θαλασσίους. Πορισώμεθα οὖν πρῶτον αὐτήν, καὶ μὴ τοῖς τῶν ξυμμάχων λόγοις πρότερον ἐπαιρώμεθα, οἵπερ δὲ καὶ τῶν ἀποβαινόντων τὸ πλέον ἐπ' ἀμφότερα τῆς αἰτίας ἕξομεν, οὗτοι καὶ καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν προίδωμεν. 3

84. « Καὶ τὸ βραδὺ καὶ μέλλον, ὃ μέμφονται μάλιστα ἡμῶν, μὴ αἰσχύνεσθε. Σπεύδοντές τε γὰρ σχολαίτερον ἂν παύσαισθε διὰ τὸ ἀπαράσκευοι ἐγχειρεῖν, καὶ ἅμα ἐλευθέραν καὶ εὐδοξοτάτην πόλιν διὰ παντὸς νεμόμεθα. 1

(Β', 37,1.39,1), πρβλ. καὶ «non potius sed» (Cicer. de Or. II, 78,317).—*ὅπλων . . δαπάνης*] γενικαὶ κτητικαὶ λεγόμεναι κατηγορηματικαὶ (ὅρα Γ.Ζηκίδ.Συντ. § 27, 1)= ἔργον ὅπλων . . δαπάνης = ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν ὅπλων . . τῆς δαπάνης. Σφάλλεται δ' ὁ Κροάζετος νομίζων αὐτὰς γενικὰς τῆς αἰτίας ἢ τοῦ ὀργάνου.—*δι' ἣν*] ἡ *διὰ* μετ' αἰτιατ.=*τῇ διὰ* μετὰ γενικῆς (ὅραΓ', 13, 5.39,8.Ζ', 68, 3), πρβλ. «*ἆρά τις . . θεωρεῖ τὸν τρόπον δι' ὃν μέγας γέγονεν ἀσθεν�ὴς ὢν τὸ κατ' ἀρχὰς Φίλιππος*» (Δημ. 1, 12); "Ανευ δὲ χρημάτων τὰ ὅπλα οὐδὲν ὠφελοῦσιν οὐδὲ παρασκευάζεται πόλεμος.—*ἄλλως τε καὶ ἠπειρώταις*]=ἄλλως τε καὶ (ὧν δηλ. ὁ πόλεμος) ἠπειρώταις. Σπανίως δὲ τὸ «*ἄλλως τε καί*» τίθεται ἄνευ μετοχῆς, ὡς «*πολλὰ γὰρ ἂν τις ἔχοι, ἄλλως τε καὶ ῥήτωρ, εἰπεῖν ὑπὲρ τούτου τοῦ νόμου ἀπολλυμένου*» (Πλάτ. Κρίτ. 50, ε'), κακῶς δὲ ὁ Κροάζετος λέγει ὅτι μετὰ τὸ *ὠφελεῖ* περιέμενέ τις μᾶλλον τὸ ἠπειρώτας καὶ ὅτι ἡ δοτικὴ εἶναι δοτικὴ τῆς ἀναφορᾶς· διότι ταῦτα ἀποδίδονται οὐχὶ τῷ *ὠφελεῖ*, ἀλλὰ τῷ *ἔστιν ὁ πόλεμος*.

§ 3. *αὐτὴν*] δηλ. τὴν δαπάνην, τὰ μέσα τῆς δαπάνης, πρβλ. *σωτηρία* (=μέσον σωτηρίας. Α', 52, 2). —*ἐπαιρώμεθα*] ὅρα Α',42,2.— *οἵπερ δὲ*]= ἀλλ' ἡμεῖς οἵπερ. —*τῶν ἀποβαινόντων ἐπ' ἀμφότερα*] τῆς ἐκβάσεως τοῦ πολέμου τῆς εὐτυχοῦς ἢ δυστυχοῦς, τῆς εἰς νίκην ἢ ἥτταν ἀποβησομένης, πρβλ. «*μεγίστην δόξαν οἰσόμενοι τοῖς τε προγόνοις καὶ ἡμῖν αὐτοῖς ἐπ' ἀμφότερα ἐκ τῶν ἀποβαινόντων*» (Β', 11, 9), πρβλ. καὶ Δ', 17,4. Συναπτέον τὰς λέξεις ὧδε· «*τὸ πλέον τῆς αἰτίας τῶν ἀποβαινόντων ἐπ' ἀμφότερα ἕξομεν*»=τὸ μεῖζον βάρος (τὴν μείζονα εὐθύνην) τῆς αἰτίας ἕνεκα τῆς ἐπ' ἀμφότερα ἐκβάσεως τοῦ πολέμου θὰ ἔχωμεν ἡμεῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι, θὰ νομιζώμεθα πρωταίτιοι —*τί αὐτῶν*]= ἕκαστόν τι αὐτῶν (τῶν ἀποβαινόντων), πρβλ. Α', 40, 5. Ἀλλ' ὁ Βάδαμος γράφει «*τὰ αὐτῶν*»=τὰ ἡμῶν αὐτῶν (πρβλ. Α', 82, 1).

Κεφ. 84. *Ἡ βραδύτης ἡμῶν, ἐφ' ᾗ ψεγόμεθα, ὑπῆρξε σωτήριος· καὶ τοῦ λοιποῦ ταύτην ἔχοντες θὰ ὦμεν ἀσφαλεῖς, ἐὰν μὴ ὁρῶμεν τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν ἀδυνάτους.*

§ 1. *τὸ βραδὺ καὶ μέλλον*]=ἡ βραδύτης καὶ ἡ ἀναβολή· ὅρα σημ. Α', 36,1.— *ὃ μέμφονται*] πρβλ. Α',69,4.70,2.—*ἡμῶν*] γενικὴ κτητικὴ τοῦ *ὃ*, πρβλ. «*ὃ θαυμάζω τοῦ ἑταίρου*» (Πλάτ. Θεαίτ. 161, δ') καὶ «*τάδ' αὐτοῦ ἄγαμαι*» (Ξεν. Ἀγησ. δ', 7) καὶ «*τοῦτο ἐπαινῶ Ἀγησιλάου*» (αὐτ. η', 4).—*μὴ αἰσχύνεσθε*] αἰτιατικῇ συντάσσεται καὶ Γ', 14, 1, πρβλ. καὶ «*φρονεῖν γὰρ οἱ ταχεῖς οὐκ ἀσφαλεῖς*» (Σοφ. Οἰδ. Τ. 617).—*σχολαίτερον ἂν παύσαισθε*] εἶναι ὁ πρῶτος λόγος, δι' ὃν ὀφείλουσι νὰ μὴ αἰσχύνωνται διὰ τὴν βραδύτητα καὶ μέλλησιν αὐτῶν = βραδύτερον παύσαισθε ἂν πολεμοῦντες· διότι οἱ παρεσκευασμένοι περατοῦσι ταχέως τὸν πόλεμον διὰ κρισίμων μαχῶν.—*καὶ ἅμα ἐλευθέραν*] περιέχει τὸν δεύτερον λόγον, ὅτι διὰ τὴν βραδύτητα ταύτην, προερχομένην ἐξ ἐμφρονος σωφροσύνης, κατοικοῦσι πόλιν ἐλευθέραν καὶ εὐ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Καὶ δύναται μάλιστα σωφροσύνη ἔμφρων τοῦτ' εἶναι· μόνοι γὰρ δι' αὐτὸ εὐπραγίαις τε οὐκ ἐξυβρίζομεν καὶ ξυμφοραῖς ἧσσον ἑτέρων εἴκομεν, τῶν τε ξὺν ἐπαίνῳ ἐξοτρυνόντων ἡμᾶς ἐπὶ τὰ δεινὰ παρὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν οὐκ ἐπαιρόμεθα ἡδονῇ, καὶ ἤν τις ἄρα ξὺν κατηγορίᾳ παροξύνῃ, οὐδὲν μᾶλλον ἀχθεσθέντες ἀνεπείσθημεν. Πολεμικοί τε καὶ εὔβουλοι διὰ τὸ εὔκοσμον γιγνόμεθα, τὸ μὲν ὅτι

δοξοτάτην. Πολλάκις συνδέεται θετικὸν μεθ' ὑπερθετικοῦ, ὡς «*κομψὸς καὶ λαλίστατος*» (Εὐρ. Κύκλ. 315) καὶ «*ἐπίβουλον καὶ δριμὺ καὶ ὑβριστότατον*» (Πλάτ. Νόμ. 808.δ'). πρβλ. καὶ Ξεν. Ἑλλ. Ε', γ', 17. Λυκοῦργ. 29.

§ 2. *δύναται . . εἶναι*] = ἔχει τὴν δύναμιν . . ὥστε εἶναι, ἰσοῦται πρὸς τὸ εἶναι, ἰσοδυναμεῖ, πρβλ. «*δύναται τὸ τεοδαμῶδες ἐλεύθερον ἤδη εἶναι*» (Ζ', 58,3), πρβλ. καὶ Α', 141,1.Γ', 46,2.Δ', 25,1.Ϛ', 36,2. 40,2. Ὑποκείμενον τοῦ δύναται εἶναι τὸ *τοῦτο*, τὸ δὲ *σωφροσύνη* κατηγορούμενον. — *σωφροσύνη*] = μετριότης, μετριοφροσύνη. αὕτη δὲ καὶ ἀλλαχοῦ ἀποδίδοται τοῖς Λακεδαιμονίοις (Α', 68, 1.Η', 24, 4). — *ἔμφρων*] νομίζεται λέξις ποιητική, ἀλλ' αὕτη ἀπαντᾷ καὶ παρὰ Πλάτωνι καὶ Ξενοφῶντι. — *τοῦτ' εἶναι*] ὁ Βάδαμος γράφει ἀντὶ τοῦ *τοῦτο* τὸ «*τούτων*» = τῶν ἐλευθέραν καὶ εὐδοξοτάτην πόλιν ἐχόντων. Τὸ *τοῦτο δ' ἔχει καλῶς* = τὸ *βραδὺ καὶ μέλλον* (Σχολ.). — *δι' αὐτὸ*] ὅηλ. τὸ *βραδὺ καὶ μέλλον*. — *εὐπραγίαις οὐκ ἐξυβρίζομεν*] οὐκ ἐπαιρόμεθα, οὐχὶ ὑβριστικῶς προσφερόμεθα ὑπὸ τῶν εὐτυχιῶν (πρβλ. Πλουταρχ. Ἀριστ. ΚϚ', 1), ὡς «*εἴ τις τῶν σατραπῶν ὑπὸ πλούτου καὶ πλήθους ἀνθρώπων ἐξυβρίσειε*» (Ξεν. Ἀναβ. Η', Ϛ', 1). — *ξυμφοραῖς . . εἴκομεν*] = ὑποκύπτομεν, περιπίπτομεν συμφοραῖς. — *τῶν . . ἐξοτρυνόντων*] γενικὴ ἐξ ὑποκειμένου (καὶ οὐχὶ τῆς αἰτίας, ὡς νομίζει ὁ Κρουάζετος) τοῦ *ἡδονῇ* = ἡδονή, ἣν παρέχουσιν οἱ . . ἐξοτρύνοντες ἡμᾶς (ὡς οἱ Κορίνθιοι), πρβλ. Γ', 58,5. — *ἐπὶ τὰ δεινὰ*] = εἰς τοὺς κινδύνους. — *παρὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν*] = παρὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην. — *οὐκ ἐπαιρόμεθα ἡδονῇ*] = δὲν παρασυρόμεθα, δὲν παραπειθόμεθα ὑπὸ τῆς ἡδονῆς. — *καὶ ἤν τις ἄρα*] ἀναφέρεται εἰς τὸ Α', 69. καὶ 71, 3, ἔνθα οἱ Κορίνθιοι ψέγουσι τοὺς Λακεδαιμονίους ὡς ἀπρονοήτους καὶ μελλητάς. — *οὐδὲν μᾶλλον*] ὅηλ. *ἢ εἰ ἐπήγετο*. Συναπτέον δὲ τῷ *ἀνεπείσθημεν* καὶ οὐχί, ὡς ὁ Πόππος νομίζει, τῷ *ἀχθεσθέντες* (= διότι ἠχθέσθημεν). — *ἀνεπείσθημεν*] ἀόριστος γνωμικὸς ἢ ἐμπειρικὸς = συνήθως ἀναπειθόμεθα (πρβλ. Α', 70,7.Ε', 103,1), ἡ δ' ἀνὰ σῆμαίνει μεταβολὴν = μεταπείθομαι (πρβλ. Α', 140, 1.Β', 65, 2).

§ 3. *Πολεμικοί τε*] ὁ τὲ ὃεν ἀναφέρεται εἰς τὸν ἑπόμενον *καί*, ἀλλὰ συνδέει τὰ ἑπόμενα τοῖς ἡγουμένοις. *Πολεμικὸς δὲ* = ὁ ἔχων πολιτικὴν ἱκανότητα (πρβλ. Ξεν. Ἀν. Β', Ϛ', 1). — *διὰ τὸ εὔκοσμον*] = διὰ τὸ σῶφρον, τὴν σωφροσύνην, πρβλ. καὶ Σχολ. «*καὶ τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν εὐκοσμίαν ὁμοίως τέθεικεν*. — *τὸ μὲν*] = πολεμικὸν μέν. — *αἰδῶς . . αἰσχύνης*] πρβλ. Σχολ. «*τὴν αἰδῶ καὶ τὴν αἰσχύνην κατὰ ταὐτοῦ τίθησι συνωνύμως*». *Αἰδὼς δὲ καὶ αἰσχύνη ἐνταῦθα* = τὸ αἰσθημα τῆς τιμῆς καὶ ἡ ἀποφυγὴ τοῦ ὀνείδους (τοῦ τρέπεσθαι εἰς φυγὴν ἐν πολέμῳ), ὅπερ ποιεῖ τοὺς καλοὺς στρατιώτας, πρβλ. καὶ «*ὦ φίλοι, ἀνέρες ἐστέ, καὶ αἰδῶ θέσθ' ἐνὶ θυμῷ, ἀλλήλους τ' αἰδεῖσθε κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας· αἰδομένων δ' ἀνδρῶν πλέονες σόοι ἠὲ πέφανται φευγόντων δ' οὔτ' ἄρ κλέος ὄρνυται οὔτε τις ἀλκή*» (Ἰλ. Ο, 561—564, πρβλ. καὶ Ε', 529—532) = ἡ αἰδὼς παιδεύει εὐκόσμους, οἱ δ' αἰδήμονες γίνονται εὔψυχοι καὶ πολεμικοί. — *πλεῖστον μετέχει*

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αἰδῶς σωφρασύνης πλεῖστον μετέχει, αἰσχύνης δὲ εὐψυχία, εὔβουλοι δὲ ἀμαθέστερον τῶν νόμων τῆς ὑπεροψίας παιδευόμενοι καὶ ξὺν χαλεπότητι σωφρονέστερον ἢ ὥστε αὐτῶν ἀνηκουστεῖν, καὶ μὴ τὰ ἀχρεῖα ξυνετοὶ ἄγαν ὄντες, τὰς τῶν πολεμίων παρασκευὰς λόγῳ καλῶς μεμφόμενοι ἀνομοίως ἔργῳ ἐπεξιέναι, νομίζειν δὲ τάς τε διανοίας τῶν πέλας παραπλησίους εἶναι καὶ τὰς προσπιπτούσας τύχας οὐ λόγῳ διαιρετάς. Αἰεὶ δὲ ὡς πρὸς εὖ βουλευομένους τοὺς 4
ἐναντίους ἔργῳ παρασκευαζώμεθα· καὶ οὐκ ἐξ ἐκείνων ὡς ἁμαρτησομένων ἔχειν

πρβλ. Γ', 83, 1. Ϛ', 40, 1.—*αἰσχύνης δ' εὐψυχία*] πρβλ. «*τὴν ἀνδρίαν δέ μοι δοκοῦσιν οὐκ ἀφροβίαν ἀλλὰ φόβον φόβου καὶ δέος ἀδοξίας οἱ παλαιοὶ νομίζειν*» (Πλούτ. Κλεομ. Θ'), πρβλ. καὶ Σοφ. Αἴ. 1075 κ. ἑ.—*ἁμαθέστερον τῶν νόμων τῆς ὑπεροψίας*]=ὅτι ἁμαθέστερον παιδευόμεθα ἢ ὥστε νόμους ὑπερορᾶν. Πρβλ. Σχολ. «*ὁ μὴ εἰδώς τι κακὸν ποιῆσαι ἀμαθῶς αὐτοῦ ἔχει· ἡμεῖς οὖν, φησί, παιδευόμεθα ἀμαθῶς ἔχειν τοῦ καταφρονεῖν τῶν νόμων, τοῦτ' ἔστιν οὐ παιδευόμεθα ὥστε ὑπερορᾶν τῶν νόμων*» ὅρα καὶ Γ', 37, 4. —*ξὺν χαλεπότητι σωφρονέστερον*]=σὺν αὐστηρότητι. Ἐννοεῖται δὲ ἡ μετοχ. *παιδευόμενοι*=καὶ ὅτι διὰ τὸ χαλεπῶς (αὐστηρῶς) παιδεύεσθαι παιδευόμεθα σωφρονέστερον ἢ. Πρβλ. Σχολ. «*οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι βαρυτάτην εἶχον ἀγωγήν, χαλεπῶς ζημιούμενοι καὶ σωφρονιζόμενοι. Ἦν γὰρ Λακεδαίμονί ἔφοροί τινες ἦσαν, οἵ εἴ τινα ἴδοιεν ἀργοῦντα, τοῦτον ἔτυπτον, λέγοντες ὅτι ὁ ἀργῶν καὶ τῶν νόμων σπεύδει καταφρονεῖν*». —*ἀνηκουστεῖν*]=ἀπειθεῖν. Μόνον ἐνταῦθα ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς Ἀττ. πεζολόγοις τὸ ῥῆμα, ὅπερ ποιητικὸν ὂν παρὰ τοῦ Αἰσχύλου (Προμηθ. 40) καὶ τοῦ Ἡροδότου (Ϛ', 14. Ζ', 17) παρέλαβεν ὁ Θουκυδίδης.—*αὐτῶν*]*δηλ. τῶν νόμων.*—*καὶ μὴ*]=καὶ παιδευόμενοι ὥστε μὴ . . ἐπεξιέναι. Τὸ *μὴ* συναπτέον τῷ *ἐπεξιέναι.*—*τὰ ἀχρεῖα*]=τὴν ῥητορικὴν (artem dicendi)· «*τὰ σοφίσματα τῶν λόγων· οἱ γὰρ Λάκωνες βραχυλόγοι*» (Σχολ.). Ἐννοεῖ ἐνταῦθα τοὺς δημηγορήσαντας Κορινθίους μᾶλλον ἢ τοὺς Ἀθηναίους.—*ὄντες*] αἰτιολογικὴ μετοχή· τοῦ *μεμφόμενοι.*—*ἐπεξιέναι*] ὁ Κρυγῆρος καὶ ὁ Κλασσήνιας συνδέουσιν αὐτὰ τῷ *ἔργῳ* (Α', 120. 5. Ε', 9, 10) καὶ ἐκλαμβάνουσιν αὐτὸ ἀπολύτως=ἐναντίον ὁρμᾶσθαι. Ὁ δὲ Πόππος πρωτιμᾷ νὰ ἐννοηθῇ τὸ «*αὐτοῖς*» (τοῖς πολεμίοις), ὅτε θὰ εἶναι=ἐναντίον τῶν πολεμίων πορεύεσθαι, ἔφοδον ποιεῖσθαι κατ' αὐτῶν.—*νομίζειν δὲ*]=παιδευόμενοι δὲ ὥστε νομίζειν.—*διανοίας*]=τὰ διανοήματα. —*παραπλησίους*] ὅηλ. *ταῖς ἡμετέραις*=ὁμοίας ταῖς ἡμετέραις (καὶ οὐχὶ χείρους), πρβλ. «*ἴσως γὰρ πάντες ποικίλ' ἐπιστάμεθα*» (Θεόγν. 658). Μόνον δ' ἐνταῦθα τὸ ἐπίθετον δικατάληκτον, ἀλλαχοῦ δὲ τρικατάληκτον (Γ', 17, Γ. 89, 3 Ζ', 70, 1). —*τὰς προσπιπτούσας τύχας*]=*τὰς ἀποβάσεις* (Σχολ.)=τὰς συμβαινούσας μεταβολὰς τῆς τύχης. —*οὐ λόγῳ διαιρετάς*]= οὐ λόγῳ ἐξηγησίμους=δὲν δύνανται νὰ ἑρμηνευθῶσιν (ὁριαθῶσι) διὰ τοῦ λόγου (διὰ τῆς σκέψεως), ἐὰν θὰ ὦσιν εὐνοϊκαὶ ἢ τοὐναντίον (πρβλ. Ε', 62, 2. Ἡροδ. Β', 6. Ζ', 17. 47, 50. 103). Ἀναφέρεται εἰς τὸ Α', 69, 5.

§ 4. *ὡς πρὸς εὖ βουλευομένους τοὺς ἐναντίους*]=πρὸς τοὺς ἐναντίους ὡς εὖ βουλευομένους.—*ἔργῳ*]=*ἐμπράκτως* (Σχολ.). *παρασκευαζώμεθα*] ὁ δὲ Λαυρεντιανὸς κῶδιξ «*παρασκευαζόμεθα*», ἀλλ' ὁ Βάθαμος ὀβελίζων τὸ διττὸν δεῖ γράφειν ἀντὶ τοῦ «*παρασκευαζώμεθα· καὶ*» τὸ «*παρασκευαζόμενοι*», ἣν εἰκασίαν ὁ Ἐρουερδὴν νομίζει οὐχὶ κακήν.—*καὶ οὐκ . . . ἐλπίδας*] =καὶ δὲν πρέπει νὰ ἔχωμεν τὰς ἐλπίδας

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δεῖ τὰς ἐλπίδας, ἀλλ' ὡς ἡμῶν αὐτῶν ἀσφαλῶς προνοουμένων, πολύ τε διαφέρειν οὐ δεῖ νομίζειν ἄνθρωπον ἀνθρώπου, κράτιστον δὲ εἶναι ὅστις ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις παιδεύεται.

85. «Ταύτας οὖν ἃς οἱ πατέρες τε ἡμῖν παρέδοσαν μελέτας καὶ αὐτοὶ διὰ παντὸς ὠφελούμενοι ἔχομεν μὴ παρῶμεν, μηδ' ἐπειχθέντες ἐν βραχεῖ μορίῳ ἡμέρας περὶ πολλῶν σωμάτων καὶ χρημάτων καὶ πόλεων καὶ δόξης βουλεύσωμεν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν. Ἔξεστι δ' ἡμῖν μᾶλλον ἑτέρων διὰ ἰσχύν. Καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πέμπετε μὲν περὶ τῆς Ποτειδαίας, πέμπετε δὲ περὶ ὧν

εἰς τὰ μέλλοντα ἁμαρτήματα ἐκείνων. Ἀνασκευάζει διὰ τούτων τοὺς λόγους τῶν Κορινθίων (Α', 69, 5) «ἐπιστάμενοι.. περιγεγενημένους».—ἀλλ' ὡς ἡμῶν αὐτῶν .. προνουμένων] = ἀλλ' ἐξ ἡμῶν αὐτῶν ἔχειν δεῖ τὰς ἐλπίδας ὡς ἡμῶν αὐτῶν προνουμένων = ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχωμεν τὰς ἐλπίδας εἰς τὴν ἀσφαλῆ ἡμῶν πρόνοιαν. Τὸ *προνοοῦμαι* (μέσ. ὠφελείας) κεῖται ἀπολύτως, ἠδύνατο δὲ ἀντὶ τοῦ *ἀσφαλῶς* νὰ εἴπῃ «τοῦ ἀσφαλοῦς» ἢ «ὑπὲρ τοῦ ἀσφαλοῦς».—ἀσφαλῶς] κεῖται προληπτικῶς = ὥστε εἶναι ἀσφαλεῖς. Δύναται δὲ νὰ ἑρμηνευθῇ καὶ διὰ τοῦ προνοητικῶς, προσεκτικῶς, πρβλ. καὶ «ἐλέγοσθε ἀσφαλῶς εἶναι» (Α', 69, 5 καὶ σημ. αὐτ.).—διαφέρειν] δηλ. φύσει διαφέρειν.—ἄνθρωπον ἀνθρώπου] περὶ τῆς κατὰ διαφόρους πτώσεις ἐπαναλήψεως τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος πρβλ. «ἰδιώτην ἰδιώτῃ καταλλαγῆναι καὶ πόλιν πόλει» (Δ', 61, 2.πρβλ. καὶ 64, 3.Ϛ', 11, 3.Ζ', 63, 1. 70, 3). — ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις] τοῦτο ἑρμηνεύεται ποικίλως=ἐν τοῖς ἀπολύτως ἀναγκαίοις, δηλ. τῇ ὁπλασκίᾳ καὶ τῇ πειθαρχίᾳ, οἷς ἀντίκεινται τὰ ἀχρεῖα (§ 3) (Βοίμιος), ἐν τοῖς μόλις ἐπαρκέσι πράγμασι (Ἔρψιος καὶ Βονίτζιος), ἐν τοῖς ἐπικινδυνοτάτοις (Σχολ.), ἐν τοῖς μεγίστοις δεινοῖς (Κρυγῆρος), ἐν τῷ σχολείῳ τῆς ἀνάγκης, δηλ. τοῦ πολέμου καὶ τῶν κινδύνων (ἄλλοι), ἐν τῇ αὐστηροτάτῃ ἀνάγκῃ (Πόππος καὶ Κλασσήνιος), δι' ἧς ἐννοοῦνται οἱ αὐστηροὶ νόμοι τῆς δημοσίας ἀνατροφῆς. Μετὰ τῆς αὐτῆς ἐννοίας εἶπεν ἀνωτέρω «ξὺν χαλεπότητι παιδευόμενοι» (§ 3) καὶ «ἐπίπονος ἄσκησις» (Β', 39, 1). Τὸ δ' *ἀναγκαῖος* ἐνταῦθα ἔχει ἐνεργ. σημασίαν (=ἀναγκάζων, κατεπείγων, ἄφευκτος), πρβλ. Ε', 99 καὶ 105, 2.

Κεφ. 85. *Λύσατε τὰς πρὸς Ἀθηναίους διαφορὰς εἰρηνικῶς, ἅμα δὲ παρασκευάζεσθε εἰς πόλεμον.*

§ 1. *μελέτας*] ἐλλείπει τὸ ἄρθρον, διότι μετετέθη εἰς τὴν ἀναφορικὴν πρότασιν, *ὡς πάντες οὗτοι οὓς ὁρᾶτε βάρβαροι* (Ξεν. Ἀν. Α', ε', 16)· «ὕλην ταύτην ἣν λέγεις κοινωνίαν» (Πλάτ. Πολ. 449, ε'). —*ὠφελούμενοι*] τροπικὴ μετοχὴ=μετ' ὠφελείας ἡμετέρας. — *ἔχομεν*] δηλ. *ἃς μελέτας*.—*μὴ παρῶμεν*] τὸ *παρίημί τι*=ἐῶ τι παριέναι, παρατρέχειν, διαφεύγειν=παραμελῶ, παραιτοῦμαί τι. — *βουλεύσωμεν*] τὸ *βουλεύω* παρὰ Θουκυδίδῃ εἶναι συνώνυμον τοῦ *βουλεύομαι*, ἅπαξ δὲ μόνον=συμβουλεύειν (Γ', 42, 5), καὶ κατὰ μὲν ἐνεστῶτα=βουλεύομαι, κατὰ δὲ ἀόριστον=ἀποφασίζω.—*μᾶλλον ἑτέρων*]=μᾶλλον ἢ ἑτέροις (πρβλ. Β', 15, 1. 60, 7. Ϛ', 16, 1) ἔξεστιν ἡμῖν, δηλ. τοῦτο ποιεῖν (βουλεύειν). — *διὰ ἰσχύν*] *δι' ἣν ἔχομεν ἰσχύν· μή πως φθάσαντες ἀπολέσωμεν ταύτην δι' ἀβουλίαν* (Σχολ.).

§ 2. *πέμπετε μὲν . . πέμπετε δὲ*] σχῆμα ἐπαναφορᾶς (πρβλ. καὶ Α', 49, 1. 126, 12. Β', 8, 1. Ϛ', 88, 6. 104, 1. Ζ', 24, 2. 67, 2). Ἡ προστακτικὴ τοῦ ἐνεστῶτος σημαίνει ἀποστολὴν διαρκοῦσαν καὶ οὕπω τετελεσμένην πρὸ τῆς ἐκεῖσε ἀφίξεως (πρβλ. Α', 26, 1). — *οἱ ξύμμαχοι . . ἀδικεῖσθαι*] πρβλ. Α',

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οἱ ξύμμαχοί φασιν ἀδικεῖσθαι, ἄλλως τε καὶ ἑτοίμων ὄντων αὐτῶν δίκας δοῦναι· ἐπὶ δὲ τὸν διδόντα οὐ πρότερον νόμιμον ὡς ἐπ' ἀδικοῦντα ἰέναι. Παρασκευάζεσθε δὲ τὸν πόλεμον ἅμα. Ταῦτα γὰρ κράτιστα βουλεύσεσθε καὶ τοῖς ἐναντίοις φοβερώτατα».

Καὶ ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοιαῦτα εἶπεν. Παρελθὼν δὲ Σθενελάδας τελεύταῖος, εἷς τῶν ἐφόρων τότε ὤν, ἔλεξεν [ἐν τοῖς Λακεδαιμονίοις] ὧδε.

86. «Τοὺς μὲν λόγους τοὺς πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων οὐ γιγνώσκω· ἐπαινέσαντες γὰρ πολλὰ ἑαυτοὺς οὐδαμοῦ ἀντεῖπον ὡς οὐκ ἀδικοῦσι τοὺς ἡμετέρους ξυμμάχους καὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι εἰ πρὸς τοὺς Μήδους ἐγένοντο ἀγαθοὶ τότε, πρὸς δ' ἡμᾶς κακοὶ νῦν, διπλασίας ζημίας ἄξιοι εἰσίν, ὅτι ἀντ' ἀγαθῶν κακοὶ γεγένηνται. Ἡμεῖς δὲ τοιοίδε καὶ τότε καὶ νῦν ἐσμεν οἷοι καιροὺς σκέψεως περὶ τοῦ πράκτέου, ἀλλὰ δέον τὰ κηρύξωμεν τὸν πόλεμον ἀξίως τῆς Σπάρτης καὶ μὴ ἐάσωμεν τοὺς Ἀθηναίους τὰ γίγνωνται μείζονες.

§ 1. *Τοὺς μὲν λόγους τοὺς πολλοὺς*] ἡ τοῦ Σθενελάδου δημηγορία εἶναι κατ' Ἀθηναίων καὶ Ἀρχιδάμου. «Τὸ δὲ τῆς δημηγορίας σύντομον καὶ Λακωνικόν· διὰ τοῦτο προοίμια οὐκ ἔχει. Ταύτης τῆς δημηγορίας μέμνηται Πλούταρχος ἐν τοῖς *Πολιτικοῖς Παραγγέλμασι*» (6, 6) (Σχολ.). Εἶναι δὲ παράδειγμα ὄγκου καὶ μεγέθους ἡ λόγος πολιτικός (Πόππος). Ὁ μὲν ἀποδίδοται εἰς τὸν (ἐν § 2) δέ, ὁ Κρυγῆρος ὅμως νομίζει ὅτι ἡ ἐναντία ἔννοια λανθάνει ἐν τῷ ὑπονοουμένῳ «ὡς δὲ ἔργῳ ἠδίκησαν σαφές ἐστιν». Τὸ δὲ «τοὺς λόγους τοὺς πολλοὺς»=τοὺς μακροὺς λόγους, τὴν μακρηγορίαν τῶν Ἀθηναίων.—*οὐ γιγνώσκω*] =δὲν ἐννοῶ, δὲν καταλαμβάνω (πρβλ. Α', 126, 6. Β', 40, 2).—*ἐπαινέσαντες πολλὰ ἑαυτούς*] τὸ *πολλὰ* σύστοιχον ἀντικείμ. =πολλοὺς ἐπαίνους, πρβλ. «πολλὰ μὲν ὑπαινέσαντες Κῦρον, πολλὰ δὲ δεξιωσάμενοι ᾤχοντο οἴκαδε» (Ξεν. Παιδ. Γ', 6', 14) καὶ «ἐγὼ τὰ τοιαῦτα ἐπαινῶ Ἀγησίλαον» (Ξεν. Ἀγ. ι', 1) καὶ «ἃ ὕμνησα τὴν πόλιν» (Θουκ. Β', 42, 2).—*ἀντεῖπον ὡς οὐκ*] ὅρα Α', 77, 3.—*ἀδικοῦσι*] =ἠδικήκασιν. — *διπλασίας ζημίας*] =διπλασίας ποινῆς (τιμωρίας) ἄξιοί εἰσιν [ὅρα Γ', 67, 2),

67, ὁ δὲ *ἀδικεῖσθαι* = ἠδικῆσθαι, πρβλ. «μὴ σαφῶς διδάξαντα ὅ,τι ἀδικεῖται» (Ἀντιφῶν 4, δ', 9). — *δίκας δοῦναι*] ὅρα Α', 28, 2.—*ἐπὶ τὸν διδόντα*]=ἐπὶ τὸν βουλόμενον διδόναι (δίκας), πρβλ. Α', 33, 4.— *οὐ πρότερον*] δηλ. ἢ δοῦναι (Πόππος) ἢ πρὶν ἂν αἱ δίκαι δικασθῶσιν (Κλασσήνιος). Ὁ δὲ Ἐρυσερδὴν προτιμᾷ νὰ ὀβελισθῇ τὸ *πρότερον*. — *νόμιμον*] πρβλ. σημ. Α', 78, 4.—*παρασκευάζεσθε τὸν πόλεμον*] μέσον κτητικὸν = παρασκευάζετε ὑμῶν αὐτῶν τὸν πόλεμον = τὸν πόλεμον ὃν ὑμεῖς αὐτοὶ πολεμήσετε. Τοῦτο δὲ λέγεται καὶ σαφέστερον «παρήνει . . παρασκευάζεσθαι ἐς τὸν πόλεμον» (Β', 13, 2).— *καὶ κράτιστα . . φοβερώτατα*] εἶναι κατηγορούμενα τοῦ ταῦτα. Ὁ Ἐρυσερδὴν ὀβελίζει τὸ *καὶ* τὸ πρὸ τοῦ *κράτιστα*, ὅπερ ἐλλείπει καὶ ἐν τῷ Βατικανικῷ χειρογράφῳ.

§ 3. *Σθενελάδας*] καὶ οὐχὶ *Σθενελαΐδας* (ὅρα Stahl Quaes. Gramm. σ. 37).— *τῶν ἐφόρων*] πρβλ. Σχολ. «ἦσάν τινες παρὰ Λακεδαιμονίοις ἄρχοντες, τὸν ἀριθμὸν πέντε, οὓς ἐφόρους ἐκάλουν διὰ τὸ ἐφοράν τὰ τῆς πόλεως πράγματα». — *ἐν τοῖς Λακεδαιμονίοις*] ὠθέλισε τὰς λέξεις ταύτας ὁ Κρυγῆρος σχόλιον οὔσας, καθ' ὃν καὶ ἄλλοι· διότι δὲν ἦτο δυνατὸν τότε παρ' ἄλλοις νὰ ὁμιλήσῃ.

Κεφ. 86. *Δημηγορία Σθενελάδου. Ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἠδίκησαν, δὲν εἶναι*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θῶν κακοὶ γεγένηνται. Ἡμεῖς δὲ ὁμοῖοι καὶ τότε καὶ νῦν ἐσμεν, καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἢν σωφρονῶμεν, οὐ περιοψόμεθα ἀδικουμένους οὐδὲ μελλήσομεν τιμωρεῖν· οἱ γ' οὐκέτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν. Ἀλλοῖς μὲν γὰρ χρήματά ἐστι πολλὰ καὶ νῆες καὶ ἵπποι, ἡμῖν δὲ ξύμμαχοι ἀγαθοί, οὓς οὐ παρακρουστέα τοῖς Ἀθηναίοις ἐστίν, οὐδὲ δίκαις καὶ λόγοις διακριτέα, μὴ λόγῳ καὶ αὐτοὺς βλαπτομένους, ἀλλὰ τιμωρητέα ἐν τάχει καὶ παντὶ σθένει. Καὶ ὡς ἡμᾶς πρέπει βουλεύεσθαι ἀδικουμένους, μηδεὶς διδασκέτω, ἀλλὰ τοὺς μέλλοντας ἀδικεῖν μᾶλλον πρέπει πολὺν χρόνον βουλεύεσθαι. Ψηφίζεσθε οὖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, 5

πρβλ. «οὐ χρὴ δ' ἄγνοεῖν ὅτι ζημίαν οὐ τὴν εἰς χρήματα μόνον ἐκάλουν, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰς τὸ σῶμα» (Πολυδ. Η', 22).

§ 2. ὁμοῖοι] ἐλευθερωταὶ τῆς Ἑλλάδος δηλονότι (Σχολ.). — καὶ τότε καὶ νῦν ἐσμὲν] ὁμοίως καὶ ἀλλαχοῦ (Γ', 40, 2), ἐννοητέον δὲ εἰς τὸ τότε τὸ ἦμεν, πρβλ. «τὸ σαφὲς οὐδεὶς οὔτε τότε οὔτε ὕστερον ἔχει εἰπεῖν» (Ϛ', 60, 2) καὶ «ὑπὲρ οὗ καὶ τότε καὶ νῦν καὶ ἀεὶ ὁμολογῶ πολεμεῖν» (Δημ. 18, 31). Ἀλλαχοῦ δ' ἀντιστρόφως «πρότερόν τε . . ἦσαν, καὶ νῦν» (Α', 141, 2). — ἢν σωφρονῶμεν] πρβλ. Α', 40, 2. — οὐδὲ μελλήσομεν τιμωρεῖν] δηλ. αὐτοῖς (τοῖς ξυμμάχοις), τὸ δὲ μελλήσομεν = βραδυνοῦμεν, «ὑπερθησόμεθα. Τοῦτο πρὸς Ἀρχίδαμον λέγοντα ὡς δεῖ βραδύνειν» (Σχολ.). πρβλ. Α', 82, 2. 84, 1. — Οἱ γ' οὐκέτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν] = ἐπειδὴ οὗτοι οὐκέτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν· τὸ γὰρ μέλλουσι νῦν οὐχὶ ὥσπερ ἐπὶ τοῦ βραδύνουσι δεκτέον, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἐσομένου χρόνου (Σχολ.). Ἐν τοῖς χειρογράφοις φέρεται «οἱ δ' οὐκέτι», ὁ δ' Ἐρουερδὴν ἔγραψε «τιμωρεῖν· τοῖς οὐκέτι» ἢ «τιμωρεῖν· οἱ γ' οὐκέτι», ὁ δὲ Πόππος «τιμωρεῖν οὐκέτι». Ἐννοοῦνται δὲ οἱ σύμμαχοι.

§ 3. ἄλλοις μὲν γὰρ] δηλ. τοῖς Ἀθηναίοις. «Ταῦτα πάλιν πρὸς Ἀρχίδαμον ἀποτείνει λέγοντα ὡς πλούσιοί εἰσιν οἱ Ἀθηναῖοι» (Σχολ.). πρβλ. Α', 80, 3). — οὐ παραδοτέα] περὶ τοῦ πληθυντ. ἀντὶ τοῦ «οὐ παραδοτέον» ὅρα Α', 72, 1. — οὐδὲ διακριτέα] = οὐδὲ διακρίνεσθαι (= ἀγωνίζεσθαι, διαφέρεσθαι) δεῖ ἡμᾶς. — μὴ λόγῳ καὶ αὐτοὺς βλαπτομένους] = ἐπεὶ καὶ ἡμεῖς αὐτοί οὐ λόγῳ βλαπτόμεθα. Ἡ αἰτιατ. «αὐτοὺς βλαπτομένους» ἐτέθη διὰ τὸ ἐμπεριεχόμενον ὑποκείμενον ἡμᾶς εἰς τὰ εἰς —τέα ῥηματικὰ ἐπίθετα ἢ κατ' ἄλλους διὰ τὴν ἐμπεριεχομένην δοτικὴν ἡμῖν τεθεῖσαν κατὰ τὸ «ἀπολογησομένοις» (Λ', 72, 1). Ὁ λόγος θὰ ἦτο σαφέστερος, εἰ ἐξεφέρετο ὧδε· «οὓς οὐ παραδώσομεν Ἀθηναίοις οὐδὲ δίκαις καὶ λόγοις διακρινούμεθα οὐ λόγῳ καὶ αὐτοὶ βλαπτόμενοι». — τιμωρητέα] ἅπαξ κεῖται ἡ λέξις παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ = βοηθητέον τοῖς συμμάχοις, κατ' ἄλλους δὲ = τιμωρητέον τοὺς Ἀθηναίους. Ἡμεῖς προτιμῶμεν τὴν πρώτην ἑρμηνείαν, διότι οἱ Λακεδαιμόνιοι ὤφειλον πρῶτον νὰ βοηθήσωσι τοῖς κινδυνεύουσι συμμάχοις καὶ εἶτα νὰ τιμωρήσωνται τοὺς Ἀθηναίους. — παντὶ σθένει] = πάσῃ δυνάμει (πρβλ. Ε', 23, 3. Πλάτ. Νόμ. 646, α'. Ξεν. Παιδ. Ϛ', α', 4?).

§ 4. ὡς ἡμᾶς] προτάσσεται χάριν ἐμφάσεως = καὶ μηδεὶς διδασκέτω ὡς πρέπει ἡμᾶς ἀδικουμένους βουλεύεσθαι. Ἀναφέρονται δὲ εἰς τὰ τοῦ Ἀρχιδάμου (Α', 85, 1-2). — τοὺς μέλλοντας ἀδικεῖν] τοὺς Ἀθηναίους. Ὁ δὲ Βάδαμος κατὰ τὴν παρὰ Θουκυδίδῃ πλείονα χρῆσιν προτιμᾷ νὰ γράψῃ «ἀδικήσειν».

§ 5. καταπροδιδῶμεν] πολλὰ ῥήματα συντίθενται μετὰ τῆς κατά, ἥτις σημαίνει παραμέλησιν τοῦ καθήκοντος ἢ παράβασιν τῆς πίστεως, ὡς καταχαρίζομαι, καταλεῶ,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀξίως τῆς Σπάρτης τὸν πόλεμον καὶ μήτε τοὺς Ἀθηναίους ἐᾶτε μείζους γίγνεσθαι, μήτε τοὺς ξυμμάχους καταπροδιδῶμεν, ἀλλὰ ξὺν τοῖς θεοῖς ἐπίωμεν πρὸς τοὺς ἀδικοῦντας».

87. Τοιαῦτα δὲ λέξας ἐπεψήφιζεν, αὐτὸς ἔφορος ὢν ἐς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Λακεδαιμονίων. Ὁ δὲ (κρίνουσι γὰρ βοῇ καὶ οὐ ψήφῳ) οὐκ ἐφη διαγιγνώσκειν τὴν βοήν, ὁπότερα μείζων, ἀλλὰ βουλόμενος αὐτούς, φανερῶς ἀποδεικνυμένους τὴν γνώμην, ἐς τὸ πολεμεῖν μᾶλλον ὁρμῆσαι ἔλεξεν· «Ὅτῳ μὲν ὑμῶν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, δοκοῦσι λελύσθαι αἱ σπονδαὶ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀδικεῖν, ἀναστήτω ἐς

καταμελῶ, καταπερδαίνω, καταδωροδοκῶ, καταπροδίδωμι, καταρραθυμῶ, καταδειλιῶ (ὅρα Cobet. Nov. Lect. 574-5). — *ἐπίωμεν πρὸς τοὺς ἀδικοῦντας*] πρβλ. «πρὸς οὐ διεγνωκότας . . ἐπέρχονται» (Α', 69, 2); πρβλ. καὶ Β', 65, 11. Δ', 92, 7. Ὁ δὲ Κόβητος γράφει «ἴωμεν ἐπὶ τοὺς ἀδικοῦντας», τὸ δ' «ἐπὶ τοὺς ἀδικοῦντας» φέρεται καὶ ἐν τῷ Λαυρεντ. κώδικι (πρβλ. καὶ Α', 85, 2).

Κεφ. 87. *Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Σπάρτης ἡ ψηφοφορία γίνεται κατὰ τῶν Ἀθηνῶν, ἡ δὲ πάντων τῶν συμμάχων γνώμη ἀναβάλλεται εἰς ἑτέραν συνεδρίαν.*

§ 1. *Λέξας*] ὅρα Α', 79, 2. — *ἐπεψήφιζεν*] ἔγινεν ἐκ συντάξεως ἐκ τοῦ *ἐπὶ ψῆφον καλῶ τινὰ* καὶ λέγεται ἐπὶ τῶν πρυτάνεων (Ϛ', 14) καὶ τῶν ἐν Σπάρτῃ ἐφόρων, οἵτινες ἐπέτρεπον τὴν ψηφοφορίαν, ἀντ' αὐτοῦ δὲ λέγεται καὶ *«δίδωμι τῷ δήμῳ τὴν ψῆφον»* (Δημ. 59, 90). *ψῆφον προτίθημι* (Ξεν. Ἑλλ. Α', ζ', 14) καὶ *ψῆφον ἐπάγω* (Θουκ. Α', 87, 4. 119, 125, 1). Ὁ δὲ παρατατ. σημαίνει τὴν διάρκειαν τῆς πράξεως, μετεχειρίσατο δὲ τὸ ῥῆμα κατὰ συνήθειαν Ἀττικήν, διότι οἱ Λακεδαιμόνιοι δὲν μετεχειρίζοντο ψήφους. Συντάσσεται δ' αἰτιατικῇ, ὡς *ἐπεψηφίζω τοὺς παρόντας* (Πλάτ. Γοργ. 474, α'), *τὲ* (αὐτ. 476, α', κτλ.), παρὰ δὲ Λουκιανῷ καὶ δοτικῇ *«ἐπεψήφισε τῇ ἐκκλησίᾳ»* (Τίμ. 44) = ψῆφον προέθηκεν, ἐπήγαγε τῇ ἐκκλησίᾳ, τὸ δ' *ἐπεψηφίζειν ἐς τὴν ἐκκλησίαν* εἶναι μοναδικὸν παράδειγμα. Διὰ τοῦτο ὁ μὲν Κρυγῆρος, καθ' ὃν καὶ ὁ Ἐρουερδὴν καὶ Στάλλιος, ὠθέλισε τὰς λέξεις «ἐς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Λακεδαιμονίων», ὁ δὲ Βάδαμος γράφει «τῶν δὲ Λακεδαιμονίων (κρίνουσι γὰρ κτλ.)», ὁ δὲ Οὐλριχος συνδέει τὰς λέξεις ταύτας πρὸς τὸ «ἔφορος ὤν». Ἀλλὰ διὰ τοῦ ὠθελισμοῦ τῶν λέξεων τούτων δὲν δύναται νὰ νοηθῇ ἡ διὰ τοῦ δ' δὲ ἀντίθεσις. Διὸ ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι ἐξέπεσε πρὸ τοῦ ἐς τὸ *τοὺς παρόντας* = *ἐπεψήφιζε τοὺς παρόντας τῶν Λακεδαιμονίων ἐς τὴν ἐκκλησίαν* = ἐκάλει ἐπὶ ψῆφον τοὺς παρόντας.

§ 2. *καὶ οὐ ψήφῳ*] ἠδύνατο νὰ προστεθῇ καὶ τὸ *κοὐδὲ χειροτονίᾳ*». — *ὁποτέρα μείζων*] πρβλ. Σχολ. «ἢ πάντες βοῶσιν ἢ ἡσυχάζουσί τινες, τινὲς δὲ βοῶσιν, ἐπαινοῦντες τὰ εἰρημένα» πρβλ. καὶ Πλουτάρχ. Λυκοῦργ. 26. — *φανερῶς ἀποδεικνυμένους τὴν γνώμην*] μέσον κτητικὸν = ἀποδεικνύοντας φανερῶς τὴν ἑαυτῶν γνώμην. πρβλ. καὶ *«ἀναγκάσαντες τὸν δῆμον ψῆφον φανερὰν διενεγκεῖν»* (Δ', 74, 3). Εἶναι δὲ τροπικὴ μετοχή. — *ὁρμῆσαι*] μεταβατ. = παρορμῆσαι, παροξῦναι (πρβλ. Α', 127, 3. Β', 20, 4. Πλάτ. Ἴων 534, γ'). Ὁ Σθενελάδας ὑποχρεώσας πάντας νὰ ἐκφράσωσι τὴν ἑαυτῶν γνώμην φανερῶς ἤλπιζεν ὅτι θὰ ἀφῄρει τὸν ἐνδοιασμὸν εἰς τὴν κατὰ τῶν Ἀθηναίων κήρυξιν τοῦ πολέμου, διότι ἕκαστος θὰ ἠσχύνετο νὰ ἀποχωρισθῇ τῆς πλειονότητος. — *μᾶλλον*] ὅηλ. ἢ εἰ μὴ *φανερῶς ἀπεδείκνυντο τὴν γνώμην*. — *ἀδικεῖν*] = ἠδικηκέναι. — *ἀναστήτω*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐκεῖνο τὸ χωρίον», δείξας τι χωρίον αὐτοῖς, «ὅτῳ δὲ μὴ δοκοῦσιν, ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα». Ἀναστάντες δὲ διέστησαν, καὶ πολλῷ πλείους ἐγένοντο οἷς ἐδόκουν αἱ σπονδαὶ λελύσθαι. Προσκαλέσαντές τε τοὺς ξυμμάχους εἶπον ὅτι σφίσι μὲν δοκοῖεν ἀδικεῖν οἱ Ἀθηναῖοι, βούλεσθαι δὲ καὶ τοὺς πάντας ξυμμάχους παρακαλέσαντες ψῆφον ἐπαγαγεῖν, ὅπως κοινῇ βουλευσάμενοι τὸν πόλεμον ποιῶνται, ἢν δοκῇ. Καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου διαπραξάμενοι ταῦτα, καὶ οἱ Ἀθηναίων πρέσβεις ὕστερον ἐφ' ἅπερ ἦλθον χρηματίσαντες. Ἡ δὲ διαγνώμη ἐκφέρεται πρῶτον μὲν κατ' εὐκτικήν, εἶτα δὲ κατ' ἀπαρέμφατον (πρβλ. καὶ Β', 80, 4.Γ', 2.3.3; 3.7; 4.Δ', 27,4.46,5.Ε', 64, 2).—τοὺς πάντας ξυμμάχους] ὅλους ὁμοῦ τοὺς συμμάχους, διότι πρότερον (Α', 67, 3) μόνον τινὰς προσεκάλεσαν. — παρακαλέσαντες]=προσκαλέσαντες (ὅρα Α', 67, 1). —ψῆφον] ἀνάρθρως, πρβλ. καὶ Α', 119, 1-125, 1. Δ', 74, 3. Τὸ δὲ ψῆφον ἐπαγαγεῖν =προθεῖναι ψῆφον, εἰς ψῆφον αὐτοὺς καλέσαι, ἐπιψηφίσαι (ὅρα § 1). — ἢν δοκῇ] δηλ. αὐτοῖς τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι.

§ 5. οἱ μὲν] ἦγουν οἱ σύμμαχοι (Σχολ.). ἐπ' οἴκου] πρβλ. Α', 30, 2. — καὶ οἱ Ἀθηναίων πρέσβεις] μετεβλήθη ἡ συμμετρία ἀντὶ τοῦ «οἱ δὲ Ἀθηναίων πρέσβεις», ἐννοεῖται δὲ τὸ «ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου» μετὰ τὸ ὕστερον. — ἐφ' ἅπερ ἦλθον χρηματίσαντες] = χρηματίσαντες ἐκεῖνα, ἐφ' ἃ ἦλθον. Τὸ μὲν χρηματίζω ἐκ τοῦ ἐνικοῦ χρῆμα(=πρᾶγμα)=πραγματεύομαι, πράγμασι χρῶμαι, πράττω ἰδιωτικὰς καὶ μάλιστα δημοσίας ὑποθέσεις (πρβλ. Ε', 5, 1. 61, 1. ς', 62. Πλουτάρχ. Θεμιστ. ΙΙΙ', 1), τὸ δὲ μέσον χρηματίζομαι ἐκ τοῦ πληθ. χρήματα=συλλέγω ἐμαυτῷ χρήματα (ὅρα Ζ', 13, 2), πρβλ. φρυγανίζομαι (συλλέγω φρύγανα), λαχανίζομαι, κτλ. (ὅρα Γ. Ζηκῶ. Λεξ. Ἀττ. Ῥημ. σ. 552), πρβλ. καὶ Σχολ. «χρηματίσαι μέν ἐστι τὸ πρᾶξαι, χρηματίσασθαι δὲ τὸ κερδᾶναι».

§ 6. διαγνώμη] λέξις Θουκυδίδειος (Γ', 42, 1. 67, 7) ἀντὶ τοῦ διάγνωσις (ἀπόφασις), πρβλ. καὶ Σχολ. «διαγνώμη, διάγνωσις καὶ διάκρισις· ἰδικὴ δὲ αὕτη ἡ λέξις».

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὕτη τῆς ἐκκλησίας [τοῦ τὰς σπονδὰς λελύσθαι] ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει καὶ δεκάτῳ [τῶν τριακοντουτίδων σπονδῶν προκεχωρηκυιῶν] αἳ ἐγένοντο μετὰ τὰ Εὐβοϊκά.

88. Ἐψηφίσαντο δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰς σπονδὰς λελύσθαι καὶ πολεμητέα εἶναι, οὐ τοσοῦτον τῶν ξυμμάχων πεισθέντες τοῖς λόγοις ὅσον φοβούμενοι τοὺς Ἀθηναίους μὴ ἐπὶ μεῖζον δυνηθῶσιν, ὁρῶντες αὐτοῖς τὰ πολλὰ τῆς Ἑλλάδος ὑποχείρια ἤδη ὄντα.

89. Οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι τρόπῳ τοιῷδε ἦλθον ἐπὶ τὰ πράγματα ἐν οἷς ηὐξήθησαν

—τοῦ τὰς *σπονδὰς λελύσθαι*] ὠφέλισε τὰς λέξεις ταύτας *σχόλιον* οὔσας ὁ Ἑρμογενὴν, μεθ' ὃν καὶ ὁ Κόβητος καὶ ὁ Στάλλιος· διότι ἡ ἀντωνυμία αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὰ ἡγούμενα (§ 3).—*ἐν τῷ τετάρτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει*] δηλ. τῷ 432 π. Χ. Παρὰ Θουκυδίδῃ δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ τακτικὰ ἀριθμητικὰ μετὰ τοῦ *ἔτους* τίθενται ἄνευ τῆς ὲν προθέσεως (πρβλ. Α', 12,3. Β', 2,1. Ϛ', 59,4. Η', 58,1), ὁ δὲ Κρυγῆρος, Κλαστήνιος καὶ ἄλλοι συνάπτουσι ταύτας τὰς λέξεις τῷ «*προκεχωρηκυιῶν*» = ἐς τέταρτον καὶ δέκατον ἔτος προκεχωρηκυιῶν καὶ ἐν τούτῳ οὐσῶν, πρβλ. «ἐν τῇ γῇ καταπεφευγυίαις» (Δ', 14,1. ὅρα καὶ «*εἰς τὸ Ἥραιον κατέφυγον*» Ξεν. Ἑλλ. Δ', ε', 5) καὶ «*οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρες διαβεβηκότες*» (Ζ', 71,7) καὶ «ἐν τῷ τοιούτῳ χωρίῳ ἐμπεπτωκότας» (Ζ', 87, 2), ὁ δὲ Πόππος συνάπτει αὐτὰς τῷ *ἐγένετο*=ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει τῶν σπονδῶν ἐς τοῦτο τὸ ἔτος προκεχωρηκυιῶν. —*τριακοντουτίδων σπονδῶν*] *τριακοντούτιδας σπονδὰς* καὶ ὁ Ἀριστοφάνης καλεῖ, ὁ δὲ Θουκυδίδης ἀλλαχοῦ καλεῖ αὐτὰς *τριακοντούτεις* (πρβλ. Α', 23, 4. 115, 1. Β', 2,1).—*μετὰ τὰ Εὐβοϊκά*] «*μεθ' ὃ ἔλαβον οἱ Ἀθηναῖοι τὴν Εὔβοιαν*» (Σχολ.), πρβλ. Α', 114. 115.

Κεφ. 88. *Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐψηφίσαντο τὸν κατ' Ἀθηναίων πόλεμον μᾶλλον ἐκ τοῦ φόβου τῆς δυνάμεως τῶν Ἀθηναίων τῆς αὐξανομένης.*

Ἐψηφίσαντο] μεταβαίνει ὁ συγγραφεὺς εἰς τὴν ἀληθῆ τοῦ πολέμου αἰτίαν (πρβλ. Α', 23, 6). — *πολεμητέα εἶναι*]=δέον εἶναι πολεμεῖν (πρβλ. Α', 86,3).—*πεισθέντες . . φοβούμενοι*] αἰτιολ. μετοχαί. —*ἐπὶ μεῖζον*] πρβλ. «*ἐπὶ μέγα προχωρησάντων*» (Α', 16) καὶ «*ἐπὶ τὰ μεῖζονα*» (Α', 10, 3), «*ἐπὶ πολύ*» (Α', 50, 2).—*δυνηθῶσιν*] ἀόριστος ἐναρκτικὸς=δυνατοὶ γένωνται, πρβλ. καὶ «*ἰσχυσάντων*» (Α', 3, 2). — *ὁρῶντες*] αἰτιολ. μετοχὴ τοῦ «*φοβούμενοι*». — *αὐτοῖς*] συναπτέον τῷ *ὑποχείρια ὄντα*=*ὑποτεταγμένα*· πρβλ. Ξεν. Ἀν. Γ', 6', 3. — *τὰ πολλὰ*]=τὰ πλείονα, πρβλ. «*τῶν πολεμίων τὰ μὲν πολὺ ἥμενον ἐπὶ τῇ ὑπερβολῇ τοῦ ὄρους, μέρος δ' αὐτῶν ἀπήντα τοῖς κατὰ τὰ ἄκρα*» (Ξεν. Ἀν. Δ', 7', 24).

Κεφ. 89. *Ἱστορία τῆς αὐξήσεως τῆς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεως. Ἄλωσις τῆς Σηστοῦ. Οἱ Ἀθηναῖοι πειρῶνται ἀνοικοδομεῖν τὴν πόλιν καὶ τὰ τείχη.*

§ 1. *Οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι*] ὁ Θουκυδίδης ἄρχεται νὰ εἴπῃ τὰ ἐπὶ 50 σχεδὸν ἔτη συμβάντα ἀπὸ τῆς ἐν Μυκάλῃ μάχης μέχρι τῆς ἐναρξεως τοῦ Πελοπόν. πολέμου (479—431 π. Χ.) καὶ πῶς ηὐξήθησαν οἱ Ἀθηναῖοι (ὅρα Α', 89—118). — *ἦλθον ἐπὶ τὰ πράγματα, ἐν οἷς ηὐξήθησαν*] = ἦλθον (ὡδηγήθησαν) εἰς τὰς πράξεις (τὰς ἐπιχειρήσεις), δι' ὧν ηὐξήθησαν. Ἰδίᾳ δὲ ἡ περὶ τούτων διήγησις ἄρχεται ἀπὸ τοῦ κεφ. 97, τὰ δὲ προτασσόμενα εἶναι προπαρασκευαστικά· πρβλ. καὶ «ἦσαν ἐπὶ τὰ πράγματα» (Η', 92, 2).

θησαν. Ἐπειδὴ Μῆδοι ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς Εὐρώπης νικηθέντες καὶ ναυσὶ καὶ 2
πεζῷ ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ οἱ καταφυγόντες αὐτῶν ταῖς ναυσὶν ἐς Μυκάλην διε-
φθάρησαν, Λεωτυχίδης μὲν ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ὅσπερ ἡγεῖτο τῶν
ἐν Μυκάλῃ Ἑλλήνων, ἀπεχώρησεν ἐπ' οἴκου ἔχων τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου
ξυμμάχους· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ἀπὸ Ἰωνίας καὶ Ἑλλησπόντου ξύμμαχοι
ἤδη ἀφεστηκότες ἀπὸ βασιλέως, ὑπομείναντες Σηστὸν ἐπολιόρκουν Μήδων ἐχόν-
των, καὶ ἐπιχειρήσαντες εἷλον αὐτὴν ἐκλιπόντων τῶν βαρβάρων, καὶ μετὰ
τοῦτο ἀπέπλευσαν ἐξ Ἑλλησπόντου ὡς ἕκαστοι κατὰ πόλεις. Ἀθηναίων δὲ τὸ 3

§ 2. *Ἐπειδὴ Μῆδοι*] ἀσυνδέτως πρὸς τὰ ἡγούμενα, ἂν καὶ προηγήθη τὸ ὧδε, ἀντὶ τοῦ «ἐπειδὴ γὰρ *Μῆδοι*».—*ἀνεχώρησαν*] τῷ 479 π. Χ.—*ναυσὶ*] ἐν τῇ Σαλαμῖνι.—*πεζῷ*] ἐν Πλαταιαῖς.—*αὐτῶν*] τῶν *Μήδων* (Σχολ.).—*Μυκάλῃ*] τῷ 479 π. Χ. πρβλ. Ἡροδ. Θ', 100 κ. ἑ.—*Λεωτυχίδης*] πατὴρ τοῦ Ζευξιδάμου καὶ πάππος τοῦ Ἀρχιδάμου. Ὅρα περὶ αὐτοῦ Ἡροδ. Ϛ', 65—72. 73 κ. ἑ. 85 κ. ἑ. Η', 131. Θ', 90 κ. ἑ.—*ἐν Μυκάλῃ*] δηλ. *μαχεσαμένων*.—*ἀπεχώρησεν*] πρβλ. Ἡροδ. Θ', 114.—*ἐπ' οἴκου*] πρβλ. Α', 87, 5.—*τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου ξυμμάχους*] ὁ Κόβητος ὀβελίζει τὸ «ξυμμάχους».—*οἱ δὲ Ἀθηναῖοι*] ἡγουμένου τοῦ Ξανθίππου.—*ξύμμαχοι*] ὁ Κόβητος καὶ ὁ Οὐϊλαμοβίτζιος ὀβελίζουσιν αὐτό. Ὁ δὲ Κλασσήνιος καὶ Κροάζετος δὲν στίζουσι μετ' αὐτό, νομίζουσι δὲ τὴν μετοχὴν ἀφεστηκότες ὡς εἰ ἦν *οἱ ἀφεστηκότες ξύμμαχοι*»=οἱ ἀφεστηκότες καὶ γενόμενοι ξύμμαχοι.—*ἀφεστηκότες ἀπὸ βασιλέως*] οὗτοι ἀπέστησαν μετὰ τὴν ἐν Μυκάλῃ μάχην (Ἡροδ. Θ', 104), ἡ δὲ ἀπὸ σημαίνει χωρισμόν, ἐν ᾧ πρότερον ἐν τῷ «ἀπὸ Ἰωνίας» σημαίνει καταγωγήν.—*ὑπομείναντες*] = μείναντες ὀπίσω (κοινῶς *ἀπομείναντες*) κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἀποχωρεῖν. πρβλ. *ἔτοῖσι μὲν ἀμφὶ Λευτυχίδην Πελοποννησίοισι ἔδοξε ἀποπλώειν ἐς τὴν Ἑλλάδα, Ἀθηναίοισι δὲ καὶ Ξανθίππῳ.. αὐτοῦ ὑπομείνασι πειρᾶσθαι τῆς Χερσονήσου* (Ἡροδ. Θ', 114), πρβλ. καὶ Ἰσοκρ. 4, 35.—*Σηστὸν*] Σηστὸς ἡ πόλις *λέγεται καὶ ἀρσενικῶς καὶ θηλυκῶς*» (Σχολ.), κεῖται δ' αὕτη ἐπὶ τῆς Θρᾳκικῆς Χερσονήσου ἀντικρὺ τῆς Ἀβύδου. Περὶ δὲ τῆς πολιορκίας αὐτῆς ὅρα Ἡροδ. Θ', 114 κ. ἑ., ἐγένετο δ' αὕτη τῷ 478 π. Χ.—*Μήδων ἐχόντων*] δηλ. *αὐτὴν* (πρβλ. Α', 94, 2. 98, 1), τοῦτο δ' οἱ Λατῖνοι ἐκφράζουσι παθητ. «a Medis occupatam».—*ἐπιχειρήσαντες*]=τὸν χειμῶνα διαγαγόντες που, πρβλ. *ὑπὸ θέρους που διαγαγεῖν θερίσαι καὶ ἐνθερίσαι, καὶ τὸ ἦρος ἐαρίσαι καὶ ἐνεαρίσαι, καὶ τὸ χειμῶνος χειμάσαι καὶ ἐγχειμάσαι καὶ χωρία χειμάδια*» (Πολυδ. Α', 62), πρὸς δὲ τούτοις λέγεται *καὶ διαχειμάζειν καὶ παραχειμάζειν*, τὸ δὲ *ἐπιχειμάζειν* μόνον παρὰ Θουκυδ. ἐκ τῶν Ἀττικῶν πεζολόγων ἐνταῦθα ἀπαντᾷ=ἐγχειμάζειν (μτγ.).—*εἷλον αὐτὴν*] ὁ Ἑρουερδὴν προτιμᾷ νὰ ὀβελισθῇ τὸ «*αὐτήν*».—*ἐκλιπόντων τῶν βαρβάρων*] δηλ. *αὐτήν*, πρβλ. ὀλίγῳ πρόσθεν «*Μήδων ἐχόντων*», ἔχουσι δ' ἀμφότεραι ἀναφορ. σημασίαν=ἣν εἶχον καὶ ἣν ἐξέλιπον ἢ=ἐχομένην ὑπὸ τῶν Μήδων καὶ ἐκλειφθεῖσαν ὑπὸ τῶν βαρβάρων (Ἀσωπ. Π. Β', σ. 473, § 74), κακῶς δ' ὁ Σχολ. ἑρμηνεύει τὸ *ἐκλιπόντων* διὰ τοῦ *ἀφανισθέντων*.—*ὡς ἕκαστοι*] κατὰ Βυττεμβάχιον = ὡς ἕκαστοι εἶχον πατρίδος, οὕτως ἕκαστοι ἀπέπλευσαν εἰς τὰς ἑαυτῶν πατρίδας (ὅρα Ἀσωπ. Π. Β', σ. 872, § 38-40) ἢ = ὡς ἕκαστοι ἀποπλέοντες ἐτύγχανον, δηλ. ἄλλοι ἄλλοσε (πρβλ. σημ. Α', 3, 4).

§ 3. *Ἀθηναίων τὸ κοινὸν*] = τὸ ὅλον,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κοινόν, ἐπειδὴ αὐτοῖς οἱ βάρβαροι ἐκ τῆς χώρας ἀπῆλθον, διεκομίζοντο εὐθὺς ὅθεν ὑπεξέθεντο παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ τὴν περιοῦσαν κατασκευήν, καὶ τὴν πόλιν ἀνοικοδομεῖν παρεσκευάζοντο καὶ τὰ τείχη· τοῦ τε γὰρ περιβόλου βραχέα εἱστήκει καὶ αἱ οἰκίαι αἱ μὲν πολλαὶ ἐπεπτώκεσαν, ὀλίγαι δὲ περιῆσαν, ἐν αἷς αὐτοὶ ἐσκήνωσαν οἱ δυνατοὶ τῶν Περσῶν.

90. Λακεδαιμόνιοι δὲ αἰσθόμενοι τὸ μέλλον ἦλθον πρεσβείᾳ, τὰ μὲν καὶ αὐτοὶ ἥδιον ἂν ὁρῶντες μήτ' ἐκείνους μήτ' ἄλλον μηδένα τεῖχος ἔχοντα, τὸ δὲ πλέον τῶν ξυμμάχων ἐξοτρυνόντων καὶ φοβουμένων τοῦ τε ναυτικοῦ αὐτῶν

τὸ σύνολον, λέγει δὲ τὸ *κοινόν*, διότι ἡ πόλις αὐτῶν καταστραφεῖσα ὑπὸ τῶν Περσῶν δὲν ὑπῆρχε πλέον. Δέν μοι ἀρέσκει ἡ ἑρμηνεία διὰ τοῦ ἡ *Ἀθηναϊκὴ κυβέρνησις* (πρβλ. Α', 90, 5. 92, 1), ὡς ἑρμηνεύει ὁ Κροάζετος. Ὑπάρχει δὲ καὶ σχῆμα *κατὰ σύνεσιν*, *τὸ κοινὸν τῶν Ἀθηναίων διεκομίζοντο* (= πάντες οἱ Ἀθηναῖοι διεκομίζοντο).—*αὐτοῖς*] δοτικὴ περιποιητικὴ τοῦ *ἀπῆλθον* (ὅρα Γραμμ. Κυννήρ. § 423, 24), ἡμεῖς δὲ προτιμῶμεν νὰ εἶναι δοτικὴ κτητικὴ τοῦ «*ἐκ τῆς χώρας*» = ἐκ τῆς χώρας αὐτῶν (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 120).—*διεκομίζοντο*] μέσον εὐθὺ = διεκόμιζον ἑαυτούς = διὰ τῶν νεῶν ἐκομίζοντο, διεπεραιοῦντο. — *ὅθεν ὑπεξέθεντο*] ἔλξις ἀντὶ τοῦ *ἐντεῦθεν, οὗ*», ἐννοεῖ δὲ τὴν Σαλαμῖνα, Αἴγιναν καὶ Τροιζῆνα (Ἡροδ. Η', 41. πρβλ. καὶ Διόδωρ. ΙΑ', λθ', 1. Παυσαν. Β', λα', 10. Πλούταρχ. Θεμιστ. Γ', 3. Nep. Them. 2), τὸ δὲ *ὑπεξέθεντο* = ἐξαγαγόντες ἔθηκαν ἐν ἀσφαλείᾳ (= ὑπὸ) ἀπὸ τῶν πολεμίων (πρβλ. καὶ Ἡροδ. Η', 41. Λυσί. 2. 34. Πλουτάρχ. Θεμιστ. Γ', 3), οὐ τινος παθ. εἶναι τὸ *ὑπεκκεῖσθαι* (Α', 137, 3. Η', 31, 4).—*παῖδας καὶ γυναῖκας*] ἀνάρθρως (ὡς Α', 90, 3. 103, 3. Β', 6. 4. 14, 1). Ἐν τῇ συμπλοκῇ δὲ ταύτῃ συνήθως προτάσσεται τὸ *παῖδες* (*τέκνα, υἱεῖς*) καὶ ἐπιτάσσεται τὸ *γυναῖκες* (πρβλ. Ε', 32, 1. 116, 4. κτλ.), σπανιώτερον δὲ συμβαίνει τὸ ἐναντίον (Γ', 104, 3. Η', 74, 3).—*τὴν περιοῦσαν κατασκευήν*] *τὴν κινητὴν περιουσίαν* (Σχολ.), τὰ σκεύη καὶ ἔπιπλα (ὅρα σημ. Α', 10, 2) τὰ περιλειπόμενα. — *τοῦ περιβόλου . . καὶ οἰκίαι*] σχῆμα χιαστόν, *περίβολος* δ' εἶναι αὐτὸ τὸ τεῖχος, ὃς καὶ *κύκλος* καλεῖται (πρβλ. Πολυδ. Α', 170. Θ', 7).—*οἰκίαι*] *ἀντὶ τοῦ οἰκιῶν* (Σχολ.), ὁ δὲ Κόβητος γράφει «*αἱ οἰκίαι*». — *αἱ μὲν . . . ὀλίγαι δὲ*] διορισμοὶ κατ' ἐπιμερισμόν. Περὶ δὲ τοῦ πράγματος ὅρα Ἡροδ. Θ', 13.—*περιῆσαν*] = ὑπελείποντο, εἱστήκεσαν, οὐ ἀντίθετον τὸ *ἐπεπτώκεσαν*, ἑρμηνεύεται δ' ἡ αἰτία τῆς διατηρήσεως αὐτῶν διὰ τοῦ ἑπομένου, «*ἐν αἷς*». —*ἐσκήνωσαν*] = τὴν κατοικίαν ἔθηκαν, τὸ δ' *ἐσκήνωντο* = τὴν κατοικίαν εἶχον (Β', 52, 3), ἡμεῖς δὲ προτιμῶμεν ἀντὶ τοῦ *ἐσκήνησαν* νὰ γραφῇ τὸ «*ἐσκήνωσαν*» (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Λεξ. Ἀττ. Ῥημ. σ. 432—434).

Κεφ. 90. *Οἱ Ἀθηναῖοι οἰκοδομοῦσι τὰ τείχη διὰ τῆς συνέσεως τοῦ Θεμιστοκλέους παρὰ τὴν θέλησιν τῶν Λακεδαιμονίων.*

§ 1. *ἦλθον πρεσβείᾳ*] = ἦλθον διὰ πρεσβείας, ἐπρεσβεύσαντο. Μόνον παράδειγμα ταύτης τῆς φράσεως, πρβλ. «*αὐτομολίᾳ χωρεῖν*» (Η', 40, 2) καὶ «*ἀφικνεῖται πρὸς ἐμᾶς οὐκέτι δι' ἀγγέλων, ἀλλ' αὐτός*» (Αἰσχίν. 3, 95), ὅρα καὶ Tacit. Hist. 4. 9. Germ. 39.—*τὰ μὲν*] = μέρος μέν, ὅπερ ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ «*τὸ δὲ πλέον*» (= μᾶλλον δέ). — *καὶ αὐτοί*] ἀντιτίθεται εἰς αὐτὸ τὸ «*τῶν ξυμμάχων*». —*ἥδιον ἂν ὁρῶντες*] = διότι ἥδιον ἂν ἐώρων (πρβλ. Α', 73, 4). — *ἐξοτρυνόντων καὶ φοβουμένων*] ἐνταῦθα συνδέεται παρατακτικῶς τὸ αἴτιον καὶ αἰτιατὸν = ἐξοτρυνόντων ἅτε φοβουμέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸ πλῆθος, ὃ πρὶν οὐχ ὑπῆρχε, καὶ τὴν ἐς τὸν Μηδικὸν πόλεμον τόλμαν γενομένην. Ἠξίουν τε αὐτοὺς μὴ τειχίζειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἔξω Πελοποννήσου μᾶλλον ὅσοις εἰστήκει ξυγκαθελεῖν μετὰ σφῶν [τοὺς περιβόλους], τὸ μὲν βουλόμενον καὶ ὕποπτον τῆς γνώμης οὐ δηλοῦντες ἐς τοὺς Ἀθηναίους, ὡς δὲ τοῦ βαρβάρου, εἰ αὖθις ἐπέλθοι, οὐκ ἂν ἔχοντος ἀπὸ ἐχυροῦ ποθεν, ὥσπερ νῦν ἐκ τῶν Θηβῶν, ὁρμᾶσθαι· τήν τε Πελοπόννησον πᾶσιν ἔφασαν ἱκανὴν εἶναι ἀναχώρησίν τε καὶ ἀφορμήν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι Θεμιστοκλέους γνώμῃ τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους ταῦτ' εἰπόντας, ἀποκρινάμενοι ὅτι πέμψουσιν ὡς αὐτοὺς πρέσβεις περὶ ὧν λέγουσιν, εὐθὺς ἀπήλλαξαν· ἑαυτὸν δ' ἐκέλευεν ἀποστέλλειν ὡς τάχιστα ὁ Θεμιστοκλῆς ἐς τὴν Λακεδαίμονα, ἄλλους δὲ πρὸς ἑαυτῷ ἑλομένους πρέσβεις μὴ εὐθὺς ἐκπέμπειν, ἀλλ' ἐπισχεῖν μέχρι τοσούτου ἕως ἂν τὸ τεῖχος ἱκανὸν ἄρωσιν

νων (ὅρα Α', 1,1).—*ἃ πρὶν οὐχ ὑπῆρχε*] πρβλ. Α', 14, 2. —*τὴν . . τόλμαν γενομένην*]=τὴν γενομένην τόλμαν, πρβλ. *ὁ νῦν . . διὰ τοὺς ποιητὰς λόγος κατεσχηκώς*» (Α', 11, 3), παρὰ δὲ τοῖς Ἀττ. πεζολόγοις λέγεται *τόλμα, τόλμη* δὲ παρὰ τραγικοῖς καὶ μτγ. (ὅρα Βεκκ. Ἀνεκ. 66, 23).

§ 2. *ἠξίουν τε*] περὶ τοῦ *τέ* ὅρα Α', 9, 1. 87, 4. —*ἀλλὰ καὶ*] τίθεται ἄνευ προηγουμένου «*μὴ μόνον*» (πρβλ. καὶ Α', 144, 4. Ϛ', 55, 3 Η', 27, 3.—*ὅσοις εἰστήκει*] δηλ. *τείχη*, ὅπερ ἐννοητέον ἐκ τοῦ *τειχίζειν* (πρβλ. Α', 91, 1. Ε', 47, 6).—*μετὰ σφῶν*] δηλ. τῶν Λακεδαιμονίων. —*τοὺς περιβόλους*] ὀρθῶς ὁ Ἐρουερδὴν καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Βάδαμος ὠθέλισε τὰς λέξεις, διότι τούτου ὑπάρχοντος ὤφειλε νὰ εἴπῃ πρότερον «*ὅσοις εἰστήκεσαν*».—*τὸ βουλόμενον*] πρβλ. Α', 36, 1=τὴν βούλησιν, τὴν πρόθεσιν τῆς γνώμης καὶ τὴν ὑποψίαν. —*ἐς τοὺς Ἀθηναίους*] πρβλ. «*ἐς τὸ πλῆθος εἰπεῖν*» (Α', 72, 2).—*ὡς δὲ τοῦ βαρβάρου . . οὐκ ἂν ἔχοντος*] = λέγοντες δὲ ὅτι (εἰ μὴ τειχίζοιεν, ἀλλὰ καὶ . . ξυγκαθέλοιεν) ὁ βάρβαρος οὐκ ἂν ἔχοι (πρβλ. Γ', 37, 4. Δ', 10, 1). Περὶ τοῦ πράγματος ὅρα Διόδωρ. ΙΑ', λθ', 3. Πλουτάρχ. Θεμιστ. Ιθ', Nep. Them. 6 Justin. II, 15). — *ἀπὸ ἐχυροῦ ποθεν*]=ἀπὸ ἐχυροῦ τινος χωρίου. Τὸ *ποθὲν* συναπτέον τῷ «*ἀπὸ ἐχυροῦ*» πρβλ. καὶ «*ἐκ βιβλίου ποθὲν ἀκούσας*» (Πλάτ. Φαιδρ. 268, γ'). Διότι ὡς λέγεται «*ἄλλοθέν ποθεν*», δύναται νὰ λεχθῇ καὶ «*ἀπ' ἄλλου ποθὲν χωρίου*». — *ὥσπερ νῦν ἐκ τῶν Θηβῶν*] δηλ. *ὡρμᾶτο*, τὸ δὲ *νῦν*=νυνδή, ἀρτίως (Εὐρ. Ἐκ. 1144. Ἰφ. Τ. 327), περὶ δὲ τῆς ἐκ Θηβῶν κινήσεως ὅρα Ἡροδ. Θ', 13.—*ὁρμᾶσθαι*] πρβλ. Α', 64, 2.—*τήν τε*] ὁ *τέ*=προσέτι δὲ (πρβλ. Α', 2, 2).—*ἀναχώρησιν*] = καταφυγήν.—*ἀφορμὴν*]=ὁρμητήριον.

§ 3. *Θεμιστοκλέους γνώμῃ*] περὶ ὅλης τῆς ἀπάτης τοῦ Θεμιστοκλέους ὅρα Δημ. 20, 73. Διόδωρ. ΙΑ', λθ', 3. Πλουτ. Θεμιστ. Ιθ'. Πολύαιν. Α', λ, 4. Nep. Them. 6. Justin. II, 15. Frontin. I, 1, 10. Τὸ δὲ *γνώμῃ τινὸς*=judicio, sententia alicujus (πρβλ. Α', 93, 5. 145). —*ὡς αὐτοὺς*]=εἰς αὐτούς. —*ἀπήλλαξαν*] = ἀπέπεμψαν ὡς ὀχληρούς (πρβλ. Η', 46, 4. 86, 6).—*ἀποστέλλειν . . ἐκπέμπειν*] τίθενται ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐννοίας (πρβλ. Α', 45, 1. 50, 5 Σοφ. Φιλ. 125. Δημ. 4, 43. 45).—*πρὸς ἑαυτῷ*]= πλὴν αὐτοῦ, ἐκτὸς αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ναβῆρος ὠβελίζει τὸ «*ἑαυτῷ*».—*ἐπισχεῖν*] =κωλῦσαι (Σχολ.). Ὁ δὲ Ναβῆρος «*ἐπίσχειν*». —*μέχρι τοσούτου ἕως*] πρβλ. καὶ *μέχρι τούτου Λασθένης φίλος ὠνομάζετο Φιλίππου, ἕως προύδωκεν Ὄλυνθον*» (Δημ. 18, 48), ἀλλὰ καὶ «*μέχρι τούτου μέχρι οὗ*» (Πλάτ. Πολ. 471, γ').—*ἱκανὸν ἄρωσιν*] τὸ *ἱκανὸν* προληπτικὸν κατηγορ.=ὥστε ἱκα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὥστε ἀπομάχεσθαι ἐκ τοῦ ἀναγκαιοτάτου ὕψους· τειχίζειν δὲ πάντας πανδημεὶ [τοὺς ἐν τῇ πόλει καὶ αὐτοὺς καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας], φειδομένους μήτε ἰδίου μήτε δημοσίου οἰκοδομήματος ὅθεν τις ὠφελία ἔσται ἐς τὸ ἔργον, ἀλλὰ καθαιροῦντας πάντα. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα διδάξας καὶ ὑπειπών, τἆλλα ὅτι αὐτὸς τἀκεῖ πράξοι, ᾤχετο. Καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα ἐλθὼν οὐ προσῄει πρὸς τὰς ἀρχάς, ἀλλὰ διῆγε καὶ προυφασίζετο. Καὶ ὁπότε τις αὐτὸν ἔροιτο τῶν ἐν τέλει ὄντων ὅ τι οὐκ ἐπέρχεται ἐπὶ τὸ κοινόν, ἔφη τοὺς ξυμπρέσβεις ἀναμένειν, ἀσχολίας δέ τινος οὔσης αὐτοὺς ὑπολειφθῆναι, προσδέχεσθαι μέντοι ἐν τάχει ἥξειν καὶ θαυμάζειν ὡς οὔπω πάρεισιν.

4

5

νὸν γενέσθαι, τὸ δὲ ἄρωσιν ἐκ διορθώσεως Βεκκήρου ἀντὶ τοῦ «αἴρωσιν».—ἀπομάχεσθαι] = μάχεσθαι ἀπὸ τοῦ τείχους (πρβλ. Ε', 6', 2).—ἐκ τοῦ ἀναγκαιοτάτου ὕψους] ἡ φράσις θὰ ἦτο σαφεστέρα ὧδε· «ἕως ἂν τὸ τεῖχος ἐς τὸ πρὸς τὸ ἀπομάχεσθαι ἀναγκαιότατον ὕψος ἄρωσιν» (Κλασσήνιος), ὁ δὲ Κρυγῆρος ὀβελίζει τὸ «ὕψους» ἄνευ λόγου, ἀναγκαιότατον δὲ ὕψος = τὸ ὕψος τὸ ἀκριβῶς ἀναγκαῖον πρὸς τὸ μάχεσθαι μετ' ἀσφαλείας, ἦτο δὲ τοῦτο τὸ ἐλάχιστον ὕψος (minimum).—πάντας πανδημεὶ] τὸ μὲν πάντας = τοὺς ἐν τῇ πόλει, μηδενὸς ἐν ταῖς οἰκίαις ὑπολειπομένου, τὸ δὲ πανδημεὶ = καὶ αὐτοὺς καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας = πάντας ἐκ παντὸς γένους ἀνθρώπων, πρβλ. καὶ «προεῖπον πανδημεὶ πᾶσιν ἐξιέναι Συρακοσίοις» (Ϛ', 65, 1. ὅρα καὶ Πλάτ. Νόμ. 814, α'). Ὁ Ἑρουερδὴν ὀβελίζει τὸ «πάντας» καὶ τὸ «τοὺς ἐν τῇ πόλει», ὁ δὲ Στάλλιος ἐκ τοῦ Σχολ. ὁδηγούμενος ὀβελίζει τὸ «τοὺς ἐν τῇ πόλει.... παῖδας».—ὅθεν . . ἔσται] ὁ μέλλων σημαίνει τὸ δυνατὸν γενέσθαι = δύναται εἶναι.—ἐς τὸ ἔργον] = εἰς τὴν κτίσιν (Σχολ.).

§ 4. ὁ μὲν] ἡ ἀπόδοσις τοῦ μὲν ἐν τῷ «οἱ δὲ» (91, 1), τὸ δὲ «καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα . . πάρεισιν» εἶναι ὡς παρένθεσις. — ὑπειπών] ἡ ὑπὸ σημαίνει ὅ,τι καὶ ἐν τῷ ὑποσημαίνειν (82, 3), ὑποδεικνύναι, ὑπολογίζεσθαι (Πόππος), ὁ δ' Ἑρουερδὴν καὶ Βάδαμος γράφουσιν «ἐπειπών». Ἐὰν τὸ ὑπειπὼν ἔχῃ ὑγιῶς, ἡ ὑπὸ καθ' ἡμᾶς σημαίνει τὸ πρότερον (= προειπών), οὗ ὁ ἐνεστὼς ὑπαγορεύω (πρβλ. ὑπογραμμός, ὑρηγοῦμαι· ὅρα Κόβητ. παρὰ Λογ. Ἑρμ. Κόντ. Τ. Α', σ. 466. Λεξ. Λοπαδ. ἢ Vindob. 315, 15). — τἆλλα ὅτι αὐτὸς τἀκεῖ πράξοι] ὁ Κλασσήνιος τὸ τἆλλα νομίζει αἰτιατ. τῆς ἀναφορᾶς = quod ad reliqua attinet, ὁ δὲ Κρυγῆρος καὶ ἄλλοι συνάπτουσιν ὧδε «ὅτι αὐτὸς τἆλλα τἀκεῖ πράξοι», περὶ δὲ τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ ἄρθρου πρβλ. Β', 100, 2. Η', 55, 3. Ἀλλ' ὁ Κόβητος, μεθ' ὃν καὶ ὁ Βάδαμος, γράφει «ἅμα ὅτι» (=ΑΜΑ), ὁ δ' Ἑρουερδὴν προτιμᾷ νὰ ὀβελίσῃ τὸ «τἀκεῖ».—πράξοι] ὁ Κρυγῆρος «πράξει».

§ 5. πρὸς τὰς ἀρχὰς] = πρὸς τοὺς ἄρχοντας, πρὸς τοὺς ἐν ἀρχαῖς. — διῆγε] πρβλ. Θωμ. Μάγιστρ. «διάγω καὶ τὸ βραδύνω· Θουκυδίδης· διῆγε καὶ προυφασίζετο» (ἐν λ.). πρβλ. καὶ Πολυδ. Θ', 136. Τοῦτο ἐμιμήσατο καὶ ὁ Ζωναρᾶς, «οὐ προσήει τῇ γερουσίᾳ, ἀλλὰ διῆγεν ἄλλοτε ἄλλην αἰτίαν σκηπτόμενος» (Χρονικ. Η', 4, σ. 117).—τῶν ἐν τέλει ὄντων] τῶν ἀρχόντων, τῶν τελῶν, πρβλ. Α', 58, 1.—ὅ,τι] = διὰ τί, τί. — ἐπέρχεται ἐπὶ τὸ κοινόν] = ἔρχεται (παρουσιάζεται) εἰς τὴν πόλιν, εἰς τὴν συνέλευσιν τοῦ λαοῦ, πρβλ. καὶ Α', 89, 3. Περὶ δὲ τοῦ ἐπέρχεται ὅρα σημ. 72, 3.—ὑπολειφθῆναι] = ὀπίσω λειφθῆναι. —προσδέχεσθαι] = προσδοκᾶν.—καὶ θαυμάζειν] συνδέεται διὰ τοῦ καὶ μετὰ τοῦ προσδέχεσθαι. — ὡς] ἀντ' αὐτοῦ ὁ Κόβη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

91. Οἱ δὲ ἀκούοντες τῷ μὲν Θεμιστοκλεῖ ἐπείθοντο διὰ φιλίαν αὐτοῦ, τῶν δὲ ἄλλων ἀφικνουμένων καὶ σαφῶς κατηγορούντων ὅτι τειχίζεταί τε καὶ ἤδη ὕψος λαμβάνει, οὐκ εἶχον ὅπως χρὴ ἀπιστῆσαι. Γνοὺς δὲ ἐκεῖνος κελεύει αὐτοὺς μὴ λόγοις μᾶλλον παράγεσθαι ἢ πέμψαι σφῶν αὐτῶν ἄνδρας οἵτινες χρηστοὶ καὶ πιστῶς ἀναγγελοῦσι σκεψάμενοι. Ἀποστέλλουσιν οὖν, καὶ περὶ αὐτῶν ὁ Θεμιστοκλῆς τοῖς Ἀθηναίοις κρύφα πέμπει κελεύων ὡς ἥκιστα ἐπιφανῶς κα-

τος γράφει «πῶς», ὁ δὲ Βάδαμος «ὅπως».

Κεφ. 91. *Πῶς ὁ Θεμιστοκλῆς ἐξηπάτησε τοὺς Λακεδαιμονίους ἐν τῇ τειχίσει τῶν Ἀθηνῶν.*

§ 1. *Οἱ δὲ ἀκούοντες*] = ἐκεῖνοι δὲ (οἱ Λακεδαιμόνιοι) ἀκούοντες (ταῦτα). — *διὰ φιλίαν αὐτοῦ*] γενικὴ ἐξ ἀντικειμένου = ἅτε φιλοῦντες αὐτόν, περὶ δὲ τοῦ πράγματος ὄρα Α', 74, 1. — *τῶν δὲ ἄλλων ἀφικνουμένων*] = οἱ ἄλλοι δὲ Ἕλληνες, ὅσοι ἀφικνοῦντο (ἢ ἐξ Ἀθηνῶν ἢ ἀλλαχόθεν πεπληροφορημένοι περὶ τοῦ πράγματος) εἰς Σπάρτην, ἐπειδὴ σαφέστατα (= καὶ σαφῶς) κατηγόρουν. Τὸ *ἀφικνουμένων* λαμβάνεται οὐσιαστικῶς = ἐπηλύδων (ταξειδιωτῶν), τὸ δὲ καὶ συναπτέον τῷ *σαφῶς* = λίαν σαφῶς, πρβλ. «καὶ ὀλίγοι (= ὀλίγιστοι. Πλάτ. Φαίδρ. 250, δ') καὶ «καὶ σφόδρα» (Πλάτ. Πολ. 397, γ'), «καὶ μάλα» (Πλάτ. Πολ. 506, δ'), ἀλλ' ὁ Ἑρουερδὴν καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Βάδαμος ὀβελίζει τὸ «ἄλλων» καὶ τὸ «καὶ» = *τῶν δὲ ἀφικνουμένων σαφῶς κατηγορούντων*», ὁ δὲ Κρυγῆρος γράφει «*τοῖς δὲ ἄλλων*», ὁ δὲ Κρούζετος δεχόμενος τὴν κατὰ παράταξιν πλοκὴν ἀντὶ τῆς καθ' ὑπόταξιν, τὴν δὲ μετοχὴν *ἀφικνουμένων* μετὰ ἐννοίας μεταχῆς ἑρμηνεύει διὰ τοῦ «*τῶν δὲ ἄλλων (ὅσοι ὁδοιποροῦντες τότε ἐτύγχανον) ἀφικνουμένων καὶ σαφῶς κατηγορούντων*». Ὁ Πλούταρχος μεταξὺ τῶν ἄλλων λέγει ὅτι ὁ *Πολύαρχος ἐπίηδες ἀπεστάλη ἐξ Αἰγίνης ἵνα κατηγορήσῃ περὶ τοῦ τειχισμοῦ τῶν Ἀθηνῶν* (Πλούτ. Θεμιστ. ΙΘ', 1). — *ὕψος λαμβάνει*] ἐννοεῖται ἐκ τοῦ *τειχίζεται* ὑποκείμ. εἰς ἀμφότερα τὸ τεῖχος (πρβλ. Α', 90, 2). *ἀλλ' εἰς τὸ τειχίζεται ἐννοητέον ἀνάρθρως.* — *οὐκ εἶχον ὅπως χρὴ ἀπιστῆσαι*] = οὐκ ἤδεσαν ὅπως ἀπιστήσωσιν = δὲν ἔβλεπον λόγον τινὰ ἀμφιβολίας = δὲν ἠδύναντο νὰ μὴ πιστεύσωσιν εἰς τὰ περὶ τειχισμοῦ τῶν Ἀθηνῶν λεγόμενα. Ἀντὶ τῆς ὑποτακτ. ἢ τοῦ μέλλοντος τῆς ὁριστικῆς τίθεται καὶ τὸ χρὴ μετ' ἀπαρεμφάτου, πρβλ. «*ἐβουλεύοντο οἱ ξύμμαχοι ἐφ' ὅ,τι χρὴ πρῶτον ἰέναι*» (Ε', 62, 1. ὄρα καὶ Δ', 34, 3. Ζ', 44, 3) ὄρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 576, 2. σημ. 1.

§ 2. *παράγεσθαι*] = ἀπατᾶσθαι (Σχολ.). — *μὴ μᾶλλον . . . ἤ*] πρβλ. καὶ Β', 40, 1. 41, 2. Ε', 9, 4. Ζ', 36, 3. — *οἵτινες χρηστοί*] δηλ. *εἰσίν*. — *καὶ πιστῶς ἀναγγελοῦσι σκεψάμενοι*] ὁ Κόβητος ὀβελίζει τὸ «*χρηστοὶ καί*», ἀντὶ δὲ τοῦ *ἀναγγελοῦσιν*, ὅπερ ὁ Λαυρεντιανὸς ἔχει κῶδιξ, ὁ Οὐατικανικὸς ἔχει «*ἀπαγγελοῦσι*». Πρβλ. «*παρεκάλεσε τοὺς ἄρχοντας μὴ πιστεύειν κεναῖς φήμαις, ἀλλ' ἀποστέλλειν πρέσβεις ἀξιοπίστους εἰς τὰς Ἀθήνας*» (Διόδωρ. ΙΑ', 40) καὶ «viros bonos nobilesque mittere qui bus fides haberetur, qui rem explorarent» (Nep. Them. 7, 2).

§ 3. *ἀποστέλλουσιν οὖν*] δηλ. οἱ Λακεδαιμόνιοι. Κατὰ δὲ τὸν Νέπωτα «tres legati functi summis honoribus Athenas missi sunt» (Them. 7, 3). Εἶναι δὲ κατὰ παράταξιν πλοκὴ ἀντὶ τοῦ «*ἀποστειλάντων οὖν . . . πέμπει*». — *περὶ αὐτῶν*] προτάσσεται διὰ πλείονα ἔμφασιν (πρβλ. Α', 2, 2). — *κρύφα πέμπει*] διὰ βουλῆς κατὰ Ἰουστῖνον καὶ οὐχὶ διὰ τῶν πρέσβεων, ὡς ὁ Νέπως λέγει (Them. 7, 3), τὸ δὲ *πέμπει* = ἐπι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τασχεῖν καὶ μὴ ἀφεῖναι πρὶν ἂν αὐτοὶ πάλιν κομισθῶσιν (ἤδη γὰρ καὶ ἥκον αὐτῷ οἱ ξυμπρέσβεις, Ἀβρώνιχός τε ὁ Λυσικλέους καὶ Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀγγέλλοντες ἔχειν ἱκανῶς τὸ τεῖχος)· ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι σφᾶς, ὁπότε σαφῶς ἀκούσειαν, οὐκέτι ἀφῶσιν. Οἵ τε οὖν Ἀθηναῖοι τοὺς πρέσβεις ὥσπερ ἐπεστάλη κατεῖχον, καὶ Θεμιστοκλῆς ἐπελθὼν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐνταῦθα δὴ φανερῶς εἶπεν ὅτι ἡ μὲν πόλις σφῶν τετείχισται ἤδη ὥστε ἱκανὴ εἶναι σῴζειν τοὺς ἐνοικοῦντας, εἴ δέ τι βούλονται Λακεδαιμόνιοι ἢ οἱ ξύμμαχοι, πρεσβεύεσθαι παρὰ σφᾶς ὡς προδιαγιγνώσκοντας τὸ λοιπόν [εἶναι] τά τε σφίσιν αὐτοῖς ξύμφορα καὶ τὰ κοινά. Τήν τε γὰρ πόλιν ὅτε ἐδόκει ἐκλιπεῖν ἄμεινον εἶναι καὶ ἐς τὰς ναῦς ἐσβῆναι, ἄνευ ἐκείνων [ἔφασαν] γνόντες τολμῆσαι, καὶ ὅσα αὖ μετ' ἐκείνων βουλεύεσθαι, οὐδενὸς ὕστεροι γνώμῃ φανῆναι.

στέλλει (παραγγέλλει).—*κελεύων*] ἠδύνατο καὶ νὰ παραλειφθῇ, ἀλλὰ πρβλ. καὶ Β', 81, 1. 85, 1. Δ', 93, 2.—*ὡς ἥκιστα ἐπιφανῶς*] = ὡς οἷόν τε ἐλάχιστα καταφανῶς, ὁ δὲ Ἑρουερδὴν ἀντὶ τοῦ *ἐπιφανῶς* προτιμᾷ τὸ *περιφανῶς*.—*αὐτοί*] ὅηλ. αὐτὸς καὶ οἱ συμπρέσβεις — *κομισθῶσιν*] μέσ. κομίσωσιν ἑαυτούς, ἔλθωσιν.—*ἤδη γὰρ*] διὰ τοῦ *γὰρ* αἰτιολογεῖται τὸ *αὐτοί*.—*Ἀβρώνιχος*] πρβλ. Ἡροδ. Η', 21.—*ἀγγέλλοντες*] τῷ Θεμιστοκλεῖ δηλονότι (Σχολ.).—*ἱκανῶς*] ὥστε ἀπομάχεσθαι (90, 3), ἱκανὸν εἶναι ὥστε σῴζειν τοὺς ἐνοικοῦντας (§ 4).—*ἐφοβεῖτο γὰρ*] αἰτιολογεῖ τὸ «*κρύφα πέμπει κελεύων*».—*ὁπότε..ἀκούσειαν...ἀφῶσιν*] πλάγιος λόγος (ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ «*ὁπόταν ἀκούσωσιν*») καὶ ὀρθὸς *ἀφῶσιν*, πρβλ. ὁμοίαν πλοκὴν (Α', 58, 1).

§ 4. *ἐπεστάλη*] ἀπροσώπως = ἐπιστολὴ (= παραγγελία) ἐγένετο κατασχεῖν.—*ἐπελθὼν*] οὐ ἀντίθετον τὸ «*οὐ προσῄει πρὸς τὰς ἀρχάς*» (90, 5), πρβλ. 72, 3.—*τοῖς Λακεδαιμονίοις*] = τῶν Λακεδαιμονίων τῷ κοινῷ (πρβλ. 89, 3).—*ἐνταῦθα δή*] = τότε δὴ (πρβλ. καὶ Β', 58, 2), ὅπερ τίθεται μετὰ μετοχὴν χρονικήν, ἀλλὰ καὶ μετὰ πρότασιν χρονικὴν (πρβλ. Η', 53, 3).—*φανερῶς εἶπεν*] πρβλ. Νέπωτα «*liberrime professus est*» (Them. 7, 4).—*βούλονται*] ὅηλ. *πρεσβεύεσθαι* (πρβλ. Β', 12, 2).—*πρεσβεύεσθαι*] = πρέσβεις πέμπειν (Σχολ.). ἐξάρτᾶται δ' ἐκ τοῦ *εἶπεν*. Τὸ πρὸ αὐτοῦ κόμμα καὶ ὁ ὀβελισμὸς τοῦ *εἶναι* ἐγένετο ὑπὸ Κλασσηνίου, ὁ δὲ Κρυγῆρος ὀβελίζει τὸ *πρεσβεύεσθαι* καὶ διατηρεῖ τὸ *εἶναι*, ἀλλὰ καὶ ἡ κοινὴ γραφὴ παρέχει ἔννοιαν καλήν = *εἴ δέ τι βούλονται.. πρεσβεύεσθαι παρὰ σφᾶς, ὡς πρὸς διαγιγνώσκοντας εἶναι*», τὸ δὲ *εἶναι* ἐξαρτώμενον ἐκ τοῦ *εἶπεν* = ἐάν πρεσβείᾳ (πρβλ. 90, 1) = πρεσβεύεσθαι.—*ὡς προδιαγιγνώσκοντας*] κατὰ τὸν Οὐατικανικὸν κώδικα, τῶν ἄλλων ἐχόντων «*ὡς πρὸς διαγιγνώσκοντας*», τὸ δὲ *προδιαγιγνώσκειν* καὶ ἀλλαχοῦ (Α', 78, 1. Ε', 38, 3), πρβλ. «*μὴ ἀγανακτῇ ὑπὲρ ἐμοῦ ὡς δεινὰ πάσχοντος*» (Πλάτ. Φαίδ. 115, ε').—*καὶ τὰ κοινά*] = τὰ κοινὰ ξύμφορα (πρβλ. Α', 37, 4), συμφέροντα.

§ 5. *ἄμεινον εἶναι*] κακῶς ποιῶν ὁ Βάδαμος (ἐνταῦθα καὶ § 6) ὀβελίζει τὸ «*ἄμεινον εἶναι*», ὅπερ καὶ ὁ Ἑρουερδὴν ποιήσας ὕστερον μετέβαλε γνώμην πεισθεὶς τῷ Κοβήτῳ (πρβλ. 141, 1. Ε', 43, 2. 47, 12. Ϛ', 34, 2).—[*ἔφασαν*] ὁ Κρυγῆρος ὠβέλισεν αὐτό, διότι μόνος ὁ Θεμιστ. βεβαίως ἐλάλει.—*γνόντες*] συναπτέον τῷ «*ἄνευ ἐκείνων*» = ἄνευ τῆς γνώμης ἐκείνων (πρβλ. 70, 6).—*τολμῆσαι*] ὅηλ. *ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν καὶ ἐς τὰς ναῦς ἐσβῆναι*, εἶναι δ' ἀπαρέμφ. ἐξαρτώμενον ἐκ ῥήμ. λεκτικοῦ ἐννοουμένου «*λέγονται*», ὡς καὶ τὸ «*φανῆναι*», ἀντὶ τῆς ὁριστικῆς.—*βουλεύεσθαι*] ἀπὸ κοινοῦ τὸ *ἐδόκει* (Σχολ.). Ὁ Θουκυδίδης ἐν ὑποταγεῖ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δοκεῖν οὖν σφίσι καὶ νῦν ἄμεινον εἶναι τὴν ἑαυτῶν πόλιν τεῖχος ἔχειν, <ὃ> καὶ ἰδίᾳ τοῖς πολίταις καὶ ἐς τοὺς πάντας ξυμμάχους ὠφελιμώτερον ἔσεσθαι· οὐ γὰρ οἷόν τ' εἶναι μὴ ἀπὸ ἀντιπάλου παρασκευῆς ὁμοῖόν τι ἢ ἴσον ἐς τὸ κοινὸν βουλεύεσθαι. Ἢ πάντας οὖν ἀτειχίστους ἔφη χρῆναι ξυμμαχεῖν ἢ καὶ τάδε νομίζειν ὀρθῶς ἔχειν.

92. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀκούσαντες ὀργὴν μὲν φανερὰν οὐκ ἐποιοῦντο τοῖς Ἀθηναίοις (οὐδὲ γὰρ ἐπὶ κωλύμῃ, ἀλλὰ γνώμης παραινέσει δῆθεν τῷ κοινῷ

προτάσει ἀναφορικῇ μετὰ ῥῆμα λεκτικὸν καὶ δοξαστικὸν μεταχειρίζεται ἀπαρέμφατον, ὡς «*λέγεται Ἀλκμέωνι, ὅτε δὴ ἀλᾶσθαι αὐτόν, τὸν Ἀπόλλωνα ταύτην τὴν γῆν χρῆσαι οἰκεῖν*» (=ὅτε λέγεται ἀλᾶσθαι. Β', 102,5), γίνεται δὲ τοῦτο μετὰ τὸ *ὅτε*, ὅθεν (Ϛ',24,3), εἰ (Δ', 98, 4), ὡς (Ε', 46, 3), ὥσπερ (Ε', 45,2), ἐπεὶ (Β',93,3).—*ὕστεροι*]=κατώτεροι.

§ 6. *Δοκεῖν*] ἐκ τοῦ εἶπεν. — *καὶ νῦν*] ὡς ἄλλοτε ἐδόκει ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν. — *τεῖχος ἔχειν*]=τετειχίσθαι. -<ὃ>*καὶ ἰδίᾳ.. ἔσεσθαι*]=ὁ τεῖχος καὶ ἰδίᾳ τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ὡς πρὸς ὅλους τοὺς συμμάχους ὠφελιμώτερον θὰ εἶναι. Τὸ *ἔσεσθαι* ἐκ τοῦ εἶπεν, τὸ δὲ ὃ ἐξ ἡμετέρας εἰκασίας.—*ἐς τοὺς πάντας ξυμμάχους*] δὲν ἰσοῦται τῷ «*τοῖς πᾶσι ξυμμάχοις*», ἀλλ' ἡ ἐς σημαίνει ἀναφοράν, σημαίνεται δὲ καὶ διὰ τούτου ὠφέλεια οὐχὶ τῶν συμμάχων, ἀλλὰ τῶν Ἀθηναίων.

§ 7. *μὴ ἀπὸ ἀντιπάλου παρασκευῆς*]=*ἄνευ ἀντιπάλου παρασκευῆς* μετὰ σημ. ὑποθετ. λανθανούσης ἐν τῷ *μή*=μὴ βουλευομένους ἀπὸ ἀντιπάλου παρασκευῆς (πρβλ. Δ',130,6, Ε',8,3), ἡ δὲ ἀπὸ σημ. τὴν ἀφορμήν, ὁρμωμένους ἀπὸ παρ., ἔχοντας παρασκευήν (πρβλ. Α', 74, 3). Πᾶσαν τὴν ἔννοιαν οὕτω διασαφεῖ ὁ Σχολ. «*ἐὰν μὴ ἔχωμεν τεῖχος ὡς οἱ ἄλλοι, μέλλομεν οὐδὲ τὴν αὐτὴν γνώμην ἕξειν ἐν τοῖς πολέμοις· ἴσως γὰρ πολεμίων ἐλθόντων, ἡμῖν μὲν δόξει μὴ μάχεσθαι, ἀλλὰ σπένδεσθαι ὡς μὴ ἔχουσι τεῖχος, τοῖς δὲ ἄλλοις πολεμεῖν· οὐ γὰρ ἐνδέχεται τὸν μὴ ὄντα ἴσον τῶν ἄλλων θαρσῆσαι κατ' ἐκείνους καὶ ὅμοιόν τι ἀποφήνασθαι*».—*ὁμοῖον . . ἴσον*] τὸ μὲν *ὁμοῖον* μᾶλλον εἰς τὴν ποιότητα, τὸ δὲ *ἴσον* εἰς τὸ κῦρος τῶν γνωμῶν ἀναφέρεται (Πόππος). Τὸ δέ *τι* εἰς ἀμφότερα ἀποδίδοται. —*ἐς τὸ κοινὸν βουλεύεσθαι*]=ἐπὶ κοινῇ χρήσει, ὠφελείᾳ. πρβλ. «*εἴ τινα ἔχετε βελτίω, θέντες εἰς κοινὸν λέγετε*» (Πλάτ.Νόμ.796, ε'), ὅπερ λέγεται καὶ «*εἰς τὸ μέσον*» (Ξεν. Συμπ. γ', 3) καὶ Λατιν. in commune consulere (Ter. Andr. III, 3, 16) καὶ consultare (Plin. Epist. Ϛ', 16, 15) καὶ in publicum καὶ συνηθέστερον in medium. — *ἀτειχίστους*] *ἀπὸ ἀτειχίστου πόλεως* (Σχολ.), ἀτειχίστους ἔχοντας πόλεις, *ἵνα ἐπὶ πάντων σῴζηται τὸ ἴσον* (Σχολ.). — *ἔφη*] ὁ Ἐρουερδὴν ὀβελίζει αὐτό. — *τάδε*] τὰ ἤδη γεγονότα (τὸν τειχισμὸν τῶν Ἀθηνῶν), τὰ σφῶν αὐτῶν.

Κεφ. 92. *Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀδήλως ὀργίζονται τοῖς Ἀθηναίοις.*

ὀργὴν φανερὰν οὐκ ἐποιοῦντο] = οὐκ ὠργίζοντο φανερῶς (πρβλ. Δ', 122, 5. Ἡροδ.Ζ', 105. Πλάτ. Φαιδρ.233, γ').—*κωλύμῃ*]=«*κωλύσει· ἰδία δὲ ἡ λέξις Θουκυδίδου*» (Σχολ.), φέρεται δὲ καὶ Δ', 27, 3. 63, 1.—*ἀλλὰ γνώμης παραινέσει*] ἐννοητέα ἡ ἐπὶ = *γνώμην παραινέσοντες τῷ κοινῷ*. τὸ μὲν *γνώμης* εἶναι γενικὴ ἐξ ἀντικειμ. τοῦ *παραινέσει*, τὸ δὲ *γνώμη* = συμβουλή, σκέψις, τὸ δὲ *κοινῷ* εἶναι δοτικὴ τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου τοῦ *παραίνεσις*, διότι ὁ Θουκυδίδης πολλὰ τῶν ῥηματικῶν οὐσιαστ. συντάσσει ὡς τὰ ῥήματα (ὅρα Εἰσαγωγ.). Γ. Ζηκίδ. Συντ. §

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπρεσβεύσαντο, ἅμα δὲ καὶ προσφιλεῖς ὄντες ἐν τῷ τότε διὰ τὴν ἐς τὸν Μῆδον προθυμίαν τὰ μάλιστ' αὐτοῖς ἐτύγχανον), τῆς μέντοι βουλήσεως ἁμαρτάνοντες ἀδήλως ἤχθοντο. Οἵ τε πρέσβεις ἑκατέρων ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου ἀνεπικλήτως.

93. Τούτῳ τῷ τρόπῳ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν πόλιν ἐτείχισαν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ. 1 Καὶ δήλη ἡ οἰκοδομία ἔτι καὶ νῦν ἐστιν ὅτι κατὰ σπουδὴν ἐγένετο. Οἱ γὰρ 2 θεμέλιοι παντοίων λίθων ὑπόκεινται καὶ οὐ ξυνειργασμένων ἔστιν ἡ, ἀλλ' ὡς

121. Ἄλλοι δὲ συνάπτοντες αὐτὸ τῷ ἐπρεσβεύσαντο ἑρμην. *ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος, ὅπερ οὐχὶ ὀρθὸν παραβαλλόμενον τῷ «ἐς τὸ κοινὸν βουλεύεσθαι»* (Α', 91, 7). —*δῆθεν*] *«ὁ δῆθεν προσποίησιν μὲν ἔχει ἀληθείας, δύναμιν δὲ ψεύδους»* (Σχολ.). —*τῷ κοινῷ*] = τῷ τῶν Ἀθηναίων κοινῷ (Α', 89, 3) —*ἐπρεσβεύσαντο*] = πρέσβεις ἔπεμψαν (Σχολ.). — *προσφιλεῖς*] = ἐπιτηδείους (95, 7)· *τὸ προσφιλὴς εἰμί τινι* (Ζ', 86, 4) = εὐμενής, φιλόφρων εἰμί τινι, εὐμενῶς διάκειμαί τινι. Ἔχει δ' ἐνταῦθα ἐνεργ. σημασίαν. — *ἐν τῷ τότε*] ὅρα σημ. Α', 32, 4. — *τὰ μάλιστ'*] πρβλ. *«καὶ ἐς ὀλιγαρχίαν τὰ μάλιστα κατέστησαν τὴν πόλιν»* (Δ', 74, 3) καὶ *«εἶναι φίλους τὰ μάλιστα»* (Ἡροδ Β', 147) = vel maxime. —*ἐτύγχανον*] δηλ. οἱ Λακεδαιμόνιοι—*ἁμαρτάνοντες*] ὁ Ναβῆρος γράφει *«ἁμαρτόντες»*.—*ἀδήλως ἤχθοντο*] = χωρὶς νὰ δηλώσωσι φανερὰ τὴν δυσαρέσκειαν αὐτῶν, πρβλ. *«γνόντες οἱ Λακεδαιμόνιοι τὸ ἀληθὲς οὐκ ἠδίκησαν αὐτόν, ἀλλ' ἀδήλως χαλεπαίνοντες ἀπέπεμψαν»* (Πλουτ. Θεμιστ. ΙΘ', 1).—*Οἵ τε*] = οἱ οὖν (πρβλ. Α', 90, 2). — *ἀνεπικλήτως*] *ἀκατηγορήτως, μηδὲν ἐγκληθέντες* (Σχολ.), ἀνεπιλήπτως, πρβλ. *«ὑμῖν ἔξεστιν ἀνεπιλήπτως πορεύεσθαι ὅποι ἂν ἐθέλητε»* (Ξεν. Ἀν. Ζ', ς', 37). Ὁ Οὔλριχος μεταγράφει εἰς τὸ *«ἀνεπιλήπτως»*, πρβλ. ὅμως *«ἀνεπίληπτον, ἀνεπίκλητον ὡς Ξενοφῶν, ἀφ' οὗ τὸ ἀνεπικλήτως θουκυδίδης»* (Πολυδ. Η', 68), ὅρα καὶ Bekk. Ἀνεκδ. 400, 29. Δίων. Κάσσ. ΑΘ', κϐ', 4.

Κεφ. 93. *Πρὸς τῷ τειχισμῷ τῶν Ἀθηνῶν τειχίζεται καὶ ὁ Πειραιεύς.*

§ 1. *Τούτῳ τῷ τρόπῳ*] ἀσύνδετον πρὸς τὰ ἡγούμενα διὰ τὴν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν, τὸ δὲ *τῷ τρόπῳ* = τῇ μαχανῇ (Σχολ.). —*ἐτείχισαν*] ἀόριστος ἀντὶ παρακειμένου (πρβλ. Α', 6, 1. 7), ὁ δὲ τειχισμὸς τῶν Ἀθηνῶν ἐγένετο τῷ 477 π. Χ.

§ 2. *δήλη ἡ οἰκοδομία ἐστὶν ὅτι ἐγένετο*] = δῆλόν ἐστι τὴν οἰκοδομίαν γενέσθαι. Ἡ ἀπρόσωπος σύνταξις τοῦ *δῆλόν ἐστι, φανερόν ἐστι* μεταβαλλομένη εἰς προσωπικὴν ἀντ' ἀπαρεμφάτου ἐκφέρεται κατὰ μετοχήν, ὡς *«Σωκράτης θύων φανερὸς ἦν»* (Ξεν. Ἀπ. Α', α', 2), ἀλλὰ καὶ κατ' εἰδικὴν πρότασιν, ὡς *«δῆλος ἦν ὅτι ὑπερφροβεῖτο»* (Ξεν. Παιδ. Α', δ', 2). Παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς δὲ λέγεται *οἰκοδομία* καὶ *οἰκοδόμησις*, πρβλ. *«οἰκοδομὴ οὓς λέγουσιν Ἀττικοί, ἀλλ' οἰκοδόμημα καὶ οἰκοδομία»* (Θωμ. Μάγιστ. 649, 3. ὅρα καὶ Φρύνιχ. 490 καὶ Πολυδ. Ζ', 117).—*κατὰ σπουδήν*] ἡ κατὰ σημ. τρόπον (πρβλ. *καθ' ἡσυχίαν, κατὰ τάχος, κατὰ τύχην*) = ἐσπευσμένως (ὅρα Β', 90, 3. 94, 2).—*παντοίων λίθων*] εἶναι γενικὴ τῆς ὕλης = ἐκ λίθων παντὸς εἴδους. ἐπέχει δὲ τόπον κατηγορουμένου *κατηγορηματικὴ* γενικὴ λεγομένη = *οἱ θεμέλιοι οἵ ὑπόκεινται, εἰσὶ παντοίων λίθων*, ἢ = *οἱ ἔτι καὶ νῦν ὑποκείμενοι θεμέλιοί εἰσι παντοίων λίθων*. — *καὶ οὐ ξυνειργασμένων*] = καὶ οὐχ οὕτω τῇ σφύρᾳ κεκομμένων (*οὐ ξυσθέντων καὶ ἰσωθέντων*. Σχολ.) ὥστε νὰ προσαρμόζωνται. Ὁ δὲ Μεϊνέκιος ἔγραψεν *«ἐξειργασμένων»*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἕκαστοί ποτε προσέφερον, πολλαί τε στῆλαι ἀπὸ σημάτων καὶ λίθοι εἰργασμένοι ἐγκατελέγησαν. Μείζων γὰρ ὁ περίβολος πανταχῇ ἐξήχθη τῆς πόλεως, καὶ διὰ τοῦτο πάντα ὁμοίως κινοῦντες ἠπείγοντο. Ἔπεισε δὲ καὶ τοῦ Πειραιῶς τὰ λοιπὰ ὁ Θεμιστοκλῆς οἰκοδομεῖν (ὑπῆρκτο δ' αὐτοῦ πρότερον ἐπὶ τῆς ἐκείνου ἀρχῆς ἧς κατ' ἐνιαυτὸν Ἀθηναίοις ἦρξε), νομίζων τό τε χωρίον

καὶ ὁ Ἑρουερδὴν «ξυνηρμοσμένων» παραβάλλων πρὸς τὸ «τοῦτο δὲ πᾶν λίθων μεγάλων καὶ εὖ συνηρμοσμένων» (Ἡροδ. Α', 163) καὶ «λίθων καὶ ξύλων ἂν δέῃ ξυναρμοσθῆναι» (Ξεν. Παιδ. Β', α', 27).—ἔσειν ᾗ] = ἐνιαχῇ, κατά τινας τόπους (Σχολ.).—ἀλλ' ὡς ἕκαστοί ποτε] ὁ Βάδαμος ἀντὶ τοῦ ποτε ἔγραψέ ποθεν=ἀλλ' ὑπόκεινται, ὡς ἕκαστοί ποτε προσέφερον. Τὸ δὲ προσφέρειν ἐνταῦθα εἶναι ἀμετάβ. (πρβλ. καὶ τὸ προφέρειν (§ 3), προσεμφέρειν μτγ.) = ὁμοιάζειν, προσαρμόζειν, πρβλ. καὶ «εἴποις ἂν ἐπὶ τοῦ ὅμοιος . . . ἐμφερής, προσφερής, προσφέρων . . προσεμφερής . . καὶ τὰ ῥήματα ὡμοιῶσθαι... προσφέρειν, προσεμφέρειν» (Πολυδ. Θ', 130—131). — ἀπὸ σημάτων] δηλ. μνημάτων, τάφων (πρβλ. Β', 34, 5. Διόδωρ. ΙΑ', 40, 1. Nep. Them. 6, 5), πρβλ. καὶ «τιθέασιν ἐς τὸ δημόσιον σῆμα» (Β', 34, 5), ὁ δὲ Σχολ. ἑρμηνεύει διὰ τοῦ «ἀπὸ βάσεων ἀνδριάντων».—λίθοι εἰργασμένοι] μετὰ παθ. ἐννοίας ὡς καὶ μικρὸν πρόσθεν τὸ ξυνειργασμένων, εἶναι δὲ λίθοι εἰργασμένοι πρὸς ἄλλην χρῆσιν, οἷον ἀνάγλυφα, ἐπιτύμβιοι λίθοι, κτλ., λελαξευμένοι. — ἐγκατελέγησαν] = ἐγκατῳκοδομήθησαν (Σχολ.).—μείζων] τοῦ προτέρου δηλονότι (Σχολ.), διότι περιελάμβανε καὶ τὴν Πύκνα καὶ τὸν λόφον τῶν Νυμφῶν, εἶναι δὲ προληπτικὸν κατηγορ. = ὥστε μείζων εἶναι (πρβλ. Α', 23, 1. 90, 3. Β', 75, 6).—τῆς πόλεως] συναπτέον τῷ περίβολος· ἀλλ' ὁ Ἑρουερδὴν ἀμφιβάλλει ἂν ὁ Θουκ. προσέθηκε τὴν λέξιν.—πάντα ὁμοίως] = πάντα καθ' ὅμοιον τρόπον, ἀνεξαιρέτως (ὅρα Α'. 130, 2. Ἰσοκ. 5, 146. Ξεν. Ἀν. Α', γ', 12. Παιδ. Α', ὃ', 4), καὶ κοινὰ καὶ ἱερὰ δηλονότι (Σχολ.).

§ 3. Ἔπεισε δὲ καὶ τοῦ Πειραιῶς] πρβλ. Διόδωρ. ΙΑ', 41, 2. Παυσαν. Α', α', 2. Πλουταρχ. Θεμιστ. 1Θ', 2. Nep. Them. 6, 1. Ὁ Θεμιστοκλῆς ἐτείχισε τὸν Πειραιᾶ τῷ 477 π. Χ., μέρος δὲ τῶν τειχῶν αὐτοῦ εἶχε κατασκευάσῃ ἐπώνυμος ἄρχων ὢν τῷ 493 π. Χ. (ὅρα Διονύσ. Ἁλικ. Ῥωμ. Ἀρχ. Ϛ', λδ', 1). — ὑπῆρκτο δ' αὐτοῦ] κεῖται ἀπροσώπως μεθ' ὑποκειμ. τῆς ἀφῃρημένης ἐννοίας (πρβλ. Α', 73, 2. 78, 2) = ἀρχὴ προσεγεγόνει τοῦ Πειραιῶς ἢ μᾶλλον τοῦ οἰκοδομεῖν τὸν Πειραιᾶ.—ἀρχῆς] ἣν εἶχεν ὡς ἐπώνυμος ἄρχων ὁ Θεμιστοκλῆς.—ἧς . . Ἀθηναίοις ἦρξε] καθ' ἕλξιν ἀντὶ τοῦ «ἣν (ἀρχὴν) Ἀθηναίοις ἦρξεν», οὐχὶ δέ, ὡς ὁ Κροάζετος, = ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ἐφ' ἧς (ὡς Α', 91, 4), τὸ δὲ ἦρξεν εἶναι ἐναρκτικὸς ἀόριστος = ἐγένετο ἄρχων. Τὸ δὲ ἄρχω συντάσσεται παρ' Ἀττικοῖς ἀεὶ ποτε γενικῇ, δοτικῇ δὲ μόνον, ὅταν σημαίνῃ τὸ «ἐπώνυμος ἄρχων εἰμί» (πρβλ. Β', 2, 1. Ϛ', 54, 6), κακῶς δὲ ὁ Κροάζετος νομίζων τὸ Ἀθηναίοις δοτικὴν τῆς ἀναφορᾶς ἑρμηνεύει διὰ τοῦ «παρ' Ἀθηναίοις» παραβάλλων πρὸς τὸ «οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῖς» (Α', 6, 3), ἂν καὶ εἶναι δοτικὴ χαριστική (πρβλ. καὶ ἡγοῦμαί τινι, κτλ.). —κατ' ἐνιαυτὸν] δὲν σημαίνει, ὡς ὁ Σχολ. νομίζει, κατά τινα ἐνιαυτόν, ἐνιαυτὸν ἕνα, ἀλλὰ ἀρχὴ κατ' ἐνιαυτὸν οὖσα, ἐνιαυσία, πρβλ. «ἄλλοι τε ἦρξαν τὴν ἐνιαυσίαν Ἀθηναίοις ἀρχήν» (Ϛ', 54, 6), ἡ δὲ κατά σημαίνει χρονικὴν διάρκειαν = ἐπ' ἐνιαυτόν.—λιμένας τρεῖς] πρβλ. καὶ Πλουτάρχ. Θεμιστ. 1Θ', 2. Nep. Them. 6, 1. Παυ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καλὸν εἶναι, λιμένας ἔχον τρεῖς αὐτοφυεῖς, καὶ αὐτοὺς ναυτικοὺς γεγενημένους μέγα προφέρειν ἐς τὸ κτήσασθαι δύναμιν (τῆς γὰρ δὴ θαλάσσης πρῶτος ἐτόλ- 4
μησεν εἰπεῖν ὡς ἀνθεκτέα ἐστί), καὶ τὴν ἀρχὴν εὐθὺς ξυγκατεσκεύαζεν. Καὶ 5
ὠκοδόμησαν τῇ ἐκείνου γνώμῃ τὸ πάχος τοῦ τείχους, ὅπερ νῦν ἔτι δῆλόν ἐστι περὶ τὸν Πειραιᾶ· δύο γὰρ ἅμαξαι ἐναντίαι ἀλλήλαις τοὺς λίθους ἐπῆγον, ἐν-

σαν. Α', α', 2—3. Ἦσαν δὲ οὗτοι ἡ *Μουνιχία* (νῦν *Φανάρι*) περιέχουσα 82 νεωσοίκους, ἡ *Ζέα* (νῦν *Πασιαλιμάνι*) περιέχουσα 196 νεωσοίκους καὶ ὁ ἰδίως *Πειραιεύς*, ὃς λιμὴν διῃρεῖτο εἰς δύο μέρη, εἰς τὸν εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ εἰσπλέοντος *Κάνθαρον* μετὰ 94 νεωσοίκων καὶ εἰς τὸ λοιπὸν τοῦ λιμένος περὶ τὰ δύο τρίτα τοῦ ὅλου ὄν, ὅπερ ἐκαλεῖτο *Ἐμπόριον* προωρισμένον διὰ τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα. Οὗτοι δὲ οἱ 3 λιμένες ἦσαν *κλειστοί* ἤτοι τετειχισμένοι (Σχολ. Ἀριστοφ. Εἰρ. 145).—*αὐτοφυεῖς*] οὐ χειροποιήτους (Σχολ.), φυσικούς. — *αὐτοὺς*] τοὺς Ἀθηναίους (Σχολ.)=καὶ αὐτοὶ ἐπειδὴ ἔχουσι γίνῃ ναυτικοί.—*μέγα προφέρειν ἐς*] =μεγάλως συντελοῦσιν, ἔχουσι μέγα προτέρημα διὰ τὴν εὐφυΐαν τοῦ Πειραιῶς πρὸς τὸ ἐπαυξῆσαι τὴν ἑαυτῶν δύναμιν. Τὸ *προφέρω* ἀμεταβ.=ὑπάγω εἰς τὰ πρόσω (Ἡσιοδ. Ἔργ. 577), ἐπιδίδωμι, ἔχω τὸ προτέρημα, πρβλ. «*ὀλίγον προφέρω*» (Α', 123, 1), «*οὐδὲν προφέρω*» (Β', 89, 3) καὶ «*ἐς πάντα δὲ νόμον εὐθύγλωσσος ἀνὴρ προφέρει*» (Πίνδαρ. Πυθ. Β', 86). Ἐξαρτᾶται δὲ τὸ *προφέρειν* ἐκ τοῦ *νομίζων* καὶ ἔχει σημ. μέλλοντος (ὅρα σημ. Α', 82, 4), ὑποκείμ. ὃ αὐτοῦ εἶναι τὸ «*αὐτούς*», κατ' ἄλλους δὲ τὸ *χωρίον* καὶ τὸ *προφέρειν* μεταβατ.=νομίζων ὅτι τὸ χωρίον προφέρει (προάγει, προβιβάζει) αὐτοὺς εἰς τὸ κτλ., ἀλλ' εἰς τοῦτο κωλύει ἡ θέσις τοῦ τέ «*τό τε χωρίον*», ἀνθ' οὗ ὤφειλε νὰ εἴπῃ «*τὸ χωρίον καλόν τε εἶναι*», ἐὰν οὕτως εἶχεν. —*ἐς τὸ κτήσασθαι δύναμιν*]=«*εἰς τὸ δυνατωτέρους γενέσθαι· δύναμιν ἤγουν θαλασσίαν*» (Σχολ.).

§ 4. *τῆς γὰρ θαλάσσης*] =πρῶτος εἶπεν ὅτι δεῖ πάσῃ δυνάμει ἀντέχεσθαι τῆς θαλάσσης (Σχολ.). Εἶπε δὲ ταῦτα ὁ Θεμιστοκλῆς καθ' ὃν χρόνον ἐπώνυμος ἄρχων ὢν ἐτείχιζε τὸν Πειραιᾶ. Περὶ τοῦ πράγματος ὅρα Πλουταρχ. Θεμιστ. Δ'. — *ὡς ἀνθεκτέα ἐστί*] = ὡς ἀνθεκτέον ἐστί, πρβλ. *παριητέα* (Α', 72, 1), εἶναι δὲ ῥημ. ἐπίθ τοῦ μέσ. *ἀντέχομαι*=ὅτι δέον ἐστὶν ἀντέχεσθαι (ἅπτεσθαι) τῆς θαλάσσης. Ἡ παρένθεσις κατὰ Κλασσήνιον. — *καὶ τὴν ἀρχὴν*]=καὶ τὴν ἀρχὴν (τῆς οἰκοδομίας) καὶ οὐχὶ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηνῶν, ὡς τινες ἑρμηνεύουσιν. Εἶναι δὲ τὸ *τὴν ἀρχὴν* ἐπανάληψις τοῦ ὑπῆρκτο καὶ ἁρμοδίως συνάπτεται τὸ «*καὶ τὴν ἀρχὴν* (δηλ. τοῦ *τὰ λοιπὰ οἰκοδομεῖν*) *εὐθὺς ξυγκατεσκεύαζε*» πρὸς τὸ «*ἔπεισεν . . οἰκοδομεῖν*» —*εὐθὺς ξυγκατεσκεύαζε*] τὸ *εὐθὺς* = ἅμα τῷ *πεῖσαι τὰ λοιπὰ οἰκοδομεῖν*, τὸ δὲ *ξυγκατεσκεύαζε* = σὺν τῷ τειχισμῷ τῆς πόλεως κατεσκεύαζε καὶ τὰ ὑπηργμένα τείχη τοῦ Πειραιῶς.

§ 5. *ὠκοδόμησαν*] καὶ ἐν ταῖς τοῦ Πειραιῶς τείχεσιν ὁ Διόδωρος λέγει κακῶς ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι ἠπατήθησαν ὑπὸ Θεμιστοκλέους (ΙΑ', 40, 2—4). — *τῇ ἐκείνου γνώμῃ*] ἐκ τῆς γνώμης ἐκείνου, δηλ. ὅσον πάχος τοῦ τείχους ἐκεῖνος ἤθελεν ὠκοδόμησαν. — *τοῦ τείχους*] *τοῦ ἐν Πειραιεῖ* (Σχολ.).—*ὅπερ . . δῆλόν ἐστι*] τὸ *ὅπερ* ἀναφέρεται εἰς τὸ *πάχος*=ὅπερ (πάχος) καὶ νῦν ἔτι φανερόν. Ἐννοεῖ δὲ πάχος φαινόμενον ἐκ τῶν θεμελίων καὶ τῶν τοίχων τοῦ τείχους, ὅπερ κατακρημνισθὲν ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων δὲν εἶχεν ἀκόμη ὑπὸ τοῦ Κόνωνος ἀνεγερθῇ. Ἐκ τούτου δὲ φαίνεται ὅτι, ὅτε ὁ Θουκυδίδης ταῦτα ἔγραφε, τὰ τείχη δὲν ἦσαν ὄρθια. — *ἅμαξαι ἐναντίαι ἀλλήλαις*] διὰ τὸ πλάτος τοῦ τεί-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὰς δὲ οὔτε χάλιξ οὔτε πηλὸς ἦν, ἀλλὰ ξυνῳκοδομημένοι μεγάλοι λίθοι καὶ ἐν τομῇ ἐγγώνιοι, σιδήρῳ πρὸς ἀλλήλους τὰ ἔξωθεν καὶ μολύβδῳ δεδεμένοι. Τὸ δὲ ὕψος ἡμίσου μάλιστα ἐτελέσθη οὗ διενοεῖτο. Ἐβούλετο γὰρ τῷ μεγέθει καὶ τῷ πάχει ἀφιστάναι τὰς τῶν πολεμίων ἐπιβουλάς, ἀνθρώπων τε ἐνόμιζεν ὀλίγων καὶ τῶν ἀχρειοτάτων ἀρκέσειν τὴν φυλακήν, τοὺς δ' ἄλλους ἐς τὰς

χους αἱ ἅμαξαι πορευόμεναι ἐπ' αὐτοῦ ἔφερον συγχρόνως τοὺς λίθους τῶν δύο ἀντικειμένων πλευρῶν, οὕτω δὲ τοῦτο ταχέως ηὐξάνετο (Κλασσήνιος), κατ' ἄλλους δὲ ἐν ᾧ ἡ μία ἅμαξα ἐπέστρεφεν, ἡ ἑτέρα ἐπορεύοντο ἀντιθέτως (Κροάζετος), πρβλ. «εὗρος δέ ἐστι τῆς ὁδοῦ ταύτης ὅσον ἁμάξας δύο ἀλλήλαις ἐναντίας ἰέναι» (Προκόπ. Γοτθ. σ. 188) καὶ «ὡς μικρὸν πρὸς τοῦτο καὶ τὸ Θεμιστοκλέους (τεῖχος) εἶναι πλάτους ἕνεκα καὶ τὰς ἁμάξας ἀμφοτέρας φέρειν, εἰ καὶ πρὸς τοὐναντίον ἀλλήλαις ἐπὶ τοῦ τείχους ἐχώρουν» (Προκοπ. Γαζ. Πανηγ. κεφ. 21) καὶ «πάχος δὲ τοῦ τείχους ποδῶν δύο καὶ τριάκοντα . . ὥστε τέθριππα ἐναντιοδρομεῖν ἀλλήλοις ῥᾳδίως» (Στράβ. ΙΣ', 5, σ. 738)· πρβλ. καὶ Ἀριστοφ. Ὄρν. 1126 κ. ἑ. Curt. V, 1, 25. Ὁ δὲ συγγραφεὺς οὐχὶ βεβαίως ἐκ τῶν ἐρειπίων τῶν τειχῶν ταῦτα ἐγίνωσκεν, ἀλλ' ἄλλας εἶχε πληροφορίας. Ὁ δὲ Κρυγῆρος ὀβελίζει τὰς λέξεις «δύο . . . ἐπῆγον», ὁ δὲ Βάδαμος νομίζει ὅτι ἐξέπεσον λέξεις μετὰ τὸ «ἀλλήλαις», ὁ δὲ Ῥείσκιος ἀντὶ τοῦ «ἐναντίαι» γράφει «ξυνημμέναι».—ἐπῆγον]= αἱ ἅμαξαι ἐποίουν τοὺς λίθους ἐπιέναι (ἐπὶ τοῦ τείχους ἰέναι), πρβλ. καὶ προσάγω μηχανήν (Β', 76, 4. Ξεν. Ἑλλ. Β', δ', 27)= ποιῶ μηχανὴν προσιέναι.—χάλιξ] εἰς ἐνικὸν περιληπτικῶς. χάλιξ δὲ (πρβλ. καὶ Λατ. calx καὶ calculus) εἶναι οἱ μικροὶ λίθοι οἱ μεταξὺ τῶν μεγάλων τιθέμενοι, κοινῶς χαλίκι, κάχληξ δὲ ὁ μικρὸς λίθος ὁ ἐν τῇ ἀκτῇ.—πηλὸς] πρὸς σύνδεσιν τῶν λίθων (πρβλ. Δ', 4, 2).—ξυνῳκοδομημένοι . . λίθοι] ὡς ἐν τοῖς λεγομένοις Κυκλωπείοις τείχεσιν.—καὶ ἐν τομῇ ἐγγώνιοι] =διὰ τῆς τομῆς, τετράπλευροι, τετράγωνοι (Σχολ.), πρβλ. «ἐν κράτει» (Β', 29, 3), «(θάνατον ἁρύσασα) στονόεντος ἐν τομᾷ σιδήρου» (Σοφ. Τραχ. 986). Ἄλλοι δ' ἑρμηνεύουσι τὸ τομὴ διὰ τοῦ ἐπιφάνεια κεκομμένη (πρβλ. Β', 76, 4), ἀλλ' οὕτως ὤφειλε νὰ εἴπῃ «ἐν τομαῖς», διότι οἱ τετράγωνοι λίθοι δὲν ἔχουσι μίαν, ἀλλ' δύο τομάς. Ὁ Ἐρουερδὴν προτιμᾷ νὰ γραφῇ «τομῇ ἐγγώνιοι», ὁ δὲ Κρυγῆρος «ἐντομῇ ἐγγώνιοι», ὅπερ φέρεται καὶ παρὰ Προκοπίῳ (Γοτθ. σ. 188) «(λίθους) ἐγγωνίους τῇ ἐντομῇ πεποιημένους», ἀλλὰ παρὰ τοῖς παλαιοῖς τὸ ἐντέμνειν δὲν σημαίνει τὸ κόπτειν, ἀλλὰ τὸ ἐγχαράττειν. — σιδήρῳ . . δεδεμένοι] σίδηρος =σιδηροῦν ἔγμα, δεσμός, πρβλ. «τοὺς δὲ συνερειδομένους λίθους τόρμοις σιδηροῖς διελάμβανε καὶ τὰς τούτων ἁρμονίας ἐπλήρου μόλυβδον ἐντήκουσα» (Διόδωρ. Β', η', 2. πρβλ. καὶ Ἡροδ. Α', 186. Δίων Κάσσ. ΟΔ', ι', 3).— τὰ ἔξωθεν] =ἔξωθεν. Ἐννοεῖ δὲ τοὺς λίθους μόνον τοῦ ἐξωτερικοῦ καλύμματος, οἵτινες οὕτω συνεδέοντο.—ἥμισυ μάλιστα]=ἥμισυ περίπου (πρβλ. Α', 13, 3).—οὗ διενοεῖτο]=ἐκείνου (τοῦ ὕψους), ὃ (τελεῖν) διενοεῖτο (ὁ Θεμιστοκλῆς). Φαίνεται δ' ὅτι διενοεῖτο νὰ ἔχῃ ὕψος 40 πήχεων ἢ 60 ποδῶν (πρβλ. Ἀππιαν. Πολ. Μιθριδ. 30).

§ 6. ἀφιστάναι]=ἀποτρέπειν, ἀποκρούειν.—τὰς τῶν πολεμίων ἐπιβουλὰς] τὰς ἐνέδρας, ἃς οἱ πολέμιοι ποιοῦσι τοῖς Ἀθηναίοις, πρβλ. «ἀρκέσειν τὸν περίβολον ταῖς τῶν πολεμίων ἐπιβουλαῖς» (Προκοπ. Περσ. Β, σ. 177), ἀλλ' ὁ Σχολ. ἀνέγνω «ἐπιβολὰς»=ἐπιθέσεις, ὅπερ ὁ Ἐρουερδὴν προτιμᾷ παραβάλλων πρὸς τὸ Γ', 45, 4.—καὶ τῶν ἀχρειοτάτων] οἱον γερόντων καὶ παίδων (Σχολ.), πρβλ. «τοὺς πρεσβυ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ναῦς ἐσβήσεσθαι. Ταῖς γὰρ ναυσὶ μάλιστα προσέκειτο, ἰδών, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, 7
τῆς βασιλέως στρατιᾶς τὴν κατὰ θάλασσαν ἔρωδον εὐπορωτέραν τῆς κατὰ
γῆν οὖσαν· τόν τε Πειραιᾶ ὠφελιμώτερον ἐνόμιζε τῆς ἄνω πόλεως, καὶ πολ-
λάκις τοῖς Ἀθηναίοις παρήνει, ἢν ἄρα ποτὲ κατὰ γῆν βιασθῶσι, καταβάντας
ἐς αὐτὸν ταῖς ναυσὶ πρὸς ἅπαντας ἀνθίστασθαι. Ἀθηναῖοι μὲν οὖν οὕτως ἐτει- 8
χίσθησαν καὶ τἆλλα κατεσκευάζοντο εὐθὺς μετὰ τὴν Μήδων ἀναχώρησιν.

94. Παυσανίας δὲ ὁ Κλεομβρότου ἐκ Λακεδαίμονος στρατηγὸς τῶν Ἑλ- 1

τάτους καὶ τοὺς νεωτάτους» (Β', 13, 7). Εἶναι δὲ ἀχρεῖοι πάντες οἱ εἰς στρατείαν ἀνεπιτήδειοι τὸ ἀνωφελὲς πλῆθος (πρβλ. Β', 6.4. 44, 4. 78, 3).

§ 7. *προσέκειτο*] = τὸν νοῦν προσεῖχε (Σχολ.), ἐνησχολεῖτο μετὰ ζήλου, ἀφωσιωμένος ἦν (πρβλ. Ζ', 50, 4).—*τόν τε*] ὁ τε = καὶ διὰ τοῦτο (πρβλ. Α', 9, 1).— *τῆς ἄνω πόλεως*] διὰ τοῦ ὀνόματος τούτου (ἐνταῦθ. καὶ Β', 48, 2) διακρίνονται αἱ Ἀθῆναι τοῦ Πειραιῶς, ὡς ἀπέχουσαι τῆς θαλάσσης, ὡς ἀλλαχοῦ (Δ', 66, 4) τὰ Μέγαρα τῆς Νισαίας, πρβλ. καὶ Γ', 34,1.Δ', 54,2.—*ἢν ἄρα*] = ἐὰν ἴσως.—*καταβάντας ἐς αὐτὸν*] ἑτέθη αἰτιατικὴ μετὰ τὴν δοτικὴν (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 426), συνήθως ὅμως ἡ μετοχὴ συμφωνεῖ κατὰ πτῶσιν, ὅταν αὕτη προηγῆται τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὡς «*παραγγέλλει τῷ Κλεάρχῳ λαβόντι ἥκειν ὅσον ἦν αὐτῷ στράτευμα*» (Ξεν. Ἀν Α', 6', 1). Περὶ τῆς φράσεως πρβλ. *ἑκατέθην χθὲς εἰς Πειραιᾶ*» (Πλάτ. Πολ. 327, α'). — *ταῖς ναυσὶ*] συναπτέον τῷ *ἀνθίστασθαι*.

§ 8. *Ἀθηναῖοι μὲν οὖν*] ὁ Κλασσήνιος ὀρθότερον τὴν περίοδον ταύτην συνάπτει τῷ ἑπομένῳ κεφαλαίῳ. — *ἐτειχίσθησαν*] ἀόρ. παθ. μετὰ σημασίας μέσης = ἐτείχισαν ἑαυτούς, τείχει ἠσφαλίσαντο, ὁ δὲ μέσος ἀόριστ. *ἐτειχισάμην* τι εἶναι διαφόρου σημασίας (πρβλ. Α', 11, 1. Γ', 105, 1. Ϛ', 90, 3. Ἀνδοκ. 3,38. Πλάτ. Μενέξ. 245, δ'). — *κατεσκεύαζοντο*] ὁ παρατατ. σημαίνει τῆς λοιπῆς παρασκευῆς τὴν διάρκειαν, τὸ δὲ *κατεσκεύάζοντο* εἶναι μέσ. ὠφελείας = κατεσκεύαζον ἑαυτοῖς. Τινὲς μὲν ἐννοοῦσιν οἰκοδομάς, τὰ ἰδιωτικὰ καὶ τοὺς ναούς (Σχολ.), διότι καὶ τὸ *κατασκευάζεσθαι* καὶ τὸ *κατασκευὴ* λέγεται περὶ κατοικίας καὶ κτισμάτων (Β', 17.3.Α', 10,2), ἄλλοι δὲ ἐννοοῦσι τὰς *κατασκευὰς* (Β', 16, 1) ἢ τὴν οἰκιακὴν παρασκευήν, πρβλ. καὶ «*κατασκευάζειν χώραν*» (Ϛ', 91,7.Η', 24,3).

Κεφ. 94. *Ὁ Παυσανίας συνεχίζει τὸν κατὰ Περσῶν πόλεμον.*

§ 1. *Παυσανίας δὲ*] συνεχίζει τὸν διακοπέντα λόγον ἀπὸ τοῦ Α', 89, 3 διὰ τὴν περὶ τειχῶν παρέκβασιν. Ὁ *Παυσανίας* ἦν ἐπίτροπος τοῦ υἱοῦ τοῦ Λεωνίδου *Πλειστάρχου* ἐξαδέλφου ὄντος· διότι ὁ *Ἀναξανδρίδης*, ὃς ἀπὸ τοῦ 560—520 ἐβασίλευσε, κατέλιπε 4 υἱούς, τὸν *Κλεόμβροτον* τὸν πατέρα τοῦ Παυσανίου ἀποθανόντα τῷ 479, τὸν *Λεωνίδαν* ἀποθανόντα ἐν Θερμοπύλαις τῷ 480, τὸν *Δωριέα* ἀποθανόντα ἐν Σικελίᾳ (Ἡροδ. Ε', 42 κ. ἑ.) καὶ τὸν *Κλεομένην* ἀποθανόντα τῷ 490. Καὶ ὁ μὲν Πλειστάρχος ἔζησε μέχρι τοῦ 460, ὁ δὲ Παυσανίας ἐφονεύθη τῷ 476, καταλιπὼν υἱὸν τὸν Πλειστοάνακτα, ὅστις ἐξορισθεὶς (Α', 107 Β', 21. Ε', 16) ἀπέθανε τῷ 408 καὶ κατέλιπεν υἱὸν Παυσανίαν (Γ', 26), τὸν δὲ *Πλείσταρχον* διεδέξατο ὁ *Πλειστοάναξ* ἐπιτροπευόμενος ὑπὸ τοῦ πρὸς πατρὸς θείου Νικομήδους (Α', 107), ᾧ τινι υἱὸς ἦν *Κλεομένης* (Γ', 26) (Ἑρουερδήν). Ἡ ἐκστρατεία δὲ αὕτη τοῦ Παυσανίου (ὅρα καὶ Α', 128. Διόδωρ. ΙΑ', 44. Πλουταρχ. Κίμ. Ϛ'. Ἀριστείδ. ΚΓ'. Nep. Paus. 2) ἐγένετο τῷ 478—477 π. Χ. — *Κλεομβρότου*] ὅρα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λήνων ἐξεπέμφθη μετὰ εἴκοσι νεῶν ἀπὸ Πελοποννήσου· ξυνέπλεον δὲ καὶ Ἀθηναῖοι τριάκοντα ναυσὶ καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων πλῆθος. Καὶ ἐστράτευσαν 2 ἐς Κύπρον καὶ αὐτῆς τὰ πολλὰ κατεστρέψαντο, καὶ ὕστερον ἐς Βυζάντιον Μήδων ἐχόντων καὶ ἐξεπολιόρκησαν ἐν τῇδε τῇ ἡγεμονίᾳ.

95. Ἤδη δὲ βιαίου ὄντος αὐτοῦ οἵ τε ἄλλοι Ἕλληνες ἦχθοντο καὶ οὐχ 1 ἥκιστα οἱ Ἴωνες καὶ ὅσοι ἀπὸ βασιλέως νεωστὶ ἠλευθέρωντο· φοιτῶντές τε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἠξίουν αὐτοὺς ἡγεμόνας σφῶν γενέσθαι κατὰ τὸ ξυγγενὲς καὶ Παυσανίᾳ μὴ ἐπιτρέπειν, ἤν που βιάζηται. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐδέξαντό 2 τε τοὺς λόγους καὶ προσεῖχον τὴν γνώμην ὡς οὐ περιοψόμενοι τἄλλά τε κα-

περὶ αὐτοῦ καὶ Ἡροδ. Η', 71. Θ', 10.—*μετὰ εἴκοσι νεῶν*] ὁ Διόδωρος λέγει μετὰ 50 (ΙΑ', 44).—*οἱ Ἀθηναῖοι*] ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἀριστείδου καὶ Κίμωνος (Πλουτάρχ. Ἀριστ. ΚΓ').

§ 2 *ἐς Κύπρον*] διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν ὑπὸ βασιλέα (Σχολ.). — *τὰ πολλὰ κατεστρέψαντο*]=τὰ πλείονα ὑπέταξαν. Εἰς ταύτην ἐγένοντο καὶ ἄλλαι ἐκστρατεῖαι (ὅρα Α', 104. 112).—*ἐς Βυζάντιον*] *ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐστράτευσαν* (Σχολ.).—*Μήδων ἐχόντων*]=ὃ εἶχον οἱ Μῆδοι (πρβλ. 89, 2. 98, 1). Οἱ Ἕλληνες μεταχειρίζονται γενικὴν ἀπόλυτον, ἔνθα περιέμενέ τις ἀναφορικὴν πρότασιν.—*ἐξεπολιόρκησαν*] «*πολιορκῆσαι τὸ μόνον πόλει προσκαθεσθῆναι πολεμίους· ἐκπολιορκῆσαι τὸ τελέως καταλαβεῖν τὴν πόλιν καὶ εἰσελθεῖν*» (Σχολ.).—*ἐν τῇ δὲ τῇ ἡγεμονίᾳ*]=ἐν τῇ δὲ τῇ στρατείᾳ, ἧς ἡγεῖτο Παυσανίας. Ἀλλ' ὁ Ἀάκιος, Δοβραῖος καὶ Κρυγῆρος γράφοντες τελείαν στιγμὴν μετὰ τὸ *ἐξεπολιόρκησαν* καὶ παραλείποντες τὸν *δὲ* μετὰ τὸ *ἤδη* συνάπτουσι τὰς λέξεις ταύτας τῷ ἑπομένῳ κεφαλαίῳ, ἀλλ' ὁ Κλασσήνιος καὶ Στάλλιός ἀπαρέσκονται τῷ ἀσυνδέτῳ σχήματι, τοιοῦτοι δὲ χρονικοὶ διορισμοὶ προστίθενται τοῖς ῥήμασιν, ὡς «*Βυζάντιον γὰρ ἑλὼν τῇ πρότερα παρουσίᾳ*» (Α', 128, 5).

Κεφ. 95. *Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀνακαλέσαντες τὸν Παυσανίαν, πέμψαντες δὲ ἀντ' αὐτοῦ Δόρκιν ἔπαυσαν τοῦ λοιποῦ τὰ ἐκπέμπωσιν ἄλλους.*

§ 1. *βιαίου ὄντος αὐτοῦ*] περὶ τῆς βιαιότητος τοῦ Παυσανίου ὅρα Α', 130. Πλουτ. Ἀριστ. ΚΓ'. Κίμ. Ϛ'.—*οὐχ ἥκιστα*]=μάλιστα (ὅρα Α', 3, 1).—*οἱ Ἴωνες*] οἱ κάτοικοι τῆς ἐν Ἰωνίᾳ Ἀσίας (πρβλ. Α', 89, 2. Ϛ', 76, 3). —*καὶ ὅσοι*] μάλιστα οἱ νησιῶται καὶ *οἱ ἀπὸ Ἑλλησπόντου ξύμμαχοι* (Α', 89, 2).—*νεωστὶ*] μετὰ τὰς ἐν Πλαταιαῖς καὶ Μυκάλῃ μάχας (ὅρα Α', 89, 2. Ἡροδ. Θ', 104).—*ἠλευθέρωντο*] συναπτέον μετὰ τοῦ «*ἀπὸ βασιλέως*», τὸ δ' ἄναρθρον *βασιλεὺς* = ὁ τῶν Περσῶν βασιλεύς.—*φοιτῶντές τε*] ὁ *τὲ*=καὶ διὰ τοῦτο (ὅρα Α', 9, 1). — *αὐτοὺς*] κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν *Παυσανίαν*.—*κατὰ τὸ ξυγγενὲς*] =διὰ τὴν συγγένειαν (Σχολ.), πρβλ. Α', 6, 3. Περὶ δὲ τῆς τῶν Ἰώνων συγγενείας πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ὅρα Α', 2, 6. —*μὴ ἐπιτρέπειν*]=ἄδειαν διδόναι (Σχολ.), δηλ. *βιάζεσθαι αὐτοὺς Παυσανίαν* (πρβλ. 82, 1). Ὁ Πλούταρχος διηγεῖται καὶ ἐπίθεσίν τινα κατὰ τῆς τριήρους τοῦ Παυσανίου ἐν Βυζαντίῳ γενομένην ὑπὸ τοῦ Σαμίου Οὐλιάδου καὶ τοῦ Χίου Ἀνταγόρου (Ἀριστείδ. ΚΓ', 4).—*ἤν που*] ὁ Ναθὴρ «*ἤν τί που*» γράφει.

§ 2. *προσεῖχον τὴν γνώμην*]=πρὸς αὐτοὺς εἶχον τὴν γνώμην.—*ὡς οὐ περιοψόμενοι*] τὸ *ὡς* σημαίνει τὴν ὑποκειμενικὴν γνώμην, διαφυλάττει δὲ ἴχνη τῆς ὁμοιωματικῆς σημασίας = ὡς προσέχουσι τὴν γνώμην οἱ οὐ περιοψόμενοι αὐτούς. Περὶ δὲ τοῦ *περιορῶ* ὅρα Θωμ. Μάγιστρ. σ. 709.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ταστησόμενοι ἢ φαίνοιτο ἄριστα αὐτοῖς. Ἐν τούτῳ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι με- 3
τεπέμποντο Παυσανίαν ἀνακρινοῦντες ὧν πέρι ἐπυνθάνοντο· καὶ γὰρ ἀδικία
πολλὴ κατηγορεῖτο αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῶν ἀφικνουμένων, καὶ τυραν-
νίδος μᾶλλον ἐφαίνετο μίμησις ἡ στρατηγία. Ξυνέβη τε αὐτῷ καλεῖσθαί τε 4
ἅμα καὶ τοὺς ξυμμάχους τῷ ἐκείνου ἔχθει παρ' Ἀθηναίους μετατάξασθαι
πλὴν τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατιωτῶν. Ἐλθὼν δὲ ἐς Λακεδαίμονα τῶν 5
μὲν ἰδίᾳ πρός τινας ἀδικημάτων ηὐθύνθη, τὰ δὲ μέγιστα ἀπολύεται μὴ ἀδι-

3. — *τἆλλα*] = τὰ περὶ τῆς ἡγεμονίας (Σχολ.). — *καταστησόμενοι*] μέσον ὠφελείας = καταστήσοντες ἑαυτοῖς. — *ἢ φαίνοιτο ἄριστα αὐτοῖς*] λόγος πλάγιος ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ «*ἢ ἂν φαίνηται*», ὁ δὲ Ἑρουερδὴν νομίζων ὅτι ὁ ὀρθὸς λόγος θὰ ἦτο «*καταστησόμεθα ἢ φανεῖται*» γράφει εὐκτικὴν μέλλ. «*ἢ φανοῖτο*». Τὸ δὲ *αὐτοῖς* κεῖται ἀντὶ τοῦ *σφίσι* καὶ ἀναφέρεται τοῖς Ἀθηναίοις, οἷς ἐδίδοτο ἡ ἡγεμονία, καὶ οὐχὶ τοῖς συμμάχοις. Ὑποκείμ. δὲ τοῦ *φαίνοιτο* τὸ ταῦτα (δηλ. *τἆλλα*) = ἢ ταῦτα φαίνοιτο αὐτοῖς ἄριστα (ὄντα).

§ 3. *Ἐν τούτῳ*] χρονικῶς. — *μετεπέμποντο Παυσανίαν*] τὸ *μεταπέμπομαί τινα* = πέμπων πρός τινα καλῶ πρὸς ἐμαυτόν, στέλλων προσκαλοῦμαί τινα, ἡ δὲ *μετὰ* = πρὸς (πρβλ. *μεέρχομαι, μετατρέχω, μέθοδος*). — *ὧν πέρι*] = περὶ τούτων, ἅ. — *κατηγορεῖτο αὐτοῦ*] πρβλ. καὶ § 5 καὶ «*καταδεδικάσθαι σφῶν*» (Ε', 49, 2) καὶ «*κατεψηφισμένην σφῶν*» (Β', 53, 4). — *τῶν Ἑλλ. τῶν ἀφικνουμένων*] δηλ. εἰς Λακεδαίμονα (ὅρα Α', 91, 1), πρβλ. καὶ «*οἱ ἄρχοντες . . οἱ ἀφικνούμενοι*» (Γ', 93, 3), ὁ Ἑρουερδὴν δὲ ὀβελίζει τὸ «*τῶν Ἑλλήνων*» λέγων ὅτι *οἱ ἀφικνούμενοι* = advenae (πρβλ. 95,3. Γ', 93,3. Δ', 27, 3. Ε', 16,2). — *καὶ ἐφαίνετο*] ὑποκείμ. ὑπονοεῖται τὸ γενικὸν «*τοῦτο*» ἢ «*ὁ τρόπος τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ*» (πρβλ. καὶ Α', 137, 4. Β', 65, 9). φέρεται καὶ πλημμελὴς γραφὴ «*ἡ στρατηγία*».

§ 4. *καλεῖσθαι*] δηλ. εἰς ἀνάκρισιν, εἰς δίκην καλεῖσθαι, ἀντ' αὐτοῦ δὲ ὁ Ἑρουερδὴν γράφει «*ἀνακαλεῖσθαι*» (πρβλ. Α', 131,1). = *ξυνέβη τε καλεῖσθαί τε αὐτὸν ἅμα καὶ* κτλ., ὅπερ θὰ ἦτο συμμετρικώτερον. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος *τέ* (*ξυνέβη τε*) εἶναι συνεπείας σημαντικὸς = ὥστε, καὶ διὰ τοῦτο, ὁ δὲ δεύτερος (*καλεῖσθαί τε*) = προσέτι. — *τῷ ἐκείνου ἔχθει*] ἕνεκα τοῦ πρὸς ἐκεῖνον ἔχθους, ἐχθαίροντας ἐκεῖνον (μισοῦντας), γενικὴ ἐξ ἀντικειμένου. — *παρ' Ἀθηναίους μετατάξασθαι*] = πρὸς Ἀθηναίους μεταστῆναι (Α', 130), μετατεθῆναι (Σχολ.), μετατάξαι ἑαυτούς. Ἡ δὲ μετάστασις αὕτη τῶν συμμάχων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐγένετο τῷ 477, «*τρίτῳ ἔτει μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν ἐπὶ Τιμοσθένους ἄρχοντος*» (Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. 23). — *τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατιωτῶν*] ὁ Κόβητος ὀβελίζει τὸ *στρατιωτῶν*, διότι δὲν πρόκειται περὶ στρατιωτῶν ἀλλὰ περὶ συμμάχων (πρβλ. Α', 89, 2).

§ 5. *τῶν ἰδίᾳ . . ἀδικημάτων*] γενικὴ τῆς αἰτίας. Τὸ *ἰδίᾳ* κείμενον μεταξὺ τοῦ ἄρθρου καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ ἐπέχει τόπον ἐπιθέτου = τῶν ἰδιωτικῶν ἀδικημάτων, πρβλ. «*τὰ αὐτοῖς ἰδίᾳ διάφορα*» (Α', 68, 2), «*τὸ ἰδίᾳ δόξασμα*» (Α', 141, 7). — *πρός τινας*] κατὰ διόρθωσιν Κοβήτου ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογρ. «*πρός τινα*», ὅπερ δεχόμενος ὁ Κροάζετος ἑρμηνεύει διὰ τοῦ «*πρὸς ἕκαστόν τινα*» (πρβλ. 40, 5. 42, 1). — *ηὐθύνθη*] = *εὐθύνας δέδωκε καὶ κατεδικάσθη* (Σχολ.), πρβλ. Νέπωτα «accusatus capitis absolvitur, multatur tamen pecunia» (Paus. 2,6). — *τὰ δὲ μέγι-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κεῖν· κατηγορεῖτο δὲ αὐτοῦ οὐχ ἥκιστα μηδισμός καὶ ἐδόκει σαφέστατον εἶναι. Καὶ ἐκεῖνον μὲν οὐκέτι ἐκπέμπουσιν ἄρχοντα, Δόρκιν δὲ καὶ ἄλλους τινὰς μετ' αὐτοῦ στρατιὰν ἔχοντας οὐ πολλήν· οἷς οὐκέτι ἐφίεσαν οἱ ξύμμαχοι τὴν ἡγεμονίαν. Οἱ δὲ αἰσθόμενοι ἀπῆλθον, καὶ ἄλλους οὐκέτι ὕστερον ἐξέπεμψαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, φοβούμενοι μὴ σφίσιν οἱ ἐξιόντες χείρους γίγνωνται, ὅπερ καὶ ἐν τῷ Παυσανίᾳ ἐνεῖδον, ἀπαλλαξείοντες δὲ καὶ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου καὶ τοὺς Ἀθηναίους νομίζοντες ἱκανοὺς ἐξηγεῖσθαι καὶ σφίσιν ἐν τῷ τότε παρόντι ἐπιτηδείους.

96. Παραλαβόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ἡγεμονίαν τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐκόντων τῶν ξυμμάχων διὰ τὸ Παυσανίου μῖσος, ἔταξαν ἃς τε ἔδει παρέχειν τῶν

σια]=τὰ δὲ μέγιστα πρὸς τὴν πόλιν ἀδικήματα ἢ κατὰ τὸν Σχολ. «τὰ κοινά, τὰ δημόσια», συναπτέον δὲ τῷ «ἀδικεῖν».—*ἀπολύεται μὴ ἀδικεῖν*] πρβλ. «*καὶ κριθεὶς (Παυσανίας) ὑπ' αὐτῶν ἀπελύθη μὴ ἀδικεῖν*» (Α', 128,3), τὸ δὲ *μὴ* πλεοναστικόν, πρβλ. «liberatur Milo non eo consilio profectus esse ut insidiaretur» (Cicer. pro Milone 18, 47), ὁ δὲ Κυννῆρος δέχεται ὅτι τὸ *μὴ* δὲν κεῖται πλεοναστικῶς, διότι ἰσοῦται=ἀπολύεται, καὶ τοῦτο διότι εὑρέθη, ὅτι δὲν ἠδίκησε (Γραμμ. Κυνν. § 516, σημ. 7). — *μηδισμὸς*] πρβλ. Α', 128 κ. ἑ. =τὰ τῶν Μήδων φρονῆσαι (Σχολ.). — *σαφέστατον εἶναι*] ἀλλὰ δὲν ἐτιμώρησαν αὐτὸν δι' ἃς αἰτίας ὁ συγγραφεὺς προϊὼν λέγει (Α', 132, 1. 5).

§ 6. *οὐκέτι ἐκπέμπουσι*] ἐπανῆλθε δὲ μόνος ἄνευ τῆς τῶν Λακεδαιμονίων γνώμης εἰς Ἑλλήσποντον (ὅρα Α', 128,3).—*Δόρκιν δὲ*]=ἀλλὰ Δόρκιν (πρβλ. 67,2.69, 4).—*οὐ πολλὴν*] ὅρα Α', 105,4. — *ἐφίεσαν*]=παρεχώρουν (Σχολ.)· πρβλ. Ἡροδ. Η', 3. Πλουτ. Κίμ. ς'. Ἀριστ. ΚΓ'. Nep. Arist. 2.

§ 7. *ἀπῆλθον*] εἰς Λακεδαίμονα (Σχολ.). *φοβούμενοι μὴ . . χείρους γίγνωνται*]πρβλ. «*καὶ πέμποντες ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐπαύσαντο στρατηγούς, μᾶλλον αἱρούμενοι σωφρονοῦντας ἔχειν καὶ τοῖς ἔθεσιν ἐμμένοντας τοὺς πολίτας ἢ τῆς Ἑλλάδος ἔχειν τὴν ἀρχὴν ἁπάσης*» (Πλουτ. Ἀριστ. ΚΓ', 5. ὅρα καὶ Διοδώρ. ΙΑ', 50) =φοβούμενοι μὴ διαφθείρωνται (*μὴ χειροτερεύωσιν*). Τὸ *χείρους* ὁ Βλοομφίλδιος ἑρμηνεύει διὰ τοῦ *κακούς* (Δ', 114, 3. ς', 89,3. 92,2), ἀλλ' οὐδέποτε τὸ συγκριτικὸν ἰσοῦται τῷ θετικῷ =*χείρους ἑαυτῶν*. — *σφίσιν*] δοτικὴ κτητικὴ τοῦ «*οἱ ἐξιόντες*»=σφῶν (τῶν Λακεδαιμονίων), κατ' ἄλλους δὲ δοτικὴ ἠθικὴ τοῦ «*χείρους γίγνωνται*»=πρὸς λύπην αὐτῶν.—*ἀπαλλαξείοντες*] ὅρα περὶ τῶν ἐφετικῶν παρὰ Θουκ. ῥημάτων Α', 33, 3 = ἐπιθυμοῦντες ἀπαλλαγῆναι (Σχολ.).—*ἐξηγεῖσθαι*]=ἡγεμόνας εἶναι (Σχολ.), πρβλ. Α', 76, 1.—*ἐν τῷ τότε παρόντι*] =ἐν τῷ ἐνισταμένῳ χρόνῳ (Σχολ.), ἐπειδὴ δὲ ὁ Θουκυδ. ἀλλαχοῦ μεταχειρίζεται μόνον «*ἐν τῷ παρόντι*» (Α', 32, 3. 132, 1. Δ', 79,3) καὶ «*ἐν τῷ τότε*» (Α', 92. Δ', 12,3. 21, 3), ὁ Κρυγῆρος ὀβελίζει τὸ «*παρόντι*», ἀλλὰ τὴν φερομένην γραφὴν στηρίζουσιν ἄλλοι τε καὶ Δίων ὁ Κάσσιος (ΝΓ', α', 3. Ξ', ια', 1. ΞΓ', κς', 2).—*ἐπιτηδείους*] = φίλους (πρβλ. σημ. Α', 60, 2), ἀνθ' οὗ πρότερον εἶπε «*προσφιλεῖς*» (Α', 92).

Κεφ. 96. *Οἱ Ἀθηναῖοι παραλαβόντες τὴν ἡγεμονίαν τάττουσι τίνες τῶν πόλεων νὰ παρέχωσι ναῦς καὶ τίνες χρήματα.*

§ 1. *διὰ τὸ Παυσανίου μῖσος*] καὶ διὰ τὴν Ἀριστείδου δικαιοσύνην καὶ τὴν Κίμωνος ἐπιείκειαν (Πλουτ. Ἀριστ. ΚΓ', 1. Nep. Arist. 2, 3).—*ἔταξαν ἃς τε ἔδει*]= ἔταξαν ταύτας τε τῶν πόλεων ἃς ἔδει πα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πόλεων χρήματα πρὸς τὸν βάρβαρον καὶ ἃς ναῦς· πρόσχημα γὰρ ἦν ἀμύνασθαι ὧν ἔπαθον δηοῦντας τὴν βασιλέως χώραν. Καὶ Ἑλληνοταμίαι τότε πρῶτον Ἀθηναίοις κατέστησαν, οἳ ἐδέχοντο τὸν φόρον· οὕτω γὰρ ὠνομάσθη τῶν χρημάτων ἡ φορά. Ἦν δ' ὁ πρῶτος φόρος ταχθεὶς τετρακόσια τάλαντα καὶ

ρέχειν χρήματα. . καὶ ταύτας, ἃς ἔδει παρέχειν ναῦς. Οὗτος δὲ ὁ καθαρισμὸς ἐγένετο διὰ τοῦ Ἀριστείδου (ὅρα Πλουτ. Ἀριστ. ΚΔ', 1—2. Κίμ. ΙΑ'. Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολ. 23. Διόδωρ. ΙΑ', μζ', 1). — *παρέχειν*] τὸ ἐνεργ. μετεχειρίσατο ἀντὶ τοῦ μέσ. *παρέχεσθαι* = παρέχειν ἐκ τῶν ἑαυτῶν (πρβλ. καὶ Ἡροδ. Ζ', 21). — *πρὸς τὸν βάρβαρον*] = κατὰ τοῦ βαρβάρου (Σχολ.), κατὰ τοῦ βασιλέως τῶν βαρβάρων. — *πρόσχημα*] = πρόφασις (Σχολ.). — *ἀμύνασθαι ὧν ἔπαθον*] γενικὴ τῆς αἰτίας (πρβλ. Ϛ', 38, 4) = ἐκδίκησιν λαβεῖν (ἕνεκα) τούτων, ἃ ἔπαθον. Ἄλλην δὲ αἰτίαν ὁ Νέπως (Arist. 3, 1) ἀναφέρει. — *δηοῦντας*] τροπικὴ μετοχή, ἀναφερομένη εἰς τὸ εὐνοούμενον ὑποκείμ. *αὐτοὺς* τοῦ *ἀμύνασθαι*.

§ 2. *Ἑλληνοταμίαι*] ἡ ἀρχὴ αὕτη ἐγένετο πρῶτον τῷ 477 π.Χ. = «*οἱ δεχόμενοι τοὺς φόρους συναγομένους ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ φυλάσσοντες αὐτοὺς ἐκαλοῦντο Ἑλληνοταμίαι*» (Σχολ.). — *κατέστησαν*] οὕτως ἐγράψαμεν κατὰ διόρθωσιν Κοβήτου ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις «*κατέστη ἀρχή*», ὅπερ ἑρμηνεύουσί τινες δεχόμενοι τὸ *ἀρχὴ* ὡς παράθεσιν τοῦ *Ἑλληνοταμίαι*, τὸ δὲ ῥῆμα κατὰ τὴν παράθεσιν τιθέμενον, ὡς τὸ «*Θῆβαι πόλις ἀσεγγείτων ἐκ μέσης Ἑλλάδος ἀνήρπασται*» (Αἰσχίν. 3, 133). Ἄλλοι δὲ νομίζουσι τὸ *ἀρχὴ* κατηγορούμενον, τὸ δὲ ῥῆμα ἐλκυσθὲν ὑπὸ τοῦ κατηγορουμ. ἐτέθη ἐνικόν, ὡς «*αἴτιον δ' ἦν οἱ Λακεδαιμόνιοι*» (Θουκ. Δ', 26, 5). — *τὸν φόρον*] πρβλ. Πλουτ. Ἀριστ. ΚΔ'. Παυσ. Η', νϐ, 2. Καλεῖται δὲ *φόρος* κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον οὐχὶ ὁ *δασμός*, ὃν μετὰ ταῦτα ἀναγκαζόμενοι οἱ σύμμαχοι ἀπέτινον τοῖς Ἀθηναίοις, ἀλλὰ συνεισφορά, ἔρανος, σύνταξις, ὡς μάλιστα οἱ Ἕλληνες κατ' εὐφημισμὸν τοὺς φόρους ἐκάλουν, χαλεπῶς φέροντες τὸ τῶν φόρων ὄνομα (Ἁρποκρ. ἐν λ. *σύνταξις*). — *οὕτω . . . ἡ φορὰ*] ἡ *φορὰ* = ἡ δόσις (πρβλ. καὶ Δημ. 21, 101. 185), ἀλλ' ὁ Ἑρουερδὴν ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας, διότι *φόρος* παρ' Ἡροδότῳ ἤδη = δασμός (Α', 6. 27. Γ', 13. κτλ.), διὸ ὁ Θουκ. ἐὰν τοιοῦτόν τι ἤθελε νὰ σημάνῃ, ἤθελε σαφέστερον δηλώσῃ. Ὁ προτεινόμενος λόγος δὲν εἶναι ἰσχυρὸς πρὸς ὀβελισμόν. — *ὁ πρῶτος φόρος ταχθείς*] = ὁ φόρος ὁ τὸ πρῶτον ταχθείς = ὁ ἐπ' Ἀριστείδου φόρος (Ε', 18, 5), πρβλ. Ἀνδοκ. 4, 11. Αἰσχίν. 3, 258. Δημοσθ. 23, 209. Πλουτ. Ἀριστ. ΚΔ'. Κϛ'. Παυσαν. Η' νϐ', 2. Nep. Arist. 3, 1. — *τετρακόσια καὶ ἑξήκοντα*] τοσοῦτον λέγει καὶ ὁ Πλούταρχος (Ἀριστ. ΚΔ', 3) καὶ ὁ Νέπως (Arist. 3, 1), ὁ δὲ Διόδωρος (ΙΑ', 47, 1) λέγει αὐτὸν 560 τάλαντα, ὅπερ βεβαίως προῆλθεν ἐκ πλάνης τῶν βιβλιογράφων, ὁ δὲ Κιρχόφιος νομίζει ὅτι αὐτὸς συνίστατο τὸ πρῶτον ἐκ πολλῷ ὀλιγωτέρων ταλάντων. Ὕστερον δὲ ὁ Περικλῆς προσέθηκεν αὐτῷ σχεδὸν τὸ τρίτον, διότι ἀρχομένου τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ὁ φόρος τῶν συμμάχων ἦν 600 τάλαντα (Θουκ. Β', 13, 3. Πλουτ. Ἀριστ. ΚΔ', 3). ὃν οἱ μετὰ ταῦτα δημαγωγοὶ ἀνεβίβασαν εἰς 1.300 περίπου τάλαντα (Ἀνδοκ. 3, 9. Πλουτ. Ἀριστ. ΚΔ', 3). — *ταμιεῖόν τε Δῆλος ἦν*] ἵνα μὴ δόξωσιν οἱ Ἀθηναῖοι εἰς ἴδιον κέρδος ἔχειν (Σχολ.), ἀλλὰ τοῦτο μετηνέχθη ἐκ τῆς Δήλου εἰς Ἀθήνας κατ' εἰσήγησιν τῶν Σαμίων (Πλουτ. Ἀριστ. ΚΕ', 2) καὶ λόγῳ ὅτι τὰ χρήματα δὲν ἦσαν ἀσφαλῆ ἐκεῖ (Πλουπ. Περικλ. ΙΒ', 1) ὑπὸ τοῦ Περικλέους κατά τινας μὲν τῷ 467 ἢ 460, κατὰ δὲ τὸν ἱστορικὸν Γρότιον (Ἑλλ. Ἱστ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἑξήκοντα, ταμιεῖόν τε Δῆλος ἦν αὐτοῖς καὶ αἱ ξύνοδοι ἐς τὸ ἱερὸν ἐγίγνοντο.

97. Ἡγούμενοι δὲ αὐτονόμων τὸ πρῶτον τῶν ξυμμάχων καὶ ἀπὸ κοινῶν 1
ξυνόδων βουλευόντων τοσάδε ἐπῆλθον πολέμῳ τε καὶ διαχειρίσει πραγμάτων
μεταξὺ τοῦδε τοῦ πολέμου καὶ τοῦ Μηδικοῦ, ἃ ἐγένετο πρός τε τὸν βάρβαρον
αὐτοῖς καὶ πρὸς τοὺς σφετέρους ξυμμάχους νεωτερίζοντας, καὶ Πελοποννησίων
τοὺς αἰεὶ προστυγχάνοντας ἐν ἑκάστῳ. Ἔγραψα δὲ αὐτὰ καὶ τὴν ἐκβολὴν 2
τοῦ λόγου ἐποιησάμην διὰ τόδε, ὅτι τοῖς πρὸ ἐμοῦ ἅπασιν ἐκλιπὲς τοῦτο ἦν
τὸ χωρίον καὶ ἢ τὰ πρὸ τῶν Μηδικῶν Ἑλληνικὰ ξυνετίθεσαν ἢ αὐτὰ τὰ Μη-

Τόμ. Γ', σ. 266) τῷ 454—3 π. Χ. (πρβ. καὶ Διόδωρ. ΙΒ', 38. Iustin. III, 6). — *αἱ ξύνοδοι*]=αἱ συνελεύσεις (Σχολ.), πρβ. «*ἀπὸ κοινῶν ξυνόδων βουλευόντων*» (Α', 97,1) καὶ Διόδωρ. ΙΑ', 47,1 καὶ «*ξύνοδος ἐς τὴν Δῆλον*» (Γ',104, 3). τὸ δὲ ἄρθρον σημαίνει τὰς ὡρισμένας, τὰς νομίμους συνόδους, οἱ δ' ἀπεσταλμένοι εἰς αὐτὰς ἐκαλοῦντο *σύνεδροι*. (Ἰσοκρ. 8,29 καὶ Bekk. Ἀνεκδ. σ. 302).

Κεφ. 97. *Ἡ αἰτία, δι' ἣν παρεμβάλλονται τὰ συμβάντα μεταξὺ τῶν Μηδικῶν καὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἐκτίθεται.*

§ 1. *αὐτονόμων*] ὕστερον γὰρ ὡς δούλων ἦρχον (Σχολ.), εἶναι δὲ κατηγορ. τοῦ τῶν ξυμμάχων=ὥστε αὐτοὺς αὐτονόμους εἶναι.—*ἀπὸ κοινῶν ξυνόδων*] ἢ ἀπὸ σημαίνει τὴν ἀφορμὴν (πρβλ. Α',91,7. Η', 79,1)=ἀπὸ κοινῶν συνελεύσεων ὁρμώμενοι, κοινὰς συνελεύσεις μεταχειριζόμενοι. —*βουλευόντων*]=βουλευομένων.—*τοσάδε ἐπῆλθον*]=τοσαῦτα διεπράξαντο, ὅσα κατιὼν ἐρεῖ ἐν τῇ πεντηκονταετίᾳ (Σχολ.). — *διαχειρίσει*] = *διοικήσει* (Σχολ.). — *τοῦδε τοῦ πολέμου καὶ τοῦ Μηδικοῦ*]= σχῆμα πρωθύστερον (πρβλ. Α',118,2).—*πρὸς ... ξυμμάχους*]=κατὰ ... συμμάχων. —*αὐτοῖς*] *τοῖς Ἀθηναίοις* (Σχολ.).—*νεωτερίζοντας*]=ἀφισταμένους (Σχολ.), πρβ. καὶ Α',58,1.—*τοὺς αἰεὶ προστυγχάνοντας ἐν ἑκάστῳ*]=καὶ κατὰ τῶν ἑκάστοτε τυγχανόντων νὰ ἀναμιγνύωνται ἐκ τῶν Πελοποννησίων εἰς ἕκαστον τῶν γινομένων πραγμάτων. Τὸ δὲ *ἐν ἑκάστῳ γένους* οὐδετ.=ἐν ἑκάστῳ (πράγματι), ὃ ἐγένετο (Πόππος), πρβλ. «*ὅταν λάβωσι καιρὸν ἑκάστου*» (Ϛ',86,3), ὁ δὲ Σχολ. τὸ *προστυγχάνοντας* ἑρμηνεύει διὰ τοῦ «*ἐμποδίζοντας*», κακῶς δὲ ὁ Κροάζετος διὰ τοῦ «*τοὺς ἀεὶ πολεμίους ὄντας τυγχάνοντας*».

§ 2. *Ἔγραψα. . ἐποιησάμην*] χρῆσις τοῦ ἀορίστου ἀντὶ τοῦ ἐνεστῶτος (ὕρα σημ. Α', 1,1).—*τὴν ἐκβολὴν τοῦ λόγου*]=τὴν παρέκβασιν τοῦ λόγου (Ἀρριαν. Ἀν. Ϛ' ια', 8), ἀνθ' οὗ οἱ μτγ. λέγουσι καὶ «*παρεκβολὴν τοῦ λόγου*» (πρβλ. Δίων Κάσσ. ΜΓ', μγ',5. Ἀππιαν. Μιθρ. 28) καὶ «*παρέκβασιν*», πρβλ. «*ἐκβολὴ λόγου λέγε καὶ μὴ παρέκβασις*» (Θωμ. Μάγιστρ. ἐν λ. *ἐκβολή*). — *τοῖς πρὸ ἐμοῦ ἅπασιν*] ὁηλ. λογογράφοις, Ἡροδότῳ Ἑλλανίκῳ, κτλ.—*ἐκλιπὲς*] παρημελημένον, παρεωραμένον, πρβλ. «*ἐξελείφθη ὁ τόπος οὗτος*» (Διονυσ Ἁλικ. σ. 836). — *τὸ χωρίον*] = τὸ τμῆμα, τὸ μέρος τῆς ἱστορίας, τὸ ὑποκείμενον (πρβλ. Ἡροδ. Β', 117).—*Ἑλληνικὰ*] ὁ Οὐάλλας (Valla) παραλείπει τὴν λέξιν, ἴσως ὀρθῶς, ὁ δὲ Σχολ. «*τὰ Τρωικὰ φησι καὶ Λιμαζονικὰ καὶ Θρακικά*».—*ξυνετίθεσαν*]=συνέγραψαν (Σχολ.) πρβλ. Α',21,1. Τὸ Οὐτικαν. χειρόγραφον ἔχει «*ξυνετέθησαν*», ἐξ οὗ ὁ Βάδαμος εἰκάζει νὰ διορθωθῇ εἰς τὸ «*ξυνετέθη*» ἄνευ λόγου.—*αὐτὰ τὰ Μηδικὰ*] ὅπερ ἐποίησαν οἱ λογογράφοι, ἀλλὰ καὶ ὁ Ἡρόδοτος.—

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δικά· τούτων δὲ ὅσπερ καὶ ἥψατο ἐν τῇ Ἀττικῇ ξυγγραφῇ Ἑλλάνικος, βραχέως τε καὶ τοῖς χρόνοις οὐκ ἀκριβῶς ἐπεμνήσθη. Ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀρχῆς ἀπόδειξιν ἔχει τῆς τῶν Ἀθηναίων ἐν οἵῳ τρόπῳ κατέστη.

98. Πρῶτον μὲν Ἡιόνα τὴν ἐπὶ Στρυμόνι Μήδων ἐχόντων πολιορκίᾳ εἷ- 1
λον καὶ ἠνδραπόδισαν Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδου στρατηγοῦντος, ἔπειτα Σκῦρον 2
τὴν ἐν τῷ Αἰγαίῳ νῆσον, ἣν ᾤκουν Δόλοπες, [ἠνδραπόδισαν] καὶ ᾤκισαν αὐτοί. Πρὸς δὲ Καρυστίους αὐτοῖς ἄνευ τῶν ἄλλων Εὐβοέων πόλεμος ἐγένετο, καὶ 3

τούτων] οὐδετ. γένους=τῶν μεταξὺ τοῦδε τοῦ πολέμου καὶ τοῦ Μηδικοῦ γενομένων πραγμάτων, συναπτέον δὲ τῷ ἥψατο. — ὅσπερ καὶ ἥψατο]=ὃς οὐ μόνον πρὸ ἐμοῦ ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ ἥψατο (πρβλ. Α',15,2. Δ',48,5).—ἐν τῇ Ἀττικῇ ξυγγραφῇ] τὸ σύγγραμμα τοῦτο τοῦ Ἑλλανίκου ὑπὸ τῶν γραμματικῶν κοινῶς καλεῖται Ἀτθίς— Ἑλλάνικος] Μυτιληναῖος υἱὸς τοῦ Ἀνδρομένους κατὰ μὲν τοῦ Εὐριπίδου τὸν βιογράφον γεννηθεὶς τῷ 480 π. Χ., κατὰ δὲ τὴν Παμφίλην (Gell. XV,23) τῷ 496, ζήσας δὲ 85 ἔτη (Λουκιαν. Μακροβ. 22) ἀπέθανε τῷ 395 π. Χ. ἢ τῷ 411, ὅπερ πιθανώτερον (ὅρα Σχολ. Ἀριστοφ. Βατρ. 706). Ὁ Στράβων λέγει περὶ Ἑλλανίκου ὅτι «πλείστην εὐχέρειαν ἐπιδείκνυται ἐν πάσῃ σχεδόν τι τῇ γραφῇ» (Γ',6,σ. 451). —τοῖς χρόνοις]=κατὰ τοὺς χρόνους. — οὐκ ἀκριβῶς]=οὐχὶ μετ' ἐξηκριβωμένης χρονολογίας. — Ἅμα δὲ καὶ] προστίθησι δεύτερον λόγον διὰ τὴν ἑαυτοῦ παρέκβασιν.—ἀπόδειξιν ἔχει]=παρέχει ἀπόδειξιν, ἀποδείκνυσιν (πρβλ. Α',5,1.140,5), ὑποκείμ. δὲ εἶναι τὸ «ταῦτα» (τὰ μεταξὺ τοῦδε τοῦ πολέμου καὶ τοῦ Μηδικοῦ) ἐξαγόμενον ἐκ τοῦ «τούτων» καὶ τοῦ «αὐτά». —τῆς ἀρχῆς ἐν οἵῳ τρόπῳ κατέστη]=ἐν οἵῳ τρόπῳ ἡ ἀρχὴ (=ἡ ἡγεμονία) κατέστη (ἐγένετο), πρβλ. Α'61,1. Ἡ δὲ ἐν σημαίνει συμφωνίαν=κατὰ (πρβλ. Δ, 77, 1.130,1. Ζ',67,2).

Κεφ. 98. *Προσβάλλουσι τῇ Ἡόνι, Σκύρῳ, Καρύστῳ καὶ Νάξῳ, ἥτις σύμμαχος οὖσα πρώτη δουλοῦται.*

§ 1. Ἡόνα] λιμὴν τῆς Ἀμφιπόλεως ἐστὶ (Σχολ.), πρβλ. Δ',102,4.—τὴν ἐπὶ Στρυμόνι] πρὸς διάκρισιν ἄλλης Ἡόνος ἀποικίας τῶν Μενδαίων (Δ',7). Ἐγένετο δὲ ἡ ἅλωσις τῆς Ἡόνος τῷ 476 π. Χ.— Μήδων ἐχόντων] ὅρα Α',94,2. — πολιορκίᾳ εἷλον] = ἐξεπολιόρκησαν (Α',94,2). πρβλ. καὶ Ἡροδ. Ζ',107. Παυσαν. Η', η',5. Πλουτ. Κίμ. 7 κ.ἑ.—ἔπειτα] ἀσύνδετον (πρβλ.Α',33,1).—Σκῦρον] μίαν τῶν Σποράδων νήσων κατὰ τὸ αὐτὸ θέρος ἁλοῦσαν (476), κατ' ἄλλους δὲ τῷ 470 ἢ 469 π. Χ —ἐν τῷ Αἰγαίῳ] ἄνευ τοῦ «πελάγει», ὅπερ ἀλλαχοῦ προστίθησιν «ἐς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος» (Δ',109,2).—Δόλοπες] ὅρα Πλούταρχ. Κίμ.Η'. Ὁ Διόδωρος ταυτίζει αὐτοὺς τοῖς Πελασγοῖς (ΙΑ',60,2).— ἠνδραπόδισαν] ὁ Κόβητος ὠβέλισεν αὐτό, πρβλ. καὶ «λαβὼν τὴν πόλιν τὴν χώραν οἰκῆσαι παρέδωκε τοῖς Ἀθηναίοις» (Πλούταρχ. Κίμων. Ζ').—ᾤκισαν αὐτοί] πρβλ. Διόδωρ. ΙΑ',60,2. Nep. Cim. 2,5. Τινὰ τῶν χειρογράφων ἔχουσιν ᾤκησαν. ὅπερ διώρθωσεν ὁ Οὐλριχος, διότι τὸ οἰκίσαι χώραν πρὸς τῇ σημασίᾳ τοῦ πέμπειν ἀποίκους (Δ',12,4. Ϛ',76,2) λέγεται περὶ οἰκίσεως χωρῶν καὶ πόλεων διὰ κατοίκων νέων (Α',12,1.Ϛ',4,6. 5,3) ἢ τῶν πρώτων (Α',7. Ϛ',3,3. Β',17,2)=ἀποίκους ἀποστείλαντες δηλονότι (Σχολ.).

§ 3. Καρυστίους] κατοίκους τῆς Καρύστου πόλεως τῆς Εὐβοίας. Ὁ χρόνος δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστὸς τοῦ πολέμου τούτου (ὅρα Ἡροδ. Θ', 105).—αὐτοῖς] τοῖς Ἀθηναίοις (Σχολ.).—ἄνευ τῶν ἄλλων Εὐ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χρόνῳ ξυνέβησαν καθ' ὁμολογίαν. Ναξίοις δὲ ἀποστᾶσι μετὰ ταῦτα ἐπολέμησαν καὶ πολιορκίᾳ παρεστήσαντο. Πρώτη τε αὕτη πόλις ξυμμαχὶς παρὰ τὸ καθεστηκὸς ἐδουλώθη, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἄλλων ὡς ἑκάστη ξυνέβη.

99. Αἰτίαι δὲ ἄλλαι τε ἦσαν τῶν ἀποστάσεων καὶ μέγισται αἱ τῶν φόρων καὶ νεῶν ἔκδειαι καὶ λιποστράτιον εἴ τῳ ἐγένετο· οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι ἀκριβῶς ἔπρασσον καὶ λυπηροὶ ἦσαν οὐκ εἰωθόσιν οὐδὲ βουλομένοις ταλαιπωρεῖν

βοέων] οἱ ἄλλοι Εὐβοεῖς ἔχοντες συμμαχίαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους δὲν ἐβοήθησαν τοῖς Καρυστίοις, ὁ δ' Ἐρυερδὴν γράφει «*Εὐβοῶν*».—*χρόνῳ*]=μετὰ πολὺν καιρὸν (diu post), ὁ δὲ Κυννῆρος ἑρμηνεύει τοῦτο διὰ τοῦ *τέλος* (tandem) (Γραμμ. Κυνν. § 426,2.—*ξυνέβησαν*]=συνεβιβάσθησαν, συνεφιλιώθησαν.—*καθ' ὁμολογίαν ἢ κατὰ σημαίνει τρόπον* (πρβλ. *καθ' ἡσυχίαν, κατὰ τάχος, κατὰ κράτος, κατὰ σπουδήν*, κτλ.) = συνθηκολογήσαντες, πρβλ. «*προσεχώρησαν ὁμολογίᾳ*» (117,3), εἶναι δὲ τοῦτο ἀντίθετον τοῦ «*κατὰ κράτος*», ὡς καὶ τὸ «*ἐκ προσβολῆς*» τοῦ «*ἐκ τοῦ σπείσασθαι*» (Δημ. 19,61).

§ 4. *ἀποστᾶσι*] οἱ Νάξιοι ἀπέστησαν τῷ 473 π. Χ., κατ' ἄλλους δὲ τῷ 466. Κατ' αὐτὸν δὲ τὸν χρόνον τῆς πολιορκίας τῆς Νάξου ἔφυγε καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς (Α', 137, 2).—*ἐπολέμησαν*] *οἱ Ἀθηναῖοι* (Σχολ.).—*παρεστήσαντο*] = ὑπέταξαν, ἐδούλωσαν (ὅρ. Δ', 29,5) αὐτούς.—*αὕτη*] τὸ μὲν *αὕτη* εἶναι ὑποκείμενον, τὸ δὲ *πρώτη πόλις ξυμμαχὶς* κατηγορούμενον = αὕτη τέ ἐστι πρώτη πόλις ξυμμαχίς, ἡ ἐδουλώθη.—*παρὰ τὸ καθεστηκὸς*]=*παρὰ τὸ νόμιμον καὶ πρέπον· ἐλεύθεροι γὰρ ἦσαν οἱ Ἕλληνες τότε* (Σχολ.).—*ἐδουλώθη*] = ἐστερήθη τοῦ εἶναι αὐτόνομος (πρβλ. Α', 97,1), διακρίνεται δὲ τοῦ *ἀνδραποδίζεσθαι* (πρβλ. § 1, Ε', 9,9).—*ὡς ἑκάστη ξυνέβη*]*ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐδουλώθη* (Σχολ.)=τῶν ἄλλων ἑκάστη ἐδουλώθη (οὕτως) ὡς ἑκάστη ξυνέβη (δουλωθῆναι), ἀλλ' ὁ Κρυγῆρος ἐκ τῆς φράσεως τοῦ Σχολ. νομίζων ὅτι δὲν ὑπῆρχε τὸ *ξυνέβη* γράφει «*ὡς ἑκάστη*» (δηλ. *ἐδουλώθη*), ὅπερ ἐδέξατο καὶ ὁ Ἐρυερδὴν καὶ ἄλλοι, πρβλ. ὅμως «*ἐπολέμουν μὲν καὶ ἄλλα, ὡς ἑκάστοις ξυνέβαινεν*» (Γ', 90,1, ὅρα καὶ Δ', 4,2).

Κεφ. 99. *Ἡ τῶν Ἀθηναίων ἀρχὴ ἐγένετο χαλεπωτέρα τοῖς συμμάχοις.*

§ 1. *ἔκδειαι*] = τὰ προσοφειλόμενα τῶν ὁμολογηθέντων, τὰ ἐλλείμματα· πρβλ. Σουίδ. «*ἔκδεια ἡ κεχρεωστημένη λοιπάς· ἔκδεια γάρ ἐστι τὸ μέρος καταβαλεῖν ὧν ὀφείλει τις, ἔνδεια δὲ τὸ μηδὲν ὅλως καταβαλεῖν*» (ὅρα καὶ Ζωναρ. Λεξ.).—*λιποστράτιον*] = *τὸ μὴ θέλειν στρατεύεσθαι* (Σχολ.), ἄρνησις στρατείας. Τὸ *λιποστράτιον* ἦν περὶ ἐκείνων τῶν συμμάχων, οἵτινες ὑπεχρεοῦντο νὰ ὑπηρετῶσι προσωπικῶς. Φέρεται δὲ καὶ *λιποστρατία* (Ϛ', 76, 3. Ἡρόδ. Ε', 27), ἀλλ' ὁ Ἐρυερδὴν γράφει «*λιποστράτιον*». Μικρὸν ὄπισθεν (§ 3) λέγει «*ἀπόκνησις τῶν στρατειῶν*», πρβλ. καὶ Πλουτ. Κίμ. ΙΑ'. — *ἀκριβῶς ἔπρασσον*]=αὐστηρῶς ἐνήργουν, ἐφέροντο, καὶ οὐχί, ὡς ἄλλοι ἑρμηνεύουσιν, ἀπῄτουν, εἰσέπραττον, πρβλ. καὶ Σχολ. «*ἀπῄτουν ἀνενδότως*», διότι παρὰ Θουκυδίδῃ ταύτην τὴν σημασίαν ἔχει μόνον τὸ μέσ. *πράσσομαι*, οὐχὶ δὲ τὸ ἐνεργ. *πράσσω*. Τὸ δὲ *ἀκριβῶς* = αὐστηρῶς, πρβλ. καὶ *ἀκριβεῖς* (Γ', 46, 4).—*οὐκ εἰωθόσιν*] *τοῖς Ἕλλησιν* (Σχολ.). — *ταλαιπωρεῖν*] ὑπομένειν τὰς ταλαιπωρίας τῆς στρατείας καὶ τοῦ πολέμου.—*προσάγοντες τὰς ἀνάγκας*] μεταφορικῶς εἰρημένον ἐκ τῶν προσαγόντων πολιορκητικὰς μηχανὰς κατὰ πόλεως, πρβλ. καὶ «*βίαν προσάγειν*» (Πλούταρχ. Κίμ. ΙΑ'.), «*ἀνάγκην προσθέσθαι*» (Θουκ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

προσάγοντες τὰς ἀνάγκας. Ἦσαν δέ πως καὶ ἄλλως οἱ Ἀθηναῖοι οὐκέτι ὁμοίως 2
ἐν ἡδονῇ ἄρχοντες, καὶ οὔτε ξυνεστράτευον ἀπὸ τοῦ ἴσου, ῥᾴδιόν τε προσάγεσθαι ἦν αὐτοῖς τοὺς ἀφισταμένους. Ὧν αὐτοὶ αἴτιοι ἐγένοντο οἱ ξύμμαχοι· 3
διὰ γὰρ τὴν ἀπόκνησιν ταύτην τῶν στρατειῶν οἱ πλείους αὐτῶν, ἵνα μὴ ἀπ' οἴκου ὦσι, χρήματα ἐτάξαντο ἀντὶ τῶν νεῶν τὸ ἐκνούμενον ἀνάλωμα φέρειν, καὶ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις ηὔξετο τὸ ναυτικὸν ἀπὸ τῆς δαπάνης ἣν ἐκεῖνοι ξυμφέροιεν, αὐτοὶ δέ, ὁπότε ἀποσταῖεν, ἀπαράσκευοι καὶ ἄπειροι ἐς τὸν πόλεμον καθίσταντο.

100. Ἐγένετο δὲ μετὰ ταῦτα καὶ ἡ ἐπ' Εὐρυμέδοντι ποταμῷ [ἐν Παμ- 1

Δ', 98, 5). Μεταφορ. χρῆσιν ποιοῦνται καὶ οἱ Λατῖνοι τοῦ admovere (Horat. Carm. III, 21, 13), ὁ δὲ πληθ. *ἀνάγκαι* = τὰ διάφορα εἴδη (οἱ τρόποι) τῆς ἀνάγκης (τῆς βίας) = βιαίως αὐτοὺς ἀναγκάζοντες.

§ 2. *οὐκέτι ὁμοίως*] ὡς πρότερον, «ὡς *ἐν ἀρχῇ μετὰ τὸν Παυσανίαν, ἀλλ'* ὡς ἄρχοντες *δουλικῶς ἐχρῶντο τοῖς συμμάχοις*» (Σχολ.).—*ἐν ἡδονῇ*] πρβλ. «*ἐν ἡδονῇ ἔχουσι*» (Γ', 9, 1), μιμεῖται δὲ τοῦτο καὶ ὁ Ἰώσηπος «*ταῦτα δὲ ποιοῦντες οὐκ ἦσαν ἐν ἡδονῇ τοῖς προσχώροις ἔθνεσι*» (Ἀρχ. Ἰουδ. ΙΑ', δ', 4), συναπτέον δὲ τὸ «*ἐν ἡδονῇ*» τῷ *ἦσαν* καὶ οὐχὶ «*ἄρχοντες.. ἦσαν*», ὡς ὁ Κρυγῆρος καὶ ἄλλοι νομίζουσιν=ἦρχον, ὡς φαίνεται καὶ ἐκ τῆς φράσεως «*ἔξεστί τί τινι ἐν ἡδονῇ* (Πόππος) = οὐκ ἦσαν ἡδεῖς ἐν τῇ ἀρχῇ, ἐπιεικεῖς, ἱλαροὶ τοῖς συμμάχοις, οὐκ ἤρεσκον τοῖς συμμάχοις. ἡ δὲ μετοχὴ *ἄρχοντες* τροπική.—*ἀπὸ τοῦ ἴσου*] πρβλ. Α', 77, 4. Β', 89, 2.—*προσάγεσθαι*]=*δουλοῦν* (Σχολ.), παραστήσασθαι (Α', 98, 4).—*αὐτοῖς*] συναπτέον τῷ «*ῥᾴδιον ἦν*».

§ 3. *τὴν ἀπόκνησιν*] = *τὴν ἀναβολήν* (Σχολ.) ἕνεκα ὄκνου ἢ φόβου.—*ἀπ' οἴκου ὦσιν*] *ἀποδημῶσι τῆς πατρίδος* (Σχολ.).—*χρήματα . . . φέρειν*] ὁ μὲν Κρυγῆρος τὸ «*τὸ ἐκνούμενον ἀνάλωμα*» νομίζει παράθεσιν τοῦ «*χρήματα*», ὁ δὲ Κλασσήνιος δέχεται συγχώνευσιν δύο φράσεων εἰς μίαν, ἤτοι «*χρήματα φέρειν ἐτάξαντο*» καὶ «*ἀντὶ τῶν νεῶν τὸ ἐκνούμενον ἀνάλωμα φέρειν ἐτάξαντο*», ὁ δὲ Ναβῆρος ὀβελίζει τὸ «*χρήματα*»=χρήματα ὥρισαν ἑαυτοῖς νὰ εἰσφέρωσιν, ἤτοι ἀντὶ τῶν νεῶν τὸ προσῆκον ἀνάλωμα (δηλ. ὅσα χρήματα θὰ ἤρκουν πρὸς κατασκευὴν τῶν νεῶν). Τὸ *τάσσομαι* (=τάσσω ἐμαυτῷ) συντάσσεται καὶ ἀλλαχοῦ ἀπαρεμφάτῳ (Α', 101, 3. 117, 3), ἀντὶ δὲ τοῦ *φέρειν* καὶ *τάσσομαι φόρον* (Α', 108, 4), τὸ δὲ *ἐκνούμενον ἀνάλωμα*=τὸ προσῆκον, τὸ ἀρκοῦν, τὸ φθάνον (πρβλ. Ἡροδ. Ϛ', 84. 86. Ψ. Δημ. 43, 66), εἶναι δὲ ὁ μόνος τύπος ὁ ἁπλοῦς ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ τοῦ ῥήματος *ἐκνοῦμαι* (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Λεξ. Ἀττ. Ῥημ. σ. 198).—*καὶ τοῖς μὲν*] *ὁ καὶ* =ὥστε καί.—*ξυμφέροιεν*] εὐκτικὴ σημαίνουσα ἐπανάληψιν, ὡς καὶ τὸ *ἀποσταῖεν*.—*αὐτοὶ δὲ*] *ἦγουν οἱ σύμμαχοι* (Σχολ.).—*ἐς τὸν πόλεμον καθίσταντο*] ὅρα σημ. Α', 1, 1.

Κεφ. 100. *Ἐν Εὐρυμέδοντι μάχη καὶ πρὸς Θασίους, διαφθορὰ Ἀθηναίων ἐν Δραβησκῷ ὑπὸ Θρᾳκῶν.*

§ 1. *Εὐρυμέδοντι*] ποταμὸς τῆς Παμφυλίας, νῦν καλούμενος *Καπρισοῦ*. Ἐγένετο δ' ἡ ἐπ' αὐτῷ μάχη τῷ 469 π. Χ., κατὰ δὲ Κρυγῆρον τῷ 470 καὶ κατ' ἄλλους τῷ 466.—*ἐν Παμφυλίᾳ*] παραλείπονται ἔν τινι χειρογράφῳ αἱ λέξεις αὗται, ἃς ὠβέλισε καὶ ὁ Ἐρουερδὴν καὶ ἄλλοι, διότι γνωστοτάτης οὔσης τῆς μάχης δὲν ἦτο ἀνάγκη τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ τόπου.—*πεζομαχία καὶ ναυμαχία*] πρβλ. Διόδωρ. ΙΑ', 60

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φυλίᾳ] πεζομαχία καὶ ναυμαχία Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς Μήδους, καὶ ἐνίκων τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀμφότερα Ἀθηναῖοι Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδου στρατηγοῦντος, καὶ εἷλον τριήρεις Φοινίκων καὶ διέφθειραν τὰς πάσας ἐς διακοσίας. Χρόνῳ δὲ ὕστερον ξυνέβη Θασίους αὐτῶν ἀποστῆναι διενεχθέντας περὶ τῶν ἐν τῇ ἀντιπέρας Θρᾴκῃ ἐμπορίων καὶ τοῦ μετάλλου, ἃ ἐνέμοντο. Καὶ ναυσὶ μὲν ἐπὶ Θάσον πλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι ναυμαχίᾳ ἐκράτησαν καὶ ἐς τὴν γῆν ἀπέβησαν· ἐπὶ δὲ Στρυμόνα πέμψαντες μυρίους οἰκήτορας αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, ὡς οἰκιοῦντες τὰς τότε καλουμένας Ἐννέα ὁδούς, νῦν δὲ Ἀμφίπολιν, τῶν μὲν Ἐννέα ὁδῶν αὐτοὶ ἐκράτησαν, ἃς εἶχον Ἠδωνοί, προελθόντες δὲ τῆς Θρᾴκης ἐς μεσόγειαν διεφθάρησαν ἐν Δραβήσκῳ

κ. ἐ. Πλούτ. Κίμ. ΙΒ' κ. ἐ. Ἀριστείδ. Β', σ. 152. Πολύαιν. Α', 34. Ἁρποκρ. ἐν λ. *Εὐρυμέδων* καὶ Frontin. Δ', 7,45. Πλημμελῶς δὲ ὁ Νέπως λέγει ὅτι αἱ μάχαι αὗται ἐγένοντο παρὰ τὴν Μυκάλην (Cim. 2, 2). — *ἀμφότερα*] *πεζομαχίαν καὶ ναυμαχίαν* (Σχολ.), κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν (Α', 13, 5).—*τὰς πάσας*]=ὅλας ὅλας (ὅρα Α', 60, 1). — *ἐς διακοσίας*]=διακοσίας περίπου, τούτων τινὰς εἷλον, τινὰς δὲ διέφθειραν· διότι 100 συνελήφθησαν λέγει ὁ Σιμωνίδης (107, 6), ὁ Λυκοῦργος (72) καὶ Πλούταρχος (περὶ Δόξ. Ἀθην. 7), πλείονας δὲ τῶν 100 ὁ Διόδωρος (ΙΑ', 60), ἀμελέστερον δ' ἐκφράζεται ὁ Πλούταρχος ἀλλαχοῦ (Κίμ. ΙΒ') καὶ πλημμελῶς ὁ Νέπως (Cim. 2, 3). Πόσος ἦν ὁ στόλος τῶν Περσῶν δὲν δηλοῖ ὁ Θουκυδίδης, κατὰ δὲ τὸν Γρότιον δὲν ἦσαν πλείονες τῶν 200 ἐναντίον τῶν ὅσα ἀναγινώσκονται παρὰ Πλουτάρχῳ καὶ Διοδώρῳ.

§ 2. *χρόνῳ δὲ ὕστερον*] τῷ 467 π. Χ., κατ' ἄλλους δὲ τῷ 465 ἢ τῷ 464. — *Θασίους*] «*Θάσος νῆσος ἀντικρυς τῆς Θρᾴκης· ἀντιπέρας τῆς νήσου μέταλλά ἐστι χρυσοῦ*» (Σχολ.).—*διενεχθέντας*]=*διαφορὰν σχόντας* (Σχολ.).—*ἐμπορίων*] ἐμπορικῶν λιμένων σπουδαίων ὄντων διὰ τὰ λιμενικὰ τέλη.—*τοῦ μετάλλου*] ἐνικὸν περιληπτικὸν (Α', 101,3), γνωστὰ δ' εἶναι τὰ χρύσεια μέταλλα τῶν Θασίων (Ἡροδ. Ϛ', 46. 47), παρ' ὧν ἐλάμβανον ἐτησίως 80 τάλαντα. Μετὰ ταῦτα ὁ Θουκυδ. τούτων εἶχεν *ἐργασίας κτῆσιν* (Δ', 105, 1). — *ἐνέμοντο*] ὅρα Α', 2, 2.—*ἐκράτησαν*] ἐκυρίευσεν ὁ Κίμων 33 πλοῖα (ὅρα Πλουτ. Κίμ. ΙΔ').—*ἀπέβησαν*] *ναυτικῷ δηλονότι στρατῷ* (Σχολ.).

§ 3. *ἐπὶ δὲ Στρυμόνα*] ἐγένετο τοῦτο τῷ 466 π. Χ. ὅρα Δ', 102, 2—3.Πλούτ. Κίμ. 8. Διόδωρ. ΙΑ', 70.5. Ὁ δὲ Νέπως συγχέει τὴν χρονολογίαν νομίζων ὅτι τοῦτο ἐγένετο πρὸ τῆς ἐν Εὐρυμέδοντι μάχης (Cim. 2, 2). — *ὑπὸ τοὺς χρόνους*]=περὶ τοὺς χρόνους. — *Ἀμφίπολιν*] *Ἀμφίπολις εἴρηται διὰ τὸ περιῤῥεῖσθαι αὐτὴν ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ* (Σχολ.), ὁ Ἄγνων δ' ἐκάλεσεν αὐτὴν *Ἀμφίπολιν* (ὅρα Θουκ. Δ', 102, 4). — *αὐτοὶ*] δηλ. οἱ μύριοι οἰκήτορες, περὶ δὲ τῆς μετοχῆς *πέμψαντες* καὶ τῆς μεταβολῆς τοῦ ὑποκειμ. ὅρα Α', 49, 4. 89, 2· ἐτέθη δὲ διὰ τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ *Ἠδωνοί*. — *Ἠδωνοὶ*] ἀλλαχοῦ δὲ παρὰ Θουκ. *Ἤδωνες* ἢ *Ἠδῶνες* (Β', 99, 4. Δ', 102,2.107,3.Ε', 6.4); παρ' Ἡροδότῳ δὲ *Ἠδωνοί*.— *διεφθάρησαν*] οὗτοι πρῶτοι ἐτάφησαν ἐν τῷ Κεραμεικῷ (Παυσαν.Α', κθ', 4), σῴζεται δὲ καὶ μέρος ἐπιγραφῆς περὶ αὐτῶν (C. I. A. I, 432).—*ἐν Δραβήσκῳ*] κατὰ τὸν παρ' Ἡρωδιανῷ (Α', 153,28) τονισμόν, *Δραβήσκος* δὲ φαίνεται ὅτι εἶναι ἡ νῦν *Δράμα* πόλις, ὁ δὲ Ἡρό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῇ Ἠδωνικῇ ὑπὸ τῶν Θρᾳκῶν ξύμπαντες, οἷς πολέμιον ἦν τὸ χωρίον [αἱ Ἐννέα ὁδοί] κτιζόμενον.

101. Θάσιοι δὲ νικηθέντες μάχαις καὶ πολιορκούμενοι Λακεδαιμονίους ἐπε- 1
καλοῦντο καὶ ἐπαμῦναι ἐκέλευον ἐσβαλόντας ἐς τὴν Ἀττικήν. Οἱ δὲ ὑπέσχοντο 2
μὲν κρύφα τῶν Ἀθηναίων καὶ ἔμελλον, διεκωλύθησαν δὲ ὑπὸ τοῦ γενομένου σεισμοῦ, ἐν ᾧ καὶ οἱ Εἵλωτες αὐτοῖς καὶ τῶν περιοίκων Θουριᾶταί τε καὶ Αἰθαιῆς ἐς Ἰθώμην ἀπέστησαν. Πλεῖστοι δὲ τῶν Εἱλώτων ἐγένοντο οἱ τῶν παλαιῶν Μεσσηνίων τότε δουλωθέντων ἀπόγονοι· ἡ καὶ Μεσσήνιοι ἐκλήθησαν οἱ πάντες. Πρὸς μὲν οὖν τοὺς ἐν Ἰθώμῃ πόλεμος καθειστήκει Λακεδαιμονίοις. 3

δοτος (Θ',75) καὶ Ἰσοκράτης (8,86) ἐν Δάτῳ λέγουσιν (πρβλ. δὲ καὶ Δ',102,2. Διόδωρ. ΙΑ', 70,5. ΙΒ', 68,2. Παυσαν. Α', κθ',4).—*τῇ Ἠδωνικῇ*] ὁ Ἐρυέρδην προτιμᾷ νὰ γραφῇ «τῆς Ἠδωνικῆς».—*ξύμπαντες*] κατὰ διόρθωσιν Πόππου ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογρ. «ξυμπάντων», διότι «συνέβη πάντας τοὺς εἰσβαλόντας εἰς τὴν χώραν τῶν Θρᾳκῶν ὑπὸ τῶν Ἠδωνῶν καλουμένων διαφθαρῆναι» (Διόδωρ. ΙΑ', 70) καὶ Οὐάλλας «omnes interempti sunt». Ὁ δὲ Στάλλιος καὶ ὁ Κλασσήνιος διατηροῦσι τὸ «ξυμπάντων» καὶ ἑρμην. διὰ τοῦ «ὑπ' ἐκείνων τῶν Θρᾳκῶν ξυμπάντων, οἷς», ὁ δ' Εἰλμαννὸς γράφει «ξυστάντων». — *αἱ Ἐννέα ὁδοί*] ὠθέλισε τὰς λέξεις ὁ Κόβητος.—*κτιζόμενον*]=εἰ κτίζοιτο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων (Κροάζετος), ὁ δὲ Κυννῆρος νομίζων τὰς τοιαύτας μετοχὰς κατηγορηματικὰς καὶ ἀντ' ἀπαρεμφάτου κειμένας ἑρμηνεύει = ἐθεώρουν ὡς ἔναρξιν ἐχθροπραξιῶν ὅτι κτίζεται τὸ χωρίον, πρβλ. «οἷς ἦν ἐν βλάβῃ τειχισθέν» (Ε',52,2). Ὅρα Γραμμ. Κυνν. § 482,9.

Κεφ. 101. *Οἱ Θάσιοι πολιορκούμενοι ὑποτάσσονται. Σεισμὸς ἐν Σπάρτῃ καὶ ἀπόστασις τῶν Εἱλώτων.*

§ 1. *Θάσιοι*] *πάλιν τὰ κατὰ τοὺς χρόνους ἀκολουθῶν μετέβη ἐπὶ τοὺς Θασίους, μεταξὺ τάξας τὰ τῆς Ἀμφιπόλεως* (Σχολ.). —*μάχαις*] μίαν μόνον μάχην ἀνέφερεν ὁ Θουκ. κατὰ θάλασσαν (100,2. πρβλ. καὶ Πλουτ. Κίμ. ΙΔ').

§ 2. *καὶ ἔμελλον*] δηλ. *ἐπαμυνεῖν ἐσβαλόντες*. — *ὑπὸ σεισμοῦ*] γενομένου τῷ 466 π. Χ. (πρβλ. Διόδωρ. ΙΑ', 63. Πλουτ. Κίμ. ΙΣ'. Παυσαν. Δ', κδ', 2. Ζ', κε', 1). — *Εἵλωτες*] πρβλ. Ἀριστοτ. Πολιτ. Β',5,2 «ὥσπερ ἐφεδρεύοντες τοῖς ἀτυχήμασι διατελοῦσιν».—*αὐτοῖς*] δοτικὴ κτητικὴ=αὐτῶν —*τῶν περιοίκων*] *περίοικοι ἦσαν οἱ ἀρχαῖοι κάτοχοι τοῦ Λακωνικοῦ ἐδάφους Ἀχαιοὶ ὄντες, οἵτινες ὑπετάχθησαν ὑπὸ τῶν Δωριέων.*—*Θουριᾶται*] οἱ κάτοικοι τῆς Θουρίας πόλεως τῆς Μεσσηνίας (Παυσαν. Δ',31,1. Στράβ. σελ. 360).—*Αἰθαιῆς*] οἱ κάτοικοι τῆς *Αἰθαίας* πόλεως Λακωνικῆς, τὸ δ' ἐθνικὸν *Αἰθαιεῖς* (Ὅρα Στεφ. Βυζάντ.).—*ἐς Ἰθώμην ἀπέστησαν*] πρβλ. καὶ Γ',54,5=ἀποστάντες ἦλθον ἐς Ἰθώμην, πρβλ. «ἀναστῆναι ἔς τι χωρίον» (Α', 87, 2). Ἡ δὲ *Ἰθώμη* νῦν *Βουρκάνο*.—*πλεῖστοι τῶν Εἱλώτων*] πρβλ. Παυσαν. Γ',6',6. Δ', κδ',2.—*τότε δουλωθέντων*] *τότε*=ἐν ἐκείνῳ τῷ γνωστῷ χρόνῳ, ἐν ἐκείνοις τοῖς πολέμοις, οὓς πάντες ἴσασι (δηλ. τοὺς Μεσσηνιακοὺς πολέμους), ἀλλ' ὁ Κόβητος ὠθελίζει τὰς λέξεις ταύτας ὡς ἐκ τοῦ μετωπίου, ἐν ᾧ ἦν «ὧν ποτε δουλωθέντων», παραληφθείσας —*ἢ*] *ἀντὶ τοῦ καθό, διὸ* (Σχολ.).—*οἱ πάντες*] =πάντες οὗτοι, οἵ ἐπανέστησαν. οὐχὶ δὲ πάντες καθόλου οἱ Εἵλωτες, διὸ καὶ ὁ πόλεμος ἐκλήθη τρίτος *Μεσσηνιακὸς πόλεμος*.

§ 3. *πόλεμος καθειστήκει*] παθητ. ὅρα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Θάσιοι δὲ τρίτῳ ἔτει πολιορκούμενοι ὡμολόγησαν Ἀθηναίοις τεῖχός τε καθελόντες καὶ ναῦς παραδόντες, χρήματά τε ὅσα ἔδει ἀποδοῦναι αὐτίκα ταξάμενοι καὶ τὸ λοιπὸν φέρειν, τήν τε ἤπειρον καὶ τὸ μέταλλον ἀφέντες.

102. Λακεδαιμόνιοι δέ, ὡς αὐτοῖς πρὸς τοὺς ἐν Ἰθώμῃ ἐμηκύνετο ὁ πό- 1
λεμος, ἄλλους τε ἐπεκαλέσαντο ξυμμάχους καὶ Ἀθηναίους· οἱ δὲ ἦλθον Κί-
μωνος στρατηγοῦντος πλήθει οὐκ ὀλίγῳ. Μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐπεκαλέσαντο ὅτι 2
τειχομαχεῖν ἐδόκουν δυνατοὶ εἶναι, τῆς δὲ πολιορκίας μακρᾶς καθεστηκυίας

σημ. Α',1,1.—*Λακεδαιμονίοις*]=ὑπὸ Λακεδαιμονίων.—*τριτῳ ἔτει*] τῷ 464 π. Χ. Διόδωρ. ΙΑ', 70,4.—*καθελόντες*] ἡ μετοχὴ αὕτη καὶ αἱ ἑπόμεναι εἶναι τροπικαὶ ἀντὶ τοῦ «ᾧ' ᾧ (τε)» ἢ «ὥστε» μετ' ἀπαρεμφάτου ἢ καὶ ἁπλοῦ ἀπαρεμφάτου, ἀλλ' ὁ Θουκυδίδης μεταχειρίζεται μετοχὴν μετὰ τὸ *ὁμολογεῖν* (108,4), *προσχωρεῖν ὁμολογίᾳ* (117,3) καὶ μετὰ τὸ *ἀποδοῦς πιστεῦσαι* (115,1). πρβλ. «*ὑπέσχετο εἰρήνην ποιήσειν μήτε τὰ τείχη καθελὼν μήτε τὰς ναῦς παραδοὺς*» (Λυσί. 12,68) καὶ Πλάτ. Μενέξ. 244,γ'.—*τεῖχος..ναῦς*] ἀνάρθρως (ὅρα καὶ 117, 3. Γ', 3, 3. Δ', 133) —*ὅσα ἔδει*] *ἀναλωθέντα τῇ πολιορκίᾳ* (Σχολ.).—*ἀποδοῦναι... φέρειν*] ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ *ταξάμενοι*, πρβλ. *ἐτάξαντο φέρειν* (Α',99,3) καὶ *ταξάμενοι ἀποδοῦναι* (Α',117,3). Διὰ μὲν τοῦ «*ἀποδοῦναι αὐτίκα ὅσα ἔδει χρήματα*» εἶναι ἡ τοῦ πολέμου δαπάνη, τὸ δὲ «*τὸ λοιπὸν φέρειν*» εἶναι ἡ διαρκὴς τῶν Θασίων φόρου ἀπότισις, ἐν ᾧ πρότερον παρείχοντο μόνον ναῦς πιθανῶς (Α',96.1).—*τὴν ἤπειρον καὶ τὸ μέταλλον*] πρβλ. 100,2.

Κεφ. 102. *Οἱ Ἀθηναῖοι κληθέντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων εἰς βοήθειαν καὶ ἐκ δυσπιστίας ἀποτραπόμενοι συνεμάχησαν τοῖς Ἀργείοις καὶ Θεσσαλοῖς.*

§ 1. *Λακεδαιμόνιοι δὲ*] ἀρχὴ τῆς διαφορᾶς τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων (Σχολ.). — *ἐμηκύνετο ὁ πόλεμος*] πρβλ. Ἡροδ. Θ',35.64. Οἱ Λακεδαιμόνιοι μεγάλως ἐπιέζοντο, διότι «*ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ Μεσσηνίων*» (Ξεν. Ἑλλ. Ϛ',ε',33).—*ἄλλους τε*] Αἰγινήτας, Πλαταιᾶς καὶ Μαντινέας (Β',27,2. Γ',54,5. Ξεν. Ἑλλ.Ε', 6',3).—*καὶ Ἀθηναίους*] πρβλ. Ἀριστοφ. Λυσ. 1143. Διόδωρ. ΙΑ',64. Πλουτ.Κίμ. 15' κ. ἑ. Παυσαν. Α',κθ',7. Δ', κδ', 2. Iustin. III, 6.—*οἱ δὲ ἦλθον*] τῷ 464 π. Χ.—*πλήθει οὐκ ὀλίγῳ*] δοτικὴ τῆς συνοδείας, πρβλ. «*ἐλθὼν σὺν ὁπλίταις τετρακισχιλίοις Κίμων*» (Ἀριστοφ. Λυσ. 1143. Ἀριστείδ. Β', σ 156).

§ 2. *τειχομαχεῖν... δυνατοὶ*] πρβλ.Β', 75 κ. ἑ. Ζ', 79, 2. Ἡροδ. Θ',70. Οἱ δὲ Λακεδ. ἦσαν ἄπειροι τῆς τειχομαχίας.—*τῆς δὲ πολιορκίας*] τὰ καλλίονα χειρόγρ. ἔχουσι «*τοῖς δέ*», ὅπερ ἀμφίβολον ἔννοιαν παρέχει, δὲν δύναται δὲ καὶ τὸ *πολιορκίας* νὰ στερῆται τοῦ ἄρθρου, διὸ ὁ μὲν Ἑρουερδὴν προτιμᾷ νὰ γραφῇ «*τοῖς δὲ τῆς*», ὁ δὲ Πόππος «*αὐταῖς δὲ πολιορκίας*», τὸ δ' ἄναρθρον «*πολιορκίας*» στηρίζει ὁ Κρυγῆρος διὰ τοῦ «*πολιορκίας χρονίου προφαιρομένης*» (Πολυβ. Α',ιζ',9). Ἀποδίδουσι δέ τινες τὴν δοτικὴν τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἄλλοι δέ, ἐν οἷς καὶ ὁ Κλασσήνιος, τοῖς Ἀθηναίοις. Ἡμεῖς προτιμῶμεν τὴν γραφὴν «*τῆς δὲ*» ὡς ὀρθοτέραν τῶν λοιπῶν= ἐπειδὴ δὲ ἡ πολιορκία ἐμηκύνθη, τὰ τῶν Ἀθηναίων πράγματα ἐφαίνοντο τοῖς Λακεδ. ὅτι εἶχον ἔλλειψιν τῆς τέχνης τοῦ τειχομαχεῖν.—*τούτου*] δηλ. *τοῦ εἶναι τοὺς Ἀθηναίους δυνατοὺς τειχομαχεῖν.—ἐνδεᾶ ἐφαίνετο*] πρβλ. «*τῆς δυνάμεως ἐνδεᾶ*» (Α',70,3), τὸ δ' *ἐφαίνετο* δὲν ἔχει ὡρισμένον ὑποκείμενον = τὰ πράγματα τῶν Ἀθηναίων (πρβλ. Α', 7. Γ', 33, 3. Ϛ',

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τούτου ἐνδεᾶ ἐφαίνετο· βίᾳ γὰρ ἂν εἷλον τὸ χωρίον. Καὶ διαφορὰ ἐκ ταύτης 3
τῆς στρατείας πρῶτον Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις φανερὰ ἐγένετο. Οἱ γὰρ
Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ τὸ χωρίον βίᾳ οὐχ ἡλίσκετο, δείσαντες τῶν Ἀθηναίων
τὸ τολμηρὸν καὶ τὴν νεωτεροποιίαν, καὶ ἀλλοφύλους ἅμα ἡγησάμενοι, μή τι,
ἢν παραμείνωσιν, ὑπὸ τῶν ἐν Ἰθώμῃ πεισθέντες νεωτερίσωσι, μόνους τῶν ξυμ-
μάχων ἀπέπεμψαν, τὴν μὲν ὑποψίαν οὐ δηλοῦντες, εἰπόντες δὲ ὅτι οὐδὲν προσ-
δέονται αὐτῶν ἔτι. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἔγνωσαν οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίονι λόγῳ ἀπο- 4
πεμπόμενοι, ἀλλά τινος ὑπόπτου γενομένου, καὶ δεινὸν ποιησάμενοι καὶ οὐκ ἀ-
ξιώσαντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων τοῦτο παθεῖν, εὐθὺς ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν, ἀφέν-
τες τὴν γενομένην ἐπὶ τῷ Μήδῳ ξυμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς Ἀργείοις τοῖς ἐκεί-
νων πολεμίοις ξύμμαχοι ἐγένοντο, καὶ πρὸς Θεσσαλοὺς ἅμα ἀμφοτέροις οἱ αὐ-
τοὶ ὅρκοι καὶ ξυμμαχία κατέστη.

103. Οἱ δ' ἐν Ἰθώμῃ δεκάτῳ ἔτει, ὡς οὐκέτι ἐδύναντο ἀντέχειν, ξυνέ- 1

60,2)=κατώτερα τούτου κατὰ τὴν γνώμην τῶν Λακεδ. καὶ τὴν φήμην. Πλημμελῶς ὁ Κροάζετος νομίζει ὅτι τὸ πληθ. ἐπίθετον κεῖται ἀντ' οὐσιαστικοῦ ἀφῃρημένου=*ἔνδεια εἶναι ἐφαίνετο*.—*βίᾳ γὰρ ἂν εἷλον*] ἐννοεῖται ἡ ὑπόθεσις «*εἰ μὴ τούτου ἐνδεᾶ ἐφαίνετο*» ἢ «*εἰ τειχομαχεῖν δυνατοὶ ἦσαν*» (πρβλ. Α'11,1.68,4), οὐχὶ ὀρθῶς δὲ ὁ Βάδαμος μεταβάλλει εἰς τὸ «*ἑλεῖν*».

§ 3. *διαφορὰ.., φανερὰ*] ἀντιτίθεται πρὸς τὰ ἐν Α',92.—*τὸ τολμηρὸν καὶ τὴν νεωτεροποιίαν*] πρβλ. Α',70,2—3.—*καὶ ἀλλοφύλους ἅμα ἡγησάμενοι*] *ὅτι οἱ μὲν Δωριεῖς, οἱ δὲ Ἴωνες* (Σχολ.), ἀλλ' ὁ Βάδαμος νομίζει τὰς λέξεις ὑπόπτους, δικαίως, ὁ δὲ Κρυγῆρος θέλει νὰ τεθῶσι διὰ μέσου.—*ἀπέπεμψαν*] ὀρθότερον θὰ ἦτο τὸ μέσ. *ἀπεπέμψαντο* (πρβλ. Πλουτ. Κίμ. 12'. Παυσαν. Δ', κδ',2).—*προσδέονται*]=πρὸς τοῖς ἄλλοις δέονται αὐτῶν.

§ 4. *οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίονι λόγῳ*] ἡ ἐπὶ σημαίνει αἰτίαν, πρβλ. «*ἐπὶ κακουργίᾳ*» (Α',37,2), ὁ δεύτερος δὲ ὅρος τῆς συγκρίσεως εἶναι τὸ «*τῆς ὑποψίας τῆς νεωτεροποιίας*» καὶ «*τοῦ μηδὲν προσδεῖσθαι αὐτῶν ἔτι*»=οὐχὶ διὰ τὸν καλλίονα λόγον (δηλ. τὴν λεχθεῖσαν αἰτίαν).—*ἀλλά τινος ὑπόπτου*] συνδέεται τῷ «*ἐπὶ τῷ βελτίονι λόγῳ*» αἰτιολ. μετοχὴ=ἀλλὰ διότι ἔγινεν ὑποψία τις.—*δεινὸν ποιησάμενοι*]=δεινὸν ἡγησάμενοι (πρβλ. Ε',60,4). Λύτη ἡ σημασία τοῦ *ποιοῦμαι* εἶναι συχνὴ παρ' Ἡροδότῳ, πρβλ. καὶ «*ἧρμαιον τοῦτο ποιούμενος*» (Πλάτ. Γοργ. 489,γ') καὶ «*ἐλπιδά τι ποιεῖσθαι*» (Ξεν. Ἀν. Β',γ',18), ἡ αὐτὴ δὲ σημασία ὑπάρχει καὶ εἰς τὰς φράσεις «*περὶ πολλοῦ* (*ἀλίγου, παντός, κτλ.*) *ποιοῦμαι*».—*καὶ οὐκ ἀξιώσαντες*]=καὶ ἀπαξιώσαντες, ἀλλ' ὁ Βάδαμος ὑβελίζει τὰς λέξεις ταύτας, καθ' ὃν καὶ ὁ Ἐρουερδήν.—*ἐπὶ τῷ Μήδῳ*)=κατὰ τοῦ Μήδου, τοῦ βασιλέως τῶν Μήδων (πρβλ. Α',40, 6. Β',70,1).—*πρὸς αὐτοὺς*] τοὺς Λακεδαιμονίους.—*ἐκείνων*] τῶν Λακεδαιμονίων.—*ἀμφοτέροις*] *Ἀθηναίοις καὶ Ἀργείοις* (Σχολ.).—*κατέστη*] συνεφώνησε πρὸς τὸ ἐγγύτερον ὄνομα τὸ ῥῆμα.

Κεφ. 103. *Οἱ Μεσσήνιοι κατοικίζονται ὑπ' Ἀθηναίων εἰς Ναύπακτον, οἱ δὲ Μεγαρεῖς προσχωροῦσιν εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν Ἀθηναίων.*

§ 1. *δεκάτῳ ἔτει*] τῷ 456 π. Χ. Ὁ Κρυγῆρος γράφει «*τετάρτῳ ἔτει*», διότι τὸ Δ σημαῖνον 4 ἠδύνατο νὰ ληφθῇ ἀντὶ τοῦ *δέκατος* (πρβλ. Α',57,6), οὕτω δὲ μό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἐφ' ᾧ τε ἐξίασιν ἐκ Πελοποννήσου ὑπόσπονδοι καὶ μηδέποτε ἐπιβήσονται αὐτῆς· ἢν δέ τις ἁλίσκηται, τοῦ λαβόντος εἶναι δοῦλον. Ἦν δέ τι καὶ χρηστήριον τοῖς Λακεδαιμονίοις Πυθικὸν πρὸ τοῦ, τὸν ἱκέτην τοῦ Διὸς τοῦ Ἰθωμάτα ἀφιέναι. Ἐξῆλθον δὲ αὐτοὶ καὶ παῖδες καὶ γυναῖκες, καὶ αὐτοὺς Ἀθηναῖοι δεξάμενοι κατ' ἔχθος ἤδη τὸ Λακεδαιμονίων ἐς Ναύπακτον κατῴκισαν, ἣν ἔτυχον ἠρηκότες νεωστὶ Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν ἐχόντων. Προσεχώρησαν δὲ καὶ Μεγαρῆς Ἀθηναίοις ἐς ξυμμαχίαν Λακεδαιμονίων

νον ἡ χρονολογία δύνατκι νὰ βαίνῃ καλῶς καὶ ἑρμηνεύεται ἡ ἐκστρατεία τῶν Λακεδαιμονίων τῷ 458 π. Χ. (Α', 107. 108) μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Ἰθώμης. Ἀλλὰ καὶ ὁ Διόδωρος (ΙΑ',64,4) δέκα ἐτῶν λέγει τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου καὶ ὁ Ἰουστῖνος (Γ',6.5) μνημονεύει ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι διαρκοῦντος τοῦ κατὰ Μεσσηνίων πολέμου ἔλαβον μέρος εἰς τὸν κατ' Ἀθηναίων πόλεμον (Α',107) καὶ ὁ Σχαίφερος δὲ καὶ ὁ Κούρτιος (Ἱστορ. Τ. Β', σ. 437) ἀντιτάσσονται μεγάλως εἰς τὴν γνώμην τοῦ Κρυγήρου. — *ἐφ' ᾧ τε ἐξίασιν*] τὸ *ἐφ' ᾧ τε* (=ἐπὶ τῷ ὅρῳ) συντάσσεται ἀπαρεμφάτῳ ἢ ὁριστικῇ μέλλοντος πρβλ. Α',118,3. 126,11. Δ',30,4 (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Σύντ. § 558), ἡ δὲ μετὰ μέλλοντος τῆς ὁριστικῆς σύνταξις τοῦ *ἐφ' ᾧ τε*, ὅπερ καὶ *ἐφ' ᾧ* λέγεται (Ξεν. Ἑλλ. Β',6',20. κτλ.), εἶναι μάλιστα ἰδίᾳ τῷ Θουκυδίδῃ καὶ Ἡροδότῳ, φέρεται δ' ὅμως καὶ παρ' ἄλλοις (Ξεν. Συμπ. δ',35), πλήρης δὲ ἡ σύνταξις σώζεται ἐν τῷ «*ἐπὶ λόγῳ τοιῷδε τάδε ὑπίσχομαι, ἐπ' ᾧ στρατηγὸς... ἔσομαι*» (Ἡροδ. Ζ', 158).—*μηδέποτε*] ὁ Ἑρουερδὴν «*μηδέποτε ἔτι*».—*ἢν δέ τις ἁλίσκηται*] δηλ. *ἐτιβαίνων Πελοποννήσου*.— *εἶναι δοῦλον*] ἐκ τοῦ *ξυνέβησαν*, τὸ δὲ *δοῦλον* ὑποπτεύει ὁ Κρυγῆρος.

§ 2. *χρηστήριον*]=ἀπόκρισις μαντείου, χρησμὸς (ὅρα Α', 25,2), πρβλ. Παυσαν. Γ',ια',6. Δ',κδ',3.—*πρὸ τοῦ*] συναπτέον τῷ *ἦν*. — *τοῦ Ἰθωμάτα*] κατὰ διόρθωσιν Κοβήτου ἀντὶ τοῦ *Ἰθωμήτα*, πρβλ. Πλούτ. Ἀρατ. Ν', καὶ «*προεῖπεν ἡ Πυθία Λακεδαιμονίοις ἢ μὴν εἶναι σφίσι δίκην ἁμαρτοῦσιν ἐς τοῦ Διὸς τοῦ Ἰθωμάτα τὸν ἱκέτην*» (Παυσ. Δ',κδ',3).

§ 3. *κατ' ἔχθος ἤδη*]=ἅτε ἐχθροὶ ἤδη ὄντες Λακεδαιμονίοις. Τὸ *ἤδη* συναπτέον τῷ «*κατ' ἔχθος*», πρβλ. «*πρότερον ἐπικούρους*» (Α',105,3), ἡ δὲ *κατὰ* σημαίνει αἰτίαν. — *ἐς Ναύπακτον κατῴκισαν*] πρβλ. Διοδώρ. ΙΑ', 84,7. Παυσ. Δ', κδ', 3. δηλ. ὡς ἐποίκους, οὕτως ὥστε ὑπέρτερα πολιτικὰ δικαιώματα νὰ ἔχωσιν αὐτοὶ ἢ οἱ παλαιοὶ κάτοικοι (ὅρα E. Curtius in Ephemer. Archaeolog. 1876 p.181,B'). Παρὰ Θουκυδ. τὸ *κατοικίζειν* συντάσσεται μετὰ τῆς *ἐς* (Ϛ',7,1.50,4.63,3), ἀλλ' ἅπαξ καὶ μετὰ τῆς *ἐν* (Ε',35,7).—*νεωστὶ*] συναπτέον τῷ «*ἠρηκότες*».—*Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν ἐχόντων*] πρβλ. «*ἔδοσαν Ναύπακτον, ἀφελόμενοι Λοκροὺς τοὺς πρὸς Αἰτωλίᾳ καλουμένους Ὀζόλας*» (Παυσ. Δ',κδ',3), πρότερον δὲ ἐδέσποζον τῆς Ναυπάκτου οἱ *Ὀποέντιοι Λοκροὶ* (C. I. G 321). Οἱ δὲ Λοκροὶ ἦσαν *Λοκροὶ Ὀποέντιοι* ἢ *Ὑποκνημίδιοι* ὁμοροῦντες τοῖς Φωκεῦσι καὶ Βοιωτοῖς, *Λοκροὶ Ἐπικνημίδιοι* πρὸς τῇ Εὐβοίᾳ (ἐκ τοῦ ὄρους *Κνήμιδος*), *Λοκροὶ Ὀζόλαι* πρὸς τῇ Αἰτωλίᾳ καὶ *Λοκροὶ Ἐπιζεφύριοι* οἱ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ. Περὶ δὲ τῆς γενικῆς ἀπολύτου ὅρα Α',94,2.

§ 4. *Προσεχώρησαν καὶ Μεγαρῆς*] ἡ προσχώρησις τῶν Μεγαρέων εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν Ἀθηναίων ἐγένετο τῷ 461 π. Χ. (Μάνσων), τῷ 461 (Μυλλῆρος), τῷ 459 (Δούγκερος), τῷ 458 (Διόδωρ. ΙΑ', 79,2)=*προσῆλθον· οὐκ ἐβούλοντο γὰρ αὐ-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀποστάντες, ὅτι αὐτοὺς Κορίνθιοι περὶ γῆς ὅρων πολέμῳ κατεῖχον. Καὶ ἔσχον 2
Ἀθηναῖοι Μέγαρα καὶ Πηγάς, καὶ τὰ μακρὰ τείχη ᾠκοδόμησαν Μεγαρεῦσι τὰ 3
ἀπὸ τῆς πόλεως ἐς Νίσαιαν καὶ ἐφρούρουν αὐτοί. Καὶ Κορινθίοις μὲν οὐχ 4
ἥκιστα ἀπὸ τοῦδε τὸ σφοδρὸν μῖσος ἤρξατο πρῶτον ἐς Ἀθηναίους γενέσθαι.

104 Ἰνάρως δὲ ὁ Ψαμμιτίχου Λίβυς, βασιλεὺς Λιβύων τῶν πρὸς Αἰ- 1
γύπτῳ, ὁρμώμενος ἐκ Μαρείας τῆς ὑπὲρ Φάρου πόλεως ἀπέστησεν Αἰγύπτου
τὰ πλείω ἀπὸ βασιλέως Ἀρταξέρξου, καὶ αὐτὸς ἄρχων γενόμενος Ἀθηναίους

τοῖς *βοηθεῖν οἱ Λακεδαιμόνιοι* (Σχολ.). ὁ δὲ *καὶ*=ὡς οἱ Ἀργεῖοι καὶ Θεσσαλοί, οὕτω καὶ οἱ Μεγαρεῖς. — *περὶ γῆς ὅρων*] ἀνάρθρως (πρβλ. καὶ Α', 122, 2. Δ', 92, 4. Πλουτ. Λύσανδρ. 22).—*πολέμῳ κατεῖχον*] =ἐπίεζον, πρβλ. «*μᾶλλον κατεῖχον βάλλοντες*» (Ξενοφ. Ἑλλ. Δ', Ϛ',10. πρβλ. καὶ Α', γ', 21. Παιδ. Α', δ', 22. Πλούτ. Ἄρατ. ΚΘ').—*καὶ ἔσχον*] ὁ *καὶ*=ὅθεν. ὁ δὲ *ἔσχον* ἐναρκτικὸς ἀόριστος=κατέλαβον. — *Πηγὰς*] *Πηγαὶ ἐμπόριον πλησίον τῶν Μεγάρων* (Σχολ.) ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ.— *τὰ μακρὰ τείχη*] πρβλ. Δ',66, 4.—*ἐς Νίσαιαν*]=μέχρι Νισαίας. *Νίσαια λιμὴν Μεγάρων* (Σχολ.) ἐν τῷ Σαρωνικῷ κόλπῳ (πρβλ. Δ',66,4), ἀπέχων τῆς πόλεως 18 στάδια (Στράβ. Θ', σ. 391).—*αὐτοὶ*] *οἱ Ἀθηναῖοι* (Σχολ.).—*οὐχ ἥκιστα*] πρβλ. Α', 3, 1.—*ἀπὸ τοῦδε*] τοῦ χρόνου. Περὶ τοῦ πράγματος ὅρα Α', 42, 2.—*τὸ σφοδρὸν μῖσος*]=τὸ γνωστὸν μῖσος (πρβλ. Α', 42, 2. 68. κ. ἑ.).—*ἤρξατο πρῶτον*] πρβλ. Ϛ',46,2.

Κεφ. 104. *Στρατεία εἰς Αἴγυπτον τῶν Ἀθηναίων.*

§ 1. *Ἰνάρως*] πρβλ. Α',110. Ἡροδ.Γ', 12.15.Ζ',7. Κτησί. 32. Διόδωρ. ΙΑ',71. 74.—*Ψαμμιτίχου*] καὶ γραφὴ «*Ψαμμητίχου*». ἐπιγραφὴ δὲ ἐν Ἀβου-Σίμπελ τῆς Νουβίας εὑρεθεῖσα φέρει «*Ψαμματίχου, Ψαμματίχῳ*» (ΙΑ, 482), διὸ ἴσως ὀρθοτέρα ἡ διὰ τοῦ Η γραφή, ἐὰν νομίσωμεν ὅτι ἀντὶ τοῦ η ἐτέθη τὸ α, ὡς αὐτόθι ἀντὶ τοῦ η ὑπάρχει τὸ α ἐν τῷ *Ἐλεφαντίναι*, *Ἰαλύσιος* (ὅρα Stahl Quaes. Gram. σ.42). Οὗτος δὲ πιθανῶς εἶναι «*Ψαμμήτιχος ὁ τῆς Λιβύης βασιλεὺς*» ὁ πέμψας σῖτον τοῖς Ἀθηναίοις, ὡς ἐκ τοῦ Φιλοχόρου παραλαβὼν λέγει ὁ Ἀριστοφ. Σχολ. (Σφηκ. 716).—*Λίβυς*] πρβλ. καὶ «*Ἰνάρως ὁ Λιβύων βασιλεὺς*» (Α', 110. 3), ὁ Κόβητος δ' ὀβελίζει τὸ *Λίβυς*, ἀλλ' ὁ Πόππος παρατηρεῖ ὅτι δύναταί τις νὰ εἶναι βασιλεὺς τῶν Λιβύων χωρὶς αὐτὸς νὰ εἶναι Λίβυς, πρβλ. *Σιτάλκης ὁ Τήρεω Ὀδρύσης, Θρακῶν βασιλεύς*» (Β',95,1).—*Μαρείας*] Στέφ Βυζ. «*Μάρεια, πόλις καὶ λίμνη τῇ Ἀλεξανδρείᾳ παρακειμένη, ἣ καὶ Μαρεῶτις λέγεται*» (ὅρα καὶ Ἀθήν. σ. 33, δ'. Στράβ. ΙΖ', σ. 793.799) καὶ «*ἡ πρότερον μὲν ὑπὲρ Φάρου, νῦν δ' ἐξόπισθεν τῆς Ἀλεξάνδρου πόλεως Μάρεια*» (Ἀριστείδ. Β', σ. 351). Νῦν *Μαριούτ*. — *ὑπὲρ Φάρου*] *Φάρος νῆσος μικρὰ πρὸ τῆς Ἀλεξανδρείας* (Σχολ.), ἐν ᾗ ὕστερον ὑπῆρχε πύργος πολυώροφος ὑπὸ Σωστράτου τοῦ Κνιδίου κατασκευασθεὶς καὶ φανὸς λαμπρότατος χάριν τῶν θαλασσοπλοούντων (Στράβ. ΙΖ', σ. 791-793). Ἦν δ' αὕτη «*ὡσεὶ μεθόριον Λιβύων καὶ Αἰγυπτίων*» (Ἀριστείδ. Β', σ. 359).—*πόλεως*] συναπτέον μετὰ τοῦ «*Μαρείας τῆς*».—*ἀπέστησεν*]=*ἐποίησεν ἀποστῆναι* (Σχολ.), ἐγένετο δ' ἡ ἀπόστασις αὕτη τῷ 463 π. Χ. (Διόδωρ. ΙΑ', 71.3), κατὰ δὲ Κρυγῆρον καὶ Σχαίφερον τῷ 460.—*Ἀρταξέρξου*] βασιλεύσαντος τῷ 465 π. Χ. ἢ κατὰ Κρυγῆρον τῷ 473 π. Χ. Πλὴν τοῦ Οὐατικαν. χειρογρ. τὰ λοιπὰ ἔχουσιν *Ἀρτοξέρξου*, εἶναι δ' ἡ ἐκφορὰ αὕτη πλημμελής, ὡς μαρτυροῦσι καὶ τὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπηγάγετο. Οἱ δὲ (ἔτυχον γὰρ ἐς Κύπρον στρατευόμενοι ναυσὶ διακοσίαις αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων) ἦλθον ἀπολιπόντες τὴν Κύπρον, καὶ ἀναπλεύσαντες ἀπὸ θαλάσσης ἐς τὸν Νεῖλον τοῦ τε ποταμοῦ κρατοῦντες καὶ τῆς Μέμφιδος τῶν δύο μερῶν πρὸς τὸ τρίτον μέρος, ὃ καλεῖται Λευκὸν τεῖχος, ἐπολέμουν· ἐνῆσαν δὲ αὐτόθι Περσῶν καὶ Μήδων οἱ καταφυγόντες καὶ Αἰγυπτίων οἱ μὴ ξυναποστάντες.

105. Ἀθηναίοις δὲ ναυσὶν ἀποβᾶσιν ἐς Ἁλιᾶς πρὸς Κορινθίους καὶ Ἐπιδαυρίους μάχη ἐγένετο, καὶ ἐνίκων Κορίνθιοι. Καὶ ὕστερον Ἀθηναῖοι ἐναυμά-

σύνθετα *Ἀρτάβαζος* καὶ *Ἀρταφέρνης* καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ (Ds 76,1. 18,33) (ὅρα Stahl Quaes. gram. σ. 44).—*ἄρχων*] *τῆς ἀποστάσεως δηλονότι* (Σχολ.).— *ἐπηγάγετο*] *ἐπεσπάσατο, εἰς συμμαχίαν δηλονότι* (Σχολ.)

§ 2. *ναυσὶ διακοσίαις*] συμφωνεῖ καὶ ὁ Ἰσοκράτης (8,86) καὶ ὁ Διόδωρος (ΙΑ', 74. ΙΙ'',25).—*ἦλθον*] τοῦτο ἐγένετο τῷ 462 (Διόδωρ. ΙΑ',74), τῷ 461 (Μάνσων), τῷ 460 (Κρυγῆρος καὶ Σχαίφερος). Ὀρθότερον φαίνεται ὅτι συνέβη κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 459 π. Χ. (CIA, I,433).—*τῶν δύο μερῶν*]=τῶν δύο τρίτων (πρβλ. Α',74,1). — *πρὸς τὸ τρίτον μέρος*] ὁ Ἐρουερδὴν ὀβελίζει τὴν λέξιν «*μέρος*».—*Λευκὸν τεῖχος*] *Λευκὸν δ' ἐκαλεῖτο, ὡς τῶν ἄλλων μὲν ἀπὸ πλίνθων ἐσκευασμένων, ἐκείνου δὲ ἀπὸ λίθων* (Σχολ.). Διὰ τοῦ ὀνόματος τούτου, ὅπερ καὶ ἐν τοῖς ἱερογλυφικοῖς ἐπίσης φέρεται, σημαίνεται τὸ μεσημβρινὸν καὶ τοῦτο ὠχυρωμένον μέρος τῆς Μέμφιδος, ἔνθα ἦν ἡ ἕδρα τῶν βασιλέων (Πόππος). — *αὐτόθι*] *ἐν τῷ Λευκῷ τείχει* (Σχολ.).-*οἱ μὴ ξυναποστάντες*] τῷ *Ἰνάρῳ* (Σχολ.)=εἴ τινες μὴ ξυναπέστησαν.

Κεφ. 105. *Μάχαι τῶν Ἀθηναίων πρὸς Κορινθίους καὶ Αἰγινήτας.*

§ 1. *ναυσὶν ἀποβᾶσιν*] ὁ Ἐρουερδὴν ὀβελίζει τὸ *ναυσίν*, ὅρα ὅμως Α', 100, 2. 107,3.—*ἐς Ἁλιᾶς*] κατὰ διόρθωσιν Πόππου ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογρ. «*ἐς Ἁλιὰς*» = εἰς τὴν χώραν τῶν Ἁλιῶν, ἥτις ἰδίᾳ ἐκαλεῖτο *Ἁλιὰς Ἁλιάδος* (Β',56,3. Δ',45,2), *Ἁλιεῖς* δὲ (καὶ ἀρχαιότ. *Ἁλιῆς*) ἦσαν οἱ κάτοικοι (ὅρα Ἡρόδ. Ζ', 137. Ξεν. Ἑλλ. Δ', 6', 16. Ϛ', 6', 3. Διόδ. ΙΑ', 78, 2. Στράβ. Η', σ. 373) τῆς πόλεως *Ἁλίκης* (Παυσ. Β', λϛ', 1. Σκύλαξ 51) ἢ *Ἁλίας* κειμένης ἐν τῇ Ἀργολίδι παρὰ τὴν Ἑρμιόνην, «*ἧς τὴν παραλίαν ἔχουσιν Ἁλιεῖς λεγόμενοι θαλαττουργοί τινες ἄνδρες*» (Στράβ. σ. 373,12), κεῖται δ' ἐνταῦθα τὸ ὄνομα τῶν κατοίκων ἀντὶ τῆς χώρας, ὅπερ καὶ ἀλλαχοῦ συμβαίνει (πρβλ. Α', 9, 2. 107,2). Περὶ τῶν πολέμων τούτων ὑπάρχει καὶ ἐπιγραφή τις (C. I. G. I, 165).—*πρὸς Κορινθίους*] *διὰ τὴν ἀπόστασιν τῶν Ἐπιδαυρίων πρὸς Κορινθίους* (Σχολ.). Ὁ πόλεμος προῆλθεν, ὡς φαίνεται, ἐκ τῆς ἔριδος τῶν Μεγαρέων καὶ Κορινθίων καὶ τῆς ἀποστάσεως τῶν Μεγαρέων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους (Α',101,3). ἄλλην δ' αἰτίαν ἀναφέρει ὁ Ἰουστῖνος (ΙΙΙ, 6, 5).—*μάχη ἐγένετο*] αὕτη συνέβη τῷ 459 (κατὰ Διόδωρ. ΙΑ',78 καὶ Μάνσωνα), τῷ 458 (κατὰ Μυλλῆρον), τῷ 457 (κατὰ Τιρλουάλιον), τῷ 460 δὲ (κατὰ Κρυγῆρον, Σχαίφερον καὶ ἄλλους).—*ἐνίκων Κορίνθιοι*] διαφωνεῖ τῷ Θουκυδίδῃ ὁ Διόδωρος (ΙΑ',78), συμφωνεῖ δὲ ὁ Ἰουστῖνος (ΙΙΙ,6,5).—*ἐπὶ Κεκρυφαλείᾳ*] *νῆσος αὕτη περὶ τὰ δυτικὰ τῆς Πελοποννήσου* (Σχολ.). ἐν τῷ Σαρωνικῷ κόλπῳ μεταξὺ τῆς Αἰγίνης καὶ τῆς Ἐπιδαύρου, πρβλ. καὶ Πλίνιον «contra Epidaurum Cecryphalos, Pityonesus» (Hist. Natal. IV, 12,57), καλεῖται δ' αὕτη νῦν *Ἀγκίστρι*, πρβλ. καὶ Ἀριστείδ. Α',

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χησαν ἐπὶ Κεκρυφαλείᾳ Πελοποννησίων ναυσί, καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι. Πολέμου 2
δὲ καταστάντος πρὸς Αἰγινήτας Ἀθηναίοις μετὰ ταῦτα ναυμαχία γίγνεται ἐπ'
Αἰγίνῃ μεγάλη Ἀθηναίων καὶ Αἰγινητῶν (καὶ οἱ ξύμμαχοι ἑκατέροις παρῆσαν),
καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι, καὶ ναῦς ἑβδομήκοντα λαβόντες αὐτῶν ἐς τὴν γῆν ἀπέ-
βησαν καὶ ἐπολιόρκουν Λεωκράτους τοῦ Στροίβου στρατηγοῦντος. Ἔπειτα Πε- 3
λοποννήσιοι ἀμύνειν βουλόμενοι Αἰγινήταις ἐς μὲν τὴν Αἴγιναν τριακοσίους
ὁπλίτας, πρότερον Κορινθίων καὶ Ἐπιδαυρίων ἐπικούρους, διεβίβασαν, τὰ δὲ
ἄκρα τῆς Γερανείας κατέλαβον καὶ ἐς τὴν Μεγαρίδα κατέβησαν Κορίνθιοι μετὰ 4
τῶν ξυμμάχων, νομίζοντες ἀδυνάτους ἔσεσθαι Ἀθηναίους βοηθεῖν τοῖς Μεγα-
ρεῦσιν ἔν τε Αἰγίνῃ ἀπούσης στρατιᾶς πολλῆς καὶ ἐν Αἰγύπτῳ· ἦν δὲ καὶ βοη-
θῶσιν, ἀπ' Αἰγίνης ἀναστήσεσθαι αὐτούς. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τὸ μὲν πρὸς Αἰ- 5
γίνῃ στράτευμα οὐκ ἐκίνησαν, τῶν δ' ἐκ τῆς πόλεως ὑπολοίπων οἵ τε πρεσβύ-
τατοι καὶ οἱ νεώτατοι ἀφικνοῦνται ἐς τὰ Μέγαρα Μυρωνίδου στρατηγοῦντος.
Καὶ μάχης γενομένης ἰσορρόπου πρὸς Κορινθίους διεκρίθησαν ἀπ' ἀλλήλων καὶ 6

σ. 155.—*Πελοποννησίων*] τίνες ἦσαν οὗτοι ὅρα Müll Aegin. p. 176 καὶ Κρυγῆρ. Stud. histor. p 179 κ. ἑ.—*ἐνίκων Ἀθηναῖοι*] ὁ Ἑρουερδὴν ὀβελίζει τὸ «Ἀθηναῖοι». Εἰς τοῦτο σχέσιν ἔχει καὶ ἐπιγραφὴ ἀρχαία εὑρεθεῖσα ἐν Δωδώνῃ (C. I. G. ἀρ. 5).

§ 2. *πολέμου.. πρὸς Αἰγινήτας*] πρβλ. Ἀνδοκίδ. 3, 6. Λυσί. 2, 48. Αἰσχίν. 2, 173. Διόδωρ. ΙΑ',78,3 κ. ἑ.—*ναυμαχία γίγνεται*] αὕτη ἐγένετο κατὰ Δούγκερον τῷ 458 π. Χ., κατ' ἄλλους δὲ τῷ 460. —*ναῦς ἑβδομήκοντα*] τοσαύτας λέγει καὶ ὁ Λυσίας (2,48).—*αὐτῶν*] *τῶν Αἰγινητῶν δηλονότι* (Σχολ.).—*ἐπολιόρκουν*] *τὴν Αἴγιναν δηλονότι* (Σχολ.). — *Λεωκράτους*] οὗτος ἦν συνάρχων τοῦ Ἀριστείδου ἐν τῇ παρὰ Πλαταιὰς μάχῃ (Πλουτ. Ἀριστ. Κ', 1).

§ 3. *ἔπειτα*] ἀσύνδετον (πρβλ. Α',33,1). —*πρότερον*] συναπτέον τῷ «ἐπικούρους», (δηλ. ὄντας) πρβλ. «*κατ' ἔχθος ἤδη*» (Α', 103,3).—*τῆς Γερανείας*] *ὄρος μεταξὺ Μεγάρων καὶ Κορίνθου* (Στεφ. Βυζ.), πρβλ. 107,3. Δ', 70,1. Νῦν δὲ καλεῖται *Μακρὸ Πλάγι*. Παρὰ τῷ Σχολ. φέρεται ἡ πλημμελὴς ἐκφορὰ διὰ τοῦ Ι *Γερανία*.

§ 4. *ἐς τὴν Μεγαρίδα*] τοῦτο ἐγένετο τῷ 458 π. Χ. (Διόδωρ. ΙΑ',79,1), κατὰ δὲ Κρυγῆρον τῷ 460 καὶ κατ' ἄλλους τῷ 457.—*πολλῆς*] οὐχὶ σπανίως τὸ *πολὺς* λέγεται ἐπὶ στρατοῦ (πρβλ. Α',95,6.109,3. Β',81,1).—*στρατιᾶς*] *τῶν Ἀθηναίων δηλονότι* (Σχολ.) Ταῦτα διηγεῖται ἐν ἐκτάσει ὁ Λυσίας (2,49-53). — *ἀναστήσεσθαι αὐτούς*] ἐκ τοῦ *νομίζοντες* ἐξαρτᾶται, τὸ δ' *ἀνίστασθαι* λέγεται ἐπὶ στρατοῦ ἀναχωροῦντος ἔκ τινος τόπου, ὃν ἐπὶ πολὺ κατεῖχε (πρβλ. καὶ Ζ',49,2.50,3. Η',27,6), ὑποκείμ. δὲ τοῦ ἀπαρεμφ. τὸ *αὐτούς*.

§ 5. *πρὸς Αἰγίνῃ*] ἢ *πρὸς*=ἐνώπιόν τινος, πλησίον τινός, πρβλ. «*ἐς μάχην καθίστανται οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς αὐτῇ τῇ πόλει*» (Β',79,2), *Αἴγινα* δ' εἶναι ἡ ὁμώνυμος τῇ νήσῳ πόλις, ἣν ἐπολιόρκουν.—*τῶν δ' ἐκ τῆς πόλεως*]=*τῶν δ' ἐν τῇ πόλει ἐκ τῆς πόλεως* (πρβλ. Α',18,1). —*οἱ πρεσβύτατοι*] οἱ τὸ 60 ἔτος ὑπερβάντες.—*οἱ νεώτατοι*] οἱ οὔπω συμπληρώσαντες τὸ 20 ἔτος.—*Μυρωνίδου*] ἔξοχος στρατηγός, ὅστις ἐν Πλαταιαῖς ἦν συστράτηγος τοῦ Ἀριστείδου (Πλουτ. Ἀριστ. Κ',1), πρβλ. περὶ αὐτοῦ καὶ Α',108. Ἀριστ. Ἐκκλ.302.

§ 6. *ἰσορρόπου*] ῥητορικῶς ἐπηυξήσαν

ἐνόμισαν αὐτοὶ ἑκάτεροι οὐκ ἔλασσον ἔχειν ἐν τῷ ἔργῳ. Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι 7
(ἐκράτησαν γὰρ ὅμως μᾶλλον) ἀπελθόντων τῶν Κορινθίων τροπαῖον ἔστησαν· οἱ δὲ Κορίνθιοι κακιζόμενοι ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πόλει πρεσβυτέρων καὶ παρασκευασάμενοι ἡμέραις ὕστερον δώδεκα μάλιστα, ἐλθόντες ἀνθίστασαν τροπαῖον καὶ αὐτοὶ ὡς νικήσαντες. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκβοηθήσαντες ἐκ τῶν Μεγάρων τούς τε τὸ τροπαῖον ἱστάντας διαφθείρουσι καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμβαλόντες ἐκράτησαν.

106. Οἱ δὲ νικῶμενοι ὑπεχώρουν, καί τι αὐτῶν μέρος οὐκ ὀλίγον προσ- 1
βιασθὲν καὶ διαμαρτὸν τῆς ὁδοῦ ἐσέπεσεν ἐς τοῦ χωρίου ἰδιώτου, ᾧ ἔτυχεν

τὸ πρᾶγμα ὁ Διόδωρος (ΙΑ', 79,3) καὶ ὁ Ἀριστείδης (Α', σ. 155). — *διεκρίθησαν ἀπ' ἀλλήλων*] = διεχωρίσθησαν (Δ', 25, 10). — *αὐτοί*] συναπτέον τῷ «*οὐκ ἔλασσον ἔχειν*», ἐτέθη δὲ πρὸ τοῦ *ἑκάτεροι* διὰ πλείονα ἔμφασιν (Κλασσήνιος), πρβλ. «*ἐδικαίουν αὐτοὶ ἑκάτεροι ἔχειν τὸ ἕτερον κέρας*» (Ἡροδ. Θ',26) καὶ Θουκ. Ε',41,2. Ζ',34,7. — *οὐκ ἔλασσον ἔχειν*]=οὐχ ἡττᾶσθαι (πρβλ. Β',22,2. Γ',5,2. κτλ.). ὁ δ' Ἑρουερδὴν ἀντὶ τοῦ *ἔχειν* θέλει νὰ γραφῇ τὸ «*σχεῖν*». — *ἐν τῷ ἔργῳ*]=ἐν τῇ μάχῃ (πρβλ. Α',107,7. Β',89,9 Δ'.34,3).

§ 7. *ὅμως*]=*εἰ καὶ ἑκάτεροι οὐκ ἔλασσον ἐν τῷ ἔργῳ ἔχειν ἐνόμιζον—κακιζόμενοι*]=*ψεγόμενοι* (Σχολ.), πρβλ. Β'21. 3. — *ἡμέραις ὕστερον δώδεκα*] τὸ «*ἡμέραις*» κατὰ διόρθωσιν τοῦ Μαδβιγίου ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογρ. *ἡμέρας*.=«*πρὶν δώδεκα ἡμέρας ἐξήκειν*» (Ἀριστείδ. Α', σ. 155), ὁ δὲ Κλασσήνιος δεχόμενος τὸ «*ἡμέρας*» συνάπτει αὐτὸ τῷ *παρασκευασάμενοι* =καὶ ὕστερον (τῆς μάχης) παρασκευασάμενοι (ἐπὶ) ἡμέρας δώδεκα μάλιστα (=περίπου). — *παρασκευασάμενοι*] χρονικὴ μετοχὴ τοῦ «*ἐλθόντες*». — *ἀνθίστασαν*] ἀποπειρατικὸς παρατ.=ἐπειρῶντο ἀνθιστάναι (πρβλ. Α',54,1). — *ὡς νικήσαντες*]=νομίσαντες νικῆσαι, ἀλλ' ὁ Ἑρουερδὴν ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας, πρβλ. ὅμως Α', 54.1. — *ἐκβοηθήσαντες*]=ἐπεξελθόντες. — *ἱστάντας*] = πειρωμένους ἱστάναι. — *τοῖς ἄλλοις*] τοῖς πρὸς βοήθειαν τῶν ἱστάντων τὸ τρόπαιον ἐλθοῦσιν. — *ξυμβαλόντες*]= *συμπεσόντες εἰς μάχην* (Σχολ.), συμπλακέντες. — *ἐκράτησαν*] δηλ. *τοὺς ἄλλους*= ἐνίκησαν (πρβλ. Α',109,4), ἐτέθη δὲ κατὰ δοτικὴν συμφωνῆσαν τῇ μετοχῇ ὡς ἐγγύτερον αὐτῇ ὄν, πρβλ. «*ὅ ποτε Ἀκαρνᾶνες τειχισάμενοι κοινῷ δικαστηρίῳ ἐχρῶντο*» (Γ', 105, 1). Περὶ τῶν ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ καὶ τῷ προηγουμένῳ ἐκτιθεμένων ὑπάρχει καὶ Ἀττ. ἐπιγραφὴ (C. I. A, I, 433), ἐν ᾗ ὅμως δὲν μνημονεύεται ἡ *Κεκρυφάλεια* (105,1).

Κεφ. 106. *Οἱ Ἀθηναῖοι μέρος τοῦ στρατοῦ τῶν Κορινθίων κατέστρεψαν.*

§ 1. *Οἱ δὲ*] *οἱ Κορίνθιοι* (Σχολ.). — *νικώμενοι*]=ἐπειδὴ ἐνικῶντο. — *αὐτῶν*] *τῶν Κορινθίων* (Σχολ.). — *προσβιασθὲν*]=πρὸς τὸ εἰσελθεῖν ἐς τοῦ χωρίου ἰδιώτου βιασθέν, πρβλ. «*προσβιαζόμενος τόποις προσάντεσι καὶ δυσπροσίτοις*» (Διόδωρ. Κ', λθ',1) καὶ «*προσαναγκάζειν*» (Δ', 87, 2. Ϛ', 91, 4. Ζ', 18, 4)=μετὰ μεγίστης βίας ὑπὸ τῶν καταδιωκόντων ὠσθὲν (ἀπελαθέν). — *ἐς τοῦ χωρίου ἰδιώτου*] =ἐς χωρίον ἰδιώτου τοῦ (πρβλ. Α',45.2)=εἰς χωρίον ἰδιωτικόν. *χωρίον* δὲ=κτῆμα (πρβλ. Ζ'. 81,4). — *ᾧ ἔτυχεν... περιεῖργον*]=ᾧ χωρίῳ ἔτυχεν (ὄν) μέγα περιεῖργον (αὐτὸ) ὄρυγμα = μέγα ὄρυγμα περικλεῖον (τὸ χωρίον) ἔτυχε νὰ ὑπάρχῃ τῷ χωρίῳ. Ἀλλ' ὁ Ἑρουερδὴν εἰκάζει νὰ γραφῇ «*ὃ ἔτυχεν*», ὁ δὲ Ἔρψτιος ἀναφέρει τὸ «*ᾧ*» εἰς τὸ «*μέρος οὐκ ὀλίγον*» πλημμελῶς, περὶ δὲ τῆς δοτικῆς ὅρα «*ὁ γὰρ μέγιστος αὐτοῖς τυγχάνει δορυξένων*» (Σοφοκλ. Ἠλ. 46.

ὄρυγμα μέγα περιεῖργον καὶ οὐκ ἦν ἔξοδος. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι γνόντες κατὰ πρό- 2
σωπόν τε εἶργον τοῖς ὁπλίταις καὶ περιστήσαντες κύκλῳ τοὺς ψιλοὺς κατέλευ-
σαν πάντας τοὺς ἐσελθόντας, καὶ πάθος μέγα τοῦτο Κορινθίοις ἐγένετο. Τὸ δὲ
πλῆθος ἀπεχώρησεν αὐτοῖς τῆς στρατιᾶς ἐπ' οἴκου.

107. Ἤρξαντο δὲ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους καὶ τὰ μακρὰ τείχη ἐς θά- 1
λασσαν Ἀθηναῖοι οἰκοδομεῖν, τό τε Φαληρόνδε καὶ τὸ ἐς Πειραιᾶ. Καὶ Φω- 2
κέων στρατευσάντων ἐς Δωριᾶς, τὴν Λακεδαιμονίων μητρόπολιν, Βοιόν καὶ
Κυτίνιον καὶ Ἐρινεόν, καὶ ἑλόντων ἐν τῶν πολισμάτων τούτων, οἱ Λακεδαι-

πρβλ. καὶ Αἰσχύλ. Προμ. 346. Πέρσ. 706).—*καὶ οὐκ ἦν ἔξοδος*]=καὶ ἐξ οὗ (ἢ καὶ ὅθεν) οὐκ ἦν ἔξοδος, πρβλ. «ὅπερ (διδασκαλεῖον) *μέγιστον ἦν αὐτόθι καὶ ἄρτι ἔτυχον οἱ παῖδες ἐσεληλυθότες*» (=καὶ ἐς ὅ. Ζ', 29,5).

§ 2. *εἶργον*]=*ἐκώλυον ἐξελαεῖν* (Σχ.), ὁ δὲ Κροάζετος ὑπονοεῖ ὡς ἀντικείμ. «*τὸ χωρίον*» κακῶς. — *κατέλευσαν*] τοῖς παρατυχοῦσι λίθοις ἐφόνευσαν, διότι οἱ τῶν Ἀθηναίων *ψιλοὶ* δὲν ἦσαν «*ἐκ παρασκευῆς ὡπλισμένοι*» (Δ', 94, 1), ἀλλ' «*ὅπλοι* ἠκολούθουν (Πόππος). — *καὶ πάθος μέγα τοῦτο*] τὸ τοῦτο ὑποκείμ.=καὶ τοῦτο ἐγένετο μέγα πάθος (δυστύχημα).—*τὸ δὲ πλῆθος... τῆς στρατιᾶς*] τὸ μεῖζον μέρος τοῦ στρατοῦ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς «*μέρος τι οὐκ ἐλίγον*».—*αὐτοῖς*] δοτικὴ κτητικὴ τοῦ «*τῆς στρατιᾶς*»=αὐτῶν (πρβλ. Α'. 89,3).—*ἐπ' οἴκου*] ὄρα Α'30,2.

Κεφ. 107. *Οἱ Ἀθηναῖοι οἰκοδομοῦσι τὰ μακρὰ τείχη καὶ κωλύουσι τοὺς εἰς βοήθειαν τῶν Δωριῶν ἐλθόντας Λακεδαιμονίους, οἵτινες καὶ παρέμειναν ἐν Βοιωτίᾳ.*

§ 1. *τὰ μακρὰ τείχη... οἰκοδομεῖν*] ταῦτα ἤρξαντο νὰ οἰκοδομῶνται τῷ 459 π. Χ., ἅτινα συνέδεον τὰς Ἀθήνας πρὸς τὸ Φάληρον καὶ τὸν Πειραιᾶ καὶ ἐλέγοντο *σκέλη*. Ὕστερον δὲ ὁ Περικλῆς νομίσας ἀυσκόλως ὀχυρωτὴν τὴν ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασιν ἀνήγειρε καὶ τρίτον τεῖχος τὸ διὰ *μέσου* καλούμενον καὶ εἰς τὰ ἀνατολικὰ τοῦ Πειραιῶς καταλῆγον. Ἐκαλεῖτο δὲ τὸ μὲν *βόρειον*, τὸ δὲ *νότιον*, ὅπερ καὶ διὰ *μέσου τεῖχος*, τὸ δὲ *Φαληρικὸν* (ὄρα Ἀρποκρ. ἐν Λ. *διὰ μέσου* καὶ Σουΐδ., Πλάτ. Γοργ. 455, ε'. Πλούτ. Κ(μ. Γ'. Περικλ. Γ'), ἦν δὲ τὸ μὲν *Φαληρικὸν* 35 σταδίων, τὰ δὲ *πρὸς τὸν Πειραιᾶ* ἐκ 40 σταδίων (Θουκ. Β', 13,7). Σφάλλεται δὲ περὶ τὴν χρονολογίαν τῆς οἰκοδομίας αὐτῶν ὁ Ἀνδοκίδης (3, 5) καὶ ὁ Αἰσχίνης (2,173). —*εἰς θάλασσαν*]=μέχρι θαλάσσης. — *τὸ Φαληρόνδε καὶ τὸ ἐς Πειραιᾶ*] ἐπεξήγησις τοῦ «*τὰ μακρὰ τείχη*»=τὸ ἕως Φαλήρου καὶ τὸ ἕως Πειραιῶς.

§ 2. *Φωκέων στρατευσάντων*] πρβλ. Διόδωρ. ΙΑ', 79, 4—6. Συνέβη ἡ στρατεία αὕτη κατὰ Κρυγῆρον τὸ ἔαρ τοῦ 458 π. Χ.—*ἐς Δωριᾶς*] ἐτέθη τὸ ὄνομα τῶν κατοίκων ἀντὶ τοῦ τῆς χώρας, πρβλ. καὶ «*ἐστράτευσαν ἐς Βοιωτούς*» (Α', 108, 2. Δ', 77, 1) καὶ «*πέμπει ἐς τοὺς Βοιωτούς*» (Δ', 70, 1) καὶ «*ἐλθόντες ἐς τοὺς Βοιωτούς*» (Ε', 32,5), κτλ. πρβλ. καὶ «*ξυνεστρατεύοντό δὲ αὐτοῖς καὶ Δωριῆς, ἡ μητρόπολις τῶν Λακεδαιμονίων*» (Γ', 92,3). —*μητρόπολιν*] πρβλ. Ἡροδ. Η', 31, ὅστις ἐν § 43 προσέθησι καὶ τετάρτην πόλιν *Πίνδον*.—*Βοιὸν... Ἐρινεὸν*] πρβλ. «*ἐξ ἧς ὡρμήθησαν οἱ περὶ τὸν Παρνασσὸν οἰκήσαντες Δωριῆς καὶ ἔκτισαν τήν τε Ἐρινεὸν καὶ Βοιὸν καὶ Κυτίνιον*» (Στράβ. Ι', σ. 476).—*ἐν τῶν πολισμάτων*] ὁ Διόδωρος (ἔνθ. ἀνωτ.) ἐπαυξάνει τὸ πρᾶγμα.—*Νικομήδους*] ἐπιτροπεύοντος τὸν Πλειστοάνακτα τὸν υἱὸν τοῦ Παυσανίου καὶ ὄντος μικροτέρου ἀδελφοῦ τοῦ Παυσανίου

Δημοσία κεντρική βιβλιοθήκη Βέροιας

μόνοι Νικομήδους τοῦ Κλεομβρότου ὑπὲρ Πλειστοάνακτος τοῦ Παυσανίου βασιλέως, νέου ὄντος ἔτι, ἡγουμένου ἐβοήθησαν τοῖς Δωριεῦσιν ἑαυτῶν τε πεντακοσίοις καὶ χιλίοις ὁπλίταις καὶ τῶν ξυμμάχων μυρίοις, καὶ τοὺς Φωκέας ὁμολογίᾳ ἀναγκάσαντες ἀποδοῦναι τὴν πόλιν ἀπεχώρουν πάλιν. Καὶ κατὰ θάλασσαν μὲν αὐτούς, διὰ τοῦ Κρισαίου κόλπου εἰ βούλοιντο περαιοῦσθαι, Ἀθηναῖοι ναυσὶ περιπλεύσαντες ἔμελλον κωλύσειν· διὰ δὲ τῆς Γερανείας οὐκ ἀσφαλὲς ἐφαίνετο αὐτοῖς Ἀθηναίων ἐχόντων Μέγαρα καὶ Πηγὰς πορεύεσθαι· δύσοδός τε γὰρ ἡ Γεράνεια καὶ ἐφρουρεῖτο αἰεὶ ὑπὸ Ἀθηναίων, καὶ τότε ἠσθάνοντο αὐτοὺς μέλλοντας καὶ ταύτῃ κωλύσειν. Ἔδοξε δ' αὐτοῖς ἐν Βοιωτοῖς περιμεῖναι σκέψασθαι ὅτῳ τρόπῳ ἀσφαλέστατα διαπορεύσονται. Τὸ δέ τι καὶ ἄνδρες τῶν Ἀθηναίων ἐπῆγον αὐτοὺς κρύφᾳ ἐλπίσαντες δῆμόν τε καταπαύσειν καὶ τὰ μακρὰ τείχη οἰκοδομούμενα. Ἐβοήθησαν δὲ ἐπ' αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι

(ὅρα σημ. Α', 94, 1). — *Πλειστοάνακτος*] οὐδέποτε συναιρεῖται ὡς τὸ *Ἱππῶναξ, χειρῶναξ*, κτλ. — *βασιλέως*] πρβλ. καὶ Α', 114, 2, συναπτέον τῷ «*Πλειστοάνακτος*» (πρβλ. Ε', 16, 1) = ὑπὲρ Πλειστοάνακτος βασιλέως τοῦ Παυσανίου (=τοῦ υἱοῦ Παυσανίου) καὶ οὐχὶ τῷ «*τοῦ Παυσανίου*», διότι ὁ Παυσ. δὲν ὑπῆρξε βασιλεὺς (Α', 132, 1). — *πεντακοσίοις . . μυρίοις*] δοτικαὶ τοῦ μέσου. — *τὴν πόλιν*] δηλ. τὸ ἁλωθὲν ὑπὸ Φωκέων πόλισμα.

§ 3. *διὰ τοῦ Κρισαίου κόλπου*] παρὰ Θουκυδ. *Κρισαῖος κόλπος* εἶναι ὅλος ὁ Κορινθιακὸς κόλπος (πρβλ. Β', 86, 3). — *εἰ βούλοιντο*] πλάγιος λόγος ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ «*ἢν βούλωνται*» (πρβλ. Γ', 20, 1 καὶ Γ', 4, 4). — *Πηγὰς*] πρβλ. Α', 103, 4. — *δύσοδος*] = *δυσπόρευτος* (Σχολ.), δηλ. *ἐστίν. αἰεί*] ἀπὸ τῆς κατοχῆς τῶν Μεγάρων (Α', 103, 4). — *καὶ τότε*] εἰς γενικὴν παρατήρησιν ἔπεται μερικὴ διὰ τοῦ «*καὶ νῦν, καὶ τότε*» (πρβλ. Θουκ. Ζ', 29, 5. Ξεν. Ἀν. Α', η', 23. Δ', γ', 11). — *καὶ ταύτῃ*] = *καὶ εἰ βούλοιντο διὰ τῆς Γερανείας πορεύεσθαι.*

§ 4. *ἐν Βοιωτοῖς*] = ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Βοιωτῶν (πρβλ. καὶ Δ', 108, 5). — *περιμεῖναι*] = πέριξ μεῖναι. — *σκέψασθαι ὅτῳ τρόπῳ*] μεθ' ὁριστικῆς μέλλοντος καὶ ὑπερθετικοῦ (πρβλ. Ε', 44, 4. 82, 2), ἄνευ ὑπερθετικοῦ (Ε', 11, 6. Η', 48, 4), μετὰ τοῦ *ὅπῃ* (Α', 52, 3. Ζ', 71, 6), μετὰ τοῦ *ὅπως* (Η', 24, 6). — *τὸ δέ τι καὶ*] τὸ «*τὸ δέ τι*» κεῖται ἐπιρρ. = μέρος δέ πως (κατά τινα τρόπον), τὸ δὲ *καὶ* = προσέτι (πρβλ. Α', 118, 2. Ζ', 48, 2). — *ἄνδρες τῶν Ἀθηναίων*] ἐκ τῆς ἀριστοκρατικῆς μερίδος τοῦ Κίμωνος τῆς φιλικῶς διακειμένης Λακεδαιμονίοις [πρβλ. Πλουτ. Περικλ. Γ'. Κίμ. ΙΖ']. — *ἐπῆγον αὐτοὺς*] τὸ *ἐπάγειν τινὰ* = κινεῖν τινα (παροξύνειν) εἰς τὰ πρόσω (πρβλ. Β', 85, 5. Ϛ', 69, 1. Η', 46, 1), τὸ δὲ μέσον *ἐπάγομαί τινα* = καλῶ τινα πρὸς ἐμαυτὸν (ὅρα Α', 3, 2), ἀλλ' ἐνταῦθα ὁ μὲν Βλωμφίλδιος γράφει «*ἐπήγοντ'*» = ἐπήγοντο, ὁ δὲ Βαλκενάριος *ἐπῆγον* (ὅρα σημ. Α', 67, 2). — *δῆμον*] = *τὴν δημοκρατίαν* (Σχολ.), πρβλ. § 6. Γ', 81, 4. Η', 49. 54, 4. Περὶ δὲ τῆς ἐλλείψεως τοῦ ἄρθρου ὅρα Ϛ', 27, 3. 28, 2. Η', 68, 1. — *οἰκοδομούμενα*] δηλ. *καταπαύσειν, καταπαύσειν οἰκοδομούμενα* = *κατάπαυσιν τὴν τῶν τειχῶν οἰκοδομίαν*, ἥτις ἐκραταίου τὴν δημοκρατίαν (πρβλ. Πλουτ. Θεμιστ. ΙΘ', 3).

§ 5. *ἐβοήθησαν ἐπ' αὐτοὺς*] = κατ' αὐτῶν ἔδραμον, ἐπορεύθησαν. Τὸ *βοηθεῖν ἐπὶ* (μετ' ὀνόμ. ἀνθρώπου) = βοήθειαν φέρειν ἢ πρός τινα ἢ ὑπὲρ ἑαυτοῦ κατά τινος (πρβλ. Α', 126, 7. Γ', 110, 2. Δ', 25, 9.

πανδημεὶ καὶ Ἀργείων χίλιοι καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων ὡς ἕκαστοι· ξύμπαντες δὲ ἐγένοντο τετρακισχίλιοι καὶ μύριοι. Νομίσαντες δὲ ἀπορεῖν ὅπῃ διέλθωσιν, 6
ἐπεστράτευσαν αὐτοῖς, καί τι καὶ τοῦ δήμου καταλύσεως ὑποψίᾳ. Ἦλθον δὲ 7
καὶ Θεσσαλῶν ἱππῆς τοῖς Ἀθηναίοις κατὰ τὸ ξυμμαχικόν, οἳ μετέστησαν ἐν
τῷ ἔργῳ παρὰ τοὺς Λακεδαιμονίους.

108. Γενομένης δὲ μάχης ἐν Τανάγρᾳ τῆς Βοιωτίας ἐνίκων Λακεδαιμό- 1
νιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ φόνος ἐγένετο ἀμφοτέρων πολύς. Καὶ Λακεδαιμόνιοι 2
μὲν ἐς τὴν Μεγαρίδα ἐλθόντες καὶ δενδροτομήσαντες πάλιν ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου
διὰ Γερανείας καὶ Ἰσθμοῦ· Ἀθηναῖοι δὲ δευτέρᾳ καὶ ἑξηκοστῇ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν

108, 5), μετ' ὀνόματος δὲ τόπου, ὡς *βοηθεῖν ἐπὶ τόπον* (Γ', 97,3.Δ', 8, 1. 72, 1. Ϛ',65,3) ἢ *ἐς τόπον* (Δ',42,3.Ε',3,1.Η', 60,3)=μετὰ βοηθείας πορεύεσθαι εἰς αὐτόν. Ὅρα δὲ περὶ τοῦ πράγματος Πλούτ. Κίμ. ΙΖ'. Περικλ. Ι'. Διόδ. ΙΑ', 80,1. — *πανδημεὶ*] πάντες οἱ τὴν στρατεύσιμον ἡλικίαν ἔχοντες καὶ γέροντες καὶ νέοι (ὅρα Α', 73, 4).—*τῶν ἄλλων ξυμμάχων*] ἐν οἷς οἱ Ἴωνες (Παυσαν. Ε', ι', 2) καὶ βεβαίως καὶ οἱ Πλαταιεῖς.—*ὡς ἕκασται*] δηλ. ἐβοήθησαν (ὅρα Α', 3, 4).

§ 6. *νομίσαντες δὲ*] = *νομίσαντες οἱ Ἀθηναῖοι ἀπορεῖν τοὺς Λακεδαιμονίους* (Σχολ.).—*καί τι καὶ τοῦ δήμου*]=καὶ μέρος προσέτι ἅτε ὑποπτεύσαντες τοὺς Λακεδ. βούλεσθαι καταλῦσαι τὴν δημοκρατίαν. Τὸ μέν *τι* κεῖται ἐπιρρ.=πώς, ὁ δὲ δεύτερος *καὶ* εἶναι ἐπιδοτικός, συνδέεται δὲ αἰτιολ. μετοχὴ *νομίσαντες* καὶ δοτικὴ τῆς αἰτίας *ὑποψίᾳ* (πρβλ. Α', 80, 1). Κακῶς δὲ ὁ Κρυγῆρος ἀντὶ τοῦ «*τοῦ*» γράφει «*που*» = *καί τι καί που δήμου*, ὡς ὑποπτεύων τὸ ἄρθρον (πρβλ. ὅμως Γ', 81, 4. Η', 49, 1. κτλ.). Τὴν εἰκασίαν τοῦ Κρυγῆρου ἐδέξατο καὶ ὁ Ἑρμερδήν.

§ 7. *κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν*] κατὰ (συμφώνως πρὸς) τὴν ξυμμαχίαν (πρβλ. Α', 102,4. Β', 22,3).—*μετέσεσαν*] *μετετάξαντο· τοιοῦτοι γὰρ οἱ Θεσσαλοί, εὐχερεῖς τὸν τρόπον* (Σχολ.), ὅθεν καὶ ἡ παροιμία «*ἄπιστα τὰ Θετταλῶν*» (Σχολ. Ἀριστοφ. Πλουτ. 521.Δημ.23, 112).—*ἐν τῷ ἔργῳ*] = *ἐν τῷ πολέμῳ* (Σχολ.). πρβλ. 105, 6.

Κεφ. 108. *Οἱ Ἀθηναῖοι ἡττῶνται ἐν Τανάγρᾳ ὑπὸ Βοιωτῶν, μεθ' ἡμέρας δὲ 62 νικῶσι Βοιωτοὺς ἐν Οἰνοφύτοις.*

§ 1. *γενομένης μάχης*]= ἐν τῇ μάχῃ· ἢ ἐγένετο.— *ἐν Τανάγρᾳ*] ἐγένετο αὕτη ἡ μάχη τῷ 458 π. Χ., περὶ ἧς ὅρα Πλάτ. Μενέξ. 242, α'. Ἀλκιβ. 122, γ'. Διόδωρ. ΙΑ', 80 κ. ἑ. Πλουτ. Κίμ. ΙΖ'. Περικλ.Ι'. Παυσαν. Α', κθ', 7. Ἀριστείδ. Α', σ. 156. —*ἐνίκων Λακεδαιμόνιοι*] συμφωνοῦσι τῷ Θουκυδίδῃ καὶ ὁ Παυσανίας καὶ ὁ Ἀριστείδης (Α', 156), ὁ δὲ Πλάτων, ὁ Ἀριστείδης (Α', σ. 180) καὶ ὁ Ἰουστίνος (3.5) λέγουσι τὴν ἐν Τανάγρᾳ μάχην ἀμφίρροπον, ὅλως δὲ συγχέει τὰ πράγματα ὁ Διόδωρος. Εἰς ταύτην τὴν μάχην ἀναφέρεται καὶ ἐπιγραφὴ (CIA, I, 441), περὶ ἧς ὅρα καὶ Παυσαν. Α', κθ', 5. — *καὶ οἱ ξύμμαχοι*] δηλ. οἱ Θηβαῖοι καὶ οἱ συμμαχοῦντες Βοιωτοί.

§ 2. *ἐς τὴν Μεγαρίδα*] *γῆν δηλονότι* (Σχολ.).—*δενδροτομήσαντες*]=*δενδροκοπήσαντες*, εἰς ὃ ὁ Ἑρμερδὴν ἄνευ λόγου μεταγράφει. Μόνον δ' ἐνταῦθα παρὰ τοῖς Ἀττικ. πεζολόγοις τὸ ῥῆμα *δενδροτομεῖν* (πρβλ. καὶ Ἀριστοφ. Εἰρ. 747) φέρεται.— *ἐπ' οἴκου*] ὅρα Α', 106,2. — *δευτέρᾳ καὶ ἑξηκοστῇ*] *ἦγουν παρελθουσῶν ἡμερῶν ἑξήκοντα δύο* (Σχολ.).—*μετὰ τὴν μάχην*] *τὴν ἐν Τανάγρᾳ* (Σχολ.).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μάχην ἐστράτευσαν ἐς Βοιωτοὺς Μυρωνίδου στρατηγοῦντος, καὶ μάχῃ ἐν Οἰ- 3
νοφύτοις τοὺς Βοιωτοὺς νικήσαντες τῆς τε χώρας ἐκράτησαν τῆς Βοιωτίας καὶ
Φωκίδος καὶ Ταναγραίων τὸ τεῖχος περιεῖλον καὶ Λοκρῶν τῶν Ὀπουντίων
ἑκατὸν ἄνδρας ὁμήρους τοὺς πλουσιωτάτους ἔλαβον, τά τε τείχη τὰ ἑαυτῶν
τὰ μακρὰ ἐπετέλεσαν. Ὡμολόγησαν δὲ καὶ Αἰγινῆται μετὰ ταῦτα τοῖς Ἀθη- 4
ναίοις, τείχη τε περιελόντες καὶ ναῦς παραδόντες φόρον τε ταξάμενοι ἐς τὸν
ἔπειτα χρόνον. Καὶ Πελοποννήσου περιέπλευσαν Ἀθηναῖοι Τολμίδου τοῦ Τολ- 5
μαίου στρατηγοῦντος, καὶ τὸ νεώριον τὸ Λακεδαιμονίων ἐνέπρησαν καὶ Χαλ-
κίδα Κορινθίων πόλιν εἷλον καὶ Σικυωνίους ἐν ἀποβάσει τῆς γῆς μάχῃ ἐκράτησαν.

109. Οἱ δ' ἐν τῇ Αἰγύπτῳ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπέμενον καὶ αὐ- 1
τοῖς πολλαὶ ἰδέαι πολέμων κατέστησαν. Τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ἐκράτουν τῆς 2

§ 3. *Οἰνοφύτοις*] τὰ *Οἰνόφυτα χωρίον τῆς Βοιωτίας* (Σχολ.) ἐν τῇ Ταναγραίᾳ χώρᾳ — *τῆς χώρας*] τῆς γῆς τῆς Βοιωτίας (μὴ συμπεριλαμβανομένης τῆς πόλεως τῶν Θηβῶν) καὶ τῆς τῆς Φωκίδος (Κλασσήνιος).—*περιεῖλον*] = *καθεῖλον* (Σχολ.) τὸ τεῖχος, ὃ περιέβαλε, τὴν πόλιν (πρβλ. *τὸν περίβολον*), ὅρα Δ', 51, 1. 133, 1.—*ἑκατὸν ἄνδρας*] ἀμφίβολος εἶναι ἡ ἑρμηνεία τοῦ Βοικχίου (εἰς Πίνδ. Ὀλυμπ. Η', σ. 188), ἤτοι ἕνα ἄνδρα ἐκ τῶν ἑκατὸν γενῶν τῶν Λοκρῶν.—*ἐπετέλεσαν*] τῷ 458 π. Χ. (ὅρα Α', 107, 1).

§ 4. *ὡμολόγησαν*] τῷ 457 π. Χ., πότε δ' ἤρχισεν ἡ πολιορκία τῶν Αἰγινητῶν ὅρα Α', 105, 2 καὶ Διόδωρ. ΙΑ', 78, 5.—*περιελόντες*] περὶ τῶν μετοχῶν μετὰ τὸ *ὁμολογεῖν* ὅρα σημ. Α', 101, 3.—*φόρον ταξάμενοι*] ὅρα σημ. Α', 99, 3.

§ 5. *Πελοπόννησον περιέπλευσαν*] τῷ 456 π. Χ. *ἐπὶ βλάβῃ τῆς Πελοποννήσου* (Σχολ.), πρβλ. Αἰσχίν. 2, 75: Διόδωρ. ΙΑ', 84. Παυσαν. Α', κζ', 6.—*Τολμίδου*] πρβλ. καὶ Α', 113, 1 καὶ Διόδωρ. ΙΑ', 84.— *τὸ νεώριον*] τὸ Γύθειον, πρβλ. «Γυθείῳ, ἔνθα τὰ νεώρια τοῖς Λακεδαιμονίοις ἦν» (Ξεν. Ἑλλ. Ϛ', ε', 32). — *Χαλκίδα Κορινθίων πόλιν*] πόλις τῆς Αἰτωλίας ἡ *Χαλκὶς* εἰς τὸ στόμιον τοῦ Εὐήνου (*Φίδαρις* νῦν) καὶ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Χαλκίδος, καλουμένου νῦν *Βαράσσοβα*, κειμένη (Θουκ. Β', 83, 3) καὶ καλουμένη καὶ *Ὑπόχαλκις* (Στράβ. Γ', σ. 451, 4). Ταύτην τὴν πόλιν τότε κατεῖχον οἱ Κορίνθιοι, ὡς ἐν τῇ Λοκρίδι εἶχον ἀποικίαν τὸ *Μολύκρειον* (Γ', 102, 2), ἐν Ἀκαρνανίᾳ τὸ *Ἀνακτόριον* (Α', 55, 1) καὶ τὸ *Σάλλιον* (Β', 30, 1).— *Σικυωνίους*] τοὺς κατοίκους τῆς *Σικυῶνος*, ἥτις πρότερον ἐκαλεῖτο *Αἰγιαλοὶ* καὶ *Μηκώνη*, νῦν δ' ἐρείπια παρὰ τὸ χωρίον *Βασιλικὰ* σῴζονται.—*ἐν ἀποβάσει τῆς γῆς*] = ἀποβάντες εἰς τὴν γῆν. Τὸ τῆς γῆς εἶναι γενικὴ τοῦ τέρματος (ὅρα σημ. Α', 36, 2).—*ἐκράτησαν*] = ἐνίκησαν.

Κεφ. 109. *Ἅπτα τῶν Ἀθηναίων ἐν Αἰγύπτῳ.*

§ 1. *Οἱ δ' ἐν τῇ Αἰγύπτῳ Ἀθηναῖοι*] πρβλ. κεφ. 104.—*ἐπέμενον*] ὁ Λαυρεντ. κῶδιξ ἔχει *αὖτι ἔμενον*». —*πολλαὶ ἰδέαι πολέμων*] = εἴδη, τρόποι (ὅρα Β', 19, 1. 77, 3. Γ', 81, 5. κτλ.) = *διάφοροι πόλεμοι, οἷον ναυμαχίαι καὶ πεζομαχίαι καὶ νίκαι καὶ ἥτται* (Σχολ.). Τὸ *ἰδέα* σπανίως εὑρηται παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς ἐξαιρουμένου τοῦ Πλάτωνος, παρὰ δὲ Θουκυδίδῃ εὑρηται 13 φορὰς ἀεὶ εἰς ἑνικ. ἀριθμόν, μόνον δ' ἐνταῦθα εἰς πληθ., καὶ σημαίνει ἅπαξ μὲν τὸ σχῆμα, μορφὴ (Ϛ', δ', 5), ἀλλαχοῦ δὲ πανταχοῦ = εἶδος, τρόπος.—*καὶ κατέστησαν*] παρατακτικὴ σύνταξις.

§ 2. *ἐκράτουν τῆς Αἰγύπτου*] τὸ *κρατῶ τινος* = εἰμὶ κρείττων τινὸς καὶ δεσπόζω-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Αἰγύπτου Ἀθηναῖοι, καὶ βασιλεὺς πέμπει ἐς Λακεδαίμονα Μεγάβαζον ἄνδρα Πέρσην χρήματα ἔχοντα, ὅπως ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλεῖν πεισθέντων τῶν Πελοποννησίων ἀπ' Αἰγύπτου ἀπαγάγοι Ἀθηναίους. Ὡς δὲ αὐτῷ οὐ προυχώρει 3
καὶ τὰ χρήματα ἄλλως ἀνηλοῦτο, ὁ μὲν Μεγάβαζος καὶ τὰ λοιπὰ τῶν χρημάτων πάλιν ἐς τὴν Ἀσίαν ἐκομίσθη, Μεγάβυζον δὲ τὸν Ζωπύρου πέμπει ἄνδρα Πέρσην μετὰ στρατιᾶς πολλῆς· ὃς ἀφικόμενος κατὰ γῆν τούς τε Αἰγυ- 4
πτίους καὶ τοὺς ξυμμάχους μάχῃ ἐκράτησε καὶ ἐκ τῆς Μέμφιδος ἐξήλασε τοὺς Ἕλληνας καὶ τέλος ἐς Προσωπίτιδα τὴν νῆσον κατέκλησεν· καὶ ἐπολιόρκει ἐν αὐτῇ ἐνιαυτὸν καὶ ἓξ μῆνας, μέχρι οὗ ξηράνας τὴν διώρυχα καὶ παρατρέψας ἄλλῃ τὸ ὕδωρ τάς τε ναῦς ἐπὶ τοῦ ξηροῦ ἐποίησε καὶ τῆς νήσου τὰ πολλὰ ἤπειρον, καὶ διαβὰς εἷλε τὴν νῆσον πεζῇ.

τινός, *κρατῶ δέ τινα*=νικῶ. Ἐδέσποζον δὲ τῆς Αἰγύπτου ἡττηθέντος τοῦ Ἀχαιμένους (πρβλ. Διόδωρ. ΙΑ', 74, 1-4).—*Ἀθηναῖοι*] ὀβελίζει αὐτὸ ὁ Ἑρουερδήν. *καὶ βασιλεὺς πέμπει*] σύνταξις κατὰ παράταξιν ἀντὶ τοῦ «*κρατούντων... πέμπει*». βασιλεὺς δὲ=ὁ Ἀρταξέρξης.—*ἄνδρα Πέρσην*] ὁ Ἑρουερδὴν προτιμᾷ νὰ ἐλλείπωσιν αἱ λέξεις αὗται.—*ὅπως... ἀπαγάγοι*] κατ' εὐκτικήν, διότι ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἱστορικ. ἐνεστ. *πέμπει*.

§ 3. *οὐ προυχώρει*] δηλ. τὸ πρᾶγμα=τὰ κατὰ σκοπὸν οὐκ ἐγίγνετο (Σχολ.), πρβλ. Α', 111,1. Β', 56.4. Γ', 4,5.18,1.—*ἄλλως*]=μάτην (Σχολ.), πρβλ. Β', 18, 2. Δ', 36,1. Ζ', 42,5.—*πάλιν ἐκομίσθη*] συναπτέα ὁμοῦ, ὡς Α', 91,3.114,1=ἐπανῆλθον, ὁ δ' ἀόρ. παθητικ. ὡς μέσος.—*Μεγάβυζον*] ὅρα Ἡροδ. Γ', 1. Ζ', 82. Διόδωρ. ΙΑ', 74. ΙΒ', 3.—*Ζωπύρου*] εἶναι ὁ διὰ τῆς ἀκρωτηριάσεως τοῦ σώματος αὐτοῦ κυριεύσας τὴν Βαβυλῶνα (ὅρα Ἡροδ. Η', 160).—*ἄνδρα Πέρσην*] ὁ Ἑρουερδὴν προτιμᾷ νὰ ὀβελισθῶσιν αἱ λέξεις αὗται.—*μετὰ στρατιᾶς πολλῆς*] μετὰ 300 νεῶν καὶ 300,000 ἀνδρῶν (Κτησί. Περσ. 33. Διόδωρ. ΙΑ', 77), τοῦτο δ' ἐγένετο τῷ 456 π. Χ.

§ 4. *ἐκράτησε*] ἀρνεῖται τοῦτο ὁ Διόδωρος (ΙΑ', 77,1).—*ἐς Προσωπίτιδα*] πρβλ. «*ἡ δ' ἔστι μὲν ἐν τῷ Δέλτα, περίμετρος δὲ αὐτῆς εἰσὶ σχοῖνοι ἑπτά*» (Ἡροδ. Β', 41 καὶ 165 καὶ Στεφ. Βυζ.) καὶ Σχολ. «*Προσωπῖτις ἐκαλεῖτο ἡ νῦν Νικίου*», πρβλ. καὶ Διόδωρ. ΙΑ', 77, 2. Ἡ δὲ *ἐς*=ἐντὸς (πρβλ. Δ', 47,3. Ἡροδ. Ε',63), λέγεται δὲ *κατακλήω τινὰ ἔς τι* (Δ', 57, 2), ἀλλὰ καὶ *ἔν τινι* (Ξεν. Παιδ. Ζ', 6', 5).—*ξηράνας τὴν διώρυχα*] ἀντὶ τοῦ «*ξηράνας τὸ ῥεῖθρον τοῦ ποταμοῦ, διώρυξι παρατρέψας ἄλλῃ τὸ ὕδωρ*», πρβλ. καὶ «*τὸν περιῤῥέοντα ποταμὸν διώρυξι διαλαβόντες*» (Διόδωρ. ἔνθ. ἀνωτ.) καὶ «*τὸν ποταμὸν διακόψας καὶ ἀλλαχόσε τρέψας*» (Σχολ. Ἀριστοφ. Πλουτ. 178). Ἡ νῆσος αὕτη περικλείστο ἓξ τινος μέρους ὑπὸ διώρυχος (πρβλ. καὶ Δ', 109,2. Ξεν. Ἀν. Α', ζ', 15. Β', δ', 13) καὶ οὐχὶ ὑπὸ βραχίονος τοῦ Νείλου.—*καὶ παρατρέψας ἄλλῃ τὸ ὕδωρ*] ἡ μετοχὴ αὕτη εἶναι τροπικὴ τῆς μετοχῆς *ξηράνας*, συνδέεται δὲ διὰ τοῦ *καί*, ὡς τὸ *καὶ ἐλπίσας* (Α', 1,1), ἡ δὲ *παρὰ* σημαίνει τὴν εἰς τὸ ἐναντίον μεταβολήν, στροφήν=ἔξω τῆς ὁδοῦ στρέφω, παροχετεύω.—*ἐπὶ τοῦ ξηροῦ ἐποίησε*] =*ἔθηκεν, ἵστασθαι ἐπὶ ξηροῦ ἐποίησεν*, πρβλ. «*ἐν μέσῳ ποιοῦν αὐτῶν τοὺς πολεμίους*» (Α', 62, 3), τὸ δὲ «*τὸ ξηρὸν*» κεῖται ἀντ' οὐσιαστικοῦ (πρβλ. Η', 105, 1).—*ἤπειρον*] δηλ. *ἐποίησεν*. ὁ δὲ Ναβῆρος γράφει «*ἠπείρου*»=ἐπὶ ἠπείρου.—*πεζῇ*] συναπτέον τῷ *διαβὰς* καὶ οὐχὶ τῷ *εἷλεν*.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

110. Οὕτω μὲν τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα ἐφθάρη ἓξ ἔτη πολεμησάντων· καὶ ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν πορευόμενοι διὰ τῆς Λιβύης ἐς Κυρήνην ἐσώθησαν, οἱ δὲ πλεῖστοι ἀπώλοντο. Αἴγυπτος δὲ πάλιν ὑπὸ βασιλέα ἐγένετο πλὴν Ἀμυρταίου τοῦ ἐν τοῖς ἕλεσι βασιλέως· τοῦτον δὲ διὰ μέγεθός τε τοῦ ἕλους οὐκ ἐδύναντο ἑλεῖν καὶ ἅμα μαχιμώτατοί εἰσι τῶν Αἰγυπτίων οἱ ἕλειοι. Ἰνάρως δὲ ὁ Λιβύων βασιλεύς, ὃς τὰ πάντα ἔπραξε περὶ τῆς Αἰγύπτου, προδοσίᾳ ληφθείς ἀνεσταυρώθη. Ἐκ δὲ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς ἄλλης ξυμμαχίδος πεντήκοντα τριήρεις διάδοχοι πλέουσαι ἐς Αἴγυπτον ἔσχον κατὰ τὸ Μενδήσιον κέρας, οὐκ

1 2 3 4

ὡς ὁ Σχολ. νομίζει ἑρμηνεύων 'διὰ τοῦ «διὰ πεζομαχίας»'.

Κεφ. 110. *Ἡ Αἴγυπτος δουλοῦται πάλιν ὑπὸ τῶν Περσῶν καὶ νέαν συμφορὰν οἱ Ἀθηναῖοι πάσχουσιν.*

§ 1. *ἐφθάρη*] τῷ 454 π.Χ.—*ἓξ ἔτη*] ἀπὸ τοῦ 460-454 π.Χ.—*πολεμησάντων*] κατὰ διόρθωσιν Κοβήτου, ἣν δέχεται καὶ ὁ Ἑρουερδήν, ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφ. «*πολεμήσαντα*», ἣν οἱ ἄλλοι τῶν ἑρμηνευτῶν δεχόμενοι παραβάλλουσι πρὸς τὸ «*οὐκ ἐς τοῦτο θράσεος ἀνήκει τὰ Ἑλλήνων πρήγματα*» (Ἡροδ. Ζ',9,3) καὶ πρὸς τὸ «quod species ipsa carminum docet non impetu et instinctu nec ore uno fluens» (Tacit. Ann. XIV, 16). ἄτινα καθ' ἡμᾶς οὐδεμίαν ἔχουσι δύναμιν πρὸς διατήρησιν τῆς γραφῆς «*πολεμήσαντα*». — *ὀλίγοι ἐσώθησαν*] ἄλλως ὁ Διόδωρος (ΙΑ',77,3-6) καὶ ὁ Κτησίας (Περσ. 34). —*ἀπὸ πολλῶν*] πρβλ. καὶ «*ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν*» (Γ',112.8) καὶ Α'. 112,3.116,3 καὶ Πλουτ. Ἀντών. ΟΑ'. Ἀρριαν. Ἀν. Ϛ', κε', 3. Ἀντὶ τῆς *ἀπὸ* συνηθεστέρα εἶναι ἡ *ἐκ*. Εἶναι δὲ ἡ ἐμπρόθετος αὕτη γενικὴ σαφεστέρα ἔκφρασις τῆς γενικῆς διαιρετικῆς (ὅρα Γ. Ζηκίδου Συντ. § 100, σημ.).—*ἐς Κυρήνην*] πόλιν τῆς Κυρηναίας χώρας (τοῦ νῦν ὀροπεδίου τῆς *Βάρκας*), ἧς τὰ ἐρείπια καλοῦνται *Γκρεννέχ*.

§ 2. *ὑπὸ βασιλέα ἐγένετο*] ἡ *ὑπὸ* μετ' αἰτιατ. σημαίνει ὑποταγήν (πρβλ. καὶ Ϛ', 86,4), ἀνθ' ἧς συνηθεστέρα εἶναι ἡ *ὑπὸ* μετὰ δοτικῆς (Γ', 59, 2. Ζ', 64,1).—*Ἀμυρταίου*] πρβλ. Ἡροδ. Β',40. Γ',15.—*ἐν τοῖς ἕλεσι*] τὰ χθαμαλὰ μέρη τοῦ Δέλτα (πρβλ. Ἡροδ. Β',137.151. Στράβ. ΙΖ', σ. 799.802.—*διὰ μέγεθος*] ἄνευ ἄρθρου,—*καὶ ἅμα... εἰσί*] δὲν ἐννοεῖται ἐνταῦθα τὸ *ὅτι* (πρβλ. Ε', 61,4. Ζ', 47, 2. 80,1), ὅρα καὶ «penes Othonem manebant non partium studio, sed erat grandum momentum in nomine urbis» (Tacit Hist. I, 76. πρβλ. καὶ Ann. 1,62. Liv. XLIII, 19, 3).—*οἱ ἕλειοι*] = *οἱ περὶ τὰ ἕλεα οἰκέοντες* (Ἡροδ. Β', 94), τούτους δ' *ἑλειοβάτας* καλεῖ ὁ Αἰσχύλος (Πέρσ. 39), ἔνθα ὁ Σχολ. «*οἱ τὸ Αἰγύπτιον ἕλος οἰκοῦντες*».

§ 3. *τὰ πάντα ἔπραξε*]=ὃς ἦν αἴτιος πάντων τῶν γενομένων, παντὸς τοῦ κινήματος, τῆς ἀποστάσεως τῆς Αἰγύπτου.—*περὶ τῆς Αἰγύπτου*] ἡ *περὶ* σημαίνει ἀναφοράν, ἀνθ' ἧς συνηθέστερον τίθεται ἡ *περὶ* μετ' αἰτιατικῆς.—*προδοσίᾳ ληφθείς*] πρβ. Κτησίαν Περσ. 34.—*ἀνεσταυρώθη*] πρβλ. Κτησίαν Περσ.36. Σύνηθες ἦν παρὰ Πέρσαις τὸ ἀναρτᾶν ἐν σταυρῷ μάλιστα τοὺς ἀποστάτας (πρβλ. Ἡροδ. Ϛ',30).

§ 4. *καὶ τῆς ἄλλης ξυμμαχίδος*] ὅηλ. γῆς ἢ χώρας (πρβλ. Β',80,1. Ε',36,1).—*πεντήκοντα τριήρεις*] πρβλ. Ἀριστείδ. Α', σ. 390. 397.—*διάδοχοι πλέουσαι*]= *ὥστε διάδοχοι εἶναι, ὥστε διαδέχεσθαι ταῖς πρότεραις* (πρὸς ἀντικατάστασιν καὶ ἐνίσχυσιν τοῦ προτέρου στόλου), συναπτέον δὲ «*διάδοχοι πλέουσαι ἐς Αἴγυπτον*».—

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰδότες τῶν γεγενημένων οὐδέν· καὶ αὐτοῖς ἔκ τε γῆς ἐπιπεσόντες πεζοὶ καὶ ἐκ θαλάσσης Φοινίκων ναυτικὸν διέφθειραν τὰς πολλὰς τῶν νεῶν, αἱ δ' ἐλάσσους διέφυγον πάλιν. Τὰ μὲν κατὰ τὴν μεγάλην στρατείαν Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων ἐς Αἴγυπτον οὕτως ἐτελεύτησεν.

111. Ἐκ δὲ Θεσσαλίας Ὀρέστης ὁ Ἐχεκρατίδου [υἱὸς] τοῦ Θεσσαλῶν βασιλέως φεύγων ἔπεισεν Ἀθηναίους ἑαυτὸν κατάγειν· καὶ παραλαβόντες Βοιωτοὺς καὶ Φωκέας ὄντας ξυμμάχους Ἀθηναῖοι ἐστράτευσαν τῆς Θεσσαλίας ἐπὶ Φάρσαλον. Καὶ τῆς μὲν γῆς ἐκράτουν ὅσα μὴ προϊόντες πολὺ ἐκ τῶν ὅπλων

ἔσχον] τὸ *ἔσχον*. *κατέσχον* καὶ *προσέσχον* εἶναι ναυτικαὶ λέξεις=ἐλιμένισαν (Σχολ.), προσωρμίσθησαν. Ὁ ἐνεστὼς ὁ ἁπλοῦς εἶναι ἴσχω καὶ ὁ μέλλ. *σχήσω* καὶ φέρεται ποτὲ μὲν πρὸς δοτικήν, ποτὲ δὲ πρὸς αἰτιατ. μετὰ τῆς *ἐς* (πρβλ. Β', 25, 3. Γ', 29, 1. 33, 1. 34, 1) ἢ μετὰ τῆς *κατὰ* (Β' 91, 1. Δ', 129, 3. Ϛ', 97, 1), πρβλ. καὶ «*tenere ad*» (Liv. XXI, 49, 2. XXXI, 45, 14). — *Μενδήσιον κέρας*] = τὸ Μενδήσιον στόμα τοῦ Νείλου, ὅπερ ὁ Στράβων καλεῖ «*Μενδήσιον στόμα*» (ΙΖ', σ. 802, 20), *κέρας δὲ* = στόμα, πρβλ. «*Μένδητα παρὰ κρημνὸν θαλάσσης ἕσχατον Νείλου κέρας*» (Πίνδ. παρὰ Στράβ. ΙΖ', σ. 802, 19) καὶ «*ὠκεανοῖο κέρας*» (Ἡσίοδ. Θεογ. 789) καὶ τοῦ Νείλου τὰ στόματα «*cornua*» ὀνομάζει ὁ Φλῶρος (III, 11). Ἑπτὰ δὲ εἶχε στόματα ὁ Νεῖλος — *οὐκ εἰδότες*] σχῆμα κατὰ σύνεσιν, ἐκ τῶν νεῶν εἰς τοὺς ναύτας τοῦ Θουκυδ. μεταβάντος (πρβλ. Β', 83, 5. 91, 1. Ϛ', 53, 1. Η', 101, 1). — *Φοινίκων ναυτικὸν*] ἡ προηγουμένη μετοχὴ *ἐπιπεσόντες* ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸ *Φοινίκων ναυτικόν*». — *αἱ δ' ἐλάσσους*] = *αἱ δὲ διασωθεῖσαι, ὀλίγαι οὖσαι, ἔφυγον* (Σχολ.).

§ 5. *τὰ μὲν... ἐτελεύτησαν*] πρβλ. καὶ 138, 6. Β', 102, 6. Γ', 62, 6. — *ἐς Αἴγυπτον*] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *στρατείαν*.

Κεφ. 111. *Στρατεία Ἀθηναίων εἰς Φάρσαλον. Σικυῶνα καὶ Οἰνιάδας.*

§ 1. *υἱὸς*] ὀβελίζει τοῦτο ὁ Κόβητος. — *τοῦ Θεσσαλῶν βασιλέως*] ἐπειδὴ ἡ Θεσσαλία δὲν ὑπέκειτο μόνον ἑνὶ βασιλεῖ (πρβ. Β', 22, 3. Δ', 78), ὀρθότερον θὰ ἦτο τὸ «*τοῦ Θεσσαλῶν ταγοῦ*» (πρβλ. Πολυδ. Α', 128), πρβλ. καὶ Ξεν. Ἑλλ. Ϛ', α', 8. 18, παρ' ᾧ καὶ ῥῆμα *ταγεύω* (Ϛ', α', 19). καὶ καλεῖται ὁ *Ἐχεκρατίδης* τῷ ὄντι *Θεσσαλίας ἀρχὸς* (Ἀνακρ. Ἀποσπ. 103), ἀλλ' ὅμως καὶ οἱ Ἀλευάδαι, εἰ καὶ δὲν ἦσαν ἁπάσης τῆς Θεσσαλίας βασιλεῖς, καλοῦνται «*Θεσσαλίης βασιλέες*» (Ἡρόδ. Ζ', 6). Διὰ ταῦτα καὶ ἡ τοῦ Κλασσηνίου εἰκασία «*Φαρσαλίων*» ἀντὶ τοῦ «*Θεσσαλῶν*» εἶναι οὐχὶ ὀρθή. — *φεύγων*] = πεφευγώς, φυγὰς ὤν. — *κατάγειν*] τὸ μὲν ἐνεργ. λέγεται *κατάγω φυγάδα, καθίημι φυγάδα* (Ξεν. Ἑλλ Β', 6', 20) καὶ *κάθοδον ποιῶ φυγάδι* (Θουκ. Η', 76, 7), περὶ δὲ τοῦ καταβαίνοντος ἐκ τῆς ἐξορίας εἰς πατρίδα τὸ *κατιέναι* καὶ *κάθοδον ποιεῖσθαι* (Ἰσοκρ. 9, 28), τοῦτον δὲ ἡ πατρὶς *καταδέχεται* (Ἀνδοκ. 1, 66. 3, 31). — *ὄντας ξυμμάχους*] πρβλ. Α', 108, 3. — *ἐστράτευσαν*] τῷ 454 π. Χ. (πρβλ. Διόδωρ. ΙΑ', 83, 3 καὶ Ἀριστείδ. Λ', σ. 386). — *τῆς Θεσσαλίας*] γενικὴ διαιρετική (πρβλ. Α', 100, 3). — *ὅσα μὴ προϊόντες πολὺ*] = *ὅσα κρατεῖν ἐδύναντο μὴ προϊόντες πολὺ ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου* ἢ κατὰ Κρυγῆρον = *ὅσα κρατεῖν ἂν μὴ προϊόντες*, πρβλ. καὶ «*φυλάσσειν δὲ καὶ τὴν νῆσον Ἀθηναίους μηδὲν ἧσσον, ὅσα μὴ ἀποβαίνοντες*» (Δ', 16, 1) καὶ «*εἰργάσθαι θ' ὅσον.. μὴ χειρὶ καίνων*» (Σοφ. Οἰδ. Τ. 347), τὸ δὲ *ὅσα ἐπιρρ.* = ὅσον. — *ἐκ τῶν ὅπλων*] = ἐκ τοῦ στρατοπέδου (πρβ. Γ', 1. 1. Ϛ', 64, 3), πρβλ. «*ἔτυχον ἐν πε-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

(οἱ γὰρ ἱππῆς τῶν Θεσσαλῶν εἶργον), τὴν δὲ πόλιν οὐχ εἷλον, οὐδ' ἄλλο προυχώρει αὐτοῖς οὐδὲν ὧν ἕνεκα ἐστράτευσαν, ἀλλ' ἀπεχώρησαν πάλιν Ὀρέστην ἔχοντες ἄπρακτοι. Μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλῷ ὕστερον χίλιοι Ἀθηναίων ἐπὶ τὰς ναῦς τὰς ἐν Πηγαῖς ἐπιβάντες (εἶχον δ' αὐτοὶ τὰς Πηγάς) παρέπλευσαν ἐς Σικυῶνα Περικλέους τοῦ Ξανθίππου στρατηγοῦντος, καὶ ἀποβάντες Σικυωνίων τοὺς προσμίξαντας μάχῃ ἐκράτησαν. Καὶ εὐθὺς παραλαβόντες Ἀχαιοὺς καὶ διαπλεύσαντες πέραν, τῆς Ἀκαρνανίας ἐς Οἰνιάδας ἐστράτευσαν καὶ ἐπολιόρκουν, οὐ μέντοι εἷλόν γε, ἀλλ' ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου.

112. Ὕστερον δὲ διαλιπόντων ἐτῶν τριῶν σπονδαὶ γίγνονται Πελοποννησίοις καὶ Ἀθηναίοις πεντέτεις. Καὶ Ἑλληνικοῦ μὲν πολέμου ἔσχον οἱ Ἀθη-

ριπάτῳ ὄντες πρὸ τῶν ὅπλων Πρόξενος καὶ Ξενοφῶν» (Ξεν. Ἀν. Β', δ', 15 κτλ). —*προυχώρει*] πρβλ. Α', 109, 3. — *ἄπρακτοι*] μετ' ἐνεργ. σημασίας=οὐδὲν πράξαντες, συναπτέον δὲ τῷ «ἀπεχώρησαν».

§ 2. *Μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλῷ ὕστερον*] κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 454 π. Χ., πρβλ. Πλουτ. Περικλ. ΙΘ'. Διόδωρ. ΙΑ', 88, 1-3. Ὁ δὲ Ἰουστῖνος μιγνύει πλεῖστα (Γ', 6, 12-13). — *ἐπὶ τὰς ναῦς*] ὁ μὲν Πλούταρχος λέγει ταύτας 100, ὁ δὲ Διόδωρος 50. — *εἶχον.. τὰς Πηγὰς*] ὅρα Δ', 103, 4. — *Περικλέους τοῦ Ξανθίππου*] τὸ πρῶτον ἤδη ὁ Θουκ. ὀνομάζει τὸν Περικλέα μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ κατὰ τὴν παρ' Ἕλλησι συνήθειαν, ταύτην δὲ τὴν προσλήκην ἀλλαχοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παραλείπει. —*τοὺς προσμίξαντας*] =συμπλακέντας (πρβλ. Β', 39, 3. Δ', 85, 7. 126, 5). —*ἐκράτησαν*] ἐν τῇ Νεμέᾳ, ὡς διηγεῖται ὁ Πλουταρχος, ὁ δὲ Διόδωρος προστίθησιν ἄλλα τινά.

§ 3. *παραλαβόντες*] ὅηλ *εἰς τὴν στρατείαν συμμάχους ὄντας* (πρβλ. § 1. Ε', 52, 2. Ζ', 57, 8). — *διαπλεύσαντες πέραν*] =*ἐπὶ τὴν ἀντιπέραν ἤπειρον κομισθέντας τῷ στόλῳ* (Πλούτ. Περικλ. ΙΘ'), πρβλ. «*ἐκ θάσου διαβαλόντες πέρην*» (Ἡροδ. Ϛ', 44, 1). —*τῆς Ἀκαρνανίας*] γενικὴ διαιρετική —*ἐς Οἰνιάδας*] οἱ *Οἰνιάδαι* εἶναι καὶ ἡ πόλις, ἥτις κεῖται παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀχελῴου περιλιμνάζοντος αὐτὴν ἐν χειμῶνι καὶ ἔχει καταντικρὺ τὰς Ἐχινάδας (Β', 102, 2-3 καὶ Πολύβ. Δ', 65), καὶ οἱ κάτοικοι (πρβλ. Β', 102, 2. Γ', 94, 1. Δ', 77, 2). πρβλ. καὶ *Δερτῖναι, Θούριοι, Δελφοὶ* κτλ. (ὅρα Λοβεκ. Παραλ. σ. 304). «*Οἰνιάδας Ἀκαρνάνων γῆν τε ἔχοντας ἀγαθὴν καὶ Ἀθηναίοις διαφόρους τὸν πάντα ὄντας χρόνον*» (Παυσαν. Δ', κε', 1). —*ἐπ' οἴκου*] πρβλ. Α', 30, 2.

Κεφ. 112. *Σπονδαὶ πενταετεῖς μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων. Στρατεία εἰς Κύπρον καὶ Λίγυπτον. Ἱερὸς πόλεμος.*

§ 1. *διαλιπόντων*] ἀμεταβ. =μεσολαβησάντων, ἐν τῷ μεταξὺ ὑπαρξάντων, παρελθόντων, *παραδραμόντων* (Σχολ.), πρβλ. Γ', 74, 1. —*ἐτῶν τριῶν*] ἐν τῷ διαλείμματι τῷ τριετεῖ ὁ Περικλῆς ἔπεμψε κληρούχους εἰς τὴν Χερσόνησον τῷ 457 π. Χ. κατὰ Διόδωρ ΙΑ', 88. Πρβλ. Πλούτ. Περικλ. ΙΑ'. ΙΘ'. Παυσαν. Α', κζ', 6. — *σπονδαὶ.. πενταέτεις*] αὗται ἐγένοντο τῷ 451 π. Χ., λέγεται δὲ ὅτι ἐγένοντο διὰ τοῦ Κίμωνος ἀνακληθέντος ἐκ τῆς ἐξορίας ἐπὶ τούτῳ (Ἀνδοκ. 3, 3. Αἰσχίν. 2, 172. Nep. Cim. 3, 3).

§ 2. *ἔσχον*] =*ἐπέσχον*] (Σχολ.), ὅπερ σημαίνει διακοπὴν ἐπί τινα χρόνον, ἀλλ' οὐχὶ ἐντελῆ ἀποχήν. Κεῖται δὲ ἀμεταβάτως. Ὁ δ' Ἐρουερδὴν νομίζει ὅτι ἴσως γραπτέον «*ἐπέσχον*», ὡς ὁ Σχολ. ἑρμηνεύει, πρβλ. Η', 31, 1. *Ἑλληνικὸς δὲ πόλεμος* εἶναι ὁ πόλεμος Ἀθηναίων πρὸς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ναῖοι, ἐς δὲ Κύπρον ἐστρατεύοντο ναυσὶ διακοσίαις αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων Κίμωνος στρατηγοῦντος. Καὶ ἑξήκοντα μὲν νῆες ἐς Αἴγυπτον ἀπ' αὐτῶν 3
ἔπλευσαν, Ἀμυρταίου μεταπέμποντος τοῦ ἐν τοῖς ἕλεσι βασιλέως, αἱ δὲ ἄλλαι
Κίτιον ἐπολιόρκουν. Κίμωνος δὲ ἀποθανόντος καὶ λιμοῦ γενομένου ἀπεχώρησαν 4
ἀπὸ Κιτίου· καὶ πλεύσαντες ὑπὲρ Σαλαμῖνος τῆς ἐν Κύπρῳ Φοινίξι καὶ Κίλιξιν ἐναυμάχησαν καὶ ἐπεζομάχησαν ἅμα, καὶ νικήσαντες ἀμφότερα ἀπεχώρησαν
ἐπ' οἴκου καὶ αἱ ἐξ Αἰγύπτου νῆες, πάλιν [αἱ] ἐλθοῦσαι, μετ' αὐτῶν· Λακεδαι- 5
μόνιοι δὲ μετὰ ταῦτα τὸν ἱερὸν καλούμενον πόλεμον ἐστράτευσαν, καὶ κρατήσαντες τοῦ ἐν Δελφοῖς ἱεροῦ παρέδοσαν Δελφοῖς· καὶ αὖθις ὕστερον Ἀθηναῖοι

Ἕλληνας.—*ἐς Κύπρον ἐστρατεύοντο*] τῷ 449 π. Χ. ὅρα Διόδ. ΙΒ', 3. Πλούτ. Κίμ. Η'. Ἰσοκρ. 8, 86. Αἰλιαν. Ποικ. Ἱστ. Ε', 10. Nep. Cim. 3, 4.

§ 3. *ἀπ' αὐτῶν*] ὀηλ. τῶν διακοσίων, περὶ δὲ τῆς ἀπὸ ἴδε 49,6. 110,1.—*Ἀμυρταίου*] ὅρα 110, 2. —*μεταπέμποντος*] μεταχειρίζεται τὸ ἐνεργητ. ἀντὶ τοῦ μέσου (πρβλ. καὶ Ἀριστοφ. Σφ. 678) καὶ θ μὲν φορὰς μεταχειρίζεται τὸ ἐνεργ. ἀντὶ τοῦ μέσου (Δ', 30,3. Ϛ', 52, 1. 74,2. 88,9. Ζ', 8,1. 15,1. 42,3. 80,5), 12 δὲ φορὰς τὸ μέσον καὶ ἅπαξ τὸ παθητ. (Α', 128, 3). —*τοῦ ἐν τοῖς ἕλεσι βασιλέως*] ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας ὁ Ἐρουερδὴν ὡς ἐπαναληφθείσας ἐκ τοῦ Α', 110,2.—*Κίτιον*] *Κίτιον πόλις Κύπρου, ὅθεν ἦν Ζήνων ὁ Κιτιεύς, ὁ φιλόσοφος* (Σχολ.), πρβλ. καὶ Στράβ. ΙΔ', σ. 682.

§ 4. *Κίμωνος ἀποθανόντος*] τῷ 449 π. Χ. «*ἀπέθανε δέ, ὡς οἱ πλεῖστοι λέγουσι, νοσήσας, ἔνιοι δέ φασιν ἐκ τραύματος*» (Πλούτ. Κίμ. Ιθ'), ὁ δὲ Σχολ. «*αὐτομάτῳ θανάτῳ*» ὁ δὲ Νέπως ἐξ ἀσθενείας νομίζει ὅτι ἀπέθανεν ἐν τῇ πόλει Κιτίῳ (Cim. 3, 4), ὁ δὲ Διόδωρος πλάσσει πολλά.—*ὑπὲρ Σαλαμῖνος*] ὑπεράνω (εἰς τὰ ἀνοικτὰ τῆς θαλάσσης), πρβλ. «*ναυμαχήσαντες ὑπὲρ τοῦ λιμένος*» (Η', 95,5) καὶ «*ἀποσαλεύσας ὑπὲρ τοῦ στρατοπέδου*» (Α', 137,2).—*Σαλαμῖνος*] πόλεως κειμένης ἐν μέσῳ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας, ὅπου Τεῦκρος προσωρμίσθη πρῶτον ὁ κτίσας Σαλαμῖνα ἐκβληθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς Τελαμῶνος (Στράβ. ΙΔ', σ. 682. Horat. Od. 1, 7, 29. Tacit. Ann. III, 62).—*ἐναυμάχησαν καὶ ἐπεζομάχησαν*] ἀμφοτέρας τὰς μάχας δέχεται ὁ Διόδωρος (ΙΒ', 3), ὁ δὲ Πλούταρχος μόνον ναυμαχίαν (Κίμ. Η'). —*ἀμφότερα*] ὅρα Α', 100. 1. —*πάλιν [αἱ] ἐλθοῦσαι*] οὕτω τὰ χειρόγρ. πλὴν τοῦ Λαυρεντ. κώδικος ἔχοντος «*πάλιν διελθοῦσαι*», καὶ τὸ μὲν ἄρθρον ὠθέλισεν ὁ Κλασσήνιος, ὁ δὲ Κράζετος γράφει «*πάλιν ἀπελθοῦσαι*», παραβάλλων πρὸς τὸ «*πάλιν ἀπῆλθον ἐπ' οἶκον*» (Α', 108, 2).—*μετ' αὐτῶν*] ὀηλ. *ἀπεχώρησαν ἐπ' οἶκου*».

§ 5. *τὸν ἱερὸν πόλεμον*] συμβάντα τῷ 448 π. Χ. ὅρα περὶ αὐτοῦ Πλουτ. Περικλ. ΚΑ'. Σχολ. Ἀριστοφ. Ὄρν. 1, 557. Πρισκιαν. XVIII, 26. *Ἱερὸς ἐκλήθη ὅτι ὑπὲρ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἱεροῦ ἐγένετο* (Σχολ.). Εἶναι δὲ σύστοιχον ἀντικ. τοῦ *ἐστράτευσαν* (πρβλ. καὶ Ἀππιαν. Η', 2. Διόδωρ. Ιθ', 81,5) καὶ «militabitur bellum» (Horat. Epod. 1, 23).—*ἐν Δελφοῖς . . . . Δελφοῖς*] «*Δελφοὶ ὁμωνύμως ἡ πόλις καὶ οἱ ἄνδρες, ὡς Λεοντῖνοι*» (Σχολ.) καὶ «*ἀπέστησαν Δελφοὺς ἀπὸ τοῦ κοινοῦ συστήματος τῶν Φωκέων Λακεδαιμόνιοι καὶ ἐπέτρεψαν καθ' αὑτοὺς πολιτεύεσθαι*» (Στράβ. Θ', σ. 423).—*ὕστερον*] τρία ἔτη μετὰ ταῦτα (ἤτοι τῷ 445) κατὰ Φιλόχορον (παρὰ τῷ Σχολ. Ἀριστοφ. Ὄρν. 556).—*αὐτῶν*] ὀηλ. *Λακεδαιμονίων*.—*κρατήσαντες*] ὀηλ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀποχωρησάντων αὐτῶν στρατεύσαντες καὶ κρατήσαντες παρέδοσαν Φωκεῦσιν.

113. Καὶ χρόνου ἐγγενομένου μετὰ ταῦτα Ἀθηναῖοι Βοιωτῶν τῶν φευγόντων ἐχόντων Ὀρχομενὸν καὶ Χαιρώνειαν καὶ ἄλλ' ἄττα χωρία τῆς Βοιωτίας, ἐστράτευσαν ἑαυτῶν μὲν χιλίοις ὁπλίταις, τῶν δὲ ξυμμάχων ὡς ἑκάστοις ἐπὶ τὰ χωρία ταῦτα, πολέμια ὄντα, Τολμίδου τοῦ Τολμαίου στρατηγοῦντος· καὶ Χαιρώνειαν ἑλόντες ἀπεχώρουν φυλακὴν καταστήσαντες. Πορευομένοις δὲ αὐτοῖς ἐν Κορωνείᾳ ἐπιτίθενται οἵ τε ἐκ τῆς Ὀρχομενοῦ φυγάδες Βοιωτῶν καὶ Λοκροὶ μετ' αὐτῶν καὶ Εὐβοέων φυγάδες καὶ ὅσοι τῆς αὐτῆς γνώμης ἦσαν· καὶ μάχῃ κρατήσαντες τοὺς μὲν διέφθειραν τῶν Ἀθηναίων, τοὺς δὲ ζῶντας ἔλαβον. Καὶ τὴν Βοιωτίαν ἐξέλιπον Ἀθηναῖοι πᾶσαν, σπονδὰς ποιησάμενοι

τοῦ ἐν Δελφοῖς ἱεροῦ.—*παρέδοσαν Φωκεῦσιν*] ἀλλὰ μετὰ ταῦτα πάλιν ἀνέλαβον αὐτὸ οἱ Δελφοὶ (πρβλ. Α', 118, 3. 121, 2. Ε', 18, 2).

Κεφ. 113. *Ἅττα τῶν Ἀθηναίων ἐν τῇ Κορωνείᾳ.*

§. 1. *χρόνου ἐγγενομένου μετὰ ταῦτα*] =μετὰ ταῦτα χρόνου ἐγγενομένου (Ἰακώβσιος), πρβλ. Α', 114, 1. 118, 1, κατὰ δὲ Κρυγῆρον τὸ *μετὰ ταῦτα* συναπτέον τῷ *ἐγγενομένου* (=παρεμπεσόντος, πρβλ. Δ', 111, 2. Η', 9, 2).—*Βοιωτῶν τῶν φευγόντων*] *τινὲς γὰρ Βοιωτῶν μὴ θέλοντες ὑπακούειν τοῖς Ἀθηναίοις κατέλαβον ταῦτα τὰ χωρία ταχέως* (Σχολ.) μετὰ τὴν ἐν Οἰνοφύτοις μάχην. Ἦσαν δ' οὗτοι ἀριστοκρατικοὶ Βοιωτοὶ ἐξορισθέντες ὑπὸ τῶν δημοκρατικῶν (Ἀριστ. Πολ. Β', 6).—*Ὀρχομενόν*] θηλυκῶς παρὰ Θουκυδίδῃ (§ 2), ἀρσενικῶς δὲ παρὰ Δημοσθένει (5, 22), ἀλλὰ καὶ παρὰ Θουκυδίδῃ (Γ', 87, 4 καὶ Δ', 76, 3). ἦν δὲ πόλις τῆς Βοιωτίας καὶ ἐκαλεῖτο πρότερον *Ὀρχομενὸς ὁ Μινύειος* (Ἰλ. Β', 511. Θουκ. Δ', 76, 3), ὕστερον δὲ *Βοιώτιος* (Θουκυδ. Δ', 76, 3), πρβλ. καὶ Στράβ. Θ', 416. νῦν δὲ *Σκριπού*.—*Χαιρώνειαν*] ἥτις πρότερον ἐκαλεῖτο *Ἄρνη* (Παυσαν. Θ', μ', 5), ὠνομάσθη δὲ οὕτως ἀπό τινος *Χαίρωνος*, οὐχὶ διότι ἵδρυσε πρῶτος αὐτήν (Στεφ. Βυζ.), ἀλλὰ διότι μετέβαλεν ἀπὸ νοσώδους εἰς ὑγιεινήν (Πλουταρχ. Πολυπρ. 1), νῦν δὲ *Κάπραινα*.—*ἐστράτευσαν*] τῷ 446 π. Χ. πρβλ. Διόδωρ. ΙΒ', ς', 2. Πλουτ. Περικλ. Η'.—*χιλίοις*] πρβλ. Ξενοφ. Ἀπομ. Γ', ε', 4. Πλουτ. Περικλ. Η'.—*τῶν ξυμμάχων ὡς ἑκάστοις*]=*ὡς ἑκάστοις συνέβη στρατεῦσαι.*—*Τολμίδου*] ὅρα Α', 108, 5.—*καταστήσαντες*] ὁ δ' Ἐρουερδὴν καὶ ὁ Μεινέκιος γράφουσιν «*ἐγκαταστήσαντες*», πρβλ. καὶ «*φρουρὰν ἐγκαταλιπόντες ἀνεχώρησαν*» (Α', 115, 3). ἀλλὰ κατὰ Πόππον εὐκόλως δύναται νὰ ἐννοηθῇ τὸ «*ἐκεῖ*» (πρβλ. Γ', 45, 2).

§ 2. «*Ἐν Κορωνείᾳ*] ἐν *Ἀλιαρτίᾳ* (Παυσ. Δ', κζ', 6), ἐν *Λεβαδείᾳ* (Ξεν. Ἀπομ. Γ', ε', 4), μετὰ δὲ τοῦ Θουκυδίδου συμφωνεῖ ὁ Ἰσοκράτης (16, 28), ὁ Πλάτων (Ἀλκ. σ. 112, γ). Διόδωρος (ΙΒ', 6, 2) καὶ Πλούταρχος (Περικ. Η'). *Ἡ δὲ Κορώνεια ἐγγὺς ταῦ Ἑλικῶνός ἐστιν ἐφ' ὑψους ἱδρυμένη* (Στράβ. Θ', σ. 411) καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς Κωπαΐδος λίμνης, ἴσως παρὰ τὸ νῦν *Καμάρι*.—*Λοκροὶ*] *Λοκροὶ οἱ Ὀπούντιοι* (Σχολ.), πρβλ. 108, 3.—*ὅσοι τῆς αὐτῆς γνώμης ἦσαν*] εἶχον τὸ αὐτὸ πολιτικὸν φρόνημα, ἦσαν ἀριστοκρατικοί.—*διέφθειραν*] ἐν οἷς καὶ τὸν Τολμίδην (Διόδωρ. ΙΒ', 6, 2. Περικλ. Η'. Παυσ. Α', κζ', 6).—*ζῶντας ἔλαβον*]=ἐζώγρησαν.

§ 3. *πᾶσαν*] πλὴν τῶν Πλαταιῶν, αἵτινες καὶ μετὰ ταῦτα συνεμάχουν Ἀθηναίοις.—*ἐφ' ᾧ*] ὅρα Α', 103, 1.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐφ' ᾧ τοὺς ἄνδρας κομιοῦνται. Καὶ οἱ φεύγοντες Βοιωτῶν κατελθόντες** καὶ οἱ 4
ἄλλοι πάντες αὐτόνομοι πάλιν ἐγένοντο.

114. Μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλῷ ὕστερον Εὔβοια ἀπέστη ἀπὸ Ἀθηναίων. 1
Καὶ ἐς αὐτὴν διαβεβηκότος ἤδη Περικλέους στρατιᾷ Ἀθηναίων, ἠγγέλθη αὐτῷ
ὅτι Μέγαρα ἀφέστηκε καὶ Πελοποννήσιοι μέλλουσιν ἐσβάλλειν ἐς τὴν Ἀττικὴν
καὶ οἱ φρουροὶ Ἀθηναίων διεφθαρμένοι εἰσὶν ὑπὸ Μεγαρέων, πλὴν ὅσοι ἐς Νί-
σαιαν ἀπέφυγον· ἐπαγαγόμενοι δὲ Κορινθίους καὶ Σικυωνίους καὶ Ἐπιδαυρίους
ἀπέστησαν οἱ Μεγαρῆς. Ὁ δὲ Περικλῆς πάλιν κατὰ τάχος ἐκόμιζε τὴν στρα-
τιὰν ἐκ τῆς Εὐβοίας. Καὶ μετὰ τοῦτο οἱ Πελοποννήσιοι τῆς Ἀττικῆς ἐς Ἐ- 2
λευσῖνα καὶ Θριῶζε ἐσβαλόντες ἐδῄωσαν Πλειστοάνακτος τοῦ Παυσανίου βα-
σιλέως Λακεδαιμονίων ἡγουμένου, κἀς τὸ πλέον οὐκέτι προελθόντες ἀπεχώρη-
σαν ἐπ' οἴκου. Καὶ Ἀθηναῖοι πάλιν ἐς Εὔβοιαν διαβάντες Περικλέους στρα- 3

§ 4. *κατελθόντες*] μετ' αὐτὸ φαίνεται ὅτι ἐξέπεσον λέξεις τινές, «*πάλιν ἐπολίτευον*» (Κλασσήνιος), «*ἐλευθέραν τὴν πατρίδα ἀνέλαβον*» (Πόππος). — *οἱ ἄλλοι πάντες*] οἱ Λοκροί, οἱ Φωκεῖς καὶ πάντες οἱ ἄλλοι οἱ ἐν κεφ. 108 μνημονευόμενοι ὡς ὑποταχθέντες ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων.

Κεφ. 114. *Ἡ Εὔβοια καὶ τὰ Μέγαρα ἀφίστανται Ἀθηναίων καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι εἰσβάλλουσιν εἰς Ἀττικήν. Ἡ Εὔβοια ὑπατάσσεται στρατηγοῦντος τοῦ Περικλέους.*

§ 1. *Μετὰ δὲ ταῦτα*] ὅηλ. τῷ 446 π. Χ.—*Εὔβοια ἀπέστη*] πρβλ. Διόδωρ. ΙΒ, 7. Πλούτ. Περικλ. ΚΒ' κ. ἑ.—*διαβεβηκότος Περικλέους.. ἠγγέλθη αὐτῷ*] πολλάκις τίθεται γενικὴ ἀπόλυτος ἀντὶ δοτικῆς (ὅρα Ἀσωπ. Π. Β', 476, § 81. Γραμμ. Κυνηγήρ. § 494, c).—*στρατιᾷ*] = σὺν στρατιᾷ. —*αὐτῷ*] τῷ *Περικλεῖ δηλονότι* (Σχολ.). — *ἀφέστηκε*] τῶν *Ἀθηναίων δηλονότι* (Σχολ.).—*ἐς Νίσαιαν*] ὅρα Α', 103, 4.—*ἐπαγαγόμενοι δὲ*] ἡ μετοχὴ οὕτω κειμένη λαμβάνει τὴν ἔννοιαν κυρίου ῥήματος = *πρὶν δὲ ἀποστῆναι, ἐπηγάγοντο Κορινθίους*, περὶ δὲ τοῦ μέσ. *ἐπάγομαί τινα* ὅρα Α', 3, 2. — *πάλιν . . ἐκόμιζε*] = ἐπανήγαγε (πρβλ. Α', 109, 3). ὁ δὲ παρατατ. διὰ τὴν διάρκειαν τῆς πράξεως.

§ 2. *μετὰ τοῦτο*] = μετὰ τὴν ἀπόστασιν τῶν Μεγαρέων, ἣν οἱ Πελοποννήσιοι προσεδόκων, καὶ οὐχὶ μετὰ τὸ *πάλιν κομίζειν τὴν στρατιάν*.—*τῆς Ἀττικῆς*] γενικὴ διαιρετική (πρβλ. 100, 3).—*Θριῶζε*] = *εἰς τὸ Θριάσιον πεδίον, ὡς Ἀθήναζε* (Σχολ.), πρβλ. καὶ (Θριὼ) *Θριῶθεν*, ὡς *(Πυθὼ) Πυθῶθεν, Κριῶθεν* (ὅρα Ἡρῳδιαν. Τ. Α', σ. 499—501), ἀλλὰ *Θριᾶσιν, Θρία* ἢ *Θριὼ* ἦν ὄνομα δήμου τῆς Ἀττικῆς κειμένου παρὰ τὸν κόλπον τῆς Ἐλευσῖνος καὶ ἐγγὺς τῆς πόλεως ταύτης.—*ἐδῄωσαν*] ὅηλ. τὴν Ἐλευσῖνα καὶ τὸ Θριάσιον πεδίον (πρβλ. Α', 5.1), ὁ δὲ Κλασσήνιος ἄνευ λόγου ἰσχυροῦ ὑποπτεύει τὸ ῥῆμα.—*τοῦ Παυσανίου βασιλέως*] πρβλ. σημ. Α', 107, 2.—*κἀς τὸ πλέον*] = καὶ ἐς τὸ πλέον, κατὰ διόρθωσιν Ἐρουερδήνος, πρβλ. *ἐς τὸ πλέον οὐκέτι προελθών*» (Β', 21, 1) καὶ «*ἐς τὸ πλεῖον οὐκέτ' ἐπηκολούθουν*» (Δ', 128, 2) = καὶ περαιτέρω. Περὶ δὲ τῆς αἰτίας τῆς μὴ περαιτέρω προχωρήσεως ὅρα Β', 21, 1. Ε', 16, 1. Πλούτ. Περικλ. ΚΒ'.

§ 3. *κατεστρέψαντο*] πρβλ. «*Περικλέους στρατηγοῦντος κατεστρέψασθαι πᾶσάν φησι Φιλόχορος καὶ τὴν μὲν ἄλλην ἐπὶ ὁμολογίᾳ κατασταθῆναι, Ἑστιαίας δὲ ἐξοικίσαντας αὐτοὺς Ἀθηναίους τὴν γῆν σχεῖν*» (Σχολ. Ἀριστοφ. Νεφ. 213).—*ὁμο-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τηγοῦντος κατεστρέψαντο πᾶσαν, καὶ τὴν μὲν ἄλλην ὁμολογίᾳ κατεστήσαντο, Ἑστιαιᾶς δὲ ἐξοικίσαντες αὐτοὶ τὴν γῆν ἔσχον.

115. Ἀναχωρήσαντες δὲ ἀπὸ Εὐβοίας οὐ πολλῷ ὕστερον σπονδὰς ἐποιήσαντο πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους τριακοντούτεις, ἀποδόντες Νίσαιαν καὶ Πηγὰς καὶ Τροιζῆνα καὶ Ἀχαίαν· ταῦτα γὰρ εἶχον Ἀθηναῖοι Πελοποννησίων.

Ἔκτῳ δὲ ἔτει Σαμίοις καὶ Μιλησίοις πόλεμος ἐγένετο περὶ Πριήνης· καὶ οἱ Μιλήσιοι ἐλασσούμενοι τῷ πολέμῳ παρ' Ἀθηναίους ἐλθόντες κατεβόων τῶν Σαμίων. Ξυνεπελαμβάνοντο δὲ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς Σάμου ἄνδρες ἰδιῶται νεω-

λογίᾳ κατεστήσαντο] = κατέστησαν ἑαυτοῖς (πρὸς τὸ ἑαυτῶν συμφέρον διηυθέτησαν) διὰ συνθήκης. Πάντα δὲ σχεδὸν τὰ χειρόγραφα μετὰ τοῦ Φιλοχόρου *κατεστήσαντο* ἔχουσιν, ὅπερ στηρίζεται διὰ τοῦ Α', 76, 1. Γ', 18,1. 35,2. Δ', 107,1. Ἡ ἄλλη ἀνάγνωσις «*ὁμολογίᾳ παρεστήσαντο*» (πρβλ. καὶ Α', 29,5) δὲν φαίνεται ἀληθής· διότι τότε ὤφειλε νὰ εἴπῃ «*κατεστρέψαντο πᾶσαν, τὴν μὲν ἄλλην ὁμολογίᾳ, Ἑστιαιᾶς δὲ*» κτλ. Τίνι τρόπῳ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι κατεστήσαντο τὰς Εὐβοϊκὰς πόλεις δεικνύει Ἀττική τις ἐπιγραφὴ περὶ Χαλκιδέων (C. I. A. IV, 27, α').—*Ἑστιαιᾶς*] *Ἑστίαια πόλις Εὐβοίας, ἥτις νῦν Ὠρεὸς καλεῖται* (Σχολ.) πρβλ. Η', 95, 7 παρὰ τὸν ποταμὸν Κάλλαντα (νῦν Ξηριᾶν) καὶ οὐχὶ μακρὰν τοῦ νῦν *Ξηροχωρίου*. — *ἐξοικίσαντες*] πρὸς τῷ Διοδώρῳ καὶ Πλουτάρχῳ ἀναφέρει τοῦτο καὶ ὁ Θεόπομπος παρὰ Στράβωνι (Γ', σ. 445) καὶ Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς (σ. 845) = ἀναστήσαντες, ἐκδιώξαντες (Ϛ',75,2) —*αὐτοὶ ἔσχον*] οἱ Ἀθηναῖοι κατέσχον (κατέλαβον) τὴν γῆν αὐτῶν πέμψαντες δισχιλίους κληρούχους (Στράβ. Γ', σ. 445), ἐκαλοῦντο δὲ οἱ νέοι κάτοικοι *Ἑστιαιῆς* (Ζ',57,2) καὶ *Ὠρῖται*.

Κεφ. 115. *Σπονδαὶ τριακονταετεῖς μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιατῶν καὶ ἀπόστασις Σαμίων.*

§ 1. *σπονδὰς ἐποιήσαντο*] αὗται ἐγένετο τὸ ἔαρ τοῦ 445 π. Χ. (Διόδωρ. ΙΒ', 7. Παυσαν. Ε', κγ', 3). — *τοὺς ξυμμάχους*] *τῶν Λακεδαιμονίων* (Σχολ.).—*ἀποδόντες*] περὶ τῆς μετοχῆς μετὰ τὸ *ὁμολογεῖν, σπονδὰς ποιεῖσθαι ὅρα* σημ. 101, 3. — *Ἀχαΐαν*] ὁ Κρυγῆρος καὶ ὁ Κόβητος γράφουσιν «*Ἀλιᾶς*», οἷς ἠκολούθησε καὶ ὁ Ἑρουερδὴν (πρβλ. Α',105,1), ἀλλ' ἡ φράσις αὕτη εὑρηται καὶ ἐν Δ', 21, 3, ὁ δ' Ἀριστείδης ὁ ῥήτωρ τετράκις ἀναφέρει ταῦτα (Α', σ. 157.169.398. Β', σ. 149). Ἡ δ' *Ἀχαΐα* ἦν ἡ ἐπαρχία ἡ εἰς τὸ βόρειον τῆς Πελοποννήσου, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ Ἀριστείδου (Α', σ. 157) λέγοντος «*πᾶν τὸ Ἀχαϊκόν*», ἢ μέρος αὐτῆς. Εἶχον δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς *Ἀχαιοὺς* συμμάχους (πρβλ. Α' 111, 3).—*Πελοποννησίων*] ἐκ τοῦ *ταῦτα*, πρβλ. *ἃ σφῶν, ἀλλήλων εἶχον*» (Δ', 109,1. Ε',39,2).

§ 2. *ἕκτῳ δὲ ἔτει*] *μετὰ τὰς τριακοντούτεις δηλονότι σπονδὰς* (Σχολ.), ἤτοι τῷ 440 π. Χ. ἐπὶ ἄρχοντος Μορυχίδου (ὅρα Σχολ. Ἀριστοφ. Σφ. 283) καὶ οὐχὶ ἐπὶ ἄρχοντος Τιμοκλέους τῷ 441 π. Χ., ὡς νομίζει ὁ Διόδωρος (ΙΒ', 27). — *περὶ Πριήνης*] *πλησίον γὰρ ἦν τῆς Μιλήτου καὶ ἐζήτουν αὐτὴν ἔχειν οἱ Μιλήσιοι* (Σχολ.)· περὶ τοῦ πολέμου τούτου ὅρα Σχολ. Ἀριστοφ. Σφῆκ. 283. Διόδ. ΙΒ', 27. Πλουτ. Περικλ. ΚΔ'.—*ἐλασσούμενοι*] =ἡττώμενοι.—*κατεβόων*] ὅρα Α', 67, 1. Ε',45,4.—*ξυνεπελαμβάνοντο*]=*ἐβοήθουν τοῖς Μιλησίοις* (Σχολ.), πρβλ. Β', 8, 4= *ἅμα εἶχοντο τοῦ ἔργου*.—*ἄνδρες ἰδιῶται*] πρβλ. «*ἀνδρὸς ἰδιώτου*» (Πλάτων Γοργ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τερίσαι βουλόμενοι [τὴν πολιτείαν]. Πλεύσαντες οὖν Ἀθηναῖοι ἐς Σάμον ναυσὶ 3
τεσσαράκοντα δημοκρατίαν κατέστησαν καὶ ὁμήρους ἔλαβον τῶν Σαμίων πεντήκοντα μὲν παῖδας, ἴσους δὲ ἄνδρας, καὶ κατέθεντο ἐς Λῆμνον καὶ φρουρὰν ἐγκαταλιπόντες ἀνεχώρησαν. Τῶν δὲ Σαμίων ἦσαν γάρ τινες οἳ οὐχ ὑπέμενον, 4
ἀλλ' ἔφυγον ἐς τὴν ἤπειρον, ξυνθέμενοι τῶν ἐν τῇ πόλει τοῖς δυνατωτάτοις
καὶ Πισσούθνῃ τῷ Ὑστάσπου ξυμμαχίαν, ὃς εἶχε Σάρδεις τότε, ἐπικούρους τε
ξυλλέξαντες ἐς ἑπτακοσίους διέβησαν ὑπὸ νύκτα ἐς τὴν Σάμον. Καὶ πρῶτον 5

526,γ'. Πολιτ. 578,γ') καὶ «ἄνδρα στρατηγὸν» (Α', 74, 1), ὁ δὲ Κρυγῆρος ὑποπτεύει τὸ *ἰδιῶται*, ὁ δὲ Ἐρουερδὴν προτιμᾷ νὰ γραφῇ «*ἰδίᾳ*», πρβλ. «*καὶ αὐτῶν Μυτιληναίων ἰδίᾳ ἄνδρες κατὰ στάσιν*» (Γ',2,2). Οὗτοι οἱ ἄνδρες ἦσαν δημοκρατικοὶ θέλοντες τὴν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐπιβολὴν τῆς δημοκρατίας· διότι ἡ Σάμος διῳκεῖτο ἀριστοκρατικῶς.—*τὴν πολιτείαν*] =ἀριστοκρατίαν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ *νεωτερίζειν* εἶναι ἀμετάβατον, δὲν δύναται δὲ καὶ τὸ *πολιτείαν* νὰ εἶναι αἰτιατικὴ τῆς ἀναφορᾶς γραπτέον ἢ «*περὶ τὴν πολιτείαν*» (πρβλ. Πλάτ. Πολιτ. 424,δ') ἢ «*νεοχμῶσαι τὴν πολιτείαν*» κατὰ Μεινέκιον ἢ ὀβελιστέον τὸ «*τὴν πολιτείαν*» κατὰ Ἐρουερδῆνα, ὅπερ ὀρθότερον· διότι καὶ ἐν τῷ λήμματι τοῦ Σχολ. δὲν ὑπάρχει καὶ τὸ *νεωτερίζειν* περὶ μεταβολῆς τῆς πολιτείας κατ' ἐξοχὴν λέγεται (πρβλ. Ε',14,3.34,2) =*θέλοντες καινοτομῆσαι τὴν πολιτείαν δημοκρατίαν ποιήσαντες* (Σχολ.), ἐκ δὲ τῆς ἑρμηνείας ταύτης φαίνεται ὅτι παρεισέδυ καὶ εἰς τὸ κείμενον.

§ 3. *πλεύσαντες οὖν Ἀθηναῖοι*] περὶ τῆς νομιζομένης αἰτίας τοῦ πράγματος ὅρα Πλουτ. Περικλ. ΚΔ' καὶ Ἀρποκρ. καὶ Σουΐδ. ἐν λ. *Ἀσπασία*. — *κατέθεντο ἐς Λῆμνον*] ἡ Λῆμνος ἦν Ἀθηναίων ἀποικία, οἱ δ' Ἀθηναῖοι συνήθιζον ἐν νήσοις νὰ φυλάττωσι τοὺς ὁμήρους καὶ αἰχμαλώτους (Γ',72,1). Τὸ δὲ *κατέθεντο* εἶναι μέσον ὠφελείας=κατέθεσαν ἑαυτοῖς. — *ἐγκαταλιπόντες*] *ἐς τὴν Σάμον* (Σχολ.).

§ 4. *Τῶν δὲ Σαμίων*] καθ' ἕλξιν ἐτέθη εἰς γενικὴν ἐξαρτωμένην ἐκ τοῦ *τινες* ἀντὶ ὀνομαστικῆς=*οἱ δὲ Σάμιοι, ἦσαν γάρ τινες τῶν Σαμίων οἵ* κτλ. ὅρα καὶ Α',72,1. —*οὐχ ὑπέμενον*] *τὴν δημοκρατίαν* (Σχλ.), ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο κεῖται μακράν, ὀρθότερον νὰ ἑρμηνευθῇ κατὰ Κρυγῆρον διὰ τοῦ *ἔμενον ἐκεῖ* (remanebant).—*ξυνθέμενοι*] =*συμφωνήσαντες τοῖς μὴ θέλουσι δημοκρατεῖν* (Σχολ. γράφε *δημοκρατεῖσθαι* ἢ *δημοκρατίαν*).—*τοῖς δυνατωτάτοις*]=αὐτῶν οἵτινες ἐν τῇ πόλει ἦσαν δυνατώτατοι (Η', 21. 63. 3), τοῖς ἀριστοκρατικοῖς τῆς Σάμου.—*Πισσούθνῃ*] τῷ σατράπῃ τῆς Λυδίας (πρβλ. Γ',31,1).—*ξυμμαχίαν*] οἱ ἑρμηνευταὶ νομίζοντες ὅτι ἀναφέρεται μόνον εἰς τὸ «*ξυνθέμενοι Πισσούθνῃ*» καὶ οὐχὶ εἰς τὸ «*ξυνθέμενοι... τοῖς δυνατωτάτοις*» ἑρμηνεύουσι διὰ τοῦ «*συνθέμενοι μετὰ τοῦ Πισσούθνου βοήθειαν, ἣν οὗτος αὐτοῖς ἐκ συμμαχίας παρεῖχεν ἄν*» καὶ παραβάλλουσι πρὸς τὸ «*πορευθέντων εἰς Σάρδεις πρὸς Πισσούθνην περὶ βοηθείας*» (Διόδωρ. ΙΒ',27,3)· διότι τὸ *συντίθεσθαι* δύναται νὰ λέγηται περὶ πράγματος, ὅπερ εἰς τῶν δύο τῷ ἑτέρῳ ὀφείλει νὰ παρέχῃ, πρβλ. «*συντίθεται προδοσίην*» (Ἡρόδ. Η',128), «*συνθέμενος αὐτῷ μισθόν*» (Πλάτ. Γοργ. 520,γ'), ἀλλ' ὁ Κόβητος ὀβελίζει τὴν λέξιν «*ξυμμαχίαν*».—*τότε*] ὡς καὶ τὸ πέμπτον ἔτος τοῦ Πελοπονν. πολέμου (Γ',31, 1), μετὰ ταῦτα δὲ ἀπέστη τοῦ βασιλέως (Η'.5.5).—*ὑπὸ νύκτα*]=ἐν καιρῷ νυκτὸς =*λαθόντες νυκτὸς εἰσῆλθον* (Σχολ.).

§ 5. *τῷ δήμῳ*] *τῶν Σαμίων* (Σχολ.).—*τῶν πλείστων*] αὐτοῦ (τοῦ δήμου), *τῶν*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μὲν τῷ δήμῳ ἐπανέστησαν καὶ ἐκράτησαν τῶν πλείστων, ἔπειτα τοὺς ὁμήρους ἐκκλέψαντες ἐκ Λήμνου τοὺς αὑτῶν ἀπέστησαν, καὶ τοὺς φρουροὺς τοὺς Ἀθηναίων καὶ τοὺς ἄρχοντας οἳ ἦσαν παρὰ σφίσιν ἐξέδοσαν Πισσούθνῃ, ἐπί τε Μίλητον εὐθὺς παρεσκευάζοντο στρατεύειν. Ξυναπέστησαν δὲ αὐτοῖς καὶ Βυζάντιοι.

116. Ἀθηναῖοι δὲ ὡς ἤσθοντο, πλεύσαντες ναυσὶν ἑξήκοντα ἐπὶ Σάμου ταῖς μὲν ἑκκαίδεκα [τῶν νεῶν] οὐκ ἐχρήσαντο (ἔτυχον γὰρ αἱ μὲν ἐπὶ Καρίας ἐς προσκοπὴν τῶν Φοινισσῶν νεῶν οἰχόμεναι, αἱ δ' ἐπὶ Χίου καὶ Λέσβου περιαγγελοῦσαι βοηθεῖν), τεσσαράκοντα δὲ ναυσὶ καὶ τέσσαρσι Περικλέους δεκάτου αὐτοῦ στρατηγοῦντος ἐναυμάχησαν πρὸς Τραγίᾳ τῇ νήσῳ Σαμίων ναυσὶν

δημοτῶν (Σχολ.), ὀλιγώτερον δὲ σαφῶς λέγει ὁ Διόδωρος «*ἐκράτησαν τῆς Σάμου*» (ΙΒ', 27, 3). Ὁ Κρυγῆρος εἰκάζει νὰ γραφῇ «*τῶν πολλῶν*». — *τοὺς ὁμήρους ἐκκλέψαντες*] κατὰ τὸν Λαυρεντ. κώδικα, ᾧ τινι συμφωνεῖ καὶ Διόδωρος (ΙΒ', 27, 3) καὶ Πλούταρχος (Περικλ. ΚΕ'), τῶν ἄλλων χειρογρ. ἐχόντων «*κλέψαντες*». Ὁ Κόβητος προτιμᾷ τὸ «*ἐκκλέψαντες*· διότι τὸ μὲν *κλέπτειν* λέγεται περὶ πραγμάτων = κρύφα ἁρπάζειν (furtim surripere), τὸ δὲ *ἐκκλέπτειν* (πρβλ. Ἡρόδοτ. Β', 115. Ἀριστοφ. Ἀχ. 524. Ἀντιφῶν 5, 38. Πλάτων. Κρίτ. 44, ε') περὶ προσώπων = κρύφα ὑπεξάγειν (clam subducere). — *ἀπέστησαν*] *τῶν Ἀθηναίων δηλονότι* (Σχολ.). — *τοὺς ἄρχοντας*] δηλ. *τῶν Ἀθηναίων*, ἤτοι τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς φρουρᾶς καὶ μᾶλλον τὰς ἀρχὰς τῶν Ἀθηναίων. Ἐκαλοῦντο δὲ οὗτοι *ἐπίσκοποι καὶ φύλακες* (Ἁρποκρατ. ἐν λ. *ἐπίσκοπος* καὶ Θουκ. Δ', 104, 4). — *παρὰ σφίσιν*] = *παρὰ Σαμίοις* (πρβλ. Α', 20, 1). — *στρατεύειν*] *μετ' αὐτοῦ* (Σχολ.). — *ξυναπέστησαν αὐτοῖς*] = σὺν αὐτοῖς (Σαμίοις) ἀπέστησαν.

Κεφ. 116. *Οἱ Σάμιοι πολιορκοῦνται ὑπ' Ἀθηναίων καὶ ἡττῶνται.*

§ 1. *ἐπὶ Σάμου*] πρβ. Α', 30, 2. Ὁμοίως καὶ «*ἐπὶ Καρίας, ἐπὶ Χίου*». — *ταῖς μὲν ἑκκαίδεκα*] ῥηθέντος πρότερον ὅλου τοῦ ἀριθμοῦ τὸ μέρος δύναται νὰ ἐκφέρηται συναρθρως, ὡς μικρὸν ὕστερον καὶ εἴκοσι» (πρβλ. καὶ Η', 39, 3). — *τῶν νεῶν*] τόσον εὐκόλως ἐννοεῖται (πρβλ. Η', 39, 3), ὥστε περιττὸν εἶναι νὰ προστεθῇ καὶ ὀρθῶς προτιμᾷ ὁ Ἑρουερδὴν νὰ ὀβελισθῇ. — *οὐκ ἐχρήσαντο*] *κατὰ τῆς Σάμου* (Σχολ.). — *ἐπὶ Καρίας*] συναπτέον τῷ «*οἰχόμεναι*». — *ἐς προσκοπὴν*] πρὸς τὸ παρατηρῆσαι, ἐξετάσαι = *προσκεψόμεναι τὰς Φοινίσσας ναῦς*· «*ἤκουον γὰρ ὅτι Φοίνικες κατ' αὐτῶν ἔρχονται*» (Σχολ.). — *περιαγγελοῦσαι*] κατ' εἰκασίαν τοῦ Ἑρουερδῆνος ἀντὶ τοῦ *περιαγγέλλουσαι*, ὅπερ ὅμως ὁ Στάλλιος (Quaest. Gramm. σ. 17) διατηρεῖ, ἐνταῦθα δὲ φαίνεταί μοι καλλίων ὁ μέλλων ἀνταποκρινόμενος εἰς τὸ «*ἐς προσκοπὴν*» σκοπὸν σημαῖνον = «*αἱ δ' ἐπὶ Χίου καὶ Λέσβου (ἔτυχον οἰχόμεναι) περιαγγελοῦσαι βοηθεῖν*». Τὸ δὲ περιαγγέλλειν λέγεται ἰδίᾳ ἐπὶ προσκλήσεως συμμάχων (πρβ. Β', 10, 1). — *δεκάτου αὐτοῦ*] μετὰ τῶν 9 ἄλλων συστρατήγων ὑπῆρχε καὶ Σοφοκλῆς ὁ ποιητής (ὅρα Ἀθήν. Γ', σ. 604, δ'. Στράβ. ΙΔ', σ. 638), τοὺς ἓξ δὲ τῶν ἄλλων ὀνομάζει ὁ Σχολ. τοῦ Ἀριστείδου (σ. 182), τοὺς δὲ δύο ἄλλους ἐλλείποντας προσέθηκεν ὁ Οὐϊλαμοβίτζιος ἐκ τοῦ Μαρκιανοῦ κώδικος. — *Τραγίᾳ*] *αὕτη κεῖται πλησίον τῆς Σάμου* (Σχολ.) καὶ παρὰ τὴν Ἰωνίαν (ὅρα Πλουτ. Περικλ. ΚΕ'. Στρβ. ΙΔ', σ. 635. Plin. Hist. Nat. Ε', 37. 135). — *Σαμίων ναυσὶν*] πρότερον τὸ *ναυσὶν* εἶναι ὁστικὴ ὀργανική, ἐνταῦθα δὲ δο-

ἑβδομήκοντα, ὧν ἦσαν αἱ εἴκοσι στρατιώτιδες (ἔτυχον δὲ αἱ πᾶσαι ἀπὸ Μιλήτου πλέουσαι), καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι. Ὕστερον δὲ αὐτοῖς ἐβοήθησαν ἐκ τῶν 2
Ἀθηνῶν νῆες τεσσαράκοντα καὶ Χίων καὶ Λεσβίων πέντε καὶ εἴκοσι, καὶ ἀπο-
βάντες καὶ κρατοῦντες τῷ πεζῷ ἐπολιόρκουν τρισὶ τείχεσι τὴν πόλιν καὶ ἐκ
θαλάσσης ἅμα. Περικλῆς δὲ λαβὼν ἑξήκοντα ναῦς ἀπὸ τῶν ἐφορμουσῶν ᾤχετο 3
κατὰ τάχος ἐπὶ Καύνου καὶ Καρίας, ἐσαγγελθέντων ὅτι Φοινίσσαι νῆες ἐπ'
αὐτοὺς πλέουσιν· ᾤχετο γὰρ καὶ ἐκ τῆς Σάμου πέντε ναυσὶ Στησαγόρας καὶ
ἄλλοι ἐπὶ τὰς Φοινίσσας.

117. Ἐν τούτῳ δὲ οἱ Σάμιοι ἐξαπιναίως ἔκπλουν ποιησάμενοι ἀῤῥάκτῳ 1
τῷ στρατοπέδῳ ἐπιπεσόντες τάς τε προφυλακίδας ναῦς διέῤῥειραν καὶ ναυμα-
χοῦντες τὰς ἀνταναγομένας ἐνίκησαν, καὶ τῆς θαλάσσης τῆς καθ' ἑαυτοὺς ἐκρά-

τικὴ ἀντιπεριποιητικὴ=πρὸς Σαμίων ναῦς (πρβλ. καὶ Δ', 11,2. 129,4. Ζ',50,3).—*στρατιώτιδες*] *στρατιώτας ἄγουσαι, τοὺς μέλλοντας πεζομαχεῖν* (Σχολ.), πρβλ. Ϛ',43. Λύται ἐκαλοῦντο καὶ *ἀπλιταγωγοὶ* (Ϛ',25,2. 31,3 κτλ.), αἱ δὲ *ἱππέας ἄγουσαι ἱπταγωγοὶ* (Ϛ', 43).—*ἀπὸ Μιλήτου*] πρβλ. Α',115,5, εἰς ἣν εἶχον μεταβιβάσῃ στρατόν. — *ἐνίκων Ἀθηναῖοι*] ὁ Ἐρουερδὴν ὀβελίζει τὸ *Ἀθηναῖοι* σχόλιον νομίζων.

§ 2. *τρισὶ τείχεσι*] τὰ τρία ταῦτα τειχίσματα τῶν Ἀθηναίων ἦσαν ὡρισμένα πρὸς τὸ περιζῶσαι τὴν πόλιν ἐκ τριῶν μερῶν τῶν ἀπεχόντων τῆς θαλάσσης, διὸ προστίθεται πρὸς ἀντίθεσιν καὶ τὸ «*καὶ ἐκ θαλάσσης ἅμα*». Ὁρᾶ καὶ Πλουτ. Περικλ. ΚΖ'.

§ 3. *ἀπὸ τῶν ἐφορμουσῶν*] = *τῶν πολιορκουσῶν τὴν Σάμον* (Σχολ.), πρβλ. Α', 112, 3.—*ἐπὶ Καύνου καὶ Καρίας*] συχνότατα συνάπτεται τὸ μέρος μετὰ τοῦ ὅλου διὰ τοῦ *καί*, *τέ*, ἵνα ἰδίᾳ τὸ μέρος ἐξαρθῇ, πρβλ. «*ἀπὸ τοῦ Βουδόρου καὶ τῆς Σαλαμῖνος*» (Γ', 51, 2) καὶ «*οὐ Δαρεῖον οὐδὲ Πέρσας ἐπισείων*» (Πλουτ. Θεμιστ. Α',2), πρβλ. καὶ Α',66. Γ',38,2.109,2. 111,3. Δ',36,1.69,2. Ζ',62,2.83,3. Ὁρᾶ Ἀσωπ. Π. Β', σ. 891, § 100. Κυννήρ. Γραμμ. § 601, 7. Καλεῖται δὲ τοῦτο ὑπὸ τῶν γραμματικῶν σχῆμα *ἐν διὰ δυοῖν*.

Καῦνος δὲ ἦν πόλις τῆς Καρίας πρὸς νότον.—*ἐσαγγελθέντων*] γενικὴ ἀπόλυτ. ἀπροσώπως = ἐσαγγελιῶν γενομένων (ὁρᾶ Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 455,3. Γραμμ. Κυνν. § 486, σημ. 2. Ἀσωπ. Π. Β', σ. 474, § 75,3. Εἰσ. εἰς Σύντ. σ. 598, § 46. Ἀλλ' ὁ Βάδαμος πρωτιμᾷ νὰ γραφῇ «*ἐσαγγελθὲν αὐτῷ ὅτι*». — *ἐπ' αὐτούς*]=*κατ' αὐτῶν, ἐὼν Ἀθηναίων* (Σχολ.), πρβλ. Α', 95, 2.—*Στησαγόρας*] *Στησαγόρας Σάμιος ἦν* (Σχολ.) στρατηγός. — *καὶ ἄλλοι*] = μετ' ἄλλων.—*ἐπὶ τὰς Φοινίσσας*] = πρὸς τὸ προσκαλέσαι τὰς Φοινίσσας ναῦς.

Κεφ. 117. *Μετ' ἄλλας δύο ναυμαχίας ἀλίσκεται ἡ Σάμος.*

§ 1. *Ἐν τούτῳ*] τῷ 440 π. Χ.—*ἔκπλουν ποιησάμενοι*]=ἐκπλεύσαντες, εἶναι χρονικὴ μετοχὴ τοῦ *ἐπιπεσόντες* (πρβλ. Α', 50, 4).—*ἀῤῥάκτῳ τῷ στρατοπέδῳ*]=οὐχὶ ὠχυρωμένῳ σταυρώμασιν (πρβλ. Ϛ', 66,2. Ζ',25,5.38,2). — *τὰς προφυλακίδας ναῦς*]=*τὰς πρὸ τῶν ἄλλων ὁρμούσας* (Σχολ.) καὶ τὴν φυλακὴν ἐχούσας. — *τὰς ἀνταναγομένας*]=τὰς ἐναντίον ἀναπλεούσας, ὁρᾶ περὶ τοῦ *ἀνάγεσθαι* Α', 29,4. Ὁ Ἐρουερδὴν γράφει «*τὰς ἀνταναγομένας*».—*ἐνίκησαν*] ὁρᾶ Πλούταρ. Περικλ. ΚϚ', ὅστις λέγει ὅτι στρατηγὸς τῶν Σαμίων ἦν ὁ Μέλισσος, μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Παρμενίδου (πρβλ. καὶ Πλουτ. Θεμιστοκλ. Β', 3).—*τῆς καθ' ἑαυτούς*] = τῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τησαν ἡμέρας περὶ τέσσαρας καὶ δέκα καὶ ἐσεκομίσαντο καὶ ἐξεκομίσαντο ἃ ἐβούλοντο. Ἐλθόντος δὲ Περικλέους πάλιν ταῖς ναυσὶ κατεκλήσθησαν. Καὶ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ὕστερον προσεβοήθησαν τεσσαράκοντα μὲν αἱ μετὰ Θουκυδίδου καὶ Ἄγνωνος καὶ Φορμίωνος νῆες, εἴκοσι δὲ αἱ μετὰ Τληπολέμου καὶ Ἀντικλέους, ἐκ δὲ Χίου καὶ Λέσβου τριάκοντα. Καὶ ναυμαχίαν μέν τινα βραχεῖαν ἐποιήσαντο οἱ Σάμιοι, ἀδύνατοι δὲ ὄντες ἀντισχεῖν ἐξεπολιορκήθησαν ἐνάτῳ μηνὶ καὶ προσεχώρησαν ὁμολογίᾳ, τεῖχός τε καθελόντες καὶ ὁμήρους δόντες καὶ ναῦς παραδόντες καὶ χρήματα τὰ ἀναλωθέντα κατὰ χρόνους ταξάμενοι ἀποδοῦναι. Ξυνέβησαν δὲ καὶ Βυζάντιοι ὥσπερ καὶ πρότερον ὑπήκοοι εἶναι.

118. Μετὰ ταῦτα δὲ ἤδη γίγνεται οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον τὰ προὶ-

ἀπέναντι ἑαυτῶν, τῆς ἔμπροσθεν.—*ἐκράτησαν*] ἀόριστος σημαίνων διάρκειαν (πρβλ. Α', 13, 6), ἐπίσης κατόπιν τὸ «ἐσεκομίσαντο» καὶ «ἐξεκομίσαντο». — *περὶ τέσσαρας*]—περίπου τέσσαρας.—*ἃ ἐβούλοντο*] δηλ. *ἐσκομίσασθαι καὶ ἐκκομίσασθαι*, οἵτινες ἀόριστοι εἶναι μέσοι ὠφελείας, ὁ δ' Ἐρυθρὸν προτιμᾷ τὸ «ὅσα ἐβούλοντο».

§ 2. *πάλιν ταῖς ναυσὶ*] συναπτέαι αἱ λέξεις τῷ «*κατεκλήσθησαν*» = διὰ τῶν νεῶν, κατὰ θάλασσαν (πρβλ. 116, 2). Τὸ δὲ *ἐλθεῖν* μόνον ἄνευ τοῦ *πάλιν* σημαίνει πολλάκις τὸ *ἐπανελθεῖν* (πρβλ. Α', 136, 1. Δ', 65, 3).—*Θουκυδίδου*] υἱὸς τοῦ Μελησίου ἐκ τοῦ δήμου Ἁλωπεκῆς καὶ σύγχρονος τοῦ Περικλέους (πρβλ. Πλουτάρχ. Περικλ. ΙΑ'), ὅστις ἐξορισθεὶς τῷ 444 π. Χ. ἀνεκλήθη πιθανῶς περὶ τὸ 440.—*Ἄγνωνος καὶ Φορμίωνος*] ὅρα περὶ αὐτῶν Β', 58. 95, 3. Β', 29. 68. 80. 84. 90.—*Τληπολέμου*] οὗτος δὲν εἶναι ἀλλαχόθεν γνωστός.—*Ἀντικλέους*] οὗτος δύναται νὰ εἶναι ὁ αὐτὸς τῷ ἀναφερομένῳ ἐν ἐπιγραφῇ 35, 1 (παρὰ Kirchhof. p. 17). Οἱ στρατηγοὶ οὗτοι ἐπειδὴ δὲν ἀναφέρονται μεταξὺ τῶν ὀνομάτων τῶν 8 στρατηγῶν, οὓς ὁ Σχολ. Ἀριστείδου (σ. 182) μνημονεύει, φαίνεται ὅτι εἶναι 5 στρατηγοὶ ἐκ τῶν ἐν τῷ ἑπομένῳ ἔτει ἐκλεχθέντων.

§ 3. *βραχεῖαν*] ἄνευ σπουδαιότητος (πρβλ. Α', 78, 1. 140, 4-5 κτλ.).—*ἀντισχεῖν*] ὁ Ναβῆρος γράφει «*ἀντίσχειν*».—*ἐξεπολιορκήθησαν*] ὁ Περικλῆς ἐν τῇ πολιορκίᾳ ταύτῃ μετεχειρίσατο καὶ πολεμικὰς μηχανὰς καινὰς τοῦ μηχανικοῦ Ἀρτέμωνος, κριοὺς καὶ χελώνας, κτλ. (ὅρα Διόδωρ. ΙΒ', 28. Πλούταρ. Περικλ. ΚΖ'. Plin. Hist. Nat. VII, 56).—*ἐνάτῳ μηνί*] οὗτος ὁ χρόνος ὑπολογιστέος ἀπὸ τῆς ἐν Τραγίᾳ συναφθείσης μάχης—ἐν τῷ τέλει τοῦ ἐνάτου μηνὸς (τοῦ ἔτους 439 π. Χ.), ἢ κατ' ἄλλους τὸ φθινόπωρον τοῦ 440 — *προσεχώρησαν ὁμολογίᾳ*] *τοῖς Ἀθηναίοις* (Σχολ.), εἶναι δὲ δοτικὴ ὀργανική.—*καθελόντες*] πρβλ. 101, 3. Εἶναι δὲ οἱ ὅροι τῆς ὁμολογίας.—*χρήματα τὰ ἀναλωθέντα*] 200 τάλαντα λέγει ὁ Διόδωρος (ΙΒ', 28, 3), ἅτινα εἶναι ὀλιγώτερα τοῦ δέοντος· διότι 1000 λέγει ὁ Ἰσοκράτης (15, 111), 1200 δὲ ὁ Νέπως (Timoth. 1, 2).—*κατὰ χρόνους*] εἰς προθεσμίας ὡρισμένας. «*οὐδὲ γὰρ εὐπόρουν ἅθροον ἀποτῖσαι τὸ πᾶν*» (Σχολ.). — *ταξάμενοι*] ὅρα Α', 99, 3.—*ὥσπερ καὶ πρότερον*] *ἦσαν* (Σχλ.) πρβλ. Α', 94 — *ξυνέβησαν . . εἶναι*] ἄνευ τοῦ *ὥστε* (πρβλ. καὶ Β[illegible]. Δ', 54, 2).

Κεφ. 118. *Σύνδεσις πρὸς τὰ παρασχόντα ἀφορμὴν τοῦ Πελοπον. πολέμου. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐρωτῶσι τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν.*

§ 1. *οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον*] μόνον μετὰ 3 ἢ 4 ἔτη, διότι τὰ περὶ τὴν Ἐπίδα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρημένα, τά τε Κορκυραϊκὰ καὶ τὰ Ποτειδαιατικὰ καὶ ὅσα πρόφασις τοῦδε τοῦ πολέμου κατέστη. Ταῦτα δὲ ξύμπαντα ὅσα ἔπραξαν οἱ Ἕλληνες πρός τε ἀλλήλους καὶ τὸν βάρβαρον ἐγένετο ἐν ἔτεσι πεντήκοντα μάλιστα [μεταξὺ τῆς Ξέρξου ἀναχωρήσεως καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦδε τοῦ πολέμου] ἐν οἷς Ἀθηναῖοι τήν τε ἀρχὴν ἐκρατεστέραν κατεστήσαντο καὶ αὐτοὶ ἐπὶ μέγα ἐχώρησαν δυνάμεως. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι αἰσθόμενοι οὐτε ἐκώλυον, εἰ μὴ ἐπὶ βραχύ, ἡσύχαζόν τε τὸ πλέον τοῦ χρόνου, ὄντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ μὴ ταχεῖς ἰέναι ἐς τοὺς πολέμους, εἰ μὴ ἀναγκάζοιντο, τὸ δέ τι καὶ πολέμοις οἰκείοις ἐξειργόμενοι, πρὶν δὴ καὶ ἡ δύναμις τῶν Ἀθηναίων σαφῶς ἤρετο καὶ τῆς ξυμμαχίας αὐτῶν ἥπτοντο. Τότε δὴ οὐκέτι ἠρεμοῦντες οὐδὲ ἀνεκτὸν ποιούμενοι, ἀλλὰ πανδημεὶ ἐσβάντες καὶ τοῖς ξυμμάχοις ἅμα ἐπιόντες, ὅπως μὴ ἐπὶ πλέον αὐξηθῇ, τάς τε πόλεις τὰς μὴ ἐθελούσας ἐξεπολέμωσαν καὶ τἄλλα ἐπεκόσμησαν ὅπως ἐκείνοις ἔσται ἐπιτήδεια.

μνον συνέβησαν τῷ 436 π. Χ. (πρβλ. Α', 25, 2. 115, 2).—*τά τε Κορκυραϊκὰ καὶ τὰ Ποτειδαιατικὰ*] ἀπὸ κεφ. 24-65. — *καὶ ὅσα*] κεφ. 67-88.—*πρόφασις*]=αἰτία (ὅρα Α', 23, 6).

§ 2. *Ταῦτα ξύμπαντα*] ἀπὸ κεφ. 89-117. —*πρός τε ἀλλήλους*] τοῦτο σαφέστερον ἐξηνέχθη ἐν 97, 1. — *ἐγένετο*] ἀόριστος διαρκείας δηλωτικὸς (Α', 13, 6).—*πεντήκοντα*] ἀπὸ τοῦ 480—431 π. Χ.=49, διὰ τοῦτο προσέθηκε τὸ *μάλιστα* = περίπου, σχεδὸν (ὅρα Α', 13, 3). τὴν δὲ διήγησιν ταύτην οἱ γραμματικοὶ καλοῦσι «*πεντηκονταετίαν*».—*ἐν οἷς*] *ἔτεσιν* (Σχολ.), ὁ δὲ Κροάζετος «*πράγμασι μᾶλλον ἢ ἔτεσιν* (πρβλ. 89, 1)».—*τὴν ἀρχὴν*] τὴν ἐξωτερικὴν αὐτῶν δύναμιν, τὴν ἡγεμονίαν ἐπὶ τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν λαῶν.—*ἐγκρατεστέραν*] = *ἰσχυροτέραν* (Σχολ.). — *κατεστήσαντο*] = κατέστησαν ἑαυτοῖς.—*αὐτοί*] οἱ Ἀθηναῖοι καθ' ἑαυτοὺς διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως ἀσχέτως πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν ἐπὶ τῶν συμμάχων καὶ ὑπηκόων.—*ἐπὶ μέγα . . δυνάμεως*] = εἰς μέγαν βαθμὸν δυνάμεως (πρβλ. Β', 97, 5), πρβλ. καὶ «*ἐπὶ πλεῖστον ἀφικνεῖσθαι ἀνδραγαθίας*» (Ξεν. Λακ. Πολ. δ', 2). — *αἰσθόμενοι*] ἐνδοτικὴ μετοχή. Ἡμεῖς δὲ προτιμῶμεν νὰ γραφῇ «*αἰσθανόμενοι*». — *ἐπὶ βραχὺ*]=ἐπ' ὀλίγον, παραδείγματα δὲ τούτου τὸ Α', 90. 114. — *ἡσύχαζόν τε*] μετὰ τὸ *οὔτε* ἐτέθη τὸ *τέ*, διότι ἡ πρότασις εἶναι θετική. — *τὸ πλέον τοῦ χρόνου*] ὁ Κρυγῆρος θέλει νὰ γραφῇ «*τὸν πλέονα τοῦ χρόνου*», ὡς «*τοῦ χρόνου τὸν πλεῖστον*» (Α', 30, 3), πρβλ. ὅμως «*καὶ τῆς στρατιᾶς τὸ πλέον*» (Γ', 35, 2) καὶ «*τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας*» (Ξεν. Παιδ. Α', 6', 6).—*ὄντες*] αἰτιολ. μετοχή.—*μὴ ταχεῖς*] μετ' αἰτιολογικὴν μετοχὴν σπανίως τίθεται τὸ *μή* (ὡς 77, 3. Δημ. 39, 35) παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς συγγραφεῦσιν. Ὁ Κρυγῆρος νομίζει ὅτι ἐτέθη τὸ *μὴ* τῇ ἐπιδράσει τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὁ δὲ Κλασσήνιος νομίζει ὅτι διὰ τοῦ *μὴ* γίνεται ἡ ἀπάρνησις σφοδροτέρα, ταῦτα δ' ἀμφότερα ἀπορρίπτει ὁ Πόππος, ὁ δὲ Ἀρνόλδος νομίζει ὅτι μετὰ τὸ τοῦ ἐξέπεσε τὸ *οὐ*—*ὄντες πρὸ τοῦ σὺ μὴ ταχεῖς*, ὁ δὲ Κροάζετος νομίζων ὅτι σημαίνει γενικὴν σχέσιν τῆς αἰτίας λέγει ὅτι εἶναι, ὡς εἰ ἔλεγεν «*ὡς εἰκὸς μὲν ἦν καὶ πρὸ τοῦ μὴ ταχεῖς ὄντας*». Καθ' ἡμᾶς ἐτέθη τὸ *μὴ* διὰ τὴν ὑποθετικὴν ἔννοιαν, διότι ἡ φράσις=*ἔχοντες τὸ μὴ ταχὺ ἐν τῷ ἰέναι* = εἴ τι μή ἐστι ταχύ, πρβλ. «*τὸ μὴ μυθῶδες*» (Α', 22, 4). — *εἰ μὴ ἀναγκάζοιντο*] εὐκτικὴ σημαίνουσα ἐπανάληψιν = «*εἰ μὴ ἐξ ἀνάγκης κινηθεῖεν*» (Σχολ.).—*τὸ δέ τι*]=ἐξ ἄλλου δὲ μέρους κἄπως, μέρος δέ πως (ὅρα 107, 4).—*ἐξειργόμενοι*] =διότι καὶ ἕνεκα οἰκείων πολέμων ἐξείργοντο τοῦ κωλύειν τοὺς Ἀθηναίους. *Οἰκείους* δὲ *πολέμους* ἐννοεῖ τὰς τῶν Εἱλώτων ἀποστάσεις (πρβλ. Α', 101). — *πρὶν δὴ*] = ἕως δή = μέχρι οὗ τέλος (πρβλ. Α', 132, 5. Γ', 29, 1).—*σαφῶς*] εἰς

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δὲ οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιοῦντο, ἀλλ' ἐπιχειρητέα ἐδόκει εἶναι πάσῃ προθυμίᾳ καὶ καθαιρετέα ἡ ἰσχύς, ἣν δύνωνται, ἀραμένοις τόνδε τὸν πόλεμον. Αὐτοῖς μὲν οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις διεγνώσθη λελύσθαι τε τὰς σπονδὰς καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἀδικεῖν, πέμψαντες δὲ ἐς Δελφοὺς ἐπηρώτων, τὸν θεὸν εἰ πολεμοῦσιν ἄμεινον ἔσται, ὁ δὲ ἀνεῖλεν αὐτοῖς, ὡς λέγεται, κατὰ κράτος πολεμοῦσι νίκην ἔσεσθαι, καὶ αὐτὸς [ἔφη] ξυλλήψεσθαι καὶ παρακαλούμενος καὶ ἄκλητος.

119. Αὖθις δὲ τοὺς ξυμμάχους παρακαλέσαντες ψῆφον ἐβούλοντο ἐπαγαγεῖν εἰ χρὴ πολεμεῖν. Καὶ ἐλθόντων τῶν πρέσβεων ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας καὶ ξυνόδου γενομένης οἱ τε ἄλλοι εἶπον ἃ ἐβούλοντο, κατηγοροῦντες οἱ πλείους τῶν Ἀθηναίων καὶ τὸν πόλεμον ἀξιοῦντες γενέσθαι, καὶ οἱ Κορίνθιοι δεηθέντες μὲν καὶ κατὰ πόλεις πρότερον ἑκάστους ἰδίᾳ ὥστε ψηφίσασθαι τὸν πόλεμον, δὲ-

σημεῖον, ὑπὲρ νὰ μὴ δύνηται νὰ ἀγνοῆται. — *τῆς ξυμμαχίας*] = τῶν συμμάχων (πρβλ. καὶ Α', 119.130,2), ὁ δὲ Ναβὴρος γράφει «τῆς ξυμμαχίδος» (Β',7,2).—*ἀνασχετὸν*]=ἀνεκτόν.—*ἐποιοῦντο*]=ἠγοῦντο (πρβλ. Α', 102, 4).—*ἐπιχειρητέα*]=οὐδ. πληθ.=ἐπιχειρητέον=δέον ἐπιχειρεῖν(ὅρα Α', 72, 1).—*καθαιρετέα*] θηλ. γένους.—*ἣν δύνωνται*] δηλ. *καθαιρεῖν τὴν ἰσχύν*.—*ἀραμένοις*] ἀποδίδονται εἰς τὸ *σφίσιν* ἐννοούμενον ἐν τῷ *ἐδόκει*, εἶναι δὲ τροπικὴ μετοχὴ = ἀναλαβοῦσιν ἐφ' ἑαυτῶν. —*τόνδε*] λέγεται οὐχὶ ἐκ μέρους τῶν Λακεδαιμονίων, ἀλλὰ τοῦ Θουκυδίδου.

§ 3. *Αὐτοῖς μὲν οὖν*] συνεχίζει τὸν διακοπέντα λόγον ἐν τῷ Α', 87, 2. Τὸ δὲ αὐτοῖς τίθεται κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς ἀπόντας συμμάχους. —*διέγνωστο*] κεῖται ἀπροσώπως=*διαγνώμη ἐγεγόνει* (ὅρα Α', 87,6).—*ἀδικεῖν*]=ἠδικηκέναι.—*εἰ πολεμοῦσιν ἄμεινον ἔσται*] ἀντ' ἀπαρεμφάτου ἐπὶ πολλῶν ἀπροσώπων ῥημάτων καὶ σπανιώτερον προσωπικῶν τίθεται μετοχὴ = εἰ ἄμεινον σφίσιν ἔσται πολεμεῖν (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 438,7. Κυνν. Γράμμ. § 482,9. Ἀσωπ. Εἰσ. εἰς Σύντ. σ. 615, § 84).—*ἀνεῖλεν..ξυλλήψεσθαι*] τὰ αὐτὰ φέρονται καὶ ἐν Β', 54, 4. Τὰ ἀπαρέμφατα ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ *ἀνεῖλεν*. —*κατὰ κράτος*] =ὅλαις δυνάμεσι (ὅρα Α', 64, 3) συναπτέον δὲ τῷ «*πολεμοῦσι*» καὶ οὐχὶ τῷ «*νίκην ἔσεσθαι*», ὡς ὁ Σχολ. νομίζει.—*ἔφη*] ὀβελίζει αὐτὸ ὁ Κόβητος, ὅπερ καὶ ὁ Πλούταρχος δὲν ἔχει (Πυθ. Χρηστ. Ιθ'), τὰ δ' ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ *ἀνεῖλεν*. —*καὶ παρακαλούμενος καὶ ἄκλητος*] πρβλ. καὶ Horat. Od. II,18,40 «vocatus atque non vocatus», ὁ δὲ Ναβὴρος γράφει «ἀπαράκλητος», ὅπερ καὶ παρὰ Πλουτάρχῳ φέρεται (Πυθ. Χρ. Ιθ'). πρβλ. καὶ Δίων. Κάσσ. ΝΖ', 7., ἀλλ' ὅμως λέγεται *οὐκ ἄκλητοι παρακληθέντες δέ*» (Ϛ', 87,2).

Κεφ. 119. *Σύσκεψις τῶν Πελοποννησ. συμμάχων ἐν Σπάρτῃ περὶ τοῦ ζητήματος τοῦ πολέμου.*

Αὖθις δέ] πρώτη σύγκλησις τῶν συμμάχων ἐμνημονεύθη ἤδη (87,4).—*τοὺς ξυμμάχους παρακαλέσαντες*] πρβλ. Διόδωρ. ΙΒ',41,1.—*ψῆφον ἐπαγαγεῖν*] πρβ. σημ. Α',87,4.—*ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας*] *ἀντὶ τοῦ ἀπὸ τῶν ξυμμάχων* (Σχολ.), πρβλ. 118,2.—*οἱ πλείους*] παράθεσις εἰς τὸ «*οἵ τε ἄλλοι*». — *ἑκάστων*] σαναπτέον «*δεηθέντες ἑκάστων (τῶν ξυμμάχων) κατὰ πόλεις*».—*ἰδίᾳ*] ἐνισχύει τὴν ἔννοιαν τοῦ «*ἑκάστων*». —*ὥστε*] μετὰ τὸ *δεηθέντες* εἶναι ὡς περιττὸν (πρβλ. 49,7. Η',86,8), ὡς «*πείθει ὥστε*» (Γ', 73, 1), ἀλλὰ τὸ

διότες περὶ τῇ Ποτειδαίᾳ μὴ προδιαφθαρῇ, παρόντες δὲ καὶ τότε, καὶ τελευταῖοι ἐπελθόντες ἔλεγον τοιάδε.

120. «Τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους, ὦ ἄνδρες ξύμμαχοι, οὐκ ἂν ἔτι αἰτιασαίμεθα ὡς οὐ καὶ αὐτοὶ ἐψηφισμένοι τὸν πόλεμόν εἰσι καὶ ἡμᾶς ἐς τοῦτο νῦν ξυνήγαγον. Χρὴ γὰρ τοὺς ἡγεμόνας τὰ ἴδια ἐξ ἴσου νέμοντας τὰ κοινὰ προσκοπεῖν, ὥσπερ καὶ ἐν ἄλλοις ἐκ πάντων προτιμῶνται. Ἡμῶν δὲ ὅσοι μὲν μετὰ τοῦ ὥστε ἀπαρέμφατον σημαίνει· τὸ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ τῷ σκοπῷ (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 559).—*ψηφίσασθαι*] διὰ ψήφου ἐπικυρῶσαι (Σχολ.). — *δεδιότες περὶ τῇ Ποτειδαίᾳ μὴ*] ἡ μετοχὴ εἶναι αἰτιολ. τοῦ «*δεηθέντες*» = διότι ἐδέδισαν μὴ ἡ Ποτείδαια. — *προδιαφθαρῇ*] μὴ πρὸ τοῦ εἰσβαλεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἀττικὴν διαφθαρῇ (Σχολ.).—*παρόντες*] = παραγενόμενοι ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρβλ. Γ', 3,4. 69,2. Δ', 124,4. 107,3. Ζ', 1,2. Η', 17, 3), ὁ δ' Οὔλριχος κακῶς γράφει «*παριόντες*».—*ἐπελθόντες*] πρβλ. σημ. Α', 72,3. —*ἔλεγον*] ὅρα Α', 72,3.

Κεφ. 120. *Δημηγορία Κορινθίων. Ἔπαινος τῶν Λακεδαιμονίων, διότι συνεκάλεσαν τοὺς συμμάχους πρὸς τὸ ψηφίσασθαι τὸν πόλεμον, καὶ αἰτίαι δι' ἃς ὀφείλουσιν ἀναλαβεῖν τὸν πόλεμον.*

§ 1. *Τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους*] προτάσει τοῦτο χάριν ἐμφάσεως, εἰς ὃ ἀντιτίθεται τὸ «*ἡμῶν δὲ*» (§ 2).—*οὐκ ἂν ἔτι αἰτιασαίμεθα*] ὡς πρότερον ἐποιήσαμεν (Α', 68 κ. ἑ).—*ὡς οὐ καὶ αὐτοί*] τὸ «*ὡς οὐκ ἐψηφισμένοι εἰσὶ τὸν πόλεμον*» καὶ τὸ «*καὶ (οὐχ) ἡμᾶς ξυνήγαγον*» ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ «*οὐκ ἂν ἔτι αἰτιασάμεθα*», περιέχουσι δὲ τὴν αἰτίαν. Εἰς τὴν δευτέραν πρότασιν ἐννοητέα ἡ ἄρνησις = διότι καὶ αὐτοὶ δὲν ἔχουσι ψηφίσῃ τὸν πόλεμον καὶ ἡμᾶς δὲν συνήγαγον ἐπ' αὐτῷ τῷ σκοπῷ νῦν, οὗ τινος τούναντίον συνέβη, διότι καὶ αὐτοὶ τὸν πόλεμον ἐψηφίσαντο καὶ ἡμᾶς εἰς τὸ ψηφίσασθαι αὐτὸν συνήγαγον νῦν, διὸ δὲν εἶναι ἄξιοι αἰτιάσεως. Ὁ δὲ Φραγκήνιος, καθ' ὃν καὶ ὁ Ἑρουερδήν, ὀβελίζει τὸ «*εἰσι καί*».—*ἐς τοῦτο*] = ἐς τὸ ψηφίσασθαι καὶ ἡμᾶς τὸν πόλεμον. Ταῦτα ἀντιτίθενται πρὸς τὰ προειρημένα ὑπὸ τῶν Κορινθίων «*ὁμόλις δὲ νῦν γε ξυνήλθομεν καὶ οὐδὲ νῦν ἐπὶ φανεροῖς*» (Α', 69, 2). —*χρὴ γὰρ*] ὁ γὰρ διασαφεῖ τὸ «*ἐψηφισμένοι εἰσὶν*» καὶ τὸ «*ξυνήγαγον*».—*τὰ ἴδια ἐξ ἴσου νέμοντας*] = τὰ ἴδια συμφέροντα ἑκάστου τῶν συμμάχων (καὶ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν λοιπῶν συμμάχων) ἐξ ἴσου (τοῖς κοινοῖς) διοικοῦντας. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ὡς ἡγεμόνες ὀφείλουσι νὰ ἐξετάσωσιν, ἂν ἡ κήρυξις τοῦ πολέμου κατ' Ἀθηναίων εἶναι ὠφέλιμος τοῖς πλείοσι τῶν συμμάχων ἢ ἐπιβλαβής. Οὕτω δ' ἐπιτυγχάνεται καὶ τὸ ἴδιον ἑκάστου συμμάχου συμφέρον καὶ τὸ κοινὸν τῆς ὅλης συμμαχίας.— *ἐξ ἴσου*] δηλ. *τοῖς κοινοῖς*, πρβλ. «*οὐκ ἄρα τὰ τοιαῦτα ἀκούειν ἐξ ἴσου* (δηλ. *ἐκείναις ταῖς εὐχαῖς*) *αὐτοὺς ἡγησόμεθα*»; (Πλάτ. Νόμ. 931, γ').—*νέμοντας*]=διοικοῦντας (πρβλ. 71,1. Η', 70,1).—*προσκοπεῖν*]=ὑπὲρ τοὺς ἄλλους σκοπεῖν, ἐν πρώτοις φροντίζειν.—*ἐν ἄλλοις*]=*ἐν προεδρίᾳ καὶ τοῖς τοιούτοις* (Σχολ.). Εἶναι δὲ οὐδέτερου γένους=ὡς ἐν τῇ τηρήσει τῆς κοινῆς ὠφελείας τὸ πρώτιστον ἔργον ἔχουσιν, οὕτω καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πράγμασι τῆς πρωτίστης τιμῆς τυγχάνουσιν. Κακῶς δὲ ὁ Ἔρφτιος νομίζει γένους ἄρσεν.=inter alios, exteros.—*ἐκ πάντων προτιμῶνται*] πρὸ πάντων μάλιστα τιμῶνται, πρβλ. «*προτιμηθεῖσαι ἐκ πάντων*» (Ἀππιαν. Πολ. Ἐμφ. Ε', 63) καὶ «*ἐκ πάντων προαιρεῖσθαι ἐμοὶ ξυνεῖναι*» (Ξεν. Ἀπολ. 17), ἡ δὲ ἐκ σημαίνει προτίμησιν καὶ οὐχὶ τὸ ποιητ. αἴτιον, ὡς ὁ Κραΐζετος νομίζει, = πρὸ πάντων τῶν ἄλλων, ὑπὲρ πάντας (Σχολ.).

Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀθηναίοις ἤδη ξυνηλλάγησαν οὐχὶ διδαχῆς δέονται ὥστε φυλάξασθαι αὐτούς· τοὺς δὲ τὴν μεσόγειαν μᾶλλον καὶ μὴ ἐν πόρῳ κατῳκημένους εἰδέναι χρὴ ὅτι, τοῖς κάτω ἢν μὴ ἀμύνωσι, χαλεπωτέραν ἕξουσι τὴν κατακομιδὴν τῶν ὡραίων καὶ πάλιν ἀντίληψιν ὧν ἡ θάλασσα τῇ ἠπείρῳ δίδωσι, καὶ τῶν νῦν λεγομένων μὴ κακοὺς κριτὰς ὡς μὴ προσηκόντων εἶναι, προσδέχεσθαι δὲ ποτε, εἰ τὰ κάτω προοῖντο, κἂν μέχρι σφῶν τὸ δεινὸν προελθεῖν, καὶ περὶ αὐτῶν οὐχ ἧσσον νῦν βουλεύεσθαι. Διόπερ καὶ μὴ ὀκνεῖν δεῖ αὐτοὺς τὸν πόλεμον ἀντ' εἰρήνης 3
μεταλαμβάνειν. Ἀνδρῶν γὰρ σωφρόνων μέν ἐστιν, εἰ μὴ ἀδικοῖντο, ἡσυχάζειν,

§ 2. *Ἡμῶν*] *τῶν παραθαλασσίων* (Σχολ.). —*ξυνηλλάγησαν*] κατὰ διόρθωσιν Ἐρουερδῆνος, ὅπερ φαίνεται ὅτι ἀνέγνω καὶ Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεύς (σ. 797), τοὐναντίον δὲ Θωμᾶς ὁ Μάγιστρος (σ. 80, 7) καὶ ὁ Σχολ. ἀνέγνωσαν «ἐνηλλάγησαν», ἀλλ' ὁ Σχολ. ἑρμηνεύει διὰ τοῦ «*συνέμιξαν καὶ ὡμίλησαν*», ὅπερ δὲν εἶναι τὸ *ἐναλλάσσεσθαι*, ἀλλὰ τὸ *ξυναλλάσσεσθαι* (πρβλ. Σοφ. Αἴ. 493. Εὐρ. Ἀνδρ. 1245) καὶ Σουΐδ. «*ξυναλλαγὴ ἡ ὁμιλία*», ὁ δὲ Μαδβίγιως γράφει «*ἐν ἀλλαγῇ ἦσαν*. — *τοὺς τὴν μεσόγειαν . . κατῳκημένους*] πρβλ. «*κατοικημένον τὴν οἱ Ἕλληνες λέγουσιν Ἐρύθειαν*» (Ἡροδ. Δ', 8), αὕτη δὲ ἡ μετ' αἰτιατικῆς σύνταξις τοῦ μέσου *κατοικεῖσθαι* εἶναι ἀσυνήθης, διὰ τοῦτο ὁ Ἐρουερδὴν νομίζει ὅτι ἴσως ὀφείλει νὰ γραφῇ «*κατὰ τὴν μεσόγειαν*». —*μᾶλλον καὶ μὴ ἐν πόρῳ*] ἀντὶ τοῦ «*μᾶλλον ἢ ἐν πόρῳ*» (πρβλ. Α', 74, 3), *ἐν πόρῳ* δὲ = ἐν εἰσόδῳ τινὶ θαλασσίᾳ, *ἐν τῇ παράλῳ* (Σχολ.), πρβλ. Ϛ', 48. —*τοῖς κάτω*] = *τοῖς παραλίοις* (Σχολ.), πρβλ. Α', 7, περὶ δὲ τῆς θέσεως τῶν λέξεων ὅρα 77, 2. Φαίνεται δὲ ὅτι σημαίνονται οἱ Κορίνθιοι μάλιστα. — *τὴν κατακομιδὴν τῶν ὡραίων*] = τὴν μεταφορὰν τῶν καρπῶν ἐκ τῶν μεσογείων εἰς τοὺς λιμένας, ἔνθα πωλοῦνται ἢ ἐξάγονται εἰς ἄλλα μέρη, πρβλ. quo ex mediterraneis locis fruges devehantur, quo maritimi commeatus accipiantur» Livi. V, 54, 4). —*πάλιν ἀντίληψιν*] συναπτέαι αὗται αἱ λέξεις = καὶ τὸ πάλιν ἀμοιβαίως λαβεῖν ὅσα ἡ θάλασσα τῇ ἠπείρῳ παρέχει. Εἶναι τοῦτο τὸ σήμερον λεγόμενον «*εἰσαγωγὴ ξένων προϊόντων*». —*τῶν νῦν λεγομένων*] *παρ' ἡμῶν· ἀπὸ κοινοῦ δὲ τὸ χρὴ* (Σχολ.). — *ὡς μὴ προσηκόντων*] = *νομίζοντας ὅτι ταῦτα (ἅπερ νῦν ὑφ' ἡμῶν λέγονται) οὐ προσήκει ἑαυτοῖς* (τοῖς συμμάχοις), αὗται δ' αἱ λέξεις ἑρμηνεύουσι τὸ *κακοὺς κριτὰς* = κακῶς κρίνοντας τὰ νῦν λεγόμενα. —*εἶναι*] ἐκ τοῦ *χρή*. —*προσδέχεσθαι δὲ*] = ἀλλὰ χρὴ ἐλπίζειν. —*ποτε*] συναπτέον τῷ «*προελθεῖν ἄν*» = προέλθοι ἄν. —*προοῖντο*] = *ἀμελήσαιεν* (Σχολ.). —*τὸ δεινὸν*] = ὁ κίνδυνος (Α', 70, 3. 84, 2). —*οὐχ ἧσσον*] ἢ περὶ τῶν κάτω δηλ. —*βουλεύεσθαι*] ἐκ τοῦ *χρή*.

§ 3. *μεταλαμβάνειν*] = ἀνταλλάσσειν, μεταλλάσσειν (πρβλ. Ϛ', 18, 3), ὡς «*ἱμάτια μεταλαβόντες*» (Ξεν. Παιδ. Δ', ε', 4) καὶ «*τὰ ὄργανα μεταλαμβάνοντες τἀλλήλων*» (Πλάτ. Πολιτ. 434, α'). —*Ἀνδρῶν γὰρ*] κακῶς συνάπτονται τοῖς ἡγουμένοις, ὅθεν πρὸ τῶν λέξεων τούτων ὑπάρχει χάσμα ἢ ὅλον τὸ χωρίον μέχρι τέλους τοῦ κεφαλαίου μεταθετέον μετὰ τὸ κεφ. 121, 1. Τοῦτο ἤρεσε τῷ Ἰουγγαννίῳ (Neue Jahrb. 75, p. 661 καὶ 676) (Ἐρουερδήν). — *εἰ μὴ ἀδικοῖντο*] ἐὰν κατὰ τύχην μὴ ἀδικῶνται (πρβλ. Γ', 9, 2. 10, 1. Ϛ', 34, 5), ὡς «*οὐ γάρ τοι ὁ πλούσιος ὀλβιώτερος, εἰ μὴ οἱ τύχη ἐπίσποιτο τελευτῆσαι εὖ τὸν βίον*» (Ἡροδ. Α', 32), κατὰ δὲ τὸν Κλασσήνιον ἡ εὐκτικὴ σημαίνει ἐπανάληψιν. — *ἀγα-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀγαθῶν δὲ ἀδικουμένους ἐκ μὲν εἰρήνης πολεμεῖν, εὖ δὲ παρασχὸν ἐκ πολέμου πάλιν ξυμβῆναι, καὶ μήτε τῇ κατὰ πόλεμον εὐτυχίᾳ ἐπαίρεσθαι μήτε τῷ ἡσυχίῳ τῆς εἰρήνης ἡδόμενον ἀδικεῖσθαι· ὅ τε γὰρ διὰ τὴν ἡδονὴν ὀκνῶν τάχιστ' 4
ἂν ἀφαιρεθείη τῆς ῥᾳστώνης τὸ τερπνὸν δι' ὅπερ ὀκνεῖ [εἰ ἡσυχάζοι], ὅ τε ἐν πολέμῳ εὐτυχίᾳ πλερνάζων οὐκ ἐντεθύμηται θράσει ἀπίστῳ ἐπαιρόμενος. Πολλὰ 5
γὰρ κακῶς γνωσθέντα ἀβουλοτέρων τῶν ἐναντίων τυχόντα κατωρθώθη, καὶ ἔτι πλέω [ἃ] καλῶς δοκοῦντα βουλευθῆναι ἐς τοὐναντίον αἰσχρῶς περιέστη·

θῶν] = γενναίων, ἀνδρείων. — *ἀδικουμένους*] = ἐὰν ἀδικῶνται. — *ἐκ μὲν εἰρήνης.. ἐκ πολέμου*] ἡ ἐκ σημαίνει τὸ ὕστερον = μετὰ (πρβλ. Α', 124,2), «*ἐκ πολέμου ποιούμενος εἰρήνην*» (Δημ. 19, 133). — *εὖ δὲ παρασχὸν*] = εὐκαιρίας δὲ δοθείσης = ὅταν δὲ παρουσιασθῇ κατάλληλος εὐκαιρία. Τὸ *παρέχει* κεῖται ἀπροσώπως ἐνταῦθα = ἔξεστι (ὅπερ κοινῶς *βολεῖ* λέγεται), πρβλ. Ε', 14,2.60,5.ς', 63,1.86,5. Εἶναι δὲ αἰτιατ. ἀπόλυτος, ἐννοεῖται δὲ τὸ ἀπαρέμφ. *ξυμβῆναι* = ἐὰν τὸ πάλιν ξυμβῆναι καλῶς ἔχον αὐτοῖς τύχῃ. — *εὐτυχίᾳ*] = νίκῃ. — *ἐπαίρεσθαι*] πρβλ. 81, 6. — *τῷ ἡσυχίῳ τῆς εἰρήνης*] παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς λέγεται *ἡσύχιος* καὶ *ἡσυχαῖος*, παρὰ δὲ ποιηταῖς *ἥσυχος*, ὅπερ φερόμενον ἐνιαχοῦ καὶ παρὰ τοῖς Ἀττ. πεζολόγοις διορθοῦται ὑπὸ Κοβήτου. Εἶναι δὲ οὐδέτ. ἐπίθ. ἀντ' οὐσιαστικοῦ = τῇ ἡσυχίᾳ τῆς εἰρήνης. — *ἡδόμενον*] μεταβαίνει ἐκ τοῦ πληθ. εἰς τὸν ἑνικὸν = ἡδόμενον (δηλ. τὸν *ἀγαθὸν* ἢ γενικῶς τινά), ὡς ἀντιστρόφως ἐκ τοῦ ἑνικοῦ εἰς πληθ., ὡς «*πάντα τὰ θηρία δεινῶς διατίθεται περὶ τὴν τροφὴν τοῦ γενομένου καὶ ἔστιν ὑπὲρ τούτων* (δηλ. τῶν *γενομένων*) . . *ὑπεραποθνήσκειν*» (Πλάτ. Συμπ. 207, δ')· ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 41, 1. Ἀλλ' ὁ Ἐρουερδὴν γράφει «*ἡδομένους*». — *ἀδικεῖσθαι*] μέσ. ἀνεκτικὸν = παρέχειν ἑαυτὸν ἀδικεῖσθαι, ἀνέχεσθαι ἀδικούμενον, ἀλλ' ὁ Ναβῆρος γράφει ἀντ' αὐτοῦ «*ἀρκεῖσθαι*».

§ 4. *ὀκνῶν*] ἀναφέρεται εἰς τὰ ἡγούμενα χιαστῶς μετὰ τοῦ *ὁ πλερνάζων*, εἶναι δὲ τὸ *ὀκνῶν* = βραδύς, μελλητικὸς (πρβλ. Ἡρόδ. Ζ', 50. Σοφ. Ἠλ. 22). — *ῥᾳστώνης*] = τῆς ἡσυχίας, τοῦ ἀταράχου βίου, τῆς ἀβρανείας. — *δι' ὅπερ*] = οὗ ἕνεκα (τερπνοῦ). — *εἰ ἡσυχάζοι*] ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας ὁ Κόβητος, φέρονται ὅμως παρὰ Στοβαίῳ (Ἀνθολ. Ν'. 13) καὶ Σχολ., ὁ δὲ Κλασσήνιος ἑρμηνεύει διὰ τοῦ «*εἰ ἀκαίρως ἡσυχάζοι*» προστιθεὶς ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ *ἀκαίρως*. — *πλερνάζων*] = ἐπαιρόμενος, πρβλ. «*τὸ εὐτυχῆσαν ὕβρει πλερνάζει*» (Δίων. Κάσσ. ΜΔ', κθ', 2). — *θράσει ἀπίστῳ*] πεποιθήσει οὐχὶ βεβαίᾳ, πρβλ. «*τὶς τῇ εὐτυχίᾳ τοῦ πολέμου ἐπαιρόμενος . . . γνώτω οὐ βεβαίῳ πράγματι θρασυνόμενος*» (Δέξιππ. 22).

§ 5. *κακῶς*] = *ἀνοήτως* (Σχολ.). — *ἀβουλοτέρων*] = *κακοβουλοτέρων* (Σχολ.), εἶναι δὲ κατηγορ. τοῦ «*τῶν ἐναντίων*». — *τυχόντα*] κατὰ τὸν Λαυρεντιαν. καὶ Μοναχ. κώδικα καὶ τὸν Σχολ., ὅπερ δέχεται καὶ ὁ Κόβητος. Βάδαμος, Κλασσήνιος καὶ Ἐρουερδήν, τῶν ἄλλων κωδίκων ἐχόντων «*τυχόντων*», ὅπερ δέχονται ἄλλοι κατ' ἔλλειψιν τῆς μετοχῆς *ὄντων* = διότι οἱ ἐναντίοι ἔτυχον (ὄντες) ἀβουλότεροι. — *κατωρθώθη*] ἀόρ. τοῦ συνήθως γινομένου = συνήθως κατορθοῦται. — *πλέω* [ᾶ] ὁ Κόβητος ὠβέλισε τὸ ᾶ, ὅπερ ἐλλείπει καὶ ἐν τῷ Λαυρεντ. κώδικι, τοὐναντίον δὲ ὁ Στοβαῖος (Ἀνθολ. ΝΑ', 13) ἔχει «*πλείω τὰ*». — *καλῶς δοκοῦντα βουλευθῆναι*] οὐ ἀντίθετον τὸ «*κακῶς γνωσθέντα*». — *ἐς τοὐναντίον*] δηλ. τοῦ *βουλεύματος*. — *αἰσχρῶς*] ὀβελίζει τοῦτο ὁ Κόβητος. — *πε-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐνθυμεῖται γὰρ οὐδεὶς ὁμοίᾳ τῇ πίστει καὶ ἔργῳ ἐπεξέρχεται, ἀλλὰ μετ' ἀσφαλείας μὲν δρξάζομεν, μετὰ δέους δὲ ἐν τῷ ἔργῳ ἐλλείπομεν.

121. « Ἡμεῖς δὲ νῦν καὶ ἀδικούμενοι τὸν πόλεμον ἐγείρομεν καὶ ἱκανὰ ἔχοντες ἐγκλήματα, καὶ ὅταν ἀμυνώμεθα Ἀθηναίους, καταθησόμεθα αὐτὸν ἐν καιρῷ. Κατὰ πολλὰ δὲ ἡμᾶς εἰκὸς ἐπικρατῆσαι, πρῶτον μὲν πλήθει πρού-

ριέστη] ἀόρ. τοῦ συνήθως γινομένου = συνήθως περίισταται (περὶ οὗ ὅρα 32, 4. 76, 4. 78, 2).—ἐνθυμεῖται] = βουλεύεται, κάμνει σχέδια, σχεδιάζει (πρβλ. Β', 40, 2. 60, 6. Η', 68, 1).—ὁμοίᾳ τῇ πίστει] κατὰ διόρθωσιν τοῦ Ῥεϊσκίου ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογ. καὶ τῷ Στόβαίῳ «ὁμοῖα» (= ὁμοίως), τὸ δ' ὁμοίᾳ κατηγορούμ. τοῦ «τῇ πίστει» = ἡ πεποίθησις, ἣν ἔχει τις ἐνθυμούμενος, οὐκ ἔστιν ὁμοία τῇ πεποιθήσει ἣν ἔχει, καὶ ὅτε τὰ βουλευθέντα ἔργῳ ὕστερον ἐπιτελεῖ. Ἑρμηνεύονται δὲ ταῦτα ὕστερον διὰ τῆς ἀντιθέσεως «μετὰ ἀσφαλείας . . μετὰ δέους». Ἀναφέρεται δὲ τὸ «ὁμοίᾳ τῇ πίστει» εἴς τε τὸ ἐνθυμεῖται καὶ εἰς τὸ ἐπεξέρχεται. — καὶ ἔργῳ ἐπεξέρχεται] δηλ. τὰ ἐντεθυμημένα, τὸ δὲ ἐπεξέρχεται = κατορθοῖ, τελειοῖ (πρβλ. Ε', 100). ὡς «ἀδύνατός ἐστιν ἔργῳ ἐπεξελθεῖν» (Διον. Ἁλικ. Ῥωμ. Ἀρχ. Ϛ', 43), ἡ δ' ἐπὶ = ὕστερον, κατόπιν, πρβλ. ἐξέρχομαί τι (= ἐκτελῶ, πράττω. Λ', 70, 1. Γ', 108, 1).—μετ' ἀσφαλείας] = μετὰ βεβαίας πεποιθήσεως.—δοξάζομεν] = ἐνθυμούμεθα, βουλευόμεθα. — μετὰ δέους δὲ ἐν τῷ ἔργῳ ἐλλείπομεν] = μετὰ φόβου δὲ ὑστεροῦμεν ἐν τῷ ἔργῳ (Σχολ.) καὶ «φοβηθέντες ἐξεπέσομεν τῆς πράξεως, ἣν προσεδοκήσαμεν λαβεῖν» (Σχολ.). Τὸ ὅλον χωρίον οὕτως ἑρμηνεύει ὁ Σχολ. «οὐδεὶς οὔτε ὁμοία τοῖς πράγμασιν ἐνθυμεῖται, οὔτε ἔργῳ τὰ πιστευθέντα τελειοῖ, ἀλλ' ἐν ἑκατέροις σφάλλεται διὰ τὸ καὶ τὴν γνώμην ἡμῶν ἀβέβαιον εἶναι καὶ τὰ πράγματα μὴ κατὰ τὴν θέλησιν ἡμῶν ἀπαντᾶν, ἀλλὰ μετὰ τὰ ἀσφαλῶς ἀνίστε δοξασθέντα, ἤτοι βουλευθέντα, ἐπὶ τῶν ἔργων διὰ τὸ προσπῖπτον δέος ἐκλείπομεν, ὅτι τὸ μὲν βουλεύσασθαι χωρὶς ἀγώνων καθίσταται, τὰ δὲ ἔργα ἐπὶ τῆς ταραχῆς καὶ συγχύσεως ἀλλοιοῦνται».

Κεφ. 121. Ἔχοντες ἐμπειρίαν πολεμικὴν καὶ ὑπερτεροῦντες τῶν Ἀθηναίων τῷ πλήθει θέλομεν νικήσῃ αὐτοὺς ἐν πολέμῳ, καὶ κατὰ θάλασσαν δὲ θὰ ἀντεστῶμεν αὐτοῖς, ἂν μελετήσωμεν καὶ προσερέγκωμεν χρήματα.

§ 1. Ἡμεῖς δὲ νῦν] ἀναπτύσσει ὅσα γενικῶς εἶπεν ἀνωτέρω (120, 3).—ἀδικούμενοι . . ἔχοντες] αἰτιολογ. μετοχαὶ τοῦ ἐγείρομεν.—πόλεμον ἐγείρομεν] ἡ χρῆσις αὕτη τοῦ ἐγείρειν πόλεμον εἶναι ἐπική (Ἰλ. Β, 440. κτλ. Ἡσιόδ. Θεογ. 666), ἀπαντᾷ δὲ καὶ παρὰ τοῖς πεζοῖς (Ἡρόδ. Η', 142. Ξεν. Ἱππαρχ. α', 19. Πολύβ. Ιϛ', 2). — ἐγκλήματα] κατὰ τῶν Ἀθηναίων δηλονότι (Σχολ.). — ἀμυνώμεθα] ἀόρ. ὑποτακτικῆς = τὰ ἴσα ἀνταποδῶμεν (Σχολ.), τιμωρησώμεθα αὐτοὺς (§ 5). — καταθησόμεθα αὐτὸν] τὸ κατατίθεμαι πόλεμον = ἀποτίθημι ἀπ' ἐμαυτοῦ πόλεμον κάτω, καταπαύω αὐτόν, καταλύω, διακόπτω, πρβλ. «ὅπως ἐβούλοντο, οὕτω τὸν πόλεμον κατέθεντο» (Δημ. 19, 264) καὶ «κατατίθεμαι τὰ ὅπλα» (Δημ. 7, 31. 17, 16). Λέγεται δ' ὅμως ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐννοίας καὶ τὸ ἁπλοῦν «τίθεμαι πόλεμον» (Θουκ. Λ', 82, 6) καὶ Λατιν. «ponere bellum», ἀλλὰ καὶ «ἀποτίθεμαι πόλεμον» (Πολυβ. Ε', 106, 1).—ἐν καιρῷ] = ἐν καταλλήλῳ περιστάσει. ἀναλογεῖ πρὸς τὸ «εὖ παρασχόν» (120, 3).

§ 2. Κατὰ πολλὰ] = διὰ πολλοὺς λόγους, διὰ πολλὰς αἰτίας (πρβλ. Α', 123,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χοντας καὶ ἐμπειρίᾳ πολεμικῇ, ἔπειτα ὁμοίως πάντας ἐς τὰ παραγγελλόμενα
ἰόντας, ναυτικόντε, ᾧ ἰσχύουσιν, ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης τε ἑκάστοις οὐσίας ἐξαρ- 3
τυσόμεθα καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Δελφοῖς καὶ Ὀλυμπίασι χρημάτων· δάνεισμα γὰρ
ποιησάμενοι ὑπολαβεῖν οἷοί τ' ἐσμὲν μισθῷ μείζονι τοὺς ξένους αὐτῶν ναυβάτας.
Ὠνητὴ γὰρ Ἀθηναίων ἡ δύναμις μᾶλλον ἢ οἰκεία· ἡ δὲ ἡμετέρα ἥσσον ἂν
τοῦτο πάθοι, τοῖς σώμασι τὸ πλέον ἰσχύουσα ἢ τοῖς χρήμασιν. Μιᾷ τε νίκῃ 4

1). Ἐντεῦθεν ἄρχεται *τὸ δυνατόν*, ἀφ' οὗ ἐξετέθη *τὸ δίκαιον*. Τὸ δεύτερον τοῦτο μέρος ἀναιρεῖ ὁ Περικλῆς (Α', 141 κ. ἑ.). —*εἰκὸς*] οὐδέποτε παρὰ Θουκυδίδῃ συντάσσεται ἀπαρεμφάτῳ μέλλοντος (πρβλ. Α', 81,6. Γ', 10,6), ὥστε οὐχὶ ὀρθῶς ὁ Βάδαμος γράφει «ἐπικρατήσειν». — *πλήθει*] ὅρα σημ. Λ', 81,1.—*προύχοντας . . ἰόντας*] αἰτιολ. μετοχαί.—*ἐμπειρίᾳ πολεμικῇ*] δηλ. κατὰ ξηράν, οὐχὶ δὲ κατὰ θάλασσαν (πρβλ. Β', 89, 2.3).—*ὁμοίως πάντας*]=πάντες ἀνεξαιρέτως, ὅπερ λέγεται καὶ «ἅπαντες ὁμοίως» (Α', 124, 3. 130, 2 κτλ.). —*ἐς τὰ παραγγελλόμενα*] τὸ «ἰέναι ἐς τὰ παραγγελλόμενα» εἶναι φράσις στρατιωτική=εἰς τὰ διατάγματα τὰ ποιητέα (πρβλ. Β', 11, 9. 89, 9. Γ', 55, 4) ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν καὶ διδόμενα ὑπὸ τῶν ἀξιωματικῶν, περὶ ὧν ἰδίᾳ λέγεται τὸ *παραγγέλλειν*. Ἐπαινεῖ ἐνταῦθα τὴν πειθαρχίαν τῶν Δωριέων καὶ τὸν κόσμον (πρβλ. Β', 11, 9).

§ 3. *ναυτικόντε*] εἶναι τὸ τρίτον μέρος, ὅπερ προστίθεται διὰ τοῦ *τέ* (ὅρα 33, 1).— *ἰσχύουσιν*] οἱ Ἀθηναῖοι (Σχολ.).— *ἀπὸ τῆς.... οὐσίας*] ἄλλως ὅμως λέγει ὁ Ἀρχίδαμος περὶ τούτου (Α', 80, 4. πρβλ. καὶ 141, 3).—*ἐξαρτυσόμεθα*] ὅρα σημ. Λ', 13, 1=*παρασκευάσομεν* (Σχολ.).—*ἐν Δελφοῖς καὶ Ὀλυμπίασι*] ὁμοίόν τι παραινεῖ καὶ ὁ Περικλῆς (Β', 13, 4-5), εἰς δὲ τὰ ἐνταῦθα λεγόμενα ὑπὸ τῶν Κορινθίων ἀνταποκρίνονται τὰ τοῦ Περικλέους (Α', 143, 1). Ὀλυμπίασι δ' ἔγραψεν ὁ Ἐρουερὴν ἐκ τινων χειρογράφων ἀντὶ τοῦ κοινοῦ «Ὀλυμπίᾳ». Ἴτο δ' ἐν τοῖς ναοῖς τούτοις μεγάλη ποσότης χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ἃ μεταβαλόντες εἰς νομίσματα ἔμελλον νὰ δαπανῶσιν.—*δάνεισμα*] τὸ «*δάνεισμα ποιοῦμαι*»=δανείζομαι, ὁ δὲ Κρυγῆρος κακῶς νομίζει γραπτέον εἶναι «*δανείσματα*». — *ὑπολαβεῖν*] = κρύφα λαβεῖν (πρβλ. 68, 4), περὶ δὲ τοῦ πράγματος ὅρα Α', 143, 2.—*τοὺς ξένους ναυβάτας*] ἐννοεῖ τοὺς ξένους ἐπιβάτας τοὺς ἐκ τῶν συμμαχίδων πόλεων καὶ νήσων ἐν ταῖς Ἀττικαῖς ναυσὶν ὑπηρετοῦντας. Περὶ τοῦ *ναυβάτης* πρβλ. «τὸ γὰρ ναυβάτας ὀνομάζειν τραγικώτερον, *βέλτιον δὲ τὸ ἐπιβεβηκότας καὶ ἐμπλέοντας, μάλιστα δ' ἐπιβάτας*» (Πολυδ. Α', 95). πρβλ. καὶ Ζ', 75, 7. Η', 44, 1. Φέρεται δὲ καὶ παρ' Ἡροδ. Α', 143. Πλουτ. Θεμιστ. Δ', 3. ἄλλως δ' εἶναι ποιητικὸν (Αἰσχύλ. Πέρσ. 375. 1011. Σοφ. Αἴ. 348. Φίλ. 270. Εὐρι Ἰφ. Α. 294). —*αὐτῶν*] συναπτέον τῷ *ναυβάτας*. περὶ δὲ τῆς θέσεως ὅρα Α', 144, 1.—*Ὠνητὴ*]= μισθῷ ποριστή, μισθωτὴ (Γ', 40, 1) πρβλ. Σοφ. Οἰδ. Τ. 1123. Εὐρ. Ἑκ. 365.—*ταῦτα*] δηλ. *τὸ ὑπολαμβάνεσθαι μισθῷ μείζονι ἤ*, ὅπερ οὐδὲν διαφέρει, *τὸ ὠνητὴν εἶναι*. — *τοῖς σώμασι*] = οἰκείοις στρατιώταις (πρβλ. 85, 1); ὅπερ ἀντίκειται τῷ «*μᾶλλον ἢ οἰκεία τῶν Ἀθηναίων ἡ δύναμις*» χιαστῶς.—*τὸ πλέον*]=μᾶλλον (πρβλ. 36, 1). —*ἢ τοῖς χρήμασι*]=ἢ τοῖς χρήμασι, οἷς' ὧν μισθοῦνται οἱ ξένοι. ἀντιτίθεται δὲ εἰς τὸ *ὠνητὴ ἡ δύναμις τῶν Ἀθηναίων*.

§ 4. *μιᾷ νίκῃ ναυμαχίας*]=*οἱ ἅπαξ τῇ ναυμαχίᾳ νικηθῶσιν, οἰκέτι ἕξουσιν ἐλπίδα νίκης· οὐ γὰρ εἰσι πεζομάχοι· ἡμεῖς δὲ δηλονότι καὶ ταῖς ναυσὶν ἂν νικηθῶ-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ναυμαχίας κατὰ τὸ εἰκὸς ἁλίσκονται. Εἰ δ' ἀντίσχοιεν, μελετήσομεν καὶ ἡμεῖς ἐν πλέονι χρόνῳ τὰ ναυτικά, καὶ ὅταν τὴν ἐπιστήμην ἐς τὸ ἴσον καταστήσωμεν, τῇ γε εὐψυχίᾳ δήπου περιεσόμεθα· ὃ γὰρ ἡμεῖς ἔχομεν φύσει ἀγαθόν, ἐκείνοις οὐκ ἂν γένοιτο διδαχῇ· ὃ δ' ἐκεῖνοι ἐπιστήμῃ προύχουσι, καθαιρετέον ἡμῖν ἐστι μελέτῃ. Χρήματα δ' ὥστ' ἔχειν ἐς αὐτά, οἴσομεν· ἢ δεινὸν ἂν εἴη εἰ οἱ μὲν ἐκείνων ξύμμαχοι ἐπὶ δουλείᾳ τῇ αὐτῶν φέροντες οὐκ ἀπεροῦσιν, ἡμεῖς δ' ἐπὶ τῷ τιμωρούμενοι τοὺς ἐχθροὺς καὶ αὐτοὶ ἅμα σώζεσθαι οὐκ ἄρα δαπα-

μεν, τῷ πεζῷ ἰσχύομεν (Σχολ.). Τὸ *ναυμαχίας* εἶναι γενικὴ ἐξ ἀντικειμένου=ἐὰν νικήσωμεν αὐτοὺς μίαν ναυμαχίαν (Λυσί. 19, 28)=νικήσωμεν αὐτοὺς νίκην ἐν μιᾷ ναυμαχίᾳ.—*κατὰ τὸ εἰκὸς ἁλίσκονται*]= εἰκός ἐστιν αὐτοὺς ἁλίσκεσθαι.—*ἁλίσκονται*]=ἀπολοῦνται, νικηθήσονται. Ὁ ἐνεστὼς ἔχει σημασίαν μέλλοντος, ὡς «*εἰ αὕτη ἡ πόλις ληφθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα Σικελία*» (Ϛ', 91, 3).— *Εἰ δ' ἀντίσχοιεν*]=ἐὰν δ' ἴσως ἀντίσχωσι μὴ νικηθέντες ἐν μιᾷ ναυμαχίᾳ (πρβλ. 120, 3), πρβλ. «*εἰ ἐθέλοι ἀποδῦναι, δόξει σοι ἀπρόσωπος εἶναι*» (Πλάτ. Χαρμ. 154, δ'). —*μελετήσομεν*] πρβλ. ὅμως 142, 6. —*ἐν πλέονι χρόνῳ*]=ἅτε πλέονι χρόνῳ χρησόμενοι. Ὁ Κρυγῆρος διὰ τὸ «*ἐν πλέονι σκεπτέον*» (72, 1) θέλει νὰ ὀβελισθῇ τὸ «*χρόνῳ*», ἀλλ' ὅμως λέγεται «*ἐκ πλείονος χρόνου*» (Η', 45, 2), ὅπερ ἀλλαχοῦ μόνον «*ἐκ πλείονος*» εὑρίσκεται.—*ἐς τὸ ἴσον*] δηλ. *τοῖς Ἀθηναίοις*.—*περιεσόμεθα*] δηλ. *Ἀθηναίων* = περιγενησόμεθα. ὑπερτερήσομεν. —*ἀγαθὸν*] *ἥγουν τὴν εὐψυχίαν* (Σχολ.). — *ὃ . . προύχουσι*] αἰτιατικὴ τῆς ἀναφορᾶς, πρβλ. καὶ «*διαφέρω τινός τι*» (Πλάτ. Πολ. 453, δ'), ἐννοεῖται δὲ τὸ «*ἡμῶν*», τὸ δ' *ἐπιστήμῃ* δοτικὴ δυναμική. —*καθαιρετέον ἡμῖν ἐστι μελέτῃ*] = *δέον ἐστὶν ἡμῖν καθαιρεῖν* (ἢ μέσ. *καθαιρεῖσθαι*) αὐτὸ μελέτῃ, τὸ δὲ *καθαιρεῖν* (ἢ *καθαιρεῖσθαί*) τι = καταβάλλειν, κατανικᾶν, ὕστερον δὲ κτᾶσθαι, πρβλ. «*μεγάλα γὰρ πρήγματα μεγάλοισι κινδύνοισι ἐθέλει καθαιρέεσθαι*» (Ἡροδ. Ζ', 50, 2) καὶ «*τὸ γὰρ ἀργύριον τοῦτ' οὐκέτι μὴ καθέλωσιν*» (Ἀριστοφ. Λυσ. 492), ὅρα καὶ Εὐρ. Ἰκ. 749 Πινδ. Ὀλ. Ι', 63. Ὁ δὲ Λαυρεντ. κῶδιξ ἔχει «*καθαιρετέον*», ὅπερ προτιμᾷ ὁ Α. Δινδόρφιος καὶ ὁ Ἐρουερδήν, διότι καὶ παρὰ Δίωνι τῷ Κασσίῳ ἀναγινώσκεται «*τὸ μὲν γὰρ . . καθαιρετὸν μελέτῃ εἶναι, τὸ δὲ . . οὐκ ἂν διδαχῇ πορισθῆναι*» (Ἀποσπ. 43, 11).

§ 5. *ἐς αὐτὰ*]= εἰς τοῦτο τὸ πρᾶγμα, δηλ. *ἐς τὸ μελέτῃ καθαιρεῖν αὐτὸ* (πρβλ. 124, 1).—*οἴσομεν*] ἀναιροῦνται οἱ τοῦ Ἀρχιδάμου λόγοι (Α', 80, 4), ἀλλ' ὅμως πρβλ. Α', 141, 3. Ὁ Ναβῆρος καὶ ὁ Κόβητος (Var. Lect. σ. 435) γράφουσιν «*ἐσοίσομεν*», πρβλ. ὅμως τὸ μετ' ὀλίγον ἁπλοῦν «*φέροντες*»—*ἢ*]=εἰ δὲ μή (πρβλ. Α', 78, 4), δηλ. *οἴσομεν*.—*δεινὸν ἂν εἴη εἰ*] ὁ *εἰ* εἶναι ἐρωτηματικὸς σύνδεσμος=ὅτι (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 576, 2, σημ. 2), πρβλ. Α', 35, 3. Περὶ τῆς ἐννοίας πρβλ. Η', 45, 4–5.—*ἐπὶ δουλείᾳ τῇ αὐτῶν*] πρβλ. Α', 34, 1=ὡς δοῦλοι ἐσόμενοι Ἀθηναίοις.— *οὐκ ἀπεροῦσιν*] = *οὐκ ἀπαγορεύσουσιν* (Σχολ.), *οὐ καμοῦνται, οὐκ ἀπαυδήσουσιν*. Ἐτέθη δὲ τὸ *οὐ* καὶ οὐχὶ τὸ *μή*, διότι τὸ *εἰ*=ὅτι, ὡς «*οὐκοῦν δεινὸν εἰ... οὐ σωθήσομαι*» (Ἀνδοκ. 1, 102).—*καὶ αὐτοὶ*] τίθεται κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ «*τοὺς ἐχθρούς*».—*οὐκ ἄρα δαπανήσομεν*] χωρίζονται δι' αὐτοῦ τὰ δύο ἀπαρέμφατα, τὸ δὲ *ἄρα* = ἴσως, πρβλ. «*τάχα δ' ἄν τις ὑμῖν ἀγανακτήσειεν ἀναμνησθεὶς ἑαυτοῦ, εἰ ὁ μὲν καὶ ἐλάττω τουτουὶ τοῦ ἀγῶνος ἀγῶνα ἀγωνιζόμενος ἐδεήθη τε καὶ ἱκέ-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νήσομεν καὶ ἐπὶ τῷ μὴ ὑπ' ἐκείνων αὐτὰ ἀφαιρεθέντες αὐτοῖς τούτοις κακῶς πάσχειν.

122. « Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλαι ὁδοὶ πολέμου ἡμῖν, ξυμμάχων τε ἀπό- 1
στασις, μάλιστα παραίρεσις οὖσα τῶν προσόδων αἷς ἰσχύουσι, καὶ ἐπιτειχισμὸς τῇ χώρᾳ, ἄλλα τε ὅσα οὐκ ἄν τις νῦν προίδοι. Ἥκιστα γὰρ πόλεμος ἐπὶ ῥητοῖς χωρεῖ, αὐτὸς δὲ ἀφ' αὑτοῦ τὰ πολλὰ τεχνᾶται πρὸς τὸ παρατυγχάνον· ἐν ᾧ ὁ μὲν εὐοργήτως αὐτῷ προσομιλήσας βεβαιότερος, ὁ δὲ ὀργισθεὶς περὶ

τευσε τοὺς δικαστάς..., ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἄρα τούτων ποιήσω» (Πλάτ. Ἀπολ. 34, δ'). —*αὐτὰ*] δηλ. *τὰ χρήματα*. — *αὐτοῖς τούτοις*] *τοῖς χρήμασι δηλονότι* (Σχολ.) *τοῖς ἡμετέροις*. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀφαιρούμενοι τὰ ἡμέτερα χρήματα θὰ ποιήσωνται χρῆσιν αὐτῶν πρὸς τὴν ἡμετέραν δούλωσιν. Ὅθεν ὀφείλομεν νὰ εἰσφέρωμεν χρήματα ὑπὲρ τοῦ πολέμου, ἵνα μὴ τούναντίον πράττοντες ἕνεκα αὐτῶν τούτων τῶν χρημάτων δουλωθῶμεν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων.

Κεφ. 122. *Καίπερ πολλῶν τρόπων τοῦ πολέμου ὑπαρχόντων, ὀφείλομεν πάντες συνηγωμένοι τὰ ἐναντία ἐργῶμεν κατὰ τῶν Ἀθηναίων, ἵνα μὴ δουλωθῶμεν ὑπ' αὐτῶν.*

§ 1. *ὁδοὶ*] = μέσα, τρόποι τοῦ εὐτυχῶς διεξάγειν τὸν πόλεμον, πρβλ. «proeliorum vias» (Tacit. Ann. II, 5). — *ἀπόστασις*] ἐπεξηγητικὸς διορισμός, ὡς καὶ τὰ ἑπόμενα, τοῦ *ὁδοί*. Τὸ δ' *ἀπόστασις* εἶναι ῥημ. οὐσιαστ. τοῦ *ἀφιστάναι τοὺς ξυμμάχους* μετ' ἐνεργ. σημασίας καὶ οὐχὶ τοῦ μέσου *ἀφίστασθαι*.—*παραίρεσις οὖσα τῶν προσόδων*]=ἥτις μάλιστα παραιρεῖται τοὺς Ἀθηναίους τὰς προσόδους. Τὸ *παραίρεσις* = *παραφαίρεσις, παράσπασις* (Σχολ.). Κακῶς δὲ Θωμᾶς ὁ Μάγιστρος διδάσκει λέγων «*καὶ παραιροῦμαι καὶ ἀφαιροῦμαι· ἀφαίρεσις δὲ μόνον, οὐ παραίρεσις*», διότι τὸ *παραίρεσις* φέρεται καὶ παρὰ Πλάτωνι (Πολιτ. 573, ε'),—*ἐπιτειχισμὸς τῇ χώρᾳ*] λέγεται δὲ καὶ *ἐπιτείχισις*, περὶ ἧς ὁ Σχολ. (ἐν Α', 142, 2) λέγει «*ἐπιτείχισίς ἐστι τὸ πόλιν τινὰ ἑτέραν πλησίον ἄλλης τειχίσαι διὰ τὸ φρουρεῖν καὶ λυμαίνεσθαι τὴν γῆν*»=ὀχύρωμα πρὸς τὸ πολιορκῆσαι χώραν τινὸς ἢ ἐπιπεσεῖν κατ' αὐτῆς. «*Λιττεται δὲ τὴν Δεκέλειαν, ἣν ὕστερον ἐτείχισαν*» (Σχολ.), πρβλ. ὅμως Α', 142, 1. Περὶ δὲ Δεκελείας ἑκάτερον λέγεται (Ϛ', 91, 7. 93, 2. Ζ', 18, 4. 28, 3). Ἡ δὲ δοτικὴ *χώρᾳ* οὖσα δοτικὴ ἀντιπεριποιητικὴ ἐτέθη ὅπως ἐν τῷ *ἐπιτειχίζω τινί* (ὥρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 122) = κατὰ τῆς χώρας τῶν Ἀθηναίων. — *οὐκ ἄν τις νῦν προίδοι*] πρβλ. «multa quae nunc ex intervallo non apparent bellum aperiet»(Livi. XXVIII, 44).—*ἐπὶ ῥητοῖς*]= *ὡρισμένοις* (Σχολ.), *τακτοῖς*, ἡ δ' *ἐπὶ* σημαίνει συμφωνίαν (ὥρα Δ' 13, 1).—*χωρεῖ*] = προβαίνει, κινεῖται ὡρισμένοις νόμοις, ἕπεται βεβαίοις καὶ προβλεπομένοις.—*αὐτὸς... τεχνᾶται*] = *μεθοδεύει* (Σχολ.), ἐπινοεῖ. πρβλ. «*καινοτόμον πρᾶγμα ὁ πόλεμος καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ τὰ πολλὰ τεχνᾶται*» (Ἑρμογ. Π. εὑρέσ. Γ', 5).—*πρὸς τὸ παρατυγχάνον*] = κατὰ τὰς ἑκάστοτε περιστάσεις, *τὸ παρεμπῖπτον* (Σχολ.).—*ἐν ᾧ*] *οὐδετέρ. γένους*=*διὸ* (Σχολ.), ἄλλοι δὲ ἑρμηνεύουσιν =*ἐν ᾧ χρόνῳ*.—*εὐοργήτως*]=οὐχὶ ἐμπαθῶς, ἀλλὰ μετὰ ψυχραιμίας, περισκέψεως καὶ μετριοπαθείας, πρβλ. καὶ τὴν ποιητικὴν ἔννοιαν τοῦ *ὀργὴ* = ψυχικὴ διάθεσις (130, 2), ὁ δὲ Σχολ. ἑρμηνεύει διὰ τοῦ «*εὐσκόπως, εὐτρόπως· ὀργὴ γὰρ ὁ τρόπος*».—*προσομιλήσας*] ἐνταῦθα ὁ πόλεμος προσωποποιεῖται = ἀναστραφεὶς αὐτῷ, ἀσχοληθεὶς περὶ αὐτόν, ἁψάμενος αὐτοῦ, πρβλ. «*πολέμῳ ὡμιληκόσι*» (Ϛ', 70, 1).—*περὶ αὐτὸν*] δηλ. *τὸν πόλεμον*, συναπτέον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτὸν οὐκ ἐλάσσω πταίει. Ἐνθυμώμεθα δὲ καὶ ὅτι, εἰ μὲν ἦσαν ἡμῶν ἑκάστοις πρὸς ἀντιπάλους περὶ γῆς ὅρων διαφοραί, οἱστὸν ἂν ἦν· νῦν δὲ πρὸς ξύμπαντάς τε ἡμᾶς Ἀθηναῖοι ἱκανοὶ καὶ κατὰ πόλιν ἔτι δυνατώτεροι· ὥστε εἰ μὴ καὶ ἀθρόοι καὶ κατὰ ἔθνη καὶ ἕκαστον ἄστυ μιᾷ γνώμῃ ἀμυνούμεθα αὐτούς, δίχα γε ὄντας ἡμᾶς ἀπόνως χειρώσονται· καὶ τὴν ἥσσαν, εἰ καὶ δεινόν τῳ ἀκοῦσαι, ἴστω οὐκ ἄλλο τι φέρουσαν ἢ ἄντικρυς δουλείαν· ὃ καὶ λόγῳ ἐνδοιασθῆναι αἰσχρὸν τῇ Πελοποννήσῳ καὶ πόλεις τοσάσδε ὑπὸ μιᾶς κακοπαθεῖν.

δὲ τῷ *ὀργισθείς*, πρβλ. «*περὶ τοῦ παρατος ὀργίζεσθαι*» (Α',133) καὶ *ἀγριαίνειν περί τι* (Πλάτ. Θεαίτ. 151,γ') καὶ *πεφοβῆσθαι περί τι* (Πλάτ. Κρατύλ. 404, ε') = ὁ δ' ἐμπαθῶς, ὀργίλως καὶ δὴ ἀπερισκέπτως πρὸς αὐτὸν προσενεχθείς. Σφάλλονται δὲ οἱ γράφοντες «*περὶ αὐτὸν*» καὶ συνάπτοντες αὐτὸ τῷ *πταίει*, διότι τὸ *πταίειν περί τι* = σφάλλεσθαι περί τινος (Πλάτων. Θεαίτ. 160,δ'), διάφορον δὲ τὸ *πταίειν περί τινι* (πρβλ. καὶ Α',69,5)= συμφορὰν (ἧτταν) λαμβάνειν (ζ',33,5).— *οὐκ ἐλάσσω πταίει*]=οὐχὶ ὀλιγώτερα πταίσματα πταίει, εἰς μείζονα ἀτυχήματα περιπίπτει. Εἷς τε τὸ *βεβαιότερος* καὶ εἰς τὸ *ἐλάσσω* ἐννοεῖται ὡς δεύτερος ὅρος τὸ ἐναντίον = *βεβαιότερος (ἢ ὁ μετ' ὀργῆς αὐτῷ προσομιλήσας), οὐκ ἐλάσσω (ἢ ὁ εὐοργήτως αὐτῷ προσομιλήσας)*.

§ 2. *Ἐνθυμώμεθα*] ἑρμηνευθέντος τοῦ *δυνατοῦ* ἤδη ἄρχεται ἡ τοῦ *συμφέροντος* ἐξέτασις. —*πρὸς ἀντιπάλους*]=ἰσοπάλους. αὕτη δὲ ἡ ἀσυνήθης σημασία παρὰ Θουκυδίδῃ εἶναι συνήθης (Β', 89,6. Ε', 8.1.), ἀντιτίθεται δὲ πρὸς αὐτὸ τὸ «*νῦν δὲ..χειρώσονται*». — *περὶ γῆς ὅρων*] πρβλ. Α', 103, 4. ἀντιτίθεται δ' αὐτῷ τὸ «*ἥσσαν... δουλείαν*».—*οἱστὸν ἂν ἦν*] δηλ. *τὸ εἶναι ἡμῶν... διαφοράς*, τὸ δ' *οἱστὸν*=*ὑπομενητὸν* (Σχολ.), ὑποφερτόν. Δὲν πράκειται περὶ μικροῦ τινος πράγματος, περὶ ὅρων γῆς, ἀλλὰ περὶ ἐλευθερίας ἢ δουλείας ἁπάσης τῆς γῆς· διότι, τῶν Ἀθηναίων τόσον δυνατῶν ὄντων, περὶ τούτου ἀνάγκη εἶναι ὁ ἀγὼν νὰ γίνῃ πρὸς αὐτούς. —*καὶ κατὰπόλιν*] = καὶ πρὸς ἑκάστην χωριστὰ πόλιν, ἀντιτίθεται δὲ πρὸς τὸ *ξύμπαντας*. —*ἔτι δυνατώτεροι*] δηλ. *ἢ πρὸς ξύμπαντας*. — *καὶ ἕκαστον ἄστυ*] ἴσως γραπτέον «*καὶ καθ' ἕκαστον ἄστυ*», πρβλ. «*αἱ μὲν πολλαὶ πόλεις εἰς ἓν συντελοῦσαι ἔθνος, αἱ δὲ πολλαὶ κῶμαι εἰς ἓν συμφέρουσαι ὄγμα πόλις*» (Πολυδ. Θ',27).—*ἀμυνούμεθα αὐτούς*]=ἀμυνόντων ἡμῖν αὐτοῖς κολασόμεθα αὐτούς.—*δίχα γε ὄντας*] αἰτιολ. μετοχὴ = διαιρεθέντας (πρβλ. Δ', 65, 4). περὶ δὲ τῆς φράσεως *δίχα γίγνεσθαι* ὅρα Α', 64, 1. — *ἴστω*] ὁ *ἀκούων δηλονότι* (Σχολ.), ὁ δὲ Ναβῆρος γράφει «*ἴστε*».— *ἄντικρυς δουλείαν*] ἄνευ ἄρθρου τὸ ἐπίρρ. πρβλ. «*πάλιν ἀντέλιπεν*» (120.2). σημαίνει δὲ = τὸ ἄντικρυς δουλεύειν, καθαρόν, ἐντελῆ δουλείαν, πρβλ. «*ἡ ἀντικρυς ἐλευθερία*» (Η',64,5).

§ 3. *δ'*] δηλ. *τὸ τὴν ἧσσαν φέρειν δουλείαν*. Τὸ δὲ *δ* εἶναι ὑποκείμ. τοῦ *ἐνδοιασθῆναι λόγῳ*=καὶ διὰ λόγου τεθῆναι ὑπὸ ἀμφιβολίαν, νομισθῆναι δυνατὸν αἰσχρόν ἐστι τῇ Πελοποννήσῳ, *τὸ λογίσασθαι ἡμᾶς καὶ ἐπὶ νοῦν λαβεῖν τὴν δουλείαν* (Σχολ.). Ἀντιτίθεται δὲ τὸ «*λόγῳ ἐνδοιασθῆναι*» πρὸς τὸ «*ἔργῳ γενέσθαι*». —*καὶ πόλεις τοσάσδε ὑπὸ μιᾶς κακοπαθεῖν*] εἶναι ὑποκείμεν. τοῦ *ἐστὶν αἰσχρόν*. Ἄλλοι δὲ νομίζουσι τὸ *δ* καὶ τὸ «*πόλεις..κακοπαθεῖν*» ὑποκείμ. τοῦ «*λόγῳ ἐνδοιασθῆναι*», τοῦτο δὲ ὑποκείμ. τοῦ *αἰσχρόν ἐστιν*. Τὸ δὲ *κακοπαθεῖν ὑπό τινος καὶ ἀλλαχοῦ* (Β', 41,3). πρβλ. καὶ Α',8,2.— *ἐν ᾧ*]=ὅτε, περιέχει δὲ τὴν ὑπόθεσιν=εἰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐν ᾧ ἢ δικαίως δοκοῖμεν ἂν πάσχειν ἢ διὰ δειλίαν ἀνέχεσθαι καὶ τῶν πατέρων χείρους φαίνεσθαι, οἳ τὴν Ἑλλάδα ἠλευθέρωσαν· ἡμεῖς δὲ οὐδ' ἡμῖν αὐτοῖς βεβαιοῦμεν αὐτό, τύραννον δὲ ἐῶμεν ἐγκαθεστάναι πόλιν, τοὺς δ' ἐν μιᾷ μονάρχους ἀξιοῦμεν καταλύειν. Καὶ οὐκ ἴσμεν ὅπως τάδε τριῶν τῶν μεγίστων ξυμφορῶν ἀπήλλακται, ἀξυνεσίας ἢ μαλακίας ἢ ἀμελείας. Οὐ γὰρ δὴ πεφευγότες ταῦτα ἐπὶ τὴν πλείστους δὴ βλάψασαν καταφρόνησιν κεχωρήκατε, ἢ ἐκ τοῦ πολλοὺς σφάλλειν τὸ ἐναντίον ὄνομα ἀφροσύνη μετωνόμασται. 4

δὲ τοῦτο συμβαίη (πρβλ. Α', 39,3)=ἐν ᾧ δοκοῖμεν ἂν ἢ δικαίως πάσχειν ἢ διὰ δειλίαν ἀνέχεσθαι (πάσχοντες). — φαίνεσθαι] δηλ. ὄντες. — ἠλευθέρωσαν] δηλ. ἀπὸ τῶν Περσῶν. — αὐτὸ] δηλ. τὴν ἐλευθερίαν (Σχολ.), ὅπερ ἐκ τοῦ προηγουμένου ἠλευθέρωσαν, ἢ ἐλευθέρους εἶναι. — τύραννον] ἡ τῶν ἐννοιῶν σύνδεσις θὰ ἦτο ζωηροτέρα ὧδε· «ἀλλὰ τύραννον μὲν ἐῶμεν ἐγκαθιστάναι πόλιν, τοὺς δ' ἐν μιᾷ μονάρχους» κτλ. Περὶ τοῦ τύραννος πόλις, δι' οὗ ἐννοοῦνται αἱ Ἀθῆναι, πρβλ. 124, 3. Β', 63,2. Γ', 37,2. — ἐγκαθεστάναι] = ἐν τῇ Ἑλλάδι καθεστάναι, πρβλ. καὶ «τὴν καθεστηκυῖαν ἐν τῇ Ἑλλάδι πόλιν τύραννον» (Α', 124,3). — τοὺς δ' ἐν μιᾷ] πόλει δηλονότι (Σχολ.). ὁ δ' Ἐρουερδὴν εἰκάζει «ἐν μιᾷ (ἑκάστῃ πόλει)». — μονάρχους] τοὺς τυράννους φησὶ μονάρχους (Σχολ.). — καταλύειν] οἱ Λακεδαιμόνιοι μάλιστα συνήθιζον νὰ καταλύωσι τοὺς τυράννους τῶν πόλεων (πρβλ. Α', 18,1).

§ 4. οὐκ ἴσμεν] = ἡμεῖς (οἱ λαλοῦντες δηλ.) ἀγνοοῦμεν πῶς ἡ τοιαύτη πρᾶξις (διαγωγὴ) εἶναι ἐλευθέρα τῶν τριῶν μεγίστων κακῶν, ἀλλ' ἐννοοῦμεν αὐτὴν ὅτι εἶναι ἡνωμένη μεθ' ἑνὸς τῶν τριῶν κακῶν, ἤτοι ἡ τοιαύτη διαγωγὴ εἶναι ἢ ἀσύνετος, ἢ μαλακὴ ἢ ἀμελής, κατηγορεῖ (ἀποδεικνύει) ἢ ἀσυνεσίαν ἢ μαλακίαν ἢ ἀμέλειαν. — τάδε] = ἡ τοιαύτη διαγωγή, ὁ τοιοῦτος τρόπος, δηλ. τὸ ἐᾶν τύραννον πόλιν ἐγκαθεστάναι. — ξυμφορῶν] ἐνταῦθα οὐ κεῖται κυρίως ἡ λέξις, ἀλλὰ ξυμφοράν φησι τὴν κακίαν (Σχολ.), τὸ κακόν, τὸ ἀσύμφορον. — μαλακίας] = ἀνανδρίας, δειλίας. — ταῦτα] δηλ. τὰς τρεῖς μεγίστας ξυμφορὰς, ἀξυνεσίαν ἢ μαλακίαν ἢ ἀμέλειαν. — Οὐ γὰρ... κεχωρήκατε] οὕτως ἡ ὑπόνοια αὕτη ἐκφέρεται ὥστε νὰ μὴ φαίνηται πιστευτὴ (πρβλ. Ε', 111,3)=ἢ εἰς ἐκεῖνα τὰ τρία κακὰ περιεπέσετε ἢ βεβαίως εἰς τὴν καταφρόνησιν τὴν πολλῷ ἐπιβλαβεστέραν. — βλάψασαν] ἀόρ. γνωμικός, ὅστις ἔχει τὴν τοιαύτην σημασίαν καὶ κατ' ἀπαρέμφατ. καὶ μετοχὴν (ὕρα Stahl Quaes. Gramm. σελ. 3, σημ. 1) =ἥτις συνήθως βλάπτει. — καταφρόνησιν] ὁ Θουκυδίδης τὴν ὑπερφρόνησίν φησι· ἐπίτασιν γὰρ ἡ κατὰ πρόθεσις σημαίνει (Σουΐδ.). Εἶναι ἡ καταφρόνησις τῶν ἄλλων ἐξ ὑπερβολικῆς πεποιθήσεως εἰς τὴν ἑαυτοῦ ὑπεροχήν, πρβλ. «καταφρόνησις δὲ ὃς ἂν καὶ γνώμῃ πιστεύῃ τῶν ἐναντίων προέχειν» (Β', 62,4)=καταφρόνησιν τῶν Ἀθηναίων (=πρὸς τοὺς Ἀθηναίους). — ἐκ τοῦ πολλοὺς σφάλλειν]=διότι πολλοὺς αὕτη ποιεῖ σφάλλεσθαι. ὑποκείμ. δὲ τοῦ σφάλλειν, ὅπερ εἶναι μεταβατ., εἶναι τὸ ἤ. — τὸ ἐναντίον ὄνομα ἀφροσύνη μετωνόμασται] τὸ «τὸ ἐναντίον ὄνομα» συναπτέον μετὰ τοῦ «μετωνόμασται» ὃν σύστοιχον ἀντικείμενον, πρβλ. ὄνομα Ζάγκλη ἦν ὑπὸ τῶν Σικελῶν κληθεῖσα ἡ Σικελία» (Ϛ', 4, 5) καὶ «ὄνομα ἓν κεκλημένους Σικελιώτας» (Δ', 64, 3) καὶ «ὄνομα (ἡ πολιτεία) δημοκρατία κέκληται» (Β', 37, 1). Ὅρα Κυννήρ. Γραμμ. § 411. σημ. 7. Ἡ ἀφροσύνη (ἡ ἀνοησία) διακρίνεται τῆς ἀξυνεσίας (ἐλλείψεως νοημο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

123. «Τὰ μὲν οὖν προγεγενημένα τί δεῖ μακρότερον ἢ ἐς ὅσον τοῖς νῦν ξυμφέρει αἰτιᾶσθαι; Περὶ δὲ τῶν ἔπειτα μελλόντων τοῖς παροῦσι βοηθοῦντας χρὴ ἐπιταλαιπωρεῖν (πάτριον γὰρ ὑμῖν ἐκτῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι), καὶ μὴ μεταβάλλειν τὸ ἔθος, εἰ ἄρα πλούτῳ τε νῦν καὶ ἐξουσίᾳ ὀλίγον προφέρετε (οὐ γὰρ δίκαιον ἃ τῇ ἀπορίᾳ ἐκτήθη τῇ περιουσίᾳ ἀπολέσθαι), ἀλλὰ θαρσοῦντας ἰέναι κατὰ πολλὰ ἐς τὸν πόλεμον, τοῦ τε θεοῦ χρήσαντος καὶ αὐτοῦ ὑποσχομένου ξυλλήψεσθαι, καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος πάσης ξυναγωνιουμένης, τὰ

σύνης), διότι παραβάλλεται τῇ *καταφρονήσει*, ἥτις διὰ τὴν *ἀξυνεσίαν* γίνεται (Πόππος).

Κεφ. 123. *Ἡ ἐπιχείρησις τοῦ πολέμου ὑπάρχει εὐνοϊκὴ εἰς ἡμᾶς καὶ ἐξ ἄλλων αἰτιῶν καὶ ἐκ τοῦ χρησμοῦ τοῦ θεοῦ.*

§ 1. *ἢ ἐς ὅσον*] ὁ Κρυγῆρος ὑποπτεύει τὴν ἐς πρόθεσιν, ἀλλ' ὅμως ὡς ἐν τῇ Λατινικῇ λέγεται quantum καὶ in quantum, οὕτω καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὅσον καὶ ἐς ὅσον (Ε', 51, 2. Ϛ', 18, 3. Ζ', 75, 4), ἡ δὲ ἐς = μέχρι.—*τοῖς νῦν*] οὐδετέρου γένους, ἀντιτίθεται δὲ εἰς τὸ «*προγεγενημένα*», ὡς μικρὸν ὄπισθεν τὸ «*τοῖς παροῦσιν*» εἰς τὸ «*μελλόντων*».—*αἰτιᾶσθαι*] εἶναι κοινὸν τῷ τε «*δεῖ*» καὶ τῷ «*ξυμφέρει*».—*περὶ δὲ τῶν ἔπειτα μελλόντων*] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *ἐπιταλαιπωρεῖν*. Ὁ Κρυγῆρος θέλει νὰ ὀβελίσῃ τὸ *μελλόντων*, ἀλλὰ ἀμφότερα ἀνταποκρίνονται κάλλιον εἰς τὸ «*προγεγενημένα*», πρβλ. καὶ τοῦ «*ἔπειτά που μέλλοντος*» (Πλάτ. Παρμ. 141, ε') καὶ «*ἐν τῷ τότε παρόντι*» (Α', 95, 7).—*τοῖς παροῦσι*] γένους οὐδετέρου, καὶ ἀλλαχοῦ δὲ τὸ *βοηθεῖν* (=ὑποστηρίζειν) τίθεται μετὰ δοτικῆς πράγματος (Α', 140, 1. Β', 63, 1).—*ἐπιταλαιπωρεῖν*] = πρὸς τῷ βοηθεῖν τοῖς παροῦσιν ἀναλαμβάνειν (ἀναδέχεσθαι) πόνους, κακῶς δὲ ὁ Σχολ. ἑρμηνεύει διὰ τοῦ «*προσθεῖναι τὸν πόνον*», διότι ἡ ἐπὶ σημαίνουσα προσθήκην (ἐκτὸς τούτων) ἀναφέρεται τῷ «*τοῖς παροῦσι βοηθοῦντας*» καὶ οὐχὶ τῷ «*ἔπειτα*», ὡς ὁ Κλασσήνιος νομίζει.—*πάτριον*] = ἔθος πάτριον (πρβλ. καὶ Δ', 92, 3), mos patrius (Cicer. de Or. I, 18).—*ὑμῖν*] καθόλου μὲν τοῖς Δωριεῦσιν, ἰδίᾳ δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις.—*τὰς ἀρετὰς*] ὁ πληθ. ἀριθμὸς σημαίνει τὰ διάφορα εἴδη =τὴν δόξαν τῆς ἀρετῆς (ὅρα (Α', 33, 2).—*εἰ ἄρα*] = ἐπειδὴ βεβαίως, περὶ δὲ τοῦ εἰ = ἐπεὶ (ὅρα Ἀσωπ. Εἰσ. εἰς Σύντ. σ. 359, § 76. Π. Β' 568, § 45), πρβλ. Ξεν. Ἀπ. Α', ε', 1. — *ἐξουσίᾳ*] = *δυνάμει* (Σχολ.), ἣν μάλιστα κτῶνται διὰ τοῦ πλούτου (πρβλ. Α', 38, 6). — *προφέρετε*] δηλ. *τῶν πατέρων*=ὑπερφέρετε, προέχετε (πρβλ. Α', 93, 3).—*ἃ τῇ ἀπορίᾳ ἐκτήθη*] ἀόρ. παθητ. μετὰ παθητ. διαθέσ. = *ὑπ' ἀπορίας κινηθέντες ἐκτήσαντο οἱ πράγονοι*, πρβλ. καὶ «*οἷς ἕκαστα ἐκτήθη*» (Β', 36, 3). — *ἀπολέσθαι*] ὁ Κόβητος γράφει «*ἀπολέσαι*»=*ἀδικοῦσι γὰρ οἱ ἀπολέσαντες τῇ περιουσίᾳ ἃ τῇ ἀπορίᾳ οἱ πρόγονοι ἐκτήσαντο*. Τὸ δὲ *ἀπορίᾳ* καὶ *περιουσίᾳ* εἶναι δοτικαὶ τοῦ προτρεπτικοῦ αἰτίου, εἶναι δ' ἀντίθετα ἀλλήλοις τὸ *ἀπορία* καὶ *περιουσία* (=τὸ εἰρημένον *πλοῦτος* καὶ *ἐξουσία*).—*κατὰ πολλά*]=διὰ πολλὰ (πρβ. Α', 121, 2), διορίζει δὲ τὸ «*θαρσοῦντας*».—*τοῦ θεοῦ χρήσαντος*] πρβλ. Α', 118, 3. Εἶναι δὲ αἰτιολογ. μετοχή, ὡς καὶ αἱ ἑπόμεναι. —*καὶ αὐτοῦ ὑποσχομένου*] ἡ μετοχὴ *ὑποσχομένου* φαίνεταί μοι ὕποπτος καὶ σχόλιον = ἐπεὶ ὅ τε θεὸς ἔχρησε καὶ αὐτὸς ξυλλήψεσθαι καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλὰς πᾶσα ξυναγωνιεῖται. — *ξυλλήψεσθαι*]=*βοηθήσειν* (Σχολ.). — *τῆς ἄλλης Ἑλλάδος*] τῆς τε ἐλευθέρας καὶ τῆς ὑποκειμένης Ἀθηναίοις. — *ξυναγωνιουμένης*] τὸ *συναγωνίζομαί τινι*=ἀγωνίζομαί σύν τινι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μὲν φόβῳ, τὰ δὲ ὠφελίᾳ. Σπονδάς τε οὐ λύσετε πρότεροι, ἅς γε καὶ ὁ θεὸς κε- 2
λεύων πολεμεῖν νομίζει παραβεβάσθαι, ἠδικημέναις δὲ μᾶλλον βοηθήσετε· λύουσι
γὰρ οὐχ οἱ ἀμυνόμενοι, ἀλλ' οἱ πρότεροι ἐπιόντες.

124. «Ὥστε πανταχόθεν καλῶς ὑπάρχον ὑμῖν πολεμεῖν καὶ ἡμῶν τάδε 1
κοινῇ παραινούντων, εἴπερ βεβαιότατον τὸ ταὐτὰ ξυμφέροντα καὶ πόλεσι καὶ

βοηθῶν αὐτῷ. *βοηθῶ τινι ἐν τῷ ἀγῶνι* καὶ συμπράττω, πρβλ. «*τίς οὖν συνηγωνίσατο αὐτῷ πρὸς τὸ λαβεῖν ὑμᾶς ἐξαπατωμένους*»; (Δημ. 18,20).—*τὰ μὲν φόβῳ*] =*ἵνα μὴ δουλωθῇ* (Σχολ.).—*τὰ δὲ ὠφελίᾳ*] = ἵνα τύχῃ ὠφελείας ἐλευθερωθεῖσα τῶν Ἀθηναίων. Συνήθως λέγεται «*ἐπ' ὠφελίᾳ*» (Α',73,2.Β',29,3.37,3), ἀλλ' ἐνταῦθα τίθεται ἁπλῇ δοτικὴ (πρβλ. Ϛ', 33, 2. Ζ', 57, 10).

§ 2. *Σπονδάς τε . . πρότεροι*] πρβλ.Α', 67,1. Τὸ δέ *τε* = προσέτι, τὸ δὲ *σπονδὰς* ἀνάρθρως (πρβλ. καὶ Α', 53,2). — *παραβεβάσθαι*]=*ἀθετηθῆναι τὰς σπονδὰς ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων* (Σχολ.) καὶ «*παραβεβάσθαι τὰς σπονδάς, τὸ παθητικὸν τοῦ παραβεβηκέναι . . θουκυδίδης*» (Σουίδ.). Τίνες τύποι ἀπαντῶσι τοῦ παθητ. τοῦ βαίνω ὅρα Γ. Ζηκίδ. Λεξ. Ἀττ. Ῥημ. σ. 64.— *ἠδικημένοις*] ὅηλ. *σπονδαῖς, ἀλλ'* ὁ Κρυγῆρος εἰκάζει νὰ γραφῇ «*ἠδικημένοις*», ὁ δὲ Κλασσήνιος «*ἀδικουμένοις*» (πρβλ. 38, 4), ἀλλ' εἰ καὶ ἀλλαχοῦ δὲν λέγεται «*ἀδικεῖν σπονδάς*», ἐξ οὗ τὸ παθητ. «*σπονδαὶ ἀδικοῦνται*», ἀντὶ τοῦ *ἀδίκως παραβαίνειν* κατὰ βραχυλογίαν, πρβλ. καὶ «*τὰ δημόσια ἀδικεῖν*» (Ϛ', 12,2), δύναται νὰ λεχθῇ κατὰ πρωσοποποιίαν τὸ «*αἱ σπονδαὶ ἀδικοῦνται*», πρβλ. καὶ «*ἥκιστα πόλεμος ἐπὶ ῥητοῖς χωρεῖ*» (Α', 122, 1). — *βοηθήσετε*] ἐπὶ πράγματος (§ 1). — *οἱ πρότεροι ἐπιόντες*] = *οἱ ἄρξαντες ἀδίκων χειρῶν* (Σχολ.).

Κεφ. 124. *Πολλὰ πείθουσι νὰ μὴ ἀναβάλωμεν τὸν πόλεμον διὰ τὴν ἐπικίνδυνον ἐπικράτησιν τῶν Ἀθηναίων. Εἶναι δ' ἐπίλογος προτρεπτικός.*

§ 1. *πανταχόθεν*]=ἐκ παντὸς εἴδους αἰτίων (πρβλ. Α', 17,2), *ἀπὸ πολλῶν ἀφορμῶν* (Σχολ.).—*καλῶς*]=συμφερόντως· εὐκαίρως (πρβλ. Ε', 36, 1), συναπτέον δὲ τῷ «*πολεμεῖν*». — *ὑπάρχον ὑμῖν*] αἰτιατ. ἀπόλυτος μετ' αἰτιολογ. σημασίας τοῦ ἀπροσώπου *ὑπάρχει*=παρόν, ἐξόν. ὁ δὲ Βάδαμος γράφει «*παρέχον*».—*τάδε*]=τὸ πολεμεῖν (πρβλ. Α', 78,3. Ϛ',17,3.74,1.83, 2). — *κοινῇ*] = πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον πάντων (πρβλ.Β',43,2.Διον. Ἁλικ.Ῥωμ. Ἀρχ. Ϛ', 56), πρβλ. καὶ «*κοινῶς*» (Β', 42,3), ἣν σημασίαν δὲν δέχεται ὁ Κρυγῆρος κακῶς. — *παραινούντων*] ὁ Βάδαμος γράφει «*περαινούντων*» ἐκ τοῦ *περαίνω*= διότι τὸν πόλεμον κοινῶς (ὁμοῦ) μέλλομεν νὰ φέρωμεν ἐς πέρας.—*εἴπερ...ἰδιώταις*]=*εἴπερ μεγίστην ἀσφάλειαν ἡ κοινὴ ὠφέλεια καὶ πόλεσι καὶ ἰδιώταις παρέχει*, κατὰ Στάλλιον, ὅστις ἐξαρτᾷ τὸ «*καὶ πόλεσι καὶ ἰδιώταις*» ἐκ τοῦ *βεβαιότατον*, τὸ δ' εἶναι, ὑπερ ἐν τοῖς χειρογράφοις κεῖται μετὰ τὸ *ἰδιώταις*, μετατίθησι μετὰ τὸ *ξυμφέροντα* = τὸ εἶναι τὰ αὐτὰ ξυμφέροντά ἐστι βεβαιότατον καὶ πόλεσι καὶ ἰδιώταις. Οἱ δ' ἄλλοι ἑρμηνευταὶ τηροῦντες τὸ εἶναι εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ τὸ «*καὶ πόλεσι καὶ ἰδιώταις*» ἐξαρτῶσιν ἐκ τοῦ *ξυμφέροντα*=τὸ εἶναι τὰ αὐτὰ ξυμφέροντα καὶ πόλεσι καὶ ἰδιώταις ἐστὶ βεβαιότατον. Ἡμεῖς προτιμῶμεν τὸ δεύτερον· διότι ὅ,τι συμφέρει ταῖς πόλεσι καθόλου, ταὐτὸ συμφέρει καὶ τοῖς κατὰ μέρος πολίταις αὐτῶν (ὅρα Β',60,2—4), πρβλ. καὶ «idem velle atque idem nolle, ea demum firma amicitia est» (Sallust. Cat. 20, 4) καὶ «*ὅταν . . πᾶσι ταὐτὰ συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου, καὶ συμπονεῖν καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς καὶ μένειν ἐθέλουσιν ἀν-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἰδιώταις εἶναι, μὴ μέλλετε Ποτειδαιάταις τε ποιεῖσθαι τιμωρίαν οὖσι Δωριεῦσι καὶ ὑπὸ Ἰώνων πολιορκουμένοις, οὓς πρότερον ἦν τοὐναντίον, καὶ τῶν ἄλλων μετελθεῖν τὴν ἐλευθερίαν (ὡς οὐκέτι ἐνδέχεται περιμένοντας τοὺς μὲν ἤδη βλάπτεσθαι, τοὺς δ', εἰ γνωσθησόμεθα ξυνελθόντες μέν, ἀμύνεσθαι δὲ οὐ τολμῶντες, μὴ πολὺ ὕστερον τὸ αὐτὸ πάσχειν), ἀλλὰ νομίσαντες ἐς ἀνάγκην ἀφῖχθαι, ὦ ἄνδρες ξύμμαχοι, καὶ ἅμα τάδε ἄριστα λέγεσθαι, ψηφίσασθε τὸν πόλεμον, μὴ ροβηθέντες τὸ αὐτίκα δεινόν, τῆς δ' ἀπ' αὐτοῦ διὰ πλείονος εἰρήνης ἐπι- 2

θρωποι» (Δημ. 2, 9). Τὸ εἴπερ=ἐὰν τῷ ὄντι, ἐπειδή.—βεβαιότατον]=ἀσφαλέστατον, μεγίστην ἀσφάλειαν παρέχον, πρβλ. τὸ ἐναντίον ἐν Α', 122, 2. Ἄλλοι δ' ἑρμηνεύουσιν αὐτὸ διὰ τοῦ «μάλιστα παραμόνιμον καὶ σταθερὸν καὶ οὐχὶ εὐδιάλυτον ἐν τῇ φιλίᾳ καὶ συμμαχίᾳ», πρβλ. Δημ. ἀνωτ. καὶ «ὅταν ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συνέχηται καὶ πᾶσι ταὐτὰ συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι τῶν πολέμων, μένει τὰ συνταθέντα βεβαίως» (Δημ. 11, 7),—ποιεῖσθαι τιμωρίαν]=τιμωρεῖν, βοηθεῖν.—Δωριεῦσι . . ὑπὸ Ἰώνων πολιορκουμένοις] ὅπερ αἰσχρὸν ἐνομίζετο (πρβλ. Ε', 9, 1. Ϛ', 77, 1. Ζ', 5, 1. Η', 25, 3)· «διαβέβληται γὰρ τὸ ὄνομα τῶν Ἰώνων εἰς μαλακίαν, τῶν δὲ Δωριέων ἐπὶ ἀνδρείᾳ δοξάζεται» (Σχολ.).—οὓς πρότερον ἦν τοὐναντίον] ὁηλ. τοῦ Δωριέας ὑπὸ Ἰώνων πολιορκεῖσθαι· διότι οἱ Ἴωνες ὑπὸ Δωριέων ἐπολιορκοῦντο. — μετελθεῖν τὴν ἐλευθερίαν]=ἐπιδιῶξαι, ἐπιζητῆσαι (Β', 39, 1), κατὰ δὲ τὸν Σχολ.=ἀνασώσασθαι. Ἐξαρτᾶται δὲ ἐκ τοῦ «μὴ μέλλετε».

§ 2. ὡς]=διότι.—οὐκέτι ἐνδέχεται περιμένοντας] ὁηλ. ἡμᾶς. τὸ δ' ἐνδέχεται ἀπροσώπως = ἔξεστιν, ἔστι δυνατὸν=οὐκέτι δυνάμεθα περιμένειν οἱ μὲν (ἡμῶν) ἤδη βλαπτόμενοι, οἱ δὲ . . οὐ πολὺ ὕστερον τὸ αὐτὸ πεισόμενοι.—τοὺς μέν] λείπει ἡμῶν (Σχολ.), ἐννοεῖ δὲ τοὺς Κορινθίους (ἡμᾶς) καὶ οὐχὶ τοὺς Ποτειδαιάτας (πρβλ. Α', 121, 1). Διὰ δὲ τοῦ περιμένοντας ἑρμηνεύεται τὸ «μὴ μέλλετε» = μὴ βραδύνετε. — τοὺς δὲ] ὁηλ. τοὺς ἄλλους συμμάχους.—γνωσθησόμεθα]ὁηλ. ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων (πρβλ. Α', 69, 3)—οὐ τολμῶντες] ἐτέθη μετὰ τὸ εἰ τὸ οὐ, διότι=ὅτι οὐ τολμῶμεν, τίθεται δ' ὅμως καὶ τὸ μή, ὡς «ἐάν τι τοιοῦτον αἴσθῃ σεαυτὸν μὴ εἰδότα» (Ξεν. Ἀπ. Γ', ε', 23).—μὴ πολὺ ὕστερον] ὁ Ναβῆρος γράφει «μὴ ποθ' ὕστερον».—τὸ αὐτὸ] ὁ Ἐρουερδὴν «ταὐτὸ»=βλάπτεσθαι.—ἀλλὰ . . ψηφίζεσθε τὸν πόλεμον] ἀντιτίθενται εἰς τὸ «μὴ μέλλετε . . μετελθεῖν τὴν ἐλευθερίαν».—ἐς ἀνάγκην ἀφῖχθαι] ὁ Κλασσήνιος παραβάλλων πρὸς τὸ Ζ', 75, 6 «ἀφῖκτο» (=ἄφιξις ἐγεγόνει) ἐκλαμβάνει καὶ ἐνταῦθα τὸ ἀφῖχθαι ἀπροσώπως, ἡμεῖς δὲ προτιμῶμεν νὰ ἐκλάβωμεν αὐτὸ προσωπικῶς μεθ' ὑποκειμ. ὑμεῖς (πρβλ. Ζ', 86, 5). Ἀντὶ δὲ τοῦ «ἐς ἀνάγκην» τινὰ τῶν χειρογράφων ἔχουσι τὸ «ἐπ' ἀνάγκην», ἀλλὰ πρβλ. Δ', 10, 1. Ζ', 75, 6. 86, 5.—τάδε]=ἃ εἴπομεν δηλονότι (Σχολ.).—ἄριστα] κατηγορούμενον=τάδε, ἃ λέγονται, ἄριστά ἐστιν.—μὴ ροβηθέντες] ἐτέθη τὸ μὴ καὶ οὐχὶ τὸ οὐ, διότι ἡ μετοχὴ παράκειται προστακτικῇ = καὶ μὴ φοβηθῆτε (ὁρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 450).—τὸ αὐτίκα δεινὸν]=τὸ πρὸς ὀλίγον γιγνόμενον ἐκ τοῦ πολέμου (Σχολ.). — ἀπ' αὐτοῦ] ὁηλ. τοῦ πολέμου (Σχολ.), ἡ δ' ἀπὸ=ἕνεκα (πρβλ. Α', 12, 2).—διὰ πλείονος] χρόνου (Σχολ.), πρβλ. καὶ «ἐκ πλείονος» (Δ', 42, 3), «ἐν πλείονι» (Δ', 72, 1) =τῆς ἕνεκα τοῦ πολέμου πολυχρονιωτέρας εἰρήνης.—ἐκ πολέμου]=μετὰ τὸν πό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θυμήσαντες ἐκ πολέμου μὲν γὰρ εἰρήνη μᾶλλον βεβαιοῦται, ἀφ' ἡσυχίας δὲ μὴ πολεμῆσαι οὐχ ὁμοίως ἀκίνδυνον. Καὶ τὴν καθεστηκυῖαν ἐν τῇ Ἑλλάδι πόλιν 3
τύραννον ἡγησάμενοι ἐπὶ πᾶσιν ὁμοίως καθεστάναι, ὥστε τῶν μὲν ἤδη ἄρχειν, τῶν δὲ διανοεῖσθαι, παραστησώμεθα ἐπελθόντες, καὶ αὐτοί τε ἀκινδύνως τὸ λοιπὸν οἰκῶμεν καὶ τοὺς νῦν δεδουλωμένους Ἕλληνας ἐλευθερώσωμεν».

125. Τοιαῦτα οἱ Κορίνθιοι εἶπον. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐπειδὴ ἀφ' ἁπάντων τῶν ἤκουσαν γνώμην, ψῆφον ἐπήγαγον τοῖς ξυμμάχοις ἅπασιν ὅσοι παρῆσαν ἐξῆς, καὶ μείζονι καὶ ἐλάσσονι πολεῖ· καὶ τὸ πλῆθος ἐψηφίσαντο πολεμεῖν. Δεδογμένον δὲ αὐτοῖς, εὐθὺς μὲν ἀδύνατα ἦν ἐπιχειρεῖν ἀπαράσκευοις οὖσιν, ἐκπορίζεσθαι δὲ ἐδόκει ἕκαστοι ἃ πρόσφορα ἦν καὶ μὴ εἶναι μέλλησιν. Ὅμως δὲ καθισταμένοις ἔδει, ἐνιαυτὸν μὲν οὐ διετρίβη, ἔλασσον δέ, πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ τὸν πόλεμον ἄρασθαι φανερῶς.

πόλεμον (πρβλ. Α', 120,3).—*μᾶλλον*] ἢ τοῦ *ἀφ' ἡσυχίας μὴ πολεμῆσαι*. — *ἀφ' ἡσυχίας*] = διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἡσυχίας (τῆς εἰρήνης), ὁ δὲ Φραγκήνιος, ᾧ τινι καὶ ὁ Ἑρμερδὴν ἀκολουθεῖ, γράφει «ὑφ' ἡσυχίας» (prae mollitie).—*πολεμῆσαι*] ἐναρκτικὸς ἀόριστος = ἄρξασθαι πολεμεῖν. — *οὐχ ὁμοίως ἀκίνδυνον*] ἢ οἵ τις ἐκ πολέμου τὴν εἰρήνην βεβαιοῦται = μᾶλλον κινδυνώδες.

§ 3. *πόλιν τύραννον*] πρβλ. Α'. 122,3 = τὴν πόλιν, ἣ τύραννος καθέστηκεν. — *ἐπὶ πᾶσιν*] = ἐναντίον πάντων (ὅρα Α', 40,6). —*καθεστάναι*]=γεγονέναι. ἐννοητέον δὲ ὡς κατηγορ. τὸ *τύραννον*.—*διανοεῖσθαι*] ὁηλ. *ἄρχειν* (πρβλ. Α', 1,1).—*παραστησώμεθα*]=*δουλωσώμεθα* (Σχολ.), πρβλ. Α', 29,5.—*οἰκῶμεν... ἐλευθερώσωμεν*] ὁ μὲν ἐνεστὼς σημαίνει κατάστασιν διαρκῆ, ὁ δ' ἀόριστος πρᾶξιν ἅπαξ γενομένην (πρβλ. Α', 101,3).

Κεφ. 125. *Ψηφίζεται ὁ πόλεμος καὶ ἄρχονται αἱ παρασκευαί.*

§ 1. *ὧν ἀφ' ἁπάντων*] τινὲς συνάπτουσι μετὰ τοῦ *ἤκουσαν* παραβάλλοντες πρὸς τὸ «*ἀπὸ Κόλχων μεμαθηκέναι*» (Ἡροδ. Β'. 104), ἀλλ' ὁ Κλασσήνιος παραβάλλων πρὸς τὸ Γ', 36,6, Ϛ', 76,1 συνάπτει αὐτὸ πρὸς τὸ *γνώμην* ὡς εἰ ἦν=*τὴν ἀφ' ἁπάντων γνώμην*.—*γνώμην*] καθ' ἑνικὸν περιληπτικῶς καὶ ἀνάρθρως, ὡς καὶ τὸ *ψῆφον*.—*ψῆφον ἐπήγαγον*] ὅρα Α', 87, 4. —*ἐξῆς*] κατὰ τάξιν (Σχολ.). — *τὸ πλῆθος*]=τὸ μεῖζον μέρος, οἱ πλείονες. Διὰ τὴν περιληπτικὴν σημασίαν δέχεται πλῆθ. ῥῆμα (ὅρα Α', 20,2). Ἠν δὲ γεγραμμένον ἐν ταῖς συνθήκαις «*κύριον εἶναι ὅ,τε ἂν τὸ πλῆθος τῶν ξυμμάχων ψηφίσηται*» (Ε', 30, 1).

§ 2. *δεδογμένον δὲ*] αἰτιατ. ἀπόλυτος= εἰ καὶ ἐδέδοκτο αὐτοῖς πολεμεῖν. — *ἀδύνατα*] *ἀντὶ τοῦ ἀδύνατον* (Σχολ.), πρβλ. Α', 7,1.—*ἐπιχειρεῖν*] ὁηλ. *τῷ πολέμῳ*= ἄψασθαι τοῦ πολέμου, ἄρασθαι τὸν πόλεμον. — *ἀπαράσκευοις οὖσιν*]=διότι ἦσαν ἀπαράσκευοι εἰς τὸν πόλεμον. — *ἐκπορίζεσθαι*] ὅρα Α', 82, 1. — *ἕκαστους*] κατ' εἰκασίαν Νατμαννοῦ ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις «*ἑκάστοις*», συναπτέον δὲ τῷ «*ἐκπορίζεσθαι*», διότι οὐχὶ «*ἑκάστοις ἐδόκει*», ἀλλ' «*ἅπασιν*» (§ 1). — *μέλλησιν*] = *ἀναβολήν* (Σχολ.). — *ὅμως δὲ*]=εἰ καὶ ἐδόκει αὐτοῖς μὴ εἶναι μέλλησιν. — *καθισταμένοις*] μέσον=καθιστᾶσιν ἑαυτοῖς, *παρασκευαζομένοις* (Σχολ.). — *ὧν ἔδει*]=ἐκεῖνα, ὧν χρεία ἦν.— *διετρίβη*]=κατηναλώθη, ἐδαπανήθη.—*ἔλασσον δὲ*] ὁηλ. τοῦ *ἐνιαυτοῦ*, κατὰ δὲ Κλασσή-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

126. Ἐν τούτῳ δὲ ἐπρεσβεύοντο τῷ χρόνῳ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐγκλή-
ματα ποιούμενοι, ὅπως ἀφορμὴν ὅτι μεγίστη πρόφασις εἴη τοῦ πολεμεῖν, ἢν μή τι
ἐσακούσωσιν. Καὶ πρῶτον μὲν πρέσβεις πέμψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκέλευον
τοὺς Ἀθηναίους τὸν ἄγος ἐλαύνειν τῆς θεοῦ· τὸ δὲ ἄγος ἦν τοιόνδε. Κύλων
ἦν Ὀλυμπιονίκης, ἀνὴρ Ἀθηναῖος τῶν πάλαι εὐγενής τε καὶ δυνατός· ἐγε-
γαμήκει δὲ θυγατέρα Θεαγένους, Μεγαρέως ἀνδρός, ὃς κατ' ἐκεῖνον τὸν χρό-
νον ἐτυράννει Μεγάρων. Χρωμένῳ δὲ τῷ Κύλωνι ἐν Δελφοῖς ἀνεῖλεν ὁ θεὸς

νιον διετρίβησαν ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ μῆνες= *ἐνιαυτὸς μὲν οὔ, ἔλασσον δὲ κατετρίβη* (πρβλ. καὶ Α', 67,2). ὁ δὲ κεῖται ἀντὶ τοῦ *ἀλλὰ* (πρβλ. Α', 122, 3). — *ἄρασθαι*]= ἆραι ἐφ' ἑαυτῶν, ἀναλαβεῖν (πρβλ. Α', 80,3).

Κεφ. 126. *Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπαιτοῦσι νὰ ἐλάσωσι τὸ Κυλώνειον ἄγος καὶ ἑρμηνεία αὐτοῦ.*

§ 1. *ἐπρεσβεύοντο*] δηλ. οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ σύμμαχοι ἔπεμπον πρέσβεις.— *ἐγκλήματα ποιούμενοι*] = *ἐγκαλοῦντες* (Σχολ.).—*ἢν μή τι ἐσακούσωσιν*] τινὰ τῶν χειρογράφων ἔχουσιν «*ἐσακούσωσιν*» (πρβλ. Α', 58,1).

§ 2. *πρῶτον μὲν*] εἶτα τί μετὰ ταῦτο ἀπῄτησαν ὅρα Α', 139,1.—*οἱ Λακεδαιμόνιοι*] ὠδελίζ[illegible]τος.—*τὸ ἄγος ἐλαύνειν τῆς θεοῦ*] = *τὸ ἄγος δράσαντας τῆς θεοῦ, τῆς Ἀθη[illegible]ς* (Σχολ.), τοὺς ἐναγεῖς ὄντας τῇ θεῷ (Ἀθηνᾷ). πρβλ. «*τὸ μίασμα* (=τὸν μιαστ[illegible]στα) *ἐλαύνειν*» (Σοφ. Οἰδ.Τ.97), τὸ δ[illegible]αύνειν τὸ ἄγος εἶναι φράσις καθιερωμένη (πρβλ. Α', 127, 1. 128,1.135,1. Β', 13,1), πρβλ. καὶ «*piaculum exigere*» (Iust. VIII.2). Ὁ δ' Ἑρυσιχθὼν ἀντὶ τοῦ μετὰ ψιλῆς ἄγους γράφει μετὰ δασείας ἅγος. «Ἅγος τὸ ἱερὸν σέβας, ὅθεν καὶ τὸ «ἄγη μ' ἔχει» (Ἰλ. Φ, 221), κατ' ἰσμὸν δὲ καὶ τὰ μιάσματα ἄγη κ[illegible]αι καὶ οἱ μιαροὶ ἐναγεῖς καλοῦνται» (Σχολ. εἰς Σοφ. Οἰδ.Τ.656). Ἐννοοῦνται δὲ διὰ τῶν λέξεων τούτων οἱ ἀπόγονοι ἐκείνων, οἵτινες (§ 11) ἐβεβήλωσαν τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς ἀποκτείναντες τοὺς ἱκέτας. — *τὸ δὲ ἄγος ἦν τοιόνδε*] ὁ Ἑρυσιχθὼν ἀμφιβάλλει ἂν ἡ λέξις *ἄγος* ἐνταῦθα εἶναι γνησία=*τὸ δὲ ἦν τοιόνδε*.

§ 3. *Κύλων*] πρβλ. Ἡροδ. Ζ', 71. Πλουτ. Σόλων ΙΒ'. οὗτος ὁ ἐνίκησεν ἐν Ὀλυμπίᾳ τῷ 640 π. Χ. «*ἀνελόμενος διαύλου νίκην Ὀλυμπικήν*» (Παυσαν. Α', κη', 1. S. Iul. Africani Ὀλυμπιάδων ἀναγραφή ed. Rutgers p. 13), ἡ δὲ κατάληψις τῆς ἀκροπόλεως ἐγένετο τῷ 612 (Curt. Hist. Graec. I. p. 663), κατ' ἄλλους δὲ τῷ 616 (Dünck. Hist. ant. VI, p. 96), κατὰ δὲ τὸν Σχολ. οὐχὶ ὀρθῶς «*τὰ κατὰ Κύλωνα ἐπράχθη σχεδὸν ἐπὶ τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης*».— *ἀνὴρ Ἀθηναῖος*] ὁ Κρυγῆρος καὶ Κλασσήνιος οὐχὶ ὀρθῶς διδάσκουσιν ὅτι τὸ *ἀνὴρ* συναπτέον τῷ τε Ὀλυμπιονίκης καὶ τῷ Ἀθηναῖος, ὀρθότερον δὲ εἶναι νὰ συνάπτηται μόνον τῷ Ἀθηναῖος, πρβλ. καὶ μικρὸν ὀπίσθεν «*Μεγαρέως ἀνδρός*». Τὴν γνώμην δ' αὐτῶν δὲν δύναται νὰ στηρίξῃ καὶ τὸ τοῦ Ἡροδότου «*ἦν Κύλων τῶν Ἀθηναίων ἀνὴρ Ὀλυμπιονίκης*» (Ε', 71) = ἦν τις Κύλων Ὀλυμπιονίκης, ὢν ἀνήρ τις τῶν Ἀθηναίων.—*δυνατὸς*]=*πλούσιος* (Σχολ.). —*θεραπόντων*] ὅρα περὶ αὐτοῦ Ἀριστοτ. Πολιτ. Ε' 4. Παυσαν. Α', μ', 1. μα', 2.— *ἐπ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον*] περὶ τὸ 620 π. Χ.

§ 4. *χρωμένῳ*] μέσον τοῦ ἐνεργ. χρῶ, οὗ ὁ ἀόρ. ἔχρησα, τὸ δὲ χρῶμαι = ἐπε-
τῷ μαντείῳ, ἐπηρώτησε δὲ *περὶ τυ-*
νος, ὡς ἐκ τῆς ἀποκρίσεως δείκνυ-
τῆς τοῦ θεοῦ (Σχολ.) — *τῇ μεγίστῃ*] περὶ τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ ἄρθρου πρβλ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῇ τοῦ Διὸς τῇ μεγίστῃ, ἑορτῇ) καταλαβεῖν τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν. Ὁ δὲ παρά τε τοῦ Θεαγένους δύναμιν λαβὼν καὶ τοὺς φίλους ἀναπείσας, ἐπειδὴ ἐπῆλθεν Ὀλύμπια τὰ ἐν Πελοποννήσῳ, κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν ὡς ἐπὶ τυραννίδι, νομίσας ἑορτήν τε τοῦ Διὸς μεγίστην εἶναι καὶ ἑαυτῷ τι προσήκειν Ὀλύμπια νενικηκότι. Εἰ δὲ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἢ ἄλλοθί που ἡ μεγίστη ἑορτὴ εἴρητο, οὔτε ἐκεῖνος ἔτι κατενόησε τό τε μαντεῖον οὐκ ἐδήλου (ἔστι γὰρ καὶ Ἀθηναίοις Διάσια, ἃ καλεῖται Διὸς ἑορτὴ Μειλιχίου μεγίστη, ἔξω τῆς πόλεως ἐν ᾗ πανδημεὶ ἑορτάζουσι, θύουσι δὲ πολλοὶ οὐχ ἱερεῖα, ἀλλ' ἀγνὰ θύματα ἐπι-

Α', 23, 3.—*τὴν... ἀκρόπολιν*] *ταύτην κατελάμβανον οἱ τυραννίδος ἐρῶντες* (Σχολ.).

§ 5. *ἀναπείσας*] ἡ ἀνὰ σημαίνει μεταβολήν = μεταπείσας, πρβλ. «*ἄγω σοι τὸν υἱὸν τουτονὶ ἄκοντ' ἀναπείσας*» (Ἀριστοφ. Νεφ. 867).—*ἐπῆλθεν*] οὕτως ὁ Ἑρουερδὴν ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογρ. «*ἐπῆλθον*». —*τὰ ἐν Πελοποννήσῳ*] *τοῦτο προσέθηκεν, ἐπειδὴ ἔστιν Ὀλύμπια καὶ ἐν Μακεδονίᾳ καὶ ἐν Ἀθήναις* (Σχολ.).—*ὡς ἐπὶ τυραννίδι*] = *ὡς τυραννήσων* (Σχολ.), περὶ δὲ τῆς ἐννοίας τοῦ ὡς ὅρα Α', 48, 1.—*ἑαυτῷ τι προσήκειν*] = πρὸς ἑαυτὸν ἔχειν σχέσιν τινά.—*Ὀλύμπια νενικηκότι*] = ἅτε νενικηκότι νίκην ἐν Ὀλυμπίοις (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 345).

§ 6. *ἢ ἄλλοθί που*] ὡς ἐν Μακεδονίᾳ, ἔνθα ἐπίσης ἐτελοῦντο Ὀλύμπια (Δημ. 19, 192).—*εἴρητο*] δηλ. *ὑπὸ τοῦ θεοῦ* = ἐσημαίνετο, ἐνοεῖτο, ἐδηλοῦτο. — *οὔτε... τέ*] πρβλ. Α', 1:8, 2. Ἀντὶ δὲ τοῦ οὔτε εἶπε «*τέ... οὐκ*».—*ἔστι γὰρ*] ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ ἐννοουμένην πρότασιν «*ἀλλ' ἐδήλου τὰ Διάσια*». — *Διάσια*] ἑορτὴ μεγάλη ἐν Ἀθήναις ἔξω τοῦ τείχους τῆς πόλεως εἰς τιμὴν τοῦ Μειλιχίου Διὸς τελουμένη τῇ 23 τοῦ Ἀνθεστηριῶνος μηνὸς ὑπὸ τὸ Ὀλυμπιεῖον παρὰ τὸν Ἰλισόν (πρβλ. Ξεν Ἀναβ. Ζ', η', 4. Λουκιαν. Τίμ. 7. Σχολ. Ἀριστοφ. Νεφ. 407).—*ἢ καλεῖται*] ἀντὶ τοῦ ἐν χειρογρ. «*ἃ*», ὁ δὲ Ἑρουερδὴν «*ὅν*». —*Διὸς Μειλιχίου*] πρβλ. Παυσαν. Α', 4.—*ἔξω τῆς πόλεως*] περὶ τῆς θέσεως τῶν λέξεων προτασσομένων πρβλ. Γ', 39, 2. Δ', 4, 1. Ϛ', 33, 3 καὶ Σχολ. Ἀριστοφ. Νεφ. 407 «*ἑορτὴ Διὸς τὰ Διάσια Ἀθήνησιν, ἐν ᾗ πανδημεὶ ἔξω τείχους συνόντες ἑορτάζουσιν*».—*πανδημεί*] = ὑφ' ὅλης τῆς πόλεως.—*ἑορτάζουσι*] ἐκ τοῦ Σχολ. λέγοντος «*πανδημεὶ ἑορτάζουσι, θύουσι δὲ πολλοὶ*» (πρβλ. καὶ Σχολ. Ἀριστοφ.) καὶ *εἴη Ἀπόλλωνος Μαλόεντος ἔξω τῆς πόλεως ἑορτή, ἐν ᾗ πανδημεὶ Μυτιληναῖοι ἑορτάζουσιν*» (Γ', 3, 3). — *ἱερεῖα*] = *πρόβατα* (Σχολ.). — *ἀλλ' ἀγνὰ θύματα ἐπιχώρια*] τὸ «*ἀλλ' ἀγνὰ*» κατὰ διόρθωσιν τοῦ Μαδβιγίου ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογρ. μόνον «*ἀλλὰ*» ὑποβληθέντος ὑπὸ τοῦ Πολυδεύκους (Α', 26), ὁ δ' Ἐρατοσθένης «*ἀγνὰ δὲ θύματα*». *ἦσαν δὲ τὰ ἀγνὰ θύματα πέλανοι (πίμπρασθαι κριθὰς μέλιτι δεδευμένους καὶ [illegible] [illegible] [illegible]

χώρια), δοκῶν δὲ ὀρθῶς γιγνώσκειν ἐπεχείρησε τῷ ἔργῳ. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι τὰ μὲν αἰσθόμενοι ἐβοήθησάν τε πανδημεὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐπ' αὐτοὺς καὶ προσκαθεζόμενοι ἐπολιόρκουν. Χρόνου δὲ ἐπιγιγνομένου [οἱ Ἀθηναῖοι] τρυχομένοις τῇ προσεδρίᾳ ἀπηλθον οἱ πολλοί, ἐπιτρέψαντες τοῖς ἐννέα ἄρχουσι τὴν φυλακὴν καὶ τὸ πᾶν αὐτοκράτορσι διαθεῖναι ἢ ἂν ἄριστα διαγιγνώσκωσιν· τότε δὲ καὶ τὰ πολλὰ τῶν πολιτικῶν οἱ ἐννέα ἄρχοντες ἔπρασσον. Οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κύλωνος πολιορκούμενοι φλαύρως εἶχον σίτου τε καὶ ὕδατος ἀπορίᾳ. Ὁ μὲν οὖν Κύλων καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐκδιδράσκουσιν· οἱ δ' ἄλλοι ὡς ἐπιέζοντο καὶ τινες καὶ ἀπέθνησκον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ, καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βωμὸν ἱκέται τὸν ἐν τῇ ἀκροπόλει.

λέξεις καὶ ὑπὸ τοῦ Σχολ. μνημονεύονται καὶ ὑπὸ τοῦ Πολυδεύκους.—*ὀρθῶς γιγνώσκειν*] *ἁπλανῶς νοεῖν τὸν χρησμὸν* δηλονότι (Σχολ.).—*τῷ ἔργῳ*] δηλ. καταλαβεῖν τὴν ἀκρόπολιν, κατὰ δὲ τὸν Σχολ. *τῇ τυραννίδι* ἐν τοῖς Ὀλυμπίοις τοῖς ἐν Πελοποννήσῳ.

§ 7. *αἰσθόμενοι*] δηλ. τὸ πρᾶγμα = *αἴσθησιν τοῦ πράγματος λαβόντες* (Σχολ.) ὁρᾶσαι ἄλλαχοῦ (Α', 118, 2. 131, 1. Η', 71, 2) τὸ *αἰσθάνομαι* ἄνευ ἀντικειμένου τιθέμενον.—*ἐπ' αὐτοὺς*] *κατ' αὐτῶν* (Σχολ.), δηλ. *τῶν περὶ τὸν Κύλωνα*.—*προσκαθεζόμενοι*] παρατ. χρόνου ἔχοντος σημασίαν ἀορίστου (πρβλ. Α', 11, 2).

§ 8. *χρόνου ἐπιγιγνομένου*] = ἐπειδὴ χρόνος ἐν τῇ πολιορκίᾳ κατηναλίσκετο, παρήρχετο (πρβλ. καὶ Δ', 26, 4), ὡς «ἂν ἐπιγένηται πολὺς χρόνος» (Ἰσοκρ. 6, 26). Ὁμοίως δὲ περὶ χρόνου καὶ τὸ *ἐγγίγνεσθαι* (Α', 113, 1) καὶ τὸ *ἐνεῖναι* (Α', 80, 4). Ὁ Κόβητος ὅμως ἐνταῦθα (καὶ Δ', 26, 4) γράφει *ἐπιτεινομένου*, ὁ δὲ Βάδαμος *ἐγγιγνομένου*.—*οἱ Ἀθηναῖοι*] ὀβελίζουσί τινες τοῦτο.—*τῇ προσεδρίᾳ* = *τῇ πολιορκίᾳ* (ὡς τὸ *προσκαθέζεσθαι*), πρβλ. «*ἀχθόμενοι τῇ προσεδρίᾳ*» (Προκόπ. Πολ. Γότθ. σ. 309). Ἡ λέξις *προσεδρία* κακῶς γράφεται διὰ διφθόγγου, διότι ἡ διὰ τοῦ ι γραφὴ καὶ διὰ τοῦ μέτρου κυροῦται (Εὐριπίδ. Ὀρ. 93) ὅρα καὶ Stahl Quaes. Gram. σ. 40. Κόντ. Γλ. Παρ. σ. 404.—*οἱ πολλοί*] ἐπιμερισμὸς τοῦ *οἱ Ἀθηναῖοι*.—*τὴν φυλακήν*] δηλ. *τῶν περὶ τὸν Κύλωνα*.—*αὐτοκράτορσι*] *αὐτεξουσίοις οὖσι* (Σχολ.), ἀλλ' οὐχὶ *ἀνυπευθύνοις*.—*διαθεῖναι*] = *οἰκονομῆσαι* (Σχολ.) — *ᾗ ἄν*] ἀντὶ τοῦ ὡς ἄν (Σχολ.).—*ἄριστα*] κατηγορούμενον καὶ οὐχὶ ἐπίρρημα, ἐννοεῖται δὲ τὸ *γενήσεσθαι*, δηλ. *τὰ πράγματα* (πρβλ. Α', 8, 2), ὡς «*ᾗ ἂν αὐτοῖς δοκῇ ἄριστα εἶναι Ἀθηναίοις*» (Ζ', 26, 2) πρβλ. καὶ Ϛ', 8, 2. Η', 67, 3.—*τότε δὲ*] λέγει τότε, διότι μετὰ ταῦτα διὰ τῆς νομοθεσίας τοῦ Σόλωνος ἠλαττώθη ἡ ἐνέργεια τῶν 9 ἀρχόντων.—*τὰ πολλὰ.. ἔπρασσον*] διαφωνεῖ πρὸς ταῦτα ὁ Ἡρόδοτος λέγων «*οἱ πρυτάνιες τῶν ναυκράρων, οἵπερ ἔνεμον τότε τὰς Ἀθήνας*» (Ε', 71), οὐχὶ ὀρθῶς διότι ὑπὸ Σόλωνος *αἱ ναυκραρίαι* κατέστησαν. τῶν ἀρχόντων δὲ τούτων τότε πρύτανις ὁ *Μεγακλῆς* (Πλουτ. Σόλ. ΙΒ').

§ 9. *φλαύρως*] τὸ μὲν *φλαῦρον* ἀείποτε ἐπὶ κακοῦ=κακόν, πονηρόν· τὸ δὲ *φαῦλον* εἶναι μέση λέξις τιθεμένη ἐνίοτε καὶ ἐπὶ ἀγαθοῦ (ὅρα Naber Mnemos. 1879 σ. 58—62). Παρὰ Θουκυδίδῃ δὲ τὸ μὲν ἐπίθετον λέγεται ἀείποτε *φαῦλος*, τὸ δ' ἐπίρρ. *φαύλως* δὲν ἀπαντᾷ παρ' αὐτῷ, τὸ δὲ *φλαύρως* μόνον ἐνταῦθα. Ἀλλαχοῦ δὲ μεταχειρίζεται τὸ «*κακῶς ἔχειν*» (Ζ', 80, 1) καὶ «*πονήρως ἔχειν*» (Ζ', 83, 3).

§ 10. *ἐκδιδράσκουσιν*] πρβλ. καὶ Σχολ. Ἀριστοφ. Ἱππ. 443. Σφάλλεται δὲ ὁ Σουΐδας (λ. *Κυλώνειον ἄγος*) τὸ ἐναντίον νομίζων.—*ἐπιέζοντο*] = *ἐταλαιπώρουν* (Σχολ.).—*ἐπὶ τὸν βωμόν*] δηλ. τὸν τῆς Ἀθηνᾶς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

11 Ἀναστήσαντες δὲ αὐτοὺς οἱ τῶν Ἀθηναίων ἐπιτετραμμένοι τὴν φυλακήν, ὡς ἑώρων ἀποθνήσκοντας ἐν τῷ ἱερῷ, ἐφ' ᾧ μηδὲν κακὸν ποιήσουσιν, ἀπαγαγόντες ἀπέκτειναν· καθεζομένους δέ τινας καὶ ἐπὶ τῶν σεμνῶν θεῶν [ἐν τοῖς βωμοῖς] ἐν τῇ παρόδῳ ἀνέχρησαντο. Καὶ ἀπὸ τούτου ἐναγεῖς καὶ ἀλιτήριοι τῆς

(§ 2. Πλούτ. Σόλ. ΙΒ'), πρβλ. καὶ «ἱκέτης ἵζετο πρὸς τῶγαλμα» (Ἡροδ. Ε', 71), ἡ ὁ' ἐπὶ σημαίνει τὴν μετὰ τὴν κίνησιν ἠρεμίαν (πρβλ. Α', 24,7).

§ 11. *Ἀναστήσαντες αὐτούς*] ποιήσαντες [ἢ πείσαντες] αὐτοὺς ἀναστῆναι, καταλιπεῖν τὸν βωμόν. Εἶναι δὲ τοῦτο σταθερὰ φράσις (πρβλ. Α', 128,1. 137,1. Γ', 28,3. 75,4. — *οἱ ἐπιτετραμμένοι τὴν φυλακήν*] εἶναι ὡς παθητικὸν τοῦ «ἐπέτρεψαν τοῖς ἐννέα ἄρχουσι τὴν φυλακήν», ἔνθα γίνεται ὑποκείμ. τοῦ παθητ. τὸ ἔμμεσον ἀντικείμ., μένει δ' ἀμετάβλητον τὸ ἄμεσον (ὅρα Γ. Ζήκ. Συντ. § 361. σημ. 1) ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου «οἷς ἐπετέτραπτο ἡ φυλακή». Παρενετέθη δὲ μεταξὺ τοῦ ἄρθρου καὶ τῆς μετοχῆς καὶ ἡ γενικὴ διαιρετικὴ «τῶν Ἀθηναίων» (πρβλ. Γ', 33, 5. ς', 62,3). — *ἀποθνήσκοντας ἐν τῷ ἱερῷ*] διὰ τῶν νεκρῶν ἐνόμιζον ὅτι ἐμολύνοντο τὰ ἱερὰ τῶν θεῶν (πρβλ. Α', 134, 4), τὸ δ' *ἀποθνήσκοντας* = ἑτοίμους ὄντας (μέλλοντας) ἀποθνήσκειν. — *ἐφ' ᾧ... ποιήσουσιν*] συναπτέον τῷ «ἀναστήσαντες» = ἐφ' ᾧ (= ἐπὶ τῷ ὅρῳ Α', 103,1) μηδὲν κακὸν ποιήσουσιν αὐτούς (ὅηλ. *μηδὲν ἀνήκεστον*), περὶ ὧν ὁ μὲν Ἡρόδοτος λέγει «ἀλιτεῦσαι ... ὑπεγγύους πλὴν θανάτου» (Ε', 71), ὁ δὲ Πλούταρχος «ἐπὶ δίκῃ κατελθεῖν ἔπεισεν» (Σόλ. ΙΒ'). — *ἀπαγαγόντες*] λέξις τιθεμένη ἐπὶ τῆς εἰς θάνατον ἀπαγωγῆς. — *ἐπὶ τῶν σεμνῶν θεῶν*] = παρὰ ταῖς σεμναῖς θεαῖς, ἐνώπιον τοῦ ἀγάλματος τῶν θεῶν τούτων (πρβλ. Β', 13,5). πρβλ. «καθῆσθαί μοι δοκεῖ... ἐπὶ τῶν σεμνῶν θεῶν» (Ἀριστοφ. Ἱππ. 1312). Σεμναὶ δὲ θεαὶ ἦσαν αἱ Ἐρινύες κατ' εὐφημισμὸν οὕτω λεγόμεναι καὶ Εὐμενίδες, ὧν τὸ ἱερὸν ἦν ὑπόγειον παρὰ τὸν Ἄρειον πάγον βορειανατολικῶς αὐτοῦ. Καὶ κατὰ μὲν τὸν Ἀργεῖον Δόθωνα (παρὰ Διογ. Λαερτ. Α', 112) ἐκτίσθη ἐπὶ Πεισιστράτου ὑπὸ τοῦ Ἐπιμενίδου, κατὰ δὲ τὸν Αἰσχύλον (Εὐμεν. τέλ.) μετὰ τὴν ἀθῴωσιν τοῦ Ὀρέστου ἐδόθη τοῖς Ἀθηναίοις ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς τὸ ἱερὸν τοῦτο (πρβλ. καὶ Εὐρ. Ἡλ. 1258 κ.ἑ. Ἰφ. Τ. 961 κ.ἑ.). — *ἐν τοῖς βωμοῖς*] σχόλιον ὀβελισθὲν ὑπὸ τοῦ Δοβραίου. — *ἐν τῇ παρόδῳ*] = κατὰ τὴν διάβασιν. Οἱ ἱκέται ἐνόησαν ὁποία τύχη περιέμενεν αὐτοὺς καὶ κατέφυγον ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς εἰς τὸν τῶν Ἐρινύων. — *ἀνεχρήσαντο*] πρβλ. «ἐπὶ τοῦ ἀναιρεῖν, κτείνει, ἀποκτείνει, φονεῦσαι, ἀποσφάξαι, καθελεῖν, διαχρήσασθαι, Ἐπὶ δὲ τούτου Ξενοφῶν μὲν ἔφη «κατειργάσατο τὸν λέοντα», Ἀριστοφάνης δὲ «τοὺς ἄνδρας ἀπεχρήσαντο», Θουκυδίδης δὲ ἀνεχρήσατο» (Πολυδ. Θ', 153), πρβλ. καὶ Ἡσύχ., Σουΐδ., Ζωναρ. καὶ Βεκκ. Ἀνεκδ. σ. 399, 17. Οἱ ἄλλοι κώδικες ἔχουσι «διεχρήσαντο» (πρβλ. καὶ Γ', 36,3. ς', 61,3), ὁ δὲ Λαυρεντ. «ἀπεχρήσαντο» (πρβλ. Γ', 81, 2). — *ἀπὸ τούτου*] = ἕνεκα τούτου. — *ἐναγεῖς*] ὅρα § 2. — *ἀλιτήριοι*] = ἀσεβεῖς, ἀνόσιοι, ἁμαρτωλοί (Σχολ. Σοφ. Οἰδ. Κ. 371). Τὴν αὐτὴν φράσιν μεταχειρίζεται καὶ ὁ Ἀριστοφάνης (Ἱππ. 445), πρβλ. καὶ σχόλιόν τι «τοὺς ἁμαρτάνοντας εἰς τοὺς ἱκέτας ἀλιτηρίους ἔφασκον». Εἰ καὶ ἡ λέξις γίνεται παρὰ τὸ ἀλιτεῖν (= ἁμαρτεῖν), οἱ παλαιοὶ ὅμως κακῶς παρῆγον, πρβλ. «ἀλιτήριος ὁ ἀλεύασθαι καὶ φυλάξασθαι διὰ μοχθηρίαν καλῶς ἔχει» (Πλουτ. Ἠθικ. σ. 297, α'). — *τῆς θεοῦ*] γενικὴ ἐξ ἀντικειμένου, πρβλ. καὶ «ἀλιτήριοι τῶν θεῶν» (Ἀνδοκ. 1, 51).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θεοῦ ἐκεῖνοί τε ἐκαλοῦντο, καὶ τὸ γένος τὸ ἀπ' ἐκείνων. Ἦλασαν μὲν οὖν καὶ 12
οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐναγεῖς τούτους, ἦλασε δὲ καὶ Κλεομένης ὁ Λακεδαιμόνιος
ὕστερον μετὰ Ἀθηναίων στασιαζόντων, τούς τε ζῶντας ἐλαύνοντες καὶ τῶν
τεθνεώτων τὰ ὀστᾶ ἀνελόντες ἐξέβαλον· κατῆλθον μέντοι ὕστερον, καὶ τὸ γένος
αὐτῶν ἔστιν ἔτι ἐν τῇ πόλει.

127. Τοῦτο δὴ τὸ ἄγος οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκέλευον, ἐλαύνειν δῆθεν τοῖς
θεοῖς πρῶτον τιμωροῦντες, εἰδότες δὲ Περικλέα τὸν Ξανθίππου προσεχόμενον
αὐτῷ κατὰ τὴν μητέρα καὶ νομίζοντες ἐκπεσόντος αὐτοῦ ῥᾷον ἂν σφίσι προ-

ὥρα Κυννήρ. Γραμμ. § 417,8. — *τὸ γένος τὸ ἀπ' ἐκείνων*] πρὸ πάντων Ἀλκμεωνίδαι (πρβλ. Ἡροδ. Ε', 70 κ. ἑ.), καταγόμενοι ἐκ τοῦ Μεγακλέους τοῦ προϊσταμένου τότε τῶν 9 ἀρχόντων, τοῦ δὲ Κλεισθένους τοῦ Ἀλκμεωνίδου ἔγγονος ἦν καὶ ἡ Ἀγαρίστη ἡ μήτηρ τοῦ Περικλέους.

§ 12. *ἦλασαν . . ἤλασε*] σχῆμα ἐπαναφορᾶς. Οὗτοι δὲ οἱ ἐξόριστοι ἡγουμένου τοῦ Κλεισθένους τῇ βοηθείᾳ τῶν Σπαρτιατῶν (τῷ 510 π. Χ.) ἐξέβαλον τοὺς Πεισιστρατίδας, ἀλλὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος πάλιν ἐξωρίσθησαν τῶν Ἀθηνῶν, στασιασάντων τῶν ἀριστοκρατικῶν, ὧν προΐστατο ὁ Ἰσαγόρας, τῇ βοηθείᾳ τοῦ βασιλέως τῶν Σπαρτιατῶν Κλομένους, μετ' ὀλίγον δὲ (τῷ 508 π. Χ.) ἐπανῆλθον ἐκ τῆς ἐξορίας, ἀφ' οὗ ἡ τοῦ λαοῦ στάσις ἠνάγκασε τὸν Κλομένην νὰ ἀποχωρήσῃ τῆς ἀκροπόλεως, ἣν εἶχε καταλαβών (πρβλ. Ἡροδ. Ε', 70 κ. ἑ. Πλουτ. Σόλ. ΙΒ'. Κλεομ. ΙΖ', 3). — *τοὺς ἐναγεῖς τούτους*] ὁ Ἐρουερδὴν πρωτιμᾷ νὰ γραφῇ «*τότε τούτους*». — *Κλεομένης*] ἐγένετο τοῦτο τῷ 509 π. Χ. καὶ 508. — *μετὰ Ἀθηναίων στασιαζόντων*] = μεθ' ἑνὸς μέρους τῶν Ἀθηναίων στασιαζόντων, ὧν προΐστατο ὁ Ἰσαγόρας. — *ἀνελόντες*] = ἀνορύξαντες, πρβλ. καὶ «*τῶν δ' ἀποθανόντων τοὺς νεκροὺς ἀνορύξαντες ἐξέρριψαν ὑπὲρ τοὺς ὅρους*» (Πλουτ. Σόλ. ΙΒ'. ὅρα καὶ Ἠθικ. σ. 549, α') καὶ «*καταγνωσθέντος δὲ τοῦ ἄγους οἱ νεκροὶ μὲν ἐκ τῶν τάφων ἐξεβλήθησαν, τὸ δὲ γένος αὐτῶν ἔφυγεν ἀειφυγίαν*» (Ἀριστοτ. Ἀθ. Πολ. 1) καὶ «*τὰ ὀστᾶ ἀνορύξαι καὶ ἐξορίσαι ἔξω τῆς Ἀττικῆς*» (Αυκ. Λεωκρ. 113). — *ἐξέβαλον*] = ἐξώρισαν, ἐξέρριψαν ὑπὲρ τοὺς ὅρους, ὁ δὲ Κόβητος ὀβελίζει τὸ «*ἐξέβαλον*» λέγων «*neque enim ullo verbo opus est, quia participia pendent ab ἦλασαν et verbum ἐκβάλλειν vitiose usurpatur de ossibus pro ἐξορίζειν*» (ἐν ἐκδ. λόγ. Ὑπερείδ. σ. 105. καὶ Mnem. 1880 σ. 91), περὶ δὲ τοῦ *ἐκβάλλειν* καὶ ἐπὶ νεκρῶν λεγομένου ὅρα Πλάτ. Νόμ. 874, 6', 909, γ'. Πλουτ. Ἠθικ. 553, γ'. Πομπήι. Α'. — *κατῆλθον*] *οἱ φυγαθευθέντες* (Σχολ.), τοῦτο δὲ συνέβη κατὰ τὴν ἀνάκλησιν τοῦ Κλεισθένους.

Κεφ. 127. *Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπαιτοῦντες εἶναι ἀπέλασιν τοῦ ἄγους τῆς θεοῦ ἤθελον τὰ ἐκδιωχθῆ καὶ ὁ Περικλῆς.*

§ 1. *δὴ*] συνεχίζει τὸν διακοπέντα λόγον = λοιπόν. — *δῆθεν*] συναπτέον τῷ «*τιμωροῦντες*», κεῖται δὲ εἰρωνικῶς καὶ δὲν τίθεται συνήθως πρὸ τῆς λέξεως, εἰς ἣν ἀνήκει (πρβλ. Α', 92. Δ', 99). — *πρῶτον*] = πρὸ πάντων, μάλιστα (πρβλ. Εὐρ. Μήδ. 377, Φοιν. 886), πρβλ. καὶ «*ἐς τὰ πρῶτα*» (Γ', 39, 2). — *προσεχόμενον αὐτῷ*] δηλ. τῷ ἄγει = *ἔνοχον ὄντα* (Σχολ.), πρβλ. καὶ «*ᾧ (ἄγει) τὸ μητρόθεν γένος τοῦ Περικλέους ἔνοχον ἦν*» (Πλουτ. Περικλ. ΑΓ', 1) καὶ Σουΐδαν ἐν λ. *προσεχές*, ὁ δ' Ἐρουερδὴν προτείνει νὰ γραφῇ *ἀνεχόμενον*. — *κατὰ τὴν μητέρα*] *κατὰ τὸ γένος τὸ μητρῷον* (Σχολ.), ἡ δὲ κατὰ σημαίνει ἀναφοράν. Ἡ μήτηρ τοῦ Περικλέους Ἀγα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χωρεῖν τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. Οὐ μέντοι τοσοῦτον ἤλπιζον παθεῖν ἂν αὐτὸν τοῦτο ὅσον διαβολὴν οἴσειν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν, ὡς καὶ διὰ τὴν ἐκείνου ξυμφορὰν τὸ μέρος ἔσται ὁ πόλεμος. Ὧν γὰρ δυνατώτατος τῶν καθ' ἑαυτὸν καὶ ἀγῶν ἂν πολιτείαν ἠναντιοῦτο πάντα τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ οὐκ εἶα ὑπείκειν, ἀλλ' ἐς τὸν πόλεμον ὥρμα τοὺς Ἀθηναίους.

128. Ἀντεκέλευον δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Λακεδαιμονίους τὰ ἀπὸ Ταινάρου ἄγος ἐλαύνειν. Οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι ἀναστήσαντές ποτε ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ποσειδῶνος ἀπὸ Ταινάρου τῶν Εἱλώτων ἱκέτας ἀπαγαγόντες διέφθειραν δι' ὃ δὴ καὶ σφίσιν αὐτοῖς νομίζουσι τὸν μέγαν σεισμὸν γενέσθαι ἐν Σπάρτῃ.

ρίστη ἦν ἔγγονος τοῦ Κλεισθένους (Πλουτ. Περικλ. Γ') ἐγγόνου τοῦ Μεγακλέους τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀλκμέωνος.—*ἐκπεσόντος αὐτοῦ*] =*εἰ αὐτὸς ἐκπέσοι* (ἐκβληθείη). — *ῥᾷον ἂν σφίσι προχωρεῖν τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων*] τὸν ἂν προσέθηκεν ὁ Κόβητος (Mnem. Τ. ΙΑ', σ. 373) = ὅτι ῥᾷον ἂν σφίσι προχωρεῖεν τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων (=ὅσα ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων νὰ τύχωσιν ἤθελον. πρβλ. Γ', 4, 5. Η', 56, 2).

§ 2. *παθεῖν ἄν*]=πείσεσθαι, ὅτι πάθοι ἄν.—*τοῦτο*] τὸ ἐκπεσεῖν, *τὸ ἐκβληθῆναι* (Σχολ.).—*διαβολὴν οἴσειν αὐτῷ*] ὑποκείμ. εἶναι τὸ «*τὸ κελεύειν (αὐτοὺς) ἐλαύνειν τὸ ἄγος*». Τὸ δὲ *αὐτῷ*=τῷ Περικλεῖ. Ἀντ' αὐτοῦ λέγεται καὶ «*εἰς διαβολὴν καθίστημί τινα*» (Ἰσοκ. 17, 6) καὶ ὡς παθητ. «*διαβολὴν ἔχω*» (Ἰσοκρ.8,125) καὶ «*διαβολῆς τυγχάνω*» (Ἰσοκρ. 15, 152) καὶ «*διαβολὴ γίγνεται*» (Ἰσοκρ.15,163.218). Κατὰ τὸν Σχολ. «*συνέβαινε γὰρ αὐτῷ μὴ πιστεύεσθαι στρατηγίαν τοιούτῳ ὄντι*».—*διὰ τὴν ἐκείνου ξυμφοράν*] =διὰ τὴν δυστυχίαν, διὰ τὸ ἄγος, ὅπερ εἶχεν.—*τὸ μέρος*]=ἐν μέρει (partim), πρβλ. «*μηδὲ ἐς παιγνίην τὸ μέρος ἑωυτὸν ἀνιέναι*» (Ἡροδ. Β'. 173). ὁ δὲ Στέφανος εἰκάζει νὰ γραφῇ «*τι μέρος*» (πρβλ. καὶ Α'. 74, 3. Β', 67, 2). — *ὡς . . . ἔσται ὁ πόλεμος*] τοῦτο ὐκ ἔλεγον οἱ Ἀθηναῖοι *(ἡ πόλις)*.

§ 3. *Ὧν γάρ*] πρβλ. Β', 65, 5 κ. ἑ. — *τῶν καθ' ἑαυτὸν*]=τῶν συγχρόνων=τῶν ὄντων κατὰ τὴν ζωὴν αὐτοῦ (Σχολ.). — *ἄγων*] = διευθύνων, πρβλ. «*(Περικλῆς) κατεῖχε τὸ πλῆθος ἐλευθέρως καὶ οὐκ ἦγετο μᾶλλον ὑπ' αὐτοῦ ἢ αὐτὸς ἦγε*» (Β', 65,8).— *τὴν πολιτείαν*] = τὴν διοίκησιν τῶν τῆς πόλεως, τοῦ κράτους (πρβλ. Ξεν. Ἀπ. Γ', 6', 15. Αἰσχίν. 3, 150. Δημ. 19, 184). — *πάντα*] αἰτιατ. τῆς ἀναφορᾶς = κατὰ πάντα, ὡς «*πάντ' ἐρηύρημαι κακὸς*» (Σοφ. Οἰδ. Τ. 1421. πρβλ. καὶ Ἀντιγ. 640). —*οὐκ εἶα*] πρβλ. Α', 28,3.—*ὥρμα*] πρβλ. Α', 87, 2.

Κεφ. 128. *Ἀνταπαίτησις τῶν Ἀθηναίων καὶ τὰ περὶ Παυσανίαν.*

§ 1. *Ἀντεκέλευον*] ἀναφορικῶς πρὸς τὸ τῶν Λακεδαιμονίων *ἐκέλευον* (Α', 127,1). —*τὸ ἀπὸ Ταινάρου ἄγος*]=τὸ ἀπὸ Ταινάρου αὐτοῖς ἐλθὸν ἄγος, τὴν τοῦ Ταινάρου ὑπόθεσιν (ὅρα Παυσαν. Δ', κδ', 5. Αἰλ. Ποικ. Ἱστ. Ϛ', 7. Σουΐδ. ἐν *Ταινάριον κακὸν* καὶ *Ταίναρον*). Τὸ *Ταίναρον ἀκρωτήριον Λακωνικῆς ἱερὸν Ποσειδῶνος* (Σχολ.).—*ἄγος ἐλαύνειν*] πρβλ. Α', 126, 2. — *ἀναστήσαντες*] ὅρα Α', 126, 11.— *ἱεροῦ τοῦ Ποσειδῶνος*] ὅρα περὶ αὐτοῦ Στράβ. Η', σ. 363. Παυσαν. Γ', κε', 4 καὶ ἐνταῦθ. κεφ. 133.—*ἀπὸ Ταινάρου*] ὁ Ἐρυσερδὴν ὀβελίζει τὰς λέξεις ὡς κακῶς ἐπαναληφθείσας.—*ἀπαγαγόντες*] ὅρα Α', 126,11.—*σφίσιν αὐτοῖς*] πρβλ. Α', 19, ὁ δὲ Κόβητος ὀβελίζει τὸ «*αὐτοῖς*», ὁ δ' Ἐρυσερδὴν εἰκάζει νὰ γραφῇ «*σφίσιν αὐτοί*».—*νομίζουσι*]ὀηλ. *οἱ Λακεδαιμόνιοι*.—*τὸν μέγαν σεισμὸν*] περὶ οὗ ὅρα Α', 101,2.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐκέλευον δὲ καὶ τὸ τῆς Χαλκιοίκου ἄγος ἐλαύνειν αὐτούς· ἐγένετο δὲ τοιόνδε. 2
Ἐπειδὴ Παυσανίας ὁ Λακεδαιμόνιος τὸ πρῶτον μεταπεμφθεὶς ὑπὸ Σπαρτια- 3
τῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἧς ἐν Ἑλλησπόντῳ καὶ κριθεὶς ὑπ' αὐτῶν, ἀπελύθη μὴ
ἀδικεῖν, δημοσίᾳ μὲν οὐκέτι ἐξεπέμφθη, ἰδίᾳ δὲ αὐτὸς τριήρη λαβὼν Ἑρμιο-
νίδα ἄνευ Λακεδαιμονίων ἀφικνεῖται ἐς Ἑλλήσποντον, τῷ μὲν λόγῳ ἐπὶ τὸν
Μηδικὸν πόλεμον, τῷ δὲ ἔργῳ τὰ πρὸς βασιλέα πράγματα πράσσειν, ὥσπερ
καὶ τὸ πρῶτον ἐνεχείρησεν, ἐφιέμενος τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχῆς. Εὐεργεσίαν δὲ
ἀπὸ τοῦδε πρῶτον ἐς βασιλέα κατέθετο καὶ τοῦ παντὸς πράγματος ἀρχὴν
ἐποιήσατο· Βυζάντιον γὰρ ἑλὼν τῇ προτέρᾳ παρουσίᾳ μετὰ τὴν ἐκ Κύπρου ἀ- 5
ναχώρησιν (εἶχον δὲ Μῆδοι αὐτὸ καὶ βασιλέως προσήκοντές τινες καὶ ξυγγε-

Λιτίᾳ τοῦ σεισμοῦ ἐνομίζετο ὅτι ἦν ὁ Ποσειδῶν (ὃς ἔσειε τὴν γῆν) διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν γενομένην ἀσέβειαν.

§ 2. *τῆς Χαλκιοίκου*] *Χαλκίοικος ἡ Ἀθηνᾶ ἐν Σπάρτῃ... ὅτι χαλκοῦν οἶκον εἶχεν* (Σχολ.) καὶ *ἀπὸν τε ναὸν ὁμοίως καὶ τὸ ἄγαλμα ἐποιήσαντο Ἀθηναῖοι χαλκοῦν* (Παυσαν. Γ', ιζ', 2). Ὁ δὲ ναὸς καλεῖται *χαλκοῦς*, διότι ἦν κεκοσμημένος ἐλάσμασι χαλκοῦ (πρβλ. καὶ Λ', 134,1).

§ 3. *Παυσανίας*] πρβλ. Λ', 95.—*μεταπεμφθεὶς... ἀπὸ τῆς ἀρχῆς*] πρβλ. Α', 95, 3. Τὸ *ἀρχῆς*=ἡγεμονίας, στρατηγίας.—*ἀπελύθη μὴ ἀδικεῖν*] ὅρα Α', 95,5.—*ἐξεπέμφθη*] *εἰς ἀρχὴν τοῦ Ἑλλησπόντου* (Σχολ.)—*Ἑρμιονίδα*] *ἀπὸ Ἑρμιόνης πόλεως Λακωνικῆς* (Σχολ.). —*ἄνευ Λακεδαιμονίων*]=ἄνευ διαταγῆς τῶν Λακεδαιμονίων, πρβλ. καὶ *κοὐ κελευσάντων αὐτῶν*» (Λ', 131,1), ὅρα καὶ Α', 91,5. Δ', 78,3. Ε', 28. Η', 5,3.57.1. Ὁ Ἑρουερδὴν ὀβελίζει τὰς λέξεις, ὡς εἰ ἐσήμαινον τὸ αὐτὸ τῷ *ἰδίᾳ*.—*ἐπὶ τὸν Μηδικὸν πόλεμον*] ὀρθῶς ὁ Ἑρουερδὴν μετὰ τὸν Γέβαρδον (Gebhard) ἔγραψε *Μηδικὸν* ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογρ. *Ἑλληνικόν* διότι ὁ Θουκ. τὸν πόλεμον τῶν Ἑλλήνων κατὰ Περσῶν πανταχοῦ καλεῖ *Μηδικὸν πόλεμον* (Δ', 90,1.95,7.97,1. Γ', 10,2). *Ἑλληνικὸν* δὲ *πόλεμον* καλεῖ τὸν πόλεμον Ἑλλήνων πρὸς Ἕλληνας (Α', 112, 1), ἡ δ' *ἐπὶ* σημαίνει σκοπόν, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ προτάσει μετεχειρίσατο τελικὸν ἀπαρέμφ. *πράσσειν*. —*τὰ πρὸς βασιλέα πράγματα*] ὁ Κρυγῆρος ὑποπτεύει τὴν λέξιν *πράγματα*, πρβλ. ὅμως Δ', 76,2 καὶ Σχολ. «*βουλόμενος δηλονότι τὰ τοῦ βασιλέως πράγματα ποιεῖν· ἐμήδιζε γάρ*».—*πράσσειν*]=*ὥστε πράσσειν* (πρβλ. 50,1.57,5), ἐξαρτᾶται δ' ἐκ τοῦ *ἀφικνεῖται*. Καὶ εἰς τὰ κινήσεως σημαντικὰ τίθεται τελικὸν ἀπαρέμφατον (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 446, σημ.). —*ἐνεχείρησεν*] καὶ ἄλλα χειρόγρ. «*ἐπεχείρησεν*», ἀμφότερα δ' ὁ Θουκυδίδης μεταχειρίζεται ὁμοίως, πρβλ. Α', 84,1. Δ', 4,2.47,2. Η', 24,6 καὶ Α', 125,2. Β', 40, 3.89,4. Ἐννοητέον δὲ τὸ «*τὰ πρὸς βασιλέα πράγματα πράσσειν*».—*τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχῆς*] = *τῆς ἡγεμονίας τῆς Ἑλλάδος*.

§ 4. *εὐεργεσίαν δὲ.., ἐς βασιλέα κατέθετο*]=εὐεργεσίαν παρὰ τῷ βασιλεῖ ἔβαλεν ὡς παρακαταθήκην ἐπὶ ὠφελείᾳ ἑαυτοῦ. πρβλ. καὶ «*χάριν κατατίθεσθαι*» (Α', 33, 1) καὶ παθητικ. «*κεῖται σοι εὐεργεσία*» (Α', 129,3).—*ἀπὸ τοῦδε*]=*ἀπὸ τούτου τοῦ ἐπιφερομένου, περὶ Βυζαντίου δηλονότι* (Σχολ.).

§ 5. *Βυζάντιον γὰρ ἑλὼν*] περὶ τούτου καὶ ἀνωτέρω (Α', 94,2) εἶπεν, ὁ δὲ γὰρ διασαφητικός. —*τῇ προτέρᾳ παρουσίᾳ*]= τῇ προτέρᾳ ἀφίξει. βοηθείᾳ (πρβλ. Α'94, 2), εἶναι δὲ δοτικὴ χρονικὴ (πρβλ. Β', 20,1), —*προσήκοντές τινες καὶ συγγε-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νεις, οἱ ἐάλωσαν ἐν αὐτῷ τότε) τούτους οὓς ἔλαβεν ἀποπέμπει, βασιλεῖ κρύφα τῶν ἄλλων ξυμμάχων, τῷ δὲ λόγῳ ἀπέδρασαν αὐτόν. Ἐπρασσε δὲ ταῦτα 6
μετὰ Γογγύλου τοῦ Ἐρετριῶς, ὥπερ ἐπέτρεψε τό τε Βυζάντιον καὶ τοὺς αἰχμαλώτους. Ἔπεμψε δὲ καὶ ἐπιστολὴν, τὸν Γογγύλον φέροντα αὐτῷ· ἐνεγέγραπτο δὲ τάδε ἐν αὐτῇ, ὡς ὕστερον ἀνηυρέθη· «Παυσανίας, ὁ ἡγεμὼν 7
τῆς Σπάρτης τοῦσδέ τέ σοι χαρίζεσθαι βουλόμενος ἀποπέμπω δορίαλων, καὶ γνώμην ποιοῦμαι, εἰ καὶ σοὶ δοκεῖ, θυγατέρα τε τὴν σὴν γῆμαι καὶ σοὶ Σπάρτην τε καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα ὑποχείριον ποιῆσαι. Δυνατὸς δὲ δοκῶ εἶναι ταῦτα πρᾶξαι μετὰ σοῦ βουλευόμενος. Εἰ οὖν τί σε τούτων ἀρέσκει,

νεῖς] τὸ *προσήκων συνετάχθη γενικῇ βασιλέως ἀντὶ τῆς δοτικῆς βασιλεῖ*, πρβλ. «οὐ μόνον οἱ προσήκοντες τούτῳ, ἀλλὰ καὶ οἱ προσήκοντες τούτου» (Θωμ. Μάγιστρ.). Κεῖνται δ' ἐνταῦθα ἐκ παραλλήλου, πρβλ. καὶ «*propinqui cognatique*» (Cic. pro Sext. Posc. 96. Iustin. XI, 15), «*propinqui adfinesque*» (Tacit. Hist. III, 34) καὶ «*necessarii et consanguinei*» (Gaes. Bell. Gall. 1, 11) καὶ «συγγενεῖς καὶ οἰκεῖοι» (Πλούτ. Λυκ. Γ'). Οἱ προσήκοντες εἶναι οἱ propinqui τῶν Λατίνων, οὐχὶ οἱ ἐξ αἵματος συγγενεῖς, οἱ cognati καὶ consanguinei, ἀλλ' οἱ ἐξ ἐπιγαμβρίας (adfines). Περὶ δὲ τοῦ πράγματος ὅρα Nep. Paus. 2, 2.—*οἱ ἐάλωσαν*] ὁ Βεκκῆρος ὠβέλισε τὸ οἱ, ἀλλ' ἐννοεῖται ἐν τῇ προηγουμένῃ προτάσει τὸ *εἰσὶν ἢ ἦσαν*, διὸ ἔχει καλῶς τὸ οἱ.—*οὓς ἔλαβεν*] ὁ Κόβητος ὠβελίζει τὰς λέξεις, ᾧ ἠκολούθησε καὶ ὁ Ἐρουερδήν.—*τῶν ἄλλων ξυμμάχων*] = τῶν ἄλλων, τουτέστι τῶν ξυμμάχων (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 302). Ταύτης τῆς χρήσεως, ἧς ὁ Θουκ. ἔχει ἀριθμόν τινα (Β', 14, 1. Δ' 118, 5. Ζ', 4, 3. 61, 1. 70, 2) φέρονται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ παραδείγματα, ὡς «*equi virique et alia onera*» (Livi. XXI, 27, 5).—*τῷ δὲ λόγῳ*] = *τῇ φήμῃ* (Σχολ.), προφασιζόμενος ὅτι ἀπέδρασαν αὐτόν.—*ἀπέδρασαν αὐτὸν*] πρβλ. «*ἐάν τις ἀποδρᾷ σε τῶν οἰκετῶν*» (Ξεν. Παιδ. Α', δ', 13).

§ 6. *Γογγύλου*] πρβλ. Διόδωρ. ΙΑ', 44, 3. Nep. Paus. 2, 2.—*τοῦ Ἐρετριῶς*] κατὰ συναίρεσιν=τοῦ Ἐρετριέως, τοῦ ἐξ Ἐρετρίας.—*φέροντα*] =ἔπεμψε δὲ τὸν Γογγύλον φέροντα καὶ ἐπιστολὴν αὐτῷ (βασιλεῖ). Τὸ *φέροντα* τροπικὴ μετοχὴ μετὰ ἀποπειρατικῆς σημασίας τοῦ ἐνεστῶτος. Πολλάκις δὲ τὰ κινήσεως σημαντικὰ ῥήματα συντάσσονται μετὰ τοιαύτης κατ' ἐνεστῶτα μετοχῆς (ὅρα Stahl Quaes. Gram. σ. 17).—*τάδε*] περιέχει τὰς αὐτὰς λέξεις, ὡς φαίνεται, ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, ἃς μετεχειρίσατο ὁ Παυσανίας. Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἐν μεταφράσει ἔχει εἰς τὴν Λατινικὴν καὶ ὁ Νέπως (Paus. 2, 3).—*ἀνηυρέθη*] δηλ. *ἡ ἐπιστολὴ τάδε ἔχουσα*.

§ 7. *ἀποπέμπω*] κατὰ διόρθωσιν Στεφάνου καὶ Κοβήτου ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογρ. «ἀποπέμπει», ὅπερ κακῶς θέλουσί τινες νὰ στηρίξωσι διὰ τοῦ Α', 129, 3 καὶ Ξεν. Ἑλλ. Ε', α', 31.—*δορὶ*] ἀντὶ τοῦ *δόρατι* καὶ Δ', 98, 8.—*γνώμην ποιοῦμαι*]=ποιῶ ἐμαυτοῦ πρότασιν=προτείνω. Ἄλλην ἔννοιαν ἔχει ἡ φράσις ἀλλαχοῦ (Β', 2, 4. Ζ', 72, 3), ὡς καὶ τὸ «γνώμην ἔχω» (Β', 86, 5), ἀλλ' ἑκατέρα τῶν φράσεων συντάσσεται ἀπαρεμφάτῳ.—*θυγατέρα τὴν σὴν*] ἄλλως περὶ τούτων διδάσκει ὁ Ἡρόδοτος (Ε', 32), ἅτινα εἶναι ἀνακριβῆ.—*εἰ οὖν τί σε τούτων ἀρέσκει*] = εἰ οὖν τι τούτων ἀρέσκει σε. Ὁ Θουκ. ἀλλαχοῦ τὸ ἐνεργητικὸν συντάσσει πάντοτε δοτικῇ, ὁ Πλάτων δὲ συχνάκις μεταχειρίζεται τὴν αἰτιατικήν (Θεαίτ. 172, δ'. Κρατύλ. 433,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πέμπε ἄνδρα πιστὸν ἐπὶ θάλασσαν, δι' οὗ τὸ λοιπὸν τοὺς λόγους ποιησόμεθα».

129. Τοσαῦτα μὲν ἡ γραφὴ ἐδήλου. Ξέρξης δὲ ἥσθη τε τῇ ἐπιστολῇ καὶ ἀποστέλλει Ἀρτάβαζον τὸν Φαρνάκου ἐπὶ θάλασσαν καὶ κελεύει αὐτὸν τήν τε Δασκυλίτιν σατραπείαν παραλαβεῖν, Μεγαβάτην ἀπαλλάξαντα, ὃς πρότερον ἦρχε, καὶ παρὰ Παυσανίαν ἐς Βυζάντιον ἐπιστολὴν ἀντεπιτίθει αὐτῷ ὡς τάχιστα διαπέμψαι καὶ τὴν σφραγῖδα ἀποδείξαι ἣν ὅ τι αὐτῷ Παυσανίας παραγγέλλῃ περὶ τῶν ἑαυτοῦ πραγμάτων, πράσσειν ὡς ἄριστα καὶ πιστότατα. Ὁ δὲ ἀφικόμενος τά τε ἄλλα ἐποίησεν ὥσπερ εἴρητο καὶ τὴν ἐπιστολὴν διέ-

ε'. Πολ. 557, 6'. δ'. Νόμ. 702, γ'), τὸ δὲ μέσον εἶναι *ἀρέσκομαί τινι* (Α', 129, 3. Β', 68, 3). Καὶ τὸ μὲν *ἀρέσκω τινί*=ἀρεστός εἰμί τινι, τὸ δ' *ἀρέσκω τινά*=εὐαρεστῶ τινα (πρβλ. Εὐρ. Ἱππόλ. 106. Ἀριστοφ. Ἀχ. 189. Σφ. 776).—*ἐπὶ θάλασσαν*]=*ἐπὶ τὰ παραθαλάσσια* (Σχολ.), τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀσίας. Ὁ δὲ Νέπως κακῶς μεταφράζει διὰ τοῦ «certum hominem ad eum mittas fac, cum quo colloquatur» (Paus. 2, 4).—*δι' οὗ*]=ὅπως *δι' αὐτοῦ*. Ἡ ἀναφορικὴ πρότασις κατὰ μέλλοντα χρόνον σημαίνει σκοπόν (ὁρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 390, 3).

Κεφ. 129. *Ὁ Ξέρξης πέμπει πρὸς Παυσανίαν Ἀρτάβαζον μετ' ἐπιστολῆς αὐτοῦ.*

§ 1. *ἡ γραφὴ*] *γραφὴ ἡ ζωγραφία καὶ κατηγορία καὶ ἡ ἐπὶ γραμμάτων ἁπλῶς, ὡς νῦν* (Σχολ.). —*ἥσθη τε καὶ ἀποστέλλει*] κατὰ παράταξιν ἀντὶ τοῦ *ἡσθεὶς ἀποστέλλει* (πρβλ. Α', 109, 1), τὸ δ' *ἀποστέλλειν* δὲν τίθεται κυριολεκτικῶς=διὰ νεώς ἐκπέμπειν, ἀλλὰ καταχρηστικῶς=δι' ἑτέρου τινὸς ἐκπέμπειν (πρβλ. Α', 90, 3).—*Ἀρτάβαζον*] πρβλ. Διόδωρ. ΙΑ', 44, 4. Nep. Paus. 2, 4. Φαίνεται δὲ ὅτι οὗτος εἶναι ὁ γνωστὸς τοῦ Ξέρξου στρατηγὸς Ἀρτάβαζος (Ἡροδ. Ζ', 66. Η', 126 κ.ἑ.). —*Φαρνάκου*] οὗτος ὀφείλει νὰ διακρίνηται ἀπὸ τοῦ Φαρνάκου τοῦ υἱοῦ τοῦ Φαρναβάζου (Β', 67, 1. Η', 6, 1).—*ἐπὶ θάλασσαν*] ὅρα Α', 128, 7.—*Δασκυλίτιν*] σατραπείαν κληθεῖσαν οὕτως ἀπὸ τῆς πόλεως *Δασκυλίου* παρὰ τὸν Ῥύνδακον ποταμὸν καὶ τὴν ἀκτὴν τοῦ Ἑλλησπόντου (πρβλ. Στράβ. ΙΒ'. σ. 575), περιελάμβανε δὲ τὰς τοῦ Ἑλλησπόντου πόλεις, τὴν Φρυγίαν, Βιθυνίαν, Παφλαγονίαν, Καππαδοκίαν (πρβλ. Η', 5, 4. Ἡροδ. Γ', 90).—*ἀπαλλάξαντα*] = ἀποπέμψαντα, ἀπολύσαντα.—*ὃς πρότερον ἦρχεν*] ὁ Ἑρουερδὴν ὀβελίζει τὰς λέξεις.—*ἀντεπετίθει*] =ἀντὶ τῆς ληφθείσης ἐπιστολῆς τοῦ Παυσανίου ἐδίδου παραγγελίαν πρὸς ἀποστολὴν ἐπιστολῆς, πρβλ. «τὰς ἐπιστολάς, ἃς ἐπεθήκαμεν» (Δημ. 34, 28), πρβλ. καὶ Ἡροδ. Γ', 42. Ε', 95. —*διαπέμψαι*] = ποιῆσαι σταλῆναι.—*τὴν σφραγῖδα*] *ἡ σφραγὶς τοῦ Περσῶν βασιλέως εἶχε κατὰ μέν τινας τὴν βασιλέως εἰκόνα, κατὰ δέ τινας τὴν Κύρου τοῦ πρώτου βασιλέως αὐτῶν, κατὰ δέ τινας τὸν Δαρείου ἵππον, δι' ὃν χρεμετίσαντα ἐβασίλευσεν* (Σχολ.), πρβλ. Πολύαιν. Η', 27. Αὕτη δὲ ἡ *σφραγὶς* φαίνεται ὅτι ἦν *σφράγισμα* ἐπιστολῆς (πρβλ. Ξεν. Ἑλλ. Α', δ', 3. Ζ', α', 39).—*ἀποδεῖξαι*] *τῷ Παυσανίᾳ* (Σχολ.). — *αὐτῷ*] *τῷ Ἀρταβάζῳ* (Σχολ.). — *ἑαυτοῦ*] δηλ. *τοῦ Ξέρξου*.—*πράσσειν*] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ κελευστικοῦ ῥήματος *ἐκέλευεν*, ἐννοουμένου κατὰ ζεῦγμα ἐκ τοῦ *ἀντεπετίθει*.

§ 2. *ὥσπερ εἴρητο*] δηλ. *αὐτῷ ὑπὸ βασιλέως πράσσειν*.—*ἀντεγέγραπτο*] διὰ τὸ *ἐντεγέγραπτο* (Α', 128, 6) ὁ Ἑρουερδὴν μεταγράφει εἰς τὸ «*ἀντενεγέγραπτο*» ἀλλ' ὅμως ἦρκει καὶ τὸ «*ἀντεγέγραπτο*»=πάλιν ἐγέγραπτο (πρβλ. Γ', 63, 4).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πεμψεν· ἀντεγέγραπτο δὲ τάδε. «Ὧδε λέγει βασιλεὺς Ξέρξης Παυσανίᾳ καὶ τῶν ἀνδρῶν, οὓς μοι πέραν θαλάσσης ἐκ Βυζαντίου ἔσωσας, κεῖταί σοι εὐεργεσία ἐν τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ ἐς αἰεὶ ἀνάγραπτος, καὶ τοῖς λόγοις, τοῖς ἀπὸ σοῦ ἀρέσκομαι. Καί σε μήτε νὺξ μήθ' ἡμέρα ἐπισχέτω ὥστε ἀνεῖναι πρᾶσσειν τῶν ἐμοὶ ὑπισχνεῖ, μηδὲ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου δαπάνῃ κεκώλυσθω μηδὲ στρατιᾶς πλήθει, εἴ ποι δεῖ παραγίγνεσθαι, ἀλλὰ μετ' Ἀρταβάζου ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, ὃν σοι ἔπεμψα, πρᾶσσε θαρσῶν καὶ τὰ ἐμὰ καὶ τὰ σὰ ὡς κάλλιστα καὶ ἄριστα ἔξει ἀμφοτέροις».

130. Ταῦτα λαβὼν ὁ Παυσανίας τὰ γράμματα, ἔχων καὶ πρότερον ἐν μεγάλῳ ἀξιώματι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν Πλαταιᾶσιν ἡγεμονίαν, πολλῷ μᾶλλον ἤρτο καὶ οὐκέτι ἐδύνατο ἐν τῷ καθεστηκότι τρόπῳ βιοτεύειν, ἀλλὰ

§ 3. Ὧδε λέγει κτλ.] πρβλ. Ηροδ. Γ', 40. 122. Ε', 24, — τῶν ἀνδρῶν] γενικὴ τῆς αἰτίας ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ εὐεργεσία, — ἐκ Βυζαντίου] ὀβελίζει τὰς λέξεις ὁ Κόβητος, ᾧ τινι ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Ἑρουερδήν. — κεῖταί σοι εὐεργεσία] τὸ κεῖσθαι καὶ ἀποκεῖσθαι = ἀποτεθειμένον εἶναι, εἶναι δὲ ὡς παθητ. τοῦ «εὐεργεσίαν κατέθετο» (Α', 128, 4), πρβλ. καὶ «οὐ κακῶς σοι κείσεται ὅ,τι ἂν ἡμᾶς εὐεργετήσῃς» (Πλάτ. Πολ. 344, ε'). — ἐς αἰεὶ ἀνάγραπτος] οἱ εὐεργέται παρὰ Πέρσαις ἐκαλοῦντο Ὀροσάγγαι καὶ ἐν βιβλίοις τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἀνεγράφοντο (ὅρα Ηροδ. Η', 85. πρβλ. καὶ Ἐσθὴρ ς', 1—2). Κατὰ τὸ ἐς αἰεί, ὅπερ ὁ Ἑρουερδὴν γράφει ἐσαεί, εἶναι τὸ «ὡς ἔπειτα» (Α', 130, 2), ἐς αὖθις (Δ^Α, 63, 1), πρβλ. «μᾶλλον ἀναγραφήσεσθαι εὐεργέται εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον» (Ξεν. Πόρ. γ', 11), = διὰ παντὸς εὐεργέτης κληθήσῃ ἐν τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ (Σχολ.). — ἀρέσκομαι] ὅρα Α', 128, 7. — μήτε νὺξ μήθ' ἡμέρα] πρβλ. «ποιήσουσι τοῦτο τὸ ἂν ἐκεῖνος ἐξηγέηται καὶ ἡμέρης καὶ νυκτός» (Ηροδ. Ε', 23). — ἐπισχέτω] εἶναι προστακ. ἐνεστῶτος τοῦ ἐπίσχω (Γ', 45, 1) μᾶλλον καὶ οὐχὶ ἀόρ. τῆς προστακτ. τοῦ ἐπέχω. — ἀνεῖναι] = ῥᾳθυμῆσαι, ἄνεσιν δοῦναι, ἀφεῖναι (Σχολ.). — κεκωλύσθω] ὑποκείμενον εἶναι τό «ὅτι ὧν ἐμοὶ ὑπισχνεῖ». Πῶς δὲ συντάσσεται τὸ ἀπαγορευτικὸν μὴ ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 411, 6 καὶ σημ. — παραγίγνεσθαι] δηλ. αὐτά (τὸ πλῆθος τῆς στρατιᾶς). — ὃν σοι ἔπεμψα] = ὃν σοι πέμπω (ὅρα Α', 1, 1). — θαρσῶν] τροπικὴ μετοχὴ = μετὰ θάρρους. — ὅπῃ] = ὅπως. καθ' ὃν τρόπον (ὅρα Α', 65, 2).

Κεφ. 130. *Τρόπος Παυσανίου μετὰ τὴν παρὰ βασιλέως ἐπιστολήν.*

§ 1. Τὰ γράμματα] ὁ πληθ. ἀριθμὸς γράμματα δὲν σημαίνει ἐπιστολάς, ἀλλ' ἐπιστολήν (πρβλ. Α', 133, 137, 3. Ζ', 8, 3]. — ὧν . . ὃν ἀξιώματι] = τιμώμενος (Σχολ.), πρβλ. καὶ «ὧν ἐν ἀξιώματι ὑπὸ τῶν ἀστῶν» (ς', 15, 3). Πολλὰ τῶν ἐνεργ. ῥημάτων εἰς παθητικὴν σημασίαν μεταπίπτοντα συντάσσονται παθητικῶς (ὅρα Γραμμ. Κυν. § 373, 5. Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 364). — ἦρτο] πρβλ. «οὐκ ἤρθη ναῦς ἐς ἀταυθαλίην» (ς', 59, 3) ἐν ἐπιγράμματι, ἀλλ' ὁ Θουκυδίδης καὶ οἱ ἄλλοι τῶν Ἀττικῶν ἐν τῇ τοιαύτῃ μεταφορικῇ σημασίᾳ μεταχειρίζονται συνήθως τὸ συνθετον ἐπαίρεσθαι. — ἐν τῷ καθεστηκότι τρόπῳ] μᾶλλον εὔχρηστον παρὰ Θουκ. εἶναι τὸ καθεστῶτι, ἡ δὲ ἐν = κατά, ὡς «ἐν οἵῳ τρόπῳ κατέστη» (Α', 97, 2) = κατὰ τὰ συνήθη ἤθη τὰ Λακωνικά, ὅπερ προϊὸν ἐκφέρει διὰ τοῦ «ἐκδιαιτᾶσθαι τῶν καθεστώτων νομίμων» (Α', 132, 2). — σκευὰς Μηδικὰς]

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σκευάς τε Μηδικὰς ἐνδυόμενος ἐκ τοῦ Βυζαντίου ἐξίει καὶ διὰ τῆς Θρᾴκης πορευόμενον αὐτὸν Μῆδοι καὶ Αἰγύπτιοι ἐδορυφόρουν, τράπεζάν τε Περσικὴν παρετίθετο καὶ κατέχειν τὴν διάνοιαν οὐκ ἐδύνατο, ἀλλ' ἔργοις βραχέσι προυδήλου ἃ τῇ γνώμῃ μείζονως ἐς ἔπειτα ἔμελλε πράξειν. Δυσπρόσοδόν τε αὐτὸν παρεῖχε καὶ τῇ ὀργῇ οὕτω χαλεπῇ ἐχρῆτο ἐς πάντας ὁμοίως ὥστε μηδένα δύνασθαι προσιέναι· διόπερ καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους οὐχ ἥκιστα ἡ ξυμμαχία μετέστη.

131. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι αἰσθόμενοι τό τε πρῶτον δι' αὐτὰ ταῦτα ἀνεκαλέσαντο αὐτόν, καὶ ἐπειδὴ τῇ Ἑρμιονίδι νηὶ τὸ δεύτερον ἐκπλεύσας οὐ κελευσάντων αὐτῶν τοιαῦτα ἐφαίνετο ποιῶν, καὶ ἐκ τοῦ Βυζαντίου βίᾳ ὑπ' Ἀ-

πρβλ. Nep. Paus. 3, 2. Ὁ πληθ. ἀριθμὸς σημαίνει τὰ διάφορα εἴδη τῆς *Μηδικῆς στολῆς*, οἷα εἶναι *ὁ κάνδυς*, *αἱ ἀναξυρίδες* καὶ *ἄλλα* (πρβλ. Ξεν. Παιδ. Α', γ', 2. Η', γ', 14).—*αὐτὸν . . ἐδορυφόρουν*] =ὡς δορυφόροι ἐφύλαττον (ὁρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 340). Περὶ δὲ τοῦ πράγματος ὅρα Nep. Paus 3, 2 καὶ Σουίδ. ἐν λ. *Παυσανίας*.

§ 2. *παρετίθετο*] μέσον διάμεσον=διὰ τῶν ὑπηρετῶν παρετίθει ἑαυτῷ τράπεζαν (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 375), ὁ δὲ τὲ ὁ μετὰ τὸ *τράπεζαν* δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸν ἑπόμενον *καί*, ἀλλὰ συνδέει τὴν πρότασιν μετὰ τῶν ἡγουμένων.—*τράπεζαν Περσικὴν*]=δεῖπνον Περσικόν, ἤτοι τρυφηλόν, ὡς παριστᾷ ὁ Ξενοφῶν τὰ Περσικὰ δεῖπνα (Ξεν. Παιδ. Α', γ' 4).—*καὶ κατέχειν τὴν διάνοιαν*] = καὶ κατέχειν (κεκρυμμένην) τὴν γνώμην αὐτοῦ, τὸν σκοπόν, τὰς διαθέσεις.—*ἔργοις βραχέσι*] = ἔργοις ὀλίγον σπουδαίοις (πρβλ. Α', 78,1.117,3). ἀσημάντοις, τοιαῦτα δ' ἦσαν αἱ περὶ τὴν δίαιταν καινοτομίαι αὐτοῦ.—*τῇ γνώμῃ*] συναπτέον τῷ *ἔμελλε* καὶ οὐχὶ τῷ *πράξειν*= κατὰ διάνοιαν, ἐν ᾧ ἔχων ἔμελλε πράξειν. —*μειζόνως*] πρβλ. καὶ Δ', 19,3. Ϛ', 27,3 καὶ *ἐνδεεστέρως* (Β', 35,2. Δ', 39,2), *χαλεπωτέρως* (Β', 50,1. Η', 40,2), *ἀσφαλεστέρως* (Δ', 71,2), *μαλακωτέρως* (Η', 50, 3), *ὑποδεεστέρως* (Η', 87,4).—*ἐς ἔπειτα*] ὁ Κρυγῆρος θέλει νὰ γραφῇ «*ἐς τὸ ἔπειτα*», ὅπως ἀλλαχοῦ παρὰ Θουκυδίδῃ, πρβλ. ὅμως Α', 129,3.—*δυσπρόσοδον*] =*δυσέντευκτον* (Σχολ.).—*τῇ ὀργῇ*]=ψυχικῇ διαθέσει, τρόπῳ, χαρακτῆρι (πρβλ. Α', 140, 1. Γ', 82,2) καὶ *εὐοργήτως* (Α', 122,1). Σημασία ἀρχαϊκὴ τῆς λέξεως. — *χαλεπῇ ἐχρῆτο*] πρβλ. Πλουτ Κίμ. Ϛ'.—*ἐς πάντας*]=*κατὰ πάντων* (Σχολ.) ὁ Ἑρουερδὴν ἐκ τοῦ Δίωνος τοῦ Κασσίου (Ἀποσπ. 11, 8) θέλει νὰ γράψῃ «*πρὸς πάντας*», πρβλ. ὅμως «*τοιαύταις ὀργαῖς... ἐς ἀλλήλους ἐχρήσαντο*» (Γ', 85,1).—*δύνασθαι προσιέναι*] ὁ Κρυγῆρος ὀβελίζων ποτὲ τὸ *δύνασθαι* ἐνόμιζε τὸ *προσιέναι* οὐχὶ τοῦ *προσέρχομαι*, ἀλλὰ τοῦ *προσίημι*, ἀλλὰ κατὰ Κλασσήνιον ὤφειλε τότε νὰ ἦτο *προσίεσθαι*. — *ἡ ξυμμαχία*] περιληπτικῶς = οἱ σύμμαχοι. Ἰδίᾳ δὲ μέρος τῶν συμμάχων μετέστη εἰς τοὺς Ἀθηναίους (πρβλ. Α' 95,4).

Κεφ. 131. *Συνέχεια τῆς ἱστορίας Παυσανίου.*

§ 1. *τὸ πρῶτον*]=τὴν πρώτην φορὰν (Α', 95,3). — *ἀνεκαλέσαντο*] τὸ μέσον εἶναι προτιμότερον τοῦ ἐν τοῖς χειρογρ. φερομένου «*ἀνεκάλεσαν*».—*καὶ ἐπειδὴ*] ἐπανέρχεται ὁ συγγραφεὺς εἰς τὸ Δ', 128,3. *Ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ δευτέρα παρουσία* (Σχολ.) —*τῇ Ἑρμιονίδι νηΐ*] πρβλ. Α', 128,3.—*οὐ κελευσάντων αὐτῶν*] ὁ Κόβητος ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας νομίζων ὅτι δὲν εἶναι Ἀττικὴ ἡ φράσις, πρβλ. ὅμως «*καὶ*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θηναίων ἐκπολιορκηθεὶς ἐς μὲν τὴν Σπάρτην οὐκ ἐπανεχώρει, ἐς δὲ Κολωνὰς τὰς Τρῳάδας ἱδρυθεὶς πράσσων τε ἐσηγγέλλετο αὐτοῖς πρὸς τοὺς βαρβάρους καὶ οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τὴν μονὴν ποιούμενος, οὕτω δὴ οὐκέτι ἐπέσχον, ἀλλὰ πέμψαντες κήρυκα οἱ ἔφοροι καὶ σκυτάλην εἶπον τοῦ κήρυκος μὴ λείπεσθαι, εἰ δὲ

οὐ τοῦ πλήθους κελεύσαντος εἶπον» (Ε', 60,1). Τοῦτο ὁ συγγραφεὺς ἀνωτέρω ἐξήνεγκε διὰ τοῦ *«ἄνευ Λακεδαιμονίων»* (Α', 128,3).— *ἐκπολιορκηθεὶς*] τῷ 476 π. Χ. =*τῇ πολιορκίᾳ ἐκβληθεὶς* (Σχολ.), τὸ δὲ *ἐκπολιορκεῖν* ἐνταῦθα δὲν σημαίνει τὸ *πολιορκίᾳ αἱρεῖν τινα, ἀλλ'* ὡς τὸ ἁπλοῦν *πολιορκεῖν* = πιέζειν (Πλάτ. Πρωτ. 340, α'. Πολιτ. 453, α'), οὕτω καὶ τὸ *ἐκπολιορκεῖν*, ἔνθα ἡ *ἐκ* δὲν ἔχει τοπικὴν σημασίαν, ἀλλ' ἁπλῶς σημαίνει ἐπίτασιν (πρβλ. *ἐξαπατᾶν, ἐξολλύναι*), σημαίνει τὸ *καταπονεῖν*, πιέζειν, ὡς *«ἐξεπολιόρκησαν λιμῷ»* (Α', 134, 2), καὶ καθόλου τὸ *ἐκβάλλειν*. Οὕτω καὶ ὁ Πλούταρχος γράφων *«ἐξεπολιόρκησαν αὐτόν. Ὁ δ' ἐκπεσὼν τοῦ Βυζαντίου... κατέφυγεν»* (Κίμ. Ϛ') μετεχειρίσατο τὸ *ἐκπεσὼν* ἀντὶ τοῦ παθ. *ἐκπολιορκεῖσθαι.—ἐς δὲ Κολωνὰς τὰς Τρῳάδας*] μετὰ τοῦ *ἱδρυθῆναι* τίθεται ἀλλαχοῦ ἡ *ἐν* (Β', 49,6), ἡ *ἐπὶ* μετ' αἰτιατικῆς (Δ', 42,4) καὶ μετὰ γενικῆς (Δ', 131,1), ἐνταῦθα δ' ὑπάρχει σύμπτυξις=ἐλθόντα ἐς Κολωνὰς ἱδρυθῆναι ἐν αὐταῖς (πρβλ. Α', 103,3). Αἱ δὲ *Κολωναὶ* ἦσαν πόλις τῆς Τρωικῆς χώρας (ὅρα Στράβ. ΙΓ', σ. 589. 604. Nep. Paus. 3,3. Παυσαν. Γ', ιδ', 1), τὸ δὲ *Τρῳὰς* κεῖται ἐπιθετικῶς, ὡς *Ἰὰς* (Δ', 61,1) καὶ *Περσὶς* (Α', 138,1) καὶ *Ἑλλὰς* (Ϛ', 62,2), προσετέθη δὲ τὸ ἐπίθετον πρὸς διάκρισιν ἄλλων *Κολωνῶν* ὑπαρχουσῶν ἐν Φωκίδι καὶ Θεσσαλίᾳ.—*πράσσων*] κατηγορ. μετοχὴ ἐκ τοῦ *ἐσηγγέλλετο*, εἶναι δὲ προσωπικὴ σύνταξις ἀντὶ τοῦ *«ἱδρυθέντα αὐτὸν πράσσειν τε ἐσηγγέλλετο»*, τὸ δὲ *πράσσειν πρός τινα*, σπανιώτερον *ἔς τινα καί τινι* (Γ', 4,6)=ἐνεργεῖν μετά τινος καὶ περὶ τῶν κρυφίων ἐπιχειρήσεων πολλάκις λέγεται (πρβλ. Α', 132,4. Β' 5,7. Δ', 130,4. Ϛ', 61,2. Η', 5,4).—*ἐσηγγέλλετο*] =*διηνύετο* (Σχολ.). —*τὴν μονὴν ποιούμενος*]=διατρίβων, μένων (πρβλ. Α', 70,7).—*οὕτω δή*] ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ ἀπόδοσις τοῦ *ἐπειδή* (πρβλ. Α', 91, 4. Β', 12, 4. 19, 1 κτλ.). —*ἐπέσχον*] *ἑαυτοὺς δηλονότι* (Σχολ.)=ἐβράδυναν, ἠργοπόρησαν. — *κήρυκα*] ὁ δὲ Νέπως λέγει legatos (Paus 3,4). — *σκυτάλην*] *ἀντὶ τοῦ ἐπιστολὴν Λακωνικήν. Ἦν δὲ ἡ σκυτάλη ξύλον στρογγύλον ἐξεσμένον ἐπίμηκες· δύο δὲ παρὰ Λακεδαιμονίοις ὑπῆρχον σκυτάλαι· καὶ τὴν μὲν μίαν κατεῖχον οἱ ἔφοροι τῶν Λακεδαιμονίων, τὴν δὲ ἑτέραν τῷ ἐκπεμπομένῳ τῶν στρατηγῶν παρεῖχον. Καὶ ὁπότε ἐβούλοντο ἐπιστεῖλαί τι αὐτῷ, φέροντες ἱμάντα λευκὸν περιείλουν τὴν σκυτάλην καὶ ἐπὶ τοῦ ἱμάντος ἔγραφον καὶ ἀνελίττοντες παρεῖχον τὸν ἱμάντα τῷ ἀποφέροντι. Τοῦτο δὲ ἐποίουν, ἵνα μὴ μάθωσιν οἱ ἀποφέροντες τὰ ἐν τῷ ἱμάντι γεγραμμένα. Ὁ δὲ στρατηγὸς λαβὼν τὸν ἱμάντα τῇ ἑαυτοῦ σκυτάλῃ περιείλιττε καὶ ἐγίγνωσκε τὴν τῶν γραμμάτων περιοχήν. Εἰ δέ τις εἶποι, καὶ πῶς εἶχεν ὁ Παυσανίας τὴν σκυτάλην λάθρᾳ τῆς πόλεως ἐξελθών; ῥητέον ὅτι ἀπὸ τῆς πρώτης στρατηγίας εἶχε τὴν σκυτάλην»* (Σχολ.), ὅρα καὶ Πλούτ. Λύσ. Ιθ'. Nep. Paus. 3,4. Gell. XXII. 9,6. *Λέγεται δὲ σκυτάλη καὶ ἡ ἐπιστολὴ καὶ αὐτὸ τὸ ξύλον* (Σουΐδ. ἐν λ.).—*μὴ λείπεσθαι*] δηλ. *αὐτὸν* (τὸν Παυσανίαν)=νὰ μὴ μένῃ ὀπίσω τοῦ κήρυκος, ἀλλὰ νὰ παρακολουθῇ αὐτῷ ἄνευ βραδύτητος.—*εἰ δὲ μή*] = *εἰ δὲ λείποιτο αὐτοῦ* (πρβλ. Α' 28, 3).—*αὐτῷ*] τῷ *Παυσανίᾳ* (Σχολ.). — *πό-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μή, πόλεμον αὐτῷ Σπαρτιάτας προαγορεύειν. Ὁ δὲ βουλόμενος ὡς ἥκιστα 2
ὕποπτος εἶναι καὶ πιστεύων χρήμασι διαλύσειν τὴν διαβολὴν ἀνεχώρει τὸ δεύτερον ἐς Σπάρτην. Καὶ ἐς μὲν τὴν εἱρκτὴν ἐσπίπτει τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν ἐφόρων (ἔξεστι δὲ τοῖς ἐφόροις τὸν βασιλέα δρᾶσαι τοῦτο), ἔπειτα διαπραξάμενος ὕστερον ἐξῆλθε καὶ καθίστησιν ἑαυτὸν ἐς κρίσιν τοῖς βουλομένοις τὰ περὶ αὐτὸν ἐλέγχειν.

132. Καὶ φανερὸν μὲν εἶχον οὐδὲν οἱ Σπαρτιᾶται σημεῖον, οὔτε οἱ ἐχθροὶ 1
οὔτε ἡ πᾶσα πόλις, ὅτῳ ἂν πιστεύσαντες βεβαίως ἐτιμωροῦντο ἄνδρα γένους τε τοῦ βασιλείου ὄντα καὶ ἐν τῷ παρόντι τιμὴν ἔχοντα (Πλείσταρχον γὰρ τὸν

λεμον προαγορεύειν] ὁ δὲ Νέπως «nisi domum reverteretur, se capitis eum damnaturos» (Paus. 3,4).

§ 2. *διαλύσειν τὴν διαβολήν*] ταὐτὸν τῷ μέσῳ «ἀπολύεσθαι τὰς διαβολάς» (Η', 87,1), πρβλ. καὶ «καταλῦσαι τὴν ἁμαρτίαν» (Γ', 46, 1) καὶ «δίκῃ λύεσθαι τὰ διάφορα» (Α', 78,4).—*εἱρκτὴν*] δὲν συμφωνοῦμεν τῷ Σταλλίῳ γράφοντι μετὰ ψιλοῦ πνεύματος τὴν λέξιν (Quaes. Gram. σ. 32), διότι τὸ μὲν δὲν ἔχομεν ἐξ ἐπιγραφῶν τρανὰ μαρτύρια τῆς ψιλώσεως, τὸ δὲ ἀντίκειται τὸ δίδαγμα τῇ παραδόσει, «εἰ μὲν εἱρκτὴ οἱ Ἀττικοὶ δασύνουσιν, ἡμεῖς δὲ ψιλοῦμεν» (Bekk. Ἀν. σ. 678, 23), ὅρα καὶ Ἡρῳδιαν. Α', 538,6.—*ἐσπίπτει ὑπὸ τῶν ἐφόρων*] τὸ *ἐσπίπτω ὑπό τινος* εἶναι παθητ. τοῦ *ἐσβάλλω τινά*, ὅθεν =ἐσβάλλεται ὑπὸ τῶν ἐφόρων ἐς τὴν εἱρκτήν, πρβλ. καὶ *ἐμβάλλω τινὰ εἰς τὸ δεσμωτήριον* καὶ παθητ. *ἐμπίπτω εἰς τὸ δεσμωτήριον*, *ἐκβάλλω τῆς πατρίδος* καὶ παθ. *ἐκπίπτω τῆς πατρίδος*, *περιβάλλω τινὰ συμφοραῖς* καὶ παθ. *περιπίπτω συμφοραῖς*, κτλ.—*τοῖς ἐφόροις*] ἧττον ὀρθῶς ὁ Νέπως λέγει «cuivis ephoro» (Paus. 3,5).—*τὸν βασιλέα δρᾶσαι τοῦτο*] μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς (πρβλ. Α', 137,4]=ἐσβάλλειν τὸν βασιλέα εἰς εἱρκτήν, ἀλλ' ὁ Παυσανίας *οὐκ ἦν βασιλεύς, ἀλλ' ὑπίτροπος* (Σχολ.), πρβλ. 132,1 καὶ σημ. 107, 2. Δημ. 59, 97. — *ἔπειτα*] ἀσύνδετον (πρβλ. Α', 98,1).—*διαπραξάμενος*] *ἐξελθεῖν ἐκ τῆς εἱρκτῆς διαπράξας ἑαυτῷ* = «χρήμασι δηλονότι καὶ *λόγοις διαπραξάμενος, ἤτοι διακρουσάμενος τὴν κατηγορίαν*» (Σχολ.) καὶ «*εἰκὸς* ὅτι τὸ *ἀνύσασθαί τι παρὰ τοῖς ἄρχουσι διαπράξασθαί λέγεται*» (Σχολ ἐν Α', 87,5).— *ἐξῆλθε*] δηλ. *τῆς εἱρκτῆς*.—*ἐξῆλθε καὶ καθίστησι*] πρβλ. «*ἦσθή τε καὶ ἀποστέλλει*» (Α', 129,1)= ἐξελθὼν καθίστησιν.—*καθίστησιν ἑαυτὸν ἐς κρίσιν*]=εἰσάγει ἑαυτὸν εἰς δίκην, καθυποβάλλει ἑαυτὸν εἰς δίκην τοῖς βουλομένοις φέρειν ἀποδείξεις τῆς κατ' αὐτοῦ κατηγορίας.—*τὰ περὶ αὐτὸν ἐλέγχειν*] κατὰ διόρθωσιν Κοβήτου, ὁ δὲ Λαυρεντ. κῶδιξ καὶ ὁ Σχόλ. ἔχουσι *περὶ αὐτῶν* = τῶν κατηγορημάτων (Σχολ.), οἱ ἄλλοι δ' ἐκδόται γράφουσι «περὶ αὐτὸν ἐλέγχειν» παραβάλλοντες πρὸς τὸ «ὡς ηὗρισκον ἐκ τῶν περὶ Παυσανίαν ἐλέγχων» (Α', 135,2) = νὰ ἀποδεικνύωσι τὰ ἀφορῶντα αὐτὸν (τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν).

Κεφ. 132. *Συνέχεια τῶν περὶ Παυσανίαν*.

§ 1. *σημεῖον*]=ἀπόδειξιν. — *ὅτῳ ἄν*] ὁ *ἄν* συναπτέος τῷ *ἐτιμωροῦντο*, τὸ δὲ *ὅτῳ καὶ τὸ βεβαίως* συναπτέα τῷ *πιστεύσαντες*.—*γένους βασιλείου*] *Ἡρακλείδης γὰρ ἦν* (Σχολ.).—*ἐν τῷ παρόντι*] *καιρῷ δηλονότι* (Σχολ.).—*τιμὴν*]=τιμὴν βασιλικήν. —*Πλείσταρχον*] ὅρα σημ. Α', 94, 1. — *Λεωνίδου*] ὁ Λεωνίδας ὁ ἐν Θερμοπύλαις πεσὼν καὶ ὁ Κλεόμβροτος ὁ πατὴρ τοῦ Παυσανίου ἦσαν ἀδελφοὶ (Ἡροδ. Ε', 41.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Λεωνίδου ὄντα βασιλέα καὶ νέον ἔτι ἀνεψιὸς ὢν ἐπετρόπευεν), ὑποψίας δὲ πολ- 2
λὰς παρεῖχε τῇ τε παρανομίᾳ καὶ ζηλώσει τῶν βαρβάρων μὴ ἴσος βούλεσθαι
εἶναι τοῖς παροῦσι, <καὶ> τά τε ἄλλα αὐτοῦ ἀνεσκόπουν εἴ τί που ἐξεδεδιήτητο τῶν καθεστώτων νομίμων καὶ ὅτι ἐπὶ τὸν τρίποδά ποτε τὸν ἐν Δελφοῖς, ὃν ἀνέθεσαν οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τῶν Μήδων ἀκροθίνιον, ἠξίωσεν ἐπιγράψασθαι αὐτὸς ἰδίᾳ τὸ ἐλεγεῖον τόδε·

Ἑλλήνων ἀρχηγός, ἐπεὶ στρατὸν ὤλεσε Μήδων,
Παυσανίας Φοίβῳ μνῆμ' ἀνέθηκε τόδε.

Τὸ μὲν οὖν ἐλεγεῖον οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐξεκόλαψαν εὐθὺς τότε ἀπὸ τοῦ τρίποδος 3

Η', 71).—*ἀνεψιὸς ὤν*]=ἅτε πρωτεξάδελφος ὢν τοῦ Πλειστάρχου ὁ Παυσανίας.—*ἐπετρόπευεν*] συντάσσεται αἰτιατικῇ = ὡς ἐπίτροπος ἐπέβλεπεν, διηύθυνεν (πρβλ. Πλάτ. Πολ. 516, δ'), φέρεται δὲ καὶ πρὸς γενικήν (πρβλ. Ἡροδ. Ζ', 7. κτλ.).

§ 2. *ὑποψίας*] ὁ πληθ. ἀριθμ. σημαίνει τὰ διάφορα εἴδη τῆς ὑποψίας (πρβλ. Η', 92, 4 καὶ Β', 49, 2), ἐξ αὐτοῦ δὲ ἐξαρτᾶται τὸ ἀπαρέμφ. «*μὴ βούλεσθαι*». —*τῇ παρανομίᾳ*] *διὰ τὸ μὴ στέργειν τοῖς Λακωνικοῖς νόμοις* (Σχολ.). Ὁ δὲ Πόππος σημειοῦται ὅτι ἀνωφελὴς εἶναι ἡ τοῦ Νατμαννοῦ εἰκασία «*παρανόμῳ ζηλώσει*»· διότι ἡ *παρανομία* (ς'. 15, 4) διασαφεῖται διὰ τοῦ «*ζηλώσει τῶν βαρβάρων*».—*τοῖς παροῦσι*] γένους οὐδετέρου = τοῖς καθεστῶσι νομίμοις, *τοῖς ἤθεσι τῶν Λακώνων* (Σχολ.), ἐξαρτᾶται δὲ ἐκ τοῦ *ἴσος*, ὁ δ' Ἐρουερδὴν μετατιθεὶς τὴν ὑποστιγμὴν καὶ προστιθεὶς τὸν καὶ γράφει «*εἶναι, καὶ τοῖς παροῦσι τά τε ἄλλα*» κτλ., ὁ δὲ Βάδαμος «*εἶναι, τοῖς παροῦσί τε τἄλλα*», ὁ δὲ Κροάζετος «*ἐν τοῖς παροῦσι, καὶ τά τε ἄλλα*». —<*καὶ*> *τά τε ἄλλα*] ὁ <*καὶ*> προσετέθη ὑπὸ τοῦ Οὐλρίχου, ὁ δὲ *τὲ* συνδέεται μετὰ τοῦ ἑπομένου *καί*. — *αὐτοῦ*] γενικὴ κτητικὴ τοῦ «*τὰ ἄλλα*». — *ἐξεδεδιήτητο τῶν καθεστώτων νομίμων*]=*ἔξω τῶν Λακωνικῶν ἐδεδίητο νόμων* (Σχολ.), *ἔξω τῆς νομίμου διαίτης ἐγεγόνει* (Ἡσύχ.), παρὰ τὴν εἰθισμένην κατὰ νόμον δίαιταν ἐβεβιώκει. — *τὸν τρίποδα*] *οὐκ ἐν ᾧ ἐμαντεύετο ὁ Ἀπόλλων, ἀλλ' ἕτερόν τινα, ὃν ἔλαβον οἱ Ῥωμαῖων βασιλεῖς καὶ μετέθηκαν ἐπὶ τὸν ἱππόδρομον τοῦ Βυζαντείου* (Σχολ.). Περὶ τοῦ χρυσοῦ τούτου τρίποδος (ὅρα Γ', 57, 2. Ἡροδ. Η', 82. Θ', 81. Παυσαν. Ι', ιγ', 5) καὶ τοῦ χαλκοῦ τρικαρήνου ὄφεως, ὅστις μετηνέχθη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅρα καὶ C. I. G, 70. — *ἀπὸ τῶν Μήδων*] βραχυλογικῶς = ἀπὸ τῶν Μηδικῶν λαφύρων. — *ἀκροθίνιον*] «*κυρίως αἱ τῶν καρπῶν ἀπαρχαί, παρὰ τὸν θίνα, ὅ ἐστι τὸν σωρὸν τῆς ἅλω, καταχρηστικῶς δὲ λέγονται καὶ αἱ ἀπαρχαὶ τῆς λείας*» (Σχολ. Εὐρ. Φοιν. 203). — *ἐπιγράψασθαι*] μέσον διάμεσον=ποιῆσαι ἐπιγράψαι ἑαυτῷ.—*ἰδίᾳ*] ἐξ ἰδίας αὐθεντίας, αὐτεξουσίως. —*τὸ ἐλεγεῖον τόδε*] *τὸ ἐλεγεῖον* ἢ ἡ *ἐλεγεία* εἶναι ποίημα συνιστάμενον ἐναλλὰξ ἐξ ἑνὸς στίχου δακτυλικοῦ ἑξαμέτρου καὶ στίχου ἀποτελουμένου ἐκ δύο τριμέτρων καταληκτικῶν (ἑλλιπῶν κατὰ συλλαβήν). Ἦν δὲ τὸ ἐλεγεῖον τοῦτο ἔργον τοῦ Σιμωνίδου (ὅρα καὶ Παυσαν. Γ', η', 1. Ψ. Δημ. 59, 97. Πλουτ. Περὶ κακοηθ. Ἡροδ. 42. Σουΐδ. ἐν λ. *Παυσανίας*. Nep. Paus. 1, 3—4. Ἀνθολ. Παλατ. ς', 197).—*ὤλεσε*] πεζολογικῶς δὲν λέγεται ἁπλοῦν, ἀλλ' ἀείποτε σύνθετον. — *Φοίβῳ*] ποιητικὸν ἐπίθ. τοῦ Ἀπόλλωνος.—*μνῆμα*]=μνημεῖον.

§ 3. *οἱ Λακεδαιμόνιοι*] κατὰ δὲ τὸν Πλούταρχον καὶ ψ. Δημοσθένην οἱ Ἀμφικτίονες ἢ οἱ Ἕλληνες ἐγκαλοῦντες.—*ἐξεκόλαψαν*] = *ἐξορύξαντες ἀπῆλειψαν*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦτο καὶ ἐπέγραψαν ὀνομαστὶ τὰς πόλεις ὅσαι ξυγκαθελοῦσαι τὸν βάρβαρον ἔστησαν τὸ ἀνάθημα· τοῦ μέντοι Παυσανίου ἀδίκημα καὶ τότ' ἐδόκει εἶναι καί, ἐπειδὴ ἐν τούτῳ καθειστήκει, πολλῷ μᾶλλον παρόμοιον πραχθῆναι ἐφαίνετο τῇ παρούσῃ διανοίᾳ. Ἐπυνθάνοντο δὲ καὶ ἐς τοὺς Εἵλωτας πράσσειν τι 4
αὐτόν, καὶ ἦν δὲ οὕτως· ἐλευθέρωσίν τε γὰρ ὑπισχνεῖτο αὐτοῖς καὶ πολιτείαν, 5
ἣν ξυνεπαναστῶσι καὶ τὸ πᾶν ξυγκατεργάσωνται. Ἀλλ' οὐδ' ὡς οὐδὲ τῶν Εἱ-
λώτων μηνυταῖς τισι πιστεύσαντες ἠξίωσαν νεώτερόν τι ποιεῖν ἐς αὐτόν, χρώ-

(Σχολ.), ὁ δὲ Νέπως (Paus. 1, 4) μετέφρασε διὰ τοῦ «exsculpserunt».—*ἐπέγραψαν*] αὕτη ἡ ἐπιγραφὴ ἐγένετο οὐχὶ ἐπὶ τοῦ τρίποδος, ἀλλ' ἐπὶ τῆς βάσεως αὐτοῦ, τῆς ὀφιοειδοῦς τρικαρήνου στήλης, ἣν ἡ καὶ νῦν ὑπάρχουσι πολλὰ ὀνόματα σεσημειωμένα. — *ὀνομαστὶ τὰς πόλεις*] αὗται κατὰ Πλούταρχον ἦσαν 31 αἱ μετασχοῦσαι τοῦ πολέμου (Θεμιστ. Κ', 2). — *καὶ τότ'*] κατὰ διόρθωσιν τοῦ Στρουβίου, ἣν πάντες σχεδὸν οἱ νεώτεροι ἐδέξαντο ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογρ. «*καὶ τοῦτ'*»=καὶ τότε, ὅτε ὁ Παυσανίας ἐπέγραψε τὸ ἐπίγραμμα. Ὑποκείμ. δὲ τοῦ *ἐδόκει* εἶναι *τὸ πρᾶγμα* (δηλ. *τὸ ἐπιγράψασθαι αὐτὸς ἰδίᾳ τὸ ἐλεγεῖον*). Ἀδίκως ὑπὸ τοῦ Βοιμίου καὶ τοῦ Λ. Ζάκα (Διορθωτ. εἰς Ἑλλ. συγγ. σ. 13—14) προασπίζεται ἡ τῶν χειρογρ. γραφή. —*ἐν τούτῳ*]=*ἐν τῇ κατηγορίᾳ τοῦ μηδισμοῦ* (Σχολ.).—*παρόμοιον*] ὅρα σημ. Α', 80, 3· τοῦτο εἶναι ὑποκείμενον τοῦ *ἐφαίνετο* καὶ τοῦ *πραχθῆναι* = παρόμοιόν τι πρᾶγμα τῷ περὶ τὸ ἐλεγεῖον ἀδικήματι αὐτοῦ ἐφαίνετο ὅτι ἐπράχθη ἐν τῷ παρόντι σκοπῷ (σχεδίῳ, προαιρέσει) αὐτοῦ. Σφάλλεται δ' ὁ Κρούζετος νομίζων τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον τοῦ τε *ἐδόκει* καὶ τοῦ *ἐφαίνετο*, τὸ δὲ *παρόμοιον* λαμβάνων ἐπιρρηματικῶς. — *τῇ παρούσῃ διανοίᾳ*] =ἐν τούτοις, ἃ ἐν τῷ παρόντι διενοεῖτο πράττειν, ἐν τοῖς κατὰ τὸ παρὸν σχεδίοις αὐτοῦ.

§ 4. *ἐς τοὺς Εἵλωτας πράσσειν τι*]=μετὰ τῶν Εἱλώτων ἐνεργεῖν τι (ὅρα σημ. Α', 131, 1), φαίνεται δὲ ὅτι ἡ ἐς τίθεται κατὰ σύμπτυξιν=*πέμποντα ἐς τοὺς Εἵλωτας πράσσειν τι* (ὅρα Α', 65, 2).—*καὶ . . δὲ*] τὰ δύο ταῦτα χωρίζονται διὰ παρεμπιπτούσης λέξεως, εἶναι δὲ οὐχὶ τόσον συνήθης ἡ χρῆσις αὐτῶν παρὰ Θουκυδίδῃ (πρβλ. Β', 36, 1. Ϛ', 71, 2. Ζ', 56, 3), ὅσον παρὰ τοῖς μετέπειτα, εἶναι δὲ ὁ μὲν *καὶ* κατά τινας ἐπίρρημα βεβαιωτικὸν (=ὄντως δὲ ἦν οὕτως), κατ' ἄλλους δὲ ὁ μὲν *καὶ*=εἰ, ὁ δὲ *δὲ*=δή=καὶ ἦν ὄντως οὕτως (ὡς ὑπώπτευον. Τινὲς θέλουσι νὰ γράψωσι «ἦρ γε», ἀλλ' ὅλη ἡ φράσις ἀπαντᾷ καὶ παρ' Ἰωσήπῳ (Ἀρχ. Ἰουδ. ΙΖ', ε', 7) καὶ παρὰ Προκοπίῳ (σελ. 46 καὶ 100). Ὑποκείμ. εἶναι τὸ «*τὸ πρᾶγμα*».—*ἐλευθέρωσιν*]=*τὴν ἐνέργειαν, δι' ἧς ὁ μὴ ἐλεύθερος μεταβαίνει εἰς τὴν ἐλευθερίαν, ἐλευθερία δὲ = ἡ κατάστασις τοῦ ἐλευθέρου* (Ἀσωπ. Εἰσ. Πινδ. § 71).—*πολιτείαν*]=πολιτικὰ δικαιώματα, ὁ δὲ Σχολ. ἑρμηνεύει διὰ τοῦ *αὐτονομίαν*.—*τὸ πᾶν*]=ὅλον τὸ σχέδιον αὐτοῦ (τὸ τοῦ μηδισμοῦ) σὺν αὐτῷ κατορθώσωσιν.

§ 5. *ἀλλ' οὐδ' ὡς οὐδὲ . . πιστεύσαντες*] τὸ δεύτερον μέρος νομίζεται ὡς ἀκριβέστερος διορισμὸς τοῦ «*οὐδ' ὡς*», δι' οὗ γίνεται καὶ προσθήκη νέου τινός. Εἰς τὸν Κρυγῆρον ἐφάνη ὕποπτον τὸ δεύτερον μέρος «*οὐδὲ . . . πιστεύσαντες*», ἅμα δὲ φαίνεται ὕποπτον τὸ πρῶτον μέρος «*οὐδ' ὡς*», μεθ' ὃ νομίζω ὅτι ἐξέπεσε ῥῆμά τι, *ἀνεκινήθησαν ἐς αὐτόν*» ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον.—*νεώτερόν τι ποιεῖν ἐς αὐτόν*] πρβλ. καὶ Β', 6, 2. Δ', 51, 55, 1=ἀσύνηθές τι κατ' αὐτοῦ ποιεῖν, σκληρόν τι μέτρον κατ' αὐτοῦ λαβεῖν.—

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μενοι τῷ τρόπῳ ὥπερ εἰώθασιν ἐς σφᾶς αὐτούς, μὴ ταχεῖς εἶναι περὶ ἀνδρὸς Σπαρτιάτου ἄνευ ἀναμφισβητήτων τεκμηρίων βουλεῦσαί τι ἀνήκεστον, πρίν γε δὴ αὐτοῖς, ὡς λέγεται, ὁ μέλλων τὰς τελευταίας βασιλεῖ ἐπιστολὰς πρὸς Ἀρτάβαζον κομιεῖν, ἀνὴρ Ἀργίλιος, παιδικά ποτε ὢν αὐτοῦ καὶ πιστότατος ἐκείνῳ, μηνυτὴς γίγνεται· δείσας <γὰρ> κατὰ ἐνθύμησίν τινα ὅτι οὐδείς πω τῶν πρὸ ἑαυτοῦ ἀγγέλων πάλιν ἀφίκετο, καὶ παραποιησάμενος σφραγῖδα, ἵνα,

ὥπερ εἰώθασιν] δηλ. *χρῆσθαι*. — *μὴ ταχεῖς εἶναι*] κατ' ἐπεξήγησιν διορισμός.— *περὶ ἀνδρὸς Σπαρτιάτου*] συναπτέον τῷ *βουλεῦσαι* (=ἀποφασίσαι).—*ἀνήκεστόν τι*] σημαίνεται δι' αὐτοῦ ὁ *θάνατος*, ὅστις εἶναι ἀθεράπευτον κακόν.—*πρίν γε δή*] ἰσχυρότερον τοῦ «*πρὶν δή*» (=παρὰ ἀφ' οὗ βεβαίως), ἀναφέρεται δὲ εἰς τὸ «*οὐδ' ὧς ...ἠξίωσαν*». — *αὐτοῖς*] ὁ Βάδαμος γράφει «*αὐτός*». — *τὰς τελευταίας ἐπιστολὰς*] πληθυντ. μετεχειρίσατο περὶ μιᾶς ἐπιστολῆς (ὅρα Η΄, 39, 2).—*βασιλεῖ*] ἡ δοτικὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *ἐπιστολάς*, ὡς εἰ ἦν τὸ ῥῆμα *ἐπιστέλλειν* (πρβλ. Α΄, 73, 1).—*πρὸς Ἀρτάβαζον*] πρβλ. Α΄, 129, 1.—*ἀνὴρ Ἀργίλιος*] τὸ *Ἀργίλιος* εἶναι ὄνομα ἐθνικὸν ἐξ Ἀργίλου πόλεως ἐν τῇ Χαλκιδικῇ τῆς Μακεδονίας (ὅρα Στράβ. Ζ΄, 331, 33), πρβλ. καὶ Δ΄, 103, 3.—*παιδικὰ ὤν*] *ἀντὶ ταῦ ἐρώμενος* (Σχολ.), πρβλ. «*αὐτὸς δὲ παιδικὰ εἶχε θαρύπαν*» (Ξεν. Ἀν. Β΄, 5΄, 28) καὶ «*παιδικά, καὶ ἐπὶ θηλειῶν καὶ ἐπὶ ἀρρένων ἐρωμένων ἡ λέξις εὕρηται. κατὰ μεταφορὰν δὲ* [*τὴν*] *ἀπὸ τούτων καὶ ἐπὶ πάντων τῶν σπουδαζομένων πάνυ . . Ἡ δὲ λέξις ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπὶ τῶν ἀσελγῶς ἐρωμένων*» (Σχολ. Πλάτ. Παρμ. 127, 6΄). Περὶ δὲ τῆς συντάξεως ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 23.—*αὐτοῦ . . ἐκείνῳ*] ἀμφότεραι αἱ ἀντωνυμίαι ἀναφέρονται εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον, τὸν Παυσανίαν, πρβλ. *τὰ δὲ ὁστᾶ φασι κομισθῆναι αὐτοῦ οἱ προσήκοντες οἴκαδε κελεύσαντος ἐκείνου*» (Α΄, 138, 6. πρβλ. καὶ Δ΄, 29, 3. Ε΄, 30, 3. Ϛ΄, 61, 7. Πλάτ. Πρωτ. 310, δ΄. Φαίδων 111, α΄. Ξεν. Ἀπ. Α΄, 6΄, 3. Παιδ. Δ΄, ε΄, 20, κτλ.).

Ὁ Ἐρουερδὴν ὑποπτεύει τὸ «*αὐτοῦ*». — *ποτε*] ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸ «*πιστότατος ἐκείνῳ*». — *μηνυτὴς γίγνεται*] οὐχὶ σπανίως παρὰ Θουκ. τὸ *γίγνεσθαι* τίθεται μετὰ τοιούτων οὐσιαστικῶν (πρβλ. Η΄, 50, 3 καὶ Λυσί. 12, 32. 13, 2. Πλάτ. Νόμ. 873, γ΄) = μηνύει, πρβλ. καὶ «*διδάσκαλος γίγνομαι*» (Η΄, 45, 2) καὶ «*κωλυτὴς γίγνομαι*» (Η΄, 86, 4).—*δείσας*] πρβλ. Διόδωρ. ΙΔ΄, 45, 1. Nep. Paus. 4. 1. Ψ. Θεμιστ. Ἐπιστ. Β΄, 11. — *κατὰ ἐνθύμησίν τινα ὅτι*] = διά τινα ὑπόνοιαν κινηθεῖσαν ἐντὸς αὐτοῦ, εἶναι δὲ ἡ λέξις *ἐνθύμησις* σπανία = ἅτε ἐνθυμηθείς ὅτι. — *οὐδείς . . πάλιν ἀφίκετο*] διότι ὅσους ἀγγέλους ἔπεμπεν ὁ Παυσανίας, διέταττε νὰ φονεύωνται (πρβλ. Justin. II, 15). — *καὶ παραποιησάμενος κτλ.*] ὁ Κρυγῆρος νομίζει ὅτι ἐξέπεσεν ὁ γὰρ = *καὶ γὰρ παραποιησάμενος*, ὁ δὲ Πόππος νομίζει ὅτι ὤφειλε νὰ γράψῃ ὁ Θουκ. «*δείσας . . καὶ λύσας*», ἀλλὰ διὰ τὴν ἐκ τῆς μετοχῆς *παραποιησάμενος* ὑποταγοῦς οὔσης προερχομένην ἀσάφειαν μετέβαλε τὸν λόγον εἰς ὀρθὸν γράψας «*καὶ λύει*», ἄλλοι δὲ συνάπτουσι «*μηνυτὴς γίγνεται . . καὶ . . λύει*». Ὁ δὲ Βοίμιος γράφων ἄνω στιγμὴν πρὸ τοῦ *δείσας* εἰκάζει νὰ γραφῇ «*ὃς δείσας*», ἡμεῖς δὲ νομίζομεν νὰ γραφῇ «*δείσας γάρ*». Τὸ δὲ *παραποιησάμενος* = *ὁμοίαν ποιησάμενος* (Σχολ.), *μιμησάμενος, ἀπεικάσας* (Ἡσύχ.). — *ἣν ψευσθῇ τῆς δόξης*] δηλ. *τῆς ὑπονοίας ὅτι ἑαυτὸν εὑρήσει ἐγγεγραμμένον κτείνεσθαι*, τὸ δὲ *ψεύδομαί τινος*=ἀποτυγχάνω τινός, ἀπατῶμαι περί τι (ὅρα Η΄, 103, 2. Λυσί. 2, 31. Ἰσοκρ. 4, 58. κτλ.).—*ἢ καὶ ἐκεῖ-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἦν ψευσθῇ τῆς δόξης ἢ καὶ ἐκεῖνός τι μεταγράψαι αἰτήσῃ, μὴ ἐπιγνῷ, λύει τὰς ἐπιστολάς, ἐν αἷς ὑπονοήσας τι τοιοῦτο προσεπεστάλθαι καὶ αὐτὸν ηὗρεν ἐγγεγραμμένον κτείνειν.

133. Τότε δὴ οἱ ἔφοροι δείξαντος αὐτοῦ τὰ γράμματα μᾶλλον μὲν ἐπίστευσαν, αὐτήκοοι δὲ βουληθέντες ἔτι γενέσθαι αὐτοῦ Παυσανίου τι λέγοντος, ἀπὸ παρασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ Ταίναρον ἱκέτου οἰχομένου καὶ σκηνωσαμένου <ἐς> διπλῆν διαφράγματι καλύβην, ἐς ἣν τῶν [τε] ἐφόρων ἐντός τινας ἔκρυψε, καὶ Παυσανίου ὡς αὐτὸν ἐλθόντος καὶ ἐρωτῶντος τὴν πρόφασιν τῆς

νας] δηλ. *ὁ Παυσανίας* (Σχολ.), *ὁ δ' Ἑρυσερδὴν παραλείπει τὸ ἤ.*—*μεταγράψαι*] =μεταβαλεῖν τι ἐν τῇ ἐπιστολῇ.—*αἰτήσῃ*] μετ' ἀπαρεμφάτου, πρβλ. «*αἰτῶν λαβεῖν τι μικρὸν ἀργυρίδιον*» (Ἀριστοφ. Πλ. 240) καὶ «*οὐκ ἄλλας αἰτεῖς λείπειν*» (Πλάτ. Πολ. 399, γ').—*μὴ ἐπιγνῷ*] δηλ. *λυθείσας τὰς ἐπιστολάς.*—*λύει τὰς ἐπιστολάς*]=*ἀνέῳξε τὰς ἐπιστολὰς* (Διόδωρ. ΙΛ', 45, 1), vincula epistolae laxavit (Nep. Paus. 4, 1).—*προσεπεστάλθαι*]= πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπιστάλθαι (παρηγγέλθαι) τοιοῦτό τι (δηλ. καὶ αὐτὸν κτείνεσθαι), πρβλ. καὶ Σχολ. «*ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν, εὗρε τοῦτο ἀληθές, ὃ ὑπενόει γεγράφθαι*».—*αὐτὸν ηὗρεν ἐγγεγραμμένον κτείνειν*] τὸ ἐγγεγραμμένον ἀρσεν. γένους, εἶναι δὲ χρῆσις προσωπικῆς συντάξεως ἀντὶ τῆς ἀπροσώπου «*ηὗρεν ἐγγεγραμμένον τὸ αὐτὸν κτείνειν*» ἢ καὶ ἀντὶ τῆς παθητικῆς συντάξεως «*ἑαυτὸν ηὗρεν ἐγγεγραμμένον κτείνεσθαι*», πρβλ. «*ἑαυτοὺς εὕρισκον ἐγγεγραμμένους κτείνεσθαι*» (Δίων Κάσσ. ἀπόσπ. 109, 14).

Κεφ. 133. *Ὁ Ἀργίλιος καταφεύγει εἰς ναόν, ἔνθα οἱ ἔφοροι αὐτήκοοι ἐγένοντο τῶν τοῦ Παυσανίου σχεδίων.*

οἱ ἔφοροι] ὀβελίζει τὰς λέξεις ὁ Βάδαμος, ἐννοουμένου ὡς ὑποκειμ. τοῦ «*οἱ Λακεδαιμόνιοι*».—*αὐτοῦ*] δηλ. τοῦ *Ἀργιλίου.*—*τὰ γράμματα*] =τὴν τοῦ Παυσανίου ἐπιστολὴν (πρβλ. Α', 130, 1), ἣν πρὸς Ἀρτάβαζον ἔπεμπεν (132, 5). — *μᾶλλον μὲν ἐπίστευσαν*] ἢ πρότερον, ὅτε τινὲς τῶν Εἰλώτων ἐμήνυον (132, 5).—*αὐτήκοοι*] λέξις σπανία=*οἱ ἰδίοις ὠσὶν ἀκούοντές τινος*, συντάσσεται δὲ μετὰ γενικῆς «*αὐτοῦ Παυσανίου*» (ὡς τὸ *ἀκούειν*) ἐχούσης καὶ μετοχὴν κατηγορηματικὴν (*λέγοντός τι*), πρβλ. «*ἠκουσά ποτε αὐτοῦ (Σωκράτους) καὶ περὶ οἰκονομίας τοιάδε διαλεγομένου*» (Ξεν. Οἰκ. α', 1).—*ἀπὸ παρασκευῆς*] =*ἐκ συνεννοήσεως*, πρβλ. καὶ «*ἐκ παρασκευῆς*» (Δίων Κάσ. ΝΖ', 10', 3. ΝΗ', α', 2). *ἡ δ' ἀπὸ* σημαίνει τὸ ὄργανον, πρβλ. «*ἀπὸ ξυνθήματος, ἀπὸ παραγγέλσεως, ἀπὸ σημείου*» (ὅρα Δ', 130, 5). Διάφορον δ' εἶναι τὸ «*ἐκ παρασκευῆς*» (ἐν Δ', 94, 1). — *ἐπὶ Ταίναρον*] ἔνθα εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος (Α', 128, 1) ἐζήτει ἄσυλον.—*οἰχομένου*]=πορευθέντος (πρβλ. Β', 65, 11. Γ', 81, 2).—*καὶ σκηνωσαμένου <ἐς> διπλῆν διαφράγματι καλύβην*] τὸ *σκηνωσαμένου* ἐξ ἑνὸς μόνον χειρογράφου, τῶν ἄλλων ἐχόντων «*σκηνησαμένου*», ἀνθ' οὗ ὁ Μαδβίγιος ἔγραψε «*καὶ σκευασαμένου*». Ἡμεῖς νομίζοντες τὸ χωρίον διεφθαρμένον ἐγράψαμεν ἄλλοτε «*καὶ ἐκεῖ πηξαμένου διπλῆν διαφράγματι καλύβην*» ἢ μᾶλλον «*καὶ σκηνὴν πηξαμένου διπλῆν διαφράγματι* [*καλύβην*]», τοῦ «*καλύβην*» σχολίου ὄντος, πρβλ. καὶ «*ἔπηξάμην σκηνήν*» (Ἡροδ. Ϛ', 12. Πολυδ. Α', 160) καὶ «*ἔπηξά τινι σκηνήν*» (Ἀνδοκ. 4, 30. Πλάτ. Νόμ. 817, γ') καὶ τὸ μτγ. *σκηνοπηγία* (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Λεξ. Ἀττ. Ῥημ. σ. κε'. 433. Διορθωτ. εἰς Ἑλλην. Συγγ. σ. 10—11), νῦν δὲ γράφομεν «*καὶ σκη-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἱκετείας ἤσθοντο πάντα σαφῶς, αἰτιωμένου τοῦ ἀνθρώπου τά τε περὶ αὐτοῦ γραφέντα καὶ τἆλλ' ἀποφαίνοντος καθ' ἕκαστον, ὡς οὐδὲν πώποτε αὐτὸν ἐν ταῖς πρὸς βασιλέα διακονίαις παραβάλοιτο, προτιμηθείη δ' ἐν ἴσῳ τοῖς πολλοῖς τῶν διακόνων ἀποθανεῖν, κἀκείνου αὐτῷ ταῦτα ξυνομολογοῦντος καὶ περὶ τοῦ παρόντος οὐκ ἐῶντος ὀργίζεσθαι, ἀλλὰ πίστιν τῆς ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἀναστάσεως δι-

νωσαμένου ἐς διπλῆν διαφράγματι καλύβην» (πρβλ. καὶ Α', 89,3. Β', 52,3. ὅρα καὶ Ξεν. Ἀναβ. Ζ', ζ', 1), ὁ δὲ Πόππος δεχόμενος τὸ ἄνευ προθέσεως ῥῆμα ἑρμηνεύει διὰ τοῦ *«καλύβην διὰ διαχωρίσματος παρεντεθειμένου κεχωρισμένην ἑαυτῷ κατοικίαν ποιήσαντος*, παραβάλλων πρὸς τὸ *« σκηνοῦν ἐρείπια »* (Πλουτ. Καμιλλ. ΛΑ')=κατοικίαν ποιεῖν τὰ ἐρείπια. — *διαφράγματι*] πρβλ. καὶ *διατείχισμα* (Ζ', 60,2). Τοιαύτην δὲ καλύβην ὁ Ἀργίλιος ἠδύνατο νὰ οἰκοδομήσῃ, διότι οὐ μόνον ὁ ναός, ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸ *ἱερὸν* μεθ' ὅλων τῶν ἐκεῖ οἰκοδομημάτων καὶ τῶν ἀγρῶν ἦσαν ἱερὰ τοῦ θεοῦ (πρβλ. Α', 134,1. Ε', 16,3). Ἄλλως δὲ διηγεῖται ταῦτα ὁ Νέπως (Paus. 4, 4), ἀλλὰ τῷ Θουκυδίδῃ συμφωνεῖ ὁ Διόδωρος (ΙΑ',45,4).—*εἰς ἣν τῶν* [*τε*] *ἐφόρων ἐντός τινας ἔκρυψε*] λίαν ἀρέσκει ἡμῖν ἡ διόρθωσις τοῦ Βαδάμου, ὅστις ὀβελίζων τὸ ἐν ἀρχῇ ἔφοροι, ἔνθα ὑποκείμ. τότε εἶναι τὸ *οἱ Λακεδαιμόνιοι*, ὅπερ καὶ ἐν τῷ προτέρῳ κεφαλαίῳ, καὶ ἐξαλείφων τὸ *«ἐς ἣν»* γράφει ἀντὶ τοῦ *«ἔκρυψε»* τὸ *«ἔκρυψαν»* δηλ. οἱ Λακεδαιμόνιοι. Οἱ δὲ δεχόμενοι τὴν κοινὴν γραφὴν ὀβελίζουσι τό τε κατὰ Πόππον, τὸ δὲ *«ἐς ἣν...ἐντὸς»* (*ἐντός*, δηλ. τοῦ *διαφράγματος καὶ θατέρου τοίχου τῆς καλύβης*) παραβάλλουσι πρὸς τὸ *«ἐκ τοῦ ἐντὸς...ἐς τὴν πόλιν»* (Β', 76,3) καὶ *«ἐξεστρατευμένοι ἔξω τῆς πόλεως»* (Δ', 129, 2). Τὸ δὲ *κρύπτειν* ποτὲ μὲν μετὰ τῆς *ἐς* συνάπτεται, ποτὲ δὲ μετὰ τῆς *ἐν* (Γ',35, 1) καὶ τελευταῖον *«γῇ κρύπτειν»* (Β', 34, 6).— *τὴν πρόφασιν*] = τὴν αἰτίαν. — *τῆς ἱκετείας*] πρὸς τῷ *ἱκετεία* ἐκ τοῦ *ἱκετεύω* καὶ *προστατεία* ἐκ τοῦ *προστατεύω* ὑπάρχει καὶ *ἱκεσία* ἐκ τοῦ *ἱκέτης* καὶ *προστασία* ἐκ τοῦ *προστάτης*, ὡς καὶ *ἐπιστασία* ἐκ τοῦ *ἐπιστάτης* (Κόντ. Γλωσ. Παρατηρ. σ. 132).—*ἤσθοντο πάντα σαφῶς*] ἡ ἀπόδοσις τοῦ *«αὐτήκοοι δὲ βουληθέντες γενέσθαι»*. — *σαφῶς*] ὥστε μηδεμίᾳ νὰ μένῃ ἀμφιβολία.—*ὡς οὐδὲν αὐτὸν παραβάλοιτο*] =λέγων ὁ Ἀργίλιος ὅτι οὐδέποτε αὐτὸν (τὸν Παυσανίαν ἢ τὰ συμφέροντα αὐτοῦ) ἐξέθηκεν εἰς κίνδυνον, διεκύβευσεν. Τὸ *παραβάλλομαί τινα*, πρβλ. καὶ τὸ *παρατίθεμαί τι* (Ὀδ. Β. 237. Γ, 74. Ι,255), εἶναι μέσον δυναμικὸν = διακυβεύω τινά, εἰς κίνδυνον ἄγω (ἐκτίθημι) τῇ ἐμαυτοῦ προσπαθείᾳ (πρβλ. Β',44,3. Γ',14,1.65,3 καὶ Ἀλκαῖ. παρὰ Σχολ. Ἀριστοφ. Ὄρν. 1647). Ὁ δὲ Σχολ. ἑρμηνεύει διὰ τοῦ *«παραβάλως κατηγορήσειεν ἢ ὑπόπτως διακονήσειεν*, ὁ δὲ Σουΐδας, Φώτιος, Θωμᾶς Μάγιστρος καὶ ἄλλοι τῶν παλαιῶν γραμματικῶν διὰ τοῦ *«ἐξαπατήσειεν»*, ὁ δὲ Κρυγῆρος διὰ τοῦ *«ἀμελῶς διακονήσειεν»*.—*προτιμηθείη δὲ*]=καὶ ὅμως τοιοῦτος πρὸς αὐτὸν ὢν ἐκρίθη ἄξιος τῆς ἐξαιρέτου ταύτης τιμῆς νὰ φονευθῇ ὁμοίως τοῖς πολλοῖς τῶν διακόνων αὐτοῦ. *Ἐν εἰρωνείᾳ τὸ προτιμηθείη λέλεκται* (Σχολ.), εἰρωνείας δὲ παραδείγματα ὅρα (Γ', 38,1. Ϛ', 16,3.80,2). Ἡ δὲ *πρὸ* = *πρὸ ἄλλων* (*πολλῶν*).—*ἐν ἴσῳ τοῖς πολλοῖς*]=ὁμοίως τῷ πλήθει (Β',53,3).—*αὐτῷ ταῦτα*] κατὰ διόρθωσιν Κλασσηνίου ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογρ. *«αὐτὰ ταῦτα»* καὶ τοῦ ἐν τῷ Λαυρεντ. κώδικι *«αὐτά τε ταῦτα»*, ἀνθ' ὧν ὁ Βεκκῆρος γράφει *«αὖ ταῦτά τε»*, ὁ δὲ Τιλμαννὸς *«αὐτοῦ ταῦτα»*.—*οὐκ ἐῶντος*] πρβλ. Α',28,3.—*τῆς ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἀναστάσεως*] μετέθηκε τὰς λέξεις ὁ Κόβητος,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δόντος καὶ ἀξιοῦντος ὡς τάχιστα πορεύεσθαι καὶ μὴ τὰ πρασσόμενα διακωλύειν.

134. Ἀκούσαντες δὲ ἀκριβῶς τότε μὲν ἀπῆλθον οἱ ἔφοροι, βεβαίως δὲ 1
ἤδη εἰδότες ἐν τῇ πόλει τὴν ξύλληψιν ἐποιοῦντο. Λέγεται δ' αὐτὸν μέλλοντα
ξυλληφθήσεσθαι ἐν τῇ ὁδῷ, ἑνὸς μὲν τῶν ἐφόρων τὸ πρόσωπον προσιόντος ὡς
εἶδε, γνῶναι ἐφ' ᾧ ἐχώρει, ἄλλου δὲ νεύματι ἀφανεῖ χρησαμένου καὶ δηλώ-
σαντος εὐνοίᾳ, πρὸς τὸ ἱερὸν τῆς Χαλκιοίκου χωρῆσαι δρόμῳ καὶ προκαταφυ-
γεῖν· ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ τέμενος. Καὶ ἐς οἴκημα οὗ μέγα ὃ ἦν τοῦ ἱεροῦ ἐσελθών,
ἵνα μὴ ὑπαίθριος ταλαιπωροίη, ἡσύχαζεν. Οἱ δὲ τὸ παραυτίκα μὲν ὑστέρησαν 2

ὁ δ' Ἐρουερδὴν ὀβελίζει τὸ «ἐκ τοῦ ἱεροῦ» = πίστιν αὐτῷ διδόντος τῆς ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἀναστάσεως, τὸ δὲ *ἀνάστασις* = βεβαία καὶ ἀσφαλὴς ἀπὸ παντὸς κινδύνου ἀναχώρησις = διδόντος αὐτῷ ἐχέγγυα πίστεως ὅτι ἔξεστιν αὐτῷ ἀναστῆναι (ἀπιέναι) ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἄνευ βλάβης.—*τὰ πρασσόμενα*] ὅηλ. *ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα.*

Κεφ. 134. *Ὁ Παυσανίας μέλλων συλλαμβάνεσθαι καταφεύγει εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Χαλκιοίκου καὶ ἐκπολιορκηθεὶς λιμῷ ἀποθνήσκει μετὰ τὴν ἐξαγωγὴν αὐτοῦ ἔτι ἔμπνουν ὄντος ἀπὸ τοῦ ναοῦ.*

§ 1. *ἀπῆλθον*] ὅηλ. *εἰς τὴν πόλιν.*—*βεβαίως*] συναπτέον τῷ «*εἰδότες*».—*τὴν ξύλληψιν ἐποιοῦντο*] ἀποπειρατικὸς παρατατικὸς = ἐβούλοντο τὴν σύλληψιν ποιεῖσθαι, συλλαμβάνειν (πρβλ. Α', 105, 7. Β', 4, 1. Γ', 24, 3).—*αὐτὸν*] *τὸν Παυσανίαν* (Σχολ.)—*ἐν τῇ ὁδῷ*] οὐχὶ ἐν τῇ ὁδοιπορίᾳ (in itinere. Nep. Paus. 5, 1), ἀλλ' ἐν ὁδῷ (πλατείᾳ) τῆς πόλεως, ὡς φαίνεται καὶ ἐκ τοῦ «*ἐν τῇ πόλει*» καὶ ἐκ τοῦ ναοῦ, εἰς ὃν κατέφυγεν.—*ὡς εἶδε*] = ὡς εἶδε τὸ πρόσωπον ἑνὸς τῶν ἐφόρων προσιόντος (= ἰόντος πρὸς αὐτόν.—*γνῶναι*] ἐκ τοῦ *λέγεται αὐτόν.*—*ἐφ' ᾧ ἐχώρει*] = *οὗ χάριν* (Σχολ.) = ἐγνώρισε τὸ πρᾶγμα, οὗ ἕνεκα ἐπορεύετο, ὁ δὲ Κόβητος, ᾧ τινι ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Ἐρουερδήν, ἔγραψεν «*ἐφ' ὃ ἐχώρει*».—*ἄλλου δὲ*] *ἐφόρου δηλονότι ἀφανῶς νεύσαντος, ὅστις ἦν φίλος τῷ Παυσανίᾳ* (Σχολ.), ὁ δὲ Νέπως (Paus. 5, 4) δὲν διακρίνει δύο ἐφόρους.—*ἀφανεῖ*] = κρυφίῳ, ὅηλ. *τοῖς ἄλλοις.*—*καὶ δηλώσαντος*] ὅηλ. *τὸ μέλλον πραχθήσεσθαι.*—*εὐνοίᾳ*] = ἕνεκα εὐνοίας πρὸς τὸν Παυσανίαν.—*τὸ ἱερὸν τῆς Χαλκιοίκου*] ὅρα Α', 128, 2.—*προκαταφυγεῖν*] = *φθάσαι καταφυγόντα*, ὡς ὁ Λυκοῦργος (Λεωκρ. 128) περὶ αὐτοῦ λέγει «*ἐπειδὴ (Παυσανίας) ἔφθασε καταφυγὼν εἰς τὸ τῆς Χαλκιοίκου ἱερόν*». Ἐξαρτᾶται δ' ἐκ τοῦ λέγεται.—*τὸ τέμενος*] τμῆμα γῆς κεχωρισμένον τῶν πέριξ καὶ ἀφιερωμένον θεῷ τινι λέγεται *τέμενος*, τὸ δὲ μέρος τὸ μετὰ τῶν οἰκοδομημάτων περιβόλῳ κεκλεισμένον *ἱερόν*, ὁ δ' οἶκος ὁ ἱερός, ἐν ᾧ θεραπεύεται ὁ θεός, *νεώς* (πρβλ. Δ', 90, 2), πρβλ. καὶ Πολυδ. Α', 1-10.—*ἐς οἴκημα*] ἀμφίβολον ἂν εἶναι = δωμάτιον (Γ', 68, 3) ἢ = οἰκοδόμημα (Β', 4, 5. Δ', 47, 3), προτιμότερον δὲ τὸ δεύτερον καὶ διὰ τὸ «*τοῦ ἱεροῦ*» καὶ διὰ τοὺς λόγου τοῦ ψ. Θεμιστίου (Ἐνθ. ἀνωτ. 19) «*ἱκέτης ἔν τινι οἴκῳ τοῦ τεμένους ἐκαθέζετο*». —*ὃ ἦν τοῦ ἱεροῦ*] πρβλ. καὶ «*οἴκημα ὃ ἦν τοῦ τείχους*» (Β', 4, 5).—*ὑπαίθριος*] = *διὰ τὸ ὑπαίθριος εἶναι*, εἶναι δὲ κατηγορ. μετ' ἐπιρρ. σημασίας = ὑπὸ αἴθριον (ἄστεγον) οὐρανόν, sub divo, ὡς «*ἐν ὁδοῖς ὑπαίθριος κοιμώμενος*» (Πλάτ. Συμπ. 203, δ'),—*ἵνα ταλαιπωροίη*] ἐκ τοῦ *ἐσελθὼν* ἐξαρτᾶται.

§ 2. *τὸ παραυτίκα μὲν*] *ἤγουν κατὰ τὸ ἐνεστὼς* (Σχολ.).—*ὑστέρησαν τῇ διώξει*] = *διώκοντες οὐκ ἠδυνήθησαν καταλαβεῖν.*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῇ διώξει, μετὰ δὲ τοῦτο τοῦ τε οἰκήματος τὸν ὄροφον ἀφεῖλον καὶ τὰς θύρας, ἔνδον ὄντα τηρήσαντες αὐτὸν καὶ ἀπολαβόντες ἔσω, ἀπῳκοδόμησαν, προσκαθεζόμενοί τε ἐξεπολιόρκησαν λιμῷ. Καὶ μέλλοντος αὐτοῦ ἀποψύχειν ὥσπερ εἶχεν 3
ἐν τῷ οἰκήματι, αἰσθόμενοι [τε] ἐξάγουσιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἔτι ἔμπνουν ὄντα καὶ ἐξαχθεὶς ἀπέθανε παραχρῆμα. Καὶ αὐτὸν ἐμέλλησαν μὲν ἐς τὸν Καιάδαν οἵ- 4
περ τοὺς κακούργους ἐσβάλλειν· ἔπειτα ἔδοξε πλησίον που κατορύξαι. Ὁ δὲ θεὸς ὁ ἐν Δελφοῖς τόν τε τάφον ὕστερον ἔχρησε τοῖς Λακεδαιμονίοις μετενεγκεῖν οὗπερ ἀπέθανε (καὶ νῦν κεῖται ἐν τῷ προτεμενίσματι, ὃ γραφῇ στῆλαι δη-

— *τὸν ὄροφον ἀφεῖλον*] ἀντὶ τοῦ *ὄροφον* ἀλλαχοῦ (Δ', 48,2) *τὴν ὀροφὴν* λέγει, πρβ. «*τὴν ὀροφὴν ἀποσκεδάσαντες*» (Λυκοῦργ. 128) καὶ «tectum sunt demoliti, quo celerius sub divo interiret» (Nep. Paus. 5,2). — *καὶ τὰς θύρας... ἀπῳκοδόμησαν*] ὁμοίως καὶ ὁ Λυκοῦργος (§ 128) = *τειχίσαντες τὰς θύρας ἀπέφραξαν* (Σχολ.) καὶ «*φασὶν ὅτι ἡνίκα ἔφραξαν κατ' αὐτοῦ τὸ οἴκημα, ἡ μήτηρ αὐτοῦ Ἀλκιθέα πρώτη λίθον ἐπέθηκεν*» (Σχολ.), πρβλ. καὶ «*valvas aedis obstruxerunt*» (Nep. Paus. 5,2), ὅρα δὲ καὶ Διόδωρ. ΙΑ',45,1. Πολύαιν. Η',51. Λέγεται δὲ καὶ «*περιοικοδομεῖν*» (Γ', 81, 5) καὶ «*ἐνοικοδομεῖν πέλλην*» (Ϛ', 51,1). — *ἔνδον ὄντα τηρήσαντες αὐτὸν*] *ἔξεστι γὰρ εἰς τὸ ἱερὸν πολλάκις* (Σχολ.).—*καὶ ἀπολαβόντες ἔσω*]= *μονώσαντες, περιείρξαντες* (Σχολ.), ὁ δὲ Κόβητος ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας, διότι δι' αὐτῶν δὲν προστίθεται πλεῖόν τι. — *προσκαθεζόμενοί τε ἐξεπολιόρκησαν λιμῷ*] δηλ. *αὐτὸν*=διὰ τῆς πείνης αὐτὸν ἐπίεσαν, κατέβαλον (πρβλ. Α',131,1), πρβλ. καὶ Λυκοῦργον «*καὶ κύκλῳ περιστρατοπεδεύσαντες οὐ πρότερον ἀπῆλθον πρὶν ἢ τῷ λιμῷ ἀπέκτειναν*» (§ 128).

§ 3. *ἀποψύχειν*] = ἐκπνέειν. — *ὥσπερ εἶχεν*]=καθὼς ἦτο, ὅπως εὑρίσκετο=παραχρῆμα, εὐθὺς (πρβλ. Β',4,6. Γ', 30, 1. Ϛ',57,3. Η',41,3. 42,1, Ξεν. Παιδ. Γ', α',7).—*ἐν τῷ οἰκήματι*] ὀβελίζει τὰς λέξεις ὁ Ἐρουερδήν, συνάπτεται δὲ τῷ *ἀποψύχειν* καὶ ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ *ἐκ τοῦ ἱεροῦ*», ὡς τὸ «*ὥσπερ εἶχεν*» εἰς τὸ *παραχρῆμα*.—*ἐξάγουσιν*] πρβλ. 126,11.—*ἔτι ἔμπνουν ὄντα*] ἀνθ' οὗ ὁ Νέπως εἶπε «semianimem» (Paus. 5,4).—*ἀπέθανε*] τῷ 476 π.Χ., κατὰ δὲ Κρυγῆρον τῷ 473 π.Χ.

§ 4. *ἐμέλλησαν*] *ἐτόπησαν, ἐβουλεύσαντο, ἐγγὺς ἐγένοντο* (Σχολ.). Τὸν ἀόριστον τοῦτον μεταχειρίζεται καὶ ἀλλαχοῦ ὁ Θουκ. (Γ', 55,2.92,2. Ε', 116,1. Η', 23,5).—Καιάδαν] «*τόπος ὁ Καιάδας ὀρωρυγμένος ἐν Λακωνικῇ, ὅπου τοὺς κακούργους εἰώθασι ῥίπτειν*» (Σχολ.), ὅρα καὶ Στράβ. Η', σ. 367. Παυσαν. Δ', ιη', 3. Σουΐδ. ἐν λ. καὶ ἐν λ. *βάραθρον*), νῦν δὲ δὲν ὑπάρχει τὸ βάραθρον τοῦτο (πρβλ. Curt. Pelop. II, p. 752). — *οἷπερ τοὺς κακούργους*] τὸ *οἷπερ* κατὰ διόρθωσιν τοῦ Ἐρουερδῆνος ἀντὶ τοῦ «*οἷσπερ*» τῶν χειρογράφων, ἐννοεῖται δὲ τὸ «*ἐσβάλλουσιν*» ἐκ τοῦ *ἐσβάλλειν* ἐξαρτωμένου ἐκ τοῦ *ἐμέλλησαν*. — *ἔπειτα*] ἀσύνδετον (πρβλ. 131,2).—*πλησίον που*] δηλ. τοῦ Καιάδου (Σχολ.). Ὁ δὲ Νέπως διαφωνεῖ λέγων «procul ab eo loco infoderunt, quo erat mortuus» (Paus. 5, 5).—*ὁ ἐν Δελφοῖς*] ὁ Ἀπόλλων (Σχολ.). — *τόν τε τάφον*] τὸ σῶμα (Σχολ.) τὸ τεθαμμένον.—*οὗπερ*]= ἐκεῖσε, οὗπερ (πρβλ. Ξεν. Ἀν. Β', α', 6. Γ', 6',34. Ε', η', 26. Ζ', γ', 8), ἄνευ δὲ λόγου ὁ Ἐρουερδὴν καὶ ἐνταῦθα γράφει «*οἷπερ*».—*ἐν τῷ προτεμενίσματι*]=*ἐν τῷ προπυλαίῳ* (Σχολ.), κατὰ δὲ τὸν Σχολ. Πάτμου «*προτεμένισμα, ὃ πρὸ τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ τεμένους τόπος*», ὁ δὲ *Παυσανίας*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λοῦσι), καὶ ὡς ἄγος αὐτοῖς ὂν τὸ πεπραγμένον δύο σώματα ἀνθ' ἑνὸς τῇ Χαλκιοίκῳ ἀποδοῦναι. Οἱ δὲ ποιησάμενοι χαλκοῦς ἀνδριάντας δύο ὡς ἀντὶ Παυσανίου ἀνέθεσαν.

135. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ὡς καὶ τοῦ θεοῦ ἄγος κρίναντος, ἀντεπέταξαν 1
τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐλαύνειν αὐτό. Τοῦ δὲ μηδισμοῦ τοῦ Παυσανίου Λακεδαι- 2
μόνιοι, πρέσβεις πέμψαντες παρὰ τοὺς Ἀθηναίους, ξυνεπηγιῶντο καὶ τὸν Θε-
μιστοκλέα, ὡς ηὗρισκον ἐκ τῶν περὶ Παυσανίαν ἐλέγχων, ἠξίουν τε τοῖς αὐ-
τοῖς κολάζεσθαι αὐτόν. Οἱ δὲ πεισθέντες (ἔτυχε γὰρ ὠστρακισμένος καὶ ἔχων 3
δίαιταν μὲν ἐν Ἄργει, ἐπιφοιτῶν δὲ καὶ ἐς τὴν ἄλλην Πελοπόννησον) πέμ-
πουσι μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων, ἑτοίμων ὄντων ξυνδιώκειν, ἄνδρας οἷς εἴρητο
ἄγειν ὅπου ἂν περιτύχωσιν.

136. Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς προαισθόμενος φεύγει ἐκ Πελοποννήσου ἐς Κόρ- 1

λέγει ὅτι τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἦν «τοῦ θεάτρου ἀπαντικρύ» (Παυσαν. Γ', ιδ', 1).—ὃ] ἀναφέρεται εἰς ὅλην τὴν πρότασιν, δηλ. *τὸ κεῖσθαι ἐν τῷ προτεμενίσματι, κακῶς δὲ ὁ Κρυγῆρος γράφει «οὗ»*.—*καὶ ὡς ἄγος.. ὄν*] γνώμη τοῦ θεοῦ, εἶναι δὲ αἰτιατ. ἀπόλυτος μετὰ τοῦ ὡς σημαίνοντος ὑποκειμ. γνώμην=διότι μίασμα ἦτο. Κατὰ δὲ τὸν Σχολ. «*ἠσέβησαν ἐν ἱερῷ αὐτὸν πολιορκήσαντες*», — *δύο σώματα*] «*τουτέστι δύο ἐφόρους ἀποθανεῖν ἀντ' αὐτοῦ· οἱ δὲ ἐσοφίσαντο τοὺς ἀνδριάντας*» (Σχολ.). — *οἱ δὲ ποιησάμενοι*] μέσον διάμεσον = κελεύσαντες ποιηθῆναι (πρβλ. *ἐπιγράψασθαι* 132,2).—*χαλκοῦς ἀνδριάντας*] τοῦ αὐτοῦ Παυσανίου, τούτους δὲ εἶδεν ὁ Παυσανίας ὁ περιηγητὴς (Γ', ιζ',7).—*ὡς ἀντὶ Παυσανίου*] δηλ. *ἐσομένους* = ἵνα ὦσιν ἀντὶ τοῦ Παυσανίου.

Κεφ. 135. *Ἡ ἐσχάτη τύχη τοῦ Θεμιστοκλέους. «Παρέκβασις διὰ τὸ ἀκόλουθα εἶναι ταῦτα τῷ κατὰ Παυσανίαν· οὐδὲν γὰρ ταῦτα πρὸς τὸ ἄγος συμβάλλεται»* (Σχολ.).

§ 1. *ἄγος κρίναντος*] δηλ. *τὸ πεπραγμένον περὶ Παυσανίαν* (134, 4), εἶναι δὲ τὸ μέρος τοῦτο συνέχεια τῆς ἀρχῆς τοῦ κεφ. 128 καὶ χρησιμεύει εἰς τὸν Θουκυδίδην ὡς ἀφετηρία τῆς ἀφηγήσεως τῶν ἐσχάτων ἡμερῶν τοῦ Θεμιστοκλέους. —*αὐτό*] δηλ. *τὸ ἄγος*, ἤτοι τοὺς ἐναγεῖς, τοὺς ἐνεχομένους αὐτῷ.

§ 2. *τοῦ δὲ μηδισμοῦ . . Θεμιστοκλέα*] ὅρα Πλούτ. Θεμιστ. ΚΓ'. Περὶ κακοηθ. Ἡροδ. Ε'. Διόδ. ΙΑ', 54 κ. ἑ. Nep. Them. 8. — *ξυνεπηγιῶντο*] = σὺν τῷ Παυσανίᾳ ἐπηγιῶντο. — *ἐκ τῶν . . ἐλέγχων*] πρβλ. «*ἐπιστολαί τινες ἀνευρεθεῖσαι καὶ γράμματα περὶ τούτων εἰς ὑποψίαν ἐνέβαλον τὸν Θεμιστοκλέα*» (Πλούτ. Θεμιστ. ΚΓ'. 3).—*τοῖς αὐτοῖς*] δηλ. *θανάτῳ*.

§ 3. *ἔτυχε γὰρ*] ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὰ μετὰ τὴν παρένθεσιν (πρβλ. Λ', 31, 2).—*ὠστρακισμένος*] κατὰ τὸν Κρυγῆρον ὠστρακίσθη τῷ 476 π. Χ. ὅρα Πλουτ. Θεμιστ. ΚΒ', 2. Ἀριστείδ. Β', σ. 242. Nep. Them. 8, 1.—*ἔχων δίαιταν*]=διαιτώμενος, διατρίβων ἐν Ἄργει (Πλουτ. Θεμιστ. ΚΓ', 1).—*ξυνδιώκειν*] = σὺν τοῖς Ἀθηναίοις διώκειν Θεμιστοκλέα.—*ἄνδρας*] συναπτέον τῷ *πέμπουσιν*, πρβλ. «*ὁ δῆμος ἔπεμψεν ἄνδρας οἷς εἴρητο συλλαμβάνειν καὶ ἄγειν αὐτὸν κριθησόμενον ἐν τοῖς Ἕλλησιν*» (Πλουτ. Θεμιστ. ΚΓ', 3). —*εἴρητο*]=*ἐνετέταλτο* (Σχολ.). — *ἄγειν*] =*συλλαβόντας ἄγειν αὐτόν*.—*περιτύχωσιν*] δηλ. *αὐτῷ*.

Κεφ. 136. *Ὁ Θεμιστοκλῆς φεύγει εἰς Κέρκυραν καὶ Ἤπειρον.*

§ 1. *φεύγει*] πρβλ. Πλουτ. Θεμιστ. ΚΔ'.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κυραν, ὧν αὐτῶν εὐεργέτης. Δεδιέναι δὲ φασκόντων Κορκυραίων ἔχειν αὐτὸν
ὥστε Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ἀπεχθέσθαι, διακομίζεται ὑπ' αὐτῶν ἐς
τὴν ἤπειρον τὴν καταντικρύ. Καὶ διωκόμενος ὑπὸ τῶν προστεταγμένων κατὰ 2
πύστιν ἡ χωρίη, ἀναγκάζεται κατά τι ἄπορον παρὰ Ἄδμητον τὸν Μολοσσῶν
βασιλέα, ὄντα αὐτῷ οὐ φίλον, καταλῦσαι. Καὶ ὁ μὲν οὐκ ἔτυχεν ἐπιδημῶν, ὁ 3
δὲ τῆς γυναικὸς ἱκέτης γενόμενος διδάσκεται ὑπ' αὐτῆς τὸν παῖδα σφῶν λαβὼν

Nep. Them. 8, 3. Ψ. Θεμίστ. Ἐπιστ. ΙΗ'. ΙΘ'. ΚΒ'. Ἐγένετο δὲ ἡ τοῦ Θεμιστοκλέους φυγὴ κατὰ Κρυγῆρον τῷ 473 π. Χ. — *ὧν αὐτῶν εὐεργέτης*] δηλ. *τῶν Κορκυραίων*, εἶναι δὲ σχῆμα κατὰ σύνεσιν (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 588, 2). Τὴν δὲ τοῦ Θεμιστοκλέους εὐεργεσίαν ὁ Σχολ. ἑρμηνεύει ὧδε· «*ἐπειδὴ γὰρ οὐ συνεμάχησαν οἱ Κερκυραῖοι τῇ Ἑλλάδι κατὰ τοῦ βαρβάρου, ἀλλὰ ἐσοφίσαντο* (πρβλ. Ἡροδ. Ζ', 168), *ἔμελλον αὐτοὺς ἀνελεῖν οἱ πολεμήσαντες· ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς ἐκώλυσε λέγων ὅτι, ἐὰν τοῦτο γένηται καὶ τὰς μὴ συμμαχησάσας πόλεις ἀνέλωμεν, μεῖζον πάθος ἔσται τῇ Ἑλλάδι ἢπερ ὁ Πέρσης αὐτῆς κυριεύσας ἐπεξῆλθε*»· ὁ δὲ Πλούταρχος διά τινα διαφορὰν ὑπάρχουσαν μεταξὺ Κορινθίων καὶ Κερκυραίων, ἣν κριτὴς γενόμενος ὁ Θεμ. ἔλυσεν (Πλουτ. Θεμιστ. ΚΔ', 1). — *ἔχειν*] ἐκ τοῦ *δεδιέναι* = νὰ ἔχωσιν αὐτὸν παρ' ἑαυτοῖς, νὰ προστατεύωσιν. — *ἀπεχθέσθαι*] ἐναρκτικὸς ἀόριστος = ἐχθροὺς γενέσθαι. Τὸ φερόμενον *ἀπέχθεσθαι* εἶναι τοῦ αὐτοῦ φυράματος ὡς τὸ *αἴσθεσθαι*. Τοιοῦτοι δὲ τύποι εἶναι φύσει ἀδύνατον νὰ ὑπάρχωσιν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ. —*διακομίζεται*]=διαβιβάζεται, μεταβιβάζεται, διαπεραιοῦται.

§ 2. *ὑπὸ τῶν προστεταγμένων*]=ὑπ' ἐκείνων, οἷς προσετέτακτο διώκειν αὐτόν.— *κατὰ πύστιν*] ὁμοίως καὶ Δίων ὁ Κάσσιος (ΜΒ', ϛ', 1), συναπτέον δὲ τῷ «*διωκόμενος*» καὶ=ἐξ ἐρωτήσεως=ἐξ ὧν περὶ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ ἐπυνθάνοντο. — *ἡ χωρίη*] ἡ εὐκτικὴ σημαίνει ἐπανάληψιν καὶ ἐξαρτᾶται οὐχὶ ἐκ τοῦ «*κατὰ πύστιν*», ἀλλ' ἐκ τοῦ «*διωκόμενος*» =ὅπου ἤθελε πορεύεσθαι.—*κατά τι ἄπορον*] =διά τινα ἀμηχανίαν, ἣν ὁ Θουκυδ. ἢ δὲν ἐνόησεν ἢ νὰ εἰπῇ παρέλιπεν, πρβλ. «*ἔρριψεν αὐτὸν εἰς ἐλπίδας χαλεπὰς καὶ ἀπόρους καταφυγῶν πρὸς Ἄδμητον*» (Πλουτ. Θεμιστ. ΚΔ', 2), ὁ δὲ Κρυγῆρος, ᾧ τινι ἠκολούθησε καὶ ὁ Ἐρουερδήν, ἔγραψε «*κατὰ τὸ ἄπορον*»= διὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀμηχανίαν. — *Μολοσσῶν*] ἔθνους Ἠπειρωτικοῦ κατοικοῦντος τὴν περὶ τὴν Δωδώνην χώραν. — *ὄντα οὐ φίλον*] *πέμψαντος γάρ ποτε Ἄδμήτου Ἀθήναζε περὶ συμμαχίας αἰτήσεως, ὁ Θεμιστοκλῆς ἀνέπεισε τὴν πόλιν μὴ δοῦναι αὐτῷ βοήθειαν· καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἦν αὐτῷ φίλος* (Σχολ.), πρβλ. καὶ Πλουτ. Θεμιστ. ΚΔ', 2. Διαφόρως δὲ λέγει ὁ Νέπως «cum quo ei hospitium erat» (Them. 8,3).—*καταλῦσαι*] ἐνταῦθα μὲν *παρά τινα* (πρβλ. καὶ τὸ Λατ. devertere ad aliquem), ἄλλοτε δὲ *καταλύειν παρά τινι* (Πλάτων. Γοργ. 447, δ'. Δημ. 18,82), πρβλ. καὶ Λατιν. devertere apud aliquem, εἶναι δὲ ἀμετάβ. γενόμενον κατ' ἔλλειψιν τοῦ ἀντικειμεν. *ἵππους* (ὅρα Ὀδ. Δ", 28), ὡς καὶ ἡ δημώδης λέγει ἐπὶ τοιαύτης ἐννοίας τὸ *ξεζεύγω* = κατάγομαι παρά τινι, μένω που (κοινῶς *κωνεύω*), πρβλ. καὶ *κατάλυμα*, ὡς μεταβατ. ὃ εἶναι τὸ «*κατάλυσιν ποιῶ τί τινι*» (Πλάτ. Πρωτ. 315, δ'). Ὅρα Γ. Ζηκίδ. Λεξ. Ἀττ. Ῥημ. σ. 276 καὶ 610.

§ 3. *ἐπιδημῶν*] οὐ ἀντίθετον τὸ *ἐκδημῶ* καὶ *ἀποδημῶ*. — *τῆς γυναικὸς*] ἦν ὁ μὲν Πλούταρχος καλεῖ *Φθίαν* (Θεμιστ. ΚΔ', 3), ὁ δὲ Ψ. Θεμίστιος (Κ', 2) *Κραταιΐπολιν*.—*διδάσκεται ὑπ' αὐτῆς*] ὁ Πλού-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καθέζεσθαι ἐπὶ τὴν ἑστίαν. Καὶ ἐλθόντος οὐ πολὺ ὕστερον τοῦ Ἀδμήτου δηλοῖ 4
τε ὃς ἐστι καὶ οὐκ ἀξιοῖ, εἴ τι ἄρα αὐτὸς ἀντεῖπεν αὐτῷ Ἀθηναίων δεομένῳ,
φεύγοντα τιμωρεῖσθαι. Καὶ γὰρ ἂν ὑπ' ἐκείνου πολλῷ ἀσθενέστερος <ὢν> ἐν
τῷ παρόντι κακῶς πάσχειν, γενναῖον δὲ εἶναι τοὺς ὁμοίους ἀπὸ τοῦ ἴσου τιμω-
ρεῖσθαι· καὶ ἅμα αὐτὸς μὲν ἐκείνῳ χρείας τινὸς καὶ οὐκ ἐς τὸ σῶμα σώζεσθαι
ἐναντιωθῆναι, ἐκεῖνον δ' ἄν, εἰ ἐκδοίη αὐτὸν (εἰπὼν ὑφ' ὧν καὶ ἐφ' ᾧ διώκεται),
σωτηρίας ἂν τῆς ψυχῆς ἀποστερῆσαι.

ταρχος προστίθησι καὶ ἄλλην τινὰ διήγησιν.—*τὸν παῖδα σφῶν*] δηλ. τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ Ἀδμήτου, οὗτος δὲ κατὰ τὸν Ψ. Θεμίστιον (Κ', 3) ἐκαλεῖτο *Ἀρίββας. Παῖδα* λέγουσι καὶ οἱ ἄλλοι πάντες, ἀλλ' ὁ Νέπως «filium ejus parvulam arripuit et cum ea se in sacrarium conjecit (Them. 8, 4), ὅπερ διορθοῦται εἰς «filium parvulum... eo». — *καθέζεσθαι*] δηλ. *μετ' αὐτοῦ*, πρβλ. «*ἐπὶ τὴν ἑστίαν καθίσαι μετ' αὐτοῦ*» (Πλούτ. Θεμιστ. ΚΔ', 3). — *ἐπὶ τὴν ἑστίαν*] *ἔνθα τὸ πῦρ ἀνάπτεται εἰς τιμὴν θεοῦ τινος* (Σχολ.), ὁ δὲ Νέπως ἀμελέστερον καὶ ἀσαφέστερον εἶπεν, «in sacrarium, quod summa colebatur caerimonia» (Them. 8, 4).

§ 4. *ὃς ἐστι*] ὁ Ἑρουερδὴν προτιμᾷ τὸ «*ὅστις ἐστὶ*» (πρβλ. Α', 137, 2), ὁρα ὅμως Ε', 9, 2. Η', 46, 2. 50, 5.—*οὐκ ἀξιοῖ*]= *οὐκ ἄξιον νομίζει εἶναι* (Σχολ.), οὐκ ἐᾷ, πρβλ. Β', 89, 1. — *ἄρα*] = ἴσως.— *Ἀθηναίων δεομένῳ*] ὁρα § 2. καὶ Σχολ. Ἀριστείδ. σ. 680. — *φεύγοντα*]= πεφευγότα, φυγάδα ὄντα.—*ὑπ' ἐκείνου*] τοῦ *Ἀδμήτου* (Σχολ.) — *ἀσθενέστερος ὤν*] τὸ *ὤν* ἐκ προσθήκης τοῦ Καμπίου, ὅπερ ἐδέξατο καὶ ὁ Ἑρουερδήν. Ὁ Σχολ. καὶ τὰ χειρόγρ. ἔχουσιν «*ἀσθενεστέρου*», ὅπερ ἑρμηνεύεται ὧδε· *αὐτὸς (ὁ Θεμιστ.) ὢν καὶ ὑπ' ἀνθρώπου πολλῷ ἀσθενεστέρου ἐκείνου (τοῦ Ἀδμήτου) ἠδύνατο τὰ τιμωρῆται*· «*πᾶς γὰρ ὁ τυχὼν τὸν δυστυχοῦντα δύναται τιμωρεῖσθαι*» (Σχολ.). Ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ οἱουδήποτε ἄλλου ἀνθρώπου, ἀλλὰ περὶ τοῦ Ἀδμήτου ἵνα μὴ τιμωρήσῃ αὐτὸν ἐξόριστον ὄντα.—*ἂν . . πάσχειν . . εἶναι*] ἐξαρτῶνται ἐκ ῥήματος *λέγει* ἐννοουμένου κατὰ ζεῦγμα ἐκ τοῦ *ἀξιοῖ* (πρβλ. Δ', 3, 2. 87, 2).—*τοὺς ὁμοίους*] ἀντικείμ. καὶ οὐχὶ ὑποκείμ. τοῦ *τιμωρεῖσθαι*, ὁ δὲ Κόβητος ὀβελίζει τὰς λέξεις, ἀλλ' ὁ Πόπος παρατηρεῖ ὅτι τοῦτο ἀντίκειται εἰς τὸ «*ἀσθενέστερος*», ὡς τὸ «*ἀπὸ τοῦ ἴσου*» εἰς τὸ «*ἐν τῷ παρόντι*» (=ἐν ταύτῃ τῇ ἀνίσῳ τῶν πραγμάτων καταστάσει). — *ἀπὸ τοῦ ἴσου*]=ἐξ ὁμοίας καταστάσεως (θέσεως), πρβλ. Α', 77, 3. — *αὐτὸς*] *ὁ Θεμιστοκλῆς* (Σχολ.). — *ἐκείνῳ*] *τῷ Ἀδμήτῳ* (Σχολ.). —*χρείας τινὸς*] γενικὴ τῆς αἰτίας εἰς τὸ *ἐναντιωθῆναι*, ὡς «*καὶ ἡμῖν ἐναντιώσεται τῆς ἀπαγωγῆς*» (Ξεν. Ἀν. Ζ', ς', 5). *χρεία* δὲ=πρᾶγμα ὠφέλιμον, πρὸς χρῆσιν πρόσφορον.—*ἐς τὸ σῶμα σώζεσθαι*] τὸ ἄρθρον ἀνήκει τῷ ἀπαρεμφάτῳ. Πολλάκις τὸ *ψυχή, σῶμα* καὶ τὰ παρόμοια κεῖνται ἄνευ ἄρθρου. Ἡ δὲ *ἐς* σημαίνει ἀναφορὰν=εἰς τὴν σωτηριαν τοῦ σώματος. ὁ δὲ Κρυγῆρος κακῶς θέλει νὰ ὀβελισθῇ τὸ μέσον «*σώζεσθαι*». — *ἐκεῖνον*] *τὸν Ἄδμητον* (Σχολ.).—*εἰπὼν*] πρβλ. σημ. Α', 87, 2.— *ὑφ' ὧν*] πρβλ. *ἀνωτ. ὃς ἐστι — σωτηρίας ἄν*] ὁ *ἄν* συναπτέος τῷ *ἀποστερῆσαι*, ἐπανελήφθη δὲ διὰ τὴν παρένθεσιν —*τῆς ψυχῆς*] ὁ Κόβητος, ᾧ ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Ἑρουερδήν, ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας, πρβλ. «*ἡ φυγὴ σώζει τὰς ψυχάς*» (Ξεν. Παιδ. Δ', α', 5).

Κεφ. 137. *Ὁ Θεμιστοκλῆς μεταβαίνει πρὸς βασιλέα τῶν Περσῶν.*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

137. Ὁ δὲ ἀκούσας ἀνίστησί τε αὐτὸν μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ υἱέος (ὥσπερ 1
καὶ ἔχων αὐτὸν ἐκαθέζετο, καὶ μέγιστον ἦν ἱκέτευμα τοῦτο) καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ἐλθοῦσι καὶ πολλὰ εἰποῦσιν οὐκ ἐκδίδωσιν, ἀλλ' ἀποστέλλει βουλόμενον ὡς βασιλέα πορευθῆναι ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν πεζῇ ἐς Πύδναν τὴν Ἀλεξάνδρου. Ἐν ᾗ ὁλκάδος τυχὼν ἀναγομένης 2
ἐπ' Ἰωνίας καὶ ἐπιβὰς καταφέρεται χειμῶνι ἐς τὸ Ἀθηναίων στρατόπεδον ὃ ἐπολιόρκει Νάξον. Καὶ (ἦν γὰρ ἀγνὼς τοῖς ἐν τῇ νηΐ) δείσας φράζει τῷ ναυκλήρῳ ὅστις ἐστὶ καὶ δι' ἃ φεύγει, καὶ εἰ μὴ σώσει αὐτόν, ἔφη ἐρεῖν ὅτι χρήμασι πεισθεὶς αὐτὸν ἄγει· τὴν δὲ ἀσφάλειαν εἶναι μηδένα ἐκβῆναι ἐκ τῆς νεὼς μέχρι ἂν πλοῦς γένηται· πειθομένῳ δ' αὐτῷ χάριν ἀπομεμνήσεσθαι ἀξίαν. Ὁ δὲ

§ 1. *ὥσπερ καὶ ἔχων αὐτὸν ἐκαθέζετο*] = ὥσπερ καὶ κατέχων αὐτὸν (τὸν υἱὸν) ἐκαθέζετο. Ὁ Σχολ. ἀνέγνω «*ὥσπερ ἔχων αὐτὸς*»=ἐν ᾧ σχήματι εὑρισκόμενος ἐκάθισεν, ὁ δὲ Κρυγῆρος ὀβελίζει τὸ «*ἔχων αὐτὸν*», ὅπερ δέχεται καὶ ὁ Ἐρουερδήν. Πρβλ. ὅμως Πλούταρχον «*ἔχων γὰρ αὐτοῦ τὸν υἱὸν . . πρὸς τὴν ἑστίαν προσέπεσε, ταύτην μεγίστην καὶ μόνην σχεδὸν ἀναντίρρητον ἡγουμένων ἱκεσίαν τῶν Μολοττῶν*» (Θεμιστ. ΚΔ', 2).—*μέγιστον ἱκέτευμα*] δηλ. παρὰ τοῖς Μολοσσοῖς, τὸ δὲ τοῦτο ὑποκείμ. καὶ τὸ *ἱκέτευμα* κατηγορούμενον. — *ὕστερον οὐ πολλῷ*] ὅρα σημ. Α', 18, 2.—*πολλὰ εἰποῦσιν*] *ἀντὶ τοῦ ἀπειλήσασιν* (Σχολ.). ὁ δὲ Ναθῆρος γράφει «*πόλλ' ἀπειλοῦσιν*», πρβλ. Διόδωρ. ΙΑ', 56, 2. Ψ. Θεμίστ. Ἐπιστ. ΙΘ', 13 κ. ἑ. — *ἀποστέλλει*] ὁ Νέπως «Pydnam eum deduci jussit et quod satis esset praesidii dedit» (Them. 8,5).—*ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν*] δηλ. τὸ Αἰγαῖον πέλαγος.—*ἐς Πύδναν*]=*ἕως τῆς Πύδνης* (Σχολ.), πρβλ. περὶ αὐτῆς σημ. Α', 61, 2. — *τὴν Ἀλεξάνδρου*] δηλ. *πόλιν* (Σχολ.), ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἦν υἱὸς τοῦ Ἀμύντου καὶ πατὴρ τοῦ Περδίκκου καλούμενος *Φιλέλληνα* (πρβλ. Α', 57, 2).

§ 2. *ὁλκάδος*] ἡ *ὁλκὰς*=πλοῖον φορτηγὸν οὐχὶ μέγα ὥστε εὐκόλως νὰ ρυμουλκῆται. —*ἐπ' Ἰωνίας*] πρβλ. Α', 116, 1. — —*καὶ ἐπιβὰς*] *αὐτῆς* ἢ *ἐπ' αὐτὴν* (Α', 111, 2).—*καταφέρεται χειμῶνι*] ἰσχυρότερον τοῦ *καταπλεῖ*, *κατέρχεται*, τὸ δὲ *χειμῶνι* = ὑπὸ χειμῶνος, τρικυμίας, πρβλ. «*πνεύματι τῆς ὁλκάδος εἰς Νάξον καταφερομένης*» (Πλουτ. Θεμιστ. ΚΕ', 1). — *ὃ πολιόρκει Νάξον*] τῷ 473 π. Χ. ὅρα Α', 98, 4.—*ἦν γὰρ*] ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ *δείσας* (πρβλ. 135, 3).—*ἀγνὼς*] μετὰ παθητ. σημασίας=ἄγνωστος (πρβλ. καὶ Ξεν. Ἑλλ. Α', ς', 4. Δημ. 38, 20. κτλ.).—*τῷ ναυκλήρῳ*] = τῷ κυρίῳ τῆς νεώς, μόνος δὲ ὁ Πλούταρχος προστίθησι «*καὶ τῷ κυβερνήτῃ*» (Θεμιστ. ΚΕ', 1).—*καὶ δι' ἃ*] ὅρα Α', 136, 4.—*ἔφη ἐρεῖν*]=κατεψεῖν αὐτοῦ, πρβλ. «*λέγων ὅτι κατηγορήσοι καὶ καταψεύσαιτο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους*» (Πλούτ. Θεμιστ. ΚΕ', 2).—*αὐτὸν ἄγει*] ἐκφέρεται ὁ λόγος ὡς ἀπόλυτος ἀντὶ τοῦ «*αὐτὸν ἄγοι*». Ὅμοιον πρὸς τὸ τοῦ Θεμιστοκλέους παράδειγμα μνημονεύεται καὶ παρ' Ἀππιαν. Ἐμφ. Πολ. Δ', 48.—*τὴν δὲ ἀσφάλειαν εἶναι*] τὸ ἄρθρον μετὰ δεικτικῆς σημασίας καὶ καθ' ἕλξιν πρὸς τὸ *ἀσφάλειαν* τεθὲν ἀντὶ τοῦ «*τὸ δὲ*»=*ταύτην δὲ ἀσφάλειαν εἶναι* ἢ *τοῦτο δὲ ἀσφαλὲς εἶναι* (πρβλ. Α', 70, 3).—*μέχρι ἂν*] κατὰ Ἐρουερδῆνα, ὁ δὲ Κλασσήνιος καὶ ὁ Στάλλιος ὑποστηρίζουσι τὴν ἄνευ τοῦ *ἂν* ἐκφοράν, παραβάλλοντες πρὸς τὸ *μέχρι οὗ* (Γ', 28, 2. Δ', 16, 2. 41, 1. 46, 3), ὅρα Stahl Quaes. Gram. σ. 26. —*πλοῦς*]=*εὔπλοια* (πρβλ. Γ', 3, 5).—*ἀπομεμνήσεσθαι*] κατὰ Κρυγῆ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

ναύκληρος ποιεῖ τε ταῦτα καὶ ἀποσαλεύσας ἡμέραν καὶ νύκτα ὑπὲρ τοῦ στρα-
τοπέδου ὕστερον ἀφικνεῖται ἐς Ἔφεσον. Καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκεῖνόν τε ἐθερά- 3
πευσε χρημάτων δόσει (ἦλθε γὰρ αὐτῷ ὕστερον ἔκ τε Ἀθηνῶν παρὰ τῶν φίλων
καὶ ἐξ Ἄργους ἃ ὑπεξέκειτο), καὶ μετὰ τῶν κάτω Περσῶν τινος πορευθεὶς
ἄνω ἐσπέμπει γράμματα ἐς βασιλέα Ἀρταξέρξην τὸν Ξέρξου νεωστὶ βασι-
λεύοντα. Ἐδήλου δὲ ἡ γραφὴ ὅτι «Θεμιστοκλῆς ἥκω παρὰ σέ, ὃς κακὰ μὲν 4
πλεῖστα Ἑλλήνων εἴργασμαι τὸν ὑμέτερον οἶκον, ὅσον χρόνον τὸν σὸν πατέρα
ἐπιόντα ἐμοὶ ἀνάγκη ἠμυνόμην, πολὺ δ' ἔτι πλείω ἀγαθά, ἐπειδὴ ἐν τῷ ἀ-

ρον καὶ Κόβητον ἀντὶ τοῦ ἐν ταῖς χειρογρ. «ἀπομνήσεσθαι», ἀνθ' οὗ ὁ Δινδόρφιος καὶ Στάλλιος «ἀπομνησθήσεσθαι», πρβλ. «σὺ νῦν μοι τῶν δ' ἀπέμνησαι χάριν» (Εὐρ. Ἄλκ. 299).—ἀποσαλεύσας] = ἀποφυγὼν ἐκ τοῦ λιμένος καὶ σάλῳ ὁμιλήσας, τουτέστι τῷ ἀλιμένῳ τόπῳ, ἔνθα σάλος γίνεται (Σχολ.) = διαμείνας ἐν ἀνοικτῇ θαλάσσῃ, ἐν τῷ πελάγει ἀγκυροβολήσας, πρβλ. «in salo navem tenuit in anchoris» (Nep. Them. 8, 7).—ὑπὲρ τοῦ στρατοπέδου]=ὑπεράνω τοῦ στρατοπέδου(πρβλ. Α', 112, 4). — ἐς Ἔφεσον] συμφωνοῦσι καὶ ὁ Νέπως καὶ ὁ Ψ. Θεμίστιος (35), κακῶς δ' ὁ Πλούταρχος λέγει εἰς Κύμην (Θεμιστ. ΚΣ', 1) πολλῷ ἀπωτέραν οὖσαν τῆς Νάξου παρὰ τὴν Ἔφεσον.

§ 3. ἦλθε] περὶ τοῦ ῥήματος ὅρα σημ. Α', 4, περὶ δὲ τοῦ πράγματος Πλουτάρχ. Θεμιστ. ΚΕ'. 2.—ὑπεξέκειτο] ὁμοίως καὶ Η', 31, 4, εἶναι δὲ ὡς παθητ. τοῦ μέσου ὑπεκτίθεσθαι (Α', 89, 3).—τῶν κάτω Περσῶν] τῶν ἐν τῇ παραλίᾳ.— τινὸς] τοῦτον ὁ μὲν Διόδωρος (ΙΑ', 56, 4-57) καλεῖ Δυσιθείδην, ὁ δὲ Πλούταρχος (Θεμιστ. ΚΣ', 1) Νικογένην. —ἄνω] εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ἐπορεύθη δὲ κατὰ Πλούταρχον ἐντὸς ἀπήνης (Θεμιστ. ΚΣ', 2-3).—ἐσπέμπει γράμματα]=ἐπιστολήν, πρβλ. καὶ (§ 4) «ἐδήλου ἡ γραφὴ» (ὅρα Α', 130, 1). Ὁ Ἔφορος (ἀποσπ. 145), ὁ Διόδωρος, ὁ Πλούταρχος (Θεμιστ. ΚΗ', 1) καὶ ὁ ψ. Θεμίστιος (ΙΘ', 11) λέγουσιν ὅτι πρὸς αὐτὸν τὸν βασιλέα προσῆλθε καὶ οὐχὶ δι' ἐπιστολῆς, πρὸς δὲ τὸν Θουκυδίδην συμφωνεῖ ὁ Νέπως (Them. 9, 1). — Ἀρταξέρξην] ὁ Χάρων ὁ Λαμψακηνός, ὁ Πλούταρχος (Θεμιστ. ΚΖ', 1), ὁ Νέπως (Them. 9, 1) καὶ ὁ Κικέρων (ad Attic. X, 8) πρὸς τὸν Ἀρταξέρξην, ὁ δὲ Δείνων, Κλείταρχος, Ἡρακλείδης (παρὰ Πλουτ. Θεμιστ. ΚΖ', 1) καὶ ὁ Διόδωρος (ΙΑ', 69) πρὸς αὐτὸν τὸν Ξέρξην.—νεωστὶ βασιλεύοντα] κατὰ Κρυγῆραν τῷ 474-473 π. Χ., κατ' ἄλλους δὲ τῷ 465 π. Χ.

§ 4. ἡ γραφὴ]=ἡ ἐπιστολή (Α', 129, 1). — ἔστι] δι' αὐτοῦ γίνεται ἡ εἰσαγωγὴ εἰς ὀρθὸν λόγον (πρβλ. Δ', 38, 3. Ε', 10, 5. Η', 53, 3).—Θεμιστοκλῆς ἥκω] ὁηλ. ἐγὼ Θεμιστοκλῆς ἥκω, οὕτω καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ. «Themistocles veni ad te» (Nep. Them. 9, 2). — πλεῖστα Ἑλλήνων] κατὰ σύμπτυξιν=πλεῖστα κακὰ (τῶν κακῶν τῶν Ἑλλήνων ἢ οἱ Ἕλληνες εἰργάσαντο).— οἶκον]=τὸ γένος, ὁμοίως δὲ καὶ οἱ Λατῖνοι λέγουσιν ἀντὶ τοῦ gens τὸ domus.— ἐπιόντα ἐμοί] τὴν κατὰ τῆς πατρίδος ἀδικίαν ὁ Θεμιστοκλῆς θεωρεῖ ὡς εἰς ἑαυτὸν γινομένην, διότι ἦν ἀρχηγὸς αὐτῆς (πρβλ. καὶ Δ', 64, 1).—πολὺ]=πολλῷ (πρβλ. Α', 35, 4). — ἀγαθὰ] εἴργασμαι δηλονότι (Σχολ.). — ἐν τῷ ἀσφαλεῖ μὲν ἐμοὶ] τὰ πράγματα ἦν δηλονότι (Σχολ.), ἐννοητέον τὸ ἀγίγνετο καὶ ὡς ὑποκείμ. τὸ γενικὸν «πράγματα», ἠδύνατο δὲ νὰ γράψῃ καὶ «ἐν τῷ ἀσφαλεῖ μὲν ἐγώ», πρβλ. καὶ Νέπωτα «postquam in tuto ipse» (Them.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σραλεῖ μὲν ἐμοί, ἐκείνῳ δὲ ἐν ἐπικινδύνῳ πάλιν ἡ ἀποκομιδὴ ἐγίγνετο. Καί μοι εὐεργεσία ὀφείλεται (γράψας τὴν ἐκ Σαλαμῖνος προάγγελσιν τῆς ἀναχωρήσεως καὶ τὴν τῶν γεφυρῶν [ἣν ψευδῶς προσεποιήσατο] τότε δι' αὐτὸν οὐ διάλυσιν), καὶ νῦν ἔχων σε μεγάλα ἀγαθὰ δρᾶσαι πάρειμι διωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν σὴν φιλίαν. Βούλομαι δ' ἐνιαυτὸν ἐπισχὼν αὐτός σοι περὶ ὧν ἥκω δηλῶσαι».

138. Βασιλεὺς δέ, ὡς λέγεται, ἐθαύμασέ τε αὐτοῦ τὴν διάνοιαν καὶ ἐκέ- 1

9,3), καὶ «*ἀσφαλῆ μὲν ἐμοί*».—*πάλιν ἡ ἀποκομιδή*]=*ἡ πάλιν ἀποκομιδὴ*=*ἡ ἐπάνοδος, ἡ ὑποστροφὴ* (Σχολ.). πρβλ. Α', 82,2. Β', 18,3.38. Ϛ',64,3. Ὅρα Γραμ. Κυννήρ. § 464,2.—*γράψας*] σχῆμα κατὰ τὸ σημαινόμενον, διότι τὰ ἡγούμενα ἰσοῦνται τῷ «*δίκαιός εἰμι εὐεργετεῖσθαι*», κακῶς δὲ ταῦτα νομίζονται ὅτι λέγονται ἐκ τοῦ Θουκυδίδου καὶ οὐχὶ ὑπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους (πρβλ. καὶ Nep. Them. 9, 3).—*τὴν προάγγελσιν τῆς ἀναχωρήσεως*]=*τὴν πρὸ τοῦ κινδύνου* (*τὴν ἔγκαιρον*) *προτροπήν, ἣν ἐποίησε τῷ Ξέρξῃ πρὸς ἀναχώρησιν* (πρβλ. Ἡροδ. Η',110. Πλουτ. Θεμιστ. ΙϚ', 2-3), κακῶς δὲ νομίζεται ὑπό τινων ὅτι ἐννοεῖται ἐνταῦθα τὸ στρατήγημα τοῦ Θεμιστοκλέους πρὸς τὸν Ξέρξην περὶ τῆς δῄθεν ἀναχωρήσεως τῶν Ἑλλήνων πρὸ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας ἐκ Σαλαμῖνος (Ἡροδ. Η',75. Πλουτ. Θεμιστοκλ. 1Β', 2). Ἡ δὲ λέξις *προάγγελσις* μόνον ἐνταῦθα ἀπαντᾷ, συντάσσεται δὲ μετὰ γενικῆς ἐξ ἀντικειμένου, ὡς τὸ *ὑπόμνησις* (Β', 88,3. Δ', 17,3), *παραίνεσις* (Δ',59,3), *παρακέλευσις* (Ε',69,2).—*καὶ τὴν τῶν γεφυρῶν... οὐ διάλυσιν*] *ταῦτα κεῖται παρ' Ἡροδότῳ* (Σχολ. πρβλ. Ἡροδ. Η', 109. Πλουτ. Θεμιστ. ΙϚ'. Nep. Them. 9,3). Ἐτέθη δὲ τὸ *οὐ*=*τὴν ἀδιαλυσίαν τῶν γεφυρῶν, ὅτι οὐ διελύθησαν αἱ γέφυραι* (πρβλ. Γ',95,2. Ε',35.2.50,4. Ζ',34,6). Ὅρα Ἀσωπ. Εἰσ. εἰς Σύντ. σ. 778,27. Κυννήρ. Γραμμ. § 515, 4.—[*ἣν ψευδῶς προσεποιήσατο*]=*ἣν* (=*τὴν τῶν γεφυρῶν δι' αὐτὸν οὐ διάλυσιν*) *ψευδῶς*

ἑαυτῷ ᾠκειοποιήσατο (πρβλ. Α', 54, 2), ὀρθῶς δὲ ὁ Κόβητος ὀβελίζει τὰς λέξεις ταύτας (εἰς Ὑπερείδ. σ. 60 καὶ Mnem. Η', σ, 122. ΙΑ', σ. 375), ᾧ τινι πείθεται καὶ ὁ Ἐρουερδήν. Διὰ τούτων δὲ ὁ Θουκυδίδης διαφωνεῖ τῷ Ἡροδότῳ (Η', 108-110), ἀλλὰ ταῦτο εἶναι οὐδὲν ὡς πρὸς τὸ ἄτοπον τοῦ νὰ γράψῃ ὁ Θεμιστοκλῆς περὶ ἑαυτοῦ τοιαῦτα ἐν ἐπιστολῇ πρὸς τὸν βασιλέα.—*τότε*] πρβλ. Α',101,2.—*δι' αὐτὸν*] *τὸν Πέρσην* (Σχολ.). *χάριν* (*ἕνεκα*) *αὐτοῦ*.—*διὰ τὴν σὴν φιλίαν*] *τὸ σὴν ἰσοῦται πρὸς γενικὴν ἐξ ἀντικειμένου*=*διὰ τὴν ἐμὴν πρὸς σὲ φιλίαν* (πρβλ. Α',33,4), *συναπτέον δὲ πρὸς τὸ «διωκόμενος» καὶ οὐχὶ πρὸς τὸ πάρειμι, ὡς ὁ Νέπως ποιεῖ «confugi ad te.... tuam petens amicitiam»* (Them. 9, 3) καὶ ὁ Κροάζετος ἑρμηνεύει *«l'amitié que je te porte».*—*ἐπισχὼν*] *ἀμετάβ.*=*ἀναβολὴν ποιησάμενος, μείνας, σταθείς*, πρβλ. Νέπωτα *«de autem rogn, ut de iis rebus, quas tecum colloqui volo, annuam mihi tempus detur eoque transacto ad te venire patiaris»* (Them. 9, 4).—*αὐτὸς*] *συναπτέον τῷ «δηλῶσαι»*=*μόνος καὶ οὐχὶ δι' ἐπιστολῆς*.

Κεφ. 138. *Ὁ Θεμιστοκλῆς γίνεται μέγας παρὰ βασιλεῖ, νοσήσας δ' ἐτελεύτησε καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ κρύφα ἐτέθησαν ἐν τῇ Ἀττικῇ.*

§ 1. *Βασιλεὺς δέ*] *ταῦτα διεξοδικώτερον καὶ ὀλίγον διαφόρως διηγεῖται ὁ Διόδωρος* (ΙΑ', 56 κ. ἑ.) *καὶ ὁ Πλούταρχος* (Θεμιστ. ΚΗ'). —*τὴν διάνοιαν*] = *τὸν νοῦν καὶ κατὰ τὸν Σχολ. «ὅτι εἶπεν, ἐπειδὴ*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λευε ποιεῖν οὕτως. Ὁ δ' ἐν τῷ χρόνῳ ὃν ἐπέσχε τῆς Περσίδος γλώσσης ὅσα ἐδύνατο κατενόησε καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων τῆς χώρας· ἀφικόμενος δὲ μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν γίγνεται παρ' αὐτῷ μέγας καὶ ὅσος οὐδεὶς πω Ἑλλήνων διά τε τὴν προϋπάρχουσαν ἀξίωσιν καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐλπίδα ἣν ὑπετίθει αὐτῷ δουλώσειν, μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ πεῖραν διδοὺς ξυνετὸς φαίνεσθαι. Ἦν γὰρ ὁ Θεμιστοκλῆς, βεβαιότατα δὴ φύσεως ἰσχὺν δηλώσας, καὶ διαφερόντως τι ἐς αὐτὸ μᾶλλον ἑτέρου ἄξιος θαυμάσαι· οἰκείᾳ γὰρ ξυνέσει, καὶ οὔτε προμαθὼν ἐς αὐ-

ἴσχυσε μηχανῇ τινι σῶσαι τὸν πατέρα αὐτοῦ». Ἄλλως δὲ ὁ Πλούταρχος «τὸ φρόνημα καὶ τὴν τόλμαν αὐτοῦ» (Θεμιστ. ΚΙΙ', 3). ὁ δὲ Νέπως «*animi magnitudinem*» (Them. 10,1). Ὁ δὲ Ναβῆρος ἀντὶ τοῦ «διάνοιαν» γράφει «ἀγχίνοιαν». — οὕτως] = ὡς διενοεῖτο. — ὃν ἐπέσχε] αἰτιατ. χρονική καὶ οὐχὶ ἀντικείμενον, πρβλ. «ἐνιαυτὸν ἐπισχών» (Α', 137, 4), ὁ δὲ Σχολ. παρατηρεῖ ὅτι «ἐσκόπει γάρ, εἴ πως αὐτὸν ἐν τῷ μεταξὺ ἀνακαλέσαιντο οἱ Ἀθηναῖοι». —ὅσα ἐδύνατο] ἡ φράσις δὲν φαίνεται ὑγιής, ὡς δ' ἔχει, ἑρμηνευτέα ὧδε =ὅσα τῆς Περσίδος γλώσσης καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων τῆς χώρας ἐδύνατο (κατατοῆσαι) κατενόησεν. Σαφῶς περὶ τούτου ἐκφράζεται ὁ Νέπως (Them. 10,1), ὁ Πλούταρχος (Θεμιστ. ΚΘ', 2) καὶ ὁ Κοϊντιλιανὸς (XI, 2, 50). —κατενόησε] = κατέμαθε. — τῶν ἐπιτηδευμάτων] = τῶν ἐθῶν (Σχολ.).

§ 2. *μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν*] ὃν ἠτήσατο (Α', 137, 4). —*μέγας*] = μέγα δυνάμενος (Ἡροδ. Ϛ', 30). — *καὶ ὅσος οὐδείς πω*] δηλ. *ἐγένετο ἢ ἦν*. Σχολ. «Ἱστιαῖος καὶ Ἱππίας καὶ Δημάρατος καὶ ἄλλοι». —*ἀξίωσιν*] = ἀξίαν, ἀξίωμα (Β', 34,2. 61,4. 65,8), κατὰ τοῦτο δὲ διαφέρει παρὰ Θουκυδίδῃ ἡ ἀξίωσις τοῦ ἀξιώματος, διότι σημαίνει ἀξίαν ὑπὸ τοῦ ἰδίου προσώπου ἀναγνωριζομένην, συνείδησιν τῆς ἀξίας. — *καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐλπίδα... δουλώσειν*] διὰ τὴν ἔλξιν ἀντὶ τοῦ «*καὶ διὰ τὴν ἐλπίδα ἣν ὑπετίθει αὐτῷ δουλώσειν τὸ Ἑλληνικόν*» (ὥρα Κυννήρ. Γραμμ. § 600,5), ὁ δὲ Βάδαμος ἀντὶ τοῦ «ἐλπίδα» γράφει «*δουλώσειν*». —*ὑποτίθει αὐτῷ*] = *ὑπέβαλλε τῷ Πέρσῃ* (Σχολ.), πρβλ. Δ', 65,4. —*πεῖραν διδοὺς*] μετοχὴ τροπικὴ καὶ παρατατικοῦ χρόνου σημαίνουσα ἐπανάληψιν τῶν δειγμάτων τῆς πείρας, ἅτινα ὁ Θεμιστοκλ. εἶχε δοὺς = ὅτι ἐκ πείρας ἦν εὐσύνετος ἐφαίνετο. Περὶ τοῦ πεῖραν δίδόναι τινί ὥρα καὶ Ϛ', 11,4. Λέγεται δὲ πάντοτε ἀνάρθρως τὸ «δίδωμι πεῖραν», ὡς καὶ τὸ «λαμβάνω πεῖραν» καὶ οὐχὶ τὴν πεῖραν (πρβλ. Πλάτων. Πρωτ. 342, α'. 348, α'. Θεαίτ. 129, δ'. Νόμ. 649, ε'. Ἰσοκρ. 12. 236. Ξεν. Ἀνι. Ε', ϛ', 15. Ϛ', ϛ', 33. Δημ. 23, 131. 24, 24 κτλ.). —*ἀπὸ τοῦ... φαίνεσθαι*] ἡ ἀπὸ σημαίνει αἰτίαν.

§ 3. *Ἦν γὰρ*] περὶ ὅλης ταύτης τῆς παραγράφου ἀδικώτερον κρίνει Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεύς (σ. 794). —*ἦν.. δηλώσας*] τὸ *ἦν* συναπτέον τῷ *ἄξιος*, διότι ὁ Θουκυδίδης δὲν συνάπτει τὴν μετοχὴν τοῦ ἀορίστου, ὡς τὴν τοῦ ἐνεστῶτος (ὥρα Α', 1,1), μετὰ τοῦ *εἰμὶ* πρὸς περίφρασιν τοῦ ἀορίστου, διὸ στικτέον πρὸ τοῦ *βεβαιότατα* καὶ μετὰ τὸ *δηλώσας*, ἡ δὲ μετοχὴ *δηλώσας* αἰτιολογεῖ τὸ «*ἦν ἄξιος*». — *δὴ*] ἐπιτείνει τὸ *βεβαιότατα*. —*φύσεως*] = εὐφυίας, πνεύματος. — *καὶ διαφερόντως τι*] ὁ καὶ ἐπιδοτικός, τὸ δέ τι ἐπίρρημα = καὶ ὑπερεχόντως πως, καὶ κατὰ ὑπέρτερόν τινα τρόπον. — *ἐς αὐτὸ*] *εἰς τὴν ἰσχὺν τῆς φύσεως* (Σχολ.) = *εἰς τὸ φύσεως ἰσχὺν δηλῶσαι* (ὥρα Κυννήρ. Γραμμ. § 361, 1). πρβλ. Α', 74,1. 122, 3, ἡ δὲ *ἐς* σημαίνει ἀναφοράν. —*μᾶλλον ἑτέρου*] ὁ Πόππος συνάπτει αὐτὸ τῷ «*καὶ διαφερόντως τι*», ὅ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὴν οὐδὲν οὔτ' ἐπιμαθών, τῶν τε παραχρῆμα δι' ἐλαχίστης βουλῆς κράτιστος γνώμων καὶ τῶν μελλόντων ἐπὶ πλεῖστον τοῦ γενησομένου ἄριστος εἰκαστής· καὶ ἃ μὲν μετὰ χεῖρας ἔχοι, καὶ ἐξηγήσασθαι οἷός τε, ὧν δὲ ἄπειρος εἴη, κρῖναι ἱκανῶς οὐκ ἀπήλλακτο, τό τε ἄμεινον ἢ χεῖρον ἐν τῷ ἀφανεῖ ἔτι προεώρα μά-

περ δὲν εἶναι ὀρθόν, διότι τὸ *διαφερόντως* περιέχον συγκριτικὴν ἔννοιαν συντάσσεται γενικῇ συγκριτικῇ, τὸ δὲ *μᾶλλον* δὲν δύναται νὰ τεθῇ, πρβλ. «οὕτω σοι διαφερόντως τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ἤρεσκεν ἡ πόλις» (Πλάτων, Κρίτ. 53, α', πρβλ. καὶ Γοργ. 479, ε', κτλ.), ἄλλοι δὲ συνάπτουσι τὸ «διαφερόντως» τῷ «θαυμάσαι», τὸ δὲ «μᾶλλον ἑτέρου» τῷ «ἄξιος»=ἀξιώτερος ἑτέρου, ὁ δὲ Ἐρουερδὴν ὀβελίζει τὸ «μᾶλλον ἑτέρου» νομίζων αὐτὸ σχόλιον τοῦ *διαφερόντως*, ἀγνοεῖ δὲ τὰς λέξεις καὶ Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεύς (σ. 794). Ἐγὼ νομίζω νόθον μόνον τὸ *μᾶλλον*, ὡς προσπεθὲν ὑπὸ ξένης χειρός, ὅπερ καὶ ἀλλαχοῦ συνέβη, ὡς «καὶ ξυμφορᾷ τῇ πόλει πάσῃ οὐδεμιᾶς ἧσσων [*μᾶλλον ἑτέρας*] ἀδόκητός τε ἐπέπεσεν» (Ζ', 29, 5).—*ἄξιος θαυμάσαι*]=ἄξιος ὥστε θαυμάσαι τινὰ αὐτὸν=ἀξιοθαύμαστος (ὁρα Ἀσωπ. Εἰσ. εἰς Σύντ. σ. 480, § 83). —*οἰκείᾳ*]=*φυσικῇ* (Σχολ.), ἐμφύτῳ (insita).—*καὶ οὔτε προμαθὼν ἐς αὐτὴν οὐδὲν οὔτ' ἐπιμαθών*]=οὔτε ἀπὸ προμαθήσεως ἀγαγών τι ἐς αὐτήν, ἤτοι τὴν ἰσχὺν τῆς φύσεως (Σχολ.) =*φύσει ἦν συνετός, οὐ μαθήσει*, πρβλ. καὶ «σοφὸς ὁ πολλὰ εἰδὼς φυᾷ» (Πίνδ. Ὀλ. Β', 94), ὁ δὲ *καὶ*=καὶ ταῦτα, καίπερ (πρβλ. Α', 144, 4) = αὐτὴ ἡ φυσικὴ σύνεσις οὐδὲν ὤφειλεν οὔτε εἰς προηγουμένην σπουδὴν οὔτε εἰς τὸ ἄλλο εἶδος τῆς σπουδῆς, ὅπερ προέρχεται ἐκ τῆς πείρας, καὶ μάλιστα ἐκ τῆς δυστυχοῦς πείρας (Κροάζετος). Ἡ δ' *ἐπὶ* εἰς τὸ *ἐπιμαθὼν* σημαίνει τὸ ὕστερον, κατόπιν, πρβλ. «ὅ,τι μὲν βέλτιον ἄλλου ἐπίσταιτο ἐπιδιδάξαι, ὅ,τι δὲ χεῖρον ἐπιμαθεῖν» (Ξεν. Οἰκ. ι', 10),—*τῶν τε παραχρῆμα*]=τῶν παραπιπτόντων (Σχολ.). —*βουλῆς*]=σκέψεως. —*γνώμων*]=κριτὴς (Σχολ.), πρβλ. Αἰσχύλ. Ἀγ. 1130. Ξενοφ. Ἀπ. Α', δ', ϛ. Περὶ τῆς ὅλης ἐννοίας πρβλ. καὶ Nep. Them. 1, 3. Εἰς τὸ *γνώμων καὶ εἰκαστὴς καὶ οἷός τε ἐνγνητέον* τὸ ἦν, ὅπερ ὅμως ὁ Ἐρουερδὴν προστίθησιν ἐν τῷ κειμένῳ μετὰ τὸ «γνώμων».—*καὶ τῶν μελλόντων ...εἰκαστὴς*] ὁ Κρυγῆρος συνάπτει τὸ μὲν «τῶν μελλόντων» μετὰ τοῦ «ἐπὶ πλεῖστον» καὶ τὸ «εἰκαστὴς» μετὰ τοῦ «γενησομένου», ὁ δὲ Ῥεϊσκιος συνάπτει τὰς λέξεις ὧδε «τῶν μελλόντων εἰκαστὴς ἐπὶ πλεῖστον τοῦ γενησομένου»=ἦν τῶν μελλόντων πραγμάτων ἄριστος εἰκαστὴς ἐπὶ μακρότατον χρόνον ἐκείνου, ὅπερ ἔμελλε γενέσθαι, τὸ δ' ἐπὶ πλεῖστον μετὰ γενικῆς καὶ ἀλλαχοῦ (Α', 1, 2), ὁ δὲ Κροάζετος τὸ «μελλόντων» ἐξαρτᾷ ἐκ τοῦ «τοῦ γενησομένου», ἡ δὲ φράσις «τῶν μελλόντων τὸ γενησόμενον» = τὸ μέλλον γενήσεσθαι, ὁ δ' Ἐρουερδὴν κρίνει ὕποπτον τὸ «τοῦ γενησομένου». —*τοῦ γενησομένου*]=τοῦ ἑκάστοτε γενησομένου.—*μετὰ χεῖρας ἔχοι*] τὸ ἔχοι καὶ εἴη εἶναι εὐκτικαὶ ἐπὶ ἐπαναλήψεως, τὸ *μετὰ χεῖρας ἔχειν*=ἐν χερσὶν ἔχειν, μεταχειρίζεσθαι,—*ἐξηγήσασθαι*]=ἑρμηνεῦσαι διὰ τοῦ λόγου. —*οὐκ ἀπήλλακτο*]= οὐ διημάρτανε τῆς κρίσεως (Σχολ.)=ὧν δὲ ἄπειρος εἴη (=ὅπερ δὲν ἤθελε γνωρίσῃ διὰ προσωπικῆς αὐτοῦ πείρας=ἃ δὲ μὴ αὐτὸς μετὰ χεῖρας ἔχοι). κρίναι ἱκανῶς οὐκ ἀπηλλαγμένος ἦν (=οὐκ ἦν ξένος, ἀδύνατος). Τὸ δ' *ἀπαλλάσσεσθαι* συνήθως συντάσσεται γενικῇ τοῦ *κρῖναι*. Κακῶς δὲ ὁ Βάδαμος ἀντὶ τοῦ *ἱκανῶς* γράφει *ἱκανῶν*. — *τὸ ἄμεινον ἢ χεῖρον*]=τὸ συνοῖσον ἢ βλαπτικὸν (Σχολ.).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λιστα· καὶ τὸ ξύμπαν εἰπεῖν, φύσεως μὲν δυνάμει, μελέτης δὲ βραχύτητι κράτιστος δὴ οὗτος αὐτοσχεδιάζειν τὰ δέοντα ἐγένετο. Νοσήσας δὲ τελευτᾷ τὸν 4
βίον· λέγουσι δέ τινες καὶ ἑκούσιον φαρμάκῳ ἀποθανεῖν αὐτόν, ἀδύνατον νομίσαντα εἶναι ἐπιτελέσαι βασιλεῖ ἃ ὑπέσχετο. Μνημεῖον μὲν οὖν αὐτοῦ ἐν Μα- 5
γνησίᾳ ἐστὶ τῇ Ἀσιανῇ ἐν τῇ ἀγορᾷ· ταύτης γὰρ ἦρχε τῆς χώρας, δόντος βασιλέως αὐτῷ Μαγνησίαν μὲν <ἐς> ἄρτον, ἣ προσέφερε πεντήκοντα τάλαντα τοῦ

— ὃν τῷ ἀφανεῖ ἔτι] συναπτέαι αἱ λέξεις αὗται = ἀφανὲς ἔτι ὄν = ἐν ᾧ ἀκόμη ἦν σκοτεινόν, ἀφανές, πρβλ. καὶ «*οὗσα ἐν τῷ ἀφανεῖ πρᾶξαι, ξὺν μεγίστῳ θάρσει ἔπραξεν*» (Ἀρριαν. Ἀναβ. Ζ', κη',3). *Ὡς ἐδήλωσε καὶ ἐπὶ τῶν νεῶν τῆς κτίσεως καὶ ἐπὶ τῆς Σαλαμῖνος καὶ ἀλλαχοῦ* (Σχολ.). *—μάλιστα*] *τῶν ἄλλων δηλονότι* (Σχολ.). *τὸ ξύμπαν εἰπεῖν*] =καθόλου εἰπεῖν, σπάνιον δὲ οὕτω (ὅρα καὶ Ζ', 49, 3. Ἡροδ. Β',91).—*φύσεως δυνάμει*] =φύσεως (συνέσεως) ἰσχύϊ (μικρὸν πρόσθεν).—*μελέτης βραχύτητι*] =προπαρασκευῆς (ἑτοιμασίας) ὀλιγότητι, ταχύτητι. — *δή*] ἐπιτείνει τὸ *κράτιστος*.— *αὐτοσχεδιάζειν*] = *celeriter quae opus erat reperire* (Nep Them. 1,3)· διότι τὸ *αὐτοσχεδιάζειν* σημαίνει παρευθὺς παρασκευάζειν (ἐπινοεῖν) πρᾶξίν τινα ἢ λόγον, καὶ ὁ μὲν Σχολ. λαμβάνει ἐπὶ τοῦ λόγου=*ἑτοίμως λέγειν*, ὁ δὲ Βυττεμβάχιος ἐπὶ τῆς πράξεως (Select. Hist. p. 366).

§ 4. *Νοσήσας*] πρβλ. καὶ Nep. Them. 10, 4. Ἀριστοφ. Ἱππ. 83. κ. ἑ. Πλουτ. Θεμιστ. ΑΑ', 4. Κίμ. ΙΗ'. Διόδωρ. ΙΑ', 58. Cicer. Brut. 11. Max. Valer. V, 6, ὧν οἱ πλεῖστοι παραδέχονται τὸν διὰ πόσεως αἵματος ταύρου θάνατον τοῦ Θεμιστοκλέους.—*λέγουσι δέ τινες καὶ*] τὸ *καὶ* ἀνήκει τῷ *λέγουσι* μετετέθη δὲ πρὸ τῆς βεβαιουμένης πράξεως διὰ τὸ *δὲ*=*τινὲς δὲ καὶ*, *λέγουσιν ἑκούσιον* κτλ., πρβλ. Β',85, 1. Δ', 54,3. Ε', 54,1.—*ἑκούσιον ἀποθανεῖν*] τὸ *ἑκούσιον* κατηγορ. μετ' ἐπιρρ. σημασίας= ὅτι ἀπέθανεν ἑκούσιος (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 21 καὶ σημ.). — *φαρμάκῳ*] *αἷμα γὰρ ταύρειον πιὼν ἀπέθανεν* (Σχολ.), πρβλ. Ἀριστοφ. Ἱππ. 83 - 84. Διόδωρ. ΙΑ', 58. Cicer. Brut. 42, Πλουτ. Θεμιστ. ΑΑ', 4. Οὕτω λέγεται ὅτι ἀπέθανε καὶ ὁ *Μίδας* (Πλουτ. Ἠθ. 168, γ'), ὁ *Ταμμήνιτος* (Ἡροδ. Γ', 15) καὶ ὁ *Αἴσων* ὁ πατὴρ τοῦ Ἰάσονος (Ἀπολλοδ. Α', θ', 27). Νομίζεται δὲ ὅτι τὸ ταύρειον αἷμα πήγνυται τάχιστα καὶ διὰ τοῦτο καθίσταται ὀλέθριον τοῖς πίνουσιν (Ἀριστοτ. Ζῷ. Ἱστ. Γ',ιδ',2-3. Plin. Hist. Nat. II,90). —*ἀδύνατον*] ἄρσεν. γένους=ἐπεὶ ἐνόμισεν εἶναι ἀδύνατος.

§ 5 *Μνημεῖον*] = μνῆμα, τάφος (πρβλ. Ε', 11, 1), πρβλ. Πλουτ. Θεμιστ. ΑΒ', 2. —*Μαγνησίᾳ*] πόλις τῆς Καρίας παρὰ τὸν Μαίανδρον ποταμὸν καὶ ἀποικία τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ Μαγνήτων (πρβλ. Διόδωρ. ΙΑ', 57, 7. ψ. Θεμίστ. ΙΘ', 53).—*τῇ Ἀσιανῇ*] τὸ ἐπίθετον δὲν ἀρκεῖ εἰς διορισμόν, διότι ὑπῆρχε καὶ ἑτέρα Μαγνησία παρὰ τὸ Σίπυλον ὄρος, πρβλ. δὲ καὶ «*Ἐπίδαυρον τῆς Πελοποννήσου*» (Β', 56, 4), εἰ καὶ δύο ἐν Πελοποννήσῳ *Ἐπίδαυροι* ἦσαν. — *ἐν τῇ ἀγορᾷ*] συμφωνεῖ τῷ Θουκ. ὁ Πλούταρχος (Θεμιστ. ΑΒ', 2), διαφωνεῖ δὲ ὁ Νέπως (Them. 10, 3) λέγων «*sepulcrum prope oppidum*». Οἱ δὲ τάφοι ἐπισήμων ἀνδρῶν ἦσαν συνήθως ἐν τῇ ἀγορᾷ τιμῆς χάριν, ὡς τοῦ *Βρασίδα* ἐν Ἀμφιπόλει (Ε', 11,1), τοῦ *Τιμολέοντος* ἐν Συρακούσαις (Πλούτ. Τιμολ. ΑΘ'), καὶ ἐν γένει ἐν μέρεσιν ὑπὸ πολλῶν συχναζομένοις. — *ἐς ἄρτον*] τὸ *ἐς* προσέθηκεν ὁ Κόβητος καὶ κατωτέρω ἔτι δίς, ὡς αἱ φράσεις αὗται λέγονται παρ' ἀρχαίοις (πρβλ. Ἡροδ. Β', 98. Ξεν. Ἀν. Α'.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐνιαυτοῦ, Λάμψακον δὲ <ἐς> οἶνον (ἐδόκει γὰρ πολυοινότατον τῶν τότε εἶναι), Μυοῦντα δὲ <ἐς> ὄψον. Τὰ δὲ ὀστᾶ φασι κομισθῆναι αὐτοῦ οἱ προσήκοντες 6
οἴκαδε κελεύσαντος ἐκείνου καὶ τεθῆναι κρύφα Ἀθηναίων ἐν τῇ Ἀττικῇ· οὐ γὰρ ἐξῆν [θάπτειν] ὡς ἐπὶ προδοσίᾳ φεύγοντος. Τὰ μὲν κατὰ Παυσανίαν τὸν Λακεδαιμόνιον καὶ Θεμιστοκλέα τὸν Ἀθηναῖον, λαμπροτάτους γενομένους τῶν καθ' ἑαυτοὺς Ἑλλήνων, οὕτως ἐτελεύτησεν.

139. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης πρεσβείας τοιαῦτα ἐπέταξάν 1
τε καὶ ἀντεκελεύσθησαν περὶ τῶν ἐναγῶν τῆς ἐλάσεως· ὕστερον δὲ φοιτῶντες

δ', 9. Πλουτ. Θεμιστ. ΚΘ', 4. Ἀθήν. Α', 23. Διόδωρ. ΙΑ', 57. Cicer. Verr. III, 33. Πλάτ. Ἀλκ. Α', 123, γ'), μόνον δὲ παρὰ Στράβωνι φέρεται ἄνευ προθέσεως «ταύτην ὄψον λέγεται Θεμιστοκλεῖ δοῦναι Ξέρξης, ἄρτον δὲ Μαγνησίαν, οἶνον δὲ Λάμψακον» (ΙΔ', σ. 636), διάφορον δ' εἶναι τὸ τοῦ Πλάτωνος «ἣν (χώραν) καλεῖν τοὺς ἐπιχωρίους ζώνην τῆς βασιλέως γυναικός· εἶναι δὲ καὶ ἄλλην ἣν αὖ καλεῖσθαι καλύπτραν» (Πλάτ. Ἀλκ. Α', 123, δ'), ἀλλ' ὅμως λέγεται ὀρθῶς «καὶ ἄλλους πολλοὺς τόπους καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς εἰς τὸν κόσμον ἐξηρημένους τὸν τῆς γυναικός (αὐτόθ. 123, γ'),=πρὸς τὸ παρέχειν τὴν δαπάνην τὴν διὰ τὸν ἄρτον. —τοῦ ἐνιαυτοῦ]=ἑκάστου ἐνιαυτοῦ.—*Λάμψακον*] πόλιν ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου. —*πολυοινότατον*] πρβλ. σημ. Α', 10, 1.—*Μυοῦντα*] πόλις Ἰωνικὴ ἐν τῇ Καρίᾳ ἐπὶ τοῦ Μαιάνδρου καὶ ἀποικία τῶν Ἀθηναίων ἔχουσα θάλασσαν εὔιχθυν —*ἐς ὄψον*] δὲν σημαίνει ἐνταῦθα τοὺς ἰχθῦς, ὡς παρὰ τοῖς ὕστερον κεῖται ἡ λέξις, ἀλλὰ=προσφάγιον, πρβλ. «ὄψον ἔξουσιν, ἅλας τε δῆλον ὅτι καὶ ἐλάας καὶ τυρὸν καὶ βολβοὺς καὶ λάχανα» (Πλάτ. Πολιτ. 372, γ'). Ὁ δὲ Ἀθήναιος (Α', 23) προστίθησι καὶ δύο ἄλλας πόλεις «Περκώτην καὶ Παλαίσκηψιν εἰς στρωμνὴν καὶ ἱματισμὸν» δοθείσας.

§ 6. *φασὶ . . οἱ προσήκοντες*] αὕτη ἦν ἡ ἐπὶ Θουκυδίδου φήμη καὶ ἦν οἱ συγγενεῖς τοῦ Θεμιστοκλέους ἤθελον νὰ καταστήσωσι πιστευτήν. Κακῶς δὲ ὁ Νέπως ἑρμηνεύει τοῦτο διὰ τοῦ «*ossa ejus clam in Attica ab amicis ejus sepulta*» (Them. 10, 5). πρβλ. καὶ Παυσαν. Α', α', 2. Πλουτ. Θεμιστ. ΛΒ'=οἱ προσήκοντες φασὶ κομισθῆναι τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ οἴκαδε.—*αὐτοῦ . . . ἐκείνου*] ἀναφέρονται εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον (πρβλ. Α', 132, 5), δηλ. τοῦ *Θεμιστοκλέους*.—*οὐ γὰρ ἐξῆν*] δηλ. *τεθῆναι αὐτὰ ἐν τῇ Ἀττικῇ*.—*θάπτειν*] ὠβέλισεν ὁ Κόβητος, διότι δὲν ἀρκεῖ τῇ ἐννοίᾳ. Ἐξῆν μὲν αὐτὸν θάπτειν, οὐκ ἐξῆν δὲ θάπτειν αὐτὸν ἐν τῇ Ἀττικῇ (πρβλ. Ξεν. Ἑλλ. Α', ζ', 22. Λυκοῦρ. Λεωκρ. 113. 115. Μαρκελλ. 55), ὁ δ' Ἐρουερδὴν γράφει «*ἐνθάπτειν*».—*ὡς φεύγοντος*] δηλον αὐτοῦ. Τὸ δὲ ὡς προσετέθη σημαῖνον τὴν κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ νόμου ἐκφορὰν τα. πράγματος. — *κατὰ Παυσανίαν*] = περὶ Παυσανίαν, τῆς *κατὰ* σημαινούσης ἀναφορὰν (πρβλ, Α', 110, 5).— *λαμπροτάτους*] =ἐπιφανεστάτους, περιφανεστάτους.—*τῶν καθ' ἑαυτοὺς*] ἡ *κατὰ* σημαίνει χρόνον= τῶν συγχρόνων.

Κεφ. 139. *Ἄλλαι προτάσεις τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἐκκλησία Ἀθηναίων πρὸς σύσκεψιν.*

§ 1. *ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης πρεσβείας*] ἐπανέρχεται εἰς τὸ Α', 126, 2.—*καὶ ἀντεκελεύσθησαν*]=καὶ ἀντεπετάχθησαν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. — *περὶ τῶν ἐναγῶν τῆς ἐλάσεως*]=περὶ τῆς ἐλάσεως τῶν ἐναγῶν (πρβλ. Ϛ', 33, 1). — *ὕστερον δὲ*] τὸν χει-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

παρ' Ἀθηναίους Ποτειδαίας τε ἀπανίστασθαι ἐκέλευον καὶ Αἴγιναν αὐτόνομον ἀφιέναι, καὶ μάλιστά γε πάντων καὶ ἐνδηλότατα προύλεγον τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφισμα καθελοῦσι μὴ ἂν γενέσθαι πόλεμον, ἐν ᾧ εἴρητο αὐτοὺς μὴ χρῆσθαι τοῖς λιμέσι τοῖς ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ μηδὲ τῇ Ἀττικῇ ἀγορᾷ· οἱ δ' Ἀθη- 2
ναῖοι οὔτε τἆλλα ὑπήκουον οὔτε τὸ ψήφισμα καθήρουν, ἐπικαλοῦντες ἐπεργασίαν Μεγαρεῦσι τῆς γῆς τῆς ἱερᾶς καὶ τῆς ἀορίστου καὶ ἀνδραπόδων ὑποδοχὴν τῶν ἀφισταμένων. Τέλος δὲ ἀφικομένων τῶν τελευταίων πρέσβεων ἐκ Λακε- 3
δαίμονος, Ῥαμφίου τε καὶ Μελησίππου καὶ Ἀγησάνδρου, καὶ λεγόντων ἄλλο

μῶνα τοῦ 432—431 π. Χ., πρβλ. καὶ Ἀριστοφ. Ἀχ. 652-653.—*Ποτειδαίας*] ἦν ἐπολιόρκουν (πρβλ. Α', 64 κ. ἑ.)=ἀπὸ τῆς Ποτειδαίας ἀνίστασθαι (ἀπιέναι). —*Αἴγιναν αὐτόνομον ἀφιέναι*] πρβλ. Α', 67, 2. —*μάλιστα . . προύλεγον*] πρβλ. Πλούτ. Περικλ. ΚΘ—Λ', ὅστις μεταξὺ τῶν πρέσβεων ὀνομάζει τὸν *Πολυάλκη*, περὶ δὲ τῆς σημασίας τοῦ *προλέγειν* πρβλ. Α', 26, 5. 43, 1. Ζ', 50, 3. — *τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφισμα*] ὁρα Α', 67, 4. Πλούτ. Περικλ. ΚΘ'. Ἀριστοφ. Ἀχ. 532. κ. ἑ. Εἰρ. 609 κ. ἑ. Σουΐδ. ἐν λ. *ἀνελεῖν*. Τοῦτο δ' ἔγραψεν ὁ Περικλῆς τὸ θέρος τοῦ 432. —*καθελοῦσι*]=εἰ καθέλοιεν.—*μὴ ἂν γενέσθαι*] ἐπὶ τοῦ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου τίθεται καὶ τὸ οὐ καὶ τὸ μή=οὐκ ἂν γένοιτο. Τίς δὲ ἡ διαφορὰ τοῦ μετὰ τοῦ οὐ καὶ μὴ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου ὁρα Ἀσωπ. Εἰσ. εἰς Σύντ. σ. 794, § 61—64. Π. Β', σ. 571, § 50-53. πρβλ. καὶ Ε', 49, 5. Ϛ', 102, 4.—*ἐν ᾧ*] δηλ. *ψηφισμάτι*.—*εἴρητο*] ὁ δὲ Ναθὴρ γράφει «*ἀπείρητον*».

§ 2. *τἆλλα ὑπήκουον*] δηλ. *τοῖς Λακεδαιμονίοις* (Σχολ.). πρβλ. Α', 26, 3.—*ἐπικαλοῦντες*] *ἀντὶ τοῦ ἐγκαλοῦντες*(Σχολ.), πρβλ. Β', 27, 1. Δ', 23, 1 133, 1.—*ἐπεργασίαν*] ὁ Σχολ. καὶ ἄλλοι νομίζουσιν ὅτι ἡ ἐπὶ περιττεύει καὶ ἡ λέξις σημαίνει σχεδὸν ὅ,τι καὶ ἡ λέξις *ἐργασία* (πρβλ. Ellend. εἰς Ἀρριαν. Ἀν. Ϛ', ιζ', 10). ἄλλοι δὲ ὅτι ἡ ἐπὶ σημαίνει ἐπέκτασιν ἐργασίας πέραν τῶν ὁρίων (Κλασσήνιος), φαίνεται δὲ μᾶλλον ὅτι ἡ ἐπὶ ἐν τῷ *ἐπεργάζομαι* καὶ *ἐπεργασία* σημαίνει τὸ ἐναντίον (παρὰ τὸν νόμον), πρβλ. *ἐπίορκος, ἐπιορκῶ*, κτλ.—*τῆς γῆς τῆς ἱερᾶς καὶ τῆς ἀορίστου*] *τὴν γῆν λέγει τὴν μεταξὺ Μεγάρων καὶ Ἀττικῆς ἥντινα ἀνέθεσαν ταῖς Ἐλευσινίαις θεαῖς· τὴν αὐτὴν δὲ λέγει καὶ ἀόριστον· ἀόριστος δέ ἐστιν ἡ μὴ ἔχουσα ὅρους μηδὲ σπειρομένη· ἡ γὰρ σπειρομένη ὅρους ἔχει, ἅτε οὖσα μεμερισμένη* (Σχολ.). Ὁ Σχολ., ὡς φαίνεται, ἀνέγνω μόνον «καὶ ἀορίστου» ἄνευ τοῦ ἄρθρου καθ' ἣν ἑρμηνείαν ποιεῖται. Ἐνταῦθα ἀνάγκη νὰ διακρίνωνται εἰς γῆν ἱερὰν ἀφιερωμένην ταῖς Ἐλευσινίαις θεαῖς, ἥτις καὶ ὀργὰς ἐκαλεῖτο (πρβλ. Φώτ. εἰς Βιβλιοθ. σ. 534, 12. Ἁρποκρ. ἐν λ. *Ἀνθεμόκριτος*), καὶ εἰς γῆν μὴ ἱερὰν καὶ μὴ ὡρισμένην δι' ὁρίων μεταξὺ δὲ Ἀθηναίων καὶ Μεγαρέων ἀμφισβητουμένην, ἣν ἐνταῦθα καλεῖ *ἀόριστον*. — *καὶ ἀνδραπόδων ὑποδοχήν*] *ὅτι δούλους τοὺς ἀποφεύγοντας ἐδέχοντο* (Σχολ.). Δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ δούλων τῆς Ἀσπασίας (πρβλ. Ἀριστοφ. Ἀχ. 525. κ. ἑ. Πλούτ. Περικλ. Λ'), ἀλλὰ γενικῶς περὶ δούλων τῶν Ἀθηναίων (πρβλ. Ζ', 27, 5). Πλὴν δὲ τούτου κυρία αἰτία ἦν ὁ ὑπὸ τῶν Μεγαρέων φόνος τοῦ κήρυκος τῶν Ἀθηναίων *Ἀνθεμοκρίτου* (πρβλ. Παυσαν. Α', λς', 3. Πλουτ. Περικλ. Α'. Ἁρποκρ. ἐν λ. *Ἀνθεμόκριτος*). — *τῶν ἀφισταμένων*] =τῶν ἀποφευγόντων.

§ 3. *Τέλος δὲ*] ταῦτα μέχρι τοῦ *ἀφεῖτε* φέρονται καὶ παρὰ τῷ Δοξαπ. Β', σ. 115 ἔκδ. Walz. — *Ῥαμφίου*] οὗτος ἦν πατὴρ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μὲν οὐδὲν ὧν πρότερον εἰώθεσαν, αὐτὰ δὲ τάδε ὅτι «Λακεδαιμόνιοι βούλονται τὴν εἰρήνην εἶναι, εἴη δ' ἄν, εἰ τοὺς Ἕλληνας αὐτονόμους ἀφεῖτε», ποιήσαντες ἐκκλησίαν οἱ Ἀθηναῖοι γνώμας σφίσιν αὐτοῖς προυτίθεσαν, καὶ ἐδόκει ἅπαξ περὶ ἁπάντων βουλευσαμένους ἀποκρίνασθαι. Καὶ παριόντες ἄλλοι τε πολλοὶ ἔλεγον, 4
ἐπ' ἀμφότερα γιγνόμενοι ταῖς γνώμαις καὶ ὡς χρὴ πολεμεῖν καὶ ὡς μὴ ἐμπόδιον εἶναι τὸ ψήφισμα εἰρήνης, ἀλλὰ καθελεῖν, καὶ παρελθὼν Περικλῆς ὁ Ξανθίππου, ἀνὴρ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον πρῶτος Ἀθηναίων, λέγειν τε καὶ πράσσειν δυνατώτατος, παρήνει τοιάδε.

140. «Τῆς μὲν γνώμης, ὦ Ἀθηναῖοι, αἰεὶ τῆς αὐτῆς ἔχομαι μὴ εἴκειν 1
Πελοποννησίοις, καίπερ εἰδὼς τοὺς ἀνθρώπους οὐ τῇ αὐτῇ ὀργῇ ἀναπειθομέ-

τοῦ Κλεάρχου (Η', 8,2.39, 2,80,1), πρβλ. Ε', 12, 13, 1. 14,1.—*Μελησίππου*] πρβλ. Β', 12, 1. — *Ἀγησάνδρου*] οὗτος φαίνεται ἦν πατὴρ τοῦ Ἀγησανδρίδου (πρβλ. Η', 91, 2). —*ἄλλο μὲν οὐδέν*] *εἶον περὶ τῆς Ποτειδαίας καὶ τῶν ἄλλων* (Σχολ.).—*ὧν πρότερον εἰώθεσαν*] δηλ. *λέγειν*. —*αὐτὰ δὲ τάδε*] τὸ *αὐτὰ*=μόνα (πρβλ. Ε', 60,1. Ϛ', 37, 1).—*ὅτι*] πρβλ. σημ. Α', 137, 4. —*εἴη δ' ἄν*] δηλ. *ἡ εἰρήνη*.—*ποιήσαντες ἐκκλησίαν*] πρβλ. Α', 67, 3=συγκαλέσαντες ἐκκλησίαν.—*γνώμας προυτίθεσαν*] τὸ *γνώμας* (καὶ *τὴν γνώμην*) *προτιθέναι τινί* (=ἐπιτρέπειν τινὶ ἐκφράσαι γνώμην) λέγεται περὶ τῶν ἀρχόντων (πρβλ. Γ', 36, 5.42,1.Ϛ',14,1), τῶν πρυτάνεων καὶ προέδρων (Ἰσοκρ. 8, 15), οἵτινες καὶ προέγραφον πρὸ τῆς βουλῆς καὶ πρὸ τῆς ἐκκλησίας ὑπὲρ ὧν δεῖ χρηματίζειν (Πολυδ. Η', 95), ἐνταῦθα δὲ λέγεται περὶ ὅλων τῶν Ἀθηναίων (πρβλ. Δημ. 18, 236) ἀντὶ τῶν ἀρχόντων, ὡς ἀλλαχοῦ περὶ τῆς πόλεως (Ξεν. Ἀπ. Δ',6',3. Δημ. 18,273). —*ἅπαξ*] ἅπαξ διὰ παντός.

§ 4. *παριόντες*] = ἀναβαίνοντες ἐπὶ τὸ βῆμα. — *ἐπ' ἀμφότερα γιγνόμενοι ταῖς γνώμαις*]=εἰς ἑκάτερον μέρος διαιρούμενοι ταῖς γνώμαις, εἰς ἀμφοτέρας τὰς γνώμας τὰς ἀντιθέτους ταττόμενοι δηλ. τῆς παραδοχῆς καὶ τῆς μὴ παραδοχῆς τῶν προτάσεων τῶν Λακεδαιμονίων. Τὸ δὲ *γιγνεσθαι*=εἶναι, καταντᾶν (πρβλ. Α', 64, 1). Τὸ δ' *ἐπ' ἀμφότερα* διασαφεῖται διὰ τῶν ἑπομένων.—*καὶ ὡς μή*]=*καὶ ὡς χρὴ μή*. — *τὸ ψήφισμα*] δηλ. *τὸ περὶ Μεγαρέων*. —*εἰρήνης*] ἐκ τοῦ *ἐμπόδιον* ἐξαρτᾶται.—*ἀλλὰ καθελεῖν*] δηλ. *αὐτὸ χρή, ἀλλ' ὁ* Κόδητος ὀβελίζει τὸ «*ἀλλὰ καθελεῖν*» ὡς ὄντως ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ κεφαλαίου.—*καὶ παρελθὼν*] ὁ καὶ ἀποδίδοται εἰς τὸν τὲ τὸν ἐν τῷ «*ἄλλοι τε πολλοί*», — *ἀνὴρ... πρῶτος*] ὅρα περὶ αὐτοῦ πλείονα (Β',65).—*λέγειν τε καὶ πράσσειν δυνατώτατος*] παράθεσις εἰς τὸ «*πρῶτος Ἀθηναίων*».—*δυνατώτατος*] ὅρα Α',127,3.

Κεφ. 140. *Δημηγορία Περικλέους, ἣν ἐπαινεῖ καὶ θαυμάζει Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς* (σ. 320) *καὶ ὁ Ἀριστείδης* (Γ', σ. 226). *Οἱ Λακεδαιμόνιοι θέλουσι τὸν πόλεμον καὶ ὑποχωροῦντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτοῖς δὲν δύνανται νὰ ἀποφύγωσι τοῦτον.*

§ 1. *Τῆς γνώμης... τῆς αὐτῆς ἔχομαι*] =ἐμμένω τῇ αὐτῇ γνώμῃ, πρβλ. καὶ Α', 127, 3 καὶ Γ', 38,1. Τὸ δὲ μέσον *ἔχομαι* =ἔχω ἐμαυτόν τινος, λαμβάνομαι τινος (κοινῶς *πιάνομαι ἀπό τινος*).—*μὴ εἴκειν*] ἐπεξήγησις τοῦ *γνώμης*».—*τῇ αὐτῇ ὀργῇ*] =ζήλῳ, προθυμίᾳ (πρβλ. Β',11,7. Ε'70, 1), πρβλ. Α', 120,5 καὶ «*ἄρχόμενοι γὰρ πάντες δεύτερον ἀντιλαμβάνονται*» (Β', 8, 1).— *ἀναπειθομένους*] =μεταπειθομέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νους τε πολεμεῖν καὶ ἐν τῷ ἔργῳ πράσσοντας, πρὸς δὲ τὰς ξυμφορὰς καὶ τὰς γνώμας τρεπομένους. Ὁρῶ δὲ καὶ νῦν ὁμοῖα καὶ παραπλήσια ξυμβουλευτέα μοι ὄντα, καὶ τοὺς ἀναπειθομένους ὑμῶν δικαιῶ τοῖς κοινῇ δόξασιν, ἢν ἄρα τι καὶ σφαλλώμεθα, βοηθεῖν, ἢ μηδὲ κατορθοῦντας τῆς ξυνέσεως μεταποιεῖσθαι. Ἐνδέχεται γὰρ τὰς ξυμφορὰς τῶν πραγμάτων οὐχ ἧσσον ἀμαθῶς χωρῆσαι ἢ καὶ

νους (Α', 84, 2), πειθομένους ἀντὶ τῆς εἰρήνης ἀναλαβεῖν τὸν πόλεμον.—*καὶ ἐν τῷ ἔργῳ πράσσοντας*]=ἐν τῇ διεξαγωγῇ αὐτοῦ ἐνεργοῦσι μετ' ὀλιγωτέρου ζήλου (προθυμίας), *ἔργον δὲ*=ἡ πρᾶξις, τὸ πολεμεῖν (πρβλ. Α', 120, 5).—*πρὸς δὲ τὰς ξυμφορὰς*]=*πρὸς τὰ συμβαίνοντα* (Σχολ.), πρὸς τὰς ἐκβάσεις, πρὸς τὰς συντυχίας (πρβλ. Σοφοκλ. Οἰδ. Τ. 44), τὴν αὐτὴν δὲ σημασίαν ἔχει καὶ μικρὸν ὄπισθεν «*τὰς ξυμφορὰς τῶν πραγμάτων*». Ἡ δὲ λέξις συμφορὰ παρὰ τὸ μέσ. *συμφέρομαι* (=συμβαίνω, συμβαδίζω) σημαίνει καθόλου σύμβαμα καλὸν ἢ κακόν (μέση λέξις), ἡ δὲ πρὸς σημαίνει συμφωνίαν=κατά.—*καὶ τὰς γνώμας τρεπομένους*]=*μεταβαλλομένους* (Σχολ.) μετὰ παθητικ. διαθέσεως, τὸ δὲ γνώμας εἶναι αἰτιατ. τῆς ἀναφορᾶς, πρβλ. «*ἠλλοίωντο τὰς γνώμας*» (Β', 59, 1) καὶ «*ἀλλοιότεροι ἐγένοντο τὰς γνώμας*» (Δ', 106, 1). Ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντακτ. § 96. Γραμμ. Κυννήρ. § 410, 6. Τοιαύτην δὲ μεταβολὴν γνωμῶν ὑπέστησαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀρξαμένου τοῦ πολέμου (Β', 59, 1, 61, 2). — *ὁμοῖα καὶ παραπλήσια*] τὰ συνώνυμα ἐπίθετα, ὄντα σύστοιχα ἀντικείμενα τοῦ *ξυμβουλευτέα*, χρησιμεύουσι πρὸς τόνωσιν τῆς ἐννοίας (πρβλ. Ἰσοκρ. 7, 78. Δημ. 3, 27), πρβλ. Α', 27, 1. 143, 3.=ὅτι δέον ἐστί μοι ξυμβουλεύειν ὁμοίας καὶ παραπλησίας ξυμβουλάς.—*τοὺς ἀναπειθομένους ὑμῶν*] ὅηλ. *πολεμεῖν* (πρβλ. Α', 84, 2).—*δικαιῶ*] ἡ λέξις σπανία παρὰ τοῖς ἄλλοις τῶν Ἀττικῶν πεζολόγων, πολλάκις δὲ ὁ Θουκυδ. χρῆται αὐτῇ ὡς συνωνύμῳ τοῦ ἀξιῶ (=κρίνω δίκαιον, ἄξιον).—*τοῖς κοινῇ δόξασιν*]=τούτοις, ἃ ἂν κοινῇ δόξῃ. Εἶναι δὲ γένους οὐδετ.=τὰ κοινῇ δόξαντα (quae publice visa fuerint). — *ἢν ἄρα τι καὶ σφαλλώμεθα*]=ἐὰν ἴσως κατά τι (πως) καὶ ἀποτυγχάνωμεν ἡμεῖς (οἱ Ἀθηναῖοι), οὐ ἀντίθετον τὸ «*κατορθοῦντας*», διὰ δὲ τοῦ «*ἄρα τι καὶ*» πειρᾶται νὰ ἀποδείξῃ ὀλίγον πιθανὴν τὴν περίστασιν τῆς ἀποτυχίας.—*βοηθεῖν*] *καὶ μὴ ἐκ τοῦ ἐναντίου ἀπολιγωρεῖν τὸν πόλεμον μηδὲ τὸν συμβουλεύσαντα αἰτιᾶσθαι* (Σχολ.), τὸ δὲ *βοηθεῖν*=ὑποστηρίζειν (πρβλ. Α', 123, 1).—*ἢ*]=εἰ δὲ μή (πρβλ. Α', 121, 5).—*μηδὲ... μεταποιεῖσθαι τῆς ξυνέσεως*]=μηδὲ νὰ οἰκειοποιῶνται εἰς ἑαυτοὺς τὴν σύνεσιν (τὸν τῆς συνέσεως ἔπαινον), ἐὰν εὐτυχῶς τὰ πράγματα πράττωσι (διεξάγωσιν εὐτυχῶς τὰ πράγματα). Περὶ τοῦ *μεταποιεῖσθαί τινος* ὅρα Α', 28, 2. Β', 51, 5.—*κατορθοῦντας*]=ἐὰν κατορθῶσιν (οἱ ἀναπειθόμενοι). Ἀντὶ τοῦ γενικοῦ ὑποκειμ. *ἡμᾶς*, δι' ὃ ὤφειλε νὰ εἴπῃ «*κατορθούντων ἡμῶν*», ὅπερ ὡς καὶ ἐν τῷ ἀντιθέτῳ «*ἢν σφαλλώμεθα*» ἂν ἀνεφέρετο εἰς πάντας τοὺς Ἀθηναίους, μετεχειρίσατο ὑποκείμενον τὸ «*τοὺς ἀναπειθομένους ὑμῶν*». Περὶ τῆς ἐννοίας πρβλ. «*δι' αὐτὴν (τὴν νόσον) οἶδ' ὅτι... μισοῦμαι, οὐ δικαίως, εἰμὴ καὶ ὅταν παρὰ λόγον τι εὖ πράξητε ὑμεῖ ἀναθῆσετε*» (Β', 64, 1).—*τῆς ξυνέσεως*]=τοῦ ξυνετοὶ γεγονέναι τῶν *μελλόντων*, τοῦ τὰ *μέλλοντα προσορακέναι* (Κροάζετος). — *ἐνδέχεται γὰρ*] ἑρμηνεύεται διὰ τί δύνανται *τοῖς κοινῇ δόξασι βοηθοῦντές τι καὶ σφάλλεσθαι*.—*τὰς συμφορὰς*]=*τὰς ἀποβάσεις* (Σχολ.).—*ἀμαθῶς*] μετὰ παθητ. σημασίας=ὥστε νὰ μὴ δύνωνται νὰ προγινώσκωνται, νὰ προβλέπωνται=ἀπροσδοκήτως, ἀκαταλήπτως. Πολλάκις πολλὰ ἐπιρρήματα κεῖνται προληπτικῶς ἰσοδυνα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὰς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου· διόπερ καὶ τὴν τύχην, ὅσα ἂν παρὰ λόγον ξυμβῇ, εἰώθαμεν αἰτιᾶσθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ πρότερόν τε δῆλοι ἦσαν ἐπιβουλεύοντες 2
ἡμῖν καὶ νῦν οὐχ ἥκιστα. Εἰρημένον γὰρ δίκας μὲν τῶν διαφόρων ἀλλήλοις διδόναι καὶ δέχεσθαι, ἔχειν δὲ ἑκατέρους ἃ ἔχομεν, οὔτε αὐτοὶ δίκας πω ἤτησαν οὔτε ἡμῶν διδόντων δέχονται, βούλονται δὲ πολέμῳ μᾶλλον ἢ λόγοις τὰ ἐγκλήματα διαλύεσθαι, καὶ ἐπιτάσσοντες ἤδη καὶ οὐκέτι αἰτιώμενοι πάρεισιν.
Ποτειδαίας τε γὰρ ἀπανίστασθαι κελεύουσι καὶ Αἴγιναν αὐτόνομον ἀφιέναι καὶ 3
τὸ Μεγαρέων ψήφισμα καθαιρεῖν· οἱ δὲ τελευταῖοι οἵδε ἥκοντες καὶ τοὺς Ἕλλη-

μοῦντα πρὸς συμπερασματικὴν πρότασιν (Γραμμ. Κυννήρ. § 497,5).—*τὰς διανοίας*] =τὰ σχέδια (πρβλ. Α', 144,1).—*τοῦ ἀνθρώπου*] κεῖται ἀσυνήθως ἀντὶ τοῦ «τῶν ἀνθρώπων» (πρβλ. καὶ Γ',39,5), ὁ δὲ Ναβῆρος γράφει «τοῦ ἀνθρωπείου» (πρβλ. Δ',61,5). Σημαίνει δὲ ὅτι «ἡ ἐκ τῆς τύχης ἐξαρτωμένη ἔκβασις τῶν πραγμάτων ἐμπερικλείει τοσαῦτα ἀπρόοπτα, ὅσα ἡ ἐλευθερία τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας δὲν δύναται νὰ προΐδῃ.—*παρὰ λόγον*]=παρὰ προσδοκίαν, ἀμαθῶς.

§ 2. *Λακεδαιμόνιοι δὲ*] διὰ τοῦ *δὲ* γίνεται ἡ μετάβασις ἐκ τῶν γενικῶν εἰς τὰ μερικὰ (πρβλ. Α', 32,2). Ἐντεῦθεν δ' ἄρχονται αἱ ἀποδείξεις τῆς ἀδίκου συμπεριφορᾶς τῶν Λακεδαιμονίων.—*πρότερόν τε*] *ὅτε ἐκώλυον τὸ τεῖχος γενέσθαι* (Σχολ.), πρβλ. Α', 90.107,4.114.—*καὶ νῦν οὐχ ἥκιστα*] δῆλ. *εἰσὶ δῆλοι ἐπιβουλεύοντες ἡμῖν* (πρβλ. Α', 86,2) τὸ δὲ «οὐχ ἥκιστα» =μάλιστα (πρβλ Α', 80, 2).—*εἰρημένον*] αἰτιατ. ἀπόλυτος =εἰ καὶ εἴρηται, εἴρηται δὲ τοῦτο *ἐν ταῖς σπονδαῖς ταῖς τριακοντούτεσι* (Σχολ.), ταῖς συναφθείσαις τῷ 445 π. Χ., πρβλ. Α', 78, 4.—*τῶν διαφόρων*] =τῶν διαφορῶν.—*δίκας διδόναι καὶ δέχεσθαι*] φράσις περὶ τῶν διαλυόντων τὰς ἐαυτῶν διαφορὰς διὰ δικαστηρίου, ὅπερ συνίστων αἱ πόλεις, ὅτε ἀδυνατοῦσαι δι' ἀμοιβαίων πρεσβειῶν νὰ συμβιβασθῶσιν ἠναγκάζοντο νὰ ἐπιτρέψωσι τὴν δίκην *παρὰ πόλεσιν, παρ' αἷς ἂν ἑκάτεραι συμβῶσιν* (Α',28,2.Ε',79,4), τοῦτο δὲ ὁ Λίβιος καλεῖ «*commercium juris praebendi repelendique*» (XLI, 24, 16).—*ἃ ἔχομεν*] μετηνέχθη ὁ λόγος εἰς ὀρθὸν ἀντὶ τοῦ πλαγίου «ἃ ἔχοιμεν». Εἶναι δὲ φρόσις ἐπὶ συνθηκῶν καθιερωμένη ἀναλογοῦσα πρὸς τὸ νῦν *statu quo* (πρβλ. Δ', 65,1.118,4. ψ. Δημ.7,26.Πολυβ.Ε',103).—*δίκας πω ἤτησαν*] δηλ. *ἡμᾶς διδόναι*.—*ἡμῶν διδόντων*] πρβλ.Α',85,2.—*δέχονται*] *λύειν τὰ διάφορα ταῖς δίκαις* (Σχολ.).—*ἢ λόγοις*] ὧν γίνεται χρῆσις ἐν τῇ κατὰ τὴν δίκην ἀμφισβητήσει (πρβλ.Α',86,3), ὁ δὲ Κόβητος, ᾧ τινι ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Ἑρουερδήν, ὠβέλισε τὰς λέξεις.—*τὰ ἐγκλήματα διαλύεσθαι*] =τὰ πρὸς ἀλλήλους ἐγκλήματα διαλύειν.—*ἐπιτάσσοντες*] δηλ. *ἡμῖν*. Καὶ τὸ μὲν *ἐπιτάσσειν* λέγεται περὶ μειζόνων, τὸ δ' *αἰτιᾶσθαι* περὶ ἴσων καὶ ὁμοίων.

§ 3. *Ποτειδαίας . . . καθαιρεῖν*] ὁ Κόβητος ὠβελίζει τὰς λέξεις ταύτας κακῶς ὡς ἐπαναληφθείσας ἐκ τοῦ Α', 139, 1. Ἀλλὰ διὰ τοῦ ὀβελισμοῦ αὐτῶν βλάπτεται ἡ ἔννοια καὶ ἡ τῶν ἑπομένων προσθήκη ἀνάρμοστος φαίνεται.—*τὸ Μεγαρέων ψήφισμα*]=τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφισμα (Α', 139, 1), εἶναι δὲ γενικὴ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος θέματος, πρβλ. «ψήφισμα τὸ τοῦ φάρυν» (C. I. A, I, 38, f) καὶ «τὰ τῶν Ἀμφισσέων δόγματα» (=τὰ περὶ Ἀμφ.Δημ. 18, 140)· ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 110. Ὁ μὲν Κόβητος θέλει νὰ γραφῇ «περὶ Μεγαρέων», ὁ δ' Ἑρουερδὴν «Μεγαρικόν» (πρβλ. Ἀριστοφ. Εἰρ. 609). Ταῦτα ἄνευ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νας προαγορεύουσιν αὐτονόμους ἀφιέναι. Ὑμῶν δὲ μηδεὶς νομίσῃ περὶ βραχέος 4
ἂν πολεμεῖν, εἰ τὸ Μεγαρέων ψήφισμα μὴ καθέλοιμεν, ὅπερ μάλιστα προύχον-
ται εἰ καθαιρεθείη, μὴ ἂν γίγνεσθαι τὸν πόλεμον, μηδ' ἐν ὑμῖν αὐτοῖς αἰτίαν
ὑπολίπησθε ὡς διὰ μικρὸν ἐπολεμήσατε. Τὸ γὰρ βραχύ τι τοῦτο πᾶσαν ὑμῶν 5
ἔχει τὴν βεβαίωσιν καὶ πεῖραν τῆς γνώμης, οἷς εἰ ξυγχωρήσετε, καὶ ἄλλο τι
μεῖζον εὐθὺς ἐπιταχθήσεσθε ὡς φόβῳ καὶ τοῦτο ὑπακούσαντες· ἀπισχυρισά-

λόγων προτείνονται.— *καθαιρεῖν*] = ἀκυροῦν (Σχολ.). — *οἱ δὲ τελευταῖοι οἵδε ἤκοντες*] πρβλ. Α', 139,3. Περὶ δὲ τῆς θέσεως τῶν λέξεων ὅρα «*οἱ δὲ Ὀζόλαι οὗτοι Λοκροὶ*» (Γ', 95, 3). Τὸ *τελευταῖοι* εἶναι κατηγορ. μετ' ἐπιρρημ. σημασίας. — *καὶ τοὺς Ἕλληνας*] ὁ καὶ ἐπιδοτικὸς=οὐ μόνον τοὺς Αἰγινήτας ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἕλληνας (ὅρα Α', 139, 3). — *προαγορεύουσιν*] ὅρα Α', 26,5.139,1.

§ 4. *περὶ βραχέος*] περὶ ἀσημάντου τινός (§ 5 καὶ Α', 14, 3. 130,1).—*ἂν πολεμεῖν*] = ὅτι πολεμοίη ἄν. — *τὸ Μεγαρέων ψήφισμα*] πρβλ. § 3, ὁ δ' Ἐρουερδὴν πρότιμᾷ νὰ ἐλλείπῃ τὸ «*Μεγαρέων*». — *ὅπερ προύχονται*]=*προβάλλονται* (Σχολ.) —*ὅπερ προύχονται λέγοντες ὅτι, εἰ τοῦτο καθαιρεθείη, μὴ ἂν γίγνεσθαι τὸν πόλεμον*. Κατ' ἄλλους δὲ ἔγινεν ἔλξις=*ὅπερ εἰ καθαιρεθείη, προύχονται μάλιστα μὴ* κ.τ.λ. Ὁ δὲ Κόβητος, ᾧ τινι ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Ἐρουερδήν, ὀβελίζει τὸ *εἰ καθαιρεθείη, μὴ ἂν γίγνεσθαι τὸν πόλεμον*» ὡς ἐπαναληφθὲν ἐκ τοῦ Α', 139, 1. πρβλ. Ψώτ. ἐν λ. *προύχοντο*.—*μηδ' . . . ὑπολίπησθε*]=μηδὲ ἐν ὑμῖν αὐτοῖς (ἐν ταῖς ὑμετέραις ψυχαῖς) μομφὴν (τύψιν συνειδήσεως) καταλίπητε (ἀνάσχησθε νὰ μένῃ). —*ὡς . . ἐπολεμήσατε*] ἠδύνατο νὰ εἴπῃ καὶ «*ὡς . . πολεμήσετε*», διὰ δὲ τοῦ ἀορίστου παρίσταται ὁ πόλεμος ὡς γενόμενος καὶ δηλοῦται τὸ χρονικὸν σημεῖον τῆς κρίσεως τῆς δυναμένης νὰ γίνῃ μετὰ τὴν ἔναρξιν αὐτοῦ.

§ 5. *Τὸ βραχύ τι τοῦτο*]=τοῦτο τὸ ὡς μικρόν τι θεωρούμενον, ὁ δὲ Κόβητος γράφει «*τὸ βραχύ* [*τι*] *τοῦτο*».—*ὑμῶν*] συναπτέον μὲ τοῦ «*τῆς γνώμης*». — *τὴν βεβαίωσιν*]=ἐπιβεβαίωσιν, ὀβελίζουσι δέ τινες τὸ «*τήν*», καὶ τοῦτο δὲ καὶ τὸ *πεῖραν* συναπτέον μετὰ τοῦ «*τῆς γνώμης*»=παρέχει (ἐμπεριέχει = ἔχει, πρβλ. Α', 97, 2) ἐπιβεβαίωσιν καὶ ἀπόδειξιν τῆς διαθέσεως ὑμῶν = ἐπιβέβαιοι καὶ ἀποδεικνύει τίς εἶναι ἡ ὑμετέρα γνώμη, ἂν δηλ. φοβεῖσθε ἢ μὴ τοὺς Λακεδαιμονίους (πρβλ. καὶ Δημ. 9, 16). — *οἷς*] = *ἐπεὶ (ὅτι) αὐτοῖς (τοῖς Λακεδαιμονίοις, ὡς ἑρμηνεύει ὁ Σχολ.)*. Τὸ χωρίον τοῦτο ἐμιμήσατο καὶ Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς (Ῥωμ. Ἀρχ. Ϛ', 62), «*ὥστε εἰ τὰ πρῶτα συγχωρήσετε, συμφέροντα εἶναι νομίσαντες, ἑτεράν τι χεῖρον εὐθὺς ἐπιταχθήσεσθε καὶ αὖθις ἄλλο τούτου χαλεπώτερον, ὡς φόβῳ καὶ τὰ πρῶτα ὑπακούσαντες*». Ὁ Ἐρουερδὴν νομίζει ὅλον τὸ χωρίον συγκεχυμένον, ὁ δὲ Βάδαμος μεταβάλλει ὅλως αὐτὸ (Mnem. IV, p. 138), ὁ δὲ Βουργέσιος ἀντὶ τοῦ οἷς γράφει «*ὥστ'*». ὡς ὁ Διονύσιος, ὁ δὲ Δοβραῖος «*ἧς*», ὁ δὲ Πόππος «*ὡς*», ὁ δὲ Στεύπιος «*δ' ἴστε*», ὁ δὲ Στάλλιος «*οἵ γε*», ὁ δὲ Κροάζετος «*ὅ γε*». — *καὶ ἄλλο . . ἐπιταχθήσεσθε*] διότι κατὰ Λίβιον «*nihil semper a parvis injusta imperandi fieri*» (XXXV, 17,7). Εἶναι δὲ παθητ. ἐκ τοῦ «*ἐπιτάσσω τί τινι*» γενόμενον, ἐν ᾧ ἐτράπη εἰς ὑποκείμ. τοῦ παθητ. τὸ ἔμμεσον ἀντικ., ἔμεινε δ' ἀμετάβλητον τὸ ἄμεσον ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου «*καὶ ἄλλο τι μεῖζον ἐπιταχθήσεταί ὑμῖν*» (ὅρα Ἀσωπ. Εἰσ. εἰς Σύντ. σ. 280, § 23). — *ὡς φόβῳ καὶ τοῦτο ὑπακούσαντες*]=δοκοῦντες φόβῳ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μενοι δὲ σαφὲς ἂν καταστήσαιτε αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ ἴσου ὑμῖν μᾶλλον προσφέρεσθαι.

141. «Αὐτόθεν δὴ διανοήθητε ἢ ὑπακούειν πρίν τι βλαβῆναι, ἢ, εἰ πολε- 1
μήσομεν, ὡς ἔμοιγε ἄμεινον δοκεῖ εἶναι, <ὡς> καὶ ἐπὶ μεγάλῃ καὶ ἐπὶ βραχείᾳ
ὁμοίως προφάσει μὴ εἴξοντες μηδὲ ξὺν φόβῳ ἕξοντες ἃ κεκτήμεθα. Τὴν γὰρ
αὐτὴν δύναται δούλωσιν ἥ τε μεγίστη καὶ ἐλαχίστη δικαίωσις ὑπὸ τῶν ὁμοίων
πρὸ δίκης τοῖς πέλας ἐπιτασσομένη. Τὰ δὲ τοῦ πολέμου ἐκ τῶν ἑκατέροις 2

καὶ τοῦτο ὑπακοῦσαι, δόξης οὔσης ὅτι ὑπὸ φόβου καὶ τοῦτο ὑπηκούσατε, τὸ δὲ τοῦτο =τὸ βραχύ τι τοῦτο=τὸ *καθελεῖν τὸ Μεγαρέων πινάκιον* (Σχολ.), ὀρθότερον δὲ θὰ ἦτο, ἂν ἀντὶ τοῦ «*καὶ τοῦτο*» ἔλεγε τὸ «*κἀκεῖνο*». Δὲν δυνάμεθα δὲ νὰ γράψωμεν «*ὡς φόβῳ κἂν τοῦτο ὑπακούσαντες*», ὅτε τὸ τοῦτο=τὸ μεῖζον ὃ ἐπιταχθήσεσθε=δοκοῦντες ὅτι ὑπὸ φόβου καὶ τοῦτο ἂν ὑπακούσαιτε (ὅρα Κόντ. Λόγ. Ἑρμ. τ. Α', σ. 136), διότι κωλυόμεθα ὑπὸ τοῦ μνημονευθέντος χωρίου τοῦ Διονυσίου. — *ἀπισχυρισάμενοι*] = *ἰσχυρῶς ἀπαγορεύσαντες* (Σχολ.), ἰσχυρῶς ἀρνηθέντες, οὐ ἀντίθετον τὸ *συγχωρεῖν*, εἶναι δ' ἡ μετοχὴ ὑποθ.= εἰ δ' ἰσχυρῶς ἀρνηθεῖτε. — *ἂν καταστήσαιτε*] ἔχει σημασίαν ὁριστ. μέλλοντος = καταστήσετε (πρβλ. Γ', 38, 2. Ϛ', 91, 3), ἀνωφελὴς δ' εἶναι ἡ τοῦ Μαδυγίνου εἰκασία «*σαφὲς ἐγκαταστήσετε*» (πρβλ. Α', 32, 2. Γ', 40, 8. Ζ', 44, 4). —*ἀπὸ τοῦ ἴσου*] πρβλ. Α', 77, 3. 99, 2. =ὡς ἴσοι πρὸς ἴσους. ἴδιον δὲ τοῦ ἴσου πρὸς ἴσον εἶναι τὸ αἰτιᾶσθαι, τοῦ δ' ἀνίσως προσφερομένου τὸ ἐπιτάσσειν (§ 2). —*μᾶλλον*] ἢ ἀπὸ τοῦ μὴ ἴσου καὶ ἐπιτάσσοντας. —*προσφέρεσθαι*] = *ὁμιλεῖν* (Σχολ.).

Κεφ. 141. *Ἐλπὶς δ' ὑπάρχει καλῆς ἐκβάσεως τοῦ πολέμου, παραβαλλομένων τῶν μέσων τῶν Λακεδαιμονίων πρὸς τὸν πόλεμον.*

§ 1. *Αὐτόθεν δὴ*] τὸ *αὐτόθεν*=παρευθύς (πρβλ. Ϛ', 21, 2), πρβλ. καὶ Ξεν. Ἀπομν. Β', η', 3. Γ', ε', 12. Πλάτ. Συμπ. 213. α'. —*διανοήθητε*] συντάσσεται ἐνταῦθα μετ' ἀπαρεμφάτου καὶ μετὰ μετοχῆς μετὰ τοῦ ὡς, πρβλ. «*ἠγγέλλετο βασιλεὺς διανοεῖσθαι ὡς ἐπιγειρήσων πάλιν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας*» (Πλάτ. Μενέξ. 241, δ') καὶ Νόμ. 755, δ'. 763, α'. 783, α'. 964, α'. καὶ «*διανοεῖσθαι οὕτως ἐκέλευον αὐτοὺς ὡς.. οὐκ ἔλασσον ἕξοντας*» (Θουκ. Ζ', 5, 4). Σφάλλονται δὲ οἱ ὑπονοοῦντες μετὰ τὸ «*εἰ πολεμήσομεν*» τὸ ἀπαρέμφατον *πολεμεῖν*, ἐξ οὗ ἐξαρτῶσι τὰς μετοχάς. — *ὑπακοῦειν*] *πάντοτε, ὁπόταν ἂν κελευώμεθα* (Σχολ.). —*δοκεῖ εἶναι*] δηλ. *τὸ πολεμεῖν*. —*ὡς . . μὴ εἴξοντες*] ὁ Ἀρνόλδος καὶ ὁ Ἑρουερδὴν προσέθηκαν τὸ *ὡς*. — *ἐπὶ προφάσει*] πρβλ. καὶ Γ', 75, 3. —*βραχείᾳ*] Α', 140, 1. *ξὺν φόβῳ*] *ἐὰν ὑπακούσωμεν αὐτοῖς, φησίν, καὶ περὶ τῶν ἄλλων δεδοίκαμεν*» (Σχολ.). —*δύναται*]=σημαίνει, ὑποδηλοῖ, ἐμφαίνει (πρβλ. Γ', 46, 2. Δ', 95, 4. Ϛ', 36, 2. 40, 2) ὡς «*ἦν δ' αὕτη ἡ στρατηγία οὐδὲν ἄλλο δυναμένη ἢ ἀποδρᾶναι ἢ φυγεῖν*» (Ξεν. Ἀν. Β', 6', 12). —*δικαίωσις*] *κέλευσις, πρόσταξις* (Σχολ.), *ἀξίωσις* (πρβλ. Δ', 86, 6. Ε', 17, 2). Ὁ δὲ Κόβητος θέλει νὰ γράφῃ «*καὶ ἡ ἐλαχίστη δικαίωσις*», διότι εἶναι διάφορον, καθότι δὲν εἶναι ὡς τὸ «*ἡ οὐσία καὶ δικαία φιλία*», καὶ τὸ «*ἡ ἐμὴ καὶ σὴ φιλία*». — *ὑπὸ τῶν ὁμοίων*] κατὰ διόρθωσιν Κοβήτου, ἣν δέχεται καὶ ὁ Ἑρουερδήν, εἶναι δὲ ἀρσενικοῦ γένους (πρβλ. καὶ Η', 89, 3). —*πρὸ δίκης*]=*πρὸ τοῦ δικάσασθαι*, ὁ δ' Ἀσώπιος ἑρμηνεύει διὰ τοῦ «*ἀντὶ δίκης*» (Π. Β', 596, § 49). —*ἐπιτασσομένη*] πρβλ. «*χρὴ τοὺς βουλομένους ἐλευθέρους εἶναι τὰς ἐκ τῶν ἐπιταγμάτων συνθήκας φεύγειν ὡς ἐγγὺς δουλείας οὔσας*» (Ἰσοκρ. 6, 51).

§ 2. *Τὰ δὲ τοῦ πολέμου*] ἐντεῦθεν ἄρχεται νὰ δείξῃ τὸ *ὠφέλιμον*=τὰ ἐπιτήδεια

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὑπαρχόντων ὡς οὐκ ἀσθενέστερα ἔξομεν γνῶτε καθ' ἕκαστον ἀκούοντες. Αὐ- 3
τουργοί τε γάρ εἰσι Πελοποννήσιοι καὶ οὔτε ἰδίᾳ οὔτε ἐν κοινῷ χρήματά ἐστιν
αὐτοῖς, ἔπειτα χρονίων πολέμων καὶ διαποντίων ἄπειροι διὰ τὸ βραχέως αὐτοὶ
ἐπ' ἀλλήλους ὑπὸ πενίας ἐπιφέρειν. Καὶ οἱ τοιοῦτοι οὔτε ναῦς πληροῦν οὔτε 4
πεζὰς στρατιὰς πολλάκις ἐκπέμπειν δύνανται, ἀπό τῶν ἰδίων τε ἅμα ἀπόντες
καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν δαπανῶντες καὶ προσέτι καὶ θαλάσσης εἰργόμενοι· αἱ δὲ 5
περιουσίαι τοὺς πολέμους μᾶλλον ἢ αἱ βίαιοι ἐσφοραὶ ἀνέχουσιν. Σώμασί τε

τοῦ πολέμου. — *ἐκ τῶν ἑκατέροις ὑπαρχόντων*] οὕτως ἐγράψαμεν ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις «*καὶ τῶν ἑκατέροις ὑπαρχόντων*», ὅπερ τινὲς μὲν νομίζουσι *σχῆμα ἦν διὰ δυοῖν* ἀντὶ τοῦ «*τὰ δὲ περὶ τὸν πόλεμον ἑκατέροις ὑπάρχοντα*», κατ' ἄλλους δὲ ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν «*καὶ τὰ ἑκατέροις ὑπάρχοντα*» εἶπεν ἐν γενικῇ *τὸν τρόπον τῶν εὐποριῶν (τῆς δυνάμεως)* ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν *αὐτὴν τὴν εὐπορίαν (τὴν δύναμιν)*, *τοὺς πόρους*. — *ἔξομεν*] *δηλ. τὰ ἡμῖν ὑπάρχοντα*.

§ 3. *αὐτουργοί*] *δι' ἑαυτῶν τὴν γῆν ἐργαζόμενοι σπάνει δούλων* (Σχολ.) = γεωργοί (πρβλ. Α', 142,7). Εἶναι δὲ *αὐτουργοὶ* ἢ οἱ ἰδίαις χερσὶ τοὺς ἀγροὺς ἐργαζόμενοι ἢ οἱ διὰ δούλων (ὡς ἐν Σπάρτῃ) καλλιεργοῦντες αὐτούς, πρβλ. Πλάτ. Σοφιστ. 223, δ'. — *οὔτε ἰδίᾳ... αὐτοῖς*] ὅρα Α', 80,4.121,3.—*ἔπειτα*] ἀσύνδετον (ὅρα Α', 134, 4).—*χρονίων*] ἀντίκειται εἰς τὸ *βραχέως*, τὸ δὲ *διαποντίων*, ὅπερ ἐνταῦθα μόνον ἀπαντᾷ παρὰ Θουκυδίδῃ (πρβλ. καὶ Ξεν. Ἑλλ. ς', 6', 16) = πολέμων πέραν τῆς θαλάσσης συγκροτηθησομένων (ὡς ἐν Ἰωνίᾳ), ἀντίκειται εἰς τὸ *«ἐπ' ἀλλήλους*. —*βραχέως*] = ἐπὶ βραχὺν χρόνον, ὁ δ' Ἑρουερδὴν ἀντ' αὐτοῦ γράφει «*βραχεῖς*», ὅπερ δὲν εἶναι κακὴ ἀνάγνωσις. — *ἐπιφέρειν*] δηλ. *πολέμους*.

§ 4. *οὔτε ναῦς πληροῦν*] δηλ. *ἀνδρῶν* (Σχολ.), τὸ δὲ *πληροῦν* ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογρ. *πληροῦντες* ἐκ διορθώσεως Ἑρουερδῆνος. Ἀποδίδοται δ' εἰς τὸ «*πολέμων διαποντίων*» κατὰ σχῆμα χιαστόν, τὸ δὲ *πεζὰς στρατιὰς* εἰς τὸ «*χρονίων πολέμων*».—*ἀπὸ τῶν ἰδίων... ἀπόντες*] αἰτιολ. μετοχή, ὡς καὶ αἱ ἑπόμεναι. Καὶ διὰ τοῦτο θέλουσιν ἀμελῇ τὴν γεωργίαν, ἐξ ἧς συντηροῦνται. Τινὲς δὲ ὀβελίζουσι τὸ «*ἀπόντες καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν*». — *καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν δαπανῶντες*] τὸ *τῶν* γένους οὐδετέρου, τὸ δὲ *αὐτῶν* ἀρσενικοῦ = *ἀπὸ τῶν σφετέρων*. Οἱ Σπαρτιᾶται ἐν πολέμῳ ἐτρέφοντο οὐχὶ δημοσίᾳ δαπάνῃ, ἀλλ' ἰδίᾳ, ἐν ᾧ ἄλλως συνέβαινε παρ' Ἀθηναίοις. Ὅ,τι δὲ συνέβαινε παρὰ Σπαρτιάταις, αὐτὸ τοῦτο ἐγίνετο καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις Πελοποννησίοις, οἵτινες τὰς τροφὰς μεθ' ἑαυτῶν ἔφερον (πρβλ. Β', 10, 1).—*θαλάσσης εἰργόμενοι*] κωλυόμενοι τῆς χρήσεως τῆς θαλάσσης καὶ τῆς θαλασσίας ἐμπορίας (πρβλ. Β', 85,1. Γ', 115,3. Η', 24,6).

§ 5. *αἱ δὲ περιουσίαι*] σημαίνονται αἱ χρηματικαὶ ἀφθονίαι αἱ ἐν θησαυροῖς ἐναποκείμεναι, οἷαι ἦσαν αἱ τῶν Ἀθηναίων (πρβλ. Β', 13,3).—*αἱ βίαιοι εἰσφοραί*] = αἱ ἀναγκασταὶ συνεισφοραὶ χρημάτων, ἃς συνεβούλευον οἱ Κορίνθιοι (Α', 121,5), ὧν ὅμως καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἦσαν ἀπηλλαγμένοι (πρβλ. Γ', 19, 1). Τὸ δὲ *βίαιος* συνήθως εἶναι δικατάληκτον (πρβλ. Ε', 73,4. ς', 20,2. Πλάτ. Πολ. 399, α'. 6'. γ'. 603, γ'. Νόμ. 690, γ'. 856, γ', 863, 6'), σπανίως δὲ τρικατάληκτον (Ξενοφ. Ἑλλ. Β', γ', 19) —*ἀνέχουσιν*] = *βαστάζουσιν, αὐξάνουσιν* (Σχολ.), *σώζουσιν* (Σουίδ.), ὧν ἑκάτερον ἐνταῦθα δὲν ἁρμόζει. Ἐνταῦθα = διατηροῦσι, τρέφουσιν, ἀλλὰ λείπουσιν ἄλλα παραδείγματα τῆς σημασίας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἑτοιμότεροι οἱ αὐτουργοὶ τῶν ἀνθρώπων ἢ χρήμασι πολεμεῖν, τὸ μὲν πιστὸν ἔχοντες ἐκ τῶν κινδύνων κἂν περιγενέσθαι, τὸ δὲ οὐ βέβαιον μὴ οὐ προαναλώσειν, ἄλλως τε κἂν παρὰ δόξαν, ὅπερ εἰκός, ὁ πόλεμος αὐτοῖς μηκύνηται. Μάχῃ μὲν γὰρ μιᾷ πρὸς ἅπαντας Ἕλληνας δυνατοὶ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμ- 6
μαχοι ἀντισχεῖν, πολεμεῖν δὲ μὴ πρὸς ὁμοίαν ἀντιπαρασκευὴν ἀδύνατοι, ὅταν μήτε βουλευτηρίῳ ἑνὶ χρώμενοι παραχρῆμά τι ὀξέως ἐπιτελῶσι πάντες τε ἰσόψηφοι ὄντες καὶ οὐχ ὁμόφυλοι τὸ ἐφ' ἑαυτὸν ἕκαστος σπεύδῃ· ἐξ ὧν φιλεῖ

ταύτης, διὸ ὑποτίθεται ὑπό τινων ὅτι ἴσως ὁ Θουκυδίδης ἔγραψε «τοῖς *πολέμοις*. ... *ἀντέχουσιν*» (πρβλ. Α', 65, 1), ὅρα «*Μέλανα ποταμὸν οὐκ ἀντισχόντα τῇ στρατιᾷ*» (Ἡροδ. Ζ', 58) καὶ «*οἱ πόλεμοι ταῖς περιουσίαις τῶν χρημάτων ἀντέχουσι*» (Διονύσ. Ἁλικ. Ῥωμ. Ἀρ. Ϛ', 62). — *τὸ μὲν*]=τοῦτο μὲν (δηλ. *τὰ σώματα*).— *πιστὸν ἔχοντες*] οὐδέτερον ἐπίθ. ἀντ' ἀφῃρημένου = πεποίθησιν ἔχοντες, ἐξ αὐτοῦ δ' ἐξαρτᾶται τὸ *περιγενέσθαι ἄν*=τὰ μὲν σώματα πεποιθότες (ἐλπίζοντες) ὅτι καὶ περιγένοιντο ἂν ἐκ τῶν κινδύνων (ὅτι ἠδύναντο καὶ νὰ σωθῶσιν ἐκ τῶν κινδύνων). —*κἂν περιγενέσθαι*] = καὶ περιγενήσεσθαι.—*τὸ δὲ*] = ἐκεῖνο δὲ (δηλ. τὰ χρήματα) = *τὸ τῶν χρημάτων οὐκ ἔστι βέβαιον ὅπως μὴ δαπανηθῶσι* (Σχολ.). — *οὐ βέβαιον*] οὐδέτ. ἐπίθ. ἀντ' ἀφῃρημένου =βεβαιότητα. Ἐννοεῖται δὲ τὸ *ἔχοντες*= τὰ δὲ χρήματα οὐ πεποιθότες ὅτι πρὸ τοῦ τέλους τοῦ πολέμου δὲν θὰ ἀναλώσωσιν, οὐκ ἔχοντες βεβαιότητα ὅτι οὐ πρὸ τοῦ τέλους τοῦ πολέμου ἀναλώσουσι τὰ χρήματα.—*μὴ οὐ προαναλώσειν*] ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 420.—*ἄλλως τε κἂν.. μηκύνηται*] = καὶ μάλιστα ἐὰν παρ' ἐλπίδα ὁ πόλεμος λαμβάνῃ μῆκος, παρατείνηται.— *ὅπερ εἰκὸς*] δηλ. *ἐστὶ τὸν πόλεμον παρὰ δόξαν μηκύνεσθαι*.—*αὐτοῖς*] πρβλ. Α',6, 3. 48, 4.

§ 6. *Μάχῃ.... πολεμεῖν*] τοιαύτας διακρίσεις *μάχης* καὶ *πολέμου* ὅρα καὶ παρὰ Τακίτῳ (Ann. II, 87).—*ἀντισχεῖν*] ἀόριστος σημαίνων τὸ ἅπαξ γενόμενον καὶ ὢν ἁρμοδιώτερος τοῦ ἐνεστῶτος *ἀντίσχειν*, ὃν θέλει ὁ Κρυγῆρος καὶ Ναβῆρος, ὡς εἰς μίαν μάχην ἀναφερόμενος κατὰ Κλασσήνιον. — *μὴ πρὸς ὁμοίαν ἀντιπαρασκευὴν*] ὁ Ἀρτούγγιος ἐννοεῖ μετὰ τὸ μὴ τὴν μετοχὴν *πολεμοῦντες* (ὅρα Ἀσωπ. Εἰσ. εἰς Σύντ. σ. 799, § 72), ἐνταῦθα ὅμως τὸ μὴ μετὰ τοῦ *ὁμοίαν* ἀποτελεῖ μίαν ἔννοιαν=ἀνομοίαν (Ἀσωπ. Π. Β', σ. 575, § 66)=ἐναντίον ἀνομοίας ἀντιπαρασκευῆς, πρβλ. καὶ «*rem fore haud cum imparali*» (Livi XXI, 49.11). Ὅλως δὲ διαφόρου φύσεως ἦν ἡ τῶν Ἀθηναίων δύναμις, ὡς ἐκ τῶν ἑπομένων φαίνεται. Τὸ δὲ *μὴ* ἐτέθη ὡς παρακείμενον ἀπαρεμφάτῳ, τὸ δ' *ἀντιπαρασκευὴν*=*ἀνθοπλισιν* (Σχολ.) ἐκ τοῦ ἐναντίου παρασκευὴν (πρβλ. καὶ Α', 91, 7).—*ὅταν*] σχεδὸν=ἐπειδή, ὡς τίθεται καὶ τὸ *ὅτε*, τοιαύτην δὲ σημασίαν ἔχει καὶ ἐν κεφ. 142, 1.—*μήτε*] ἡ ἄρνησις ἀνήκει συγχρόνως εἰς τὴν μετοχὴν καὶ εἰς τὸ ῥῆμα (πρβλ. Α', 78,1.84,2.85,1. Δ', 126,5).—*βουλευτηρίῳ ἑνί*]. Ἡ συμμαχία τῶν Λακεδαιμονίων ἀποτελουμένη ἐξ αὐτονόμων πόλεων δὲν μετεχειρίζετο ἓν βουλευτήριον, ὡς οἱ Ἀθηναῖοι (Β', 15,1), οἵτινες ἔχοντες τοὺς συμμάχους αὐτῶν πλὴν τῶν Χίων καὶ Λεσβίων οὐχὶ αὐτονόμους μετεχειρίζοντο ἓν *βουλευτήριον*, ἐν ᾧ ἦν πάντων τῶν πραγμάτων ἡ μεγίστη δύναμις.— *πάντες τε ἰσόψηφοι ὄντες*] ὁ τὲ ἀναφέρεται εἰς τὸ *μήτε* (πρβλ. Α', 118,2), τὸ δὲ *ἰσόψηφοι* ἐκληπτέον περὶ τῆς ἰσότητος τῶν ψήφων, οὐχὶ δὲ μόνον περὶ τοῦ δικαιώματος ἁπάντων πρὸς τὸ ψηφοφορεῖν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μηδὲν ἐπιτελὲς γίγνεσθαι. Καὶ γὰρ οἱ μὲν ὡς μάλιστα τιμωρήσασθαί τινα 7
βούλονται, οἱ δὲ ὡς ἥκιστα τὰ οἰκεῖα φθεῖραι. Χρόνιοί τε ξυνιόντες ἐν βραχεῖ
μὲν μορίῳ σκοποῦσί τι τῶν κοινῶν, τῷ δὲ πλέονι τὰ οἰκεῖα πράσσουσι, καὶ
ἕκαστος οὐ παρὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀμέλειαν οἴεται βλάψειν, μέλειν δέ τινι καὶ ἄλλῳ
ὑπὲρ ἑαυτοῦ τι προϊδεῖν, ὥστε τῷ αὐτῷ ὑπὸ ἁπάντων ἰδίᾳ δοξάσματι λαν-
θάνειν τὸ κοινὸν ἀθρόον φθειρόμενον.

142. «Μέγιστον δέ, τῇ τῶν χρημάτων σπάνει κωλύσονται, ὅταν σχολῇ 1

(πρβλ. Γ', 79,3).—*οὐχ ὁμόφυλοι*] *οἱ μὲν γὰρ Δωριεῖς, οἱ δὲ Βοιωτοὶ* (Σχολ.). Αἰολεῖς ὄντες, ἦσαν δέ τινες καὶ Πελάσγοι, οἷοι οἱ Ἀρκάδες, καὶ Ἀχαιῶν οἱ Πελληνεῖς.—*τὰ ἐφ' ἑαυτὸν*]=ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς ἑαυτόν, τὸ ἑαυτοῦ συμφέρον (πρβλ. Δ', 28,1), συνηθέστερον δ' εἶναι τὸ «*τὰ ἐφ' ἑαυτοῦ*», πρβλ. «*τὰ ἐφ' ἑαυτῶν μόνον προορώμενοι*» (Α', 17, 1), εἶναι δὲ ἀντικείμενον τοῦ *ἀπεύδῃ μεταβάτ.* ὄντος = μετὰ σπουδῆς δηρῷ (πρβλ. Ε', 16,1. Ϛ', 10,4.79,2).—*ἕκαστος*] παράθεσις τοῦ *πάντες*, νομίζεται δὲ ὅτι τὸ *ἕκαστος* ἔλκει τὸ ῥῆμα τεθὲν ἐνικὸν μετὰ τὸ *πάντες*, ὁ δὲ Κλασσήνιος παραβάλλει αὐτὸ πρὸς τὸ Β',16,2. Ἐγὼ δὲ προτιμῶ νὰ γράψῃ «*ἀπεύδωσιν*» ἀντὶ τοῦ «*ἀπεύδῃ*» (ὅρα Cobet Var. Lect 113 -114).—*φιλεῖ*] ἀπρόσωπον ἔχον ὑποκείμ. τὸ *γίγνεσθαι*(=συνηθίζει, ἐὰν δὲ ἀντὶ τοῦ *μηδὲν ἦν οὐδέν*, τοῦτο θὰ ἦτο τὸ ὑποκείμενον τοῦ *φιλεῖ*.—*ἐπιτελὲς γίγνεσθαι*] ὡς παθητ. τοῦ *ἐπιτελεῖν* μόνον ἐνταῦθα ἀπαντῶν παρὰ Θουκυδίδῃ = ἐπιτελεῖσθαι (πρβλ. Ἡροδ. Α', 124).

§ 7. *ὡς*] *ἀνήκει τῷ μάλιστα.*—*φθεῖραι*] *ἐκ τοῦ πολεμεῖν, τῇ ἀπουσίᾳ* (Σχολ.).—*χρόνιοί τε*]=*διὰ χρόνου πολλοῦ* (Σχολ.) =μετὰ πολὺν χρόνον, πρβλ. «*μόλις γε νῦν ξυνήλθομεν*» (Α',69,2), ὁ δὲ *τέ*=*προσέτι*.—*ξυνιόντες*] δηλ. εἰς συλλόγους, συνόδους (πρβλ.Α',67.119). — *ἐν βραχεῖ μορίῳ*] κατὰ μὲν τὸν Κλασσήνιον ἐννοητέον ἐκ τοῦ *χρόνιοι* τὸ *χρόνου*=*ἐν βραχεῖ μορίῳ τοῦ χρόνου*, κατὰ δὲ τὸν Στάλλιον ἐννοητέον τὸ «*τῆς ξυνόδου*» ἐκ τοῦ *συνιόντες*, κατὰ δὲ τὸν Σχολ. τὸ «*ἡμέρας*», πρβλ. «*μηδ' ἐπειχθέντες ἐν βραχεῖ μορίῳ ἡμέρας*» (Α',85,1). Ὀρθότερον φαίνεται τὸ πρῶτον.—*τῷ πλέονι*] δηλ. *χρόνῳ*, ἐννοεῖται δὲ ἡ *ἐν*, ἧς τὴν ἐπανάληψιν ἄλλοι δὲν θεωροῦσιν ἀναγκαίαν.—*παρὰ τὴν ἀμέλειαν*]=*διὰ τὴν ἀμέλειαν* (πρβλ. Δημ. 4, 11.9,2).—*βλάψειν*] *τὰ κοινὰ* (Σχολ.).—*ὑπὲρ ἑαυτοῦ*]=*ἀντὶ ἑαυτοῦ, ὅπερ ἀναφέρεται εἰς τὸ ἕκαστος*, πρβλ. «*ἂν . . παύσησθε αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκαστος ποιήσειν ἐλπίζων, τὸν δὲ πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πράξειν*» (Δημ.4,7). — *τῷ αὐτῷ ὑπὸ ἁπάντων ἰδίᾳ δοξάσματι*] *τὸ δόξασμα συντάσσεται μετὰ τῆς ὑπό, ὡς εἰ ἦν ῥῆμα = τῷ δοξάζεσθαι ταὐτὸν ὑπὸ ἁπάντων ἰδίᾳ.* Περὶ τοῦ *ἰδίᾳ* ὅρα Α',95,2.130,1.—*λανθάνειν . . φθειρόμενον*] = *ἀνεπαισθήτως φθείρεσθαι.*—*ἀθρόον*] συναπτέον τῷ *φθειρόμενον* (πρβλ.Β',60,2).

Κεφ. 142. *Συνέχεια τῶν μέσων τῶν Λακεδαιμονίων πρὸς πόλεμον, ἅτινα ἀποδείκνυται ἀσθενέστερα παραβαλλόμενα πρὸς τὰ τῶν Ἀθηναίων.*

§ 1. *Μέγιστον δὲ*] παράθεσις εἰς ὅλην τὴν πρότασιν ἀνάρθρως ἐκφερομένη (πρβλ. καὶ Ϛ', 69, 3)=ὅπερ μέγιστόν ἐστι (πρβλ. Α', 35,5), συνηθέστερον δ' ἐκφέρεται συνάρθρως, «*τὸ δὲ μέγιστον*». — *τῇ*] ὁ Κρυγῆρος ἀντ' αὐτοῦ θέλει νὰ γράψῃ «*δῆ*» παραβάλλων πρὸς τὸ «*σπάνει τῶν ἐπιτηδείων*» (Β', 52, 4), ἔνθα ἡ λέξις *σπάνις* κεῖται ἀνάρθρως, ἀλλ' ὅμως λέγεται καὶ «*διὰ τὴν τῶν ἐπιτηδείων σπάνιν*» (Ζ', 60, 5).—*κωλύσονται*] μέσος μέλλων μετὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτὰ πορίζόμενοι διαμέλλωσιν· τοῦ δὲ πολέμου οἱ καιροὶ οὐ μενετοί. Καὶ μὴν ? οὐδ' ἡ ἐπιτείχισις οὐδὲ τὸ ναυτικὸν αὐτῶν ἄξιον φοβηθῆναι. Τὴν μὲν γὰρ χα- 3 λεπὸν καὶ ἐν εἰρήνῃ πόλιν ἀντίπαλον παρασκευάσασθαι, ἢ που δὴ ἐν πολεμίᾳ

παθητ. διαθέσεως, ἀχρήστου ὄντος παρ' Ἀττ. πεζολόγοις τοῦ μέλλ. *κωλυθήσομαι*. —*ὅταν*] = ὅτι, ἐπεί (ὅρα Α', 141, 6).— *σχολῇ*]=*βραδέως* (Σχολ.). ἀλλ' ὁ Πόρτος ἑρμηνεύει διὰ τοῦ «*δυσκόλως*», πρβλ. «*οὔτε ἑτοίμως ἐκ τῶν ἰδίων (χρήματα) φέρομεν*» (Α', 80, 4).— *ποριζόμενοι*] τινὶ τρόπῳ νομίζουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι ὅτι θὰ πορίζωνται χρήματα ὅρα Α', 121, 3.—*διαμέλλωσι*]=*βραδύνωσι* (Σχολ.), πρβλ. Α', 71, 1,—*οὐ μενετοί*] μετ' ἐνεργ. σημασίας =*οὐ μένουσιν, ἀλλ' εἰσὶν ὀξεῖς* (Σχολ.), πρβλ. «*οἱ ἐξ τῶν πραγμάτων οὐ μένουσι καιροὶ τὴν ἡμετέραν βραδυτῆτα καὶ εὐτυχίαν*» (Δημ. 4, 37) καὶ «*ὀξύτεροι οἱ καιροὶ τῶν εἰς τὰ πολεμικὰ χρήσεων καὶ μείζω τὰ σφάλματα ἀπὸ τῶν ὑστεριζόντων ἐν αὐτοῖς*» (Ξεν. Παιδ. Η', ε', 7) καὶ «*non exspectare belli tempora moras et dilationes imperatorum*» (Liv. XXXI, 48).

§ 2. *Καὶ μὴν οὐδὲ*] = καὶ μήν καὶ ἡ ἐπιτείχισις οὐκ ἀξία φοβηθῆναι οὐδὲ τὸ ναυτικὸν ἄξιον φοβηθῆναι.—*ἡ ἐπιτείχισις*] *ἐπιτείχισίς ἐστι τὸ πόλιν τινὰ ἑτέραν πλησίον ἄλλης τειχίσαι διὰ τὸ φρουρεῖν καὶ λυμαίνεσθαι τὴν γῆν* (Σχολ.). Λέγει δὲ τοῦτο, διότι οἱ Κορίνθιοι ἠπείλησαν ὅτι θὰ ποιήσωσιν «*ἐπιτειχισμὸν τῇ χώρᾳ*» (Α', 122, 1).—*ἄξιον φοβηθῆναι*] = ἄξιον, ὥστε φοβηθῆναι ἡμᾶς αὐτό, ἀξιοφόβητον. πρβλ. «*ἄξιος θαυμάσαι*» (Α', 138, 3)· καὶ «*ὑπόθεσις ἀξία ἀποδέξασθαι*» (Πλάτ. Φαίδων 92, δ')=ὥστε ἀποδέξασθαί τινα αὐτήν, καὶ «*ἡ χώρα ἀξία ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων ἐπαινεῖσθαι*» (Πλάτ. Μενέξ. 237, γ').

§ 3. *Τὴν μὲν γὰρ*] τοῦτο ὁ μὲν Κλασσήνιος νομίζει αἰτιατικὴν τῆς ἀναφορᾶς (=ὅ,τι εἰς ταύτην ἀφορᾷ) παραβάλλων πρὸς τὸ Α', 23, 6. 32, 5, ἅτινα εἶναι διάφορα, κατὰ δὲ τὸν Στάλλιον καὶ ἄλλους τὸ μὲν «*τὴν μὲν*» (=ταύτην μὲν δηλ. τὴν ἐπιτείχισιν) εἶναι ἀντικείμενον, τὸ δὲ «*πόλιν ἀντίπαλον*» κατηγορούμενον=*ταύτην γὰρ χαλεπόν ἐστιν οὕτω παρασκευάσασθαι ὥστε πόλιν ἴσην (τῇ ἡμετέρᾳ πόλει) γενέσθαι* (ὥστε νὰ γίνῃ αὕτη ἡμῖν πόλις ἰσόπαλος), πρβλ. Α', 99, 3. 138, 5. Ὁ *μὲν* ἀποδίδοται εἰς τὸν *δὲ* (§ 6), «*τὸ δὲ τῆς θαλάσσης*». *Τῇ πόλει* ἀντίκειται τὸ ἑπόμενον *φρούριον* (§ 4) καὶ ὁ Θουκ. δύο εἴδη ὀχυρωμάτων διακρίνει, ἅτινα κατὰ τῶν ἐχθρῶν κατασκευάζονται, ὧν ἡ μὲν *πόλις* ἀναλογοῦσα πρὸς τὴν τῶν Ῥωμαίων coloniam (ἀποικίδα πόλιν) εἶναι πόλις ὠχυρωμένη ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἐχθρῶν ἱδρυμένη, τὸ δὲ *φρούριον* ὀχύρωμα πρὸς τὸ βλάπτειν δι' ἐπιδρομῶν τοὺς τῶν ἐχθρῶν ἀγρούς. —*καὶ ἐν εἰρήνῃ*] ὁ καὶ ἐπιδοτικὸς = οὐ μόνον ἐν πολέμῳ ἀλλὰ καὶ ἐν εἰρήνῃ. — *παρασκευάσασθαι*] = παρασκευάσαι τινὰ ἑαυτῷ.—*ἢ που δή*] = πολλῷ δὴ μᾶλλον (πρβλ. Ϛ', 37, 2)· ἐννοεῖται δὲ τὸ «*χαλεπὸν παρασκευάσασθαι πόλιν ἀντίπαλον*». —*οὐχ ἧσσον... ἀντεπιτετειχισμένων*] ἐκληπτέον μετὰ παθητικ. διαθέσεως = ὅταν καὶ ἡμεῖς (=ἀντὶ) ἐναντίον ἐκείνων ὠχυρωμένοι ὦμεν=ὅταν καὶ ἡμεῖς ὀχυρώματα ἔχωμεν, δι' ὧν θὰ ὑπερασπίζωμεν ἑαυτοὺς κατ' ἐκείνων. Ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ δὲ ταύτῃ ἐννοοῦνται φρούρια ἐν τῇ Ἀττικῇ, ὡς ἡ *Οἰνόη* (Β', 18, 1), μάλιστα δὲ τὰ τῆς πόλεως αὐτῆς. Κακῶς δ' ὁ Κλασσήνιος ἐννοεῖ τὰ ἐν τῇ Πύλῳ καὶ Κυθήροις φρούρια, ἅτινα ὕστερον γενόμενα καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Περικλέους δὲν ἠδύναντο ὑπὸ τοῦ Περικλέους νὰ ἐννοῶνται. Ὁ δὲ Ῥείσκιος εἶχασε νὰ γραφῇ *καὶ ἀντεπιτετειχισμένων*, ὁ δὲ Γοίλλερος «*ἂν ἀντεπιτετειχισμένων*». Καλῶς δ' ἔχει ὁ παρακείμενος τῆς μεταχῆς, διότι οὗτος σημαίνει τὸ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τε καὶ οὐχ ἧσσον ἐκείνοις ἡμῶν ἀντεπιτετειχισμένων. Φρούριον δ' εἰ ποιήσονται, τῆς μὲν γῆς βλάπτοιεν ἄν τι μέρος καταδρομαῖς καὶ αὐτομολίαις, οὐ μέντοι ἱκανόν γε ἔσται ἐπιτειχίζειν τε κωλύειν ἡμᾶς πλεύσαντας ἐς τὴν ἐκείνων καί, ἥπερ ἰσχύομεν, ταῖς ναυσὶν ἀμύνεσθαι. Πλέον γὰρ ἡμεῖς ἔχομεν <ἐν> τοῖς κατὰ γῆν ἐκ τοῦ ναυτικοῦ [ἐμπειρίας] ἢ ἐκεῖνοι ἐκ τοῦ κατ' ἤπειρον ἐς τὰ ναυτικά. Τὸ δὲ τῆς θαλάσσης ἐπιστήμονας γενέσθαι οὐ ῥᾳδίως αὐτοῖς προσγενήσεται. Οὐδὲ γὰρ ὑμεῖς, μελετῶντες αὐτὸ εὐθὺς ἀπὸ τῶν Μηδικῶν, ἐξείργασθέ πω· πῶς δὴ ἄνδρες γεωργοὶ καὶ οὐ θαλάσσιοι, καὶ προσέτι οὐδὲ μελετῆσαι ἐασόμενοι διὰ τὸ ὑφ' ἡμῶν πολλαῖς ναυσὶν αἰεὶ ἐφορμεῖσθαι, ἄξιον ἄν τι δρῷεν ;

4

5

6

7

τέλειον τῆς ἐνεργείας ἀναφερόμενον καὶ εἰς τὸ μέλλον, ὡς «πρῶτος ὧς με βαστάσῃ πεπτῶτα» (Σοφ. Αἴ. 827).

§ 4. *Φρούριον*] προετάχθη δι' ἔμφασιν. Περὶ δὲ τῆς θέσεως τῶν λέξεων ὅρα Α', 10, 2.—*ποιήσονται*]=ποιήσουσιν ἑαυτοῖς. —*καταδρομαῖς*]=ἐφόδοις (Σχολ.)—*αὐτομολίαις*] δηλ. τῶν δούλων. Σχολ. «δεχόμενοι τοὺς αὐτομόλους δούλους» (Σχολ.), πρβλ. Ζ', 13,2. Η', 40,2. Ἀμφότερα δὲ ταῦτα συνέβησαν μετὰ τὴν ὀχύρωσιν τῆς Δεκελείας (πρβλ. Ζ',27,5).—*οὐ μέντοι... ἐκείνων*]=ἀλλ' ὅμως ἐκεῖνο τὸ φρούριον δὲν θὰ ἐξαρκέσῃ εἰς τὸ νὰ κωλύσῃ ἡμᾶς, ἀφ' οὗ πλεύσωμεν εἰς τὴν χώραν ἐκείνων, νὰ κατασκευάζωμεν ὀχυρώματα ἐναντίον ἐκείνων. Τοιαῦται δ' ἐπιτειχίσεις βραδύτερον ἐγένοντο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐν *Μύλῳ* (Δ',3,7) καὶ ἐν *Μεθάναις* (Δ',45,2). —*ἐπιτειχίζειν*] ὁ Ἑρουερδὴν «ἀντεπιτειχίζειν».—*τὴν ἐκείνων*] πρβλ. Α',44,2.—*ἥπερ.. ταῖς ναυσὶν*] πρβλ. καὶ «τὸ ναυτικὸν ᾗπερ ἰσχύουσιν» (Β', 13, 2), τὸ δὲ «ᾗπερ»=ὅπου, ἐν ᾧ.

§ 5. *Πλέον γὰρ ἡμεῖς ἔχομεν κτλ.*]=διότι ἡμεῖς πλεονεκτοῦμεν εἰς τὰ κατὰ ξηρὰν πράγματα (δηλ. εἰς τὸ ὑπερασπίσαι τὸν κατὰ ξηρὰν πόλεμον) ἐκ τοῦ ναυτικοῦ πράγματος (δηλ. ἐκ τῶν θαλασσίων ἡμῶν ἐκστρατειῶν) ἢ ἐκεῖνοι ἐκ τοῦ κατὰ ξηρὰν πράγματος (δηλ. ἐκ τῶν γηΐνων ἐκστρατειῶν αὐτῶν) εἰς τὰ ναυτικὰ πράγματα (δηλ. εἰς τὸ ἀποκρούσαι τὰς κατὰ θάλασσαν ἡμῶν ἐφόδους). — *ἐν τοῖς κατὰ γῆν*] οὕτω ἐγράψαμεν κατ' εἰκασίαν Ἑρουερδῆνος· διότι ἡ ἐν εὐκόλως ἠδύνατο νὰ ἐκπέσῃ μετὰ τὸ ΕΝ τὸ ἐν τῷ ἔχομΕΝ, ὁ δὲ Στάλλιος γράφει «ἐς τὸ κατὰ γῆν», ὡς ὑπάρχει καὶ ἐν τῷ ἀντιθέτῳ «ἐς τὰ ναυτικά».—*ἐμπειρίας*] ὠθέλησε τὴν λέξιν ὁ Στάλλιος, ἣν ὑπώπτευσε καὶ ὁ Ἑρουερδήν, ἄλλοι δὲ συνάπτουσι «πλέον ἐμπειρίας» καὶ ἄλλοι «ἐξ ἐμπειρίας».—*ἢ ἐκεῖνοι*] δηλ. πλέον ἔχουσιν.

§ 6. *Τὸ δὲ τῆς θαλάσσης*] ἀναφέρεται εἰς τὰ εἰρημένα ὑπὸ τῶν Κορινθίων (Α', 121, 4). Ὃ δὲ δὲ ἀποδίδοται εἰς τὸν μὲν (§ 3) «τὴν μέν».

§ 7. *μελετῶντες αὐτὸ*]=εἰ καὶ ἀσκεῖτε αὐτὸ (τὸ γενέσθαι ἐπιστήμονες τῆς θαλάσσης).—*οὐδὲ . . ἐξείργασθέ πω*]=οὔπω θαλάσσιοί ἐστε, οὔπω ἐτελειοποιήσατε αὐτό. Ὁ Ἑρουερδὴν ὑποπτεύει τὸ πω. — *καὶ οὐ*] ὅρα Α', 12, 4. — *οὐδὲ . . . ἐασόμενοι*] ἀποκρούονται τὰ ὑπὸ Κορινθίων εἰρημένα (Α',121,4) = οἵτινες οὐδὲ ἐάσονται. Ὁ μέσ. μέλλων ἐάσομαι κεῖται μετὰ παθ. διαθέσεως, ὁ δ' ἐαθήσομαι παρ' Ἀττ. εἶναι ἄχρηστος. — *ἐφορμεῖσθαι*] τὸ ἐφορμεῖν τινι (§ 8, Γ', 31, 1)=πολιορκεῖν τινα, προσβάλλειν. Πολλὰ ῥήματα γίνονται παθητικὰ ἐξ ἐνεργ. μετὰ δοτικῆς συντασσομένων, ὡς *ἐπιβουλεύω τινί, ἐπιβουλεύομαι, ἀπειλῶ τινι, ἀπειλοῦμαι, πο-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πρὸς μὲν γὰρ ὀλίγας ἐφορμούσας κἂν διακινδυνεύσειαν πλήθει τὴν ἀμαθίαν 8
θρασύνοντες, πολλαῖς δὲ εἰργόμενοι ἡσυχάσουσι, καὶ ἐν τῷ μὴ μελετῶντι ἀξυ-
νετώτεροι ἔσονται καὶ δι' αὐτὸ καὶ ὀκνηρότεροι. Τὸ δὲ ναυτικὸν τέχνης ἐστίν, 9
ὥσπερ καὶ ἄλλο τι, καὶ οὐκ ἐνδέχεται, ὅταν τύχῃ, ἐκ παρέργου μελετᾶσθαι,
ἀλλὰ μᾶλλον μηδὲν ἐκείνῳ πάρεργον ἄλλο γίγνεσθαι.

143. «Εἴ τε καὶ κινήσαντες τῶν Ὀλυμπίασιν ἢ Δελφοῖς χρημάτων μι- 1
σθῷ μείζονι πειρῶντο ἡμῶν ὑπολαβεῖν τοὺς ξένους τῶν ναυτῶν, μὴ ὄντων μὲν
ἡμῶν ἀντιπάλων ἐσβάντων αὐτῶν τε καὶ τῶν μετοίκων δεινὸν ἂν ἦν· νῦν δὲ

λεμῶ τινι, πολεμοῦμαι, ἐφορμῶ τινι, ἐφορμοῦμαι, κτλ. (ὅρα Γραμμ. Κυννήρ. § 378, 6), πρβλ. καὶ «*νῆες ἐφορμούμεναι ὑπὸ Ἀθηναίων*» (Η', 20, 1).

§ 8. *Πρὸς μὲν . . διακινδυνεύσειαν*] τούτου παράδειγμα ὑπάρχει ἐν Β', 83 κ. ἑ.— *τὴν ἀμαθίαν θρασύνοντες*] τὴν ἀπειρίαν αὐτῶν περὶ τὰ ναυτικὰ θαρρύνοντες (ἐγκαρδιοῦντες, θαρραλέαν ποιοῦντες) ἕνεκα πλήθους, πρβλ. καὶ «*ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ ὄκνον φέρει*» (Β', 40, 3).—*ἐν τῷ μὴ μελετῶντι*] οὐδέτερον μετοχῆς ἀντ' ἀφῃρημένου (πρβλ. Α', 36, 1)=ἐν τῇ ἀμελετησίᾳ αὐτῶν, ὁ δὲ Σχολ. «*ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ μὴ μελετᾶν*».—*ἀξυνετώτεροι*]=ἀπειρότεροι.—*καὶ δι' αὐτὸ καὶ*]=καὶ διὰ τὴν ἀπειρίαν καὶ δειλότεροι.

§ 9. *τέχνης ἐστίν*] εἶναι ἔργον ἀσκήσεως καὶ τέχνης, ἐξαρτᾶται ἐκ τέχνης, ἐξ ἐπιτηδειότητος. — *ὥσπερ καὶ ἄλλο τι*] πρβλ. Ϛ', 18, 6 = παντὸς μᾶλλον (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 537), ὁ δὲ Κόβητος γράφει «*εἴπερ καὶ ἄλλο τι*». —*ὅταν τύχῃ*] δηλ. *μελετώμενον*=κατὰ περίστασιν, ὅταν τύχῃ, εἶναι δὲ ἴσον σχεδὸν τῷ *ἐκ παρέργου* =*ἐν παρέργῳ* (Ϛ', 69, 5), ἐν παρόδῳ, ὡς πάρεργον, οὐχὶ ὡς κύριον ἔργον. — *ἀλλὰ μᾶλλον*] ἐννοητέον τὸ *δεῖ* ἐκ τοῦ «*οὐκ ἐνδέχεται*».—*ἐκείνῳ*] *τῷ ναυτικῷ* (Σχολ.), εἶναι δὲ δοτικὴ κτητική.—*ἄλλο*]=καθόλου, ἐν γένει (Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 302, 3).

Κεφ. 143. *Συνέχεια τῶν πολεμικῶν μέσων τῶν Σπαρτιατῶν, ἐφ' ὧν στηρίζονται καὶ ἅτινα ὁ Περικλῆς ἀναιρεῖ, καὶ μέσα τῶν Ἀθηναίων.*

§ 1. *Εἴ τε καὶ κινήσαντες*] Μετὰ τὴν *ἐπιτείχισιν* καὶ τὸ *ναυτικὸν* μεταβαίνει εἰς τὴν τῶν χρημάτων ἔλλειψιν, ἅτινα οἱ Πελοπ. ἐνόμιζον ὅτι ἠδύναντο νὰ ἀναπληρώσωσιν ἐκ τῶν ἱερῶν χρημάτων (πρβλ. Α', 121, 3), εἰ καὶ θὰ ἐκώλυεν αὐτοὺς νὰ λάβωσι ταῦτα ἡ θρησκεία, διὸ καὶ πρότερον ὁ ῥήτωρ εἶπε «*σχολῇ αὐτὰ περιζόμενοι*» (Α', 142, 1). Ἐν τῇ φράσει δὲ ταύτῃ τὸν μὲν *τέ*=προσέτι, τὸ δὲ *καὶ*=μάλιστα (πρβλ. Β', 20, 4. Ἀντιφῶν 2, α', 8).—*κινήσαντες*] τὸ *κινεῖν* καὶ ἀλλαχοῦ τίθεται ἐπὶ χρημάτων ἱερῶν ἀντὶ τοῦ μεταχειρίζεσθαι αὐτὰ εἰς ἄλλην τινὰ χρῆσιν, μετακινεῖν (Β', 24, 1. Ϛ', 70, 4).—*τῶν χρημάτων*] γενικὴ διαιρετικὴ τοῦ *κινήσαντες* (πρβλ. Ϛ', 70, 4)= μέρος τῶν χρημάτων. —*ἢ Δελφοῖς*] ἐτέθη ἀπροθέτως διὰ τὸ προηγηθὲν *Ὀλυμπίασι*, πρβλ. «*Ἰσθμοῖ καὶ Νεμέᾳ*» (Λυσί. 19, 63), ἀλλ' ὁ Ἑρουερδὴν γράφει «*ἢ ἐν Δελφοῖς*.—*μισθῷ μείζονι*] ἀντὶ τριωβόλου ὁραχμὴν παρέχοντες (πρβλ. Η', 45, 2).—*ὑπολαβεῖν*] πρβλ. Α', 121, 3. — *τῶν ναυτῶν*] συναπτέον μετὰ τοῦ *ἡμῶν* (πρβλ. Α', 121, 3).—*μὴ ὄντων ἡμῶν ἀντιπάλων*]=εἰ μὴ ἡμεν ἡμεῖς ἀντίπαλοι αὐτοῖς ἐσβάντες ἐς τὰς ναῦς αὐτοί τε (ἡμεῖς) καὶ οἱ μέτοικοι, δεινὸν ἂν ἦν. — *τῶν μετοίκων*] διακρίνει αὐτοὺς τῶν ξένων (πρβλ. Δ', 90, 1), περὶ δὲ τῆς στρατείας αὐτῶν ὅρα Β', 13, 7.—*δεινὸν ἂν ἦν*]=«*δεινὸν ἡμῖν ἔμελλεν εἶναι τοῦτο, ὑποκλέπτειν τοὺς παρ' ἡμῖν ξένους τῶν ναυτῶν, εἰ μὴ ἱκανοὶ ἦμεν ἡμεῖς καὶ οἱ μέτοικοι ἐλθεῖν κατ' αὐτῶν καὶ ἐκτὸς τῶν ξένων· νῦν δ'

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τόδε τε ὑπάρχει καί, ὅπερ κράτιστον, κυβερνήτας ἔχομεν πολίτας καὶ τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν πλείους καὶ ἀμείνους ἢ πᾶσα ἡ ἄλλη Ἑλλάς. Καὶ ἐπὶ τῷ 2
κινδύνῳ οὐδεὶς ἂν δέξαιτο τῶν ξένων τήν τε αὐτοῦ φεύγειν καὶ μετὰ τῆς ἥσσονος ἅμα ἐλπίδος ὀλίγων ἡμερῶν ἕνεκα μεγάλου μισθοῦ δόσεως ἐκείνοις ξυναγωνίζεσθαι. Καὶ τὰ μὲν Πελοποννησίων ἔμοιγε τοιαῦτα καὶ παραπλήσια δοκεῖ 3
εἶναι, τὰ δὲ ἡμέτερα τούτων τε ὤνπερ ἐκείνοις ἐμεμψάμην ἀπηλλάχθαι καὶ ἄλλα οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου [μεγάλα] ἔχειν. Ἦν τ' ἐπὶ τὴν χώραν ἡμῶν πεζῇ ἴωσιν, 4
ἡμεῖς ἐπὶ τὴν ἐκείνων πλευσούμεθα, καὶ οὐκέτι ἐκ τοῦ ὁμοίου ἔσται Πελοποννήσου μέρος τι τμηθῆναι καὶ τὴν Ἀττικὴν ἅπασαν· οἱ μὲν γὰρ οὐχ ἕξουσιν ἄλλην ἀντιλαβεῖν ἀμαχεί, ἡμῖν δὲ ἐστὶ γῆ πολλὴ καὶ ἐν νήσοις καὶ κατ' ἤπει-

οὐκ ἔστιν ἡμῖν τοῦτο δεινόν, ἐπειδὴ ἱκανοὶ ἐσμὲν καὶ χωρὶς τῶν ξένων ἐλθεῖν κατ' αὐτῶν μετὰ τῶν μετοίκων ἡμῶν» (Σχολ.). — *τόδε τε ὑπάρχει*] *τὸ ἀντιπάλους ἡμᾶς αὐτοὺς μετὰ τῶν μετοίκων εἶναι αὐτοῖς* (Σχολ.), πρβλ. § 5.—*τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν*] = τοὺς ἄλλους ὑπηρέτας περιληπτικῶς, πρβλ. καὶ *πρεσθεία* (Β', 12, 2), διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἐπίθετα κατὰ πληθυντικὸν ἐκφέρονται. Ἐκαλοῦντο δ' *ὑπηρεσία* ἡ *ὑπηρέται* πάντες οἱ οἱανδήποτε ἐργασίαν ἐν τῷ πλοίῳ ἐκτελοῦντες, ἐξαιρουμένων τῶν ἐν αὐτῷ στρατιωτῶν, αἵτινες *ἐπιβάται* ἐλέγοντο (πρβλ. Ϛ', 31, 3. Η', 1, 2. Δημ. 50, 25. 29. κτλ.). Ὁ Ἰσοκράτης συγκρίνων τὴν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ κατάστασιν πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν προγόνων λέγει· «*καὶ τότε εἰ τριήρεις πληροῖεν, τοὺς μὲν ξένους καὶ τοὺς δούλους ναύτας εἰσεβίβαζον, τοὺς δὲ πολίτας μεθ' ὅπλων ἐξέπεμπον· νῦν δὲ τοῖς μὲν ξένοις ὁπλίταις χρώμεθα, τοὺς δὲ πολίτας ἐλαύνειν ἀναγκάζομεν*» (8, 48). Τὸ δὲ «*ἄλλην*» = ἐκτὸς τούτων (ὅρα Γ'. Ζηκιδ. Συντ. § 302).

§ 2. *ἐπὶ τῷ κινδύνῳ*]=ἐπὶ τῷ ὅρῳ τοῦ κινδύνου, ἐξ οὗ=μετὰ τοῦ κινδύνου (πρβλ. Ε', 90), ὃν τὸ πρᾶγμα (δηλ. *τὸ τήν τε αὐτοῦ φεύγειν καὶ . . ἀγωνίζεσθαι*) ἔχει =καὶ οὐδεὶς τῶν ξένων δέξαιτο ἂν ἐπὶ τῷ (ἑαυτοῦ) κινδύνῳ κτλ.—*δέξαιτο ἄν*]=βουληθείη ἄν (πρβλ. Ε', 94).—*τὴν αὐτοῦ φεύγειν*] *τὸ τὴν πατρίδα φεύγειν δηλοῖ ὅτι σύμμαχοι καὶ ὑπήκοοί εἰσιν αὐτῶν. Καὶ δῆλον ὅτι, ἐὰν τοῖς Λακεδαιμονίοις διὰ μείζονα μισθὸν προσχωρήσωσι, διωχθήσονται ὑπὸ τῶν ἀστῶν ἕκαστος, βιαζομένων (πολιορκουμένων) ὑπὸ Ἀθηναίων διὰ τὴν ἀπόστασιν τῶν ναυτῶν* (Σχολ.).—*καὶ μετὰ τῆς ἥσσονος ἐλπίδος*] δηλ. *τοῦ νικῆσαι*.—*ὀλίγων . . δόσεως*]=*ἕνεκα δόσεως μεγάλου μισθοῦ ὀλίγων ἡμερῶν* (=ἐς ὀλίγας ἡμέρας), πρβλ. Β', 13, 2. Δ', 10, 5. Η', 48, 3. Λέγει δ' *ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας*, διότι οἱ Πελοποννήσιοι δύνανται νὰ ἡττηθῶσιν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ. Περὶ δὲ τοῦ *μεγάλου μισθοῦ* αἰνίττεται τὰ τῶν Κορινθίων (Α', 121, 3).

§ 3. *τοιαῦτα καὶ παραπλήσια*] πρβλ. Α', 22, 4. 140, 1.—*ὥνπερ*] ἐτέθη κατὰ γενικὴν καθ' ἕλξιν ἀντὶ τοῦ «*ἅπερ*» ἢ εἶναι γενικὴ τῆς αἰτίας. — *οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου ἔχειν*]=πλείω καὶ μείζω ἔχειν, ὁ δὲ Κόβητος ὀβελίζει τὸ *μεγάλα*, ᾧ τινι ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Ἐρουερδήν (πρβλ. Β', 89, 2).

§ 4. *Ἦν τ' ἐπὶ τὴν χώραν*] ταῦτα εἶναι διασάφησις τῶν προηγουμένων, τὸ δὲ *τε* =οὖν (πρβλ. Α', 67, 1. 87, 4. 90, 2. 95, 4). —*οὐκέτι*] πρβλ. Α', 9, 2.—*ἐκ τοῦ ὁμοίου*] ἐπιρρ. ἔκφρασις (Α', 51, 2), ἥτις ἐνταῦθα κεῖται ἀντ' ἐπιθέτου = ὅμοιον (πρβλ. Β', 3, 4. Ϛ', 11, 1).—*τμηθῆναι*]=δῃωθῆναι. — *ἀντιλαβεῖν*] = ἀντ' αὐτῆς λαβεῖν (Γ',

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρον· μέγα γὰρ τὸ τῆς θαλάσσης κράτος. Σκέψασθε δέ· εἰ μὲν γὰρ ἦμεν νησιω 5
ται, τίνες ἂν ἀληπτότεροι ἦσαν; καὶ νῦν χρὴ ὅτι ἐγγύτατα τούτου διανοηθέν-
τας τὴν μὲν γῆν καὶ οἰκίας ἀφεῖναι, τῆς δὲ θαλάσσης καὶ πόλεως φυλακὴν
ἔχειν, καὶ Πελοποννησίοις ὑπὲρ αὐτῶν ὀργισθέντας πολλῷ πλείοσι μὴ διαμά-
χεσθαι (κρατήσαντές τε γὰρ αὖθις οὐκ ἐλάσσοσι μαχούμεθα καὶ ἣν σφαλῶμεν,
τὰ τῶν ξυμμάχων, ὅθεν ἰσχύομεν, προσαπόλλυται· οὐ γὰρ ἡσυχάσουσι μὴ ἱκα-
νῶν ἡμῶν ὄντων ἐπ' αὐτοὺς στρατεύειν), τήν τε ὁλόφυρσιν μὴ οἰκιῶν καὶ γῆς
ποιεῖσθαι, ἀλλὰ τῶν σωμάτων· οὐ γὰρ τάδε τοὺς ἄνδρας, ἀλλ' οἱ ἄνδρες ταῦτα
κτῶνται. Καὶ εἰ ὤμην πείσειν ὑμᾶς, αὐτούς ἂν ἐξελθόντας ἐκέλευον αὐτὰ δηῶ-
σαι καὶ δεῖξαι Πελοποννησίοις ὅτι τούτων γε ἕνεκα οὐχ ὑπακούσεσθε.

144. «Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔχω ἐς ἐλπίδα τοῦ περιέσεσθαι, ἢν ἐθέλητε 1

40,3.58,1).—*ἐστὶ*] ὑπαρκτικόν.—*κατ' ἤπειρον*] ἰδίως ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ τῇ Θράκῃ.

§ 5. *εἰ μὲν γὰρ*] ὁ γὰρ διασαφητικός.—*νησιώτας*] πρβλ. ψ. Ξενοφ. Ἀθην. Πολ. Β', 14 — 17. Ἀριστοτ. Πολ. Ζ', ς', σ. 1327. Δ', ε', σ. 214.—*ἀληπτότεροι*] πρβλ. Α', 37, 5. — *καὶ νῦν*] σημαίνεται εἰδικὴ ἀντίθεσις, διὰ δὲ τοῦ *νῦν δὲ* (§ 1) γενική.—*ὅτι ἐγγύτατα τούτου*]=ὅσον τὸ δυνατὸν ἐγγύτατα τούτου τοῦ πράγματος (δηλ. τοῦ εἶναι νησιῶται) σκεφθέντες (πρβλ. Γ', 40, 7). — *τὴν μὲν γῆν κτλ.*] πρβλ. καὶ Β', 13, 2. — *καὶ οἰκίας*] συνδέονται στενῶς πρὸς ἄλληλα ὡς ἓν ὅλον θεωρούμενα, διὸ καὶ ἄνευ ἄρθρου (πρβλ. Α', 1, 1), *οἰκίαι* δὲ εἶναι αἱ ἐπαύλεις καὶ τὰ οἰκοδομήματα τῶν κωμῶν (πρβλ. Β', 13, 1. 14, 1).—*μὴ διαμάχεσθαι*]=χρὴ ἡμᾶς μὴ ὀργισθέντας ὑπὲρ αὐτῶν (δηλ. γῆς καὶ οἰκιῶν) Πελοποννησίοις πολλῷ πλείοσιν (οὖσι. πρβλ. Α', 81, 1) διαμάχεσθαι. Τὸ δὲ *μὴ* ἀναφέρεται εἴς τε τὴν μετοχὴν καὶ τὸ ἀπαρέμφατον (πρβλ. Α', 141, 6).—*ὅθεν*] διὰ φόρων, νεῶν καὶ πληρωμάτων=ἐξ ὧν (πρβλ. Α', 122, 1. Β', 13, 2).—*προσαπόλλυται*] ὁ ἐνεστὼς σημαίνει τὴν ταχεῖαν καὶ ἀναπόφευκτον ἐν τῷ μέλλοντι ἔκβασιν κείμενος ἀντὶ μέλλοντος (ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 388, 6). — *οὐ γὰρ ἡσυχάσουσι*] ἀλλ' ἀποστήσονται δηλ. *οἱ ξύμμαχοι*.—*μὴ..ὄντων*]=ἐὰν μὴ ὦμεν ἱκανοί.—*τὴν ὁλόφυρσιν μὴ.. ποιεῖσθαι*] δηλ. *χρὴ* = χρὴ μὴ ὀλοφύρεσθαι τὰς οἰκίας καὶ τὴν γῆν (τοὺς ἀγρούς), πρβλ. Α', 68, 2 «*μάθημα ποιεῖσθαι*». — *τῶν σωμάτων*]=τῶν ἀνδρῶν (Σχολ.).—*τάδε .. ταῦτα*] = αἱ οἰκίαι καὶ γῆ, πρβλ. «*ἄνδρες γὰρ πάλις καὶ οὐ τείχη οὐδὲ νῆες ἄνδρῶν κεναί*» (Ζ', 77, 7). — *κτῶνται*] νοητέον κατὰ ζεῦγμα εἰς τὸ «*τοὺς ἄνδρας*» ἀντὶ τοῦ *γεννῶν, τίκτειν*. —*αὐτοὺς ἄν*]=ἐκέλευον ἂν (ὑμᾶς) αὐτοὺς ἐξελθόντας δηῶσαι αὐτά. Τοῦτο δ' ἐποίησαν ἐν μέρει οἱ Ἀθηναῖοι (ὅρα Β', 14, 1). —*τούτων γε ἕνεκα*] = ὅσον ἀφορᾷ ταῦτα, ὡς «*ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν ἕνεκά γε τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν*» (Ξεν. Ἀπ. Δ', γ', 3)· ὅρα Γ. Ζηκίδ. Συντ. § 245, 5.

Κεφ. 144. *Ἐν καιρῷ τοῦ πολέμου μακρὰν ἑστῶσαν κατακτητικὰ σχέδια, δέον δὲ νὰ ἀπορριφθῶσι πᾶσαι αἱ τῶν Πελοποννησίων ἀπαιτήσεις.*

§ 1. *Πολλὰ δὲ κτλ.*] προστιθεῖς ὀλίγα ἔτι πρὸς ἀπόδειξιν τῆς τῶν Ἀθηναίων ὑπεροχῆς μεταβαίνει εἰς τὸν ἐπίλογον. — *ἔχω*]=*ἔχω εἰπεῖν* (πρβλ. Β', 46, 1).—*ἐς ἐλπίδα*] = *ὥστε ἐλπίδα ὑμῖν ἐμποιῆσαι*, πρβλ. *ὡς ἀπόδειξιν τοῦ περιέσεσθαι* (Β', 13, 8).—*ἀρχὴν μὴ ἐπικτᾶσθαι ἅμα πολεμοῦντες*] = «*ἀρχὴν μὴ ἐπικτᾶσθαι ἐν τῷ*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀρχήν τε μὴ ἐπικτᾶσθαι ἅμα πολεμοῦντες καὶ κινδύνους αὐθαιρέτους μὴ προστίθεσθαι· μᾶλλον γὰρ πεφόβημαι τὰς οἰκείας ἡμῶν ἁμαρτίας ἢ τὰς τῶν ἐναντίων διανοίας. Ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν καὶ ἐν ἄλλῳ λόγῳ ἅμα τοῖς ἔργοις δηλωθήσεται· νῦν δὲ τούτοις ἀποκρινάμενοι ἀποπέμψωμεν, Μεγαρέας μὲν ὅτι ἐάσομεν ἀγορᾷ καὶ λιμέσι χρῆσθαι, ἣν καὶ Λακεδαιμόνιοι ξενηλασίας μὴ ποιῶσι μήτε ἡμῶν μήτε τῶν ἡμετέρων ξυμμάχων (οὔτε γὰρ ἐκεῖνο κωλύει [ἐν] ταῖς σπονδαῖς οὔτε τόδε), τάς τε πόλεις ὅτι αὐτονόμους ἀφήσομεν, εἰ καὶ αὐτονόμους ἔχοντες 2

πολέμῳ» (Β', 65, 7) καὶ κατ' Ἀριστείδην (Ι, σ. 383) «παρὰ τὸν πόλεμον». *Λίνιττεται Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν, ἧς ἐπεθύμουν κρατῆσαι* (Σχολ.). πρβλ. Ϛ', 10. 90. Τὸ ἐπὶ ἐν τῷ ἐπικτᾶσθαι σημαίνει προσθήκην=πρὸς τῇ ὑπαρχούσῃ κτᾶσθαι. τὸ δ' ἀρχὴν=κατάκτησιν νέαν. — *αὐθαιρέτους*] = κινδύνους, οὓς ὑμεῖς αὐτοὶ καθ' ἑαυτῶν ἐπισπᾶσθε, ὧν ὑμεῖς αἴτιοί ἐστε. —*μὴ προστίθεσθαι*]=μὴ προστιθέναι ὑμῖν αὐτοῖς (πρβλ. Α', 78, 1), μὴ προσλαμβάνειν.—*πεφόβημαι*] παρακείμ. ἀντ' ἐνεστῶτος *φοβοῦμαι*. — *διανοίας*] = τὰ σχέδια (πρβλ. Α', 140, 1), κατὰ δὲ τὸν Σχολ. τὰς ἐπιβουλάς.

§ 2. *ἐκεῖνα μὲν*] δηλ. τὰ πολλὰ καὶ ἄλλα (§ 1).—*ἐν ἄλλῳ λόγῳ*] = δύνανται νὰ ἐκτεθῶσι καὶ ἐν ἄλλῳ λόγῳ (πρβλ Β', 13,3 κ. ἑ. 62).—*ἅμα τοῖς ἔργοις*] = ἅμα τῷ πολέμῳ προχωροῦντι. — *τούτοις ἀποκρινάμενοι ἀποπέμψωμεν*] τὸ *τούτοις* συνετάχθη κατὰ τὸ ἐγγύτερον, πρβλ. καὶ «*αὐτὸς δὲ ἀποκρινάμενος αὐτοῖς ἀπέπεμπεν*» (Η', 86,6), ἡ δὲ μετοχὴ *ἀποκρινάμενοι* εἶναι ἡ οὐσιώδης λέξις, ἐξ ἧς ἐξαρτῶνται τὰ ἑπόμενα. Κακῶς δ' ὁ Κόβητος γράφει «*τούτους*», διότι τότε ὀφείλουσι πολλὰ χωρία νὰ μεταγραφῶσιν (Ἐρουερδήν).—*Μεγαρέας ..., τὰς πόλεις..., δίκας*] προτάσσονται τοῦ ὅτι χάριν ἐμφάσεως (πρβλ. Α', 10,2).—*ξενηλασίας*] ὁ πληθ. ἀριθμὸς σημαίνει τὴν ἐπανάληψιν τῆς πράξεως. *Ξενηλασία* δ' ἐλέγετο ἡ τῶν ξένων δίωξις ἀπὸ τῆς Σπάρτης μὴ ἐπιτρεπούσης τὴν διαμονήν αὐτῶν ἐκεῖ ἄνευ εἰδικῆς ἀδείας καὶ μάλιστα ὅτε κακῶς διῆγον ἢ τὰ κοινὰ ἤθη διὰ τοῦ ἑαυτῶν παραδείγματος ἔβλαπτον (πρβλ. Β',39,1. Ἀριστοφ. Ὄρν. 1013. Ξεν. Λακ. Πολ. ιδ',4. Πλούτ. Λυκοῦργ. ΚΖ'. Cicer. de Offic III,11). Ἐγίνετο δ' ἡ *ξενηλασία* διὰ τῶν ἐφόρων.—*ποιῶσι*] τὸ ἐνεργ. *ξενηλασίας ποιεῖν*=τῷ νόμῳ κελεύειν ξενηλασίας, τὸ δὲ *ξενηλασίας ποιεῖσθαι* (Πλάτων Πρωτ. 342, γ'. Νόμ. 953,ε')=ξενηλατεῖν, ἀντ' αὐτοῦ δὲ καὶ «*ξενηλασίαις χρῆσθαι*» (Πλάτ. Νόμ. 950, δ'), καὶ παθητ. «*ξενηλασίαι γίγνονται*» (Ξεν. Λακ. Πολ. ιδ', 4). Ὅρα Γ. Ζηκίδ. Λεξ. Ἀττ. Ῥημ. σ. 346.—*ἐκεῖνο*] δηλ. *τὸ Μεγαρέας κωλύειν ἀγορᾷ καὶ λιμέσι χρῆσθαι*.— *κωλύει ταῖς σπονδαῖς*] οὕτως ἀναγινώσκεται παρὰ Διονυσίῳ τῷ Ἁλικαρνασσεῖ (σ. 797) «*οὔτε γὰρ ἐκεῖνα κωλύει ταῖς σπονδαῖς οὔτε τόδε*»· τὸ γὰρ *κωλύει ῥῆμα ἐνεργητικὸν ὑπάρχον ἀντὶ τοῦ κωλύεται, παθητικοῦ ὄντος, παρείληπται*». Εἶναι δὲ ἀμετάβατ.=κώλυμά ἐστι ταῖς σπονδαῖς = impedimento est foederibus servandis (Valla). Εἶναι δὲ ἡ σύνταξις τοῦ *κωλύω τινὶ πρὸς τῷ κωλύω τι* ἀνάλογος τοῦ *ἐμποδίζω τι καί τινι*, *λυμαίνομαί τι καί τινι*. Τὰ δὲ χωρία, ἅτινα ὁ Πόπος προφέρει εἰς στήριξιν τοῦ παρόντος χωρίου (Ἀριστοφ. Ὄρν. 463. Παυσ. Δ', κε', 3. Στέφ. Βυζ. λ. *Βοίβη*), οὐδὲν κοινὸν ἔχουσι πρὸς τὸ παρόν, διότι ἐν ἐκείνοις τὸ *κωλύει* εἶναι ἀπρόσωπον. Ὁ δὲ Κόβητος γράφει «*απωλύει τὰς σπονδάς*», ὁ δὲ Ῥαυχενστεῖνος «*κωλύεται ταῖς σπονδαῖς*», ὁ δὲ Κλασσήνιος προτιμᾷ νὰ γραφῇ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐσπεισάμεθα καὶ ὅταν κἀκεῖνοι ταῖς ἑαυτῶν ἀποδῶσι πόλεσι μὴ σφίσι [τοῖς Λακεδαιμονίοις] ἐπιτηδείως, αὐτονομεῖσθαι, ἀλλὰ αὐτοῖς ἑκάστοις ὡς βούλονται· δίκας δὲ ὅτι ἐθέλομεν δοῦναι κατὰ τὰς ξυνθήκας, πολέμου δὲ οὐκ ἄρξομεν, ἀρχομένους δὲ ἀμυνούμεθα. Ταῦτα γὰρ δίκαια καὶ πρέποντα ἅμα τῇδε τῇ πόλει ἀποκρίνασθαι. Εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι ἀνάγκη πολεμεῖν· ἢν δὲ ἑκούσιοι μᾶλλον δε- 3
χώμεθα, ἧσσον ἐγκεισομένους τοὺς ἐναντίους ἕξομεν· ἔκ τε τῶν μεγίστων κιν- 4
δύνων ὅτι καὶ πόλει καὶ ἰδιώτῃ μέγισται τιμαὶ περιγίγνονται. Οἱ γοῦν πατέ-
ρες ἡμῶν ὑποστάντες Μήδους, καὶ οὐκ ἀπὸ τοσῶνδε ὁρμώμενοι, ἀλλὰ καὶ τὰ

μετὰ τὸ *σπονδαῖς τὸ «οὐδέν»*, ὁ δὲ Στάλλιος γράφει *«κωλύειν τὰς σπονδάς»*. — *τόδε*] δηλ. *τὸ ξενηλασίας ποιεῖν*.—*εἰ καὶ αὐτονόμους ἔχοντες ἐσπεισάμεθα*] ὑπόθεσις, ἤτις δὲν συνέβη, καὶ οὐχὶ ἔνδοσις. Ἐννοεῖ δὲ τὰς τριακοντούτιδας σπονδάς, τὸ δὲ *ἔχοντες* τροπικὴ μετοχή.—*καὶ ὅταν*] δευτέρα περίστασις, ἧς γενομένης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι θὰ ἀφήσωσι τὰς πόλεις αὐτονόμους, ὁ δὲ Δοβραῖος καὶ Κόβητος ὀβελίζουσι τὸν *καὶ* ἄνευ λόγου, ἀφ' οὗ μάλιστα τὸ *«εἰ καὶ... ἐσπεισάμεθα»* δὲν εἶναι λόγος ἐνδοτικός.—*ὅταν.. ἀποδῶσι.. αὐτονομεῖσθαι*] = ὅταν καὶ ἐκεῖνοι (οἱ Λακεδαιμόνιοι) ἐπιτρέψωσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν πόλεις νὰ αὐτονομῶνται οὐχὶ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῶν (τῶν Λακεδ.) δηλ. ὀλιγαρχικῶς, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἴδιον αὐτῶν ἑκάστων συμφέρον ὅπως θέλουσιν.—*σφίσιν.. ἐπιτηδείως*] δηλ. *ὀλιγαρχικῶς* (πρβλ. Α', 19).—[*τοῖς Λακεδαιμονίοις*] ὀρθῶς ὁ Σχολ. διδάσκει *«οἶμαι τὸ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἁμάρτημα τοῦ γραφέως, ἐνθέντος τῷ κειμένῳ ὅπερ ἦν ἑρμηνεία τοῦ σφίσιν ἔξωθέν τινι πρότερον ἐπιτεθεῖσα»*. — *ἀλλὰ αὐτοῖς ἑκάστοις*] δηλ. *ἐπιτηδείως*, μεταβαίνει δ' ἐκ τῶν *πόλεων* εἰς τοὺς κατοίκους αὐτῶν (Β', 15,1. Ε', 29,4).—*ὡς βούλονται*] δηλ. *αὐτονομεῖσθαι*. — *δίκας δοῦναι*] πρβλ. Α', 78,4.140,2.—*πολέμου οὐκ ἄρξομεν, ἀρχομένους δὲ ἀμυνούμεθα*] = τὸν πόλεμον δὲν θὰ κινήσωμεν, τοὺς δὲ ἀρχίζοντας αὐτὸν θὰ ἀποκρούσωμεν. Ὁ Θουκυδ. ἐντεῦθεν ποιεῖται διάκρισιν τοῦ *ἄρχειν τοῦ πολέμου* (διδόναι ἀφορμὴν πολέμου, αἴτιον εἶναι αὐτοῦ, κινεῖν αὐτόν), ὅπερ ποιοῦσιν *οἱ τὰς σπονδὰς λύοντες* (πρβλ. Α',53, 2.81,5. Δ',20,1), καὶ τοῦ *«ἄρχεσθαι τοῦ πολέμου»* (= ἀρχίζειν τὸν πόλεμον, ἀρχὴν αὐτοῦ ποιεῖσθαι πρβλ. Α', 23, 4. Δ', 85,1). Ἀνωφελὴς δ' εἶναι ἡ τοῦ Μεινεκίου διόρθωσις εἰς τὸ *«ἀρχομένου»*, ἣν δέχεται καὶ ὁ Ἑρουερδήν. *ὅτε*=ἐὰν δὲ ἄρχηται ὁ πόλεμος (πρβλ. Β', α', 1), θὰ ὑπερασπίσωμεν ἡμᾶς αὐτούς.—*τῇδε τῇ πόλει*] συναπτέον τῷ *«πρέποντα»*=ταῖς Ἀθήναις.

§ 3. *ἀνάγκη πολεμεῖν*] δηλ. *ἡμᾶς*. Ὁ Περικλῆς προεώρα ὅτι ὁ πόλεμος ἦν ἀναπόφευκτος (πρβλ. καὶ Α', 140,2).—*δεχώμεθα*] δηλ. *πολεμεῖν* (πρβλ. Α', 143, 2), τὸ δὲ *«ἑκούσιοι μᾶλλον»* ἔχει δεύτερον ὅρον τῆς συγκρίσεως τὸ ἀντίθετον *«ἢ ἀκούσιοι»*.—*ἧσσον ἐγκεισομένους*] =ἧττον ἀφοβοῦς τοὺς ἐναντίους ἕξομεν (δηλ. *ἢ ἐὰν δεχώμεθα ἀκούσιοι πολεμεῖν*). Τοῦτο ἑρμηνεύεται ἐκ τοῦ ἀπαρασκεύου τῶν Λακεδαιμονίων πρὸς πόλεμον.— *ἕξομεν*] δὲν ἐννοεῖται πρὸ αὐτοῦ ὁ *ὅτι*, εἶναι δὲ τὸ κῶλον τοῦτο ὡς παρένθεσις. — *κινδύνων*] = πολέμων.—*ὅτι*] ἐκ τοῦ *εἰδέναι χρή*.—*περιγίγνονται*]=περισσῶς ἔρχονται, πλεονάζουσι, παραγίνονται=Λατιν. redundant, (feliciter) obveniunt (πρβλ. Β', 39,4.87, 6. Δ', 73,3).

§ 4. *γοῦν*]=παραδείγματος χάριν (πρβ. Α', 2, 5). — *ὑποστάντες*] = *δεξάμενοι* (Σχολ.).—*καὶ οὐκ ἀπὸ τοσῶνδε ὁρμώμε-*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὑπάρχοντα ἐκλιπόντες, γνώμῃ τε πλείονι ἢ τύχῃ καὶ τόλμῃ μείζονι ἢ δυνάμει τόν τε βάρβαρον ἀπεώσαντο καὶ ἐς τάδε προήγαγον αὐτά· ὧν οὐ χρὴ λείπεσθαι, ἀλλὰ τούς τε ἐχθροὺς παντὶ τρόπῳ ἀμύνεσθαι καὶ τοῖς ἐπιγιγνομένοις πειρᾶσθαι αὐτὰ μὴ ἐλάσσω παραδοῦναι».

145. Ὁ μὲν Περικλῆς τοιαῦτα εἶπεν. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, νομίσαντες ἄριστα σφίσι παραινεῖν αὐτόν, ἐψηφίσαντο, ἃ ἐκέλευε, καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀπεκρίναντο τῇ ἐκείνου γνώμῃ, καθ' ἕκαστά τε ὡς ἔφρασε καὶ τὸ ξύμπαν, οὐδὲν κελευόμενοι ποιήσειν, οἵκοι δὲ κατὰ τὰς ξυνθήκας ἑτοῖμοι εἶναι διαλύεσθαι περὶ τῶν ἐγκλημάτων ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ. Καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου καὶ οὐκέτι ὕστερον ἐπρεσβεύοντο.

ροι] = καὶ μάλιστα ἐν ᾧ = εἰ καὶ οὐχ ὡρμῶντο ἀπὸ τοσῶνδε = οὐκ ἀπὸ τοσαύτης παρασκευῆς, ἀλλ' ἐλάσσονος (Σχολ.), ὃ δὲ καὶ = καὶ ταῦτα, καίπερ, πρβλ. «ὃς τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τεθνηκότος ἤδη ἀποτεμὼν τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν χεῖρα ἀνεσταύρωσεν» (Ξεν. Ἀν. Γ', α', 17). Ἐννοεῖται δὲ ἀπὸ τοσῶνδε, ἀφ' ὅσων νῦν ἡμεῖς ὁρμώμεθα.— τὰ ὑπάρχοντα ἐκλιπόντες] ὀλίγον διαφόρως λέγεται ἐν Α', 74, 3. Ἐνδοτικὴ καὶ αὕτη ἡ μετοχή. — γνώμῃ τε πλείονι ἢ τύχῃ] = συνέσει, φρονήσει. Ἐπὶ πλέον ἐνταῦθα τῶν ἄλλων ἢ Γοργίειος ἐλήφθη παρίσωσις, καὶ ἔστιν οὐκ ἀχαρὶς διὰ τὴν ταχεῖαν πλοκὴν τοῦ ὀνόματος (Σχολ.). Ἡ ἔννοια διασαφεῖται ἐν κεφ. 74 καὶ 75 (ἐν ἀρχῇ). Ἐνταῦθα δ' ἀντιτίθεται ἡ γνώμη τῇ τύχῃ καὶ ἡ τόλμα (ἡ εὐψυχία) τῇ δυνάμει (τῇ ὑλικῇ δυνάμει).—ἀπεώσαντο]= ἀπέωσαν ἀφ' ἑαυτῶν.—ἐς τάδε προήγαγον αὐτά] τὸ αὐτὰ δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ «ὑπάρχοντα», ὡς τινες κακῶς νομίζουσιν, ἀλλ' = αὐτὰ (τὰ πράγματα), αὐτὴν τὴν ἀρχὴν=τὴν ἀρχὴν εἰς τόδε τὸ μέγεθος προεβίβασαν, πρβλ. «κατηναγκάσθημεν αὐτὴν (τὴν ἀρχὴν) εἰς τόδε προαγαγεῖν» (Α', 75,3) καὶ «ἀπὸ οἵας ἐπιτηδεύσεως ἦλθον ἐπ' αὐτὰ» (δηλ. τὰ πράγματα, τὴν ἀρχήν. Β', 36, 4) καὶ «οἱ πατέρες ἡμῶν . . ἐς τάδε ἦραν αὐτά» (Ϛ', 18, 6).

§ 5. ὧν] τῶν πατέρων (Σχολ.).—λείπεσθαι]=κατωτέρους εἶναι (πρβλ. Α', 10, 3), πρβλ. τὸ Ὁμηρικὸν «αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων μηδὲ γένος πατέρων αἰσχυνέμεν» (Ἰλ. Ζ', 208-209). —ἐπιγιγνομένοις] = παισὶν ἡμῶν δηλονότι (Σχολ.). — αὐτὰ] = τὴν ἀρχήν, ἣν παρὰ τῶν πατέρων παρελάβομεν.

Κεφ. 145. *Οἱ Ἀθηναῖοι ἀπεκρίναντο ὡς ὁ Περικλῆς συνεβούλευσεν.*

ἄριστα] ἐπίθετον καὶ οὐχὶ ἐπίρρημα, ὃν συστοιχον ἀντικείμ. τοῦ παραινεῖν (πρβλ. Α', 124, 2).—ἐκέλευε] δηλ. ψηφίσασθαι τοὺς Ἀθηναίους. — τῇ ἐκείνου γνώμῃ]= κατὰ τὴν ἐκείνου γνώμην, πρβλ. «ᾠκοδόμησαν τῇ ἐκείνου γνώμῃ τὸ πάχος τοῦ τείχους» (Α', 93, 5).— ὡς ἔφρασε] δηλ. ἀποκρίνασθαι τοὺς Ἀθηναίους. — καὶ τὸ ξύμπαν] = καὶ καθόλου. Δὲν θὰ ἐννοηθῇ δὲ ἡ κατὰ (=καὶ κατὰ τὸ ξύμπαν), ὡς ὁ Κροάζετος νομίζει, διότι «τὸ ξύμπαν», εἶναι ἐπίρρημα (πρβλ. Γ', 68, 4. 92, 4. 116, 2).—κελευόμενοι] =ἐὰν κελεύωνται (πρβλ. Α', 141,1).—διαλύεσθαι περὶ τῶν ἐγκλημάτων] ἀνωτέρω εἶπε «διαλύεσθαι τὰ ἐγκλήματα (Α', 140, 2), τὰ διάφορα» (Α', 78,4), ἐνταῦθα δὲ ἐμπροθέτως, τὸ δὲ διαλύεσθαι = διαλάττεσθαι (πρβλ. Δημ. 30,22) =διάλυσιν ποιεῖσθαι τῶν πρὸς ἀλλήλους διαφορῶν.—ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ] = ἐξ ἰσοτιμίας καὶ οὐχὶ κελευόμενοι (Σχολ.) πρβλ. Α', 27, 1. — οἱ μὲν] οἱ Λακεδαιμόνιοι (Σχολ.).—ἐπ' οἴκου] πρβλ. Α', 30, 2.—οὐκέτι ἐπρεσβεύοντο] =ἔπεμπον πρέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

146. Αἰτίαι δὲ αὗται καὶ διαφοραὶ ἐγένοντο ἀμφοτέροις πρὸ τοῦ πολέμου, ἀρξάμεναι εὐθὺς ἀπὸ τῶν ἐν Ἐπιδάμνῳ καὶ Κορκύρᾳ. Ἐπεμίγνυντο δὲ καὶ ὁμῶς ἐν αὐταῖς καὶ παρ' ἀλλήλους ἐφοίτων ἀκηρύκτως μέν, ἀνυπόπτως δὲ οὐ σπονδῶν γὰρ ξύγχυσις τὰ γιγνόμενα ἦν καὶ πρόφασις τοῦ πολεμεῖν.

σθεις, διότι ὁ *Μελήσιππος* ὁ βραδύτερον σταλεὶς δὲν ἦτο πρεσβευτής, ἀλλὰ κήρυξ (Β', 12, 1).

Κεφ. 146. *Μετὰ ταῦτα ὑπῆρχον ἐπιμιξίαι πρὸς ἀλλήλους οὐχὶ ἀνύποπτοι.*

Αἰτίαι αὗται] ἄνευ ἄρθρου, διότι τὸ μὲν αὗται εἶναι ὑποκείμ.; τὸ δὲ *αἰτίαι* κατηγορούμενον (πρβλ. Α', 1, 2), *αἰτία* δὲ = παράπονον, ἔγκλημα. Ἀναφέρεται δὲ εἰς τὸ Α', 23, 4.—*ἐπεμίγνυντο*] = ἐπεμίγνυσαν ἀλλήλοις, ἐπιμιξίας πρὸς ἀλλήλους ἐποιοῦντο. Τὴν αὐτὴν σημασίαν ἔχει καὶ τὸ ἐνεργ. ἀμετάβατον (Α', 2, 2).—*ὅμως*] = *καίπερ οὔσῶν αἰτιῶν καὶ διαφορῶν.* — *ἐν αὐταῖς*] = *ταῖς αἰτίαις καὶ διαφοραῖς* (Σχολ.). — *καὶ παρ' ἀλλήλους ἐφοίτων*

ὁ Κόβητος, ᾧ τινι ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Ἑρουερδήν, ὀβελίζει τὸ «*καὶ ἐφοίτων*» παραβάλλων πρὸς τὸ «*ἐπεμίγνυντο ἔτι ἀκηρυκτὶ παρ' ἀλλήλους*» (Β', 1). — *ἀκηρύκτως*] *ἄνευ κηρυκείου ὡς πρὸς φίλους δῆθεν· οἱ γὰρ πρὸς ἐχθροὺς ἀπιόντες ἀσφαλείας ἕνεκα μετὰ κηρυκείου ἀπήεσαν, οὓς ἀνόσιον ἡγοῦντο καὶ ἀσεβὲς κακουργεῖν*» (Σχολ.). Ὁ Κόβητος, ᾧ τινι ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Ἑρουερδήν, γράφει «*ἀκηρυκτί*», ἀλλὰ κατὰ Πόππον ὁ Θουκ. ἐπίτηδες προυτίμησε τὸ *ἀκηρύκτως*, ἵνα ὁμοιοτέλευτον γένηται ἐκ τῶν ἀλλήλαις ἀντιθέτων λέξεων (πρβλ. Ε', 91, 2). —*πρόφασις*] = *αἰτία* (πρβλ. Α', 23, 6).

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ Βιβλιοθήκη

ΠΑΡΟΡΑΜΑ ΤΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΝ

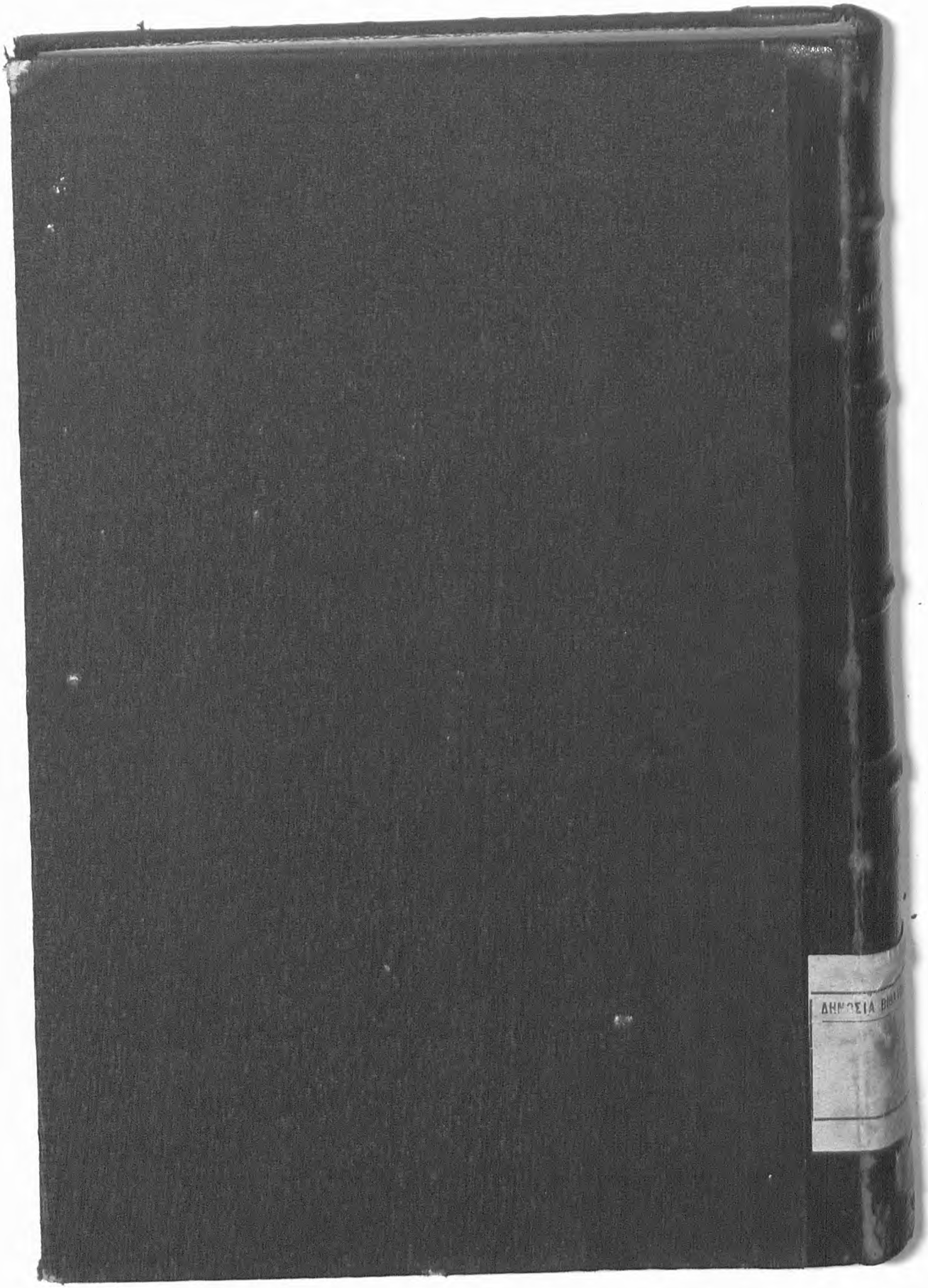
Σελ. 19, α', στίχ. 43 γράφε «*καλυπτόμενοι*».
Σελ. 62, β', στίχ. 33 ἀντὶ τοῦ «*ὃν κατηγορούμενον*» γράφε «*ὃ κατηγορούμενον*».
Σελ. 70, α', στίχ. 10 ἀντὶ τοῦ «*προκαθεζόμενοι*» γράφε «*προσκαθεζόμενοι*».

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΒΕΡΟΙΑ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας